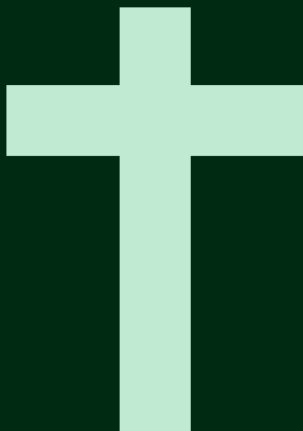

The New Testament in
the Buli language
(Ghana)

Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New
Testament)

The New Testament in the Buli language (Ghana)
Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New Testament)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a

Contents

Matiu	1
Maak	53
Luuk	85
Joan	139
Tuima	179
Aroom Demma	232
1 Korinti Demma	256
2 Korinti Demma	275
Galatia Demma	289
Efisos Demma	298
Filipai Demma	306
Kolose Demma	312
1 Tesalonika Demma	318
2 Tesalonika Demma	323
1 Timoti	326
2 Timoti	332
Titus	337
Failemon	340
Yiburu Demma	342
Jeemsi	361
1 Piita	367
2 Piita	373
1 Joan	377
2 Joan	383
3 Joan	384
Juud	385
Pa Sakka	387

Yeezu Wamaɲsaɲa Wie Ate MATIU A ƝMARISI La

¹ Yeezu Kirisita kokpiensana ale nna. Wa kokpiensana meena po, ka naawa Deevid jam le wa kokpien kpak. Abraham me jam le Deevid kokpien kpak.

² Abraham yaa jam biak Aizik, ate Aizik biak Jakob ate Jakob biak Juda ale wa yuama. ³ Juda biak Perezi ale Zera, Tamara a jam ale ba mawa. Perezi a yaa jam biak Ayeziron, ate Ayeziron me a biak Aram. ⁴ Aram a yaa jam biak Aminadab, ate Aminadab me a biak Naason, ate Naason me a biak Salimon. ⁵ Salimon a yaa jam biak Boazi, Arayab a jam ale wa mawa. Boazi a yaa jam biak Obed, Arut a jam ale wa mawa. Obed me a biak Jese. ⁶ Jese a yaa jam biak naawa Deevid.

Deevid a yaa jam biak Solomon, wa mawa a liɲ jam ka Yuraya pok.

⁷ Solomon yaa jam biak Ariyoboam, ate Ariyoboam me a biak Abaija ate Abaija me a biak Asa. ⁸ Asa a yaa jam biak Jeyosafat, ate Jeyosafat me biak Joram ate Joram me a biak Yuzaya. ⁹ Yuzaya a yaa jam biak Jotam, ate Jotam me a biak Ayazi, ate Ayazi me a biak Ayezekaya. ¹⁰ Ayezekaya a yaa jam biak Manasa, ate Manasa me a biak Amon, ate Amon me a biak Josia. ¹¹ Josia a yaa jam biak Jekonaya ale wa yuama. Dila po ate nuruba a yaa jam yik Juuma a ta cheɲ teɲ kanyi, ate ba jam a wi ayen Babilon.

¹² Juuma ale ga paari Babilon teɲka la, ate Jekonaya a yaa jam biak Sealtiel ate Sealtiel me a biak Zerubabel. ¹³ Zerubabel a yaa jam biak Abayud, ate Abayud me a biak Eliakim, ate Eliakim me a biak Azor.

¹⁴ Azor a yaa jam biak Zadok, ate Zadok me a biak Akimu, ate Akimu me a biak Elayud. ¹⁵ Elayud a yaa jam biak Eleaza, ate Eleaza me a biak Matan, ate Matan me a biak Jakob. ¹⁶ Jakob a yaa jam biak Josefi waai ate Mɛeri a jam yali la. Mɛeri a jam ka Yeezu waai ate ba jam a wi ayen Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la ma.

¹⁷ A nyini Abraham daɲa po a ga paari Deevid daɲa po, kokpiensana a jam ka pi ale banaansi. A nyini Deevid daɲa po a ga paari diipo ate ba yik ba a ta cheɲ Babilon teɲka la, kokpiensana a jam ka pi ale banaansi me. A ɲman nyini diipo ate ba yik ba a ta cheɲ Babilon teɲka la a ga paari diipo ate ba biak Yeezu Kirisita la, kokpiensana a jam ka pi ale banaansi me.

¹⁸ Ba le jam biak Yeezu Kirisita dii la ale nna. Yeezu mawa yoi jam ale Mɛeri. Mɛeri jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba jam a wi ayen Josefi. Alege diipo ate ba an diem jam yali chaab la, Naawen Chiika jam nye kama ate Mɛeri a deri ta puuk. ¹⁹ Josefi a jam ka nuru maɲ a kasim jam a yaali ayen wa a tom wie ɲaai ale ka wamaɲsa la. Wa an jam a yaali ayen wa pa Mɛeri a nyo chivie po nuruma nimbie. Dila nyin la wa yaa jam a yaali ayen wa suk a zeri wa. ²⁰ Ase Josefi ale diem jam boro a poli wienɲa de la, da yeɲ po wa yaa nya Naawen sabiilowa goadaasima po. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Fi Josefi waai ale ka naawa Deevid ɲaɲɲiik la, kan te fi kpaziim a nagɪ ale Mɛeri fi yenni ta kulika, dii nyin la ka Naawen Chiika ale basi ate wa ta puuka. ²¹ Nipowa de Mɛeri le biak ka nidɔabili. Ku a fe kama ayen fi te wa yue ayen Yeezu dii nyin la, ka wala le wa vari wa nuruma ba wabaatana po a basi.”

²² Nyaku de meena jam nye kama ayen ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma po wanyiwa a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a chim wensie. ²³ Wa jam nmarisi ayen, “Ka nipokbili dii ale kan diem seba nidoa la, le wa yik puuk a biak nidoabili, ate ba te wa yoi ayen Emanuel”, (yonni de kiri ale “Naawen a bo ale ti kama”).

²⁴ Josefi a yaa le yiti wa goomu jigini la, wa yaa deri nye dii ate Naawen sabiilowa poom weeni wa la, ale ge yaa ta Mæri a kuli wa yenni. ²⁵ Wa le jam ta Mæri a kuli la, wa an jam goa ale wa nyaya, ale ge ate wa taam ga biak wa biika. Wa le jam biak la, Josefi yaa te biika yoi ayen Yeezu.

2

¹ Ba jam biak Yeezu ka Betilihem tenƙa ate ka bo Judia po la. Va nɔla po, naab waai ale jam soa tenƙa kala meena a nya la yue jam ale Ayerod. Da yen po ate nuru baai ale jam seba chinmarisa kie la, a yaa jam nyini kori nummu po ninɔnɔ a jam tenƙa kaai ate ba a wi ayen Jerusalem la. ² Ba le jam paari dula jigini la, ba yaa nya tenƙa kala nuruba ba gela a yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba biak biik kaai le ka jam chim Juuma naawa la? Tama nya ka wa chinmarika kori nummu po ate ti yaa va ka a cheena ayen ti zuli wa.”

³ Naawa Ayerod ale wom ale nichamma a bek biika wie la, ku yaa deri a daani wa nna yegayega. Ku jam maari a daani Jerusalem demma meena me kama. ⁴ Ayerod yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanɔa ale Juuma Sinsanɔa sagroma meena ate ba jam jigi yen ate wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba le biak waai ate Naawen jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Naawen biisiteeroma po wanyi ale jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen ba le biak wa ka Betilihem tenƙa kaai ale bo Judia po la. Wa pilim nmarisi ayen,

⁶ ‘Ba le biak nindeero Betilihem tenƙa po, ate wa a nya m nuruma Juuma zuk.

Ka dila ale soa ate Betilihem chim tenƙpieri a gaam tenƙa sii meena ale bo Judia po la.’ ”

⁷ Ayerod ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa wi nicham baai ale nyini kori nummu po a jam la, ate ba dek ba nyiini jam wa jigi. Ba le jam la, wa yaa bek ba ayen, “Nama seba diipo ate ni pilim nya chinmarika la?” Ba yaa weeni wa ba le nya ka diipo la. ⁸ Wa le nman wom wienɔ de me la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheɔ Betilihem tenƙa po a ga kpesi gisi nya ase biika bo ka be. Ni dan nya wa, ni nman pilim jam weeni mu, ate mi me cheɔ ga maa nya wa abe m zuli wa.”

⁹ Nichamma yaa yiti cheɔ Betilihem tenƙa. Ba le jam bo siuku po a cheɔ la, ba yaa nman nya chinmarika, kaai ale jam nyini kori nummu po la, ate ka de ba nin, a ta ba ga zaani juijui ate biika Yeezu a jam boro la zula.

¹⁰ Ba le ga nya chinmarika ale ka za dula jigini la, ba sue yaa deri peenti nna yegayega. ¹¹ Ba yaa ga jo yenni po a nya biika ale wa mawa Mæri ate ba yaa kpi dunduna tenƙa dula jigini a te wa zula, ale ge yaa lagi ba foritanɔa a yeeri ba tiirimu a te wa. Ba jam ta ka ligmonin, ale “ferankinsense” ate ku a nye ase zaunƙunun la, ale “muur” kpa buui nyum ale masa la. Ba le nye dila a ga nueri la, ba yaa cheɔ ayen ba vuusi.

¹² Ba le diem jam dua a vuusi la, Naawen yaa jam weeni ba, ba goadaasima po ayen, “Ni kan nman pilim cheɔ naawa Ayerod jigiya.” Nichamma ale yiti la, ba yaa va siuk yon a taam kuli ba dek tenƙa.

13 Ba le cheŋ ga nueri la, Josefi yaa ŋman nya Naawen sabiiloma po wanyi wa goadaasima po, ate wa weeni Josefi ayen, “Ayerod a gisi biika ayen wa ko kama. Yiti nna nwuli a ta biika ale ka mawa chali cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Ejipiti la. Ni dan ga paari dula jigini, ni kasim boro ate ku ga paari diipo meena ate mi ayen m weeni ni, ate ni ŋman pilim jam dela la.”

14 Sabiilowa ale weeni dila nueri la, Josefi yaa deri yiti yok diipo nna nwuli a ta biika ale ka mawa a chali cheŋ Ejipiti. 15 Ba noa batawa meena jam bo ka dula jigini a ta ga paari diipo ate Ayerod a kpi la. Ba jam nye dila kama, ayen Naawen biisiteeroma wanyiwa ale jam ŋmarisi dii Naawen gbanƙa po la a sum jam chim wensie. Wa jam ŋmarisi kama ayen Naawen weeni ayen, “M wi m biika kama a ta nyini Ejipiti po a nyini.”

16 Ayerod ale miŋi ayen nichamma paasi wa kama la, wa sui yaa jam kaasi nna yegayega, ate wa yaa wi wa sojima ate ba jam wa jigi, ate wa yaa tom ba ayen ba nyini cheŋ Betilihem teŋka ale teŋ sii meena ale gilim ka la a yik bisii meena ale ka nidɔabilisa an gaam bena ŋaye la a ko. Wa lueri bisila kama dii nyiŋ la wa wom nichamma jigi kama ayen ba ale piilim nya chinmari ka la ku ka bena ŋaye.

17 Sojima yaa le ko bisanƙa a nueri la, dii ate Naawen biisiteerowa Jerimaya weeni la, a yaa jam sum chim wensie. 18 Wa jam weeni kama ayen,

“Nuruba ale wom kaarik ale ka a kaari Arama teŋka.

Ti makpienƙa Arekel ale a kaari wa bisa nyiŋ. Ba meena a kpi kama. Waai karo a бага a nye ate wa sunni a yɔgi.”

19 Ayerod ale jam kpi la, Naawen sabiilo yaa ŋman pilim cheŋ Josefi jigi Ejipiti. 20 A yaa weeni Josefi wa goadaasima po ayen, “Naawa ale a yaali ayen wa ko fi biika la, kpi kama. Yiti pa biika ale ka mawa a ta ba a ŋman pilim cheŋ Izirali.” 21 Dula jigini Josefi yaa yiti a ta ba ŋman pilim cheŋ ba teŋka.

22 Ba le ga paari Izirali la, ba yaa wom ayen Ayerod biika, waai ate ba jam a wi wa ayen Akilayasi la, ale ŋman de Judia naamu. Wienja de meena yaa jam basi ate Josefi kpaziim a nagi ale dula jigini boka, ate Naawen yaa ŋman biisi ale wa wa, goadaasima po 23 ayen, wa cheŋ ga se wa yenni teŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la, po. Josefi ale ga nye dila la, dii ate Naawen biisiteeroma jam weeni dila po dila po la, yaa jam chim wensie. Ba jam weeni kama ayen, “Nuruba le jam wi Naawen biika ayen ka Nazaret deno.”

3

1 Va ŋala po nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joɔn. Da yeŋ, wa yaa yiti a cheŋ ga jo Judia goanni po a boro a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka me ale nyiam. 2 Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaatanja abe ni ge wa Naawen siuku, dii nyiŋ la, Naawen naamu a mɔata kama.” 3 Naawen biisiteerowa waai ate ba jam a wi ayen Azaya la, a jam ŋmarisi Joɔn wie kama a nyo Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen,

“Nuru ale bo goanni po a mooli ayen,

‘Ni gomsii Nyɔnɔwa siuku abe ni yuarisi ku.’ ”

4 Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Joɔn gatanja, wa jam pa ka chiakgbain me a bobi wa chiaka. Wa jam a ŋobi ka tintue ale a de siita me. 5 Nuruba yegayega yaa jam nyini Jerusalem teŋka ale Judia teŋsanja

meena ale tenj sii meena ale jam za gilim beli dii ate ba a wi ayen Jodan la noai la, a chenj Joon jigi ayen ba wom wa sinsanŋa. ⁶ Ba le ga wom wa wienja la, ba yaa deri siak ayen ba ka wabaata nyam ale basi ate Joon a ta ba a sinj Jodan benni po a te ba soka.

⁷ Da yenj ate, Joon yaa nya Juuma baai ate ba jam a wi ayen Farisiiba ale baai me ate ba jam a wi ba ayen Sajusiba la yegayega ale ba cheena wa jigi ayen wa te ba soka. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka wiiga la. Ka wana ale weeni ni ayen Naawen le jam ta supuurim ale ni abe wa te ni waalika ate ni yaa chali a sugi?” ⁸ Ni be basi ni wabaatanja abe ni a nye wamanja ate ku sak nuruba ayen ni sum tagri kama ni suniima po.

⁹ Ni kan a poli ayen ni le ka Abraham njanbisa la, kula le baga a tagri ni wabaatanja. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dek baga kama a pa tintanaja de a nye ate nja a chim Abraham njanbisa. ¹⁰ Nama a nye ase ka tiib sii ale kan a yoani la. Naawen poom saasi wa lakpienka a magsi kama ayen wa che ni a lonsi tenj abe wa pisi ni a ta ga nyo bolim po. ¹¹ Mi, Joon, pa ka nyiam a te ni soka ate ku a sak nuruba ayen ni basi ni wabaatanja kama. Nuru wanyi ale bo mi njanj cheena. Wa le jam pa Naawen Chiika ale bolim a te ni soka. Wala pagra kama a gaam mi. Mi posima kama ale m nin ji wa nuensanja. ¹² Wala le pa ka doalaadi a fobi wa zaanja. Wa dan fobi nueri, wa yaa le yalinja kama abe wa pa zabeenja a nyo wa bunny po ale ge vottanja a pa nyo bolim buui ate nuru waai an baga a kpimsi la po.”

¹³ Va njala po Yeezu a yaa basi Galili ale ge chenj Jodan benni po ayen Joon te wa soka nyiamu po. ¹⁴ Joon ale ga nya Yeezu la, wa yaa zeri ayen wa kan te wa soka ale ge weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi jam mi jigi ate mi a te fu soka, alege ku a magsi kama ayen fi a te mi soka.”

¹⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi te mi soka, dii nyinj la ku ka Naawen dek yaalika ayen fi nye dila.” Joon a yaa siak.

¹⁶ Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsunj a jueli la, wa yaa deri nya wenyamazuk ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sinj jam kali wa zuk ase nangbanj la. ¹⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa wom lueluk ate ku nyini wenyamazuku po a weeni ayen, “Ka mi biik kaai ate m marij la ale nna. M sui a peenti ale wa ka nna yegayega.”

4

¹ Da yenj ate Naawen Chiika yaa jam de Yeezu ninj a ta wa chenj ga jo sagini po, dii nyinj la ka Velinvendika ale jam a yaali ayen wa tu Yeezu dula jigini a nye wa nya. ² Yeezu ale jam bo sagini po la, wa an jam de njandiinta a ta ga paari daa pisinaansi, ate kom yaa jam ta wa nna yegayega. ³ Velinvendika yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanaja de a chim boroboruk a te fu.”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanja po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka njandiinta nyiini nyinjja, alege wa boro ka wari dii meena ale a nyini Naawen noai po a nyini la nyinj.’ ”

⁵ Velinvendika yaa njman ta Yeezu chenj tenj welenja Jerusalem a ta wa ga jueli zaani Juuma Puusika Yenni zukparuku a, ⁶ yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen dek biik, be nyini yenni de zuk a yok zi tenj ate m nya, dii nyinj la fi dek seba ayen ba nmarisi Naawen gbanja po kama ayen, ‘Wa le weeni wa sabiiloma baai ale gilim fu la, ate ba pa ba nisimanja a yik fu a tara, ate fi dan ga moata tenjka abe fi kan pa fi nanjanja a fobi tananja ate si torinj.’ ”

⁷ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po me kama ayen, ‘Ku a fe kama ayen fi kan nye fi nyɔnɔwa Naawen a nya.’ ”

⁸ Velinwendika yaa nman ta Yeezu cheɗ ga jueli guuk wonj zuk a yaa dak teɗka meena teɗsaɗa ale si nalimu a sak wa, ⁹ a yaa le ge weeni wa ayen, “Fi dan siak ayen fi kpi duna teɗ mi niɗ a te mu zula, m le basi ate fi soa nɗantaɗa de meena ate m dak a sak fu la.”

¹⁰ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Sitaana, basi mi abe fi cheɗ du m teɗ. Ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, ‘A zuli fi nyɔnɔwa Naawen abe fi a puusi a te wala nyiini.’ ”

¹¹ Velinwendika ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa deri basi wa ale ge cheɗ. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maari Yeezu.

¹² Da yeɗ ate nuruba yaa yik Joɔn a ta wa ga lik. Yeezu ale wom dii ate ba nye la, wa yaa yiti cheɗ ga jo Galili po. ¹³ Yeezu yaa ga va Nazaret teɗka po a gaam taam a ga bo Kapernaum teɗka, ate ka bo Zebulun ale Nafitali po a moata Galili mogi kpeeni noai la. ¹⁴ Yeezu jam cheɗ dula jigini kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la, a chim wensie. Wa jam nmarisi ka,

¹⁵ “Zebulun ale Nafitali wie ate si bo siuk kuui ale a cheɗ mogi kpeeni noai la. Si bo ka Jordan benni kauk kunƙula la, Galili po. Nuru baai ale jam bo dula la a daa Juuba.

¹⁶ Nuru baai ale jam bo legi po la a yaa nya bolim kama. Bolim a yaa jam baai ale jam moata kum jigi la kama.”

¹⁷ A nyini da nala po a ta a cheɗ, Yeezu nyiem a jam kasim a sak nuruma kama ayen, “Ni basi ni wabaatanja abe ni ge va Naawen wensie siuku. Naawen naamu a moata kama.”

¹⁸ Yeezu ale jam bo Galili mogi kpeeni noai a cheɗ la, wa yaa jam nya nuru ale wa suok ate ba a wi ba ayen Simon ale Andiru ale ba bo nyiamu po a yuk ba nmaasa dii la ba jam ka jum yigrisa. ¹⁹ Yeezu yaa zaani dula jigini a weeni ba ayen, “Ni jueli jam va mi njaan. Nama a kasim yik ka juma a ta jam paari jinla, alege yogyɔgla de mi a pa ka tuim paali a te ni. Ayen ni nye ate nuruba a jam va mi njaan.” ²⁰ Wa le weeni ba dila a ga nueri la, ba yaa deri pa ba nmaasanja a basi ale ge jueli a va wa njaan.

²¹ Wa le nman ga cheɗ maga dek la, wa yaa nman nya nuru ale wa suok ate ba jam a wi ba ayen Jeemsi ale Joɔn. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Ba le ba kowa a jam kala ka ba njaanƙu po a gomsa ba nmaasanja a magi. Yeezu yaa wi ba, ²² ate ba me deri basi ba kowa ale njaanƙu ale ge yiti a cheɗ ga va wa njaan.

²³ Va nala po Yeezu kasim jam bo ka Galili po a nyeemu, ale a jo ba tuka diinana po a sak nuruma Naawen wamanɗana wie a weeni ba ayen, Naawen naamu a moata kama. Wa jam maari a tebi yuariba me kama juijui meena ate wa jam boro la. ²⁴ Yeezu wie yaa jam waan a tagli teɗ kaai ate ba jam a wi ayen Siriya la po meena. Kula a jam basi kama ate baai meena ale jam bo teɗ kala po la, a jam ta ba yuariba a jam wa jigi ayen wa tebi ba. Chichiribaata ale jam bo ba gela zuima po, ba gela a lo kpinƙpinsa, ate mba me nisima ale ba nanɗa a jam kpi. Yeezu a jam tebi ba meena kama. ²⁵ Nuru boari yegayega a yaa jam nyini Galili teɗka ale Jerusalem ale Judia ale Dekapolis teɗsaɗa ale teɗ sii meena ale bo Jordan benni kunƙonjini la, meena a jam va Yeezu njaan.

5

¹ Da yeȳn ate Yeezu yaa nya nuru b̄ari nna yegayega ate wa yaa ta wa ɲaanȳvirima a ga jueli guuk kunyi zuk a kali du. Wa ɲaanȳvirima a yaa jam tigi a gilim wa, ² ate wa yaa piilim ba sakka. Yeezu yaa weeni ba ayen,

³ “Baai ale seba ayen ba an welema Naawen nimbie po la, a ta supeentik kama dii nyiɲ la, ba le de Naawen Naamu.

⁴ Baai ale a kum la, a ta supeentik kama dii nyiɲ la, Naawen le basi ate ba sue yok.

⁵ Baai me ale a zaab ba dek la, a ta supeentik kama dii nyiɲ la ba le nya ɲanta baai ate Naawen a puulim ayen wa le te ba la.

⁶ Baai me ale kasim ta ku nyiɲbiiri ba suniima po ayen ba a tom dii ate Naawen a yaali la, a ta supeentik kama dii nyiɲ la, Naawen le te ba ɲanta baai ate ba a yaali la.

⁷ Baai me ale kasim ta jirim ale nuruba la, a ta supeentik kama dii nyiɲ la, Naawen le ta jirim ale ba me.

⁸ Baai me suniima ale lagri ale Naawen la, a ta supeentik kama dii nyiɲ la, wa le basi ate bala a nya wa.

⁹ Baai me ale a maari nuruba ate ba ta noayen ale chaab la, a ta supeentik kama, dii nyiɲ la Naawen le wi ba ayen wa bisa.

¹⁰ Baai me ate nuruba a namsi ba nna yegayega ba ale a tom Naawen yaalika nyiɲ la, a ta supeentik kama, dii nyiɲ la, ba le de Naawen naamu.

¹¹ “Nuruba a dan a le ni, ale a namsi ni, ale a velimu a te ni, ni ale a va mi siuku la nyiɲ, ni basi ate ni sue a peenti. ¹² Siuk kula po ate nuruba a jam namsi Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po dila po la, nna yegayega. Ni tutuna a dua wenȳmazuk kama ate Naawen ayen wa te ni. Ni be ta supeentik.

¹³ “Nama a nȳe ase ka yesa la nurubiik meena jigi. Ase yesa dan jogi si masim, nuru karo a бага nye ate si masimu a pilim a boro. Ku be dan nȳe dila, nuruba a nya si ase ka yekayaata la, ate ba a pa si yuk a basi ate nuruba a tabi si zuk a taam.

¹⁴ “Ni be a nȳe me ase ka bolim ate ba toati ate bu a nya tenka meena zuk la. Yeri dii ate ba se zaani guuk zuk la, jaab an бага a lik di.” ¹⁵ Nuru waai a karo a toati wa bolim a pa chin vuk bu a zaani. Nuru wala pa bu a zaani ka jaab zuk, ate bu a nya dokku po meena. ¹⁶ Siuk kula po me, ku a fe ate nama me dek a basi ate nuru meena a nya ni tuimmanɲaɲa, ate ba бага a pak ti kowa Naawen waai ale bo wenȳmazuk la.

¹⁷ “Ni kan a poli ayen ni jam kama ayen m ko Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsanɲa a basi. Mi an jam ayen m ko ɲa a basi, alege m jam kama ayen m basi ate nuruma a miɲ ba sinsanɲa wensie kiri. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a kan бага a ko Sinsanɲa wafik me la a basi, alege ate wenzuk ale tenka meena a jam nueri. ¹⁹ Nuru waai a dan zeri Naawen Sinsak fiisanɲa diniȳ vaka alege a sak nuruba ayen ba me a zeri, kula nyonɔ le jam wari ka ɲaanȳ Naawen naamu po. Nuru waai me a be dan va Naawen Sinsanɲa ale a sak nuruba ayen ba a va ɲa, wala le de ka niɲ Naawen naamu po. ²⁰ M be a weeni ni kama ayen ni siaka a dan kan gaam Juuma Sinsanɲa sagraoma, ale Farisiima ni waai a kan jo Naawen naamu po.

²¹ “Ni wom ayen nuruba jam sak ni kokpiɲsaɲa dila po dila po ayen, ‘Kan ko nuru. Ase waai dan jam ko nuru, ba a yik wa kama a ta cheɲ boteka yenni’. ²² Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai

sui a dan puuri ale wa suok ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteerowa jigi. Nuru waai me a dan weeni wa suok ayen wa ka kiriya, ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteeroma jigi. Nuru waai me a be dan weeni wa suok ayen wa ka beruk, Naawen a le pa kula nyonwa a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ²³ Ni nyiem dan a yaali ayen ni pa tiirim a te Naawen wa puusika yenni po, alege ni nman teeri ayen ni sue a puuri ale ni suaata wie nyin, ²⁴ ni pa ni tiirimu a dueni puusika yenni po abe ni ga ate nama ale ni suaataŋa a biisi a niak chaab. Ni dan nye dila a nueri, ni yaa nman pilim cheŋ a ga pa ni tiirimu a te Naawen.

²⁵ "Nuru waai a dan ta ni a cheŋ boteka yenni, ni basi ate nama ale kula nyonwa a biisi a niak chaab siuku po. Ni dan kan nye dila ale ge ate ni paari ku jigini, wa le ta ni kama a ga nyo boteeroma wanyi nisima po ate boteerowa a pa ni a te soji ate wa ta ni a ga lik dok po. ²⁶ Mi ale a weeni ni ayen nama a le kasim a bo ka dula jigini ate ni ga tuni ni pamaŋa meena a nueri abe ba lagi ni.

²⁷ "Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen ba kan nye kabonŋa. ²⁸ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan nya nipok a yaali ayen wa goa ale wa, kula nyonwa a nye ka kabonŋ wa sunum po. ²⁹ Fi juga nummu a dan a nye ate fi a nye wabaata, yeeri bu a yuk basi. Fi dan jok fi nyinŋa kauk a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyinŋa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ³⁰ Fi juga nisaŋa me a dan a nye ate fi a nye wabaata, gebi si a yuk basi. Fi dan jok fi nisaŋa sinyi a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyinŋa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³¹ "Nuruba a nman sak ba me dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pok, ku a fe ate wa nmarisi gban ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa kama. ³² Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan zeri wa pok, alege daa ayen wa a yaali ka nidcaba, ate wa yali nidcaba wa choa, ka wa dek ale basi ate wa powa a tom kabonŋa tuima. Nuru waai me ale a faari wa la a nye ka kabonŋ.

³³ "Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen ba dan puulim ayen ba nye wari ba kan basi di nyeka alege ku a fe ate ba nye dii ate ba puulim ale nyonowa la. ³⁴ Alege mi a weeni ni yogyogla de ayen ni dan a puulim, ni kan pe. Ni kan pe wennmazuk yoi nyinŋa dii nyin la Naawen boka jigi ale la. ³⁵ Ni be kan pe tenzuk meena yoi nyinŋa, dii nyin la ka Naawen nanŋa tabika jigi ale la. Ni be kan pe Jerusalem tenŋa yoi nyin me, dii nyin la ka naktionku boka jigi ale la. ³⁶ Ni be kan pe ni zuima yoi nyinŋa, dii nyin la nama an бага a tagri zuyen ate ka a chim zupeelik yaase zusobliga. ³⁷ Ni dan nye wari ate ba bek, ni siak ayen ni nye kama, ni be dan kan nyeya weeni ayen ni an nyeya. Ni dan biisi a gaam nyaku de, ni wienŋa meena a nyini ka Velinvendika jigi.

³⁸ "Nama a wom ayen nuruba a sak ba dila po dila po ayen, 'Nuru waai a dan yeeri fi num, fi me a yeeri wa me nummu. Nuru waai, a dan voori fi nyini, fi me a voori wa me nyini.' ³⁹ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan nye ni a kaasi, nama me abe kan nman a nye wa dila degadega. Nuru waai a dan fobi fi juga tapiaka, fi basi ate wa fobi gala tapiaka. ⁴⁰ Nuru waai a dan ta fu a cheŋ boteka yenni fi garuk nyin, fi be nman a pa fi garuk kpion a gum du a te wa. ⁴¹ Nuru waai a dan daani fu ayen fi ji wa koalima a ta cheŋ meeli dinyi, fi be ji a ta cheŋ meela naye a te wa. ⁴² Nuru waai a dan juisi ni jaab, ni pai a te wa. Nuru waai a dan a yaali ayen wa piem jaab ni piem a te wa.

43 “Nama wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen, ba a yaali ba doaba abe ba a kisi ba dachaasa. 44 Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen ni a yaali ni dachaasaŋa abe ni a tom tuimmaŋsa a te ba. Ni a puusi a te Naawen ate wa a maari baai ale a namsi ni nna yegayega la. 45 Nama a dan a nye dila, Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a le basi ate ni chim wa bisa. Wa nye wenbinni ayen di a nyagsi nuru baata ale nuru maŋsa zuk ale basi ate ŋmoruku a ni baai ale a nye wabaata ale baai me ale a nye wamaŋsa la zuk. 46 Ni dan a yaali baai ale a yaali ni la nyiini, Naawen ayen wa nye ka se a pa wa tiirimu a te ni? Lampoo cheesiroma me a yaali baai ale a yaali ba la kama. 47 Ni dan a puusi ni doaba nyiini, nama a nye ka boa a gaamu nuruba ale a nye dii la? Baai ale kan seba Naawen la a puusi ka dila. 48 Ni a nye wamaŋsa ase ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk, ale a nye wamaŋsa dii la.

6

1 “Ni dan tom tuimmaŋsa a te nuruba, ni kan a nye ŋa a lagri ate nuru meena a nya ŋa. Ni dan a nye dila, ni kan бага a tuesi tutuna ŋaai ate ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk a yaali ayen wa te ni la.

2 “Ni dan pai jaab a te nuru waai kan mooli a sak nuruba ase venta nyamma ale a nye dii ba tuka diinaŋa po ale yabaŋa po la. Ba a nye dila ayen ka nuruba a pak ba. Bala chaama poom tuesi ba tutuna kama. 3 Ni dan a maari nuru waai ni kan basi ate ni doa maŋsa a poom seba ku noai po. 4 Ni dan a suk a nye dila, ni Kowa Naawen, waai ale a nya dii ate ni a nye la ale tuni ni.

5 “Ni dan puusi a te Naawen, ni kan a puusi ase venta nyamma ale a puusi dii la. Bala chaama a yaali ayen ba nyiem zaani ka ba tuka diinaŋa po yaase yabaŋa po a puusi ate nuruba a nya ba. Mi ale a weeni ni ayen ba poom tuesi ba tutunaŋa kama. 6 Alege ni dan a yaali ayen ni puusi a te Naawen, ni jo ni diinaŋa po ni dek ni nyiini abe ni lik ni tuaataŋa a puusi a te ni kowa Naawen, waai ate ni kan nya wa la. Ate ni Kowa, waai ale a nya ni la a te ni jaab buui ate ni a yaali la.

7 “Ni dan puusi a te wa, ni kan a biisi wie nna yegayega ate ŋa ka kiriya ase bogluk kaarisana ale a nye dii la. Ba a poli kama ayen biik yegayega ale basi ate ba bogtaŋa a wom ba. 8 Ni abe kan a nye ase bala la. Ni Kowa Naawen a poom seba jaab buui ate ni a yaali wa jigi la kama ale ge ate ni a bek wa. 9 Ni be puusi a te Naawen ase nnala la.

‘Ti Ko Naawen, fi waai ale bo wenŋmazuk la,
Basi ate fi yoi welenka a yiti ate fi nya zula.

10 Fi naamu abe jam, ate fi ale a yaali dii la, a nye tenzuk de, ase ku le ka dii wenŋmazuk la.

11 Te ti jinla de ŋandiin tii ate ti a yaali la.

12 Voŋ ti wabaata a te ti ase tama ale voŋ a te chaab dii la.

13 Kan basi ate ti jo nyenyaka po, abe fi vari ti Velinvendika jigi a basi.’

14 “Ni dan voŋ a te baai ale nye ni a kaasi la, ni Kowa Naawen, waai ale bo wenŋmazuk la, a le voŋ a te nama me. 15 Ni be dan kan voŋ a te baai ale nye kaasi ni la, ni Kowa Naawen me a kan voŋ a te ni.

16 “Ni dan boro a bobi noa, ni kan kaasi ni nimbeenja ase venta nyamma ale a nye dii la. Ba a kaasi ba nimbeenja kama ayen waai meena nya ba ale bobi noa la. Mi ale a weeni ni, ba poom nya ba tutunaŋa kama dera. 17 Ni dan bobi noa, ni be puuri ni nimbeenja abe ni chaasi ni zuimaŋa, 18 ate

nuruba a kan baga a seba ayen ni bobu ka noa. Ni Kowa Naawen waai ale a nya dii meena ate ni a sugi a nye la, wa le te ni ni tutunaja.

¹⁹ “Ni kan pa njanta yegayega a dueni tenzuk de, ate miari a de kaasi, yaase nyiam a sinj ba po a kaasi ba, yaase zueba a we a jo du a zu ba. ²⁰ Alege ni pa ni njantaja yegayega a dueni wennyamazuk. Miari ale nyiam a kan baga a kaasi ba dula jigini. Zueba me a kan baga a we jo dula jigini a zu ba. ²¹ Ni popola meena a bo ka juijui ate ni njantaja yegayega a boro la.

²² “Nimbeenja a nye ase ka bolim la a te nyinika. Nimbeenja a dan nala nyinika an bo legi po. ²³ Alege ni nimbeenja a dan kan nala nyinika a bo ka legi po. Ase bolim buui ale bo ale ni la dan ka legi, legi dila bie kama yegayega.

²⁴ “Nuru yen an baga a tomu a te kpage njaye, dii nyinj la ku a fe kama ate wa a yaali wanyi abe wa kisi nwala. Wa le ta siaka ale wanyiwa abe wa a zeri nwala noai. Siuk kula po me, ni kan baga a tomu a te Naawen abe ni njman yaali ligra a gum du.

²⁵ “Ku de nyinj mi a weeni ni ayen ni kan te ku a daani ni, ni le ni nye dii a nya njandiinta ale nyiam ate ni baga boro la, yaase gatta a jo la. Ni nyuwoonja an gaam njandiinta ale gatta? ²⁶ Ni nya nuinsanja sii ale bo wennyamazuku a yiti la. Si kan kpa talita yaa si a che ze a pa nja a nyo bua po. Ni Kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk la ale a nya si zuk. Nama an gaam nuinsanja? ²⁷ Ni waai baga a nye ate wa bena a wonja a gum du wa yiila nyinija?

²⁸ “Ka boa ate ku a daani ni gatta nyaka nyinija? Ni nya wuutaja puutaja ale ka dii la. Ti kan tom tuima a baali gatta a te ti dega. ²⁹ Alege ni a weeni ni, ni teeri Juuma naawa waai ate ba jam a wi wa ayen Solomon la. Wa jam ka nuru waai ale jigsu a gaam ba meena dila po dila po alege wa an jam a jo gatta ate ti nala a soa se wuutaja de puutaja la. ³⁰ Ka Naawen ale a te wuutaja gatta. Ti kan kasim a boro a beni, dii nyinj la wenkarik a nyiem a dan paari, bolim ale a de ti. Nama a gaam wuutaja kama Naawen nimbie po. Dila nyinj la, wa an baga a te nama gatta? Ni siaka an zuaya.

³¹ “Ni be kan a daani ni dega abe ni a weeni ayen, ‘Ti te nye ka se a nya njandiinta a de? Ti te nya nyiam ka be a nyu yaase ti te nya gatta ka be a jo?’ ³² Baai ale kan daa Juuba la a nyiem a kasim a yaali ka njantaja de chaama, alege ni Kowa waai ale bo wennyamazuk la, a seba ayen nama a yaali ba kama. ³³ Ni basi ate ni ninj a bo ale Naawen naamu ale wa le a yaali ayen ni a tom dii a te wa la a gaam jaab buuri meena ate wa yaa te ni jaab buuri meena ate ni a yaali la. ³⁴ Nyaku de nyinj ni kan basi ate chum wie a daani ni. Daanja meena a ta wie kama ate nja a daani. Kan njman yaali daanika a gum dannu ale ta daani kaai la po.

7

¹ “Ni be kan a bo ni chaab buusa ate Naawen kan bo nama me buusa. ² Nama ale a bo ni chaab buusa dii la, Naawen me ale bo ni buusa ka dila degadega. Ni ale pai dii a nye, ale nuruba la, Naawen me ale pai dila degadega a nye ale ni. ³ Ka boa ale soa ate ni a nya yaata ni suaata nina po alege kan kpesi da tii ale bo ni dek ninanja po la? ⁴ Ka boa ale soa ate nama a weeni ni suaataja ayen, ‘Ni basi ate ti yeeri yaata ni ninanja po’, alege daata a bo nama dek ninanja po? ⁵ Nama a paasi ka ni dek. Ni be lij a yeeri da tii ale bo ni dek ninanja po la, ale ge ate ni baga a nya yeeri yaataja ni suaataja ninanja po.

⁶ “Ni kan a pa njan manşa a te baasa, dii nyin la si le chiem a dom ni. Ni kan pa ni nanta baai ate ba nyaka a tua la a dueni die ninna, dii nyin la na le tabi ba zuk a kaasi.

⁷ “Ni dan puusi a bek Naawen ayen wa te ni jaab, wa le te ni. Ni dan a yaali jaab wa jigi, ni le nya. Ni dan wi wa wa tuoku noai, wa le siak abe wa lak a te ni. ⁸ Baai meena ale a puusi a bek Naawen ayen wa te ba nanta la, wa le te ba. Baai meena me ale a yaali nanta wa jigi la, ba le nya ba. Baai ale a wi wa wa tuoku noai la, wa le wom ba abe wa lak a te ba. ⁹ Nama baai ale ka koba la, kom a dan ta fi biik ate wa a yaali boroboruk, fi le pai tintain a te wa. ¹⁰ Wa dan a yaali jum fi le pai waab a te wa? ¹¹ Nama ka nuru baata, alege ni seba njan manşa a pa a te ni bisanja. Ni kowa Naawen, waai ale bo wennyamazuk la, a бага a te baai ale a puusi a te wa la, njan manşa kama.

¹² “Ni a tom tuimmanşa a te ni suataña ase nama ale a yaali ayen ba tom dii a te ni la. Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsanña kiri ale la.

¹³ “Ni va tuok kuui ale migla la a jo, dii nyin la tuok kuui ale a jo bolim buui ale kan maari a kpinsi la jigini a lagri kama. Ate siuk kuui ale a chej du la po chelim an tua. Nuruba yegayega abe le a te ni ku. ¹⁴ Alege siuk kuui ale a jo nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka jigini la po chelim tua kama. Nuruba maga ale nya siuk kula a va.

¹⁵ “Ni kpesi a nya venta biisiteeroma. Ba dan jam ni jigi, ba a nye ase ka piisa la, alege ba suniimanja po ba a nye ase ka piina la. ¹⁶ Ni le seba ba ale ka baai la ba tuima nyin. Zaaun an бага a yoani tuita, fetiib me an бага a yoani chaama. ¹⁷ Timan a yoani ka yoana dek. Tibiok me a yoani ka yoan baata. ¹⁸ Timan a kan yoani yoan baata. Tibiok me an бага a yoani yoana dega. ¹⁹ Ti buui ale kan a yoani yoan manşa la, ba a che bu kama a yugi a basi bolim po ate bu a de. ²⁰ Dila la ni le seba venta biisiteeroma ba tuimanja nyin.

²¹ “Ku daa waai meena ale a wi mi ayen, ‘Ti Nyono’ la ale ba nya siuk a jo mi naamu po, alege ka baai nyiini ale a tom dii ate mi Kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk a yaali la, bala le ba jo wa naamu po. ²² Wa dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, nuruba yegayega a le weeni wa ayen, ‘Ti Nyono, tama a sak nuruba kama fi wamanşanja wie fi yonni nyin. Ti be nman pa fi yonni nyin a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ti be pa fi yonni nyin me a tom wakperkaliisa nna yegayega.’ ²³ Ba dan biisi a nueri, mi le weeni ba ayen, ‘Mi ze ni. Nama baai ale tom wabaata la, ni chej du mi ten.’

²⁴ “Waai meena ale a wom mi wienja de ale a va na la, bala a nye ase ka yam nyono waai ale se wa yeri a zaani pinjaalin zuk la. ²⁵ Dai yen po ate nmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate viok kpionku me a fobi wa yenni ate belanja a sueri a nyini, alege di an loya dii nyin la yenni nyonowa a se di ka pinjaalin zuk.

²⁶ “Waai meena ale a wom mi wienja de alege kan va na la, bala a nye se ka beruk kuui ale se ku yeri a zaani tambusun zuk la. ²⁷ Dai yen po ate nmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate va kpionku me a fobi wa yenni ate belanja a sueri a nyini, ate di yaa deri lo burummm.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienja de meena a nueri la, ku yaa cha nuru boanni meena wa sinsanña nyin. ²⁹ Wa sak ba kama ale wa dek pagrim. Wa ale a sak ba dii la ale Juuma Sinsak sagroma sakka a jam daa wayenja.

8

¹ Yeezu ale jam nyini guuku zuk a sinj la, nuru boari yegayega a yaa va wa. ² Gami dinyi a yaa yiti a cheŋ ga kpi duna teŋ wa ninj a saalim wa ayen, “M Nyɔnɔ, be tebi m tuemu de a te mu ase fi nin a yaali.”

³ Yeezu a yaa teeri nisa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M tebi fu kama, dii nyinj la mi a yaali kama ayen fi nya nyinyɔgsa.” Wa ale weeni dila la, gamini tuemu a yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ⁴ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan weeni a sak waai ya, alege be cheŋ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma wanyi jigi ate wa nya fu. Wa dan nya fu, be basi ate wa nye kaabka a te fu ase ti kokpieŋka Moosis ale jam a sak ti dii dila po dila po la. Kula a le sak nuruba ayen fi tuemu a nueri kama.”

⁵ Yeezu ale ga paari Kapernaum teŋka la, sojiba kpagi dinyi a yaa jam tu wa a saalim wa ayen wa maari wa. ⁶ Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, m tomteerɔwa ale bo yeri ate wa nanɔsa ale wa nisima kpi ate wa a nam nna yegayega.”

⁷ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M le jam a nye ate wa nya nyinyɔgsa.”

⁸ Sojima kpagini a yaa nman weeni wa ayen, “Aaya, m Nyɔnɔ. Mi daa nuru waai ale magsi ayen fi jam m yenni la. Juijui ate ti za nna, fi dek a weeni fi wannɔ ate m tomteerɔwa a nya nyinyɔgsa. ⁹ Mi me ta nuruba baai ale nman ta pagrim mi zuk la kama, ale ta sojiba a nya ba zuk me. M dan weeni wanyi ayen wa cheŋ, wa a cheŋ kama. M dan nman weeni wa choa ayen wa jam, wa a jam kama. M dan weeni m tomteerɔwa ayen wa tom tuini a te mu, wa a tomu kama.”

¹⁰ Wa ale weeni dii la, a yaa deri cha Yeezu nna yegayega. Wa yaa chiem weeni nuru boanni meena baai ale wa wa la ayen, “Mi a weeni ni ka wensie, mi an nya nuru Izirali ate wa ta siaka ase nuruwa de la. ¹¹ Ni wom mi wienɔ de nalimnyiini. Dai yeŋ po nuruba ale nyini konni ale yeninɔka geŋ a jam jo Naawen naamu po a de nandiinta ale Abraham, ale Aizik ale Jakob. ¹² Alege baai ale magsi ayen ba jo dula jigini la, Naawen ale yuk ba basi legini po, dula ba le kasim a kum kama ale a nɔbi nyina.”

¹³ Yeezu ale biisi nyaku de a nueri la, wa yaa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyinj, mi le nye a te fu.”

Wa tomteerɔwa a yaa deri nya nyinyɔgsa.

¹⁴ Yeezu a yaa cheŋ ga jo Piita yenni po a yaa nya ale wa nmanuba a wiagi. Wa nyinj ale jam tolinj ate wa doa dokku po. ¹⁵ Yeezu a yaa jo wa dokku po a tiri wa nisanɔ ate wa a deri nya nyinj yɔgsa. Wa yaa yiri yaali nyiam a te ba.

¹⁶ Wein ale jam a sinj la, teŋka demma a yaa ta yuariba ale baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la a jam Yeezu jigi. Wa yaa pa wa wannɔ a yiaŋ chichiribaatanɔ nuruba zuima po a basi alege a tebi yuaroma meena.

¹⁷ Wa nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerɔwa Azaya a nmarisi Naawen gbanɔka po dila po dila po la a jam ka wensie. Wa jam a weeni ayen, “Wala dek le wa tuesi ti tuetanɔ meena.”

¹⁸ Yeezu ale nya nuru boanni ale ba gilim wa la, wa yaa weeni wa nmanvirima ayen ba cheŋ a ga gaam mogi kpeeni a taam jueli kauk kunɔkula. ¹⁹ Ase ba ale jam boro a gomsɔ ayen ba cheŋ la, Juuma Sinsak saŋroma po wanyi a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “M Sagrɔ, m gomsɔ a magsi kama ayen m va fu a cheŋ juijui meena ate fi a cheŋ la.”

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Suemkparita a bo ka vie po alege nuinsa me a bo tugta po alege mi Saalobiika a ka jigiya a duagi a goa.”

²¹ Yeezu njaanviirima wanyi a yaa nman weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, mi me a yaali kama ayen m va fu, alege basi ate m linj a ga pa m kowa a gu.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jam a va mi yɔgyɔgla de, abe fi basi ate baai ale kpi la a gu ba dek kpeema.”

²³ Yeezu ale wa njaanviirima a yaa jo njaaruŋku po a chenj. ²⁴ Ase ba ale jam a chenj la, va kpionj a yaa deri yiti a fuk nna yegayega. Ku yaa fɔbi nyiamu ate bu a yiti a nagi njaaruŋku ate bu gela me a jo njaaruŋku po ate ku a nyɛ ku sinj nyiamu tenj. Nyaku de meena ale jam a nyɛ la, Yeezu a jam doa njaaruŋku po a goa kama. ²⁵ Wa njaanviirima a yaa nagi wa a yiti a weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, tama a bo ka kum po. Vari ti a basi.”

²⁶ Yeezu yaa yiti a begi ba ayen, “Ka boa ate nama a chali yɔgsumɔa? Ni siaka an soa diiya?” Wa yaa weeni vioku ayen ku basi alege weeni nyiamu me ayen bu baliŋ. Vioku a deri basi ate nyiamu me a baliŋ. Bu an nman a choa ale maga dek me.

²⁷ Ku yaa deri cha ba nna yegayega. Ba yaa begi chaab ayen, “Ka boan jaab nuru ale nna? Wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noai.”

²⁸ Ba ale gaam a taam paari mogi kpeeni kauk kunjula la, ba yaa ga paari nuru baai ate ba a wi ba ayen Gergesimba la tenjka. Nuruba baye ale jam bo dula jigini a ta chichiribaata ba zuima po. Nuru waai an jam baga a nyiem a va siuk kula. Yeezu ale ga nyini njaaruŋku po a sinj tenj la, nuruba bayewa a yaa deri nyini juijui ate ba a gu nuruba la, a jam tu wa.

²⁹ Ba wanyi a yaa kaari a bek wa ayen, “Fi Naawen biika, ka boa ate fi a yaali ti jigiya? Dai dii danni ate Naawen ayen wa jam a bo tenjka meena demma buusa la an diem a paariya. Fi linj a de ka ninj jam ayen fi basi ate ti namu abe fi ge ate dai dila danni a paari?”

³⁰ Dula jigini die a yaa jam za guuk zuk a de. ³¹ Chichiribaataŋa a yaa saalim Yeezu a weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi yiaƙ ti ate ti nyini be basi ate ti nyini a ga jo deenja po.”

³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be chenj dula jigini.” Ti yaa nyini nuruma jigi a ga jo deenja po ate deenja a chali a ga va guuku nakpiak a sali sinj a lo mogi kpeeni po a kpi.

³³ Baai ale jam a nya deenja zuk la a yaa chali chenj ba tenjka a ga weeni baai ale bo dula la dii ale nyɛ nuruma bayewa baai ate chichiribaataŋa a jam bo ba zuimaŋa po la. ³⁴ Tenj kala demma ale jam a wom dii ate ba weeni la, ba meena a yaa nyini ba yeenja po a jam tu Yeezu a saalim wa ayen wa basi ba tenjka.

9

¹ Yeezu a yaa ga jo njaaruŋku po a nman pilim a lo mogi kpeeni jueli chenj wa dek tenjka. ² Dula jigini ate nuru a boro ate wa nisima ale wa nanja a kpi. Nuruba a yaa pa wa dueni jaab zuk a ta jam Yeezu jigi. Yeezu a yaa le nya ba siaka ale wa ale soa dii la, wa yaa weeni nuru waai nisimaŋa ale wa nanjaŋa ale kpi la ayen, “M biiga, yik fi dek abe fi kan te ku a daani fu. M vonj fi wabaataŋa a te fu kama.”

³ Juuma Sinsaŋa sagraŋa ba gela a jam bo dula jigini a yaa poli ba popola po ayen, “Wa ale a biisi dii la a nyɛ nna ase wa ka Naawen la.”

⁴ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama a yaa bek ba ayen, “Ka boan popola baata ate nama a poli? ⁵ Ase mi dan weeni nuruwa de ate wa nisima ale wa nanja a kpi la ayen m vonj wa wabaataŋa a te wa a yaase wa yiti a chenj, ka kuna dek ale pagra? ⁶ Mi a yaali kama

ayen ni seba ayen mi Saalobiika a ta siuk kama tenjuk meena a бага von nuruba wabaata a te ba.” Wa yaa weeni nuru waai ale a wiak la ayen, “Yiti a zaani abe fi pai fi jaamu a cheŋ kuli fi yenni.”

⁷ Nuruwa a yaa deri yiti a zaani a pa wa jaamu a cheŋ kuli. ⁸ Yogsuŋ nna yegayega a yaa deri yik baai meena ale jam za dula la. Ba yaa te Naawen pimpauk, dii nyin la wa ale te Yeezu siuk ate wa бага a tom tuini de la.

⁹ Yeezu a yaa le basi dula jigini ale cheŋ la, wa yaa nya nuru ate ba a wi wa ayen Matiu. Wa jam kala ka lampoo dokku po a tuesi lampoo. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Yiti a jam va mi.”

Wa yaa deri basi wa tuimaŋa ale ge yiti a ga va wa.

¹⁰ Yeezu ale wa ŋaŋviirima a yaa cheŋ Matiu yenni ayen ba de ŋandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam nna yegayega a yaa jam gum wa ale wa ŋaŋviirima po, ate ba meena a yaa kala a de ŋandiinta.

¹¹ Farisiiba ba gela a yaa nya ba ale ba a de ŋandiinta. Ba yaa bek wa ŋaŋviirima ayen, “Ka boa ate ni sagrowa ale wabaata nyam ale lampoo cheesiroba a de ŋandiinta ale chaaba?”

¹² Yeezu a yaa wom dii ate ba a bek la a yaa tulisi ba ayen, “Nuru baai ale ta nyinyogsa la, bala a kan cheŋ tiim nyonɔ jigiya, alege ka yuariba nyiini. ¹³ Ba jam a ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama ale ta jiiirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko durɗa a kaabi a te mi la kama.’ Ni be cheŋ a ga gisi dii ate Naawen a weeni ni la kiri. Mi an jam ayen m wi ka nuru maŋsa, alege ka wabaata nyam.”

¹⁴ Da yeŋ Joɔn waai ale jam a te nuruba soka la, ŋaŋviirima a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “Ka boa ate tama ale Farisiima ŋaŋviirima a kasim a bobi noa alege fi ŋaŋviirima a kan bobi?”

¹⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase nuru a dan faari nipok, wa doama sue a kaasi kama? Aawo, ŋa kan kaasi. Dai cheena kama ate nipokfiaka nyonɔwa a dan kan bo ale ba, ba yaa bobi noa.”

¹⁶ Wa yaa ŋman weeni ba ayen, “Nuru a kan pa garuchiak paalik a laŋ garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku a kan beni ku le cheeri a gum du.

¹⁷ Ba kan pa dapagrik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a pusi kama ate daamu a waan. Ba pai dapagrik a su ka bunlok paaluk pu.”

¹⁸ Yeezu ale biisi a neri la, Juuma po kpagi dinyi a yaa jam a kpi duna tenj wa ninj a weeni wa ayen, “Ka m lie ale deri kpi. Mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisaŋa a tiri wa ate wa yiti kum po.”

¹⁹ Yeezu yaa yiti va wa ate wa ŋaŋviirima me a va cheŋ.

²⁰⁻²¹ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a wiagi bena pi ale naye. Wa jam a lo ka chiak. Wa yaa poli wa sunum po ayen, “M dan бага a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa.” Wa yaa va Yeezu ŋaŋ a magi tiri wa garuku.

²² Yeezu a yaa virin ŋaŋ a nya wa ale weeni ayen, “M lie yik fi dek abe fi kan basi ate ku a daani fu. Fi ale ta siaka ale mi dii la a basi kama ate fi nya nyinyogsa.” Wa le weeni nyaku de la, nipowa yaa deri nya nyinyogsa.

²³ Yeezu ale ga paari Juuma kpagini yenni la, wa yaa nya yiyiirisa ale ba kala dula jigini alege baai me a kum. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena a yiti nyini. Biika an kpiya, alege wa a goa kama.” Ba ale wom dila la, ba yaa deri a la wa. ²⁵ Npuma meena a yaa le nyini la, Yeezu a yaa jo biika dokku po a yik wa nisaŋa ate wa yiti. ²⁶ Dii ate Yeezu a nye la, a yaa deri waan tenj sii meena ale gilim dula jigini la.

²⁷ Yeezu ale nyini dula jigini a nyini a cheŋ la, yeeba baye a yaa wom wa a yaa deri cheŋ va wa. Ba yaa kaari a wi wa a weeni ayen, “Naawa Deeviid ŋaanbiika, ti a saalim fu ayen fi ta jiiirim ale ti.”

²⁸ Yeezu ale ga jo dok la, yeema bayewa a yaa jam wa jigi. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama ta siaka ayen mi бага a tebi ni?” Ba yaa siagi.

²⁹ Dula jigini Yeezu a yaa tiri ba ninan̄a ale weeni ba ayen, “Basi ate ku nyɛ ase ni siaka ale ka dii la.” ³⁰ Ba ninan̄a a yaa deri lagri ate ba a nya. Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ku a fe kama ate ni kan weeni waai dii ale nyɛ la.”

³¹ Alege nuruba bayewa de a ta ga weeni ate ku tagli teŋ sii meena ale moata dula jigini la.

³² Ase nuruba bayewa ale jam a cheŋ la, nuruba ba gela a yaa jam ta nuru wa choa a jam Yeezu jigi. Chichiribiok ale jam bo wa zukku po ate wa an jam бага a biisi. ³³ Yeezu ale yiaƙ chichiribioku ate ku nyini nuruwa zukku po a nyini la, wa yaa deri a biisi. Ku yaa deri cha nuru baai meena ale za dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Tama an diem a nya wann̄i de choa Izirali.”

³⁴ Alege Farisiima a weeni ayen, “Ka chichiribaatan̄a kpagini ale te wa pagrimu ate wa бага a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po.”

³⁵ Va ŋala po Yeezu yaa kasim a nyiem teŋkpiensan̄a ale teŋkpansan̄a meena. Wa jam a sak nuruba Naawen naamu wie ba tuka diinan̄a po, ale a tebi yuariba yegayega me. ³⁶ Wa ale ga nya ŋanboanni la, wa jiiirim yaa jam bo ale ba dii nyin̄ la ku jam a daani ba kama nna yegayega ate ba yaa yaali maarika. Ba jam a nyɛ ase ka piisa ale kan ta naapeerik la. ³⁷ Wa yaa jam a weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ka cheka tuima ale boro nna yegayega, alege cheeroma an piisiya. ³⁸ Ni puusi a te Naawen waai ale ka cheka nyon̄owa la ate wa basi ate cheeroba yegayega a jam a che abe ba vaari a ta jo.”

10

¹ Yeezu a yaa wi wa ŋaanviirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi, ate wa yaa pa wa pagrimu a te ba, ate ba nyini a cheŋ a nyiem a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po ale a puusi ate yuariba a nya nyin̄yɔgsa.

² Wa tuimtomdoma pi ale bayewa yue a jam ale Simon waai ate Yeezu a jam te wa yue paani ayen Piita la, ale wa yuawa Andiru ale Jeemsi ale wa me yuawa Joon, Zebedi bisan̄a, ³ ale Filip ale Batolomiu ale Tomasi ale Matiu waai ale jam ka lampoo cheesirowa la, ale Jeemsi, Alfiyus biika, ale Tadiusi, ⁴ ale Simon ale jam a nyɛ ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas Iskariot waai ale jam a ta Yeezu a ga bobri a sak la.

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan basi dela ale ge cheŋ, ni kan va Samaria teŋsan̄a po ale baai ale kan daa Juuba la teŋka. ⁶ Ni nyiem Juuma ale bo teŋ sii la nyiini. Ba a nyɛ se ka piisa ale be ŋa siuk la. ⁷ Ni cheŋ a ga sak ba ayen Naawen naamu a moata kama. ⁸ Ni puusi a te yuaroma ale gaman̄a ate ba nya nyin̄yɔgsa, abe ni naḡi kpeeba kum po a yiti abe ni a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Pagrimu de ate mi a pa te ni la, ni an tuniya, nama me a pa te abe ni kan yaali tutuna. ⁹ Ni kan pa ligra a nyo ni fotaŋa po. ¹⁰ Ni kan pa koalima yaase fotta ale garujenta ale nuensa ale tacheƣsa. Ku a magsi kama ayen tuimtomdisa a de ba tuiman̄a nyin̄.

¹¹ “Ni dan ga paari teŋ, ni jo ka po a gisi nuru waai ale wa te ni tia abe wa tuesi ni la. Ni dan nya nuru wala choa, ni be bo ale wa a ta ga paari

dai dii dai ate ni a basi dula la. ¹² Ni dan ga jo yenni po, ni puusi ba abe ni weeni ba ayen Naawen ale te ba suyogini. ¹³ Ba dan te ni tia, Naawen a le te ba suyogini. Ba dan kan te ni tia, Naawen a kan te ba suyogini. ¹⁴ Ten kaai nuruba a yaase yeri dii dem a dan kan te ni tia ale kan yaali ayen ba wom dii me ate ni tara ayen ni weeni ba la, ni kpaanti ni nanšana paasuku a basi dula jigini, ate ku sak ayen ba me zeri ba kama. ¹⁵ Ni wom mi nalim nyiini. Naawen a dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, wa le ta jirim ale nuru baai ale jam bo ten sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la po a gaam ba.

¹⁶ “Ni wom mi nalimnyiini. Nama baai ate mi a tom la, a nye ase ka piisa ale bo piina sunsoy la. Dila nyin la ku a fe kama ayen ni ta yam ase wiiga la abe ni yik ni dek ase nangbansa la. ¹⁷ Ni kpesi ni dek dii nyin la nuruba a le yik ni ale pagrim a ta chey boteka yenni. Ba le miiri ni me ale finsa ba tuka diinana po. ¹⁸ Ba le ta ni a chey a ga zaani nalima ale kpaga nin ate ba bo ni buusa mi nyin. Ba dan nye ni dila ni yaa le nya siuk a biisi ale ba ale baai me ale kan daa Juuba la Naawen wamašana wie. ¹⁹ Ba dan ta ni a jam boteka yenni po, ni kan basi ate dii ate ni ayen ni biisi la a daani ni. Ku dan jam paari ni biik, Naawen a le sagi ni ate ni biisi. ²⁰ Wie naai ate ni ayen ni biisi la a kan chim nama dek wie, alege na le nyini ka ni Kowa Naawen Chiika jigi.

²¹ “Nuruba a le jam yik ba suaata a te nuruba ba gela ate ba ko ba. Bisa koba a le jam a yik ba me a nye ba dila degadega. Bisa me a le jam nye ba koba ale ba maba dila me. ²² Waai meena a le kisi ni, dii nyin la nama ale a va mi la. Nuru waai a dan ta suduuni ale ninam ate ku beni, Naawen a le vari wa a basi. ²³ Ba dan a daani ni ten kaai po ni basi dula abe ni chali chey ten yon. Wensie ate mi a weeni ni, ni kan бага a tom ni tuimana meena Izirali tenšana po a nueri ale ge ate mi Saalobiika a pilim jam.

²⁴ “Zamsiro waai an бага a seba a gaam wa sagro. Tomteero waai me an бага a chim nuru kpion a gaam wa nyono. ²⁵ Zamsiro a pii ka nyin wa dek ayen wa magi chaab ale wa sagro. Tomteero me a yaali kama ayen wa dan nya siuk wa ale wa nyonowa a magi chaab. Nuruba a dan a wi mi ayen Beelzebu, chichiribaata meena kpagini, ba le wi nama wie ate na gaam di.

²⁶ “Ni be kan a chali nuruba yogsumoa. Wie naai ale lik dua yogyogla de la ale jam nyini peelim, wie naai meena ale chim wasusuga la ba le jam seba na. ²⁷ Dila nyin ku a fe kama ate ni a sak nuruba wie naai ate mi a suk a sak ni la, a lagri. ²⁸ Ni kan a chali yogsum ale nuru baai ale a ko nuruba nyinlammu la, dii nyin la ba an бага a ko ba chišana. Ku magi kama ayen ni a chali Naawen waai ale бага a kaasi nuruba nyinsa ale ba chiisa bolim buui ale kan maari a kpimsi la po yogsum. ²⁹ Ni бага kama a pa ligbiri a da nuinsa siye yabana po, alege si po bunyi a dan poom a lo ten, ni Kowa Naawen a seba ku po kama. ³⁰ Alege nama, Naawen a chiini ni zuisana meena ni zuimana po kama. ³¹ Nyaku de nyin nama kan a chali yogsum ale dii ate nuruba ayen ba nye ni la. Ni gaam nuinsana ka nna yegayega Naawen nimbie po.

³² “Waai meena ale a weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a le weeni dila degadega m Kowa Naawen waai ale bo wenmazuk la nimbie po. ³³ Waai meena ale kan weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a kan biisi m Kowa Naawen waai ale bo wenmazuk la nimbie po.

³⁴ “Ni kan a poli ayen mi sakka de a le basi ate nuruba a tigi jam jigi yeŋ a boro ale suyoŋini. Ku le basi kama ate nuruba a poori chaab. ³⁵ Bisa a le ŋman tulim a ta chaab ale ba koba. Leeba me a le ŋman tulim a ta chaab ale ba maba. Sampooaba me ale tulim ta chaab ale ba ŋnianipooba. ³⁶ Ku dan jam ase nnala la, ni le seba ayen nuru dek doŋdem ale wa dachaasa.

³⁷ “Nuru waai ale a yaali wa ko a yaase wa ma a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. Nuru waai me ale a yaali wa biik a yaase wa lie a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. ³⁸ Nuru waai a ale kan gomsa a magsi ayen wa nya ninam a yaase wa kpi mi nyin la an magsi ayen wa va mi. ³⁹ Nuru waai ale a yaali wa dek nyuvuri ale kan yaali ayen wa nya ninam la, kula nyonɔ a le jok wa nyuvunni. Nuru waai a dan jok wa nyuvuri mi nyin, wa le ŋman nya di.

⁴⁰ “Nuru waai a dan te ni tia ale tuesi ni, kula nyonɔ a te ka mi me tia dila. Nuru waai me ale a te mi tia ale a tuesi mi la, wa te ka Naawen waai ale tom mi la tia dila. ⁴¹ Nuru waai ale a te Naawen biisiteerɔwa tia, dii nyin la wa le tom a te Naawen la, da yeŋ po wa le nya ku tutuna. Nuru waai me ale a te nuru maŋ tia ayen wa le ka nuru maŋ la nyin, da yeŋ po wa le nya ku tutuna. ⁴² Ni wom mi nalimnyiini. Nuru waai a dan pa nyayoŋsik a te mi ŋaanyiirima po wanyi, da yeŋ po wa le tuesi ku tutuna.”

11

¹ Yeezu ale biisi ale wa ŋaanyiirima pi ale bayewa a nueri la, wa yaa basi dula jigini ale ge cheŋ teŋ sii ale moata dula la ayen wa sak ba Naawen wamaŋsaŋa wie.

² Joɔn waai ale jam a te nuruba soka la, a diem a jam bo ka naawa Ayerod doŋku kuui ate ba a lik nuruba la po. Joɔn ale wom dii ate Yeezu a jam a tom la, wa yaa tom wa ŋaanyiirima po ba gela ate ba cheŋ Yeezu jigi. ³ Ba ale ga paari wa jigi la, ba yaa bek wa ayen, “Ka fi ale nuru waai ate Joɔn a weeni ayen fi le jam la, yaa ti deema a limsi nuru yoŋŋɔa?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ŋman pilim cheŋ a ga weeni Joɔn dii ate nama a wom ale a nya la. ⁵ Yeeba a nya, gbanisa me a бага a cheŋ, gama me a nya nyinyoŋsa. Tukpara nyam a wom, ale nagi kpeeaba kum po a yiti. M be sagi ŋanjagsa me Naawen wamaŋsaŋa wie. ⁶ Nuru baai ale kan ta chichama ale mi la, sue a peenti kama.”

⁷ Ase Joɔn ŋaanyiirima a yaa ale ŋman pilim a bo siuku po a cheŋ la, Yeezu a yaa chiem a weeni nuru boanni Joɔn wie. Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale nyini a cheŋ Joɔn jigi sagini po la, nama a jam a poli ayen ni le nya ka boa? Nama a poli ayen ni le nya ka chichama nyonɔ? ⁸ Nama a nyini cheŋ ayen ni nya ka boa? Nama a cheŋ dula ayen ni nya ka nuru waai ale jo garuk nalinsa la? Baai ale a jo garuk tila chaama la a bo ka nalima yie po. ⁹ Ni be weeni mu, ni nyini cheŋ ayen ni nya ka boa? Naawen biisiteerɔma yaa? Ni basi ate m weeni ni ayen ni nya ka waai ale gaam Naawen biisiteerɔma meena la. ¹⁰ Ba ŋmarisi Joɔn wie Naawen gbanjka po kama dila po dila po ayen Naawen a weeni ayen, ‘Ka mi tomteerɔwa ale nna. M be le liŋ a tom wa fi niŋ ate wa gomsa siuk a te fu.’ ¹¹ Wensie ate mi a weeni ni, Joɔn waai ale a te nuruba soka ale nyiam la a gaam nuru baai meena ale jam boro a ta nyini dila po dila po la kama, alege Naawen naamu po waai ale ka baan la a ŋman zuak a gaam Joɔn kama. ¹² A ta nyini diipo ate Joɔn a piilim a sak nuruba la a ta jam paari jinla, pagrim nyam a kasim a yaali kama ayen ba kaasi Naawen naamu. ¹³ A ta nyini diipo ate Naawen a liŋ pa wa Sinsanna a te Moosis la ale Naawen biisiteerɔma meena ale jam a sak nuruba dii la a ta jam paari Joɔn jamka

me nuruma de meena a biisi Naawen naamu wie kama. ¹⁴ Ni dan siak a te dii ate ba nmarisi la, ni le min ayen Joon ka Naawen biisiteerowa Elaja. Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen wa le nman pilim jam. ¹⁵ Ni lagri ni tuerja a wom dii ate m weeni a sak ni la.

¹⁶ “Yogyogla de, m le pai jinla demma a magsi chaab ale ka boa? Ba a nye se ka bisa ale tigi chaab a kala yaba po a wi ba doaba a weeni ba ayen, ¹⁷ “Tama a yi ka nipokfiak yiila, alege nama a kan gogi. Ti a yi kum yiila, alege ni sue a kan kaasi.” ¹⁸ Joon ale jam bobi wa noanni la, waai meena a jam a weeni kama ayen chichiribiok ale bo wa zukku po. ¹⁹ Mi Saalobiika ale jam, a de ale nuruba la, waai meena a jam a weeni kama ayen, ‘Ni nya nuruwa de. Wa ka puuk nyono ale a nyu daam me nna yegayega. Wa ka lampoo cheesiroba ale wabanyeerisa doa.’ Naawen a sak nuruba ka wa wensie siutana tii ale ka togatoga la.”

²⁰ Yeezu a tom wakperikaliisa yegayega ten sii ale moata la po, alege ten sila demma an diem a jam basi ba wabaatana. Wa yaa toarin ba ayen, ²¹ “Nama Koraziin demma ku le jam tua kama ni jigi. Nama Beteseida demma, ku le jam tua kama nama me jigi. Ase mi a dan poom a tom wakperikaliisana de ka Taaya ale Saidon tensana po ase mi ale tom dii nama jigi la, baai ale jam bo dula dila po dila po la ate basi ba wabaatana kama. Ba te jo ka garuk tii ale a lu ba nyinsana la abe ba nye tintuem a yuk ba zuimana. Nyaku de te le sak nuruba kama ayen ba nman va ka Naawen siuku. ²² Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tenzuk meena demma buusa wa le ta jirim ale Taaya ale Saidon demma a gaam nama kama. ²³ Nama Kapernaum demma, ni a yaali kama ayen ni pa ni dek jueli wennyamazuk. Dai dila danna a dan paari, ba le yuk ni basi bolim buui ale kan maari a kpinsi la po. Ase mi dan poom a tom wakperikaliisana de ka Sodom tenka po dila po dila po, ase m le tom dii la, Naawen a kan bo ba buusa a kaasi ba. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tenzuk meena demma buusa wa le ta jirim ale Sodom demma a gaam ni.”

²⁵ Va nala po Yeezu a yaa puusi a te Naawen ayen, “M dek ko, fi waai ale ka wennyamazuk ale tenzuk meena nyono. Wie naai ate fi a zeri yam nyam sakka ale ge a pa suk ba la, fi pa ka nala a sak baai ale kan seba gban la. Mi a te fi jiam wiena de nyin. ²⁶ M Koa, fi ale yaali ayen ku nye dii la ale la.”

²⁷ Yeezu ale puusi a nueri la, wa yaa cheemu a weeni nuru boanni ayen, “M Kowa a pa jaab buuri meena a te mu kama. Nuru waai a ze Naawen biika ka wa kowa nyiini ale seba wa. Nuru waai me a ze kowa ka wa biika nyiini ale seba wa. M basi kama ate baai ate m lueri la seba wa me.

²⁸ “Nama meena baai ale ji jib kpeenta ale jiak la, ni jam mi jigi. Mi a le te ni vuusum. ²⁹ Mi sinsanja a nye se ka naabkpaama duok la. Ni pa ku a su ni neenja po ate ni бага. Mi ka nuru waai ale seba m dek taka la. Ni dan basi ate mi a sak ni, ni le nya vuusum. ³⁰ Duok kuui ate mi a pai a te ni la, ku ta chenka an tua. Jib tii ate mi a pai a ji ni la an dobra.”

12

¹ Ba Vuusum Daana po dinyi Yeezu ale wa nanviirima a yaa jam chen wa nuru talim po. Ba la chen la, kom a yaa ta wa nanviirima ate ba yaa wie “wiiti” ayen ba nobi. ² Farisiima ba gela ale nya dii ate ba a nye la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate fi nanviirima a kaasi ti Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gban̄ka po a miñ naawa Deev̄id wie a chak ya? ⁴ Dii po ate nuru waai ate ba a wi wa ayen Abiata ate wa jam ka Juuma Puusika Yenni tomteer̄oma la, da yen̄ ate kom a yaa jam ta Deev̄id ale wa d̄ama. Wa yaa jo Puusika Yenni po a pa boroboruk a we a ñobi ale ge a wie a te wa d̄ama ate ba me a ñobi. Ba kan te nuru yon̄ a ñobi boroboruku de ka Juuma Puusika Yenni tomteer̄owa nyiini ale a ñobi ku. ⁵ Nama an karim dii ate Moosis a ñmarisi Naawen gban̄ka po ayen Juuma Puusika Yenni tomteer̄oma nyiini ale a tom wa Puusika Yenni po Vuusum Danni la? Ba nyiem a kasim a a kaasi ti Vuusum Danni kisiku kama, alege nuru waai a kan nya ba kaasun̄ku. ⁶ Ni basi ate m weeni ni ayen nuru a bo dela a zuak gaam Juuma Puusika Yenni kama. ⁷ Ba ñmarisi Naawen gban̄ka po ayen wa weeni kama ayen, ‘Nama ale ta jirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko duñsa a kaabi a te mi la kama.’ Ni dan seba wien̄a de kiri, kuna magsi ayen nama a bu baai ale kan nȳe a kaasi la buusa. ⁸ Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daan̄a me.”

⁹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge a chen̄ ga jo Juuma tuka d̄okku po. ¹⁰ Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa a kpi. Nuru baai ale jam bo dula la, a jam a limsi kama ayen ba nya se Yeezu le tebi nuruwa nisan̄a Vuusum Danni po yaase wa kan tebi ate ba бага a nya wari biisi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “A se nama waai poosuk a dan lo vili po Vuusum Danni ni kan yeeri ku? ¹² Nurubiik a be gaam poosuk kama nna yegayega. Ka dila ale soa ate nuru a dan maari wa suok Vuusum Danni po, wa kan kaasi Vuusum Danni kisiku.” ¹³ Wa yaa weeni nuru waai nisan̄a ale kpi la ayen wa teeri si.

Wa yaa teeri si a deri nya nyinȳogsa. ¹⁴ Farisiima a yaa yiti dula jigini a nyini a yaa gisi siuk ayen ba ko Yeezu.

¹⁵ Yeezu ale wom dii ate ba a yaali ayen ba nȳe wa la, wa yaa basi dula jigini ale ge chen̄. Nuruba yegayega a jam va wa ate wa tebi ba tuetan̄a meena. ¹⁶ Wa ale tebi ba la, wa yaa weeni ba ayen ba kan weeni a sak nuru wa ale nȳe dii la. ¹⁷ Wa weeni ba nyaku de kama ayen dii ate Naawen biisiteer̄owa Azaya a ñmarisi dila po dila po la a chim wensie. Wa ñmarisi kama ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁸ “Ka mi tuimtomd̄owa waai ate mi a lueri a te m dek la, ale nna. Mi a yaali wa kama. M sui me a peenti ale wa nna yegayega. M le pai m chiika a nyo wa sunum po ate wa sak baai ale kan daa Juuba la nyemagsika.

¹⁹ Wa daa sak ba nyaku de, wa kan yaali ayen wa ale ba a ta nampaga ale chaab a yaase wa a na ba yaban̄a po.

²⁰ Wa le maari ñanjagsa baai ale nȳe a se wuuk tii ale wie la abe wa pa wa pagrimu a te nuru baai ale seba ba dek taka la, dii nyin̄ la bala a nȳe se ka bolim ate ba toati a zaani la.

Wa kan basi nyaku de nyeka a se ka wa ta nyemagsika a jam ten̄zuk de.

²¹ Waai meena yiila ale bo ka wa jigi.”

²² Da ñala po nuruba ba gela a yaa ta nuru wanyi a jam Yeezu jigi. Wa jam ka gaauñ ale yi me, dii nyin̄ la chichiribiok ale jam bo wa zukku po. Yeezu a yaa tebi wa ate wa ñman бага a biisi ale a nya. ²³ Ku yaa cha nuru boanni ate ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka naawa Deev̄id ñan̄biik yaa?”

²⁴ Farisiima ale wom dii ate nuruma a biisi ale chaab la, ba yaa weeni ba ayen, “Chichiribaatan̄a meena kpagini ate ba a wi ayen Beelzebu la ale a te wa pagrim ate wa бага a yiaak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²⁵ Yeezu a jam seba dii ate Farisiima a poli la kama a yaa weeni ba ayen, "A se teŋ kaai dem a dan poori ba dek ta chaab, ba dachaasa a kan va dila nyiŋ a ko ba? Ase yeri yeŋ po dem a dan tulim a ta chaab yeri dila a waan kama. ²⁶ A se Sitaana ale wa tuimtomdɔma a dan ta chaab, wa naamu a kan beni ale ge a lo. ²⁷ Nama a weeni ayen Beelzebu ale kasim a pa wa pagrimu a te mi ate mi бага a yiaк chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ka wana ale a te nama ŋaajviirima pagrimu ate ba a yiaк chichiribaata a basi. Ni dek ŋaajviirima ale a tom dii la a sak kama ayen dii ate nama a biisi mi wie la a daa wensie. ²⁸ Ka Naawen Chiika ale a te mi pagrim ate mi a yiaк chichiribaata nuruba zuima po a basi. Nyaku de a sak ni kama ayen Naawen naamu a jam diiri ni kama.

²⁹ "Nuru karo a бага a jo pagro yeri po a zu wa ŋanta ka wa nin liŋ a yik wa a bobi alege pai ŋantaŋa.

³⁰ "Nuru waai a dan zeri mi ŋaaj zaanika, kula nyɔŋɔ a kaasi ka mi ale a tom dii la. Nuru waai a dan kan a maari mi ate ti tigi a gum chaaba, kula nyɔŋɔ a kati a waaj kama. ³¹ Wensie ate mi a weeni ni, Naawen бага kama a voŋa te nuruba ba wabaata meena ale ba ale a le wa dii la me. Alege nuruba a daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a voŋ a te ba. ³² Nuruba a daa le mi Saalobiika Naawen ale бага a voŋ a te ba. Nuruba abe daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a voŋ a te ba diipo diipo."

³³ Yeezu a yaa ŋman weeni Farisiima ayen, "Timan a yoani ka yoana manŋa, alege tibiok a yoani ka yoana baata. Nuruba a бага a miŋ timan ale tibiok ka si yoanaŋa nyiŋ. ³⁴ Nama a nye se ka wiiga la. A se nama a daa tom wabaata ni le nye ka se a biisi wamanŋa? Wie ŋaai ate nama a biisi la a nyini ka ni dek puusa po. ³⁵ Nuru sunum a bo ka wa ŋanta zaanika jigi. Wamanŋa a dan bo dula, wa a yeeri ŋa kama a biisi. Wabaata me a dan bo du, wa a yeeri ŋa me kama a biisi.

³⁶ "Wensie ate mi a weeni ni, Naawen a dan jam ayen wa bu teŋzuk meena demma buusa, wa le bek waai meena wa ka ya tii ate ba biisi la. ³⁷ Naawen le pa ka wie ŋaai ate ni biisi la a bu ni buusa. Nama ale biisi ŋaai meena ate wa wom la le basi ate wa weeni ayen ni kaasi kama yaa se ni ze ku po."

³⁸ Da ŋala po Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, "Ti Sagro, tama a yaali kama ayen fi tom wakperikaliik ate ti nya."

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom tuimbaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik sii ate nama le nya dai yeŋ po la ale dii ate Naawen a tom a te wa biisiteerowa waai ate ba jam a wi wa ayen Jona la. ⁴⁰ Naawen a jam tom jum kpiem ate bu ga ne Jona. Wa jam a bo bu poni po ka daa ŋata. Siuku lo po me ba dan jam ko mi Saalobiika, nuruba le gu mu. Ba dan gu mu, daa ŋata danni m le yiti kum po. ⁴¹ Naawen a dan jam ayen wa bu teŋzuk meena demma buusa baai ale bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, le jam a yiti a biisi gaam ni. Jona a le jam sak ba Naawen wie dila po dila po la, ba jam a basi ba wabaatana kama ale va wa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Jona kama nna yegayega. ⁴² Naawen a dan jam ayen wa bu teŋzuk meena demma buusa, Siiba teŋka nipok naawa, le jam a yiti a biisi gaam ni. Wa nyini ka nna niŋniŋa a jam naawa Solomon jigi ayen wa wom wa yammu wienŋa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Solomon kama nna yegayega."

⁴³ Yeezu a yaa ŋman weeni Farisiima ayen, "Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a nyini, ku a cheŋ ka sagini po a ga nyeema a gisi vuusum

jigi. Ku dan kan baga a nya jigi ya. ⁴⁴ Ku a weeni ka ku dekan ayen, 'Basi ate m nman a ga jo nuru waai zukku po ate m poom boro la.' Ku dan nmani a ga jo dula jigini, ku yaa ale nya ayen ku jigini a gomsu magsi kama. ⁴⁵ Ku yaa nman nyini dula jigini a nyini a ga gisi a nya ku chichiribaata ti chaab tiyopoi a ta nmani ga jo nuruwa zukku po. Chichiribaata tiyopoi wa tuimbaafana a pagra a gaam m kula tuimana kama chichiribiok kula a dan tom ku tuimana a nueri, nuru wa la ale poom ka dii la a gaam wa daam wa kama. Ku le ku nye dii ale jinla demma baai ale a tom wabaata la ale la."

⁴⁶ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa mawa ale wa suaafana a yaa jam za peelim a tom nuru ayen wa jo a wi wa. ⁴⁷ Wa yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, "Fi mawa ale fi suaafana a za peelim a yaali fu."

⁴⁸ Nuruba yegayega ale jam kala a gilim Yeezu ate wa yaa bek ba ayen, "Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?" ⁴⁹ Wa yaa dak ayen ba nya wa njanviirima, ale weeni ba ayen, "Mi maba ale mi suaata ale la. ⁵⁰ Baai meena ale a tom dii ate mi kowa a yaali la, bala ale mi suaata, ale mi toaba, ale mi maba."

13

¹ Dai dila dannu Yeezu a yaa basu dula ale nmani a chej mogi kpeeni noai a ga kala a sak nuruma Naawen wie. ² Nuru boari yegayega a yaa jam za a gilim wa. Ba ale jam a piisi la nyin ale soa ate wa yaa a yiti a ga jo njanun po a sin nyiamu po a torisi a chej nin maga dega, ale ge ate nuru boani a yaa za nyiamu noai. ³ Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega a weeni ba ayen,

"Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini a chej wa talim ayen wa yuk wa nanborinta ase muma la. ⁴ Wa ale jam boro a yuk la, beja gela a lo siuku po ate nuinsa a jam pisi na meena. ⁵ Beja gela me a lo tintana po. Nala an jam baga a nyini nwuli, dii nyin la tana an jam soa dii ya dula jigini. ⁶ Kantuej ale jam a moak la, na meena yaa jak dii nyin la na ka nansa ate na yaa a kpi. ⁷ Beja gela me a lo munsu po a yaa nyini. Munsu me a chim gerigi na. ⁸ Beja gela me a lo ten nalun po a nyini a biak nalimnyini. Naai a ta bie pisita, naai pisiyuebi, naai me a ta kook."

⁹ Yeezu yaa a nman weeni ba ayen, "Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyini."

¹⁰ Yeezu ale jam kala wa dekan nyini la, wa njanviirima a yaa jam a bek wa ayen, "Ka boa ale soa ate fi a daa sak nuruba, fi a pa wamagsima a sak ba?"

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Naawen a pa wa naamu wienja a lagri sak ni kama alege wa an nye nna la a te ba. ¹² Nuru waai a dan tara, Naawen ale gum du a te wa ate wa ta yegayega. Nuru waai a dan kan ta jaaba, mak kaai ate wa ta la, Naawen ale tuesi. ¹³ Ka dila nyin ale soa ate mi a magsi wamagsima a sak nuruba la. Ba ta nina alege an baga a nya. Mi daa biisi ale ba, ba kan min mi ale a biisi dii la kiri ya. ¹⁴ Dii ate Naawen biisteerwa Azaya a nmarisi ba wie Naawen gbanja po dila po dila po la ka wensie. Wa nmarisi ayen Naawen a weeni ayen, 'Nuruma de a wom ale a wom kama alege ba kan minji. Ba a nya ale a nya alege ba kan nya.

¹⁵ Dii nyin la ba popolana a lik kama, ba tuenja me a kpari ate ba ninana a yi.

Ba dan kan nye ka dila ba ninana a ta nya kama, ate ba tuenja a wom ate ba popolana me a minj.

Ate ba basi ba wabaatana ate m vonj a te ba.'

¹⁶ "Nama a ta supeentik kama. Ni ninana a baga nya ate ni baga a minj dii ate weeni la kiri. ¹⁷ Ni basi ate m weeni ni ayen Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma yegayega a yaali kama ayen ba nya wie njaai ate nama a nya la nna yegayega, alege ba an baga a nya na. Ba a yaali ayen ba wom wie njaai ate nama a wom la nna yegayega, alege ba an baga a wom na.

¹⁸ "Ni goori a wom mi ale a ayen m sak ni boridowa wamagsini la kiri. ¹⁹ Bie njaai ale lo siuku po la a nye se ka Naawen Naamu po wamaansa na njaai ate nuruba a wom alege kan minj na kiri la. Sitaana a yaa jam nna nwuli a tuesi wamaansa na ba suniimana po. ²⁰ Bie njaai ale a lo tanana po la a nye se ka baai ale a wom wamaansa na ate ba sue a peenti la. ²¹ Alege wamaansa na a kan sij ba suniimana po ate ba a ta na a beni. Ninam a dan jam yik ba wamaansa na vaka nyinj, ba yaa deri basi. ²² Bie njaai ale a lo munsana jigini la a nye se ka baai ale a wom wamaansa na, alege tenjuk meena nantana yaalika ale ba ligrana yaalika yegayega ka, nala meena a kaasi ka wamaansa na ate ba an baga a ta na a beni. ²³ Bie njaai ale a lo ten nalunju po la a nye se ka baai ale a wom wamaansa na ate na a jo ba suniima po nalimnyiini ale baga a biak a ta bie pisita, njaai pisiyuebi ate na gela me a ta bie kook la."

²⁴ Yeezu yaa nman magsi wamagsima na chaab ale ba ayen, "Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale chej wa talim ayen wa bori wa nanborinta la. ²⁵ Dii po ate nuru meena a goa la wa dachiak a yaa yiti yokku po a chej nuruwa talimu a ta wuu bie a ga bori bu po ale ge chej. ²⁶ Nantana ale nyini a chim a moata puusa yikka la, wuutana me a nyini a chimu. ²⁷ Da yenj po talimu nyonowa tomteeroma a yaa jam a bek wa ayen, 'Ti nyonow, nan baai ate fi a pa ta ga a bori fi talimu po la, na daa nanmansa? Ka boa ale soa ate wuuta a nyini na po a soa di?' ²⁸ Wa yaa weeni ba ayen, 'Ka m dachiak ale bori wuutana na po.' Ba yaa nman bek wa ayen, 'Fi a yaali ayen ti ga voori wuutana a basi?' ²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, 'Ni basi ti, dii nyinj la ni dan ga ayen ni voori ti, nama a le maa voori nantana me a basi. ³⁰ Ni basi ate nantana ale wuutana a gum chaab a chim. Cheka danni a dan paari, m le basi ate cheeroma a che na meena abe ba yaa luk wuutana a ju abe ba ge nantana dek a ta ga nyo m bunni po.' "

³¹ Yeezu yaa a nman magsi wamagsini ale ba ayen, "Naawen Naamu a nye se ka be dii ate ba a wi ayen 'Mastad' ate nuruba a pa di a bori ba talita po la. ³² Di ka bie meena po be fiik. Di dan nyini a chim, di a zuagi kama a gaam ti fisana meena, ate nuinsa a jam a yogi si tugta bu zuk."

³³ Yeezu a nman diem a magsi wamagsini di choa ale ba ayen, "Naawen Naamu a nye se ka nipok a nyiem ale pa dabinta a nyo boroboruk zom po ate ku fuusi a zuak dii la."

³⁴ Yeezu a nyiem a dan boro a sak nuru boanni, wa nyiem a kasim a magsi ka wamagsima ale ba. Wa kan weeni wariya alege a kan magsi wa magsi. ³⁵ Wa a nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa a nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a chim wensie. Wa nmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

"Mi dan boro a sak nuruba, m le magsi ka wamagsima ale ba. Mi ale nye tenjuk meena la, m pa ka wie nna yegayega a suk, alege m le pa na a sak ba a lagri."

³⁶ Dula jigini Yeezu a yaa basi nuru boanni ale ge a ga jo yenni po. Wa ale ga jo yenni po la, wa nanjviirima a yaa jam a weeni wa ayen, "Fi ale

a magsi wuutaŋa ale ŋanborintaŋa po wamagsini dii a sak ti la, tama a yaali kama ayen fi weeni di kiri a sak ti.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai ale bori ŋanborintaŋa la a nye ase ka mi Saalobiika la. ³⁸ Talimu a magsi chaab ale ka tenjuk meena, ale ge ate ŋanborintaŋa a magsi chaab ale nuru baai ate Naawen a soa la. Wuutaŋa me a magsi chaab ale ka nuru baai ate Sitaana a soa la. ³⁹ Dachiak kaai ale bori wuutaŋa la ale Sitaana. Cheka danni a magsi chaab ale ka tenjuk meena kpeglimka danni. Cheeroma me a magsi chaab ale ka Naawen sabiiloma. ⁴⁰ A se Cheeroma ale a tigi wuutaŋa a gum chaab a ju dii la, tenjuk meena kpeglimka danni me ale nye a se ka dila la. ⁴¹ Mi Saalobiika a le tom Naawen sabiiloma ate ba tigi baai ale a tom wabaata ale baai ale a sak nuruba wabaata tomka siuk la meena. ⁴² Sabiiloma a le pa ba a yuk basi bolim buui ale kan maara kpimsi la po ate ba bo dula a kaari abe ba ŋobi ba nyinaŋa. ⁴³ Tuimmaŋsa nyamma a za ba a nyagsi a se ka wenbinni la ba nyonowa Naamu po. Nama baai ale ta tue la, ni wom mi.

⁴⁴ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale tu a nya jaab ate wa silima. Wa sui yaa peenti nna yegayega ate wa chuili tanta a si alege a ga pa wa ŋanta meena a da a jam da tenj kala.

⁴⁵ “Naawen naamu a nye se ka gerindo waai ale a gisi ayen wa da tintain ate ba a wi ayen ‘pearl’. ⁴⁶ Wa dan nya kpain dii diak ale pagra a gaam ŋa meena la, wa yaa ga a pa wa ŋanta meena a da. Wa le da a nueri la, wa yaa ŋmani a cheŋ waai ale ta tintanni a da la jigi a ga da.

⁴⁷ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale a yuk ŋmiak a basi beli kpeeni po a yik juma toŋatoŋa la. ⁴⁸ Ŋmiaka a dan sueri, jumyigrowa a yaa dari ka a ta jueli kunŋonini. Wa dan ta ŋa a jueli, wa yaa kali tenj a luk jum ŋaai ate ba ŋobi la a nyo chinni po ale ge a pa jum ŋaai ate ba kan ŋobi la a yuk a basi. ⁴⁹ Siuku la po me, tenjuk meena kpeglimka a dan jam paari, Naawen sabiiloma a le luk nuru maŋsaŋa ale nuru baataŋa toŋatoŋa a zaani. ⁵⁰ Wa le pa wabaataŋa nyamma a ta ga a yuk basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Dula jigini ba le kum nna yegayega abe ba a ŋobi ba nyinaŋa.”

⁵¹ Yeezu ale a magsi wamagsimaŋa de a nueri la, wa yaa bek nuruma ayen, “Nama a miŋ dii ate mi a biisi ale ni la kiri a chagi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Mm, ti miŋ ya.”

⁵² Yeezu a ŋman weeni ba ayen, “Juuma Sinsaŋa sagroma waai a dan chim mi ŋaanyiro Naawen Naamu po, wala a nye se ka yeri nyono ale yeri ba ŋan paala ale wa ŋan kpagsa wa dok po la.”

⁵³ Yeezu ale a sak nuruma de a nueri la, wa yaa basi dula jigini, ⁵⁴ alege a cheŋ wa dek tenka. Da yeŋ po wa yaa cheŋ a ga jo ba Juuma tuka dokku po a sak nuruma Naawen wie. Ku yaa jam a cha nuru baai ale jam a bo dula jigini la. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nya yammu de ka be? Wa nye ka se a tom wakperikaliisaŋa nna? ⁵⁵ Daa wala ale chapentawa biika la? Daa Meeri biika ale la? Wa Jeemsi ale Josefi ale Judas ale Simon suok ale la? ⁵⁶ Wa toama an bo daa de la? Wa nye ka se a seba nna?” ⁵⁷ Nuruma meena sue an jam masa ale wa, dii nyin la ba seba wa kiri meena kama.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek tenka demma ale wa dok demma nyiini ale ka a te wa zula.” ⁵⁸ Wa an jam a tom wakperikaliisa yegayega dula jigini, dii nyin la ba jam ka siaka ale wa.

14

¹ Da n̄ala po Galili demma naawa waai ate ba a wi wa ayen Ayerod la, a yaa wom Yeezu wie. ² Wa yaa wi wa kpaŋŋa a weeni ba ayen, “J̄oon waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la a yiti kum po kama. Ka dila ale soa ate wa бага a tom wakperikalisaŋa de.”

³ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi wa ayen Filip la powa. Wa yue a jam ale Ayerodiasi. ⁴ J̄oon a lin̄ jam a weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nye dii ale fi suoku powa la an nala.” J̄oon ale weeni dii la a basi kama ate Ayerodiasi a nye ate Ayerod a tom wa nuruma ba gela ate ba ga yik J̄oon a lik d̄ok po. ⁵ Ayerod a jam a yaali ayen wa ko wa kama, alege wa jam a chali Juuma yogsom, dii nyin̄ la ba jam a poli kama ayen J̄oon a jam ka Naawen biisiteeroma po wany.

⁶ Ayerod biamu benni danni ale jam a paari la, wa yaa wi nuruba yegayega ayen ba jam a maa de wa biamu danni n̄andiintaŋa. Ba ale jam a tigi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo d̄ok kuui ate ba jam kala a de la, a yaa gogi. Wa gogtaŋa a jam a te Ayerod supeentik nna yegayega. ⁷ Wa yaa a pe a weeni wa ayen, “Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu ate m te fu.”

⁸ Nipokbinni a yaa nyini a cheŋ wa mawa jigi a bek wa jaab buui ate wa ayen wa yaali naawa jigi la. Wa ale biisi ale wa mawa a nueri la, wa yaa n̄mani a cheŋ Ayerod jigi a weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi basi ate fi nuruma a ga gebi J̄oon zukku a ta jam te mu.”

⁹ Wa wien̄a a jam kaasi Ayerod sui nna yegayega, alege wa an jam бага a zeri ya, dii nyin̄ la wa jam a pe kama ale nipokbinni nuruma meena nimbie po. Wa yaa weeni wa sojima ¹⁰ ayen ba cheŋ juijui ate ba lik J̄oon la a ga gebi wa zukku a ta jam. ¹¹ Ba ale ga nye dila a nueri la, ba yaa pa zukku a dueni taasi tanlaŋ po a ta n̄mani a cheŋ ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi ku a ta ga te wa mawa. ¹² J̄oon n̄aanviirima ale jam a wom dii ale nye la, ba yaa cheŋ a ga pa wa nyin̄ka a ta ga gu. Ba yaa ga weeni Yeezu.

¹³ Yeezu ale ga wom dii ale nye J̄oon la, wa yaa cheŋ a ga jo n̄aarun̄ po a cheŋ sagini po wa dek wa nyiini. A se wa ale jam a cheŋ la, nuruba yegayega a yaa nya wa. Ba yaa basi ba ten̄saŋa ale a yiti a de nin̄ a chali a ga paari du ale ge ate wa yaa wari n̄aan̄ a jam. ¹⁴ Yeezu ale a nyini n̄aarun̄ku po a sin̄ ten̄ la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa tebi baai ale a yuagi la.

¹⁵ Wa ale wa n̄aanviirima ale jam a bo dula jigini ate ku beni la, ba yaa jam a weeni wa ayen, “Nya ti meena a za ka sagi po ate wenni me a sin̄ ti dela. Basi ate nuru boanni a cheŋ ten̄kpansaŋa po a ga da n̄andiinta a de.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M kan yaali ayen m basi ate ba cheŋi, alege nama dek a te ba n̄andiinta ate ba de.”

¹⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama a ta ka borobotta tinu ale juma n̄aye dela jigini.”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ta a jam te mu.” Ba yaa ga a ta jam. ¹⁹ Yeezu a yaa weeni ate nuruma meena a kali ten̄ dula jigini, ate wa yaa a pa borobottaŋa tinuwa ale jumaŋa n̄ayewa a zak wa zuk a nya wenȳmazuk a puusi a te Naawen ayen wa niak ti. Wa ale puusi a ga nueri la, wa yaa wie boroboruku a pa te wa n̄aanviirima ayen ba pa a chari nuruma, ²⁰ ate ba meena a yaa n̄obi chak. Ba ale n̄obi a ga nueri la, Yeezu n̄aanviirima a yaa pa busisa pi ale siye a pa n̄andiin̄ taliŋa a sueri si. ²¹ Baai ale jam a n̄obi boroboruku ale jumaŋa la nidoama nyiini a jam ka tusa n̄anu.

²² Yeezu yaa weeni wa njaanviirima ayen ba jo njaarun̄ku po a taamu mogi kpeeni kauk kun̄kula njaan nyin̄, abe ba ge ate wa banti nuru boanni ate ba kuli ba yeeja. ²³ Wa ale banti ba a nueri la, wa yaa chej a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. Ten̄ka ale jam a sobri la, Yeezu dek wa nyiini ale jam bo dula. ²⁴ Wa njaanviirima a yaa jam bo njaarun̄ku po nyiamu sunsūj ate vioku a fobi ba njaarun̄ku a basi kauk yon̄.

²⁵ Ku ale jam a paari vari kpadiaka kumka po la, Yeezu a yaa nyini guuku zuk a sin̄j a chej a ga sin̄j mogini po a za nyiamu zuk a chej wa njaanviirima jigi. ²⁶ Ba meena ale nya wa ale wa za nyiamu zuk a chej cheena ba jigi la, yogsūm a yaa deri yik ba nna yegayega. Ba yaa kaari nna yegayega, dii nyin̄ la ba jam a poli ayen wa ka kok.

²⁷ Yeezu a yaa deri kpabi a weeni ba ayen, “Ka mi. Ni yigi ni dek abe ni kan a chali yogsūm̄a.”

²⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyon̄o, ku dan ka fi, be weeni mu ate m nyini njaarun̄ku po a chej nyiamu zuk a jam fi jigi.”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be nyini a jam.” Piita a yaa basi njaarun̄ku ale nyini a chej Yeezu jigi. ³⁰ A se wa ale jam a chej la, wa yaa nya ale vioku a jam a pagra kama nna yegayega. Yogsūm a ya deri yik wa ate wa yaa a sin̄j nyiamu ten̄j. Wa yaa kaari a weeni ayen, “M Nyon̄o, yik mu.”

³¹ Yeezu a yaa deri teeri wa nisāja a yik wa ale a weeni wa ayen, “Ka boa ate fi ka siaka ale mi ale a chamu?”

³² Yeezu ale Piita a yaa chej a ga jo njaarun̄ku po. Ba ale ga jo ku po a nueri la, vioku a yaa deri basi. ³³ Wa njaanviirima baai ale jam a tali a bo njaarun̄ku po la a yaa pak Yeezu ayen, “Wensie fi sum ka Naawen biik.”

³⁴ Ba yaa jam a taam jueli mogi kpeeni kauk kun̄kula a ga paari ten̄j kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. ³⁵ Baai ale jam bo dula la, a yaa nya Yeezu a deri mīj wa. Ba yaa deri tom ayen ba ta yuaroma a jam wa jigi. ³⁶ Ba yaa saalim wa ayen wa basi ate yuaroma a tiri wa garuku noanni ate ba бага a nya nyinyogs̄a. Baai meena ale jam a tiri wa garuku noanni la a nya nyinyogs̄a kama.

15

¹ Farisiima ale Juuma Sinsak sagrom̄a ba gela a yaa nyini Jerusalem ten̄ka a tigīsi chaab a jam Yeezu jigi a bek wa ayen, ² “Ka boa ate fi njaanviirima a zeri ti kokpiens̄anja sinsan̄ja vaka? Ba kan nari ba nisiman̄ja a magsi alege a de njandiinta.”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama a kasim a va ka ni dek kisitan̄ja, alege a kan va Naawen sinsan̄ja. ⁴ Ba njaris̄i Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama a kasim a te ni koba ale ni maba zula.’ Waai a dan le wa ko a yaa se wa ma, ba ko kula nyon̄o. ⁵ Nama a nyiem a kasim a sak nuruba ni kokpiens̄anja siuku ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa a ayen wa pai a maari wa la ka Naawen ale soa. ⁶ Nama a kan basi ate nuru wala a maari ba. Ni daa nye dila, nama a va ka ni kokpiens̄anja siuku ale ge a kaasi Naawen sinsan̄ja. ⁷ Nama ka venta nyam Naawen biisiteerowa Azaya ale njaris̄i nama wie dii Naawen gban̄ka po la ka wensie. Wa njaris̄i ayen,

⁸ ‘Naawen a weeni ayen, nuruma de a pa ka ba noa nyiini a zuli mi, alege ba suniiman̄ja a ka mi jigi ya.

⁹ Ba nyiem a kasim a pa ka nurubisa kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita. Ka dila ale soa ate ba puusaŋa a ka kiri mi jigi la.”

¹⁰ Yeezu yaa ŋman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagri ni tueŋa a wom ate ni miŋ dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la. ¹¹ Nanta baai ale a jo ni noaŋa po la a kan te ni danŋa, alege nanta baai ale nyini ni noaŋa po a nyini la, ale a te ni danŋa.”

¹² Wa ŋaanviirima a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a weeni dii la, Farisiima sue an peenti ya.”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Mi Kowa waai ale bo wenŋmazuk la a nye se ka kpaaro waai a nyiem ale kasim a bori wa nanta la. Da yeŋ po wa le weeni wa tomteeroma ayen ba ga a voori nanta baai meena ale chim ŋan kayaata la a yuk basi. ¹⁴ Ni kan basi ate Farisiima ale a biisi dii la a daani ni. Ba a nye se ka yeeba ale a dari chaab dii la. Ba meena a le ga a lo ka goluk po.”

¹⁵ Piita a yaa weeni wa ayen, “Be weeni wamagsini de kiri a sak ti.”

¹⁶ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama me a ka yammaa? ¹⁷ Nama a ze ayen nanta baai ale a va ni noaŋa po a jo ni puusaŋa po la me a va ka ni bitagifiisa me a nyiini? ¹⁸ Ni an miŋ ya? Ni noaŋa po biika a nyini ka ni suniimaŋa po a nyini ale a basi ate ni a ta danŋa. ¹⁹ Nanta baai ale bo nuru sunum po la ale a basi ate wa poli wabaata ale a tom kabonŋsa ale nipok yaalik tuima ale a ko chaab ale a zu ale a velimu a te chaab ale a kaasi chaab yue. ²⁰ Tuimaŋa de meena ale a basi ate nuruba a ta danŋa. Nuruba a dan ka a nari ba nisima ale ge a de nandiinta a se Farisiima kisiku ale a va dii la, kula a kan basi a te ba a ta danŋa.”

²¹ Yeezu a yaa ŋman basi dula jigini ale ge a cheŋ Taaya ale Saidon teŋsaŋa. ²² Nipok wanyi ale nyini Keenan a bo dula jigini. Wa yaa jam a saalim Yeezu ayen, “M Nyonɔ, fi waai ale ka naawa Deevideevid ŋaanbiik la, ta jirim ale mu, dii nyiŋ la chichiribiok ale bo m lie zuk po a daani wa.”

²³ Yeezu a yaa sina. Wa ŋaanviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Ti Nyonɔ, ti a saalim fu ayen fi yak nipowa de ate wa nmani ti njan, dii nyiŋ la wa va ti kama a nuemu.”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen ale tom mu ayen m cheŋ Juuma baai ale a nye a se piisa ale be la, nyiini jigi.”

²⁵ Nipowa ale wom dii ate wa a weeni la, wa yaa kpi dunduna teŋ Yeezu niŋ a weeni wa ayen, “M Nyonɔ, mi a saalim fu kama ayen fi maari mu.”

²⁶ Yeezu yaa a weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen ba pa bisanŋa nandiinta a te baasa.”

²⁷ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyonɔ, dii ate fi weeni la ka wensie, alege baasaŋa a de ka nandiin tii ate bisanŋa a de ale a tali la.”

²⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi ka nna yegayega. M le nye dii ate fi a yaali la a te fu.” Wa ale weeni dila la, nipowa lie wa a yaa deri nya nyinyogsa.

²⁹ Yeezu a yaa ŋman basi dula jigini ale ge a ga bo Galili mogi kpeeni noai a nyiemu a yaa ga paari jigi a jueli a kala guuk kunyi zuk. ³⁰ Wa le kala dula jigini la, nuru boari a yaa jam wa jigi ale ba yognyeensa. Yognyeensaŋa de jam ka gbanisa ale yeeba ale gbatla ale gaaŋta. Yeezu a yaa puusi ate ba nya nyinyogsa. ³¹ Nuru boanni meena ale nya ale gaaŋtaŋa a biisi ate gbaritaŋa me a yiti a zaani a бага a cheŋ, ale gbanisaŋa me nanŋaŋa a teenti ate yeema me ninanŋa a lagri ate ba a nya la, ku yaa cha ba nna

yegayega. Ba yaa pak Izirali Naawenni ale a te wa zula wienja de meena nyinj.

³² Yeezu a yaa wi wa nyaanviirima a weeni ba ayen, “M jirim a bo ale nuruma de meena kama, dii nyinj la ba kasim a bo ale mi kama daa njata, alege ba an diem a de njandiinta. M dan basi ayen ba kuli ale kommu, ba le viiri siuku ninj.”

³³ Wa nyaanviirima a yaa bek wa ayen, “Dela ka sagi po. Te ti nya njandiinta ka be ate ba paari nuruma de a soa nna?”

³⁴ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ka borobotta ti dina ate ni tara?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka borobotta tiyopoi ale juma maga la ale boro.”

³⁵ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali tenj. ³⁶ Wa yaa pa borobottanja tiyopoi wa ale jumaña a puusi a te Naawen ayen wa niak ti, a yaa le ge a wie a te wa nyaanviirima ayen ba pa a chari nuru boanni. Ba yaa pa a chari ba meena. ³⁷ Ba meena a yaa njobi a chak a yaa le ge ate Yeezu nyaanviirima a pa boroboruk tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. ³⁸ Nuru baai ale njobi boroboroku ale jumaña la, nidama meena nyiini a jam ka tusa njanaansi.

³⁹ Nuruma ale de nueri la, Yeezu a yaa banti ba ayen ba kuli, ale ge ate wa ale wa nyaanviirima a ga jo njaarun po a chenj a ga paari tenj kaai ate ba a wi ayen Magdala la.

16

¹ Farisiiba ale Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi ayen wa tom wakperikalilik a sak ba ate ba minj ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a daa sinj ate chinmaanja a muni ni seba kama ayen nmoruk a kan ni. ³ Wenbinni a dan pusi a jueli ate chinmaanja a sobri, ni seba kama ayen nmoruk a le ku ni. Ni dan poom seba ayen nmoruk le ni yaa se ku kan ni alege nama an baga a seba wie njaai a le njaye jinla la kiri ya.” ⁴ Yeezu a yaa njman weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom wabaata. Mi a kan siagi a tom wakperikalilik a te nama yogyogla de. Wakperikalilik kaai ate nama a le nya da yenj po la ale dii ate Naawen a tom ale wa biisiteerowa Jona dila po dila po la.”

Wa yaa basi ba ale ge chenj.

⁵ Ba ale bo njaarunju po a taamu mogi kpeeni kauk kunjula la, Yeezu nyaanviirima a yaa banji ba njandiintanja a basi njaanj. ⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni kpesi ni deka ale Farisiima ale Sajusima dabintanja.”

⁷ Wa yaa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta boroboruk la ale soa ate wa a weeni dila?”

⁸ Yeezu a yaa seba ayen ba an jam a minji ayen wa a sak ba ka Farisiima sinsanja wie. Ka dila nyinj ale soa ate wa yaa a bek ba ayen, “Ka boa ate boroboruk kuui ate nama a banji la a daani ni ate nama a biisi ku wie? Nama a ka siaka ale mi nalimnyini. ⁹ Nama an diem a minj ya? Nama a kan teeri dii po ate mi a pa borobotta tinuwa a wie a chari ate nuruba tusa njanuwa la? Ka busisa si dina ate ni pa a sueri?” ¹⁰ Wa yaa njman bek ba ayen, “Mi ale njman a pa borobotta tiyopoiwa a wie a chari ate nuruba tusa njanaansiwa la, ka busisa si dina ate ni pa a sueri? ¹¹ Mi a poom a weeni ni kama ayen ni kpesi ni deka ale Farisiima ale Sajusima sinsanja. Mi a poom kan biisi ale ni ka boroboruk kuui ate ni banji basi njaanj la wie.”

¹² Yeezu nyaanviirima ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri minj ayen wa a sak ba kama ayen ba kpesi ba deka ale Farisiima ale Sajusima

sinsan̄a. Daa ayen wa jam a weeni ba kama ayen ba kpesi ba dek ale ba dabin tii ate ba pa a nyo ba boroboruku po la.

¹³ Ku n̄aan̄ nyin̄ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima yaa cheŋ teŋkpaŋ sii ale jam gilim Siizariya Filipai teŋka la. Ba ale ga paari dula jigini la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi Saalobiika ka wana?”

¹⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela a weeni ayen fi ka Joŋn waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la. Mba me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteerowa Elaja, ale ge ate mba me a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la, a yaa se wa biisiteeroma po wanyi ale n̄man pilim jam.”

¹⁵ Wa yaa bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁶ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Naawen waai ale boro la, biik. Fi be n̄man ka Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi Simon, Joŋn biika, Naawen a le basi ate fi sui a peenti nna yegayega. Nurubisa an sak fu wensie n̄aai ate fi biisi la, alege m Kowa waai ale bo wenȳmazuk la, le sak fu. ¹⁸ Dila nyin̄ ate mi a weeni fi Piita, baai ate Naawen a soa la a nye se ka yeri ate mi a boro a se la, ate fi a chim yenni nyubini. Sitaana ale wa chichiribaatan̄a meena a kan baga a kaasi di diipo diipo meena wuu. ¹⁹ M le pa Naawen namu chaafiisaŋa a te fu. N̄anta baai ate fi pa zaani teŋzuk de ayen nuruba a wa ba la, bala me a le zaani wenȳmazuk. N̄anta baai me ate fi a kan pa a zaani teŋzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.”

²⁰ Wa ale a biisi ale Piita a nueri la, wa yaa weeni wa n̄aan̄viirima meena ayen ku a fe kama ate nama dek a kan weeni a sak nuru waai ya ayen ka mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam da yeȳ po la.

²¹ A nyin̄ wa n̄ala po a ta a cheŋ, Yeezu a yaa weeni wa n̄aan̄viirima a lagri ayen, “Ku magsi kama ayen m cheŋ Jerusalem teŋka. Dula jigini teŋka kpaŋa ale Juuma Puusika Yenni kpaŋa ale Juuma Sinsak sagroma meena a le basi ate mi a nam nna yegayega abe ba ge a ko mu, alege ku dan paari daa n̄ata dai m le yiti kum po.”

²² Piita a yaa le a wom wa wien̄a la, wa yaa yik wa a ta wa a taam nakpiak nyin̄ a toarin̄ wa ayen, “Naawen dek a le maari ate dila a kan jam fi jigi ya.”

²³ Yeezu a yaa virin̄ a weeni Piita ayen, “Cheŋ du mi teŋ di nyin̄ la fi ta ka Sitaana popola. Fi a daani mu kama ale m tuima tomka. Fi la biisi dii la an nyini daa Naawen jigi ya, alege dii nyini ka nuruba jigi.”

²⁴ Yeezu a yaa n̄man weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Nuru a daa yaali ayen wa va mi n̄aan̄, basi ate wa lin̄ a zeri wa dek yaalika, abe wa pa wa jabarimu a vi wa man̄kpalan̄a zuk a jam va mi. ²⁵ Nuru waai nina a dan muni ale dek yaalika nyin̄, kula nyon̄o a le jam a lo. Nuru waai ale pa mi ale Naawen waman̄saŋa a nyo wa dek yaalika nyin̄ la, wala a le jam a tuesi Naawen nyuvuri paalini. ²⁶ Nuru waai a dan baga a nya teŋzuk masimu meena, ka boa nyuenta ate wa a ayen wa nya? Wa kan baga tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ka boa ate nuru ayen wa pa a gerimu a nya wa nyuvuriya? ²⁷ Mi Saalobiika a le n̄man pilim a jam ale Naawen pagrimu ale wa zulan̄a ale wa sabiiloma. M dan jam m le tuni waai meena a magsi ba tuima le ka dii la. ²⁸ Ni basi ate m weeni ni ayen nuruba a bo dela jigini kama a kan kpi ase ka ba nya mi Saalobiika ale m cheena a se naab la.”

17

¹ Daa nyuebi ale jam a taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon a ta ba a jueli guuk kpionj kunyi zuk a bo dula ba dek ba nyiini.

² Ba ale jam a bo dula la, Yeezu nimbidiaka a yaa tagri ba ninj ale a nyagsi a se wenbinni la. Wa gataŋa me a tagri ale peenti ale a nyagsi nna yegayega.

³ Ba yaa nya Elaja ale Moosis a boro a biisi ale Yeezu. ⁴ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, tama ale bo dela la a nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi a soa kunyi, Moosis me a soa kunyi abe Elaja a soa kunyiwa.”

⁵ Piita ale diem boro a biisi la, chinma nyagsini a yaa deri jam a lik ba. Ba yaa a wom lueluk chinmanni po ate ku weeni ayen, “Ka mi biika ate mi a yaali la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti. Dila nyinj la ni be wom wa.”

⁶ Yeezu ŋaanviirima ale wom lueluku la, yɔgsum a yaa deri yik ba nna yegayega, ate ba nyinŋa a gok ate ba yaa lo teŋ a pa ba loga a vugi teŋ.

⁷ Yeezu a yaa jam ba jigi a tiri ba ale weeni ba ayen, “Ni yiti ŋmai abe ni kan te ni kpaziim a nagi.” ⁸ Ba ale yiti ŋmai a gisi nya la, ba an jam a nya waai ya, alege ka Yeezu nyiini ale jam za ba teŋ.

⁹ Ba ale nyini guuku zuk a siŋ la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni nya la, ni kan weeni a sak waai ya a se ka da dii danni ate mi Saalobiika a yiti kum po la.”

¹⁰ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsak sagroma a weeni ayen ka Elaja a le wa lij a jam?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie ate Elaja a lij a jam a gomsii jaab meena. ¹² Mi a weeni ni kama ayen Elaja a poom jam kama. Nuruba a jam ze ayen ka wa ale la ate ba yaa nye wa dii ate ba a yaali la. Ba abe le nye mi Saalobiika me ka dila degadega.”

¹³ Wa ŋaanviirima ale wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri minj ayen wa a biisi ka Joon sokateerowa wie.

¹⁴ Ba ale jam a biisi ale chaab a nueri la, ba yaa a jam paari wa ŋaanviirima mbala ate nuru boari yegayega a za a gilim ba. Nuru wanyi a yaa jam a kpi dunduna teŋ Yeezu ninj. ¹⁵ A yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ta jirim ale m biika, dii nyinj la kpinŋpinsale ale ta wa ale a daani wa nna yegayega. Wa nyiem a kasim a a lo ka botta po ale nyaata po a nye ayen wa ko wa dek. ¹⁶ M saalim ka fi ŋaanviirima ayen ba tebi wa, alege ba an бага a tebi wa.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama jinla demma a ka siaka ale mi ale kasim a nye a kaasi. Nama a yaali ayen mi a bo ale ni a paari ka dimpo abe ni minj mu? Mi ale yik m dek ale ni a paari ka dimpo? Ta biika a jam mi jigi denna.” ¹⁸ Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi, ate wa yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini biika jigi a nyini. Wa ale weeni dila la, biika a yaa deri nya nyinjyɔgsa.

¹⁹ Yeezu ŋaanviirima a yaa nya wa ba dek ba nyiini a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an poom бага a yiaŋ chichiribioku ate ku nyini biika jigi ya?”

²⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama siaka an zuak ya. Ni basi ate m weeni ni ayen a se ni siaka a dan soa a se be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ la, nama ate бага kama a weeni guuk kpionku de ayen ku yiti dula jigini a chej. Ku le sum a yiti. Ku dan ka dila, ni бага kama a nye jaab buuri meena. ²¹ Alege chichiribioku de choawa dan kan daa noai bobika ale puusa nalimnyiini, ni an бага a yiaŋ ate ku a nyini.”

²²⁻²³ Yeezu ale wa ñaari viirima a yaa basi dula jigini ale ge cheñ Galili. Ba ale ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba a le jam a yik mi Saalobiika a nyo nuru baai ale ba ko mu la nisima po, alege daa ñatawa danni m le yiti kum po.” Wa ñaari viirima ale wom wienja de la, ba sue a yaa kaasi nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale wa ñaari viirima ale ga paari Kapernaum tenka po la, Juuma Puusika Yenni lampoo cheesirooma a yaa jam Piita jigi a bek wa ayen, “Fi sagrowa a tuni Juuma Puusika Yenni lampoowa?”

²⁵ Piita a yaa weeni ba ayen, “Mm, wa a tuni kama.”

Piita ale jo yenni po ayen wa weeni wa dii ale nye la, Yeezu a yaa de nin a bek wa ayen, “Simon Piita, ka bana ale a tuni lampoo a te tenka kpanja? Ka nichamma yaa ka tenka demma? Fi a poli ka se?”

²⁶ Piita yaa weeni wa ayen, “Ka nichamma ale a tuni.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku kiri ale tenka demma a kan tuni.

²⁷ Alege tama a kan yaali ayen ti daani nuruma de. Cheñ mogi kpeeni a ga pa fi ñmiaka a yuk a yik juma nyiamu po. Jum buui ate fi liña a yik la, fi le nya ligri bu ñoanni po dii ale a magsi mi ale fi Juuma Puusika Yenni lampoowa tutuna la.” Ta di a cheñ a ga tuni a te lampoo cheesirooma.

18

¹ Da yey po Yeezu ñaari viirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale kpagi Naawen Naamu po?”

² Yeezu a yaa yik biik wanyi a ta jam a zaani ba nin, ³ a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen a se ka ni pa ni dek a chim a se bisa la, kan daa di ni kan jo Naawen Naamu po. ⁴ Nuru waai ale yik wa dek ale a nye ase biik la ale a chim kpagi Naawen Naamu po. ⁵ Nuru waai ale a tuesi biika de mi vaka nyin la, wala a tuesi ka mi dila.

⁶ “Nuru waai a dan nya biik ate wa ta siaka ale mi, alege ate wa paasi wa ayen wa wa siuk kuui ale kan nala la, kula nyono a magsi ka ba pa miik a bobi niri a pa yik wa njiri a ta wa a ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po, kula ale zunchoja. ⁷ Nuruba ba gela a nyiem a kasim a yaali kama ayen ba a paasi nuruba ate ba a va tum kaasima siuk. Ku ale jam bie baai ale nye dila la jigi.

⁸ “Nuru waai a dan pa wa nisima a yaa se wa nantuok a tom wabiok, ku a fe ate wa gebi wa nisimaja a yaa se wa nantuoku a yuk basi. Nuru waai a dan ta ni yey a yaa se nan yey ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, kula ale zunchoja a gaam wa ale ta nisima siye a yaa se nanja siye alege a cheñ a ga jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. ⁹ Nuru waai a dan pa wa num a tom wabiok, ku a fe ate wa yeeri bu a yuk basi. Nuru waai ale ta num bunyi ale ge a ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglim la, kula ale zunchoja a gaam wa le ta nina ñaye ale ge a jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

¹⁰ “Nama a kpesi ni dek abe ni ka a nya bisanja de a se ba daa nuruba la. Ni basi ate m weeni ni ayen ba sabiiloma a bo ka m kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk la, jigi. ¹¹ Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale ba la a vari ba a basi.

¹² “Nuru waai a dan ta piisa kook ate kunyi a be, nama a poli ayen nuru wala a le nye ka se? Wa a basi ka njala guutana zuima ale ge a gisi kunyiwa. ¹³ Mi a weeni ni kama ayen wa dan nya ku, wa sui ale peenti nna yegayega ku nyin a gaamu njala meena. ¹⁴ Siuku la po ni Kowa Naawen waai ale bo wennyamazuk la, a kan yaali ayen bisanja de po wanyi a be.

15 “Fi suok a dan nye fu a kaasi, cheŋ wa jigi a ga weeni wa ayen wa nye fu kaasi kama. Wa dan siak wa le kaasi la, fi ale wa ale ŋman niak chaab. 16 Wa dan zeri yik fi doa wanyi a yaa se baye ate ba chim fi seeroba a maa biisi fi ale fi suoku ale a ayen ni biisi dii la. 17 Wa dan ŋman zeri ba me ta ba a cheŋ ate ni ga a weeni a sak Yeezu ŋaŋviirima ku meena. Wa ba dan ŋman zeri ba me, nama a kan ŋman ta wari ale wa a se nama ale kan ta wari ale lampoo cheesiroma ale baai ale kan da Kirisita bisa dii la.

18 “Wensie ate mi a weeni ni ayen ŋanta baai, ate nama a pa zaani tenzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenŋmazuk. Ŋanta baai me ate nama a kan pa a zaani tenzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.

19 “M be ŋman a weeni ni kama a gum du ayen nama baye a dan tu chaab a puusi a te Naawen wari nyiŋ ale ta siaka ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a le pa a te ni. 20 Nuruba baye a yaa se nuruba bata a dan tu chaab mi yonni nyiŋ mi a le bo ale ba.”

21 Da yeŋ po ate Piita a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, a se m suok a dan kasim a nye mu a kaasi ka bu dina ate mi ayen m voŋ a te wa? Ku noai buyopoi yaa?”

22 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Daa buyopoi dekki, alege kasim a a voŋa te wa a ta a cheŋ. 23 Basi ate m weeni ku kiri ale ka dii la a sak fu. Naawen naamu a nye se ka teŋ kaai naab la. Da yeŋ po ate wa yaa wi wa tomteerɔma ayen wa bek ba a wom a se ba tuimaŋa ka se. 24 Ba meena ale tigi chaab a jam la, wa yaa a wi wa tomteerɔma po wanyi a ta nyini a zaani ba niŋ. Nuruwa de a jam a piem ka ligra nna yegayega naawa jigi. 25 alege wa an jam a бага a tuni ŋa a te wa. Naawa ale ga wom nyaku de la, wa yaa weeni wa nuruma ayen ba ga koalim wa ŋanta baai meena ate wa ta la a da abe ba yik wa dek ale wa dok demma meena a ta ga da ate ba chim yom. Dila a le basi ate wa бага a nya wa ligraŋa meena. 26 Tomteerɔwa ale wom dii ate naawa a weeni la, wa yaa deri a kpi dunduna teŋ wa niŋ a saalim wa ayen, ‘M nyɔɔɔ, yik fi sunni m le tuni fu ŋa meena.’ 27 Naawa a yaa jam ta jiiirim nna yegayega ale wa a yaa voŋ wa pamini meena a te wa ale a weeni wa ayen wa a cheŋ.

28 “Tomteerɔwa a yaa le basi naawa yenni ale cheŋ la, wa yaa ga tu naawa tomteerɔma po wanyi. Nuru waai ate wa tu la a jam a ta ka wa ligra nna maga dega. Wa ale ga paari nuruwa la, wa yaa deri bobi nuruwa a ŋmeeni ale a weeni wa ayen, ‘Tuni mu m ligraŋa meena.’ 29 Wa pamini nyɔɔɔwa a yaa kpi dunduna teŋ wa niŋ a saalim wa ayen, ‘Yik fi sunni m le tuni fu ŋa meena.’

30 “Alege tomteerɔwa a zeri ale ta wa a ga lik dok po a ta ga paari dii po ate wa бага a tuni wa pamini meena la. 31 Naawa tomteerɔma ba gela ale wom dii ale nye la, ku yaa daani ba nna yegayega ate ba yaa cheŋ naawa jigi a weeni wa ba ale wom dii la. 32 Naawa ale wom la, wa yaa wi tomteerɔwa ate wa jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka kiri ya. Fi ale jam saalim mi la, m voŋ fi pamini meena dii ate fi ta la kama a te fu. 33 M ta jiiirim ale fu kama. Fi me ate poom a ta jiiirim ale waai ale de fi pamini la kama.’ 34 Naawa sui a yaa a jam a puuri nna yegayega ale wa tomteerɔwa ate wa yaa a basi ate wa nuruma a yik wa a ta ga lik dok po ale a te wa waalika a ta ga paari dii po ate wa tuni wa pamini meena a nueri la.”

³⁵ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni baai meena ale a wom la ayen, “Mi Kowa Naawen ale bo wennyamazuk la ale nye ni ka dila degadega ase ni a nin kan voj a te chaaba ale ni suniima meena.”

19

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa basi Galili ale nman chen Judia a taam Jodan beni kauk kunjula. ² Nuru boari yegayega a yaa jam wa jigi ate wa tebi yogyeeensana meena dula jigini.

³ Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya a se wa ale biisi wari a kaasi ya. Ba yaa bek wa ayen, “Nuru waai a dan zeri wa pok, kula a kisi?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, ‘Ku piilimka po ate Naawen a nye tenjuk meena la, wa nye ka nidoa ale nipok.’

⁵ A yaa weeni ayen, ‘Ku nala kama ate nidoa a basi wa ko ale wa ma ale ge a ga faari nipok ate ba noai bayewa a chim bunyi. Nama an diem a karim kula?’ ⁶ Ba nman daa nuruba baye, ba yaa ka nuru yen. Dila nyin la baai ate Naawen a basi ate ba chim nuru yen la, ku an magsi ayen nuru a poori ba.”

⁷ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Dii ate fi a weeni la ka wensie, alege ka boa ate Moosis a sak nuruba dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pok, kula nyono a nmarisi gbanj ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa powa kama?”

⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a te ni siuk ayen ni a nye dila kama dii nyin la ni sakka a pagra kama. Alege ku jam daa dila a nyini diipo ate Naawen a nye tenjka la. ⁹ Dila nyin nuru waai pok a dan kan pa wa dek a te nidoa yonj wa, alege ate wa zeri wa powa ale faari nipok wa choa kula nyonowa a nye ka kabonj.”

¹⁰ Wa njanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ku dan ka dila nidoa ale wa pok jigi, ku zunchoja kama ate nidoaba meena a kali dakoksa.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Waai meena a kan baga a va mi sinsanja de. Ka baai nyiini ate Naawen a lueri la, a le ba va na. ¹² Dila wie togatoga nyin ale soa ate nuruba a kan faari nipooba. Ba gela a kan faari dii la ba biak ba ka dila. Baai me a kan faari dii la ba je ba kama. Mba me a kan faari Naawen naamu nyin. Baai ale baga a va mi sinsanja de la, ni basi ate ba a va na.”

¹³ Dula jigini nuruba ba gela a yaa pa ba bisa a ta a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisanja a tiri ba abe wa puusi a te ba, alege wa njanviirima a yaa toarinj ba. ¹⁴ Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni te bisanja siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba. Nama a ze ayen ka bala ale soa Naawen naamu?”

¹⁵ Wa yaa pa wa nisanja a tiri ba a yaa le ge a chenj.

¹⁶ A se Yeezu ale jam bo siuku po a chenj la, nuru wanyi a yaa jam a bek wa ayen, “M Sagro, ka boan jaab tuim manj a le mi m tom ate m baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁷ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a bek mu nan manja wie? Nuru waai an baga a chim nuru manj na ka Naawen nyiini. Fi daa yaali ayen fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, be va sinsanja.”

¹⁸ Nuruwa a yaa bek wa ayen, “Ka boan jaab sinsaga?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Juuma Sinsanja ale nna. Kan ko nuru, kan nye kabonja, kan zu, kan chim venta seero, ¹⁹ a zuli fi ma ale fi ko abe fi a yaali fi saalo choa ase fi dek la.”

²⁰ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “Wienja de meena mi kasim a va nja kama. Mi abe nman nye ka boa a gum du?”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi kan ta kaasunjoa ate fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, cheŋ ga pai fi nanta meena a da a pa ligraŋa a te niwomma abe fi jam a va mi. Fi dan nye dila fe le jam a nya nanta Naawen jigil.”

²² Wa ale wom dii ate Yeezu a weeni wa la, wa sui a yaa deri kaasi, dii nyinj la wa jam ka jigsiro. Wa yaa deri cheem wa njaan te Yeezu a cheŋ.

²³ Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Ku le pagra a te baai ale ka jigsiroba la a бага jo Naawen naamu po. ²⁴ Ni yaala ate m nman weeni ni ayen ase laalaakomi a dan бага a va garupein vorub a ta taamu a nyini nanta nyono me a бага a jo Naawen naamu po kama.”

²⁵ Ku yaa cha wa njaanviirima nna yegayega ate ba yaa weeni chaab ayen, “Ku dan ka dila, ka wana a le wa бага a jo Naawen naamu po?”

²⁶ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Dan ka nuruba nyiini jigil, ku kan бага a nye, alege dan ka Naawen jigil, wie meena a бага a nye kama.”

²⁷ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti nanta meena ale jam va fu. Tama ale nya ka boa ku nyinj?”

²⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, mi Saalobiika a dan nman jam ayen m soa tenjuk meena demma abe m bo ba buusa, nama njaanviiriba pi ale bayewa de a le jam a bo Izirali dokdemma pi ale bayewa buusa. ²⁹ Nuru waai ale basi wa yeri ale wa suata ale wa toba ale wa koba ale wa maba ale wa bisa ale wa kadugsa mi nyinj la, Naawen a le nman a pa wa nanta bala po wanyiwanyi kook kook a gum du a te wa abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka me a te wa. ³⁰ Nuru baai yegayega ale bo ninj yogyogla de la, le jam a taam ka njaan. Baai me ale bo njaan la a le jam a taam de ninj.”

20

¹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Naawen naamu a nye ase ka talim nyono la. Saliuk yokyokwa wa yaa yiti a gisi nuruba ayen ba kpa wa talimu po a te wa. ² Wa yaa le nya ba la, wa yaa weeni ba ayen ba dan kpa ate wenni a siŋ, wa le tuni ba dai dila danniligranja. Ba ale siak la, wa yaa ta ba a cheŋ wa talimu po. ³ Wenni ale jueli magla, wa yaa cheŋ yabanja po a ga nya nuruba ba gela ale ba za. ⁴ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni dan cheŋ ka mi talimu po a ga kpa a te mi nna m te a tuni ni ka dii ale a magsi la.’ Ba yaa siak a cheŋ. ⁵ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsun la, wa yaa nman basi ate kpaaroba ba gela a cheŋ wa talimu po a ga gum mbala po. ⁶ Wenbinni ale moata siŋka la, wa nman cheŋ yabanja po a ga nya nuruba ale ba za. Wa yaa bek ba ayen, ‘Ka boa ate nama a kasim a za denna danniligranja?’ ⁷ Ba yaa weeni wa ayen, ‘Nuru karo a te ti tuini ayen ti tomu.’ Wa yaa nman weeni ba ayen, ‘Nama me a cheŋ m talimu po a ga kpa.’

⁸ “Wenbinni ale siŋ la, talimu nyonowa a yaa cheŋ wa talimu po a ga weeni kpaaroma kpagini ayen, ‘Wi kpaaroma meena ate ba jam.’ Wa yaa pa ligraŋa a te kpagini ayen wa njoa a tuni ba, ale weeni wa ayen, ‘Piilim a tuni baai ale wari njaan a jam la abe fi ge a tuni baai ale lij a jam la njaan nyinj.’ ⁹ Dula jigini kpagini a yaa tuni baai ale poom jam ale wenni a moata siŋka la, dai dila danniligranja. ¹⁰ Kpagini ale boro a tuni baai ale a lij de ninj a jam la, ba yaa poli ayen ba ligraŋa a le gaam baai ale jam njaan nyinj la ligraŋa kama, alege kpagini a tuni ba me ka dai dila

danni meena ligraṅa. ¹¹ Wa ale ga tuni ba ba ligraṅa a nueri la, ba yaa ṅuuni ale talimu nyɔṅɔwa. ¹² Kpaaroma po wanyi a yaa jam a weeni wa ayen, 'Nuru baai ate fi basi ate ba wari ṅaṅ a jam la, bala an kpa ate ku beniya. Tama a kpa kama ale kantuerṅka ate wenni a ga siṅ, alege ate fi a yaa tuni ba a soa se fi ale fi tuni tama dii la.'

¹³ "Talimu nyɔṅɔwa a yaa weeni kpaarowa ayen, 'M doa, goori a wom mi. Mi an gebi ni ligra a basiya, dii nyiṅ la mi ale nama a siak kama ayen m tuni ni dai yeṅ dai tutuna. ¹⁴ Dila nyiṅ ni ta ni ligraṅa a kuli. M dek ale a yaali ayen m tuni baai ale wari ṅaṅ a jam la me dai yeṅ dai tutuna. ¹⁵ M ka siuk a nye m dek ale a yaali dii la ale m ligraṅa? Mi ale tuni nuruma de ligraṅa a gaam dii ate ba kpa la, nyiṅ ale soa ate nama a de nyunni ale ba.'

¹⁶ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni ba ayen, "Baai ale bo ṅaṅ la, bala a le ba taam niṅ, alege ate baai ale de niṅ la me, a ṅman taam ṅaṅ."

¹⁷ Yeezu ale wa ṅaṅviirima pi ale bayewa ale jam bo siuku po a cheṅ Jerusalem teṅka la, wa yaa weeni ba ba dek ba nyiini ayen, ¹⁸ "Ni nya, ti bo ka ti siuku po a cheṅ Jerusalem teṅka. Ti dan paari dula jigini, nuruba ale yik mi Saalobiika a ta mu a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaṅṅa ale Juuma Sinsak sagraṅa nisima po. Bala a le bo mi kummu buusa. ¹⁹ Abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. Ba le nye mu a la, abe ba nak mu abe ba yaa ko mu, alege daa ṅata dai Naawen a le basi ate m yiti kum po."

²⁰ Da ṅala po Zebedi powa a yaa jam Yeezu jigi ale wa bisa bayewa a yaa kpi duna teṅ Yeezu niṅ a saalim wa ayen wa nye wari a te wa.

²¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Fi a yaali ayen m nye ka boa a te fu?"

Wa yaa weeni wa ayen, "Fi Naamu deka danni a dan paari, be pe ale mi ayen m bisaṅa bayewa le jam a kali fi teṅ ate wanyi a bo fi juga abe nwala me a bo fi gala."

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Jaab buui ate fi a yaali la, fi ze dii ale bo ku ṅaṅ a cheena la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, fi bisaṅa ale бага a maa namu?"

Wa bisaṅa a yaa weeni ayen, "Mm, ti le бага."

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me a le namu, alege m juṅṅa ale m galaṅa kalika jigini, Naawen ale wa lueri nuru baai a le ba kali du la la. Daa mi ale magsi ayen m lueri."

²⁴ Wa ṅaṅviirima piwa ale wom la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale mbala bayewa. ²⁵ Yeezu a yaa tigs ba meena chaab a weeni ba ayen, "Ni seba ku le ka dii ale baai ale kan daa Juuba la. Baai ale a wi ba dek ayen nalima la, ba soa ka ba teṅka demma ale a sak ba pagrim. Ba kpaṅṅa me a sak ba pagrim kama. ²⁶ Ku ka siuk ate nama me a va kula. ²⁷ Nuru waai dan a yaali ayen wa chim nama naab ase ka wa a tom tuima ase tomteɔ la a te nama. ²⁸ Mi saalobiika an jam ayen m gisi ka nuru baai ale a tomu a te mi la. M jam ayen m tomu a te ka teṅka meena demma abe m kpi a tuesi ba a basi."

²⁹ Yeezu ale wa ṅaṅviirima ale a cheṅ Jeriko teṅka la, ate nuru boari yegayega a va wa. ³⁰ Ba ale jam a nyini teṅka po a nyini la, yeeba baye a yaa jam kala siuku nakpiak nyiṅ. Ba ale wom ayen Yeezu a va dula jigini a taam la, ba yaa kaari a wi wa ayen, "Ti Nyɔṅ, fi naawa Deevide ṅaṅbiika, ta jiiirim ale ti abe fi maari ti."

³¹ Nuru boanni a yaa weeni ba ayen ba goori ba wannu, alege ba zeri ale a kaari nna yegayega a gaam ba le poom a kaari dii la ale nman wi wa ayen, "Ti Nyɔnɔ, fi naawa Deevɔd njanbiika, ta jirim ale ti abe fi maari ti."

³² Yeezu a yaa zaani a wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa bek ba ayen, "Nama a yaali ayen m nye ka boa a te ni?"

³³ Ba yaa weeni wa ayen, "M Nyɔnɔ, tama a yaali kama ayen fi nye ate ti ninaɗa a lagri a te ti ate ti baga a nya."

³⁴ Yeezu jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa pai wa nisaɗa a tiri ba ninaɗa. Ba ninaɗa a yaa deri lagri ate ba yaa deri va wa.

21

¹ Ba yaa jam paari tenfiik kaai ate ba a wi ayen Betfaaji ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuku ate ka jam mɔata Jerusalem tenka la. Yeezu a yaa wi wa njanviirima po baye a ² weeni ba ayen, "Nama a lin de nin a cheɗ ga jo tenfiika po. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bonin ale ka biik ate ba bobi a zaani. Ni foli si a ta jam. ³ Ni dan boro a foli si nuru a le bek ni ayen, 'Ka boa ate nama a nye?' Ni weeni wa ayen ka ni nyɔnɔwa ale a yaali si. Ni dan weeni dila, wa le te ni siuk ate ni foli si a ta jam."

⁴ Yeezu a weeni ba nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma wanyi wa a nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a jam a chim wensie. Wa nmarisi ayen,

⁵ "Cheɗ a ga weeni ten kaai ate ba a wi ayen Zayon la demma ayen ni naawa waai ale seba wa dek yik la a le do bompaalik a jam ni jigi."

⁶ Wa njanviirima bayewa a yaa de nin a cheɗ a ga nye dii ate Yeezu a weeni ba la. ⁷ Ba yaa ga foli bonika ale ka biika a ta si a jam Yeezu jigi. Ba le ta si a ga paari wa la, ba yaa yeeri ba gattana ti gela a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuru boari yegayega a yaa jam gilim ba ate nuruba yegayega a pa ba gatta a pati a dueni siuku po ayen Yeezu a ta wa bonika a cheɗ va ti zuk a taam. Ba gela me a cheɗ siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a pati a dueni siuku po. ⁹ Ba le jam a bo siuku po a cheɗ ate baai a jam de ninka, ale baai me a jam de njanja la, meena a yaa zuli wa ale a kaari ayen, "Ti a pak fu. Fi waai ale ka naawa Deevɔd njanbiik la. Naawen a niak waai ale cheena nyɔnɔwa yonni nyin la. Ti a pak fu nalimnyini."

¹⁰ Yeezu ale ga jo Jerusalem tenka po la, tenka meena demma a yaa deri ta tugurik ale chaab. Ba meena a yaa jam a bek chaab ayen, "Ka wana ale nuruwa de?"

¹¹ Nuru boanni ba gela baai ale Yeezu ale va chaab a ga jo tenka po la, a yaa weeni ba ayen, "Nuruwa de ka Naawen biisiteerowa Yeezu. Wa nyini ka Nazaret ten kaai ale bo Galili la."

¹² Yeezu a ga jo Juuma Puusika Yenni po ate nuruba a jam boro a gerim dula jigini. Wa yaa vi ba meena ate ba nyini dula a nyini, ale ge a zak nuru baai ale jam ta ligna a tagri la tebulitana a tulim kpib, ale tusi baai ale ta nangbanjana a da la zukpaglisana a lonsi. ¹³ Wa yaa bek ba ayen, "Nama a ze dii ate ba nmarisi Naawen gbanja po la? Ba nmarisi ayen, 'Mi Yenni de ka puusika yeri.' Ba nmarisi nyaku de kama alege nama a pa di a chim zueba kalika jigi."

¹⁴ Nuruba a yaa ta yeeba ale ghatta a jam Yeezu jigi ate wa tebi ba dula jigini. ¹⁵ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsak sagroma ale ga nya wakperikaliik sii ate wa tom la ale bisana ale a pak wa dii la ale a

weeni ayen, “Ti a pak fi naawa Deevidee njaanbiika la”, ba sue a yaa puuri ale Yeezu.

¹⁶ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Fi kan wom ba le a weeni dii la?”

Yeezu yaa siak ale ge a bek ba ayen, “Nama an diem karim a wom dii ate ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, ‘Naawen a lueri ka bisa ale biluaata ayen ba a pak wa.’”

¹⁷ Yeezu a yaa basi ba ale ge a cheŋ nyini teŋka po a cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Betani la po ga goa.

¹⁸ Vari ale nman a veenti la saliuk, ba yaa basi Betani teŋka ale ge a nman a cheŋ Jerusalem teŋka ate kom a yaa jam ta Yeezu. ¹⁹ Ba le jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa nya kinjan ale ka za siuku nakpiak. Wa yaa cheŋ ka teŋ ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege jaab a jam ka ka zuwa. Ka vaata nyiini ale jam boro. Yeezu a yaa weeni kinjanjka ayen, “A nyini jinla dannii a ta a cheŋ, nuru waai a kan nman a nya fi yoana a de.” Wa le ga weeni dila la, kinjanjka vaatanja meena a yaa deri jak ate ka kpi.

²⁰ Wa njaanviirima ale nya nyaku de la, ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega ba jigi. Ba yaa bek chaab ayen, “Kinjanjka a nye ka se a deri kpi nna nwuli?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen nama a dan ta siaka ale mi ale ka chichama, nama le baga a tom dii ate mi a nye ale kinjanjka la kama. Ni baga weeni guuku de me dek ayen ku yiti a cheŋ a ga zaani mogi kpeeni po ate ku sum a nye dila. ²² Nama a dan ta siaka ale mi nalimnyiini ale a puusi a te Naawen ayen wa te ni jaab, wa a te ni kama.”

²³ Ba le ga paari Jerusalem teŋka po la, ba yaa nman jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale jam boro a sak nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale te fu pagrimu de ate fi a tom tuimaŋa de? Ka wana ale te fu siuk me ate fi a nyeemu jigi meena a tom tuimaŋa de?”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me ta wari ayen m bek ni. M dan bek ni ate ni baga a tulisi mu, m le weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimaŋa de meena la. ²⁵ Joon ale jam a te nuruma soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nuruba?”

Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ka boa ate nama an siak a te wa?” ²⁶ Ba gela a weeni ayen, “Ti dan weeni ayen ka nuruba ale te wa pagrimu, nuru boanni sue a le puuri ale ti, dii nyin la ba a wi Joon ayen ka Naawen biisiteero.” ²⁷ Ba yaa tulisi Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me kan weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimaŋa de meena la.

²⁸ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni a sak ni la. Nuru wanyi ale jam boro a ta wa bisa baye. Da yen po wa yaa weeni wa be kpagini ayen, ‘Cheŋ a ga kpa m talimu po jinla.’ ²⁹ Wa biika a yaa weeni wa ayen, ‘Mi kan yaali ayen m cheŋi.’ Ku le nye maga dek la, wa yaa nman tagri wa popola a yaa cheŋ talimu. ³⁰ Ku an jam beniya ate kowa a yaa cheŋ baanja jigi a weeni wa me ayen wa cheŋ a ga kpa talimu po. Wala a yaa siak, alege wa an cheŋiya.” ³¹ Dula jigini Yeezu a yaa bek Juuma ayen, “Bisaŋa de bayewa, ka ba wana dek ale tom dii ate ba kowa a yaali la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka kpagini.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidoa yaalisa la a le basi ba wabaatanja

abe ba de ni nin̄ a jo Naawen naamu po. ³² Joon Sokateerowa a jam kama ayen wa sak ni wensie siuku kuui ate nama ayen ni va la, alege ni jam ka siaka ale wa sinsan̄ja. Lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nid̄oa yaalisa la meena a jam ta siaka ale wa sinsan̄ja kama. Nama dek a seba nyaku de kama, alege nama an jam a basi ni wabaatan̄ja tomka ale ge va wa.”

³³ Yeezu a yaa n̄man weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni wamagsini di choa. Nuru wanyi ale jam boro a kpa wa talim fiik. Wa yaa che daata a ti a gilim bu meena a yaa gomsu bu puuka po meena a yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po. Wa le nye dila a nueri la, wa yaa nyeemu a chej nin̄n̄ja. ³⁴ Wa talimu tiisan̄ja yoan̄ja pisika po ale jam a paari la, wa yaa tom wa tomteeroma ba gela ayen ba chej a ga tuesi yoan̄ja gela wa nuruma jigi a ta jam te wa. Ba yaa chej ba jigi.

³⁵ “Ba le ga paari dula jigini la, nuruma yaa yik ba a nak ba wanyi ale a ko wanyi ale ge a pisi tana a yuk nwala me. ³⁶ Talimu nyonowa a yaa n̄man tom wa tomteeroma ba yega a gaam wa le poom a tom mbala dii la, alege nuruma a n̄man nye ba me ase mbala la degadega. ³⁷ Wa yaa le ga tali wa dek bipoosini la, talimu nyonowa a yaa weeni wa dek ayen, ‘M le tomu ka m dek biika, dii nyin̄ la wala a dan chej dula jigini ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa chej. ³⁸ Nuruma ale ga nya wa biika ale wa cheena la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika de kowa a dan jam kpi, wala a le wa tuesi wa kowa n̄antan̄ja meena. Ni basi ate ti ko wa, ate wa kowa a dan jam kpi abe tama a soa wa n̄antan̄ja meena.’ ³⁹ Biika ale ga paari talimu po la, ba yaa yik wa a ko wa a yaa vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.”

⁴⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama a poli ayen talimu nyonowa a dan wom nyaku de, ka boa ate wa ayen wa nye tomteeroma?”

⁴¹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Wa le jam a yik ba kama a ko abe wa pa wa talimu a n̄man te nuruba ba chaab, ate wa tiisan̄ja yoan̄ja pisika wein a dan paari, abe wa nya wa denni.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a karim Naawen gban̄ka po wien̄ja a wom ale min̄ n̄a kiri juijui ate ba weeni ayen, ‘Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di daa tintain man̄ la, dila ale di tulim chim tintain man̄ a gaam n̄a meena.

Naawen ale nye dila. Di ka wakperikaliik ti jigi.’ ”

⁴³ Yeezu ale biisi ga moata nuerika la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruwa talim fiika a nye ase ka Naawen naamu la. Naawen a le yak ni ate ni nyini wa naamu po a nyini abe wa n̄man pa bu a te baai ale a tom tuimman̄ja la. ⁴⁴ Nuru waai a dan lo tintanni de zuk di a gebi wa ka nna gela gela. Tintanni abe dan lo nuru waai zuk di a piak wa ka nna se zom la.”

⁴⁵ Juuma Puusika Yenni kpan̄ja ale Farisiima ale wom dii ate Yeezu a biisi la, ba yaa deri min̄ ayen wa a biisi ka ba wie. ⁴⁶ Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali ka nuru boanni yogsom. Nuru boanni a jam a poli kama ayen Yeezu a jam ka Naawen biisiteeroma po wanyi.

22

¹ Yeezu yaa n̄man magsi wamagsini a sak nuru boanni ayen, ² “Naawen naamu a nye se ka naab waai biik ale faari nipok ate wa yaa gomsu ayen wa wi nuruba ate ba jam wa yenni a de n̄andiinta abe ba gogi a te wa la.

³ Wa yaa tom wa tomteeroma ayen ba nyeemu a wi nuruba ate ba jam, alege ba an jam a yaali ayen ba jamu. ⁴ Wa yaa n̄man wi wa tomteeroma ba gela a weeni ba ayen, ‘Ni chej a ga weeni nuruma ayen, ti nyonowa

ɲandiin kpeentaɲa a gomsɪ nueri kama. Wa luk wa naakpeemaɲa ale pakpeemaɲa a ko a dik ayen wa te ni. Dila nyinɲ ni pii nyinɲ a jam.’ Wa le weeni ba a ga nueri la, wa yaa tom ba ate ba cheɲ. ⁵ Alege nuru baai ate naawa a wi ayen ba jam la, niɲ a jam ka ale dii ate wa ta la. Ba wa wanyi a jam a cheɲ ka wa talim. M wa me a cheɲ yaba ayen wa gerim. ⁶ Baai ale jam a tali la, a yaa yik naawa tomteerɔma a nak ko. ⁷ Naawa ale wom dii ate ba nyɛ wa nuruma la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ate wa yaa tomu wa sojima ate ba cheɲ nuruma tenka. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa yik nuru baai ale ko naawa tomteerɔma la a ko ale ju ba tenka meena ale bolim a kaasi. ⁸ Sojima ale jam bo siuku po a cheɲ la, naawa a yaa nman wi tomteerɔ paalisa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ‘Nandiin kpian tii ate mi a basi ate ba digi la a magsi deka kama, alege nuru baai ate mi a wi la, an magsi ti deka. ⁹ Ni nyini a cheɲ sukpeentaɲa po a ga wi waai meena ate nama a nya ba dula jigini la a ta jam ate ba de ɲandiintaɲa.’ ¹⁰ Wa tomteerɔma a yaa nyini a cheɲ sukpeentaɲa po a wi waai meena ate ba nya dula la. Nuru maɲsa ale nuru baata a yaa jam tigsi chaab a sueri naawa yenni.

¹¹ “Ba meena ale jam tigsi a nueri la, naawa a yaa jo juijui ate ba boro la ayen wa puusi ba. Wa le nyiem bo nuruma po a diak waai meena nisima la, wa yaa ga nya nuru wanyi ale wa an jo garuk maɲsa. ¹² Naawa a yaa weeni wa ayen, ‘M doa, ka boa ale soa ate fi a jo kala dokku de po ale ge fi an jo garuk maɲsa?’ Wa le bek wa dila la, nuruwa a yaa jam kala a ka wari a tulisi. ¹³ Naawa a yaa chiem a weeni wa tomteerɔma ayen, ‘Ni yik nuruwa de a bobi wa naɲsaɲa ale wa nisara a gum chaab a ta wa a nyini a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega abe wa a ɲobi wa nyinaɲa.’”

¹⁴ Yeezu ale biisi a moata nuerika la, wa yaa weeni nuru boanni ayen, “Naawen a wi nuruba yegayega ayen ba jam wa jigi, alege wa lueri ka ba maga la.”

¹⁵ Farisiima a yaa basi wa ale nyini. Ba yaa zok ayen ba choa wa noai a nya ase wa le weeni wari a kaasi ya, ate ba nya siuk a ko wa. ¹⁶ Ba yaa tom ba ɲaanviirima ale Ayerod nuruma po ba gela wa jigi. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyonɔ. Fi niɲ a ka dii meena ate nuruba a biisi fi wie la po. Fi kan chali yɔgsum ale wensie biisika ale waai meena ale nuru kpeenta me nimbie po. ¹⁷ Ti dan tuni ti lampoowa a te ti naktionku Siiza, kula a nala yaa ku an nala? Ti tuni yaa ti kan tuni?”

¹⁸ Yeezu a poom seba ayen ba a yaali kama ayen ba choa wa noai nya, ate wa yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Ka boa ale soa ate ni a paasi mu? ¹⁹ Ni te mu ligra ɲaai ate ni pa a tuni lampoowa la dinyi ate m nya.”

Ba yaa ta dinyi a jam te wa. ²⁰ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyinɲa?”

²¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka naktionku Siiza zukku ale wa yonni ale dua di zuk.”

Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni be pa jaab buui meena ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa jaab buui meena me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

²² Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba nna yegayega, ate ba yaa basi wa ale ge cheɲ.

²³ Dula jigini Sajusima ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Bala a jam ka siaka ayen nuruba a dan kpi, ba ale nman yiti kum po. ²⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, Moosis a sak ti Naawen gbanka po ayen, ‘Nuru waai a dan faari

nipok ate ba an biagi ale chaaba alege ate wa chorowa a kpi, tama a basi kama ate wa yua a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’ ²⁵ Nuruba bayopoi ale jam boro, ate ba meena a yaa chim ma yen ale ko yen bisa. Kpagini a yaa faari nipok. Wa le wa powa an jam a biak ale chaab a nyaya, ale ge ate nidoawa a kpi. Waai ale nman pa sanj la a yaa faari wa mwawa powa ale ge ba me an jam a biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. ²⁶ Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu. ²⁷ Nidoama bayopoiwa meena ale kpi la, ku an jam beniya ate nipowa me a yaa kpi. ²⁸ Yogyogla, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiti kum po la, nuruba bayopoiwa de meena ale faari nipowa de a nya la, ka ba wana ale wa soa wa?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze Naawen gbanjka po wienja nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ni be ni siuku ale diem ze Naawen pagrimu me la. ³⁰ Da dii danni ate nuru meena a yiti kum po la, nipooba faarika a kan boro. Ba meena a le jam a nye ase ka Naawen sabiiloma baai ale bo wennyamazuk la. ³¹ Nama a dan kan ta siaka ayen nuruba a le yiti kum po, ku a sak kama ayen nama an karim Naawen gbanjka po wienja a minj ku kiri juijui ate Naawen a weeni ayen, ³² ‘Mi ka Naawen dii ate ni kokpiensanja Abraham ale Aizik ale Jakob a puusi a te la.’ Baai ale ka kpeeba la an бага a puusi a te Naawen ya, alege ka baai nyiini ale ka njanvuuta la.”

³³ Nuru boanni ale wom dii ate wa boro a sak ba la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Farisiima ale wom ayen Yeezu biika a masa gaamu Sajusima biika la, ba yaa a tigi chaab a jam Yeezu jigi. ³⁵ Ba wanyi, waai ale jam seba Juuma Sinsanja nalimnyiini la, a yaa jam ayen wa choa Yeezu noai a nya ale bega. ³⁶ Wa yaa bek wa ayen, “M Sagro, ka Juuma Sinsanja po di dina ale gaamu nja meena?”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “ ‘A yaali Naawen ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola meena.’ ³⁸ Sinsanja de ale gaamu nja meena. ³⁹ Sinsak njaai ale nman pa sanj la ale nna, ‘A yaali fi choa ase fi dek la.’ ⁴⁰ Sinsak njaai meena ate Naawen a weeni Moosis la ale Naawen biisiteeroma meena sinsanja a nyini ka sinsanja de nyayewa po.”

⁴¹ Dai yen po Farisiima ba gela a yaa ale nman tigi chaab a jam Yeezu jigi la, wa yaa bek ba ayen, ⁴² “Nama a weeni ayen Varibasidowa ka wana njanbiik la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Wa ka naawa Deivid njanbiik.”

⁴³ Wa yaa nman bek ba ayen, “Ku dan ka dila, ka boa ale soa ate Naawen chiika a weeni Deivid ayen wa a wi Varibasidowa ayen wa nyono? Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen Deivid a weeni ayen,

⁴⁴ ‘Mi Nyonowa Naawen a weeni mi Nyonowa ayen, kali mi juga genj ate ku jam a paari diipo ate mi ayen m basi ate ni dachaasanja a chim ni yom la.’

⁴⁵ Ase Deivid dek a dan a wi wa ayen ‘wa Nyono’, wa nye ka se a nman бага a chim Deivid njanbiiga?”

⁴⁶ Nuru waai a jam karo a бага a tulisi Yeezu. A nyini da dila danni a ta a chen, nuru waai an nman jam bek Yeezu bega.

23

¹ Yeezu a yaa nman sak nuru boanni ale wa njanviirima. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima nyiini ale ta siuk ayen ba a kasim a sak nama sinsak njaai ate Naawen a pa te Moosis la. ³ Bala dek me

a kan va ba ale a sak ni dii la nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ku chim fifiok ayen nama va dii ate ba a sak ni la, alege ni kan a va ba nyeka ale ka dii la. ⁴ Ba nyiem a gomsu ka jib dobrita a ta ti a jam dueni ayen nuruma a koati a ji, alege ba dek a kan maari a pa ba nisima a tiri a nya. ⁵ Ba kasim a nye ka wie nna yegayega ayen nuruba a nya ba. Ba nyiem gebi ka gbanja a nmarisi Naawen wienja a dueni du a pa bobu ba dienja ale ba nisanja nyinj. Ba gattanja zuesanja me a wonja kama. ⁶ Ba dan tigi chaab ayen ba de ba dakpeeni nandiintanja, a yaase ba jo ba tuka dokku po, ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpanja a kali la zuk. ⁷ Ba nyiem a kasim a yaali kama ayen ba puusi ba yabaja po abe ba a zuli ba abe ba a wi ba ayen, 'Sagroba'. ⁸ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali ayen nuruba a wi ni ayen, 'Sagroba'. Nama meena ka suaata ale ta sagro wanyi dekki. ⁹ Ni kan a wi nuru waai ale bo tenjuk de la ayen ni 'Koa', dii nyinj la ni meena a ta ka ko yey ate wa bo wenyamazuk. ¹⁰ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali nuruba ayen ba a wi ni ayen 'Ninjeeroba'. Mi waai ate nuruba a wi ayen Varibasidowa la nyiini ale nama meena ninjeero. ¹¹ Ni dan a yaali ayen ni gaam ni suaata, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a chim ase ba tomteeroba la. ¹² Nuru waai a dan zak wa dek nmai, Naawen ale basi ate wa sin tenj. Alege waai a dan yik wa dek tenj tenka, Naawen ale zak kula nyonowa nmai.

¹³ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama ale a sak nuruma dii la a nye ase nama a yik ka Naawen namu nansiunku tuoku a ligi ba nimbie po la. Nama dek a kan yaali ayen ni jo du, ni be kan basi ate nuruba a jo du.

¹⁴ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba nanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonja a te Naawen. Dila nyinj la, wa dan jam ayen wa bo ni buusa, ni waalika le zuak yegayega.

¹⁵ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama nina a muni ka nna yegayega ayen ni nye ate nuruba a tagri a va nama Naawen puusika siuku. Ba dan a va nama nyeka ba yaa tom tuimbaata a nya waalika a gaam nama.

¹⁶ "Nama baai ale de nuruba ninj a ta ba a chej ale kan nya siuku la, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama a sak kama ayen, 'Nuru waai a dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe nmoruk, ku daa wariya. Alege wa dan wi ligmonjinka ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe nmoruk, ku ka wakpeeni.' ¹⁷ Nama bettana nna, ka ba wana ale gaam wa choa? Juuma Puusika Yenni yaa ligmonjinka ale bo di po la? Ka Juuma Puusika Yenni ale a basi ate ligmonjinka a nala. ¹⁸ Ni be njan a sak me ayen, 'Waai a dan wi Juuma Puusika Yenni jaab buui zuk ate ba a nye kaabka la yoi a pe nmoruk ku daa wariya. Alege waai a dan wi Naawen tiirimu buui ale bo wa puusika yenni po la yoi a pe, ku ka wari.' ¹⁹ Ni ka betta ale nye ase yeeba la. Ka ba wana ale gaam wa choa? Tiirimu yaa jaab buui zuk ate tiirimu a dua la? Ka jaab buui zuk ate tiirimu a dua la ale a nye ate tiirimu a welema. ²⁰ Nuru waai a dan wi kaab teka jigini ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe, wa maa pe ka tiirim buui ale dua ku zuk la yoi me nyinj. ²¹ Nuru waai abe dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe, wa maa pe Naawen waai ale bo di po la me yoi nyinj. ²² Nuru waai a dan wi wenyamazuk yoi a pe, wa maa pe ka Naawen zukpaglika, kaai ate wa a kali ka zuk la, yoi me nyinj.

²³ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ni a sak kama ayen nanta baai ate ni a pa

a nyo jenta po la, ni a lueri ku noai piwa po bunyi a te Naawen. Alege nyemagsika ale jiiirim ale wensie ale nye wari yegayega la ni zeri. Wie nyaai ale magsi ayen ni a nye la ale la ase ni a nin poom a nye njala. ²⁴ Ni a nye ase ka yeeba la. Nama nyiem zeri ka nanjiuj neka alege ne laalaakomi.

²⁵ “Nama Juuma Sinsak sagraoma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ku a nye ka nna ase ni ale a nari beerisa ale china nyaaj alege a basi puusaŋa po dii la. Ni suniimaŋa po a sueri ale ka butuom nyeka nyiini. ²⁶ Nama Farisiima a nye ase ka yeeba la. Ni lij sugri ni suniimaŋa po ate nuruba a sum seba ayen nama a tom ka tuimmaŋsa.

²⁷ “Nama Juuma Sinsak sagraoma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nye ase ka boosi tii nyinŋa ale a nyagsi alege ti puusaŋa po a sueri ale koba nyiini ale danj me nna yegayega la. ²⁸ Siuk kula po ate nama a nyiem a paasi nuruba ayen nama a tom ka tuimmaŋsa, alege ni suniimaŋa po a sueri ale ka tuimbaata ale venta nyiini.

²⁹ “Nama Juuma Sinsak sagraoma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nye ate Naawen biisiteeroma ale nuru maŋsa baai ale kpi dila po dila po dila po, boositaŋa a kasim a nyagsi. ³⁰ Ni nyiem a kasim a weeni chaab ayen ase tama a dan jam maa bo ka ti kokpienŋaŋa tenka po, tama ate an jam maa gum ba po a ko Naawen biisiteeroma. ³¹ Nama a siak kama ayen nama ka baai ale ko Naawen biisiteeroma la, nyaajbisa. ³² Ni kokpienŋaŋa ale piilim dii la, ni kasim a tom nueri. ³³ Ni kokpienŋaŋa a jam a nye ase ka wiiga la. Dila nyin la nama me a nye ka dila. Naawen a dan jam ayen wa bo tenzuk meena demma buusa, wa le weeni ayen nama a lo kama, ale a pa ni a nyo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. Nama a poli ayen nama a le nye ka se a chali be dula jigini? ³⁴ Mi a weeni ni kama ayen, mi a le tom biisiteeroba ale yam nyam ale sagraoba ate ba jam ni jigi. Nama a le pa ba gela a yik nyaanbarinta nyinŋa a ko ba, abe ni miiri ba gela ale fiŋsa ni tuka dokku po abe ni yiaŋ ba ate ba nyini ni tenŋaŋa po a nyini. ³⁵ Ni kokpienŋaŋa a lij jam ko ka nuru wanyi waai ate ba a wi ayen Abil ate wa an jam a kaasi wari la. Ba jam a ko nuru maŋsa yegayega. Nuru waai ate ba jam a ko kpeglim la a jam le Zakaria, Barakaya biika. Ba jam a ko wa a moata ka kaab teka jigini Juuma Puusika Yenni po. Naawen a le te ni waalika abe wa weeni ayen nama ale soa baai meena ale jam kan kaasi wari la, kummu. ³⁶ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a le te Juuma baai ale diem boro jinla la waalika abe wa weeni ayen bala ale soa wienja de meena a nye.”

³⁷ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama Jerusalem demma, ni nyiem a kasim a ko biisiteeroma baai ate Naawen a tom ba ni jigi la. Mi nyiem a kasim a yaali kama ayen m pobi ni meena a tara ase kpiak a ale a pobi ka bisa dii la, alege nama a kan siagi. ³⁸ Ku kan beni ate Juuma Puusika Yenni a kaasi. ³⁹ Mi a weeni nama kama yogyogla de ayen ni kan nyaan nya mi ase ka m nyaan pilim jamka danni. Da dila danni a dan paari, nama a le weeni ayen, ‘Ni basi ate ti a te waai ate Naawen a tom la pimpauk.’ ”

24

¹ Yeezu ale yiti Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa nyaanviirima a yaa wi wa ayen wa zaani a nya Juuma Puusika Yenni. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni a sak ni. Ku danni a cheena kama ate nuruba

a jam a kaasi jaab buuri ale bo dela la. Ba kan basi tintain yey me di choa zuwa.”

³ Yeezu ale wa ṅaanyiirima nyiini a yaa cheṅ a ga jueli a kala Olivi Guuku zuk. Ba yaa bek wa ayen, “Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen fi jamka ale teṅka zuk meena kpeglimka danni a mɔata kama?”

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁵ Nuruba yegayega a le jam a pa mi yonni nyiṅ a wi ba dek a weeni ayen ba ka Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la abe ba paasi nuruba yegayega. Ku a fe kama ayen nama a kan va ba. ⁶ Ni dan wom kpaliṅsa wie ate si gela a mɔata ale ge si gela me a bo niṅniṅa, ni kan a chali yɔgsumɔa. Kula a le sak ni ayen teṅka kpeglimka danni a mɔata kama. ⁷ Teṅka meena demma ale ba nalima meena a le yiti a cheṅ a ga tu chaab kpaliṅsa po. Teṅka me a le choa nna yegayega ate kom a jam teṅka meena po. ⁸ Wienja de meena a nye ase ka nipɔk logi ale a dom alege ate wa a biak la.

⁹ “Nuruba a le yik ni a ta ni a ga nyo baai ale ba basi ate ni nya ninammu la nisima po ate ba ko ni. Waai meena a le kisi ni mi vaka nyiṅ. ¹⁰ Va ṅala po nuruba yegayega baai ale jam a ta siaka ale mi la, a le ṅmani mi ṅaay vaka. Ba le kisi chaab abe ba a bobri chaab a sak. ¹¹ Biisiteerɔba yegayega baai ale kan seba Naawen la, a le jam a paasi nuruba yegayega. ¹² Nuruba yegayega a le jam a basi chaab yaalika, dii nyiṅ la nuruba tuimbaata a le jam a waay a tagli jigi meena. ¹³ Waai a dan pik a ga paari ku nueri ka, Naawen a le vari wa a basi. ¹⁴ Nuruba a le jam a pa Naawen wamaṅsaṅa a sak nuruba Naawen naamu wie. Waai meena ale bo teṅka zuk la le liṅ wom wa wamaṅsaṅa wienja ale ge ate teṅka meena a kpeglim.

¹⁵ “Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Naawen biisiteerɔ waai ate ba a wi wa ayen Daniel la, a jam ṅmarisi wabiok kuui ale ku jam a basi ate nuruba a namu la wie kama Naawen gbanja po dila po dila po. Nama a le nya ku ale ku za juijui ale kan magsi ayen ku zaani la.” (Nuru waai ale a karim wienja de la, abe miṅ chak.) ¹⁶ “Baai meena ale bo Judia teṅka po la, a yiti a pii nyiṅ a chali nna yegayega a ga suk guutaja po. ¹⁷ Baai ale bo ba gbirima zuima la a dan wom wabioku de wie, ba kan ṅman a yaali ayen ba siṅ a jo ba diinaja po a pa ba ṅanta. ¹⁸ Baai me ale bo ba kadugsa po la a dan wom wannɔ de, ba me a kan ṅman jo ba diinaja po ayen ba pa ṅanta. ¹⁹ Da ṅala po ku le jam a pagra nna yegayega a te nipɔk puusa ale baai ale ta biluata la. ²⁰ Ni a puusi a te Naawen ate kula kan jam a pagra a te nuruba ṅoota wenya yaase ba Vuusum Danni. ²¹ Ku dan pari da ṅala ninam buui ate nuruba ale nam la ale gaam ninam meena ate nuruba, a nam a ta nyini diipo ate Naawen a nye teṅka la. Ninam bula choa a kan ṅman jam. ²² Naawen a poom yeeri ninam daaja po ṅa gela a basi kama, dii nyiṅ la baai ate wa lueri ayen ba jam a va wa la nyiṅ. Wa dan kan yeeri ninammu daaja gela a basiya, waai ate kan nyini ninammu po a nyini.

²³ “Da ṅala po nuru a le weeni ayen, ‘Nya, Varibasidɔwa bo ka dela.’ Wa choa me a le weeni ayen, ‘Varibasidɔwa bo ka dula.’ Ni kan a wom ba. ²⁴ Nuruba ba gela me a le yiti a paasi nuruba a weeni ayen ka ba ale Varibasidɔwa. Ba baai me a le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteerɔma. Ba le jam a tom wakperisa nna yegayega a paasi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba a va wa la, ase ba a nin бага. ²⁵ Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Mi a poom liṅ a weeni ni ba le cheena ayen ba nye ni dii la kama.

26 “Va n̄ala po nuru wanyi a le weeni ayen, ‘Ni nya, Varibasid̄owa a bo ka sagini po.’ Wa choa me a le weeni ni ayen, ‘Ni nya, Varibasid̄owa a suk a bo ka dewa.’ Nama a kan a wom ba. 27 Mi Saalobiika n̄man jamka ale nye a ase ka nyagsika la a nyini kori a taam siŋ yenin̄ ate nuruba a nya.

28 “Ni seba ayen duinsa ale a gilim kauk kuui la, jakpiuk ale doa dula.

29 “Da n̄ala po ninammu a dan jam nueri, wenbinni ale chirika a le chim ka legi ate chin̄marisaŋa me meena a nyini wen̄mazuk a lo teŋ. Nantana de meena ale bo wen̄mazuk a ta pagrim la, Naawen ale jam yik ba choa. 30 Nuruba ale deri nya saalobiika chin̄maana po ale wa cheena. Teŋka meena demma ale kum, dii nyin̄ la ba le nya mu ale m nyini chin̄maana po a cheena ale m pagrimu ale m zulaŋa ale m nalimu nna yegayega. 31 Naawen sabiiloma po ba wanyi ale jam a pa damuniŋ a peeri nna yegayega. Wa dan nye dila, mi yaa a le tom sabiiloma ate ba waan̄ a sueri teŋka meena a tigiŋi nuru baai ate Naawen a lueri la.

32 “Ni basi ate kin̄kan̄ a sak ni wari kiri. Ni nyiem a dan nya ale ka boro a pusi vaata, ni seba ayen kp̄ari wein a moata kama. 33 Siuk kula po me, ni dan nya wien̄a de meena ale n̄a boro a nye, ni le seba ayen da n̄ala a moata kama. 34 Ni basi ate m weeni ni nyaku de ayen jinla demma a kan kpi ase ka wien̄a de meena a jam nye. 35 Wen̄mazuk ale teŋzuk meena a le jam a nueri da yeŋ po, alege mi wien̄a a kan taamu diipo diipo.

36 “Nuru waai a ze mi Saalobiika n̄man jamka danni. Mi ale Naawen sabiiloma me dek a ze, alege ka m kowa Naawen nyiini ale seba. 37 Mi n̄man jamka a le nye ase ka dii ale jam a nye ale nuru waai ate ba a wi wa ayen Nowa dila po dila po la. 38 Ase Nowa ale jam boro a nye wa n̄aarun̄ kp̄ionku la, waai meena a jam boro a nye ka wa dek ale a yaali dii la. Ba jam kasim a de n̄andiinta ale a nyu ate nid̄caba me a faari nipooba. Ba kasim a nye ka dila a ta ga paari diipo ate Nowa a jo wa n̄aarun̄ku po alege ate nyiam a jam la. 39 Ba jam a ze ayen Naawen a le basi ate nyiam jam a sueri teŋka meena a gb̄iti ba a ko. Mi Saalobiika jamka a le nye ase ka dai dila danni la. 40 Dai dila dek danni nuruba baye a le bo ba kadugsa po a kpa, ate Naawen a pa wanyi a ta cheŋ abe wa ge wanyi wa. 41 Nipooba baye a le bo nanzuk po a num zom, ate wa pa wanyi abe wa ge wanyi wa.

42 “Ni kpesi ni dek abe ni a limsi, dii nyin̄ la ni ze dai dii danni ate ni nyon̄owa a cheena la. 43 Ni basi ate m weeni ni ayen ase yeri nyon̄o a dan seba ayen zueba a le jam wa yeri, wa a le kasim a nya kama ate zuema a kan бага a jo zu. Wa kan goa ase ka wa nin̄ yik ba. 44 Diipo ate nama a kan n̄man a poli ayen mi Saalobiika a le jam la, dila po ale m cheena. Ka dila ale soa ayen ni kasim a goms̄i a maḡsi a limsi la.

45 “Ka nama wana dek ale wa chim wensie ale yam nyon̄o wien̄a de meena po? Ku a nye ase ka yeri nyon̄o waai ale lueri wa tomteer̄oma po wanyi ayen wa chim kp̄agi mbala zuk abe wa a te ba n̄andiinta ate ba a de a yaa le ge a nyeemu la. 46 Yenni nyon̄owa a dan nyini wa le cheŋ juijui la a jam a nya ale tomteer̄owa a nye dii ate wa weeni wa la, tomteer̄owa sui a le peenti. 47 Wensie ate mi a weeni ni, yenni nyon̄owa a yaa le basi ate wa a nya wa yenni n̄antana meena zuk a te wa. 48 Alege tomteer̄owa waai ate yenni nyon̄owa a lueri la, a dan ka nyin̄woruk nyon̄o, wa a weeni wa dek kama ayen wa nyon̄owa a kan jamu nwuli. 49 Dila nyin̄ la wa yaa yik wa tomteer̄o chaama a nak kama alege a cheŋ a ga gum baai ale boro a de n̄andiinta ale a nyu daata a bugi la jigi. 50 Dai dii danni ate wa kan poli ayen wa nyon̄owa a cheena la, dai dila danni dek ate wa cheena. 51 Wa nyon̄owa a dan jam nya dii ate wa tom la, wa sui a le puuri nna yegayega

ale wa, ate wa namsi wa abe wa pa wa a gum chaab ale velinvendisana. Wa ale bo ka dula a kum abe wa gobi wa nyinaŋa.

25

1 “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nipokbilisa piwa baai ale yiti a pa ba zeunŋa a ta cheŋ ayen ba ga tu nipokfiaka nyonowa la. 2 Ba piwa po ka banu ale jam ta yam, alege mbala banuwa me a jam chim betta. 3 Bettana tinuwa a yaa pa ba zeunŋa alege ba an pa kpaam a magsi ase mbula a dan nueri abe ba pa nyoro la. 4 Alege yammu nyamma a ta kpaam a gum du a magsi ayen mbula a dan nueri abe ba pa nyoro. 5 Nipokfiaka nyonowa a yaa an jam nwuli, ate nipokbilisana a yaa doa a goa.

6 “Ku le jam paari goota sunsuŋ la, nuru wanyi a yaa kaari ayen, ‘Nipokfiaka nyonowa a cheena. Ni yiti nwuli ate ni ga tu wa.’ 7 Nipokbilisana piwa a yaa deri yiti nna nwuli a viriŋi ayen ba nya ase ba zeunŋa a deema a de ya. 8 Bettana nyamma zeunŋa kpaamu nyiini ale jam a nueri, ate ba yaa weeni yammu nyamma ayen ba nye ba kpaamu a te ba ate ba nyo ba zeunŋa po. 9 Yammu nyamma a yaa weeni ba ayen, ‘Tama kpaamu an soa diiya. Dila nyin, ni cheŋ yeeŋa po a ga da kpaam.’ 10 Bettana a yaa cheŋ ayen ba da ba kpaamu. Ba le cheŋi a ga nueri la, nipokfiaka nyonowa a yaa jam. Yammu nyamma baai ale poom ta ba kpaamu a magsi la, a yaa deri va nipokfiaka nyonowa a jo yenni po ayen ba maa de nipokfiak nandiintana. Ba meena ale jo yenni po a nueri la, ba yaa yik nansiŋku tuoku a lik.

11 “Ku le ga nye maga dek la, bettana tinuwa a yaa le a nmani a jam a paari la ale tuoku a lik kama. Ba yaa za tuoku noai a nagi ale a wi ayen ba jam a lagri a te ba. 12 Nipokfiaka nyonowa ale wom ba luelutana la, wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni goori ni wannu abe ni cheŋ du. Mi a ze ni ale ka baai la.’ ”

13 Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni chiibi a limsi, dii nyin la ni ze diipo ate mi a cheena la.

14 “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nuru waai ale gomsu a magsi ayen wa nyiem la. Wa le gomsu a nueri la, wa yaa wi wa tomteeroma batawa a yaa pai wa nantana meena a nyo ba nisima po ayen ba a nya ba zuk ate wa jam. 15 Wa yaa pa wa nantana a chari ba a va waai meena ale a tom wa tuima dii la. Wa yaa te nin nyonowa ligra tusa njanu, ale a te waai ale pa san la ligra tusa naye, ale ge a te butawa nyonowa ligra tusidi. Wa le chari ba a ga nueri la, wa yaa cheŋ. 16 Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa njanuwa la, a pa nja kama a gerim a nya ligra tusa njanu nyuenta. 17 Buyewa nyonowa me waai ale tuesi ligra tusa naye la, a pa nja kama a gerimu a nya ligra tusa naye me nyuenta. 18 Alege tomteerowa waai ale tuesi ligra tusini la a pa wa nyonowa ligrana kama a tu teŋ a gu.

19 “Ku yaa ale ga beni ate ba nyonowa a nyini wa nyeerimu jigini a jam la ate wa yaa a wi ba ayen ba jam wa jigi. Ba le jam wa jigi la, wa yaa bek ba ayen wa a yaali kama ayen wa nya waai meena ale pa wa ligra a gerimu a nya dii nyuenta la. 20 Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa njanuwa la, a yaa cheŋ a nyini a taam zaani wa nin a weeni wa ayen, ‘M nyonowa, fi daam pa ka ligra tusa njanu a te mi ate mi yaa pa nja a gerim a nya ligra tusa njanu nyuenta a nman gum du.’ 21 Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru man ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po alege fi a yaa baga a nye ate nja zuak a gum du.

Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po ate fi ale mi ta supeentik.'

²² "Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa nyayewa la, me a yaa nyini a taam zaani wa ninj a weeni ayen, 'M nyonɔ, fi daam pa ka ligra tusa nyaye a te mi ate mi yaa pa nja a gerimu a nya ligra tusa nyaye nyuenta a nman gum du.' ²³ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, 'Fi me ka nuru manj ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po, alege fi a yaa бага a nye ate nja zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po, ate fi ale mi ale ta supeentik.'

²⁴ "Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusini la, me a yaa nyini a taam zaani wa ninj a weeni ayen, 'M nyonɔ, m seba ayen fi nyeka tua kama, dii nyinj la fi a che ka za njaai ate fi an bori la ale a vaari za njaai me ate fi an fobi la. ²⁵ Fi le pai ligraja a te mi la, mi daam a chalika yogsum a yaa ta nja a ga tu tenj a gu. Nya, lig njaai ate fi daam a pa te mi la ale nna.'

²⁶ "Wa nyonowa ale wom dii ate wa weeni la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ate wa yaa weeni wa ayen, 'Fi ka nuru biok ale nyinjworuk nyonɔ. Fi a poli kama ayen mi a che ka za njaai ate mi an bori la ale a vaari za njaai me ate mi an fobi la. ²⁷ Ku magsi kama ayen fi daam ate pa m ligraja a te ka nuru waai ale wa pa nja a gerimu a nya nyuenta a gum du a te mu la. ²⁸ Tuesi ligraja wa jigi a pa nja a te m tomteeroma wanyi wa waai ale ta ligra tusa piwa la. ²⁹ Nuru waai ale a pii nyinj la, a le nya nanta a gum du, alege waai ale kan a pii nyinj la a kan nya jaaboa. ³⁰ Ni yik nyinjworuk nyonowa de a ta wa a nyini peelim a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega, abe wa a njobi wa nyinaja.'

³¹ "Mi Saalobiika ale Naawen sabiiloma a dan jamu, m le jam a kala ka m naamu zukpaglika zuk a yaa soa tenka meena. ³² Abe m wi waai meena ate ba tigi a jam m tenj. Ba dan jam, m le poori ba buye ase naapeerik ale a poori wa piisa ale wa bua dii la. ³³ M le yik baai ale a nye ase piisa la a zaani m juga genj, abe m yik baai me ale a nye ase bua la a zaani m gala genj. ³⁴ Mi waai ale soa tenzuk meena la, a le weeni baai ale bo m juga genj la ayen, 'M Kowa Naawen a maari ni abe wa niak ni. Wa le jam a nye tenzuk meena la, wa gomsi ka nanta a zaani a te ni. Ni be jam a tuesi ba yogyogla de. ³⁵ Kom ale jam a yik mi la, nama a te mu nandiinta ate m de. Nyanyuila me ale jam ta mu la, ni te mu nyiam ate m nyu. M le jam ka nichaano la, ni nye m tia ale a ta mu a jo ni yienja po. ³⁶ Mi ale jam kan ta gatta la, ni te mu gatta ate m jo. Mi ale jam a wiak la, ni nya m zuk. Ba le jam a yik mu a lik dok po la, ni jam a puusi mu.'

³⁷ "Baai ale ka tomdo manja ale za m juga genj la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyonɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a ta fu ate ti te fu nandiinta ate fi de? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nyiam ate fi nyu? ³⁸ Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi chim nichaano ate tama a nye fi tia ale a yik fu a ta jo ti yienja po? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi an jo gatta ate tama a te fu gatta ayen fi jo? ³⁹ Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po ate tama a jam puusi fu?' ⁴⁰ Mi a le weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama a nye a te mi njaanviirima po baanja me dek la, ni nye a te ka mi dila.'

⁴¹ "Dula jigini m le chiem a weeni tuimbaata nyamma baai ale bo m gala genj la ayen, 'Nama baai ate Naawen a ka te ni la, ni chenj du mi tenj a chenj bolim buui ale kan maara kpimsi ate Naawen a gomsi a magsi a te Sitaana

la ale wa sabiiloma la. ⁴² Kom ale jam ta mu la, nama an te mi n̄andiinta ayen m de. Nyanyuila ale jam a yik mu la, nama an te mi nyiam ayen m nyu. ⁴³ Mi le jam ka n̄ichaano la, nama an te mi tia ale ta mu a jo ni yien̄a po. Mi le jam kan ta gatta a jo la, nama an te mi gatta ayen m jo. Mi le jam a wiak ale bo likka dok po me la, nama an jam ayen ni nya mi zuwa.’

⁴⁴ “Baai ale jam za m gala gen̄ la, ba wanyi a le weeni mu ayen, ‘M Nyono, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi ka n̄ichaano yaa fi ka gatta a jo? Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dok po, alege tama an maari fu?’ ⁴⁵ M le n̄man a weeni ba ayen, ‘Wensie ate mi a weeni ni ayen diipo meena ate nama an jam maari mi n̄aan̄viirima po baan̄ka me dek la, nama an maari daa mi.’ ⁴⁶ Naawen a le yik baai ale a tom tuimbaata la a nyo juijui ate ninam yegayega a boro ate ku ka kpeglimka me la, alege tuimman̄sa nyamma ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.”

26

¹ Yeezu ale jam a sak wa n̄aan̄viirima wien̄a de meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, ² “Tigi kpeeni dii ate Juuma a wi ayen Gaambasika Tigin̄i la a tali ka daa n̄aye ate di paari. N̄a dan jam paari, ba le yik mi Saalobiika a ta ga nyo baai a le ba pa mu a kpi jabarim nyin̄ ate m kpi la, nisima po.”

³ Va n̄ala po Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Juuma kpan̄na a yaa tigi chaab Kayafas waai ale jam ka ba kpagi la yekpeeni po, ⁴ ayen ba poli a nya siuk ate ba va a suk yik Yeezu a ko. ⁵ Alege ba yaa n̄man weeni chaab ayen, “Ase ti dan a yik wa nuru boanni baai ale tigi chaab ayen ba de tigin̄i de la sunsun, ba le jam a yiti ale noayen̄ a nyiem a kaasi tuima ten̄ka po.”

⁶ Da yen̄ po ate Yeezu a yaa jam bo nuru wanyi ate ba a jam a wi wa ayen, Simon la yenni po dii ale jam bo Betani ten̄ka la a de n̄andiinta. Simon wala a jam ta ka gama tuem, alege ate bu yaa a nueri. ⁷ Nipok wanyi a yaa nyini peelim a ta kpa buui ate bu nyummu a masa nna yegayega la a jam jo Yeezu jigi a kpiiri bu a nyo wa zuk. ⁸ Yeezu n̄aan̄viirima ale ga nya nipowa ale nȳe dii la, ba sue yaa puuri ale wa. Ba yaa jam a poli ba suniima po ayen, “Ka boa ale soa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi nna la? ⁹ Wa dan poom a pa bu a da ligra yegayega a pa n̄a a te niwomma, dila an zunchoŋa?”

¹⁰ Yeezu a yaa jam seba dii ate ba a poli la, a yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate wa le a nȳe dii la a daani nama? Ni basi wa, dii nyin̄ la wa tom ka waman̄ a te mi. ¹¹ Niwoba a kasim a bo ale nama kama daa meena, alege mi a kan bo ale ni a ta a cheŋi. ¹² Nipowa de a kpiiri a nyo mi zuk a deri goms̄i mi nyin̄ka a maḡsi ka guka. ¹³ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba a sak Naawen waman̄sana la, ba le weeni nipowa de ale nȳe dii a te mi la. Ba le kasim a teeri wa yoi diipo meena wuu.”

¹⁴ Da n̄ala po Yeezu n̄aan̄viirima pi ale bayewa po wanyiwa waai ate ba a wi wa ayen Judas Iskariot la, a jam a yiti a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpan̄na jigi, ¹⁵ a weeni ba ayen, “Ase mi a dan бага a yik Yeezu a ta wa a jam a nyo ni nisima po, nama a le te mu ka boa?” Wa le bek ba dila la, ba yaa deri a chiini ligbie pisita a te wa dula jigen̄i. ¹⁶ A nyini da n̄ala po a ta a cheŋ, Judas a yaa nyiem a gisi ka siuk ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak.

17 Juuma Gaambasika Tigini yaa jam paari. Da n̄ala po ba nyiem a kasim a n̄obi ka boroboruk kuui ate ba kan pa dabinta a nyoro la. Yeezu n̄aan̄viirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga goms̄i Gaambasika Tigini n̄andiint̄ana ate fi jam a de?”

18 Wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheŋ nuru wanyi jigi ten̄ka po a ga weeni wa ayen, ‘Ti Sagr̄owa ale tom ti ayen ti jam a weeni fu ayen wa kummu dann̄i a moata kama. Tama ale wa ale a yaali ayen ti de Gaambasika Tigini n̄andiint̄ana fi yenni po.’ ”

19 Wa n̄aan̄viirima a yaa cheŋ ga nȳe dii ate wa weeni la a yaa dik n̄andiint̄ana dula jigini.

20 Wenni ale jam a sin̄j la, Yeezu ale wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa a yaa tigi chaab a kala a de n̄andiint̄ana. 21 Ba le jam boro a de la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama po wanyi ale a yaali ayen wa ta mi a ga bobri a sak.”

22 Wa n̄aan̄viirima ale wom dii ate wa weeni ba la, ba meena sue a yaa jam kaasi ate ba yaa bek wa wanyi wanyi ayen, “M Nȳon̄o, ka mi?”

23 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale kala dela pa wa boroboruk a maari a siuk jent̄ana ale mi dek la, a le wa ta mu a ga bobri a sak. 24 Mi Saalobiika a le kpi ase ka dii ate ba n̄marisi Naawen gban̄ka po dila po dila po la. Ku le pagra a te waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la. Ba dan jam kan biak wa, kula ate zun̄choŋ kama.”

25 Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri la a yaa bek wa ayen, “M Nȳon̄o, ka mi?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi.”

26 Ba le jam boro a de la, Yeezu yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen ayen wa niak ku. Wa le puusi a te Naawen a nūeri la, wa yaa we boroboruku a chari wa n̄aan̄viirima ale weeni ba ayen, “Ka mi nyin̄ka ale nna. Ni n̄oa a n̄obi.”

27-28 Wa yaa n̄man pai beerik ale daam a puusi a te Naawen ayen wa niak bu. Wa le puusi a te Naawen a nūeri la, wa yaa pai a te ba ale weeni ba ayen, “Ka mi ziimu ale nna. Ni n̄oa a nyu. M le pa bu a te nuruba yegayega, ate Naawen a voŋ ba tuimbaatan̄a a te ba. M dan nȳe dila, ku le sak ayen wa ale wa nuruma a ta ka noayen̄ ale chaab. 29 Wensie ate mi a weeni ni, bu de ate mi a nyu la, m kan n̄man nyu ase ka m nin̄ jo m kowa Naawen naamu po a n̄man nyu ale ni.”

30 Ba le de n̄andiint̄ana a nūeri la, ba yaa yi yiili a pak Naawen ale ge a nyini dula jigini a cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk.

31 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po a weeni ayen, ‘Naawen a le jam a ko naapeerika, abe wa ge wa piisan̄a a basi ate n̄a chali a waan̄ chaab.’ Yokku de nama meena a le chali a waan̄ abe ni ge mi nyiini 32 Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin̄ a cheŋ Galili ten̄ka po.”

33 Piita yaa weeni wa ayen, “Fi n̄aan̄viirima meena a dan basi fu, mi kan maara basi fu diipo.”

34 Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni fu, yokku de fi a le pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, ale ge ate vari kpadiaka a kum.”

35 Piita yaa n̄man weeni wa ayen, “Mi kan weeni ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa n̄aan̄viirima meena me a weeni dila degadega.

36 Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ni kali dela ate m cheŋ a ga puusi a te Naawen abe

m jam.” ³⁷ Wa le a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon, Zebedi bisaŋa a va wa. Ku yaa jam kperi wa ate wa piilim boro a nya ninam nna yegayega ate wa sui me a yaa kaasi nna yegayega. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi a gaam taam nna yegayega, ate ku a nyɛ nna ase mi a yaali ayen kpi la. Ni be limsi mu dela ate m jam.”

³⁹ Wa le nman cheŋ maga dega la, wa yaa kpi duna teŋ a puusi a te Naawen ayen, “M Koa, mi a saalim ayen ku dan ka fi popeentik, be yeeri namka de mi jigi a basi. Nyɛ fi dek ale a yaali dii la, alege daa mi ale a yaali dii la.”

⁴⁰ Wa le nman pilim a nyini wa puusika jigini a jam la, wa yaa nya wa njanviirima batawa a doa goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Ka boa ate nama an бага a kali a limsi maga ale ge a goa? ⁴¹ Ni yiti a puusi a te Naawen ate Sitaana a kan paasi ni ate ni va wa noaya. Ni suniima po nama a yaali ayen ni a nyɛ mi yaaka, alege ni nyinŋa an pagra. Dila ale soa ate nama a goa la.”

⁴² Wa yaa nman pilim cheŋ wa puusika jigini a ga puusi a te Naawen ayen, “M Koa, ku dan kan ta nyeka alege ate fi a yaali ayen m nam be basi ate fi ale a yaali dii la a nyɛ.” ⁴³ Wa yaa nman pilim a jam a paari ale wa njanviirima a doa a goa, dii nyin la goom ale jam ta ba nna yegayega.

⁴⁴ Yeezu a yaa nman pilim cheŋ a ga puusi a te Naawen ase wa le poom a puusi dii la. ⁴⁵ Butawa po Yeezu yaa nman pilim a jam paari a bek ba ayen, “Ni diem a doa a goa kama? Wie meena a nueri kama. Di danni a paari ya ate ba ayen ba yik mi Saalobiika a nyo tuimbaata nyam nisima po. ⁴⁶ Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴⁷ Yeezu ale diem boro a biisi la, Judas waai ale jam ka wa njanviirima po wanyi la, a yaa jam wa jigi ale nuru boari yegayega. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁸ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi ale a gbaari wa la, ka wala ale la. Ni yik wa ale pagrim.”

⁴⁹ Nuru boanni ale jam a ga moata Yeezu la, Judas a yaa deri cheŋ a ga puusi ale gbaari wa a weeni wa ayen, “Mi Sagro, suyogini a bo ale fu.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M doa, nyɛ dii ate fi a poli ayen fi nye mu la.”

Baai ale jam wa Judas la, a yaa yik wa ale pagrim. ⁵¹ Yeezu njanviirima po wanyi a deri yeeri wa gebi kpien a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi turi a gebi lonsi teŋ. ⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Pa fi gebika a nman su ka fooku po. Nuru waai ale ta gebi kpien a che kpalin po la, a dan kan a kpesi, ba le pa gebi kpien ka choa a ko wa. ⁵³ Nama a ze ayen mi бага kama a wi m kowa ayen wa tomu wa sabiiloma baai ale piisi nna yegayega la ate ba jam a maari mu? ⁵⁴ M dan nyɛ dila, wie nnai ate ba nmarisi mi wie Naawen gbanŋa po dila po dila po la a kan chim wensie.”

⁵⁵ Yeezu a yaa virinŋi a bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate nama a ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? Daa meena mi a kasim po ale ni Juuma Puusika Yenni po a sak ni kama, alege nama an jam a yik mu. ⁵⁶ Ba le nmarisi Naawen gbanŋa po dii la a sum chim ka wensie jinla.”

Dula jigini wa njanviirima meena a yiti a chali ale ge wa.

⁵⁷ Ba yaa ta Yeezu a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagini waai ate ba a wi wa ayen Kayafas la jigi. Ba le jam a ga paari dula la, Juuma Sinsak

sagromā ale Juuma kpaŋŋa a yaa jam tigiŋi chaab. ⁵⁸ Piita a yaa magi va ba ŋaŋŋ a jam jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a cheŋ a ga kala ale kpagini limsidoma ayen wa nya dii ale di nye la. ⁵⁹ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale boteeroma meena a jam bo dula a gisi nuru ayen wa weeni a sak ba ayen wa nya Yeezu ale wa boro a tom wabiok ate ba бага a nya siuk a ko wa. ⁶⁰ Ba yaa gisi a kpeeri. Alege nuruba yegayega a diem nyini a jam za ba niŋ ayen ba velim wie a te wa. Kula ŋaŋŋniŋ nuruba baye a yaa nyini a jam za ba niŋ. ⁶¹ A weeni ayen, “Tama a wom ale Yeezu a weeni ayen wa бага a kaasi Juuma Puusika Yenni, abe wa ŋman a se di daa ŋata po.”

⁶² Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiti a cheŋ a ga zaani ba meena sunsuŋ a yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi ale ŋaai meena ate ba a biisi a te fu la?” ⁶³ Alege Yeezu a yaa sina. Kpagi kpeeni a yaa ŋman weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi pe Naawen waai ale boro la yonni nyiŋ abe fi weeni mu wensienja.” Wa yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka Naawen biika waai ate ba a wi wa ayen Varibasidowa la?”

⁶⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Ni basi ate m weeni ni ayen da yeŋ po fi le nya mi Saalobiika ale m kala Naawen juga geŋ. Fi le ŋman nya mu ale m nyini Naawen jigi chinmaŋa po a cheena.”

⁶⁵ Wa le weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa garuku a dari cheeri ale weeni ba ayen, “Ti kan ŋman a yaali seeroba. Ni meena a wom wa le pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la. ⁶⁶ Nama a poli ka se, wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa weeni ayen, “Wa lo kama. Ku magsi ba ko wa kama.”

⁶⁷ Nuruma ba gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyiŋ ale a nak wa. ⁶⁸ A weeni ayen, “Fi a weeni ayen fi ale Varibasidowa. Be miŋ baai ale a nak fu la.”

⁶⁹ Ba le ta Yeezu a nye nyaku de meena la, Piita a diem bo ka yenni dabiaka po. Nipokbili wanyi a yaa jam boro. Wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema po wanyi. Wa yaa nya Piita a weeni wa ayen, “Daa fi ale poom va Galili tenka denowa Yeezu la?”

⁷⁰ Wa yaa pagsi ale baai meena ale za dula la nimbie po ale weeni wa ayen, “Ka boa ate fi a begi mi dila? Mi ze fi ale a biisi dii la.” ⁷¹ Wa le weeni dila la, wa yaa yiti a cheŋ a ga za nansiunku noai. Nipokbili wa choa a ŋman diem nya wa dula jigini ale wa za ate wa yaa weeni nuru baai ale za moata wa la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu ŋaŋŋviirima po wanyi.”

⁷² Piita a yaa ŋman pagsi ayen, “M pe ya, mi ze nuruwa de.”

⁷³ Ku an jam beniya ate baai ale jam za moata wa la wanyi a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba wanyi, dii nyiŋ la fi a biisi ase ka Galili deno la.”

⁷⁴ Piita a yaa weeni wa ayen, “M pe ya, ka wensie ate mi a biisi. Mi ze nuru waai wie ate fi a biisi la.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, vari kpadiaka a yaa deri kum. ⁷⁵ Ate Piita a yaa teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa, ale ge ate vari kpadiaka a kum la. Wienja de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi ate wa yaa deri nyini a kum nna yegayega.

27

¹ Vanni ale veenti la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa meena a ŋman tigiŋi chaab ayen ba poli ba le ba nye dii a ko Yeezu la.

² Ba le biisi le chaab a nueri la, ba yaa bobi wa nisimaŋa a ta wa cheŋ gominawa waai ate ba a wi wa ayen Paalot la jigi.

³ Judas waai ale jam ta Yeezu a ga bobri a sak la, ale nya ba le bo Yeezu buusaŋa dii la, wa sui a yaa jam kaasi, ate wa yaa ŋman pilim a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa jigi ayen wa pa ba ligbeenja pisitawa a te ba. ⁴ Wa le ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Naawen a nya mi kaasunku kama, dii nyin la mi a ta ka nuru waai ale kan seba wari noai po la, a jam bobri a sak nama. Yogyogla de nama me a yaa bo wa kum buusa.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Kula a daa tama ninŋa, alege ka fi dek ninj.”

⁵ Judas ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa pa ligraŋa a yuk basi Juuma Puusika Yenni sunsun, ale ge a nyini a ga bobri miik a kpi.

⁶ Judas ale ga nyini la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa yiti a pisi ligraŋa ale weeni chaab ayen, “Ligraŋa de tama pa ŋa a da ka nuru nyuvuri. Ti Sinsaŋa a kan siagi ayen ti pa ŋa a maa gum Juuma Puusika Yenni ligraŋa po.” ⁷ Ba le nya chaab a nueri la, ba yaa pa ligraŋa a da teŋ kaai ate ba a wi ayen samonsa meka jigi la. Ba jam a yaali kama ayen ba pa dula jigini a chim nicham guka jigi. ⁸ Ka dila ale soa ate nuruba a deema a wi dula jigini ayen ziimu jigini la.

⁹⁻¹⁰ Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la a jam a ŋmarisi nyaku de wie kama dila po dila po ayen, “Juuma a jam siak kama ayen ba pa ligbeenja pisitawa a da samonsaŋa meka jigini. Ba yaa pa ligraŋa a da teŋka ase Naawen ale poom a weeni ba dii la.” Dii ate Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a tom la a basi kama ate Jerimaya wienja a chim wensie.

¹¹ Yeezu a yaa jam taam a zaani Paalot ninj. Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale a weeni dila.” ¹² Alege Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa ale jam a ŋma wa la, wa an jam weeni wariya.

¹³ Paalot yaa bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a ŋma fu ale wie ŋaai meena la?”

¹⁴ Alege Yeezu an jam tulisi wayeŋ me la. Ku yaa jam cha Paalot nna yegayega ale wa ale kan a tulisi wari la.

¹⁵ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate teŋka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ¹⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik. Nuruba a jam seba wa ka nna yegayega. ¹⁷ Paalot a yaa bek nuru baai meena ale tigsi chaab la ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka ba wana? Barabasi yaa Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la?” ¹⁸ Paalot jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹⁹ Paalot ale jam diem kala boteka dokku po la, wa powa a yaa tom weeni wa ayen, “Kan nye nuruwa de jaaboa ale wa an kaasi wariya. Dii nyin la deemwa yokku mi goadaasim wa wari kama ate ku daani mi nna yegayega.”

²⁰ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa a yaa weeni nuru boanni ayen ba saalim ate wa lak Barabasi a basi abe wa ge ate ba ko Yeezu. ²¹ Paalot a yaa bek nuru boanni ayen, “Nuruma de bayewa, nama a yaali ayen m basi ka ba wana?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti a yaali ayen fi basi ka Barabasi.”

²² Wa yaa ŋman bek ayen, “M be m nye Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la ka se?”

Ba meena yaa tulisi ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyinj ate wa kpi.”

²³ Wa nman bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa nye?”

Ba yaa kaari nna yegayega ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyinj ate wa kpi.”

²⁴ Paalot a yaa nya ayen wa an бага a nye wariya dii nyinj la, ba nuemka ale ta kpalinj a jam. Wa yaa pa nyiam a nari wa nisanja nuru boanni ninj, ale weeni ba ayen, “Mi ninj maa ka nuruwa de kum po, ku bo ka nama dek jigi.”

²⁵ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Basi ate wa kummu nyinj ninammu a jam tama ale ti bisanja jigi.”

²⁶ Paalot a yaa lak Barabasi a basi ale basi ate ba miiri Yeezu. Ba ale miiri wa nueri la, wa yaa pa wa te ayen ba ta wa ga kpi jabarimu nyinj ate wa kpi.

²⁷ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba gominawa yenni dabiaka po ate ba meena a yaa gilim wa. ²⁸ Ba yaa yeeri wa gattanja ale pa garuk monuj a jo wa. ²⁹ A pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku ale pa tachek a nyo wa juga nisanja po. Ba yaa kpi duna wa ninj a nye wa a la, ale a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ³⁰ Ba jam chesi tintueta a basi wa nyinj ale pa duok a nak wa zukku. ³¹ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini chenj ayen ba kpi wa jabarimu nyinj ate wa kpi.

³² Ba ale jam bo siuku po a chenj la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tenj kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. ³³ Ba yaa ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale zukoluku jigini. ³⁴ Ba yaa pa tiim a nyo daam po a lam nya ale pa te Yeezu ayen wa nyu alege wa an jam nyu ya.

³⁵ Ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyinj, ale pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gbanj a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ³⁶ Ba ale nak gbanjka wa gattanja nyinj a nueri la, ba yaa kala a limsi ayen waai a kan vari wa a basi. ³⁷ Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyinj ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ³⁸ Ba jam maa kpi ka zueba baye njanbarinta nyinj a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

³⁹ Nuru baai ale jam wa dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, ⁴⁰ “Fi weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa njata po. Fi dan ka Naawen biik be nyini jabarimu zuk a sinj a vari fi dek a basi.”

⁴¹ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsak sagra, ale Juuma kpanja me a jam a la wa ale a weeni ayen, ⁴² “Wa jam бага a vari nuruba a basi kama, alege wa an бага a vari wa dek a basi. Daa wa ale Juuma naawa? Wa dan nyini jabarimu zuk a sinj ti yaa le ta siaka ale wa. ⁴³ Wa ta siaka kama ayen Naawen ale bo le wa ale weeni ayen wa ka Naawen biik. Ti be le nya ase Naawen ale vari wa a basi ya.”

⁴⁴ Zue baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa dila degadega.

⁴⁵ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsunj la, legi a yaa jam lik tenj kala meena a ta ga paari wenbalini. ⁴⁶ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tenjka biika po ayen, “Eloi, eloi, lama sabagtani.” Ku kiri ale, “M Kowa Naawen, m Kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

⁴⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela a wom dii ate wa weeni la kama. Ba yaa weeni ayen, “Wa a wi ka Naawen biisiteerowa Elaja.” ⁴⁸ Ba po wanyi a yaa chali cheŋ ga pa sosok a lusi damiisiŋ po a pa yik duok woŋ nyiŋ a zak ta jueŋi Yeezu noai.

⁴⁹ Nuru mbala yaa weeni ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa a ta nyini jabarimu zuk a siŋ teŋ ya.”

⁵⁰ Yeezu a yaa ŋman kaari nna yegayega a yaa le ge a kpi.

⁵¹ Wa ale jam kpi la, garuk kpion kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku ŋmazuk a ta siŋ paari ku teŋ. Naawen a jam basi kama ate teŋka a choa ate pinaŋa a na a mobi, ⁵² ate baai meena ale jam a va Naawen alege a kpi la boositaŋa a lagri ate ba yiti kum po, ⁵³ alege basi boositaŋa. Ku ŋaari nyiŋ ate Yeezu a yiti kum po la ba yaa jo Jerusalem teŋka po. Nuruba yegayega ale jam a nya ba.

⁵⁴ Sojima kpagini ale soji baai ale jam a limsi la ale nya teŋka choaka ale dii meena ale nye la ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa weeni ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁵⁵ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili teŋka po la a jam za moata dula a nya dii meena ale nye la kama. ⁵⁶ Baai ale jam bo ba po la ale Mɛeri Magdala ale Mɛeri, Jeemi ale Josefi mawa, ale Zebedi powa.

⁵⁷ Jigsiro wanyi ale jam nyini teŋ ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka waai ale ta siaka ale Yeezu. ⁵⁸ Da dila danni junaai ate wa yaa cheŋ Paalot jigi a saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyiŋka jabarimu zuk a ta cheŋ ga gu. Paalot a yaa siak ayen wa ga yeeri Yeezu nyiŋka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁵⁹ Josefi a yaa basi dula jigini alege cheŋ ga yeeri Yeezu nyiŋka jabarimu zuk a yaa pa garuk paaluk a pili ka ⁶⁰ a ta ga dueni puŋ vorub paalik po. (Teŋ kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po). Wa yaa bilim tintain kpeeni a lik puŋku vorumu noanni. ⁶¹ Mɛeri Magdala ale Mɛeri nwala a jam kali ka dula a tuk vorumu nyiŋ.

⁶² Vari ale ŋman Veenti la, ba Vuusum Danni saliuku Juuma Puusika Yenni kpaŋa ale Farisiima a yaa cheŋ Paalot jigi a weeni wa ayen, ⁶³ “Ti deema teeri velinvendika ale jam boro la wa weeni ayen, ‘M le yiti kum po ku daa ŋata dai.’ ⁶⁴ Be basi ate ba ga a limsi vorumu ate ku paari daa ŋata ate wa ŋaari viirima a kan magi yeeri wa abe ba weeni nuruma ayen wa yiti kum po. Dan kan daa di ventana de ale gaam wa le liŋ velim dii la.”

⁶⁵ Paalot a yaa siak ale basi ayen sojiba cheŋ a ga ŋmasi a limsi vorumu.

⁶⁶ Ba yaa cheŋ ga daani tintanni ayen waai dan bilim di abe ba miŋ a yaa le basi ate sojima a limsi vorumu.

28

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mɛeri Magdala ale Mɛeri nwala a yaa cheŋ ba nya juiji ate ba gu Yeezu la. ² Teŋka yaa jam choa nna yegayega, ate sabiilo a nyini wenŋmazuk a siŋ bilim tintanni a dueni nakpiak a kali di zuk. ³ Sabiilowa a jam kasim a nyagsi kama ase wein ale a chagsi dii la. Wa gattaŋa me a peenti nna yegayega. ⁴ Yoŋsum yaa yik baai ale a limsi vorumu la nna yegayega ate ba nyiŋsaŋa a gok ate ba nye nna ase ba kpi la.

⁵ Sabiilowa a yaa weeni nipooma ayen, “Ni kan chali yoŋsumoa, mi seba ayen ni a gisi ka Yeezu waai ate ba kpi wa jabarimu nyiŋ la. ⁶ Wa ka dela jigini, wa yiti kum po kama ase wa ale liŋ weeni ni dii la. Ni jam a nya

juijui ate ba pa wa a dueni la. ⁷ Ni cheŋ nwuli a ga weeni wa ŋaanviirima ayen wa yiti kum po kama, wa be de ka niŋ a cheŋ Galili teŋka. Ni le nya wa dula jigini. Ni teeri m le weeni ni dii la.”

⁸ Ba yaa basi dula jigini ale supeentik a ga weeni wa ŋaanviirima dii meena ate sabiilowa a weeni ba la.

⁹ Yeezu a yaa tu ba dula jigini a yaa weeni ba ayen, “Suyogini a bo ale ni.” Ba yaa domsi kali a puusi wa. ¹⁰ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsumɔa abe ni ga weeni m suaataŋa ayen ba cheŋ Galili teŋka a ga tu mu dula jigini.”

¹¹ Nipooma ale cheŋ a ga nueri la, sojima gela a yaa cheŋ teŋka po a ga weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa dii meena ale nye la. ¹² Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa tu chaab ale teŋka kpaŋŋa ate ba pa ligra yegayega a te sojima ale weeni ba ayen, ¹³ “Ni weeni ayen nama a doa goa kama ate wa ŋaanviirima a jam zu pa wa. ¹⁴ Gominawa a dan poom wom ti le biisi a vari ni a basi.”

¹⁵ Sojima yaa tuesi ligrana ale weeni ate ku paari Juuma meena ayen Yeezu ŋaanviirima ale zu pa wa vorumu po.

¹⁶ Wa ŋaanviirima pi ale wanyiwa a yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk Galili teŋka po juijui ate Yeezu a weeni ba ayen ba cheŋ la. ¹⁷ Ba ale nya wa dula jigini la ba yaa puusi wa. Ba gela a jam diem ta ka chichama.

¹⁸ Yeezu a yaa forisi paari ba a weeni ba ayen, “Naawen a te mi pagrim kama wenny mazuk ale teŋzuk meena. ¹⁹ Ni cheŋ teŋsa meena a sak nuruba ate ba va mi, abe ni a te ba soka Kowa Naawen ale wa biika ale wa chiika pagrim nyin. ²⁰ Ni sak ba ate ba va wie ŋaai meena ate mi a sak ni la. M le bo ale ni a ga paari teŋka kpeglimka.”

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate MAAK A N̄MARISI La

¹⁻⁴ Dila po dila po Naawen jam weeni wa biisiteeroma wanyi ate ba a wi ayen Azaya la, ayen wa n̄marisi nyo Naawen gbaŋka po ayen, “Wa le tom nuru ate wa de niŋ jam gomsu siuku a magsi a te waai ale wa jam la.’

Lueluk ale a kaari goanni po a weeni ayen,
‘ni gomsu Nyonowa siuku abe ni teenti ku.’ ”

Naawen biika ate ba a wi ayen Yeezu Kirisita la wamaŋsaŋa wie ale nna. Ku be piilim kama a magsi chaab ale Azaya ale n̄marisi dii Naawen gbaŋka po la.

Ku n̄aanyin ate nuru wanyi ate ba a wi ayen Joon a yaa nyini goanni po a jam a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka ale a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaataŋa, abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri m le te ni soka ate Naawen a von ni wabaataŋa a te ni.” ⁵ Nuruba yegayega a yaa nyini tenkpienka Jerusalem ale ten sii meena ale gilim ka a bo Judia po la a jam Joon jigi. Ba ale wom wa sinsaŋa la, ba yaa tok ba tuimbaataŋa meena a sak Naawen ale ge ate Joon yaa te ba soka beli dii ate ba a wi ayen Judan la po.

⁶ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Joon garuku. Wa jam pa ka chiakgbain a bobi wa chiaka. Wa jam a n̄obi ka tintue ale a de siita me. ⁷ Wa jam a mooli kama ayen, “Nuru wanyi ale bo mi n̄aany a cheena. Wa ta pagrim a gaam mi kama. Mi posima ale m nin chim yomo waai ale wa domsi a kali wa niŋ a yeeri wa nuensaŋa a te wa. ⁸ Nyiam ate mi pa a so ni nyiŋsaŋa, alege waai ale cheena la, a le pa ka Naawen Chiika a sueri ni suniimaŋa.”

⁹ Da n̄ala po Yeezu a jam nyini ten kanyi ate ba a wi ayen Nazaret ate ka jam bo ten kaai ate ba a wi ayen Galili la po. Wa yaa jam Joon jigi ayen Joon te wa soka Judan benni po. ¹⁰ Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsun a jueli la, wa yaa deri nya wenmazuku ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a siŋ jam kali wa zuk nna ase nangban la, ¹¹ ate lueluk a yaa nyini wenmazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m be kaai ate m mariŋ la. M sui a peenti ale fu kama.”

¹² Dula jigini Naawen Chiika a yaa basi ate Yeezu a chen ga jo goanni po juijui ate goadunsa a boro la. ¹³ Wa jam bo dula jigini ate ku paari ka da pisinaansi. Da n̄ala po Sitaana a yaa jam wa jigi a nye wa nya ayen wa siak a te wa, alege Sitaana an jam бага a paasi wa. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maa maari wa.

¹⁴ Da yen po nuruba a yaa yik Joon a ta wa ga lik dok po. Ku n̄aanyin ate Yeezu a yaa jam Galili tenka po a mooli Naawen wamaŋsaŋa ayen, ¹⁵ “Da n̄aai ate Naawen dak ayen wa naamu le jam la, a moata kama. Ni basi ni tuimbaataŋa abe ni ta siaka ale wa wamaŋsaŋa.”

¹⁶ Yeezu ale va Galili mogi kpeeni noai a taam la, wa yaa nya nuru wanyi ale wa suok. Ba yue ale Simon ale Andiru, ate ba yaa za a yuk ba n̄maasaŋa a basi nyiamu po. ¹⁷ Yeezu yaa wi ba ayen, “Ni jam wa mi n̄aany. Nama daam ka jum yigrisa, alege jinla mi a te ni ka tuim paali ayen ni nye ate nuruba a jam wa mu.” ¹⁸ Ba yaa ale wom dila la, ba yaa deri basi ba n̄maasaŋa ale va wa.

¹⁹ Wa ale ga cheŋ maga la, wa yaa ŋman nya nuruba baye ate ba a wi ba ayen Jeemsi ale Joon. Ba jam ka nuru waaŋi ate ba a wi ayen Zebedi la, bisa. Ba ale ba kowa ale wa tomteeroma ale jam kala ba ŋaarunju po a gomsɪ ba ŋmaasaŋa. ²⁰ Yeezu a yaa wi ba, ate ba yaa basi ba kowa ale wa tomteeroma ŋaarunju po ale cheŋ ga va wa.

²¹ Yeezu ale wa ŋaanviirima yaa cheŋ ga jo teŋ kaai ate ba a wi ayen Kapernaum la po. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Yeezu yaa cheŋ ga jo ba tuka doƙku po a boro a sak ba Naawen wie. ²² Nuruma ale wom wa sinsaŋa la, ku yaa cha ba, dii nyiŋ la wa sinsaŋa a kan neensi Juuma Sinsaŋa sagraoma. Wa sakka a ta pagrim a gaam ba sinsaŋa kama.

²³ Dula jigini nuru ale jam ta chichiribiok ate ku bo wa zukku po. Wa yaa jam jo ba tuka doƙku po a kaari ayen, ²⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba ayen fi ka Naawen nuru welenj.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.”

²⁶ Chichiribioku a deri basi ate nuruwa nyiŋka a gok a yaa kaari a nyini wa jigi a nyini. ²⁷ Ku yaa cha nuruma meena ale jam bo dula la, ate ba weeni ayen, “Ni nya nuruwa de ta pagrim a weeni chichiribaata ate ti a wom wa noai a nyini nuruba zuima po a nyini.” Ba ya bek chaab me ayen, “Ka boan jaab sinsak paala ale nna?”

²⁸ Galili teŋka po nuruma yegayega a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

²⁹ Yeezu a yaa basi tuka doƙku ale ge cheŋ. Wa ale Jeemsi ale Joon a yaa cheŋ ga jo Simon ale Andiru yenni po. ³⁰ Yeezu ale jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon ŋanuba ale a yuak. Wa nyiŋka jam toliŋ ka nna yegayega ate wa jam dua wa doƙku po. ³¹ Yeezu a yaa jo nipowa doƙku po a yik wa nisaŋa a zak ate wa yiri ŋmai. Wa ale nyɛ dila la, wa nyiŋka a yaa deri yok ate wa yiri yaali nyiam a te ba.

³² Wein ale siŋ la, teŋka po demma a pa ba yogyeeensa ale baai ate chichiribaata a jam bo ba zuima po la a ta ba jam Yeezu jigi. ³³ Teŋka po demma meena a yaa tigiŋ chaab a jam yeri dii po ate Yeezu a boro la. ³⁴ Wa tebi nuruba yegayega baai ate nyiŋtuila toƣatoƣa a jam ta ba la, ale a yiaƙ chichiribaata yegayega nuruba zuima po a basi. Yeezu an jam te chichiribaataŋa siuk ate ti weeni wariya, dii nyiŋ la ti poom seba wa ale ka waaŋi la kama.

³⁵ Saliuk yokyok ate vanni an diem a jam veenti la, Yeezu a yaa yiri a nyini teŋka po a cheŋ juijui ate nuru a karo la a puusi a te Naawen dula jigini. ³⁶ Vanni ale veenti la, Simon ale wa vaanchaama yaa yiri a nya ale Yeezu a karo. Ba yaa nyini ayen ba gisi wa. ³⁷ Ba ale nya wa la, ba yaa weeni wa ayen, “Nuru meena a nyeemu a gisi fu kama.”

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni te ti cheŋ teŋ sii ale tali la ate m sak dula nuruma Naawen wie ate ba wom. Ka dila nyiŋ ate m jam.”

³⁹ Wa yaa nyiem a gilim Galili teŋka a sak nuruba Naawen wienja ba tuka diinaŋa po. Wa jam yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi me.

⁴⁰ Gami dinyi a yaa jam Yeezu jigi a kpi duna teŋ wa niŋ a saalim wa ayen, “Fi dan siak, fi бага a tebi mu kama, ate mi a nya nyiŋyogsa.”

⁴¹ Yeezu a yaa ta jirim ale wa nna yegayega a yaa teeri wa nisaŋa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M siaya. Ta nyiŋyogsa.” ⁴² Wa ale weeni dila la, nyiŋtuilaŋa yaa deri basi gamini ate wa nya nyiŋyogsa. ⁴³⁻⁴⁴ Yeezu a yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni sak nuru waaŋi fi le nyɛ dii a

nya nyinyoᅡgsa la. Chen Naawen Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi a pa fi dek a sak wa, abe fi nye kaabi kaai ale magsi ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila le sak nuruba ayen fi yaa ta nyinyoᅡgsa kama.”

⁴⁵ Gamini yaa basi dula jigini. Wa an jam va Yeezu ale weeni wa dii la, alege wa jam goanti a nyeemu a weeni wa a meena kama Yeezu ale tebi wa dii la. Dila nyin ate Yeezu an nman бага a nyini peelim a jam tenka po wa yaaka. Wa yaa ga bo goanni po ate nuruba nyini tenka yegayega po a jam wa jigi.

2

¹ Daa ale nman jam taam la, Yeezu a yaa basi dula ale nman chen Kapernaum tenka po a ga jo yeri dinyi po. Tenka po demma a yaa wom ayen wa jam ya. ² Nuruba yegayega yaa jam tigi chaab yeri dii po ate wa boro la. Yenni meena a jam sueri kama ate nansiunku noai a ka zaanika jigiya, ate Yeezu a yaa boro a sak ba Naawen wie. Nuru wanyi ale jam boro ate wa nisima ale wa nanja a jam kpi. ³ Wa yaa ale boro a sak nuruma la, nuruba banaansi a yaa pa nuru waai ate wa nisanja ale wa nanjana a kpi la, a dueni jaab zuk a ta wa a jam Yeezu jigi. ⁴ Ba an jam бага a vuri nuruma po a paari Yeezu, dii nyin la nuruma a jam piisi kama. Ba jam pa nuruwa kama a ta jueli yenni zuk a vuri vorub yenni sunsunj a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a sinj dueni Yeezu nin. ⁵ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuru waai ate wa nisanja ale wa nanjana a kpi la ayen, “M biiga, m vonj fi wabaatana a te fu kama.”

⁶ Juuma Sinsanjanja sagroma ba gela ale jam maa kala dula jigini la, a yaa poli ba zuima po ayen, ⁷ “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a nye dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka Naawen dek wa nyiini ale a vonj wabaata a te.”

⁸ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab popola ate nama a poli ni zuima po? ⁹⁻¹¹ Mi nin weeni nuruwa de ate wa nisimanya ale wa nanjana a kpi la, ayen Naawen vonj wa wabaatana a te wa yaase wa yiri a chen, ka kuna dek ale pagra?” Wa ale ga bek dila la, wa yaa cheemu a weeni nuru waai ale a yuak la ayen, “Yiri a zaani nmai, abe fi pai fi jaamu ate fi a goa wa zuk la a chen kuli fi yenni.” Yeezu a nye nna kama ate ku sak ayen ni seba ayen ka wa Saalobiika ale ta pagrim tenzuk meena a бага a vonj nuruba wabaata a te ba.

¹² Nuruwa a yaa deri yiri a zaani nmai ale pa wa jaamu a chen nyini. Ku yaa cha nuru baai meena ale jam za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen a weeni ayen, “Tama an diem a nya nyaku de choa ase ka jinla nyiini.”

¹³ Yeezu yaa basi dula jigini ale nman pilim chen Galili mogi kpeeni noai, ate nuru boari a yaa jam wa jigi ate wa boro a sak ba Naawen wie. ¹⁴ Wa ale sak ba a nueri la, wa yaa chen ga zik nuru waai ate ba a wi ayen Livai, la. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi wa ayen Alfiyus la biik. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi njanj.” Wa yaa basi wa tuimanya ale yiri a ga va wa.

¹⁵ Yeezu ale wa njanjviirima a yaa chen Livai yenni ayen ba de njanjiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam yegayega a jam maa va Yeezu njanj ate ba gela me a yaa jam gum wa ale wa njanjviirima po, ate ba meena a kala a de njanjiinta. ¹⁶ Juuma Sinsanjanja sagroma baai ate ba a wi ayen Farisiiba la, ba gela a yaa nya ba ale ba a de njanjintana. Ba

yaa bek wa njaanviirima po wanyi ayen, “Ka boa ale a sak ate Yeezu a siak a te lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kali a le wa a de njaandiinta?”

¹⁷ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Fi dan kan a yuagi fi kan chej waai ale a tebi nuruba la jigiya, alege ka yuariba nyiini. Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru manja la, alege ka wabaata nyam ate m jam ayen m wi.”

¹⁸ Da yen po Joon waai ale a te nuruba soka la njaanviirima ale Farisiima njaanviirima a yaa bobi noa. Nuruba ba gela a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “Ka boa ate Joon njaanviirima ale Farisiima njaanviirima a bobi noa, alege fi njaanviirima a kan bobi?”

¹⁹ Yeezu a yaa magsi wamagsini bek ba ayen, “Nipokfiaka nyonowa doama a бага a bobi noa? Aaya. Nipokfiaka nyonowa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nye dila. Mi ale m njaanviirima abe ale ka dii la ale la. ²⁰ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta chej, dila po wa ba yaa le bobi noa.”

²¹ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan pa garuchiak paalik a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku le cheeri a gum du, a yaase, ²² ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waaji. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. Da paalik a magsi ka bunlok paaluk suka.”

²³ Juuma Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa va nuru wanyi talim po a taam. Ba ale a chej la, wa njaanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a njobi. ²⁴ Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Nya, ka boa ate fi njaanviirima a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

²⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanja po a min na waai ate ba a wi ayen Deivid la wie? Da njaai po ate nuru waai ate ba a wi ayen Abiata a jam chim Naawen Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ate kom a yaa jam ta Deivid ale wa doama. ²⁶ Wa yaa ga jo Naawen Puusika Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba a ta jam te Naawen la a we njobi ale ge a we a te wa doama ate ba me a njobi. Tama Sinsanja a weeni kama ayen nuru yon an maara a njobi boroboruku de ka Naawen Puusika Yenni tomteeroma nyiini.

²⁷ “Naawen an lueri Vuusum Danni ayen ka di soa nuruba, wa nye ka nuruba ale ge lueri Vuusum Danni ayen di chim da man a te ba. ²⁸ Dila nyin la, mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

3

¹ Yeezu a yaa nman chej ga jo ba tuka dokku po. Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa kpi. ² Baai ale jam bo dula la, a yaa limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi yaase wa kan tebi nuruwa nisanja Vuusum Danni ate ba бага a weeni wa ayen wa kaasi. ³ Yeezu a yaa weeni nuru waai ate wa nisanja a kpi la ayen, “Yiri nmai a jam de.” ⁴ A yaa ale ge a weeni nuruma ayen, “Nama seba Juuma Sinsanja kama. Ku magsi ayen ni tom ka tuimmanja yaa tuimbaata ni Vuusum Danni? Ni te nuruba nyuvuri yaa ni ko ba?”

Ba yaa goori nna chorototo. ⁵ Yeezu sui yaa puuri ale ba ate wa gisi nya ba ale su kaasun dii nyin la, ba tujenja a kpari kama ate ba ka siaka ale wa. Wa yaa weeni nuruwa ayen wa teeri wa nisanja. Wa ale teeri si la, si yaa deri nya nyinyogsa. ⁶ Farisiima a yaa yiri a nyini peelim. Ba ale na waai ate ba a wi ayen Ayerod la nuruma a yaa tigi chaab a poli siuk kuui ba le ba va a ko Yeezu la.

⁷ Yeezu ale wa ṅaṅviirima a yaa nyini dula jigini a ṅman cheṅ mogi kpeeni noai. Nuruba yegayega a nyini Galili teṅka po a cheṅ va wa ṅaṅ.

⁸ Ba gela a nyini Jerusalem ale Judia teṅsaṅa po. Ba gela me a nyini teṅka choa ate ba a wi ayen Idumia ale teṅ sii meena ale bo Jodan beli kpeeni ṅaṅ nyiṅ la. Ba gela me a ṅman nyini teṅsa ate ba a wi ayen Taaya ale Saidon ale teṅ sii meena ale gilim dula jigini la. ⁹ Yeezu yaa weeni wa ṅaṅviirima ayen ba gisi ṅaarun a gomsu ku a zaani wa, dii nyiṅ la nuruma a piisi ka nna yegayega a yaa a tusi wa. Nuruma de meena ale wom Yeezu ale a nye dii la ale soa ate ba jam wa jigi. ¹⁰ Yeezu a tebi nuruba yegayega dula jigini. Ka dila ale soa ate ba a tusi chaab ayen ba paari a tiri wa nya la. ¹¹ Baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la ale nya wa la, ba yaa lo teṅ a kaari yegayega a weeni wa ayen, “Fi ka Naawen biik.”

¹² Nna nyiem a dan nye, Yeezu a nyiem a weeni chichiribaatana ka bunyi dekki ayen ti goori abe ti kan weeni sak nuruba wa ale ka waai la.

¹³⁻¹⁵ Yeezu ale wa ṅaṅviirima a yaa cheṅ ga jueli guuk kunyi zuk. Wa ale jueli a nueri la, wa yaa wi nuru baai ate wa a yaali ayen ba jam wa jigi la. Wa yaa lueri nuruba pi ale baye a ta nyini nuru baai meena ate wa wi la po ayen ba jam va wa. Wa yaa weeni ba ayen, “M lueri ni kama ayen ni kasim bo ale mu. M le tom ni me ate ni nyini peelim a mooli Naawen wienja ate nuruba wom. M be le te ni pagrim ate ni baga a yiaḱ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Wa nuruma pi ale bayewa yue ale Simon waai ate Yeezu a te wa yue paali ayen Piita la, ¹⁷ ale Jeemsi ale wa suoku Joṅ. Jeemsi ale Joṅ a jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Yeezu yaa ṅman te ba yue paali ayen Boanejisi. Di kiri ale nanpansa nuruba. ¹⁸ Yeezu a yaa ṅman lueri Andiru ale Filip ale Batolomiu ale Matiu ale Tomasi ale Jeemsi waai ale jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Alfiyus la, biik. Wa ṅman lueri Tadiusi ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la. ¹⁹ Wa yaa ṅman lueri Judas Iskariot, nuru waai ale wa ta Yeezu a ga bobri a sak la. Wa yaa ale lueri ba a nueri la, ba meena a yaa va chaab a nyini guuku zuk a siṅ a cheṅ ga jo yeri dinyi po.

²⁰ Nuru boari yegayega a yaa ṅman tigi chaab a jam Yeezu jigi, ate wa ṅaṅviirima an jam baga a nya siuk a de ṅandiinta. ²¹ Yeezu doḱku demma ale wom dila la, ba yaa nyini ayen ba gisi a yik wa, dii nyiṅ la nuruba ale jam a weeni ayen, “Wa zukku a tagri kama.”

²² Juuma Sinsanṅa sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem teṅka po a jam weeni chaab ayen, “Chichiribaatana meena naawa ate ba a wi ayen Beelzebu la, ale bo wa nyiṅka po a kasim a te wa pagrim ate wa baga a yiaḱ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²³ Yeezu a yaa wi Juuma Sinsanṅa sagroma ate ba jam wa teṅ ate wa yaa magsi wamagsima a sak ba ale bek ba ayen, “Sitaana a nye ka se a baga yiaḱ wa dek tomteeroma a basi? ²⁴ Teṅ nuruba a dan a kpaliṅ chaab, teṅ kala choa le kaasi kama. ²⁵ Yeri yeṅ dem a dan ta kpaliṅ ale chaab, ba le waan ka chaab. ²⁶ Dila nyiṅ la Sitaana ale wa tomteeroma a dan ta chaab, wa naamu a kan baga a zaani a beni.

²⁷ “Siuk kula po la waai abe dan kan yik pagro a bobiya, wa le nye ka se a jo wa yenni po a zu wa ṅantana?”

²⁸⁻²⁹ “Ni basi ate m weeni nyaku de a sak ni ayen, Naawen le vonj waai meena wabaata ale ba biisi kaasun a te ba kama. Alege wa kan vonj a te waai ale a le Naawen Chiika la, dii nyiṅ la, wabioku de a boro kama taam wuu.” ³⁰ (Wa weeni ba wienja de kama, dii nyiṅ la nuruma ba gela a weeni kama ayen, “Wa ta ka chichiribiok wa zukku po.”)

³¹ Ku n̄aan̄nyin̄ ate Yeezu suaatan̄a ale wa mawa a yaa jam a za peelim a wi wa. ³² Nuru b̄ari ale jam za gilim wa a yaa weeni wa ayen, "Fi mawa ale fi suaatan̄a a za peelim a yaali fu."

³³ Wa yaa bek ba ayen, "Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?"

³⁴ Wa yaa chiem a nya ba meena ale kala a gilim wa la a yaa weeni ba ayen, "Ni nya, ka mi maba ale mi suaata ale nama. ³⁵ Baai meena ale a tom dii ate Naawen a yaali la, bala ale mi maba, ale m toaba, ale m suaata."

4

¹ Yeezu yaa n̄man jam Galili mogi kpeeni noai a sak nuruma Naawen wie. Nuruma a jam piisi ka nna yegayega a za gilim wa ate wa yaa yiri jo naarun̄j po a kala. Naarun̄ku a jam bo ka nyiamu po ale ge ate nuruma a yaa za nyiamu noai. ² Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega ayen,

³ "Ni wom mi nalimnyini. Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk n̄anborinta ase muma la. ⁴ Wa yaa ale boro a yuk la, bien̄a gela a yaa lo siuku nin̄j ate nuinsa a deri jam pisi n̄a meena, ⁵ n̄a gela me a lo tintana po. N̄a yaa nyini nna nwuli, dii nyin̄j la tantan̄a an jam soa diiya dula jigini. ⁶ Wentuen̄ka ale jam nak n̄a la, n̄a yaa deri ko, dii nyin̄j la n̄a nan̄san̄a an jam baga a sin̄j paari nyiam̄a. ⁷ N̄a gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munsan̄a me a nyini a geri n̄a ate n̄a an jam baga a biaya. ⁸ N̄a gela me a lo t̄en̄j naluñ po a nyini a chim a biak a be nalimnyini. N̄aai ta bie pisita. N̄a gela me pisiyuebi. N̄a gela me ta kook."

⁹ Yeezu ale ga nueri wa wamagsini la, wa yaa n̄man weeni ba ayen, "Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyini."

¹⁰ Wa ale jam kala wa dek wa nyiini la, baai ale jam a maa va wa ale wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa la, a yaa bek wa ayen, "Fi wamagsiman̄a kie ale boa?" ¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, "Naawen basi kama ayen ni seba wa naamu wasusun̄j̄a, alege nuru yonta jigi m sinsan̄j̄a a chim ka wamagsima, ate

¹² 'Ba a nya ale a nya alege ba kan nya,
ba a wom ale a wom alege ba kan min̄j n̄a,
dii nyin̄j la, ba dan nya ale min̄j n̄a,

ba le tagri ba wabaata popolan̄a kama ate Naawen von̄j a te ba.' "

¹³ Yeezu yaa bek ba ayen, "Nama an baga wamagsini de kiri a min̄j? Ni be dan kan baga wamagsini de kiri a min̄j, ni yaa be le nye ka se a baga a min̄j n̄a chaaba? ¹⁴ Nuru waai ale nyini a boro a yuk wa n̄anborintan̄a la, ku a nye se ka Naawen wien̄a ate nuruba a sak la. ¹⁵ Be n̄aai ale lo siuku po la, a nye se ka baai ale a wom wa wien̄a, ale ge ate Sifaana a nyiem a deri jam a yeeri n̄a nwuli a ta nyini ba suniima po a nyini la. ¹⁶ Be n̄aai me ale lo tintanan̄a po la, a nye se ka baai ale a wom wa wien̄a ate ba sue a peenti. ¹⁷ ale ge ate Naawen wien̄a a kan jo ba suniiman̄a po nalimnyini la. Ba yaa va maga dega, alege ninam a dan yik ba, ba Naawen wien̄a vaka nyin̄j, ba nyiem a deri pa n̄a vaka a basi. ¹⁸ Be n̄aai me ale lo munsan̄a po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wien̄a ¹⁹ alege t̄en̄ka po wien̄a popolan̄a ale ba ligra yaalika yegayega ale ba n̄anta yaalika, n̄ala meena a de ka Naawen wien̄a ate waman̄ an baga a nyini n̄a po a nyini. ²⁰ Be n̄aai me ale lo t̄en̄j naluñku po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wien̄a ate n̄a jo ba suniima po nalimnyini la. Ba a nye se ka n̄antan̄a ale nyini a yaa biak a be ate n̄a gela a ta bie pisita, n̄aai me pisiyuebi, n̄aai me bie kook dii la."

²¹ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuru a dan toati wa bolimzeurj wa a pa ka chin a vuk ku? Yaase wa a pa a zaani ka gaduok tenjka? Aawo, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya dokku po meena. ²² Jaab buuri meena ale chim wasusugi la, a kan nman chim wasusugi nuruba jigiya. Dii meena ale ligi doa la, le nyini peelim ate nuruba nya. ²³ Dila nyinj, nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

²⁴ Wa nman pilim weeni ba ayen, “Ni kpesi a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Magsi kaai ate fi pa a magsi nanta a te nuru la, magsi kala degadega ate Naawen le pa magsi a te fi me, ate ku poom gaam taam. ²⁵ Nuru waai nisa po ale ta la, Naawen le nman te wa nanta yegayega a gum du, alege waai nisa po ale kan ta la, Naawen le nman tuesi jaab fiik kaai ate wa poom ta la kama.”

²⁶⁻²⁷ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Naawen Naamu ale a nye dii la ale nna. Nuru ale bori wa talim. Daa meena ate wa goa a yiri la, wa ze nantaŋa ale nye dii a nyini ale a chim la. ²⁸ Ka tenjka ale a wuuk bienja ate ŋa a nyini ale a chim ale ge a ta bie. Zabuli ale linj a chim, a pak a paari kinjari, a yaa ga a biak ale ge ate bienja a yaa ga kpeglim. ²⁹ Ŋa yaa ale be a ga nueri la, nuruwa a yaa pa wa gebik a ta cheŋ wa talimu po a ga che dii nyinj la, ŋa cheka paari kama.”

³⁰ Yeezu a yaa nman bek ba ayen, “Ti le pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ³¹⁻³² Bu a nye ase ka nna la. Ase nuru ale pa ‘mastad’ bie a bori la. Bienja a posima kama a gaam tenjuk bie meena po. Wa yaa pa ŋa a bori ate ŋa nyini chim tikpienja a ta nanja ale yogsum nna yegayega ate nuinsa a kali si zuk a yok tugta.”

³³ Wamagsima ŋaai chaab ate Yeezu a jam magsi a sak nuruba la ale nna. Wa jam magsi ka ŋa chaab nna yegayega a gum du ayen baai ale ta Naawen yammu la a бага a minj chak. ³⁴ Wa an jam biisi wari dinyi la ale nuruba alege kan magsi wamagsini. Alege, wa ale wa ŋaanviirima a dan jam boro ba dek ba nyiini, wa nyiem a weeni wa wamagsimaŋa kie a sak ba kama.

³⁵ Dila danni junjai Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula.” ³⁶ Wa ŋaanviirima yaa basi nuru boanni ale cheŋ ga jo Yeezu ale kali ŋaarunj kuui po la ayen ba cheŋ. Nuruba ba gela me a jo naarunta a maa va ba ŋaanj. ³⁷ Ba ale a cheŋ la, va kpionj a yaa jam a nak ba ŋaarunju nna yegayega ate nyiamu me a yiri a jueli wein. Bu yaa jo ba ŋaarunju po ate ku a nye ku sinj nyiamu tenj. ³⁸ Yeezu a jam dua ŋaarunju po ba ŋaanj a kpagli ka dafeeluk a goa. Wa ŋaanviirima a yaa nak wa a yiri a bek wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, fi ninj ka ale ti ni wari nyiamu po?”

³⁹ Wa yaa yiri wa goomu jigini a zaani nmai a yaa weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu me a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a balinj. Nyiamu an nman choaya ale maga dek me. ⁴⁰ Yeezu a yaa bek wa ŋaanviirima ayen, “Ka boa ate nama a chali yogsumɔa? Nama diem ka siaka?”

⁴¹ Ku yaa cha ba ate ba a bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

5

¹ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa taam Galili mogi kpeeni kauk kunjula ŋaanj nyinj a ga paari nuru baai ate ba a wi ayen Gerasa la tenjka. ² Nuru wanyi a yaa jam bo tenj kala po a ta chichiribiok wa zuk po. ³ Nuru waai

jam karo a бага боби ва. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa, alege wa бага a gebi ṅa. ⁴ Ba ṅman pa choarimaṅa ale kuta a bobi wa ṅaṅsa ale wa nisima a ga jiaḱ, alege wa ṅman gebi ṅa me meena. Waai a jam karo a ta pagrim a бага a yik wa. ⁵ Wa jam bo ka ba ale a gu nuruba juijui la ale guuta zuima a nyiem a cheṅ ale a kaari nna yegayega ale a pa tintain laasa a gebi wa nyiṅka.

⁶⁻⁸ Yeezu ale nyini ṅaarunḱu po a siṅ la, nuruwa a jam za ka nuruma guka jigini ate ku jam yalima. Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini nuruwa zukku po a nyini. Nuruwa ale nya Yeezu la, wa yaa chali a jam kpi duna teṅ wa niṅ, a yaa kaari nna yegayega a weeni wa ayen, “Fi Yeezu, Naawen kpeeni biika, fi a yaali ka boa mi jigiya? Chali Naawen yonni nyiṅ abe fi kan namsi mu.”

⁹ Yeezu yaa bek wa ayen “Fi yoi ale boa?”

Ku yaa weeni wa ayen, “Mi yoi ale ‘Anuruboari’, dii nyiṅ la ti piisi kama.” ¹⁰ Nuruwa a yaa saalim Yeezu nna yegayega ayen wa kan yiaḱ chichiribaatanṅa dula jigini a basi.

¹¹ Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. ṅa jam paari ka tusa ṅaye. ¹² Chichiribaatanṅa a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti ga jo dieṅa de po. ¹³ Yeezu a yaa te ti siuk. Ti yaa basi nuruwa ale nyini a ga jo dieṅa po ate ṅa meena yaa chali nna nwuli a siṅ ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

¹⁴ Nuru baai ale jam a nya dieṅa zuk la, a yaa chali kuli ba yieṅa a ga weeni ba yieṅa demma ale baai meena ate ba jam a tu ba siuku niṅ la, dii ale nye la. Teṅka demma a yaa nyini a cheṅ Yeezu jigi ayen ba nya dii ate baai ale a nya deeṅa la a weeni ba la. ¹⁵ Ba yaa jam a nya nuru waai ate chichiribaatanṅa a jam bo wa zukku po la ale wa jo gatta a kala ale Yeezu. Wa an ṅman a yesimu. Yogsom a yaa deri yik ba. ¹⁶ Nuru baai ale jam nya dii ale nye nuru wa jigi ale chichiribaatanṅa ale dieṅa la, a yaa weeni a sak nuruba meena ale jam bo dula jigini la.

¹⁷ Teṅka demma ale wom dii ate ba weeni la, ba yaa jam a saalim Yeezu ayen wa nyini ba teṅka po nyini.

¹⁸ Yeezu a yaa ale cheṅ ayen wa jo ṅaarunḱu po la, nuru waai ale jam ta chichiribaatanṅa la a jam saalim wa ayen wa basi ate wa maa va wa a cheṅ.

¹⁹ Yeezu an jam siaya, alege weeni wa ayen, “Kuli ga weeni fi yenni demma Nyonowa ale ta jirim ale fu a maari fu dii la.”

²⁰ Nuruwa a yaa cheṅ ga weeni nuru baai ale jam bo teṅsa piwa po la dii ate Yeezu a nye a te wa la. Ku yaa cha baai meena ale jam a wom la.

²¹ Yeezu yaa ga jo ṅaarunḱu po a gaam taam mogi kpeeni kauḱ kunḱula. Wa ale cheṅ a ga paari dula jigini la, nuru boari yegayega a yaa tigi a gilim wa mogini noai. ²² Juuma tuka doḱku kpaṅṅa po wanyi ale jam maa bo nuru boanni po. Wa yoi a jam ale Jairus. Wa yaa ale ga nya Yeezu la, wa yaa jam wa niṅ ²³ a saalim wa nalimnyiini ayen, “M dek koa, m lie ale a yuak a moata kum, ate mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisa a ji wa zuk ate wa nya nyinyogsa.”

²⁴ Yeezu a yaa va Jairus a cheṅ ate nuruba yegayega a yaa maa va wa a gilim wa.

²⁵ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a yuak bena pi ale ṅaye. Wa tuemu a jam a nye ase wa a lo ka chiaḱ la. Ku kasim jam a nye ka daa meena. ²⁶ Tiita nyam yegayega a jam tebi wa a kpeeri. Wa jam kaasi wa ligra meena, alege tuemu an jam a basi wa ale a diem a daani wa me nna

yegayega a gum du. ²⁷⁻²⁸ Wa ale wom Yeezu wie la, wa yaa poli wa zuk po ayen, “M dan бага a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa.”

²⁹ Wa yaa cheŋ a ga jo nuru boanni po a ga tu Yeezu a yaa va wa ŋaanj a tiri wa garuku noanni. Wa le tiri garuku la, wa tuemu a deri basi wa, ate wa yaa miŋ ayen wa nya nyinyogsa kama dula jigini. ³⁰ Yeezu a yaa deri miŋ ayen ku nye wa jigi kama ase nuru ale tiri wa a yaa nya nyinyogsa la. Wa yaa cheemu ayen wa nya ase ka wana a yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi garuku?”

³¹ Wa ŋaanjviirima a yaa weeni ayen, “Fi kan nya nuruma ale piisi a gilim fu dii la, alege ate fi a bek ayen ka wana ale tiri fu?”

³² Yeezu a yaa diem gisi nya gilim ayen wa nya waai ale tiri wa la. ³³ Nipowa kpaziim a yaa nak ate wa nyiŋka a gok. Wa jam seba ayen Yeezu a tebi wa kama ate wa yaa kpi duna teŋ wa yaa niŋ a weeni wa ale wensie meena tuemu wie. ³⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M lie, fi siaka a basi ate fi nya nyinyogsa kama. Kuli yeri ale sunum masik, dii nyiŋ la fi tuemu a nueri kama.”

³⁵ Yeezu ale diem bo dula a biisi la, nuruba ba gela a yaa nyini Jairus yenni a jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi leewa a kpi kama. Kan ŋman a daani Sagrowa ayen wa jamu.”

³⁶ Yeezu ale wom dii ate ba weeni wa la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan te ku a daani fu, alege kasim ta siaka.” ³⁷ Yeezu an jam a yaali ayen nuru waai a va ba a cheŋ, alege ka Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon nyiini. ³⁸ Ba ale ga paari nya ale ku a nye ŋaglim Jairus yenni po ate nuruma a kumu ale a kaari nna yegayega la, ³⁹ Yeezu a yaa cheŋ ga jo yenni po a bek ba ayen, “Ka boa ate nama a kum ale a kaari dila? Biika an kpiya. Wa a goa kama.”

⁴⁰ Ba yaa deri a la wa wa nina po. Wa yaa yiaŋ ate ba meena a nyini peelim, ale ge a yik biika kowa ale wa mawa ale wa ŋaanjviirima batawa a yaa ta ba jo biika goomu doŋku po. ⁴¹ Yeezu a yaa yik biika nisa a weeni wa ayen, “Nipokbiliga, yiri.” Ba a weeni ale ba dek teŋka biika ayen ka “Talita kumi.”

⁴² Nipokbinni a yaa deri a yiri zaani ŋmai a cheŋ. Biika jam ta ka bena pi ale ŋaye. Ku yaa cha baai meena ale jam bo dula jigini la nna yegayega. ⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen ba nye ŋandiinta a te wa ate wa de, ale ge kaam ba me ayen, “Ni kan basi ate nuru a wom dii ate mi nye la.”

6

¹ Yeezu yaa basi dula jigini ale ge cheŋ teŋ kaai ate wa liŋ jam boro la. Wa ŋaanjviirima me a yaa va wa a cheŋ. ² Ba ale diem bo dula jigini la, Juuma Vuusum Danni yaa paari ate ba cheŋ ga jo ba tuka doŋku po ate, wa yaa sak nuruma Naawen wienja. Nuruba yegayega a jam bo dula jigini a wom Yeezu sinsanŋa ate ku yaa cha ba. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nye ka se a seba nna? Ka boan jaab yam ale nna ate Naawen te wa? Wa nye ka se a tom wakperikaliisaŋa nna? ³ Daa wala ale chapentawa a bo dela la? Daa Mæeri biika ale la? Daa wa suaata ale Jeemsi ale Josesi ale Judas ale Simon la? Wa toama me an bo daa dela la?” Dila nyiŋ ate Nazaret demma a jam zeri wa.

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek teŋka demma ale wa suaataŋa, ale wa yenni demma nyiini ale kan a te wa zula.”

⁵ Wa ale jam bo dula jigini la, wa an jam baga a nye wariya alege, wa jam pa ka wa nisa a ji yogyeeensa ba gela zuima tebi ba. ⁶ Ku jam cha wa ka nna yegayega ale nuruma ale jam kan ta siaka la.

Ba yaa basi dula jigini ale ge cheŋ teŋfiik sii ale jam bo dula la, a sak nuruba Naawen wienja. ⁷ Wa yaa wi wa ŋaanyiriima pi ale bayewa ate ba jam a tigiŋ chaab wa jigi ayen wa tom ba baye baye. Wa yaa te ba pagrim ate ba baga a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. ⁸⁻⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale a cheŋ la, ni kan pa koalima a yaase ŋandiinta, a yaase fotta, a yaase ligra dek me. Ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. Ni su nuensa abe ni pa tacheŋsa nyiini a nyo ni nisima po a ta cheŋ. ¹⁰ Ni dan cheŋ ga paari teŋ kanyi ate ba te ni doŋ ayen ni goa, ni kasim a goa doŋ kula po a ta ga paari diipo ate ni a basi teŋ kala la. ¹¹ Ni dan jam paari teŋ kanyi ate teŋ kala demma a dan kan te ni tia a yaase ba an wom dii ate ni ta ayen ni weeni a sak ba la, ni basi dula jigini abe ni kpaanti ni naŋsaŋa paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyin.”

¹² Yeezu a yaa ale sak ba a ga nueri la, ba yaa cheŋ ayen ba ga sak nuruma Naawen wienja, ate ba basi ba tuimbaataŋa abe ba ŋman va Naawen wensie siuku. ¹³ Ba jam a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po yegayega a basi ale a pa kpaam a boori a nyo yuariba zuima zuk a tebi ba.

¹⁴ Naab Ayerod a jam wom Yeezu wie kama, dii nyin la waai meena a yaa jam a biisi ka Yeezu wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka Joon waai ale a te nuruba soka la, ale yiri kum po. Ka dila nyin ale soa ate wa baga a tom wakperikaliisaŋa de.

¹⁵ Ba gela a pa wa chim ka Naawen biisiteero wa waai ale jam boro ate ba a wi ayen Elaja la.

Ba gela me a jam a weeni ayen, “Wa ka Naawen biisiteero waai ale a nye ase baai ate Naawen jam tom la.”

¹⁶ Naab Ayerod ale wom Yeezu wie la, wa yaa weeni wa dek ayen, “Nuruwa de ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la. Mi basi ate ba gebi wa zukku kama alege wa ŋman yiri kum po.” ¹⁷⁻¹⁹ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi ayen Filip la, powa. Wa powa yoi a jam le Ayerodiasi. Joon a liŋ jam weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nye dii ale fi suoku powa la, an va Juuma Sinsaŋa yaalika.”

A nyini da ŋala po a ta a cheŋ, Ayerodiasi a jam kisi Joon kama a yaa be a yaali ayen wa ko wa, alege wa an jam nya siuwa dii nyin la, Ayerod a jam yik wa a lik ka doŋ po. ²⁰ Ayerod a jam a chali Joon ka yogyum ale a te wa zula me, dii nyin la wa seba ayen Joon ka nuru man ale nuru welen. Ka dila nyin ale soa ate Ayerod an jam siak ayen ba ko wa. Joon sinsaŋa a jam a daani Ayerod ka nna yegayega alege wa diem a yaali ayen wa wom dii ate wa ta la.

²¹ Ku ŋaanyin ate Ayerodiasi da sonku a yaa jam. Ayerod biamu danni ale jam paari la, wa yaa wi wa kpak kpeemaŋa ale wa sojima kpaŋa ale nuru kpeentaŋa baai meena ale jam bo Galili teŋka po la ayen ba jam maa de wa biamu danni ŋandiintaŋa. ²² Ba ale jam tigiŋ chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo doŋ kuui ate ba kala a de la po, a yaa gogi sak ba. Wa gogtaŋa a jam te Ayerod ale wa doama ka supeentik nna yegayega, ate Ayerod a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a yaali jaab buui la, m le te fu.”

²³ Wa yaa ŋman pe a weeni wa ayen, “Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu, ate m te fu. Fi dan a yaali m teŋka naamu geli m le pa te fu.”

²⁴ Nipokbinni a yaa nyini a cheŋ wa mawa jigi a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a yaali ayen m bek naawa jigiya?”

Wa mawa a yaa weeni wa ayen wa bek wa ate wa gebi Joon zukku a te wa.

²⁵ Wa yaa nman pilim a ga jo naawa jigi nna nwuli a weeni wa ayen, “Mi a yaali ayen fi gebi ka Joon zukku yogyogla de a pa dueni taasi tanlan po ate ba ta jam a te mu.”

²⁶ Wa ale weeni nna la, ku jam kaasi Ayerod popola ka nna yegayega, alege wa an jam бага a zeriya, dii nyin la wa jam pe kama wa doama nimbie po ayen wa le te wa jaab buui meena ate wa a juisi wa jigi la.

²⁷ Wa yaa tom wa sojima po wanyi ayen wa gebi Joon zukku a ta jam. Sojiwa yaa chenj juijui ate ba lik Joon la a yaa gebi wa zukku ²⁸ a pa dueni taasi tanlan po a ta nmani a chenj ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi a ta ga te wa mawa. ²⁹ Joon njanviirima ale jam wom dii ale nye la, ba yaa ga pa wa nyinka a ta ga gu pur vorub po.

³⁰ Yeezu tuimtomdoma pi ale bayewa baai ate wa jam tom ba la, a yaa nman jam wa jigi a weeni wa dii meena ate ba tom ale dii meena ate ba sak nuruma la. ³¹ Bala ale Yeezu an jam nya siuk a kali de nandiinta, dii nyin la nuruba yegayega a kasim a jam kama ale a kuli. Dila nyin la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni jam ate ti chenj jigi yon ti dek ti nyiini a ga vuusi maga.” ³² Ba yaa basi dula jigini ale ge chenj a ga jo njarun po ayen ba chenj juijui ate nuru karo la.

³³ Ba ale jam a chenj la, nuruba yegayega a yaa nya ba a deri min ba. Ba yaa nyini ba tensana po a chali va kunkonjini a de ba nin a ga paari njarunku ale a chenj juijui la. ³⁴ Yeezu ale nyini njarunku po a sin la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa nya ba ase ba ka pa njaai ale kan ta naapeerik la. Wa jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa sak ba wie nna yegayega dula jigini. ³⁵ Ba ale jam za dula jigini ate ku beni la, Yeezu njanviirima a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Nya ti bo ka sagi po dela jigini ate wenni me a sin ti. ³⁶ Basi ate nuruma a chenj ten sii ale moata la po a ga da nandiinta a de.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama dek a te ba nandiinta ate ba de.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ee, ti le nya ligra ka be ate na paari a da nandiinta, ate ba de chagi?”

³⁸ Yeezu nman bek ba ayen, “Ka boan nandiinta ate ni tara? Ni chenj a ga gisi nya.”

Ba yaa chenj a ga nya ale nman pilim a jam weeni wa ayen, “Ti ta ka borobotta tinu ale juma naye nyiini.”

³⁹⁻⁴⁰ Wa yaa weeni nuruma meena ate ba kali ten wuuku po, nuruba kook kook, ba gela me pisinu pisinu a ga nueri. ⁴¹ Di njannyin ate Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma naye a yaa zak wa zuk nya wenjmazuk a te Naawen jiam. Wa ale nye Naawen jiam a ga nueri la, wa yaa nmari borobottana ale juma a te wa njanviirima ayen ba pa chari nuruma. ⁴² Waai meena a jam nobi chak kama. ⁴³ Ba ale nobi a ga nueri la, Yeezu njanviirima a yaa pa nandiin tii ale tali la a sueri busisa pi ale siye. ⁴⁴ Nidaa baai ale jam de nandiintana la a jam ka tusa njanu.

⁴⁵ Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen ba chenj a ga jo njarunku po a taam mogi kpeeni kauk kunjula njan nyin a ga paari ten kaai ate ba a wi ayen Beteseida la, abe ba ge ate wa banti nuru boanni ate ba kuli ba yienja. ⁴⁶ Wa ale banti ba a ga nueri la, wa yaa chenj a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. ⁴⁷ Junjai ale jam paari la, Yeezu a jam za ka guuku zuk wa dek wa nyiini. Wa njanviirima a yaa jam kala njarunku po mogi kpeeni nyiamu sunsun. ⁴⁸ Wa yaa nya ale vioku a nak ba njarunku ate ba an бага a paari kunjonjini. Ku ale jam paari ate vari

kpadiaka a kum la, wa yaa nyini guuku zuk a siŋ a cheŋ nyiamu zuk a ga ba jigi a yaa be a yaali ayen wa gaam ba a taam. ⁴⁹ Ba meena ale nya wa ale wa a cheŋ nyiamu zuk la, ba yaa pa chim ayen, “Wa ka kok.” ⁵⁰ Ba kpaziim a nak ate ba kaari nna yegayega.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yɔgsumɔa, ni basi ate ni nyiŋsaŋa a pagra.” ⁵¹ Wa yaa jam jo ŋaarunƙu po a gum ba po. Wa ale jo a ga nueri la, vioku a yaa deri zaani. Ku yaa cha ba nna yegayega. ⁵² Ku jam cha ba, dii nyiŋ la, ba an jam miŋ Yeezu ale nyɛ dii a pa borobottana a chari nuru boanni la kiriya. Ba popolana a jam lik kama.

⁵³ Ba yaa ale gaam taam a ga paari kauk kunƙula ŋaŋ nyiŋ la, ba yaa jam paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. Dula jigini ba yaa bobi ba ŋaarunƙu a zaani. ⁵⁴ Yeezu ale nyini ŋaarunƙu po a siŋ la, nuruba a yaa deri miŋ wa, ⁵⁵ ate ba deri chali jo teŋka po meena ayen ba weeni a sak nuruba wa ale jam la. Juijui meena ate ba jam wom ayen wa boro la, ba yaa pa ba yuaroma a dueni ŋanta zuk a ta ga wa jigi ayen wa tebi ba. ⁵⁶ Yeezu a yaa nyiem gilim teŋkpiensa ale teŋ fiisa ale teŋ kpaŋsa meena po. Nuruma ale ga wom ayen Yeezu cheena la, ba yaa chali kuli ba yieŋa a ta ba yuaroma a cheŋ yabaŋa po a saalim wa ayen wa basi ate ba tiri wa garuku nɔanni ate ba nya nyiŋyɔgsa. Baai meena ale tiri wa garuku la, a nya nyiŋyɔgsa kama.

7

¹ Farisiima ale Juuma Sinsaŋa sagraɔma ba gela a yaa nyini Jerusalem teŋka a jam tigi chaab a gilim Yeezu. ² Ba ale diem a jam bo wa jigi la, ba yaa nya ale wa ŋaanyiirima a kaasi ba kisitaŋa kunyi, dii nyiŋ la ba an nari ba nisimaŋa ase Farisiima kisitaŋa ale a va dii la.

³ (Farisiima ale Juuma meena a nyiem kasim a va ka ba kokpiensaŋa kisuk kuui ale a sak ba ayen ba nyiem nari ba nisimaŋa abe ba de ŋandiinta la. ⁴ Ba dan nyini yaba a kuli, ba a de ka niŋ a sugri ba dek ale ge a de ŋandiinta. Ba a va ka ba kokpiensaŋa kisitaŋa meena tii ale a sak ba ayen ba a nari ba samɔnsa toɔgatoɔga ale ba beerisa toɔgatoɔga ale ba taasa toɔgatoɔga la.)

⁵ Farisiima ale Juuma Sinsaŋa sagraɔma yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa nyiŋ ate fi ŋaanyiirima a zeri ti kokpiensaŋa nisima narika kisiku ale ge a de ŋandiinta?”

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Naawen biisiteɔwa Azaya ale jam ŋmarisi nama wie a nyo Naawen gbanƙa po dii la ka wensie. Wa ŋmarisi ayen Naawen a weeni ayen, ‘Nuruma de a puusi mi ale ka ba noa nyiini, alege ba suniimaŋa a ka mi jigiya.

⁷ Ba pa ka nurubiik kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita.

Ka dila nyiŋ ale soa ate ba puusaŋa chim kinla mi jigi la.’

⁸ “Nama a basi ka Naawen Sinsaŋa vaka ale a va ni kokpiensaŋa kisitaŋa.

⁹ “Nama pa ka ni dek yam a zeri Naawen Sinsaŋa vaka ayen ni nya siuk a va ni dek kisita sinsaŋa. ¹⁰ Moosis a jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Ku a fe ate ni a zuli ni koba ale ni maba. Wa ŋman ŋmarisi ayen waa! ale a le wa ko a yaase wa ma la, ku a fe ate ba ko wa.’ ¹¹⁻¹² Alege nama nyiem a kasim a sak nuruba ayen nuru waa! a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa pa maari ba la ka ‘koban’ jaab, ku magsi ka wa kan a maari ba. ‘Koban’ kiri ale jaab buui ate ba a te Naawen la. ¹³ Ase

nama a dan a nye dila, ni a va ka ni dek sinsanŋa, ni a kaasi ka Naawen Sinsanŋa. Wie ŋa chaab nna degadega ate ni pa a sak nuruba ayen ba a va ŋa.”

¹⁴ Yeezu a yaa ŋman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa weeni ba ayen, “Nama meena lak ni tuela a wom abe ni miŋ chak. ¹⁵ Ŋanta baai ale a jo ni puusa po la, a kan te ni danŋa, alege ka ŋanta baai ale a nyini ni noaŋa po a nyini la, ale a te ni danŋa. ¹⁶ Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom nalimnyiini.”

¹⁷ Yeezu yaa ale basi nuru boanni ale ge cheŋ ga jo dok la, wa ŋaŋviirima a yaa bek wa wa wamagsini kiri. ¹⁸ Yeezu a yaa tulisi ba ayen, “Nama an бага miŋ ayen ŋanta baai ale jo ni po la a kan te ni danŋa? Nama ze chak mi ale a weeni dii la? ¹⁹ Ba kan jo ni suniimaŋa po, ba a jo ka ni puusaŋa po a yaa ŋman pilim a nyini.” (Yeezu a weeni ba wiera de ayen ŋa sak ba ate ba kan ŋman a ta kisita ale ŋandiinta.)

²⁰ Wa ŋman weeni ba ayen, “Wie ŋaai ale a nyini nuru sunum po a nyini la, ale a te wa danŋa. ²¹⁻²² Popola ŋaai ale bo nuruba suniima po la ale a basi ate ba a poli wabaata ale a basi ate ba a yaali nipooba ale nidɔaba, zueba, nuru kooroba, kabon nyeerisa, butuom nyam, gaasa nyam, pimpaasima nyam, a tom tuim gbentisa, a de nyuri ale chaab, ale a le Naawen, kanjanta nyam, ale a tom betta tuima. ²³ Wabaataŋa de meena ale a nyini ba suniimaŋa po a nyini la, ale a kaasi ba.”

²⁴ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Taaya ale Saidon tenŋa po. Wa yaa cheŋ ga jo yeri dinyi po ayen wa suk wa dek ate waai a kan seba ayen wa bo dula, alege wa an jam бага a nya sukka jigiya. ²⁵⁻²⁶ Nipok wanyi ale jam boro a yaa wom Yeezu wie. Nipowa kowa ale wa mawa a jam daa Juuba. Ba biak wa ka juijui ate ba a wi ayen Fonisia ate ka bo Siriya tenka po la. Chichiribiok a yaa jam bo nipowa lie zuk po. Wa yaa wom Yeezu wari a yaa cheŋ wa jigi a ga kpi duna ten wa niŋ a saalim wa ayen wa yiak chichiribioku ate ku nyini wa leewa zukku po a nyini. ²⁷ Yeezu a yaa tulisi nipowa ale wamagsini ayen, “Basi ate ba liŋ pa ŋandiinta a te bisa ate ba de chak. Ku an magsi ayen ba pa bisaŋa ŋandiintaŋa a te baasa ate si de.”

²⁸ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, dii ate fi a weeni la ka wensie, alege baasaŋa a nyiem a de ka ŋandiin tii ate bisaŋa a de ale tali la.”

²⁹ Yeezu a yaa ŋman weeni wa ayen, “Fi ale tulisi mu dii la ale soa ate mi a weeni fu ayen kuli yeri ale chichiribioku a poom basi fi leewa kama.”

³⁰ Nipowa a yaa ale ga paari wa yenni la, wa yaa nya wa leewa ale wa dua wa goomu tiaka po. Chichiribioku a sum basi wa kama.

³¹ Yeezu a yaa basi Taaya tenka ale ŋman pilim a jam va Saidon tenka po a taam ga va Dekapolis wa po a taam cheŋ Galili mogi kpeeni. ³² Wa ale ga paari dula la, nuruba a yaa ta nuru ate wa tue a kpari ate wa an бага a biisi nalimnyiini me. Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a vi wa nyinŋa ate wa nya nyinyɔgsa. ³³ Yeezu a yaa yik wa a ta nyini nuru boanni po a taam nakpiak a yaa pa wa nandubsa siye a su nuruwa tuela po, ale ge a chesi tintueta a pa tiri nuruwa gingelunŋu.

³⁴ Yeezu ale nye dila a nueri la, wa yaa zak a nya wenŋmazuk a yaa nusi a weeni nuruwa ayen, “Efata.” Ku kiri ale, “Lagri.”

³⁵ Wa tuela a deri a wom ate wa gingelunŋu me a labri ate wa yaa бага a biisi nalimnyiini. ³⁶ Yeezu a yaa weeni nuru baai ale ta wa a jam la bunyi dekki ayen ba kan weeni a sak waai dii ale nye la, alege ba zeri ale ŋmasi a jalisi wa a gum du ate nuruba yegayega a wom. ³⁷ Ku yaa cha

waai meena ate ba a weeni chaab ayen, “Nuruwa de a nye wie meena ka nalimnyiini. Nya wa ale poom бага a nye dii a tebi nuru waai tuenja ale ka a wom ate wa an бага a biisi nalimnyiini la.”

8

¹ Da ale nman jam taam la, nuru boari yegayega a nman tigi chaab a gilim Yeezu. Ba ale jam kan nman ta nhandiinta ayen ba de la, Yeezu a yaa wi wa njanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ² “M jirim a bo ale nuruma de, dii nyin la ba ale bo ale mu daa natawa de, alege ba ka nhandiinta a de la. ³ M dan basi ate ba kuli ale kommu, ba le cha kama dii nyin la ba kan ta pagrim a chej paari ba yienja. Ba gela a nyini ka nininja a jam.”

⁴ Wa njanviirima a yaa weeni ayen dela ka sagi po. “Ti le nya nhandiinta ka be dela jigini ate ti paari nuruma de a soa nna?”

⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan nhandiinta ate ni tara?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti ta ka borobotta tiyopoi.”

⁶ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali ten. Ba yaa ale kali a nueri la, wa yaa pa borobotta tiyopoiwa a yaa puusi a te Naawen ayen wa niak nhandiintanja, a yaa ale ge a nmari te wa njanviirima ayen ba pa chari nuru boanni. Ba yaa pa chari ba meena. ⁷ Wa njanviirima me a jam ta juma maga dega ale ba. Yeezu a yaa tuesi na a nman puusi a te Naawen ayen wa niak na a yaa ale ge a pa te wa njanviirima ate ba pa chari nuru boanni nmani. ⁸⁻⁹ Ba meena yaa njobi chak, ale ge ate Yeezu njanviirima a pisi nhandiin tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. Baai ale jam de nhandiintanja la, a jam ka nuruba tusa nanaansi. Ba ale nye dila a nueri la, wa yaa basi ate nuru boanni meena a kuli. ¹⁰ Wa ale wa njanviirima deri jo njarun po nwuli a chej ga paari ten kaai ate ba a wi ayen Dalimanuta la.

¹¹ Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a deri ta nampaga ale wa. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama. Ba yaa weeni wa ayen wa nye wakperikaliik ate ku sak ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi la. ¹² Yeezu a yaa weeni ayen “Mm, ka boa ale soa ate jinla demma yaali ayen ba nya wakperikaliiga? Mi a weeni ni ka wensie, nama ale a yaali dii la, m kan te ate ni nya di.”

¹³ Wa yaa basi ba ale nman ga jo njarunku po ayen wa gaam a taam mogi kpeeni kauk kurkula.

¹⁴ Ba ale jam boro a gomsu ayen ba chej dula la, Yeezu njanviirima a yaa ban ba nhandiintanja a basi njan. Boroboruk kunyi dekki ate ba jam pa nyo njarunku po. ¹⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni a kpesi ni dek ale Farisiima ale Naawa Ayerod dabintanja.”

¹⁶ Wa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta ti boroboruku la ale soa ate wa a weeni dila?”

¹⁷ Yeezu a yaa seba dii ate ba jam a biisi la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a biisi ayen ni ka nhandiinta? Nama an diem бага a mini? Ku a nye ase ni tuenja a diem kpari kama la. ¹⁸ Nama diem a nye ase ka nuru baai ate Naawen biisi ba wie wa gbanka po dila po dila po la. Ni ta nina kama alege ni kan nya. Ni be ta tue me kama, alege ni kan womu. ¹⁹ Nama бага a teeri diipo ate mi pa borobotta tinuwa a nmari chari nuruba tusa njanuwa la? Boroboruk talanja a jam sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa nman weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa pi ale siye.”

20 Wa nman bek ba ayen, "Mi ale pa borobotta tiyopoiwa a nmani chari nuruba tusa nanaansiwa la, boroboruk talaŋa a sueri ka busisa si dina?"

Ba yaa nman weeni wa ayen, "Ti sueri ka busisa siyopoi."

21 Wa yaa nman bek ba ayen, "Nama an diem a minya?"

22 Ba yaa jam paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida. Nuruba ba gela a yaa jam ta yio wanyi a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a tiri wa nyinŋa ate wa ninaŋa a lagri. 23 Yeezu a yaa yik nuruwa nisaŋa a ta wa a nyini teŋka po a nyini a yaa chesi tintueta basi nuruwa ninaŋa po ale ge pa wa nisimaŋa me a vi nuruwa zuk ale bek wa ayen, "Fi бага a nya jaaboa?"

24 Nuruwa a yaa lagi wa ninaŋa ayen wa nya, wa yaa weeni Yeezu ayen, "Mi a nya ka nuruba m niŋ ase tiisa la ate ba nyiem a cheŋ."

25 Yeezu a nman pilim pa wa nisimaŋa a tiri nuruwa ninaŋa, ate ŋa yaa lagri ate wa yaa nya nna cheri. 26 Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Kuli yeri, kan cheŋ teŋka po."

27 Ku ŋaŋnyin Yeezu ale wa ŋaŋviirima a yaa cheŋ teŋfiik sii ale jam gilim teŋ kaai ate ba a wi ayen Siizariya Filipai la. Ase ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa bek ba ayen, "Nuruba a weeni ayen mi ka wana?"

28 Ba yaa weeni wa ayen, "Ba gela ayen fi ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la, ba gela me ayen fi ka Elaja. Mbala me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteeroma po wanyi."

29 Wa yaa nman bek ba ayen, "Nama dek a weeni ayen mi ka wana?"

Piita a yaa weeni wa ayen, "Fi ale Kirisitawa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam vari nuruba a basi la."

30 Yeezu a yaa kaam ba ayen, "Ni kan weeni dila a sak waai ya."

31 Dula jigini Yeezu a yaa pilim jam boro a sak ba ayen, "Nuruba le basi ate Mi Saalobiika a nam nna yegayega. Juuma kpaŋŋa ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋa sagraŋa ale zeri mu, abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa ŋata a dan paari m le yiri kum po." 32 Wa biisi dila a lagri kama ayen ba min chak. Piita ale wom wa wienŋa la, wa yaa yik wa a ta wa taam nakpiak a toariŋ wa wa ale weeni dila la nyin. 33 Yeezu a yaa gisi nya wa ŋaŋviirima meena ale ge a yaa toariŋ Piita ayen, "Cheŋ du mi niŋ, Sitaana nyonɔ. Fi ale a biisi dii la an nyini daa Naawen jigiya, alege di nyini ka nurubiik jigi."

34 Yeezu a yaa wi wa ŋaŋviirima ale nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, "Nuru a dan a yaali ayen wa wa mi ŋaŋ, basi ate wa lin zeri wa dek yaalika abe wa gomsa wa dek a magsi kum abe wa jam va mu. 35 Nuru waai nina a dan muni ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi, kula nyonɔwa le jogi di kama, alege nuru waai a dan jogi wa nyuvuri wa le va mi la nyin ale wa siaka ale Naawen wamaŋsaŋa nyin, kula nyonɔwa le vari di a basi. 36 Dila nyin la, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya teŋzuk meena masimu ale ge jogi wa nyuvuriya? 37 Jaab karo ate kula nyonɔwa le pa tagri a nya wa nyuvunni ase wa nin jogi di. 38 Yogyogla de, nama boro ale ka nuru baai ale ta gaasa ale a zeri Naawen siuku vaka la. Da yen po, Mi Saalobiika, le nman pilim jam teŋzuk de ale m Kowa nyagsika ale sabiilo welensaŋa. Nuru baai ale va mi la po wanyi, abe dan a chali chivie ale mi vaka yogyogla de, mi me a dan jam m le zeri kula nyonɔwa."

9

1 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ate mi a weeni ni, nama baai ale bo dela la, gela a kan kpi ase ka ba nin nya Naawen naamu ale bu cheena ale pagrim."

2 Daa nayuebi ale jam taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale Joon a ta ba jueli guuk kpion kunyi zuk ba dek ba nyiini. Ba ale jam bo dula jigini la, Yeezu a yaa deri tagri ba nin. 3 Wa gattaŋa me a tagri ale peenti a nyagsi nna kpelimkpelim. Nuru waai a jam ka a baga a nye ate ti a peenti ale a nyagsi dila. 4 Ba yaa nya Elaja ale Moosis ale ba boro a biisi ale Yeezu. 5 Piita a yaa weeni Yeezu ayen, "Sagrɔ, tama ale bo dela la ku nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis a soa kunyi abe Elaja me a soa kunyiwa." 6 Wa jam ze dii ate wa le weeni la, dii nyinj la wa ale mbala a jam a chali ka yɔgsum yegayega.

7 Wein chinmari a yaa jam lik ba ate ba wom lueluk ale ku nyini chinmanni po a weeni ba ayen, "Mi be kaai ate m sui a marinj la ale nna. Ni wom wa." 8 Ba ale wom a nueri la, ba yaa gisi nya ale nuru karo, ka Yeezu nyiini ale jam bo dula jigini ale ba.

9 Ba ale basi guuku zuk a sinj la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Dii ate ni poom nya la, ni kan weeni a sak waaiya, ase ka dai dii dai ate Mi Saalobiika a yiri kum po la."

10 Ba yaa siak wa ale weeni dii la ale pa ŋa a nyo ba suniima po ale a bek chaab ayen, "Wa kummu po yirika kiri ale boa?" 11 Ba yaa bek Yeezu ayen, "Ka boa ate Juuma Sinsanŋa sagrɔma a weeni ayen ka Naawen biisiteerɔwa Elaja le wa lij jam abe wa ge ate Kirisitawa a jamu?"

12-13 Wa yaa weeni ba ayen, "Ku ka wensie, Naawen gbanƙa sum weeni dila kama ayen Elaja le wa lij jam a gomsii jaab buuri meena. Joon waai ale jam a te nuruma soka la ale jam sum jam ate ku sak ayen Elaja ale la a jamu. Nuruba abe nye wa dii ate ba a yaali la kama. Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen ale ŋmarisi dii wa gbanƙa po la ka wensie. Naawen gbanƙa abe weeni kama ayen dai dii dai ate Mi Saalobiika le jam la, nuruba le zeri mu a basi ate m namu nna yegayega."

14 Ba ale jam biisi ale chaab a nueri la, ba yaa jam gum chaab ale wa ŋaanviirima mbala ate nuru boari yegayega a za gilim ba ate Juuma Sinsanŋa sagrɔma ba gela a yaa ta nampaga ale ba. 15 Nuru boanni ale jam nya Yeezu la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa chali ga tu wa a puusi wa. 16 Yeezu a yaa bek wa ŋaanviirima ayen, "Ka boa ate nama ta nampaga ale sinsanŋa sagrɔma?"

17 Nuru wanyi yaa jam bo nuru boanni po a weeni wa ayen, "Sagrɔ, chichiribiok ale bo m biik zuk po ate wa an baga a biisi, wa be kan wom me. 18 Chichiribioku a dan ga yiri, ku nyiem a pa wa kama a kasim a fobi tej diipo meena ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini ate wa a nobi wa nyinana ate wa nyinka me a deri. M be ta wa jam ka fi jigi alege fi poom karo ate m yaa saalim fi ŋaanviirima ayen ba yiaƙ chichiribioku wa zukku po a basi alege ba an baga a nyeya."

19 Yeezu a yaa chiem a weeni wa ŋaanviirima ayen, "Oo, nama ka siaka. Nama a yaali ayen mi bo ale ni a paari ka dimpo? Mi le ta suduŋni ale ni a paari ka dimpo?" Wa yaa ŋman weeni biika kowa ayen, "Ta biika jam dela." 20 Wa yaa ta wa a jam Yeezu jigi.

Chichiribioku ale ga nya Yeezu la, ku yaa deri yiri nna yegayega a pa biika a fobi terƙa ate wa yaa a bilim ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. 21 Yeezu a yaa bek biika kowa ayen, "Chichiribioku ale jo fi biika la, ka benaŋa dina?"

Wa kowa a yaa weeni Yeezu ayen, “Ku jo wa ka wa bifiik po. ²² Dai po dai po ku a yuk wa kama a lonsi bolim po ale nyiam po ayen ku ko wa. Fi dan бага a maari ti, be maari ti.”

²³ Yeezu a yaa nman bek wa ayen, “Ka boa ate fi a begi ayen ase m nin бага? Wie meena a бага a nye kama a te nuru waai ale ta siaka la.”

²⁴ Biika kowa a yaa deri kaari a weeni ayen, “Mi ta siaka kama, alege m siaka an soa diiya. Maari mu ate m ta siaka a gum du.”

²⁵ Ba ale jam boro a biisi ale chaab la, nuru boari yegayega a yaa deri chali cheena Yeezu jigi. Wa ale nya ba la wa yaa deri weeni chichiribioku ayen, “Fi, chichiribiok kuui ale basi ate biika de an бага a biisi ale kan wom la, mi a biisi ale ka fi. Nyini biika jigi a nyini abe fi kan nman jo a bo ale wa.”

²⁶ Chichiribioku a yaa deri kaari nna yegayega a yuk wa a lonsi ale ge yaa nyini biika nyinka po a nyini, ale ge ate wa dua ase wa kpi la ate nuruba yegayega a jam a weeni ayen, “Wa kpi kama.” ²⁷ Yeezu a yaa yik wa nisaṅa a zak wa a zaani nmai.

²⁸ Yeezu ale wa nṅanviirima ale chen a ga jo dok po ba dek ba nyiini la, ba yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an бага a yiak chichiribioku ate ku a nyini biika jigiya?”

²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Chichiribioku de choawa ni dan kan puusi a te Naawen nalimnyini, ni an бага a yiak ate ku a nyini.”

³⁰ Yeezu ale wa nṅanviirima yaa basi dula ale wa chen taam Galili tenka po. Ba yaa ale a chen la, Yeezu a kan jam a yaali ayen nuru seba ba ale a chen juijui la, ³¹ dii nyin la wa a sak ka wa nṅanviirima dii le cheena ayen di nye la. Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta ga nyo nuru baai ale ba ko mu la nisa po, alege daa nṅata a dan paari, m le yiri kum po.”

³² Wa ale weeni dila la, ba an jam min dii ate wa a biisi la kiriya, alege ba jam a chali ka yogsom ale wa bekkā.

³³ Ba yaa jam paari Kapernaum tenka po a ga jo yeri po. Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ti ale poom bo siuku po a cheena la, ka boan jaab nampaga ate nama poom a nagī?”

³⁴ Alege ba an weeni wa wariya, dii nyin la ba ale poom bo siuku po la, ba ta ka nampaga ase ka ba wana ale wa chim kpagi a gaam ba meena.

³⁵ Yeezu a yaa kali ten a wi wa nṅanviirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi nin dekka yaalika. Nuru waai ale a yaali ayen wa chim nin deero la, ku a fe ate wa pa wa dek a zaani nṅan abe wa chim ba meena tomteero.” ³⁶ Wa yaa yik biik wanyi a ta jam zaani ba sunsun a pa wa nisaṅa a gbaari wa ale weeni ba ayen, ³⁷ “Nuru waai ale a tuesi biik ase bisaṅa de wanyi mi nyin la, ka mi ale la ate wa a tuesi. Nuru waai abe ale a tuesi mi la, wa kan tuesi ka mi nyiini alege wa a tuesi ka waai dek ale tom mu la me.”

³⁸ Da yen ate Jon a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagro, tama nya ka nuru wanyi ale wa pa fi yonni nyin a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ate tama a yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyin la wa daa tama po wanyi.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan nman nya wa ase dila la, ni basi wa abe ni kan weeni wa ate wa basi. Nuru waai a dan pa mi yonni nyin a бага a tom wakperikaliik kula nyonowa a kan nman бага a kpabi kaasi mi yonni. ⁴⁰ Nuru waai ale kan ta chaab ale ti la, kula nyonowa va ti kama.

⁴¹ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a dan nye nyiam fiifiga a te ni, ni ale ka mi nṅanviiriba la nyin, Naawen le tuni wa.

42 “Nuru waai abe dan nye ate bisanja de wanyi a jok wa siaka, ku le zunchoŋ kama a te kula nyɔnɔwa ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa ŋiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po ate wa kpi. 43 Nuru waai nisima a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyɔnɔwa a gebi ni sila a basi, dii nyin la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa nya Naawen nyuvuri dii ale kan a kpeglim la ale ni yen a gaam wa nin ta nisima siye ale ge cheŋ ninam jigi, juijui ate bolim boro a kan maara kpi la. 44 Nanzue ŋaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. 45 Nuru waai nan a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyɔnɔwa a gebi nan kala a basi, dii nyin la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa nya nyuvuri dila ale nan yen a gaam wa nin ta nanja siye ale ge cheŋ ninam jigi. 46 Nanzue ŋaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. 47 Nuru waai me num a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyɔnɔwa a yeeri num bula a basi, dii nyin la, ku zunchoŋ kama ate kula nyɔnɔwa jo Naawen Naamu po ale num bunyi a gaam wa nin ta nina ŋaye ale ge cheŋ ninam jigi. 48 Nanzue ŋaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi.

49 “Ase dila po dila po ate ba jam pa yesa a nyo ŋanta baai ate ba pa a kaab Naawen, ayen ŋantanja chim ŋan welensa la, ku be le nye ka dila ate waai meena a va bolim po a nyini abe wa ge nya welensa. 50 Yesa a masa kama. Yesanja masimu a dan jam nueri, ni le nye ka se a ŋman te si masimma? Ase yesa ale a te jenta masim dii la, ku a fe kama ate nama dek meena a ta nye magsika ale chaab ate ni boro ale masim.”

10

1 Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge va Judia tenka po a taam paari Jodan benni kauk kunjula. Nuru bɔari yegayega a yaa tigi chaab a jam wa jigi ate wa yaa sak ba ase wa nyiem ale poom a sak ba dii la.

2 Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya. Ba yaa bek wa ayen, “Ti Sinsanja a siak ayen nuru a basi wa powa?”

3 Yeezu a yaa bek ba ayen, “Moosis a sak ni ka se?”

4 Ba yaa tulisi wa ayen, “Wa sak ti kama ayen nuru waai a dan a yaali ayen wa basi wa pɔk, ku a fe ate wa ŋmarisi gban a te nipowa ate ku a sak waai meena ayen wa basi wa kama.”

5 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a sak ni kama, ayen ni a va siuk kula dii nyin la, ni tue kan wom. 6-8 Alege ba ŋmarisi Naawen gbanka po ayen, ku piilimka po ate Naawen a nye tenka meena la, ‘Wa nye ŋanta meena ka jaab duok ale jaab sari, nidɔa ale nipɔk,’ a yaa weeni ayen, ‘Ku ka waman ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma, ale ge a ga faari nipɔk ate bala bayewa a chim bunyi, ba noa bayewa a ŋman daa nuruba baye, ba ka bunyi.’ 9 Dila nyin la, baai ate Naawen a basi ba ate ba chim bunyi la, nuru kan poori ba.”

10 Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa ŋman ga jo yeri po ate ba bek wa dii ate wa poom weeni ba la kiri. 11 Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa pɔk ale ge a ŋman faari wa choa, wa nye wa powa a kaasi kama. Wa nye ka kabon. 12 Nipɔk waai me a dan basi wa chora ale ge a ga yali nidɔa wa chora, wa me a nye wa chorowa a kaasi kama. Wa nye ka kabon.”

13 Dula jigini nuruba gela a yaa pa bisa a ta ba jam Yeezu jigi ayen wa te ba niaka. Ba ale nye dila la, wa ŋaanviirima a yaa tɔarin ba. 14 Yeezu

ale ga nya dii ate ba nye la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa n̄aanyiirima ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni te bisaŋa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiaŋ ba, dii nyiŋ la bala chaab ale ba jo Naawen Naamu po. ¹⁵ Wensie ate mi a weeni ni, ayen nuru waai ale kan pa wa dek a chim biik ayen wa nya Naawen Naamu la, wala choa kan tabi nan bu po.” ¹⁶ Yeezu a yaa pa bisaŋa wanyi wanyi a nyo wa nigoruk po a yaa pa wa nisaŋa a ji ba zuima a niak ba.

¹⁷ Yeezu ale basi dula jigini ale a cheŋ la, nuru wanyi a yaa chali jam tu wa a kpi duna teŋ wa niŋ a bek wa ayen, “Sagrō maŋŋa, mi le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru maŋŋa? Nuru waai karo a chim nuru maŋ ase ka Naawen dek nyiini. ¹⁹ Fi poom seba Moosis Sinsaŋŋa kama, yaa boa? Naawen a weeni ayen kan ko nuru, kan nye kabonŋsa, kan zu, kan chim seero waai ale a velim la, kan a yaali degaamka. Ku a fe ate fi zuli fi ko ale fi ma.”

²⁰ Nuruwa yaa weeni wa ayen, “Sagrō, mi kasim va Sinsaŋŋa de meena kama a ta nyini m biik po a jam paari jinla.”

²¹ Yeezu yaa nya wa ate wa jirim dari wa ate wa weeni wa ayen, “Wa yeŋ dekki ale tali fi jigi. Cheŋ a ga pa fi n̄antaŋa meena a da a tuesi ligran̄a a te niwomma. Fi dan nye dila ale ge jam va mi, fi le jigsu wenyimazuk.”

²² Yeezu ale weeni wa dila la wa sui yaa deri kaasi ate wa yaa deri cheŋ ale sukaasun̄ dii nyiŋ la wa jam ka n̄anta nyon̄o a kan siak wa n̄antaŋa nyiŋŋa.

²³ Yeezu yaa gisi nya wa n̄aanyiirima meena ale weeni ba ayen, “Ku tua kama ate n̄anta nyam a бага a jo Naawen naamu po.”

²⁴ Wa ale weeni dila la ku yaa cha ba. Wa yaa n̄man weeni ba ayen, “M bisa, ku sum tua kama ate saalo a бага jo Naawen naamu po. ²⁵ Ku ka moali ate laalaakomi a va garupein num po a nyini, a gaam jigsiro a nin wa jo Naawen naamu po.”

²⁶ Yeezu ale weeni ba dila la, ku yaa cha ba. Ba yaa weeni chaab ayen, “Ku be dan ka dila, ka wana le wa бага nya varibasika?”

²⁷ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Ku tua kama nurubiik jigi, alege ku ka moali Naawen jigi, dii nyiŋ la Naawen бага wie meena a nye kama.”

²⁸ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti n̄anta meena ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu a yaa n̄man weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai ale basi wa yeri ale wa ko ale wa ma ale wa suaata ale wa toaba ale wa bisa ale wa kadugsa, mi ale Naawen wamaŋsaŋa nyiŋ la, ³⁰ wa le nya n̄anta ale nuruba nna yegayega jinla a gaam baai meena ate wa basi la. Wa le n̄man nya yie, ale maba ale suaata, ale toaba, ale bisa ale kadugsa, alege wa le nya ninam me nna yegayega abe chum diipo wa yaa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ³¹ Baai ale de niŋ la yega ale jam wari n̄aaj ate baai ale wari n̄aaj la jam de niŋ.”

³² Ba ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem teŋka la, Yeezu a yaa de ba niŋ ate ba a cheŋ. Baai meena ale jam va wa la, a jam a chali ka yogsum. Wa yaa poori wa n̄aanyiirima pi ale bayewa a weeni ba dii ate nuruba ayen ba nye wa la. ³³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni wom nalimnyiini. Ti dan paari Jerusalem, nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta mu cheŋ a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagrōma nisima po. Ba le bo m kum buusa abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima

po. ³⁴ Ba le la mu abe ba chesi tintueta a basi m nyinj, a nak mu abe ba yaa ko mu. Daa n̄ata a dan paari mi le yiri kum po.”

³⁵ Dula jigini Zebedi bisaŋa Jeemsi ale Joon, a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagrɔ, ti a yaali ayen ti saalim fu kama ate fi nyɛ wari a te ti.”

³⁶ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate nama a yaali ayen mi nyɛ a te ni?”

³⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi dan jam chim naab a soa nuru meena zuk a nya, ti a yaali kama ayen fi basi ate ti wanyi a kali fi juga, wanyi me a kali fi gala.”

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen “Nama ze dii ate ni a bek la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, nama le baga a maa nam bu?”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti le baga a maa nam.”

Yeezu a yaa n̄man weeni ba ayen, “Wensie, ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me le baga a nam kama. ⁴⁰ Alege mi ka siuk a lueri baai a le ba kali mi juga ale mi gala la. Ka Naawen le wa pa dula a te baai ate wa gonsi magsi ba la.”

⁴¹ Wa n̄aanviirima mbala piwa ale wom Jeemsi ale Joon ale bek Yeezu dii la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale ba. ⁴² Yeezu yaa wi ba ate ba jam tigi chaab wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Tɛnjuk de nalima ta pagrim ba nuruma zuk kama a nyɛ ba ale a yaali dii la. Ba kpaŋŋa me ta pagrim ba zuk kama. ⁴³ Alege ku an magsi ayen ku chim dila nama jigiya. Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim ni meena tomteerɔ. ⁴⁴ Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim nama meena yomo. ⁴⁵ Mi Saalobiika, an jam ayen m gisi ka nuruba ate ba a tom a te mu. M jam ayen m tom a te ka tɛnjuk demma meena. M dan nyɛ dila, m le zaani nuruba yegayega nan̄kula po a kpi a te ba a vari ba a basi.”

⁴⁶ Ba yaa jam paari tɛŋ kanyi ate ba a wi ayen Jeriko, ate nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Yeezu jigi. Ba le jam a basi dula jigini ale a nyini la, ba yaa nya yio wanyi ale wa kala siuku noai a juisi. Wa yoi jam ale Baatimiusi. Ku kiri ale Timiusi biik. ⁴⁷ Wa ale wom ayen ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam la, wa yaa kaari a wi wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevd n̄aanbiik la, ta jiiirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁸ Nuruma yega a yaa weeni wa ayen wa goori wa wanni, alege wa zeri ale a kaari nna yegayega, a gaam wa ale poom a kaari dii la a n̄man weeni wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevd n̄aanbiik la, ta jiiirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁹ Yeezu a yaa zaani a weeni ba ayen ba wi wa ate wa yiri a jam wa jigi.

Ba yaa weeni wa ayen, “Te fi sui peenti abe fi yiri jam, dii nyinj la wa a wi fu kama.”

⁵⁰ Yiowa a yaa yeeri wa kasaauku a dueni, ale yiri a zaani n̄mai a cheŋ ga Yeezu jigi.

⁵¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen mi nyɛ ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Sagrɔ, mi a yaali ayen fi nyɛ kama ate m ninanja a lagri a te mu.”

⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be cheŋ. Fi ale ta siaka ale mu dii la a basi kama ate fi ninanja a lagri.”

Wa ninanja yaa deri lagri ate wa yaa va Yeezu a cheŋ.

11

¹ Ba yaa jam paari tenfiik sii ate ba a wi ayen Betfaaji ale Betani ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. Tenšana ale guuku a jam moata ka Jerusalem tenka. Yeezu a yaa wi wa njaanyiirima po baye a weeni ba ayen, ² “Ni cheŋ a ga jo tenfiik kaai ale bo ni niŋ la. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bompaalik ate ba bobi ka zaani. Nuru an diem a do ka nyaya. Ni foli ka a ta jam te mu. ³ Ni dan boro a foli ka, ate nuru bek ni dii nyiŋ ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen ka Nyonowa ale a yaali ka. Wa be dan nueri ale ka wa le nman basi ate ba ta ka a jam nwuli.”

⁴ Ba yaa cheŋ a ga nya bompaalik ale ka bobi za yeri nansiunŋ noai ate ba yaa foli ka. ⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa nya ba a bek ayen, “Ka boa ale soa ate nama a foli ka?”

⁶ Ba yaa weeni ba dii ate Yeezu a poom weeni ba la, ate nuruma a yaa basi ate ba foli ka a ta cheŋ ga te wa. ⁷ Ba yaa ta bompaalika a ga te Yeezu, a yaa yeeri ba gattana a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuruba yegayega a yaa jam pa ba gattana a pati siuku niŋ ayen Yeezu a ta wa bonika a cheŋ va ti zuk a taam. Ba gela me a cheŋ siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a ta jam pati siuku niŋ. ⁹ Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la baai ale jam de niŋka la, ale baai me ale jam bo njaanka la, meena a yaa zuli wa a kaari ayen, “Naawen vari ti a basi.

Naawen niak waai ale cheena Nyonowa yonni nyiŋ la.

¹⁰ Naawen niak waai ale cheena ayen wa soa ti kokpienka Deevide naam buui ale cheena la.

Fi, Naawen waai ale bo wenna mazuk la, a vari ti a basi.”

¹¹ Yeezu ale jam paari Jerusalem tenka la, wa yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po a nyiem a nya jaab buuri meena ale bo di po la a yaa ale ge a nman nyini. Yeezu ale wa njaanyiirima an jam bo dula jigini a beniya, dii nyiŋ la, wenni a jam a siŋ kama. Ba yaa basi dula jigini ale nman cheŋ Betani.

¹² Vari ale jam veenti la, ba yaa nman yiri a basi Betani ale nyini. Kom a yaa jam ta Yeezu. ¹³ Wa yaa nya kinkan a za niŋniŋ ate vaata a lik ka. Wa yaa cheŋ ga paari ka ten ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege moota a jam ka ka zuwa. Ka jam ta ka vaata nyiini, dii nyiŋ la ku jam daa moota wenya. ¹⁴ Yeezu a yaa ka te kinkanka ayen, “A nyini jinla danni a ta a cheŋ diipo meena wuu, nuru a kan nman nya fi moota a de.”

Wa njaanyiirima a yaa wom dii ate wa weeni la.

¹⁵ Ba ale nman jam paari Jerusalem tenka la, Yeezu a yaa nman ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuruba ale jam bo di po a gerimu ale chaab. Wa yaa yiak ba meena ate ba nyini dula jigini a nyini, a zak nuru baai ale jam ta ligrana a tagri la teebulitana a tulim kpib, a tusi baai ale ta nangbanšana a da la zukpaglisaŋa me a lonsi. ¹⁶ Wa an jam siak ayen waai a nman ta jaab a va Juuma Puusika Yenni po a taam nyini. ¹⁷ Ku njaanyiŋ wa yaa nman sak nuruma ale bek ba ayen, “Nama ze dii ate ba nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la? Ba nmarisi ayen Naawen a weeni ayen, ‘Mi yenni ka tenŋa meena Puusika Yeri.’

Ba nmarisi nyaku de kama alege nama a pa di chim zueba sukka jigi.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni dila ate Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsana sagroma a ga wom la, ba yaa jam a gisi siuk ayen ba ko wa. Alege yogsum ale jam yik ba ale Yeezu ate ba an jam бага a nya siuk a tiri wa. Dii nyiŋ la wa sinsana a jam cha nuruma kama.

¹⁹ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa basi Jerusalem tɛnka ale nyini a cheɲ.

²⁰ Vari ale n̄man veenti la, ba yaa va siuku a taam a yaa nya kin̄kan̄ka ale ka kpi za. ²¹ Piita a yaa teeri Yeezu diem ale weeni dii la, a yaa weeni wa ayen, “Nya, kin̄kan̄ kaai ate fi diem a ka te ka la, ka meena a kpi kama.”

²² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ta siaka ale Naawen. ²³ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale ta siaka ale Naawen ale ka chichama ale sum siak ayen wa ale weeni dii la le nyɛ la, a бага a weeni gu kpioŋku kama ayen ku voori dula jigini a ga lo mogi kpeeni po ate Naawen sum nyɛ a te wa.

²⁴ Dila nyin̄ ni dan puusi a te Naawen a juisi jaab, ni ta siaka ayen ni nya jaamu kama ate Naawen yaa pa a te ni. ²⁵ Diipo meena ni daa ni puusi a te Naawen ni de nin̄ a von̄ te baai ale nyɛ ni a kaasi la, abe ni ge a puusi a te Naawen waai ale bo wen̄mazuk la ate wa me a von̄ te ni. ²⁶ Ni dan kan nyɛ dila, Naawen abe kan von̄ te nama me.”

²⁷ Ba yaa n̄man jam Jerusalem tɛnka po a ga jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale bo di po a nyiem la, Juuma Puusika Yenni kpan̄ja ale Juuma Sinsan̄ja sagrɔma ale tɛnka kpan̄ja meena a yaa tigi chaab a jam wa jigi ²⁸ a yaa bek wa ayen, “Ka boan pagrim ate fi ta a tom wien̄ja de? Ka wana ale te fu siuk ate fi a nyiem a tom wien̄ja de?”

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Mi me le bek ni wari. M dan bek ni ate ni siak a tulisi mu, mi me le weeni sak ni pagrim buui ate mi ta tom wien̄ja de la.” ³⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Jɔɔn̄ ale jam a te nuruba soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nurubiiga?”

³¹ Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni wa ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ‘Be ka boa ale soa ate ti an siak a te wa?’ ³² Ti be an бага a weeni me ayen ka nurubiik ale te wa pagrimu dii nyin̄ la, waai meena a seba wa ale jam ka Naawen biisiteɔɔ la kama.” (Ate ba yaa chali yɔgsum). ³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me a kan weeni ni pagrim buui ate mi ta a tom wien̄ja de la.”

12

¹ Yeezu yaa magsi wamagsima a sak ba ayen, “Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk ti fiisa bu po ayen si a yoani. Wa yaa che daata a ti gilim bu meena ale ge gomsɔ jaab meena bu po a magsi. Wa ale nyɛ dila a ga nueri la, wa yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po ale ge nyiem a cheɲ tɛɲ m na niŋniŋa. ² Wa talimu tiisan̄ja yoan̄ja gbesika ale jam paari la, wa yaa tom wa tomteerɔma po wanyi ayen wa ga tuesi wa deka jigini a ta jam te wa. ³ Wa ale ga paari dula la, nuruma a yaa yik wa a nak ale mini wa yoan̄ja ate wa pilim kuli niyaala. ⁴ Talimu nyɔnɔwa yaa n̄man tom tomteerɔ wa choa ba jigi ate ba n̄man yik wa me a nak wa zukku, a pa wa a nyo chivie po. ⁵ Wa yaa n̄man pilim tom wa choa ba jigi ate ba ko wala. Ba jam a nyɛ ka nuruba yega dila; a nak ba gela ale a ko ba gela me. ⁶ Waai nyiini ale jam tali ayen wa tom la ale wa dek biika, waai ate wa mariŋ la. Wa yaa weeni wa dek ayen, ‘M dan tom m dek biika, ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa cheɲ ba jigi. ⁷ Alege nuruma ale nya wa biika la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika kowa a dan kpi, wala le wa soa wa n̄antan̄ja meena. Dila nyin̄ ni basi ate ti ko wa ate wa kowa chum dan kan boro abe tama soa wa n̄antan̄ja.’ ⁸ Ba yaa yik wa a ko a vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.

9 “Nama seba talimu nyɔnɔwa le wa nyɛ ba dii la? Wa le jam ko ba kama abe wa ŋman pa wa talimu a te nuru yonta.” 10 Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, wa yaa bek ba ayen, “Nama an diem a karim nyaku de Naawen gbanƙa po?

‘Tain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,
tain dila dek ale tulim a chim tain maŋ.

11 Naawen ale nyɛ dila. Di ka wakperik ti jigi.’ ”

12 Yeezu ale weeni wienja de meena a ga nueri la, Juuma kpanja yaa deri miŋ ayen ka ba jigi ate wa pa wamagsini de a magsi dii nyin la, ba zeri wa kama. Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali nuru boanni yɔgsum, ate ba yaa jam basi wa ale ge cheŋ.

13 Dula jigini Juuma kpanja a yaa tom Farisiima gela ale naawa Ayerod nuruma gela ayen ba ga choa Yeezu noai a wom. 14 Ba yaa jam weeni wa ayen, “Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyɔnɔ. Fi niŋ ka dii meena ate nuruba a poli la po. Nuruba kpanja kan basi ate fi a tagri fi popola. Fi a sak Naawen wienja kama ale wensie. Ku magsi ayen ti tuni ti lampoowa a te naktionku Siiza, yaa ku an magsi ya? Ti a tuni yaa ti kan a tuni?”

15 Yeezu a poom seba ba kiri kama ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni a yaali ayen ni choa m noai a wom? Ni ga ta ligbiri a jam te mu.”

16 Ba yaa ta ligbiri dinyi a jam te wa. Wa yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyinja?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka naktionku Siiza zuk ale wa yoi ale dua du.”

17 Wa yaa weeni ba ayen, “Dan ka dila, ni be pa ŋanta baai ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa ŋanta baai me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba.

18 Dula jigini nuru baai ate ba a wi ayen Sajusiba la, ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Ba jam a poli kama ayen nuruba dan kpi, ba an ŋman бага a yiri kum po. 19 Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Moosis a ŋmarisi wa gbanƙa po kama ayen, ‘Nuru waai a dan faari nipok ate wa ale wa an biak a nyaya ale ge ate wa kpi, ti a basi kama ate wa yuawa a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’ 20 Nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba suok kpagini a faari nipok ate ba an biaya ale ge ate wa kpi.

21 Waai ale pa saŋ la a yaa faari wa suoku powa, alege nipowa ale wa me an biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. Ba suok kuui ale pa saŋ butawa la me a nyɛ dila degadega. 22 Ba meena bayopoiwa a jam faari nipowa kama a taam tu, alege ba waai an biak ale wa ale ge kpi ya. Ku ŋaanyin ate nipowa me a yaa kpi. 23 Yɔgyɔgla de ate nuruba bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka ba wana dek chekki ale wa soa nipowa de?”

24 Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama an diem a miŋ Naawen gbanƙa po wienja chagiya. Ka dila ale soa ate ni be siuku. Ni ze Naawen pagrimu me ale ka dii la. 25 Dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ba meena le tagri kama a nyɛ ase Naawen sabiiloma, baai ale bo wenɛmazuk la. Nidɔa a kan ŋman faari nipowa. Nipok me abe kan ŋman yali chora.

26 Yɔgyɔgla de, a magsi chaab ale nuruba le ba yiri kum po la, nama an karim Moosis gbanƙa kauk kuui ale a biisi a magsi chaab ale ti fiika ate bolimu jam a nyɛ nna ase bu a de bu la? Dula jigini ku ŋmarisi kama ayen Naawen weeni Moosis kama ayen, ‘Wa ale Abraham ale Aizik ale Jakob Naawenni.’ 27 Dila a sak kama ayen wa daa kpilima Naawenya, wa ka ŋanvuuta Naawen, dila nyin ni be siuku kama.”

²⁸ Yeezu ale Sajusima ale boro a biisi la, Juuma Sinsanŋa sagrōma wanyi a yaa wom ba ale a biisi dii la. Wa ale wom ale Yeezu a tulisi ba magsi la, wa yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka Naawen Sinsanŋa po ŋa ŋan dek ale chim sinsak kpeema a gaam ŋa meena?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Sinsanŋa de ale chim sinsak kpeema a gaam ŋa meena. ‘Izirali demma ni wom nalinnyiiini. Tama Nyōnōwa Naawen ka dinyi dekki. ³⁰ A yaali wa ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola ale fi pagrim meena.’ ³¹ Sinsak kpeema ŋaai ale pa a saŋ la ale nna, ‘A yaali fi saalo choa ase fi dek la.’ Sinsanŋa ŋman karo a chim sinsak kpeema a gaam sinsanŋa de ŋayewa.”

³² Juuma Sinsanŋa sagrōwa a yaa weeni wa ayen, “Sagrō, fi wienŋa ka wensie. Naawen sum ka dinyi dekki. Naawen di choa a ŋman karo a gum wa po. ³³ Fi dan yaali wa ale fi sunum ale fi popola ale fi pagrim meena ale yaali fi saalo choa me ase fi dek la, dila ka wari kpeeni a gaam fi ale a ko duŋsa ale pa ŋanta ba chaab a kaab a te wa la kama.”

³⁴ Nuruwa ale weeni dila la, Yeezu yaa seba ayen wa tulisi wa ka nalinnyiiini ate wa yaa weeni wa ayen, “Ku tali ka magla ate fi jo Naawen naamu po.”

Yeezu ale biisi ale nuruwa a ga nueri la, waai ŋman jam karo a ta zapagruk ayen wa bek wa wariya.

³⁵ Da yeŋ ate Yeezu a yaa jam boro a sak nuruma Juuma Puusika Yenni po. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsanŋa sagrōma a weeni ayen Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la, ale chim ka naawa Deevide ŋaŋ biiga? ³⁶ Naawen Chiika jam basi kama ate Deevide weeni ayen,

‘Nyōnōwa Naawen weeni mi Nyōnōwa ayen,

kali m juga nyiŋ a ta cheena diipo ate m le basi ate fi dachaasana a chim fi yom la.’

³⁷ Ase Deevide dek a dan a wi Kirisitawa ayen wa, ‘Nyōnō’, ku be zaani ka se ate wa ŋman baga a chim Deevide ŋaŋ biiga?”

Nuru bōari nna yegayega ale jam boro a wom Yeezu sinsanŋa ale supeentik. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate Juuma Sinsanŋa sagrōma a kan paasi ni. Ba a yaali kama ayen ba jo ba garuk wonŋa a bo yabaŋa po a nyiem a cheŋ ate nuruba a puusi ba abe ba a te ba zula me. ³⁹ Ba a yaali kama ayen ba nyiem a kali zukpaglik sii ate nuru kpeentaŋa a kali la zuima ba tuka diinaŋa po. Ba nyiem a dan boro a nye tigi ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpaŋa a kali la zuk. ⁴⁰ Ba nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba ŋanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonŋa a te Naawen. Wa dan jam ayen wa bo ba buusa, ba waalika le zuak yegayega.”

⁴¹ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa a nya. Ligra nyam yegayega ale jam maa bo Puusika Yenni po. Ba me yaa jam maa ta ligra nna yegayega a jam a nyoro. ⁴² Pukogi niwobo a yaa jam boro a ta wa ligbie ŋaye a jam nyoro. ŋa a magsi chaab ale ka kubook. ⁴³⁻⁴⁴ Yeezu yaa wi wa ŋaŋviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Ni nya pukogini de. Wa ligbie ŋayewa ate wa nyoro la, Naawen jigi wa tirimu a gaam ligra nyamma de ligraŋa kama, dii nyiŋ la, ba te ka ligra dii ale kan tua ale ba pa teka la, alege pukogini de a pa ka wa ligraŋa meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

13

1 Yeezu yaa ale jam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa nyaanyiirima po wanyi a yaa weeni ayen, "Sagro, nya yenni ale nala dii la?"

2 Yeezu a yaa tulisi ayen, "Ni nya yeri kpeeni de? Dai cheena ate ba le nak di meena a lonsi. Tain yen me la a kan nman dua di choa zuwa."

3 Ba yaa chen ga jueli Olivi Guuku zuk a kala dula jigini a nya Juuma Puusika Yenni. Piita ale Jon ale Jeemsi ale Andiru a yaa bek Yeezu ba dek ba nyiini ayen, 4 "Ka dimpo ate wienja de meena ayen na nye? Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen danni a moata?"

5 Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni.

6 Nuruba yegayega le jam pa ba dek a chim Kirisitawa. Ba le paasi nuruba yegayega ayen ba va ba. 7 Ni dan wom kpalijsa wie ate si gela moata alege si gela me a bo nininja, ni kan a chali yogsomoa. Ku a fe kama ayen nya de meena a nye, alege ku kan sak kama ayen tenka kpeglimka a moata kama. 8 Tenka le yiri a ta chaab. Tenka me le choa m na yegayega ate kom a jam tenka meena po. Ase nipok ale de nin a dom dii ale ge a biak la, ku a fe kama ayen wienja de meena me de nin nye ale ge ate tenka a jam kpeglim.

9-10 "Ni kpesi ni dek dii nyin la, nuruba a le jam yik ni ale pagrim a ta ni chen ba tuka diinana kpanja jigi ate ba bo ni buusa abe ba nak ni. Ni ale a va mi la nyin, ba le ta ni me a chen ga zaani nalima nin ate ba me bo ni buusa, ate ni nya siuk a mooli Naawen wamanjana a sak ba. Ku a fe kama ayen nuru meena a lin wom Naawen wamanjana ale ge ate tenka kpeglim. 11 Ba dan ta ni a chen ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ni le ni biisi dii la a daani ni. Ni biisi dii meena ate Naawen le basi ate ni biisi la dii nyin la, ka Naawen Chiika le ka sak ni ate ni biisi daa nama dega. 12 Kula danni a dan paari, suaata le yik chaab a te nuruba ate ba ko ba. Koba me ale nye ba bisa dila, ate bisa me a nye ba koba ale ba maba dila. 13 Waai meena le kisi ni kama ni ale a va mi la nyin. Alege waai a dan baga a chiib a zaani a tu ninammu de meena a ga nueri, Naawen le vari wa a basi.

14 "Da yen ni le nya jaab buui ate Naawen kisa la ale wa za juijui ale kan magsi ayen wa zaani la. Ni dan nya dila ku a fe kama ate nama baai meena ale bo Judia tenka po la a chali ga suk guutana sunsun." (Nuru waai le wa karim nyaku de la, a nmasi min chak.) 15 "Waai a dan za wa gbon zuk wa kan nman daani wa dek ayen wa sin a pa jaaboa. 16 Waai me ale bo wa kaduk po la, a kan nman kuli yeri ayen wa pa wa garuwa. 17 Da nala po ku le jam tua ka nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluata la. 18 Ni a puusi a te Naawen ate nyaku de a kan jam nye yoiya. 19 A zaani diipo ate Naawen a nye tenka la a ta jam paari jinla, ninammu de le gaam ninam meena ate nuru biik a nam ale diem kala ayen wa nam la kama. 20 Alege Naawen a yeeri ninammu daana gela a basi kama, baai ate wa lueri ayen ba jam va wa la nyin. Wa dan kan yeeri ninammu daana gela a basiya, waai kan nyini ninammu po a nyini.

21 "Da nala po waai dan weeni ayen, 'Ni nya, Kirisitawa ale nna,' yaase 'Ni nya, Kirisitawa ale la,' ni kan wom wa. 22 Nuruba gela a le jam yiri a paasi nuruba ayen ba ale Kirisitawa. Ba baai me le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteeroba. Ba le jam a tom wakperikaliisa nna yegayega a yaali ayen ba dan poom baga ba paasi baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la. 23 Ni be kpesi ni dek, dii nyin la m nnaam weeni wienja de meena kama ale na an diem nyeya.

²⁴ “Alege ninammu daanja a dan jam taam, wenbinni ale chiika meena le chim ka legi. ²⁵ Chinmarisana le nyini wenmazuk a lo ate nanta baai meena ale bo wenmazuk a ta pagrim la me a choa. ²⁶ Dila po nuruba ale nya Mi Saalobiika, ale nyini chinmaana po a cheena ale pagrim ale zula ale nalim. ²⁷ Mi le tom sabiiloma ate ba jam tenka meena po a tigi suru baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la.

²⁸ “Ni zamsi wari a magsi chaab ale kinjan. Ni dan nya kinjan ale ka pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a paari kama. ²⁹ Ni be dan nya wienja de ale na piilim a nye, ni yaa be seba ayen jamka moata kama. ³⁰ Wienja de meena ale nye kama alege ate suru baai ale boro la meena a kpi. ³¹ Wenmazuk ale tenka meena le jam taam kama. Alege mi wienja a kan maara taamu.

³² “Alege suru waai a ze Mi Saalobiika nman jamka daiya. Mi dek ale Naawen sabiiloma ale bo wenmazuk la an baga a min di danni, ka m kowa Naawen nyiini. ³³ Ni kpesi ni dek abe ni a limsi dii nyin la, ni ze m jamka daiya. ³⁴ Ku a nye se ka suru ale a gomsu ayen wa nyiem a chej satej ninjin la. Wa yaa te wa tomteeroma meena tuima ale weeni waai ale a nya yenni zuk la ayen wa a limsi. ³⁵ Ba nyonowa a baga a jam juncai gensa a yaase goota sunsun a yaase kpadaasa kumsa po a yaase wenbinni ale a pusi diipo la kama. Ba waai ze wa le cheena diipo la. Siuk kula po me, nama waai a kan seba mi nman jamka danni. Dila nyin la, ni kpesi ni dek abe ³⁶ ni kan basi ate ni Nyonowa a jam diiri ni ale ni dua a goa. ³⁷ M kan weeni ka nama nyiini, mi a weeni ka waai meena. Ni kpesi ni dek abe ni a limsi.”

14

¹⁻² Ku jam tali ka daa naye ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la, tigi dii ate ba a nobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la a paari. Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagoma a yaa jam a gisi siuk ayen ba yik Yeezu a ko. Ba yaa weeni ayen, “Ti kan yik wa tigini po, kan daa di nuruma le nye kpalin kpien.” Dula jigini ba yaa nye noayen ba le ba nye dii ate ba suk yik wa la.

³ Yeezu yaa chej Betani tenka a ga jo Simon, waai ate gamana tuemu a jam yik wa ale ge nueri la yenni po. Wa yaa jam kala a de nandiinta ate nipok wanyi a ta kpaam jam. Kpaamu nyummu a jam masa kama ate bu diak a pagra. Nipowa yaa pa kpaamu a kpiiri basi Yeezu zukku zuk. ⁴⁻⁵ Nuru baai ale jam kala dula jigini la gela a yaa nya dii ate nipowa a nye la, ate ba sue a yaa a puuri ale wa. Ba yaa poli ba zuima po ayen, “Ka boa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi dila? Wa dan pa bu a da kama na, wa te nya ligra ka m na yegayega a te ni womma. Kula a gaam dii ate wa nye la kama.” Ba yaa jam toarin wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi wa. Ka boa ate ni a daani wa? Wa nye ka waman a te mu. ⁷ Niwomma a bo ale ni kama daa meena ate ni dan a yaali ni baga a maari ba. Alege mi a kan kasim bo ale ni. ⁸ Wa nye ka wa ale baga a nye dii meena la a te mu. Wa kpiiri kpa masika de mi nyinka kama a gomsu ka a magsi guka. ⁹ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba le sak Naawen wamansa la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mu la kama a teeri wa wari.”

¹⁰ Dula jigini Yeezu naanyiirima pi ale bayewa po wanyi, waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la a yaa chej Juuma Puusika Yenni kpanja jigi a ga weeni ba ayen wa baga a maari ba kama ate ba a yik Yeezu. ¹¹ Ba ale ga wom dila la, ba sue a yaa peenti m na yegayega, ate ba weeni wa ayen

wa dan бага a maari ba, ba le te wa ligra. Judas a yaa basi dula jigini ale a gisi siuk kuui wa le wa va ate ba бага a yik Yeezu la.

¹² Yeezu ɲaanyiirima yaa jam wa jigi tigi dii ate ba a ɲobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la piilimka dannii. Da dila me ale ba a ko Juuma Gaambasika Tigini piisaɲa. Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsii Juuma Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa ate ti de?”

¹³ Wa yaa weeni wa ɲaanyiirima po baye ayen, “Ni chen a ga jo tenka po. Dula jigini ni le nya nidɔa a ji nyiam ale samoniɲ. ¹⁴ Ni va wa a ga jo yeri dii po ate wa a jo la. Ni dan ga jo ni weeni yenni nyɔnɔwa ayen, ‘Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam bek fu dok kuui po ate wa ale wa ɲaanyiirima ayen ba jam de ba Juuma Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa la.’

¹⁵ Wa le dak dok kpion kunyi ate ba vaari ale gomsii ku meena po, ate ku bo ɲa chaab zuk la a sak ni. Ni yaa jo ku po, a gomsii jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹⁶ Ba yaa chen ga jo tenka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsii ba Juuma Gaambasika Tigini ɲandiintaɲa dula jigini ale ge pilim ɲman a ga Yeezu jigi.

¹⁷ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa ɲaanyiirima pi ale bayewa a yaa jam kala a de. ¹⁸ Ba ale boro a de la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni meena ale kala a de ale mu la, ni po wanyi le wa ta mu a ga bobri sak m dachaasaɲa.”

¹⁹ Wa ɲaanyiirima sue yaa kaasi ate ba bek wa wanyiwanyi ayen, “Ka mi? Ka mi?”

²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku le chim ka nama pi ale bayewa po wanyi, waai ale a ɲmari boroboruku a siuk jentaɲa ale mu la, a le wa ta mu a ga bobri sak. ²¹ Mi, Saalobiika, ale kpi ase ka ba ale ɲmarisi dii Naawen gbanka po la. Alege ku le pagra kama a te waai dek ale wa ta mu a ga bobri sak la. Ku zunchoɲ kama ale ba nin poom kan biak wa.”

²² Ba ale boro a de ɲandiintaɲa la, Yeezu a yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege ɲmari ku a chari wa ɲaanyiirima ale weeni ba ayen, “Ni ɲɔa ɲobi, mi nyiɲka ale m na.”

²³ Wa yaa ɲman pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege pa te ba ate ba nyu. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi nyiɲka ziimu ale nna. Buui ale a nyini nuruba yega nyiɲ la, ayen ku sak ayen Naawen ale jam puulim ayen wa le nye dii a te nurubiik la, wa sum a nye kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni, m kan ɲman nyu daamu de ase ka dai dii dannii ate m ɲman a nyu da paalimu Naawen naamu po la.”

²⁶ Ba yaa yi yiili ale ge a nyini ga jueli Olivi Guuku zuk.

²⁷ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni meena ale chali abe ni ge mu dii nyiɲ la ba ɲmarisi Naawen gbanka po kama ayen, ‘Naawen le jam ko naapeerika, ate piisaɲa a yaa chali waɲ chaab.’ ²⁸ Alege m dan yiti kum po, m le de ni niɲ a chen Galili tenka.”

²⁹ Piita yaa weeni wa ayen, “Mbala meena a dan poom basi fu, mi kan maa basi fu diipo diipo.”

³⁰ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni a sak fu ayen, yokku de fi le pagsi ku noai buta ayen fi ze mu, ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye.”

³¹ Piita yaa pii nyiɲ a ɲman weeni wa ayen, “Mi kan weeni diipo diipo ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa ɲaanyiirima mbala meena me a yaa weeni dila degadega.

³² Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa nyaanyiirima ayen, “Ni kali dela ate m ga puusi a te Naawen abe m jam.” ³³ Wa ale a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale Joon a va wa. Wa sui a yaa jam kaasi nna yegayega, ate ³⁴ wa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi nna yegayega, ate ku a nye nna ase mi a yaali ayen m kpi kama la. Ni be limsi dela ate m jam, abe ni kan goa.”

³⁵ Wa ale ga cheŋ maga dek la, wa yaa kpi duna teŋ a puusi a te Naawen ayen dan ka dii wa yeeri ninam buui ate wa za wa nam la wa jigi a basi. ³⁶ Wa puusi a te Naawen kama ayen, “M Koa, fi baga a nye wari meena kama. Yeeri ninammu de m jigi a basi. Alege, nye fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.”

³⁷ Wa yaa pilim jam a paari wa nyaanyiirima batawa ale ba dua a goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Simon, ni a goa kama? Nama an baga nya ate ku a beni fiifiik ale ge kan goa? ³⁸ Ni a nya abe ni puusi a te Naawen ayen goom kan yik ni ate ni goa. Ni a yaali ayen ni nye dii ate m weeni ni la kama, alege ni an baga a nye dila ale ni dek pagrimoa. Ni a yaali ka maarika m jigi.”

³⁹ Wa yaa nman ga puusi a te Naawen a weeni wa ale poom a weeni dii la. ⁴⁰ Wa yaa nman jam wa nyaanyiirima jigi ale ba nman dua a goa, dii nyin la, goom ale jam ta ba nna yegayega, ate ba ze ba ale ba weeni wa dii la.

⁴¹ Wa ale nman jam ku noai butawa la, wa yaa weeni ayen, “Ni diem a goa kama? Ku magsiya. Di dannu a paari ya. Ba le yik Mi, Saalobiika a nyo nuru baata nisima po yogyogla de. ⁴² Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴³ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa nyaanyiirima pi ale bayewa po wanyiwa Judas, a yaa jam wa jigi ale nuru boari. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagraoma ale teŋka kpanŋa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁴ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi wa la, ka waai ate ni a yaali la ale la. Ni yik wa a ta cheŋ abe ni kan te wa be.”

⁴⁵ Ba ale ga paari Yeezu la, Judas a yaa deri ga wa jigi a wi wa ayen, “M Sagra,” a yaa ale ge a puusi wa. ⁴⁶ Judas ale nye dila la, nuruma a yaa deri yik Yeezu ale pagrim. ⁴⁷ Yeezu nyaanyiirima po wanyi a yaa deri yeeri wa gebi kpien a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteerowa turi a lonsi teŋ. ⁴⁸ Yeezu a yaa bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate ni ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? ⁴⁹ Daa meena mi kasim bo ale ni kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba, alege ni an yik mu. Alege ku a fe kama ayen ba ale nmarisi Naawen gbanjka po dii dila po dila po la, a jam chim wensie.”

⁵⁰ Dula jigini Yeezu nyaanyiirima meena a yaa chali ale ge wa.

⁵¹ Nidoo wanyi ale jam maa va Yeezu a yulum gatta peelik. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama, ⁵² ate wa foli gatiaka a basi a te ba ale ge a yiri chali ale chabola.

⁵³ Ba yaa ta Yeezu a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale teŋka kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagraoma a yaa jam tigi chaab dula jigini, ayen ba bo Yeezu buusa. ⁵⁴ Piita a yaa magi va ba nyaanyiirima a ga jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a ga kala ale kpagini tomteeroma a nuun bolim. ⁵⁵ Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale boteeroma meena a yaa jam a bek nuruba ayen ba wom Yeezu wakaasun ba jigi ate ba nya siuk a ko wa. Alege ba an baga

a nya wari ya. ⁵⁶ Nuruba yegayega a jam velim wie a te wa kama alege ba noaŋa jam daa bunyi.

⁵⁷ Ba gela a nyini a biisi venta wie ayen, ⁵⁸ “Tama wom ale wa a weeni ayen wa бага a kaasi Juuma Puusika Yenni dii ate nuruba a se la kama, abe wa nman se di daa n̄ata po. Wa be kan pa nuruba ate ba se di.”

⁵⁹ Alege ba me wien̄a a jam daa noayen̄ wie.

⁶⁰ Ba meena ale biisi a ga nueri la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiri a zaani ba meena nin̄ a bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi wien̄a de meena ate ba a biisi la po?”

⁶¹ Yeezu yaa sina. Wa yaa nman bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biika, Kirisitawa ate Naawen le tom la?”

⁶² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Da yen̄ ni le nya Mi, Saalobiika ale m kali Naawen kpeeni juga gen̄ a nyini chin̄maan̄a po a cheena.”

⁶³ Wa ale weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa dek garuku a dari cheeri ayen ku sak ayen Yeezu ale weeni dii la a kabi wa kama ate wa yaa weeni boteeroma ayen, “Ti an nman a yaali seeroba.

⁶⁴ Ni meena a wom wa ale pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la kama. Nama a poli ka se? Wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa bo mini wa ayen ku a magsi kama ayen wa kpi.

⁶⁵ Boteeroma gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyin̄ ale pa garuk a bobi lik wa ninaŋa a nak wa ale a bek ayen, “Fi seba waa! dek ale nak fu la?” Nuru baai me ale ga yik Yeezu la yaa fobi wa a gum du.

⁶⁶ Ba ale ta Yeezu a nȳe dila la, Piita a diem jam bo ka yenni dabiaka po. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema wanyi a yaa nya wa. ⁶⁷ Wa ale nya Piita ale wa kala a n̄uun̄ bolimu la, wa yaa bek wa ayen, “Fi daa Yeezu Nazaret denowa n̄aan̄viirima po wanyi?”

⁶⁸ Piita a yaa pagsi ayen, “Mi ze fi ale a weeni dii la.” Wa ale weeni dila la, wa yaa yiri a chen̄ ga za nansiun̄ku noai. Dila powa kpadiak a yaa deri kum.

⁶⁹ Nipokbinni ale nman nya wa ale wa za dula jigini la wa yaa weeni baai ale za dula la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi.”

⁷⁰ Piita yaa nman pagsi ayen wa daa Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi.

Ku n̄aan̄nyin̄, nuru baai ale jam za moata wa la a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba po wanyi, dii nyin̄ la fi me nyini ka Galili ten̄ka.”

⁷¹ Piita yaa pe ayen wa ze nuru waa! ate ba a weeni wa wie la.

⁷² Wa ale pe la, vari kpadiaka a yaa deri kum a nȳe buye ate Piita a deri teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen, wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa ale ge ate vari kpadiaka a kum a nȳe buye la. Wien̄a de meena a yaa nȳe ate Piita sui a kaasi nna yegayega ate wa yaa deri a kum.

15

¹ Vari ale veenti la, saliuk yokyokwa Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale ten̄ka kpaŋŋa ale Juuma Sinsan̄a sagroma ale boteeroma a yaa nman kpabi tu chaab ayen ba zok ba le ba nȳe Yeezu dii la. Ba ale zok ale chaab a ga nueri la, ba yaa bobi wa nisiman̄a a ta wa chen̄ ten̄ka gominawa Paalot jigi. ² Ba ale ga paari la, Paalot a yaa bek Yeezu ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Ka fi dek ale weeni dila.”

³ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jam a chiini ka wie nna yegayega ayen Yeezu a nȳe kaasi. ⁴ Dila nyin̄ Paalot yaa nman bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a chiini wien̄a nna yegayega a te fu la? Fi ka wariya a tulisi ba?”

⁵ Alege Yeezu a jam sina. Wa an jam weeni wariya. Ku yaa cha Paalot.

⁶ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, Gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noayer ale wa tenka demma ate ba nye kpaliŋ ale baai ale a nya ba tenka zuk la. Ba ale jam boro a nye kpaliŋka la, ba jam ko ka nuruba gela. ⁸ Nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Paalot jigi a saalim wa ayen wa nye dii ate wa nyiem poom a nye tigini danni la a te ba. ⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka Juuma naawa?” ¹⁰ Paalot a jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanŋa nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹¹ Juuma Puusika Yenni kpanŋa a yaa weeni nuru boanni ayen ba a saalim ayen wa lak Barabasi a basi abe wa ge Yeezu. ¹² Paalot a yaa bek ba ayen, “Nuru waai ate nama wi ayen Juuma naab la, m nye wa se?”

¹³ Ba meena a yaa kaari nna yegayega ayen, “Ni ko wa.”

¹⁴ Paalot a yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa tom?”

Ba yaa kaari a gaam dila a weeni ayen, “Ni ko wa.”

¹⁵ Paalot a jam a yaali kama ayen wa nye ate nuru boanni supeentik. Wa yaa lak Barabasi a basi, ale ge basi ate ba miiri Yeezu ale kpaasa ale ge pa wa a te, ayen ba ta wa ga ko.

¹⁶ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba Gominawa yenni dabiaka po a yaa wi ba soji chaama ate ba jam. ¹⁷ Ba yaa pa garuk monuŋ a jo wa ale pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku, ¹⁸ a yaa a puusi wa a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ¹⁹ Ba yaa pa duok, a nak wa zukku ale chesi tintueta a basi wa nyin ale kpi duna wa nin a potim a nye nna ase ba a te wa ka zula la. ²⁰ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattanja a jo wa a ta wa nyini cher ayen ba ko.

²¹ Ba ale jam bo siuku po a cher la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tenka kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. Wa jam ka nuru baai ate ba a wi ayen Alezanda ale Arufusi la ko. ²² Ba yaa ta Yeezu a ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale “Zukoluku Jigini.” ²³ Ba yaa pa tiim a nyo daam po ayen Yeezu nyu, alege wa an jam nyuya. ²⁴⁻²⁵ Wenbinni ale jam kan diem a jueli paari wenzuk sunsun la, ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin. Ba yaa pa wa gattanja a chari chaab. Ba jam nak ka gban a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ²⁶ Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ²⁷ Ba jam maa kpi ka zueba baye nbanbarinta nyin a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala. ²⁸ Ate ba le jam nmarisi dii Naawen gbanja po ayen, “Ba nye wa ase ka zue la a yaa jam chim wensie.”

²⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, “Mm, daa fi ale weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa neta po la?” ³⁰ Nyini jabarimu zuk a sin a vari fi dek a basi ate ti nya.”

³¹ Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagroma me a jam a la wa ale a weeni chaab ayen, “Wa jam бага a vari nuruba a basi kama, alege wa an бага a vari wa dek a basi. ³² Ka Juuma naawa, ale nna.

Kirisitawa ate Naawen le tom ate wa jam la ale nna. Wa nyini jabarimu zuk a sinj ate ti yaa siak a te wa.”

Zuema bayewa baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa.

³³ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsunj la, legi a yaa jam lik tenj kala meena a ta ga paari wenbalini. ³⁴ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tenjka biika po ayen, “Eloi, eloi lema sabagtani.” Ku kiri ale, “M kowa Naawen, m kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

³⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela wom dii ate wa weeni la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Fi wom wa ale a wi Naawen biisiteerowa Elaja la?” ³⁶ Ba po wanyi a yaa chali chen ga pa sosok a lusi da miisinj po a pa yik do wonj nyinj a zak ta jueli Yeezu noai. Wa ale diem a zak duoku ta la wa yaa chiem weeni baai ale jam za la ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa ta nyini jabarimu zuk a sinj tenj ya.”

³⁷ Yeezu a yaa nman kaari nna yegayega a yaa ale ge a kpi.

³⁸ Wa ale jam kpi la, garuk kpionj kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku nmazuk a ta sinj paari ku tenj. ³⁹ Sojima kpagi dii ale jam za Yeezu jabarimu tenj la a jam nya wa ale kpi dii la kama. Wa yaa weeni wa dek ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁴⁰⁻⁴¹ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tenjka po la, ba gela a jam za moata dula a nya dii ale nye la kama. Ba gela yue a jam ale Salomi ale Mæeri Magdala ale Mæeri, Jeemsi baanjka ale Josesi mawa. Nipok baai ale jam wa Yeezu a chen Jerusalem tenjka po la, yegayega me a jam bo dula jigini kama.

⁴²⁻⁴³ Nuru wanyi ale jam nyini tenj ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka Juuma boteeroma po wanyi ate nuruba a zuli wa nna yegayega. Wa jam kasim a limsi ka diipo ate Naawen ayen wa jam chim naab tenjuk de a nya tenjka meena la. Da dii ale pa a te ba Vuusum Danni la, ka da dii ate ba a gomsu ba dek nalimnyini a limsi Vuusum Danni la. Da dila dannu junjai ate wa yaa yiri ale popo pagrim a chen Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta chen ga gu. ⁴⁴ Paalot ale ga wom ayen Yeezu a kpi ka nna nwuli la, ku yaa deri cha wa nna yegayega. Wa yaa wi wa sojima kpagini a bek wa ayen, “Ka wensie wa sum kpi kama?” Kpagini a yaa tulisi wa ayen, “Mm, ka wensie wa sum kpi kama.” ⁴⁵ Dula jigini Paalot a yaa siak ayen Josefi ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁴⁶ Josefi a yaa basi dula jigini ale ge chen ga da garuk a yaa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuku a pili ka a ta ga dueni punj vorub paalik po. Tenj kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa bilim tintain kpeeni a lik punjku vorumu noanni. ⁴⁷ Mæeri Magdala ale Josesi mawa Mæeri, a jam nya ba ale gu Yeezu juijui la kama.

16

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mæeri Magdala ale Jeemsi mawa Mæeri ale Salomi a yaa ga da kpa masak ayen ba pa sa Yeezu nyinjka. ² Laasidi dai, saliuuk yokyok ate wenni pusi magla la, ba yaa chen juijui ate ba gu Yeezu la. ³ Ba ale jam a chen la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka wana dek ale wa bilim tintanni punjku vorumu noai a basi a te ti?” ⁴ Ba ale ga paari la, ba yaa nya tintanni ale di bilim dua nakpiak ale ge punjku vorumu noanni a basi. Tintanni a jam zuak kama ale dobra. ⁵ Nipooma a yaa ga jo Yeezu guka jigini a yaa nya nidca wanyi ale wa kala ba juga genj a jo kasaauk peeluk ate yogsum a yaa jam yik ba nna yegayega.

⁶ Nidɔawa a yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yɔgsumɔa. M seba ayen ni a gisi ka Yeezu Nazaret denowa waai ate ba kpi wa jabarimu nyin la. Wa yiri kum po kama. Ni nya ba ale pa wa dueni juijui la nna. ⁷ Ni chɛn ga weeni Piita ale Yeezu ɲaɲviirima meena ayen, ‘Wa le de ba nin a chɛn Galili tɛnka po kama ase wa daam ale weeni ba dii la. Ba dan chɛn dula, ba le nya wa.’ ”

⁸ Nipooma a yaa basi dula jigini ale ge chali a chɛn. Ba kpaziim a yaa jam a nak nna yegayega ate ba nyinɲaɲa a gok. Ba an jam a weeni sak waaiya, dii nyin la ba jam a chali ka yɔgsum.

⁹ Yeezu ale yiri kum po Laasidi dai saliuok yokyok la wa lin pa wa dek a sak ka Mɛɛri Magdala waai ate wa jam yiaɲ chichiribaata tiyopoiwa wa jigi a basi la. ¹⁰ Mɛɛri a yaa jam chɛn Yeezu ɲaɲviirima jigi. Ba meena sue a jam kaasi ka nna yegayega ate ba a kum. ¹¹ Mɛɛri a yaa weeni ba ayen Yeezu a yiri kum po kama ɲman ta nyuvuri ate wa dek a nya wa. Alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹² Ku ɲaɲnyin ate Yeezu a yaa jam tagri a pa wa dek a sak wa ɲaɲviirima po bayewa, baai ale jam basi Jerusalem tɛnka a chɛn jigi yon la. ¹³ Ba yaa pilim ɲmani a chɛn wa ɲaɲviirima mbala jigi a weeni ba ayen ba nya Yeezu kama, alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹⁴ Ku ale ɲman pilim ga nye maga la, Yeezu ɲaɲviirima pi ale wanyiwa a yaa jam kala a de ba ɲandiinta ate Yeezu a yaa jam pa wa dek a sak ba. Wa yaa toarin ba ayen ba ka nuru baai ale kan ta siaka la. Ba tuenja a kpari ka nna yegayega ate ba an бага siak ale baai ale jam weeni a sak ba ayen ba nya wa kama ale wa yiri kum po la. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni nyini a chɛn tɛnka meena po a mooli Naawen wamaɲsaɲa a sak waai meena. ¹⁶ Baai meena ale ba ta siaka ale mi, a tuesi soka, Naawen le vari ba ba wabaatanja po a basi, alege baai meena ale kan ba ta siaka ale mi la, Naawen le jam bo mini ba kama. ¹⁷ Baai meena ale ta siaka ale mi la, le бага a nye wie ate ku sak ayen Naawen ale sum tom ba. Ba le pa mi yonni nyin a yiaɲ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ba le бага a biisi be paalisa me. ¹⁸ Ba dan yik wiiga yaase ba dan nyu chon, jaab kan nye ba. Ba le бага me a pa ba nisima a vi yɔgnyeensa zuk ate ba a nya nyin yɔgsa.”

¹⁹ Nyɔɔwa Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa yiri a jueli wenɲmazuk a ga kala Naawen juga gen. ²⁰ Wa ɲaɲviirima a yaa nyini a chɛn tɛnka meena po a mooli Naawen wamaɲsaɲa a sak nuruba. Nyɔɔwa a jam bo ale ba kama diipo meena ale a maari ba ate ba a tom tuimkperisa nna yegayega ayen ku sak ayen ba wienja ka wensie.

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate LUUK A NŊMARISI La

¹ Fi Teofilos waai ate mi Luuk a te fu zula nna yegayega la, ale a nŋmarisi gbaŋka de a te fu. Nuruba yegayega a pii nyiŋ kama ayen ba nŋmarisi wie ŋaai meena ale nyɛ tama sunsuŋ la. ² Wie ŋaai meena ate ba nŋmarisi la a nyini ka seero baai ale nya ŋa ta nyini ku piilimka po ale a sak nuruba ŋa wie la jigi. ³ Dila nyiŋ la, mi ale lagi nina a nŋmasi zamsi wienɛ de a ta nyini ŋa piilimka po la nyiŋ ale soa ate mi poli ayen ku nala kama ate m nŋmarisi ŋa meena ate ŋa va chaab a te ni. ⁴ Mi a nŋmarisi gbaŋka de a te fu kama ate fi бага a miŋ ayen wie ŋaai meena ate ba sak fu la a sum ka wensie.

⁵ Va ŋaai po ate Ayerod a jam chim Judia tenka naab la, Juuma Puusika Yenni kpaŋi wanyi ale jam boro. Wa yoi jam le Zakaria. Wa jam nyini ka kpaŋi diinaŋa po kunyi ate Abaija soa la. Zakaria powa yoi jam ale Elizabet. Elizabet me jam ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔma po wanyi le. ⁶ Zakaria ale wa powa a jam ka nuru welensa ale a va Naawen sinsaŋŋa nalimnyiini. Ba jam ka wakaasuŋ Naawen jigi ya. ⁷ Wa ale wa powa meena a jam kpaŋ ka nna yegayega, alege ba jam ka biiga, dii nyiŋ la wa powa Elizabet a jam ka kirik.

⁸ Da yen ate ku jam paari Zakaria buuni po wanyi ayen wa jo Juuma Puusika Yenni po a nyɛ kaabka la, ba yaa jam lueri ayen wa Zakaria jo nyɛ kaabka. ⁹ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma a ta ka ba nyeka a va a tom ba tuimaŋa. Ba yaa nak gbaŋ a lueri Zakaria ayen wa ju ŋanta baai nyum ale masa la kuŋkuŋku zuk a te Naawen. Wa yaa jo Juuma Puusika Yenni po. ¹⁰ Wa ale diem a jam bo di po la, nuru boanni baai ale jam ayen ba puusi Naawen la, a yaa tigi chaab nna yegayega a jam za dabiaka po a puusi.

¹¹ Zakaria ale jam boro pa ŋantaŋa a nyo bolimu po ayen ba de la, Naawen sabiiloma wanyi a yaa deri jam wa jigi a jam za kuŋkuŋku jigini juga geŋ. ¹² Zakaria ale nya wa la wa yaa deri a chali yɔgsum. ¹³ Alege sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Zakaria, kan chali yɔgsum, dii nyiŋ la Naawen a wom fi puusaŋa kama. Wa be le basi ate fi powa a yik puuk a biak niɔɔabili. Wa dan jam biak, te biika yonni ayen Joɔn. ¹⁴ Wa dan biak wa fi ale fi powa ale nuruba yegayega sue le peenti ka nna yegayega. ¹⁵ Naawen a le basi ate wa chim nuru kpion Naawen nimbie po abe wa kan a nyu daamoɔ yaase dapagrige. Naawen Chiika ale sueri wa a nyini wa biam po. ¹⁶ Wa dan chim wa le basi ate Izirali demma yegayega a basi ba beemu suitaŋa abe ba nŋman va ba nyɔɔɔwa Naawen. ¹⁷ Joɔn ale de Nyɔɔɔwa niŋ ale pagrim ase Naawen biisiteerɔwa Elaja ale jam pagra dii la. Wa le jam yik koba ale ba bisa ate ba niak chaab. Wa ale ta baai ale kan a va Naawen siuku la a jam welensa nyamma yammu siuku po. Wa ale gomsɔ Nyɔɔɔwa nuruma a magsi a te wa.”

¹⁸ Zakaria a yaa bek sabiilowa ayen, “Mi a le nyɛ ka se a seba ayen fi ale biisi dii la ka wensie? Mi ale m powa a kpaŋ kama.”

¹⁹ Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Mi ka Gabriel waai ale a zaani Naawen niŋ la. Wala abe le tom mu ayen m weeni fu wamaŋsaŋa de.

²⁰ Mi ale weeni fu dii la a le jam chim ka wensie, diipo ale magsi la alege

fi ka siaka ale mi ale weeni dii la. Dila nyinj la fi le chim ka gaaun a ta ga paari wienja de meena nyeka dai.”

²¹ Dila po meena ale nuruma za ka dabiaka po a limsi ayen wa nyini. Ba yaa jam a weeni chaab ayen, “Ka boa ale soa ate wa a beni dokku po dila.” ²² Zakaria ale nyini yenni po a za nuru boanni meena ninj la, wa an jam бага a biisi ate wa yaa pa wa nisimaņa a magsi a sak ba. Nuruma ale nya Zakaria ate wa pa wa nisimaņa a magsi wienja a sak ba la, ba yaa deri minj ayen wa nya ka wari Juuma Puusika Yenni po nna ase wa goa daasim kama la.

²³ Zakaria tuimaņa daaņa ale nueri Juuma Puusika Yenni po la, wa yaa njan kuli wa yenni. ²⁴ Daa magla ale taam la, wa powa a yaa yik puuk a bo wa yenni po chiisa sinu ale kan nyeemu a ga jigiya. ²⁵ Dula jigini Elizabet yaa weeni ayen, “Yogyogla de Nyonowa a bola maari mu kama. Wa yeeri mu m chivienja po a basi kama nuruba nimbie po.”

²⁶ Elizabet puuka ale nya chiisa siyuebi la, Naawen a yaa tom wa sabiilowa Gabriel ayen wa cheņ teņ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la po. ²⁷ Nipokbili wanyi ale jam bo dula ate ba a wi ayen Mēeri. Wa jam siak kama ayen wa yali nidoa wanyi ate ba a wi wa ayen Josefi. Josefi a jam ka naawa Deevид njaanbiik. ²⁸ Sabiilowa a yaa jam weeni Mēeri ayen, “Suyogini a bo le fu. Nyonowa a bo ale fu kama ale niak fu me nna yegayega.”

²⁹ Mēeri ale wom dii ate sabiilowa a weeni wa la, ku yaa daani wa nna yegayega ate wa poli wa wanni kiri ale ka dii la. ³⁰ Sabiilowa a yaa njan weeni wa ayen, “Mēeri, kan basi ate fi kpaziim a nagi, dii nyinj la Naawen niak fu kama. ³¹ Wa weeni kama ayen fi le yik puuk a biak nidoabili. Fi dan jam biak biika, wa yoi ale Yeezu. ³² Wa le jam chim ka nuru kpionj nna yegayega. Ba le wi wa ayen ka Naawen Kpeeni biik. Ti Nyonowa Naawen le bobi wa naam ase wa le jam bobi wa kokpienka Deevид naam buui dila po dila po dii la. ³³ Wa le jam soa wa kokpienka Jakob njaanbisanja meena a ta a cheņ diipo meena wuu, ate wa naamu a kan maa kpeglim.”

³⁴ Mēeri a yaa weeni sabiilowa ayen, “Mi a diem ze nidoa. Ku be le nyc ka se ate m yik puuga?”

³⁵ Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Naawen le pa ka wa Chiika a nyo fi po abe wa pa wa pagrimu me a lik fu. Biik kaai ate fi ayen fi biak la, nuruba le wi wa ayen ka welensa nyonow ale Naawen biik me. ³⁶ Be teeri fi suoku Elizabet wari. Nuruba a weeni kama ayen wa ka kirik alege wa ale wa kpaņsanja meena wa ta ka puuk chiisa siyuebi ale nna. ³⁷ Wari karo ate Naawen an бага a nye.”

³⁸ Mēeri yaa weeni ayen, “Naawen dek ale soa mu. Wa yaa be basi ate ku nye ase fi ale weeni dii la.” Sabiilowa yaa deri basi wa ale cheņ.

³⁹ Mēeri yaa deri gomsa a cheņ nna nwuli nwuli a cheņ teņ kanyi ate ka bo guuta sunsunj Judia teņka po. ⁴⁰ Wa le ga paari ku jigini la, wa yaa cheņ ga jo Zakaria yenni po ayen wa puusi Elizabet. ⁴¹ Elizabet ale wom Mēeri lueluku la, wa biika a yaa deri a labri ponni po. Naawen a yaa basi ate wa Chiika a sueri Elizabet sunummu. ⁴² Ate wa yaa weeni Mēeri ale lueluk kpionj ayen, “Naawen niak fu kama a gaam nipooba meena. Biik kaai ate fi le biak la, Naawen niak wa kama. ⁴³ Ka boa ale soa ate wa kpeeni de a nye mi jigiya ate mi Nyonowa ma a cheena ayen wa puusi mu? ⁴⁴ Mi ale poom wom fi lueluku la, m biika a deri a labri kama ale supeentik. ⁴⁵ Fi

ta supeentik kama, dii nyinj la fi ta siaka kama ayen dii ate ti Nyɔnɔwa Naawen weeni fu la a le sum nyɛ kama.”

⁴⁶ Dula jigini Mɛɛri yaa weeni ayen,

“Mi a pagi Naawen ale ka m sunum meena.

⁴⁷ Mi sui a peenti kama, ayen Naawen ka m varibasido,

⁴⁸ a teeri mi waai ale ka wa tomteerɔma po nuru fiik la wari.

A ta nyini jinla dannɩ a ta a cherj waai meena le kasim a wi mi ayen ka supeentik nyɔnɔ,

⁴⁹ dii nyinj la Naawen kpeeni tom ka tuim kpeema a te mu.

Wa yonni abe welema kama.

⁵⁰ Wa kasim ta jirim kama ale baai meena ale a zuli wa la.

⁵¹ Wa jam pa ka wa pagrimu yegayegaka a yik kanjanta nyam ale ba wie nyeka popola meena a kaasi.

⁵² Wa yik nalim kpeema a yeeri ba naam po ale ge basi ate nuru baai ale kan ta zaana jigi la a nman taam de ba ninj.

⁵³ Wa be maari a te baai ate kom ta ba la nandiinta yegayega ale ge a basi ate baai ale jigsi la a chim njanjagsa.

⁵⁴⁻⁵⁵ Wa maari tama wa tomteerɔma Izirali demma a yaa teeri ta jirim ale Abraham ale wa njanbisana taam wuu ase wa ale jam puulim ale ti kokpiensaɔa ayen wa le nyɛ dila, a te ba la.”

⁵⁶ Mɛɛri ale biisi nueri la wa yaa wari bo ale Elizabet a paari chiisa sita ale ge yaa nman kuli wa yenni.

⁵⁷ Elizabet biamu dannɩ ale jam paari la, wa yaa biak nidoabili. ⁵⁸ Wa dokdemma ale wa vaanchaama baai ale jam moata wa la, a yaa wom Naawen ale ta jirim yegayega ale wa dii la ate ba meena ale wa a yaa jam ta supeentik nna yegayega.

⁵⁹ Biika ale jam paari daa naaninj la nisomma yaa jam ba ale biak wa juijui la ayen ba gebi wa yoanni. Ba ale nyɛ dila a ga nueri la, ba yaa weeni ayen biika me yoi ale Zakaria, ase wa kowa la. ⁶⁰ Alege biika mawa a yaa zeri ale weeni ba ayen, “Wa yonni ale Joɔn.”

⁶¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Nama buuni po waai a karo a ta yoi dila.”

⁶² Ba yaa pa ba nisimana a magsi a biisi wie ale biika kowa a bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi te biika yonni ayen ka boa?”

⁶³ Zakaria yaa weeni ba ayen ba ga ta jaab a jam ate wa nmarisi. Ba ale ta jaamu a jam la, wa yaa nmarisi jaamu zuk ayen, “Wa yoi ale Joɔn.” Nyaku de yaa deri cha ba nna yegayega. ⁶⁴ Zakaria ale nmarisi a nueri la, wa yaa deri nman baga a biisi ate wa yaa te Naawen pimpauk. ⁶⁵ Ba vaanchaama meena ale jam bo dula jigini a moata ba ate ba wom ale Zakaria a nman a biisi la, ba yaa jam a chali yogsum nna yegayega ate wapaani de wie a yaa tagli tenj sii ale jam bo guutana sunsun Judia tenka po la. ⁶⁶ Baai meena ale jam wom la, ku yaa cha ba ate ba yaa pa ku nyo ba suniima po a poli ku wie ale a bek chaab ayen, “Biika de ale chim ka nuru boan choa ase wa nin chimu?” Ba jam a bek wa nyaku de kama dii nyinj la, Nyɔnɔwa Naawen pagrimu a jam bo ale wa kama.

⁶⁷ Naawen Chiika a yaa jam sueri Joɔn kowa Zakaria ate wa biisi Naawen wienja. Wa yaa weeni ayen,

⁶⁸ “Ti Nyɔnɔwa waai ale ka tama Izirali Naawenni la,

a jam tama jigi kama a vari ti a basi. Ni be basi ate ti a pak wa nyaku de nyinj.

⁶⁹ Wa te ti ka nuru kpionj waai ale ka naawa Deevide njanbiik la. Wa le chim ka ti varibasido.

- 70 Dila po dila po ate Naawen a weeni wa biisiteeroma baai ate wa lueri a te wa dek la, ayen ba nmarisi wa gbanƙa po ayen,
- 71 wa puulim kama ayen wa le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ale baai ale kisi ti la nisima po a basi.
- 72 Wa nman weeni ayen wa le ta jirim ale ti kokpienƙa abe wa kan ban wa ale ba ale nye noayerj kaai ale chaab ayen ba kasim chim wa dek wa nyiini nuruba la.
- 73-74 Wa jam puulim ka nna pagrik pagriga a te ti kokpienƙa Abraham ayen wa Naawen le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ate ti a va wa Naawen abe ti kan a chali yogsum.
- 75 Ate tama ale chim nuru welensa ale wayorisima nyam wa jigi ti boka meena po a ta a chej.
- 76 M biiga, nuruba le weeni ayen fi ka Naawen kpeeni biisiteerɔ, dii nyinj la fi le lij de ti Nyɔnɔwa ninj a gomsɔ wa siuku a magɔ te wa,
- 77 abe fi weeni ayen Nyɔnɔwa le voj wa nuruma tuimbaatanja a te ba ate ba nya varibasika.
- 78-79 Ti Naawenni ka jirim yegayega nyɔnɔ. Tama, a nye ase ti bo ka legi po ate kum yaa pa bu yisunƙu a ligi ti la.
Naawen varibasika abe a nye ase ka vari ale boro a veenti a yaa dak siuku a sak ti ayen ti baga a nya suyogini la.”
- 80 Zakaria biika, jɔɔn yaa chim zuak a pagra ale wa nyinj ale wa chiik a yaa basi wa yenni ale ge chej jo sagini po a bo dula jigini a ta ga paari da dii dai dek ate wa nyini piilim boro a sak Izirali demma la.

2

1 Da njala po na kpionƙu Siiza Agustusi ale jam soa dula jigini meena a nya. Wa yaa jam a yaali ayen wa chiini a nya nuruba dii ale jam bo wa tenƙa Aroom ale tenj sii meena ate Aroom tenƙa soa la. 2 Chiinika de a jam ka piilim chiinika a magɔ chaab ale diipo ate Kurinius a jam chim Siriya gomina la. 3 Waai meena yaa jam chej ba dek tenja ayen ba chiini ba.

4 Josefi yaa basi Nazaret tenƙa ate ka bo Galili tenƙa po la a yaa chej tenj kaai ate ba a wi ayen Betilihem ate ka bo Judia tenƙa po la. Ba jam a wi Betilihem ayen ka Deivid tenj. Josefi a jam chej dula jigini kama ayen ba maa chiini wa dii nyinj la wa jam ka naawa Deivid waai ate ba jam biak dula jigini dila po dila po la, njaanbiik. 5 Mɛeri waai ale jam siak ayen wa yali wa la a jam ta ka wa poklari puuka ale ge va wa chej la. 6 Ba ale jam bo Betilihem tenƙa po la, wa biamu dannɔ a yaa paari, 7 tenj kala po, wa yaa biak wa poklari biamu nidoabili a yaa pa garuk a pili wa a dueni daka dii po ate ba pa dunsanja nandiintanja a nyoro ate si a nɔbi la, dii nyinj la nichamma dokku jam sueri kama ate ba a te ba zɔnj ayen ba goa.

8 Naapeerisa yaa jam bo goanni po a moata dula jigini a limsi ba piisa yok kula. 9 Naawen sabiilo a yaa jam pa wa dek a sak ba ate Naawen nyagsika a yaa deri nyagsi gilim ba meena ate yogsum yaa deri yik ba nna yegayega. 10 Sabiilowa yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsumɔa. Nyɔnɔwa Naawen ale tom mu ayen m ta wamaɔsa njaai le njaye ate nuru meena sui peenti nna yegayega la, a jam weeni a sak ni. 11 Jinla yokku ba biak ka nidoabili naawa Deivid tenƙa Betilihem po. Ba biak wa ayen wa chim ka nama ale waai meena Nyɔnɔ ale Varibasido. Wa ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. 12 Ni yiri chej dula jigini a ga nya biika ate ba pa garuku a pili wa dueni dakanni po la. Ni dan nya biika, nyaku de le basi ate ni miɔnj ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie.”

¹³ Sabiilowa ale biisi ga nueri la, sabiiloba yegayega a yaa deri nyini weny mazuk a jam gum wa po ate ba meena a yaa yi yiili a pak Naawen ayen,

¹⁴ “Ni basi ate ti te Naawen waai ale bo weny mazuk la, zula yegayega. Wala ale a te baai ale bo tenzuk de ate wa sui peenti ale ba la suyogini.”

¹⁵ Sabiiloma ale yi ba yiini a nueri la, ba yaa nman yiri jueli weny mazuk. Dula jigini naapeerisaŋa yaa weeni chaab ayen, “Ni basi ate ti cheŋ Betilihem tenka po a ga nya wa dii ate ti Nyonowa weeni sak ti la.”

¹⁶ Ba yaa deri yiri nye nwuli cheŋ ga nya Mɛeri ale Josefi ale biika ale wa dua dakari po. ¹⁷ Naapeerisaŋa ale nya biika la, ba yaa weeni Josefi ale Mɛeri dii ate sabiilowa weeni ba biika wie la. ¹⁸ Dii ate naapeerisaŋa weeni la, a yaa deri cha baai meena ale jam wom la. ¹⁹ Mɛeri yaa deri ta wienja de a teeri ŋa ale poli ŋa wie nna yegayega. ²⁰ Naapeerisaŋa yaa nman cheŋ ba piisaŋa jigini. Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa jam a biisi a pak Naawen a te wa zula wie ŋaai ate ba wom ale ge nya me la nyin. Wienja de a sum jam ka wa ŋaai meena ate Naawen sabiilowa a weeni sak ba la.

²¹ Biika ale jam paari da naaniŋ la, ba yaa gebi wa yoanni ale ge a yaa wi wa yonni ayen Yeezu. Yonni de ate Naawen sabiilowa a te wa ale ge ate wa mawa yik puuka la.

²² Da dii danni ate Mɛeri ayen wa cheŋ a ga nye wa biamu welensa kaabka ase Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la, Josefi ale wa a yaa pa Yeezu ate ba cheŋ Jerusalem tenka po ayen ba pa biika a sak Naawen dula jigini.

²³ Ba jam nmarisi Naawen gbanƙa po kama dila po dila po ayen, “Kaliak a dan jam biak wa poklari biik, nidoabili, ka Naawen ale soa nidoabili dila.”

²⁴ Sinsaŋa me a sak kama ayen ku a fe kama me ayen ba ko nanganƙa siye a nye nipowa biamu welensa kaabka, Josefi ale Mɛeri ale ba biika ale jam cheŋ ayen ba nye dii la ale la.

²⁵ Nuru wanyi ale jam bo Jerusalem ate ba a wi wa ayen Simeyon. Wa jam ka nuru man ale a va Naawen nalimnyiini ate Naawen Chiika jam bo ale wa. Wa jam a limsi ka da dii dai dek ate Naawen ayen wa tom waai le wa jam vari Izirali demma a basi la. ²⁶ Naawen Chiika ale jam puulim ale wa ayen wa kan kpi ase ka wa nin nya Kirisitawa waai ate Naawen dek a weeni ayen wa le tom da yeŋ ate wa jam la. ²⁷ Josefi ale Mɛeri ale biika Yeezu ale ga paari Jerusalem tenka po la, ba yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po ayen ba nye dii ate Naawen gbanƙa po a weeni la. Ba ale ga jo la, ba yaa nya Simeyonwa de ate Naawen Chiika a dari wa a ta jam dula jigini. ²⁸ Simeyon yaa tuesi biika nyo wa nisima po a pak Naawen a weeni ayen,

²⁹ “M Nyonɔ, jinla, fi nye dii ate fi puulim ayen fi le nye la kama.

Yogygla de fi yaa le basi ate mi fi tomteerowa kpi ale suyogini,

³⁰ dii nyin la, mi dek nya waai le wa vari nuruba basi la kama.

³¹ Be ka fi ale gonsi wa a magi ate nuru meena togatoga a yaa nya.

³² Wa le nye ase ka bolim ate ba toati zaani la. Wa le sak baai ale kan daa

Izirali dem la ate ba a va fi wensie siuku abe wa zak Izirali demma baai ate fi lueri te fi dek ayen ba chim fi nuruba la zuima zaani.”

³³ Biika kowa ale wa mawa ale wom dii ate Simeyon a biisi biika wie la, ku yaa cha ba nna yegayega. ³⁴ Simeyon a yaa te ba niaka ale weeni biika mawa Mɛeri ayen, “Ka Naawen ale tom biika de ayen wa jam basi ate Izirali demma yegayega a nya kaasun, abe wa basi ate ba yegayega me a nya varibasika. Naawen le tom wa ate wa dak wensie siuku a sak nuruba

alege nuruba yegayega le zeri wa kama, ³⁵ Abe ba tok ba wasusunna a lagri. Fi dek sunum po le kaasi ate fi nya ninam nna yegayega nna se ba pa ka gebi wonj a chubi fi sunum vuri la.”

³⁶⁻³⁷ Naawen biisiteero ale jam boro ate ba a wi wa ayen Ana. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Fanuel la, le. Fanuel jam nyini ka nuru baai ate ba a wi ba ayen Ase la, buuni po. Ana ale jam yali wa chorowa la, ba jam bo ale chaab ka bena njayopoi ale ge ate wa chorowa a kpi. Ale ge ate wa yaa chim pukogi a ta bena pinaanuj ale njanaansi. Wa kasim a jam bo ka Juuma Puusika Yenni po ale kan nyini peelimoa. Yok ale kantuej meena, wa jam kasim a zuli ka Naawen ale a bobi noai a puusi Naawen.

³⁸ Josefi ale Mæeri ale jam boro a biisi ale Simeyon la, Ana yaa jam gum ba po. Wa le nya biika la, wa yaa te Naawen jiam wa nyinj a yaa ale ge basi ba ale chej ga weeni Jerusalem demma baai meena ale jam a limsi ayen Naawen vari ba a basi la, biika wie.

³⁹ Josefi ale Mæeri ale nye dii ate Naawen gbanjka po a weeni ba a nueri la, ba yaa basi Jerusalem tenjka ale pilim njmani chej ba dek tenjka Nazaret ate ka bo Galili tenjka po la. ⁴⁰ Biika yaa chim a ta pagrim ale yam nna yegayega ate Naawen jam a niak wa.

⁴¹ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a dan paari, Yeezu kowa ale wa mawa nyiem a chej ka Jerusalem tenjka a ga maari a de ⁴² Yeezu ale jam paari bena pi ale njaye la, wa kowa ale wa mawa ale wa a yaa va chaab a chej ayen ba maa de ase ba kisiku ale a weeni dii la. ⁴³ Ba tigini daanja ale jam nueri la, wa nyamma a yaa basi tenj kala ayen ba kuli. Ba ale jam a kuli la, ba jam ze ayen ba biika, Yeezu, a jam wari bo ka Jerusalem. ⁴⁴ Ba jam a poli ayen wa maa bo ka nuruma po. Ba ale jam a chej ate wenni a sirj la, ba yaa nyiem bo ba mabisanja ale nuru baai ate ba seba la po a gisi wa. ⁴⁵ Ba ale gisi wa nuruma po a kpeeri la, ba yaa njmani a chej Jerusalem tenjka po ayen ba gisi wa boka jigi dula jigini. ⁴⁶ Daa njata ale jam paari la, ba yaa nya wa ale wa bo Juuma Puusika Yenni po. Wa ale Juuma sagroma ale jam kala ale chaab ate wa yaa a wom ba, ale a bek ba bega. ⁴⁷ Ba me a jam a bek wa ka bega. Baai meena ale jam bo dula jigini la a wom wa ale a tulisi ba ale yam dii la kama. Ku yaa cha ba. ⁴⁸ Wa nyamma ale ga nya wa la, ku yaa deri cha ba nna yegayega. Wa mawa a yaa bek wa ayen, “M biiga, ka boa ate fi nye tama dila. Ku daani fi kowa ale mi kama nna yegayega ate ti a gisi fu.”

⁴⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate nama a nyiem a gisi mu? Nama ze ayen ku magsi kama ate m bo m kowa yenni po?” ⁵⁰ Alege wa nyamma an jam minj wa le weeni ba dii la kiriya.

⁵¹ Yeezu a yaa yiri ate wa ale ba a va chaab a njmani chej Nazaret tenjka ate wa yaa siak ba noai dula jigini ase wa nyiem ale a nye dii la. Wa mawa yaa pa dii meena ale nye la a nyo wa sunum po ale ta nj a teeri. ⁵² Yeezu yaa chim a pak a yaa ta yam a gum du ale a nye ate Naawen ale nuruba sue a peenti.

3

¹ Naktionjku Tiberiusi Siiza ale jam de wa naamu a paari bena pi ale njanu la, Pontios Paalot me jam chim ka Judia gomina, ate Ayerod me chim Galili Naab, ate wa suoku me Filip, a jam soa Ituriya ale Takonitisi tenjsanja a nya, ate Lisaniasi me a jam soa Abilene tenjka me a nya. ² Anasi ale Kayafas ale jam chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeemaña, dila powa, Zakaria biika Jon a jam bo ka sagini po. Naawen yaa biisi ale Zakaria

biika Joon goanni po. ³ Joon a yaa nyiem a gilim ten sii meena ale kali Jodan benni noai la a sak nuruba a weeni ba ayen, "Ni meena basi ni tuimbaatanja abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri, m le te ni soka ate Naawen a vonj ni tuimbaatanja a te ni." ⁴ Ase Azaya Naawen biisiteerowa ale nmarisi Naawen gbanja po dii la ayen,

"Lueluk ale a kaari sagini po a weeni ayen, 'Ni gomsu Nyonowa siuku abe ni teenti ku.

⁵ Ni sueri golaŋa meena ate ŋa magsi chaab. Kunkutimaŋa ale guutaŋa meena a magsi chaab ale tenka.

Ni yuarisi siuk tii meena ale goalim la, siuk tii meena ale ta tintana la, ni gomsu ti ate ti soa ase chaab la,

⁶ ate nurubiik meena a yaa nya Naawen Varibasika.' "

⁷ Nuru bɔari a yaa nyini jam Joon jigi ayen wa te ba soka. Joon yaa weeni ba ayen, "Ni a nye ase ka waapiisa la. Ka wana ale weeni ni ayen ni бага a chali a nyini waali kaai ate Naawen za wa te ni la po? ⁸ Ni be a tom tuim ŋaai ale ŋa sak ayen ni basi ni tuimbaatanja tomka kama la, abe ni kan a weeni ni dek ayen, 'Abraham ka tama ko.' Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen бага pa tintanaŋa de kama a nye ate ŋa a chim Abraham ŋaŋbisa. ⁹ Ni nya liaka abe gomsu magsi ayen ka che tiimu kinni naŋsaŋa kama. Ti sii meena me ale kan a yoani yoan maŋsa la, ka le gebi si kama a lonsi ten, ate ba pa si a yuk basi bolim po."

¹⁰ Nuruma a yaa bek Joon ayen, "Yogyogla de, ti be le nye ka se?"

¹¹ Wa yaa tulisi ba ayen, "Waai a dan ta gatta tiye, ku a fe kama ayen wa pa kunyi a te waai ale kan ta garuk la. Waai me abe ale ta ŋandiinta la, ku a fe kama ayen wa me nye wa ŋandiintaŋa gela a te waai ale kan ta ŋandiinta a de la."

¹² Lampoo cheesiroba ba gela ale maa jam ayen ba tuesi soka. Ba me yaa bek Joon ayen, "Ti Sagro, tama me abe ale nye ka se?"

¹³ Wa yaa tulisi ba me ayen, "Ku a fe kama ayen ni kan tuesi nuruba ligra a gaam ba ale weeni ni ayen ni tuesi dii la."

¹⁴ Sojiba ba gela me a jam bek wa ayen, "Tama me abe ti nye ka se?"

Wa yaa tulisi ba me ayen, "Ku a fe kama ayen ni kan vari nuru jaaboa, a yaase ni velim a te wa a tuesi wa jaaboa, ku a fe kama ate ni basi ate ni nina sueri ale ni tutunaŋa."

¹⁵ Nuruma ale wom dila la, ku yaa deri cha ba ate ba deri ta yiila a poli ayen da dii dai Joon ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹⁶ Alege Joon yaa tulisi ba meena ayen, "Mi a te ni soka ale ka nyiam nyiini, alege nuru ale bo ŋaŋ cheena. Wa ta pagrim gaam mi. Mi posima ale m nin chim waai ale wa domsi a kali wa niŋ a yeeri wa nuensaŋa a te wa la. Nuru wala ale cheena la, wa le pa ka Naawen Chiika ale bolim a sueri ni suniimaŋa. ¹⁷ Wa gomsu magsi kama ayen wa yali wa zaŋa. Wa dan yali nueri, wa le tali zabeŋa nyo wa bunni po abe wa yaa ju vottaŋa ale bolim buui ale kan a kpimsi la."

¹⁸ Joon jam magsi ka wie ŋa chaab nna yegayega ase nna la, a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa wie. ¹⁹ Alege da yen ate Joon toariŋ naab Ayerod nuruma nimbie po ayen ka boa ale soa ate wa faari wa suoku powa Ayerodiasi, ale maara tom tuimbaata ti chaab me a gum du. ²⁰ Dii ate Ayerod a nye ate di nmasi bie la ale wa ale yik Joon a lik la.

²¹ Nuruma meena ale jam boro a tuesi soka la, Yeezu a jam maa tuesi soka kama. Yeezu yaa boro a puusi Naawen ate wennyamazuku a deri lagri, ²² ate Naawen Chiika a sinj jam wa zuk ase nangban la, ate lueluk a yaa

nyini wenɲmazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m dek biik. Mi a yaali fu ka nna yegayega. M sui peenti ale fu kama.”

²³ Yeezu a jam a nye ase ka bena pisita la alege yaa piilim wa sinsanɲa. Nuruba jam a poli kama ayen Yeezu kowa ale Josefi. Yeezu buuni po abe ale ka dii la ale nna:

Josefi kowa ale Ayeli. Ayeli kowa ale Matati.

²⁴ Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Meliki.

Meliki kowa ale Janai. Janai kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Matatiasi. ²⁵ Matatiasi kowa ale Amos.

Amos kowa ale Nayum. Nayum kowa ale Ezli.

Ezli kowa ale Nagai. Nagai kowa ale Maat.

²⁶ Maat kowa ale Matatiasi. Matatiasi kowa ale Semein.

Semein kowa ale Josek. Josek kowa ale Joda.

Joda kowa ale Joanan. ²⁷ Joanan kowa ale Aresa.

Aresa kowa ale Zerubabel. Zerubabel kowa ale Sealtiel.

Sealtiel kowa ale Neri. Neri kowa ale Meliki.

²⁸ Meliki kowa ale Addi. Addi kowa ale Kosam.

Kosam kowa ale Elimadam. Elimadam kowa ale Eri.

Eri kowa ale Josua. ²⁹ Josua kowa ale Elieza.

Elieza kowa ale Jorim. Jorim kowa ale Matati.

Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Simeyon.

³⁰ Simeyon kowa ale Juda. Juda kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Jonam. Jonam kowa ale Eliakim.

Eliakim kowa ale Melea. ³¹ Melea kowa ale Mena.

Mena kowa ale Mataata. Mataata kowa ale Natan.

Natan kowa ale Deevide. Deevide kowa ale Jese.

³² Jese kowa ale Obed. Obed kowa ale Boazi.

Boazi kowa ale Salimon. Salimon kowa ale Naason.

Naason kowa ale Aminadab. ³³ Aminadab kowa ale Ademin.

Ademin kowa ale Arini. Arini kowa ale Ayeziron.

Ayeziron kowa ale Perezi. Perezi kowa ale Juda.

Juda kowa ale Jakob. ³⁴ Jakob kowa ale Aizik.

Aizik kowa ale Abraham. Abraham kowa ale Tera.

Tera kowa ale Nayo. Nayo kowa ale Serug.

³⁵ Serug kowa ale Areu. Areu kowa ale Peleg.

Peleg kowa ale Eba. Eba kowa ale Sela.

Sela kowa ale Kenan. ³⁶ Kenan kowa ale Afakasad.

Afakasad kowa ale Sem. Sem kowa ale Nowa.

Nowa kowa ale Lamek. Lamek kowa ale Metusela.

³⁷ Metusela kowa ale Enok. Enok kowa ale Jared.

Jared kowa ale Mayalale. Mayalale kowa ale Kenan.

Kenan kowa ale Enos. ³⁸ Enos kowa ale Seti.

Seti kowa ale Adam. Adam kowa ale Naawen.

4

¹ Yeezu yaa nyini Jodan benni jigini a nman jam ate Naawen Chiika a sueri wa sunummu a yaa ta wa cheɲ ga jo sagini po, ² juijui ate Sitaana jam pa da pisinaansi meena a nye wa nya la. Da pisinaansi wa de meena wa an jam de jaabjaabɔa. Da nɲala meena ale jam taam la kom nna yegayega ale jam ta wa.

³ Wa ale jam bo sagini po an de jaabjaab la Velinvendika yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanni de a tagri chim boroboruk a te fu,”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanjka po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka nandiinta nyiini nyiija.’ ”

⁵ Yeezu ale tulisi dila la, Velinvendika yaa zak wa a ta jueli nmazuk a deri sak wa tenjuk meena tenšana ale soa dii la, ⁶ ale weeni wa ayen, “M le te fu pagrim ate fi soa tenjuk de meena ale jigsika meena. Naawen ale pa ku meena a nyo m nisima po. M baga kama pa a te waai dek ate mi a yaali la. ⁷ Fi dan siak a te mu zula, m le pa ku meena a te fu.”

⁸ Yeezu yaa nman tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen Gbanjka po ayen, ‘Ku a fe kama ayen ni a te Nyonowa ni Naawenni nyiini zula abe ni a tom a te wala nyiini.’ ”

⁹ Velinvendika yaa nman ta wa a chej Jerusalem tenjka a ta wa ga jueli kali Juuma Puusika Yenni zuk nna ninniņa a yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, nyini dula jigini a yok zi tenj, ¹⁰ dii nyin la, ba nmarisi Naawen Gbanjka po ayen, ‘Naawen a le basi ate wa sabiiloma a nya fi zuk.’

¹¹ Ba nman nmarisi ayen, ‘Sabiiloma le yik fu kama nalimnyini ate fi zi ale ge tananja kan te fu tuem.’ ”

¹² Alege Yeezu yaa tulisi Velinvendika ayen, “Ba nmarisi Naawen Gbanjka po ayen, ‘Kan nye fi Nyonowa fi Naawenni a nya.’ ”

¹³ Velinvendika ale nye wa nya a nueri la, wa yaa basi Yeezu alege a limsi da dii danni ale magsi la ate wa nman nye wa a nya.

¹⁴ Yeezu yaa basi dula jigini ale pilim nman chej Galili tenjka ale Naawen Chiika pagrimu. Nuru meena tenj kala po a jam wom Yeezu wie kama. ¹⁵ Wa jam nyiem chej ba tuka diinanja po kama a sak nuruma ate ba meena jam a te wa pimpauk nna yegayega.

¹⁶ Wa yaa chej wa dek tenjka Nazaret juijui ate wa chim la, a yaa ga jo ba tuka dokku po ba Vuusum Danni ase wa nyiem ale poom a nye dii la. Wa yaa yiri zaani ayen wa karim Naawen gbanjka. ¹⁷ Ba yaa pa ka geli juijui ate Azaya Naawen biisiteerowa nmarisi la a te wa ate wa lagri ka a nya juijui ate ku nmarisi ayen,

¹⁸ “Ti Nyonowa Chiika a bo ale mu kama, dii nyin la, wa lueri mu kama ayen m pa Naawen wamanšana a sak baai ale ka nanjagsa la.

Wa tom mu me kama ayen m ga weeni niwomma, baai ate pagroba a yik ba kpaliņ po a ta ba la ayen ba nya vuusum kama, abe m weeni yeeba ayen Naawen nye kama ate ba ninanja lagri, abe m weeni baai me ate nuruba basi ate ba a nam la ayen Naawen nye ate ba nya vuusum kama,

¹⁹ abe m weeni ayen diipo ate Naawen le ta varibasika jam te wa nuruma la a jam kama.”

²⁰ Yeezu ale karim nna a nueri la, wa yaa yik gbanjka lik ale pa te nuru waai ale pa ka a te wa la ale ge kali tenj, ate ba yaa kasim a nya wa nna ziim. ²¹ Yeezu yaa piilim biik a weeni ba ayen, “Jinla danni, nama dek abe ale wom Naawen Gbanjka karunku de la, ku sum chim ka wensie.”

²² Waai meena ale wom wa wienja de la, ba yaa pak wa. Ku jam cha ba ka nna yegayega ale wie njaai ale jam nyini wa noai po a nyini la ate ba yaa bek chaab ayen, “Daa Josefi biika ale nna?”

²³ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “M seba chak kama ayen ni le weeni mu wamagsini de ayen, ‘Tiim nyonow, tebi fi dek.’ Ni le weeni mu ayen ni

wom dii meena ate m nye Kapernaum tenka po la kama. Ku be magsi ka fi nye dila fi dek tenka po.”²⁴ Yeezu ale min ba popolana la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni nyaku de ayen nuru dan weeni ayen wa ka biisiteero, wa dek ten demma a kan yaali wa nyummoa.

²⁵ “Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo ate Naawen biisiteerowa Elaja jam boro la, pukoga yegayega ale jam bo Izirali tenka. Dii po ate n̄moruku an jam ni ate ku paari bena n̄ata ale chiisa siyuebi la, kom kpiem ale jam bo tenka meena po. ²⁶ Alege Naawen an jam tom Elaja nya ba de waai jigiya. Wa jam tom wa ka pukogi dinyi jigi ate wa bo Zarefat tenka po ate ka bo Saidon tenka po la. ²⁷ Ni basi ate m n̄man weeni a sak ni ayen diipo ate Naawen biisiteero wa choawa Elaisa a jam boro la, gama nna yegayega ale jam bo Izirali tenka po alege ba wanyi la an jam nya nyinyogsa, ka dinyi nyiini waai ate ba a wi ayen Naaman ate wa nyini Siriya tenka la, ale jam nya nyinyogsa.”

²⁸ Waai meena tuka dokku po ale wom wienja de meena la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega,²⁹ ate ba yaa dari wa a ta nyini tenka po a nyini a yaa ta wa jueli guuk kuui zuk ate ba tenka a jam za la. Ba jam poli kama ayen ba yuk wa ate wa nyini guuku zuk a sin lo ten, a kpi. ³⁰ Alege ku n̄aanyin ate wa yaa va nuruma sunsun a nyini chen.

³¹ Wa jam chen ka Kapernaum tenka ate ka bo Galili tenka po me la. Ba Vuusum Danni ale jam paari la, wa yaa sak ba. ³² Wa sinsanna jam cha ba kama, dii nyin la n̄a ta ka pagrim n̄a po. ³³ Nuru ale jam ta chichiribok wa zukku po a maa bo tuka dokku po, a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen, ³⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba fi ale ka waai la kama, fi ka Naawen nuru welenka.”

³⁵ Alege Yeezu weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.” Chichiribioku yaa deri chiak nuruwa a pa fobi ten waai meena nin alege ate ku nyini wa zukku po a nyini. Ku an jam te nuruwa tuem.

³⁶ Waai meena ale nya dila la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab sinsaga ale nna? Ni nya nuruwa de ale ta pagrim a бага a weeni chichiribaata nuruba zuima po ate ti a nyini?”

³⁷ Baai meena ale jam kala a gilim Kapernaum tenka la, a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

³⁸ Yeezu yaa basi tuka dokku alege chen ga jo Simon yenni. Wa ale ga jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon n̄anuba ale a yuak. Wa nyinka a jam tolin ka nna yegayega. ³⁹ Yeezu yaa jo wa jigi a zaani wa ten a yaa weeni nyintuilana ale nin muna ayen n̄a basi wa. Wa ale weeni dila la, nyintuilana a yaa basi wa ate wa yaa deri yiri yaali nyiam a te ba.

⁴⁰ Wein ale jam boro a sin la, nuru baai ale jam ta nuruba ate tueta togetoga a jam ta ba la a yaa pa ba meena a ta jam Yeezu jigi ate wa pa wa nisanja a vi ba meena zuk ate ba meena yaa nya nyinyogsa. ⁴¹ Chichiribaata me a jam nyini ba yegayega zuima po a nyini a kaari a weeni ayen, “Yeezu, fi ka Naawen biik!”

Alege Yeezu jam weeni si kama ale nin muna ayen si nyini. Wa an jam te si siuk ayen si weeni wari ya dii nyin la, chichiribaata a jam seba kama ayen wa ka Varibasidowa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

⁴² Vanni ale ga venti la, wa yaa yiri chen juijui ate nuru karo la. Alege nuruma a diem gisi nya wa a jam wa jigi a lik wa tara, kan siak ayen wa basi ba, ⁴³ alege wa yaa weeni ba ayen, “Ku a fe kama ayen m chen tenja si chaab a ga sak Naawen wamanjana wie ate ba me wom, dii nyin la ka dila nyin ate wa tom mu.”

⁴⁴ Yeezu yaa nyiem gilim Juuma tenšana meena tuka diinana po a sak Naawen wamašana.

5

¹ Dai yen ate Yeezu jam za Genesaret mogi kpeeni noai a sak nuru boari. Nuru boanni ale jam a tusi chaab ayen ba wom Naawen wamašana la, ² Yeezu yaa nya ale naarunta tiye a za mogini noai. Jum yigrisa ale jam soa ti a yaa pa ti zaani alege ga boro a sugri ba nmaasana. ³ Wa yaa jo kali naarun kuui po ate Simon soa la, a yaa weeni wa ayen wa dam ku ate ku sin nyiamu po magla. Simon yaa dam ku ate ku sin nyiamu po magla ate Yeezu yaa kali ku po alege a sak nuruma.

⁴ Wa ale biisi nueri la, wa yaa weeni Simon ayen ba dam ba naaruntana a sin linke po a yuk ba nmaasana ale ba le yik juma.

⁵ Simon yaa tulisi wa ayen, “M Nyono, yokku meena tama kasim a yuk kama alege ti an yik jaabjaaba. Alege fi dan weeni dila, mi le yuk nya.”

⁶ Ba yaa yuk basi nyiamu po a yik juma nna yegayega a gaam taam ate ba nmaasana tali maga ate si cheeri. ⁷ Ba yaa kamsi wi ba vaanachaama ale bo naarun kunke po la ayen ba jam a maa maari ba. Ba ale jam la, ba yaa maa chaab a vaari juma a sueri naarunta tiyewa ate ti jam tali maga ate ti sin nyiamu ten. ⁸ Simon Piita ale jam nya dii ale nye la, wa yaa kpi duna ten Yeezu nin a weeni wa ayen, “Basi mu m dek nyiini, m Nyono, dii nyin la, mi ka tuimbaata nyono.”

⁹⁻¹⁰ Wa weeni dila kama dii nyin la, ku jam cha wa ale wa doama kama. Ku jam cha wa jum yigri chaama Zebedi bisana kama, Jeemi ale Jon. Alege Yeezu a weeni Simon ayen, “Kan chali yogsum, a ta nyini jinla a chen, mi a te fu ka tuim paali, ayen fi nye ate nuruba a jam va mu.”

¹¹ Ba ale dam ba naaruntana a jueli kunkejini la, ba yaa basi jaab meena ale ge va Yeezu.

¹² Ten kanyi ate nuru jam ta gama tuem. Nuru wa ale nya Yeezu la, wa yaa kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen, “M dek nyono, fi dan siak, fi бага a tebi mu kama ate mi a nya nyinyogsa.”

¹³ Yeezu yaa teeri wa nisa a tiri wa ale weeni ayen “M siak ya. Ta nyinyogsa.” Wa ale weeni dila la, tuemu yaa deri basi wa ate wa nya nyinyogsa. ¹⁴ Yeezu yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni a sak nuru waai ya, ku ale nye dii ate fi nya nyinyogsa la. Chen Juuma Puusika Yenni kpana po wanyi jigi a pa fi dek a sak wa. Wa dan nya fu weeni wa ate wa nye kaabka a te fu ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila a le sak nuruba kama ayen yogyogla de fi yaa ta nyinyogsa.”

¹⁵ Alege waai meena jam wom Yeezu wie ka nna yegayega ate nuru boari a yaa jam wa jigi ayen ba wom wa sinsana abe wa tebi ba tuetana.

¹⁶ Alege Yeezu jam basi ba kama ale chen juijui ate nuru karo la ayen wa puusi Naawen.

¹⁷ Da yen ate Yeezu a jam boro a sak la, Farisiima ale Juuma Sinsana sagroma a yaa jam ayen ba wom. Ba jam nyini ka tenfisana meena ale bo Galili tenka po la. Ba gela me a jam nyini Judia ale Jerusalem tenšana. Ti Nyonowa pagrimu abe jam bo ale Yeezu kama ate wa бага a tebi nuruba.

¹⁸ Wa ale jam boro a sak la, nuruba yaa jam ji nuru wanyi ale jaab. Wa nisa ale wa nana ale jam kpi. Ba yaa pii nyin ayen ba ta wa jo a dueni Yeezu nin, ¹⁹ alege nuruma jam piisi ka nna yegayega ate ba an jam бага vuri ba po a paari Yeezu. Ba yaa pa nuruwa a ta jueli dokku zuk a vuri vorub gbonku sunsun a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu

po a siŋ dueni Yeezu niŋ. ²⁰ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuruwa ate wa nisaŋa ale wa nanŋaŋa a kpi la ayen, “Nidɔa, Naawen voj fi wabaataŋa te fu kama.”

²¹ Juuma Sinsaŋa sagrama ba gela ale Farisiima ale jam maa kala dula a wom Yeezu ale weeni dii la, a yaa a bek chaab ayen, “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a biisi dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka wana ale бага a voj nuru wabaata a te wa, nin kan daa Naawen nyiini?”

²² Alege Yeezu a jam seba ba ale a poli dii la kama, ate wa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni ta bek ŋala chaab ni suniima po? ²³ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ‘Ka ku kuna dek ale moali ate m weeni? Mi nin weeni nuruwa de ayen fi nya vojteka a yaase m weeni ayen yiti cheŋ?’ ” ²⁴ Yeezu nye nna kama ayen ba seba ayen ka wa saalobiika ale ta pagrim tenzok meena a бага a voj nuruba wabaata a te ba. Wa yaa chiem weeni yɔgnyienka ayen, “Yiri zaani ŋmai, abe fi pa fi tiaka a cheŋ kuli fi yenni.”

²⁵ Nuruwa yaa deri yiri zaani ba meena niŋ, a yaa pa wa tiaka a pak Naawen a kuli. ²⁶ Ku yaa cha waai meena ale za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen ale a weeni ayen, “Jinla, tama nya wakperikaluisa.” Yogsom jam yik ba ka nna yegayega.

²⁷ Yeezu ale basi yenni ale a cheŋ la, wa yaa nya lampoo cheesido wanyi ate ba a wi wa ayen Livai. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi ŋaŋ.” ²⁸ Yeezu ale weeni dila la, Livai a yaa basi wa tuimaŋa meena ale yiri va wa.

²⁹ Livai yaa ta Yeezu a kuli yeri a nye tigi kpeeni nna yegayega a te wa. Lampoo cheesiroba nna yegayega ale nuru ba chaab ale jam maa kala a de ale ba. ³⁰ Farisiima ale Juuma Sinsaŋa sagrama ale nya ale ba kala a de la, ba yaa ŋuuni ale chaab a yaa bek Yeezu ŋaanviirima ayen, “Ka boa ate nama a gum chaab ale Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kala a de ale a nyu?”

³¹ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Daa nyinyɔgsa nyam ale a yaali tiim nyɔnɔ, ka yuariba nyiini. ³² Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru welensa la, alege ka wabaata nyam ate mi jam ayen m wi ate ba basi ba tuimbaataŋa tomka.”

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Jɔɔn Sokateerɔwa ŋaanviirima a nyiem kasim a bobi ka noa ale a puusi Naawen me. Farisiima ŋaanviirima me a nyiem a bobi kama, alege, fi Yeezu, ŋaanviirima kan bobi noa ale ge goanti a de.”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ale wamagsini ayen, “Nipokfiaka nyɔnɔwa doama a бага a bobi noa? Aaya! Nipokfiaka nyɔnɔwa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nye dila. ³⁵ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta cheŋ, dila powa, ba yaa le bobi noa.”

³⁶ Wa yaa ŋman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan cheeri garuk paaluk garuchiak a laŋ garuk kpaga. Ba dan nye dila ba a kaasi garuk paaluku kama. Garuchiak paalika me abe kan magsi garuk kpakka.” ³⁷ Wa ŋman pilim a magsi di choa ayen, “Ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waanji. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. ³⁸ Dapaalik a magsika bunlok paaluk suka.” ³⁹ Wa yaa ŋman weeni me ayen, “Nuru abe karo a nyu dakpaga ale ŋman a yaali dapaaliga, dii nyin la, wa le weeni ayen ka da kpakka ale nala.”

6

¹ Juuma Vuusum Danni po dinyi ate Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa ga jo nuru wanyi talim po. Ba ale a chen la, wa ŋaanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a piak a ŋobi. ² Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek ba ayen, “Nya, ka boa ate ni a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanƙa po a wom kommu ale jam yik Deevide ale wa doama ate ba nye dii la? ⁴ Wa an jo daa Naawen Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba ta jam te Naawen la a ŋmari ŋobi ale ge ŋmari te wa doama ate ba me ŋobi? Nama ze ayen kan daa Juuma Puusika Yenni kpanja nyiini, nuru yon kan maari a ŋobi boroboruk kula?”

⁵ Yeezu yaa ŋman weeni ba ayen, “Ka Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

⁶ Vuusum Danni di choa ale ŋman jam paari la, Yeezu yaa ga jo ba tuka doƙku po a boro a sak. Nuru wanyi ale jam maa boro ate wa juga nisa kpi. ⁷ Juuma Sinsanja sagrama ale Farisiima ale jam maa bo dula la, a yaa jam a limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi nuruwa yaase wa kan tebi. Ku ale jam ka ba Vuusum Danni ate wa dan tebi abe ba baga a nya siuk a toariŋ wa. ⁸ Alege Yeezu jam miŋ ba ale a poli dii la kama ate wa yaa weeni nisim kpiitanja nyonowa ayen, “Jam zaani dela.” Nuruwa yaa yiri a ga zaani dula, ⁹ ate Yeezu yaa weeni nuruma ayen, “Mi a yaali ayen m bek ni ka wari ayen, Vuusum Danni a weeni ti kama ayen ti a tom tuimmanja a te nuruba yaa di a weeni ti kama ayen ti tom tuimbaata a te nuruba? Ku be a weeni ti kama me ayen ti te nuruba nyuvuri yaa ti ko ba?” ¹⁰ Yeezu bek ba nyaŋa de meena ale gisi nya ba meena a yaa weeni nisim kpiitanja nyonowa ayen, “Teeri fi nisanja” ate nuruwa yaa teeri wa nisanja a deri ta nyinyogsa.

¹¹ Alege ku yaa deri te Farisiima supuurim nna yegayega ate ba yaa zok ale chaab ba le ba nye Yeezu dii la.

¹² Da njala po da yen ate Yeezu a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi Naawen. Dila danni wa jam puusi ka Naawen kantuenjka ale yokku meena. ¹³ Vari ale veenti la, wa yaa wi wa ŋaanviirima a yaa lueri a ta nyini ba meena po nuruba pi ale baye a yaa te ba yoi ayen tuimtomdoɓa. Tuimtomdoɓa de jam ale: ¹⁴⁻¹⁶ Simon, (waai ate wa te wa yoi paali ayen Piita la), ale Andiru (waai ale ka Simon suok la), ale Jeemsi, ale Joɓɓ, ale Filip, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Tomasi, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika), ale Judas Iskariot, waai le wa ta Yeezu a ga bobri sak la.

¹⁷ Yeezu ale ga nyini guuku zuk a siŋ ale wa ŋaanviirima la, wa yaa chen ga zaani juijui ate tenjka a dua magsi chaab la. Wa ŋaanviirima yegayega ale nuru boari me nna yegayega a jam nyini Judia tenjka meena ale Jerusalem ale Taaya ale Saidon tenjanja ale kali nya kpeemu noai la. Ba meena jam jam kama ayen ba wom wa sinsanja abe wa tebi ba tuetanja me. ¹⁸ Baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po ate ti a daani ba la a jam maa nya nyinyogsa kama me. ¹⁹ Nuru boanni a yaa kasim jam a tusi chaab ayen ba tiri wa, dii nyin la, pagrim ale jam nyini wa jigi a jam a te ba meena nyinyogsa.

²⁰ Wa yaa zak wa zuk a nya wa ŋaanviirima ale deri piilim sakka ayen, “Nama, mi ŋaanviirima, baai ale ka ŋanjagsa la ta supeentik kama, dii nyin la, nama le de Naawen Naamu.

²¹ Nama baai ate kom ta ni yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le chak.

Nama baai ale a kum yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyin la, ni chum le la.

22 Nama baai ate nuruba kisi ni la, ale a zeri ni ale a le ni ale a weeni ayen ni ka nuru baata la, nyaŋa de meena ni ale a va mi Saalobiika nyin, la ta supeentik kama.

23 Ni a gok ale supeentik ba ale a nye ni dila la, dii nyin la, tutuna kpeema ale bo wenŋmazuk a limsi ni. Daa nama nyiini ale piilim a nya dila, ba kokpienŋsanja a jam nye Naawen biisiteeroma jigi ka dila degadega.

24 Alege nama baai ale jigsi la ku ale bie ni jigi kama dii nyin la, nama poom deri nya ni masimu kama yogyogla.

25 Nama baai ale chak yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, kom le yik ni chum diipo.

Nama baai me ale a la yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ni le kum chum diipo.

26 Nama baai ate nuru meena a te ni pimpauk la, ku ale bie ni jigi dii nyin la, ba kokpienŋsanja a jam biisi ka dila degadega a magsi chaab ale biisiteero baai ale jam a velim dila po dila po ayen ba ka Naawen biisiteeroba la.

27 “Alege mi a biisi ale ka nama baai ale a wom la ayen ku a fe kama ayen ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanŋa a te baai ale kisi ni la 28 abe ni a niak baai ale a ka a te ni la, abe ni a puusi Naawen a te baai ale a le ni la. 29 Waai a dan fobi fi tapiak, virim ka choawa me a te wa ate wa fobi. Waai me abe dan yeeri fi garigeli ale pagrim, yeeri garuk kuui me ate fi jo garigenni a vi ku zuk la a te wa. 30 Waai a dan juisi ni jaab, ku a fe ate ni te wa. Waai abe dan pa ni jaab me ni kan bek wa ate wa te ni. 31 Ni nye ni chaab jigi ase nama me ale a yaali ayen nuru nye nama me jigi dii la.

32 “Ni dan ta yaalika ale baai ale ta yaalika ale ni la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen tuimbaata nyam dek a ta yaalika kama ale baai ale ta yaalika ale ba la. 33 Ni be dan a tom tuimmanŋa a te baai me ale a tom tuimmanŋa a te nama me la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Boan nyinŋa, tuimbaata nyam a nye ka dila degadega me. 34 Ni be dan te nuru maarika ale ge ta yiila ayen wa me a le te ni maarika, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Tuimbaata nyam me a te maarika ka tuimbaata nyam me ale a yiili ayen bala me le te ba maarika. 35 Alege ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimmanŋa a te nuruba, abe ni kan a yiili ayen ba me le tom tuimmanŋa a te nama me, abe ni a te nuruba maarika, abe ni ka a yiili ayen nuru bala me a le maari nama me. Ni dan nye nyaŋa de meena ni tutuna kpeema ŋaai ale bo ŋaŋ la, le zuak ka nna yegayega ate ku sak ayen ni ka Naawen kpeeni bisa, dii nyin la, wa diem ta jirim kama ale baai ale kan a nye nuru jiam ase ba nin nye wari a te ba la. Wa ta jirim me kama ale gaasa nyam. 36 Ni ta jirim ase ni kowa Naawen ale ta jirim dii la.

37 “Ni dan a bo nuruba buusa, nama dek me le nya ka buusa boka. Dila nyin la, ni kan a bo nuruba buusa. Ni vonj a te nuruba ate nama me nya vonjeka. 38 Ni te nuru jaab ate Naawen pa jaab a te nama me ate ku poom gaam taam sueri a nyini. Dii nyin la, fi le pa poli kaai a magsi jaab a te nuru la, poli kala degadega ate Naawen le pa magsi a te nama me.”

39 Wa ŋman pilim magsi wamagsini di choa ayen, “Yio an baga a dari yio. Ba dan nye dila, ba noa bayewa a lo ka goluk po. 40 Ŋaanviiro an

gaam wa kpagiya alege kpagini a dan sak wa nalimnyiini, wa a nye ase ka kpagini la.

⁴¹ “Ka boa ale soa ate fi a nya yiok kuui ale bo fi vaanchoa nummu po la alege fi an baga a nya duok kuui ale bo fi dek nummu po la? ⁴² Fi baga a nye ka se a weeni fi vaanchoa ayen, ‘M doa, basi ate m pa yiok fi nummu po a basi’, alege an baga nya duok kuui ale dua fi dek nummu po la? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ni ka pimpaasiroba. De ninj a pa duok kuui ale bo fi dek nummu po la a basi ate fi baga nya nalimnyiini a pa yeri kuui ale bo fi vaanchoawa nummu po la a basi.”

⁴³ Yeezu yaa nman magsi ayen, “Tiib buui ale ta nyinyogsa la, kan yoani yoan baata, ti buui me ale kan ta nyinyogsa la, kan yoani yoan manja, ⁴⁴ dii nyinj la, ba a minj tiib ka bu yoana jigi boan nyinja moota a kan yoani zaaun zuwa yaase gaa kan yoani kangbegi zuwa. ⁴⁵ Nuru manj a tom ka tuimmanja a ta a nyini wa sunum po a nyini. Nuru biok me a tom ka tuimbaata a ta a nyini wa sunum bioku po a nyini. Dii nyinj la, wa dii ale bo nuuru sunum po la, ka dila degadega ate wa a biisi.

⁴⁶ “Ka boan nyinj ale soa ate ni a wi mu ayen, ‘Nyɔɔɔ, Nyɔɔɔ,’ alege ni kan nye dii ate mi a weeni ni la? ⁴⁷ Nuru waai a dan jam mi jigi a wom m wienja ale va nja m le weeni a sak ni wa ale ka nuru waai choa la. ⁴⁸ Wa a nye ase ka nuru ale boro a se wa yeri la. Wa tu ka goluk ate ku sinj nna yegayega a yaa paari tintana a nyubi wa nyubini. Nmoruk ale ga ni a sueri tenka meena la, beli a yaa sueri a nyini ate nyiamu a chali ga a nak wa yenni alege bu an baga viti yenni a lonsiya, dii nyinj la, wa se di kama nalimnyiini ate di pagra. ⁴⁹ Alege m nman a weeni kama ayen nuru waai a dan wom m wienja ale ge kan va nja, wala choa a nye ase ka nuru ale se wa yeri alege wa an nyubi nyubi la. Benni nyiamu ale mobi la, wa yenni a yaa deri lo paari tenj nna bugibugi.”

7

¹ Yeezu ale biisi nueri la, wa yaa chenj Kapernaum tenka. ² Aroom tenka demma sojima kpagi dinyi ale jam ta wa tomteerɔ. Kpagini jam a yaali wa ka nna yegayega. Wa tomteerɔwa a yaa jam a yuak a moata kum. ³ Kpagini ale wom Yeezu wie la, wa yaa tom Juuma kpage nja gela ayen ba chenj a ga wi Yeezu ate wa jam tebi wa tomteerɔwa. ⁴ Ba yaa jam Yeezu jigi a saalim wa a weeni wa dila, ale ge weeni wa me ayen, “Kpagini de ka waai ale magsi ayen fi maari wa la. ⁵ Wa a yaali ti nuruma ka nna yegayega ate wa yaa se tuka dok a te ti.”

⁶ Yeezu a yaa va ba a chenj kpagini yenni. Wa ale jam tali maga ate wa paari yenni la, kpagini a yaa tom wa doaba ayen ba ga weeni wa ayen, “M dek nyɔɔɔ, kan daani fi dek ayen fi jam m yenni. Mi posima ale fi nin jam jo m yenni po. ⁷ Be ka dila ale soa ate m dek an jam fi jigiya. Biisi biik nyiini ale m tomteerɔwa a le nya nyinyogsa kama. ⁸ Mi me ka nuru waai ale a tom a te kpage nja chaab la. Alege m ta sojiba kama baai me ate mi me a nya ba zuk la. M dan weeni ba wanyi ayen wa chenj dela, wa a chenj kama, m dan weeni wanyi me ayen wa jam de, wa a jam kama, m dan weeni m tomteerɔwa ayen, ‘Nye nna,’ wa a nye kama.”

⁹ Wa ale weeni nyanja de meena a nueri ate Yeezu wom la, ku jam cha Yeezu ka nna yegayega ate wa virim weeni nuru boanni ale jam va wa la ayen, “Tenka meena ale dua, mi an diem nya siaka de choa. Izirali dek tenka po me mi an nya ka choa.”

¹⁰ Kpagini ale tom nuru baai la, a yaa pilim kuli kpagini yenni a ga a paari a nya ale tomteerowa a ta nyinyogsa kama.

¹¹ Ku nyaanynin ate Yeezu chej tenj kanyi ate ba a wi ayen Neen. Wa nyaanviirima ale nuru boari nna yegayega ale jam maa va wa. ¹² Ba ale ga boro a moata noai dii ale a jo tenka po la, Yeezu yaa nya ale nuru wanyi a kpi ate ba ji a ta a nyini. Wa mawa biik meena a jam ale nuruwa. Wa mawa be jam ka pukogi. Nuru boari a yaa jam maa nyini tenka po a va wa. ¹³ Nyonowa ale nya pukogini la, jirim yaa yik Nyonowa ate wa weeni pukogini ayen, "Kan a kum". ¹⁴ Yeezu yaa chej a ga tiri tiaka ate nuru baai ale ji kpiowa la, a yaa deri zaani. Yeezu yaa weeni kpiowa ayen, "M biiga, mi ale a weeni fu ayen fi yiri." ¹⁵ Kpiowa yaa deri yiri a biisi ate Yeezu yaa pa wa a te wa mawa.

¹⁶ Yogsum yaa jam yik ba meena ate ba a te Naawen pimpauk ale a weeni ayen, "Biisiteero kpionj ale pa wa dek a sak tama. Naawen abe ale jam ayen wa vari wa nuruma a basi."

¹⁷ Wannu de ate Yeezu nye la, a yaa jam tagli Judia tenka meena ale tenj sii meena ale jam kala a gilim ka la.

¹⁸ Jon nyaanviirima ale wom wienja de meena la, ba yaa weeni sak wa. Wa yaa wi ba baye a tom ba ¹⁹ ayen ba chej Nyonowa jigi a ga bek wa ayen, "Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonjoa?"

²⁰ Ba ale jam paari Yeezu la, ba yaa weeni ayen, "Jon Sokateerowa ale tom ti fi jigi ayen ti bek fu ayen, 'Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonjoa?' "

²¹ Ba ale jam za a limsi dula jigini la, Yeezu jam tebi ka nuruba nna yegayega tueta ale yiaik chichiribaata nuruba zuima po a basi, ale lagi yeeba yegayega nina. ²² Wa yaa tulisi Jon nuruma ayen, "Ni pilim nman chej ga weeni Jon dii ate nama nya ale wom me la. Ni nya baai nina daam ale ligi la, ba yaa a nya kama, baai daam ale ka gbatta ale gbanja la, ba yaa a yiri a chej, baai daam ale ka gama, ba yaa ta nyinyogsa, baai daam ale ka tukpara nyam la, ba yaa a wom, kpeebe a yiri kum po, nanjagsanja a wom wamanjanja. ²³ Baai ale kan ta chichama ale mi la, ta supeantik kama."

²⁴ Jon nyaanviirima ale basi Yeezu ale a kuli la, Yeezu yaa deri pilim a biisi Jon wie ale nuru boanni, a bek ba ayen, "Nama ale jam nyini chej sagini po la nama poli ayen ni nya ka boa? Nama a poli ayen ni nya ka nuru ate wa a nye ase wuuk ate viok a fugi la? ²⁵ Nama nyini ayen ni nya ka nuru ate wa jo garuk nalinta? Aawo, nuru baai ale a jo garuk nalinta ale a de masim la, a bo ka nalima yie. ²⁶ Mi a bek ka nama ayen ni weeni a sak mu jaab buui dek ate nama nyini ayen ni nya la? Ni nyini ayen ni nya ka biisiteero? Mm, ni nya wari kama di gaam biisiteero. ²⁷ Ka waai ate ba nmarisi wa wie Naawen Gbanja po la ale nna ayen, Naawen weeni ayen, 'Ni nya, mi a tom ka m nuru ayen wa de fi ninj a gomsu siuku magi a te fu.' ²⁸ Mi a weeni ni kama ayen Jon a gaam ka waai meena ate nipok a biak la. Alege waai ate ba a zaab Naawen naamu po la, a poom gaam Jon kama."

²⁹ Nuruma meena a jam wom wa kama. Ba ale lampoo cheesiroma a jam siak kama a va wie nyaai meena ate Naawen a yaali la ate Jon a te ba soka. ³⁰ Alege Farisiima ale Juuma Sinsanja sagroma a jam zeri Naawen ale a yaali ayen wa nye dii a te ba la kama ate ba yaa zeri ayen Jon kan te ba soka.

³¹ Yeezu yaa nman ayen, “Ka boan jaab ate mi le pa a magsi chaab ale jinla demma nna? Ba a nye ase ka boan la? ³² Ba a nye ase ka bimbaansa ale kala yaba peelin po a wi chaab a weeni ayen, “Tama peeri damunsana kama alege fi kan gogi? Tama be nman yi ka kuuna yiila alege fi kan kumu?” ³³ Siuk kula po Joon Sokateerowa ale jam jam la, wa jam bobi ka noai, a kan de nandiinta yaase wa nyu daam, ate ni jam a weeni ayen, ‘Wa ta ka chichiribiok wa zuk po.’ ³⁴ Ku njanjnyinj ate mi Saalobiika me a jam a de ale a nyu la, ni jam weeni kama me ayen, ‘Mi baga a de ale a nyu, ka nna yegayega, ayen mi ka lampoo cheesiroba ale tuimbaata nyam doa.’ ³⁵ Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo meena yam nyam a nyiem dan nya Naawen yammu, ba a minj hu kama.”

³⁶ Farisii wanyi ale jam wi Yeezu ayen wa jam de nandiinta ale wa ate Yeezu yaa chenj ate ba kala a de. ³⁷ Tenj kala po nipok ale jam boro. Wa jam ka waba nyeerik. Wa ale wom ayen Yeezu a bo Farisii wa yeri a de nandiinta la, wa yaa ta kpa buui nyum ale masa la jam Yeezu jigi, kpaamu jam sueri ka kpaam chenbili. ³⁸ Wa yaa zaani Yeezu tenj a kum ale pa wa ninyiamu a sugri Yeezu nansana ale ge a yaa domsi kali tenj a pa wa zuisana a duisi wa nansana ate si ko, ale a puusi, a yaa pa kpaamu a kpiiri si zuk. ³⁹ Farisiiwa ale nya dila la, wa yaa weeni wa dek wa popola po ayen, “Nuruwa de a daam dan sum ka Naawen biisiteero, wa te seba nipowa de ale ka waai choa a tiri wa la kama, dii nyinj la, nipowa ka waba nyeerik.”

⁴⁰ Yeezu ale minj nuruwa ale a poli nna la, wa yaa tulisi wa ayen Simon, “M ta ka wari ayen m weeni a sak fu.”

Simon me a yaa bek wa ayen, “Ka boan wari, sagro?”

⁴¹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Nuru ale jam boro a yaa piem wa ligra a te nuruba baye. Nuruma de wanyi a jam piem ka daa kobsinu tutuna, wanyi me piem daa pisinu tutuna. ⁴² Ba noa bayewa an nman jam baga a tuni nuruwa ligrana a te wa. Nuruwa yaa vonj te ba meena ale weeni ba ayen ba basi ba pamanja tunika. Ka ba wana dek ale ta yaalika yegayega yogyogla de ale nuruwa de?”

⁴³ Simon yaa tulisi Yeezu ayen, “Mi a poli ayen ka waai ale ta nuruwa ligra yegayega alege wa vonj a te wa la, le wa ta yaalika nna yegayega ale wa.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi biisi ka wensie”, ⁴⁴ ale ge yaa virim nipowa jigi a bek Simon ayen, “Fi nya nipowa de? Mi ale jo fi yenni po alege fi an te mu nyiam ayen m nca sugri m nansana alege nya wa de sugri ka mi nansana ale wa ninyiam ale nman pa wa zuisana a duisi si ate si ko. ⁴⁵ Fi an te mi tia, alege diipo ate mi ga jo yenni de po la, wa an diem basi mi puusa. ⁴⁶ Fi an pa kpaam a kpiiri m zuwa, alege wa pa ka kpa masak a kpiiri basi m nansana zuk. ⁴⁷ Wa ta yaalika ka nna yegayega dii nyinj la, wa nya vonj teka kama wa wabaatana nyinj. Alege waai ale nya vonteka magla la, a ta ka yaalika magla me.”

⁴⁸ Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi nya vonteka kama.”

⁴⁹ Baai meena ale jam maa boro a de la, a yaa jam a bek chaab ayen, “Ka wana ale nna, a vonj nuruba wabaata a te ba?”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi siaka vari fu basi kama, chen ale suyogini.”

8

¹ Ku njanjnyinj ate Yeezu yaa nyiem gilim a chenj tenjkiensa ale tenjfiisa a sak nuruba Naawen wamanjana wie a magsi chaab ale Naawen Naamu.

Wa ŋaanyirima pi ale bayewa a jam maa bo ale wa kama. ² Nipooba gela me baai ate wa jam yiaƙ chichiribaata ba zuima po a basi ale ba gela me baai ate wa jam tebi ba tueta la a jam maa va wa kama. Nipooma de jam ale Mɛɛri waai ale jam nyini Magdala tenƙa ate Yeezu yiaƙ chichiribaata tiyopoi wa zuku po a basi la ale ³ Chuuzu waai ale jam ka Naawa Ayerod tomteeroma kpagi la, powa Joana ale Suzana ale nipooba ba chaab nna yegayega. Nyaba de meena ale jam pa ba dek ŋanta a nya Yeezu ale wa ŋaanyirima zuk.

⁴ Nuru boari nna yegayega a yaa nyini tenja toƙatoga a jam wa jigi ase wa ale va si po a taam la. Ba ale jam jam wa jigi a piisi nna yegayega la wa yaa piilim sakka ale wamagsini ayen,

⁵ “Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk ŋanbie, biena gela a yaa lo siuku niŋ ate nuruba a yaa tabi ŋa zuk taam ate nuinsa a deri jam pisi ŋa meena. ⁶ Na gela me a lo tintana po. Na ale nyini a chim la, ŋa yaa jak a kpi dii nyin la, tantaŋa an jam soa dii dula jigini ate nyiam a duagi. ⁷ Na gela me a lo munsa po a yaa nyini a gum chaab ale munsaŋa ate si gerigeri ŋa. ⁸ Na gela me a lo ten nalun po a nyini a chim biak a be bie kook dinyidinyi nyin.”

Yeezu ale weeni wa wamagsini de a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale ta tue a wom la, wa wom mi nalimnyiini.”

⁹ Wa ŋaanyirima ale bek wa wamagsini de kiri la, ¹⁰ wa yaa tulisi ba ayen, “Naawen basi kama ate nama seba wa naamu wasusunna alege nuruba gela jigi, ŋa chim ka wamagsima nyiini ate ba a nya ale a nya alege ba kan miŋ, ba a wom ale a wom alege ba kan miŋ ŋa.”

¹¹ Yeezu yaa weeni ayen wamagsini kiri ale m na: “Bieŋa ka Naawen wienja. ¹² Be ŋaai ale lo siuku po la ka nuru baai ale wom Naawen wienja de la, ate Sitaana a yaa jam jo ba suniimaŋa po a pa ŋa ta nyini ate ba kan nya siuk a siak a te ŋa ate ba a nya varibasika. ¹³ Be ŋaai me ale lo tintanaŋa po la, a nye se ka baai ale wom ŋa ate ba sue peenti alege ŋa kan jo ba suniimaŋa po nalimnyiini la. Ba yaa va ŋa maga dega, alege nyenyaka a dan jam ba jigi Naawen wienja vaka nyin, ba nyiem deri pa ŋa vaka a basi. ¹⁴ Be ŋaai ale lo munsaŋa po la, a nye ase ka baai ale wom ŋa alege tenka po wienja popolaŋa ale ba ligra yaalika yegayegaka ale ba ŋanyaalika, ŋala meena a de ka Naawen wienja ate wamaŋ an бага nyini ŋa po a nyini. ¹⁵ Be ŋaai ale lo ten nalunƙu po la, a nye ase ka baai ale wom ŋa ale ta ŋa ba suniima po a va ŋa nalimnyiini ale a zuli wa ale a tom tuimmaŋa la.”

¹⁶ Yeezu a yaa ŋman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru karo a toati wa bolimzeun ale ŋman pa jaab ku a yaase wa pa ku a zaani gaduok tenka. Alege wa dan toati, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya ate baai ale a jo doƙku po la a nya bolimu.

¹⁷ “Boan nyinŋa, wari karo a suk ate di kan nyini peelim ate nuruba a nya, yaase wari karo a chim wasusugi ate di kan nyini peelim ate waai meena a seba.”

¹⁸ Yeezu yaa pa wanni de a biisi nueri a weeni ayen, “Be ŋman lak tue wom wa dii ate Naawen a weeni la. Dii nyin la, waai ale seba Naawen maga dek la, Naawen le basi kama ate wa ŋman seba wa nna yegayega a gum du, alege waai me ale kan seba wa, alege a poli ayen wa seba wa la, Naawen le basi kama ate wa kan poom seba wa ale maga dek me la.”

¹⁹ Dula jigini, Yeezu suataŋa ale wa mawa a yaa jam wa jigi alege, ba ale jam paari la, ba an бага a nya wa dii nyin la, nuruma a jam piisi ka

nna yegayega. ²⁰ Nuruma yaa weeni Yeezu ayen, “Fi mawa ale fi suaatanja a za peelim a yaali ayen ba nya fu.”

²¹ Yeezu yaa weeni nuruma meena ayen, “Mi ma ale mi suaata ale baai ale wom Naawen wanni ale siak a te di la.”

²² Da yen ate Yeezu ale wa n̄aanviirima a yaa jo n̄aarun̄ po ate wa weeni ba ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kun̄kula.” Ba yaa siak ate ba a taam. ²³ Ba ale bo nyiamu po a chen̄ la, goom a yaa deri yik Yeezu. Va kpion̄ a yaa yiri ale ba diem bo nyiamu po. Ba n̄aarun̄ku a yaa nye ase nyiamu a sueri ku la ate ba yaa poli ayen ba bo ka kum po. ²⁴ Ba yaa nak Yeezu a yiri a weeni wa ayen, “Ti Nȳon̄, Ti Nȳon̄, ti boro a kpi kama.”

Yeezu yaa yiri a weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a baliñ. Ba waai an n̄man choaya ale maga dek me. ²⁵ Yeezu yaa bek wa n̄aanviirima ayen, “Ni siaka le?”

Ku yaa cha ba ate ba kpaziim a nak ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa n̄aya?”

²⁶ Yeezu ale wa n̄aanviirima a yaa jam paari Gerasa t̄n̄ka. T̄n̄ka de bo ka Galili mogi kpeeni kori gen̄. ²⁷ Wa ale ga nyini n̄aarun̄ku po a ga siñ t̄n̄ la, Gerasa deno ate chichiribaata a jam bo wa zuk po a yaa jam Yeezu jigi. Ku jam beni ka nna yegayega. Wa an jam a jo gatta. Wa be jam bo daa yeri po, wa jam bo ka juijui ate ba a gu kpeebe la a goa boositana sunsun̄. ²⁸ Wa ale nya Yeezu la, wa yaa lo t̄n̄ wa niñ a yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi a yaali ka boa m jigiya, fi Yeezu Naawen kpeeni biika? Mi a saalim, kan namsi mu.” ²⁹ Wa weeni dila kama dii nyin̄ la, ka Yeezu ale na chichiribioku ayen ku nyini wa zukku po a nyini. Wa jam ka chichiribiok kuui ale kasim a jam a daani wa nna yegayega la. Ba jam yik wa kama a pa choarima a bobi wa nisa ale wa nan̄sa alege wa nyiem diem gebi n̄a ale ge ate chichiribioku a ta wa chen̄ ga bo sagini po.

³⁰ Yeezu yaa bek wa ayen, “Fi yoi ale boa?”

Wa yaa tulisi ayen, “Mi yoi ale Anuruboari.” Dii nyin̄ la, chichiribaatanja a jam piisi ka nna yegayega a jo wa. ³¹ chichiribaatanja a yaa saalim Yeezu ayen wa kan na ti ate ti chen̄ ninam jigiya.

³² Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Chichiribaatanja a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti nyini a ga jo dien̄a po ate n̄a yaa chali siñ a ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³³ Chichiribaatanja meena yaa nyini nuruwa zukku po a ga jo dien̄a ate n̄a meena chali siñ mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³⁴ Nuru baai ale jam a nya dien̄a zuk la ale nya dii ale nye la, ba yaa chali kuli ba yien̄a a ga weeni t̄n̄ka po demma ale baai meena ale jam bo ba tatta po la. ³⁵ Nuruma yaa nyini chen̄ Yeezu jigi ayen ba nya dii ale nye la. Ba yaa nya nuru waai ate chichiribaatanja a poom ta wa la ale wa kala Yeezu t̄n̄ a jo gatta. Wa an n̄man a yesimu. Yogsum a yaa deri yik ba. ³⁶ Baai ale nya dii meena ale nye la, a yaa weeni sak nuruba ba chaab ayen nuru waai ate chichiribaatanja a jam ta wa la a yaa ta ka nyinyogsa.

³⁷ Gerasa demma meena, a yaa weeni Yeezu ayen wa nyini ba t̄n̄ka po a nyini, dii nyin̄ la yogsum nna yegayega ale jam yik ba. Yeezu a yaa chen̄ ga jo n̄aarun̄ku po a pilim n̄mani. ³⁸ Nuru waai ate chichiribaatanja a ta wa la, a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate wa maa va wa a chen̄.

Yeezu yaa z̄eri ale weeni wa ayen. ³⁹ “Pilim kuli fi yenni a ga weeni sak wai meena Naawen ale nye dii a te fu la.”

Nuruwa yaa chen̄ ga jo t̄n̄ka meena po a weeni Yeezu ale tom dii a te wa la.

⁴⁰ Yeezu nman pilim nmani mogini kauk kunjula juijui ate wa poom basi la. Nuru boari a yaa te wa tia, dii nyinj la, ba kasim jam a limsi wa kama. ⁴¹ Ku an jam bo la beniya alege ate nuru wanyi a yaa deri jam lo Yeezu nanja ten a saalim wa ayen wa maa va wa ate ba kuli wa yenni. Nuruwa yoi jam ale Jairus. Wa jam ka ba tuka diinaja kunyi kpagi. ⁴² Wa jam ta ka wa le yen ate wa a yuak a moata kum. Nipokbinni a jam ka bena pi ale naye.

Yeezu ale jam siak ate ba chen la, nuruma jam piisi ka nna yegayega a yaa jam a tusi wa. ⁴³ Nipok ale jam maa bo ba po a yuak ate ku ga paari bena pi ale naye. Wa tuomu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Wa jam pa wa nantaja meena tuesi ka tiita alege nuru a jam karo a baga tebi wa. ⁴⁴ Nuruma ale jam gilim Yeezu dila la, wa yaa va Yeezu njanjnyinj a tiri wa garuku noanni. Wa ale tiri la, wa chiaka loka yaa deri basi wa. ⁴⁵ Yeezu yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi la?”

Ba meena yaa pagsi ayen daa ba. Piita yaa weeni ayen, “Nyono, ka nuruma ale gilim fu dii la ale tusi fu.”

⁴⁶ Alege Yeezu tulisi wa ayen, “Ka nuru ale tiri mu dii nyinj la, m seba kama ayen pagrim ale nyini m jigi a nyini.” ⁴⁷ Nipowa ale minj ayen Yeezu minj kama la, wa yaa nyini ate wa nyinjka a gok a lo Yeezu ninj a weeni ate waai meena wom dii nyinj ale soa ate wa tiri Yeezu a deri nya nyinyogsa la. ⁴⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M lie fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyogsa, be chen ale suyogini.”

⁴⁹ Yeezu ale diem jam boro a biisi la, nidca wanyi a yaa nyini Jairus yenni a jam weeni Jairus ayen, “Fi leewa kpi kama, kan nman daani Sagrowa.”

⁵⁰ Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan chali yogsum, ta siaka nyiini ale wa le nya nyinyogsa kama.”

⁵¹ Yeezu ale paari Jairus yenni la, wa an siak ate nuruba a maa va wa jo alege ka Piita ale Joon ale Jeemsi ale biika kowa ale wa mawa ale jam maa va jo. ⁵² Nuruma jam a kum kama ale a kaari alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan a kum boan nyinjja, wa an kpiya, wa a goa kama.”

⁵³ Wa ale weeni ba dila la, ba yaa a la wa ale ge seba chak ayen nipokbinni kpi kama. ⁵⁴ Alege Yeezu a yaa zak nipokbinni nisa ale weeni wa ayen, “Biiga, yiri nmai.” ⁵⁵ Yeezu ale weeni dila la, nipokbinni chiika a pilim jam ate wa deri yiri bunyi dekki. Yeezu yaa weeni ba ayen ba nye nandiinta a te wa ate wa de. ⁵⁶ Ku yaa cha wa nyamma alege Yeezu yaa kaam ba ayen ba kan weeni a sak waaiya dii meena ale nye la.

9

¹ Da yen ate Yeezu a yaa wi wa njanjviirima pi ale bayewa ate ba jam jigi yen ate wa te ba pagrim ayen ba baga a yiaak chichiribaata meena wuu nuruba zuima po a basi abe ba a tebi tueta. ² Wa yaa tom ba ayen ba ga sak nuruba Naawen Naamu wie abe ba a tebi nuruba. ³ Wa nman weeni ba ayen, “Nama ale a chen la, ni kan pa jaabjaab ale ni. Ni kan pa tachegsa, a yaase fotta, a yaase nandiinta, yaase ligra, abe ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. ⁴ Yeri dii meena wuu ate ni a jo la, ni goa dula ate ku ga paari diipo ate ni a yaali ayen ni basi tenj kala la. ⁵ Ni dan jam paari tenj kanyi ate tenj kala demma a dan kan te ni tia, ni daa basi dula jigini ni kpaanti ni nanjana paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyinj.”

⁶ Yeezu ale ga biisi nueri la, ba yaa chen tenjana meena a sak Naawen wamanjana ale a tebi nuruba jigi meena.

⁷ Galili tenjka Naawa Ayerod a yaa jam wom wie njaai meena ale jam a nye la, alege wa an jam minj nja kiri ya, dii nyinj la, nuruba gela ale jam a weeni ayen ka Joon ale yiri kum po, ⁸ ba gela me a jam a weeni ayen ka Elaja ale nman pilim jam, ba gela me a jam a weeni ayen ka dila po dila po Naawen biisiteeroma wanyi ale yiti kum po. ⁹ Ayerod a yaa weeni ayen, “Mi gebi Joon zukku kama a basi alege ka wana ale la ate mi a wom wa wie?” Dila nyinj, Ayerod a yaa jam kasim a yaali ayen wa nya Yeezu.

¹⁰ Baai ate Yeezu jam tom la a yaa pilim jam a weeni wa dii meena ate ba nye la. Wa yaa yik ba a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini ate ba chen tenj kaai ate ba a wi ayen Beteseida la. ¹¹ Nuru boanni ale wom ba wari la, ba yaa sanj va ba jam paari ba ate wa nye ba tia ale sak ba Naawen Naamu wie ale tebi baai me ale jam a yaali febika la.

¹² Wenni ale jam boro a sinj la, wa njaanviirima pi ale bayewa a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Basi ate nuruma chen tenfisaŋa ale tattana ale gilim la a da nandiinta a de abe ba gisi goom jigi dii nyinj la, tama ale bo dela la, nuru ka dela jigini ayen wa nya ba zuwa.”

¹³ Alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama te ba nandiinta ate ba de.”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama ta ka borobotta tinu nyiini ale juma njae. Fi a yaali ayen ti ga da ka nandiinta a te nuruma de meena?” ¹⁴ Dii nyinj la nuruma jam ka nidoaba tusa njanu.

Wa yaa weeni wa njaanviirima ayen ba weeni ba ate ba kali togatoga nuruba pisinu pisinu.

¹⁵ Wa njaanviirima a yaa nye dila. ¹⁶ Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma njaewa a yaa zak zuk a nya wennyamazuk a nye Naawen jiam ale ge a yik borobottana ale jumaŋa a njanari a pa te wa njaanviirima ayen ba chari nuruma. ¹⁷ Ba meena a jam de chak kama ale tali ate wa njaanviirima yaa cheesi nandiin talaŋa sueri busisa pi ale siye.

¹⁸ Da yenj ate Yeezu a jam boro a puusi Naawen wa dek wa nyiini, wa njaanviirima nyiini ale jam maa bo dula jigini. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁹ Wa njaanviirima yaa tulisi wa ayen, “Ba gela a wi fu ayen ka Joon Sokateerowa, ba gela me a wi fu ayen ka Elaja a yaa nman pilim jamu. Mba me a weeni ayen fi ka dila po dila po Naawen biisiteeroma po wanyi waai ale yiri kum po la.”

²⁰ Wa yaa nman bek ba ayen, “Alege nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita yaa tulisi wa ayen, “Fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom ate wa jam la.”

²¹ Yeezu yaa kaam ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan weeni nuru waai wanni de, ²² Wa yaa nman weeni ayen, “Nuruba le basi ate mi Saalobiika a nam nna yegayega ate nisomma ale Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma a zeri mu abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa njata a dan paari m le yiri kum po.”

²³ Wa yaa weeni ba meena ayen, “Nuru waai a dan a yaali ayen wa wa mi, ku a fe kama ayen wa zeri wa dek yaalika abe wa gomsa wa dek daa meena a magsi kum abe wa jam va mu. ²⁴ Dii nyinj la, waai a dan kan gomsa wa dek a magsi kum alege goanti a yaali ayen wa boro wa dek nyinj, kula choa nyonowa, a jok wa nyuvunni kama. Waai abe dan jok wa nyuvuri wa ale va mi la nyinj kula nyonowa le vari wa nyuvunni a basi. ²⁵ Boan nyinja, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenjuk de meena masimu ale ge jogi wa nyuvuri ya? ²⁶ Nuru waai abe dan a chali chivie nyaka ale mi ale m sinsanja, mi Saalobiika a dan nman

pilim jam ale m zulaŋa ale Kowa zulaŋa ale wa sabiiloma zulaŋa mi me le chali chivie ale kula nyɔnɔwa. ²⁷ Alege mi a weeni ka wensie ayen nama baai ale za dela la, ni ba gela a kan kpi abe ni ge nya Naawen Naamu.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienɔa de, ate daa ŋayopoi a jam taam la, wa yaa yik Piita ale Jeemsi ale Joɔn a ta ba jueli guuk kunyi zuk ayen ba puusi Naawen. ²⁹ Yeezu ale jam boro a puusi la, wa nimbidiaka a yaa deri tagri ate wa gattaŋa me a tagri a peenti a nyagsi nna yegayega. ³⁰ Nuruba baye a yaa deri za a biisi ale wa. Ba jam ka Moosis ale Elaja. ³¹ Ba me a jam a nyagsi ka nna yegayega. Ba jam boro a biisi ale Yeezu a magsi chaab ale ka wa ale wa cheŋ Jerusalem a ga kpi ate ku nueri a va Naawen popolaŋa ale magsi dii la. ³² Goom nna yegayega ale jam yik Piita ale wa vaanchaama. Ba ale yiri goomu po la, ba yaa nya Yeezu nyagsika yegayegaka ale nidoama bayewa ale ba za ale wa. ³³ Nidoama bayewa ale jam boro a yaa ba basi Yeezu abe ba cheŋ la, Piita yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, tama ale bo dela dii la a nala kama. Basi ate ti viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis soa kunyi abe Elaja me a soa kunyi.” (Piita jam ze dii ate wa a biisi la.)

³⁴ Piita ale jam boro a biisi dila la, chinmari yaa jam lik ba. Di ale jam lik ba la ate yogsum a yaa yik ba ate ³⁵ lueluk a yaa nyini chinmanni po a weeni ayen, “Yeezu ale Mi Biik ate m lueri, ni be wom wa nalimnyini.”

³⁶ Lueluku ale ga biisi nueri la, ba yaa nya ale Yeezu a za wa dek wa nyiini. Va ŋala po ba an jam weeni sak nuru waaiya dii ate ba nya la.

³⁷ Vari ale veenti ate ba nyini guuku zuk a siŋ la, nuru boari ale jam tu wa. ³⁸ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a kaari a yaa weeni ayen, “M Sagɔ, mi a saalim fu kama ayen fi nya m biika, wala nyiini ale m biik. ³⁹ Chichiribiok ale ta wa ate wa nyiem deri a kaari nna yegayega. Ku dan ga yiri, ku nyiem kasim chiak wa kama a fɔbi teŋ ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. Ku kasim a nye ka dila a te wa mula ku kan maari a basi wa. ⁴⁰ M be poom saalim ka fi ŋaanviirima ayen ba yia ku wa zukku po a basi alege ba an бага a nyeya.”

⁴¹ Yeezu yaa weeni ayen, “Nama jinla demma baai tue ale kpari ate ni ka siaka me la, nama a yaali ayen mi bo ale ni ate ku paari ase ka dimpo la? M be le ta sudunni ale ni ate ku ga paari ka dimpo?” Wa yaa weeni biika kowa ayen, “Ta fi biika a jam dela.”

⁴² Biika kowa ale jam ta wa cheena la, chichiribioku a yaa chiak biika a fɔbi teŋ ate wa nyinŋa deri a gok. Alege Yeezu yaa weeni chichiribioku ale nin muna ale ge a tebi biika a yaa pa wa a te wa kowa. ⁴³ Ku yaa cha waai meena ate ba yaa nya Naawen pagrimu ale ka dii la.

Ba meena ale jam nya wakperikalisaŋa de meena ate wa nye la, Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, ⁴⁴ “Ni kan bagim wie ŋaai ate mi a yaali ayen m weeni ni la. Wienɔa de ale, ba le yik Mi Saalobiika kama a nyo nuruba nisa po.” ⁴⁵ Alege ba an jam miŋ wa ale biisi dii la kiriya. Ku jam ka wa susugi ba jigi ate ba kan бага a miŋ di kiriya. Alege yogsum ale jam ta ba ate ba an bek wa ale weeni dii la kiriya.

⁴⁶ Ku ŋaanŋyiŋ ate wa ŋaanviirima a yaa ta nampaga ale chaab a bek chaab ase ka ba wana ale nuru kpion ba meena po. ⁴⁷ Yeezu yaa miŋ ba ale ta popola ŋaai ba suniimaŋa po la, wa yaa yik biik wanyi a zaani wa teŋ ⁴⁸ a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan zuli biik ase biika de la mi nyin, wa zuli ka mi dila. Waai me abe ale a zuli mi la, a zuli ka waai me ale tom mi ate m jam la, boan nyinŋa, waai ate nama a poli ayen wa daa nuru kpion ni meena po la, ka wala dek ale nuru kpion ni meena po.”

⁴⁹ Joon yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, tama nya ka nuru wanyi ate wa pa fi yonni nyinj a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi ate tama yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyinj la, wa daa tama po.”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wa kan weeni wa ayen wa basi dii nyinj la, nuru waai a dan kan a nye ayen fi basi dii ate fi a nye la, kula nyɔnɔwa, a maari fu kama.”

⁵¹ Yeezu daanja ale jam mɔata ayen wa chej wenjmazuk la, wa yaa poli wa popola meena ayen wa a chej ka Jerusalem tenka. ⁵² Wa yaa tom nuruba ayen ba de nin a chej Samaria tenka tenjik kanyi po a ga goms magsi a limsi wa. ⁵³ Alege nuruma a jam zeri kama ayen wa kan jam ba tenka dii nyinj la, ba jam seba chak kama ayen Yeezu popola meena a bo ka wa Jerusalem chelimu po. ⁵⁴ Wa njaanjviriima Jeemsi ale Joon ale nya ale nuruma a zeri wa la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ti Nyɔnɔ, fi a yaali ayen ti basi ate bolim nyini wenjmazuk a jam de nuruma de?”

⁵⁵ Ba ale bek wa dila la, wa yaa chiem nya ba a weeni ba ale nin muna, ⁵⁶ ate ba basi tenj kala chelim ale ge chej tenjik ka choa.

⁵⁷ Ba ale jam bo siuku po a chej la, nuru wanyi a yaa weeni Yeezu ayen “M le va fu a chej juijui meena ate fi a chej la.”

⁵⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Goadunsa ta vie kama a jo, nuinsa me abe ta tugta kama me a jo, alege Mi Saalobiika potim ka m dek yeri a goa.”

⁵⁹ Yeezu yaa weeni nuru wa choa ayen, “Jam va mu.”

Alege nuru wala a yaa tulisi Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, basi ate m linj chej a ga pa m kowa a gu abe m jam va fu,”

⁶⁰ Alege Yeezu yaa tulisi nuruwa me ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi ate kpeema a pa ba dek kpeeba a gu, alege fi tuini ale fi chej ga biisi Naawen Naamu wie ate nuruba wom.”

⁶¹ Nuru wa choa me a njman weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, m le va fu kama alege, mi a saalim ayen fi basi ate m linj banti m yenni demma abe m jam va fu.”

⁶² Yeezu njman tulisi wa me ayen, “Waai a dan pa wa nisa a vi niigakunni zuk a kpa alege njman cheemu a nya njan, kula nyɔnɔwa an magsi Naawen naamu po boka.”

10

¹ Ku njanjnyinj ate Yeezu yaa njman lueri nuruba pisiyopoi a yaa tom ba baye baye ayen ba de nin a chej tensanja meena po ale juijui meena ate wa dek weeni ayen wa le chej la. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Tenka a nye ase ka talim kpiem ate njandiinta a zuak nna yegayega bu po alege tuimtomdɔma an piisi la. Ni yaa be juisi njandiintanja nyɔnɔwa ate wa tom tuimtomdɔba ate ba nye ate njandiintanja jo dok. ³ Ni yaa be a chej. Ni nya, mi a tom ni kama ayen ni nyini a chej ase pabisa ate ba pa basi piina sunsu dii la. ⁴ Ni dan a chej, ni waai kan pa ligra foowa yaase foruwa, a yaase nuensa. Ni kan wari zaani siuk ayen ni puusi waai ya. ⁵ Yeri dii meena wuu ate ni a jo di po, ni nyiem linj puusi yenni demma a weeni ayen, ‘Naawen le ta niaka jam yenni de po.’ ⁶ Nuru waai abe dan bo yenni po ate wa a yaali ayen Naawen niak wa yenni, niak kaai ate nama a te wa la, le bo ale wa. Alege nuru a dan boro ate wa kan yaali Naawen niak wa la niak kaai ate nama weeni ayen ka bo yenni po la le pilim njman jam ka ni dek jigi. ⁷ Ni dan bo yeri po, ni kasim bo dila po a de abe ni a nyu jaab buuri meena ate ba nye a te ni la dii nyinj la, ku a fe kama ayen ba tuni tuimtomdɔwa wa tutunanja. M njman a weeni ni kama ayen ni kan a

togli yie. ⁸ Ni dan chej teŋ po ate ba nye ni tia, ni de jaab buuri meena ate ba nye a te ni la. ⁹ Yɔɔnyeensa a dan bo teŋka po ni tebi ba abe ni weeni ba ayen Naawen Naamu a moata ba kama. ¹⁰ Alege ni dan ga jo teŋ po ate ba an nye ni tia, ni taam ka su kpeentaŋa a zaani a weeni ayen, ¹¹ Ni teŋka tintain tii dek ale maŋ tama nantaataŋa la, tama kpaanti ka tila a basi ni nyiŋ ate ku sak ayen ti a kaam ni kama, abe ni seba nyaku de ayen, “Naawen Naamu a moata ba kama.” ¹² M be a weeni a sak ni kama ale wensie ayen da dii danni ate Naawen cheena ayen wa bo buusa a te waai meena la, ku le pagra ka nna yegayega a poom gaam ku ale jam pagra dii a te Sodom teŋka la.

¹³ “Koraziin ale Beteseida teŋsaŋa a jok wein kama boan nyiŋa, ase Taaya ale Saidon teŋsaŋa a daam dan nya, Ka Naawen ale nye wakperikaliiik sii la ase nama Koraziin ale Beteseida demma ale nya ŋa dii la, ba daam te basi ba tuimbaataŋa tomka kama danɗanɗa ale sui kaasuŋ. ¹⁴ Alege, dai dii danni ate Naawen a le jam bo nuruba buusa la, ku kan pagra yegayega a te Taaya ale Saidon demma ase nama Koraziin ale Beteseida demma ate ku ale pagra dii yegayega a te ni la. ¹⁵ Alege nama Kapernaum demma a poli kama ayen ba ale zak ni zaani kama ate ni chej wennyamazuk wa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ku a fe kama ate ni siŋ bolim buui ale kan maara kpinsi la po.”

¹⁶ Yeezu yaa weeni wa ŋaanyiirima ayen, “Waai a dan wom nama, wa wom mi me kama, alege waai a dan zeri nama, wa zeri mi me kama. Waai abe ale a zeri mi la, a kan zeri ka mi nyiini, wa a zeri ka waai dek ale tom mi la.”

¹⁷ Nuruba pisiyopoiwa ate Yeezu a jam tom ba ayen ba nyiem chej teŋsaŋa po la, a yaa ŋman pilim jam ale supeentik a weeni Yeezu ayen, “Ti Nyɔɔ, chichiribaata me dek a siak te ti kama fi yonni nyiŋ.”

¹⁸ Wa yaa tulisi ba ayen, “Mi nya Sitaana ale wa nyini wennyamazuk nna ase wenni ale nyagsi la a jam lo. ¹⁹ Ni nya de m te ni ka pagrim ate ni бага a tabi wiiga ale nuenta zuima, ale dachiaka Sitaana ale wa pagrimu meena, alege nyaŋa de meena po wariwari a kan daani ni. ²⁰ Alege mi a weeni kama ayen ni kan basi ate ni sui peenti nyiini ale chichiribaataŋa ale siak a te ni la, ni basi ate ni suenɗa peenti ale ba ale ŋmarisi ni yuenɗa wennyamazuk po la.”

²¹ Yeezu ale biisi dila a nueri la, Naawen Chiika a yaa deri te wa supeentik ate Yeezu yaa weeni ayen, “M Kowa, fi waai ale ka wennyamazuk ale teŋzuk Nyɔɔ la, mi a te fi jiam ale fi ale pa fi wienɗa a suk ale baai ale ta yam ale miŋchakka la jigi ale ge pa ŋa a sak baai ale kan ta yam ale miŋchakka la. Mm, wensie m Kowa, nyaku de meena abe ka fi dek ale a yaali dii la ate fi nye.”

²² Yeezu yaa ŋman weeni ayen, “Nanta meena, mi Kowa ale pa ba a te mi. Nuru waai abe ze mi wa Biika ale ka waai la, ka m kowa nyiini ale seba. Be ka wana ale seba mi Kowa? Ka mi wa Biika nyiini, ale baai ate mi, wa Biika a yaali ayen m dak wa a sak la.”

²³ Wa yaa virim wa ŋaanyiirima nyiini jigi a weeni ba ayen, “Nama baai ale a nya wienɗa de ate ni a nya nna la, ta supeentik kama. ²⁴ Dii nyiŋ la, Naawen biisiteeroba yegayega ale nalima yegayega a jam a yaali kama ayen ba nya nama ale nya dii la, alege ba an jam nya ya. Ba jam a yaali kama me ayen ba wom nama ale wom dii la, alege ba an jam wom ya.”

²⁵ Sinsaŋa sagroma po wanyi a yaa yiri zaani a bek Yeezu bega ayen wa nye wa a nya. Wa yaa jam bek Yeezu ayen, “M Sagro, m le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

²⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Ba ηmarisi Sinsanηa po ayen ka boan la? Na a weeni ayen ka boa?”

²⁷ Nuruwa yaa tulisi ayen ba ηmarisi kama ayen, “Ku a fe kama ate fi yaali Nyonowa fi Naawenni ale fi sunum meena, ale fi chiik meena, ale fi pagrim meena ale fi popola meena, abe fi yaali fi saalo choa ase fi ale a yaali fi dek dii la.”

²⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi tulisi mu a magsi kama, be nye nyanηa de meena, ale fi le boro.”

²⁹ Alege Sinsanηa sagrōwa ale jam a yaali ayen wa sak ayen wa ka wayorisma nyonō la, wa yaa bek Yeezu ayen, “Ka wana abe ale mi vaanchoa?”

³⁰ Yeezu yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nyini Jerusalem tenka a siη Jeriko tenka. Wa yaa ga jo zueba sunsun ate ba yeeri wa gattana ale nak wa a moata koka a yaa basi wa ale ge cheη. ³¹ Juuma Puusika Yenni kpanηa po wanyi a yaa yiti va siuk kula me a cheη. Wa ale jam nya ale nuruwa dua la, wa yaa logri va siuku nakpiak a taam. ³² Livai demma po wanyi me jam nyini va siuk kula degadega a cheη. Wala me ale jam paari nya nuruwa la, wa me a logri va siuku nakpiak a taam. ³³ Alege Samaria deno me a yaa nyini siuk kula degadega a cheη a yaa jam paari nya nuruwa ate jiiirim a yaa yik wa ale nuruwa, ³⁴ ate wa yaa cheη wa jigi a pa kpaam a sugri wa niraηa, alege pa daam a kpiiri nyo ηa po a yaa bobo ηa. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa pa nuruwa a kali wa dek dunka zuk a ta wa cheη yeri dinyi po a nya wa zuk nalimnyiini ate ³⁵ vanni ga veenti ate wa pa daa ηaye tutuna ligra a te yenni nyonowa alege weeni wa ayen, ‘Nmasi nya wa zuk. Fi ale a kaasi ligra a yaase ηandiinta dii meena nuruwa nyin la, m dan pilim ηman jam m le tuni fu ku meena.’ ”

³⁶ Yeezu ale weeni wanni de a nueri la, wa yaa bek Sinsanηa sagrōwa ayen, “Fi ale wom wanni de la, nuruma de batawa po ka ba wana ale nuru waai ate zuema nak la vaanchoa?”

³⁷ Sinsanηa sagrōma yaa tulisi ayen, “Ka nuru waai ale nya wa a ta jiiirimu ale wa la.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Be cheη ga nye ase nuru wala ale nye dii la degadega.”

³⁸ Ku ηaanηin ate Yeezu ale wa ηaanηiirima a jam a cheη la, ba yaa jam paari tenfiik kanyi po ate nipok wanyi a jam tuesi wa a ta jo wa yenni po. Nipowa yoi ale Maata. ³⁹ Wa suok me ale jam boro ale wa, wa me yoi ale Mēeri. Mēeri a yaa jam kala Nyonowa ten a wom wa sinsanηa, ⁴⁰ alege Maata popola meena jam bo ka dikka jigini. Wa sui an jam peenti ale Mēeri ale jam basi wa dek wa nyiini ate wa boro a dik la, ate wa yaa cheη Yeezu jigi a ga bek wa ayen. “M Nyonō, ku peenti fi sui kama ate fi nya mi dek m nyiini ale boro a dik ηandiintanηa la? Weeni m suoku ate wa jam maa maari mu.”

⁴¹ Alege Nyonowa yaa tulisi wa ayen, “Maata, Maata, ka boan ale soa ate fi basi ate wie yegayega a danni fu? ⁴² Fi ze ayen ka wa yeη nyiini ale magsi nyeka? Mēeri abe lueri ka wamanη kala. Nuru a kan бага a tuesi di wa jigi ya.”

11

¹ Da yeη po ate Yeezu a yaa jam cheη jigi dinyi a boro a puusi Naawen. Wa ale ga puusi nueri la, wa ηaanηiirima po wanyi a yaa weeni ayen, “M Nyonō, sak ti ate ti seba Naawen puusa ase Joon ale sak wa ηaanηiirima dii la.”

² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni daa ni puusi, ni be puusi nna, ‘Tama Ko,

basi ate nuruba te fi yonni zula, di ale welema la nyinj.

Basi ate waai meena a va fi noai ase ba Naab la.

³ Te ti da yej da yej nandiinta,

⁴ Abe fi voj ti wabaatana a te ti, dii nyinj la, tama a voj a te baai ale a nye wie a kaasi tama la kama.

Kan te ti a jo nyenyaka po.’”

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ale wamagsini ayen, “Ase nama po wanyi a nin ta doa ate fi yaa yiri goota sunsun po a cherj wa jigi a weeni wa ayen, ‘M doa, m cheena ayen fi piem mu ka borobotta tita, ⁶ dii nyinj la, m doa ale nyiem jam m yenni yogyogla, alege m ka jaabjaab ayen m te wa ate m cheena fi jigi ayen fi maari mu.’ ⁷ Ate wa yaa duak wa dokku po a tulisi fu ayen, ‘Kan daani mu. Dokku kpari kama yogyogla de. Mi ale m bisana abe dua a goa kama. Mi an бага a yiri a te fi jaaboa.’ ⁸ Ka nama wana dek doa le wa tulisi nna? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, wa dan poom kan бага a yiri a te fu boroboruku, fi ale ka wa doa la nyinj. Wa ale yiti a te fu jaab meena ate fi a yaali la dii la, fi ale ka a chali chivie alege kasim a bek la.

⁹ “Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen waai a dan a yaali jaab, wa bek Naawen ale wa le te wa, wa gisi me ale wa le nya, wa dan za dokku noai a nak ba le lak te wa. ¹⁰ Boan nyinja, nuru waai abe ale a bek jaab wari la a nya kama, waai me abe ale a gisi jaab la a nya kama, waai me abe ale a nak dokku noanni la, ku a lagri kama a te wa. ¹¹ Biik a dan juisi wa ko ayen wa te wa jum wa le pa waab a te wa? ¹² Yaase wa dan juisi kpajein wa le pa nuonj a te wa? ¹³ Alege nama baai ale chim wabanyeerisa la a dan seba tiirim manja ni bisa teka m be m nman weeni ka ti kowa ale bo wennyamazuk la a nin yaa wa pa Naawen Chiika a te baai a ale a juisi wa la?”

¹⁴ Da yej ate Yeezu yaa nman boro a yiaik chichiribiok nuru wanyi zuk po a basi. Chichiribioku a jam ka gaauj a yaa nye ate nuruwa chim gaauj me. Chichiribioku ale ga nyini la, nuruwa yaa nman бага a biisi ate ku deri cha nuru baai ale bo dula la. ¹⁵ Alege nuruma gela a yaa jam weeni ayen, “Ka chichiribaatana naawa, Beelzebu ale te wa pagrimu ate wa бага a yiaik chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Ba gela a jam a yaali ayen ba nye wa a nya, yaa weeni wa ayen wa be nye wari ate ba nya ate ku sak ba ayen wa pagrimu a nyini ka wennyamazuk. ¹⁷ Alege Yeezu ale jam minj ba popolana ale ka dii la, wa yaa weeni ba ayen, “Tey kaai ale poori ka dek togatoga a kpalim chaab ale ka dek ka nyiini la, a kan beni, ka a tali ka guuta. Yie a dan a nye kpalinsa ale chaab ba a poori ka chaab. ¹⁸ Sitaana me abe ka dila degadega. Wa dan poori wa dek a ta chaab ale wa dek, wa naamu ale nye ka se a бага a zaani? Nama weeni kama ayen ka chichiribaatana naawa, Beelzebu pagrim nyinj ale soa ate m бага a yiaik chichiribaata nuruba zuima po a basi. ¹⁹ Be dan ka wala pagrim ate mi бага a nye dila, ni basi ate m bek ni ayen nama dek nuruma abe nya ba pagrimu me ka be a бага a nye wa njala chaama? Bala abe le ba bo ni buusa ale ni le tulisi dii la. ²⁰ Ku be dan ka Naawen pagrim nyinj ate mi бага a yiaik chichiribaata nuruba zuima po a basi, ku be a sak kama ayen Naawen Naamu jam ni jigi kama.

²¹ “Nidoa pagro a dan gomsj wa dek a magsi a limsi wa yeri, wa jaab kan be. ²² Alege nidoa pagro wa choa waai ale ta pagrim gaam wa la, a dan jam tu chaab ale wa a nak wa yiaik, wa le tuesi njanta baai meena ate

nuruwa a pa gomsɪ wa dek la kama alege a pa wa nɛantaŋa a chari wa doaba.

²³ “Nuru waai abe ale kan wa mi la, a kan yaali mi nyummɔa. Waai me abe ale kan basi ate mi ale wa a maa chaab a tigiŋ nɛantaŋa a nyo jigi yeŋ la, kula nyɔnɔwa abe nmasi kati a waan kama.

²⁴ “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a ga nyini, ku yaa nyiem bo ka goanni po a cheŋ a gisi jigi ayen ku vuusi. Ku be dan kan nya jigi ayen ku vuusi, ku nman a weeni ka ku dek ayen, ‘M le nman pilim cheŋ ka yeri dii ate m basi la.’ ²⁵ Wa dan jam paari wa le nya ale ba vaari yenni po kama a gomsɪ di a magsi. ²⁶ Ku dan nya dila, ku pilim a nmani kama a ga a ta chichiribaata ti chaab tiyopoi ti ale nman chim chichiribaata dek nalimnyiini a gaam ku dek la a jam. Ti meena yaa maa chaab a jo bo nuruwa zukku po. Nna abe basi kama yɔgla, ate nuru a nmasi bie gaam wa ale poom liŋ ka dii la.”

²⁷ Yeezu ale biisi nna a nueri la, nipɔk wanyi ale jam maa bo nuru boanni po a yaa lagi wa lueluku biisi ate ku jueli wein ayen, “Yeezu, nipɔk waai ale biak fu ate fi nɔosi wa a chim la ta wein kama.”

²⁸ Alege Yeezu yaa tulisi nipowa ayen, “Aawo, ka baai ale a wom Naawen Wannɪ ale wa di la ale ta wein.”

²⁹ Nuruma a jam nmasi zuak ka nna yegayega a gilim Yeezu ate wa jam diem boro a sak ba. Wa yaa weeni ayen, “Jinla demma ka nuru baata, nya ba ale a bek mu ayen m nyɛ wakperikaliik ate ku sak ayen m nyini ka Naawen jigi. Mi a weeni ni kama ayen ba kan nya wakperikaliik a nman gum dii ale nyɛ Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Jona la jigi ya.

³⁰ Ase Jona ale jam chim wari dii a te teŋ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, dila degadega ate mi Saalobiika a le chim wari a te jinla demma me.

³¹ Teŋ kanyi ale boro ate ba a wi ka ayen Siiba. Teŋka de naawa jam ka nipɔk. Dila powa ni dek kokpienka Solomon a jam ka waai ale ta yam nna yegayega, ate teŋzuk meena jam seba wa noai po la. Da yeŋ ate Siiba Naawa de a yaa nyini wa teŋka a jam wa jigi ayen wa wom wa yammu sinsanŋa. Alege wa dii ale bo dela la a gaam Solomon kama. Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen da dii danni ate Naawen le jam bo nuruba buusa la, Siiba Naawa de le yiri zaani kama a toariŋ jinla teŋka demma ale nin muna. ³² Buusa boka danni me a dan paari, Niineve demma me le yiri zaani kama a toariŋ ni dii nyin la, ba ale wom Jona sinsanŋa la, ba basi ba tuimbaatanŋa tomka kama. Ni be basi ate m nman weeni a sak ni ayen wa dii ale bo dela la, a gaam Jona kama.”

³³ Yeezu yaa nman magsi wamagsini ayen, “Nuru karo a toati bolimzeuŋ a pa ku sugi a yaase wa pa jaab a lik ku. Wa pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya, ate baai ale a jo doƙku po la a nya bolimu. ³⁴ Fi nummu abe a nyɛ ase ka bolimzeuŋ a soa fi nyinƙa meena. Fi nummu abe dan nala, fi nyinƙa meena a sueri ale ka bolimu nyagsika. Alege nummu a dan kaasi fi nyinƙa meena a sueri ale ka legi. ³⁵ Be kpesi fi dek ayen jaab buui ale bo fi po la ka welensa alege daa legiya. ³⁶ Fi nyinƙa meena abe dan sueri ale welensa ate ka juijui ka biem po, ka meena be le bo ka welensa po ase fi nyiem ale toati bolim ate fi a nya dii la.”

³⁷ Yeezu ale jam biisi a nueri la, Farisii wanyi a yaa weeni ayen ba kuli ate ba de nandiinta. Yeezu yaa siak ate ba jo kali ayen ba de, ³⁸ ate ku cha Farisii wa nna yegayega ate wa nya ale Yeezu a de alege an nari wa nisanŋa ase ba kisiku ale a sak dii la. ³⁹ Nyɔnɔwa a yaa weeni wa ale wamagsini ayen, “Nama Farisiima a nyiem sugri ka beerisanŋa ale taasanŋa nɛansa, alege ni puusanŋa po ka varuk popola ale gaasa nyiini ale sueri.

40 Ni ka betta. Nama ze ayen Naawen ale nye jaab njaan la wa maa nye ka wa puuka po me? 41 Dila nyin la ni pa nanta baai ale bo beerisana ale taasana po la a te njanjagsana ate jaab meena a nala a te ni.

42 “Alege nama Farisiima a jok wein kama boan nyina, ni a te Naawen ka jaab buui ate wa soa la a ta nyini ni tinan masisa ale tinan toasa ale tinansa si chaab a gum du alege, chiem ni njaan a te wensienja. Ni be ka yaalika me ale Naawen ya. Ku be a fe kama ayen ni te jam a yaali wensie tuima kama abe ni ta yaalika me ale Naawen abe ni kan basi nala meena.

43 “Nama Farisiima abe nman diem jok wein kama, dii nyin la, ni a yaali ka zukpaglik sii ate ba lueri a te nuru baai ale magsi zula teka la zuima kalika ni tuka diinana po. Ni be a yaali kama me ayen nuruba a puusi ni a te ni zula yaba peelitana po ate waai meena a nya ni. 44 Ni be jok wein me kama dii nyin la, ni a nye ase ka boosita ale doa alege nuruba an бага a nya ti a yaase ba ze ayen ti ka boosita la.”

45 Juuma Sinsanja sagroma po wanyi a yaa tulisi wa ayen, “M Sagro, fi ale biisi nna la, fi le tama me kama.”

46 Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama Sinsanja sagroma me jok wein kama dii nyin la, ni basi kama ate nuruba a ji jib tii ale gaam ale jika alege nama a kan poli ayen ni pa niyen a tabri ji ba. 47 Boan nyinja, ni se ka boosi nalinsa a te Naawen biisiteeroma baai dek ate nama kokpiensana a ko la. 48 Dila nyin nama nyeka a sak kama ayen ni siak kama ale ni kokpiensana ale nye dii la. Boan nyinja ka bala ale ko ba ate nama me yaa a se boositana a teeri ba. 49 Dila ale soa ate Naawen Yammu a weeni ayen, ‘M le tom biisiteeroba ale tuimtomdoba ate ba jam ba jigi. Ba be le ko biisiteeroma ale tuimtomdoma de ba gela abe ba basi ate ba gela a nya ninam.’ 50 Ku be a fe kama ayen jinla demma a nya waalika ba ale ko biisiteeroma de meena la a ta nyini diipo ate ba nye tenka la, 51 a ta nyini Abil a ga paari Zakaria ate ba jam ko Juuma Puusika Yenni kunjukunju ale welensana jigini sunsun la. Ka wensie, jinla demma ale nya waalika nyanja de meena nyin.

52 “M be nman a weeni ka nama Sinsanja sagroma ayen ni jogi wein kama, boan nyinja ka nama ale ta sebika saafiika. Ni dek abe kan jo, alege ni kan siak ayen baai ale a yaali joka la a jo.”

53 Yeezu ale ga basi dula jigini ale chera la, Sinsanja sagroma ale Farisiima a jam a toarin wa kama nalimnyiini a bek wa bega nna yegayega. 54 a pii nyin a nye ayen wa biisi kaasi ate ba nya siuk a bo wa buusa.

12

1 Ase nuru boanni ale kasim jam de tusa diichoa jigi yera a yaa tabi chaab zuk la, Yeezu a yaa de nin a weeni wa njaanviirima ayen, “Ni kpesi ni dek ale Farisiima dabintana, mi a weeni ka ba pimpaasimana. 2 Wari karo ayen di suk yogyogla a dua ate di kan maari a nyini peelim chum diipo. Wari dii meena me ale chim wasusugi la, ku a fe kama ayen di nyini peelim ate nuruba seba. 3 Dila nyin la, fi dan biisi wari legi po, ku a fe kama ayen kantuer ba wom di. Wari dii me ate fi waasi dok po la, ku a fe kama ayen di jueli gbon ate nuruba wom.

4 “M doaba, ni kan a chali yogsum ale nurubiiga. Wa бага a ko ka fi nyinka alege ku njaanyin wa an nman бага a nye fi wari di choa. 5 Ni basi ate m dak a sak ni waai ale magsi ayen ni a chali yogsum la. Wala ale Naawen, waai ale wa ko fu abe wa ta pagrim a nman pa fu a yuk basi

bolim buui ale kan maari kpi la po. Wensie ate mi a weeni ayen ka wala ate ku a fe ayen ni chali wa yɔgsum.

⁶ “Ba kan yik nuin fiisa sinu a da ka ligbie ɲaye? Alege Naawen kan ban bunyi la wari ya. ⁷ Naawen poom seba fi zukku zuisaɲa ale piisi soa dii la kama. Dila nyin la, ni kan chali yɔgsum, boan nyinɲa, Naawen jigi nama gaam nuin fiisa diichoa kama.

⁸ “Nuru waai a dan nyini peelim nuruba nin a weeni ayen wa va ka mi, Mi Saalobiika me a le nyɛ ka dila degadega Naawen sabiiloma nin. ⁹ Alege waai me a dan nyini peelim nuruba nin a zeri mi, Mi Saalobiika me a le nyini ka peelim a zeri wa me Naawen sabiiloma nin.

¹⁰ “Nuru waai a dan le Mi Saalobiika kula nyɔnɔwa a le nya vonɲeka kama, alege waai a dan le Naawen Chiika, kula nyɔnɔwa kan nya vonɲeka.

¹¹ “Nuruba dan yik fu a ta jam zaani tuka diinaɲa po a yaase nalima nin a yaase kpaga nin, ayen ba bek fu bega, kan basi ate ku daani fu ale fi le fi nyɛ dii a biisi nyini la a yaase fi le fi biisi dii la, ¹² dii nyin la, dila powa, Naawen Chiika a le sak fu fi le fi biisi dii la.”

¹³ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a bek Yeezu ayen, “Sagɔ, weeni m suoku ate wa basi ate ti lueri ti kowa ale tali ɲanta baai a te ti la a chari chaab.”

¹⁴ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “M doa, ka wana ale te mi siuk ayen m bo nama buusa a yaase m lueri ɲanta a chari nama niyewa?” ¹⁵ Yeezu bek ba dila alege a yaa weeni nuru boanni meena ayen, “Ni kpesi ni dek ate ni kan chim ɲanyaalik nyamma dii nyin la, nyuvuri potim daa ni nin a nya ɲanta yegayega.”

¹⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Jigsiro ale jam ta wa talim ate bu yaa ta ɲanta nna yegayega. ¹⁷ Wa yaa poli ayen, ‘M ka jigi a nyo m ɲantaɲa de meena du. M le nyɛ ka se?’ ¹⁸ Wa yaa ɲman weeni wa dek ayen, ‘M le nyɛ ka nna: M le nak ka m buaɲa a lonsi abe m se bu kpeema a pa m ɲantaɲa meena a nyoro. ¹⁹ M dan nyɛ dila a nueri m yaa weeni m dek ayen, m dega, fi ta ɲandiinta ka nna yegayega a de ate ku ga a paari bena yegayega. Kan a yiili, a de abe fi a nyu abe fi a nyɛ fi yaaka.’ ²⁰ Alege Naawen yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka beruk, yokku de ku a fe kama ate fi kpi. Be ka wana a le wa soa fi ɲantaɲa de meena ate fi gomsɔ zaani la?’

²¹ “Ku be ale ka dii la ale la ale baai ale kasim pa ɲanta a zaani a jigsi la jigi alege Naawen nimbie po ba ka jaabɔa.”

²² Yeezu yaa weeni wa ɲaanyiirima ayen, “Dila abe ale soa ate mi a weeni ni ayen ni kan a yiili ale ni nyuvoonɲa, ase ni le nya ɲandiinta ka be a de vuugi, a yaase gatta a jo lik ni nyinɲa. ²³ Dii nyin la, nyuvuri a gaam ɲandiinta kama, fi nyinka me abe gaam gatta kama. ²⁴ Nama dek abe nya tenka nuinsaɲa, si kan bori ɲanta yaase si a che ɲanta, si ka bua ayen si pa ɲanta a nyoro, alege nyaku de meena ka Naawen ale a te si ɲandiinta. Nama abe gaam nuinsa kama! ²⁵ Ni basi ate m bek ni wari, ka nuru wana dek ale kasim a yiili ale wa bena noai ate wa yiilika a basi ate bein yer la a lueri gum wa benaɲa po? ²⁶ Fi be dan kan baga a nye wa fiika de, ka boan ale soa ate fi a yiili nyana de meena. ²⁷ Ni ɲman nya tiisaɲa ale wuutaɲa ale a nyɛ ba puutaɲa la, ba kan tom a yaase ba a yok gatta, alege ni basi ate m weeni sak ni ayen Nakpionku Solomon ale jam jigsi dii nna yegayega la, wa jam ka gatta ate ti nala a paari tiisaɲa ale wuutaɲa de puutaɲa. ²⁸ Alege Naawen abe dan a te ti ga tila chaab wuutaɲa de tii nyiem ale boro jinla alege chum ba ɲman pa ti nyo bolim

po la, ku a fe kama ayen wa te nama me gatta. Ka boa ale soa ate nama siaka an soa diiyya?

²⁹ “Dila nyinj ni kan kasim a yiili abe ni pa ni popola meena a basi ni ale ni de abe nyu jaab buui la jigiya. ³⁰ Dii nyinj la, ka baai ale kan seba Naawen la ale kasim chali a vi nantaŋa de, alege nama kowa poom seba ayen nama me a yaali nantaŋa de kama. ³¹ Dila nyinj ni de ninj a pa ni popola meena a basi Naawen naamu po alege ate Naawen a yaa basi ate nantaŋa de meena me a jo ni nisa po.”

³² Yeezu yaa nman weeni ayen, “Nama baai ale kan piisi la ate mi a weeni ni ayen, ku an magsi ayen ni a chali yogsom, dii nyinj la, ni kowa poli kama ayen ku ka wamanj nna yegayega ate wa pa wa naamu a te ni. ³³ Ni pa ni nanta baai ate ni ta la a da a pa ligraŋa a te njanjagsa. Ni yaali ligra fot tii ale kan maari a kaasi la, ate ni jigsika meena a bo wennmazuk juijui ate nanta kasim boro taam wuu ate zueba an бага zu la, a yaase nanta an бага de ba la. ³⁴ Dii nyinj la, ni jigsika ale bo juijui la, ni sunummu me a bo ka dula.

³⁵⁻³⁶ “Ni gomsini de a limsi Mi Saalobiika jamka ase yom nyiem ale gomsini ba de dii a limsi ate ba nyonowa ga nyini nipok faarika tigi po a jam la. Tomteerowa nyiem jo ka ba gattaŋa a toati ba kanaasaŋa ate ba nyonowa yaa dan jam a wi ba abe ba lagi dokku noanni bunyi dekki ate wa yaa jo. ³⁷ Baai ate ba nyonowa a jam a paari ale ba kan goa la, ta wein kama. Wensie, wa dan jam nya dila, wa le yeeri wa kasauku a dueni tenj abe wa de ninj a yik ba kali ate ba de nandiinta ate wa de de ninj a poom nye nandiintaŋa a chari. ³⁸ Ba nyonowa a dan nman pilim jam a paari yok dii po ale ba kan goa, tomteerowa bala ta wein kama. ³⁹ Alege yogyogla de ni basi ate m weeni a sak ni ayen, yenni nyonowa abe dan seba dii po ate zuewa a le jam wa yenni la, wa te kan goa ale ge basi ate ba a kaasi wa yenni a jo di po. ⁴⁰ Dila nyinj la, mi a weeni ni kama ayen ku a fe kama ate nama me gomsini de a limsi dii nyinj la, Mi Saalobiika a le jam ka diipo ate ni kan poli ayen m le jam la.”

⁴¹ Piita yaa bek Yeezu ayen, “M Nyonowa, fi a weeni wamagsini de a sak ka tama nyiini yaa waai meena?”

⁴² Yeezu yaa weeni ayen, “Ku be a fe kama ayen ni meena chim yanta nyam ase tomteerowa waai ale ka yam nyonowa ate wa nyonowa yaa lueri wa ayen wa a nya wa yenni zuk nalimnyiini abe wa a nye nandiinta a te yom bimbala diipo meena ale magsi ayen wa nye a te ba la. ⁴³ Alege tomteerowa waai ale nye nyaku de ate wa nyonowa nyiem a jam yeri a yaa nya la, ta wein kama. ⁴⁴ Wensie, ate mi a weeni fu ayen wa nyonowa a le pa wa nantaŋa meena a nyo ka wa nisa po ayen wa a nya. ⁴⁵ Alege tomteerowa a dan weeni ayen wa nyonowa goa a beni ka yegayega ale jamka, ate wa yaa yiri a nak wa yom bimbala, nidoama ale nipooma meena a gum chaab alege a yaa nye nandiinta a de ale nyu daam buk, ⁴⁶ wa nyonowa ale nman pilim a jam ka da dii dannini ate wa kan poli ayen wa le jam la. Wa nyonowa a dan jam paari, wa le te tomteerowa de ka waalika ase baai ale kan a wa Naawen noai la po.

⁴⁷ “Tomteerowa waai ale seba wa nyonowa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa kan gomsini de a limsi wa de de a nye la, ale nya ka waalika ale nagta nna yegayega. ⁴⁸ Alege tomteerowa waai ale kan seba wa nyonowa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa nye wari dii ale magsi wa nya nagta la, wa le nya ka nagta nna magla. Nuru dan te fu yegayega, wa a poli ayen wa tuesi fi jigi ka yegayega me. Wa be dan te fu nna yegayega gaam taam, wa poli ayen wa tuesi fi jigi ka nna yegayega me a gaam taam.”

⁴⁹ Yeezu yaa weeni ayen, “M jam ayen m cheeni ka bolim a basi tenjuk. M dek be a yaali kama ayen bu te toati ya. ⁵⁰ M ta ka ninam ayen m musi bu po ase nuru ale a musi nyiam po dii la. M sui abe kaasi kama ase ka m nin tuesi ninammu de a nueri. ⁵¹ Nama a poli ayen mi jam ayen m ta ka suyogini a jam tenjuk de? Aawo, ni basi ate m weeni a sak ni ayen m jam ayen m ta ka chaab poorika jam. ⁵² A ta nyini yogyogla a chen, nuruba banu a dan bo ba yeri po, ba le poori ka togotoga ate nuruba bata a maa chaab a ta chaab ale nuruba baye. ⁵³ Ate ko ale ta chaab ale wa biik ate biika me a ta chaab ale ka kowa. Ate ma ale ta chaab ale wa lie ate lie wa me a ta chaab ale wa mawa. Ate njanipok ale ta chaab ale wa sampok ate sampowa me a ta chaab ale wa njanipowa.”

⁵⁴ Yeezu yaa nman weeni nuruma ayen, “Nama nyiem a dan ga nya chinmari ale di sobri ni deri a poli kama ayen ka nmoruk ale a yaali ku ni ate ku sum ni. ⁵⁵ Ni nyiem a dan ga nya ale viok a nyini yiseok genj a cheena, ni a poli kama ayen wulum wein a moata ate bu sum jam. ⁵⁶ Ni ka pimpaasiroba. Ni baga a nya tenka ale chinmaana kama a baga a seba ku ale ka dii la. Be ka boa ale soa ate ni an baga mirj wa njaai ale a nye yogyogla la?

⁵⁷ “Ka boa ale soa ate ni an baga a poli wa dii ale magsi nyeka la? ⁵⁸ Nuru a dan poti ni a ta ni chen, ni biisi magsi chaab ate wa kan dari ni ale pagrim a ta chen nuru waai ale a biisi biisana la jigiya. Wa dan nye dila biisana nyonowa a le pa ni a nyo ka polisa nisa po ate ba me yaa pa ni a nyo likka dok po. ⁵⁹ M be le weeni ni ayen, ni be nya ba kan lagi ni ate ni nyini ase ka ni nin tuni pamini meena a kan tali ale ligbiri me la.”

13

¹ Yeezu ale jam boro a biisi la, nuruba gela a yaa jam weeni a sak wa naawa Paalot ale ko Galili demma ba gela ba ale jam boro a nye kaabka a te Naawen dii la. ² Ba ale weeni sak wa dila la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli ayen Galili demma de baai ale jam nam nna la, a chim ka tuimbaata nyam a gaam Galili demma mbala? ³ Aawo, ni be dan kan basi ni tuimbaatana tomka, nama me le kpi ka bala ale kpi dii la. ⁴ Yaase ni basi ate m nman bek ni ayen, nama a poli ayen nuruba pi ale naanijka ate Jerusalem tenka Sailom yeri kpien wonku a jam lo ba zuk a ko ba la a chim ka tuimbaata nyam a gaam nuru baai meena ale bo Jerusalem tenka po la? ⁵ Aawo, alege mi a weeni kama ayen ni dan kan basi ni tuimbaatana nama me le kpi kama.”

⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini ayen, “Nuru ale jam ta kinjanj wa talim po. Nuruwa yaa yiri da yenj a yaali moota alege wa an nya jaaboa. ⁷ Wa yaa weeni waai ale a nya talimu zuk la, ayen, ‘Nya de, bena njata ale nna ate mi kasim a yaali moota kinjanjka de zuk alege kan nya jaaboa. Che bu lonsi, ale mi ze jaab buui nyinj ale soa ate bu a de tenka nandiintana la.’ ⁸ Wa yaa tulisi wa ayen, ‘M nyonon, basi ate bu zaani benni de nmani ate m tu gilim bu a nye hibaam a yuk gilim bu. ⁹ Bein a dan nman paari ate bu yoani, ku nala, alege bu dan kan yoani ya, fi yaa che lonsi.’ ”

¹⁰ Da yenj ba Vuusum Danni dinyi dai ate Yeezu jam boro a sak nuruba ba tuka diinana kunyi po. ¹¹ Nipok wanyi a yaa jam maa boro ate chichiribiok a bo wa zuk po a nye ate wa chim gbaruk a paari bena pi ale naanij. Tuemu a jam nye kama ate wa gori an nman baga a teenti wa dek a zaani. ¹² Yeezu ale ga nya wa la, wa yaa wi nipowa ayen, “Nipowa, fi kan nman

chim gbaruwa”, ¹³ a yaa pa wa nisaŋa a vi nipowa zuk ate wa yaa deri teenti wa dek bunyi dekki a yiri zaani ŋmai a te Naawen pimpauk.

¹⁴ Alege tuka dɔkku kpagini ale ga nya dila la, wa sui yaa puuri dii nyin la, ku jam ka ba Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu nye dila. Tuka dɔkku kpagini a yaa weeni nuruma ayen, “Daa ŋayuebi ale boro ate ti pa ŋala a tom tuima. Nuru waai a dan a yaali ayen wa yaa tebika wa jam daanja de po. Ku daa ti Vuusum Danni ate ba a nye dila!”

¹⁵ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama ka pimpaasiroba boan nyinŋa, nama wanyi wanyi a foli ni niiga ale ni bonsaŋa kama a nya ba zuk a ta a cheŋ ate ba a nyu nyiam ni Vuusum Danni. ¹⁶ Yɔgyɔgla, be ka Abraham ŋaŋbiik ale nna ate Sitaana kasim ta wa keŋeŋ a ga paari bana pi ale naanin. Ku be an magsi ayen mi me foli nipowa de ale bo Sitaana nisa po la Vuusum Danni?” ¹⁷ Yeezu tulisika de a jam pa wa dachaasaŋa nyo ka chivie po nna yegayega alege nuruma sue a jam peenti ka nna yegayega ale wakperikaliik sii ate Yeezu jam nye la.

¹⁸ Yeezu yaa bek ayen, “Naawen Naamu a nye ase ka boan la? M le pa ka boan jaab a magsi chaab ale bu? ¹⁹ Bu a nye ase ka nna la. Bu a nye ase ka be dii ate ba a wi ayen ‘mastad’ ate nuru yaa pa bori wa talim po la. Binni a yaa nyini a chim tiib ate nuinsa yaa jam a yok si tugta bu nansaŋa nyin.”

²⁰ Yeezu ŋman bek ayen, “M be le ŋman pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ²¹ Bu a nye ase ka dabinta ate nipɔk a pa nyo taasi kpeeni ale boroboruk zom po ate bu piri nna yegayega a sueri di meena dii la.”

²² Yeezu yaa va teŋkpiensaŋa ale teŋ fiisaŋa po a cheŋ Jerusalem ale a sak nuruma. ²³ Nuru wanyi a yaa bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, nuru baai a le ba nya varibasika la an soa diiya?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, ²⁴ “Ni nye nyinbiiri ate ni va dɔk kuui nɔanni ale kan soa dii la a jo dii nyin la nuruba yegayega a le ba pii nyin ayen ba wa dula jo alege ba kan бага. ²⁵ Yenni nyɔnɔwa yaa dan yiri lik dɔkku nɔanni ni yaa weeni ayen, ‘M nyɔnɔ lagi dɔkku nɔanni a te ti.’ Ni dan weeni dila, wa le tulisi ni ayen, ‘Mi ze ni ale nyini ka juijui la.’ ²⁶ Ate ni yaa weeni wa ayen, ‘Tama ale fi a de ŋandiinta ale chaab kama. Fi be sak nuruba tama teŋka kama.’ ²⁷ Alege wa le ŋman tulisi ayen, ‘Mi ze ni le nyini ka juijui la. Nama gaasa nyamma, ni be mi niŋ!’ ²⁸ Ni ni a kum kama abe ni pa nisima a su noa po a dom ase ni nin nya Abraham ale Aizik ale Jakob ale Naawen biisiteerɔma meena a bo Naawen Naamu po. Dila powa ale nama bo ka bu peelim. ²⁹ Nuruba ale nyini kori geŋ ale yeri nin geŋ ale yiseoku geŋ ale wiiluku geŋ a jam kali fi jigi, fi jigi tigi kpeeni po Naawen naamu po. ³⁰ Ate ba gela baai daam ale wari ŋaŋ yɔgyɔgla la a yaa de nin ale ge ate ba gela me baai ale de nin yɔgyɔgla de la a yaa wari ŋaŋ.”

³¹ Yeezu ale boro a biisi la, Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi dela jigini abe fi nyini a cheŋ jigi yon dii nyin la, Naawa Ayerod a yaali ayen wa ko fu kama.”

³² Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni ga weeni pimpaasima nyɔnɔwa ayen m bo ka dela a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi ale a tebi ba gela me jinla ale chum ate vonuŋ a dan paari abe m nueri m tuimaŋa. ³³ Alege ku a fe kama ayen m bo m siuku po a cheŋ jinla ale chum ale vonuŋ dii nyin la, ku an magsi ayen Naawen biisiteerɔwa a kpi jigi jigiya, ka Jerusalem teŋka po nyiini ate wa le kpi.”

³⁴ Yeezu yaa nman weeni ayen, "Oo, Jerusalem, Jerusalem, teŋ kaai demma ale a yuk Naawen biisiteeroma, baai ate wa tom ba ni jigi la ni yuk ale tana a ko. Ka bu dina ate mi kasim a yaali ayen m yik ni nuruma a pobi ni ase kpiak ale a pobi ka bisa dii la alege ni kasim a zeri?" ³⁵ Dila nyin la, da yen cheena ate Juuma Puusika Yenni a kan nya nuru di po. Be ka wensie ate mi a weeni ni ayen ni kan nman nya mi alege ate di danni jam ate ni yaa weeni ayen, 'Naawen le niak waai ale a jam ti Nyonowa yonni nyin la.' "

14

¹ Vuusum Daanja dinyi ale jam paari la, Yeezu yaa chen Farisii denowa wanyi yeri ayen wa de nandiinta. Nuruwa jam ka kpagi. Dila danni Farisiima ale Naawen Sinsanŋa sagroma yaa kasim jam a nya Yeezu ase wa le nye wari ya. ² Nuru wanyi a yaa boro ate wa nisima ale wa nanŋa a jam fuusi nna yegayega a yaa za Yeezu nin ³ ate Yeezu yaa bek Sinsanŋa sagroma ale Farisiima ayen, "Sinsanŋa a siak ate nuru a tebi yognyeensa Vuusum Danni yaa ŋa kan siagi?"

⁴ Alege ba an tulisi wariya. Yeezu yaa tebi nuruwa ate wa kuli. ⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ase ni wanyi a nin ta biik yaase naab ate ba wanyi a yaa lo vilini po Vuusum Danni, ni kan yeeri biika, yaase naamu Vuusum Danni dila degadega a ta a nyini?"

⁶ Alege ba an jam бага a tulisi wa beŋŋa de me po.

⁷ Ba ale jam a kali ayen ba de la, Yeezu yaa nya ale nichamma ba gela a lueri jigi manŋa a kali. Yeezu ale nya dila la, wa yaa biisi magi wamagsini ayen, ⁸ "Nuru a dan wi fu ayen fi jam maa de tigi nandiinta, kan kali jigi manŋa. Dii nyin la, ku бага a nye kama ate nuru waai ale nman chim nuru kpion a gaam fi la a jam ayen wa maa de tigeni nandiintaŋa. ⁹ Ku dan nye dila, nuru waai ale wi fu ayen fi jam a maa de tigeni nandiintaŋa la, a le jam njanŋnyin a weeni fu ayen fi yiri abe fi ge ate nuru waai ale nman gaam fu la a kali. Dila abe a ta ka chieve a jam fi jigi, dii nyin la, wa ale weeni fu ate fi sin teŋ la nyin. ¹⁰ Alege, nuru abe dan wi fu ase dila la, fi dan chen, ga kali juijui ale kan magi fi kali la, ate waai ale wi fu la a yaa jam fi jigi a weeni fu ayen, 'M doa, yiri jueli jam kali jigi manka de.' Nna le ta zula a jam fi jigi ate waai meena nya. ¹¹ Dii nyin la, nuru waai ale pa wa dek a chim nuru kpion la, ba le zaab wa, alege nuru waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion."

¹² Yeezu yaa weeni Farisii waai ale wi wa ayen wa jam ate ba de la ayen, "Fi dan nye kantuen a yaase yok nandiinta a poli ayen fi wi ate nuruba jam maa de, kan wi fi doaba yaase fi suaata yaase fi mabisa yaase fi kalimotido baai me ale jigi la, dii nyinŋa la, bala meena waai a dan nye nandiinta tigi, ase dila la ba pilim a wi fi me kama. Dila abe dan nye, ku a sak ase fi nya fi ale nye dii la tutuna kama. ¹³ Fi dan ta nandiinta tigi, wi nanjagsa, ¹⁴ ale ghatta, ale gbanŋa, ale yeeba ate fi nya niaka, dii nyin la, bala waai an бага nye wari ase dila la a tuni fu. Ka Naawen a le wa tuni fu dai dii danni ate wayorisima nyam le yiri kum po la."

¹⁵ Nidoama wanyi ale jam maa kala a de nandiintaŋa la a yaa wom dii ate Yeezu a weeni la a yaa weeni wa ayen, "Baai a le ba kali a de Naawen Naamu tigeni nandiintaŋa la, ta wein kama."

¹⁶ Yeezu me yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, "Nuru ale jam nye wa nandiinta tigi nna yegayega a yaa wi nuruba nna yegayega ayen ba jam de. ¹⁷ Ba ale ga dik nandiintaŋa a nueri la, wa yaa tom wa tomteerowa

ayen wa nyiem a weeni baai meena ate wa wi la ayen ba jam ale jaab meena a gomsî magsî kama. ¹⁸ Alege ba meena wanyi wanyi a yaa tulisi ayen ba kan nya siuk a jam. Waai ate tomteerowa a de niŋ ga weeni la, yaa weeni ayen, 'M da ka teŋ ate ku a fe ayen m ga nya ka. Mi a saalim mi an бага a jam.' ¹⁹ Wanyi me a jam weeni ayen, 'M da ka m lalikpaansa bunu ate mi a cheŋ ayen m ga pa si kpa nya. Mi a saalim mi an бага a jam.' ²⁰ Wa choa me a jam weeni ayen, 'M faari ka nipok, dila nyiŋ mi an бага jam.'

²¹ "Tomteerowa a yaa ŋman kuli a ga weeni wa nyonowa nyaŋa de meena. Ku yaa puuri wa nyonowa sui nna yegayega ate wa weeni wa tomteerowa ayen, 'Chali nyini teŋka po su kpeentaŋa niŋ ale gugottaŋa po a wi ŋanjagsa ale ghatta ale yeeba ale gbaŋsa ate ba jam.' ²² Ku an bola beni ya ale ge ate tomteerowa a nyini a pilim jam weeni wa ayen, 'M nyonɔ, m nye dii ate fi weeni mu ayen m nye la kama. Ba jam kama alege dokku an diem sueriya.' ²³ Tomteerowa nyonowa yaa ŋman weeni wa ayen, 'Cheŋ jigi ŋaai meena ale kali gilim teŋka po la a ga fe nuruba ate ba jam sueri m yenni. ²⁴ Mi ale a weeni ni ayen baai meena ate m liŋ wi la, ba wanyi me la noai a kan tiri mi ŋandiintaŋa de.' "

²⁵ Da yeŋ ate nuru boari a yaa va Yeezu a cheŋ ate wa chiem a weeni ba meena ayen, ²⁶ "Nuru waai ale a jam mi jigi ayen wa chim m ŋaani viiro la an бага a chim ase kula nyonowa a nin ta yaalika ale mi a gaam wa ale a yaali wa ko, yaase wa ma, yaase wa pok yaase wa bisa yaase wa suaata yaase wa toaba yaase wa dek me dii la. ²⁷ Waai a dan a yaali ayen wa va mi alege an gomsî wa dek a magsî kummɔa, kula nyonowa an бага chim mi ŋaani viiro.

²⁸ "Ase ni wanyi a dan a poli yeri kpien woŋ jueli wein seka, wa a kali ka zimm a poli wa a le wa pa jaab buui ale jaab buui a se ate yenni ga nueri la. Wa ale poli nya me ase wa ta ba yegayega ya. ²⁹ Kan daa di, wa dan nyubi nyubini alege wa an бага a se nueriya waai meena le nya wa ale nye dii la a la wa kama ³⁰ a weeni ayen, 'Ni nya nuruwa de ale piilim wa yeri seka alege an бага a se nueri ye.' "

³¹ Yeezu ŋman pilim magsî di choa ayen, "Naab abe dan nyini peelim ale nuruba tusa pi ayen wa kpalim chaab ale naab wa choa waai ale ta nuruba tusa pisiye la, ku a fe kama ate wa kali teŋ zimm a poli a nya ase wa ta pagrim yegayega a бага tu chaab ale naab nwala ya. ³² Wa be dan nya ale wa an бага, wa a tom ka nuruba ate ba de niŋ a ga tu naab nwala siuku po a saalim wa ate ba nye magsî chaab alege ate naawa dek a diem bo siuku po niŋniŋ a cheena." ³³ Yeezu yaa weeni ayen, "Dila nyiŋ la mi a weeni ni kama ayen ni wanyi me la an бага chim mi ŋaani viiro ase ka wa nin yeeri wa nisa jaab buuri meena ate wa ta la po.

³⁴ "Yesa masa kama, alege si masimu a dan kan boro fi an ŋman бага nye ate si a masa. ³⁵ Si ŋman ka kiriya a magsî bibaam a yaase jaabjaab pa nyeka ba be yuk si a basi kama. Waai abe ale ta tue a wom mi ale a biisi dii la, ni basi ate wa wom."

15

¹ Da yeŋ ate lampoo cheesiroba yegayega ale wabaata nyam bachaab a jam ayen ba wom Yeezu sinsaŋŋa. ² Farisiima ale Juuma Sinsaŋŋa sagraɔa a yaa maa chaab a ŋuuni a weeni ayen, "Nuruwa de a pa wa dek a gum chaab ale ka wabaata nyam ale a de ale ba me." ³ Yeezu yaa weeni wamagsini a bek ba ayen,

⁴ “Ase ni wanyi a nin ta piisa kook ate kunyi be, wa a nye ka se? Wa le basi ka pa njanjala pineuk ale neoku sagini po alege yaa nyiem a gisi kuui ale be la ate wa nya ku. ⁵⁻⁶ Wa dan ga nya ku wa sui ale peenti yegayega ate wa a zak ku a vi nmankpala ta kuli. Wa dan ta kuli wa yaa wi baai ale kali moata wa la ale wa doama a ta ba jam jigi yenj a weeni ba ayen, ‘M sui peenti ka nna yegayega dii nyinj la, m nya pa kuui ale be la kama. Ni be basi ate ti meena sue peenti.’ ⁷ Mi a weeni ni kama ayen ka supeentik kala degadega ale ka bo wennyamazuk ase tuimbaata nyono wanyi a nin basi wa tuimbaataja tomka. Wala nyinj, supeentik yegayega bo wennyamazuk kama ale waai ale tagri basi wabaata nyeka la a gaam supeentik kaai ate wa ta ale nuruba pineuk ale neok baai ale ka wayorisima nyam la kama.”

⁸ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ase nipok wanyi a nin ta ligbie pi ate ligbinni dinyi a yaa be wa a nye ka se? Wa toati ka bolimzeunj a vari dokku meena a gisi nalimnyini ate wa ga nya di. ⁹ Wa dan ga nya di wa ale wi wa doama ale baai ale kali moata wa ate ba jam jigi yenj a weeni ba ayen, ‘M sui peenti yegayega dii nyinj la, m nya m ligbie dii ale be la kama. Ni be basi ate ti sue peenti.’ ¹⁰ Supeentik kala dega dega ate Naawen Sabiiloma a tara ase tuimbaata nyono wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka.”

¹¹ Yeezu yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru ale boro a ta wa nidoabilisa baye. ¹² Wa bibaanjka a yaa weeni wa ayen, ‘M koa, njanta baai ate fi ale lueri a chari mi ale m suoku la, pa mi njanta ja a te mi yogyogla.’ Nuruwa yaa siak a yaa chari ba wa njanta ja. ¹³ Daa magla ale ga taam la, bibaanjka a yaa pa wa njanta ja meena a da a yaa yiri chej saten nna nininja. Dula jigini wa yaa nye nanbolini a kaasi wa ligraja meena. ¹⁴ Wa ale ga de wa njanta ja meena a nueri la, kom nna yegayega a yaa jam tenj kala alege wa nman ka jaabjaaboa. ¹⁵ Wa yaa chej tenj kala nuru wanyi jigi ate nuru wala a yaa ta wa a chej wa talim ayen wa a nya die zuk. ¹⁶ Wa sui ate jam peenti kama yegayega ase wa nin nya siuk a maari a de deenja nandiinta ja, alege nuru an jam te wa jaabjaaboa. ¹⁷ Alege ku njanjnyinj ate wa yammu jam la, wa yaa weeni wa dek ayen, ‘M kowa tomteeroma meena a ta nandiinta ka nna yegayega a gaam ba deka alege mi bo dela ayen m kpi ale kom. ¹⁸ M le yiri kama a kuli ga weeni m kowa ayen, M Koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. ¹⁹ Ku an nman magsi fi ale wi mu ayen fi biiga, a nye mu ase fi tomteeroma po wanyi la.’ ²⁰ Biika ale ga poli dila la, wa yaa deri yiri a kuli wa kowa jigi.

“Wa ale jam bo siuku po a cheena yeri la, wa kowa a yaa nya wa. Jiirim a yaa yik wa kowa ate wa chali nyini a ga tu wa siuku ninj a pa wa nisanja meena gbaari wa biika alege a yaa puusi wa. ²¹ Biika yaa weeni ayen, ‘M koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. Ku an nman magsi ayen fi wi mu ayen fi biiga.’ ²² Alege wa kowa yaa na wi tomteeroma ayen ba nye nwuli a ta garuk kuui ale nala nna yegayega wa gatta ja meena po la a jam jo wa. Wa weeni ba ayen, ‘Ni pa nifellini a su wa nisanja abe ni pa nuensa a su wa. ²³ Ni ga yik naabiik kaai ale biigi la a ta jam ko. Ate ti nye nandiin kpeenta tigi ate ti nye supeentik ale chaab. ²⁴ Dii nyinj la, m biika de a jam kpi kama, alege yogyogla de wa vua kama, wa jam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.’ Ba yaa deri piilim ba nandiinta ja deka ale diinta.

²⁵ “Ba ale jam boro a nye nyanja de meena la, wa bikpagini a diem jam bo ka talim. Wa yaa ale jam nyini peelim a cheena a jam boro a moata yeri la, wa yaa wom yiilaja ale gogta ja. ²⁶ Wa ale jam paari la, wa yaa

wi tomteerōma wanyi a bek wa ayen, 'Ka boan ale a nye?' Tomteerōwa yaa tulisi wa ayen, ²⁷ 'Ka fi yuawa ale nman pilim jam ate fi kowa yaa ko naabiik kpier tanjanini, dii nyin la wa nya biika kama ale jaabjaab ka wa, wa ta nyinjoḡsa kama.'

²⁸ "Bikpagini ale wom nna la, wa sui a yaa a puuri nna yegayega ate wa zeri ayen wa kan nman a jo yenni. Wa kowa yaa nyini saalim wa ayen wa jo ²⁹ alege wa tulisi wa ayen, 'Nya de, benaḡa de meena wuu ate mi tom te fu nna ase yomo la, m be an zeri fi noai me. Ka boan jaab ate fi nye te mi? Ale buuk me la, fi an te mi ayen m nye nandiinta tigi ale m doama. ³⁰ Alege fi biika de waai ale ta fi nantaḡa a cheḡa ga yik kaasi nipok kaasunḡa zuk, a yaa dan pilim jam fi yiri yik naabiik kaai ale zuak nna yegayega la, a ko te wa!' ³¹ Wa kowa yaa tulisi wa ayen, 'M biiga, fi kasim bo ale mi ka daa meena, m be ale ta jaab buui meena la ka fi abe ale soa. ³² Alege ku magsi kama ayen ti boro a de ale a gok dii nyin la, fi yuawa a daam kpi kama alege yḡyḡgla de wa vua kama, wa daam be kama alege yḡyḡgla de ti nya wa kama.' "

16

¹ Yeezu yaa nman weeni wamagsini ale wa nḡanviirima ayen, "Nuru ale jam boro a jigi nna yegayega a yaa ta tomteerō waai ale a nya wa nantaḡa meena zuk la. Wa jam ka wa tomteerōma meena kpagi. Nuruba yaa bobri ale jigsirōwa ayen, nuruwa kaasi wa ligranḡa kama. ² Jigsirōwa yaa wi wa a bek wa ayen, 'Ka boan jaab wari ate mi a wom a magsi chaab ale fi dila? Pai m nantaḡa meena ale fi ale nye ba dii ale dii la a te mu, dii nyin la, fi an nman бага a chim waai ale a nya m nantaḡa meena zuk la.' ³ Tomteerōwa yaa weeni wa dek ayen, 'M nyonōwa a yaa wa yiak mu kama tuimaḡa po. M be le nye ka se nna? M be ka pagrim a kpa, chivie abe ta mu ase m nin nyiem a juisi. ⁴ Aaya, m seba m le m nye dii yḡyḡgla de la, ate m dan jogi m tuimaḡa abe m ta doaba baai ale ba nye m tia ase m nin cheḡa ba yeeḡa la.'

⁵ "Wa yaa wi nuru baai meena ale ta wa nyonōwa pama la, ate ba jam wa nyonōwa jigi a bek nin denowa ayen, 'Fi ta m nyonōwa ka dina?' ⁶ Nuruwa yaa tulisi ayen, 'M ta ka kpaam pami samōnsa kook.' Wa yaa weeni wa ayen, 'Pa fi pamini gbanḡa nwuli a nmarisi ka po ayen fi ta ka kpaam pami samōnsa pisinu.' ⁷ Wa nman pilim bek nuru wa choa dila degadega, ate nuruwa tulisi wa ayen, 'Mi ta ka "wiiti" pami busisa tusidi.' Wa nman pilim weeni wa me ayen, 'Wa nmarisi a nyo wa pamini gbanḡa po nwuli ayen wa ta ka "wiiti" busisa kobsa naaninḡ pami.'

⁸ "Tomteerōwa de nyonōwa a yaa te wa pimpauk ale wa yammu tuimaḡa de ate wa бага tom ayen wa nya wa dek chum diipo la nyin. Ka wensie ate mi a weeni ayen jinla teḡka demma a ta yam kama a seba tuima tomka a gaam nuru baai ale a va Naawen noai la."

⁹ Yeezu yaa nman biisi a cheḡa a weeni ayen, "Dila nyin, m be a weeni kama ayen ni pa teḡzuk de jigsika a de doata ale nuruba ate jigsika a dan kan boro, abe ba nye ni tia wennyamazuk yeeḡa po. ¹⁰ Nuru waai ale ta wensie wafiisa zuk la, a ta wensie kama me ale wakpeema. Waai me abe ale kan ta wensie wafiisa zuk la, a ka wensie me ale wakpeema. ¹¹ Naawen pa teḡzuk de nantaḡa ba gela a nyo ka ni nisima po. Ni be dan kan pa ba a tom tuima a magsi chaab ale wa ale weeni ayen ni pa ba a nye dii la, wa be le nye ka se a ta siaka ale ni ate wa pa wensie jigsika a te ni? ¹² Ni be

dan kan ta wensie me ale jaab buui ale chim nuru jaab la, ka wana le wa pa jaab a te nama ate wa chim ni jaaboa.

13 “Tomteero waai abe karo a ta nuruba baye ate ba chim wa nyamma ate wa tom a te ba meena, dii nyin la, ku a fe kama ayen wa kisi ba wanyi a be wa a yaali ba wanyi yaase wa a zuli wanyi abe wa a le wanyiwa. Nuru an baga a pa wa dek a te Naawen ale nman pa wa dek a te ligra yaalika me.”

14 Farisiima ale wom nyanja de meena la, ba yaa nye wa a la dii nyin la, ba ka nuru baai ale a yaali ligra nna yegayega la. 15 Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama ka baai ale a chim nuruba nimbie po ayen ba pa ni chim nuru manja alege ka Naawen nyiini ale seba ni suniimanya po ale ka dii la. Dii nyin la, wie njaai ate nurubiik a pa nja a chim wamanja la, nja ka njaai ate Naawen kisa la.

16 “Moosis Sinsanja ale Naawen biisiteeroma biisanja jam ta pagrim kama a ta jam paari diipo ate Jon Sokateerowa a jam boro la, alege a zaani dila powa, nuruba a kasim a wom Naawen wamanjana sinsanja a magsi chaab ale Naawen Naamu kama ate waai meena a fe ayen ba jo bu po. 17 Alege ku an toa ti wenyamazuk ale tenzuk a murin be, alege ku pagra kama ate Moosis Sinsanja po dinyi magla me la a murin be.

18 “Nuru waai a dan zeri wa pok alege faari wa choa, kula nyonowa a nye ka kabonj. Nuru waai me abe ale a faari nipok waai ate ba zeri la, a nye ka kabonj me.

19 “Jigsiro ale jam boro a kasim a jo garuk tii diak ale pagra nna yegayega la. Daa meena wa kasim jam a de ka masim. 20-21 Jajak me ale jam boro. Wa yoi ale Lazarus. Nira ale kasim jam nye wa nyinka meena ate baasa kasim jam a leeli na me. Wa kasim jam doa ka jigsirowa de yenni nansiunju. Wa sui a jam peenti ka nna yegayega ase wa nin nya siuk ate wa de nandiin tii ale jam a lo jigsirowa tebuluku ten la.

22 “Da yenj ate jajacka de a yaa kpi ate Naawen sabiiloma yaa pa wa a ta jueli ga kali wenyamazuk Abraham tenj. 23 Da yenj ate jigsirowa me yaa kpi ate ba gu wa, ate wa chen kpilun juijui ate wa nyinka a kasim jam a dom nna yegayega ate wa zak zuk a nya Abraham ale wa yalima nna yegayega ate Lazarus me a yaa kala wa gauj. 24 Jigsirowa a yaa kaari a wi Abraham ayen, ‘M koa, ta jirim ale mu abe fi tom ate Lazarus pa wa nandummu a lusi nyiam po ate bu zi m gingelun ku nyin, dii nyin la, m nyinka meena ale a dom nna yegayega bolimu de po.’

25 “Alege Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, a teeri diipo ate fi jam vua la, fi jam ta ka njanmanjana meena alege Lazarus a jam soa njanbaatana meena. Alege yogyogla de, wa boro a de ka masim dela jigini, alege ate fi ta nyindomma nalimnyiini. 26 Daa dila nyiini, ale kaasiya, ka goluk ale limsa a dua tama ale fi sunsunj, ate baai ale a yaali ayen ba nyini dela a jam fi jigi la, an baga a taamu, yaase waai me abe dan a yaali ayen wa nyini fi jigi a jam tama jigi wa an baga a taamu.’ 27 Jigsirowa a yaa weeni ayen, ‘Ku be dan ka dila, mi a saalim kama m koa ayen fi tom Lazarus ate wa chen m kowa yenni 28 juijui ate m ta suaata tinu la. Wa ga kaam ba ate bala me kan jam nyindomma jigini de.’

29 “Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘Fi suaatana a ta Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanja kama ate nja a kaam ba, ku be a fe kama ayen fi suaatana abe lagi tue a wom nja ale a weeni ba dii la.’ 30 Jigsirowa a yaa nman tulisi ayen, ‘M koa, aawo, alege nuru a dan yiri tama baai ale ka kpilima la po a chen ga weeni ba ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaatana

tomka.' ³¹ Abraham nman tulisi wa ayen, 'Ba dan kan a yaali ayen ba wom Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanña ale a weeni dii la, nuru a dan poom yiri kpilima po me a ga weeni ba, ba kan diem a wom.' "

17

¹ Yeezu yaa weeni wa n̄aanviirima ayen, "Ku a fe kama ayen nuruba nye ni nya ate ni tom wabaata. Alege waai ale wa nye dila la, a jogi wein kama. ² Ku ate zunchoŋ kama a te kula nyɔŋɔ ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa n̄iri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po a gaam wa nin nye ate bisaŋa de wanyi a tom wabiok. ³ Dila nyiŋ la, ni kpesi ni dek ale wa dii meena ate ni a nye la.

"Fi suok a dan nye wabiok, toariŋ wa ale nin muna ate wa dan basi wa wabaataŋa tomka fi voŋ te wa. ⁴ Wa be dan nye kaasi fu a paari ku noai buyopoi da yeŋ ale n̄man weeni fu ku noai buyopoi ayen wa siak wa kaasun̄ku ku a fe kama ayen fi voŋ te wa."

⁵ Tuimtomd̄oma yaa weeni ba Nyɔŋɔwa ayen, "Nye ate ti siaka a zuak a nyoro."

⁶ Ate wa me yaa tulisi ba ayen, "Ni siaka a dan soa ase jabiri fiik la, ni бага weeni kin̄kaŋka de kama ayen, 'Voori fi dek a yiri ga zaani mogi kpeeni nyiamu po', ate ka sum siak ni noa a yiri ga zaani du.

⁷ "Ase ni wanyi a nin ta tomteero ate wa a kpa a yaase wa a kasi fi piisa. Wa nin ga nyini sagini a jam, fi deri a weeni wa ayen wa nye nwuli a jam de wa n̄andiintaŋa? ⁸ Ni kan goanti weeni wa kama ayen, 'Dik jun̄oi n̄andiinta a te mu abe fi pa garuk nalun̄ jo a limsi mu ate m de a nueri abe fi me yaa de fi n̄andiinta?' ⁹ Nama a poli ayen ku a fe kama ate tomteerowa nyɔŋɔwa nye wa jiam ale wa ale weeni wa ate wa nye dii la? Aawo. ¹⁰ Ku be ka dila, nama me jigi. Ni dan tom Naawen ale weeni ni ayen ni tom dii la a nueri, ni weeni ni dek ayen, 'Tama ka tomteeroba. Dila nyiŋ la ku an magsi wa nye ti jiam. Ti tom ka dii ale magsi ayen ti tom la.' "

¹¹ Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem la, wa jam va ka Samaria ale Galili ten̄sa sunsun̄ po a cheŋ. ¹² Wa jam boro a jo ka ten̄fiik po a yaa ga zik gama pi ate ba za nna niŋniŋa, ¹³ a kaari ate ku a jueli a weeni ayen, "Ti Nyɔŋɔ, Yeezu, ta jirim ale ti."

¹⁴ Yeezu ale nya ba la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni cheŋ a ga pa ni dek a sak Juuma Puusika Yenni kpan̄ŋa." Gamaŋa ale jam bo siuku po a cheŋ Puusika Yenni kpan̄ŋa jigi la, ba yaa deri nya nyinyogsa. ¹⁵ Ba wanyi ale chuiŋi nya ale wa ta nyinyogsa la, wa yaa pilim n̄mani ale a pak Naawen ate ku a jueli nna yegayega ¹⁶ a yaa jam paari Yeezu a lo wa nan̄sa ten̄j a nye wa jiam. Nuruwa a jam ka Samaria deno. ¹⁷ Yeezu yaa bek wa ayen, "Daa nuruba pi ale nya nyinyogsa la? Mbala neoku a bo ka be? ¹⁸ Ba wanyi me la an бага pilim n̄man jam a te Naawen pimpauwa ka nichaanowa de nyiini?" ¹⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Yiri zaani a cheŋ. Fi siaka ale basi ate fi nya nyinyogsa."

²⁰ Farisiima ba gela yaa bek Yeezu ayen, "Ka dimpo ate Naawen Naamu a le jamu?"

Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Nama a poli kama ayen ni nya wie ate ku sak ayen Naawen Naamu a cheena, alege ni kan nya bu dila, ²¹ yaase nuru kan weeni ayen, 'Nya de, bu bo ka dela', yaase, 'Bu bo ka dula.' Boan nyiŋŋa, Naawen Naamu a bo ka ni sunsun̄."

²² Wa yaa weeni wa ñaanyviirima ayen, “Daa cheena kama ate ni le kasim a yaali ayen ni jogi nya dii po ate Mi Saalobiika le soa m naamu la, alege ni kan nya. ²³ Nuruba abe le weeni ni ayen, ‘Ni nya dula, ni nya dela.’ Ba dan weeni dila, ni kan cheŋ, ni be kan wa ba me. ²⁴ Ase ñmoruk a nyiem ale a ni ate wenni a nyagsi taam dela a ñman nyagsi taam dela, la Mi Saalobiika me danni a dan jam ku le nyɛ ka dila degadega. ²⁵ Alege, ku a fe kama ayen wa de niŋ a nam nna yegayega ate jinla demma me abe le zeri wa. ²⁶ Ase ku ale jam ka dii Nowa vaanya po la, ku a le chim ka dila degadega Mi Saalobiika me daanya po. ²⁷ Diipo ate Nowa a jam boro la, nuruba jam a de ale a nyu kama. Nidɔama me a jam a faari nipooba, nidɔaba me a pa ba leeba a yalisi. Nuruba jam a nyɛ ka dila a ta jam paari da dii danni ate Nowa yaa jo ñaarunŋku po alege ate nyiamu a jam tagli tenŋka a ko ba meena la. ²⁸ Ku jam nyɛ ka dila degadega Loti daanya po. Dila powa, waai meena a kasim jam a de kama ale a nyu, ale a da diak me, ale a bori, ale se yie. ²⁹ Da dii danni ate Loti basi Sodom tenŋka la, bolim ale tintain tuila ale jam nyini wennyamazuk a jam ko ba meena. ³⁰ Ku le nyɛ ka dila degadega da dii dai ate Mi Saalobiika ale pa m dek a sak nuruba la.

³¹ “Da dila danni, nuru waai a dan bo wa gboŋ zuk wa kan ñman siŋ jo wa dokku po ayen wa pa wa ñanta, dila degadega nuru waai me ale bo peelim wa talim po la, a kan ñman pilim jam yeriya. ³² Ni teeri Loti powa wari! ³³ Nuru waai ale pii nyiŋ a nyɛ ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi la, ale jok di kama. Waai me abe ale a jok wa nyuvuri la, le vari di a basi kama. ³⁴ Basi ate m weeni a sak ni ayen da dila danni yokku, nuruba baye ale ba dua ta yey po a goa, ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a dueni. ³⁵ Nipooba baye me ale maa chaab a boro a num zom ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ ale ge nwala a zaani. ³⁶ Nuruba baye ale bo kaduk po a kpa ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a zaani.”

³⁷ Wa ñaanyviirima yaa bek wa ayen, “Ti Nyɔŋɔ, ka be ate nyanja de a le nyɛ?”

Wa yaa tulisi ba ayen, “Jakpiuk ale dua juijui la, duinsa a bo ka dula.”

18

¹ Yeezu yaa magsi wamagsini a sak wa ñaanyviirima Wa weeni wamagsini kama ayen di denŋi ba kpa ate ba kasim a puusi Naawen. ² Wamagsini ale, “Tenŋ kanyi po nuru ale jam boro. Wa jam a biisi ka biisa. Wa jam kan chali yogsum ale Naawen, yaase nurubiiga. ³ Pukogi me ale jam bo tenŋ kala po a yaa nyiem kasim a cheŋ nuruwa de jigi a saalim wa ayen wa maa maari wa ate wa nyɛ buusa ale wa dachiak. ⁴ Ku jam beni ka nna yegayega alege wa jam zeri wa maarika kama. Alege ku ñaanyŋiŋ wa weeni wa dek ayen, ‘M seba ayen m kan chali Naawen m be kan zuli nurubiik me ⁵ alege, pukogini de ale kasim a daani mu dii la, m le nya ku zuk ate wa nya wa ale a yaali dii la. M dan kan nyɛ dila, wa a le kasim a jam kama ate m ga jiaŋ.’ ”

⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni wom venta nyɔŋɔwa de ale weeni dii la.

⁷ Ase nuruwa dan weeni dila, nama kan poli ayen Naawen le bo buusa a te wa dek nuruma baai ale a kaari yok ale kantuenŋ ayen wa maari ba la? Wa le beni abe wa maari ba? ⁸ Basi ate m weeni a sak ni ayen wa le bo buusa a te ba ka nna nwuli. Alege Mi Saalobiika a dan ñman pilim jam tenŋzuk de m le nya siaka nuruba jigiya?”

⁹ Yeezu yaa nman jam magsi wamagsini di choa a te nuru baai ale jam a poli ayen ba ka nuru manja a kan pa waai meena a chim nuruba la. Wa yaa magsi wamagsini ayen, ¹⁰ "Nuruba baye ale jam boro a yaa jam jo Naawen Puusika Yenni po ayen ba puusi Naawen. Ba wanyi a jam ka Farisii, wanyi me a jam ka lampoo cheesido.

¹¹ "Farisii wa a yaa yiri zaani wa dek wa nyiini a yaa puusi Naawen ayen, 'Naawen mi a nye fi jiam, boan nyinja, m daa nuru baai chaab ale a vari la, yaase baai ale kan ta wensie la, yaase kabonj nyeeroba la. Mi a te fi jiam me ayen m daa lampoo cheesirowa ale za dula la. ¹² Daa njanjagosa meena po mi a bobi ka noai daa naye. M be a va kisi kuui ale a sak ti ayen jaab buui meena ate ti a nya la, ti poori ba togatoga ku noai pi a yaa lueri piwa po bunyi a te fi la kama.'

¹³ "Alege lampoo cheesirowa me a ga za ninjin wa toga a kan poom a yaali ayen wa zak zuk a nya wennyazuwa. Wa yaa yik nimbie a kaasi a weeni ayen, 'Oo, Naawen ta jirim ale mu, dii nyin la, m ka wabaata nyono.' " ¹⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "Basi ate m weeni a sak ni ayen daa Farisiiwa alege ka lampoo cheesirowa de ate Naawen vonj wa wabaatana a te wa, ale ge ate wa yaa kuli yeri. Ni basi ate m nman weeni a sak ni ayen nuru waai ale a pa wa dek a chim nuru kpionj la, ba le zaab wa alege waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpionj."

¹⁵ Nuru ba gela a yaa ta ba biluaata a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisa a vi ba zuk. Wa njanjagosa ale nya dila la, ba yaa tarin ba ayen ba kan nye dila, ¹⁶ alege Yeezu yaa wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni wa njanjagosa ayen, "Ni basi ate bisanja jam mi jigi. Ni kan yak ba, dii nyin la, ka nuruba ase bisanja de chaab la ale soa Naawen Naamu. ¹⁷ Ni a teeri nyaku de ayen, waai a dan kan a nye wa dek ase bisanja de wanyi la, wa kan nya Naawen Naamu."

¹⁸ Da yenj ate kpagi dinyi a yaa bek Yeezu ayen, "Sagro manja, m nin nye se ale m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?"

¹⁹ Yeezu yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manja? Nuru karo a chim nuru manja, ka Naawen nyiini. ²⁰ Fi dek a seba Naawen Sinsanja kama, na ale nna: 'Kan nye kabonja. Kan ko nuru. Kan zu. Kan chim seero waai ale a velim la. Zuli fi ko ale fi ma.' "

²¹ Nuruwa yaa tulisi ayen, "A ta nyini dii po ate mi jam ka biik la, mi kasim wa ka Sinsanja de meena a jam paari jinla."

²² Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni nuruwa ayen, "Fi tali ka wayenj ate fi nye. Pa jaab meena ate fi ta la a da a pa ligranja a te njanjagosa ate fi nya jigsika wennyazuk. Fi dan nye dila, fi yaa va mi." ²³ Nuruwa ale wom nna la, wa sui a yaa deri a kaasi nna yegayega dii nyin la, wa jam ka jigsiro nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale nya ale wa sui kaasi la, wa yaa weeni ayen, "Ku toa kama ate jigsiroba de Naawen Naamu. ²⁵ Ase laalaakomi ale kan baga a va garupein num po a nyini dii la, ku be pagra kama me nna yegayega ate jigsiro de Naawen Naamu."

²⁶ Baai ale jam wom nna la a yaa bek ayen, "Be ka wana a le wa nya varibasika?"

²⁷ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Dii ate nurubiik an baga nye la, Naawen baga nye kama."

²⁸ Piita yaa weeni wa ayen, "Nya, tama basi ti yeeja kama ale jam va fu."

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nuru waai a dan basi wa yeri ale wa pok ale wa suaata ale wa ko ale wa ma, a yaase wa bisa Naawen Naamu nyin,

³⁰ Naawen ale te kula nyɔnɔwa nanta bala chaab nna yegayega gaam taam wa ale poom ta dii la, ale chum diipo ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³¹ Da yen ate Yeezu yaa poori wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa a ta nyini m bala po a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ti a chen̄ ka Jerusalem t̄ɛn̄ka. Naawen biisiteeroma ale n̄marisi dii meena a magsi chaab ale Mi Saalobiika la, ti dan ga a paari dula, ba ale n̄marisi dii meena la a le chim ka wensie. ³² Boan nyin̄n̄a, ba le sum yik mu kama, a pa mu nyo nuru baai ale kan daa Juuba la nisima po ba a le la mu, a le mu, a chesi tintueta a basi m nyin̄ ³³ ba a le miiri mu abe ba ko mu, alege daa n̄ata dai, m le yiri kum po.”

³⁴ Yeezu ale biisi nna la, wa n̄aan̄viirima an jam min̄ ku kiriya. Dii nyin̄ la Naawen an jam lak ku kiri a sak ba, ate ba an min̄ wa ale a biisi dii la.

³⁵ Yeezu ale boro a m̄ata Jeriko t̄ɛn̄ka la, yio ale jam kala siuku nin̄ a juisi. ³⁶ Wa ale wom ale nuru b̄anni a va wa t̄ɛn̄ a taam la, wa yaa bek ayen, “Ka boa ale la?”

³⁷ Nuruma yaa tulisi wa ayen, “Ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam.”

³⁸ Yiowa yaa kaari a weeni ayen, “Yeezu, Naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta j̄irim ale mu.”

³⁹ Nuruma ale jam de nin̄ ka la a yaa weeni wa ayen wa goori wa wann̄i alege wa z̄eri ale a kaari nna yegayega a gaam wa ale poom a kaari dii la a n̄man weeni ayen, “Naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta j̄irim ale mu.”

⁴⁰ Yeezu yaa zaani a weeni ayen ba ta nuruwa a jam wa jigi. Wa ale jam paari la, Yeezu yaa bek wa ayen, ⁴¹ “Fi a yaali ayen m nȳe ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, mi a yaali ayen fi nȳe kama ate m nin̄a n̄a lagri a te mu.”

⁴² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be lagri a nya. Fi siaka a basi kama ate fi nya nyin̄yɔgsa.”

⁴³ Yeezu ale weeni dila la, wa nin̄a n̄a deri lagri ate wa a nya, ate wa yaa wa Yeezu a te Naawen pimpauk. Nuru b̄anni ale nya nna la, ba meena yaa te Naawen pimpauk.

19

¹ Yeezu yaa ga jo Jeriko t̄ɛn̄ka a va ka po a taam. ² Nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Zakiyos. Wa jam ka lampoo cheesiroba kpagi a j̄isi nna yegayega. ³ Wa yaa jam a yaali ayen wa nya Yeezu alege wa an jam бага dii nyin̄ la, wa jam gela kama ate nuru b̄anni a yaa jam lik wa. ⁴ Wa yaa chali de nin̄ a ga jueli kin̄kan̄ ayen wa nya wa dii nyin̄ la Yeezu le jam va ka dula a taam. ⁵ Yeezu ale jam paari dula jigini la, wa yaa zak nya wa weeni wa ayen, “Zakiyos, nȳe nwuli a sin̄ t̄ɛn̄, dii nyin̄ la, ku a fe kama ayen m goa fi yenni jinla.”

⁶ Zakiyos yaa kpabi sin̄ a nȳe wa tia ale supeentik nalimnyiini. ⁷ Nuru baai ale jam nya dila la, ba yaa jam a n̄uuni a weeni ayen, “Wa jo ayen wa chim ka tuimbaata nyɔnɔwa de n̄ichaano.”

⁸ Zakiyos yaa yiri zaani a weeni Nyɔnɔwa ayen, “Wom, m Nyɔnɔ, m le pa n̄anta baai meena ate mi ta la geli a te n̄anjagsa, abe m daam dan velim tuesi nuru jaab, m le tuni wa jaab wala degadega ku noai bunaano.”

⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Varibasika jam yenni de po jinla kama, wa ale maa ka Abraham n̄aan̄bisana po wanyi la nyin̄. ¹⁰ Boan nyin̄n̄a, Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la ate m vari ba a basi.”

¹¹ Nuruma ale jam diem za a wom wienja de la, wa yaa magsi wamagsini, dii nyinj la wa jam moata Jerusalem tenka kama, ate ba jam a poli ayen Naawen Naamu a jam moata ka jamka nwuli. ¹² Wa yaa magsi wa wamagsini ayen, “Nuru kpionj ale jam boro, a yaa yiri da yenj a chej satenj nna ninjina ayen ba bobi wa naam abe wa nman pilim jam. ¹³ Wa ale a yaali wa basi wa yenni abe wa chej la, wa yaa wi wa tomteeroma po pi a chari ba wanyiwanyi ligra a soa si chaab la ale ge weeni ba ayen, ‘Ni pa ligrana de a gerim ate m chej abe m pilim jam.’ ¹⁴ Wa tenka demma a jam kisi wa kama, ate ba yaa tom nuruba ate ba sanj wa njanj a ga weeni ayen, ‘Ti kan yaali nuruwa de ayen wa chim ti naaba.’

¹⁵ “Ba yaa jam bobi nuruwa naamu ate wa pilim jam. Wa ale jam paari la, wa yaa wi wa tomteeroma ayen ba jam ate wa bek ba nya ase ba gerim a nya ka boan nyuenta. ¹⁶ Ba wanyi a yaa de ninj a jam weeni ayen, ‘Nyɔɔɔ, fi ligrana vi ka ku noai pi a gum du.’ ¹⁷ Nuruwa yaa weeni wa ayen, ‘Fi nyc wamanj, tomteerɔ. Fi ale ta wensie ale wafiisa la nyinj ale soa ate mi a pa tenkpiensa pi a nyo fi nisima po ayen fi a nya si meena zuk.’ ¹⁸ Tomteerɔ waai ale pa a sanj la a jam weeni wa ayen, ‘Nyɔɔɔ, fi ligrana vi ka ku noai bunu.’ ¹⁹ Wa yaa weeni tomteerɔ wala me ayen, ‘Fi soa ka tenkpiensa sinu zuk a nya.’

²⁰ “Tomteerɔ wanyi me a jam weeni wa ayen, ‘M nyɔɔɔ, fi ligrana ale nna. Mi pa di a bobi ka laki po a dueni fu. ²¹ Mi a chali fu kama, dii nyinj la, fi nyeka tɔa ka ma, fi a tuesi ka njanta baai ale kan daa fi njanta la nuruba jigi ale a che njanta baai me ate fi an bori la.’ ²² Wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka tomteerɔ kaasunj, m le pa ka fi dek biika a dak fi kaasunju a sak fu. Ka fi ale seba ayen mi nyeka tɔa, a tuesi njanta baai ale kan daa m njanta la nuruba jigi ale a che jaab buui ate mi an bori la. ²³ Be ka boa ale soa ate fi an pa m ligni a te nuru ate wa ta a tom ate diipo ate m le pilim jam la m nya nyuenta di po?’

²⁴ “Wa yaa weeni nuru baai ale jam za dula la ayen, ‘Ni tuesi ligbinni ale bo wa jigi la a te yomo waai ale ta ligbie piwa la.’ ²⁵ Ba yaa weeni wa ayen, ‘M nyɔɔɔ, wa an poom ta ka ligbie pi?’ ²⁶ Alege nuruwa yaa tulisi ba ayen, ‘Ase ba ale weeni dii ayen waai nisa po ale ta la, wala a le nman nya njanta ka nna yegayega a gum du, alege waai nisa po ale poom kan ta la, kula nyɔɔɔwa ale poom ta dii magla la, wa a le jok bala me kama a gum du. ²⁷ Alege mi dachaasana, baai ale jam kan a yaali ayen mi chim ba Naab la, ta ba a jam dela a ko ba ate m nya.’ ”

²⁸ Yeezu ale magsi wamagsini de a nueri la, wa yaa de ninj a chej Jerusalem tenka. ²⁹ Wa ale jam boro a moata tenjfiisana, Betfaaji ale Betani ate si moata Olivi Guuku la, Yeezu yaa tom wa njanjviirima po baye ³⁰ a weeni ba ayen, “Ni chej tenjfiik kaai ale bo ni ninj la. Ni dan ga jo ka po ni le nya boninj ate nuru waai an diem do ka ale ka bobi za. Ni foli ka a ta jam dela. ³¹ Nuru a dan bek ni jaab buui nyinj ale soa ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen, ‘Ka Nyɔɔɔwa ale a yaali.’ ”

³² Ba yaa chej ga nya dii dek ate Yeezu weeni ba la. ³³ Ba ale jam boro a foli ka la, ka nyamma yaa bek ba ayen, “Ka boan nyinj ate ni a foli ka?”

³⁴ Naanjiirima yaa tulisi ba ayen, “Ti Nyɔɔɔwa ale a yaali ka”, ³⁵ ate ba yaa ta bonika a chej Yeezu jigi a yaa yeeri ba kasaatanja a vi ka zuk a gomsu magsi ate Yeezu do. ³⁶ Wa ale jam a chej la, nuruba yaa pa ba kasaatanja a pati dueni tenka siuku po.

³⁷ Wa ale jam boro a moata Jerusalem a yaa churinti nyini Olivi Guuku zuk a sinj la, wa nyaanyiirima meena yegayega a piilim deri a te Naawen pimpauk ate ku a jueli nna yegayega, ale ba ale jam nya wakperikaliiik pagri sii meena la. ³⁸ Ba yaa a pak Naawen a weeni ayen, "Naawen niak naab waai ale cheena Nyonowa yonni nyinj la. Suyogini a bo Naawen jigi, ale nalim a bo wennyamazuk."

³⁹ Farisiima ba gela ale jam maa bo nuru boanni po la, a yaa weeni Yeezu ayen, "Ti Sagro, weeni fi nyaanyiirima ate ba goori."

⁴⁰ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni basi ate m weeni ayen ba dan poom goori me, tintanaŋa dek le yi yiila a pak Naawen ase bala la."

⁴¹ Wa ale jam moata tenka po ate wa ga nya ka la, wa deri a kum ka nyinj ⁴² a weeni ayen, "Ase ni dan poom seba ni le ni nye dii ate suyogini a jam la ku te zunchoŋ kama alege ŋa meena a suk kama ni jigi. ⁴³ Di danni cheena kama, ate ni dachaasaŋa a jo gilim ni jigi meena a basi sunsuŋ. ⁴⁴ Ba ale kaasi ni tenka abe ba ko ni ale ni bisaŋa meena. Ba kan basi tintain yey me la ate di dua di choa zuwa. Nyaŋa de meena le nye kama dii nyinj la, diipo ate Naawen jam ayen wa vari ni a basi la, ni jam zeri kama."

⁴⁵ Yeezu yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a yiaik baai ale jam bo di po a gerim la ⁴⁶ ale weeni ba ayen, "Ba nmarisi Naawen gbanka po ayen Naawen a weeni ayen yenni a le chim ka puusika yeri. Alege nama goanti pa di chim ka zueba yeri."

⁴⁷ Daa meena Yeezu a kasim jam a sak ka nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsaŋa sagroma ale nisomma jam a yaali kama ayen ba ko wa ⁴⁸ alege ba an бага a jam nya siuwa, dii nyinj la, nuruma meena a kasim jam a wom ka wa sinsaŋa. Ba kan jam a yaali ayen ba jogi ale wa yey la womka.

20

¹ Da yey ate Yeezu a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa. Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsaŋa sagroma ale nisomma a yaa jam ² a bek wa ayen, "Ka wana ale te fi siuk ate fi a nye wienja de? Ka wana ale te fu siuk wa?"

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni basi ate mi me bek ni wari. ⁴ Joon ale jam a te nuruba soka la, wa jam nya wa pagrimu ka Naawen jigi yaa nuru biik jigiya?"

⁵ Ba yaa deri a zok ale chaab, "Ti ti tulisi wa ayen ka boa? Ti be dan weeni ayen bu nyini ka Naawen jigi wa le bek ti ayen be ka boa ate ti jam ka siaka ale Joon wienja. ⁶ Alege ti dan weeni me ayen bu nyini ka nurubiik jigi, nuru boanni ale za dela la ba a le yuk ti kama ale fintana dii nyinj la, ba seba chak kama ayen Joon ka Naawen biisiteero." ⁷ Ba yaa tulisi ayen, "Ti ze Joon pagrimu ale nyini juijui la."

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Mi me abe kan weeni a sak ni jaab buui pagrim nyinj a te mi a nye wienja de la."

⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak nuruma ayen, "Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk tiisa. Wa yaa pa nuruba ayen ba a limsi bu ale ge yaa yiri nyiem a cheŋ ten ka choa a ga beni nna yegayega.

¹⁰ Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa pisika ale jam paari la, wa yaa tom tomteero ayen wa ga tuesi yoana ŋaai ate wa soa la wa nuruma jigi a ta jam te wa. Tomteero wa ale ga paari talimu po la, nuruma yaa yik wa a nak wa a yiaik wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹¹ Wa yaa nman tom tomteero wa choa

alege ba nman yik wa me a nak ate wa nya chivie nalimnyini a yiak wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹² Wa nman tom tomteerɔ wa choa a nye buta, ba nman yik wa me a nak a te wa tuom a yiak wa ate wa nyini. ¹³ Talimu nyɔnɔwa yaa bek wa dek ayen, 'M le nye ka se nna m le tom ka m dek biika waai ate m mariŋ la ate wa cheŋ, da dii dai ba a le te wa zula.' ¹⁴ Nuruma yaa ale ga nya nuruwa dek biika la, ba yaa weeni chaab ayen, 'Talimu nyɔnɔwa dek biika ale nna. Wa dan kpi, ka wala le soa wa nantana. Basi ate ti ko wa ate wa nantana meena a chim tama nanta.' ¹⁵ Ba yaa yik wa a ta wa nyini talimu po a nyini a ko wa."

Yeezu ale magsi wamagsini nna a nueri la, wa yaa bek ayen, "Talimu nyɔnɔwa le nye nuruma de ka se?" ¹⁶ "Wa le jam ko ba kama abe wa pa talimu a nyo nuruba ba chaab nisima po."

Nuruma ale wom nna la, ba yaa weeni ayen, "Ti a saalim Naawen ayen wa kan basi ate dila nye."

¹⁷ Wa yaa nya ba ale weeni ayen, "Be ka boa ate ba nmarisi Naawen gbanƙa nna ayen,

'Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la, tintain dila degadega ale nman chim tintain manƙa na meena po.'

¹⁸ Nuru waai abe dan lo tintanni de zuk, kula nyɔnɔwa nyinƙa a le pasi ka meena meena, alege nuru waai ate tintanni de a lo wa zuk la, di a le num wala choa nyinƙa ase ka zom la."

¹⁹ Juuma Sinsanƙa sagrɔma ale Juuma Puusika Yenni kpanƙa a yaa jam pii nyin ayen ba yik Yeezu dila powa, dii nyin la, ba jam miŋ kama ayen wa pa ka ba a magsi wamagsini. Alege ba an jam nya siuk a yik wa dii nyin la, yɔgsum ale jam ta ba ale nuruma. ²⁰ Ba yaa kasim jam a gisi siuk ayen ba yik wa. Ba yaa tom nuruba a weeni ba ayen ba pa ba dek a chim wensie nyam a ga bek Yeezu bega ate ba nya siuk a yik wa a te Gominawa waai ale ta pagrim la. ²¹ Nuruma de ale jam Yeezu jigi la, ba yaa weeni wa ayen, "Ti sagrɔ, tama seba ayen fi ale a biisi dii ale a sak nuruba dii la ka wensie. Tama seba me ayen fi ka waai ale kan a luk nuruba la, alege fi a sak ka wensie sinsanƙa naai ale a sak nurubiik Naawen ale a yaali ayen wa boro dii la. ²² Be weeni nyaku de a sak ti, tama Sinsanƙa a siak ate ti tuni ti lampoowa a te nakpionƙu Siiza yaa Sinsanƙa kan siagi?"

²³ Alege Yeezu poom seba ba yammu noai po kama ate wa yaa weeni ba ayen, ²⁴ "Ni sak mu ligbiri." Ba yaa ta ligni jam ate wa yaa bek ba ayen. "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua di nyinƙa?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ka Siiza."

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ku be dan ka dila, ni be pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Siiza la, a te wa, abe ni pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Naawen la, a te wa." ²⁶ Wa ale jam tulisi ba dii nna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa goori nna chorototo. Ba an jam бага a yik wa nuruma nimbie po, wa ale tulisi ba dila la nyin.

²⁷ Dula jigini, Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi, a bek wa bega. Sajusima meena jam a weeni kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman бага a yiri kum po. Ba yaa bek Yeezu ayen, ²⁸ "Ti Sagrɔ, Moosis ale nmarisi nyaku de a te ti a weeni ayen, 'Nuru a dan faari wa pɔk ate ba an biak biik ale ge ate nuruwa a dan kpi, ku a fe kama ate wa suok a faari pukogini a biak bisa a te wa suoku waai ale kpi la.' ²⁹ Yɔgyɔgla de, nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba so kpagini a faari nipɔk ate wa an biak ale wa nya ale ge kpi. ³⁰ Waai ale pa a san wa la me a yaa faari wa suoku powa alege nipowa ale wa me an biak a nya ya ale ge ate wa kpi. ³¹ Ba suok kuui

ale pa a sanj butawa la, a nye kula me degadega. Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu alege ba waai ale wa an biak a nya ya ale ge kpi. ³² Ku njaaninyin ate nipowa me a yaa kpi. ³³ Yogyogla de, ate nuruma bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka wana le wa soa nipowa de?"

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Tenjuk de demma a faari ka nipooba, a pa ba leeba me a yalisi choroba, ³⁵ alege nuru baai ale magsi ba yiri kum po a yaa bo tenj kaai ale bo njaan cheena la, ba kan yali chaaba. ³⁶ Ba ba a nye ase ka Naawen Sabiiloma la. Ba kan nman maari a kpi. Ba yaa ka Naawen bisa dii nyin la, ba yiri kum po kama. ³⁷ Moosis dek abe weeni nyaku de ate ku lagri kama ayen nuru baai ale kpi la le yiri kum po kama boan nyinja juijui ate wa nmarisi Naawen gbanjka po a magsi chaab ale juijui ate wa nya bolimu goanni po ate bu a nye nna ase bu a de ka ti fiik la wa weeni ayen, 'Nyonowa ka ti kokpiensanja Abraham Naawen, Aizik Naawen, ale Jakob Naawen.' ³⁸ Ni poom seba kama ayen Naawen be daa kpilima Naawenya, alege wa ka njanvuuta Naawen, boan nyinja, waai meena vua kama wa jigi."

³⁹ Juuma Sinsanja sagrama ba gela a yaa weeni ayen, "Sagro, fi biisi ka nalimnyini." ⁴⁰ Dii nyin la, ba nman ka siuk a bek wa bega na chaaba.

⁴¹ Alege Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ba a weeni ayen Kirisitawa waai ate Naawen a le tom wa ate wa jam la a le chim ka Naawa Deivid njaanbiiga? ⁴² Wanni abe ale ka dii la ale Naawa Deivid dek a weeni Naawen gbanjka Yiilana dinyi po kama ayen, 'Nyonowa Naawen weeni mi Nyonowa ayen, kali mi juga genj

⁴³ ate ku jam paari diipo ate m le basi ate fi nya pagrim fi dachaasana zuk.'

⁴⁴ Ase Deivid dek dan a wi Kirisitawa waai ate Naawen a le tom ate wa jam la, ayen wa Nyono, ku be zaani ka se a te Kirisita a baga a chim Naawa Deivid njaanbiiga?"

⁴⁵ Nuruma meena jam a za a wom kama ate Yeezu yaa weeni wa njaanviirima ayen, ⁴⁶ "Ni kpesi ni dek ale Juuma Sinsanja sagrama baai ale a yaali ayen ba jo ba kasaautana a nyiem a chen a yaali ayen waai a ta a puusi ba, yaba peelitana po la, baai ale a yaali me ayen ba kali zukpaglik sii ate ba lueri zaani tuka diinana po la. Ba ka nuru baai me ale a yaali ayen ba kali nuru kpeenta zukpaglisa zuima nhandiin kpeenta tinja po la. ⁴⁷ Ba be ka baai me ale a yaali pukoga paasi deka la, ale baai me ale a puusi Naawen venta puusa wonja la. Ba la chaab waalika le gaam taam ka nna yegayega."

21

¹ Yeezu yaa jam kala Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa nya ba. ² Wa yaa jam nya pukogi dinyi, wa jam ka jakak a yaa maa ta wa ligbie njaye a jam ayen wa lonsi du. ³ Yeezu yaa weeni ayen, "Wensie ate mi a weeni ni ayen, pukogi niwobowa de ale nyo ligri njaai du la, wa tiirimu a gaam mbala meena tiirintana kama. ⁴ Dii nyin la, mbala te ka ligra dii ale kan toa ale ba pa teka la alege pukogi niwobowa de a pa ka wa ligrana meena ate wa ta la a ta jam nyoro."

⁵ Yeezu njaanviirima ba gela a jam a weeni ka Juuma Puusika Yenni ale nala dii ale di tintain nalinsana ale tiirim tii meena ate nuruba te Naawen

ate ba n̄mirisi di la. Yeezu yaa weeni ayen, ⁶ “Dii meena ate ni a nya nna la, di danni cheena ate nuruba jam nak di a lonsi. Ba kan basi tintain yey me la di choa zuwa.”

⁷ Ba yaa bek wa ayen, “Ka dimpo ate wien̄a de ayen n̄a n̄yē? Ka boa ale ku n̄yē ate ku sak ti ayen danni a moata?”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. Nuruba yegayega le jam mi yonni nyin̄ a pa ba dek a chim Kirisitawa waai ate Naawen a le tom la, a velim a weeni ayen di danni abe paari kama. Ni kan va ba. ⁹ Ni dan wom tigurisa wie ale kpaga ale a nya baai zuk la, a n̄yē kpaliñ ale ba kpañña ni kan a chali yogsum. Ku a fe kama ayen nyañña de meena a n̄yē alege ku kan sak kama ayen ten̄ka kpeglimka a le deri jam kama.”

¹⁰ Wa yaa n̄man weeni ba ayen, “Ten̄sa gela dem ale ba nalima meena a le yiri a cheñ ga tu chaab kpaliñ po. ¹¹ Ten̄ka me a le choa nna yegayega ate kom ale tue pagrisa jam jigi meena. Wakperikaliisa nna yegayega ale wie n̄aai ale n̄a te nuruba yogsum la le n̄yē wennyamazuk chin̄mañña po. ¹² Alege wien̄a de a dan yaa n̄a n̄yē, ku a fe kama ayen nuruba ale ba yik ni ale pagrim a basi ate ni nam nna yegayega. Ba a le yik ni a ta ni cheñ ba tuka diin̄a kpañña jigi ate ba bo ni buusa a yaase ba ta ni a ga lik likka diina po a yaase ba a le ta ni a cheñ ga zaani nalima ale kambonnalima nin̄. Ni ale a va mi la nyin̄ ale soa ate ba a le n̄yē ni dila. ¹³ Dila powa nyaku de a le te ni siuk ate ni baga weeni mi wie a sak ba. ¹⁴ Ba dan ta ni a ga jo buusa boka dōkku po, ni kan basi ate ku a daani ni ale dii ate ni tara ayen ni biisi ale boteerowa la, ¹⁵ dii nyin̄ la mi le weeni sak ni ni le ni weeni dii la. M be le te ni yam ate ni dachaasana a kan ba a biisi gaam ni. ¹⁶ Ni dek koba ale ni maba ale ni suaata ale ni kobisa ale ni dōaba a le yik ni ale pagrim a te ate ba ko ni ba gela. ¹⁷ Waai meena a le kisi ni kama mi nyin̄. ¹⁸ Alege zuik yey me la ni zuimañña po a kan be. ¹⁹ Dila nyin̄ ni yik ni dek nalimnyini a siak a te ni ninam ate ni vari ni dek basi kama.”

²⁰ “Ni dan ga nya ale sojiba a jam gilim Jerusalem ten̄ka, ni be seba ayen ka kaasika a moata kama. ²¹ Ni dan nya ale dila boro a n̄yē, nama baai ale bo Judia ten̄ka po la ni chali nna yegayega a ga suk guutana sunsun̄. Baai ale bo ten̄ka dek po la, ba basi dula jigini. Baai me ale bo peelim la, ba kan cheñ ten̄ka dek po. ²² Dii nyin̄ la, ase ba ale n̄marisi dii Naawen gban̄ka po ayen da n̄ala po ka ‘Waalika Da’ la le sum chim ka wensie. ²³ Da n̄ala po, nip̄k baai ale ta puusa ale biluata la jok wein kama. Dii nyin̄ la, kaasun̄ nna yegayega a le ku jam ten̄ka de, waalika nna yegayega me a le ka jam nuruma de jigi. ²⁴ Ba a le pa ka gebi won̄ta me a ko ba gela. Ba a le yik ba gela me a ta cheñ ten̄sa yegayega. Nuru baai ale kan daa Juuba la, a le kaasi Jerusalem abe ba bo ka po paari ba danni ate ba ale basi.”

²⁵ “Wakperikaliisa ale si a n̄yē wenbinni ale chiika ale chin̄marisañña jigi. Sukaasun̄ nna yegayega a le di jam ten̄zuk de nuruma meena jigi ate yogsum yik ba ale nya kpeemu ale a wuuri dii ate bu nyamiisañña me a n̄yē dii la. ²⁶ Yogsum a le yik nuruba kama ate ba cha ase ba ale a limsi dii ale di n̄yē ten̄zuk meena la, dii nyin̄ la, chin̄marisañña ale bo wennyamazuk la, le tagri si suitana kama. ²⁷ N̄ala meena n̄aan̄nyin̄, ate Mi Saalobiika a yaa pa m dek a sak ate nuruba yaa nya mu ale m bo chin̄mari po a cheena ale pagrim ale nyagsika nna yegayega. ²⁸ Wien̄a de a dan piilim nyeka ni yiri zaani n̄mai abe, ni zak ni zuima n̄mai dii nyin̄ la, ni varibasika danni moata kama.”

²⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Ni nya kin̄kan̄ ale tiisañña meena. ³⁰ Ase ni dan ga nya si ale si pusi vaata, ni seba ayen

wulum wein a moata kama. ³¹ Ni be dan nya wienja de me ale na piilim boro a nye, ni yaa be seba ayen Naawen Naamu a moata kama.

³² “Wensie ate mi a weeni ni ayen jinla demma a kan kpi ase ka ba lij nya wienja de meena nyeka. ³³ Wenjmazuk ale tenka meena a le jam kpeglim ka da yenj. Alege mi wienja a kasim ta ka pagrim taam wuu.

³⁴ “Ni kpesi ni dek ate ni kan pa ni dek meena a te deka ale nyuka abe ni kan a daani ni dek ale nyeboka wie, kan daa di, Da dila dannu a le jam diiri ni kama. ³⁵ Dii nyinj la, da dila dannu ale diiri waai meena kama ase baruk ate ba bari yik jaab la. ³⁶ Alege, m nman a weeni kama ayen ni kpesi ni dek daa meena, a puusi Naawen ayen ni a le ta pagrim ate ni baga nyini wienja de meena a le cheena ayen na nye la po a nyini ate ni baga zaani Mi Saalobiika ninj.”

³⁷ Yeezu a jam pa ka da njala meena a kasim a sak nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juncaai nyiem a dan jam paari, wa a nyini kama a chej guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. ³⁸ Saliuk yokyok foribi, nuruma meena a nyiem jam ka Juuma Puusika Yenni a wom wa sinsanjja.

22

¹ Ku jam tali ka magla ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la dannu a paari. Da dila dannu ale ba piilim a njobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta ku po la. ² Ku ale jam boro a moata da kpeeni la, Juuma Puusika Yenni kpanjja ale Juuma Sinsanjja sagroma a jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu, alege ba an baga dii nyinj la ba jam a chali ka yogsom ale nuruma.

³ Sitaana a ya basi ate Yeezu njanviriima pi ale bayewa po wanyi a siak te wa. Wa yoi ale Judas Iskariot. ⁴ Judas yaa chej Juuma Puusika Yenni kpanjja ale Yenni limsidoma jigi a biisi ale ba wa a le wa nye dii a yik Yeezu a te ba la. ⁵ Ba sue a yaa jam peenti nna yegayega ate ba weeni ayen ba a le tuni wa ligra. ⁶ Judas me a yaa jam siak a deri piilim a gisi siuk kuui ate ba yik Yeezu diipo ate nuru boanni karo la.

⁷ Tigini dannu piilimka ate ba a njobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la, ba a pa ka pabisa a nye kaabka a gomsu a magsi ayen ba de Juuma Gaambasika Tigini njandiintanja. ⁸ Da dila dannu, Yeezu yaa tom Piita ale Joon a weeni ba ayen, “Ni chej a ga gomsu ti Gaambasika Tigini njandiintanja ate ti de.”

⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen ti chej ka be a ga gomsu magsi?”

¹⁰ Wa yaa tulisi ba ayen, “Ni nya de, ni ale a chej tenka po la, nidca ale wa ji nyiam ale samoninj a jam tuni. Ni maa va wa a ga jo yeri dii po ate wa ga a jo la. ¹¹ Ni dan ga jo, ni bek yenni nyonowa ayen, ‘Sagrowa a weeni ayen, fi dak nichamma dok kuui ate wa ale wa njanviriima le jo kali de Gaambasika Tigini njandiintanja la a sak ti?’ ¹² Wa le dak njmazuk dok kpionj kunyi ate ba vari ale gomsu ku meena po a sak ni. Ni yaa jo ku po a gomsu jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹³ Ba yaa chej ga jo tenka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsu ba Gaambasika Tigini njandiintanja a magsi.

¹⁴ Ku ale jam paari diipo ate ba ayen ba de la, Yeezu ale wa tuimtomdoma a yaa maa chaab kali ayen ba de. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “M poom kasim a yaali ka nna yegayega ayen m kali a de Gaambasika Tigini njandiintanja de ale nama abe m ge a nam ¹⁶ dii nyinj la, m kan de deka de diipo ase ka da dii dannu ate Naawen Naamu ale jam la ate ti yaa de ate deka de a sak ni ka wie la.”

17 Yeezu yaa pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nye wa jiam ale ge a weeni ba ayen, “Ni n̄ɔa a chari chaaba, 18 dii nyin̄ la, m kan n̄man nyu daamu de ase ka Naawen Naamu a nin jam.”

19 Wa yaa n̄man pa boroboruk a puusi Naawen a nye wa jiam, a yik ku a wie a te ba ale ge weeni ba ayen, “Ni n̄ɔa n̄obi, mi nyin̄ka ale nna ate m pa a te ni. Ni nyiem kasim a nye nna ate ni a teeri m wari.” 20 Dila degadega, ba ale ga de nueri la, wa yaa n̄man pa beerika ale daamu a weeni ba ayen, “Beerika de ale daamu a kpiiri basi a te ka nama ayen yogyogla de Naawen a va mi ziimu nyin̄ yaa basi ate wa dek ale nuruba a ta noayen paalik ale chaab.

21 “Alege nuru waai le wa ta mi a ga bobri a sak la, a maa kali ka dela ale mi a de. 22 Ka Naawen ale poli ku ayen Mi Saalobiika a kpi alege nuru waai dek a le wa ta Mi Saalobiika a ga bobri sak la, ku le bie wa jigi.”

23 Wa n̄aanviirima yaa jam a bek ba dek ayen, “Ka tama wana a le wa nye dila?”

24 Wa n̄aanviirima a yaa jam a nak nampaga ale chaab a bek chaab ayen, “Ka tama po wana dek ate nuruba a poli ayen wa ka nuru kpion̄ a gaam ti meena?” 25 Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ten̄zuk de nalimaŋa ta pagrim ka nna yegayega a gaamu ba nuru baai zuk ate ba a nya la. Nuruma ka wariwari a maari a biisi. Ba a wi ba nalimaŋa ayen ka ba maaroba.

26 Alege nama jigi ku be daa dila, ku a fe kama ayen waai ale chim nuru kpion̄ ni meena po la, a pa wa dek a chim ni meena baan̄, waai me abe ale chim ni nindeero la, ku a fe kama ayen wa chim ni tomteero. 27 Basi ate m bek ni nyaku de ayen, nuruma de bayewa, ka ba wana ale gaam wa choa, waai ale kali ten̄ a de n̄andiintan̄a la yaa waai ale nye n̄andiintan̄a a te waai ale kali ten̄ka a de la? Daa waai ale kali ten̄ka a de la ale gaam waai ale a te wa la? Alege mi bo ni po ase ka nuru waai ale ka tomteero la.

28 “Nama kasim bo ale mi ale m ninammu meena kama. 29 Ase mi kowa ale pa wa naamu a nyo mi nisima po dii la, mi me ase m kowa ale nye dii la, a te ni ka siuk 30 ate ni a de abe ni a nyu m naamu po, abe ni kali zukpaglisa zuima a nya Izirali buuni pi ale buyewa meena zuk.

31 “Simon, Simon kpesi fi dek ale Sitaana a juisi ka siuk ayen wa nye ni meena a nya. Wa ale yeeri n̄an man̄san̄a n̄an baatan̄a po, ase kparo ale yali votta a basi ale a ge n̄an bien̄a dii la. 32 Alege, mi puusi Naawen a te fi Simon kama ayen fi kan basi fi siaka. Fi dan tagri a siak mi noai ase ti ale poom a nye dii yogyogla la ku a fe kama ate fi nye ate fi suaatan̄a a ta pagrim me.”

33 Simon Piita yaa tulisi wa ayen, “M Nyɔɔ, mi gomsɔ magsi kama ayen m maa va fu a cheŋ likka dok a yaase m kpi ale fu.”

34 Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a le a weeni fi Piita ayen, fi ale pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, alege ate kpadiaka a kum.”

35 Yeezu yaa bek ba ayen, “Diipo ate mi jam tom ni ate ni cheŋ alege ka ligra fook, yaase fɔrok, yaase nuensa la, ni jam jogi jaabɔa?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Aawo, ti an jam jogi jaabjaabɔa.”

36 Yeezu yaa weeni ba ayen, “Alege yogyogla de ate mi a weeni ni ayen waai a dan ta ligra fook, yaase fɔrok ku a fe kama ayen wa pai. Waai abe dan kan ta gebi won̄ ku a fe kama me ayen wa pa wa kasaauk a da a yaa pa ligran̄a a da gebi kala choawa. 37 Boan nyin̄ŋa, ba ale n̄marisi Naawen gbanka po dii ayen, ‘Ba jam pa wa a gum chaab ale ka zueba la’, ku a fe

kama ayen dila chim wensie mi jigi. Dii nyin la, ba ale nmarisi dii dila po dila po a magsi chaab ale mi la, a boro a chim ka wensie.”

³⁸ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti Nyono, tama ta ka gebi sila chaab siye.”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Dila magsi kama.”

³⁹ Yeezu ale wa njanviirima yaa basi dula jigini ale ge chej Olivi Guuku ase wa nyiem ale a nye dii la. ⁴⁰ Wa ale jam paari dula jigini la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴¹ Wa yaa poori wa dek wa toga a taam nakpiak a kpi duna ten a puusi Naawen ayen, ⁴² “M koa, ku dan ka fi yaalika, yeeri ninammu de m jigi a basi, alege nye fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.” ⁴³ Naawen sabiiloma wanyi a yaa jam wa jigi a te wa pagrim. ⁴⁴ Ase wa a le jam a yiili wa ninammu wie la, wa yaa nman puusi Naawen a gum du ate wulum a kasim jam a zi nna ase ka ziim ale a zi ten la.

⁴⁵ Wa ale ga puusi Naawen nueri la, wa yaa yiri nman pilim jam wa njanviirima jigi a jam a paari ale ba dua a goa dii nyin la ba sue ale jam kaasi ⁴⁶ ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni dua a goa? Ni yiri a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka.”

⁴⁷ Wa ale jam diem boro a biisi nna la, nuruba yegayega ale Judas waai ale jam ka wa njanviirima po pi ale bayewa la a yaa de ba nin a cheena. Wa yaa forisi paari Yeezu a puusi wa. ⁴⁸ Alege Yeezu yaa weeni Judas ayen, “Judas, fi a dak Mi Saalobiika a sak ale ka puusa?”

⁴⁹ Yeezu njanviirima baai ale jam maa bo ale Yeezu ale ga nya dii ale di nye la, a yaa bek Yeezu ayen, “Nyono, ti pa ti gebik wonsanja a chubi ba?”

⁵⁰ Ba wanyi a yaa deri che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni tomteeroma po wanyi juga turi.

⁵¹ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Dila magsi kama”. Wa yaa tiri nuruwa tunni ate di deri nueri.

⁵² Yeezu yaa bek Juuma Puusika Yenni kpanna ale Yenni limsidoma ale nisomma baai meena ale jam nyini jam ayen ba yik wa la, ayen “Mi ka zue ate nama ta gebi wona ale dua a jam ayen ni yik mu? ⁵³ Daa meena mi kasim bo ale nama kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba alege nama an jam pa nisa a tiri mu, ka nama me danni ale nna, di be ka da dii me ate Sitaana ta siuk pa wa pagrimu a tom tuima la.”

⁵⁴ Ba yaa yik wa a ta wa chej Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Piita yaa wari njan a chej a vi. ⁵⁵ Ba ale jam toati bolim yenni dabiaka po a maa chaab a kali la, Piita jam maa bo ba po kama. ⁵⁶ Nipokbili wanyi ale jam boro. Wa jam ka pokdoklie. Nipokbinni de ale nya ale Piita kala bolimu nin la, wa yaa nya wa nna ziim, a weeni ayen, “Nuruwa de a poom bo ale wa kama.”

⁵⁷ Piita yaa pagsi ayen, “Nipokbiliga, mi poom ze wa.”

⁵⁸ Ku an bula beniya ale ge ate nuru wa choa a nman nya wa a weeni ayen, “Fi me ka ba po wanyi.”

Alege Piita nman weeni ayen, “Nidoa, mi maa daa ba po.”

⁵⁹ Ku ale nman ga beni maga dega la, nuru wa choa a nman weeni ale nin muna ayen, “Mi seba chak kama ayen nuruwa de a jam maa bo ale wa kama, dii nyin la, nuruwa de ka Galili tenka deno.”

⁶⁰ Alege Piita nman weeni ayen, “Nidoa, mi ze fi ale a biisi dii la.”

Wa ale diem boro a biisi dila la, kpadiaka yaa kum, ate Nyonowa yaa, virin nya Piita ⁶¹ ate Piita yaa teeri Nyonowa ale poom weeni wa dii ayen, “Fi le pagsi kama ku noai buta ayen fi ze mu ale ge ate kpadiaka kum yokku de.” ⁶² Piita ale ga teeri dila la, wa yaa nyini peelim kum nna yegayega.

⁶³ Nuru baai ale jam ta Yeezu la, a yaa nye wa a la ale a nak wa, ⁶⁴ a yaa pa nanta a bobi lik wa ninanja me a yaa bek wa ayen, "Weeni a sak ti waai ale nak fu la." ⁶⁵ Ba jam biisi ka wie na chaab nna yegayega a le wa.

⁶⁶ Vari ale ga veenti la, nisomma a yaa jam tu chaab. Ba gela a jam ka Juuma Puusika Yenni kpanja, ba gela me Juuma Sinsanja sagroba. Nuru baai ale jam ta Yeezu la a yaa ta wa a chen ba jigi ate ba yaa bek wa ayen, ⁶⁷ "Fi ka Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, be weeni a sak ti."

Alege wa yaa tulisi ba ayen, "M dan weeni a sak ni, ni kan ta siaka. ⁶⁸ M be dan begi ni bega ni kan tulisi mu. ⁶⁹ Alege a zaani jinla a ta a chen, Mi Saalobiika a le kali ka Pagrowa Naawen juga gen."

⁷⁰ Ba meena a yaa nman begi wa ayen, "Fi abe ka Naawen biika?"
Yeezu nman tulisi ba ayen, "Nama ale weeni."

⁷¹ Ba yaa bek chaab ayen, "Ka boan jaab wari ate ti nman a yaali ayen ti wom a magsi chaab ale nuruwa de dii nyin la, ti wom ku kama a ta nyini wa dek noai po ayen ti an velim ya."

23

¹ Nisomma meena yaa yiri ta Yeezu a chen Gominawa Paalot jigi. ² Juijui ate ba toarin wa a weeni ayen, "Tama yik nuruwa de kama ale wa boro a paasi ti nuruma ayen ba kan a tuni ba lampoowa a te nakpionku Siiza. Wa maari a weeni me ayen wa dek ale Kirisitawa. Ku kiri ale wa ka naab."

³ Gominawa Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"
Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi ale weeni."

⁴ Paalot yaa weeni Juuma Puusika Yenni kpanja ale nuru boanni ayen, "Mi an nya nuruwa de wari dii ate wa kaasi la."

⁵ Ba yaa nmasi a biisi nna yegayega ayen, "A zaani Galili tenka a jam paari Judia tenka a ta ga paari dela, wa kasim a sak nuruma kama ayen ba basi ate kaasun jam."

⁶ Paalot ale wom nna la, wa yaa bek ayen, "Nuruwa de ka Galili deno?"

⁷ Paalot ale wom ayen Yeezu nyini ka juijui ate Naab Ayerod a jam a nya ka zuk la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu a chen wala jigi. Dila po wa Naab Ayerod dek a jam bo ka Jerusalem tenka. ⁸ Naab Ayerod ale nya Yeezu la, ku yaa peenti wa sui nna yegayega boan nyin, wa kasim jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nya wa dii nyin la, wa wom ka wa wari ate wa yaa jam a yiili ayen wa le nye wakperikalilik ate wa nya. ⁹ Naab Ayerod yaa bek wa bega nna yegayega alege Yeezu an jam tulisi wa. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma a yaa za dula a toarin Yeezu ale nin muna. ¹¹ Naab Ayerod ale wa sojima a yaa nye Yeezu a la ale a nye wa jigi nna ase wa daa nuru la. Ba ale nye dila la ba yaa pa kasaauk nalun jo Yeezu ate Naab Ayerod yaa weeni ate ba ta wa nman chen Paalot jigi. ¹² Da dila danni Naab Ayerod ale Paalot a deri de data ale chaab. Ba jam ka dachaasa alege ate nyaku de a nye.

¹³ Paalot yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanja ale kpage na chaab ale nuruma ¹⁴ a yaa weeni ba ayen, "Nama ale ta nuruwa de a jam mi jigi a weeni mi ayen wa a dak ka siuk kaasunta a sak nuruma. Yogyogla de nama dek a be nya mi ale bek wa benja meena alege mi an nya dii meena ate nama weeni ayen wa kaasi la. ¹⁵ Ayerod me a be an nya wa wakaasunjoa dii nyin la, ka wala ale basi wa ate wa jam tama jigi. Nuruwa de an nye wariwari a magsi kummoa. ¹⁶ M be le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa ate wa chen."

¹⁷ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem dan jam paari ku nyiem a fe kama ayen Gominawa Paalot lak nuru waai ate wa tenka demma a yaali ayen ba lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi.

¹⁸⁻¹⁹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noai yey ale wa tenka demma a yaa nye kpalin ale baai ale a nya wa tenka zuk la ate wa ko nuruba ate ba yaa yik wa a lik. Nuruma yaa maa chaab a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, "Ko wa abe fi yeeri Barabasi a basi te ti."

²⁰ Paalot yaa nman biisi ale ba a yaali ayen wa yeeri Yeezu a basi. ²¹ Alege nuruma a nman kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, "Kpi wa jabarim nyin, kpi wa jabarim nyin."

²² Dii ale a saari butawa la, Paalot yaa bek ba ayen, "Ka boa? Ka boan jaab wabiok ate wa nye? Mi an nya wa dii ate wa kaasi a magsi wa kpi la. M le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa."

²³ Alege nuruma yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega a gaam dii ate ba poom kaari la a weeni ayen, ba kpi wa jabarim nyin ate wa kpi. Ba kaarika de a jam basi kama ate ba de. ²⁴ Paalot yaa siak bo buusa te ba ²⁵ a yaa lak Barabasi waai ale jam maa nye noayenka ale wa tenka demma a nye kpalin ka a ko nuruba ate ba yik wa a lik la a te ba, Paalot yaa pa Yeezu a te wa sojima ayen ba nye wa dii ate ba a yaali la.

²⁶ Sojima a yaa ta Yeezu a chey a yaa ga zik nuru wanyi ale wa cheena tenka po. Wa yoi ale Simon. Wa jam nyini ka Sairini. Sojima yaa yik wa a fe wa ate wa ji Yeezu jabarimu a va wa njaan.

²⁷ Nuru boari nna yegayega ale jam va wa. Nipooba ale jam maa bo ba po, a yaa kum ale a kaari Yeezu nyin. ²⁸ Yeezu yaa virim nya ba a weeni ba ayen, "Jerusalem nipooba, ni kan a kum a te mi, ni a kum a te ni dek ale ni bisana. ²⁹ Dii nyin la, daa le cheena ate nuruba ale weeni ayen, 'Nipok baai ale kan ka bisa la, baai ale kan biak nya la, baai ate bisa an njoosi la a ta wein la.' ³⁰ Dila powa ale nuruba a le weeni guuk kpeentan ayen, 'Ni lo ti zuk,' abe ba weeni guuk fisaña me ayen, 'Ni lik ti.' ³¹ Ni be wom wamagsini de, nipooba, 'Ase duoku ale yogsa alege ba a nye nna la, ka boa a le di nye ase ku nin ko?' "

³² Tuim kaasima nyam baye a te ba jam maa ta ba ale Yeezu a chey ayen ba kpi ba. ³³ Ba ale jam paari juijui ate ba a wi ayen "Zukoluku La", ba yaa kpi wa jabarimu nyin. Tuim kaasima nyamma me bayewa ba kpi wanyi a zaani wa juga, wanyi me a zaani wa gala. ³⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "M Koa, von te nuruma de dii nyin la, ba ze ba ale a nye dii la."

Ba ale kpi wa la, ba yaa nak gbanj a lueri wa gattanja a chari chaab. ³⁵ Nuruma yaa za a nya wa, alege ba kpanja yaa nye wa a la a weeni ayen, "Wa vari nuru ba chaab a basi, basi ate wa vari wa dek a basi ase wa nin ka Varibasidowa, waai ate wa lueri la."

³⁶ Sojima me a jam a nye wa a la a pa da miisinj a te wa a nye ase ba a te wa ka zula la. ³⁷ ale a weeni ayen, "Fi dan ka Juuma naab, be vari fi dek a basi."

³⁸ Ba jam nmarisi ka jaab tapagi nyin ayen,
KA JUUMA NAAWA ALE NNA
 a yaa pa di a manj wa jabarimu zuk.

³⁹ Tuim kaasimanya nyamma bayewa ate ba jam maa kpi ba a gum Yeezu po la, bala wanyi a yaa jam a le wa ayen, "Fi daa Varibasidowa? Be vari fi dek ale tama me a basi."

⁴⁰ Alege wa vaanchoawa a yaa toariŋ wa ayen, “Fi kan chali Naawen ya ale ba ale nye ti meena bunyi dii la? ⁴¹ Ba ale nye tama dii la, ku magsi kama dii nyinŋ la, ka tama tuim kaasimaŋa tutuna ale nna ate ti boro a tuesi. Alege nuruwa de an kaasi wariya.” ⁴² Wa biisi dila ale ge a yaa weeni ayen, “Yeezu, fi dan jam ase naab la, teeri m wari.”

⁴³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen jinla fi a le bo ale mu Naawen jigi.”

⁴⁴ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsunŋ la, wenbinni a yaa sobri ate ku yaa deri nye nna birim ate legi a yaa lik teŋ kala meena a ta dila a jam paari kantueŋ baŋ buta, ⁴⁵ ate garuk kpion kuui ate ba pa lik a kasi buye Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri poori buye. ⁴⁶ Yeezu yaa kaari nna yegayega ate ku jueli ayen, “M Koa, m pa m chiika a nyo fi nisima po”. Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kpi.

⁴⁷ Sojima kpagini ale jam za dula a yaa nya dii ale nye la, wa yaa te Naawen pimpauk a weeni ayen, “Nuruwa de a sum jam ka wayorisima nyonɔ.”

⁴⁸ Nuru boari ale jam jam ayen ba nya dii le di nye la. Ba ale nya dii meena ale nye la ba yaa pilim nmani a kuli ale sukaasunŋ. ⁴⁹ Baai meena ale jam seba Yeezu nalinnyiini a chak la, ale nipok baai me ale jam wa wa a nyini Galili a jam la, bala meena a jam za ka niŋniŋa alege a nya.

⁵⁰⁻⁵¹ Nuru wanyi ale jam nyini Juuma teŋ kanyi ate ba a wi ayen Arimatia, wa yoi a jam ale Josefi, wa jam ka nuru maŋ ale chim welensa nyonɔ. Wa jam maa ka nisomma, po wanyi. Alege wa an jam siak ale ba ale poli a nye Yeezu dii la. Wa kasim jam a limsi ka diipo ate Naawen a le jam soa nuruba la. ⁵² Josefi wa de ale jam cheŋ Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri kpiowa jabarimu zuk.

⁵³ Paalot yaa siak ate wa ga yeeri wa a ta nyini jabarimu zuk a siŋ, a yaa pa garupali peeluk a vili wa a ta wa ga gu pun vorub ate ba keru la po. Kpio an jam duak bu po a nya ya. ⁵⁴ Da dila danni ka da dii ate ba a gomsu ba dek a limsi ba Vuusum Danni la. Vuusum Danni abe jam boro a piilim kama me.

⁵⁵ Nipok baai ale jam va Yeezu a nyini Galili teŋka a jam la a yaa jam va Josefi a cheŋ ga nya vorumu ate Yeezu dua bu po juijui la ⁵⁶ ale ge a yaa pilim nmani a ga gomsu kpa masisa.

Vuusum Danni a yaa ale jam paari la, ba vuusi kama ase ba sinsanŋa ale a sak ba dii la.

24

¹ Laasidi Dai saliuŋ yokyok wa ate nipooma yaa yiri ale ba kpa masisaŋa a cheŋ boosuku jigini. ² Ba yaa ga a paari a nya ale tintain dii ate ba pa lik boosuk noanni la ale di bilim ale ge boosuku noanni a basi. ³ ate ba yaa jo bu po alege ba an nya Nyonowa Yeezu nyinŋa. ⁴ Ba yaa za dula jigini ate ku cha ba. Nuruba baye a yaa jo garuk peeta ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim a deri za ba teŋ. ⁵ Yogsuŋ a yaa yik nipooma ate ba pa ba zuima a su teŋ ate nuruma yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a gisi nuru waai ale vua la kpilima sunsunŋa? ⁶ Wa ka dela, wa yiri kum po kama. Ni teeri wa ale jam weeni ni dii diipo ate ni jam bo ale wa Galili teŋka po la. ⁷ Wa ale jam weeni ayen, ‘Mi Saalobiika ku a fe kama ate nuruba a yik mu a pa nyo tuimbaata nyam nisima po, ate ba kpi mu jabarim nyinŋ alege daa nŋata dai m le yiri kum po.’ ”

⁸ Nipooma yaa teeri wa wienja de ⁹ ate ba yaa pilim nmani a jam weeni nyaku de a sak wa nyanviirima pi ale wanyiwa ale nuru mbala meena. ¹⁰ Nipooma jam ale Mæeri waai ale nyini Magdala la, ale Joana, ale Jeemi mawa Mæeri, nyaba de ale nipooba ba chaab baai ale jam bo ale ba la yaa weeni wienja de a sak tuimtomdoma. ¹¹ Alege tuimtomdoma jigi, wienja de a jam chim ka sunsuelima, dila nyinj, ba an jam siak ayen ku ka wensie. ¹² Piita yaa yiri chali chen boosuku jigini a ga chuiuri nya alege wa an nya jaaboa, ka gatta nyiini. Ku yaa cha wa nna yegayega ate wa kuli. Wa jam a poli ka dii dek chekki ale nye la.

¹³ Da dila danni degadega ate Yeezu nyanviirima baye a yaa jam a chen tenfiik ate ba a wi ka ayen Imayas, ka jam ka mæela nyanpoi ale Jerusalem tenka. ¹⁴ Ba ale bo siuku po a chen la, ba yaa a biisi njaai meena ale nye la. ¹⁵ Ba ale jam a biisi na wie ale a magsi na la, Yeezu dek a yaa forisi paari ba ate ba wa chaab a chen ¹⁶ alege jaab ale jam nye ate ba an jam бага a minj wa. ¹⁷ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wari ate nama biisj a chen la?”

Ba yaa za nna zimm ale sukaasuj. ¹⁸ Ba wanyi ate ba a wi ayen Kiliyopas, wala a yaa tulisi wa ayen, “Ka fi nyiini ale nichaano Jerusalem tenka po a ze wa njaai ale bo ka po daanja de la?”

¹⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan wie?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “A magsi chaab ale Yeezu Nazaret deno waai ale jam ka Naawen biisiteero ate wa wie ale wa biik a pagra Naawen jigi ale nuru meena jigi la. ²⁰ Ate tama Puusika Yenni kpanja ale tenka nisomma a yaa yik wa ayen ba bo buusa a ko wa. Ba yaa sum kpi wa jabarim nyinj. ²¹ Alege tama jam a yiili kama ayen ka wala le wa vari Izirali tenka a basi, daa dila nyiini, ku daa nata ale jinla ate nyaku de meena a nye la. ²² Daa dila nyiini me, tama buuni po, nipooba ale weeni wari ate di cha ti nna yegayega. Ba chen ka wa boosuku jigini saliuk yokyokku de ²³ alege ba an nya wa nyinjka. Ba yaa pilim jam a weeni ayen ba nya Naawen sabiiloba ate ba weeni ba ayen wa vua kama. ²⁴ Baai ale jam maa bo ale tama la ba gela a chen boosuku jigini kama a ga nya nipooma ale poom lij weeni ba dii la degadega. Ba an nya wa.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni ka betta! Ka boa ale soa ate ni an бага a ta siak ale Naawen biisiteero ale biisi dii la. ²⁶ Ku kan jam a fe kama ayen Kirisitawa ate Naawen a le tom ate wa jam la a nam ale wienja de abe wa ge nya wa zulaña?” ²⁷ Yeezu a yaa pilim deri a weeni wie njaai meena ate ba nmarisi Naawen gbanja po a magsi chaab ale wa dek la kiri. Wa jam piilim ta nyini ka Moosis ale Naawen biisiteero meena a weeni nja kie a sak ba.

²⁸ Ba yaa jam boro a moata tenfiik kaai ate ba a jam a chen la. Yeezu yaa nye ase wa a taam ka ninj la. ²⁹ Alege ba yaa yik wa a weeni ayen, “Ti kuli ga goa dii nyinj la, wenni boro a sinj kama ate tenka boro a sobri.” Wa yaa siak wa kuli. ³⁰ Ba ale boro a de la, wa yaa pa boroboruk a nye Naawen jiam a wie ku a yaa pa a te ba ³¹ ate ba nina a yaa deri lagri ate ba minj wa ate wa yaa deri murum be ba nina po. ³² Ba yaa weeni chaab ayen, “Ti ale poom bo siuku po ate wa a biisi dii a magsi chaab ale ba ale nmarisi Naawen gbanja po dii la, an poom a te ti masim ti suniima po?”

³³ Ba yaa deri yiri bunyi a chen Jerusalem tenka. Dula jigini, ba yaa ga nya wa nyanviirima pi ale wanyiwa ale ba tigsj chaab a kali jigi yerj ale baai meena ale jam a maa kali ale ba la ³⁴ ale ba kala a biisi ayen, “Ti Nyonowa a sum yiri kum po kama a pa wa dek a sak Simon.”

³⁵ Kiliyopas ale nwala yaa weeni a sak ba dii meena ale nye siuku po la ale wa ale wie boroboruku ate ba miŋ wa dii la.

³⁶ Ba ale jam boro a biisi nna la, Yeezu dek a deri jam za ba sunsuŋ a weeni ba ayen, “Ni boro ale suyoŋini.”

³⁷ Ate yogsom nna yegayega a jam yik ba ate ba poli ayen ba nya ka kok.

³⁸ Alege wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale a daani ni? Ka boa ale soa ate ni ta chichama ni zuimaŋa po? ³⁹ Ni nya m nisimaŋa ale m nansana ate ni miŋ ayen ka mi dek ale la. Ni tiri mu a nya ate ni seba ayen daa kowa dii nyiŋ la, kok ka nyiŋna ale koba ase ni ale nya mi ale ta dii la.”

⁴⁰ Wa ale weeni dila la, wa yaa pa wa nisaŋa ale wa nansana a sak ba.

⁴¹ Ba an diem jam siak ayen ku ka wensie, dii nyiŋ la, supeentik ale jam bo ba jigi ate ku cha ba me. Yeezu yaa bek ba ayen, “Ni ta jaab dela a de?”

⁴² Ba yaa pa jum digima te wa ⁴³ ate wa ŋobi ate ba nya.

⁴⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Wienŋa de degadega ate mi jam weeni ni diipo ate mi jam diem bo ale ni la, ayen wie ŋaai meena ale bo Naawen gbanŋa po ate Moosis ŋmarisi Sinsanŋa gbanŋa po la, ale Naawen biisiteeroma gbanŋana ale gbanŋ kanyiwa ate ba a wi ayen Yiila Gbanŋ la po a magsi chaab ale mi la, ku a fe kama ayen ŋa chim wensie.”

⁴⁵ Wa yaa lagri ba popolana ayen ba miŋ chak ba ale ŋmarisi dii Naawen Gbanŋa po la. ⁴⁶ Wa yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi ka po ayen, ku a fe kama ate Mi Varibasidowa ate Naawen le tom ate m jam la, a nam abe daa ŋata dai m yaa yiri kum po. ⁴⁷ Ku be a fe kama me ayen nuruba pa mi yonni nyiŋ a sak nuru meena tenzuk de ayen ba basi ba tuimbaatana tomka ate Naawen vonj te ba. Sinsanŋa de le piilim ka Jerusalem tenŋa a ta a cheŋ tenŋa meena. ⁴⁸ Nama dek be nya wienŋa de meena kama ale ni dek nina. ⁴⁹ Mi dek le basi ate m kowa ale puulim la a jam ni jigi. Alege, ku a fe kama ayen ni bo tenŋa de po a limsi ate pagrim nyini wennyamazuk a jam ni jigi.”

⁵⁰ Wa yaa de ba niŋ ate ba nyini tenŋa dek po a ta ba cheŋ ga paari Betani tenŋa, ate wa yaa zak wa nisaŋa a te ba niaka. ⁵¹ Wa ale jam boro a te ba niaka la, Naawen yaa deri pa wa a ta jueli wennyamazuk. ⁵² Ba yaa pilim cheŋ Jerusalem ale supeentik nna yegayega ⁵³ a kasim jam bo Juuma Puusika Yenni po a pak Naawen.

Yeezu Wamaŋsaŋa Wie Ate JŌON A NŌMARISI La

¹ Piilimka po wenŋmazuk ale teŋzuk meena a jam karo, alege Nyuvuri Wanni a poom a liŋ boro kama. Wanni nyiem kasim bo ale ka Naawen diipo meena. Wanni me ale Naawen dek a jam ka bunyi. ² A nyini ku piilimka po a ta a cheŋ, Wanni a nyiem kasim jam bo ale ka Naawen diipo meena. ³ Naawen ale basi ate wa nye wenŋmazuk ale teŋzuk meena ale ŋanta baai meena ale bo wenŋmazuk ale teŋzuk la. Jaab buui meena ka Naawen ale basi ate wa nye. ⁴ Nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, a bo ka Wanni jigi. Nyuvunni de ale ta bolim a jam teŋzuk ayen nuru meena a nya. ⁵ Wa nyuvuri a nye se ka bolim ate ba tɔati ate bu a nya legi po dii la. Legini an бага a kpimsi bolimu.

⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joon ate Naawen a tom wa. ⁷ Wa jam kama ayen wa sak nuruba bolimu wie, ate ba nya siuk a wom abe ba ta siaka. ⁸ Daa Joon a jam le bolimu, alege ka Naawen ale tom wa ayen wa jam a sak nuruba bolimu wie. ⁹ Wala a jam le bolim maŋka dek buui ale jam teŋka meena po, ayen waai meena a бага a nya siuk a bo bu jigini.

¹⁰ Nyuvuri Wanni a jam bo ka teŋka meena po. Naawen ale basi ate wa nye ka ale jaab buuri meena ale bo ka zuk la, alege teŋka meena demma a jam ze wa le ka waai la. ¹¹ Wa jam ka wa dek teŋka demma, jigi alege ba zeri wa. ¹² Alege baai ale a tuesi wa ale ta siaka ale wa la, wa te ba ka siuk ate ba chim Naawen bisa. ¹³ Nuruba a nyiem ale kasim a biak ba bisa dii la a kan basi ate ba a chim Naawen bisa. Ku jam daa nuruba dek yaalika nyiŋ ale soa ate wa chim ba ko. Ku jam ka wa dek yaalika nyiŋ ate wa chim ba ko.

¹⁴ Nyuvuri Wanni a jam chim ka nurubiik ate Naawen a pa wa niaka ale wa wensienja a te wa ate wa jam a boro ale ti. Wa nyiini ale wa Kowa Biik. Ate ti nya wa zulaŋa ale wa nalimu ate wa tuesi wa Kowa jigi la.

¹⁵ Joon a jam sak nuruba wa wie ale a kaari a weeni ayen, “Mi a weeni ni nuruwa de wie kama. Wa bo ka mi ŋaan a saŋ cheena. Wa liŋ boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la.”

¹⁶ Wa niaka ale zuak la nyiŋ ate wa бага a niak ti meena. Wa abe le kasim a niak ti kama diipo meena. ¹⁷ Naawen ale basi ate Moosis a pa wa Sinsanŋa a te nuruba alege ka Yeezu nyiŋ ate Naawen a sak ti wa niaka ale wa wensienja. ¹⁸ Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege wa be yeŋka waai ale Naawen ale ka bunyi ale ŋman bo wa jigi la, wala a sak ti wa wie kama.

¹⁹ Dai yeŋ po Juuma kpaŋŋa ale jam bo Jerusalem teŋka la a yaa tom Juuma Puusika Yenni tomteerɔma ale baai ate ba a wi ba ayen Livaiba la, ba gela ayen ba cheŋ a ga bek Joon ayen, “Ka fi ale Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?”

²⁰ Joon an jam a zeri ba tulisika alege weeni ba a lagri ayen, “Daa mi ale Varibasidɔwa.”

²¹ Ba yaa ŋman bek wa ayen, “Fi be ka wana? Fi ka Naawen biisiteerɔwa waai ate ba a wi ayen Elaja la?”

Joon a yaa weeni ayen, “Mi daa wala.”

Ba yaa nman bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biisiteerowa waai ate tama a poli ayen Naawen ale tom wa ti jigi la?”

Joon nman weeni ba ayen, “Aawo, daa mi.”

²² Ba yaa weeni wa ayen, “Be weeni ti fi ale ka waai la. Kan daa di ate ti nman chej baai ale tom ti la jigi, ba a yaali kama ayen ti weeni ba wari. Fi abe ka wana?”

²³ Joon a yaa weeni ba ayen, “Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Azaya la a jam nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po a weeni ayen Naawen a weeni ayen,

‘Mi ka lueluk kuui ale a kaari sagini po a weeni ayen, teenti Nyonowa siuku a te wa jam.’ ”

²⁴ Juuma baai ale jam a tom Naawen Puusika Yenni tomteeroma ale Livaiba Joon jigi la, a jam ka baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la. ²⁵ Baai ate ba tom la a yaa nman bek Joon ayen, “Kan daa fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la a yaa se Elaja yaa Naawen biisiteerowa nwala, ka boa ale soa ate fi a te nuruma soka ale nyiamoa?”

²⁶ Joon a yaa weeni ba ayen, “Mi a te ka nuruba soka ale nyiam ayen m gomsa ba a magsi ate ba a limsi nuru waai a le cheena la. Wa dek a bo ti sunsun dela kama jinla. Nama dek a ze nuru wala ale ka waai la. ²⁷ Wala a bo ka mi njanj a cheena. Mi posima ale m nin domsi a kali wa ninj a yeeri wa nuensaŋa a te wa.”

²⁸ Wienja de meena a nye ka Betani tenka po, Joon a jam a te nuruma soka ka Jodan benni kunjon ndila.

²⁹ Vari ale veenti la Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheena wa jigi, ate wa yaa weeni baai ale jam moata dula jigini la ayen, “Ni nya, nuruwa de a nye ase ka posuk ate Juuma a nyiem a kasim a pa a ko a te Naawen la. Wala ale a basi ate Naawen a von tenka meena nye kaasunju.

³⁰ Ni teeri mi ale weeni wa wie dii ale ni la. Mi a linj weeni ni ayen nuru ale bo mi njanj a cheena. Wa poom linj a boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la. ³¹ Mi poom a linj ze wa le ka waai la, alege mi linj de ka wa ninj a jam dela ayen m te nuruma soka ale nyiam ate m бага a pa wa a sak Izirali demma.”

³² Dula jigini ate Joon a yaa nman weeni ba ayen, “Mi nya Naawen Chiika ale ka nyini wennyamazuk ase nangbanj la a sinj a jam kali Yeezu zuk. ³³ Mi a jam ze wa le ka waai la, alege Naawen waai ale tom mi ayen m jam a te nuruba soka la a linj a weeni mi kama ayen, waai ate nama a nya ale Naawen Chiika a jam a wari wa zuk la, wala a le wa sueri ni suniimanja ale Naawen Chiika. ³⁴ Mi nya wienja de meena kama. Wensie ate mi a weeni ni ayen wa sum ka Naawen Biik.”

³⁵ Vari ale nman a veenti la, Joon ale wa njanjviirima baye a yaa nman jam bo dula jigini, ³⁶ ate Joon a yaa nya Yeezu ale wa chej a taamu. Joon a yaa weeni ba ayen, “Ni nya nuruwa de, wa a nye ase ka Naawen Posuk la.”

³⁷ Wa njanjviirima bayewa ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri basi wa ale chej ga va Yeezu. ³⁸ Ba le jam a vi Yeezu njanj la, wa yaa chiem a nya ba ale ba va wa njanj la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ate nama a gisi?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Arabi, fi yenni bo ka be?” (Arabi kiri ale Sagro.)

³⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni va mu a jam nya.” Ba yaa va wa a ga nya wa le bo juijui la. Ba jam a ga paari wa boka jigini ale wenni a gbelinj kama ate ba yaa jam bo dula ate tenka a ga sobri.

⁴⁰ Nuruma bayewa wanyi a jam ka Andiru, Simon Piita suok. ⁴¹ Andiru ale jam a nman kuli yeri la, wa yaa deri a cheɗ Simon jigi a ga weeni wa ayen, “Tama jinla a nya Kirisitawa waai ale Varibasidɔwa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la kama.” ⁴² Wa yaa ta Simon a cheɗ Yeezu jigi.

Yeezu a yaa nya wa a weeni ayen, “Fi le Simon, Joon biika la. Mi a yaali ayen m te fu ka yue paali ayen Sifas dii ate nuruba ayen ba a wi fu la.” (Yue dila ale Piita ka bunyi, di kiri ale puɗ.)

⁴³ Vari ale nman veenti la Yeezu a yaa cheɗ Galili. Wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Filip. Wa yaa weeni wa ayen, “Jam va mu.”

⁴⁴ Filip a jam nyini ka teɗ kanyi ate ba a wi ayen Beteseida. Andiru ale Piita me a jam nyini ka dula. ⁴⁵ Filip me a yaa cheɗ ayen wa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Natani. Wa le ga nya wa la, wa yaa weeni wa ayen, “Moosis ale Naawen biisiteerɔma a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen Varibasidɔwa ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la, tama a nya wa kama. Wa ka Yeezu, Josefi biika, waai ale nyini Nazaret la.”

⁴⁶ Natani a yaa bek Filip ayen, “Ti бага a nya maaka Nazaret teɗka po?” Filip a yaa nman weeni wa ayen, “Jam a nya.”

⁴⁷ Ba le jam a ga moata Yeezu la, wa yaa weeni baai ale jam bo ale wa la, ayen, “Ni nya Izirali denowa de waai ale cheena mi jigi la, wa ka wensie nyɔɔ.”

⁴⁸ Natani a yaa ga paari Yeezu a bek wa ayen, “Fi nyɛ ka se a seba mi?”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Fi ale poom kala kinƙanƙa teɗ la, mi nya fu kama ale ge ate Filip a wi fu.”

⁴⁹ Natani ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M Sagrɔ, fi sum ka Naawen biik. Fi ale Izirali Naawa.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi kama mi ale weeni ayen m nya ale fi kali kinƙanƙa teɗ la? Fi ale nya wakperikaliisa a gaam nyaku de.” ⁵¹ Dula jigini Yeezu a yaa cheemu a weeni baai ale jam za la ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni le nya wenzuk ale ku lagri ate Naawen sabiiloma a nyini wennyamazuk nna ase ba a siɗ Saalobiika zuk la ale nman pilim a jueɗi.”

2

¹ Daa naye ale jam taam la, nuru wanyi a yaa faari nipɔk teɗ kaai ate ba a wi ayen Kena ate ka bo Galili la po. Yeezu mawa a jam boro kama.

² Ba yaa jam wi Yeezu ale wa njanviirima ayen ba jam nipɔkfiaka yenni.

³ Nipɔkfiaka nyɔɔwa a jam te nuru baai ale jam la ka daam. Daamu yaa le nueri la, Yeezu mawa a yaa ga weeni wa ayen daamu a nueri kama.

⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kan weeni mu dii ate mi ayen m nyɛ la, dii nyiɗ la diipo ate mi a yaali ayen m nyɛ wari la an diem a paari ya.”

⁵ Wa mawa ale wom wienɗa de la, wa yaa cheemu a weeni yenni tomteerɔma ayen, “Wa dan weeni ayen ni nyɛ wari, ni nyɛ.”

⁶ Samɔniɗ kpeensa siyuebi ale jam bo yenni po. Samɔniɗ kanyi a jam a su ase ka bogtiba naaniɗ nyiam la. Juuma a nyiem a dan boro a gomsɩ ayen ba de nɗandiinta, ba a nari nyiam a nyo samɔnsaɗa de po a sugri ba dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni yenni tomteerɔma ayen, “Ni nari nyiam a sueri samɔnsaɗa.” Ba yaa nari a sueri, ⁸ wa yaa weeni ba ayen, “Ni nari bu a ta ga te waai ale ka kpagini a nya nichamma zuk la.” Ba yaa nari nyiamu

a ta ga te wa. ⁹ Kpagini ale lam nya buui ale tagri a chim daamu a nya la, wa yaa ze bu le nyini ka juijui la, alege ka yenni tomteeroma baai ale nari a ta ga te wa la, nyiini ale seba bu le nyini juijui la. Kpagini a yaa wi nipok fiaka nyonowa a weeni wa ayen, ¹⁰ "Nuruba a dan wi ba doaba ayen ba jam ate ba de nandiinta, ba nyiem a lij a pa ka da masika a te ba ate ba nyu. Ba yaa dan nyu da masika a chak, yenni tomteeroma a nyiem a yaa pa ka da buui ale kan masa la a nman ta nyini a gum du ayen ba nyu. Alege fi tomteeroma a pa ka da masika a ta wari njaan a jam."

¹¹ Yeezu a piilim tom ka wakperikaliika de Kena tenka ate ka bo Galili po la. Wakperikaliika de a jam sak ka wa njaanviirima ayen Naawen pagrimu a bo wa jigi kama. Dila nyinj ate ba yaa a jam ta siaka ale wa.

¹² Nipok fiaka diintana ale jam a taam la, Yeezu ale wa mawa ale wa yuama ale wa njaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge chej ten kanyi ate ba a wi ayen Kapernaum a yaa bo dula daa maga.

¹³ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa chej Jerusalem tenka. ¹⁴ Ba yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po. Dula jigini wa yaa nya nuruba yegayega ate ba boro a ta niiga ale piisa ale nangbanja a da. Baai me ale jam ta ligra a tagri la a kala dula jigini. ¹⁵ Yeezu a yaa yaali miisa a melim chaab ase fin la a yiak niiga ale piisanja ale dunja si chaab a ta nyini. Wa nman yik baai ale ta ligra a tagri la teebulitana a tulim kpib ate ba ligrana meena a waan ten. ¹⁶ Wa le nyc dila a nueri la, wa yaa weeni baai ale ta nangbanjana a da la ayen, "Ni pa nantana de meena dela a ta nyini. Ka boa ate nama a nye wienja de meena ale pa m kowa yenni a chim yaba?"

¹⁷ Wa njaanviirima ale wom dii ate wa jam a biisi la, ba yaa teeri dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po a weeni ayen, "Mi ale a yaali Naawen yenni dii la a le ku nye ate mi kpi."

¹⁸ Juuma kpanja a yaa jam bek Yeezu ayen, "Ka wana dek ale te fi siuk ayen fi nyiem a tom tuimana de meena? Be tom wakperikaliik ate ku sak ti ayen fi ta siuk a tom dila."

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni be nak Juuma Puusika Yenni de a lonsi ten ate mi a nman se di a nueri daa njata po."

²⁰ Ba yaa weeni wa ayen, "Tama nuruma a pa ka bena pisinaansi ale nayuebi a se di. Tama a be dan nak di a lonsi, fi ale бага a pa daa njata a nman se di a nueri?"

²¹ Alege Yeezu an jam biisi a magsi chaab ale ka Juuma Puusika Yenni dii ale bo Jerusalem tenka po la. Wa jam biisi a magsi chaab ale ka wa dek nyinka. ²² Yeezu ale jam a kpi ate Naawen a basi ate wa yiti kum po la, wa njaanviirima a yaa jam teeri dii ate wa weeni la. Ba yaa jam ta siaka ale Yeezu ale weeni ba dii la, ale ba le nmarisi wa wie Naawen gbanja po dii la ka wensie.

²³ Yeezu ale jam boro a de Juuma Gaambasika Tigini Jerusalem tenka po la, nuruba yegayega a jam nya wa wakperikaliik sii ate wa jam a tom la, a yaa ta siaka ale wa. ²⁴ Alege Yeezu an jam a pa wa dek a te ba, dii nyinj la wa jam seba ba le ka nuru baai la ka meena. ²⁵ Wa an jam a yaali ayen waai a sak wa ba le ka nuru baai la dii nyinj la wa seba ba popolana kama.

3

¹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Nikodimusi. Wa jam ka Juuma kpanja po wanyi ale Farisiima po me wanyi. ² Yok kunyi po ate nuruwa de a yaa chej Yeezu jigi a ga weeni wa ayen, "M Sagro, tama seba

fi ka sagro waai ate Naawen a tom fu. Nuru an baga a tom tuimkperikaliiik sii ate fi a tom la ka Naawen a nin bo ale wa.”

³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin pilim biak wa.”

⁴ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Ba ale nye ka se a pilim biak nuru waai ale chim ya? Wa an nman baga a jo wa mawa ponni po ate ba a biak wa buye.”

⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin biak wa ale nyiam ale pilim biak wa ale Naawen Chiika. ⁶ Nurubisa a biak bisa kama alege Naawen Chiika a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁷ Kan te ku cha fu dii nyinj la mi ale a weeni ayen se ba nin pilim biak fu la. ⁸ Vioku a fuk a chenj ka juijui meena ate ku a yaali la, ate fi me a wom ku fukka, alege fi ze ku le nyini juijui la yaase ku ale a chenj juijui la. Ku abe ka dila ale waai meena ate Naawen Chiika a biak la.”

⁹ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Nyaku de ale nye ka se a baga a nye?”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ka sagro kpionj a bo Izirali tenka alege an baga a minj mi ale weeni fu dii la kiri ya? ¹¹ Wensie ate mi a weeni fu ayen ti a biisi ka wie njaai ate ti seba na, la ale a weeni wie njaai ate ti nya na la a sak alege ni waai a kan siagi. ¹² Ni ka siaka ale mi ase m nin weeni tenka de zuk wie, ni abe ni nye ka se a ta siaka ale mi ase m nin weeni wenjmazuk wie. ¹³ Nuru karo a jueli wenjmazuwa ka Mi Saalobiika ale nyini wenjmazuk a jam tenjuk de.

¹⁴ “Ase Moosis ale jam pai kutuku a nye waamu a magim dua wonku nyinj a zak zaani sagini po la, dila dek ate ba le yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyinj a zak zaani. ¹⁵ Ate waai meena ale a ta siaka ale mi la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka. ¹⁶ Naawen a yaali tenka meena demma ka nna yegayega ate wa tom wa be yenka ba jigi, ate baai ale ta siaka ale wa la a kan kpi alege ba le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Naawen an tom wa biika ayen wa jam chim ka tenjuk meena demma buteero, alege wa jam chim ka ba varibasido.

¹⁸ “Baai ale ta siaka ale Naawen biika la, Naawen a kan bu ba buusa. Baai ale kan ta siaka ale wa biika la, Naawen a poom bu ba buusa kama, dii nyinj la ba an ta siaka ale wa be yenka. ¹⁹ Naawen ale a poli ba jigi dii la ale nna. Wa biika a nye se ka bolim ate wa tom ate wa jam tenjuk meena la. Nuruba yegayega a lueri ka legini po boka alege a kan yaali ayen ba bo bolimu ale a nya juijui la, dii nyinj la ba a tom ka wabaata. ²⁰ Ba seba ayen ba dan bo bolimu nyaka jigini a tom ba wabaatana, waai meena a le nya dii ate ba a nye la kama. Ka dila ale soa ate ba kan yaali ayen ba moata bolimu jigini. ²¹ Alege baai ale a tom dii ale ka wensie la, bala a kan chali bolimu jigini boka. Ba a tomu ba tuimana ate na a sak kama ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la.”

²² Ku de njanj nyinj, Yeezu ale wa njanjviirima a yaa basi dula jigini ale ge chenj tenj kanyi ate ka bo Judia. Ba ale wa a yaa jam bo dula daa maga dega a te nuruba soka ale nyiam. ²³ Joon me a jam a te nuruba soka ale nyiam tenj kanyi po ate ba a wi ayen Enon, ka an yalima ale Salim tenka, dii nyinj la nyiamu a jam zuak kama dula jigini. Nuruba a yaa jam a chenj wa jigi ate wa a te ba soka ale nyiam. ²⁴ Ku de njanj nyinj ale ba yik Joon a ligi la.

²⁵ Dai yenj po ate Juuma po ba wanyi a yaa jam Joon njanjviirima jigi a ta nampaga ale ba soka teka nyinj. ²⁶ Ba yaa jam Joon jigi a weeni wa

ayen, “Ti Sagrɔ, fi baga a teeri nuru waai ale poom a bo ale ti Jodan benni kauk kunjula ale dii ate fi poom a weeni wa wie a sak ti la? Yɔgyɔgla de wa yaa te ka nuruba soka ale nyiam ate waai meena a chej wa jigi.”

²⁷ Joon a yaa weeni ba ayen, “Nuru an baga a lueri wari wa dega, ka Naawen a nin te wa. ²⁸ Nama teeri ayen mi a poom weeni ni ayen daa mi ale Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la. Naawen a tom mi ate mi de ka wa nin a jam ayen m gomsɔ wa siuku a magsi a te wa. ²⁹ Nuru waai a dan faari nipɔk, ka wala dek ale soa wa. Mi a nyɛ ase ka nipɔk fiaka nyɔnɔwa doa la. Mi sui a peenti kama ayen mi a mɔata wa ale a wom wa lueluku. Nuruma a dan a basi mi ale ge a chej Yeezu jigi ayen wa te ba soka ale nyiam, kula a peenti mi sui ka nna yegayega a gaam ku le poom ka dii la. ³⁰ Ku magsi kama ayen wala a jueli nɔmai abe mi a bo teɲ.”

³¹ Waai ale nyini wenɲmazuk la a gaam waai meena kama. Waai ale nyini teɲzuk de la, ka teɲzuk de nuru ale a biisi teɲzuk de wie, alege waai ale nyini wenɲmazuk la a gaam waai meena kama. ³² Wa a weeni ka wie nɔai ate wa nya ale wom la alege waai a ka siaka ale nɔa. ³³ Alege waai ale ta siaka ale wa wienɲa la a sak kama ayen Naawen ka wensie nyɔnɔ. ³⁴ Waai ate Naawen tom la a biisi ka Naawen wienɲa, dii nyin la Naawen a basi ate wa Chiika a bo ale wa kama. ³⁵ Naawen a yaali wa biika kama ate wa pai jaab buuri meena pagrim a te wa. ³⁶ Baai meena ale ta siaka ale wa biika la a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. Baai meena me ale kan ta siaka ale wa ale kan va wa noai la, a kan nya nyuvuri dila, alege Naawen ale waali ba.

4

¹⁻² Farisiima a yaa jam wom ayen nuruba yegayega a jam va Yeezu nɔan ale a basi ate wa a te ba soka ale nyiam a gaam Joon. Daa Yeezu dek ale jam a te nuruma soka, alege ka wa nɔanviirima. ³ Yeezu ale jam a min ayen Farisiima a wom kama la, wa ale wa nɔanviirima a yaa basi Judia ale nɔmani a chej Galili. ⁴ Yeezu a yaa poli ayen ba le va ka siuk kuui ale a wa Samaria la a chej Galili.

⁵ Ba yaa jam paari Samaria teɲ kanyi ate ba a wi ayen Saika. Saika ale talim buui ate Juuma kokpienka Jakob a pa te wa biika Josefi dila po dila po la an jam yalima ale chaaba. ⁶ Vili dii ate Jakob a jam tu la a bo ka dula jigini. Yeezu ale jak la wa yaa kali vilini teɲ a vuusi. Wenbinni a jam jueli ka wenzuk sunsuɲ.

⁷⁻⁸ Wa nɔanviirima a yaa basi wa ale ge chej teɲka po ayen ba da nandiinta a ta jam. Yeezu ale diem kala a vuusi la, Samaria nipɔk wanyi a yaa jam ayen wa nari nyiam vilini po. Yeezu a yaa weeni wa ayen wa nyɛ nyiamu a te wa ate wa nyu.

⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Juu alege mi a chim Samaria teɲka nipɔk. Ka boa ale soa ate fi a juisi nyiam mi jigi ya?” (Juuma a kan pai tama beerisa a nyu nyiamɔa, ba abe kan de tama china po.)

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase fi dan seba Naawen tiirimu kama ale waai ale a juisi nyiamu fi jigi la, fi ate le juisi nyiam wa jigi ate wa te fu nya buui ale a te nyuvuri la.”

¹¹ Nipowa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi ka janarimɔa alege vilini me a limsa. Fi ayen fi nya, nya bula ka be a te mi? ¹² Tama kokpienka, Jakob, ale tu vilini de dila po dila po, ayen wa ale wa dok demma ale wa

dunsaŋa a nya nyiam a nyu di po. Fi a be zuak a gaam ti kokpienka Jakob kama?”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai meena ale a nyu nyiam vilini de po la, nyanyuila ale nman a yik ba. ¹⁴ Baai meena ale a nyu nya buui ate mi a te ba la, nyanyuila a kan nman yik ba diipo diipo. Mi ale m te nya buui la ale kasim a buli kama a te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹⁵ Nipowa a yaa le ga wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, be te mu fi nyiamu de ate nyanyuila a kan nman yik mu ate m nman jam dela a nari nyiamɔa.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Cherj a ga wi fi chorowa ate ni jam.”

¹⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “Mi ka chora.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni dii la ka wensie. ¹⁸ Fi yali nidɔaba a paari ka ku noai bunu nidɔa waai ate fi boro ale wa jinla la wala ka fi nɔɔ. Fi ale weeni mu dii la ka wensie.”

¹⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, fi ale a biisi dii la a basi kama ate m miŋ ayen fi ka Naawen biisiteerɔma po wanyi. ²⁰ Nya guuk kpionku de kuui ale za dela la. Ti kokpiensaŋa a puusi a te Naawen ka kula zuk alege nama Juuma a weeni ti ayen ka Jerusalem tenka ale Naawen puusi teka jigi.”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku danni a cheena ate nuruba a kan nman puusi a te Naawen guuku de zuk yaase Jerusalem tenka po. ²² Nama Samaria demma, ni sum ze waai dek ate ni puusi a te la. Tama Juuma a seba waai dek ate ti puusi a te la kama. Dii nyin la, wala ale basi ate Juuma po wanyi a vari tenka meena demma ba tuimbaataŋa po a basi.

²³ Ku danni a cheena kama ate baai ale a puusi a te Naawen ale wensie la a jam puusi dila, dii nyin la wa Chiika a bo ka ba suniimaŋa po. Ti Kowa Naawen ale a yaali ayen nuruba a puusi a te wa dii la ale la. ²⁴ Naawen ka Chiik, ka dila ale soa ate nuruba an бага a puusi a te wa, ase ka kula nyɔɔɔwa a nin lin ta wa Chiika wa sunum po ate ka maari wa.”

²⁵ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la a le jam. Wa dan jam, wa le sak ti wie meena.”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ka wala waai ale a biisi ale fu la.”

²⁷ Wa le a diem boro a biisi la, wa nnaŋviirima a yaa deri nman jam. Ba le nya Yeezu ale nipowa a za a biisi la, ku yaa deri cha ba nna yegayega, alege ba waai an jam a begi wa ayen ka boa ate wa a biisi ale wa yaa se jaab buui wari ate ba a biisi la.

²⁸ Dula jigini nipowa a yaa basi wa nyiamu liika ale nmani a cherj tenka po a ga weeni nuruma ale bo dula jigini la ayen, ²⁹ “Ni jam a nya nuru ale weeni mi wie nnai ate mi nyɛ la. Wala ale бага a chim Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?” ³⁰ Ba le wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri nyini a cherj Yeezu jigi.

³¹ Ase nipowa ale jam bo siuku po a kuli la, Yeezu nnaŋviirima a yaa saalim wa ayen, “Ti Sagro, ti a saalim fu ayen fi njoa nandiintaŋa a de.”

³² Wa yaa weeni ba ayen, “Nama a ze nandiin tii ate mi a tara ayen m de la.”

³³ Wa nnaŋviirima a yaa bek chaab ayen, “Ka nuru yaa be le ta nandiinta a jam a te wa ale ge tama a ze ya?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi dan va Naawen waai ale tom mu la yaalika ale a tom tuimaŋa nnai ate wa pa te mu la a nueri, kula a nye a se ka nandiintaŋa tii ate m nyiem a kasim a de la. ³⁵ Juuma kpanŋa

a nyiem a kasim a weeni ayen ku dan paari chiisa sinaansi po, ti le che ti nantaŋa, alege mi a weeni ni kama ayen, ni dek a pa ni nina a nya kadugsana. Nantaŋa a za magsi ka cheka yogyogla de. ³⁶ Nuru waai ale a che nantaŋa la a tuesi tutuna kama. Wa ale a tigi nantebeŋa la a nye ase ka nuruba la, ate nuru bala a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Dila nyin boridowa ale cheerowa sue ale peenti ale chaab.”

³⁷ Yeezu a yaa nman weeni wa nanviirima ayen, “Juuma kpanŋa a nyiem ale kasim a weeni dii ayen nuru wanyi ale a bori ate wanyi me a che la, ka wensie. ³⁸ Ku a nye ase ka mi ale tom ni ayen ni cheŋ a ga che nanta Naawen kaduka po. Nuru yonta ale bori ba ale cheŋ ale ge ate nama ayen ni nya ba tuimaŋa nyuenta.”

³⁹ Samaria tenka nipowa ale ga weeni wa tenka demma ayen ba jam a nya nuru waai ale weeni wie naai meena ate wa nye la, ba yegayega a yaa jam ta siaka ale Yeezu. ⁴⁰ Ba yaa jam wa jigi a saalim wa ayen wa jam a bo ale ba. Yeezu a yaa siak a wari ba jigi daa naye.

⁴¹ Wa le jam bo ale ba la, wa yaa sak ba Naawen wie ate ba yegayega a ta siaka ale wa a gum baai ale poom a ta siaka la po. ⁴² Ba yaa weeni nipowa ayen, “Tama an ta siaka ale wa ka fi ale weeni ti dii la nyiini nyinŋa, alege ka wa sakka nyin ale soa ate ti ta siaka ale wa. Ti seba ayen ka Naawen ale sum a tom wa ayen wa jam a vari tenzuk meena demma ba tuimbaata po a basi.”

⁴³ Daa magla ale jam taam la, Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Galili. ⁴⁴ Wa dek a poom weeni kama ayen Naawen biisiteero dek tenka demma a kan te wa zula. ⁴⁵ Ba ale paari Galili la nuruma a jam te wa tia kama dii nyin la ba cheŋ ga de Gaambasika Tigini Jerusalem kama ale nya wie naai meena ate wa tom la.

⁴⁶ Yeezu a yaa nman cheŋ Kena tenka ate ka bo Galili la. Ka dula jigini ate wa nye ate nyiamu a tagri a chim daamu la. Kpagi dinyi a yaa jam bo dula jigini ate wa biik a yaa bo Kapernaum tenka po a wiak. ⁴⁷ Wa le wom ayen Yeezu a basi Judia ale nman jam Galili la, wa yaa jam Yeezu jigi ayen wa saalim wa ate ba va chaab a cheŋ Kapernaum tenka ate wa tebi wa biika waai ale moata kum la. ⁴⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Nuruba a kan ta siaka ale mi a se ka mi a liŋ tom wakperikaliisa ate ba nya.”

⁴⁹ Kpagini a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, fi dan kan va mu a kuli nwuli, m biika a le kpi.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri a ga nya fi biika ale wa ta nyinyogsa kama.”

Kpagini a yaa deri siak ale Yeezu ale weeni dii la a yaa le ge a kuli. ⁵¹ Wa le jam bo siuku po a kuli la, wa tomteeroma ba gela a yaa tu wa siuku nin a weeni wa ayen, “Fi biika a ta nyinyogsa kama.”

⁵² Wa yaa bek ba ayen, “Ka dimpo ate wa nya nyinyogsaŋa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka deemwa wein gbelini ate wa yuamu a basi wa.” ⁵³ Biika kowa a yaa deri teeri ayen ka diipo ate Yeezu a weeni wa ayen wa biika a nya nyinyogsa kama la. Wa yaa ga paari yeri a nya ale dii ate wa tomteeroma a weeni wa la sum ka wensie. Wa le wa dokdemma meena a yaa ta siaka ale Yeezu dii ate wa nye la nyin.

⁵⁴ Yeezu ale nyini Judia a jam Galili la wa tebi kpagini biika a gum wa wakperikaliisaŋa po a nye ka buye.

5

¹ Daa magla ale jam a taam la, Yeezu a yaa nman cheŋ Jerusalem tenka ayen wa maa de Juuma tigi dinyi. ² Beli fiik ale jam bo dula a moata tenka

nansuinjaŋa kunyi ate ba a wi ayen piisa nansiun. Juuma a wi dula jigini ale ba dek tɛŋka biika ayen ka Betezata. Kusunja tinu ale jam gilim benni noanni. ³ Yuariba yegayega ale jam dua kusun tila po. Ba gela a jam ka yeeba, ba gela me a chim gbanisa, ba gela me nanja ale ba nisima a kpi a yaa dua a limsi nyiamu choaka. ⁴ Naawen sabilo a nyiem ale jam a sin nyiam po a pun. Wa dan pun jueli waai ale de nin a sin nyiamu po la a nya nyinyogsa kama. ⁵ Nuru wanyi a yaa maa boro ate yuamu a ta wa paari bena pisita ale naanin. ⁶ Yeezu a yaa nya wa ale wa dua, wa yaa deri seba ayen tuemu a yik wa ate ku beni kama ate wa yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi nya nyinyogsa?”

⁷ Yuarowa a yaa weeni wa ayen, “M nyɔɔɔ, nyiamu a nyiem a dan choa, m ka nuru ate wa pa mu a ta ga a nyo bu po nwuli. M nyiem a dan pii nyin a yaali ayen m forisi a paari bu, nuru yon a nyiem ale a de nin a paari du ale a ge mu.”

⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiti a zaani abe fi kpamsi fi tiaka a chej.” ⁹ Nuruwa a yaa deri nya nyinyogsa a yiti zaani ale kpamsi wa tiaka a chej. Dai dii dannu ate nyaku de a nyɛ la a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁰ Juuma kpanja ba gela a yaa nya Yeezu ale tebi nuruwa dii la a yaa weeni wa ayen, “Ku a kisi kama ate fi ji fi tiaka tama Vuusum Danni po.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale tebi mu la ale weeni mu ayen m pai tiaka a chej.”

¹² Ba yaa bek wa ayen, “Ka wana ale weeni fu ayen fi nyɛ ku de?”

¹³ Nuru waai ale nya nyinyogsaŋa la a jam ze Yeezu ale ka waai la, dii nyin la nuru boari ale jam bo dula ate Yeezu a moali nyini.

¹⁴ Ku njan nyin Yeezu a yaa nman nya wa Juuma Puusika Yenni po a weeni wa ayen, “Yogygla de fi yaa ta nyinyogsa kama. Be kan nman a tom tuimbaata. Fi dan nman tom tuimbaata, fi le nam a gaam ku le jam ka dii la.”

¹⁵ Yeezu ale ga weeni wa nyaku de a nueri la, nuruwa a yaa deri nyini a chej a ga weeni Juuma kpanja ayen ka Yeezu ale tebi wa. ¹⁶ Ba le ga wom ayen ka Yeezu ale jam tebi nuruwa ba Vuusum Danni la, ba yaa deri a daani Yeezu nna yegayega. ¹⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M Kowa Naawen a kasim a tom wa tuimaja kama diipo meena. Mi me a tom ase ka wala la.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni ayen ka Naawen ale wa Kowa la, ku jam a nyɛ ase wa ale wa ka bunyi la. Wa wienja de meena ale wa le kaasi ba Vuusum Danni dii la a jam basi kama ate ba nina a jam muni ate ba a yaali ayen ba ko wa.

¹⁹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen mi waai ale ka Naawen biik la an baga a nyɛ mi dek nyin wari ya. Dii meena ate m Kowa a tom la, mi me a tom ka dila degadega. ²⁰ Wa a yaali mu ale a sak mu dii meena ate wa dek a tom la. M Kowa Naawen ale sak mu wa kpeema ate m tom ate nja zuak a gaam nyaku de ate ku cha ni. ²¹ Ase wa ale basi ate kpeeba a yiti kum po la. Mi waai ale ka wa biik la, mi me ale te baai ate mi a yaali la nyuvuri. ²² Wa kan bo nuruba ba tuimbaata buusa. Wa pa dila a nyo ka mi nisima po. ²³ Ate waai meena a te mu zula ase ba ale a te m Kowa dii la. Waai ale kan a te mi zula la, a kan te mi Kowa Naawen waai ale tom mi la me zula.

²⁴ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni ni la nalimnyiini. Baai meena ale a wom mi sakka de ale ta siaka ale Naawen waai ale tom mi la, wa le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen a kan bu wa buusa dii

nyinj la ba poom nya nyuvuri kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni ayen ku dannii a cheena, di be poom a pa a kama ate baai ale a nye ase kpeeba la ale wom Naawen Biika lueluk a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²⁶ Ase m Kowa ale basi ate nuruba a boro la, wa te mu pagrim kama ate mi me a basi ate nuruba a boro. ²⁷ Wa te mu siuk kama ayen m bo nuruba buusa dii nyinj la mi ka Saalobiik. ²⁸ Ni kan basi ate mi ale a weeni ni dii la a cha ni. Ku dannii a cheena kama ate baai meena ale kpi la a wom mi lueluku a yiti kum po. ²⁹ Baai meena ale tom tuimmanja la, m Kowa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Baai meena me ale tom tuimbaata la, wa le yiti ba kum po abe wa te ba waalika.

³⁰ “Mi an baga a tom mi dek wari ya. Mi a bo buusa ase ka Naawen ale weeni mu dii la. Dila m boteka ka wensie. M kan yaali ayen m va m dek yaalika, alege ka waai ale tom mu la yaalika ate mi a va.

³¹ “Dan ka mi nyiini ale weeni ni mi ale ka waai la, nama ate a weeni kama ayen m wienja a daa wensie. ³²⁻³³ Alege Joon waai ale jam a te nuruba soka la a za ka mi njaan, dii nyinj la njaai meena ate wa a sak nuruma mi wie la, ka wensie. Nama dek a tom nuruba ate ba chej wa jigi ate wa biisi mi wie kama. ³⁴ Mi ninj ka ale dii ate nuruba a biisi mi wie la, alege mi a weeni ni kama ayen ni a teeri dii ate Joon a weeni mi wie la ate ku maari ni ate ni nya varibasika. ³⁵ Joon a jam a nye ase ka zeuj ate ba toati ate ku a nyagsi ate wa ale biisi dii la a peenti ni sue. ³⁶ Joon a sak nuruba mi wie, alege wie gela ale boro a sak nuruba mi wie a gaam Joon ale a sak ni dii la. Tuimkperikaliik sii ate mi Kowa a tom mi ayen m jam a tom la, njaala ale a sak nuruba ayen ka wa ale waai ale tom mu la. ³⁷ Nama an diem a wom wa lueluwa a yaase ni nya wa, alege wa a kasim a sak nama mi wie kama. ³⁸ Wa tom mi ka nama jigi, alege ni ka siaka ale mi. Ka dila ale soa ate wa sinsanja a ka ni suniimanja po la. ³⁹ Nama a kasim a karim Naawen gbanja kama daa meena dii nyinj la nama a poli kama ayen ka karimka a le basi ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Alege wa gbanja a diem a sak nama ka mi wie. ⁴⁰ Alege nama a kan yaali ayen ni jam mi jigi ya ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

⁴¹ “Mi kan yaali ayen nuruba a pak mu, ⁴² alege mi seba ni ale ka nuru baai la nalimnyiini, a seba me ayen ni kan yaali Naawen ya. ⁴³ M Kowa Naawen ale tom mu ayen m jam a zaani wa nanjula po, alege nama an tuesi mu. Alege nuru waai a dan jam wa dek nyinj, ni a tuesi wa kama. ⁴⁴ Nama a yaali chaab zula teka alege ni kan yaali zula njaai ate Naawen ale baga a te ni la. Ni be ni nye ka se a ta siaka ale mi? ⁴⁵ Nama a kan poli ayen mi a le ta biisigaamka ale ni m Kowa ninja. Nama a ta ka popola Moosis jigi ale wa le a sak ni dii la. Wala ale waai a le wa biisi a gaam ni la. ⁴⁶ Ase ni dan jam ta siaka ale Moosis kama, ni te ta siaka ale mi kama dii nyinj la wala ale nmarisi mi wie. ⁴⁷ Ni be ale kan ta siaka ale Moosis ale nmarisi dii la, ni le nye ka se a ta siaka ale mi?”

6

¹ Ku de njaan nyinj, Yeezu ale wa njaanviirima a yaa basi dula jigini ale ga a nmani a taam Galili mogi kpeeni kunjonini. Mogini de yue di choa a jam le Tiberias mogi. ² Ba le jam a chej la, nuru boari a yaa va ba, dii nyinj la ba nya Yeezu ale jam a tom wakperikaliik sii ale yuaroma tebika la. ³ Yeezu ale wa njaanviirima ale ga paari dula jigini la, ba yaa a ga jueli a kala guuk kunyi zuk. ⁴ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama.

⁵ Yeezu a yaa cheemu a nya nuru boanni ale ba cheena ate wa yaa bek Filip ayen, “Ti ti nya nandiinta ka be a te nuru boanni nna ate ba de?”

⁶ Wa dek a jam seba dii ate wa ayen wa nye la kama, alege wa jam a yaali kama ayen wa nye Filip a nya.

⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Ti dan kan pai ligra a gaam naai ate ti ta la a da nandiinta ku kan paari a de ba ale maga dek me.”

⁸ Filip ale ga weeni nyaku de a nueri la, Andiru, Simon Piita yuawa, a yaa weeni Yeezu ayen, ⁹ “Nidobabili wanyi ale bo dela a ta borobotta tinu ale juma naye, alege nantana de a kan paari nuruma de meena.”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate nuru boanni a kali tenj.” Wuuk yegayega ale jam bo dula jigini. Nuruma a yaa kali tenj. Ba nidjama nyiini a jam ka tusa njanu. ¹¹ Yeezu a yaa pa borobottana ale juma a puusi a te Naawen ayen wa niak ti ale ge a pa chari nuruma ate ba njobi. Ba ale chari a te waai meena a ga nueri la, ba meena a yaa njobi chak. ¹² Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni chenj a ga pisi nandiin tana ate bala a kan kaasi.” ¹³ Ba yaa pisi nandiin tii ate nuru boanni a de ale tali la a sueri busa pi ale siye.

¹⁴ Nuruma ale nya wakperikaliik kaai ate Yeezu a tom te ba la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum ka biisiteerɔ waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa sin jam tenjuk de la.” ¹⁵ Yeezu ale ga wom dii ate ba jam a biisi ale chaab la, wa yaa yiti dula jigini a chenj a nyini guuku zuk a sin tenj a chenj a jo guutana po wa dek wa nyiini. Wa jam seba ayen ba nina ale muni ayen ba yik wa ale pagrim a bobi ba naab.

¹⁶ Wenni ale jam a sin la, wa njanviirima a yaa nman chenj mogi kpeeni noai, ¹⁷ a ga jo naarun po ayen ba taam kunjonjini ndila a ga paari Kapernaum tenka. Tenka ale jam a sobri la, Yeezu an diem a jam ba jigi ya. ¹⁸ Va kpion a yaa deri a yiti a fobi ba naarunku ale a nye ate nyiamu a choa nna yegayega. ¹⁹ Wa njanviirima ale damu ba naarunku a chenj ga paari meela nata yaase nanaansi la, ba yaa nya Yeezu ale wa bo nyiamu zuk a chenj cheena ba jigi. Ba le ga nya wa la, yogsum a yaa deri yik ba. ²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yogsumɔa.” ²¹ Wa le ga paari ba naarunku la, ba meena sue a yaa peenti ate ba weeni wa ayen wa jo ba naarunku po. Yeezu ale ga jo a gum ba po la, ba yaa deri paari kunjonjini kauk kuui ate ba a chenj la.

²²⁻²³ Vari ale veenti la, nuru boanni baai ale jam a wari njan la a jam minj kama ayen ka naarun yej ale boro. Ba jam seba me ayen Yeezu an va ale wa njanviirima alege ba chenj kama ale ge wa. Naarun yonj tii ale nyini Tiberiasi a yaa jam dula jigini kauk kuui ate Yeezu a puusi a te Naawen jiam alege ate ba njobi boroboruku la. ²⁴ Nuru boanni a yaa le gisi Yeezu a jiak la, ba yaa ga jo naaruntana po a va a chenj Kapernaum tenka ayen ba nya wa.

²⁵ Nuruma ale ga nya Yeezu la, ba yaa bek wa ayen, “Ti Sagrɔ, fi jam dela ka dimpo?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen nandiin tii ate mi diem a te ni ate ni de a chak la ale basi ate ni a gisi mu. Ni kan gisi mu ka m tuimkperikaliisanja minjka nyinja. ²⁷ Ni kan basi ate ni yam meena, a bo ale nandiin tii a le ti jam a kaasi la, alege ni basi ate ni yam meena a bo ale nandiin tii ale a te nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen waai ale ka mi ko la a za ka mi njan ayen mi ka wa biik. Ka dila ale soa ate mi a бага a pa nyuvuri dila a te ni.”

²⁸ Ba yaa bek wa ayen, “Tama ayen ti nye ka se ate ku peenti Naawen sui ya?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan a yaali ayen ni nye ate Naawen sui a peenti, ni ta siaka ale mi waai ate wa tom ni jigi la.”

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Boan wakperikalik ate fi ale tom ate ti nya abe ti ge a ta siaka ale fu? ³¹ Fi seba ayen ti kokpiensaŋa a jam de ka ŋandiinta ate ba wi ayen ‘maana’ la sagini po ase ba ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, ‘Moosis a jam a nya ka ŋandiinta chinmaanya po a te wa nuruma ayen ba de’ ”.

³² Yeezu a ŋman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen Moosis an jam a nya ŋandiintaŋa ka chinmaanya po a te ni kokpiensaŋa, alege ka mi Kowa Naawen ale pa te ba. ³³ Ŋandiin tii ate Naawen a te la a nye se ka waai ale nyini wenŋmazuk a jam ayen wa te teŋka demma nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔɔɔ, fi kasim a te ti ŋandiintaŋa de.”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye se ka ŋandiin tii ale a te nyuvuri la. Baai ale a jam mi jigi la, kom a kan ŋman a yik ba diipo diipo. Baai me ale ta siaka ale mi la, nyanyuila a kan ŋman a yik ba diipo diipo. ³⁶ Mi poom a liŋ a weeni ayen ni nya mu kama alege ni diem a ka siaka ale mu. ³⁷ Baai ate m Kowa a pa te mu la, a le jam m jigi ate m tuesi ba. Mi kan zeri baai meena a le ba jam mi jigi la diipo diipo. ³⁸ Dii nyin la mi an nyini wenŋmazuk a jam ayen m tom ka mi dek ale a yaali dii la alege ka waai ale tom mu la ale a yaali dii la. ³⁹ Waai ale tom mu la yaalika ale nna. Baai ate wa pa te mu la, m le nya ba zuk ate ba kan be. Wa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ⁴⁰ M Kowa me yaalika ale ka dii la ale nna. Baai meena ale ta siaka ale mu la, wa ale te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Wa ale basi ate ba yiti kum po kpeglimka danni.”

⁴¹ Nuruma ale ga wom Yeezu ale a biisi dii ayen wa ale nyuvuri ŋandiintaŋa tii ate Naawen a tom ate wa nyini wenŋmazuk la, ba yaa ŋuuni. ⁴² Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ka Yeezu, Josefi biika, yaa da di? Ti seba wa kowa ale wa mawa kama. Ka boa ale soa ate wa a weeni ayen wa nyini ka wenŋmazuk po a jamu?”

⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ni ŋuunika. ⁴⁴ Nuru waai an бага a jam mi jigiya ase ka m Kowa waai ale tom mu la, dek a nin dari wa a ta jam mi jigi, ate m basi ate wa yiti kum po kpeglimka danni ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴⁵ Naawen biisiteeroma ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen, ‘Naawen a le jam a sak nuruba meena.’ Baai meena ale a wom dii ate m Kowa a weeni la ale a va wa sinsaŋa la, wa le dari ba a ta jam mi jigi. ⁴⁶ Nuru waai an diem a nya mi Kowa. Mi waai ate wa tom ni jigi la, nyiini ale nya wa. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. ⁴⁸ Mi ale ŋandiin tii ale a te nyuvuri la. ⁴⁹ Ni kokpiensaŋa a jam de ka ŋandiin tii ate ba a wi ayen ‘maana’ la sagini po dila po dila po ale ge ba kpi, ⁵⁰ alege baai meena ale a de nyuvuri ŋandiin tii ale nyini wenŋmazuk la, bala a kan kpi. ⁵¹ Mi ale nyuvuri ŋandiin tii ale nyini wenŋmazuk a jam la. Baai meena ale a de ŋandiintaŋa de la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ŋandiin tii ate mi ayen m pa te ba la ale m nyinŋka, ate teŋka demma a бага a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Nuruma ale ga wom dii ate Yeezu a weeni la, ba yaa ta nampaga nna yegayega ale chaab wa le a weeni dii la nyin ayen, “Nuruwa de ale nye ka se a pa wa nyinŋka a te ti ate ti ŋobi?”

⁵³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a dan kan njobi Mi Saalobiika nyinƙa ale nyu m ziimu, Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan baga a bo ni suniimaƙa po. ⁵⁴ Baai meena ale a njobi mi nyinƙa ale a nyu m ziimu la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. M dan jam ayen m bo tenzuk meena demma buusa, m le nak ba kum po a yiti. ⁵⁵ Mi nyinƙa ale nandiin maƙsaƙa dek ale m ziimu me ale chim nyu maƙsa. ⁵⁶ Baai meena ale a njobi mi nyinƙa ale a nyu mi ziimu la a bo ale mi kama ale ge mi me a bo ale ba. ⁵⁷ M Kowa waai ale ka nyuvuri nyonowa la, ale tom mu ni jigi. Wala nyin ale soa ate mi a boro. Siuk kula po me baai meena ale a njobi mi la, ale boro mi nyin. ⁵⁸ Nyuvuri nandiintaƙa ale nandiin tii ate Moosis a jam pa te ni kokpiensaƙa ate ba de dila po dila po ale ge a kpi la, daa wayeƙƙa. Naawen ale tom wa nyuvuri nandiintaƙa ate ti nyini wenmazuk a jam, ate baai meena a le ba de ti la, a tuesi nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵⁹ Yeezu a jam bo ka Juuma tuka dokku kuui ale bo Kapernaum tenka po la, a sak wienƙa de meena.

⁶⁰ Yeezu njanviirima yegayega ale jam wom dii ate wa sak la, a yaa weeni chaab ayen, “Wa sinsanƙa a pagra kama. Waai an baga nƙa a va.”

⁶¹ Yeezu ale jam a miƙ ayen ba boro a zu wa njan la, wa yaa bek ba ayen, “Mi sinsanƙa ayen nƙa nye kama ate ni pa mi njan vaka a basi? ⁶² Ase ni dan nya mi Saalobiika ale m nman a jueli wenmazuk po, ni ale poli ka se? ⁶³ Waai ale a te nyuvuri la ale Naawen Chiika alege nurubiik pagrim an baga a nye ku de. Mi ale biisi wie njaai ate ni la ale a basi ate Naawen Chiika a jam ni jigi. ⁶⁴ Alege ni gela a ka siaka ale mi ale a sagi dii la.” (Yeezu ale piilim a sak wa njanviirima la, wa jam seba baai ale ba kan ta siaka ale wa la kama ale waai a le wa ta wa a ga bobri a sak la.) ⁶⁵ Dula jigini Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Ka dila ale soa ate mi a liƙ sak ni ayen nuru waai an baga a jam mi jigi ase ka M Kowa a nin dari wa a ta jam mi jigi la.”

⁶⁶ Wa njanviirima ale ga wom dila la, ba yegayega a yaa deri basi wa njan vaka. ⁶⁷ Yeezu ale ga nya ba le nye dii la, wa deri chiem wa njanviirima pi ale bayewa jigi a bek ba ayen, “Nama me ayen ni basi mi kama?”

⁶⁸ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, ka wana jigi ate ti a yaali ayen ti chenji? Fi ale waai ale ta Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la sinsanƙa a sak ti. ⁶⁹ Tama abe ta siaka ale nƙa kama ale seba ayen ka fi ale Naawen nuru welenka.”

⁷⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a lueri ni ka nuruba pi ale baye ayen ni chim mi njanviiriba, alege ni po wanyi ka Sitaana nuru.” ⁷¹ Wa jam a biisi ka waai ate ba a wi wa ayen Judas, Simon Iskariot biika la, wie. Yeezu a jam seba ayen wa le bobri wa a sak.

7

¹ Nyaku de njan nyin, Yeezu a yaa nyiem a gilim Galili tenka. Wa jam seba ayen Juuma kpanƙa baai ale jam bo Judia tenka po la a gisi ka siuk ayen ba ko wa. Ka dila ale soa ate wa kan jam a yaali ayen wa nman a chen dula jigini. ² Juuma tigi dii ate ba a wi ayen Kusunƙa Tigi la, a jam moata kama. ³ Wa suataƙa a yaa jam a weeni wa ayen, “Basi dula jigini abe fi chen Judia tenka po, ate fi njanviirima baai ale bo dula la me a nya fi tuimkperikaliisaƙa sii ate fi a tom la.” ⁴ Ba nman weeni wa ayen, “Nuru a kan suk wie njaai ate wa a tom la ase wa ale a yaali ayen ba seba

wa. Fi abe le a tom wienja de la, basi ate tenka meena a seba fu.” ⁵ Yeezu suaataŋa an jam a ta siaka ale wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku an diem a magsi ayen mi cheŋ dula yogyogla de, alege nama a baga a cheŋ diipo meena ate ni a yaali la kama. ⁷ Tenka meena demma an kisi nama alege ba kisi mi kama, dii nyin la mi kasim a weeni ba kama ba ale a tom tuimbaata la, alege ba an kisi nama. ⁸ Nama a cheŋ Jerusalem a ga de tigeni, dii nyin la ku an magsi ayen mi a cheŋ dula jigini yogyogla de.” ⁹ Yeezu ale weeni nyaku de la, wa yaa wari a bo Galili tenka po.

¹⁰ Wa suaataŋa ale jam a basi wa ale cheŋ tigeni la, Yeezu me a yaa magi va ba ŋaŋ a cheŋ. ¹¹ Juuma kpaŋŋa baai ale jam a tigiŋi chaab a bo Jerusalem tenka la a jam a gisi ka Yeezu ale a bek chaab wa boka jigi.

¹² Nuruba yegayega a yaa jam a waasi a biisi wa wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka nuru maŋ, alege baai me a weeni ayen wa a paasi ka nuruba. ¹³ Ba meena a jam a chali ka ba kpaŋŋa yogsum. Ka dila ale soa ate ba an jam a biisi wa wie ate ku a jueli la.

¹⁴ Tigeni daaŋa ale jam a chalisi a soa se chaab la, Yeezu a yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a boro a sak nuruma. ¹⁵ Wa sinsaŋŋa a yaa cha Juuma kpaŋŋa baai ale jam bo dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a ka sagro ate wa sak wa ale nye ka se a seba wienja de meena a sagi tama?”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi sinsaŋŋa ka Naawen ale tom mi la wie, ŋa daa mi dek wie. ¹⁷ Baai meena ale a yaali ayen ba va Naawen yaalika la, a le miŋ ase mi sinsaŋŋa a nyini ka Naawen jigi yaa mi dek. ¹⁸ Nuru waai ale a biisi wa dek wie la a yaali kama ayen nuruba a te wa zula. Nuru waai ale a yaali ayen wa a te waai ale tom wa la zula la, wala ka wensie nyonɔ. Venta a ka wa jigiyi. ¹⁹ Moosis ale te ni Naawen Sinsaŋŋa, wa an te ni? Alege ni waai a kan zuli ŋa. Ka boa ale soa ate ni a yaali ayen ni ko mu?”

²⁰ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Fi a yesim kama. Ka wana ale a yaali ayen wa ko fu?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi tom ka wakperikaliik kanyi ni Vuusum Danni ate ku cha ni nna yegayega. ²² Moosis a sak ni kama ayen ni a gebi ni bisaŋa yuaŋa alege ka ni kokpiensaŋa ale a piilim ku, ate nama a gebi biik yuari Vuusum Danni po. ²³ Nama abe dan nye dila Vuusum Danni po alege an nye kaasi Moosis Sinsaŋŋa ka boa ale soa ate nama sue a puuri ale mi m le tebi nuruwa Vuusum Danni la? ²⁴ Ni kan a bo nuruba buusa ale ba peelim tuima ale ka dii la, alege ni a bo ba wensie buusa.”

²⁵ Nuru baai ale jam bo Jerusalem tenka po la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Daa nuruwa de ate kpaŋŋa a yaali ayen ba ko la? ²⁶ Ni be nya, wa le la a za peelimu po a sak nuruma alege ti kpaŋŋa a kan yaali ayen ba nye wa wariya. Ba baga a seba ayen wa sum ka Varibasidowa waai ate Naawen ayen wa le tom la? ²⁷ Varibasidowa a dan jam, waai a kan seba wa ale nyini juijui la. Alege tama meena seba nuruwa de ale nyini juijui la kama.”

²⁸ Yeezu ale diem a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma la, wa yaa weeni ate ku jueli ayen, “Nama a seba mi ale nyini juijui la? Mi an jam daa m dek nyinŋa. Waai ale tom mu la ka wensie nyonɔ. Ni abe ze wa, ²⁹ alege mi ale seba wa. Mi ale wa a jam bo ka jigi yer ale ge ate wa tom mi ni jigi.”

³⁰ Nuruma gela ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa alege nuru an pa nisa a tiri wa dii la wa yikka dannu an diem a paari ya. ³¹ Nuru boanni po yegayega a jam ta siaka ale wa, a yaa weeni chaab ayen, "Ase Varibasidowa a dan poom jam, wa le baga a tom wakperikaliisa a gaam nuruwa de?"

³² Farisiima ale wom nuru boanni ale a waasi Yeezu wie dii la, ba le Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa wi chaab a biisi alege a tom ba dek nuruba ayen ba ga yik Yeezu. ³³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi le bo ale ni daa maga dega abe m ge a nman chen waai ale tom mu la jigi. ³⁴ Ni le nyiem a gisi mi boka jigi, alege ni kan nman nya mu dii nyin la ni kan baga a chen juijui ate mi a chen la."

³⁵ Juuma kpanja a yaa bek chaab ayen, "Wa ti an a yaali ayen wa chen ka Girik tenjana ate tama nuruma a maa boro la a sak Girik demma yaa? ³⁶ Wa weeni ti ayen ti le nyiem a gisi wa boka jigi, alege ti kan nman nya wa. Wa nman weeni ti me ayen ti kan baga a chen juijui ate wa a chen la. Nyaku de kiri ale boa?"

³⁷ Juuma tigeni dai dii dai dek ale jam a kpeglim la ale nin muna dai. Dai dila dannu Yeezu a yaa yiti a zaani nuru boanni nin a weeni ate ku jueli ayen, "Baai meena ate nyanyuila a ta ba la, a jam mi jigi ate m te ba nyiam ate ba nyu. ³⁸ Ba nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po ayen, 'Nyiam a le nyini baai ale ta siaka ale mi la suniima po a kasim a chali a nyini.' " ³⁹ Yeezu ale biisi ale ba dii nyiamu jigi la, a magi chaab ale ka Naawen Chiika. Naawen an diem a pa wa Chiika a te baai ale ta siaka ale Yeezu la, dii nyin la Yeezu an diem a yiti a jueli Naawen jigi ya.

⁴⁰ Nuru boanni ale wom dii ate Yeezu a weeni la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, "Nuruwa de a sum le biisiteerowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la."

⁴¹ Ba gela me a weeni ayen, "Ka wala ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom la." Mbala me a weeni ayen, "Varibasidowa an baga a chim Galili deno. ⁴² Ba nmarisi Naawen gbanja po ayen, 'Varibasidowa ale chim ka Naawa Deewid njanbiik. Ba le biak wa ka Betlehem, ten kaai ate Deewid nyini la.' " ⁴³ Nyaku de meena a yaa jam basi ate nuru boanni a poori chaab nna tɔgatɔga. ⁴⁴ Ba gela a jam a yaali kama ayen ba yik wa, alege nuru waai an jam a tiri wa.

⁴⁵ Nuru baai ate Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima a jam tom ba ayen ba ga yik Yeezu la, a nman pilim a chen ale ka niyaala. Baai ale tom ba la a yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni an yik wa a ta jam ya?"

⁴⁶ Nuruma a yaa weeni ba ayen, "Nuruwa de biika, tama an diem a maa wom ka choa."

⁴⁷ Farisiima a yaa weeni ba ayen, "Wa sum a maa paasi nama me kama?"

⁴⁸ Nama diem a wom ale kpanja yaase Farisiima wanyi a ta siaka ale wa.

⁴⁹ Nuru boanni baai ale za a wom wa sinsanja la, a ze Moosis Sinsanja, dila nyin la Naawen ale waali ba."

⁵⁰ Nikodimusi waai ale jam a lin biisi ale Yeezu la a jam maa ka Farisiima po wanyi. Wa yaa weeni wa vaanchaama ayen, ⁵¹ "Tama Sinsanja a sak ti kama ayen ti dan kan de nin a bo nuru buusa a wom wa dek noai po ti an baga a weeni ayen wa biisi lo ya."

⁵² Ba yaa bek wa ayen, "Fi me a nyini ka Galili tenka? Be nya Naawen gbanja po ate fi nin ayen biisiteerɔ an nyini Galili tenka." ⁵³ Ba meena a yaa yiti a waan chaab a kuli ba yeena.

8

¹ Yeezu me a yaa basi dula jigini ale ge a cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk.
² Vari ale veenti la saliuik wa yaa ŋman siŋ a cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuru boari a yaa ŋman tigi a gilim wa ate wa yaa kala a sak ba.
³ Wa le jam boro a sak ba la, Juuma Sinsanŋa sagroma ale Farisiima a yaa yik nipok wanyi a ta jam zaani ba meena nin. Ba jam yik nipowa de ale wa boro a nye ka kabonj. ⁴ Baai ale ta wa a jam la a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, tama nya wa kama ale wa boro a goa ale nidɔa. ⁵ Ti Sinsanŋa po, Moosis a sak ti kama ayen ti dan nya nipok ale wa boro a nye dila, ti pisi tintana a yuk wa a ko. Fi a poli nyaku de ka se?” ⁶ Ba bek wa dila kama ayen ba nye wa a nya ate wa dan tulisi be abe ba weeni ayen wa kaasi ya. Alege Yeezu an jam a tulisi ba a yaa le ge a koori teŋ a pa wa nandub a ŋmarisi teŋ.

⁷ Ba le diem za a bek wa la, wa yaa yiti nya ba ale weeni ayen, “Nuru waai dek ale seba ayen wa an diem a maa tom tuimbiok a nya la, wala dek abe liŋ a pai tintain a yuk nipowa.” ⁸ Wa le weeni dila la, wa yaa ŋman koori teŋ a ŋmarisi. ⁹ Ba le wom wa wienja la, ba yaa waaj chaab wanyi wanyi, ŋankpagsanja a de ninj ate mbala a pa sanj. Ba yaa jam a tali ka Yeezu ale nipowa nyiini dula jigini. ¹⁰ Yeezu a yaa ŋman yiti ŋmai a nya nipowa ale bek wa ayen, “Ba bo ka be? Nuru waai a karo ayen wa bo mini fu?”

¹¹ Nipowa a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, waai karo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi me a kan bo mini fu. Be cheŋ a kuli abe fi kan ŋman a tom tuimbaata.”

¹² Va ŋala po Yeezu a yaa ŋman boro a sak nuru boanni ayen, “Mi a nye se ka bolim ate ba toati la a te teŋzuk meena demma. Baai meena ale a va mi la a kan ŋman a cheŋ legi po. Mi a le de ba ninj ase bolim la a dak siuku a sak ba abe m te ba Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Farisiima a yaa wom wa le biisi dii la a yaa weeni wa ayen, “Fi a biisi a pak ka fi dek, dila abe kan sak wari ya.”

¹⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a biisi a pak ka m dek alege ku ka wensie dii nyinj la m seba m le nyini juijui la kama ale a ŋman seba m le a cheŋ juijui la me. Nama ze mi ale nyini juijui la yaase m le a cheŋ juijui la me. ¹⁵ Nama a kasim a bo nuruba buusa ka ba peelim tuima ale ka dii la, alege mi kan bo waai buusa. ¹⁶ Ase mi dan poom a bo nuru waai buusa, m buusanja ka wensie, dii nyinj la daa mi nyiini ale a bo buusanja, m Kowa Naawen waai ale tom mu la a bo ale mu kama. ¹⁷ Ba ŋmarisi ni sinsanŋa po kama ayen nuruba baye a dan siak a ta noayen ale chaab wari nyinj, ba wannu ka wensie. ¹⁸ Mi a biisi a pak ka m dek, m Kowa waai ale tom mu la me a biisi a pak ka mi.”

¹⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi kowa bo ka be?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze mi yaase m Kowa, ni dan seba mi ni seba m Kowa me kama.”

²⁰ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruma a nyiem a pa ba ligranja a ta jam a nyoro a te Naawen la a sak nuru boanni wienja de meena. Nuru waai an jam a yik wa dii nyinj la wa yikka dannu an diem a jam paari ya.

²¹ Yeezu a ŋman weeni ba ayen, “Mi a gomsu kama ayen m cheŋ jigi. M daa cheŋ, ni kan baga a va mu a cheŋi. Nama a le nyiem a gisi mu, alege ni le kpi ale ni tuimbaatanja.”

²² Juuma kpan̄ṅa ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen ti kan бага a va wa a cheṅ wa ale a cheṅ juijui la. Ku de be a sak kama ayen wa a yaali ayen wa ko ka wa dek ya?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka tenzuk de nuruba, alege mi nyini ka wen̄mazuk, nama nyini ka tenzuk de alege mi an nyini tenzuk de. ²⁴ Dila ale soa ate mi a weeni ayen ni le kpi ale ni tuimbaatan̄a la. Ni le kpi ale ni tuimbaatan̄a ase ni a nin kan ta siaka ale mi le weeni ayen mi ka waai la.”

²⁵ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ka wana?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a liṅ weeni ni mi ale ka waai la kama. ²⁶ M ta ka wie yegayega ayen m weeni ayen ni kaasi ya. Waai ale tom mu la ka wensie nȳn̄o, mi me a sak tenzuk de nuruma ka dii nyiini ate m wom m Kowa jigi la.”

²⁷ Juuma kpan̄ṅa an diem a jam miṅ ayen Yeezu a jam a sak ba ka wa Kowa Naawen wie. ²⁸ Wa yaa ṅman weeni ba ayen, “Ni dan jam yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyiṅ, ni le miṅ mi ale a weeni ayen mi ka waai la, ate ni seba ayen mi a kan nye wari ale m dek pagrim̄o. Alege mi a biisi ka m Kowa ale sak mu dii la. ²⁹ Waai ale tom mu la dek a bo ale mu kama wa an basi mu m dek m nyiini dii nyiṅ la m kasim a tom ka dii ale a peenti wa sui la.”

³⁰ Yeezu ale biisi a nueri la, baai ale jam a wom wa la, yegayega a yaa jam ta siaka ale wa.

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa ṅman weeni baai ale jam ta siaka ale wa la ayen, “Ni dan wa mi wensie sinsan̄ṅa de, ni le chim mi ṅaṅviirim̄an̄sa. ³² Ni le miṅ wensien̄a ate wensien̄a a vari ni a basi.”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama ka ti kokpien̄ka Abraham ṅaṅbisa, alege ti an diem a chim nuruba yom a nya ya. Fi ale a weeni ti dii ayen fi wensien̄a a le vari ti yomtiri po a basi la kiri ale boa?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen waai dek ale a tom tuimbaata la a chim ka tuimbaata yomo. ³⁵ Nuru yomo a ka siuk ale wa jaab̄o, alege nuru dek biik a ta siuk ale wa ṅanta meena kama. ³⁶ Mi, Naawen Biika, a dan vari fu a basi fi sum a nya varibasika kama. ³⁷ Mi seba ayen ni ka Abraham ṅaṅbisa, alege ni a yaali ayen ni ko mu, dii nyiṅ la ni kan yaali ayen ni wom m sinsan̄ṅa. ³⁸ Mi a biisi ka mi ale nya dii m kowa jigi la alege nama a biisi ni kowa ale weeni dii la.”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Abraham ale tama ko.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Abraham a dan sum ka nama ko, ku te a fe kama ayen ni va wa waman̄san̄a. ⁴⁰ Nama ba gela a yaali kama ayen ni ko mu, dii nyiṅ la mi ale a sak ni wensie wie ṅaāi ate Naawen a sak mu la. Abraham an jam бага a nye wari ase nyaku de la. ⁴¹ Nama a dan a nye dila, ku a nye ase ni a va ka ko yoṅ nan̄kula po la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Naawen nyiini ale tama Ko.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase Naawen a dan sum ka nama Ko, nama a te a yaali mi kama, dii nyiṅ la mi nyini ka wa jigi. Mi an jam denna ka m dek nyiṅṅa, alege ka Naawen ale tom mu. ⁴³ Nama an бага a wom mi sinsan̄ṅa, dii nyiṅ la ni zeri ṅa womka kama. ⁴⁴ Ni ka ni kowa Velinvendika bisa ate ni a yaali ayen ni a va wa yaalika. A nyini piilimka po wa ka nuru koorik. Wa an maa va wensie siuwa dii nyiṅ la wensie ka wa jigi ya. Wa daa velim wa a nye dila kama dii la venta a piilim ka wa jigi ale chim venta naab. ⁴⁵ Mi a sak ni ka dii ale ka wensie la, alege nama a kan ta siaka ale mi ale a weeni ni dii la. ⁴⁶ Nama waai a ka dela a бага

a sak mu wa dii ate mi a nyɛ kaasi la. Ase mi a dan kasim a sak ni ka wensie, ka boa abe le soa ate nama a kan ta siaka ale dii ate mi a sak ni la? ⁴⁷ Baai ale ka Naawen bisa la a nyiem a kasim a wom wa ale a weeni ba dii la kama. Nama ale kan a yaali ayen ni wom Naawen wienja dii la a sak kama ayen ni daa wa bisa.”

⁴⁸ Dula jigini Juuma kpanja a yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ale weeni ayen fi ka Samaria deno ate chichiribiok a bo fi zukku po la, daa wensie ate ti a weeni?”

⁴⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Chichiribiok a ka mi zukku po. Mi a te m Kowa zula kama, alege nama a kan te mi zula. ⁵⁰ Mi a kan yaali zula a te m dega, alege ka m Kowa ale a yaali ayen nuruba a te mu zula, wa abe ni wa bo baai ale zeri mu la buusa. ⁵¹ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale a va mi sinsanja la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Juuma kpanja a yaa weeni wa ayen, “Yɔgyɔgla de ti sum seba kama ayen chichiribiok ale bo fi zukku po, ti kokpienka Abraham ale Naawen biisiteerɔma meena a kpi ka dila po dila po. Alege fi a weeni ti ayen baai meena ale a va fi sinsanja la a kan maa kpi. ⁵³ Ti kokpienka Abraham kpi kama. Fi a poli ayen fi zuak a gaam wa kama. Naawen biisiteerɔma me a kpi, fi ti an a poli ayen fi ka wana?”

⁵⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase mi a dan yaali ka zula a te m dek zula njala a kan ta kiri ya. Waai ale a te mi zula la ale m Kowa waai dek ate nama a wi ayen ni Naawen la. ⁵⁵ Nama a ze wa, alege mi a seba wa kama. Mi a dan weeni ayen m ze wa, m ka velinvendik ase nama la. M seba wa kama ale a va wa sinsanja. ⁵⁶ Nama kokpienka Abraham ale jam a nya mu ale m cheena tenzuk de la, wa sui a jam peenti kama nna yegayega.”

⁵⁷ Juuma kpanja a yaa weeni wa ayen, “Fi an diem a paari bena pisinu ale nyɛ ka se a seba Abraham?”

⁵⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la nalimnyiini. Mi poom a jam linj boro kama ale ge ate ba biak Abraham.”

⁵⁹ Juuma kpanja ale ga wom nyaku de la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa, alege Yeezu a yaa suk a taam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini.

9

¹ Dai yerj ate Yeezu a yaa nyiem a chen a ga zik nidoa wanyi ate ba jam a biak wa ale yiisa. ² Yeezu naanviirima a yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, ka boa ale soa ate ba biak wa ale yiisana? Ka wa dek tuimbaata nyinj yaa ka wa nyamma tuimbaata nyinj ale soa ate wa yi?”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wa yiisana a ka wari a nyɛ ale wa dek tuimbaata yaase wa nyamma tuimbaata. Wa yi kama ayen ku sak nuruba Naawen pagrimu a le bu tom dii la. ⁴ Yɔgyɔgla ate ku ka kantuerj la ti le tom ka waai ale tom mu la tuimana. Tenjka abe za ka sobi kama ate waai a kan nman baga a tom tuima. ⁵ Mi ale diem bo tenzuk de la, mi a nyɛ ase ka bolim ate ba toati a zaani ate bu a nyagsi a te tenjka meena demma la.”

⁶ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chesi tintueta a basi tenj a pa wa nandummu a yik tintuetaja ale tantana a dam chaab a pa sa nuruwa ninana. ⁷ A yaa weeni wa ayen, “Chen a ga puuri fi ninana beli fiik kaai ate ba a wi ayen Sailom la nyiamu po.” Sailom kiri ale juujui ate mi a tom fu la. Nuruwa a yaa chen a ga puuri wa ninana ate nja deri lagri ate wa a nya.

8 Wa ale kuli yeri la, nuru baai yeeṅa ale za moata wa yenni ale baai ale jam a nya wa ale wa nyiem a juisi la, a yaa bek chaab ayen, “Daa nuruwa de a nyiem ale kasim a kala denna a juisi la?”

9 Ba gela a weeni ayen, “Ka wa ale la.” Mbala me a weeni ayen, “Daa wa ale la, alege wa a neensi wa kama.”

Nuruwa dek a yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

10 Ba yaa bek wa ayen, “Fi ninaṅa a nye ka se a lagri?”

11 Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ate ba a wi wa ayen Yeezu la, ale tu mu a yaa chesi tintueta a dam ale tanta a pa sa mi ninaṅa ale ge a weeni ayen m cheṅ a ga puuri ṅa Sailom beli fiika nyiamu po. Mi ale cheṅ a ga puuri ṅa la ṅa yaa deri a nya.”

12 Ba yaa ṅman bek wa ayen, “Wa bo ka be?”

Wa yaa weeni ba ayen, “M ze.”

13 Ba yaa yik nuru waai ale jam a yi la a ta wa a cheṅ Farisiima jigi.

14 Dai dii dannii dek ate Yeezu a pa tantaṅa a sa nuruwa ninaṅa ate ṅa lagri la, a jam ka Juuma Vuusum Dai. 15 Farisiima a yaa bek wa ayen, “Fi ninaṅa a nye ka se a lagri?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa pa ka tanta a sa mi ninaṅa. Mi ale cheṅ a ga puuri ṅa la, ṅa yaa deri a nya.”

16 Farisiima ale wom dii ate wa weeni la, ba gela a weeni chaab ayen, “Waai ale nye dila la an baga a nyini Naawen jigi ya, dii nyinṅ la wa nye ku ka ti Vuusumu Danni.”

Mbala me a weeni chaab ayen, “Ase nuruwa de a dan ka tuimbaata nyonṅ, wa ti an wa nye se a tom tuimkperikaliika de?” Ate ba ta noa togatoga.

17 Ba yaa ṅman begi nuruwa ayen, “Nuru waai ate fi a weeni ayen wa lagi fi ninaṅa la, fi ti an a poli ayen wa ka wana?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa ka Naawen biisiteero.”

18 Farisiima a kan jam a siagi ayen nuruwa de a liṅ a yi kama ale ge ṅman a nya. Ba yaa wi wa nyamma. 19 A bek ba ayen, “Ka nama biik ale nna? Ase nama a dan biak wa ale yiisa, wa nye ka se a ṅman baga a nya?”

20 Ba yaa weeni ba ayen, “Wa ka tama biik ate ti biak wa ale yiisaṅa.

21 Alege tama an baga a miṅi wa le nye dii a nya la yaase waai ale lagi wa ninaṅa a te wa la. Nama dek a bek wa, wa ninaṅa ale nye dii a lagi la, dii nyinṅ la wa pak kama ale ta yam a baga a weeni a sak ni.” 22 Nuruwa nyamma a jam a chali ka yogsam ale Farisiima ate ba yaa tulisi ba dila. Farisiima a jam liṅ weeni kama ayen nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ayen Yeezu ale Varibasidowa ate Naawen ayen wa le tom wa la, ba ale yeeri kula nyonṅ ba tuka dokku po. 23 Ka dila nyinṅ ate wa nyamma a weeni ayen ba begi wa dek ale wa pak kama ale ta yam a baga a weeni ba dii ale nye la.

24 Farisiima a yaa ṅman wi nuru waai ale jam a yi la a weeni wa ayen, “Tama a seba kama ayen nuru waai ale lagi fi ninaṅa la ka wabanyeerik. Yogyogla de be pe Naawen ayen fi le weeni wensie nyiini a sak ti.”

25 Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Mi ze ase wa ka wabanyeerik yaa wa daa wabanyeeriga. Wa yenṅ ate mi a seba, mi jam yi kama, alege yogyogla de m ṅman pilim a nya.”

26 Ba yaa ṅman begi wa ayen, “Fi ninaṅa a nye ka se a lagri?”

27 Wa ṅman weeni ba ayen, “Mi poom a liṅ weeni ni kama, alege ni an wom ya. Nama a yaali ayen m weeni ate ni ṅman wom kama? Dai dii dai nama me dek a yaali kama ayen ni chim wa ṅaṅviiriba.”

²⁸ Ba le wom dila la, ba yaa deri a toarinj wa ayen, “Fi ka wala njaanviirima po wanyi, alege tama ka Moosis njaanviiriba. ²⁹ Tama seba ayen Naawen a jam a biisi ale Moosis kama dila po dila po, alege nuru waai ale lagi fi ninanja la, tama ze wa le nyini juijui la.”

³⁰ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Nyaku de ka wakperikaliik mi jigi, nama a ze wa ale nyini juijui la alege wa lagi mi ninanja. ³¹ Ti seba kama ayen Naawen a kan wom wabaata nyamma. Wa a wom ka baai ale a te wa zula ale a tom wa yaalika la. ³² A nyini diipo ate Naawen a nye tenzuk meena la a ta jam paari jinla, nuru waai an diem a lagi nuru ate ba biak wa ale yiisa, nina. ³³ Nuruwa de a dan kan nyini Naawen jigiya wa ti an kan бага a nye wari ya.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi nyamma a biak fu kama ate fi pak ale tuimbaata. Fi a poli ayen fi ale ta zupagruk a бага a sak tama?” Ba yaa yak ate wa nyini ba tuka dokku po a nyini.

³⁵ Yeezu ale wom dii ale nye la, wa yaa gisi a yik nuru waai ate wa tebi la a bek wa ayen, “Fi ta siaka ale Saalobiika?”

³⁶ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, weeni a sak mu wa le ka waai la ate m ta siaka ale wa.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi poom nya wa kama, waai ale a biisi ale fu la wala ale la.”

³⁸ Nuruwa a yaa domsi kali Yeezu ninj a weeni ayen, “M Nyɔnɔ, m ta siaka ale fu.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi jam tenjka de zuk kama ayen m basi ate baai nina ale kan lagri la, a lagri abe baai nina ale lagri la a yi.”

⁴⁰ Farisiima baai ale jam moata dula jigini la ba gela a yaa wom wa le weeni dii la. Ba yaa weeni wa ayen, “Fi a yaali ayen fi weeni ka tama ayen tama nina an lagi ya?”

⁴¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase nama ninanja a dan yi kama, mi ate kan weeni ayen ni nye a kaasi, alege nama ale a weeni ayen ni ninanja a lagri alege nja an lagri la, ale soa ate mi a weeni ayen ni nye kaasi la.”

10

¹ Da njala po Yeezu a yaa magsi wamagsini ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Nuru waai a dan jo piisa zonj po alege an va zonjku nɔanni a jo ya, kula nyɔnɔ ka zue. ² Nuru waai ale kasim a va zonjku nɔanni a jo la, wala ale naapeerika dek. ³ Zonjku nɔanni limsidowa a nyiem ale kasim a lak ku nɔanni a te naapeerika ate wa jo a wi wa piisaŋa yuenja ate nja a va wa a nyini, dii nyinj la nja seba wa lueluku kama. ⁴ Nja meena a yaa dan nyini, wa nyiem a yaa de ka nja ninj ate nja a vi wa, dii nyinj la nja seba wa kama. ⁵ Nja nyiem a kasim a va ka naapeerika nyiini. Nuru yonj a dan de nja ninj, nja a chali kama a waanj chaab, dii nyinj la nja ze wa.”

⁶ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, baai ale jam a wom wa la an jam minj di kiri ya.

⁷ Nyaku de nyinj, Yeezu a yaa njman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Mi a nye se ka piisaŋa zonjku nɔanni la. ⁸ Nuru baai ale linj jam ale ge mi la a nye se ka zueba la, ate piisaŋa an minj ba luelutaŋa. ⁹ Mi a nye se ka piisaŋa zonjku nɔanni la, baai meena ale basi ate mi a vari ba ba tuimbaata po a basi la, a nye se ka piisa ale kasim a jo nja zonjku po ale a njman a nyini a de wuuk dii la. ¹⁰ Zue a nyiem jam kama ayen wa zu, abe wa ko, abe wa kaasi, alege mi a jam kama ayen ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Di ka nyuvuri manj kaai ate Naawen a pa a te ni.

11 “Mi ale naapeerik manka waai ale gomsa a magsi a yaali ayen m kpi piisaŋa nyin la. 12 Ase ba dan pa nuru ayen wa a nya piisaŋa zuk, abe ba a tuni wa, wa kan nya ŋa nalimnyiini. Piuk a dan jam a jo ŋa po ayen ku yik ŋa, naapeerik kaai ate ba pai ate wa a nya ŋa zuk la, a chali kama, ale a ge ŋa, dii nyin la daa wa dek ale soa ŋa. 13 Ba ale a tuni wa ate wa a nya ŋa la nyin ale soa ate wa kan zaani a vari ŋa a basi. 14 Mi ale naapeerik manka. M seba ŋa kama ate ŋa me a seba mu. 15 Siuk kula po me, mi seba m Kowa kama ate m Kowa me a seba mu. Mi a potim gomsa magsi kama ale m dek yaalika ayen m kpi a te m piisaŋa. 16 Mi a soa piisa ŋa chaab kama, alege ate ŋa bo jigi yoŋ. Ku a fe ate m cheŋ dula jigini ate ŋa wom mi lueluku ate ŋa бага a va mu. Ŋa le jam a gum chaab ale ŋjala ate ŋa meena a chim pa yena abe naapeerik yeŋ nyiini a nya ŋa zuk.

17 “M Kowa a yaali mu, dii nyin la m le kasim a gomsa a magsi ayen m kpi la. M dan jam kpi, m le yiti kum po. 18 Nuru karo a бага a ko mu ase ka mi dek a nin siak ate ba ko mu. M ta siuk a siak alege ta siuk a zeri alege m Kowa ale weeni ayen m nye dila.”

19 Farisiima ale ga wom Yeezu ale weeni dii la, ba yaa ta nampaga ale chaab. 20 Ba yegayega a yaa weeni ayen, “Nuruwa de chichiribiok ale bo wa zukku po. Wa a yesim kama. Ka boa ate ni a wom wa?”

21 Mbala me a weeni ayen, “Ase chichiribiok a dan bo nuruwa de zuk po, wa kan бага a biisi nna la. Chichiribiok an бага a nye ate yeeba nina a lagri.”

22 Noota wein a dan jam paari, Juuma a nyiem a kasim a de ka tigi a teeri dai dii dai ate ba pai ba puusika yenni a nyo Naawen dek nisima po dila po dila po la. 23 Da ŋala sunsuŋ, Yeezu a yaa cheŋ va Juuma Puusika Yenni kusunŋ kuui ate ba a wi ayen Naawa Solomon Kusunŋ la. 24 Yeezu a yaa jam a cheŋ ate Juuma ba gela a yaa ga tu wa a deri gilim wa a zaani ba sunsuŋ a bek wa ayen, “Ku ale paari ka dimpo ate fi ale weeni ti fi ale ka waai la? Be weeni ti wensie, ka fi ale varibasiɔwa ate Naawen ayen wa ale tom la?”

25 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ a weeni ni mi ale ka waai la kama, alege nama a ka siaka ale dii ate mi a weeni la. Tuim ŋaai ate mi a tom m Kowa pagrimu nyin la, ale a sak ni ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie. 26 Alege ni ka siaka ale mi, dii la ni a nye ka nna ase ni daa mi piisa la. 27 Mi seba m piisaŋa kama ate ŋa me a seba m lueluku ale a va mu, 28 ate mi a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ŋa, ate Naawen a kan ŋman a te ŋa waalika abe wa basi ŋa ate ŋa kan ta kiriya. Nuru waai an бага a fe a vari ŋa mi jigiyi. 29 Mi Kowa waai ale pagra a gaam jaab buuri meena la, ale pa ŋa a nyo mi nisima po. Wala dek me abe kan basi ate waai a fe vari ŋa mi jigiyi. 30 Mi ale m Kowa ka bunyi.”

31 Nuruma ale ŋman wom dii ate wa a weeni la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa. 32 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi Kowa a basi kama ate mi tom tuimmanŋa nna yegayega ate nama a nya. Be ka nyanŋa de di din dek nyin ate nama a yaali ayen ni yuk mu a ko?”

33 Nuruma a yaa weeni wa ayen, “Tama a kan yaali ayen ti ko fu fi tuimmanŋa nyinŋa, alege fi me ka nurubiik ale ge fi pa fi dek a magsi chaab ale Naawen. Ka dila ale soa ate ti a yaali ayen ti ko fu la.”

34 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbanŋa po kama ayen nama ale mi ka bunyi. 35 Ti seba ayen wa gbanŋa po wienŋa ka wensie diipo meena. Naawen weeni ayen baai ate wa pai wa wienŋa a te ba la ale wa ka bunyi. 36 Mi Kowa ale lueri mi a tom mu ate m jam tenzuk de. Dila nyin

la mi a dan weeni ayen mi ka wa biik, ka boa ale soa ate nama a weeni ayen m le wa? ³⁷ Ni be kan ta siaka ale mu ase m nin kan a tom dii ate m Kowa a yaali la. ³⁸ Alege m dan a tom ka m Kowa ale a yaali dii la, ni dan poom kan ta siak ale mu, ni ti an ta siaka ale m tuimaŋa ate ni seba a chaƙ ayen m kowa a bo ale mu kama, ate mi me a bo ale m Kowa.”

³⁹ Juuma kpaŋŋa a jam a yaali ayen ba yik Yeezu kama, alege wa бага a va ba po a taam nyini.

⁴⁰ Wa le ga nyini la, wa yaa cheŋ a taam Jodaŋ benni kuŋkuŋini juijui ate Joon a jam a te nuruba soka la a bo dula. ⁴¹ Nuruba yegayega a yaa jam wa jigi a weeni chaab ayen, “Joon an jam tom wakperikaliisa, alege wie ŋaai meena ate wa biisi nuruwa de wie la, ka wensie,” ⁴² ate nuruba yega deri ta siaka ale Yeezu dula jigini.

11

¹⁻² Nuru wanyi ale jam bo Betani teŋka ate ba a wi ayen Lazarus. Wa jam ta ka toaba baye, ba yue ale Meeri ale Maata. Ba me a jam bo ka Betani teŋka. Ba wanyi wa Meeri ale waai ale jam pa kpa buui ate bu nyummu a masa la, a kpiiiri a basi nyonowa naŋsaŋa nyiŋ ale ge a yik wa zukku zuisaŋa a bili si la. Lazarus a yaa jam a yuak. ³ Wa toama a yaa tom weeni Yeezu ayen, “Ti Nyonɔ, fi dek doawa Lazarus ale a wiak.”

⁴ Yeezu ale wom la, wa yaa weeni ayen, “Lazarus yuamu a dan poom ko wa, daa ku kpeglinka ale la. Ku nye dila kama ayen nuruba a te Naawen ale wa biika zula nna yegayega.”

⁵ Yeezu a jam a yaali Maata ale wa suoku ale Lazarus ka nna yegayega, ⁶ alege wa ale wom Lazarus yuamu la wa yaa jam bo juijui ate wa boro la daa ŋaye. ⁷ Daa ŋayewa ale jam a taam la, wa yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni basi ate ti ŋman cheŋ Judia teŋka.”

⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, dula jigini ate nuruma a jam a yaali ayen ba yuk fu ale tintanaŋa la. Ku an diem beni ya ate fi a yaali ayen ti ŋman cheŋ dula?”

⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a dan pusi a ga siŋ, danni meena ale soa dii la ale la, yaa daa di? Mi a nye se ka bolim la a te teŋzuk demma meena. Waai ale a cheŋ kantueŋ la, a kan nagi naŋ a lo, dii la wa ale a nya la nyiŋ. ¹⁰ Alege wa dan a cheŋ yok wa a nak ka naŋ a lo dii nyiŋ la wa kan nya.” ¹¹ Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Ti doawa Lazarus a goa kama. M le cheŋ a ga nagi wa a yiti.”

¹² Wa ŋaanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ti Nyonɔ, wa be dan a goa kama, wa le nya nyiŋyogsa.”

¹³ Ba jam a poli ayen Lazarus a sum doa a goa kama, alege ba jam ze ayen Yeezu ale weeni dii la kiri ale wa kpi kama. ¹⁴ Yeezu a yaa biisi ku meena a lagri a sak ba ayen, “Lazarus a kpi kama. ¹⁵ Nama nyiŋ mi sui a peenti kama ale mi ale kan bo dula jigini ale wa la, kula ale basi ate ni ta siaka ale mu. Ni te ti cheŋ wa jigi.”

¹⁶ Yeezu ŋaanviirima po wanyiwa Tomasi ate ba a wi wa me ayen yibika la a yaa weeni wa ŋaanviiri chaama ayen, “Ni basi ate ti va ti sagrowa cheŋ, ate tama ale wa meena a maa chaab a kpi.”

¹⁷ Yeezu ale wa ŋaanviirima ale ga paari Betani teŋka la, baai ale jam bo dula la a yaa weeni wa ayen ba le gu Lazarus la jinla a ta ka daa ŋanaansi. ¹⁸ Betani teŋka ale Jerusalem teŋka an jam yalima ale chaaba. ¹⁹ Nyaku de nyiŋ ate Judia demma yegayega a jam dula jigini ayen ba puusi Maata ale Meeri ba suoku kummu nyiŋ.

²⁰ Maata ale ga wom ayen Yeezu a bo siuk a cheena la, wa yaa deri yiti a nyini ayen wa ga tu wa. Mɛeri ale jam a wari kala yenni po. ²¹ Maata a yaa ga tu Yeezu a weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya. ²² M seba ayen jaab buuri meena ate fi a bek Naawen jigi la, wa le nye te fu.”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi suoku a le yiti kum po.”

²⁴ Maata a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen tenka meena kpeglimka a dan jam paari, wa le yiti kum po.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale waai ale baga a nak nuruba kum po a yiti ale nman a basi ate ba a nya nyuvuri la. Nuru waai a dan ta siaka ale mi ale ge kpi, m le basi ate wa yiti a nya nyuvuri. ²⁶ Waai ale bo bo kaai choa ate Naawen a yaali la ale ta siaka ale mi la a kan kpi alege wa ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Fi ta siaka ale nyaku de?”

²⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, m ta siaka. M be nman ta siaka ayen fi ale Varibasidowa, Naawen biika waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

²⁸ Maata ale biisi a ga nueri la, wa yaa nman jo yenni po a ga wi Mɛeri a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini a weeni wa ayen, “Sagrowa a jam kama ale a yaali ayen wa nya fu.” ²⁹ Mɛeri a yaa deri yiti a cheɲ Yeezu jigi. ³⁰ Yeezu an diem a jam jo tenka po. Wa diem a jam za ka juijui ate Maata a tu wa la. ³¹ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛeri la, ale ga nya wa le yiti nna nwuli a nyini la, ba me a yaa yiti va wa, dii nyin la ba a poli ayen wa a cheɲ ka juijui ate ba gu wa toawa la ayen wa kum.

³² Mɛeri a yaa cheɲ a ga tu Yeezu a domsi kali wa niɲ a weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya.”

³³ Yeezu ale ga nya ale Mɛeri ale nuru baai ale jam va wa la, a kum la, ku yaa daani wa sui nna yegayega. ³⁴ Wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ni gu wa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔɔ, jam a nya.”

³⁵ Yeezu me yaa kum. ³⁶ Nuruma ale jam nya wa kumsanja la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wensei wa sum a yaali wa ka nna yegayega.”

³⁷ Alege ba gela weeni ayen, “Daa nuruwa de ale jam a lagri nuruwa ninanja la, ku be nye ka se ate wa an tebi Lazarus ale ge basi ate wa kpi?”

³⁸ Lazarus ale jam a kpi la, ba jam a pa wa kama a nyo puɲ vorub po a yaa pai tintain a ligi vorumu noanni. Yeezu ale ga paari puɲku vorumu la, ba jirim a yaa dari wa. ³⁹ Ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagi tintanni a basi nakpiak.”

Maata, Lazarus toawa, yaa deri weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, ti le gu wa la ka daa nanaansi jinla. Nna po de wa a nyuɲ kama.”

⁴⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi an poom a linj a weeni fu ayen fi dan ta siaka ale mi, fi le nya Naawen pagrimu ale ka dii la?” ⁴¹ Ba yaa bilim tintanni vorumu noai a basi ate Yeezu a yaa zak wa zukku a nya wenɲmazuk ale weeni ayen, “M Koa, mi a te fi jiam fi le kasim a wom mu la. ⁴² Mi dek a seba ayen fi a wom mu kama, alege mi a biisi ale fu kama ate baai ale za dela ale mu la a nya ate ba baga a ta siaka ale mu ayen ka fi ale sum tom mu.” ⁴³ Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kaari a wi ayen, “Lazarus, yiti a nyini peelim.” ⁴⁴ Wa yaa deri yiti a nyini peelim. Wa jam a yiti a nyini ale ka garuk guuɲku ate ku vili a gilim wa nisanja ale wa nimbidiaka ale wa nanɲanja meena. Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni foli garuku abe ni ge wa ate wa cheɲ.”

⁴⁵ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mæeri ale Maata la, yega a jam nya dii ate Yeezu a tom la kama a yaa ta siaka ale wa. ⁴⁶ Mbala me gela a chali cheŋ Farisiima jigi a ga weeni ba dii ale nye la. ⁴⁷ Farisiima ale ga wom ba le a weeni dii la, ba yaa wi Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ayen ba jam ate ba tigiŋ chaab a poli ba le ba nye dii la. Ba yaa le jam la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a tom ka tuimkperikaliisa nna yegayega. ⁴⁸ Ku a fe kama ate ti nye nuruwa de wari. Ti dan basi ayen wa a tom wa le ta dii la, waai meena a le va wa kama. Ba dan va wa dila Aroom demma baai ale soa ti la, a le jam a kaasi ti Juuma Puusika Yenni abe ba ko ti meena.”

⁴⁹ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋi kpeeni Kayafas a yaa weeni ba ayen, “Nama waai a ka yammɔa. ⁵⁰ Nama a ze ayen ni dan basi ate nuruwa de a kpi te ti meena ku ale zunchoŋ ale ti meena ale kpi ya.” ⁵¹ Wa le jam a weeni dii la an nyini daa wa dek jigiya. Dii nyin la wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpaŋŋi kpeeni, wa jam a nye se ka Naawen biisiteeroma po wanyi ale jam a weeni ayen Yeezu a le kpi a te Juuma. ⁵² Daa dila nyiini alege Yeezu a dan kpi, Naawen nuruma baai meena ale waan a bo teŋka meena zuk la, a le jam a tigiŋ chaab a chim bunyi.

⁵³ A nyini dai dila dannɔ a cheŋ ba jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu. ⁵⁴ Yeezu ale ga wom dii ate ba a yaali ayen ba nye la, wa an nman a nyiem Judia teŋka po. Wa ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale cheŋ ga bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Efraim ate ka moata goanni la.

⁵⁵ Juuma Gaambasika Tigini ale jam moata la, nuruba yegayega a yaa basi ba teŋsa ale ge a cheŋ Jerusalem teŋka ayen ba lin gomsɔ kisita wie abe ba ge ate daan a paari. ⁵⁶ Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nyiem a gisi Yeezu. Nuruma de ba gela a yaa tigiŋ chaab Juuma Puusika Yenni po a weeni chaab ayen, “Nama a poli ayen wa le jam a maa de tigini yaa wa kan jamu?” ⁵⁷ Farisiima ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a weeni kama ate ku paari waai meena ayen waai a dan seba Yeezu boka jigi, kula nyonɔ a jam a weeni ba ate ba cheŋ a ga yik wa.

12

¹ Ku le jam tali daa ŋayuebi ate Juuma Gaambasika Tigini a paari la, Yeezu a yaa nman cheŋ Betani teŋka. Lazarus waai ate Yeezu a jam nak wa a yiti kumu po la yenni. ² Lazarus toama a jam nye ka ŋandiinta ayen ba de ate Yeezu ale Lazarus a yaa jam kala ale chaab ate Maata a yaa ta ŋandiintaŋa a jam te ba. ³ Mæeri yaa ta kpaam ate bu nyum a masa ate bu ligraŋa me a pagra nna yegayega a nyo kpaam cheŋbili po. Ba le jam boro a de la, wa yaa ta bu a jam a pa bu meena a kpiiri a basi Yeezu nanŋana nyin a yaa le ge a yigi wa zukku zuisana a bili si. Yenni meena a jam a sueri ale ka kpaamu nyummu. ⁴ Yeezu ŋaanviirima po wanyi waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la, a yaa jam bo dula. Wala jam le waai a le wa ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa le ga nya dii ate Mæeri a nye la, wa yaa weeni ba ayen, ⁵ “Ase nipowa de a dan poom a pa kpaamu de a da, wa te le nya ligra yega a pa te ŋanjagsana.” ⁶ Judas nin a jam karo ale ŋanjagsa maarika, dii nyin la wa jam ka zue. Wala ale jam a nya Yeezu ŋaanviirima ligraŋa zuk ale a pa ŋa gela a maari wa dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Basi wa abe fi kan a daani wa. Wa lin a de ka nin a kpiiri kpaamu de a nyo mi nyinŋa a gomsɔ mu a magsi m guka. ⁸ Nanjagsa a kasim bo ale ni kama, alege mi a kan bo ale ni a beni.”

⁹ Nuruba yega ale jam wom ayen Yeezu a bo Betani teŋka la, ba yaa cheŋ ayen ba nya wa. Ba jam a yaali kama ayen ba nya Lazarus waai ate Yeezu

a nak wa kum po a yiti la me. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanɲa ale jam a gisi siuk ayen ba ko Yeezu la, a jam a yaali ayen ba ko Lazarus kama me. ¹¹ Dii nyinɲ la Juuma ba yega a jam a basi ba kpaga ale ge a ta ka siaka ale Yeezu wa ale nagi Lazarus a yiti kumu po la.

¹² Vari ale veenti la nuru bɔanni ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini la, a yaa wom ayen Yeezu a cheena Jerusalem. ¹³ Ba yaa ɲasi kpinkparuk vaata a tu wa ale a kaari a weeni ayen, “Ti a pak Naawen! Naawen a niak waai ale cheena Nyɔnɔwa yonni nyinɲ la! Naawen a niak Izirali naawa.”

¹⁴ Yeezu yaa yaali boninɲ a doa ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanɲa po ayen,

¹⁵ “Nama Jerusalem demma ni kan chali yɔgsumɔa, ni naawa ale la a doa bombiik a cheena ni jigi.”

¹⁶ Yeezu ɲaanviirima an jam a minɲ nyaku de kiri ya alege, ka wa le jam a kpi a ɲman yiti kum po a jueli wennyamazuk la, ale basi ate ba yaa teeri dii ate ba jam a ɲmarisi la kiri.

¹⁷ Nuru baai ale jam boro a nya Yeezu ale nagi Lazarus ate wa yiti kum po la, ale weeni dii ale nye la a sak nuruma. ¹⁸ Ka dila ale soa ate nuruba yegayega a jam nyini a tu Yeezu la. Ba jam wom kama ayen wa ale tom wakperikaliika de. ¹⁹ Farisiima yaa weeni chaab ayen, “Wa a yaali ayen wa gaam ti kama. Ni nya nuruma de meena ale soa dii a va wa la.”

²⁰ Va ɲala po me nuruba gela ate ba a wi ayen Girik ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini. ²¹ Ba yaa jam Yeezu ɲaanviirima wanyi ate ba a wi ayen Filip la jigi. Wa jam nyini ka Beteseida ate ka bo Galili tenka la. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, ti a yaali kama ayen ti nya Yeezu.”

²² Filip a yaa ga weeni Andiru ate ba noai bayewa a yaa va chaab a ga weeni Yeezu. ²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku dannɲ a paari kama ate Saalobiika ale nya zula ale nalin yegayega. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni. Fi dan ka pai biri a bori ya di ka di dek di nyiini alege fi dan bori, di a poak kama alege a nyini a be a nya bie yegayega. ²⁵ Nuru baai ninɲ ale kan karo ale ba dek nyuwoɲa la, Naawen a le pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Nuru baai me ninɲ ale boro ale ba dek nyuwoɲa la ale jok ɲa. ²⁶ Baai ale a yaali ayen ba tom a te mi la a jam a va mi ate ba a bo juijui meena ate mi a boro la. Ba dan nye dila, m kowa a le te ba zula.”

²⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “M sui a kasim kaasi kama. Yɔgyɔgla de mi ze m nin weeni dii la. M weeni ayen m Koa yeeri mu a ta nyini ninammu de po yaa. Alege mi ale jam dii nyinɲ la ale la ayen m jo ninammu de po.” ²⁸ Dula jigini wa yaa puusi a te Naawen ayen, “M Koa, basi ate nuruba a te fu zula.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri a wom lueluk wennyamazuk a weeni ayen, “Mi poom a linɲ basi ate nuruba a te mi zula kama ale ge m le ɲman a basi ate ba nye dila dek.”

²⁹ Nuru bɔanni baai ale jam za dula jigini la a yaa wom lueluku ate ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Ku a nye ase ka wein ale a kum la.” Mbala me a weeni ayen, “Ka Naawen sabiilo ale a biisi ale wa.”

³⁰⁻³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wie ɲaai ate ni a wom la daa mi nyinɲa, alege ka nama nyinɲ ate Naawen a biisi. Dai dii dannɲ ate Naawen a yaali ayen wa bo tenɲuk meena demma buusa abe wa nak Sitaana waai ale soa ba la, a yiak la, a mɔata kama. Ba dan yik mi a kpi jabarimu nyinɲ, m le basi ate nuruba yegayega a jam m jigi.” ³³ (Wa ale weeni ku de la a jam a sak ka wa le wa nam dii a kpi la.)

³⁴ Nuru boanni yaa weeni wa ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la, a le boro kama diipo meena wuu. Ka boa ale soa ate fi a weeni tama ayen nuruba a le yik Saalobiika a kpi jabarim nyin ate wa kpi? Saalobiika de ka wana?”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye ase ka bolim ate ba tcati ate m bo ale ni la. Ni be kasim a cheŋ ale bu diem a nya ate legini a kan paari ni. Waai ale a cheŋ legi po la a ze wa ale a cheŋ juijui la. ³⁶ Ni be a ta siaka ale mi waai ale a nye ase bolim la ale m diem bo ale ni, ate ni chim m bisa.”

Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa cheŋ a ga suk. ³⁷ Yeezu a jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma meena nimbie, alege ba yegayega a jam ka siaka ale wa. ³⁸ Ka dila ale soa ate dii ate Naawen biisiteero Azaya a jam nmarisi Naawen gbanjka po dila po dila po la, a chim wensie la. Wa nmarisi ayen,

“M Nyɔɔɔ, ka wana ale ta siaka ale wie ŋaai ate tama sak la?
Nyɔɔɔwa a sak wa pagrimu ale ka wana?”

³⁹ Azaya a nman nmarisi baai ale jam kan ta siaka ale Yeezu la wie ayen,

⁴⁰ “Naawen ale ligi ba ninanja
ale ba popolanja

me ate ba ninanja a kan nya,
ate ba popolanja me a kan mini,
ate ba kan бага a tagri,
ate m vonj ba tuumbaatanja a te ba.”

⁴¹ Azaya ale jam nya Yeezu zulanja ale wa nalimu la ale soa ate wa nmarisi nyaku de la.

⁴² Juuma kpanja yega a jam ta siaka ale Yeezu kama, alege ba an jam a biisi wa wie a lagri, dii nyin la Farisiima ale yiak ba ba tuka diinanja po.

⁴³ Juuma kpanja a yaali kama ayen nuruba a te ba zula a gaam ba le a yaali ayen Naawen a te ba zula dii la.

⁴⁴ Dula jigini Yeezu a yaa basi ate wa lueluku a jueli a weeni nuru boanni ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale mi la, a ta siaka ale Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁵ Nuru waai ale nya mi la, a nya Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁶ Mi a jam tenjka de zuk meena kama ase bolim la ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a kan nman bo legi po. ⁴⁷ Mi a kan bo baai meena ale a wom mi wienja ale kan va ŋa la buusa. Mi an jam ayen m bo ka tenjka meena demma buusa, alege m jam ayen m vari ba ka ba tuumbaatanja po a basi. ⁴⁸ Tenjuk meena kpeglimka a dan jam paari, wie ŋaai ate mi a biisi la a le bo nuru baai meena ale a zeri mi ale m wienja la buusa. ⁴⁹ Mi ale a sak nama wie ŋaai la an nyini daa mi dek jigiji, alege m Kowa waai ale tom mu la ale te mu wienja ayen m sak ni. ⁵⁰ Wie ŋaai meena ate wa pa te mu la mi pa ŋa a sak ni kama. Wa wienja a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

13

¹ Ku jam tali ka dai yey ate Gaambasika Tigini a paari. Yeezu a jam seba ayen wa yikka dannii a moata kama ate wa basi tenjuk de abe wa nmani a cheŋ wa kowa jigi. Wa jam kasim a yaali baai ale bo tenjka po ate wa soa la kama a ga paari wa kum.

² Wenni ale jam a siŋ ate tenjka a sobi la, Yeezu ale wa njanjiirima a yaa jam boro a de yok nandiinta. Velinwendika a poom basi ate Judas Iskariot, Simon biika a ta ka popola ayen wa bobri Yeezu a sak. ³ Yeezu a jam seba ayen wa kowa waai ale tom wa ate wa jam tenjuk de la, ale pa jaab buuri

meena pagrim a te wa. Wa be jam a seba me ayen wa nyini ka Naawen jigi a jam, alege nman pilim a cheŋ Naawen jigi. ⁴ Ba le diem boro a de la, Yeezu a yaa yiti nmai a yeeri wa garuk kuui ate wa jo a basi nmai la a dueni teŋ ale ge a pai papa a bobi wa chiaka. ⁵ Wa yaa nari nyiam a nyo chin kpien po a pa ta nyiem a sugri wa njanviirima nanŋaŋa a gilim ale a bili si ale papawa. ⁶ Wa ale sugri a ga paari Simon Piita la Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi ayen fi sugri mi nanŋaŋa kama?”

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ze dii ate mi a nye a te fu yɔgyɔgla de la kiriya, alege ku dan ga nye maga, fi le miŋ di kiri.”

⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Mi a kan basi ate fi a sugri mi nanŋaŋa diipo diipo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan kan basi ate mi a sugri si, fi kan nman a maa chim mi njanviirima po wanyi.”

⁹ Simon Piita a yaa deri kpabi tulisi wa ayen, “Ku be dan ka dila, be kan sugri m nanŋaŋa nyiini, maa sugri m nisimaŋa ale m zukku meena me.”

¹⁰ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Fi dan so fi nyinŋa a be, ka nala kama, alege fi dan nman cheŋ a ga jigi, fi nanŋaŋa a dan kama. Si le dan la, fi yaa sugri ka fi nanŋaŋa nyiini.” Wa le biisi ale Piita a nueri la, wa yaa nman chiem wa njanviirima jigi a weeni ba ayen, “Yɔgyɔgla de ni suniima meena a nala kama, alege ka ni po wanyi sunum ale danji.”

¹¹ Yeezu a poom seba waai dek a le wa ta wa a ga bobri a sak la kama, dila ale soa ate wa weeni dila la.

¹² Yeezu ale sugri ba nanŋaŋa a nueri la, wa yaa pa wa garuku a nman jo ale pilim cheŋ wa kalika jigini a weeni ba ayen, “Ni miŋ dii ate m nye a te ni la kiri ya? ¹³ Nama a kasim a wi mi ayen ka ni sagro ale ni nyɔnɔ. Kula a magsi kama, dii nyinŋ la mi sum ka ni sagro ale ni nyɔnɔ. ¹⁴ Mi waai ale ka ni nyɔnɔ ale ni sagro la, ale sugri ni nanŋaŋa. Nama dek me a sugri chaab nanŋa. ¹⁵ Mi a nye ka magsa a sagi ni ayen ni a va. ¹⁶ Wensie ate mi a weeni ni. Yomo a kan zuagi a gaam wa nyɔnɔ. Tomteero me an бага a zuagi a gaam waai ale tom wa la. ¹⁷ Yɔgyɔgla de ate ni seba wensienŋa la ni sue a le peenti ase ni nin a nye dila.

¹⁸ “Mi ale a biisi dii ale ni la, daa ni meena ate mi a weeni, alege ka baai nyiini ate m lueri a te m dek la. Ba nmarisi Naawen gbanŋa po ayen, ‘Waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la, wala ate mi ale wa a de nandiintanŋa ale chaab.’ Ba le nmarisi wienŋa de dii la, a le jam a chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyinŋ la, m liŋ a weeni ni kama, ayen ku dan jam boro a nye, ni ta siaka ale mi ale weeni ayen m ka waai la. ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni. Baai meena ale a te waai ate mi a tom la, tia la, a te ka mi tia dila. Baai meena ale a te mi tia me la, ba a te ka waai ale tom mu la tia dila.”

²¹ Yeezu ale biisi a nueri la, ku yaa daani wa, wa sunum po nna yegayega. Wa yaa weeni wa njanviirima ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, ni po wanyi a le wa ta mu a ga bobri sak.”

²² Ba yaa deri gisi a nya chaab ale a poli le ka waai dek la. ²³ Waai ate Yeezu a jam a yaali ba po nna yegayega la a jam kala kama a moata wa. ²⁴ Simon Piita a yaa magsi a weeni wa ayen wa bek Yeezu a miŋ waai dek a le wa nye wa dila la.

²⁵ Waai ate Yeezu a jam a yaali nna yegayega la, a yaa forisi paari a bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, ka wana dega?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Waai ate mi a pa boroboruku a siuk jentanŋa a te wa la, wa le la.” Wa yaa deri pa boroboruk a siuk jentanŋa a te Judas Iskariot, Simon biika. ²⁷ Judas ale ga tuesi boroboruku la, Sitaana

a yaa deri a jam jo wa popola po ate ŋa tagri. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Cheŋ nwuli a ga nye dii ate fi ta la.” ²⁸ Baai ale jam a tigsii ale wa a boro a de ŋandiintana la, an jam a miŋ wa le weeni dii la kiriya. ²⁹ Judas a jam ale waai ale a nya ba ligraŋa zuk la. Dila nyiŋ la, ba jam a poli kama ayen Yeezu a tom wa kama ayen wa cheŋ a ga da ŋanta a magsi tigini, yaase wa te niwomma ligra.

³⁰ Judas ale ga tuesi boroboruku la, wa yaa deri yiti a nyini a cheŋ. Ku jam ka yok ate wa nyini la.

³¹⁻³² Judas a yaa le cheŋ a ga nueri la, Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima mbala ayen, “Nuruba yegayega a le ba te Naawen pimpauk dii ate nuruba ayen ba nye mi la nyiŋ. Diipo ate Naawen ayen wa pa wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a te mi Saalobiika la a moata kama. Ku kan beni ate wa nye ku. ³³ M bisa, mi a kan bo ale ni ate ku beni. M dan cheŋ, ni le nyiem a gisi m boka jigi. Ni teeri diipo ate m weeni Juuma kpanŋa ayen ba kan бага a va mu a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. Ni kan бага a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. ³⁴ Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va. Ni a yaali chaab nalimnyiini. Mi ale yaali ni a soa dii la ni a yaali chaab dila. ³⁵ Ni daa yaali chaab dila, waai meena a le seba ayen ni ka mi ŋaanviiriba.”

³⁶ Simon Piita a yaa bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, fi a cheŋ ka be?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi kan бага a va mu a cheŋ yogyogla de, alege ku dan ga nye maga, fi le бага a va mu.”

³⁷ Piita a ŋman bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ka boa ale soa ate mi an бага a va fu yogyogla de? Mi a gomsii a magsi kama ayen m kpi fi nyiŋ.”

³⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi sum gomsii a magsi ayen fi kpi mi nyiŋŋa? Wensie ate mi a weeni fu. Fi le weeni nuruba ku noai buta yokku de ayen fi ze mi abe varikpadiaka a kum.”

14

¹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni kan basi ate wari a daani ni, ni suniima po. Ni ta siaka ale Naawen abe ni ta siaka ale mi. ² Mi Kowa boka jigini a ta ka diina nna boari boari ya. Mi abe pilim a cheŋ ku jigini kama, ayen m gomsii jigi a te ni. Ase ku dan kan daa dila, m te kan weeni ni. ³ M dan gomsii ŋa a nueri, m le ŋman jam a ta ni a cheŋ ku jigini ate nama ale mi a maa chaab a bo jigi yeŋ. ⁴ Ni seba mi ale a cheŋ juijui la kama ale siuk kuui ale a cheŋ ku jigini la.”

⁵ Tomasi a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, tama a diem ze juijui dek ate fi a cheŋ la. Ti be ti nye ka se a seba siuk kuui ale a cheŋ dula jigini la?”

⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale siuk kuui ale a cheŋ dula la ale ŋman chim wensie ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la nyɔɔɔ. Nuru waai an бага a cheŋ mi Kowa jigiiya ase ka wa nin va mi jigi. ⁷ Nama ale seba mi ale ka waai yogyogla de la, kula le basi ate ni seba m Kowa ale ka waai la me. A nyini jinla a ta a cheŋ ni yaa nya wa kama ale seba wa.”

⁸ Filip a jam diem ze wa le a biisii dii la kiriya. Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, tama ale a yaali dii nyiini la ale fi basi ate ti nya fi Kowa.”

⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Tama a bo le chaab ate ku beni kama alege fi a ze mi? Waai meena ale nya mi la, a nya m Kowa kama. Ka boa ale soa ate fi weeni ayen m dak m kowa a sak ni? ¹⁰ Fi ka siaka ayen mi a bo ale m Kowa ate m Kowa me a bo ale mu? Mi ale sagi ni wie ŋaai meena la an nyini daa mi dek jigi ya. M Kowa waai ale bo ale mu la, ale a tom wa tuimaŋa.” ¹¹ Yeezu a yaa cheemu a weeni wa ŋaanviirima meena ayen, “Ni ta siaka ayen m Kowa a bo ale mu kama ate mi me a bo ale wa.

Be dan kan daa di ni be ta siaka ale m tuimkperikaliik sii ate ni nya ale maa tom la nyinj. ¹² Wensie ate mi a weeni ni, baai ale ta siaka ale mi la a le ba a tom dii ate mi a tom la. Bala dek a le tom tuimkperikaliisa a gaam dii ate mi a tom la, dii nyinj la mi a le nmani a chej m Kowa jigi la. ¹³ Ni dan juisi jaab buuri meena mi yonni nyinj m le nye a te ni ate nuruba a va mi nyinj a nya Naawen zulaŋa. ¹⁴ Ni basi ate m nman a weeni ni, jaab buuri meena ate ni a juisi ayen mi a nye a te ni mi yonni nyinj la, m le nye.

¹⁵ “Ni dan a yaali mu, ni le va dii ate mi a weeni ni la. ¹⁶ Mi le saalim m Kowa ate wa te ni Maarow wa choa ate wa kasim a bo ale ni. ¹⁷ Wa ka Chiik kaai ale wa sak Naawen ale ka waai la. Teŋzuk demma a kan siak ayen wa ka ba Maarow, dii nyinj la ba kan nya wa, ba be ze wa. Alege nama seba wa kama, dii nyinj la wa bo ale ni kama.

¹⁸ “M kan basi ni, ni dek ni nyiini. M le nman jam ni jigi. ¹⁹ Dai dii danni ate teŋzuk de meena demma a kan nman nya mu la a moata kama, alege nama a le nman nya mu kama. Mi abe nin kasim a boro la nama me ale kasim boro. ²⁰ Dai dila danni a dan pari, ni le seba ayen mi bo ale ka m Kowa ate nama a bo ale mi ale ge ate mi me a bo ale nama.

²¹ “Baai ale a wom mi wienja ale a va ŋa la a sak kama ayen ba a yaali mu. Mi me a le pa m dek a sak ba abe mi a yaali ba. Ba le a yaali mu la nyinj, m Kowa me a le yaali ba.”

²² Nuru wanyi ale jam bo dula jigini ate ba a wi wa ayen Judas, alege wa daa Judas Iskariot waai ale ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M ΝΥΩΩ, fi le nye ka se a pa fi dek a sak tama nyiini alege daa teŋka meena demma?”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai ale a yaali mi la a va ka m sinsanŋa. Bala me ate m Kowa a yaali ate mi ale wa a jam bo ba suniimaŋa po. ²⁴ Baai ale kan a yaali mi la a kan va m sinsanŋa. Mi ale a sak ni dii la an nyini daa mi dek jigiyi, alege ka m Kowa waai ale tom mu la jigi.

²⁵ “Mi ale diem bo ale ni la, ale soa ate mi a weeni ni wienja de. ²⁶ M Kowa a le tom Maarow waai ale ka Naawen Chiika la ate ka jam mi yonni nyinj a sak ni abe wa teeri ni dii meena ate mi a weeni ni la.

²⁷ “Mi a le basi ate ni ta suyoŋini ase mi dek jigi ale ka dii la. Suyoŋini dii ate mi ayen m te ni la ka di toga ale teŋka meena demma suyoŋini. Ni kan a yiili abe ni a chali yoŋsumoa. ²⁸ Mi poom a liŋ weeni ni kama ayen m le chej m Kowa jigi abe m nman pilim jam. Ase ni dan sum a yaali mu, ni sue a le peenti, ale m ale a chej m Kowa jigi la dii la m Kowa a zuak kama a gaam mi. ²⁹ Mi a weeni ni wienja de kama abe ŋa ge a jam nye, ate ŋa dan jam a nye abe ni ta siaka ale mu. ³⁰ Mi kan yaali ayen m biisi wa boari ale ni, dii nyinj la Sitaana waai ale soa teŋzuk de meena demma la, a cheena kama. Wa ka pagrim mi zuwa. ³¹ Alege teŋka meena demma a le seba ayen mi a yaali m Kowa kama, dila me abe ni soa ate mi a tom wa dii meena ate wa a weeni mu la.

“Ni basi ate ti yiti a chej jigi yoŋ.”

15

¹ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Mi a nye se ka tiib la. Mi Kowa me a nye se ka nuru waai ale a nya tiimu zuk la. ² Wa nyiem a kasim a gebi nanj sii ale kan a yoani la a basi kama ale a gebi sii ale a yoani la a magsi chaab ate si a yoani yoana yega. ³ Naawen a poom liŋ sugri ni suniimaŋa kama ale wie ŋaai ate mi a sagi ni la. ⁴ Ni be kasim a bo ale mi ate mi me a bo ale ni. Nanj a kan бага yoani yoana ka dega, ka nanjka a nin bo kinni

nyinj ale ka baga a yoani. Siuk kula po ni dan kan bo ale mi ni kan baga a nye wariya.

⁵ “Mi ale kinni alege nama a chim nanŋaŋa. Waai ale bo ale mi ate mi me a bo ale wa la ale yoani yoana yega. Ni kan baga a nye wariya ase mi nin kan bo ale ni. ⁶ Waai ale kan bo ale mi la m Kowa a le gebi wa a basi ase tiib nanŋa la, nanj sila a dan ko ba tigi si kama a nyo bolim po a ju. ⁷ Ni dan bo ale mi ate m wienja a bo ale ni, ni dan juisi jaab buui ate ni a yaali la Naawen a le te ni. ⁸ Ni dan a yoani yoana kula a le sak ayen ni ka mi ŋaŋyiriba ate m Kowa a nya zula. ⁹ Mi a yaali ni ase ka m Kowa ale a yaali mu dii la. Ni kasim a ta yaalika ale mu. ¹⁰ Ni dan tom a va mi yaalika m le kasim a yaali ni ase mi ale a tom a va m Kowa yaalika ate wa yaali mu dii la.

¹¹ “Mi a weeni ni wienja de kama ayen ni ta supeentik kaai ate mi ta la. ¹² Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va di. Ni a yaali chaab ase mi ale yaali ni dii la. ¹³ Nuru waai a dan zaani wa doaba nanjula po a kpi a te ba, yaali kaai ate wa ta ale wa doama la a gaam jaab buuri meena kama. ¹⁴ Ni dan a va dii ate mi a sak ni la, ni ka mi doaba. ¹⁵ Wie ŋaai meena ate m Kowa a weeni mu la, ŋala ale mi a pa weeni ale ni. Ka dila ale soa ate mi a weeni ayen ni ka m doaba la. Mi a kan yaali ayen m ŋman weeni ayen ni ka mi tuimtomdoaba, dii nyinj la tuimtomdo a ze wa nyɔɔ ale ta dii la. ¹⁶ Daa nama ale lueri mi ayen m chim ni nyɔɔ, alege ka mi ale lueri nama ayen ni a tom tuimmanŋa ŋaai ale kan a kaasi la a te mu. Ni dan tom ŋa dila ni le baga a pa mi yonni nyinj a juisi ŋanta baai ate ni a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ¹⁷ Wa dii ate mi a chiib a weeni ni la ale ni kasim a yaali chaab nalimnyiini.

¹⁸ “Ase teŋka meena demma a dan kisi ni mi ŋaŋ vaka nyinj, ni be teeri ayen ka mi ate ba jam a lij kisa. ¹⁹ Ase nama ale teŋka meena demma a dan jam bo ka jigi yerj ale chaab, ba te a yaali ni kama, alege ka mi ale lueri ni ate nama ale ba an bo ale chaab la ale soa ate ba kisi ni. ²⁰ Ni teeri dii ate m weeni ni ayen yomma an baga a zuak a gaam wa nyɔɔ la. Ba jam a daani mi ka nna yegayega. Dila dek dek ate ba a yaali ayen ba daani nama me la. Ba dan wom mi sinsanŋa kama, ba te le wom nama sinsanŋa me. ²¹ Ba le daani ni dii nyinj la ba ze waai ale tom mi la. Ba le ŋman a daani ni, ni ale a va mi la nyinj. ²² M jam kama ayen m weeni ba ate ba basi ba wabaatanja siuku vaka, alege ba zeri. Dila nyinj Naawen a dan bo ba buusa ayen ba lo ya, ba an ŋman baga a weeni wari ale wa. ²³ Waai ale kisi mi la, a kisi m Kowa me kama. ²⁴ Mi tom ka tuimkperikalik sii ate waai an baga a tom la, ba nimbie po. Dila nyinj Naawen a le weeni ba ayen ba nye kaasiya. Ba dek a nya ŋaai meena ate mi a nye la kama ale ba nimbie alege ba diem kisi mi ale m Kowa. ²⁵ Ba kisi mu nna la kama ayen dii ate ba ŋmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a chim wensie. Ba ŋmarisi ayen, ‘ba kisi mu kama kinla nyinj.’

²⁶ “Mi poem a lij weeni ni kama ayen Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ale pai Naawen wensie wienja a sak ni, wa abe le nyini ka m Kowa jigi. M le tom wa ate wa nyini m Kowa jigi a jam a biisi mi wie. ²⁷ Ate nama me a baga a biisi mi wie dii nyinj la ni bo ale mu kama a nyini piilimka.

16

¹ “Mi a weeni nama wienja de kama, ate ni kan jok siaka ale mi. ² Juuma a le yiaƙ ni ba tuka diinanja po a basi. Ku dannɪ me dek a le jam a paari

ate baai a le ba ko ni la a poli ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la. ³ Ba le nyɛ ni nyaŋa de meena, dii nyiŋ la ba ze mi yaase m Kowa. ⁴ Mi a weeni ni wienja de kama ate da ŋala, a dan paari ate ba boro a nyɛ ni dila abe ni teeri mi ale weeni ni dii la.

“Mi an weeni ni wienja de piilimka po, dii la m le jam bo ale ni la. ⁵ Yɔgyɔgla de m ŋmani a cheŋ ka waai ale tom mu la jigi, alege ni waai a karo ayen wa bek mi m le a cheŋ juijui la. ⁶ Mi ale weeni ni wienja de meena la a nyɛ kama ate ni sui a kaasi nna yegayega. ⁷ Alege wensie ate mi a weeni ni, ku ale zunchoŋ ni jigi ase m nin cheŋ m Kowa jigi, dii nyiŋ la m dan kan cheŋ ya, Maarowa a kan jam ni jigi ya. Alege m dan cheŋ m le tom wa ate wa jam a maari ni. ⁸ Wa dan jam, wa le basi ate teŋzuk de meena demma a miŋ ba le ta popola kaasima ale tuimbaata dii la, ale ba le ta popola kaasima ale Naawen buusanja dii la. ⁹ Ba ta popola kaasima ale tuimbaata dii la ba ka siaka ale mi. ¹⁰ Ba ta popola kaasima ale wayɔrisima dii la mi a cheŋ ka m Kowa jigi ate ni kan ŋman nya mu. ¹¹ Ba ta popola kaasima ale Naawen buusanja dii la Naawen a poom bo Sitaana waai ale soa teŋka demma meena la buusa kama.

¹² “Mi ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni a gum du, alege ŋa zuak kama a gaam ni womka. ¹³ Naawen Chiika kaai ale ka wensie nyɔno la, a le jam a bo ni suniimaŋa po, ka le de ni niŋ a sak ni wensie siuku. Ka le ka sak ni dii la a dan nyini daa ka dek jigi ya. Wie ŋaai ate mi ale m Kowa a weeni ka la, ŋala a le ka pai a sak ni. Ka le sak ni me wie ŋaai ale diem cheena ayen ŋa nyɛ la wie. ¹⁴ Ka le te mi zula yegayega, dii nyiŋ la ka le wom mi wienja ŋaai ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni. ¹⁵ Jaab buuri meena ate m Kowa a ta la ka mi ale soa. Ka dila ale soa ate mi a weeni ni ayen Naawen Chiika a le wom dii ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁶ “Mi a kan bo ale ni a beni abe m ge a cheŋ m Kowa jigi ya. Mi a dan cheŋ wa jigi ku kan beni ate ni ŋman nya mu.”

¹⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa ŋaaniiriima ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen wa kan bo ale ti a beni abe wa ge a cheŋ wa kowa jigi ya. Wa ŋman a weeni ti kama ayen wa dan cheŋ ku kan beni ate ti ŋman nya wa. Nyaku de meena ate wa biisi la, kiri ale boa? ¹⁸ Tama ze dii ate wa a weeni ayen wa kan beni la kiri ya.”

¹⁹ Yeezu a jam seba kama ayen ba a yaali ayen ba bek wa kama. Wa yaa weeni ba ayen, “Ku kan beni ate ni kan ŋman nya mu, ku be kan beni ate ni ŋman nya mu. Ka ku de ate ni a bek chaaba? ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni ayen mi dan basi ni, teŋka meena demma sue a le peenti nna yegayega, alege nama dek sueŋa a le kaasi kama nna yegayega. Ni sukaasimaŋa ale tulim a chim supeentik. ²¹ Nipok a dan boro a dom wa puuk, wa sui a nyiem kaasi kama. Wa dan jam biak a ga nueri, wa yaa bagim wa sukaasunƙu kama, ale ta supeentik wa biika nyiŋ. ²² Nama sue a kaasi kama yɔgyɔgla de, alege m dan ŋman nya ni, ni sueŋa a peenti kama nna yegayega. Nuru karo a бага a tuesi supeentika de ni jigi ya.

²³ “Dai dila danni a dan jam paari ni kan begi mu jaabɔa. Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a le бага a pa mi yonni nyiŋ a juisi jaab buuri meena ate nama a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ²⁴ A ta nyini dila po a jam paari jinla danni, nama an diem a juisi wa jaabɔa mi yonni nyiŋŋa. Ni be juisi wa ate wa te ni ate ni sueŋa a peenti a gaam taam.

²⁵ “Wie ŋaai ate mi a kasim a weeni ni la, ka wamagsima ate ni an бага ŋa kiri a miŋ, alege ku danni a cheena kama ayen m sak ni m Kowa wie a lagri ate ku kan ŋman tua a te ni. ²⁶ Dai dila danni a dan paari, ni kan

ɲman nya mi ayen mi a basi ate m Kowa a te ni ɲanta baai ate ni a yaali la. Nama dek a бага kama a puusi a te wa mi yonni nyinj ate wa a te ni. ²⁷ Mi Kowa a le te ni jaab buui ate ni a yaali la, dii nyinj la wa a yaali ni ka nna yegayega. Nama a yaali mu kama ale ta siaka ayen m nyini ka m Kowa Naawen jigi. ²⁸ Mi a nyini ka wa jigi a jam tenzuk de. Yogyogla de mi a basi tenzuk kama ayen m ɲmani a cheɲ wa jigi.”

²⁹ Wa ɲaanviirima ale ga wom dii ate wa a weeni la, ba yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de tama a yaa miɲ fi ale a weeni dii la kiri kama. Ku an ɲman tua a te ti. ³⁰ Ti seba ayen fi seba wie meena kama. Ku daa nuru ɲman bek fu bega. Ku de a basi kama ate tama a ta siaka ayen fi nyini ka Naawen jigi.”

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni sum ta siaka ale mu yogyogla de? ³² Ni wom mi nalimnyiini. Ku kan beni ate nama meena ale chali a kuli ni yeeɲa abe ni ge basi mi nyiini, alege m Kowa a kan basi mu, dii nyinj la wa bo ale mu kama. ³³ Mi a weeni ni wienɲa de kama ate ni dan bo ale mi ni ni ta suyogini. Tenka demma ale namsi ni alege ni ta sunum pagrik mi nak de Naawen dachaasa kama.”

17

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa zak wa zuk a nya wennmazuk a weeni ayen, “M Koa, m kummu danni a moata kama. Sak nuruba fi zulaɲa ale fi nalim buui ate fi pa te mi la, ate mi a te fu zula. ² Fi te mu pagrim kama nurubiik meena zuk ayen m бага a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te baai meena ate fi a te mu la. ³ Fi ka wanyi dekki ale wensie nyɔɔ. Nuru waai a dan seba fi ale mi waai ate fi tom la, wala nyiini ale ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴ Tuim ɲaai ate fi pa te mu ayen m tom la a basi ate tenka meena demma a nya fi zulaɲa ale fi nalimu kama. Yogyogla de mi a be nueri tuimaɲa kama. ⁵ M Koa, te mu zula fi dek nimbie po, zula ɲaai ate mi ale fi a jam ta alege ate fi nye tenka la.

⁶ “Nuru baai ate fi lueri ba tenka po a te mi la, mi a basi ate ba seba fu kama. Fi ale soa ba a yaa pa ba a te mi. Ba be va fi noai kama. ⁷ Yogyogla de ba yaa seba ayen jaab buuri meena ate mi ta la a nyini ka fi jigi. ⁸ Wie ɲaai ate fi a weeni mu la, m pa ɲa kama a sak ba, ate ba ta siaka ayen ka fi ale tom mu ba jigi.

⁹ “M kan puusi a te ka tenka meena demma, alege mi a puusi a te ka baai ale ta siaka ale mi la. Fi ale soa ba ale lueri ba a te mi. ¹⁰ Mi nuruba meena ka fi nuruba. Fi nuruba me meena ka mi nuruba. Ba ale va mi dii la a sak ka nuruba ayen mi ta zula ka nna yegayega. ¹¹ Yogyogla de mi cheena ka fi jigi, m kan ɲman bo tenzuk de, alege bala dek ba nyiini a le ba bo tenzuk de. M Ko Welenɲa a nya ba zuk nalimnyiini ale fi pagrimu ate ba chim bunyi ase mi ale fi ale ka bunyi dii la. ¹² Ase mi ale diem a jam bo ale ba dii la, mi pa ka fi pagrimu a nya ba zuk. Mi a nya ba zuk kama ate ba wanyi an be ya, alege ka waai ale yeeri wa dek ayen ba ale ɲmarisi wa wie dii Naawen gbanɲa po dila po dila po la a jam chim wensie. ¹³ Yogyogla de mi cheena ka fi jigi. Ka dila ale soa ate mi a puusi a te fu ba nyinj ayen ba sue a peenti ase mi sunni ale ka dii la. ¹⁴ Wie ɲaai meena ate fi weeni mu la m pa ɲa kama a sak ba. Tenka meena demma a kisi ba kama, dii nyinj la ba daa bunyi ase mi ale tenka meena demma me ale kan daa bunyi dii la. ¹⁵ Mi a kan puusi a te fu ayen ka fi yeeri ba tenka

po a basi, alege mi a yaali kama ayen fi lik ba a tanla ate Velinvendika a kan paari ba. ¹⁶ Ba le tɛɛzɔk de demma a daa bunyi ase mi ale tɛɛka meena demma ale kan daa bunyi dii la. ¹⁷ Fi wie ɲaai ate mi a pa sak ba la ka wensie. Be pa ba ate ba chim fi nuruba ate ba va fi wensienɔ. ¹⁸ Mi ale a tom ba ayen ba cheɲ a ga sak tɛɛka meena demma fi wie ase fi ale tom mi me ayen m jam a sak ba dii la. ¹⁹ Ba nyiɲ mi pai m dek a te fu ayen ba baga a pai ba dek a te fu.

²⁰ “Mi kan puusi a te ka mi ɲaɲɲviirima dek ba nyiini, alege ka baai meena a le ba ta siaka ale mi ba sinsanɲa nyiɲ la. ²¹ Be maari ba ate ba ta noai yeɲ ale chaab. M Koa, fi ale mi ka bunyi. Maari ba ate ba ta noai yeɲ ate tɛɛzɔk de meena demma a ta siaka ayen ka fi ale tom mi ba jigi. ²² Fi zulaɲa ale fi nalimu ate fi a pa te mi la, mi a pai a te ba kama ate ba baga a ta noai yeɲ ale chaab ase tama la. ²³ Mi a bo ale ba kama ate fi a bo ale mi ayen ba ta noai yeɲ ate tɛɛka meena demma a seba ayen fi ale tom mi alege a yaali ba ase fi ale a yaali mi dii la.

²⁴ “M Koa, fi ale pai m ɲaɲɲviirima a te mu. Mi a yaali kama ayen ba bo ale mu juijui ate mi a cheɲ la ate ba nya zula ɲaai ale nalim buui ate fi a te mi la, dii la fi a yaali mi kama piilimka po alege a nyɛ tɛɛka. ²⁵ M Ko waai ale ka tuimmaɲsa nyɔɔ la, tɛɛka meena demma a ze fu, alege mi a seba fu kama ate m ɲaɲɲviirima me a seba ale ka fi ale tom mu ba jigi la. ²⁶ Mi sak ba fi ale ka waai la kama. M le kasim a sak ba ate yaali kaai fi ta ale mi la bo ba jigi ate mi me a baga a bo ale ba.”

18

¹ Yeezu ale jam a puusi a te wa Kowa a nueri la, wa le wa ɲaɲɲviirima a yaa basi dula jigini ale ge lo beli fiik kaai ate ba a wi ayen, Kidron la a jueli a ga jo jigi ate ba vuk tiisa. ² Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak la, a jam seba dula jigini kama, dii nyiɲ la wa ale Yeezu ale wa ɲaɲɲviirima meena a nyiem a kasim a cheɲ ka ku jigini. ³ Juuma Puusika Yenni kpanɲa ale Farisiima a yaa tigi sojiba ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la jigi yeɲ ate Judas a yaa de ba niɲ a ta ba cheɲ juijui ate ba vuk tiisaɲa la ayen ba yik Yeezu. Ba jam a pa ka ba gebi woɲsa ale ba kanaasa ale do woɲta. ⁴ Yeezu a jam seba dii a le cheena ayen di nyɛ la kama a yaa cheɲ ayen wa tu ba. Wa le tu ba la, wa yaa bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

Judas waai ale ta wa a ga bobri a sak la, a jam maa za dula kama ale ba.

⁶ Yeezu ale weeni ayen ka wa ate ba a gisi la, ba yaa tori ɲaɲɲ nyiɲ a lo tɛɛɲ. ⁷ Yeezu a yaa ɲman bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

Ba ɲman diem weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

⁸ Wa yaa ɲman weeni ba ayen, “Mi poom a liɲ weeni ni kama ayen ka mi ale la. Dan ka mi ate ni a yaali ayen ni yik, ni be basi ate m ɲaɲɲviirima cheɲ abe ni yik mi nyiini.” ⁹ Wa weeni nyaku de kama ayen wa ale poom liɲ weeni wa Kowa dii ayen wa kan yaali ayen wa jok nuru baai ate wa lueri a te wa la, po wanyi la a chim wensie.

¹⁰ Dula jigini Simon Piita a yaa deri yeeri gebi woɲ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi juga tunni a lonsi tɛɛɲ. Yomo wala yue a jam le Malakusi. ¹¹ Yeezu a yaa weeni Piita ayen, “Pa fi gebika a

ɲman su ka jigini, fi a poli kama ayen mi kan nam ninam buui ate m Kowa a weeni ayen m jam a namu la.”

¹² Yeezu ale biisi a ga nueri la, sojima ale ba kpagini ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa yik Yeezu a bobi wa nisanja, ¹³ a ta wa a cheɲ nuru waai ate ba a wi wa ayen Anasi la yenni. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yue a jam le Kayafas. Anasi a jam ka wa chichambiik. ¹⁴ Kayafas a jam le nuru waai ale liɲ a weeni Juuma ayen ku a magsi kama ate nuru yeɲ a zaani ba meena naɲkula po a kpi a te ba la.

¹⁵ Anasi a jam seba Yeezu ɲaɲviirima po wanyi kama. Wa ale Piita a yaa jam wa nuru boanni ɲaɲ a cheɲ juijui ate ba jam ta Yeezu a cheɲ la. Ba le ga paari Anasi yenni la, ɲaɲviiro wala a yaa taam jo dabiaka po, ¹⁶ alege Piita yaa jam wari nansiunƙu noai. Ku an jam a beniya ate Yeezu ɲaɲviiro waai ate Anasi a jam seba la a yaa ɲman nyini dabiaka po a cheɲ nansiunƙu noai a saalim nipokbinni waai ale jam a limsi nansiunƙu la ale ta Piita a jo dabiaka po. ¹⁷ Nipokbinni a yaa bek Piita ayen, “Fi daa nuru wala ɲaɲviirima po wanyi?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

¹⁸ Yenni tuimtomdoma ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa jam yaali kaala a cheeni bolim dabiaka sunsuɲ a za gilim a ɲuɲɲi, dii nyiɲ la, yoota ale jam boro. Piita me yaa cheɲ ga gum ba po.

¹⁹ Ba le jam ta Yeezu a ga jo yenni po la, Anasi a yaa bek wa ku le ka dii wa sinsanɲa ale wa ɲaɲviirima jigi la. ²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi nyiem a kasim a sak nuruma ba tuka diinana ale Naawen Puusika Yenni po juijui ate ba a tigi chaab la kama. Mi an suk a biisi wariya. ²¹ Fi kan a begi mi, alege a begi baai ate mi a sak la, dii nyiɲ la bala dek a seba mi ale weeni ba dii la kama.”

²² Wa le ga weeni dila la, baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la wanyi a yaa deri fobi Yeezu ale weeni wa ayen, “Ka boan jaab ale soa ate fi a biisi dila ale kpagini?”

²³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Ase mi dan biisi ka wari a kaasi, fi a weeni ka nuruma de meena di ale ka dii la, alege m dan nye magsi kama, be ka boa ale soa ate fi a fobi mu?”

²⁴ Yeezu nisanja a diem a bobi kama. Anasi ale biisi ale wa nueri la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu cheɲ Kayafas waai ale jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la jigi.

²⁵ Piita a jam diem bo ka dabiaka po a ɲuɲɲi bolimu. Baai ale jam za ale wa la po wanyi a yaa bek wa ayen, “Fi daa nuru wala ɲaɲviirima po wanyi?”

Wa yaa pagsi ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

²⁶ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi a jam ka nuru waai ate Piita a jam a gebi wa tunni la suok. Wa yaa weeni Piita ayen, “Daa fi ale nuru wala ate mi a poom nya ni juijui ate ba vuk tiisanja la?”

²⁷ Piita ɲman pagsi ayen, “Aawo, daa mi.” Wa ale ga weeni dila la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

²⁸ Vari ale veenti la saluik yokyok foribi ate Kayafas a basi ate sojima yaa ta Yeezu cheɲ gominawa yenni. Ba ale cheɲ la Juuma a jam wari za ka peelim dii nyiɲ la ba an jam a yaali ayen ba daɲ ba dek ate ba kan бага a de Gaambasika Tigini ɲandiintanja. ²⁹ Gominawa yoi jam ale Paalot. Wa yaa nyini dabiaka po a begi Juuma ayen, “Ka boan jaab wari ate nama a ta ayen wa kaasi ya?”

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Ase wa dan kan nye ka wari a kaasi ya, tama te kan ta wa a jam dela.”

³¹ Paalot a yaa weeni ba ayen, “Ni be ta wa a cheŋ ga bo wa dii ate ni nyiem a bo ni nuruma, buusa la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Nama Aroom demma a kan siak ate ti a bo nuruba kum buusa.” ³² Juuma ale jam a yaali ayen Paalot yik Yeezu a kpi jabarimu nyiŋ ate wa kpi la, a jam basi kama ate dii ate Yeezu a weeni wa ŋaŋviirima la, a chim wensie.

³³ Paalot a yaa ŋmani jo boteka yenni po a yaa weeni wa sojima ate ba ga ta Yeezu a jam ate wa yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale Juuma Naawa?”

³⁴ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka fi dek ale a bek wannu de yaa ka nuruba ale weeni fu ayen fi bek mu?”

³⁵ Paalot a yaa weeni wa ayen, “Fi a poli ayen mi ka Juu? Ka fi dek nuruba ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa, a ta fu a jam nyo mi nisa po. Ka boan jaab wabiok ate fi tomu?”

³⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi naamu a ka tenzuk de. Ase bu dan bo ka tenzuk de, mi nuruma a te nyɛ ka kpalin a vari mi Juuma kpaŋŋa jigi a basi. M be ŋman a weeni fu kama ayen mi naamu a ka tenzuk de.”

³⁷ Paalot a yaa bek wa ayen, “Fi be sum ka naaba?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni ayen m ka naab. Ba biak mu ka tenzuk de ayen m sak nuruba wensie wie. Baai ale a yaali ayen ba chim wensie nyam la ale a wom mi sinsaŋŋa.”

³⁸ Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale wensie?”

Wa yaa ŋman nyini peelim a weeni Juuma ayen, “Mi an baga a nya wabiok kuui ate nuruwa de a tom a magi kum la. ³⁹ Ni Gaambasika Tigini daaŋa a nyiem a dan jam paari bena meena, mi nyiem a lak ka nuru baai ate mi yik a lik la po wanyi a basi. Nama a yaali ayen m basi waai ale ka Juuma naab la?”

⁴⁰ Ba meena a yaa kaari ate ku jueli ayen, “Tama a kan yaali wa. Ti a yaali ka Barabasi.” (Barabasi a jam ka zue.)

19

¹ Paalot ale wom dii ate nuruma a weeni la, wa yaa basi ate sojima a miiri wa. ² Ba le miiri wa la, ba yaa yaali munsu a yok zutok ate ka a nye ase naab zutok la a vuk wa zukku ale ge pa garuk monuŋ a jo wa, ³ a yaa fobi wa ale a puusi wa ayen, “Juuma Naawa, ti a puusi fu.”

⁴ Ba le jam a nyɛ dila la, Paalot a yaa ŋman nyini Juuma jigi dabiaka po a weeni ba ayen, “M le ŋman ta wa a nyini a sak ni, ate ni seba ayen mi an nya wa kaasun wa jigiya.” ⁵ Wa le ga weeni nyaku de la, sojima yaa deri ta Yeezu a nyini zaani nuru boanni niŋ. Wa diem a jam jo ka wa garuk monuŋku ale wa munsu zutoka. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, “Ni nya, nuruwa ale nna.”

⁶ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la ale nya Yeezu la, ba yaa kaari ate ba luelutaŋa a jueli a weeni Paalot ayen, “Ko wa! Ko wa!”

Paalot a yaa weeni ba ayen, “Mi an nya wa kaasun ale nuruwa de. Ni ta wa cheŋ ga kpi jabarimu nyiŋ ate wa kpi.”

⁷ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Tama sinsaŋŋa a sak ti kama ayen ku a magi kama ate nuruwa de a kpi, dii nyiŋ la wa pa ka wa dek a chim Naawen Biik.”

⁸ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, yɔgsum a yaa yik wa nna yegayega.

⁹ Wa yaa ŋman cheŋ ga jo boteka yenni po, a yaa bek Yeezu ayen, “Fi nyini ka be?”

Alege Yeezu an tulisi ya. ¹⁰ Paalot a yaa nman bek wa ayen, “Fi ka wari a weeni? Mi ta pagrim kama a бага a vari fu a basi ale nman бага a weeni ayen ba ta fu a cheŋ a ga kpi jabarimu nyin ate fi kpi.”

¹¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ase Naawen a dan kan te fu pagrimu de, fi an бага a nye mi wariya. Ka dila ale soa ate mi a dan kpi, nuru waai ale pa mu a nyo fi nisa po la, wala kaasunku a gaam fi kaasunku la.”

¹² Paalot ale wom Yeezu wienja la, wa yaa deri a nye wa popola bunyi ayen wa vari wa a basi. Nuru boanni ale jam a miŋ dii ate wa a yaali ayen wa nye la, ba yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi dan basi ate nuruwa de a cheŋ, fi kan va ti nakpionku waai ate ba a wi wa ayen Siiza la noaya. Ase nuru waai me a dan pa wa dek a chim naab, wa me a kan va Siiza noaya.”

¹³ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, wa yaa nman basi ate wa sojima a ta Yeezu a de wa niŋ a cheŋ ga jueli kunŋunku zuk. Juuma a jam a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Gabata. Paalot a yaa kali boteka zukpaglika zuk. ¹⁴ Paalot ale jam a ga jo a kali diipo la ale wenbinni a jam bo ka wein zuk sunsun. Da dila danni me ate Juuma a boro a gomsa ba Gaambasika Tigini daanja. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, “Ni nya, ni naawa ale nna.”

¹⁵ Ba yaa nman kaari ayen, “Ko wa! Ko wa! Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin!”

Paalot a yaa weeni ba ayen, “Nama a yaali ayen m basi ate ba ta ni naawa a ga kpi ka jabarimu nyinŋa?”

Juuma Puusika Yenni kpanŋa baai ale jam bo nuru boanni po la, a yaa kaari ayen, “Na waai nyiini ate ti ta la ale Siiza.”

¹⁶ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ta Yeezu a cheŋ a ga kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

Ba yaa deri yik wa. ¹⁷ Ba jam pai ka jabarim a te Yeezu ayen wa ji ate ba cheŋ juijiu ate Juuma a wi ale ba dek tenka biika ayen, “Golgota” la. Dula jigini kiri a jam le zukoluku jigini. ¹⁸ Ba le ga paari ku jigini la, ba yaa pa wa a kpi jabarimu nyin. Ba jam maa ta ka nuruba baye a jam kpi njanbarinta nyin dula jigini a gum Yeezu po, ate wanyi a bo wa gala nwala me a bo wa juga. ¹⁹ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba nmarisi dii ate Yeezu a nye la a pa man wa jabarimu nyin. Dii ate ba jam nmarisi la ale,

*YEEZU NAZARET DENOWA,
ALE JUUMA NAAWA*

²⁰ Ba le jam kpi Yeezu juijiu la an yalima ale Jerusalem tenka. Juuma yegayega a yaa jam nyini ba tenka a cheŋ ayen ba nya jaab buui ale jam a nye la. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nya sojima ale nmarisi dii a pa man la. Ba jam pa ka biisa buta a nmarisi, si jam ka Juuma ale Girik demma ale Aroom demma biisanja. ²¹ Juuma Puusika Yenni kpanŋa yaa nmani a cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi poom weeni fi sojima ate ba nmarisi ayen wa ka Juuma Naaba. Fi te weeni ba ate ba poom a nmarisi ayen, wa weeni kama ayen wa ka Juuma Naab.”

²² Paalot a yaa weeni ba ayen, “Dii ate mi basi ate ba nmarisi la, ale la.”

²³ Sojima ale jam kpi Yeezu jabarimu nyin a nueri la ba yaa pai gattanja a poori bunaansi ate waai meena a pai bunyi. Ba jam pai wa garuk kuui ate ba an baali ku alege yok ku la me. ²⁴ Ba yaa weeni chaab ayen, “Ni kan basi ate ti cheeri ku, alege ni basi ate ti nak gban a nya waai dek ale wa de garuku la.” Sojima ale ga nye dila la, dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanŋa po dila po dila po la a yaa chim wensie. Ba nmarisi ayen,

“Ba pai mi gattanja a chari chaab, alege a pai m garuk wonju kuui ate m jo a basi ten la, a nak gban ayen ba nya waai dek ale wa de la.” Sojima ale jam nye dii la ale la.

²⁵ Yeezu mawa, ale wa mawa suoku, ale Kolopase powa Mɛeri ale Mɛeri Magdala ale jam za a mɔata Yeezu. ²⁶ Yeezu yaa nya wa mawa ale wa za mɔata wa naanviiro waai ate wa jam a yaali nna yegayega la. Wa yaa weeni wa mawa ayen, “M ma, wa ka fi biik.”

²⁷ Yeezu yaa nman weeni wa naanviiro waai ate wa a yaali nna yegayega la ayen, “Wa ka fi ma.” A nyini da dila danni, a ta a chen wa naanviiriwa a yaa jam kasim a nya wa mawa zuk kama.

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, wa yaa deri seba ayen wa tuimana tenzuk de a nueri kama, ate wa yaa weeni ayen, “Nyanyuila ale ta mu.” Wa weeni wienja de kama ate dii ate ba nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a chim wensie.

²⁹ Daam ale jam bo chin po a za dula, nuru baai ale jam za dula jigini la wanyi a yaa yaali sosok a pa lusi daamu po a pa yik duok won nyin a zak ta jueli Yeezu jigi ayen wa nyu. ³⁰ Yeezu a yaa nyu ale a weeni ayen, “Ku nueri kama.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, wa yaa deri chigsi wa zukku ten a kpi.

³¹ Juuma a kan jam a yaali ayen Yeezu ale nuruba bayewa a bo dula jigini, dii nyin la ba tigini daanja ale cheena la nyin. Ba tigini daanja po dinyi a jam ka ba Vuusum Dai. Ba gela yaa chen Paalot jigi a ga weeni wa ayen ba a saalim wa kama ayen wa basi ate wa sojima a chen ga we ba nansanja ate ba kpi nwuli abe ba yeeri ba ate ba nyini nbanbarintanja zuima a sin. ³² Wa yaa siak ate ba chen. Ba le ga la, ba yaa lin we nuru baai bayewa ate ba kpi a gum Yeezu po dula jigini la nansanja. ³³ Ba le ga ayen ba we Yeezu nansanja la, ba yaa nya ale wa kpi kama ate ba yaa pa wa nansanja weka a basi. ³⁴ Sojima wanyi a yaa pa wa gbaluku a chubi wa gaunju a pusi ate ziim ale nyiam a nyini du a nyini. ³⁵ Ka mi dek, Joan, ale nya ale m nina. Ka dila ale soa ate mi ale nmarisi dii la ka wensie la. Mi a weeni ni kama ayen ni ta siaka ale ku. ³⁶ Sojiwa ale ga nye dila la, ba le jam a nmarisi dii Naawen gbanja po dila po dila po la a chim ka wensie. Ba nmarisi ayen, “Kobi yen me la an jam we wa nyinja po.” ³⁷ Ba nman nmarisi Naawen gbanja po ayen, “Nuruba a le nya nuru waai ate ba pa gbaluk a boro a chubi wa la.”

³⁸ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Josefi ate wa jam nyini ten kanyi ate ba a wi ayen Arimatia. Wa jam ka Yeezu naanviirima po wanyi, alege wa yaa jam a suk wa dek Juuma kpanja nyin. Wa yaa jam chen Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa sojima a ga yeeri Yeezu ate wa nyini jabarimu zuk a sin ten ate wa ta ga gu. Paalot a yaa jam te wa siuk. ³⁹ Nikodimusi waai ale jam lin chen Yeezu jigi yokku la, a jam maa bo dula kama a yaa ta wa kpaam, bu nyummu a jam masa kama. ⁴⁰ Josefi ale Nikodimusi a yaa jam pa kpaamu a sa Yeezu nyinja ale ge a pa guka garupali a vili wa. Juuma ale a gu ba nuruba dii la ale la. ⁴¹ Juijui ate ba kpi Yeezu jabarimu nyin la, ba jam vuk ka tiisa. Dula jigini pun vorub ale jam boro ate ba an diem a gu nuru du a nya ya. ⁴² Ba jam a yaali ayen ba ta Yeezu a ga gu ka vorub bula po, dii nyin la Juuma Gaambasika daanja a jam paari kama a nueri.

20

¹ Laasidi dai saliuok yokyok, ate Mɛeri Magdala a yaa yiti a chen juijui ate ba gu Yeezu la. Wa le ga paari la, wa yaa nya ale tintain dii ate ba pa

lik vorumu noanni la a jam bilim kama a basi nakpiak. ² Wa yaa nmani chali cheŋ Simon Piita ale Yeezu njaanviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la jigi a yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale yeeri ti Nyonowa vorumu po. Mi be ze ba le ta wa a cheŋ juijui la.”

³ Piita ale Yeezu njaanviiro nwala a yaa deri yiti a chali cheŋ dula jigini. ⁴ Yeezu njaanviiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la, a liŋ de Piita niŋ kama a chali a paari vorumu jigini. ⁵ Wa le chuiiri nya la, ka guka garuku kuui ate ba jam pa vili Yeezu nyinŋka la ale jam doa vorumu po alege wa an jo du. ⁶ Simon Piita a yaa jam a fobi taam a ga jo vorumu po a nya ale ka guka garuku ale doa du. ⁷ Wa nman nya garuk kuui ate ba jam pa hobi Yeezu zukku la ale ku doa ku toga, garuk kula ale guka garuku an jam a doa ale chaaba. ⁸ Yeezu njaanviiro waai ale liŋ a paari dula la a yaa jo a gum Piita po. Wa yaa gisi a nya jaab buuri meena a yaa le ge a ta siaka ayen wa yiti kum po kama. ⁹ Ba an diem a jam miŋi dii ate ba nmarisi Naawen gbanŋka po dila po dila po ayen, “Ku a fe kama ate wa yiti kum po la.” ¹⁰ Ba yaa basi dula ale ge a kuli.

¹¹ Mɛeri Magdala a jam za ka peelim a kum. Wa me a yaa chuiiri ayen wa nya bu po. ¹² Wa le chuiiri la, wa yaa nya Naawen sabiiloba baye ale ba jo garuk peelita a bo vorumu po. Ba jam kala ka juijui ate ba jam pa Yeezu a dueni la ate wanyi a kala wa zukku duaka jigini ale ge nwala me a kala wa nanŋaŋa jigini. ¹³ Sabiiloma a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale pai m Nyonowa a ta cheŋ, ate m ze ba le ta wa a ga dueni juijui la.”

¹⁴ Wa le a weeni nyaku de la, wa yaa chiem a nya Yeezu ale wa za wa njaan, alege wa an jam a miŋ wa. ¹⁵ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu? Fi a gisi ka wana?”

Mɛeri a jam a poli ayen ka waai ale a limsi tiisaŋa la ale la a yaa weeni wa ayen, “Dan ka fi ale yeeri m nyonowa, weeni mu juijui ate fi ta wa ga dueni la ate m ga pa wa.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mɛeri.”

Ate wa yaa chiem wa jigi a weeni ale wa dek teŋka biika ayen, “Araboni.” Ku kiri ale, “M Sagro.”

¹⁷ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan tiri mu, dii nyin la mi an diem a cheŋ m Kowa jigi ya. Cheŋ m njaanviirima jigi a ga weeni ba ayen ku kan beni m le nman cheŋ waai ale ka mi Koa ale ba koa, waai ale ka mi Naawen ale ba Naawen la jigi.”

¹⁸ Dula jigini Mɛeri a yaa cheŋ njaanviirima jigi a ga weeni ba ayen wa nya ba Nyonowa kama ale dii meena ate wa weeni a sak wa ayen wa weeni ba la.

¹⁹ Laasidi dai junɔai yok, Yeezu njaanviirima a jam tigi ka chaab a bo yeri dinyi po ale lik tuaatana meena, dii nyin la ba jam a chali ka Juuma kpaŋŋa yogsum. Ba le jam a kala la, Yeezu a deri jam jo za ba sunsuŋ a yaa weeni ba ayen, “Naawen a te ni suyoŋini.” ²⁰ Wa yaa lagri wa nitalana po a sak ba ale a nman cheemu wa gaunŋku me ayen ba nya. Ba yaa deri jam seba ayen ka ba Nyonowa ale la ate ba suniima a yaa peenti nna yegayega. ²¹ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Naawen ale te ni suyoŋini. Mi Kowa ale tom mi ate m jam teŋzuk de siuk kula po me ate mi a tom nama yogyogla de ayen ni cheŋ teŋka meena demma jigi.” ²² Wa le weeni ba dila a ga nueri la, wa yaa vuusi a basi ba nyin ale weeni ayen, “Ni nɔa Naawen Chiika.” ²³ Ni dan vonj nuruba wabaata a te ba, Naawen ale vonj

te ba alege ni dan kan vonj nuruba wabaata a te ba, Naawen a kan vonj te ba.

²⁴ Yeezu ale jam wa njaanviirima jigi la, ba po wanyi wa waai ate ba a wi wa ayen Tomasi yibika la, a jam ka ba po. ²⁵ Tomasi a yaa le nman jam juijui ate Yeezu njaanviirima a jam tigi chaab la, ba yaa weeni wa ayen, "Tama nya ti Nyɔɔwa kama."

Tomasi yaa weeni ba ayen, "Mi a kan baga a siagi ka mi a nin nya wa nitalaŋa po juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe m pa m nisaŋa a su wa gaunku vurika jigini a nya."

²⁶ Daa njaŋyopoi ale jam taam la, Yeezu njaanviirima ale Tomasi a nman jam a tigi chaab yenni po ale lik tuata meena. Yeezu a yaa nman jam zaani ba sunsuŋ a weeni ba ayen, "Naawen a le te ni suyoŋini." ²⁷ Wa yaa weeni Tomasi ayen, "Pa fi nisaŋa a tiri mi nitalaŋa a nya juijui ate ba pa peemaŋa a kpi la abe fi pa fi nisaŋa a su m gaunku po a nya. Basi fi chichamaŋa abe fi ta siaka ale mi."

²⁸ Tomasi yaa weeni wa ayen, "M Nyɔɔ ale m Naawen."

²⁹ Yeezu a weeni wa ayen, "Fi ale a nya mi la ate fi ta siaka ale mi. Baai a le kan nya mi ale ta siaka ale mi la, sue ale peenti."

³⁰ Njaanviirima nimbie Yeezu a tom ka wakperikaliisa gela nna yegayega ate ŋa an nmarisi gbaŋka de po. ³¹ Alege ŋa de a nmarisi kama gbaŋka de po ayen ni ta siaka ayen Yeezu ale varibasidowa, Naawen biika ate ni siaka nyin ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

21

¹ Ku le ga nye maga la, Yeezu a yaa nman tu wa njaanviirima Galili mogi kpeeni noai. Mogini yoi di choa ale Tiberiasi. Dii a yaa le nye la ale nna.

² Wa njaanviirima baai ale jam a tigi dula jigini la, ale Simon Piita ale Tomasi yibika ale Natani waai ale nyini Kena ate ka bo Galili teŋka po la, ale Zebedi bisana ale mba baye. ³ Simon Piita a yaa weeni ba ayen, "Mi a cheŋ kama ayen m yik juma."

Ba yaa weeni wa ayen, "Tama me a yaali kama ayen ti va fu a cheŋ." Ba yaa deri a ga jo njaaruŋ po a cheŋ. Yok kula ba an jam nya juma a yigi ya.

⁴ Vari ale veenti la saliuk ba yaa nya Yeezu ale wa za nyiamu noai, alege ba an jam baga a minj wa. ⁵ Ba le diem a bo ninj a cheena Yeezu jigi la wa yaa wi a bek ba ayen, "M bisa, ni an nya juma a yigi ya?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ti an yigi jaaboa."

⁶ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni pa ni nmiaka a yuk basi njaaruŋku juga geŋ ate ni nya juma a yik dula jigini." Ba le ga nye dii ate wa weeni ba la, ba yaa deri yik juma nna yegayega ate ba an nman baga a dari ba nmiaka ate ka a jo njaaruŋku po.

⁷ Yeezu njaanviiriwa waai ate wa jam a yaali nna yegayega la ale ga nya dii ale nye la, wa yaa weeni Piita ayen, "Nuru waai ale za ti ninj la, ka ti Nyɔɔwa ale la." Simon Piita ale ga wom wa le weeni dii la, wa yaa pa wa tuimaŋa garuku a jo lik wa dek a yaa yok zi nyiamu po ayen wa ga tu Yeezu. ⁸ Njaaruŋku a diem jam yalima ase ka nantuok noai kobsita la ale ge ate Piita a yok zi la. Yeezu njaanviirima baai ale diem a jam bo njaaruŋku po la a yaa dari ba nmiaka a ta paari nyiamu noai. ⁹ Ba le ga nyini njaaruŋku po a siŋ teŋ la, ba yaa nya Yeezu ale wa kala a se juma kaala bolim zuk ale pa boroboruk me a dueni wa teŋ. ¹⁰ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni ga lueri jumaŋa gela a ta jam."

¹¹ Simon Piita a yaa de ba ninj a ga yik nmiaka a dari ka a ta jueli kunŋonjini, a yaa yeeri jumaŋa. Na meena a jam ka juma kook ale piŋinu

ale ñata. Ña jam a piisi kama nna yegayega alege ba ñmiaka an jam a cheeri ya. ¹² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni jam a kali ate ti ñobi.” Ba wanyi me an jam a begi wa le ka waai la, dii nyiñ la ba meena a jam seba ayen wa ka ba nyonowa. ¹³ Yeezu a yaa pa jumanya ale boroboruku a chari ba meena.

¹⁴ Wa le yiti kum po diipo la, wa ale wa ñaanyviirima tu chaab nna la a nye ka ku noai buta.

¹⁵ Ba le ga de a nueri la, Yeezu yaa weeni Simon Piita ayen, “Fi Simon, Joón biiga, fi a yaali mi a gaamu mbala?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonó, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa pabisa zuk dii la.” ¹⁶ Yeezu a ñman bek wa ayen, “Fi Simon, Joón biiga, fi a yaali mu?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonó, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya piisa zuk dii la.” ¹⁷ Yeezu a ñman pilim bek wa ku noai butawa ayen, “Fi Simon, Joón biiga, fi a yaali mu?”

Piita ale ga wom Yeezu ale bek wa dii ku noai butawa la, wa sui a yaa deri kaasi ate wa yaa weeni wa ayen, “M Nyonó, fi seba wie meena kama. Fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa ñman weeni wa ayen, “Be a nya baai ale va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni fu. Ase fi ale diem a jam ka paalik la, fi nyiem a gomsí ka fi dek a cheñ fi le a yaali juijui meena la. Fi dan jam a kpagimu, fi ale zaani kama ate nuruba a bobí fu a ta cheñ juijui ate fi kan yaali la.” ¹⁹ Yeezu a weeni nyaku de ayen ku sak Piita ka wa le wa kpi siuk kuui po a te Naawen zula dii la. Wa le biisi nyaku de a ga nueri la, wa yaa weeni Piita ayen, “Jam va mu.”

²⁰ Piita yaa cheemu a nya Yeezu ñaanyviiriwa waai ate wa a yaali nna yegayega la ale wa bo ba ñaany vi. Wala a jam le waai ale jam kala a moata Yeezu Gaambasika Tigini danní ale bek wa ayen, “Ka wana a le wa ta wa a ga bobri a sak la?” ²¹ Piita ale ga nya wa ale wa a vi ba ñaany la, wa yaa bek Yeezu ayen, “M Nyonó, ku cheena ayen ku nye nuruwa de jigi me ka se?”

²² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a dan a yaali ayen wa boro ate m pilim jam paari wa, fi niñ karo, fi dek a ti an jam va mu.”

²³ Yeezu ale biisi dii ale wa ñaanyviiro nwalá la, ku yaa deri a tagli wa ñaanyviirima mbala meena jigi ayen waai ate Yeezu a yaali nna yegayega la, a kan ñman maa kpi diipo diipo. Yeezu an jam a weeni ayen wa kan maa kpi, alege wa weeni ka Piita ayen wa dan a yaali ayen wa boro ate wa pilim a jam paari wa, wa niñ karo.

²⁴ Ka mi Joón waai ale ñmarisi gbanja de la ale Yeezu a yaali nna yegayega la. Wie ñaai meena ale nye ate mi a ñmarisi a nyo gbanja de po la, mi a nya ña kama ale m dek nimbie. Ti meena abe seba ayen wienja de ka wensie.

²⁵ Yeezu a tom ka tuima nna yegayega a gum mi ale ñmarisi dii gbanja de po la. Mi a poli ayen ña meena a dan ñmarisi a nyo gbanja po dok a kan bo tenka zuk a paari a dueni si du.

YEEZU TUIMTOMDŌMA TUIMAŅA GBAŅKA

¹⁻² Teofilos, m poom liŋ ŋmarisi te fu a weeni Yeezu ale jam bo ale ti a piilim wa tuimaŅa dii ale sak nuruba me alege a yaa cheŋ wenŋmazuk la. Wa yaa weeni wa tuimtomdŌ baai ate wa lueri a te wa dek la, ale pa Naawen Chiika pagrimu a sak ba ba le ba a tom dii la. ³ Wa ale kpi la, ŋaŋ nyiŋ ku ale jam paari daa pisinaansi la, wa yaa pa wa dek a sak ba ate ku paari dii choa ayen ku sak ba ayen wa vua kama. Wa yaa sak ba Naawen naamu wie. ⁴ Wa ale jam boro ale ba la, Yeezu a yaa ŋman weeni ba ale nin muna ayen, “Ni kan ŋman basi Jerusalem abe ni cheŋ teŋ ka choa. Ni limsi ate ni nya m Kowa tiirim buui ate wa puulim ayen wa le pa a te ni la. Nama dek abe baga teeri ayen m poom weeni nyaku de a sak ni kama. ⁵ Joŋn a pa ka nyiam a so nuruba, alege ku kan beni ate Naawen pa wa chiika ase soka la a sueri ni suniimaŅa.”

⁶ Da yeŋ ate Yeezu ale wa tuimtomdŌma a jam kala ale chaab ate ba yaa a bek wa ayen, “Ti Nyŋŋŋ, yŋgyŋgla de fi le basi ate Juuma a soa ba dega?”

⁷ Yeezu a weeni ba ayen, “Mi Kowa ale dak da ŋaai ate wie ayen ŋa nye la, ni waai niŋ a karo. ⁸ Naawen a le pa wa chiika a sueri ni suniimaŅa ate ka basi ate ni ta pagrim yegayega ate ni cheŋ Jerusalem ale Judia ale Samaria ale teŋka meena nuruma jigi a sak ba mi wie.” ⁹ Yeezu ale biisi a nueri la, Naawen a yaa pa wa a ta jueli wenŋmazuk. Ba yaa za a nya wa ale a jueli la, ate chinŋmari a jam lik wa ta jueli ate ba an ŋman nya wa.

¹⁰ Ba ale za a nya la, nuruba baye a deri jam a za ba niŋ. Ba jam jo ka garuk peeta, ¹¹ a yaa weeni ba ayen, “Nama Galili demma, ka boa ate ni diem za a nya chinŋmanni po? Ase nama ale nya Naawen ate wa pa Yeezuwa de a ta jueli wenŋmazuk dii la, da yeŋ po wa le ŋman siŋ teŋzuk de ka dila degadega.”

¹² TuimtomdŌma yaa nyini guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuk la zuk a siŋ a cheŋ Jerusalem teŋka. Ku jam yalima ase ka meeli geli la ale Jerusalem. ¹³ Ba ale jam paari la, ba yaa ga jueli ŋmazuk dŋkku po ate ba poom boro la. Ba jam ka Piita, ale Joŋn, ale Jeemsi, ale Andiru, ale Filip, ale Tomasi, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika). ¹⁴ Nyaba de meena, ale nipooma ale Yeezu mawa Mæri ale Yeezu suaataŋa a kasim jam wari ka Naawen puusika ale popola yena.

¹⁵ Da yeŋ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam jigi yeŋ ayen ba nye tuka. Ba jam paari ka nuruba kook ale pisiye. Piita yaa yiri zaani a piilim biik ayen, ¹⁶ “M suaata ku a fe kama ayen Naawen Chiika ale weeni Deevide ayen wa ŋmarisi dii a nyo Naawen gbaŋka po la, a chim wensie. Deevide a jam ŋmarisi magsi chaab ale ka Judas. Wa jam ka Judas, a dak Yeezu a sak nuru boanni ate ba yik wa. ¹⁷ Wa jam ka tama po wanyi a jam a tom dii ate Yeezu lueri wa ayen wa me a tom la.”

¹⁸ (Ligi ŋaai ate ba jam tuni wa ale ge ate wa tom wabioku de la, Judas jam pa ŋa a da ka talim. Ku ŋaŋnyin ate wa lo ate wa puuka meena a na di sunsuŋka po ate wa nyuaataŋa meena a yaa nyini peelim. ¹⁹ Waai meena Jerusalem teŋka po a jam wom wanni de kama ate ba yaa jam a wi talim bula teŋka ayen Akeldama. Ku kiri ale Ziimu teŋka.)

²⁰ “Boan nyiŋŋa, ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po gbaŋ kanyi ate ba a wi ayen yiila gbaŋ la ayen,

'Basi ate wa yenni a chim yeri korok.

Basi ate nuru kan bo di po.'

Ba nmarisi me ayen,

'Basi ate nuru yonj a tagri wa a tom wa tuimaŋa.'

²¹ "Dila nyin la, nuru waai ale maa va tama diipo meena wuu ate Nyɔnɔwa a jam a nyiem ale tama la, ²² a piilim a ta nyini diipo ate Joon Sokateerowa a jam boro la a ta jam paari jinla dannu ate Naawen yaa jam ta wa a cheŋ la, ku a fe kama ayen nuru wala choa a maa bo ale ti a chim wai le wa weeni sak nuruba a magsi chaab ale Nyɔnɔwa ale yiri kum po la."

²³ Ba yaa lueri nuruba baye ayen ba yaa lueri bala po wanyi. Nuruma de jam ale Josefi. Wa jam ta ka yue naye me, ate ba wi ayen Baasabas yaase Jasitus. Wa choawa yoi me ale Matayas. ²⁴ Ba yaa puusi Naawen ayen, "Nyɔnɔ, fi seba nuru meena sunum po ale ka dii la kama. Be sak ti nuruma de bayewa po, fi ale lueri ka wai ²⁵ ayen wa tagri tuimtomdo wa Judas tuim naai ate wa basi ale cheŋ juijui ate wa nyini la a tom." ²⁶ Ba yaa nak gban ayen ba lueri nuru wala ate gbanka a yaa lueri Matayas ate ba yaa pa wa a gum tuimtomdoba pi ale wanyiwa po.

2

¹ Juuma dakpeeni dannu ate ba a wi ayen Pentekos ale jam paari la, Yeezu njanviirima meena a yaa tigi chaab jigi yen. ² Ba ale jam bo jigi yen la, ba yaa wom chiok ase nmoruk viok la a deri nyini wenjmazuk a jam sueri yenni juijui meena ate ba jam kala la. ³ Ba yaa nya bolimjiak a siŋ jam kala ba zuimaŋa zuk togatoga a nye ase gijgelunja la. ⁴ Ate Naawen Chiika a jam sueri ba suniimaŋa a te ba pagrim ate ba deri a biisi bisii ale kan daa ba dek tenjaŋa biisa la.

⁵ Juuma yegayega baai nina ale muni ale wensiuku vaka la a poom jam nyini tenka meena po a jam Jerusalem tenka po kama. ⁶ Ba ale wom dii ale nye la, nuru boanni yegayega a yaa tigi chaab ate ku yaa cha ba nna yegayega, dii nyin la ba wom ba ale a biisi ale ba dek tenjaŋa biisa la. ⁷ Ku jam ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa weeni chaab ayen, "Nuru baai ale a biisi nna la, daa Galili demma? ⁸ Ku nye ka se ate tama baga a wom ba ale a biisi ti wanyi wanyi tenjaŋa biisaŋa? ⁹ Tama ka Patiya dem, ale Miidi dem, ale lillam dem, ale Mesopotamiya dem, ale Judia dem, ale Kapadosia dem, ale Pontus dem, ale Asia dem, ¹⁰ ale Firijiya dem, ale Pamfiliya dem, ale Ejipti dem, ale Libia demma baai ale kala moata Sairini la. Ti ba gela ka Juuba, ti ba gela daa Juuba a va Juuma wensiuku la a yaa chim nicham a nyini Aroom tenka la. ¹¹ Tama ba gela ka Kariti dem ale Arab dem. Tama a biisi ka biisa togatoga, alege tama a wom ba ale a biisi ale ti dek tenjaŋa biisaŋa a magsi chaab ale Naawen tuimkperisaŋa wie ale ka dii la kama." ¹² Ku jam ka wakperikaliik ba meena jigi ate ba jam tuim a yaa a weeni chaab ayen, "Ka nyaku de kiri ale boa?"

¹³ Alege mbala me a yaa nye Yeezu njanviirima a la ale a weeni chaab ayen, "Nuruma de a nyu ka daam a yib."

¹⁴ Alege Piita yaa ale za ale mbala pi ale wanyiwa la yaa weeni ale lueluk kpion ayen, "Nama Juuma ale baai meena ale bo Jerusalem tenka la, ni meena a lagri ni tuerja a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁵ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, ni a poli kama ayen nuruma de a nyu ka daam a yib, alege ku daa wensie. Nama kan nya ku ale diem ka

saliuk banj m neok wa? ¹⁶ Naawen biisiteerowa Joel jam njarisi Naawen gbanja po ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁷ “Tenja meena kpeglimka a dan moata, m le nye ka nna.

M le kpiiri Naawen Chiika a nyo nuru meena suniima po.

Ni nidobabilisa ale ni nipokbilisa le biisi Naawen wienja ase ba ka Naawen biisiteeroba la,

ni bipaaluku me le nya wie ase ba goa a daasim kama la,

ni nisomma me le goa goadaasima.

¹⁸ Wensie, m le poom basi me ate ka jam nuru baai ale a tom a te mu la jigi, nidoba ale nipooba.

M le basi ate m Chiika jam ba jigi ate ba chim m biisiteeroba a yaa weeni mi ale a biisi dii la a sak nuruba.

¹⁹ M le nye wakperikaliisa wennyamazuk ale tenjuk de ate nuruba nya.

Ba a le nya ziim, ale bolim ale nyuisa nna kpito,

²⁰ wenbinni le sobri,

ate chiika tagri a muni nna ase ziim la.

Nyanja de meena a le nye kama alege ate Nyonowa Dakpeeni a yaa jam.

²¹ Dila powa waai abe ale a wi Nyonowa yonni la, le nya varibasika.’

²² “Izirali demma, ni lagi tue a wom wienja de. Naawen lueri Yeezu Nazaret denowa kama. Wa be va ka wala nyinj a nye wakpeema ale wakperikaliisa ayen ku sak ni ayen ka wa ale lueri wa. Wa abe nye wienja de ka nama nimbie po. Ni be seba nyaku de a chak kama nalimnyiini.

²³ Yeezuwa de ate nama a yik a te tuimbaata nyam ayen ba ko wa. Ni be ale nye dii la, ka Naawen ale poli ku ayen ku nye dila. ²⁴ Alege Naawen a vari wa kama kum po a basi a yaa nak wa a yiri kum po dii nyinj la wa jam daa waai ate kum a бага yik wa a tara. ²⁵ Boan nyinija, ti kokpienka Deevit a njarisi Naawen gbanja po kama a magsi chaab ale wa ayen, ‘Mi kasim jam a nya Nyonowa kama ale wa bo ale mu.

Wa kasim moata mu kama ate yogsum kan yik mu.

²⁶ Dila nyinj m sui a jam peenti kama ate m biika meena po supeentik a kasim boro.

M seba ayen m le kpi kama alege mi a vuusi kama ale yiila,

²⁷ boan nyinija, fi kan zeri mu a basi ate m chenj kpilunjoa, yaase fi basi ate fi welensa nuruwa a puak vorumu po.

²⁸ Fi sak mu nyeboka siuku kama.

M le bo ale fu dii la a basi kama ate m sui peenti yegayega.’ ”

²⁹ Piita yaa nman biisi ayen, “M suaata, ni basi ate m biisi lak a sak ni ayen ni kokpienka Deevit a kpi kama ate ba gu wa. Wa boosuku abe diem boro kama a jam paari jinla. ³⁰ Wa jam ka Naawen biisiteeroma wanyi a seba Naawen ale puulim dii ale wa la. Naawen jam puulim kama ayen wa le nye ate Deevit njanbisana po wanyi a chim naab ase Deevit dek ale jam ka naab dii la. ³¹ Deevit abe jam nya Naawen ale jam ayen wa nye dii la kama, ate wa yaa biisi a magsi chaab ale waai ate wa lueri la le wa kpi abe wa yiri kum po la, Deevit yaa biisi ayen, ‘Naawen an jam yuk wa a basi kpilunjoa.

Wa be an jam puak vorumu po me.’

³² Naawen abe nak Yeezuwa de a yiri kum po kama. Tama abe nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. ³³ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga genj ate wa yaa tuesi Naawen Chiika wa Kowa Naawen jigi ase wa ale jam puulim dii ayen wa a le pa Naawen Chiika a te wa la. Ni be ale a nya ale a wom dii yogyogla de la, ka wa tiirimu ate Yeezu a pa kpiiri sueri tama.

³⁴ Boan nyinŋa Deevidek an jueli wennyazuwa, alege weeni ti Naawen Gbanƙa po ayen,

'Nyɔnɔwa a weeni mi Nyɔnɔwa ayen,
Kali dela, mi juga geŋ

³⁵ ate ku ga paari diipo ate m le basi
ate fi dachaasana a chim fi yom la.'

³⁶ "Nama Izirali demma ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen ka Yeezuwa de ate ni yik wa a kpi jabarimu nyin la ate Naawen basi ate wa chim Nyɔnɔ ale waai ate wa lueri la."

³⁷ Nuruma ale jam wom Piita biika de meena a nueri la, yɔgsum yaa yik ba nalimnyini, ate ba yaa bek Piita ale tuimtomdo mbala, ayen, "Ti suaata, ti be ti nye ka se?"

³⁸ Piita yaa tulisi ba ayen, "Ni meena basi ni tuimbaatan tomka abe ni tuesi soka Yeezu Kirisita yoi nyin ate wa voj ni wabaatana a te ni ate ni yaa nya Naawen tiirimu buui ale ka Naawen Chiika la. ³⁹ Dii nyin la, Naawen jam puulim kama ayen wa ale pa tiirimu de a te nama ale ni bisa ale baai me ale yalima la ale waai meena ate Nyɔnɔwa tama Naawenni a wi ba a te wa de la."

⁴⁰ Piita jam biisi ka wa boari nna yegayega ale densi ba kpa a weeni ayen, "Ni vari ni dek a ta nyini ninam buui ale cheena nyeka tuem nyamma jigi la." ⁴¹ Nuruba yegayega a jam siaka a te wa ale biisi dii la kama ate ba yaa tuesi soka. Waai meena ale jam ta siaka a maa gum ba po da dila danna la, a jam paari ka nuruba tusa neta. ⁴² Ba kasim jam pa ka ba dek a te tuimtomdoma sinsanŋa, ba an jam poori chaab ale ba popola ale ba nanta ba nyeboka meena po, ba jam pa ba dek meena a te Nyɔnɔwa nandiintana deka. Ba jam pa ba dek me a te ka Naawen puusa.

⁴³ Yɔgsum nna yegayega ale jam yik waai meena. Naawen a jam va ka tuimtomdoma nyin a nye wakperikaliisa nna yegayega ale nye wie me njaai ale a sak ba ayen wa bo ale ba kama la. ⁴⁴ Baai meena ale ta siaka a va wensiuku la, a kasim jam boro ale ka chaab ba popola ale ba tuima jigi a pa ba nantana a maari chaab ⁴⁵ a pa ba nantana a da a pa ligrana a chari chaab a magsi ale ba wanyi wanyi ale sum a yaali dii la. ⁴⁶ Daa meena ba kasim a nye ka tuka ale popola yena Juuma Puusika Yenni po. Ba maa chaab me ba yeeja po a de ba nandiintana ale supeantik ale chaab ⁴⁷ ale a pak Naawen, ale ta supeantik ale nuruba meena. Daa meena Nyɔnɔwa a ta ka nuru baai ale a nya varibasika la jam a gum ba po.

3

¹ Da yey ate Piita ale Joɔn a yaa yiri wenbalini (ban buta) a cheŋ Juuma Puusika Yenni ayen ba puusi Naawen. Diipo ate teŋ kala nuruba ga a puusi Naawen la ale la. ² Juuma Puusika Yenni a jam ta ka noa boari. Noanni dinyi yoi ale Nalim noai. Nuru ale jam chim gbaruk a ta nyini wa biamu danna ate ba yaa kasim ta wa daa meena a jam a dueni Puusika Yenni noanni ate ba a wi ayen Nalim Noai la. Ba yaa nyiem ta wa jam ayen wa a juisi nuru baai ale a jo Juuma Puusika Yenni po la. ³ Wa ale jam nya Piita ale Joɔn ale ba cheena ayen ba jo la, wa yaa juisi ba ayen ba te wa jaab. ⁴ Ba yaa nya wa nina po nna ziim, ate Piita yaa weeni wa ayen, "Nya tama." ⁵ Wa yaa kasim a nya ale a yiili ayen wa ale nya ka jaab ba jigi. ⁶ Alege Piita yaa weeni wa ayen, "Mi ka ligma, alege m le te fu ka mi ale ta jaab buui la. Yeezu Kirisita Nazaret denowa yonni nyin ate mi a weeni fu ayen fi yiri zaani cheŋ." ⁷ Piita yaa yik wa juga nisanja a maa maari wa ate wa yiri. Nuruwa nansanja a le kunaanja a deri ta pagrim nna nwuli ⁸ ate

wa yok jueli wein a jam zi a yaa va ba a maa bo Juuma Puusika Yenni po a cheŋ ale yok a zi a pak Naawen ⁹ ate nuruma meena a nya wa ale a cheŋ ale a pak Naawen la ¹⁰ ate ba yaa miŋ ayen wa ka waai ale a kali Nalim Noanni a juisi la. Ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega a te ba.

¹¹ Piita ale Joon a yaa pilim jam bo ka Yenni po juiui ate ba a wi ayen Solomon Posuk la. Nuruwa ale jam bobo Piita ale Joon nna kenkenj a ta la, ku yaa cha nuruma meena ate ba yaa chali cheŋ Piita ale Joon jigi. ¹² Piita ale nya nuruma la wa yaa weeni ba ayen, “Izirali demma, ka boa ale soa ate ni basi ate wannu de a cha ni? Be ka boan me ale soa ate ni a nya ti dila? Nama poli ayen ku ka tama dek pagrim nyiŋ yaase ti dek wein siuk tuima nyiŋ ale soa ate tama nye ate nuruwa de a бага a cheŋ? ¹³ Aawo, ku ka Abraham ale Aizik ale Jakob ale ti kokpiensana Naawenni ale te zula wa tomteerowa Yeezu. Alege nama ale yik wa a te Gominawa Paalot a yaa zeri wa wa niŋ. Paalot jam poom a yaali ayen wa vari wa a basi kama alege nama zeri. ¹⁴ Yeezu a jam ka welensa ale wayorisima nyonwa, alege nama zeri wa kama alege weeni Paalot ayen wa yeeri nuru koorowa a te ni. ¹⁵ Nama be ko ka nyuvuri teerowa. Naawen abe nak wa yiri kum po kama. Tama be nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. ¹⁶ Ku be poom ka wala yonni pagrim nyiŋ ale siaka wa yonni nyiŋ ate nuruwa de ate ni seba wa la a nya nyiŋyogsa ate ni a nya wa ate wa ta pagrim. Ni ale a nya dii nna la, ku ka siaka Yeezu yonni nyiŋ ate nuruwa a tara a yaa nya nyiŋyogsa nalimnyiini nama meena nimbie po.

¹⁷ “Yogyogla de m suaata, m seba ayen nama ale ni kraŋŋa ale nye Yeezu dii la, ni ze kama, ate ni nye. ¹⁸ Alege, nama ale nye dii la, ku ka Naawen ale pa te wa biisiteeroma meena dila po dila powa a yaa weeni ayen, ku a fe kama ate waai ate wa lueri la a nam. Ku sum jam chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyiŋ ni be tagri a basi ni tuimbaatanja ate Naawen a vorj a te ni. Ni dan nye dila supeentik ale nyini Nyonowa jigi a jam ni jigi ²⁰ ate wa basi ate Yeezu waai ale ka Kirisitawa ate wa poom lueri wa a te ni la a yaa jam ni jigi. ²¹ Wa ale kasim bo ka wenzmazuk ate ku ga paari diipo ate wa le jam nye wie meena a magsi ase Naawen ale jam pa wa biisiteerowelensana a biisi dii dila po dila po la. ²² Boan nyiŋŋa, Moosis a weeni kama ayen, ‘Nyonowa fi Naawenni a le tom ate biisiteerow jam ase mi la. Biisiteerowa de a chim ka ni dek nuru. Ku be a fe kama ayen ni siaka a wa wari meena ate wa a weeni ni ayen ni nye la. ²³ Nuru waai abe ale kan a wa dii ate biisiteerowa de a weeni la, ku a fe kama ayen Naawen poori wa nuruma po a kaasi wa.’ ²⁴ Biisiteeroma baai meena ale biisi a ta nyini Samuel la, ale baai me ale pa sanj wa la, bala meena a biisi magsi chaab ale ka wie ŋaai ale nye daanja de la. ²⁵ Nama be ka biisiteeroma de bisa. Naawen abe ale jam nye noayenka dila po dila po ale ni kokpiensana la, nama abe maa ta noayen kala me kama ase wa ale jam weeni Abraham ayen, ‘M le wa ka fi ŋaŋbisanja nyiŋ a niak waai meena tenjuk.’ ²⁶ Dila nyiŋ ate Naawen lueri wa yomowa de niŋ tom wa nama jigi ayen wa te ni niaka. Niaka de ale wa a le nye ate nama waai meena a basi wa gaasa suitanja vaka.”

4

¹ Ba ale jam boro a biisi ale nuruma la, Juuma Puusika Yenni kraŋŋa ale Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale nuru baai ate ba a wi ayen Sajusi la, a yaa maa chaab a jam ba jigi ² ale supuurim dii nyiŋ la Piita ale Joon a jam a sak nuruma kama ayen Yeezu a yiri kum po kama. Dila

abe a sak kama ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama. ³ Dila nyin ba yaa yik Piita ale Joon a lik ate vari veenti dii nyin la, ku jam poom deri ka junjai. ⁴ Alege baai yegayega ale wom ba sinsanja la, a jam siak a te na kama ate ba meena a gum chaab paari nidoba tusa njanu.

⁵ Vari ale veenti la, Juuma nalimaja ale nisomma ale Juuma Sinsanja sagroma a jam tigi chaab Jerusalem tenka. ⁶ Ba jam tu chaab ale ka Anasi waai ale ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ale nuru baai ate ba a wi ayen Kayafas ale Joon ale Alezanda la ale baai meena ale ka Anasi dokdemma po la. ⁷ Ba yaa yik tuimtomdoma a zaani ba nin a bek ba ayen, "Ka boan jaab pagrim nyin a yaase ka wana yoi nyin ate nama nye nna?"

⁸ Naawen Chiika abe ale jam sueri Piita la, wa yaa tulisi ba ayen, "Nuruma kpage ale nisomma, ⁹ Nama a dan a bek tama jinla a magsi chaab ale waman kaai ate ti nye a te gbaruku la ale jaab buui nyin ate nuruwa de a nya nyinyogsa la, ¹⁰ ku a fe kama ayen nama meena ale Izirali tenka demma meena a seba ayen ka Yeezu Kirisita Nazaret denowa waai ate ni yik kpi jabarimu nyin ate Naawen nak wa yiri kum po la, wala yonni nyin ate nuruwa de ale za ni nin la a nya nyinyogsa. ¹¹ Ba ale nmarisi dii Naawen gbanja po la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu ayen, 'Tintain dii ate seeroma a zeri la a chim ka tintain man na meena po.'

¹² Varibasika a va ka wala nyiini nyin a jam. Nuru ka tenzuk de ate Naawen a te ti ate kula nyonowa a бага vari ti a basi. Ka wala nyiini."

¹³ Ba ale jam nya ale Piita ale Joon a ta pagrim a бага biisi nna alege ba an zamsi gban a paari nin la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa min ayen ba jam boro ale ka Yeezu. ¹⁴ Alege ba jam ka wari a weeni, dii nyin la, nuru waai ate ba tebi la a jam za ale ka Piita ale Joon. ¹⁵ Ba yaa weeni ba ayen ba nyini kpanja dokku po a nyini peelim. Piita ale Joon ale ga nyini la, kpanja yaa deri pilim a biisi ale chaab ayen, ¹⁶ "Ti бага a nye nuruma de ka se? Wakperikaliika de ate ba nye nna ate waai meena Jerusalem tenka po a nya la? Ti be an бага a nak nampaga me ale di me. ¹⁷ Ti be dan a yaali ayen wannu de a kan nman tagli jigi meena, ni basi ate ti kaam ba ayen ba kan nman pa Yeezu yonni nyinja a biisi wari ale waaiya."

¹⁸ Ba yaa wi Piita ale Joon a kaam ba ayen ba kan nman pai Yeezu yonni nyin a biisi a yaase ba sak waaiya. ¹⁹ Alege Piita ale Joon a yaa tulisi ba ayen, "Nama dek a be weeni nyaku de ase ka ku kuna dek ale magsi Naawen jigi ase ka ti zuli nama yaa ti zuli Naawen ya? ²⁰ Boan nyinja, tama an бага basi dii ate tama dek a nya ale wom la biiga." ²¹ Kpanja a yaa nman kaam ba ale nin muna a gum du a yaa basi ba ate ba chen, dii nyin la ku jam pagra kama ate ba nya siuk a te ba waalika, boan nyinja, nuruma meena a kasim jam a te ka Naawen pimpauk ale dii ale nye la. ²² Dii nyin la, nuru waai ate wakperikaliika de a jam nye wa jigi ate wa nya nyinyogsa la, a jam gaam bona pisinaansi kama.

²³ Ba ale jam pa Piita ale Joon a basi la, ba yaa pilim nman chen ba Kirisita bisa vaanchaama jigi a weeni a sak ba Juuma Puusika Yenni kpanja ale nisomma ale weeni ba dii la. ²⁴ Ba ale wom la, ba yaa maa chaab a puusi Naawen ayen, "Ti Nyono, fi waai ale nye wenjmazuk ale ten ale nyakpeemu ale njanta baai meena ale bo ba po, ate fi soa ba la, ²⁵ fi va Naawen Chiika nyin a pa biisi ale ti kokpienka Deivid waai ale ka fi tomteoro la ate wa yaa weeni ayen, 'Ka boa ale soa ate nuru baai ale kan daa Juuba la sue a puuri nna yegayega?'

Ka boa ale soa ate nuruma ta popola kayaata?

26 Tenka meena nalimana gomsa ba dek a magasi ka kpaliŋ.

Nindeeroma de meena abe nye ka tuka ayen ba nye kpaliŋ ale Nyɔnɔwa Naawen ale Kirisitawa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.

27 Ku be sum ka wensie, Naawa Ayerod ale Gominawa Pontios Paalot a nye tuka kama tenka de po ale Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la a maa chaab a zok ayen ba nye Yeezu waai ale ka tomteero welenka ate fi nye wa ate wa chim Kirisitawa la wari. 28 Ba tu ka chaab ayen ba nye wannu de, alege ba nman ze ayen ka fi dek ale fi pagrim popola ayen di la nye. 29 Yɔgyɔgla de, Nyɔnɔ, nya ba ale a nyigsi ti dii ale popola n̄aai ayen ba nye ti jigi la. Be basi ate tama fi tomteeroma a ta pagrim a biisi fi wamaŋsaŋa abe ti kan a chali yɔgsum. 30 Pa fi pagrimu a tebi nuruba, abe fi te siuk ate ti pa fi tomteero welenka Yeezu yonni a nye wakperikaliisa ate nuruba nya.”

31 Ba ale jam puusi a nueri la, juijui ate ba jam kala la, a yaa jam a choa. Naawen Chiika a jam sueri ba meena suniimana kama ate ba yaa deri piilim a biisi Naawen wamaŋsaŋa ale nyinpagra.

32 Baai meena ale jam ta siaka ale Yeezu la, a jam ta ka noai yen ale popola yena. Ba waai jam karo a weeni ayen wa nanta baai ate wa ta la ka wa dek wa nyiini nanta, alege ba meena a pa ba nantaŋa a chari ka chaab. 33 Tuimtomdoma a yaa jam a sak kama ale pagrim ayen ba nya Yeezu ale yiri kum po la kama. Naawen a jam niak ba kama nna yegayega.

34 Nuru a jam ka ba po a nam a yaali jaabɔa. Baai meena ale jam soa tenja ale yie la, a pa da kama, a ta ligraŋa 35 a jam a te tuimtomdoma. Ligraŋa de ba yaa pa kama a chari ba meena a magasi chaab ale ba wanyiwanyi ale sum a yaali ligra dii la.

36 Nuru wanyi ale jam boro. Wa yoi ale Josefi. Wa jam ka Livai deno ate ba biak wa ten kaai ate ba a wi ayen Saipurus la. Tuimtomdoma a jam te wa ka yoi ayen Banabas. Di kiri ale nuru waai ale a denji nuruba kpa la.

37 Nuruwa de waai ale jam ka ba po la, a yaa jam pa wa ten a da a yaa ta ligraŋa a jam te tuimtomdoma.

5

1 Alege nuru ale jam boro. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa powa yoi ale Safira. Ba yaa maa chaab a pa ba nanta a da. 2 Ba yaa maa chaab a poori ligraŋa n̄a gela a ta ba dek ale ge n̄jala a te tuimtomdoma.

3 Ba ale ta ligraŋa a jam tuimtomdoma jigi la, Piita yaa bek wa ayen, “Ananaiyas, ka boa ale soa ate fi basi ate Sitaana paasi fu ate fi velim ale Naawen Chiika alege a yaa tali tenka ligraŋa gela? 4 Diipo ate fi an diem pa ka a da la, daa fi ale jam soa ka? Fi be ale pa ka me a da la, ligraŋa me daa fi ale soa? Be ka boa ale soa ate fi poli a nye wannu de? Nya de, fi an velim ale daa nurubiiga, fi velim ale ka Naawen.”

5 Ananaiyas ale wom nna la, wa yaa deri lo ten a kpi ate yɔgsum nna yegayega a yaa yik baai meena ale jam wom nyaku de la. 6 Nidoa paaluk baai ale jam bo dula la a yaa pa garupali a vili wa nyinka a ji wa ta nyini chen a ga gu.

7 Ku ale ga beni maga dek la, wa powa a yaa jam jo. Wa jam ze dii ale nye la. 8 Piita a yaa weeni wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ale fi chorowa ale pa ni tenka da la, ka ligraŋa meena ale la ate nama a ta jam?”

Nipowa yaa tulisi Piita ayen, “Mm, n̄a meena ale la.”

⁹ Piita yaa bek wa ayen, “Be ka boa ale soa ate fi ale fi chorowa a maa chaab ayen ni nye Nyɔnɔwa Naawen Chiika a nya? Nya de, nidoa baai ale ta fi chorowa a ga gu la, a nman cheena kama dokku noai yogyogla de. Ba be a le ji fi me kama a ta nyini ga gu.”

¹⁰ Wa yaa deri lo Piita nanša teŋ a kpi. Nidoa paaluku a yaa jam jo a nya ale wa kpiya ate ba yaa ji wa a ta nyini a ga gu wa chorowa teŋ. ¹¹ Yogsum nna yegayega a yaa jam yik Kirisita bisanja meena ale baai meena me ale jam wom wienja de la.

¹² Tuimtomdoma kasim jam a nye ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma po. Baai ale ta siaka la, a kasim jam a nye tuka ale chaab ka Solomon Posuku jigini Juuma Puusika Yenni po. ¹³ Nuru waai ale jam kan daa ba po la a jam a chali ka yogsum ayen wa pa wa dek a gum ba po. Alege nuruma a kasim jam a te ba ka pimpauk nna yegayega. ¹⁴ Nuru boari nna yegayega nidoaba ale nipooba baai ale jam ta siaka ale Nyɔnɔwa la a kasim jam a gum ba po. ¹⁵ Tuimtomdoma ale jam a nye dii la a basi kama ate nuruba ji yogyeeensa ale gaduaata ale taasa a ta ba nyini suitanja ninša ayen Piita a dan va a taam abe wa yisunju a jogi va ba zuk a taam. ¹⁶ Nuru boari nna yegayega a jam nyini teŋ sii ale kala gilim Jerusalem teŋka la a ta nuru baai ale a yuak a yaase chichiribaata a bo ba zuima po la a jam. Ba meena jam nya nyinyogsa kama.

¹⁷ Alege Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale wa vaanchaama meena Sajusi demma a yaa jam a de nyuri ale tuimtomdoma. ¹⁸ Dila nyin la, ba yaa yik tuimtomdoma a lik dok kuui po ate ba a lik waai meena ku po la. ¹⁹ Yok kuui ate ba lik ba la, Naawen sabiilo a yaa jam lak likka diinana noana a ta tuimtomdoma a nyini a yaa weeni ba ayen, ²⁰ “Ni cheŋ a ga jo zaani Juuma Puusika Yenni po a weeni nuruma nyuvuri paalini de kiri ale ka dii la.” ²¹ Tuimtomdoma yaa siak wa noanni a yaa yiri saliuok yokyok a ga jo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.

Dila powa Juuma Puusika Yenni kpanja kpagi kpeeni ale wa vaanchaama yaa wi Juuma nisomma meena ate ba jam jigi yen a nye tuka. Ba yaa tom nuruba ayen ba cheŋ likka diinana a ga ta tuimtomdoma a jam ba nin. ²² Alege nuruma baai ate ba tom ayen ba ga ta ba a jam la a yaa cheŋ ga a paari alege tuimtomdoma ka likka dokku po ate ba pilim nman jam a weeni a sak ba ayen, ²³ “Tama ale ga a paari likka dokku la ku jam lik kama nalimnyiini ate baai ale za a limsi la a diem za a limsi. Alege tama ale ga lagi dokku noanni la, tama an nya nuru du.” ²⁴ Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale Juuma Puusika Yenni kpanja ale ga wom dila la, ba yaa tuim ate ba a poli jaab buui ate wanni de le ta jam la. ²⁵ Nuru wanyi a yaa jam jo ba jigi a weeni ba ayen, “Ni wom de, nuru baai ate ni yik a lik la, a za Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.” ²⁶ Puusika Yenni limsidoma kpagini ale wa nuruma a yaa maa chaab a cheŋ a ga ta tuimtomdoma a nman jam. Ba an jam nye pagrim a yik ba dii nyin la ba jam a chali ka yogsum ayen nuruma nin zaan yuk ba ale tintana.

²⁷ Ba yaa ta tuimtomdoma a jam zaani kpanja nin ate Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa bek ba ayen, ²⁸ “Tama an weeni ni ale nin muna ayen, ni kan pa Yeezu yonni nyin a sak nuruba? Alege nama dek abe nya ni ale kasim a pa ni wensanja a sueri Jerusalem teŋka po dii la. Ni be a yaali kama ayen ni weeni ayen ka tama ale soa ate wa kpi?”

²⁹ Piita ale tuimtomdomo mbala a yaa tulisi ayen, “Ku a fe kama ayen ti siak a te Naawen noai a gaam nurubiik noai. ³⁰ Ni ale yik Yeezu a kpi jabarimu nyin a ko wa la, tama ale ti koma Naawenni a nak wa a yiri kum po kama.

³¹ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga ase Nindeero ale Varibasido la ayen ku te Izirali demma siuk ate ba basi ba wabaatana tomka ate ba nya wabaatana vondeka. ³² Naawen Chiika waai ate Naawen a pa a te baai ale a zuli wa noai la, ale a weeni wienja de. Tama abe maa nya wienja de kama ate ti weeni a sak nuruba.”

³³ Kpanja ale wom nna la, ku yaa puuri ba sue nalimnyini ate ba jam a yaali ayen ba ko ba. ³⁴ Alege kpanja po wanyi a jam ka Farisii. Wa yoi ale Gamaliil. Wa jam ka Juuma Sinsanja sagro. Waai meena a kasim jam a te wa zula ka nna yegayega. Wala a yaa yiri zaani kpanja po a weeni ayen ba ta tuimtomdoma a nyini peelim ate ku nye maga dega. ³⁵ Wa yaa weeni tuka demma ayen, “Izirali demma, ni kpesi ni dek ale ni ale ni nye dii nuruma de jigi la. ³⁶ Nama dek baga teeri ayen nuru waai ate ba a wi ayen Teudasi la a jam pa wa dek a sak kama ayen wa ka nuru kpion nna yegayega ate nuruba yaa jam paari nidoaba kobsinaansi a pa ba dek a te wa. Alege Aroom demma ko wa kama ate wa njanviirima meena a jam waan chaab ate wa wannu me a be. ³⁷ Dila njanvinyi ate Judas Galili denowa me a jam jam diipo ate ba jam boro a chiini nuruma la. Wa ale jam jam la, nuru boari ale jam wa wa me. Alege ba ko wa me kama ate wa nuruma meena a waan chaab. ³⁸ Dila nyin ate mi a weeni ni ayen ni kan nye nuruma de wariya. Ni basi ba ba dek ba nyiini. Boan nyinja, ba ale poli dii ale a nye ba nyeka la, ku dan nyini ka nurubiik dek popola jigi, ku a le murum be kama, ³⁹ alege ku dan nyini ka Naawen jigi, ni an baga ale nak a yiak ba. Ni be kpesi ni dek ate ni kan kpalim chaab ale Naawen ya.”

Gamaliil ale weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri pa wa sinsanja, ⁴⁰ a yaa wi ate tuimtomdoma jo ate ba nak ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan pa Yeezu yonni nyin a biisi wariya, alege basi ba ate ba chej. ⁴¹ Tuimtomdoma ale jam basi ba la, ba sue a jam peenti kama dii nyin la, ka Naawen ale pa ba a chim nuru baai ale magsi ayen ba nam a nya chivie Yeezu yonni nyin la. ⁴² Daa meena Juuma Puusika Yenni po ale nuruba yie po ba kasim jam bo ka nja po a sak nuruba ayen Yeezu ka Kirisitawa (waai ate Naawen a weeni ayen wa a le tom ate wa jam la).

6

¹ Va njala po ate Yeezu njanviirima a yaa jam piisi a gum du la, kpalin a yaa jam yiri ba sunsun, Juuma baai ale jam a biisi Giriki demma biika la, ale baai me ale jam a biisi Juuma biika la. Baai ale jam a biisi Giriki biika la, a jam a nuuni kama ayen ba pukonja a kan jam maari a nya ligi naai ate nuruba jam pa a chari daa meena la. ² Tuimtomdoma pi ale bayewa a yaa wi njanviirima meena ate ba jam jigi yey ate ba weeni ba ayen, “Ku an magsi ayen ti basi Naawen wamanjana sakka abe ti ta ligra tuima. ³ Dila nyin m suaata, ni lueri nuruba bayopoi baai dek ate nama a seba ayen Naawen Chiika ale jam, sueri ba kama la, ate tama yaa pa ligra tuimanta de a nyo ba nisima po. ⁴ Abe tama dek a pa ti dek a te Naawen puusa ale wa wamanjana sinsaga ase ti ale kasim a nye dii la.”

⁵ Ba meena sue a yaa kasim jam peenti kama ale tuimtomdoma ale weeni dii nna la. Ba yaa lueri Sitiven waai ale jam ta siaka nalimnyini la ale ta Naawen Chiika me la. Baai ale pa san la ale: Filip, ale Porokorus, ale Nikano, ale Timon, ale Paminas, ale Nikolasi. Wa jam nyini ka Antiok a yaa tagri wa dek dila po dila po maa wa Juuma wensiuku alege wa daa Juu. ⁶ Ba yaa pa ba a sak tuimtomdoma ate ba puusi Naawen a te ba a pa ba nisima a vi ba zuk.

⁷ Naawen wannu a yaa kasim jam a tagli Jerusalem meena ate naanyiirima ale bo dula la a jam piisi a gum du. Juuma Puusika Yenni kpanja yegayega me a jam ta siaka ale sinsanja kama.

⁸ Sitiven abe jam ka waai ate Naawen a te wa niaka nna yegayega ate pagrim a sueri wa la. Wa jam tom ka wakperikalisa nna yegayega nuruma sunsu. ⁹ Alege tuka dok kunyi po nuruba ale jam boro a te ba dek yue ayen Anmandaayom. Juuma ale jam maa nyini Sairini ale Alezandiria ale Silisiya, ale Asia tensanja la a yaa jam maa bo ba po. Nya ba de meena a yaa jam maa chaab a ta nampaga ale Sitiven. ¹⁰ Alege Naawen Chiika a jam te Sitiven ka yam ate wa dan jam biisi wari, ba an baga a tulisi wa. ¹¹ Ba yaa biisi ale noamasim ale nuruma ayen ba weeni ayen ba wom ale wa a le Moosis ale Naawen. ¹² Ba ale nye nna la, ku yaa te nuruma ale nisomma ale Juuma Sinsanja sagroma nyinjpaagra ate ba yik Sitiven ale pagrim a ta wa a chej tuka kpanja jigi. ¹³ Ba yaa ta nuruba ba gela a jam jo ayen ba velim a te wa a weeni ayen, "Nuruwa de a kasim a le ti Juuma Puusika Yeri Welenka ale Moosis Sinsanja kama. ¹⁴ Tama wom kama ale wa weeni me ayen Yeezuwa de a le daasi Juuma Puusika Yenni a lonsi abe wa tagri kisi tii meena ate Moosis a te ti la." ¹⁵ Baai meena ale kali kpanja tuka dokku po la, a yaa kasim jam a nya Sitiven nna zii, a yaa nya ale wa nimbidiaka a nyagsi nna ase Naawen sabiilo nimbidiak la.

7

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yaa bek Sitiven ayen, "Nuruma ale a weeni dii la ka wensie?"

² Sitiven yaa tulisi wa ale biik ayen, "M suaata ale m koba, ni lak tue a wom mi ale ta dii ayen m biisi la. Naawen waai ate ku magsi ayen nuruba a zuli wa la, a jam pa wa dek a sak ti kowa Abraham kama. Dila powa, Abraham diem jam bo ka Mesopotamiya tenka. Wa an diem jam chej Yaran Naawen yaa jam jam wa jigi Mesopotamiya tenka po ³ a weeni wa ayen, 'Basi fi tenka ale fi dokdemma abe fi chej tenj kaai ate mi ayen m dak a sak fu la.'

⁴ "Abraham yaa basi Kaldiya tenka ale ge chej a ga bo Yaran tenka. Abraham kowa ale ga kpi la, Naawen yaa weeni Abraham ayen wa jam tenka de ate ni boro yogyogla nna la. ⁵ Dila powa Naawen an jam te Abraham tenka de juijuiya ayen Abraham dek abe soa dela ale fiifiik me la. Alege Naawen jam puulim kama ayen wa a le pa ka a te wa ate wa ale wa naanbisa meena a soa ka. Diipo ate Naawen weeni Abraham nna la, wa jam diem ka biiga. ⁶ Naawen ale weeni wa dii la ale nna ayen, 'Fi naanbisanja a le chej ka saterj a ga chim nicham ate ba deri pa ba a chim yom dula jigini. Tenj kala demma le basi ate ba nam ate ku ga paari bena kobsinaansi. ⁷ Alege tenj kala ate ba tom a te la, mi le bo ka buusa. Dila naanyinj ba a le basi tenj kala abe ba nyini a jam dela jigini a te mi zula.'

⁸ Naawen yaa weeni Abraham ayen wa gebi wa yoanni ate ku sak ayen wa ale Abraham a yaa ta ka noai yenj ale chaab. Abraham a yaa biak Aizik a gebi wa me yoanni wa biam da naanij dai. Aizik me yaa biak Jakob ate Jakob me a yaa chim wa bisa pi ale bayewa ko. (Bisanja de ale se Izirali yezuima pi ale nayewa.)

⁹ "Jakob bisanja yaa a de nyuri ale ba suoku Josefi a deri yik wa a da ate wa chim yomo Ejipiti tenka. Alege Naawen a jam bo ale wa kama ¹⁰ a maa maari a vari wa a basi nalimnyini ale dii meena wuu ale a daani wa la. Josefi ale din jam a zaani Ejipiti nakpionku ninj la, Naawen yaa te wa nye manj ale yam ate ku peenti Ejipiti naawa poi ate wa deri nye Josefi ate wa

chim Ejipiti ale wa Yenni Gomina a nya tenka ale wa Yenni zuk. ¹¹ Kom a yaa jam jam Ejipiti ale Keenan tenšana ate ninam nna yegayega a yaa jam. Ti kokpiensana an jam бага a nya nandiinta. ¹² Jakob ale wom ayen nandiinta a bo Ejipiti tenka la, wa yaa tom wa bisana ti koma ayen ba chej dula jigini. Ba piilim chelim ale la. ¹³ Ba ale nman pilim chej dii a nye buye la, Josefi a yaa basi ate wa suaataŋa a miŋ wa, ate Naawa a yaa seba Josefi dokdemma. ¹⁴ Josefi yaa te tuntomiŋ wa kowa Jakob a weeni wa ayen wa ale wa dokdemma meena nuruba pisiyopoi ale banuwa a jam Ejipiti tenka a maa boro ale wa. ¹⁵ Jakob a yaa koalim chej Ejipiti tenka a bo dula a yaa kpi ate ti kokpiensana me kpi ¹⁶ ate ba yaa pa ba a ta jam tenka de juijui ate ba a wi ayen Sikiim la a gu ba. Ba jam gu ba ka vorub buui po ate ba gu Abraham la. Abraham dek ale jam da vorumu ale ligra Ayaamo bisana jigi Sikiim tenka po.

¹⁷ "Alege Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la a jam moata kama. Ti nuruma a yaa nmasi jam a piisi a gum du Ejipiti tenka po. ¹⁸ Naawa ale jam kpi la ku njanjnyin ate naab wa choa a yaa nman jam soa Ejipiti tenka a nya. Dila po wa Josefi a jam poom kpi kama ate ku beni. Napaalika de jam ze Josefi. ¹⁹ Wala a jam ta ka gaasa nna yegayega ale ti kokpiensana a fe ba ayen ba pa ba biluaataŋa a ta nyini peelim a dueni ate ba kpi. ²⁰ Dila powa ale ba jam biak Moosis. Wa jam nala ka nna yegayega. Wa jam bo ka wa kowa yenni ate ba a nya wa zuk ate ku ga paari chiisa sita. ²¹ Ba ale jam maa pa wa a dueni peelim ayen wa kpi la, naawa le ale jam pa wa ate wa chim wa dek biik a yaa a nya wa zuk. ²² Ba jam sak wa kama Ejipiti demma Yammu meena ale ka dii la ate wa yaa chim nuru kperikaliik wie po ale wa biik po.

²³ "Moosis ale chim paari bena pisinaansi la, ku yaa jam wa popola po ayen wa chej ga nya wa suaataŋa Izirali bisana. ²⁴ Wa yaa nya ale Ejipiti deno wanyi ale wa a nye Izirali deno wanyi gaasa nna yegayega. Moosis yaa ga ayen wa maari wa suoku Izirali denowa. Wa yaa nye dila a deri ko Ejipiti denowa. ²⁵ Wa jam poli kama ayen wa dek nuruma le miŋ ayen Naawen le pa ka wa a vari ba a basi, alege ba an jam minya. ²⁶ Vari ale veenti la Moosis yaa nya ale Izirali demma baye a ta chaab ate wa yaa pii nyin ayen wa gaari ba. Wa yaa weeni ba ayen, 'Nidɔaba, ni wom de, ni ka suaata, ka boa ale soa ate ni a kpalin chaaba.' ²⁷ Alege nuru waai ale jam a namsi wa choawa la a yaa tusi Moosis ate wa taam nakpiak ale ge bek Moosis ayen, 'Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa? ²⁸ Fi a yaali ayen fi ko mi me kama ase deemwa ate fi ko Ejipiti denowa dii la?' ²⁹ Moosis ale wom nna la, wa yaa basi Ejipiti tenka ale yiri chali chej a ga bo Midian tenka. Dula jigini wa yaa biak bisa baye.

³⁰ "Bena pisinaansi ale ga taam la, Naawen sabiilo a yaa jam Moosis jigi sagini po guuk kuui ate ba a wi ayen Sinaai Guuk la tenj. Sabilowa a jam a pa wa dek a sak Moosis bolimu po ate Moosis yaa nya bolimu ale bu a nye nna ase bu a de tiib la. ³¹ Moosis ale jam nya dila la, ku yaa cha wa ate wa yaa forisi paari ayen wa nmasi nya chak. Wa yaa jam wom Nyɔnɔwa lueluk ale ku a weeni ayen, ³² 'Mi ka fi kokpiensana Naawen, Abraham ale Aizik ale Jakob Naawen.' Yogsum yaa yik Moosis ate wa nyinika a gok ate wa an nman jam бага a pa wa nina virin a nya bu. ³³ Ti Nyɔnɔwa yaa weeni wa ayen, 'Yeeri fi nuensana, dii nyin la, fi ale za juijui la, ka welensa tenj. ³⁴ M nya m nuruma ale bo Ejipiti tenka a nam dii nna yegayega la kama. M be wom ba funfobla me kama ate m sin jam ayen m vari ba a basi. Goms fi dek yogyogla de ate m tom ate fi chej Ejipiti.'

35 “Moosiswa de ate ba jam zeri wa ale a bek wa ayen, ‘Ka wana ale ti an bobo fi naam ate fi a biisi tama biisa?’ Ka Naawen dek ale tom wa ba jigi. Wa jam basi ate ka Sabiilowa waai ale jam jam wa jigi tiimu ale a de la po la a maa maari wa ayen wa soa ba a nya ba zuk abe wa chim ba varibasido?”

36 Wa sum jam de nuruma niŋ kama a ta ba a nyini Ejjipiti tenka po a nyini a nye wakperikaliisa ale wie ŋaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama Ejjipiti tenka po ale mogi kpeeni dii ate ba a wi ayen Nyamonuŋ la po, ale sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi. 37 Moosiswa de abe ale weeni Izirali demma ayen, ‘Naawen a le tom ka wa biisiteero ase mi la ate wa nyini ni po.’ 38 Moosiswa de abe ka waai ale jam bo Izirali demma po diipo ate ba jam tigi chaama sagini po la. Wa jam boro kama diipo ate Naawen sabiilowa a jam biisi ale wa Sinaai Guuku zuk la. Wa be tuesi Naawen tantomini kaai ale a te ti nyuvuri la kama yaa pa ka a te ti.

39 “Alege ti kokpiensaŋa a zeri wa noai kama. Ba tusi wa a basi ka nakpiak ale a yiili ba suniima po ayen ba dan бага abe ba pilim cheŋ Ejjipiti tenka. 40 Ba yaa weeni Moosis suoku Aaron ayen, ‘Nye bogluk tii a le ti de ti niŋ la a te ti. Moosiswa de waai ale ta ti nyini Ejjipiti tenka po a nyini la, ti ze jaab buui ale nye wa la.’ 41 Ka dila powa ate ba nye bogluk ate ku a neensi naabiik ate ba yaa a kaab ku, a nye ŋandiinta tige a te ku zula, jaab buui ate ba nye ale ba dek nisima la. 42 Dila nyin Naawen yaa pa wa ŋaari a te ba a pa ba basi ayen ba a zuli chinmarisaŋa ase ba ale ŋmarisi dii Naawen biisiteero ma gbanka po kaai ale bo Naawen gbanka po dii la ayen,

‘Izirali demma, diipo ate ni jam bo sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi la, daa mi ate ni jam kaab dujsaŋa a te la.

43 Ni jam pa ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Molok la viuku a ji.

Ni jam maa pa ka ni chinmarika bogluku ate ba a wi ayen Arifan la jameemu a ji a ta cheŋ me.

Bala meena ka bogluta ate ni nye a yaa te ti zula.

Dila nyin m le basi ate nuruba a ta ni cheŋ gaam Babilon tenka a be.’

44 “Ti kokpiensaŋa ale jam bo sagini po la, ba jam ta ka viuk kuui ate ba pa garuku a nye ku ate ba бага kpiti ku a a ta a cheŋ jigi meena ate ba a yaali la. Naawen Sinsaŋa piika ate wa jam ŋmarisi ŋa la a jam bo ka viuku de po. Ba jam nye viuku kama ase Naawen ale weeni Moosis ale sak wa me ayen ba nye ku dii la. 45 Ku ŋaari nyin ate ti kokpiensaŋa a tuesi ku ba koma jigi la, a jam ji ku kama diipo ate ba jam va Josua ate ba jam tuesi ten sii ate Naawen a jam yiaŋ ka nuruma alege ate ba a cheŋ la. Ba jam ta Viuku ka dila ten sila po ate ku ga paari diipo ate Deivid jam la. 46 Naawen sui jam peenti ale wa kama ate wa bek Naawen ayen wa basi ate wa se yeri a te wa Naawen waai ale ka wa kokpienka Jakob Naawen la. 47 Alege Naawen jam basi kama ate Deivid biika Solomon a se yenni a te Naawen.

48 “Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen wienja de meena wuu po Naawen kpeeni ka daa yie po ŋaai ate nurubisa a pa ba nisima se la, ase Naawen biisiteero wa ale weeni dii ayen Naawen weeni ayen,

49 ‘Wenŋmazuk ale mi zukpaglik kpeenka,
tenzuk de abe ale juijui ate m pa m naŋsaŋa a tabi ka zuk a vuusi la.
Ka boan jaab yeri ate nama ale se a te mi?

Ka be ate mi a le boro?

50 Daa mi dek ale nye nyaba de meena?’ ”

51 Sitiven yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Ni ka tukpara nyam. Ni a nye ase ni daa Naawen nuruba la. Ni nyiem kasim a zeri Naawen Chiika

kama. Ase ni kokpienŋa ale nye dii la, nama me a nye ka dila degadega. ⁵² Naawen biisiteeroma wanyi me la a jam boro ate ni koma an basi ate wa namya? Ba jam maa ko ba baai me ale jam mooli sak ayen Wayorisima Nyɔɔɔ a cheena la. Wayorisima Nyɔɔɔwa de abe ale nama bobri sak ate ba yik wa a ko la. ⁵³ Nama abe ale jam tuesi Naawen Sinsanŋa. Naawen sabiiloma dek abe ale jam pa ŋa a te ni. Alege ni an siak a te ŋa.”

⁵⁴ Kpaŋŋa ale wom Sitiven ale a biisi dii la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega ate ba nobi nyina. ⁵⁵ Alege Sitiven sunummu ale poom jam sueri ale Naawen Chiika la wa yaa zak zuk a nya wennyamazuk a yaa nya Naawen nyagsika a yaa nya me ale Yeezu za Naawen juga geŋ. ⁵⁶ Sitiven yaa weeni ayen, “Ni nya de, mi nya kama ale wennyamazuk a lagi ate Saalobiika a za Naawen juga geŋ.”

⁵⁷ Kpaŋŋa a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen ba kan ŋman a yaali ayen ba wom wa. Ba yaa chali cheŋ wa jigi ⁵⁸ a yik wa a ta nyini tenka po a nyini a yaa pa tintana a yuk wa ayen ba ko. Seeroma me a yeeri ba kasaatanja a dueni bipaalik kanyi ate ba a wi ayen Sool nanŋa ten ayen wa a nya. ⁵⁹ Ba ale jam a yuk wa la, Sitiven a kasim jam a wi ka Nyɔɔɔ ayen, “M Nyɔɔɔ Yeezu, ŋɔa m chiika.” ⁶⁰ Wa yaa kpi duna ten a weeni ate ku jueli ayen, “M Nyɔɔɔ, kan teeri wabioku de ate fi bek ba.” Wa ale weeni nna la, wa yaa deri kpi.

8

¹ Sool a jam maa ka baai ale siak ayen ba ko Sitiven la po wanyi.

Da dii danni ate ba ko Sitiven la, Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Jerusalem tenka la a deri piilim ninam nna yegayega nyaka. Baai ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam waan chaab Judia ale Samaria tenŋa meena po. Ka tuimtomdoma nyiini ale jam kan waan chaaba. ² Nuru baai ale ŋmasi jam yaali Naawen siuku nna yegayega la, ale jam ta Sitiven a ga gu ale a kaari nna yegayega.

³ Alege Sool a jam diem pii ka nyin a nyiem gilim a cheŋ yeeŋa dinyi dinyi a basi ate Kirisita bisanŋa ale a tu chaab la a nam a dari ba meena nidɔaba ale nipooba a yuk basi likka diinana po.

⁴ Baai meena ale ta siaka ate ba waan jigi meena la, a yaa jam nyiem a cheŋ jigi meena a sak Naawen wamaŋsana. ⁵ Filip jam cheŋ ka Samaria tenkpienka dek po a sak nuruba. Varibasidowa ate Naawen weeni ayen wa le basi ate wa jam la wie. ⁶ Nuru boanni ale jam nya wakperikaliik sii ate Filip nye la, ba yaa ŋmasi lagi ba tuenja nalimnyiini a wom wa sinsanŋa. ⁷ Wie ŋaai ale jam nye la gela ale, nuruba yegayega baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po la, a kaari ate ti a nyini, ale baai nanŋa ale ba nisima ale jam kpi la, a jam nya nyinyogsa kama. ⁸ Dila nyin la, supeentik nna yegayega a jam bo ten kala po kama.

⁹ Nuru wanyi ale jam bo ten kala po. Wa yoi jam ale Simon. Wa jam ka tiita nyɔɔɔ. Wa jam pa ka tiita a nye wakperikaliisa nna yegayega ate ŋa cha Samaria demma. Wa jam pa wa dek a chim ka nuru kpion. ¹⁰ Waai meena nuru kpeenta ale nuru fiisa ten kala po a jam a wom wa ka nna yegayega a weeni ayen, “Nuruwa de ta ka Naawen pagrim kpiem buui ate ti a wi wa ayen Pagrim kpion la.” ¹¹ Ba jam a wom wa kama nalimnyiini dii nyin la, wa wakperikaliisanŋa a jam cha ba beni ka nna yegayega. ¹² Alege ba ale jam wom Filip sinsanŋa a magsi chaab ale Naawen Naamu ale Yeezu Kirisita pagrimu wie la, ba meena nidɔaba ale nipooba a jam tuesi ka soka. ¹³ Simon dek a jam maa ta siaka kama. Ba ale jam te wa soka a ga nueri

la, wa yaa jam maa boro ale Filip ate ku kasim jam a cha wa ate wa nya Naawen ale pa wa nye wakperikaliisa ale wie ŋaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama la.

¹⁴ Tuimtomdoma ale jam bo Jerusalem la a yaa wom ayen Samaria demma a tuesi Naawen Wanni kama la, ba yaa tom Piita ale Joon ayen ba cheŋ ba jigi. ¹⁵ Ba ale jam cheŋ a ga paari la, ba yaa puusi Naawen a te baai ale ta siaka la ayen ba tuesi Naawen Chiika. ¹⁶ Dii nyiŋ la, Naawen Chiika an diem jam siŋ ba waai zuwa. Ba jam tuesi ka soka nyiimi Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyiŋ. ¹⁷ Piita ale Joon a yaa pa ba nisimaŋa a vi ba zuk ate Naawen yaa te ba Naawen Chiika.

¹⁸ Simon ale nya ayen tuimtomdoma a pa ba nisima a vi ba zuk ate ba tuesi Naawen Chiika la, wa yaa pa ligra ayen wa te Piita ale Joon, ¹⁹ a weeni ba ayen, “Ni te mi me pagrimu de choawa ate mi me a dan pa m nisimaŋa a vi nuru zuk, abe wa me a tuesi Naawen Chiika.”

²⁰ Alege Piita a yaa tulisi wa ayen, “Fi ale fi ligraŋa meena maa chaab a kpi, boan nyiŋŋa, fi a poli kama ayen fi baga a da Naawen tiirimu ale ka ligra! ²¹ Fi niŋ a maa ka ti tuimaŋa po dii nyiŋ la, fi sunummu a ka nyemagsika ale Naawenya. ²² Dila nyiŋ, ku a fe kama ayen fi tagri fi popola baataŋa de abe fi puusi ate Nyɔnɔwa a voj a te fu fi ale poli wannu de choawa la nyiŋ. ²³ Dii nyiŋ la, m nya kama ale fi sunummu a kasim sueri ale ka nyuri ate ku basi ate fi an baga a chala be fi wabaataŋa jigiyi.”

²⁴ Simon a yaa weeni Piita ale Joon ayen, “Mi a saalim, ni puusi a te Nyɔnɔwa a te mu ate wienja de meena ate ni biisi la a kan jam mi jigiyi.”

²⁵ Piita ale Joon ale biisi soa se ba ale seba Yeezu a soa dii la, ale maa sak ba Naawen wamaŋsaŋa a ga nueri la, ba yaa pilim ŋman cheŋ Jerusalem teŋka. Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba jam sak Naawen wamaŋsaŋa Samaria teŋfiisaŋa yegayega po kama.

²⁶ Nyɔnɔwa sabiilo a yaa weeni Filip ayen, “Gomsu fi dek a yiri cheŋ a va yeniŋ gala nyiŋ a va siuk kuui ale dua Jerusalem ale Gaza teŋka sunsuŋ la.” (Ku ka siuk kuui ale va sagini po a cheŋ la.) ²⁷⁻²⁸ Filip a yaa yiri a cheŋ. Wa ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa ga tu Itoopiya teŋka kpagi kpien dinyi. Wa me a jam bo ka siuku po a kuli. Wa jam a nya ka Itoopiya teŋka nipok Naawa ligraŋa zuk. Kpagi kpeeni de jam cheŋ ka Jerusalem teŋka ayen wa puusi Naawen a yaa puusi nueri a kuli. Wa jam kala ka jaab po ate wusuma dari ta a cheŋ. Wa ale kala wa jaamu po a cheŋ la, wa jam a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya ale ŋmarisi dii Naawen gbaŋka po la. ²⁹ Naawen Chiika a yaa weeni Filip ayen, “Yiri a ga pa fi dek gum chaab ale nuruwa.” ³⁰ Filip a yiri a chali cheŋ wa jigi a yaa wom ale wa a karim ka Naawen biisiteerowa Azaya gbaŋka. Filip a yaa bek wa ayen, “Fi miŋ a chak dii ate fi a karim la?”

³¹ Kpagini a yaa tulisi wa ayen, “Mi a le nye ka se a miŋ chak ase nuru a nin kan weeni ku kiri a sak mu?” Wa yaa wi Filip ate wa juei a maa kali jaamu po ale wa. ³² Nuruwa ale jam a karim dii la ale nna, “Ase posuk ate ba ta a cheŋ ayen ba ko la, ase pabiik ate ba a gebi ka kobtaŋa a basi alege ka kan kaari la, wa an jam weeni wariya.

³³ Wa jam nya chivie alege ba jam mini wa wensienja kama. Nuru karo ale baga a biisi wari a sak wa ŋaŋbisaŋa, dii nyiŋ la, wa nyuvunni teŋzuk de a kpeglim kama.”

³⁴ Kpagini a yaa bek Filip ayen, “Weeni a sak mu ka wana ate biisiteerowa a biisi wa wari nna? Ka wa dek yaa ka nuru yonŋa?” ³⁵ Filip

a yaa deri pa karimka de a piilim biik a weeni Naawen wamanɗa a magsi chaab ale Yeezu.

³⁶ Ba ale jam va chaab a cheɗ siuku po la, ba yaa jam paari jigi ate nyiam a dua ate kpagini a yaa weeni Filip ayen, “Nyiam ale nna. Ka boan ale wa kasi ate fi kan te mu soka?” ³⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Fi ale nya soka ase fi nin siak ale fi sunum meena.” Kpagini yaa tulisi wa ayen, “Mm, m siak ya ale m sunum meena ayen Yeezu Kirisita ka Naawen biik.”

³⁸ Kpagini yaa nye ate jaamu a zaani, ate wa ale Filip a yaa maa chaab a siɗ nyiamu po ate Filip a te wa soka. ³⁹ Ba ale nyini nyiamu po a jueli la, Naawen Chiika a yaa deri ta Filip a cheɗ ale ge kpagini nyiini. Kpagini an nman nya wa, alege a yaa cheɗ wa chelimu ale supeentik. ⁴⁰ Filip a yaa deri nya ale wa dek a bo ka teɗ kaai ate ba a wi ayen Azotus la. Wa nyini teɗ kala a cheɗ Siizariya teɗka. Wa ale jam bo siuku po a cheɗ la, wa jam a sak Naawen wamanɗa ka teɗaɗa meena.

9

¹ Nyana de meena ale jam a nye la, alege Sool a kasim jam diem boro a nyigsi Nyɔɔɔwa njanviirima kama ayen wa a le ko ba. Wa yaa jam cheɗ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni jigi ² a bek wa ayen wa nmarisi gbanɗa a te wa ate wa ta ga te Damasikus teɗka tuka diinaɗa demma, ate gbanɗa te wa siuk ate wa dan nya waai ale wa ka Nyɔɔɔwa siuku nuru, nidɔa yaase nipɔk, abe wa yik kula nyɔɔɔwa a bobo a ta cheɗ Jerusalem teɗka.

³ Sool yaa ale bo siuku po a cheɗ ate wa jam moata Damasikus teɗka la, wennyamazuk a yaa nyagsi nna yegayega a gilim wa. ⁴ Sool yaa lo teɗ a wom ale lueluk a weeni wa ayen, “Sool, Sool, ka boa ale soa ate fi a namsi mu nna?”

⁵ Alege Sool a yaa weeni wa ayen, “Ka wana, m Nyɔɔɔ?”

Ate lueluku a yaa tulisi wa ayen, “Ka mi Yeezu ate fi a namsi, ⁶ alege yiri a jo teɗka po ale fi le wom dii ale magsi ayen fi nye la.”

⁷ Nidɔa baai ale jam maa va wa a cheɗ la a jam wom ka lueluku alege ba an nya nuru. Ba be an nman jam бага a biisi. ⁸ Sool ale ga yiri nmanuzuk la, wa ninana yaa ligi ate wa an nman бага a nya. Ba yaa yik wa nisima a ta wa cheɗ Damasikus teɗka. ⁹ Ku jam paari ka daa nɗata alege wa an diem a nya. Wa be an jam de nandiinta a yaase wa nyu nyiam.

¹⁰ Yeezu njanviirima po wanyi ale bo Damasikus teɗka. Wa yue jam ale Ananaiyas. Nyɔɔɔwa a yaa jam jam wa jigi nna se wa goa daasim kama la a yaa weeni wa ayen, “Ananaiyas.”

Ate wa yaa tulisi ayen, “M Nyɔɔɔ, nya mi ale nna.”

¹¹ Nyɔɔɔwa a yaa weeni wa ayen, “Yiri a cheɗ siuk kuui ate ba a wi ayen Suyorosun la. Fi dan ga paari Judas yenni, bek ayen fi a yaali ka nuru waai ate ba a wi ayen Sool ate wa nyini Taasus teɗka la. Wa boro a puusi ka Naawen. ¹² Wa seba kama ayen fi cheena dii nyin la, wa jam nya nuru nna ase wa goa daasim kama la, ale wa cheena wa jigi. Nuruwa yoi ale Ananaiyas. Wa jam nya wa kama ate wa jam pa wa nisima a vi wa zuk ayen wa ninana nman lagri.”

¹³ Ananaiyas a yaa tulisi Nyɔɔɔwa ayen, “M Nyɔɔɔ, mi wom ka nuruba yegayega jigi nuruwa de ale basi ate fi nuruma a nam yegayega dii Jerusalem teɗka po la. ¹⁴ Wa be tuesi ka pagrim Juuma Puusika Yenni kpanɗa jigi a jam Damasikus teɗka po ayen wa yik waai ale a wi fi ayen wa Nyɔɔɔ la.”

¹⁵ Nyɔnɔwa a yaa weeni Ananaiyas ayen, “Chen, dii nyin la m potim lueri wa kama ayen wa chim mi tomteero a weeni mi yonni a sak nuru baai ale kan daa Izirali demma la, ale ba nalim kpeema me, ale Izirali demma dek. ¹⁶ Mi dek abe a le sak wa ninam buui ate wa a le nam mi yonni nyin la.”

¹⁷ Ananaiyas yaa chen ga jo yenni a pa wa nisimana a vi Sool zuk a weeni wa ayen, “M suok, Sool, Nyɔnɔwa Yeezu dek waai ale pa wa dek a sak fu siuk kuui po dek ate fi va a jam dela la ale tom mu fi jigi ayen m weeni fu ayen fi ninana a nman lagri abe Naawen Chiika a sueri fi sunummu.”

¹⁸ Wa ale ga weeni nueri la, nanta nna ase jum pagta la a yaa nyini Sool ninana po a nyini lo ate dula jigini wa yaa nman бага a nya. Wa yaa yiri zaani a tuesi soka. ¹⁹ Wa ale ga de nandiinta la, wa pagrimu a yaa nman pilim jam.

Sool yaa jam goa da maga dega Damasikus tenka po ale nyanviirima. ²⁰ Wa yaa deri chen ga jo Juuma tuka diinana po a deri piilim a sak nuruma Yeezu wie a weeni ba ayen, “Yeezu ka Naawen Biik.”

²¹ Baai meena ale jam wom wa sinsanna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba a bek chaab ayen, “Ee, daa nuru waai ale jam bo Jerusalem tenka a basi ate baai meena ale a wi Yeezu ayen ba Nyɔnɔ la a namu? Wa be jam dela daa dila nyin ayen wa yik ba a ta chen Juuma Puusika Yenni kpanja jigiya?”

²² Alege Sool a yaa nmasi jam ta ka pagrim nna yegayega a sak wa sinsanna ale a biisi a nak nampaga nna yegayega ate ku yaa tuim Juuma baai ale jam bo Damasikus tenka po la. Ba bula nman jam ka wari a weeni. Wa jam a nye wienja de kama ayen ku sak ayen Yeezu sum ka Kirisitawa ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la.

²³ Daa yegayega ale ga taam la, Juuma a yaa jam jigi yen a nye tuka a poli ayen ba ko Sool. ²⁴ Alege wa jam wom ba ale poli ayen ba nye wa dii la kama. Daa meena yok ale kantuen ba kasim jam za ka tenka po tuaatana noa a limsi ayen ba dan nya wa abe ba ko wa. ²⁵ Alege da yen yok po ate Sool nyanviirima a yaa pa wa a nyo busik po a ta wa va siaka tokparuku ate wa sin chen.

²⁶ Sool ale jam chen Jerusalem tenka la, wa jam pii nyin a yaali ayen wa maa pa wa dek a gum Yeezu nyanviirima po. Alege ba an jam poli ayen wa maa ka Yeezu nyanviiro. Yogsum a yaa jam yik ba. ²⁷ Alege nuru waai ate ba a wi ayen Banabas la yaa maari wa a ta wa jam Yeezu tuimtomdoma jigi. Banabas yaa weeni sak ba Sool ale jam bo siuku po a chen Damasikus ate wa nya Nyɔnɔwa ate wa biisi ale wa dii la. Wa nman weeni sak ba Sool ale jam nyini peelim dii Damasikus tenka po a pa Yeezu yonni nyin a sak nuruba ale kan chali yogsum la. ²⁸ Ba yaa siak ate Sool a maa boro ale ba Jerusalem tenka po a nyini peelim a sak nuruba Nyɔnɔwa yonni nyin ale kan chali yogsum. ²⁹ Wa jam a biisi kama ale a nak nampaga ale baai ale ka Juuma a wom Girik demma biika la. Ba yaa jam pii nyin a yaali ayen ba ko wa. ³⁰ Wa Kirisita bisa suaatana ale ga seba la, ba yaa ta wa chen Siizariya tenka, a yaa zaani dula jigini a basi wa ate wa a chen Taasus tenka.

³¹ Kirisita bisana ale a tu chaab meena a jam bo Judia tenka meena po la, ale Galili tenka meena po la, ale Samaria tenka meena po la a yaa jam boro ale ka masim. Ba siaka jam ta ka pagrim a kasim jam a chim nna yegayega a gum du ate ba wa Nyɔnɔwa siuku ale a chali wa. Naawen Chiika abe jam a maari ba kama ate ba jam piisi a gum du.

³² Piita kasim jam nyeemu a cheŋ ka Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la jigi, jigi meena. Da yeŋ ate wa yaa cheŋ Lida teŋka, ayen wa puusi Naawen Nuruma. ³³ Dula jigini wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Aniiyas la. Wa jam gbariŋ kama an бага a cheŋ ate wa kasim jam dua tiak po ate ku ga paari bena naaniŋ. ³⁴ Piita yaa wi wa ayen, “Aniiyas”, a weeni wa ayen, “Yeezu Kirisita a basi kama ate fi nya nyiŋyogsa. Yiri ŋmai a kpamsi fi tiaka.” Aniiyas a yaa deri yiri nna bunyi dekki. ³⁵ Nuru baai meena ale bo Lida ale Saaron teŋsaŋa ale nya wa la, ba me yaa deri tagri a maa va Nyɔɔɔwa.

³⁶ Nipɔk ale jam bo Jopa teŋka. Wa maa ka waai ale ta siaka ale Yeezu la. Wa yoi ale Tabita. Ba jam a wi wa ale Giriki demma biika ayen ka Dookas. Ku kiri ale yisik. Wa kasim jam a yaali tuimmaŋsa tomka ale a maari ŋanjagsa me. ³⁷ Va ŋala po nyiŋtuila a yaa yik wa ate wa kpi. Ba ale jam so wa nyiŋka nueri la, ba yaa jam pa wa a ta jueli dueni ŋmazuk dok po. ³⁸ Lida teŋka abe ale jam poom moata Jopa la, ŋaaniŋviriima ale wom ale Piita bo Lida la, ba yaa tom nidoaba baye wa jigi a saalim wa a weeni ayen, “Ti a saalim, nye nwuli a jam dela.” ³⁹ Ba ale ga weeni Piita dila la, wa me a yaa yiri a maa wa ba a cheŋ. Wa ale jam la, ba yaa ta wa jueli ŋmazuk dokku po. Pukonŋa meena a yaa jam gilim wa a kaari ale a sak Piita garuk tii meena ate Dookas a jam nye ti diipo ate wa jam vua la.

⁴⁰ Piita yaa yiak ate ba meena nyini peelim ale ge a kpi duna teŋ a puusi Naawen ale ge a virim Dookas jigi a weeni wa ayen, “Tabita, yiri ŋmai.” Tabita yaa lagi wa ninana. Wa ale ga nya Piita la, wa yaa yiri kali ŋmai. ⁴¹ Piita yaa forisi paari wa a maa maari wa ate wa yiri zaani ŋmai. Piita yaa wi baai ale ta siaka ale Yeezu la, ale pukonŋa a yaa pa wa javuuk a te ba. ⁴² Waai meena Jopa teŋka po a jam wom wanni de kama ate nuruba yegayega a yaa jam siak a te Nyɔɔɔwa. ⁴³ Piita jam goa Jopa kama da boari ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Simon. Wa jam ka gbanzaba.

10

¹ Nuru ale jam bo Siizariya teŋka. Wa yoi jam ale Koniilos. Wa jam ka Aroom sojima beŋ kanyi kpanŋa po wanyi. Beŋ kala yoi jam ale, “Italiya beŋka.” ² Wa jam a yaali ka Naawen siuku wie nna yegayega. Wa ale wa dokdemma meena a kasim jam a chali Naawen kama ale a te ŋanjagsa tiirinta nalimnyiini, ale a puusi Naawen daa meena. ³ Da yeŋ ate wenbalini a ta chiem kantueŋ ban buta la, ate ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim kama la, ate wa yaa nya Naawen sabiilo chak nalimnyiini. Sabilowa yaa weeni wa ayen, “Koniilos.”

⁴ Ate Koniilos a yaa nya sabilowa ale yogsum a yaa bek Sabilowa ayen, “Mi a saalim ka boa M Nyɔɔɔ?”

Sabilowa a yaa weeni wa ayen, “Fi puusaŋa ale fi tiirintana ate fi a te ŋanjagsana la, a basi kama ate Naawen ta fu wari. ⁵ Yogyogla de, be tom nidoaba ate ba cheŋ Jopa a ga ta nuru wanyi ate ba a wi ayen Simon Piita a ta wa jam. ⁶ Wa a goa ale ka gbanzaba wanyi ate ba a wi ayen Simon. Wa yenni za ka nyakpeemu noai.”

⁷ Sabilowa ale ga biisi ale wa a nueri ale cheŋ la, Koniilos a yaa wi wa tomteeroma po baye ale soji wanyi waai ale kasim jam a yaali Naawen siuku wie me la. Wa jam ka waai ale kasim jam moata wa nalimnyiini a tom a te wa la. ⁸ Koniilos yaa weeni dii meena ale nye la a sak ba ale ge a tom ba ayen ba cheŋ Jopa.

⁹ Vari ale ga veenti ate ba bo siuku po a cheŋ a yaa jam boro a moata teŋ kaai ate ba a cheŋ la, Piita yaa jam jueli gbon zuk kantueŋ sunsuŋ ayen wa

puusi Naawen. ¹⁰ Kom a yaa jam yik wa ate wa yaa jam a yaali n̄andiinta ayen wa de. Ba ale jam diem boro a dik n̄andiintana la, ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim la, ¹¹ ate wa nya ale wenȳmazuk a lagri ate jaab ase gatta kp̄ien la ate jaab a yik ka noa bunaansiwa meena a yaa sīn cheena t̄en. ¹² Goadun̄sa meena kanyikanyi ale n̄anta baai meena ale a chēn ba loga nyīnsa la wanyiwanyi, ale nuinsa meena bunyibunyi ale jam bo ka po. ¹³ Lueluk a yaa weeni Piita ayen, “Piita, yiri n̄mai, ko jaab buui dek ate fi a yaali la a de.”

¹⁴ Alege Piita yaa tulisi ayen, “Aawo, m Nyon̄o, dii nyīn la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.”

¹⁵ Lueluku a n̄man pilim jam wa jigi a nye buye a weeni wa ayen, “Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelen̄ la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaab̄o.” ¹⁶ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa n̄man yiri jueli wenȳmazuk.

¹⁷ Piita ale jam boro a poli wann̄i de kiri ale ka dii la, nuru baai ate Koniilos a jam tom ba la a yaa bek Simon Yenni jigi a jam za tuoku noai ¹⁸ a yaa wi a bek ayen, “Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la bo dela?”

¹⁹ Piita a jam diem boro a poli ka wann̄i kiri ale ka dii la ate Naawen Chiika a yaa weeni wa ayen, “Wom de, n̄id̄oaba bata ale bo dela jigini a gisi fu. ²⁰ Yiri sīn t̄en a va ba a chēn. Kan basi ate ku daani fu dii nyīn la, ka mi ale tom ba fi jigi.” ²¹ Piita a yaa yiri sīn ba jigi a weeni ba ayen, “Ka mi ale nuru waai ate ni a gisi la. Ka boa ate ni jam?”

²² Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka soji kpagini Koniilos ale tom ti. Wa ka nuru waai ale ka nuru man̄ a chali Naawen nalimnyiini ate Juuma meena a zuli wa nna yegayega la. Naawen sabiilo ale weeni wa ayen wa tom wi fu ayen fi jam ate wa wom dii ate fi ta ayen fi weeni sak wa la.” ²³ Piita yaa wi ba ate ba jo goa yok kula.

Vari ale ga veenti la wa yaa maa va ba a chēn. Jopa demma ba gela baai ale ta siaka maara la a jam maa va ba a chēn. ²⁴ Da dii ale pa a san̄ la, ba yaa chēn paari Sīzariya t̄enka, juijui ate Koniilos ale wa mabisa ale wa doa baai ate wa jam wi ba ayen ba jam la. Ba meena a jam kala a limsi Piita kama. ²⁵ Piita ale jam paari Koniilos Yenni ayen wa jo la, Koniilos a yaa ale ga nya wa la, wa yaa kpi duna t̄en Piita nīn, a puusi wa. ²⁶ Alege Piita yaa zak wa a zaani a weeni wa ayen, “Yiri n̄mai, dii nyīn la, mi me ka nurubiik ase fi la.” ²⁷ Ba jam a biisi kama ale chaab ale ge a jo yenni po. Ba ale ga jo nueri la, Piita yaa nya ale nuruba yegayega a yaa tigi chaab a kala. ²⁸ Piita yaa weeni ba ayen, “Nama dek seba ayen Juuma wensiuku Sinsan̄na a kan basi ate Juu a chēn waai ale kan daa Juu la yeri a yaase wa pa wa dek a gum chaab ale ba. Alege Naawen sak mu kama ayen m kan weeni ayen nuru waai karo a welema a yaase wa ta dan̄ta. ²⁹ Dila nyīn fi ale tom a wi mu la, mi an z̄eriya. Yogȳogla, be ka boan nyīn ate fi tom wi mu?”

³⁰ Koniilos a yaa tulisi wa ayen, “Ku daa n̄anaansi ale jinla ate wann̄i de a nye. Da yēn po wenbalini (a magsi chaab ale ban̄ buta) ate mi jam boro a puusi Naawen m yenni po. Nuru a yaa deri jam za mi nīn. Wa jam jo ka garuk peelita ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim. ³¹ Wa yaa weeni mi ayen, ‘Koniilos, Naawen wom fi puusan̄a kama. Wa be teeri fi tiirintana ate fi a te n̄anjagsa la kama. ³² Tom nuru ate wa chēn Jopa t̄enka a ga wi nuru wanyi Simon waai ate ba a wi wa ayen Piita me la. Wa bo ka Simon gban̄zabawa yenni. Wa yenni moata ka nyakpeemu noai.’ ³³ Dila nyīn ate m tom wi fu nna nwuli ate fi zuli mu a jam. Yogȳogla de ti meena abe

kala ka Naawen niŋ, ayen ti wom Nyɔnɔwa ale weeni fu dii ayen fi weeni a sak ti la.”

³⁴ Piita yaa piilim biik a weeni ayen, “Yɔgyɔgla de m seba ayen ku ka wensie ayen Naawen kan lugi nuruba a yaali ba gela ale kan yaali ba gela. ³⁵ Waai a dan a chali wa ale a tom dii ale nala a te wa, nuru wala choa dan poom nyini juijui meena, Naawen a yaali wa kama. ³⁶ Nama seba tuntomɪŋ kaai ate Naawen ta cheŋ Izirali demma jigi a mooli sak nuruma wa wamaŋsaŋa la. Wamaŋsaŋa tuntomika ta ka suyɔgini a va Yeezu Kirisita waai ale ka waai meena Nyɔnɔ la jigi a jam. ³⁷⁻³⁸ Nama seba ayen ka Jɔɔn Sokateerɔwa ale de niŋ a jam sak nuruba soka teka wie ale ge ate wanni de a nyɛ. Ni be seba Yeezu Nazaret denowa de waai ale pa wanni de a piilim sak Galili tɛŋka a ta jam paari Judia tɛŋka la kama. Nama seba me ayen Naawen ale te wa Chiika ale pagrim nalimnyiini dii la kama. Ni seba me wa ale jam nyeemu a tom wamaŋsaŋa tuimaŋa ale a tebi waai meena ate Sitaana ta ba la, dii nyiŋ la, Naawen jam boro ale wa kama. ³⁹ Mi ale m vaanchaama abe nya wienja de meena ate wa nyɛ Juuma tɛŋka ale Jerusalem dek ate ti weeni a sak ni. Nuruba ale yik wa a kpi jabarim nyiŋ a ko wa. ⁴⁰⁻⁴¹ Alege ku daa ŋata dai ate Naawen nak wa yiri kum po a yaa basi ate wa pa wa dek a sak tama baai nyiini ate Naawen a poom lueri ti ayen ti weeni dii ate tama nya la a sak nuruba chaab. Naawen an basi ate wa pa wa dek a sak waai meena, alege ka tama nyiini ate ti de ŋandiinta ale nyu ale wa diipo ate wa yiri kum po nueri la. ⁴² Wa yaa weeni ti ale nin muna ayen ti pa Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba abe ti weeni a sak ba ayen wa ka waai ate Naawen lueri wa ayen wa bo buusa a te kpeebe ale ŋanvuuta la. ⁴³ Naawen biisiteerɔma meena a biisi wa wari kama a weeni ayen waai a dan ta siak ale wa, kula nyɔnɔwa le va wa yonni pagrim nyiŋ a nya wa wabaataŋa vonɛteka.”

⁴⁴ Piita ale diem jam boro a biisi la, Naawen Chiika a yaa siŋ jam jo baai meena ale jam a wom wa biika la suniima po. ⁴⁵ Juuma baai ale jam ta siaka a yaa jam maa va Piita a nyini Jopa tɛŋka a jam la, ku yaa jam cha ba ate ba nya ale Naawen te baai ale kan daa Juuma la Naawen Chiika me. ⁴⁶ Dii nyiŋ la, ba jam wom kama ale ba a biisi be chaŋsa a pak Naawen ale wa ale nyɛ ŋaai meena la.

Piita yaa ŋman biisi a weeni ayen, ⁴⁷ “Nuruma de me a tuesi Naawen Chiika kama ase tama me ale jam tuesi dii la. Nuru karo abe le weeni ayen ba kan tuesi soka ale nyiamɔa.” ⁴⁸ Wa yaa weeni ayen ba tuesi soka Yeezu Kirisita yonni nyiŋ. Piita ale ga biisi nueri ayen wa kuli la, ba yaa saalim wa ayen wa goa ale ba daa maga abe wa kuli.

11

¹ Tuimtomdɔma ale nuruba ba chaama ale ta siaka ate ba bo Judia tɛŋka meena po la, a yaa jam wom ayen nuru baai ale kan daa Juuba la me a siak a te Naawen Wanni kama. ² Piita ale ŋman pilim cheŋ Jerusalem tɛŋka la, Juu baai ale a yaali ayen baai ale kan da Juuba la a gebi ba yuaŋa abe ba gum ba po la a yaa jam a toariŋ wa a weeni ayen, ³ “Ka boa ale soa ate fi cheŋ nuru baai ale kan daa Juuba la jigi a de ŋandiinta ale ba?” ⁴ Piita yaa piilim a tɔgi dii meena ale nyɛ la ayen,

⁵ “Mi ale jam boro a puusi Naawen Jopa tɛŋka po la, ku yaa nyɛ mi jigi nna ase goadaasima la, ate mi yaa nya jaab nna ase gatta kpiɛŋ la ate jaab a yaa yik ka noa bunaansiwa meena a yaa siŋ cheena tɛŋ a jam zaani a mɔata mi. ⁶ Mi yaa ŋmasi nya jaamu po nalimnyiini a yaa nya ale yeri duŋsa ale goaduŋsa ale ŋanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyiŋsa, ale

nuinsa. ⁷ Mi yaa wom ale lueluk a weeni mi ayen, 'Piita, yiri ηmai. Ko a de.' ⁸ Mi yaa tulisi ayen, 'M Nyɔnɔ, aawo, dii nyin la, ba ale biam mi la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.' ⁹ Alege lueluku a nyini wennyamazuk a ηman weeni mi a nye buye ayen, 'Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelej la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaabɔa.' ¹⁰ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa ηman yiri jueli wennyamazuk. ¹¹ Diipo ate jaamu a yiri a jueli la, nidɔaba bata a yaa deri nyini Siizariya tenka a jam yeri dii po ate mi jam boro la a weeni mu ayen ba nyɔnɔwa ale bo Siizariya la ale tom ba mi jigi. ¹² Naawen Chiika a yaa weeni mi ayen m yiri a chej abe m kan basi ate ku daani mu. M suaatanja bayuebiwa de abe maa wa ka mi a nyini Jopa a jam ate ti meena a yaa jo Koniilos yenni po. ¹³ Wa yaa weeni a sak ti wa ale nya Naawen Sabiilo wa yenni po ate wa weeni wa ayen, 'Tom nuru ate wa chej Jopa tenka a ga wi nuru wanyi ate ba a wi Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la. ¹⁴ Wa ale biisi wie ale fu ate fi ale fi dokdemma meena a dan ta siaka ale ηa, ni le nya varibasika.' ¹⁵ Mi Piita ale jam pillim boro a biisi ale ba la, Naawen Chiika a deri sin jam ba suniima po ase wa ale pillim jam tama jigi dii la. ¹⁶ Ate mi yaa teeri Nyɔnɔwa ale jam weeni dii la ayen, 'Jɔɔn Sokateerɔwa a pa ka nyiam a te ni soka alege yɔgyɔgla de mi a le te ni soka kama ale Naawen Chiika.' ¹⁷ Naawen abe jam pa ka tiirim bula a te ba ase wa ale jam pa bula degadega a te tama diipo ate tama a jam siak a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita la. Naawen abe dan nye dila, mi ka wana ate mi бага a weeni Naawen ayen wa kan nye dila?"

¹⁸ Ba ale ga wom nna la, ba yaa basi ba nampaga nakka ale ge a te Naawen pimpauk a weeni ayen, "Naawen a be poom te baai me ale kan daa Juuma la siuk kama ayen ba basi ba tuimbaatanja tomka ate ba nya nyuvuri paalik."

¹⁹ Diipo ate ba jam ko Sitiven ate ninam a jam jam baai ale ta siaka la jigi la ba jam chali waan ka chaab. Dila powa, ba gela a jam chali chej Fonia ale Saipurus ale Antiok tenšana a yaa nyiem a sak Juuma nyiini Naawen wamaɲsana. ²⁰ Ba gela me a jam ka nidɔaba a nyini Saipurus ale Sairini tenšana a chej Antiok tenka. Ba ale ga paari dula la, ba yaa sak baai ale kan daa Juuba la me. Ba jam sak ba ka Naawen wamaɲsana a magsi chaab ale Nyɔnɔwa Yeezu. ²¹ Nyɔnɔwa pagrimu a jam bo ale ba kama ate nuru bɔari nna yegayega a jam ta siaka ale sinsanɲa a yaa tagri ba dek a va Nyɔnɔwa.

²² Kirisita bisana ale a tu chaab a bo Jerusalem tenka a yaa ale ga wom nna la, ba yaa tom Banabas ayen wa chej Antiok tenka a ga nya. ²³⁻²⁴ Banabas a jam ka nuru man a ta siaka nalimnyiini. Naawen Chiika me abe jam sueri wa sunummu kama nalimnyiini. Banabas ale ga paari Antiok a nya ale Naawen a niak ba dii la ku yaa te wa supeantik ate wa yaa denɲi ba kpa a weeni ba ayen, ba pii nyin a ta siaka ale ba suniima meena ale Nyɔnɔwa. Nuruba yegayega a yaa kasim jam ta siaka ale Nyɔnɔwa a gum mbala po.

²⁵ Banabas a yaa chej Taasus tenka ayen wa gisi Soɔl. ²⁶ Wa ale ga nya wa la, wa yaa yik wa a ta chej Antiok. Ba noai bayewa a jam bo ka dula ale Kirisita bisana ale a tu chaab la ate ku ga paari bein. Ba jam a sak ka nuru bɔari nna yegayega ben dila po. Ku jam ka Antiok tenka de po ate nuruba pillim te baai ale ta siaka ale Yeezu la, yoi ayen Kirisita Bisa.

²⁷ Dila powa, Naawen biisiteerɔba ba gela a yaa jam nyini Jerusalem tenka a chej Antiok tenka. ²⁸ Biisiteeroma de wanyi yoi a jam ale Agabus. Wala a yaa yiri zaani ale Naawen Chiika pagrimu a weeni ayen kom pagrik

ale za bu jam tenjuk de meena. Kommu a sum jam jam kama diipo ate Nakpionku Kilodiyus a jam boro la. ²⁹ Naanviirima a yaa jam maa chaab a poli waai meena wanyi wanyi ale бага te ligra dii ate ba pa na a maari ba sua tintila baai me ale ta siaka a bo Judia tenka po la. ³⁰ Ba yaa cheesi ba ligraṅa a pa na a te Banabas ale Sool ate ba ta na a ga te Kirisita bisana ale a tu chaab la nisomma dula jigini.

12

¹ Dila powa, Naab Ayerod a deri jam piilim kama a basi ate Kirisita bisana ale a tu chaab la ba gela a nya ninam nna yegayega. ² Wa jam basi kama ate ba yik Joon suoku Jeemsi a pa gebi kpien a togri wa. ³ Wa ale ga nya ale wannu de a te Juuma popeentik la, wa yaa nman yik Piita. Ba yik wa a magsi chaab ale ka dii po ate Juuma a ta ba tigi kpeeni dii po ate ba kan njobi boroboruk kuui ale ta dabinta la. ⁴ Ba ale jam yik Piita la, ba deri jam ta wa a ga lik kama, a yaa yaali sojiba pi ale bayuebi ate ba a limsi wa. Wa poori ba ka togatoga bunaansi. Naawa Ayerod jam nye dila a poli kama ayen Juuma Gaambasika Tigini a dan taam abe wa ta wa nyini peelim ate ba bo wa buusa ate waai meena nya. ⁵ Ba yaa ta Piita a ga lik. Wa ale jam bo likka dokku po la, Kirisita bisana ale a tu chaab la a yaa jam puusi Naawen nalimnyiini a te wa.

⁶ Yok kuui ate Ayerod jam a poli ayen vari a dan veenti abe wa lagri Piita a ta nyini a te nuruma la, Piita jam doa ka limsidoma baye sunsun a goa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa. Limsidoba me ale jam za likka dokku noai. ⁷ Nyonowa sabiilo a yaa deri jam za dula ate ku yaa nyagsi nna yegayega likka dokku po, a choa Piita kpinkpaluk a yaa weeni wa ayen, “Nye nwuli, yiri.” Wa ale ga weeni dila la, choarimana yaa deri nyini Piita nisima po a gebi lo. ⁸ Sabiilowa yaa nman weeni ayen, “Pa fi gattana a jo abe fi su fi neunsana.” Piita yaa nye dila ate Sabiilowa a nman weeni ayen, “Pa fi kasaauku a jo abe fi jam wa mu.” ⁹ Piita yaa wa wa nyini likka dokku po a nyini alege ze ayen sabiilowa ale nye dii la a sum ka wensie. Piita jam a poli kama ayen da dii dai wa a goa a daasim kama. ¹⁰ Sabiilowa ale Piita a yaa jam va chaab a chen a jam gaam ninka limsidoma a nman jam gaam baai ale pa san la, a yaa ga paari noa dii ate ba pa kutana a nye ate fi gaam ku abe fi yaa deri a jo tenka po la. Ba ale jam a paari tuok kula la, ku yaa deri lagi ku dek ate ba taam nyini a va chaab a chen siuku po. Ba ale chen maga la, Sabiilowa a yaa deri basi Piita wa dek wa nyiini ale ge chen be.

¹¹ Piita yaa deri min dii ale nye wa jigi la ate wa yaa weeni ayen, “Yogyogla de m seba ayen ka Nyonowa ale tom wa sabiilowa ate wa jam vari mu Ayerod nisima po ale Juuma ale jam a poli dii la nisima po a basi.”

¹² Wa ale min nna la, wa yaa chen Meeri yenni. Meeri a jam ka Joon ma. Joon yoi di choa a jam ale Maak. Piita ale jam a paari Meeri yenni la, nuru boari nna yegayega ale jam tu chaab dula a boro a puusi Naawen.

¹³ Piita ale ga a nak dokku noanni la, pokdoklie wa yue jam ale Aroda, a yaa jam tulisi Piita. ¹⁴ Wa ale ga wom lueluku a yaa min ayen ka Piita la, ku yaa deri te wa supeentik nna yegayega ate wa an nman poom lagi dokku noanni alege deri chali a ga weeni ayen, “Ka Piita ale jam za peelim.”

¹⁵ Ba yaa tulisi wa ayen, “Fi a yesin kama?” Alege wa nman nmasi weeni ba ayen, “Mi a biisi ka wensie.” Ba nman tulisi wa ayen, “Ka wa chiika.”

¹⁶ Ba ale jam a biisi dila la, Piita a diem a nak dokku noanni kama. Ba ale lagi nya wa la, ku yaa deri cha ba. ¹⁷ Wa yaa yuk nisa ayen ba goori ale ge yaa weeni a sak ba Nyonowa ale nye dii ate wa nyini likka dokku

po a nyini la. Wa yaa weeni ba ayen ba weeni nyaku de a sak Jeemsi ale mbala meena ale ta siaka la. Wa ale biisi nna a ga nueri la, wa deri basi ba ale ge nyini cheŋ jigi yon.

¹⁸ Vari ale veenti la, ku yaa nye nna ŋaglim sojima sunsuŋ ate ba a begi chaab jaab buui ale nye Piita la. ¹⁹ Ayerod a yaa weeni ba ayen ba nyiem gisi yik wa a ta jam. Ba jam gisi ka nalimnyiini alege ba an nya wa. Wa yaa wi sojima a bek ba alege a yaa weeni sojiba ba chaab ayen ba ta ba a ga ko.

Ku ŋaŋnyin Ayerod yaa basi Judia tenka ale ge cheŋ Siizariya a goa dula maga dega.

²⁰ Ayerod sui ale jam a puuri nna yegayega ale Taaya ale Saidon demma. Da yeŋ, ba yaa nye noai yeŋ a cheŋ ayen ba nya wa. Ba jam de ka nin a nya nuru waai ale jam soa Naawa yenni meena a nya la. Wa yoi ale Balastus. Ba yaa jam nya wa ayen wa maa maari ba ate ba nya Naawa. Wa yaa siak te ba siuk. Ba yaa jo Naawa jigi a saalim wa ayen wa basi ate masim ale nyemagsika a jam ba sunsuŋ ate ku basi ate ba ŋman a nya ba ŋandiintaŋa ase wa nyeem ale poom a nye dii la.

²¹ Da yeŋ ate Ayerod a potim lueri dai a yaa pa wa naam gattaŋa a jo, a yaa kali wa zukpaglika zuk a piilim biik a biisi ale ba. ²² Nuruma yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, "Daa nuru ale a biisi, ka wein."

²³ Nyɔɔowa sabiilowa a yaa deri fobi wa lonsi dii nyin la, wa an zuli Naawen ya. Nanzue ale jam de wa ate wa yaa kpi.

²⁴ Nyana de meena ale jam a nye la, Naawen wamaŋsana a kasim jam tagli ka jigi meena ate nuruba jam piisi a gum du.

²⁵ Banabas ale Soal a yaa jam tom ba tuimaŋa a nueri kama Jerusalem tenka po ale pilim ŋman Antiok. Ba jam ta ka Joon waai ate ba maara wi wa ayen Maak la a jam.

13

¹ Kirisita bisana ale a tu chaab Antiok tenka po la, a jam ta ka Naawen biisiteeroaba ba gela ale sagroba ba gela ba po. Ba yue jam ale Banabas ale Simon (waai me ate ba jam a wi ayen Asoblik la) ale Lusiyas Sairini denowa, ale Manayen (waai ale jam bo ale Naawa Ayerod waai ale jam ka Galili naab la) ale Soal. ² Da yeŋ ate ba yaa boro a puusi Naawen a bobi ba noa, ate Naawen Chiika a yaa weeni ba ayen, "Ni poori Banabas ale Soal a te mu ate ba tom tuim dii ate mi wi ba ayen ba tom la."

³ Ba yaa maa chaab a bobi noa a puusi Naawen a pa ba nisima a vi ba zuk ale ge a yaa tom ba ayen ba a cheŋ.

⁴ Dila nyin, Naawen Chiika a yaa tom Banabas ale Soal ate ba cheŋ Selusiya tenka a yaa zaani dula a jueli ŋaarun a cheŋ Saipurus tenka ⁵ a yaa ga sin cheŋ Salamisi tenka. Ba jam cheŋ ga jo Juuma tuka diinaŋa po a sak ba Naawen wanni. Joon Maak ale jam maa boro ale ba a maari ba ale ba tuimaŋa.

⁶ Ba yaa ŋman jam basi dula jigini ale cheŋ Pafos tenka. Ten kala po ba yaa jam nya sampoporik. Wa yoi ale Baayeezu. Wa jam ka Juu. Wa jam a paasi ka nuruba ayen wa ka Naawen biisiteero. ⁷ Wa jam boro ale ka tenka kpagini ate ba a wi wa ayen Saajus Poolus la. Poolus jam tagri ka Aroom kpanŋa zuk a nya Saipurus tenka. Wa jam ka yam nyɔɔ nna yegayega. Wa yaa wi Banabas ale Soal ayen ba jam weeni Naawen wanni a sak wa. ⁸ Alege sampoporika Elimas (wa yoi di choa a jam ale la ale Giriki tenka biika) a kasim jam a zeri ba kama ayen Gominawa kan nya siuk a ta siaka ale Naawen wamaŋsana. ⁹ Naawen Chiika yaa sueri Soal

(waai yoi di choa ale Pool la.) ate wa yaa nya sampoporika nimbie po nna zii ¹⁰ a weeni ayen, "Fi ka Velinvendika biik. Fi ka wamanja meena dachiak. Fi kasim sueri ale pimpaasima ale gaasa meena ate fi kasim pii nyin a nye ayen Nyonowa wensienja wienja a chim venta. ¹¹ Yogyogla de, nya de, Nyonowa nisimaja a sij fi zuk kama. Fi le yi ate ku beni maga dega."

Pool ale ga biisi dila a nueri la, ku yaa nye Elimas nina po nna ase legi la, ate wa yaa chen a gilim a gisi ayen wa nya nuru ate wa yik wa nisima a ta wa a kuli. ¹² Gominawa ale ga nya dila la, wa yaa ta siaka yogla. Ku jam cha wa ka nna yegayega ate wa wom sinsanja de chaab a magsi chaab ale Nyonowa.

¹³ Pool ale wa vaanchaama a yaa nyini Pafos a jueli naarun a chen Periga tenka kaai ale bo Pamfiliya tenka po la. Alege Joon Maak a jam pa ba a basi ka Pamfiliya ale ge pilim nmani Jerusalem. ¹⁴ Ba yaa basi Periga tenka ale ge chen Antiok tenka kaai ale bo Pisidiya tenka po la. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Pool ale Banabas yaa jo ba tuka diinaja po a kala. ¹⁵ Nuru wanyi ale ga karim ba Moosis Sinsanja gbanjana po wienja nja gela ale Naawen biisiteeroma ale nmarisi dii Naawen Gbanja po a nueri la, ba tuka diinaja kpanja a yaa tom tuntomin Pool ale Banabas jigi a weeni ba ayen, "Ti suaata, ti a yaali kama ayen ni dan ta wari ayen ni weeni a dejsi ti kpa ni be weeni a sak ti." ¹⁶ Pool yaa yiri zaani a zak wa nisima a puusi ba a yaa piilim biik ayen,

"Izirali demma ale baai ale kan daa Izirali demma alege a chali Naawen la, nama meena lagi tue a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁷ Tama Izirali demma de Naawenni ale lueri ti kokpiensanja. Dii po ate ba jam chim nicham Ejipiti tenka po la, Naawen jam basi ba kama ate ba chim nuru kpeenta. Naawen jam pa ka wa pagrimu a nye ate ba nyini Ejipiti tenka po a nyini. ¹⁸ Wa kasim jam dun wa sui sagini po ale ba kama ate ku ga paari bena pisinaansi. ¹⁹ Wa jam kaasi ka Keenan satensa siyopoi ale ge a yaa basi ate wa dek nuruma a soa ten sila. ²⁰ Nyanja de meena abe pa paari ka bena kobsinaansi ale pisinu ate Naawen a yaa jam te ba kpaga ayen ba a nya tensanja zuk.

"Ba jam a nya si zuk ka dila ate ku ga paari dii po ate Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Samuel la a ga jam. ²¹ Izirali demma ale ga juisi ayen Naawen te ba naab la, Naawen yaa pa a nuru waai ate ba a wi ayen Sool la ayen wa chim ba naab ate ku ga paari bena pisinaansi. Sool jam ka kisi biik. Kisi jam nyini ka Benjamin buuni po. ²² Ku naanynin Naawen yeeri wa ale ge zak Deevid a zaani ayen wa chim ba naab. Naawen ale biisi dii a magsi chaab ale Deevid la ale nna ayen, 'Mi nya kama ale ka Jese biika Deevid ale chim nuru waai ate mi sunummu a bo ale wa la. Wa ka nuru waai a le wa tom dii ate mi a yaali la nalimnyiini.' "

²³ Pool yaa nman biisi a chen a weeni ayen, "Ase Naawen ale jam puulim dii a magsi chaab ale varibasidowa la, ku jam ka Deevid wa de naanbiika Yeezu ate Naawen a pa wa ayen wa chim Izirali demma varibasido. ²⁴ Joon ale lin jam de nin a sak Izirali demma meena ayen ba tagri a basi ba wabaatana tomka abe ba tuesi soka ale ge ate Yeezu a yaa jam piilim wa tuimaja. ²⁵ Joon ale jam mata wa me tuimaja tom kpeglimka la, wa yaa bek nuruma ayen, 'Nama dek a ta a poli ayen mi ka wana? Mi daa nuru waai ate ni a limsi la. Aawo, ni be nya wa bo ka mi naan a cheena. Mi posima kama ale m nin chim yomo waai le wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensanja a te wa la.' "

26 Pɔɔl yaa ŋman biisi a cheŋ ayen, “M suaata, Abraham ŋaanbisa, ale nama baai ale kan daa Izirali demma a chali Naawen la, ka tama meena jigi ale varibasidɔwa tuntomiŋ ka de a jam. 27 Boan nyiŋ, nuru baai ale bo Jerusalem teŋka ale ba niŋdeeroma la, a jam ze ayen Yeezu ka varibasidɔwa. Ba be an jam miŋ Naawen biisiteerɔma wienɔ Naawen Gbanɔka po ate ba jam a karim Vuusum Daanɔ meena la a chak ya. Dila nyiŋ la, ba niŋdeeroma yaa bo buusa mini wa ayen ba ko wa. Ba ale nyɛ dila la, ba jam ze ayen ba poom a nyɛ dila a magsi chaab ale ka biisiteerɔma ale poom weeni dii la ate ku chim wensie. 28 Ba an jam poom baga a nya wa dii ate wa kaasi a magsi ba ko wa la, alege ba diem jam saalim Gominawa Paalɔt kama ayen wa basi ate wa nuruma ko wa. Wa yaa siak ate ba ko wa. 29 Ba ale ga nyɛ wa wienɔ de meena a magsi chaab ale dii ale ŋmarisi Naawen gbanɔka a nueri la, nuruba yaa yeeri wa jabarimu nyiŋ a ta siŋ teŋ a ta wa a ga dueni puŋ vorub po. 30 Alege Naawen a nak wa kama a nyini kpilima po a yiri 31 ate wa yaa jam pa wa dek a sak baai ale jam va ale wa a nyini Galili teŋka a cheŋ Jerusalem la. Wa jam pa wa dek a sak ba dila ate ku paari ka daa dii choa. Bala abe ale nya nyaŋa de la ale soa ate ba weeni a sak Izirali demma. 32-33 Tama abe bo dela ayen ka ti sak ni Naawen wamanɔsaŋa ayen Naawen ale puulim dii ale ti kokpiensaŋa la, wa a nyɛ kama. Yɔgyɔgla de, tama baai abe ale ka ba ŋaanbisa la, wa be nyɛ a te ti kama, boan nyiŋa, wa zak Yeezu a zaani kama, ase ba ale ŋmarisi yi dii ale saa buyewa Yila Gbanɔka po la ayen, ‘Fi ka m biik,

Jinla m sum chim ka fi ko.’

34 Naawen abe ale weeni dii a magsi chaab ale wa ayen wa le nak wa a yiri kum po ate wa kan puak vorumu po la ale nna ayen,

‘Niak kaai ale welema ate m puulim

ale Deevide ate ku a fe ayen ku nyɛ la, m le pa a te fu.’

35 Ase Deevide ale weeni jigi di choa Naawen Gbanɔka po dii ayen,

‘Fi Naawen kan basi ate fi nuru welenka a puak vorumu po.’ ”

36 Pɔɔl yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Dii po ate Deevide a vua la wa tom tuim ŋaai ate Naawen a yaali la kama ale ge a kpi ate ba gu wa ale wa kokpiensaŋa ate wa puak. 37 Alege waai ate Naawen a nak wa a yiri kum po la an puak vorumu po. 38-39 Ni meena, m suaata, ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen wa dii ate mi mooli a sak ni la ale wabaata vorj teka. Wabaata vorj teka de abe va ka Yeezu jigi a jam. Ku be a fe kama me ayen ni seba ayen waai ale ta siaka ale wa la, a nyini wa wabaataŋa po a nyini kama, wabaata tii ate Moosis Sinsaŋa an jam baga a vari ni ni wabaataŋa po a basi la. 40 Dila nyiŋ la, ni kpesi seba ate Naawen biisiteerɔma ale biisi dii la, a kan nyɛ ni jigiya. 41 Ba ale weeni dii la ale nna.

‘Ni wom de, nama baai ale a le Naawen ale biisi dii la,

ku le cha ni ate ni cheŋ be a yaa kpi.

Boan nyiŋa, mi ale a nyɛ dii jinla la,

ka wa dii ate nuru a dan poom togi di kiri a sak ni,

ni kan diem a ta siaka la.’ ”

42 Pɔɔl ale Banabas ale ga sak nueri a nyini tuka dɔkku po a nyini la, nuruma yaa weeni ba ayen ba ŋman pilim jam ŋaanɔnyiŋ Vuusum Danni a ŋman sak ba wienɔ de gum du. 43 Nuruma ale ga basi tuka dɔkku la, Juuma yegayega ale baai ale kan daa Juuba a maa chim Juuma wensiuku vaaroba la, yaa maa chaab a va ka Pɔɔl ale Banabas. Tuimtomdɔma a yaa biisi a denɔsi ba kpa ayen ba kasim boro ale Naawen niaka.

⁴⁴ Juuma Vuusum Danni ale nman jam paari la, waai meena ale bo ba tenka po la, a yaa jam ayen ba wom Nyɔnɔwa wanni. ⁴⁵ Juuma ale ga nya ale nuruma piisi a soa dii la, ba suniimana yaa deri sueri ale nyuri ate ba yaa a weeni ayen Pɔɔl ale a biisi dii la ka venta. Ba yaa jam a le wa me. ⁴⁶ Alege Pɔɔl ale Banabas a yaa nyini peelim a biisi ale kan chali yɔgsum a weeni ayen, “Ku a fe kama ayen nama Juuma a liɲ wom Naawen wanni. Alege ni zeri di kama ale a poli, ayen ku an poom magsi ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Tama abe le basi ni abe ti cheɲ baai ale kan daa Juuba la jigi. ⁴⁷ Dii nyinɲ la, Nyɔnɔwa ale weeni ti dii la ale nna ayen, ‘M gomsɪ ni a magsi kama ayen ni sak baai ale kan daa Juuba la wensiɲa ase nuru waai ale ta bolim a jam legi po la.

Ayen m ta varibasika a jam nuru meena jigi tenzuk de meena.’ ”

⁴⁸ Baai ale kan daa Juuba ale wom nna la, ku yaa te ba supeentik ate ba a te Nyɔnɔwa pimpauk wa wamaɲsaɲa nyinɲ. Nuru baai ate Naawen lueri ba ayen ba nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a yaa ta siaka ale Pɔɔl ale Banabas ale sak ba dii la.

⁴⁹ Ate Nyɔnɔwa wanni a yaa tagli ten kala meena. ⁵⁰ Alege Juuma a yaa paasi nipɔk baai ale kasim jam a yaali wensiuku vaka wie ate nuruba a te ba zula nna yegayega me la, ale kpaga kpeemaɲa ale a nya tenka zuk la ayen ba basi ate Pɔɔl ale Banabas nya ninam. Ba yaa yak ba ate ba nyini ba tenka po a nyini. ⁵¹ Pɔɔl ale Banabas yaa kpaanti ba naɲsaɲa tantaɲa a basi ba tenka po ayen ku sak ayen ba a kaam ba kama. Ba nyɛ dila ale ge a yaa cheɲ Ikoonium tenka. ⁵² Supeentik ale Naawen Chiika a yaa jam sueri Yeezu njaanviirima nalimnyiini Antiok tenka po.

14

¹ Pɔɔl ale Banabas ale jam paari Ikoonium tenka la, ba yaa nman jo Juuma tuka diinaɲa po a biisi nalimnyiini ate nuruba yegayega, Juuma ale baai ale kan daa Juuba la yaa jam ta siaka ale ba sinsaɲa. ² Alege Juuma baai ale jam a zeri ayen ba kan ta siaka ale Yeezu la a yaa jam a choa baai ale kan daa Juuba la, noa a weeni ayen Kirisita bisana daa nuru maɲsa. ³ Tuimtomdoma a jam goa dula beni ka nalimnyiini a yaa nyini peelim a sak Nyɔnɔwa wie kan chali yɔgsum. Nyɔnɔwa abe jam te ba ka pagrɪm ate ba бага a nye wakperikaliisa ayen ku sak ayen ba sinsaɲa a magsi chaab ale ka wa ale a yaali ba wa niaka nyinɲ dii la. ⁴ Tenka po demma a yaa jam poori ka chaab buye, ba bunyi a va Juuma, ba bunyi me a va tuimtomdoma.

⁵ Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ba gela ale ba kpaɲa a yaa maa chaab a nye noai yeɲ ayen ba nyɛ ate tuimtomdoma nam abe ba yuk ba ale tintana a ko. ⁶ Tuimtomdoma ale ga wom la, ba yaa chali cheɲ Lisitira ale Daabe ale ten fi sii meena ale bo si po la. Lisitira ale Daabe abe jam bo ka Likaaniya tenka. ⁷ Jigi nala meena ate ba chali cheɲ la, ba jam sak Naawen wamaɲsaɲa kama.

⁸ Nuru ale jam bo Lisitira tenka po a chim gbaruk a nyini wa biam po. Ba ale biak wa wa an ma cheɲ nyaya. ⁹ Wa yaa jam kala a wom Pɔɔl ale a biisi dii la. Pɔɔl a yaa nya wa nna zii, a yaa miɲ ayen nuruwa ta siaka kama a magsi wa nya nyinyɔgsa. ¹⁰ Pɔɔl yaa weeni wa ate ku jueli ayen, “Yiri zaani fi naɲsaɲa zuk.” Nuruwa yaa yok jueli wein a jam zi a yaa deri cheɲ a gilim. ¹¹ Nuru boanni ale nya dii ate Pɔɔl nyɛ la, ba yaa deri a na ate ku a jueli wein a weeni ale Likaaniya biika ayen, “Yogyɔgla de, boglutaɲa a yaa labri chim ka nuruba a siɲ jam tama jigi.” ¹² Ba yaa te Banabas yonni magsi chaab ale ba bogluku ayen Zeeyus. Ba jam te Pɔɔl

me yue magsi chaab ale ba bogluk kpjenku ayen Yemas dii la wa jam ale biisirowa. ¹³ Waai ale a kaab Zeeyus la a yaa ta lalisa ale tiisa puuta a ta jam kaabka yenni dokku nɔanni ayen wa ale nuru bɔanni a nye kaabka a te tuimtomdɔma, kaabka yenni de a za ka juijui ale kan bo tenka po la.

¹⁴ Pɔɔl ale Banabas ale wom ba ale a yaali ayen ba nye dii la, ba yaa yik ba gattaŋa a cheeri ayen ku sak ba ayen ba ale nye dii la ka wabiok. Ba noa bayewa yaa a chali jo nuru bɔanni sunsuŋ a deri piilim a na ate ku a jueli a weeni ayen, ¹⁵ “Nidɔaba, ka boa ate ni a nye dila? Tama dek ka nurubisa ase nama me la. Tama bo dela kama ayen ti mooli Naawen wamanŋaŋa a sak ni ate ni tagri a basi ŋankayaataŋa de chaab abe ni va Naawen dii ale vua a nye wenzuk ale ten ale nyaataŋa ale ŋanta baai meena ale bo ba po la. ¹⁶ Dila po dila powa, Naawen jam basi kama ate waai meena a va ba dek ale a yaali siuk kuui la. ¹⁷ Alege wa va ka wie nna yegayega nyin a nye ayen ku sak nuruba ayen wa vua kama. Wienja de ale wa a te ni nyiam ate bu nyini wenzuk a jam diipo ale magsi la, wa a basi ate ni ŋanborintaŋa a nye a niak diipo meena ale magsi la, wa a te ni ŋandiinta ate ni de a chak, ale a basi ate ni suniimaŋa a sueri ale supeentik.” ¹⁸ Tuimtomdɔma ale jam poom a biisi wienja de meena la, ba jam nam ka nna yegayega ate nuruma a basi kaab kaai ate ba jam ayen ba kaab a te ba la.

¹⁹ Juuma ba gela ale jam nyini Antiok ate ka bo Pisidiya ale Ikoonium tenŋaŋa la a jam. Bala ale jam nye ate nuru bɔanni a va ba Juuma ale a yaali dii la. Ba yaa yik Pɔɔl a pa tintana a yuk wa a vuuri a ta nyini tenka po a nyini. Ba ale jam nye wa dila la ba jam a poli ayen wa kpi kama. ²⁰ Alege Yeezu ŋaanviirima ale jam gilim wa. Dila ŋaannyin ate wa yaa yiri a nman ga jo tenka po. Vari ale veenti la, wa ale Banabas a yaa cheŋ Daabe tenka.

²¹ Dula jigini, Pɔɔl ale Banabas a jam sak Naawen wamanŋaŋa a nya ŋaanviiriba ka nna yegayega. Ba yaa pilim nmani Lisitira ale Ikoonium, a zaani dula a cheŋ Antiok ate ka bo Pisidiya po la. ²² Jigaŋa de meena, ba kasim jam a deŋsi ka ŋaanviirima kpa, a weeni ba ayen ba kasim ta siaka ale Yeezu. Ba jam maa sak ba ayen, “Ku a fe kama ayen ti nya ninam yegayega abe ti ge jo Naawen Naamu po.” ²³ Pɔɔl ale Banabas ale Kirisita bisana ale a tu chaab la a yaa maa chaab a bobo noa a puusi Naawen a yaa luuri kpaga a ta nyini Kirisita bisana ale a tu chaab toga toga la po. Pɔɔl ale Banabas a yaa pa ba nyo Nyonɔwa waai ate ba ta siaka ale wa nalimnyini la nisima po.

²⁴ Ba yaa jam wa Pisidiya tenka po a taam cheŋ Pamfiliya tenka. ²⁵ Dula jigini ba jam sak Naawen wamanŋaŋa Periga me po ale ge a cheŋ Ataliya tenka. ²⁶ Ba yaa zaani dula a jueli naaruŋ a pilim nman Antiok juijui ate Kirisita bisana ale a tu chaab la a liŋ pa ba a nyo Naawen nisima po ayen wa maari ba ate ba бага tom wa tuimaŋa ŋaai ate ba yaa tom nueri nna la.

²⁷ Ba ale jam paari Antiok la, ba yaa tigi Kirisita bisana ale a tu chaab la meena a nyo jigi yen a weeni sak Naawen ale pa ba a tom dii meena la. Ba weeni a sak ba wa ale lagi siuk ate baai ale kan daa Juuba la a maa ta siaka. ²⁸ Pɔɔl ale Banabas a jam goa dula jigini kama ale ŋaanviirima meena ate ku beni nna yegayega.

15

¹ Nuruba ale jam nyini Judia a jam Antiok tenka a deri piilim a sak baai ale ta siaka ale Yeezu la sinsaga ayen, “Nuru karo a бага nya varibasika ase ka kula nyonɔwa a nin gebi wa yoanni ase Moosis Sinsanŋa ale a sak

dii la.” ² Dila nyin la Pɔɔl ale Banabas a yaa jam ta nampaga nna yegayega ale ba. Baai ale ta siaka la a yaa lueri Pɔɔl ale Banabas ale baai ale ta siaka la gela a bo Antiok la ayen ba cher Jerusalem a ga nya tuimtomdoma ale kpanɲa wanni de zuk.

³ Kirisita bisanɲa ale a tu chaab la a yaa basi ba siuku po ayen ba cher. Ba ale jam va Foniaa ale Samaria tɛɲsaɲa po a cher la, ba yaa va ba Kirisita be chaama ale bo dula la jigi, a yaa weeni sak ba ayen nuru baai ale kan daa Juuba la a tagri va Naawen. Wa paaliɲa de ate ba weeni a sak ba la yaa ta masim ale supeentik a jam ba meena jigi. ⁴ Ba ale jam paari Jerusalem la, Kirisita bisanɲa ale a tu chaab la ale ba kpanɲa ale tuimtomdoma a jam maa chaab a nyɛ ba tia kama ate ba weeni a sak ba meena Naawen ale pa ba a tom tuima dii la. ⁵ Ba ale ga weeni nna a nueri la, baai ale ta siaka la gela baai ale ka Farisiima po nuruba la, a yaa yiri zaani nmai a weeni ayen, “Ku a fe kama ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuaɲa. Ku a fe kama me ayen, ba kaam ba ayen ba a zuli Moosis Sinsanɲa ale a weeni dii la.”

⁶ Tuimtomdoma ale kpanɲa a yaa tu chaab ayen ba biisi wanni de. ⁷ Ba ale nak nampaga di nyin ate ku beni la, Piita yaa zaani a biisi ayen, “M suaata, nama dek seba ayen a ta nyini dila po dila po, Naawen ale jam lueri mi a ta nyini nama po a nyini ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la, Naawen wamaɲsaɲa ate ba wom abe ba ta siaka ale ɲa. ⁸ Naawen waai abe ale seba nurubiik meena popola ale ka dii la, a te Naawen Chiika baai ale kan daa Juuba la kama ase wa ale te tama me dii la ayen ku sak ayen wa ta yaalika ale ba kama ase wa ale ta yaalika ale tama me dii la. ⁹ Naawen nyɛ ba jigi kama ase wa ale a nyɛ, tama jigi dii me la. Siuk kula po, wa va ka ba siaka ale wa a yaa sugri ba wabaataɲa ba suniima po a basi. ¹⁰ Yɔgyɔgla de, ka boa ale soa ate nama a yaali ayen ni pa jib kpeemu de buui ate ti kokpiensaɲa a yaase tama dek an baga ji bu la ayen ɲaɲviirima ji? Ni dan a nye nna, ni a nyɛ ka Naawen a nya. ¹¹ Alege tama seba a chak kama ayen tama ale va ti Nyɔɔwa Yeezu niaka nyin a nya varibasika ase bala me a le nya dii la.”

¹² Ba meena tuka po a kasim jam goori ka nna chorototo, ale a wom Pɔɔl ale Banabas ale jam a weeni Naawen ale pa ba a tom wakperikaliisa ale baai ale kan daa Juuba po dii la. ¹³ Pɔɔl ale Banabas ale ga biisi nueri la, Jeemsi yaa tulisi ayen, “M suaata, ni meena lagi tue a wom mi. ¹⁴ Ni wom Simon Piita ale tɔgi Naawen ale liɲ nyɛ dii a sak baai ale kan daa Juuba la a yaa pilim lueri ba po ba gela a soa ba la. ¹⁵ Ase Naawen biisiteeroma ale nmarisi Naawen Gbanɲa po a weeni a magsi chaab ale nyaku de la. Ba nmarisi weeni ayen Nyɔɔwa a weeni:

¹⁶ ‘Nyaku de ɲaɲnyin, m le pilim jam a nye ate Deevit yenni ale lo la a nman zaani.

M le nman pilim se di juijui ale lo la,
abe m nyɛ ate di nman pagra.

¹⁷ Ate nurubiik meena a jam mi jigi.

Baai meena ale kan daa Juuba ate mi wi ba ayen m nuruba la, bala meena ale jam mi jigi.

¹⁸ Nyɔɔwa ale weeni nyanɲa de meena a ta nyini dila po dila po.’ ”

¹⁹ Jeemsi yaa nman biisi a cher a weeni ayen, “Dila nyin mi a poli kama ayen ti kan a daani baai ale kan daa Juuba a yaa tagri a va Naawen la. ²⁰ Ku magsi ka ti nmarisi gbanɲa a te ba a weeni ba ayen, ba kan a de bogluta ɲandiinta dii nyin la, ɲandiin tila an welema. Ti weeni ba me ayen ba kan bobi nipok baai ale kan daa ba pooba la a goa, abe ba kan a ɲobi jaab buui

ate ba an togri la lammɔa abe ba kan a de ziim. ²¹ Baai ale kan daa Juuba la, le deri siak nyaŋa de kama, boan nyinŋa ba seba kama ayen Juuma baai ale bo juijui meena ale ba la, ba sak Moosis Sinsanŋa de kama ate ku beni yegayega. Ba be wom ale karim ŋa kama ba tuka diinaŋa po ba Vuusum Daanŋa meena po.”

²² Tuimtomdoma ale kpanŋa ale Kirisita bisanŋa ale a tu chaab la a yaa maa chaab a poli ayen ku nala kama ate ba lueri nuruba a ta nyini ba po a tom ba ale Pɔɔl ale Banabas ate ba cheŋ Antiok. Ba yaa lueri nuruba baye baai ale ta siaka la a te ba zula nalimnyiini la. Nuruba bayewa ale Judas (waaŋ me ate ba a wi wa ayen Baasabas la) ale Silas. Ba yaa tom ba ayen ba ta gbanŋka a cheŋ. ²³ Ba ale jam ŋmarisi gbanŋka a weeni dii la ale nna ayen,

“Tama ni suaataŋa tuimtomdoma ale kpanŋa a maa chaab a puusi ti suaataŋa baai ale potim kan daa Juuba a nyini biam po ate ba bo Antiok ale Siriya ale Silisiya tenŋanŋa la.

²⁴ “Tama wom ayen nuruba gela ale nyini tama po a jam biisi wie ate ŋa daani ni ale nye ate ni popola kaasi. Ti a weeni a sak ni kama ayen ni nya nuru bala an tuesi sinsanŋa tama jigi ayen ba jam biisi dila. ²⁵ Dila nyinŋ ate tama meena a nye tuka a yaa poli ate ti yaa siak a lueri nuru ba gela ayen ba va Pɔɔl ale Banabas ti sua ti ate ti marinŋ la a jam ni jigi. ²⁶ Pɔɔl ale Banabas ka nuru baai ale pa ba nyuvoa a da ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyinŋ la. ²⁷ Dila nyinŋ ate ti yaa tom Judas ale Silas ni jigi. Ba ale poom weeni a sak ni dii meena wuu ate ti ŋmarisi gbanŋka de po la.

²⁸ “Naawen Chiika ale tama a maa chaab a siak kama ayen ti kan pa jib bu choa a ji ni. Ti ta ka wienŋa de nyiini ayen ti weeni a sak ni. Ku a fe kama ayen ni va ŋa. ²⁹ Wienŋa de ale, Ni kan a de bogluta ŋandiinta, ni kan a de ziim, ni kan a ŋobi jaab buui ate ba an togri la lammɔa, ni kan a bobi nipɔk baai ale kan daa ni pooba la a goa. Ku a le nala kama ase ni a le kan a nye wienŋa de.

“Ni boro nalimnyiini.”

³⁰ Ba ale ŋmarisi gbanŋka nna a ga nueri la, ba yaa tom Pɔɔl ale Banabas ale ba vaanchaama ayen ba ta ka cheŋ Antiok. Ba ale ga paari la, ba yaa tigi baai ale ta siaka la ate ba jam jigi yenŋ a yaa te ba gbanŋka. ³¹ Ba ale ga karim ka a nueri la, gbanŋka wienŋa a yaa ta supeentik a jam ba jigi. ³² Judas ale Silas dek abe jam ka Naawen biisiteerɔba. Ba yaa bo ale ba a denŋi ba kpa ayen ba nya pagrim. ³³ Ba ale ga dalinŋ maga dega la, Antiok demma yaa te Judas ale Silas siuk ale suyogini ate ba pilim cheŋ baai ale tom ba la jigi. ³⁴ Alege Silas jam nya kama ayen ku nala kama ate wa wari dula.

³⁵ Alege Pɔɔl ale Banabas a jam wari ka Antiok a gum chaab ale nuruba chaab ate ba maa chaab a yaa sak nuruma Nyonowa wannŋ.

³⁶ Ku ale ga beni maga dega la, Pɔɔl a yaa weeni Banabas ayen, “Basi ate ti pilim ŋmani cheŋ jigi ŋaai meena ate ti sak Nyonowa wannŋ la a ga nya ase Kirisita bisanŋa a nye ka se.” ³⁷ Banabas a jam a yaali kama ayen Joon Maak a maa va ba a cheŋ. ³⁸ Alege Pɔɔl an jam poli ayen ku magsi ayen Joon Maak a maa va cheŋ dii nyinŋ la wa an jam maa boro ale ba ate ku ga paari ba tuini kpeglimka. Wa jam zaani ka Pamfiliya tenŋka a basi ba. ³⁹ Nampaga a yaa deri jam ba sunsunŋ ate ba poori chaab togatɔga. Banabas a yaa yik Maak ate ba jueli ŋaarunŋ a cheŋ Saipurus tenŋka ⁴⁰ ale ge ate Pɔɔl me a lueri Silas ate baai ale ta siaka a yaa pa ba nyo Naawen nisima po

ayen wa nya ba zuk ale wa niaka, ⁴¹ ate ba cheŋ Siriya ale Silisiya teŋsaŋa a ga a deŋsi Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpa dula a te ba pagrim.

16

¹ Pɔɔl yaa nyini Siriya ale Silisiya teŋsaŋa a cheŋ Daabe ale Lisitira. Kirisita bisaŋa wanyi ale jam bo Lisitira. Wa yoi jam ale Timoti. Wa mawa jam ka Juu a ta siaka ale Nyɔɔwa. Alege Timoti kowa jam ka Giriki deno.

² Kirisita bisaŋa meena ale jam bo Lisitira ale Ikoonium la, a kasim jam a pak Timoti kama. ³ Pɔɔl a yaa jam a yaali ayen wa maa va a cheŋ. Pɔɔl yaa gebi wa yoanni dii nyiŋ la, Juuma meena ale jam bo dula jigini meena la, a jam seba ayen Timoti kowa ka Giriki deno. ⁴ Ba ale jam wa teŋsaŋa po a taam la, ba jam weeni sinsaŋa meena ŋaai ate tuumtomdoma ale kpaŋa meena Jerusalem teŋka a sak baai ale ta siaka la kama. Ba weeni ba me ayen ba chiib a va sinsaŋa. ⁵ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la siaka a yaa ŋmasi pagra a gum du ate ba jam a piisi daa meena a gum du.

⁶ Ba yaa jam cheŋ a va Firijiya ale Galatia teŋsaŋa dii nyiŋ la, Naawen Chiika an jam te ba siuk ate ba sak Naawen wamaŋsaŋa Asia teŋka po.

⁷ Ba ale jam paari Misiya teŋbanni la, ba jam poli kama ayen ba cheŋ Bitiniya teŋka alege Yeezu jam tom ka Naawen Chiika ayen wa weeni ba ayen ba kan cheŋ. ⁸ Ba yaa va Misiya teŋka a taam siŋ Torowas teŋka. ⁹ Ku yaa nye Pɔɔl jigi yokku ase wa goa daasim kama la ate wa nya Masidoniya deno a za wa teŋ a saalim wa a weeni ayen, "Taam jam Masidoniya dela a maa maari ti." ¹⁰ Wa ale ga nya nna la ase goadaasima la, ti yaa yiri a gomsɔ ayen ti cheŋ Masidoniya a poli weeni ti dek ayen Naawen weeni ti ayen ti cheŋ ka dula a ga sak ba wa wamaŋsaŋa.

¹¹ Ti yaa jueli ŋaarun a zaani Torowas a gaam taam cheŋ Samotiras. Vari ale veenti la, ti yaa ŋman cheŋ Niyapolis. ¹² Ti yaa zaani dula a basi ŋaarunku ale ge cheŋ Filipai, ka Masidoniya teŋsaŋa po teŋ kpieri la. Aroom demma ale ba kpaga ale jam bo teŋka de po a nya ba zuk. Ti jam bo teŋ kala ate ku beni magla. ¹³ Juuma Vuusum Danni ate ti yaa basi teŋka po alege cheŋ siŋ benni noai juuji ate ti jam a poli ayen ti le nya jigi ale Juuma a tigi chaab a boro a nye Naawen puusa la. Ti yaa jam kala a biisi ale nipɔk baai ale jam tigi chaab a kala dula la. ¹⁴ Ti ale jam boro a biisi la, nipɔk wanyi ate ba a wi wa ayen Liidiya ale jam a wom dii ate ti jam a biisi la. Wa jam nyini ka Tayatira. Wa jam ta ka garuk sobta a gerim. Wa jam ka waai ale a te Naawen zula nna yegayega la. Dila nyiŋ la, Nyɔɔwa yaa lagri wa popolaŋa ate wa a wom Pɔɔl ale jam a weeni dii la. ¹⁵ Wa ale wa dokdemma ale ga tuesi soka a nueri la, wa yaa wi tama a weeni ayen, "Nama a dan sum siak kama ayen mi ta siaka ale Nyɔɔwa, ni be jam mi yenni a goa." Wa jam weeni dila ate ku yik tama kama ate ti va wa a cheŋ.

¹⁶ Da yeŋ ate ti jam a cheŋ juuji ate Juuma a tigi chaab a puusi Naawen la, ate nipɔkbili wanyi, wa jam ka yomo a yaa tu ti siuku niŋ. Chichiribaata ale jam ta wa ate wa бага a weeni chum dii po wie. Baai ale jam soa nipɔkbili yomowa de la, ba basi kama ate wa yaa a porisi a nya ligra nna yegayega a te ba. ¹⁷ Wa yaa jam kaari a wi Pɔɔl ale tama a weeni ayen, "Nuruma de ka Naawen kpeeni tomteerɔba. Ba a mooli a sak ni ka ni ale ni nye dii ate ni nya varibasika la." ¹⁸ Wa jam nye nnala ate ku paari ka daa dii choa ate ku yaa puuri Pɔɔl sui nna yegayega ate dai dila danni Pɔɔl yaa virim a weeni chichiribioku ale bo wa zukku po la ayen, "Yeezu Kirisita yonni nyiŋ ate mi a weeni fu ayen fi nyini wa zuk po a nyini." Chichiribioku a yaa deri basi wa dula jigini nna nwuli.

¹⁹ Nipokbilika nyamma ale ga miŋ ale ba an ŋman baga a nya ligra la, ba yaa yik Pɔɔl ale Silas a vuuri ba a ta ba cheŋ kpaŋŋa jigi yaba peelimu po. ²⁰ Ba yaa ta ba jam Aroom teŋka kpaŋŋa jigi a weeni ba ayen, “Nuruma de ka Juuba. Ba be a daani ka ti teŋka demma. ²¹ Ba a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va tama Aroom demma sinsaŋŋa la. Ku be a fe kama ayen ti kan nye dii ate ba a weeni ti la.” ²² Nuru boanni a yaa maa gum ba po a yaa tu chaab ale Pɔɔl ale Silas.

Ate kpaŋŋa a yaa yik Pɔɔl ale Silas gattaŋa a dari cheeri ale weeni ayen ba miiri ba. ²³ Ba ale miiri ba nna yegayega la, ba yaa ta ba a ga lik ale ge weeni likka doƙku limsidɔwa ayen wa ŋmasi lik ba nalimnyiini. ²⁴ Limsidɔwa ale ga wom nna la, wa yaa ta ba taam niŋniŋ doƙku a lik a yaa pa duok kpionj ate ba kerɩ vie, ku dobra nna yegayega a pa ba naŋsaŋa a su du.

²⁵ Alege goota po sunsuŋ ale ga paari la, Pɔɔl ale Silas a yaa jam boro a puusi Naawen ale a yi yiila a pak Naawen. Baai ate ba jam maa yik ba a lik la, a yaa jam a wom Pɔɔl ale Silas ale a nye dii la. ²⁶ Teŋka a yaa deri choa nna yegayega ate likka yenni me a choa ate ku an bola beniya ate diinaŋa noaŋa a deri lagri, ate choroma ŋaai ate ba pa bobi ligrima la a yaa deri gebi me. ²⁷ Likka yenni limsidɔwa a yaa yiri ga a nya ale likka yenni noaŋa a lagriya. Wa yaa yeeri gebi woŋ ayen wa ko wa dek dii nyiŋ la, wa jam a poli kama ayen nuruma a nyini chali be kama. ²⁸ Wa ale jam boro a ayen wa nye dila la, Pɔɔl yaa nya a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni wa ayen, “Kan te fi dek tuem, ti meena bo ka dela.”

²⁹ Limsidɔwa yaa wi ayen ba ta bolim a jam a yaa chali jo yenni po ate yɔgsum yik wa ate wa nyiŋka yaa a gok nna pampam ate wa yaa lo Pɔɔl ale Silas niŋ ³⁰ a yaa ta Pɔɔl ale Silas a nyini peelim ate wa yaa weeni ba ayen, “M koba, ku a fe ayen m nye ka se ate m nya varibasika?”

³¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ta siaka ale Nyɔŋɔ Yeezu, ale fi le nya varibasika, fi ale fi doƙdemma meena.” ³² Ba yaa sak wa ale baai meena ale bo wa yenni po la Nyɔŋɔwa wanni. ³³ Dila powa degadega yok kula ate nuruwa a yaa yik ba a sugri ba niraŋa ate ba deri te wa ale wa doƙdemma soka. ³⁴ Wa yaa ta ba jo wa doƙku a nye ŋandiinta a te ba. Wa doƙdemma meena sue a yaa jam peenti nna yegayega dii nyiŋ la, ba ta siaka ale Naawen kama.

³⁵ Vari ale ga veenti la, Aroom teŋka kpaŋŋa a yaa tom limsidɔba ale tuntomiŋ ka de ayen, “Ni basi ate nuru bala cheŋ.”

³⁶ Limsidɔwa yaa weeni Pɔɔl ayen, “Aroom teŋka kpaŋŋa a tom weeni kama ayen m lagi fi ale Silas a basi. Dila nyiŋ yɔgyɔgla de, ni nyini cheŋ ale suyɔgini.”

³⁷ Alege Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, “Ba an nya ale ti kaasi wari ya, alege ba nak ti ate waai meena a nya. Tama ka Aroom dem. Ba nak ti a yaa ta ti ga yuk basi likka doƙku po. Alege yɔgyɔgla de, ate ba yaa a yaali ayen ba basi ti ate nuru kan seba ku noai po? Aawo, dila kan tom! Ku a fe kama ate Aroom kpaŋŋa dek a jam dela jigini a lagi ti a basi.”

³⁸ Limsidɔma a yaa ga weeni ate Aroom teŋka kpaŋŋa wom. Ba ale ga wom ayen Pɔɔl ale Silas ka Aroom demma la, yɔgsum yaa yik ba ³⁹ ate ba cheŋ a ga weeni ba ayen ba kaasi ale ge yaa lagi ba ate ba nyini a yaa saalim ba ayen ba basi teŋka po. ⁴⁰ Pɔɔl ale Silas a yaa basi likka doƙku ale ge cheŋ Liidiya yenni. Dula jigini, ba yaa tu chaab ale Kirisita bisinsila a yaa biisi wie a deŋsi ba kpa ale ge yaa basi ba ale cheŋ.

17

¹ Pɔɔl ale Silas a yaa nman va Amfipolise ale Apoloniya tenɔsana a taam chɛn Tesalonika tenka. Juuma tuka yeri dinyi ale jam za Tesalonika po. ² Ase Pɔɔl nyiem ale a nye dila la, wa yaa chɛn ga jo tuka yenni po. Wa jam bo ka dula ate ku paari Juuma Vuusum Danni ku noa buta a jo ba tuka yenni po a pa Naawen Gbanɔka a biisi a daliɛn ale ba a ³ tɔgi Gbanɔka wienɔkie a sak ba ayen ku sak ba ayen ku jam a fe kama ayen Kirisitawa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la a nam ate ba yik wa a ko ale ge ate wa nman yiri kum po. Pɔɔl yaa weeni ayen, “Kirisitawa de ate Naawen puulim ayen wa le tom ate wa jam la, ale Yeezu. Be ka wala wie ate mi ta jam ayen m biisi a sak ni.” ⁴ Juuma ale wom nna la ba gela a yaa sum siak ayen Pɔɔl ale a biisi dii la ka wensie a yaa pa ba dek a gum chaab ale Pɔɔl ale Silas. Giriki demma me yegayega baai ale a chali Naawen la, ale nipooba ba gela baai ale chim nuru kpeenta la bala meena jam siak kama a maa va Pɔɔl ale Silas.

⁵ Alege Juuma a yaa jam a de nyuri ale Pɔɔl ale Silas. Juuma yaa yik tenka po nuru baai ale kan a yaali tuima ale a yaali kpaliɛsa a bo tenka po siuk kpeentaɛna niɛsa a nyiem a chɛn la a nyo jigi yɛn ate ba yaa maa chaab a nye ate supuurim a jam waai meena jigi tenka po ate ba a nuemu nna yegayega. Nuruma yaa nye dila a chali chɛn nuru wanyi ate ba a wi ayen Jeessin la yeri po. Ba jam a poli ayen ba a gisi ka Pɔɔl ale Silas dila ate ba dan nya ba abe ba yik ba a ta nyini peelim a te nuruma. ⁶ Alege ba ale jam nye dila ale ge ba an nya ba la, ba yaa yik Jeessin dek ale Kirisita bisana gela a vuuri a ta ba jam tenka kpanɛna jigi a yaa a nuemu ate ku a jueli a weeni ayen, “Nuruma de a ta ka daanika a jam jigi meena. Yɔgyɔgla de, ba ale nna a jam tama tenka po ⁷ ate Jeessin a yaa basi ate ba bo wa yenni po. Ba meena a kaasi ka Aroom tenka nakpionku Siiza sinsanɛna. Ba a weeni kama ayen nakpionku choa ale boro. Wa yoi ale Yeezu.” ⁸ Tenka po kpanɛna ale nuruma ale wom nna la, ku yaa ta popola tɔgatɔga nna yegayega a jam ba jigi. ⁹ Kpanɛna yaa basi ate Jeessin ale mbala a tuni ligi nɔai ale magsi ba tuni la, abe ba basi ba ate ba yaa chɛn.

¹⁰ Ten ale jam sobri la, Kirisita bisana a yaa basi ate Pɔɔl ale Silas a chɛn Beria tenka. Ba ale jam paari dula la, ba yaa ga jo Juuma Tuka Yenni po. ¹¹ Tenka la demma a jam a zunchoɛn Tesalonika demma de ale Naawen wamanɔsana womka kama. Ba kasim jam lagi ba tue meena nalimnyini kama a wom wamanɔsana. Daa meena ba a karim ale a zamsi Naawen gbanɔka wienɔka kama ayen ba nya ase Pɔɔl ale a biisi dii la ka wensie ya. ¹² Juuma yegayega a jam ta siaka kama ale wamanɔsana. Girik tenka nipooma yegayega baai ale chim nuru kpeenta la ale Giriki demma nidɔama a jam maa ta siaka kama. ¹³ Alege Juuma baai ale jam bo Tesalonika ale wom ayen Pɔɔl sak Naawen wanni Beria tenka me po la, ba yaa nman jam dula me a yik nuruba a nyo jigi yɛn a paasi ba ayen ba ta daanika a jamu. ¹⁴ Kuna bula beniya ale ge ate Beria demma Kirisita bisana a basi ate Pɔɔl a chɛn nya kpeema kunɔkonini, alege Silas ale Timoti a yaa wari Beria. ¹⁵ Nuru baai ale jam ta Pɔɔl a chɛn ayen ba basi la, a jam ta wa a chɛn paari ka Atens ale ge pilim nmani Beria. Pɔɔl jam te ba ka tuntomin ayen ba weeni Silas ale Timoti ayen ba dan nya siuk yɔgyɔgla de ba jam wa jigi.

¹⁶ Pɔɔl ale jam bo Atens tenka a limsi Timoti ale Silas la, wa yaa jam nya ale bogluta a kasim jam sueri tenka de po meena. Nyaku de a yaa jam te wa supuurim nna yegayega. ¹⁷ Daa meena wa kasim jam a daliɛn kama ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba ale a chali Naawen la ba tuka yenni po.

Daa meena me wa jam maara a daliŋ kama ale nuru baai meena ale bo yaba peelitaŋa po la. ¹⁸ Sagrɔba ale jam boro. Ba jam ka toɔgatoɔa buye. Ba bunyi wa yoi a jam ale Ɛpikuriyos demma. Bunyiwa me yoi a jam ale Sitooyik demma. Ɛpikuriyos demma ale Sitooyikma sagrɔma me a jam maa nak nampaga kama ale Pɔɔl. Ba gela a jam bek wa ayen, “Nuruwa de a ti an za a nak ka boan jaab guŋgoŋ dila?”

Ba gela me weeni ayen, “Ku a nye ase wa a biisi ka teŋsa si chaab bogluta wie la.” Ba weeni dila kama dii nyiŋ la, Pɔɔl a yaa biisi a magsi chaab ale ka Yeezu ale kpi ale ŋman yiri kum po dii la. ¹⁹ Dila nyiŋ la, ba yaa weeni Pɔɔl ayen wa jam sagrɔma kpaŋŋa tuka jigini ate ba a wi ayen Ariyapagus la a jam siak wiik. Wa yaa siak a jam ate ba yaa bek wa ayen, “Pɔɔl, tama a yaali kama ayen fi weeni a sak ti sinsak paali ŋaai ate fi a sak la kiri. ²⁰ Ti ale wom ale wie ŋaai ate fi a weeni la gela ka wachansa ti tue po la ate ti a yaali ayen fi weeni ŋa kiri a sak ti.” ²¹ Ba jam bek Pɔɔl nna kama dii nyiŋ la Atens demma ale nicham baai ale maa bo teŋka po dula la a nyiem kasim a yaali ayen ka ba a weeni chaab abe ba a wom me wa paala ale popola paala wie. Ba nyiem ŋman ka wari wari a nye a gum nna po.

²² Pɔɔl yaa yiri zaani Ariyapagus nuruma niŋ a weeni ba ayen, “M nya kama ale nama Atens demma a yaali Naawen wie ka nna yegayega. ²³ Dii nyiŋ la, mi ale kasim wa teŋka po a taam la, mi nya jigi ŋaai meena ate ni a kaab la ale bogluta ate ni se zaani a ŋmarisi kunyi nyiŋ ayen, ‘Naawen dii ate ti ze la.’ Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dii ate ni a te di zula alege ni ze di la, ka Naawen dila ate yɔgyɔgla de mi a biisi di wari a sak ni. ²⁴ Wa ka Naawen waai ale nye teŋka meena ale jaab buuri meena ale bo ka po la. Wa ka waaai ale ka wenŋmazuk ale teŋzuk Nyɔɔ la. Wa be an bo daa yeri ŋaai ate nurubisa se la po. ²⁵ Yaase ku be kan fe kama ayen Naawen pa nurubiik ate wa nye wari a te wa. Dii nyiŋ la ka wala dek ale a te nyuvuri jaab buuri meena. Be ka wala me ale a te nurubiik meena jaab buuri meena me. ²⁶ Wa liŋ nye ka nuru yeŋ, a yaa va nuru wala nyiŋ a nye nuru boari toɔgatoɔa teŋzuk de meena. Ka wa dek me abe ale poli diipo ate teŋsa toɔgatoɔaka teŋzuk de ale boro a beni la. Wala dek me abe ale daani teŋbananŋa a te teŋsa toɔgatoɔaka teŋzuk de. ²⁷ Naawen nye nyaŋa de meena kama ayen ku basi ate nurubiik nyiem a gisi wa ate da dii dai ba бага a nya wa. Alege, ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen moata ti ka nna farafara ²⁸ ase nuru wanyi ale weeni dii ayen,

‘Ka wala ale basi ate ti vua a nyiem a cheŋ ale boro.’

Ku a nye ase ka ni dek nuruma ale ŋmarisi dii ayen,

‘Tama me ka wa bisa la.’

²⁹ Tama a be dan ka Naawen bisa, ku a fe kama ayen ti kan a poli ayen wa a neensi ka kuta a yaase tintana ate nurubiik a pa wa dek yam a peesi ba la. ³⁰ Diipo ate nurubiik a jam ze Naawen la, wa an jam te nurubiik waalika ase ku ale magsi ayen wa te ba dii la. Alege yɔgyɔgla de, wa yaa a weeni nurubiik meena jigi meena kama ayen ba tagri basi ba wabaata tuimaŋa tomka. ³¹ Boan nyiŋŋa, wa dak ka dai ayen dai dila dannni abe wa pa nuru wanyi ate wa lueri ayen wa va wala nyiŋ a bo teŋzuk de meena wensie buusa. Nuru wala abe ale wa nak a yiri kum po ayen ku basi ate nuru meena seba chak nalimnyiini ku le sum nye kama.”

³² Nuruma ale wom ale Pɔɔl a biisi magsi chaab ale yiri kum po wie la, ba gela a yaa jam nye wa a la. Ba gela me a weeni ayen, “Ti ŋman a yaali kama ayen fi biisi nyaku de wie ate ti wom.” ³³ Pɔɔl a yaa basi tuka jigini ale cheŋ. ³⁴ Nuru ba gela ale jam maa gum wa po a ta siaka ale

Yeezu. Nuruma de po wanyi yoi ale Daanisios. Wa jam maa ka Ariyapagus kpaŋŋa po dinyi. Nipok me ale jam maa ta siaka. Wa me yoi ale Damaris. Nuruba ba chaab me a jam maa ta siaka a gum du.

18

¹ Pɔɔl ale ga biisi ale Ariyapagus kpaŋŋa tuka a nueri la, ku ŋaŋnyin ate wa yaa basi Athens ale cheŋ Korinti. ² Dula jigini wa yaa nya Juu wanyi, ate ba a wi ayen Akiila. Ba biak wa ka Pontus teŋka. Wa ale wa pɔk ale jam nyini Italiya teŋka jam daaŋa de. Wa powa yoi ale Pirisila. Ba jam nyini teŋ kala jam kama dii nyin la, Nakpionku Kilodiyus ale jam te wada ayen Juuma meena basi Aroom teŋka. Pɔɔl yaa cheŋ ayen wa nya Akiila ale wa powa. ³ Wa jam a goa ale ka bala ale a tom ale ba dii nyin la Pɔɔl jam a baali ka duŋsa gbaŋsa a da ase Akiila ale wa powa ale jam a nye dii la. ⁴ Juuma Vuusum Daaŋa meena wa nyiem jam ta ka biik ba tuka yenni po ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a biisi ale a poli ayen wa dan бага abe wa nye ate ba ta siaka ayen wa ale a biisi dii la ka wensie.

⁵ Silas ale Timoti ale nyini Masidoniya a jam la, ba jam a paari ale Pɔɔl yaa kasim jam pa ka daaŋa meena wa boka po a kasim a sak Juuma Naawen wamaŋsaŋa a biisi ate ku a lagri ayen Yeezu ale Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la. ⁶ Nuruma ale jam a weeni ale a biisi wa a kaasi ayen ba kan yaali wa ale a weeni dii la, Pɔɔl me yaa kpaanti wa gattaŋa paasuku ayen ku sak ba ayen wa a kaam ba kama a weeni ayen, “Ni dan be nama dek ale soa dila. Ku daa mi niŋŋa a zaani yogyogla de a ta a cheŋ m le cheŋ ka nuru baai ale kan daa Juuba la jigi.” ⁷ Pɔɔl yaa basi ba ale cheŋ nuru wanyi waai ale kan daa Juu la yeri. Wa yoi ale Titus Jasitus. Wa jam ka waai ale a chali Naawen nna yegayega la. Wa yenni jam za mɔata ka Juuma tuka yenni. ⁸ Nuru waai ale jam chim tuka yenni kpaŋi la yoi ale Kirisipus. Wala ale wa dokdemma meena a jam ta siaka kama ale Nyɔŋɔwa. Nuruba yegayega me Korinti teŋka a jam maa wom wamaŋsaŋa kama a yaa ta siaka a tuesi soka.

⁹⁻¹⁰ Yok kunyi ate ku yaa nye Pɔɔl jigi ase wa goa daasim kama la ate wa nya Nyɔŋɔwa ate wa weeni ayen, “Kan chali yɔgsum, boan nyinŋa, mi bo ale fu, kama. Nuru karo a бага a te fi tuomɔa. Kan sina, a biisi boan nyinŋa, mi ta ka nuruba yegayega teŋka de po, baai ale a limsi ayen ba wak mi wann.” ¹¹ Pɔɔl jam bo dula jigini ate ku paari ka bein ale geli a sak nuruma Naawen wann.

¹² Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Galiyo, ate Aroom teŋka a jam lueri wa ate wa chim Gomina a tagri Aroom teŋka zuk a ga bo Korinti teŋka a nya Akaaya teŋka zuk. Diipo ate nuruwa de a jam chim Akaaya Gominawa la, dila powa ate Juuma a jam maa chaab a yik Pɔɔl ale pagrim a ta wa cheŋ dok kuui ate Aroom demma a biisi biisaŋa la. ¹³ Ba jam a weeni kama ayen, “Nuruwa de Pɔɔl, a kasim pii ka nyin a paasi nuruma ayen ba a te Naawen zula ŋaai ale kan a va sinsaŋŋa ale a sak dii la.”

¹⁴ Pɔɔl ale deri lagi noai ayen wa biisi a vari wa dek basi la, Galiyo yaa weeni Juuma ayen, “Ku daam dan ka wari dii ale ka wabiok a yaase wakaasuj ate wa nye, ku te nala kama ate m ta chichiiba ale nama Juuma nna, ¹⁵ alege ku ka wa dii ale ka nampaga wari a magsi chaab ale wie ŋaai ate ni pa a biisi la, ale nuruba yue la, ale sarak ŋaai ate nama nyiini a va la, ku a fe kama ayen ni dek abe biisi a magsi chaab. Mi kan chim wienŋa de chaab boteero.” ¹⁶ Galiyo weeni dila ale ge yiak ba ate ba nyini biisa dokku po a nyini. ¹⁷ Ba meena yaa yik Sositenisi waai ale jam ka tuka

dokku kpagini la a zaani biisanja dokku ninj a nak. Alege dila an jam daani Galiyo ale magla me.

¹⁸ Pɔɔl jam bo Korinti tenka ale Kirisita bisanja ate ku beni ka nna yegayega. Da yenj wa ale Pirisila ale wa chorowa Akiila a yaa banti ba ale ge jueli naaruŋ a cheŋ Siriya. Ba ale jam zaani Kenkeriya ayen wa jueli naaruŋku a cheŋ la, Pɔɔl jam poni wa zukku kama, dii nyinj la wa pe kama a magsi chaab ale dila. ¹⁹ Ba ale jam paari Efisos tenka la, wa yaa basi Pirisila ale Akiila dula jigini. Pɔɔl yaa biisi biik ale Juuma ba tuka yenni po. ²⁰ Ba yaa weeni wa ayen wa goa magla ale ba alege Pɔɔl zeri ²¹ alege weeni ba ayen, “Ku dan ka Naawen yaalika m le pilim nman jam ni jigi.” Pɔɔl weeni dila ale jueli naaruŋ a zaani Efisos a cheŋ.

²² Wa ale jam paari Siizariya la, wa yaa cheŋ Jerusalem a ga puusi Kirisita bisanja ale a tu chaab dula jigini la ale ge a yaa cheŋ Antiok. ²³ Wa ale beni maga dula jigini la, wa yaa basi dula, ale va Galatia ale Firijiya tenjanja po a denji Kirisita bisanja kpa.

²⁴ Juu wanyi ate ba a wi ayen Apolos ate ba biak wa Alezandiria la, a yaa jam Efisos. Wa jam ka waai ale baga a biisi nna yegayega ale seba Naawen Gbanja wienja nna yegayega me la. ²⁵ Nuruba ale poom lij jam sak wa Nyɔnɔwa siuku wienja nna yegayega ate wa a biisi ale a sak ale nin muna a va siuku nalimnyiini wensie njaai ale a magsi chaab ale Yeezu la. Alege soka kaai nyiini ate wa jam seba la ale soka kaai ate Joɔn te la. ²⁶ Wa yaa piilim a deri a biisi nyaŋa de meena ba tuka yenni po ale kan chali yɔgsum. Alege Pirisila ale Akiila ale wom biika la, ba yaa yik wa a togi Naawen siuku meena wienja ate nja lagri a te wa nalimnyiini. ²⁷ Apolos yaa poli ayen wa jueli naaruŋ a cheŋ Akaaya tenka. Kirisita bisanja ale jam bo Efisos la a yaa denji wa kpaɪ a nmarisi gbanj a te Akaaya Kirisita bisanja a saalim ba ayen ba tuesi wa nalimnyiini. Wa ale jam paari du la, wa jam maa maari nna yegayega baai meena ale va Naawen niaka nyinj a chim Kirisita bisa la. ²⁸ Boan nyinŋa, wa kasim jam nak ka nampaga ale pagrim a biisi yak Juuma. Ba nyini ka peelim a nak namparŋa ale chaab dila ate Apolos a yaa biisi a ta nyini Naawen Gbanja wienja po ate ku lagri ayen ku sak ba ayen Yeezu ka Kirisita waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la.

19

¹ Apolos ale jam bo Korinti la, Pɔɔl yaa cheŋ va Galatia ale Firijiya tenjanja sunsuŋ po a taam nyini cheŋ Efisos. Dula jigini, wa yaa nya njanviriiba ba gela ² a yaa bek ba ayen, “Diipo ate nama chim Kirisita bisa la, nama tuesi Naawen Chiika?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an poom wom ayen Naawen Chiik boro.”

³ Pɔɔl yaa bek ba ayen, “Ku be dan ka dila nama abe tuesi ka boan soka?”

Ba yaa tulisi Pɔɔl ayen, “Ka Joɔn soka ate tama tuesi.”

⁴ Pɔɔl yaa tulisi ayen, “Soka kaai ate Joɔn te la, wa te ka baai ale basi ba wabaatanja tomka la. Wa jam te ba kama ale ge weeni Izirali demma ayen ba be pa ba dek a te waai ale bo njanj a cheena la. Kula nyonɔwa ale Yeezu.”

⁵ Ba ale wom nna la, ba yaa tuesi soka Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyinj. ⁶ Pɔɔl yaa pa nisima a vi ba zuk ate Naawen Chiika yaa sinj jam ba zuk ate ba deri jam biisi be sii ale kan daa ba dek biisa la a yaa weeni Nyonɔwa ale weeni ba ayen ba weeni dii la. ⁷ Baai ale jam nyɛ nna la, a jam a nye ase ka nuruba pi ale baye la.

⁸ Chiisa sita meena Pɔɔl kasim jam a jo ka Juuma tuka yenni po a biisi wie ale nuruma. Pɔɔl a kasim pii nyin a biisi ale ba ayen ba minj chak Naawen Naamu wie ale ka dii la. ⁹ Alege ba gela tue a jam kpari ka nna yegayega ate ba jam kan yaali ayen ba ta siaka, ate ba jam a biisi be bulorisa nuruma meena ninj a magsi chaab ale Nyɔnɔwa siuku. Dila nyin la, Pɔɔl yaa yik njanviirima ate ba maa chaab a basi ba ale cheɲ. Daa meena Tiranus yenni po Pɔɔl jam a biisi ka biik ale nuruba dɔk kpion kuui po ate nuruba kali a sak nuruba la. ¹⁰ Wa kasim jam a nye ka dila ate ku ga paari a yaase ku gaam bena naye ate nuru baai meena ale jam bo Asia tɛnka po la (Juuma ale baai ale kan daa Juuba) a jam wom Nyɔnɔwa wannɪ.

¹¹ Naawen a jam pa Pɔɔl a tom wakperikaliisa gaam wakperikaliisa ale ka dii la kama. ¹² Wa lakima ale tuima ga tii ate wa jam ta la, nuru a dan pa nanta bala wanyi a ta ga yɔgnyienj jigi kula nyɔnɔwa nyinɛtilanja a yaase wa chichiribaataŋa a basi wa kama. ¹³ Juuma baai me ale jam boro a nyiem a gilim a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi la, ba me a jam pii ka nyin pa Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyin a nye dila. Ba yaa weeni chichiribaataŋa ayen, “Yeezu waai ate Pɔɔl a sak wa wienja la, yonni nyin ate mi a weeni fu ayen fi nyini nuruwa zuk po a nyini.” ¹⁴ Baai ale jam a nye nna la ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni wanyi bisa. Ba jam ka bisa bayopoi. Ba kowa yoi jam ale Sikiwa.

¹⁵ Chichiribioku yaa weeni ba ayen, “Mi seba Yeezu kama, m be seba Pɔɔl me kama. Alege nama, ka bana?”

¹⁶ Nuruwa yaa deri yiri a tu chaab ale ba meena a nak ba yiak. Ba meena yaa yiri chali ale nira ale chabɔla a basi nuruwa yenni. ¹⁷ Juuma meena ale baai ale kan daa Juuba ate ba meena bo Efisos la a jam wom nyaku de kama ate yɔgsum yaa jam yik ba meena ate Nyɔnɔwa Yeezu yonni a jam nya zula nna yegayega. ¹⁸ Baai ale chim Kirisita bisa yɔgyɔgla de la bala yegayega a yaa jam nyini peelim a siak ale a weeni wie njaai ate ba jam nye la. ¹⁹ Ba yegayega baai ale jam ka sampoporisa a yaase tiita nyam la, a jam ta ba gban sii ate ba a nya si po a tom ba tuimaŋa la a jam jigi yey waai meena nimbie po a ju ba a basi. Ba jam maa pa gbansanja ligra meena a gum du kama, ŋa dan cheesi gum chaab ŋa a paari ka ligbie tusa pisinu. ²⁰ Siuk kula po ate Nyɔnɔwa wannɪ a kasim jam a tagli tɛnka meena ale pagrim.

²¹ Wienja de meena ale ga nye la njannyin ate Pɔɔl yaa poli wa zuk po ayen wa le va ka Masidoniya ale Akaaya njannyin a taam cheɲ Jerusalem. Ba yaa weeni wa de ayen, “M dan cheɲ dula, ku a fe kama ayen m basi dula abe m cheɲ Aroom tɛnka.” ²² Dila nyin wa yaa tom baai ale maara a maa wa la po baye, Timoti ale Erasitus ayen ba cheɲ Masidoniya ale ge ate wa deka a diem wari Asia tɛnka ate ku beni maga.

²³ Ku jam ka nna po de ate daani kpien a jam jam Efisos tɛnka Nyɔnɔwa Siuku wienja nyin. ²⁴ Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Dimetirus. Wa jam pa ka kuta tii ale a nyagsi la, a nye nanta a da. Wa jam a nye ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Atimis la yenni a da. Wa tuimaŋa de a jam basi kama ate baai ale a nye nanta bala a da la a jam nya tuima. ²⁵ Wa yaa jam wi nuruma de chaab ale baai ale a tom ale ba la ate ba jam jigi yey ate ba nye tuka. Wa yaa piilim wa biik ayen, “M dɔaba, nama dek seba ayen ti jigsika meena a nyini ka tuini de po. ²⁶ Nama dek abe nya kama ale wom nuruwa de Pɔɔl ale a nye dii la. Wa a weeni kama ayen bogluk tii ate nuruba pa ba nisima nye la, a ka pagrim fiifiik me la. Wa a biisi dila a paasi nuruba yegayega kama. Efisos ale Asia tɛnka meena po ba siak wa

ale a biisi dii la kama. ²⁷ Mi abe a chali ka yogsuṃ ayen ti tuimaṃa de a le nya ka yoi kaasuṃ. Daa dila nyiini, mi a chali yogsuṃ me ayen bogluku kpionku Atimis yenni kan ta kiri ya. Bogluku dek me le jogi yue, ku kan njan nya zula. Waai meena Asia tenka po ale tenka meena ale doa a ga saari la abe a te zula bogluku de kama.”

²⁸ Nuru boanni ale ga wom wienja de la, ku yaa puuri ba sue ate ba yaa deri a kaari a weeni ate ku a jueli wein a tulisi chaab ayen, “Efisos bogluku Atimis ka boglu kpion.” ²⁹ Nuemu ka de a yaa jam deri basi ate Efisos tenka po meena a nye nna nglim. Nuru boanni de a yaa maa chaab a yik Masidoniya demma bayewa ate ba a wi ba ayen Gayus ale Arisitaakus la. Ba jam va ka Pɔɔl a cheṃ ate ba yaa yik bala ba noai bayewa a ta ba chali cheṃ juijui ate tenka nuruma a nyiem tigi chaab a nye tuka la. ³⁰ Pɔɔl dek a jam a yaali kama ayen wa zaani nuru boanni niṃ a biisi alege Kirisita bisanja an jam siak ate wa nye dila. ³¹ Tenka meena kpanja ba gela baai ale jam ka Pɔɔl doaba la, ba me a jam maa te Pɔɔl tuntomij a saalim wa ayen wa kan pa nanj a tabi tuka jigini. ³² Nyanja de meena ale jam a nye la, ale nuru baai meena ale boro a nye tuka la, a jam a na ka chaab, ba gela a weeni wa yeṃ, ba gela me a na a weeni wa di choa, dii nyin la, ba yegayega jam poom ze ba ale jam ayen ba nye tuka ale dii nyin la. ³³ Juuma a yaa weeni Alezanda ate wa taam niṃ ate nuru boanni ba gela yaa kaari ate ku jueli a yaa weeni a sak wa wa a le wa weeni dii la. Alezanda yaa zak nisima ayen ba goori ate wa biisi a tuesi Juuma basi. ³⁴ Alege ba ale ga miṃ ayen wa ka Juu la, ba meena yaa kasim a nuem a na ale noa yeṃ ate ku a jueli a weeni ayen, “Efisos bogluku, Atimis ka boglu kpion.” Ba kasim jam a weeni ka nna ate ku ga beni nna yegayega.

³⁵ Ku njan nyin ate tenka kpanja dinyi waai ale ta pagrim a nya nuru boari zuk la a yaa yuk nisima ate nuru boanni a goori. Wa yaa weeni ba ayen, “M mabisa, Efisos demma waai meena seba kama ayen ka Efisos tenka ale a nya boglu kpionku Atimis yenni zuk. Ku maara nya ka tintain welenj kaai ale nyini wenj mazuk a jam lo la zuk.

³⁶ “Nuru abe karo a nak nampaga ayen nyanja de daa wensie. Dila nyin la, ku a fe kama ayen ni goori abe ni kan tom wari dii ate ni ze di kiri alege a tom di la. ³⁷ Ni ale ta nuruma de a jam dela nna, ba be an zu jaabjaaboa Atimis yenni po, a yaase ba le ku. ³⁸ Dimetirus ale wa nuruma abe dan ta wari a magsi chaab ale nuru waai, ti be ta Aroom tenka kpanja kama, dok kuui ate ba a biisi biisanja la, abe kasim lagri za kama daa meena ate waai a dan ta wa biik ayen wa biisi, wa a cheṃ ka dula. ³⁹ Alege ku dan ka wari dii ate ni njan ta bega nja chaab la, ku a fe kama ayen ti biisi nyaku de ti tuka dai ate ti yaa biisi di a nueri. ⁴⁰ Boan nyinja, wari dii ale nye jinla la, ku njan nyin mi a chali ka yogsuṃ ayen Aroom demma a le toarinj ti kama ayen dii ale nye jinla la, ka nuem kayiok. Ti be ka wari a weeni dii nyin ale soa ate nuemka de a jam la.” ⁴¹ Kpagini ale ga biisi nna meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen ba kuli.

20

¹ Nuem ka de ale ga nueri la, Pɔɔl yaa wi Kirisita bisanja ate ba jam jigi yeṃ ate wa yaa biisi maga dega a denji ba kpa ale ge a banti ba ale a cheṃ Masidoniya. ² Wa yaa nyiem gilim Masidoniya tenjanja meena a biisi biisa nna yegayega denji ba kpa. Wa nye dila ale ge yaa cheṃ Akaaya. ³ Dula jigini, wa jam goa ka chiisa sita. Wa ale jam boro a gomsu ayen wa jueli naaruṃ a cheṃ Siriya tenka la wa yaa miṃ ayen Juuma a jam a poli ka popola baata nyeka ayen ba tu chaab ale wa. Wa yaa tagri wa

popolana ayen wa nman pilim nmani va Masidoniya a taam cheŋ Siriya yɔgla. ⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Purosi. Wa nyini ka Beria teŋka. Wa biik yoi jam ale Sopaata. Biika de ale jam maa va Pɔɔl a cheŋ. Baai me ale jam maa va wa a cheŋ la, ale Arisitaakus ale Sekundus. Bala nyini ka Tesalonika. Mbala jam ale Gayus, wa nyini ka Daabe teŋka, ale Tikikus ale Torofimus. Bala me nyini ka Asia teŋka. Timoti me a jam maa va wa cheŋ. ⁵⁻⁶ Bala de ka niŋ a cheŋ Torowas ayen ba limsi tama. Juuma jam de ka ba tigi kpian dii ate ba kan nɔbi boroboruk kuui ale ta dabinta la a nueri ale ge ate ti yaa zaani Filipai a jueli n̄aarun̄. Ku daa n̄anu dai ate ti yaa paari Torowas nyɛ tuka ale chaab. Ti yaa jam bo ka Torowas teŋka po ate ku ga paari daa n̄ayopoi.

⁷ Asibi dai junɔai ate ti jam jigi yeŋ ayen ti de Nyɔnɔwa n̄andiinta. Pɔɔl yaa jam biisi wie ale nuruma ate ku ta dila ga paari goota sunsun, dii nyin̄ la vari a dan ga veenti, wa a yaali ayen wa basi teŋ kala kama. ⁸ Kanaasa yegayega ate ba jam toati zaani n̄mazuk gbon̄ku dɔkku po ate tama jam kala la. ⁹ Nidɔa bili wanyi ale jam maa kala dɔkku tokparuku zuk dii po ate Pɔɔl jam a boro a biisi la. Nuruwa de yoi ale Yutikus. Goom yaa jam yik wa ate wa goa a ban̄ wa dek a yaa nyini gbon̄ kuui ale saa butawa la siaka zuk a jam lo teŋ. Ba ale jam zak wa ayen wa yiri la, ba ga a nya ale wa kpi kama. ¹⁰ Pɔɔl yaa siŋ teŋ a ga duok wa zuk a gbaari wa ale ge weeni ayen, “Ni kan basi ate ku daani ni, wa vua kama.” ¹¹ Pɔɔl yaa n̄man jueli gbon̄ku zuk ate wa ale n̄aan̄viirima mbala a maa chaab a de Nyɔnɔwa n̄andiintaŋa. Wa ale ga biisi ale ba ate ku beni nna yegayega ate wein binni a poom moata pusi ka la, wa yaa basi ba ale cheŋ jigi yon̄. ¹² Ba yaa ta nidɔa binni a kuli yeri ale supeentik. Wa an jam kpi ya.

¹³ Ti yaa cheŋ ga jo n̄aarun̄ku po a cheŋ Asos teŋka. Pɔɔl jam nyɛ wa popola kama ayen ti basi ate wa dek wa siuk a cheŋ Asos ate ti yaa jam pa wa dula jigini ate ti cheŋ. ¹⁴ Wa yaa ale jam paari tama Asos teŋka la, ti yaa pa wa a nyo n̄aarun̄ku po a cheŋ Mitiliini. ¹⁵ Ti yaa jueli n̄aarun̄ku a cheŋ dila veenti vari a yaa va Kiyos teŋka a taam a paari Samos teŋka. Vari ale ga veenti la, ti yaa paari Militus. ¹⁶ Ti jam gaam Efisos kama dii nyin̄ la wa kan jam a yaali ayen wa beni Asia teŋka. Dii nyin̄ ate wa jam a kpabi la, wa jam a yaali kama ayen wa paari Jerusalem ate wa dan бага abe wa paari Juuma dai kpian dii ate ba a wi ayen Pentekos la.

¹⁷ Pɔɔl yaa zaani Militus a tom tuntomin̄ a te Efisos a weeni Efisos Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpan̄ŋa ayen ba tu wa Militus. ¹⁸ Ba ale jam tu wa la, wa yaa weeni ba ayen, “Nama seba mi boka ale ka dii la kama a zaani da dii danni ate mi jam Asia teŋka meena po dela la. ¹⁹ Nama dek seba ayen m jam zaabi m dek ka nna yegayega, m kasim a kum ka ninyiam a tom m tuimaŋa ase yomo la a te Nyɔnɔwa. Diipo ate m jam a tom dila la, ninam nna yegayega ale jam m jigi dii nyin̄ la Juuma ale jam a nyɛ mu gaasa. ²⁰ Nama dek abe seba me ayen diipo ate m jam nyini peelim ale maa jo ni yeŋa po a sak ni la, mi an zeri ni sakka wa dii a le di te ni maarika la. ²¹ M jam weeni ale nin muna Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, ayen ku a fe kama ayen ba basi ba wabaataŋa tomka abe ba va Naawen a pa ba dek a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita. ²² Yɔgyɔgla de ka Naawen Chiika ale weeni mu ayen m cheŋ Jerusalem ate m siak alege m ze dii ale di nyɛ mu dula la. ²³ Alege m seba kama ayen Naawen Chiika ale kaam mu ayen m seba ale jigi meena ate mi a cheŋ la, ba a le yik mu a lik, daanika me le jam m jigi. ²⁴ Alege mi dek nyuvunni, mi kan nya di ase di ka jaab mi jigi la. Mi a yaali kama ayen m tom tuin dii ate Nyɔnɔwa Yeezu a te mu la

a nueri. Tuini de ale m weeni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa a magsi chaab ale wamaŋ sii ate wa nye a te nuruba niaka nyin la.

²⁵ “M nyiem nama meena po kama a sak Naawen Naamu wie. Yogyogla de, m be seba kama ayen ni wanyi la kan nman nya mu. ²⁶ Dila nyin la, mi a weeni ni kama ale nin muna jinla dannii dekan ayen ni wanyi abe dan be kula daa mi nin ale la. ²⁷ Dii nyin la, mi an tali wariwariya a magsi chaab ale Naawen ale a poli ayen wa nye dii la. ²⁸ Dila nyin la, ni be nmasi a nya ni dekan ale nuru baai ate Naawen Chiika a pa te ni la zuk nalimnyini. Naawen pa ka wa dekan biika ziimu a da Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la. Ni be a nya ba zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ²⁹ M seba a chak kama ayen mi dan basi ni ale cheŋ, nuruba ale ba jam jo ni sunsun po. Ba a nye ase ka piina ale jo piisa sunsun a kaasi ŋa dii la. ³⁰ Di dannii cheena ate nuruba nyini ni dekan po a nyini a velim a paasi ni ate nyaku de basi ate Kirisita bisaŋa a basi ba siuku abe ba maa wa ba. ³¹ Dila nyin la, ni be kpesi ni dekan abe ni a teeri dii po yok ale kantuen ate m kasim jam a kum ale a kaam ni wanyiwanyi ate ku ga paari bena nta la.

³² “Yogyogla de, m pa ni meena a nyo Naawen nisima po ayen wa nya ni zuk. Mi a salim ni me ayen ni va Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale a biisi a magsi chaab me ale wa wamaŋ sii ate wa nye a te ti niaka nyin la. Naawen wamaŋsaŋa de abe бага basi ate ni siaka a pagra a gum du kama. Di nman бага basi kama me ate niak kaai ate wa le pa te wa nuruma meena la le jam nama jigi. ³³ Mi kan jam a yaali nuruba ligra a yaase ba gatta. ³⁴ Nama dekan abe seba ayen mi pa ka m dekan nisimaŋa de a tom tuima a nya jaab meena ate mi ale vaanchaama a jam a yaali la. ³⁵ M be weeni ni kama ale sak ni me wienja de meena po ayen ni dan a tom nalimnyini ase mi ale a tom dii la, ku a fe kama ayen ti a maari niwoba abe ni a teeri wienja de ate Nyonowa Yeezu dekan a weeni ayen, ‘Nuru a dan pa nanta a te nuruba chaab, kula nyonowa ta wein kama a gaam waai ale a tuesi nanta.’ ”

³⁶ Pool ale ga biisi wa biika a nueri la, wa yaa kpi duna ten ale ba a puusi Naawen. ³⁷ Ba ale ga puusi Naawen nueri ale ge ayen ba banti Pool la, ba meena a kasim jam a kum kama a yaa gbaari wa a banti wa. ³⁸ Dii ale potim jam kaasi ba sue la ale Pool ale weeni ba dii ayen ba kan nman nya wa diipo diipo la. Ba yaa bani wa a ta cheŋ njaarunku jigini ayen wa jueli cheŋ.

21

¹ Ti ale ga banti ba nueri la, ti yaa jueli njaarunku a cheŋ yorr a yaa jam paari Kosi tenka. Vari ale veenti la, ti yaa paari Aroodisi tenka a zaani dula a taam paari Pataara tenka. ² Dula jigini, ti yaa nya njaarun ale ku a cheŋ Fonisia tenka. Ti yaa jueli njaarun kula a maa va cheŋ. ³ Njaarunku yaa le paari jigi ate ti jam бага nya Saipurus tenka la, a yaa dam wa ten kala yenin a juga geŋ a yaa ga paari Siriya tenka. Ti ale jam paari Taaya la, ti yaa sin dii nyin la ka dula jigini ate njaarunku nyamma a jam a yaali ayen ba yeeri ba koalimaŋa. ⁴ Dula jigini, ti yaa gisi nya Kirisita bisa a yaa goa ale ba ate ku ga paari daa nayo poi. Naawen Chiika a yaa basi ate ba weeni Pool ayen wa kan cheŋ Jerusalem. ⁵ Ti ale jam boro ale ba ate ti dannii jam paari ayen ti basi ba la, ti yaa banti ba ale nman lo ti chelimu po. Ti ale jam banti ba ale ge a yaa ayen ti cheŋ la, ba meena ale ba pooba ale ba bisa ale jam ta ti a nyini tenka po a ta ti jam paari nyakpeemu noai. Dula jigini ti meena a yaa maa chaab a kpi duna ten a puusi Naawen ⁶ ale ge a yaa banti chaab ate tama me jueli njaarunku a cheŋ ale ge ate ba yaa nman a kuli.

⁷ Ti yaa nman lo ti chelimu po a zaani Taaya a jueli njarun a chen Tolomayas tenka. Dula jigini ti yaa puusi Kirisita bisanja ale ge goa da yen. ⁸ Vari ale ga veenti la, ti yaa basi dula ale nman a chen a ga paari Siizariya. Dula jigini, ti yaa jam boro ale Filip waai ale ka Naawen wena moolidowa la. Wa jam ka bayopoiwa po wanyi baai ate Kirisita bisanja a lueri ayen ba a nya ligrana zuk la. ⁹ Filip jam ta ka leeba banaansi. Ba waai an jam yali nyaya. Ba jam ka Naawen biisiteeroba. ¹⁰ Ti ale jam a goa dula ate ku ga beni maga la, Naawen biisiteero wanyi a yaa jam nyini Judia a jam tama jigi. Wa yoi ale Agabus. ¹¹ Wa yaa jam paari a pa Pool chiakgbanni a bobi wa dek nanja ale wa nisima ale weeni tama ayen, "Naawen Chiika ale weeni dii la, ale nna, ayen, Juuma Jerusalem tenka po a le yik ka di nyonowa a bobi ase nna la a yaa pa wa a te baai ale kan daa Juuba la."

¹² Ti ale wom nna la, tama ale mbala ale jam maa bo dula la, a yaa maa chaab a saalim Pool ayen wa kan chen Jerusalem. ¹³ Alege wa yaa tulisi ayen, "Ka boa ate nama a nye dila, a nye ate m popola a kaasi? Mi poom gomsu magsi kama ayen ba kan bobi mu bobika nyiini Jerusalem, alege m poom gomsu magsi kama ayen m kpi dula jigini Nyonowa Yeezu yonni nyu."

¹⁴ Ti an jam baga fe wa ate wa wariya. Ti yaa pa dila basi ale weeni wa ayen, "Ti a saalim Nyonowa ayen ku meena abe nye magsi ale wa dek ale a yaali dii la."

¹⁵ Ti le jam goa dula jigini ate ku beni maga la, ti yaa nman gomsu ti koalimaja a magsi a yiri chen Jerusalem. ¹⁶ Yeezu njanviirima baai ale jam nyini Siizariya la bala ba gela a yaa ta ti chen nuru waai yenni ate ti jam a poli ayen ti goa la. Nuruwa yoi ale Minaason. Wa nyini ka Saipurus. A ta nyini diipo ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la a piilim boro la ale nuruwa a chim ka Kirisita biik.

¹⁷ Ti ale jam paari Jerusalem la, ti suaatana Kirisita bisanja a jam nye ti tia ka nalimnyini ale supeentik. ¹⁸ Vari ale veenti la Pool yaa maa va ti a chen ayen wa nya Jeemi. Kirisita bisanja ale a tu chaab la Kpanja meena a jam maa boro kama. ¹⁹ Pool yaa puusi ba ale ge a tigi wari meena dinyi dinyi a sak ba Naawen ale va wa tuimaja nyin a tom dii a te baai ale kan daa Juuba jigi la. ²⁰ Ba ale wom wa a nueri la, ba meena yaa te Naawen pimpauk. Ba yaa weeni ayen, "Ti suowa, fi nya Juuma ale piisi dii chim Kirisita bisa la kama. Fi dek be nya ba ale kasim a yaali ale nin muna dii ayen nuruba a va sinsanja la kama. ²¹ Nuruba weeni ba kama ayen ka fi ale a sak Juuma meena baai ale bo ten sii ale kan daa Juuba tenja la, ayen ba kan a va Moosis Sinsanja abe ba kan a gebi ba bisanja yuana yaase ba kan a va Juuma kisitana. ²² Yogyogla de ti a le nye ka se? Ku a fe kama ayen ba wom ayen fi jam ya. ²³ Tama ale a yaali ayen fi nye dii la ale nna. Nuruba banaansi ale bo dela jigini a puulim ale Naawen. ²⁴ Maa va ba a pa fi dek a gum ba po a chen a ga nye ba a le ba nye dii ate ba welema Naawen jigi la. Tunu pami dii meena ate ba a le tuni abe ba nya welensana de la. Fi dan nye dila ba a le nya siuk a yaa poni ba zuimaja yogla. Siuk kula po, nuruba yaa le seba ayen wie naai meena ate nuruba weeni a magsi chaab ale fi la, wensie fiifik la a ka ba biika po, alege ba le nya ayen fi dek fi boka po, fi a va ka Moosis Sinsanja ale a weeni dii la. ²⁵ Alege baai ale kan daa Juuba a yaa chim Kirisita bisa la, gban kaai ate tama nmarisi ayen fi ta ga te ba la, ti weeni ba kama ayen, ba kan a de bogluta ndandiinta, ba kan a de ziim ba a kan nobi jaab buui ate ba an

togri la lammɔa, abe ba kan a bobi nipok baai ale kan daa ba pooba la a goa.”

²⁶ Vari ale veenti la, Pɔɔl yaa de nuruma ninj ate ba chenj a ga nye dii ale dii ale di basi ate ba chim nuru welensa la. Pɔɔl yaa jo Juuma Puusika Yenni po a weeni ku a le pa daa dii ate welensa nyaka tigini de a nueri abe ku ge ate ba yaa nya siuk ate ba nye kaabka a te ba wanyi wanyi la.

²⁷ Ku jam pa ka daa najopoi ate welensa nyaka tigini de a taam. Alege ku ale jam tali maga ate nja nueri la, Juuma ba gela baai ale jam nyini Asia la a yaa nya Pɔɔl Juuma Puusika Yenni po. Ba yaa choa nuru boanni meena a yik Pɔɔl ale pagrim, ²⁸ a yaa nuem ate ku a jueli nna yegayega a weeni ayen, “Izirali demma, ni maari. Ka nuruwa de ale a nyiem jigi meena a sak waai meena ayen Izirali demma ale Moosis Sinsanja ale Juuma Puusika Yenni de bala meena ka nuru kayaata ale sinsak kayaata ale Juuma Puusika Yenni ka yeri kayiok. Yogyogla, wa be njan ta ka nuru baai ale kan daa Juuba la a jam jo Juuma Puusika Yenni de po a tanjim jigi welenka de.” ²⁹ Ba jam weeni nna kama dii nyinj la, ba jam nya ale Torofimus waai ale nyini Efisos la ale wa va ka Pɔɔl a nyiem a nyiemu tenka po ate ba yaa deri poli ayen da dii dai Pɔɔl a ta wa jam jo ka Juuma Puusika Yenni po.

³⁰ Ku yaa kasim deri jam a nye nna najlim tenka meena po ate nuru meena a yaa maa chaab a chali jam Juuma Puusika Yenni po a dari Pɔɔl ale pagrim a ta nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini, a yaa deri ligi Yenni diinaja noanja meena. ³¹ Nuru boanni ale jam a yaali ayen ba ko Pɔɔl la, tuntominj yaa jam paari Aroom tenka sojima kpagi kpeeni ayen wa nya Jerusalem tenka meena demma boro a nye ka kpalinj nna najlim. ³² Kpagi kpeeni yaa deri yik kpagi fiisaja ba gela ale sojiba ate ba yaa chali sinj nuru boanni jigi. Nuru boanni ale nya wa ale sojima la, ba yaa basi Pɔɔl nagta. ³³ Kpagi kpeeni yaa taam chenj Pɔɔl jigi a yik wa ale pagrim a yaa weeni ayen sojima pa choarima nje a bobi wa. Wa yaa bek ayen, “Ka be deno ale nna? Wa nye ka se?” ³⁴ Nuru boanni a yaa deri a nuem ate ku a jueli. Ba gela a nuem a weeni wari di choa, ba gela me a nuem a weeni di choa. Juuma yaa nye nna najlim yegayega ate kpagi kpeeni an jam бага minj wari dii ate Pɔɔl nye la. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pɔɔl chenj juijui ate sojima boro la. ³⁵ Ba ale jam ta wa a jueli dokku tiilarja la, nuru boanni sue a yaa njan njmasi jam a puuri nna yegayega. Dila nyinj ku yaa jam fe sojima ate ba koati Pɔɔl a ji. ³⁶ Nuru boanni a kasim jam a vi wa kama ale a kaari a weeni ayen, “Ko wa.”

³⁷ Sojima ale jam tali maga ate ba ta wa jo yenni po la, Pɔɔl yaa weeni kpagi kpeeni ayen, “Mi a saalim, m weeni wari a sak fu?”

Kpagini yaa bek wa ayen, “Ee, fi a wom ka Giriki? ³⁸ Be dan ka dila, fi daa Ejipti denowa waai dila powa ale jam nye kpalinjka ale gomintiwa a yaa de kpalinj nyeeroba tusa njanaansiwa ninj a ta ba nyini chenj sagini po la?”

³⁹ Pɔɔl yaa tulisi wa ayen, “Aaya, mi daa wala, mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. M be nyini ka tenj kpienj kaai yoi ale yiri nna yegayega. Mi a saalim ayen fi te mu siuk ate m biisi ale nuruma.”

⁴⁰ Kpagi kpeeni yaa te wa siuk ate Pɔɔl yaa zaani tiini zuk a zak nisima ayen nuruma goori ate wa biisi. Ba ale ga goori la, Pɔɔl yaa pa Juuma biika ate ba a wi ka ayen Yiburu la a biisi ale ba.

22

¹ Pɔɔl yaa piilim wa biika ayen, “M suaata ale m koba, ni lak tue wom mi ale za ni nin ayen m biisi a vari m dek a basi dii la.” ² Ba ale wom ale wa a biisi ale ba dek biika Yiburu la, ba yaa nmasi goori nna chorototo ale ge ate Pɔɔl a biisi a chen a weeni ayen,

³ “Mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. Alege mi chim ka Jerusalem dela a yaa chim sagro waai ate ba a wi ayen Gamaliil la sukuuri biik. M zamsi ka ku ale a fe dii ayen mi a zuli nalimnyiini abe mi a va nalimnyiini Juuma Sinsanŋa ŋaai ate ti kokpienŋana a sak ti la. Mi be jam pa m dek kama nalimnyiini a te Naawen ase nama meena baai ale bo dela jinla a pa ni dek nalimnyiini a te wa dii la. ⁴ Mi namsi baai ale a va Yeezu la ka nna yegayega a poom jam a bobi ba gela nidɔaba ale nipooba ta ba ga a lik, ale a ko ba gela me. ⁵ Ni dan bek Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale kpanŋa meena, ba a le siak ayen mi ale a biisi dii la ka wensie. M jam tuesi gbanŋa ba jigi ate ba nmarisi a te ti mabisa Juuma me baai ale bo Damasikus tenka la ayen mi chen dula a ga yik baai ale a va Yeezu la a pa choroma bobi ba a ta jam Jerusalem ate ba nya waalika.

⁶ “Ase mi ale jam bo siuku po a chen a yaa jam mɔata Damasikus tenka la, wenbinni jam bo ka wein zuk sunsun ate wennyamazuk a yaa deri nyagsi nna yegayega a gilim mu. ⁷ Mi yaa lo ten a wom ate lueluk a weeni mi ayen, ‘Sɔɔl, Sɔɔl, ka boa ate fi a namsi mu nna?’ ⁸ Ate mi yaa bek wa ayen, ‘Ka wana, m Nyɔnɔ?’ Lueluku yaa tulisi ayen, ‘Ka mi, Yeezu, Nazaret denowa ate fi a namsi dila.’ ⁹ Nidɔa baai ale jam maa va mi a chen la, a jam nya nyagsika kama alege ba an jam wom lueluku ale jam a biisi dii ale mi la. ¹⁰ Mi yaa bek ayen, ‘Mi le nye ka se m Nyɔnɔ?’ ate Nyɔnɔwa yaa weeni ayen, ‘Yiri chen Damasikus. Dula jigini fi le wom Naawen ale a poli ayen fi nye dii a te wa la.’ ¹¹ Nyagsi kaai ale jam nyagsi la, a jam basi kama ate m deri yi. M vaanchaama baai ale jam maa va mu la, a yaa yik m nisima a ta mu chen Damasikus yɔgla.

¹² “Nuru ale jam bo Damasikus. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa jam ka waai ale a yaali wensiuk wie vaka nna yegayega la. Wa jam a zuli Juuma Sinsanŋa kama. Juuma meena ale jam bo dula la a jam a te wa zula ka nna yegayega. ¹³ Wala yaa jam mi jigi a zaani m ten a yaa weeni mu ayen, ‘M suok Sɔɔl, lagi fi ninanŋa.’ Wa ale ga weeni dila la, mi yaa deri lagri ŋa a yaa nya wa ¹⁴ ate wa deri weeni mi ayen, ‘Ti kokpienŋana Naawenni ale lueri fu ayen fi seba wa ale a yaali dii la, abe fi nya wayorisima Tomteerowa, abe fi wom wa dek lueluku. ¹⁵ Boan nyinŋa, fi ale chim wa seero a weeni waai meena fi ale nya ale wom dii la. ¹⁶ Fi be nman a limsi ka boa jaab yɔgyɔgla de? Yiri, a tuesi soka abe fi puusi a wi wa yonni ate wa sugri fi wabaatanŋa a basi.’ ”

¹⁷ Pɔɔl yaa nman biisi a chen a weeni ayen, “Mi yaa pilim nman chen Jerusalem. Da yen ate mi yaa jam Juuma Puusika Yenni po a puusi Naawen. Diipo ate mi jam boro a puusi la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la ¹⁸ ate mi nya Nyɔnɔwa ate wa yaa weeni mi ayen, ‘Nye nwuli basi Jerusalem yɔgyɔgla de dii nyin la nuruma dela jigini a kan siak fi ale a biisi dii a magsi chaab ale mi la.’ ¹⁹ Mi yaa weeni ayen, ‘M Nyɔnɔwa, ba seba chak kama ayen ka mi ale chen tama tuka yeenŋa po a yik baai ale ta siaka ale fi la a nak ale a lik ba me. ²⁰ Ba ale jam yik Sitiven a ko ayen wa ale jam a sak nuruba fi wienŋa nyin la, ka mi dek abe ale jam maa boro a siak ayen ba ko wa. Be ka mi ale jam a nya baai ale ko wa la

kasaaɗantaɗa zuk.’ ²¹ Nyɔnɔwa yaa weeni mi ayen, ‘Cherj boan nyinɗa m le basi ate fi cherj nna ninɗinɗa baai ale kan daa Juuma la jigi.’ ”

²² Nuruma jam goori kama a wom wa ale biisi dii la, ale ge wa ale ga weeni Nyɔnɔwa nna la, wa yaa weeni wa ayen, wa cherj nuru baai ale kan daa Juuba jigi la, ba yaa kaari nna yegayega ate ku jueli wein a weeni ayen, “Ku an magsi ayen nuruwa de choa a poom maa bo tenzok de, ni ko wa.” ²³ Ba yaa jam a kaari a yik ba gattanta a kpaanti ale njari tintanta a yuk a basi wenzok. ²⁴ Aroom sojima kpagi kpeeni a yaa weeni wa nuruma ayen ba ta Pɔɔl a ga jo sojima yenni po, a miiri wa ate wa weeni a sak ba jaab buui nyin ale soa ate Juuma a kaari ayen ba kan yaali wa la. ²⁵ Ba ale yik wa a bobi zaani ayen ba miiri wa la, Pɔɔl yaa bek soji kpagi dii ale jam za dula la ayen, “Ku va Aroom tenka sinsanɗa ate ni yik nuru waai ale ka Aroom deno la ayen ni miiri alege kan ta wa a cherj biisa dokku a weeni wari dii ate nuruwa kaasi la?”

²⁶ Soji kpagini ale wom nna la, wa yaa ga bek Sojima kpagi kpeeni ayen, “Fi a nye ka boan dila? Fi ze ayen nuruwa de ka Aroom deno?”

²⁷ Kpagi kpeeni yaa cherj Pɔɔl jigi a ga bek wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ka Aroom deno?”

Pɔɔl me yaa tulisi ayen, “Mm”.

²⁸ Kpagi kpeeni yaa weeni ayen, “Mi tuni ka ligra nna yegayega ale ge a chim Aroom deno.”

Pɔɔl yaa tulisi ayen, “Alege a nyini mi biam po mi ka Aroom deno.”

²⁹ Nuru baai ale jam gomsɗi ayen ba miiri Pɔɔl la ale wom nna la, a yaa pilim njmani njan ale ge basi Pɔɔl. Yɔgsum yaa yik kpagi kpeeni dii nyin la wa ale jam min ayen Pɔɔl ka Aroom deno alege wa bobi wa ayen ba miiri wa la.

³⁰ Wa jam a yaali kama ayen wa seba a chak dii nyin ale soa ate Juuma a toarin Pɔɔl la. Dila nyin vari ale ga veenti la, wa yaa foli Pɔɔl choarimanya ale ge a wi Juuma Puusika Yenni kpanɗa ale Juuma tenka kpanɗa ayen ba nye tuka. Wa yaa ta Pɔɔl a cherj ga zaani ba nin.

23

¹ Pɔɔl yaa a nya nuruma po nna zii a yaa weeni ba ayen, “M mabisa, Izirali demma, mi popolana po mi seba chak kama nalimnyini ayen a zaani diipo ate mi kasim boro a jam paari jinla la, Naawen jigi mi ka wariya.” ² Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas yaa weeni baai ale jam za moata Pɔɔl la ayen, ba fobi wa noanni. ³ Pɔɔl yaa weeni Ananaiyas ayen, “Naawen me a le fobi fi me kama. Fi ka zimpaasido. Fi kala ka dula a pa Juuma Sinsanɗa a bu mi buusa alege fi ze ayen fi a kaasi ka Juuma Sinsanɗa ale fi ale a weeni ayen ba fobi mi noanni la?”

⁴ Nuru baai ale jam za moata Pɔɔl la a yaa weeni wa ayen, “Fi a le ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni waai dek ate Naawen soa la?”

⁵ Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, “M mabisa, mi poom ze ayen wa ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni. Dii nyin la, Naawen Gbanɗa a weeni ayen, ‘Ku a fe kama ayen nuru waai kan biisi kpagi dii ale a nya ba zuk la a kaasi.’ ”

⁶ Pɔɔl ale ga nya ale nuruma ba gela ka Sajusiba la, ba gela me Farisiiba la, wa yaa biisi ate ku jueli nna yegayega a weeni kpanɗa ayen, “M mabisa, mi ka Farisii, mi be ka Farisii biik. M be za dela kama ayen ba bo mu buusa boan nyinɗa, mi ta yiila kama ayen baai ale kpi la le njman yiri kum po kama a ta nyuvuri.”

⁷ Wa ale weeni dila a magsi chaab ale kpeebea le ba nman yiri a vua la, Farisiima ale Sajusima a yaa deri piilim ta chaab ate dila yaa nye ate ba poori chaab. ⁸ (Boan nyinŋa Sajusima a weeni kama ayen nuruba a kan nman yiri kum po a vua, ba a weeni kama me ayen Naawen Sabiiloba ale chichirisa karo. Alege Farisiima ta siaka kama ayen nuruba le yiri kum po kama, Naawen sabiiloba ale chichirisa boro kama.) ⁹ Nuemka yaa jam a jueli nna yegayega ate Juuma Sinsanŋa sagrama ba gela baai ale jam maa ka Farisiima nuruba la a yaa yiri a weeni ale pagrim ayen, "Tama an nya wari dii ate nuruwa de kaasi la. Da dii dai ku ka wensie ayen chichirik a yaase Naawen sabiilo ale sum jam biisi ale wa."

¹⁰ Nampanŋa a jam pagra ka nna yegayega ate sojima kpagi kpeeni a jam a chali yogsum ayen ba nin zaan yik Pɔɔl a dari pasi. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba sinuuru boanni po a vari Pɔɔl ba jigi a ta jam a nyo yenni po.

¹¹ Yok kula dek ate Nyɔnɔwa jam zaani Pɔɔl tenj a weeni wa ayen, "Pɔɔl kan a chali yogsum. Fi weeni m wie kama a sak nuruba Jerusalem tenjka po. Ku boa fe kama me ayen fi nye dila degadega Aroom tenjka."

¹² Vari ale ga veenti la, Juuma ba gela yaa nye tuka ayen ba ko Pɔɔl. Ba yaa jam pe ayen ba waai kan de nandiinta a yaase ba nyu nyiam ase ba nin ko Pɔɔl nueri abe ba de yaase ba nyu. ¹³ Nuru baai ale jam maa chaab a poli nna la, a jam gaam pisinaansi kama. ¹⁴ Ba yaa maa chaab a chej Juuma Yenni kpanŋa ale nisomma jigi a ga weeni ba ayen, "Tama maa ka chaab a pe ale nin muna ayen ti kan de jaabɔa ase ti nin ko Pɔɔl. ¹⁵ Yogyɔgla de, ni ale kpanŋa meena abe tom weeni Aroom sojima kpagi kpeeni ayen wa ta Pɔɔl jam. Paasi wa ayen ni a yaali kama ayen ni nmasi wom chak dii dek ale boro a magsi chaab ale wa la. Alege tama ale le poom gomsu magsi kama ate ti ko wa ale ge ate wa poom nya siuk a paari dela jigini."

¹⁶ Alege ba ale jam a biisi nna meena la, Pɔɔl toa biik, a yaa jam wom ba ale a biisi dii meena a magsi chaab ale Pɔɔl la, ate wa yaa chej yeri dii po ate ba lik Pɔɔl la a weeni sak wa. ¹⁷ Pɔɔl yaa wi soji kpanŋa wanyi a weeni wa ayen, "Ta nidɔabinni nna a chej ni kpagi kpeeni jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak kpagini." ¹⁸ Soji kpagini yaa ta wa chej kpagi kpeeni jigi a weeni wa ayen, "Pɔɔl waai ate ti yik a lik la ale weeni ayen m ta nidɔabinni de a jam fi jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak fu."

¹⁹ Kpagi kpeeni dek yaa yik nidɔabinni nisima a ta wa a taam nakpiak a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi tara ayen fi weeni a sak mu?"

²⁰ Nidɔabinni yaa weeni wa ayen, "Juuma kpanŋa a maa chaab a siak kama ayen ba bek fu ate fi dan siak abe fi ta Pɔɔl a chej kpagi kpeemaŋa jigi chum. Ba be ale paasi fu kama ase kpagi kpeemaŋa ale sum a yaali wa ayen ba nmasi wom dii dek chekki ale boro a magsi chaab ale wa la. ²¹ Alege ba dan weeni dila, kan wom ba, dii nyin la, nuruba ale gaam pisinaansi a suk siuk a limsi ayen wa dan jam a paari abe ba ko wa. Ba pe kama ayen ba kan de a yaase ba nyu ase ka ba nin ko wa. Yogyɔgla de ba be gomsu ba dek a magsi kama a yaa a limsi ayen ba wom fi ale ta dii ayen fi weeni a magsi chaab ale wanni de la."

²² Kpagi kpeeni yaa weeni nidɔabinni ayen, "Kan weeni a sak nuru ayen fi weeni wanni de a sak mi." Kpagini yaa weeni dila ale ge basi ate nidɔabinni kuli.

²³ Soji kpagini yaa wi wa soji kpanŋa baye a weeni ba ayen, "Gomsu sojiba kobsiye a magsi ate ba chej Siizariya. Gomsu wusum dueriba

pisiyopoi ale ba wusumaŋa ale nuruba kobsiye baai ale a kpalim ale gbalita la ate bala meena a gum chaab ale sojiba kobsiyewa ate ku dan nak yok ban neok abe fi ta ba cheŋ. ²⁴ Ni ta wusuma jam ate Pɔɔl do. Ni ta wa paari du ale nyinyɔgsa a ga te Gominawa Feliksi.” ²⁵ Kpagini yaa weeni dila ale ge yaa nmarisi gban ayen ba ta ga te Gominawa. Wa ale nmarisi gban ka a weeni dii la ale nna ayen,

²⁶ “Mi, Kilodiyus Lisiyas ale a nmarisi gban ka de a te fi Feliksi waai ale ka Gomina a nya ti meena zuk la.

“Mi a puusi fu nalimnyiini.

²⁷ “Juuma a yik nuruwa de, Pɔɔl kama ale pagrim ayen ba ko. M be wom kama ayen wa ka Aroom deno ate mi yaa cheŋ wa jigi ale sojima ayen m vari wa a basi. ²⁸ Mi abe jam a yaali kama ayen m miŋ wa dii ate wa kaasi la ate ba a toariŋ wa la. Dila nyiŋ ate mi yaa ta wa cheŋ ba kpagi kpeemaŋa jigi.

²⁹ “M be nya kama ale wa an nye wa dii ale magsi ba ko wa a yaase ba ta wa ga lik la. Ka ba dek Sinsanŋa vaka nyiŋ ale soa ate ba a toariŋ wa.

³⁰ “Mi ale wom ale ba a poli kama ayen ba a paasi mi ayen ba a ko wa la, m yaa deri weeni m sojima ayen ba ta wa jam fi jigi. M be weeni baai ale a toariŋ wa la kama ayen ba ta beŋŋa meena jam bek wa fi niŋ.”

³¹ Sojima yaa nye ba kpagini ale weeni ba dii la. Ba yaa yik Pɔɔl yok kula a cheŋ dila tee a ga paari Antipatirisi. ³² Vari ale veenti la, soji baai ale jam a cheŋ nanŋa la, a yaa pilim nmani Jerusalem ale ge basi soji baai ale jam do wusumaŋa la ate ba a cheŋ ale wa. ³³ Ba yaa ta Pɔɔl cheŋ Siizariya a ga paari, pa gban ka a te Gominawa a yaa pa Pɔɔl a nyo wa nisima po. ³⁴ Gomina yaa karim gban ka ale ge yaa bek Pɔɔl ayen, “Fi nyini ka teŋ boa?” Gominawa ale miŋ ayen Pɔɔl nyini ka Silisiya la, wa yaa weeni Pɔɔl ayen ³⁵ “Mi le wom dii ate fi ta la ase baai ale a toariŋ fu la a nin jam.” Gominawa yaa weeni sojiba ayen ba basi Pɔɔl yenni po abe ba nya wa zuk nalimnyiini. Yeri kpeeni de jam ka Naawa Ayerod ale se di.

24

¹ Daa njanu ale jam taam la, Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas ale teŋka nisomma ba gela a yaa va chaab a cheŋ Siizariya. Ba jam ta ka Tetuulos cheŋ ayen wa biisi te ba. Ba yaa jam Gominawa Feliksi jigi a jam zaani wa niŋ a weeni dii nyiŋ ale soa ate ba a toariŋ Pɔɔl la. ² Ba yaa wi ate Pɔɔl jo ate Tetuulos yaa deri piilim a toariŋ wa ayen,

“Feliksi, fi yam buui ate fi pa a nya ti zuk la a basi kama ate ti boro ale suyɔgini a ta nyini dila po dila po. Ti be seba kama me ayen ka fi yammu nyiŋ ate tagrika kasim a jam ti teŋka po ate ti boro ale suyɔgini. ³ Dii po meena wuu ale jiga meena wuu ti kasim a nye ka fi jiam nalimnyiini. ⁴ M be kan yaali ayen m beni fu, alege mi a saalim fu ayen fi le te ti zula a lagi tue a wom ti bigelika de ate ti tara ayen ti biisi la. ⁵ Tama nya kama ale nuruwa de ka nuru biok a ta daanika a jam ti teŋka po. Wa a denŋi ka Juuma ale bo teŋzuk de meena la kpa ayen ba nye kpalin ale Aroom demma. Wa be ka nuru baai ate ba a wi ayen Nazarinba la kpagi. ⁶ Wa kasim jam pii ka nyiŋ a nye ayen wa tanjim Juuma Puusika Yenni ate tama yaa yik wa. Tama yaa poli ayen ti yik wa a bo buusa a magsi chaab ale tama sinsanŋa. ⁷ Alege Lisiyas sojima kpagi kpeeni a yaa jam tuesi wa ale pagrim tama jigi. ⁸ Dila la Lisiyas yaa weeni ayen baai ale a toariŋ wa la a jam fi niŋ a weeni ba ale ta dii la. Fi dek abe dan bek nuruwa de Pɔɔl, fi

dek abe le nya wie ŋaai meena wuu ale soa ate ti a toariŋ wa la.”⁹ Juuma yaa jam pa ba deka gum ba po ate ba meena maa chaab a toariŋ wa a weeni ayen dii meena ate ba a weeni la ka wensie.

¹⁰ Gominawa yaa te Pɔɔl siuk ayen wa biisi. Pɔɔl yaa piilim ayen,

“M seba ayen fi chim boteero tenka de ate ku beni ka nna yegayega. Dila nyin la, ku te mu supeentik ate m zaani fi nin a biisi vari m deka basi. ¹¹ Yɔgyɔgla de ase fi deka dan bek nuruba wienja de fi le wom ayen ka ku da pi ale ŋaye nyiini ale jinla ate mi daam yiri a cheŋ Jerusalem ayen m puusi Naawen. ¹² Diipo ate mi jam jo Juuma Puusika Yenni po la, a yaase ba tuka diinaŋa po la, a yaase tenka po la, Juuma an nya ale mi a nak nampaga ale nuru a yaase m nye wari dii ale basi ate nuruba tigi chaab jigi yeŋ la. ¹³ Ba be an baga ale sak fu ayen wienja de meena ate ba a toariŋ mi la ka wensie. ¹⁴ Alege mi a weeni nyaku de a sak fu kama ayen mi a va ka Kirisita bisaŋa siuk kuui ate nuruma de a weeni ayen ku ka venta la, a puusi ti kokpienŋa Naawenni. M be maa ta siaka kama ale Juuma Sinsanŋa ale a weeni dii meena la kama. Naawen biisiteeroma me ale ŋmarisi ba gbanŋaŋa a weeni ŋaai meena la, m ta siaka kama me ale ŋa. ¹⁵ Mi be ta yiila kama ase nuruma de deka ale ta yiila dii la ayen, waai meena, nuru manŋa ale nuru baata le yiri kum po kama. ¹⁶ Dila nyin la, mi nyiem kasim a pii ka nyin m boka meena po ale m popola po ayen Naawen ale nuru biik kan nya wari m jigi ate ba baga biisi gaam mu.

¹⁷ “Mi ale ga basi Jerusalem ate ku beni maga la, m jam cheŋ kama ayen m te m Kirisita bisa vaanchaama ligra abe m te Naawen tiirim. ¹⁸ Diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po a nye dila la ate Juuma yaa nya mi du. Dila powa ale mi nye welenŋa nyeka tuini a nueri kama. Dila powa me, nuru boari a yaase daanika a jam karo. ¹⁹ Alege Juuma ba gela ale jam nyini Asia tenka a jam maa boro. Ku a fe kama ayen bala deka dan ta wari ayen ba toariŋ mu di nyin ba be jam zaani fi nin a weeni wa dii ate mi nye kaasi la. ²⁰ Yaase fi basi ate nuruma ale za dela la a weeni sak fu diipo ate mi jam zaani kpagi kpeemaŋa nin ate ba nya mu la m nin nye wari kaasi. ²¹ Kan daa ka wari dinyi dekki ate mi jam weeni dila powa ayen, ‘Jinla ate mi za nama nin ate ni a bek mu beŋŋa de mi ale weeni ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama a ŋman vua la nyin.’ ”

²² Alege Feliksi ale jam seba Nyɔnɔwa Yeezu siuku wienja nalimnyiini dii la, a yaa dak da yon ayen ba biisi biika ale ge a weeni ba ayen, “Sojima kpagi kpeeni Lisiyi a dan jam, abe m yaa poli nya dii ate m le weeni la.”
²³ Feliksi yaa weeni soji waai ale a nya Pɔɔl zuk la ayen wa ŋmasi nya Pɔɔl zuk nalimnyiini abe wa basi wa nna fasiyaa yenni po, abe wa basi me ate wa doama a te wa jaab buuri meena ate wa a yaali la.

²⁴ Feliksi powa yue jam ale Durusila. Wa jam ka Juu. Daa maga ale ga taam la, Feliksi yaa jam ale wa. Feliksi yaa tom ayen ba ta Pɔɔl jam. Pɔɔl ale ga jam la, Feliksi yaa lagi tue a wom Pɔɔl ale a togi ku kiri ale ka dii ate nuru weeni ayen wa pa wa deka a te Yeezu Kirisita la. ²⁵ Alege Pɔɔl ale biisi paari nin a yaa boro a biisi wie a magsi chaab ale nye man, ale fi deka taka wie ale da dii dannu ate Naawen a le bo buusa ale waai meena la, nyaŋa de a yaa basi ate yɔgsum yik Feliksi ate wa yaa weeni Pɔɔl ayen, “Fi baga cheŋ yɔgyɔgla de kama. M le ŋman wi fu ate fi jam ase m nin nya siuk.” ²⁶ Feliksi ale jam weeni dila la, wa jam a poli me kama ayen da dii dai Pɔɔl ale te wa ligra. Dila nyin wa yaa kasim jam a tom a wi Pɔɔl maga maga a daliŋ ale wa.

²⁷ Alege bena naye ale taam la, Gomina wa choa a yaa jam tagri Feliksi zuk. Gominawa de yoi a jam ale Poosiyos Fesitos. Dila powa Feliksi a jam a yaali kama ayen wa nye wari ate Juuma supeentik. Dila nyin, wa yaa basi ate Pool bo sojima nisima po.

25

¹ Fesitos ale ga de wa Gomina naamu a yaa soa tenka la, ku daa nata dai ate wa basi Siizariya ale ge cheŋ Jerusalem. ² Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma kpanŋa a yaa jam wa jigi a weeni wa wie ŋaai meena ate Pool kaasi la. Ba meena jam maa chaab a saalim Fesitos ayen, ³ wa maa maari ba ate ba ta Pool a jam Jerusalem. Ba jam weeni dila kama a poli ayen ba le basi kama ate nuruba suk siuku nin ate wa dan jam a taam abe ba ko wa. ⁴ Fesitos yaa tulisi ba ayen, “Ba yik Pool a lik ka Siizariya. Mi dek abe le cheŋ dula ka yogyogla de. ⁵ Ni basi ate ni kpanŋa a va mu cheŋ Siizariya ate ni ga toarinj wa dula jigini.”

⁶ Fesitos a nman goa ale ba da naanin a yaase da pi a gum du ale ge a yaa cheŋ Siizariya. Wa ale ga paari Siizariya ate vari veenti la, wa yaa jo biisanja dokku po a kali wa zukpalika zuk a yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pool jam. ⁷ Pool ale ga jam la, Juuma baai ale jam maa nyini Jerusalem a jam la, a yaa jam za gilim Pool a weeni ayen wa a kaasi ka wie nna yegayega alege ba an jam бага sak ayen ŋaai ate ba a weeni a magsi chaab ale Pool la ka wensie. ⁸ Pool me yaa biisi ayen wa vari wa dek a basi a yaa weeni ayen, “Mi an kaasi Juuma Sinsanŋa a yaase Juuma Puusika Yenni a yaase m biisi Aroom tenka Nakpionku a kaasi.”

⁹ Alege Fesitos ale jam a yaali ayen wa nye wari ate Juuma supeentik la, wa yaa bek Pool ayen, “Fi a le siak a cheŋ Jerusalem ate m bek fu a wom ba ale a biisi ŋaai meena nna a te fu la?”

¹⁰ Pool yaa tulisi ayen, “Mi za ka waai ale tagri Aroom tenka Nakpionku la nin, ale wa dek buusa boka dokku po juijui ale magsi ayen wa bo mu buusa la. Fi dek abe seba chak kama ayen mi an nye Juuma wari a kaasi ya. ¹¹ M be dan kaasi ka wari ate dila nyin ku magsi ayen m kpi, m kan weeni ayen m kan kpi. Alege wensie abe dan kan boro ale ba ale a toarinj mu la, nuru karo a бага pa mi a nyo ba nisima po. Mi a yaali kama ayen ti cheŋ Aroom tenka Nakpionku jigi ate wala bo mu buusa.”

¹² Fesitos yaa nya chaab ale wa nuruma baai ale bo ale wa a sak wa a magsi chaab ale wa tuimaŋa la a nueri ale ge a weeni Pool ayen, “Fi weeni kama ayen fi yaali ayen fi cheŋ ka Nakpionku jigi, be ka wala jigi ate fi le cheŋ.”

¹³ Ku ale ga beni maga la, Naab Agiripa ale wa toa ate ba a wi ayen Beniis a yaa cheŋ Siizariya ayen ba puusi Fesitos abe ba nye wa tia. ¹⁴ Ba ale bo dula ate ku paari dabori la, Fesitos ya tgi Pool wannu kiri a sak Naab Agiripa. Wa yaa piilim tokka ayen, “Nuru ale bo dela ate Feliksi jam yik wa a lik a basi wa dela. ¹⁵ Mi ale cheŋ Jerusalem la, Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale tenka kpanŋa ale jam a toarinj nuruwa de ayen wa nye wie kaasi ate ba yaa jam mi jigi ayen m bo wa buusa. ¹⁶ Mi me yaa tulisi ba ayen tama Aroom demma sinsanŋa a weeni kama ayen nuru waai ate nuru a toarinj wa ayen wa kaasi wari la, bala bayewa a tu chaab a nya chaab ate waai ate ba a toarinj wa la a biisi vari wa dek a basi ale ge ate ti yaa bo ba buusa. ¹⁷ Ba ale ga jam dela la, mi an bula beniya ale ge ka dai dila dannu dek a veenti vari ate mi kali biisa dokku po a weeni ate ba ta nuruwa a jam biisa dokku po. ¹⁸ Wa dachaasana ale ga yiri zaani ayen ba biisi la, ba an poom biisi wakaasima ŋaai ate mi jam a poli ayen ba

ale biisi a magsi chaab ale wa la. ¹⁹ Ba ale jam a biisi dii meena la ale nampaga nakka a magsi chaab ale ba dek wensiuk vakka wie ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Yeezu ate wa kpi alege Pool a weeni ayen wa vua kama la. ²⁰ Mi an jam poli m le m nye dii a wom wensie a magsi chaab ale biisanja de la. Dila nyinj ate mi yaa weeni Pool ayen wa dan siak abe wa chej Jerusalem tenka ate m bo wa buusa a magsi chaab ale wienja de. ²¹ Alege Pool a jam weeni kama ayen wa a yaali kama ayen wa wari dela ate Nakpionku a poli nya wa a le wa nye wanni de dii la. Dila nyinj ate mi yaa weeni ayen ba limsi wa nalimnyiini ate m yaa tom ate wa chej Nakpionku jigi.”

²² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Mi a yaali kama ayen mi dek a wom nuruwa de biik.”

Fesitos me yaa tulisi wa ayen, “Chum fi be le wom wa.”

²³ Vari ale ga veenti la, Agiripa ale Beniis a yaa va chaab a jam ate nuruba nna yegayega a vi ba njaanj a te ba zula. Bala meena a yaa va chaab ale sojima kpagi kpeemanya ale tenka nisom kpeentanya a yaa maa chaab ba meena a ga jo dok kpion kuui ate nuru boari a jo ku po a nye tuka la. Fesitos yaa weeni ate ba ta Pool a jo jam. ²⁴ Fesitos yaa weeni ayen, “Naab Agiripa ale baai meena ale bo dela jigini ale ti la, ni meena nya nuruwa de waai ate Juuma baai ale bo dela Jerusalem tenka la a yaa maa chaab a ta wa wie a jam mi jigi, a kaari a weeni ayen, ku an poom nman magsi ayen nuruwa de a nman bo tenzuk de diipo diipo. ²⁵ Alege mi abe nya kama ale wari karo a magsi nuruwa de kpi kumu de la. Alege wa dek ale weeni ayen wa a yaali ayen wa chej Nakpionku jigi la, ate mi yaa poli ayen m basi ate wa chej Aroom. ²⁶ Alege mi potim ka wari ayen m nmarisi a magsi chaab ale wa a te Nakpionku. Dila nyinj ate m ta wa jam nama meena jigi a potim jam fi jigi Naab Agiripa ayen fi dan bek wa wanni a wom, abe mi yaa ta wari a nmarisi. ²⁷ Boan nyinja, mi jigi, yam ka ku po ate m tom ligro ale ge kan weeni ate ku a lagri dii dek chekki ate nuruba a weeni ayen wa kaasi la.”

26

¹ Agiripa yaa weeni Pool ayen, “Fi ta siuk kama a biisi a te fi dek.” Pool yaa zak wa nisima a puusi Naawa a yaa deri piilim ayen wa biisi a vari wa dek a basi. Wa yaa piilim ayen,

² “Naab Agiripa, mi a poli ayen mi ta ka wein ate jinla mi zaani fi ninj ayen mi biisi a vari m dek a basi ale Juuma ale a toarinj mu ayen mi kaasi la. ³ Fi dek abe seba Juuma kisitanya ale ba beinja a magsi chaab ale ba wensiuku vaka a chak kama. Dila nyinj ate mi a saalim fu ayen fi wom mi ale sudunji.

⁴ “Juuma meena seba mi boka ale ka dii la kama a ta nyini m bifiik po a ta pa a diipo ate mi jam bo m dek tenka ate ku njaaninyinj ate mi bo Jerusalem tenka la. ⁵ Juuma wensiuk kunyi vaka ale pagra nna yegayega. Ku ka tama Juuma wensiuk ate ti a wi ku ayen Farisii. Juuma meena abe seba chak ate ku bein ka nna yegayega ase ba dan a yaali ayen ba biisi wensienja, mi chim ka Farisii m boka po meena a magsi chaab ale Farisii demma nye boka sinsanja ale ka dii la. ⁶ Yogyogla de m be za ka dela ayen ni bo mu buusa dii nyinj la, mi ta yiila kama ale Naawen ale jam puulim dii ale ti kokpiensanja ayen wa le tom varibasido ate wa jam vari ba a basi la. ⁷ Wa dii dek chekki ate ti nuruma yeri zuima pi ale naye wa a yiili ayen ba nya ase ba ale kasim a te Naawen zula yok ale kantuenj dii la. Oo, Naaba be ka yiilanya de choawa ate mi ta la ate Juuma a toarinj mi.

⁸ Be ka boa abe ale soa ate nama baai ale za dela la an baga ta siaka ayen Naawen baga nak kpilima a yiri kum po kama?

⁹ “Mi dek abe jam poli kama ayen m nye dii meena wuu ate m baga nye la ate ku kaasi Yeezu Nazaret denowa yoi. ¹⁰ M be ale jam nye dii Jerusalem tenka la ale la. M jam tuesi ka siuk Juuma Puusika Yenni kpanja jigi a yaa yik Kirisita bisanja yegayega a lik. Daa likka nyiini alege, ti ale jam poli ayen ti ko ba la ka mi me abe ale jam siak ayen ba ko ba. ¹¹ Daa dila nyiini, mi jam te ba waalika ti tuka diinana po ate ku paari ka dii choa, a kasim a nye dila ayen ba le Yeezu. M sunni kasim nmasi jam a de ka nna yegayega ale ba ate mi nyiem poom jam chenj saten yonsa juijui ate ba boro la a te ba waalika.

¹² “Ku jam ka dila nyinj ate mi tuesi pagrim ale wada Juuma Puusika Yenni kpanja jigi a chenj Damasikus tenka la. ¹³ Ku jam ka siuk kula po ate mi jam a chenj la, wenzuk sunsun, Oo Naaba ate mi nya ale ku nyagsi nna kpeglimka a peenti gaam wenbinni a yaa nyini wenyimazuk a sinjam gilim mi ale nuru baai meena ale jam va mi ate ti a chenj la. ¹⁴ Ate ti meena a yaa lo tenj ate mi wom ale lueluk a weeni mi ale Juuma biika ate ba a wi ayen Yiburu la ayen, ‘Soal, Soal, ka boa ate fi a namsi mu nna? Fi a namsi ka fi dek dila.’ ¹⁵ Mi yaa bek ayen, ‘Fi ka wana Nyonon?’ Ate Nyononwa yaa tulisi ayen, ‘Ka mi Yeezu ate fi a namsi. ¹⁶ Alege, yiri zaani nmai. M pa m dek a sak fu kama yogyogla de ayen ku sak ayen m lueri fu kama ale tom fu me ayen fi chim m tomteero. Ku a fe kama ayen fi weeni a sak nuruba chaab dii ate fi nya a magsi chaab ale mi jinla la ale m le m sak fu dii chum diipo la. ¹⁷ M le vari fi dek nuruma Juuma nisima po a basi ale baai me ale kan daa Juuba ate mi le tom fu ba jigi la nisima po me a basi. ¹⁸ M dan tom fu, mi le basi ate fi lagri ba ninana ate ba tagri nyini legini po a nyini jam peelim ninj. Ba ale tagri nyini Sitaana nisima po a nyini a jam Naawen nisima po ate ba ta siaka ale mu ate ba nya wabaatana vonteka ate ba yaa maa bo nuru baai ate Naawen lueri la po.’

¹⁹ “Dila nyinj la, Naab Agiripa, mi a be an zeri dii ale nyini wenyimazuk a jam ate mi nya di ase m goa daasim kama la. ²⁰ Mi yaa piilim Damasikus ale Jerusalem tenjana po ale ge yaa paari Judia tenka meena ale baai me ale kan daa Juuba la, a sak ba ayen ku a fe kama ate ba basi ba wabaatana tomka abe ba pa ba dek a te Naawen abe ba a tom tuim njaai ale a sak ayen ba tagri kama la. ²¹ Ku be jam ka sinsanja de nyinj ate Juuma a jam yik mi diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po la a pii nyinj ayen ba ko mu. ²² Alege zaani dila powa a jam paari jinla, ka Naawen ale jam a maari mi. Ka dila nyinj ate mi za dela ayen m biisi wensie a sak waai meena, nuru fiik yaase nuru kpionj. Mi ale a biisi dii la ale dila degadega ate Naawen biisiteeroma ale Moosis a jam weeni ayen ku le nye la. ²³ Bala jam weeni ayen ku a fe kama ate Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, a nam. Wa be ale ka waai ale wa chim nuru waai ale wa de ninj tenjuk de a yiri kum po la. Wa dan yiri wa le sak wa dek nuruma Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ayen ba baga a nya varibasika kama. Varibasika de abe a nye ase ka nuru ale nyini legi po a yaa jo kantuen peelim po la.”

²⁴ Pool ale jam a biisi nna ayen wa vari wa dek a basi la, Fesitos yaa na wa a weeni ayen, “Pool, fi a yesim kama. Fi gbanja zamsika yegayegaka a basi kama ate fi a yesim.”

²⁵ Pool yaa tulisi wa ayen, “M koa, mi kan yesimu. Wie njaai ate mi a biisi la ka wensie ale jam. ²⁶ Mi baga a nyini ka peelim a biisi ale fi Naab

Agiripa dii nyin la fi dek seba wienja de noai po kama. M seba chak kama ayen fi nmasi kpesi wienja de dinyidinyi kama, dii nyin la, wanni de an sugi nye ka gugoruk po. ²⁷ Naab Agiripa, fi ta siaka ale Naawen biisiteeroma ale a biisi dii la? M seba ayen fi ta siaka kama.”

²⁸ Agiripa yaa bek Pool ayen, “Ku an diem bula beniya ale ge fi a poli ayen fi nye kama ate mi chim Kirisita biik, yaa boa?”

²⁹ Pool yaa tulisi wa ayen, “Ku beni yaa ku an beniya, mi a puusi a te ka Naawen ayen fi ale baai meena ale kali dela jigini a wom mi jinla dannila, nama ale chim ase mi ale ka nuru waai jinla la. Alege m kan poli ayen ni le ta choroma ase mi ale ta dii la.”

³⁰ Naawa ale Gominawa ale Beniis ale mbala meena a yaa yiri zaani ayen ba nyini. ³¹ Ba ale ga nyini nueri la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa an nye wari a magsi wa kpi a yaase ba yik wa a ligi.” ³² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Nuruwa de a poom magsi ka ti basi wa ase wa nin poom kan weeni ayen wa a yaali ayen ka wa chej Nakpionku jigiya.”

27

¹ Gominawa ale jam poli ayen ti jueli naarun a chej Italiya la, ba yaa pa Pool ale ligriba ba chaab a nyo Julyiyos nisima po. Julyiyos jam ka Aroom tenka sojima ben kanyi kpagi. Wa jam ka Nakpionku bensanja kpanja po dinyi. ² Ti jam zaani ka Siizariya tenka a jueli naarun. Ku jam nyini ka Adiramitiyom. Naarunku a jam gomsu magsi ayen ku chej ka jiga naai meena ate naarunta a zaani Asia tenka la. Nuru ale jam maa va ti a chej, wa yue ale Arisitaakus wa jam ka Tesalonika deno. ³ Vari ale veenti la, ate ti yaa paari Saidon. Julyiyos a jam ta zula ale Pool ate wa yaa siak ayen Pool ga nya wa doama ate ba te wa jaab buui ate wa a yaali la. ⁴ Ti yaa zaani Saidon a chej alege vioku a jam a fobi ti kama a ta ti a nmani naanynin ate ti yaa dam ti naarunku a va Saipurus tenka juijui ate vioku an jam pagra la. ⁵ Ti yaa pa Silisiya ale Pamfiliya tensanja a basi a juga gen ale ge yaa taam jam ten kaai ate ba a wi ayen Mira ate ka bo Lisia po la. ⁶ Dula jigini ate soji kpagini a yaa nya naarun ale ku nyini Alezandiria a taam a chej Italiya. Wa yaa pa ti nyo ku po ate ti maa chej.

⁷ Naarun kula po, ti kasim jam a chej ka nna maglamagla ate daanja jam paari dabori nna yegayega ate ti nam nna yegayega ale ge yaa paari Kinides tenka. Ka an jam yalima ale ti. Vioku a jam pagra ka nna yegayega ate ti an nman jam бага a va siuk kuui ate ti jam va la, ate ti yaa nmerin va Kariti tenka juijui ate vioku an jam pagra la a yaa jam va jigi di choa ate ba a wi ayen Salomoni. ⁸ Guuku de jam wona kama a sin nyiamu po. A zaani dula a yaa chej a moata nyakpeemu kunjonini a nam ka dila a yaa jam paari jigi ate naarunta a zaani ate vioku a daa fuk wariwari a kan daani ti la. Dula jigini an jam yalima ale Lasia tenka.

⁹ Ti jam beni ka nna yegayega ate ku ga paari diipo ate ku pagra ale ti chelimu nmani la. Dii me la, dai dii dannila ate ba a nye Juuma tigi dii a magsi chaab ale wabaatanja vondeka la a jam poom taam kama. Dila naanynin, vioku a nmasi pagra kama. Pool yaa te ba sinsanja de ayen, ¹⁰ “M doaba, mi nya kama ale ti chelimu a zaani dela a chej a kan nala. Koalimaja ale naarunku le kaasi kama, kum me abe le jam ti jigi.” ¹¹ Alege soji kpagini a jam ka siaka ale Pool ale weeni nna la. Naarunku damdowa ale ku nyonowa ale jam weeni dii la ale jam basi ate Soji kpagini a siak te ba. ¹² Ba jam weeni ayen juijui ate ba jam za la, an jam nala a magsi ba wari dula noota wenni. Dila nyin la, nuruma yegayega a jam a yaali

kama ayen ku dan siak a nye ba dam a cheŋ ate ba ga paari Foniksi tenka ate ba wari dula ŋoota wenni a vuusi. Foniksi bo ka Kariti tenka juijui ate ŋaarunta a nyiem zaani a vuusi la. Jigini de a tuk ka yenin genj.

¹³ Viok a yaa nyini yenin a gala genj a fuk nna balibali ate ba yaa poli ayen nyaku de ale deri basi kama ate ba nye ba ale poom a yaali dii ayen ba cheŋ la. Ba yaa pa kutuk kpion kuui ate ba nyiem pa a yik ŋaarunju a zaani la a yeeri ku a ta nyini nyiamu po a jueli. Ba yaa jam cheŋ va kuŋkuŋjini noai nna farafara a moata Kariti tenka la. ¹⁴ Alege ku an bula beniya ate viok kpion a yaa nyini a gala genj korinummu po a yaa nyini kuŋkuŋjini a jam ¹⁵ a fobi ŋaarunju. Ku be ale jam pagra nna yegayega ate ti an jam бага dam ti ŋaarunju a va ku po a taam la, ti yaa basi ate ku ji ŋaarunju a ta a cheŋ. ¹⁶ Ti ale jam paari tenj fiik kanyi ate ba a wi ayen Koda ate nyiam a gilim ka la gauŋ nyin ate vioku an jam pagra la. Dula jigini, ti yaa nam nna yegayega ale ge бага a yaa yik ŋaarunju ŋaarunj fiika a zaani. ¹⁷ Ba yaa dari ate ku jueli ŋaarunj kpionju zuk. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa pa mi pagrisa a bobi kenken a gilim ŋaarunj kpionju. Yoŋsum ale jam ta ba ayen dai dii dai ba ŋaarunju a nin zaan a chali ga feri tintain tii ale vi chaab a jueli dua nyiamu tenj a moata Libia nyiamu kuŋkuŋjini noai la. Dila nyin, ba yaa jam a cheŋ magamaga ale basi ate vioku a yaa tusi ŋaarunju a ta a cheŋ. ¹⁸ Va kpionju kasim jam a fobi ka dila tee ate nyamiisaŋa a yiri a jueli wein nna yegayega a jam a lo. Vari ale ga veenti la, ba yaa piilim a koalim ŋantaŋa ŋaarunju po a yuk a basi nyiamu po. ¹⁹ Daa natawa danni ba yaa pa nisima a pa ŋanta baai ate ti ta a nye ate ŋaarunju a zaani ale a cheŋ la gela yegayega me a yuk basi nyiamu po. ²⁰ Daana a jam piisi ka nna yegayega alege ti an jam бага a pa numbiri tu wenbinni a yaase chinmarisa. Vioku me abe kasim jam a fobi ka dila nna yegayega. Ti ŋman jam ka yiila ayen ti a le vuugi.

²¹ Ba ale ga cheŋ ate ku beni alege ba an de ŋandiinta la, Pool yaa yiri zaani ba ninj a weeni ba ayen, “Nidoaba, ku poom magsi ka ni ti wom mi ate ti kan poom ŋman zaani Kariti a dam cheŋ. Nnapode ti ti poom kan nya kaasunju de ale ŋantaŋa de ate ti jogi la. ²² Alege yoŋyoŋla de, ni yik ni dek. Ni wanyi me a kan kpi. Ka ŋaarunju nyiini ale ku kaasi. ²³ Mi бага a biisi nna kama boan nyinŋa, Naawen dii ale soa mi ate mi a te wa zula la, wala sabiilo deemwa yokku ale jam mi jigi ²⁴ a weeni mi ayen, ‘Pool, kan chali yoŋsum, ku a fe kama ate fi zaani Nakpionju ninj. Naawen abe tulisi fi puusaŋa kama ayen nuruma de wanyi me la a kan kpi.’ ”

²⁵ Pool yaa weeni nuruma ayen, “Dila nyin la, nidoaba, ni yik ni dek boan nyinŋa, m ta siaka ale Naawen kama ayen wa ale weeni mi dii la, dila degadega le ku nye. ²⁶ Alege ku a fe kama ayen vioku a ta ti cheŋ paari tenj kanyi ate nyiam dua gilim ka la.”

²⁷ Ti kasim jam bo ka nyakpeem buui po ate ba wi ayen Adariya la po a va vioku ate ku fobi ti a ta a cheŋ la. Ku jam ka yok kuui ale saa yogta pi ale tinaansiwa la goota po sunsunj ate baai ale a tom ŋaarunju po la, a yaa poli ayen ti boro a moata tenj yoŋla. ²⁸ Dila nyin la, ba yaa pa miik a bobi jaab dobruk nyin a yaa basi ate ku sinj nyiamu po a nya ale ku limsa ka nna yegayega. Ku ale ga nye maga dek la, ba yaa ŋman magsi nya ate ku ŋman limsa yegayega. ²⁹ Ba jam a chali ka yoŋsum ayen dai dii dai ti ŋaarunju a le nak ka tintain kpeema ŋaai ale bo nyiamu po la. Dila nyin la, ba foli kuta dobrita tinaansi ŋaarunju ŋaarj a basi ate ti zula ayen ŋaarunju a kan ŋman бага cheŋ. Ba nye dila ale ge yaa a puusi Naawen ayen vanni a veenti. ³⁰ Baai ale a tom ŋaarunju po la, a jam pii ka nyin

ayen ba chali be. Ba yaa foli n̄aarun̄ fiika a basi nyiamu po ale ge yaa velim ayen ba boro a foli ka kuta dobrita ti chaab n̄aarun̄ku nin̄. ³¹ Alege P̄ool yaa weeni soji kpagini ale sojima ayen, “N̄aarun̄ku tuimtomdoma de a dan kan bo n̄aarun̄ku po, ni kan vuugi.” ³² Sojima yaa gebi mi sii ale yik n̄aarun̄ fiika a ta la ate ku cheŋ ku dek ku nyiini jakorok

³³ Vari a yaa jam moata ka veentika ate P̄ool yaa weeni ba ale nin muna ayen ku a fe kama ayen ba de n̄andiinta yogla. P̄ool yaa n̄man pilim weeni ba ayen, “Da pi ale n̄anaansi ale jinla ate ni kasim a limsi a jam paari yogyogla de alege ni an diem de jaaboa. ³⁴ Dila nyin̄ ate mi a weeni ni ayen ni de n̄andiinta. Ku a fe kama ayen ni de ate ni vuuk. Naawen weeni mi kama ayen ni zuimaŋa zuisaŋa ale kanyi la a kan be.” ³⁵ P̄ool ale ga weeni nna a nueri la, wa yaa pa boroboruk puusi a te Naawen a nyɛ wa jiam ba meena nin̄, a yaa we boroboruku a piilim n̄obika. ³⁶ Ba yaa yik ba dek ate ba meena wanyi wanyi a yaa de n̄andiinta. ³⁷ Baai meena ale jam bo n̄aarun̄ku po la a jam ka nuruba kobsiye ale pisiyopoi, ale bayuebi. ³⁸ Waai meena ale de chak nalimnyiiini la, ba yaa koalim “wiitiwa” meena a yuk a basi nyiamu po ale ge ayen n̄aarun̄ku a valima magla.

³⁹ Vari ale veenti la, n̄aarun̄ku tuimtomdoma a yaa jam nya kun̄k̄on̄ini dinyi alege ba an jam min̄ ale ka juijui kun̄k̄on̄ini la. Ba jam nya ka nyakpeemu gugoruk kunyi ale tintambusun̄ a dua jueli magla ate ba yaa poli ayen ba dan бага abe ba dam n̄aarun̄ku a zaani dula. ⁴⁰ Ba yaa gebi kuta tii ale jam yik n̄aarun̄ku a zaani la miisaŋa a yaa basi ate ti a cheŋ nyiamu po. Diipo ate ba boro a gebi kutaŋa de miisaŋa la, ba jam maa foli dakpien tii ale bobi maŋ n̄aarun̄ku n̄aan̄ka ate nuruba pa a dam ku la ayen ba yaa pa tila a dam ku. Ba yaa zak garuk kuui ale bobi yiga n̄aarun̄ku nin̄ka la ale ge ayen vioku fuk ku a basi nin̄. Ba yaa nyɛ dila a deri a cheŋ kun̄k̄on̄ini. ⁴¹ Alege n̄aarun̄ku a yaa nak kun̄kutinni ate ku nin̄ka yaa feri kun̄kutinni an n̄man бага cheŋ. Ku ale nyɛ dila la, nyamiisaŋa me a kasim jam a fobi ku n̄aan̄ka ate ku a we nna bunabuna a lo nyiamu po.

⁴² Sojima yaa nyɛ ba popola po ayen ba ko ligrima meena ate ba waai a kan nya siuk a puŋ nyiamu a chali be. ⁴³ Alege sojima kpagini a kan jam a yaali ayen wa ko P̄ool. Wa yaa weeni ba ayen ba kan nyɛ dila. Wa jam weeni ba kama ayen waai meena ale бага a de nyiam la, ba yok a zi nyiamu po a yaa de jueli kun̄k̄on̄ini ⁴⁴ ale ge ate mbala meena a yaa yik n̄aarun̄ku daataŋa a yaase ku n̄anta baai ale kasi a lo la a jueli. Ti meena ale jam nyɛ dii a vuuk a paari kun̄k̄on̄ini la ale la.

28

¹ Ti ale jam paari kun̄k̄on̄ini nalimnyiiini la, teŋ kala demma jam weeni a sak ti kama ayen teŋ kala yoi ale Malita. ² Teŋ kala demma a jam tuesi ti kama a te ti zula nna yegayega. N̄moruk a yaa deri jam a ni ate n̄oota boro ate ba yaa jam cheem bolim a te ti. ³ P̄ool yaa tigi daata ayen wa nyo bolimu po. Wa ale pa boro a nyoro la, bolim wulumu yaa nyɛ ate waab a yaa nyini ti po a chali nyini a meli wa nisa a dom wa. ⁴ Teŋ kala demma ale nya ale waamu meli P̄ool nisimaŋa la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ku a fe kama ayen wa ka nuru koorik. Wa бага nyini nyakpeemu po a nyini kama alege tama bogluku a kan nya ase ku magsi ayen wa vuugi la.” ⁵ Alege waamu ale meli P̄ool nisimaŋa la, wa yaa misi si ate waamu lo bolimu po alege wariwari an nyɛ wa. ⁶ Nuruma yaa jam a limsi ale a poli ayen ba nya ale wa nyin̄ka fuusiya yaase wa deri kpi dua. Alege ba

ale jam a limsi ale a poli ate ku beni alege wari an nye wa la, ba yaa tagri ba popolana ale ge weeni ayen, “Wa ka bogluk.”

⁷ Tenka naawa yoi a jam ale Pubiliyosi. Naawa de kadugsa ale jam dua moata ti juijui ate ti jam kala la. Wa yaa jam nye ti tia. Daa njata meena ti kasim jam bo ka wala yenni ate wa a nya ti zuk nalimnyini. ⁸ Noota ale chaaruk ale jam ta wa kowa ate wa jam dua dok po. Pool yaa jo ayen wa nya wa a pa wa nisima a vi wa zuk a puusi Naawen te wa ate wa nya nyinyogsa. ⁹ Wanni de ale ga nye la, yogyeeensa meena ale jam bo tenkala la, a jam jam kama a nya nyinyogsa. ¹⁰ Ba jam te ti ka tiirinta nna yegayega. Ti ale jam pa naarun ku choa ayen ti basi ba abe ti nman a chen la, ba jam pa njanta baai ate ti jam a yaali ale nin muna la, a nyo ku po a te ti a magsi ti chelimu.

¹¹ Ti jam goa Malita ka chiisa sita ale ge yaa chen Aroom. Naarunku de ate ti jam jueli la yoi ale “Yibisa Boglutana”. Ku jam ka Alezandria naarun. (Ku be jam ka noota wein ate ku jam wari Malita ayen nootana taamu.) ¹² Ti yaa jam paari Sirakusi tenka goa dula da njata. ¹³ A zaani dula a nman a chen a jam paari tenka choa ate ba a wi ayen Arigiyum. Vari ale ga veenti la, viok yaa nyini yenin a gala gen a fuk. Daa naye dai ate ti yaa nman paari Putiyooli tenka. ¹⁴ Dula jigini ate ti jam nya Kirisita bisa ate ba weeni ti ayen ti dan a yaali ti goa daa nayopoi ale ba. Ti yaa siak a goa daa nayopoiwa ale ba ale ge yaa yiri chen Aroom. ¹⁵ Ti Kirisita bisa suaatana ale bo Aroom, ale wom ayen ti cheena la, ba yaa nyini chen paari Apiyas Yabana ale Vuusom Yie Natawa la, a jam tu ti. Pool ale ga nya ba ale ba cheena la, ku yaa te wa nyin pagra ate wa te Naawen jiam.

¹⁶ Ti ale ga paari Aroom la, tenka kpanna jam basi ka soji ate wa a nya Pool zuk. Ba jam basi kama ate sojiwa ale wa boro ba dek ba nyiini. Ba an jam lik wa a gum chaab ale ligriba mbala.

¹⁷ Daa njata ale jam taam la, Pool yaa wi Juuma kpanna Aroom tenka po ate ba jam ayen wa nye tuka ale ba. Ba ale jam tigi chaab jigi yen la, Pool yaa weeni ba ayen, “M mabisa mi an kaasi tama nuruma wariya a yaase kisitana tii ate ti tuesi ti kokpiensana jigi la, alege ba yik mu a lik ka Jerusalem tenka a yaa pa mu nyo Aroom demma nisima po. ¹⁸ Ate Aroom demma yaa bek mu bega ale ge a poli ayen ba basi mu, dii nyin la ba nya kama ale mi an kaasi wari a magsi ba ko mu. ¹⁹ Alege Juuma ale ga wom Aroom demma ale biisi nna la, ba yaa zeri ate ku yaa fe mi ate mi weeni ayen mi a yaali ayen m paari ka Nakpionku jigi ate wa wom m le ta dii la. Alege mi jam ka chaab ale m dek nuruma ayen ba kaasi wari ya ate m toarin ba Nakpionku ninna. ²⁰ Dila nyin ate mi wi ni ayen m nya ni abe m weeni a sak ni. Mi be ta choarini de kama dii nyin la mi ta yiila njaai me ate Izirali demma meena me a ta la.”

²¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an tuesi gban ate ka nyini Judia a biisi fi wariya. Ti mabisa wanyi me la abe an nyini dula a jam weeni fi wari a sak ti a yaase wa biisi wabiok a magsi chaab ale fi. ²² Alege tama a yaali kama ayen ti wom fi me popola ale ka dii la, dii nyin la, jigi meena nuruba kasim a weeni kama ayen ba kan yaali nuru baai ate fi maa bo ba po la.”

²³ Ba yaa dagi dai yon ayen ba nman nye tuka ale Pool. Dila danni ale jam paari la, ba yaa piisi nna yegayega a tigi chaab juijui ate Pool a goa la. A ta nyini saliuok a jam paari junoi Pool kasim jam a biisi a magsi chaab ale ka Naawen Naamu wie. Wa kasim jam pii ka nyin a biisi a ta a nyini Moosis Sinsan gban ka po ale Naawen biisiteeroma ale nmarisi Naawen gban ka po ayen ku sak ayen wa ale a biisi dii la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu. ²⁴ Ba gela a jam siak kama ayen wa ale a biisi dii la ka wensie.

Ba gela me an jam siak ya. Ba ale jam a nak nampanja nna la, ba yaa waan chaab. Ba ale diem kan jam waan chaab dii la, ²⁵ Pɔɔl yaa weeni wa dinyi ayen, “Naawen Chiika ale jam basi ate Naawen biisiteerɔwa Azaya a biisi dii a te ni kokpiensanja la sum ka wensie. ²⁶ Naawen Chiika ale jam biisi dii a te wa ayen wa weeni a sak ni la ale nna ayen,

‘Cherɛ ga weeni sak nuruma nna ayen:

Nama le wom, a wom alege ni kan miɲ chagi.

Nama le nya, a nya alege ni kan miɲ chagi.

²⁷ Dii nyiɲ la, nuruma de zeri kama ayen ba kan yaali miɲ chakka,

ba lik ba tuerɲa kama,

a lik ba ninaɲa me,

kan daa dila ba ninaɲa ate nya ya,

ba tuerɲa me ate wom ya,

ba popola po me, ba ate miɲ chak,

ate ba tagri a basi ba wabaatɲa,

ate m te ba nyinyɔgsa.’ ”

²⁸ Pɔɔl yaa biisi kpeglim a weeni ba ayen, “Dila nyiɲ la, mi a yaali kama ayen ni seba ayen Naawen basi kama ate Varibasika wannɛ de a cherɛ baai ale kan daa Juuba la jigi. Ba be le wom di abe ba tuesi di me.” ²⁹ Pɔɔl ale weeni nna nueri la, Juuma yaa nak nampaga ale chaab a yaa waan chaab.

³⁰ Pɔɔl jam bo dula ka bena ɲaye. Wa jam bo ka yeri dinyi po a tuni ale ge a goa di po. Waai meena nyiem dan jam wa yenni, wa a nyɛ kula nyɔɔɔwa tia ka nalimnyiini. ³¹ Wa nyiem jam nyini ka peelim a kan chali yɔgsam a sak nuruba Naawen Naamu wie ale a sak ba me Nyɔɔwa Yeezu Kirisita wie. Nuru an jam nyɛ ate wa an бага sak wienɲa de.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te AROOM DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero la ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen dek ale lueri mu a potim wi mu ayen m chim wa tuimtomdo abe m weeni wa wamaɗsaɗa a sak nuruba.

² Wamaɗsaɗa de ka ɗaai ate wa puulim a biisi ɗa dila po dila po ate wa biisiteero ma a nmarisi nyo Naawen gbanƙa po la. ³ Wamaɗsaɗa a biisi ka wa biika waai ale ka ti Nyɔnɔ la wie. Nurubiik jigi, wa jam ka Deivid ɗaanbiik. ⁴ Naawen Chiika jigi, wa ka Naawen biik. Naawen be jam nak wa a yiri kum po kama ayen ku sak ti ayen, wa ka wa Naawen dek Biik a ta pagrim. ⁵ Yeezu Kirisita nyin ate Naawen a te mu siuku de ate m chim wa tuimtomdo ayen m бага a weeni wa wie a sak tenɗa meena nuruba ate ba ta siaka ale wa abe ba a siak wa noai. ⁶ Naawen wi nama me kama ayen Yeezu Kirisita soa ni.

⁷ Mi a puusi nama meena baai ate Naawen ta yaalika ale ni a lueri ni a te wa dek Aroom tenƙa po la.

Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe wa te ni suyɗini.

⁸ Mi a yaali ayen m va ka Yeezu Kirisita nyin a nye Naawen jiam a te ni meena, dii nyin la, jigi meena nuruba a biisi ni wie kama ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la. ⁹ Naawen waai ate m tom a te ale m sunum meena a sak nuruba wa biika wamaɗsaɗa wie la, ka wala ale mi seero ate mi kasim a puusi a te nama daa meena. M maara puusi me ayen, ¹⁰ ku dan ka wa yaalika wa le te mu siuk ate m jam ni jigi yɔgyɔgla. ¹¹ Mi a yaali ka nna yegayega ayen m nya ni ate m te ni maari kaai ale a nyini Naawen Chiika jigi la ate ni ta pagrim. ¹² M jamka le maari ka ti meena. Dii nyin la, mi ale ta siaka dii ale Naawen la, ku le maari ka nama. Nama me abe le ta siaka dii ale wa la a le maari ka mi me.

¹³ M suaata, mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen m kasim a yaali ayen m jam ni jigi kama, alege mi an бага a jam ya. Mi a yaali ayen ka m dan jam m nye ate nuruba ni po a pa ba dek a te Naawen ase m le nye dii ale ni vaanchaab baai meena ale kan daa Juuba la. ¹⁴ Boan nyinɗa, mi ta ka tuima ayen m tom a te nuru meena. Baai ale ka Girik dem la ale nuru baai ale kan daa Girik dem la. Baai me ale seba gbanɗ ale baai ale kan seba gbanɗ la. ¹⁵ Dila ale soa ate m pii nyin a yaali ayen m sak nama me baai ale bo Aroom tenƙa po la Naawen wamaɗsaɗa.

¹⁶ Mi a kan chali chivie ale Naawen wamaɗsaɗa. Naawen pa wa pagrimu a nyo ɗa po kama. Dila ale soa ate Naawen бага a vari baai meena ale ta siaka ale ɗa la a basi me ba tuimbaata po. Varibasika de a lin a chen ka baai ale ka Juuba la jigi ale ge a chen baai me ale kan daa Juuba la jigi. ¹⁷ Dii nyin la, Naawen wamaɗsaɗa a dagi a sak ti kama siuk kuui ate Naawen a nye ate ti a chim wayɔrisima nyam wa nin la. Wannu de abe ka siaka nyiini a ta nyini di piilimka po a ta ga paari di kpeglimka. Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, "Nuru waai abe ale ta siaka a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen nin la, wala a nya nyuvuri kama."

¹⁸ Nuruba ale boro a ta gaasa nna yegayega a kan siak ayen wensienɗa a nyini peelim. Naawen abe a sak ti kama ayen wa sui ale a puuri ale baai ale kan a va wa siuku la ale ba gaasa tuimaɗa. ¹⁹ Nanta ba gela boro

kama a sak nuruba ate ba baga a seba Naawen wie. Nuruma de abe seba nanta de kama. Dii nyin la, ka Naawen dek abe ale nye ate nanta de a nyini peelim ate ti ba a nya ba. Dila nyin ale soa ate Naawen ale namsi ba. ²⁰ A ta nyini diipo ate Naawen nye wenzuk ale ten la, a ta jam paari jinla, nanta baai meena ate wa nye basi wenzuk ale tenzuk de la a maa chaab a sak nurubiik kama Naawen ale ka dii la. Ba seba ayen wa pagrimu a kasim boro ka dila taam wuu. Wa be sum ka Naawen. Nuru abe an baga a nya wa pagrimu de ale wa ale sum ka Naawen dii la, alege nuruba baga a seba wienja de meena kama. Dila nyin la, bala chaab a ka siuk ale biisi a vari ba dek a basi ale ba ale nye dii la. ²¹ Ba jam seba Naawen kama, alege ba an jam a siak ayen ba a nye wa jiam yaase ba a te wa zula. Ba popolana ka betta popola, na daa popola yuarisima. ²² Ba a poli ayen ba ka yam nyam, alege ba chim ka betta, ²³ a yaa zuli nanta baai ale a neensi nuruba ale nuinsa ale dinsa ale nanta baai meena ale a chen ba loga nyinjsa la, alege kan zuli Naawen waai ale kasim boro taam wuu la.

²⁴ Ba ale a nye dila la ale soa ate Naawen yaa pa ba basi ayen ba va ba dek sue po ale marin dii la ate ba yaa pa ba dek nyinjsa a tom danta tuim naai ale kan magsi ba pa ba nyinjsa a tom la ale chaab. ²⁵ Naawen pa ba basi kama dii nyin la, ba zeri wa wensienja kama ale ge tuesi venta a yaa a kaab nanta baai ate wa nye la ale ge basi Naawen dek, waai ale magsi ayen nuruba kasim a te wa pimpauk taam wuu la. Ku be nye dila.

²⁶ Boan nyinja, Naawen pa ba basi kama ayen ba va ba dek sue po ale marin dii le di basi ate ba nya chivie la. Ba nipooma me dek a kan yaali ayen ba a goa ale nidcaba. Ba a yaali ayen ka ba a bobi nipooba ba chaab a goa. ²⁷ Nidcama me kan yaali ayen ba a goa ale nipooba. Ba kasim a yaali kama ale ba yam meena ayen ba a bobi nidcaba ba chaab a goa. Nidcama de ale a nye nna la a magsi ka chivie yik ba alege ba kan chali chivie. Nyaku de abe basi kama ate waali kaai ale magsi ba nya la a jam ba jigi.

²⁸ Ba jam a poli kama ayen ku an magsi ate ba ta wensie popola manja a magsi chaab ale Naawen ya. Naawen yaa pa ba basi ate ba ta popola kaasima ate ba a tom tuim naai ale kan magsi ba a tom la. ²⁹ Ba suniimana kasim sueri ale ka gaasa meena wuu, ate ba a yaali chaab nanta ale a kisi chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ko nuruba ale a nye kpalinjsa ale chaab ale a paasi chaab ale a poli kaasun nyiini a te nuruba ale a zu chaab njan ³⁰ ale a kaasi chaab yue ale kisi Naawen me. Ba ka nuru leerisa me ale kanjanta nyam ale a yaali yue a te ba dek ale a gisi ayen ba nya su paalita ate ba a tom tuimbaata. Ba kan wom ba koba ale ba maba noa. ³¹ Ba be ka betta me. Ba dan puulim ayen ba nye wari, ba kan nye. Ba poom ka yaalika ba suniima po. Ba ka jirim ale waaiya. ³² Ba be seba ayen Naawen weeni kama ayen ku magsi ka nuru baai meena ale a tom nna la, kpi, alege ba diem a tom ka dila ale poom a weeni me ayen baai ale a tom tuim njala chaab la, a tom ka tuimmanja.

2

¹ Dila nyin la, ni wanyi ka siuk ate fi suok a dan nye wari a kaasi, fi bo wa buusa. Fi dan nye dila, fi ta ka kaasun a jam fi dek jigi dii nyin la, wie naai ate fi ayen wa nye a kaasi la, fi dek a tom ka njala degadega. ² Tama abe seba kama ayen ku sum magsi ka Naawen ta kaasun a jam baai meena ale a tom dila la jigi. ³ Alege fi dan bo baai ale a nye nyanja de la buusa alege fi dek a tom na, fi a poli ayen fi le baga chali be ate Naawen kan nya

fu a bo buusa? ⁴ Yaa fi zeri Naawen nyemanj kaai ale sudurj dii ale wa ale nman ta chichiiba ale fi dii la kama, fi a poli kama ayen wa a le kasim a nye ka dila a ta a chej. Fi ze ayen Naawen nyemanjka fi jigi a sak fu kama ayen fi basi fi tuimbaatanja tomka?

⁵ Ni tue kan wom. Ni sue be kan kaasi ale ni tuimbaatanja. Ni a tom tuimbaata kama alege jaabjaab kan daani ni, alege Naawen supuurimu ale wa wensie buusanja danni a dan paari ate wa ayen wa bo wensie buusa ale ni, wa sui le puuri ka nna yegayega ale ni ate wa te ni waalika. ⁶ Da dila danni, Naawen le tuni waai meena a magsi chaab ale ka ti wanyiwanyi ale tom dii la. ⁷ Baai meena ale ta chichiiba a tom tuimmanja a gisi zula ale nalim ale nyuvuri Naawen jigi la, wa le te ba ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Alege baai ale a yaali ba dek nyaka nwulinwuli ale a zeri wensie siuku vaka ale kasim a tom tuimbaata daa meena la, Naawen le basi kama ate wa supuurimu a jam ba zuk. ⁹ Ninam ale kumsa nna yegayega le jam baai meena ale a tom tuimbaata la jigi. Juuma le ba lij nya ninammu de ale kumsanja de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la a nya ninammu de ale kumsanja de dila degadega. ¹⁰ Baai meena ale a tom tuimmanja la le nya zula ale nalim a boro ale suyogini. Baai ale ka Juuba la le ba lij nya zulanja de ale nalimu de ale suyogini de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la, me a nya. ¹¹ Boan nyinija, Naawen ta ka nyeyen Juuma ale baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹² Baai ale kan daa Juuba la, a jam ka Moosis Sinsanja ate ba jam a tom tuimbaata. Ba an jam ta Moosis Sinsanja. Ba be le kpi kama alege Naawen a kan pa wa Sinsanja a bo ba buusa. Alege Juuma a jam ta Moosis Sinsanja alege ba jam a tom ka tuimbaata. Ba me be le kpi kama ate Naawen pa wa Sinsanja a bo ba buusa. ¹³ Nuruba dan wom ka wa Sinsanja nyiini ale kan wa ja, ba kaasunku a diem bo ale ba kama, alege baai ale wom ja a yaa va ja la, wa kan nman nya ba kaasunku. ¹⁴ Baai ale kan daa Juuba la, bala an nya Moosis Sinsanja alege ba suniimaja a dan basi ate ba a tom Sinsanja ale a weeni dii ayen ba va la, ba dek suniima ale a te ba Sinsanja. ¹⁵ Ba nyeka a sak kama ayen Naawen nmarisi wa Sinsanja a nyo ka ba suniima po. Ba popolaja me ale a bo ba buusa a weeni a sak ba ase ba kaasi yaa ba an kaasiya. ¹⁶ Da di danni ate Naawen le bo ba buusa la, le nye ka dila. Wa le pa nuru meena wasusunja a ta ja nyini peelim nij ate Yeezu Kirisita bo ba buusa. Naawen wamanjanja ate mi a sak nuruba ale a sak ti dii la ale la.

¹⁷ Nama baai ate mi a biisi ale ni la, a wi ni dek ayen ka Juuba. Ni kasim a poli kama a weeni ni dek ayen, "Tama ta Moosis Sinsanja kama. Dila nyin la, Naawen a vari ti a basi kama." Ni a nak ka kuusa ale ni ale ka dii ale Naawen la. ¹⁸ Nama dek abe seba Naawen ale a yaali ayen ni a tom tuimmanja dii la kama, dii nyin la ni zamsi Sinsanja po ayen fi lueri dii ale nala la a tom. ¹⁹ Fi seba chak kama ayen, fi бага a chim nuru waai ale chej be Naawen siuku po la kpagi ya. Fi a nye ase ka bolim la a te baai ale bo legini po la? ²⁰ Fi a weeni ayen fi бага nuru baai ale ka betta ale bipaaluk a sak kama? Fi be seba fi puuk po a chak ayen, fi ale ta Naawen Sinsanja la, fi ta yam meena ale wensie meena kama? ²¹ Nyanja de meena abe dan ka wensie ale fi waai ale a sak nuruba la, ka boa ate fi kan sak fi dega? Ti a sak nuruba a weeni ayen, "Kan zu", alege fi dek a zu? ²² Fi a sak nuruba a weeni ayen, "Kan nye kabonja". Alege me le bek fu ayen fi dek a nye yaa fi kan nye? Fi kisi bogta kama alege mi a le begi fu ayen, "Fi dek a zu njanta a ta nyini welensa jigi a nyini yaa fi kan zu a ta a nyini?"

²³ Fi ta zupagruk kama ale Naawen Sinsanḡa, alege a kaasi ḡa. Kaasika de a basi ate Naawen a nya chivie a yaa wa kan nya.” ²⁴ Ba be ḡmarisi Naawen gbanḡa po kama ayen “Baai ale kan daa Juuba la, a kaasi Naawen yoi kama nama Juuma nyiḡ.”

²⁵ Nama Juuma dan gebi ni yoanḡa ale a va Moosis Sinsanḡa, ni yoanḡa gebika ta kiri kama. Alege ni dan a kaasi wa Sinsanḡa ni a nye ase ni an gebi ni yoanḡa kama la. ²⁶ Nuruba abe dan kan gebi ba yoa ale ge a va dii ate Moosis Sinsanḡa a weeni ayen nuruba a nye la, Naawen le nya ba ase ba gebi ba yoanḡa kama la. ²⁷ Nama ta Moosis Sinsanḡa kama ate ḡa ḡmarisi dua. Ni be a gebi ni yoanḡa me kama. Alege Sinsanḡa ate ni ta la ale ni ale a gebi ni yoanḡa la, ni kan diem a va Moosis Sinsanḡa ale a weeni dii la. Alege baai ale kan gebi ba yoanḡa la, bala gela a va Moosis Sinsanḡa ale a weeni dii la kama alege ba ka ḡa. Ba be ale a nye nna la a basi kama ate ba biisi a gaam nama Juuma. ²⁸ Basi ate m bek ni beḡḡa de ayen, ka wana dek ale potim ka Juu? Ka waai ale gebi wa yoari la ale Juu? Nuru peelim nyeka nyiini a kan sak kama ayen nuru wala a sum ale Juu. Ku be daa fi nin gebi fi yoari ale a sak ayen fi sum ka Juu. ²⁹ Alege waai ale sum ka Juu la ale waai ale va Sinsanḡa a ta nyini wa sunum po la. Ku kiri me ale fi an gebi ka fi yoanni nyiini ayen ku sak ayen fi sum ka Juu alege ku kiri ale, fi pa ka fi sunummu a te Naawen. Gebika abe ka gebi kaai ate Naawen Chiika a gebi fi sunummu la, daa fi nyiḡka wariya. Nuruwa de choa abe kan nya pimpauk nuruba jigi, alege ka Naawen pimpauk nyiini ate wa a nya.

3

¹ Ku nyuenta abe ale boa ase fi nin ka Juu? Fi gaam waai ale kan daa Juu la kama? Ka boan nyuenta ate ba a nya ku po ale ba ale gebi ba yoanḡa la?

² Juuma ta nyuenta kama wie yegayega po a gaam baai ale kan daa Juuba la. Ni basi ate m liḡ weeni a sak ni ayen Naawen jam pa wa wienḡa ka a nyo ka Juuma nisima po. ³ Alege ni basi ate m bek ni ayen ase Juuma gela a daam dan kan ta wensie ale Naawen, nyaku de a sak kama ayen Naawen me a kan ta wensie? ⁴ Aaya, waai meena abe dan poom ka velinwendik, Naawen kasim ka wensie nyɔɔ. Ase ba ale ḡmarisi wa gbanḡa po ayen, “Ba le weeni kama ayen wa wienḡa ka wensie.

Ba dan jam bo wa buusa, ba le bo te wa kama.”

⁵ Ase ti tuimbaata a dan basi ate nuruba a nya Naawen welensaḡa, ku be ka wabiok wa ase Naawen a nin te ti waalika ti tuimbaatana nyiḡḡa? Mi a biisi kama ase nuru ale a biisi dii la. ⁶ Aaya, Naawen a dan kan daa wensie Naawen ya, wa le nye ka se a bo tenḡa demma buusa?

⁷ Nuru abe ḡman бага a weeni kama ayen, “Mi ale kan ta wensie la a basi kama ate nuruba a nya Naawen wensienḡa a yaa a te wa zula dila nyiḡa? Ku be dan ka dila, Naawen nye ka se a бага a bo buusa a mini mi tuimbaata nyɔɔwa?” ⁸ Ku be dan ka dila me, ka boa ale soa ate ni kan kasim a tom tuimbaata ate wamaḡsa nyini ḡa po a nyini? Nuruba gela a tɔariḡ mi kama a weeni ayen ka mi ale a weeni wanni de choawa. Tɔariḡka de abe ka leeta a te mu. Naawen abe dan bo buusa, ku magsi ka wa bo mini ba.

⁹ Dila nyiḡ la, tama baai ale ka Juuba la, tama chim ka nuru welensa a gaam baai ale kan daa Juuba la? Aaya. M poom weeni a sak ni kama ayen biem ale soa baai ale ka Juuba la, ale baai ale kan daa Juuba la meena.

¹⁰ Ba ḡmarisi Naawen gbanḡa po ayen,
“Nuru yen bola karo a chim wayɔrisima nyɔɔ,

11 Nuru karo me a ta yammɔa.

Nuru karo a yaali ayen wa zuli Naawen ya.

12 Waai meena cheŋ wensie siuku po a be kama
ale chim nuru kayaata me.

Nuru yeŋ bola karo a tom tuimmanŋa.

13 Ba noaŋa a biisi ka wa kaasima wie nyiini.

Ŋa sueri ale ka venta nyiini.

Ba biika ka leeta nna ase ka waapiisa domka la.

14 Ba biik po ka kikaasa nyiini nna yegayega.

15 Ba kan bola a beni ale ge a ko nuru.

16 Juijui meena ate ba a cheŋ la, ba a basi ka kaasun ale ninam ku
jigini.

17 Ba ze siuk kuui ate suyogini a boro la.

18 Ba be kan te Naawen zula me.”

19 Ti seba ayen Juuma pe kama ayen ba le va Moosis Sinsanŋa ale a weeni dii meena la. Dila nyin la, Sinsanŋa ale a weeni dii meena la a cheŋ ka bala jigi. Naawen nye ku ka dila ayen waai meena a nya wa dek kaasunku. Nuru be kan ta wari a weeni wanni de po. 20 Dila nyin la, nuru dan va Naawen Sinsanŋa ale a weeni dii la, dila kan basi ate wa a chim wayorisima nyonɔ Naawen jigiya. Alege Naawen Sinsanŋa weeni a sak ti kama biem ale ka dii la.

21 Alege yogyogla de Naawen a pa sak wa le wa nye dii ate nuruba a chim wayorisima nyam la kama. Moosis Sinsanŋa ale Naawen biisiteeroma a biisi dila wari kama, alege ku ka wari a nye ale Moosis Sinsanŋa. 22 Alege ka waai meena ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ate wa a nye ate nuru wala choa a chim wayorisima nyonɔ wa Naawen jigi. Boan nyinŋa, lukka karo ale Juu ale waai ale kan daa Juu la. 23 Nurubiik meena abe tom kaasi kama, a yaa yalima ale Naawen zulaŋa. 24 Alege Naawen tiirim niaka nyin ate ti chim wayorisima nyam Yeezu Kirisita nyin. 25-26 Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaatana nyin ayen ti dan ta siaka ale wa, ti le nya vɔnteka. Naawen nye nna kama ayen ku sak nuruba ayen wa, Naawen, ka wayorisima nyonɔ. Diipo ate Yeezu an diem jam kpi la, Naawen jam ta chichiiba kama a yik wa dek an namsi nuruba ba wabaata nyinŋa. Alege yogyogla de, Yeezu kummu nyin ate Naawen yaa nya nurubiik wabaatana zuk ayen ku sak ayen Naawen ka wayorisima nyonɔ. Ku be a sak kama ayen wa ka wayorisima nyonɔ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, wa basi kama ate ba chim wayorisima nyam.

27 Be ka boan nyin ate ni a nak kuusa? Kuusa nakka karo. Be ka boan ale soa ate kuusa nakka karo? Ku ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ti ayen ti nye dii la nyinŋa? Aaya. Ku ka siaka ale Yeezu nyin. 28 Boan nyinŋa, ti yaa бага a weeni kama ale seba chak me ayen ku daa Moosis Sinsanŋa vaka nyin ale soa ate nuru a chim wayorisima nyonɔ, alege ka wa siaka nyiini ale Naawen ale бага a nye ate kula nyonɔwa a chim wayorisima nyonɔ.

29 Ti бага a weeni ayen Naawen ka Juuma nyiini Naawen ya? Aaya. Wa ka baai ale kan daa Juuba la me Naawen. 30 Dii nyin la, Naawen ka Naawen yeŋ dekki. Naawen va ka boan nyin a nye ate Juu a chim wayorisima nyonɔ? Ka wa siaka nyin. Wa be va ka boan nyin me a nye ate waai ale kan daa Juu la a chim wayorisima nyonɔ? Ka wa me siaka nyin. 31 Nyaku de be a sak kama ayen tama siaka a nye kama ate Moosis Sinsanŋa ka kiriya? Aaya. Ku a sak kama ayen wensie bo ŋa po kama.

4

1 Ku be dan ka dila, ti ta ka boan wari ayen ti weeni a magsi chaab ale ti kokpienka Abraham? 2 Naawen daam a dan nya ka Abraham tuimmanɗaɗa nyiini a yaa weeni ayen wa ka wayɗorisima nyɔɔɔ, ɗala nyiɗ, Abraham daam ate te wa deka ka pimpauk. Alege wa an jam бага a zaani Naawen niɗ a pak wa dega. 3 Boan nyiɗɗa, ba ɗmarisi wa wie kama Naawen gbanɗa po ayen, "Abraham jam ta siaka kama ale Naawen. Dila ale soa ate Naawen jam nye ate wa chim wayɗorisima nyɔɔɔ." Nyaku de ka tiirim, ku daa wari ate wa nye. 4 Nuru dan pa nuru ayen wa tom a te wa ale ge ate wa tuni wa, nuruwa a tuni wa kama tutuna ɗaai ate wa a tuni wa la. Tutunaɗa de daa tiirimɔa. 5 Siuk kula po, waai a dan pa wa tuimmanɗaɗa a ta jam Naawen jigi ayen ɗala nyiɗ Naawen nye ate wa chim wayɗorisima nyɔɔɔ, Naawen kan nye dila ase tutuna la a te wa. Ku ka tiirim. Siuk kuui nyiini ate Naawen a nye ate nuru a chim wayɗorisima nyɔɔɔ la ale siaka nyiini ale wa. Dii nyiɗ la, wa ka waai ale a nye ate wabaata nyam a chim wayɗorisima nyam ba siaka ale wa nyiɗ la. 6 Ti kokpienka Deewid ale jam weeni dii la kiri ale la me ayen nuru waai ate Naawen a kan nya wa tuima alege a nye ate wa a chim wayɗorisima nyɔɔɔ la, kula nyɔɔɔwa sui abe le peenti ka nna yegayega. 7 Wa ale weeni dii Naawen gbanɗa po la ale nna ayen,
 "Nuru baai ate Naawen a vonɗ ba wabaataɗa a te ba la, ba sue le peenti kama.

Wa a duisi ba wabaataɗa a basi kama.

8 Nuru waai ate Naawen a kan ta wa wabaataɗa la, a ta supeentik kama."

9 Be ka baai ale a gebi ba yoanɗa la nyiini ale ta supeentiga? Yaa baai me ale kan a gebi la ta supeentik kama? Aaya. Ba meena ta supeentik kama. M poom liɗ weeni sak ni kama a ta nyini Naawen gbanɗa po a magsi chaab ale Abraham ale ta siaka dii ale Naawen la. Ka siaka de nyiɗ ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayɗorisima nyɔɔɔ. 10 Ka dimpo ate Naawen wi Abraham ayen wa yaa ka wayɗorisima nyɔɔɔ? Ka diipo ate wa gebi wa yoanni la yaa ka diipo ate wa an diem gebi la? Naawen jam nye ate wa chim wayɗorisima nyɔɔɔ ale ge jigi ate wa gebi wa yoanni. 11 Gebika de abe jam a sak kama ayen ka wa siaka ale Naawen nyiɗ ale soa ate wa wi wa ayen wayɗorisima nyɔɔɔ ale ge ate wa yaa gebi wa yoanni. Dila abe ale soa ate baai meena ale ta siaka ale Naawen alege an gebi ba yoanɗa, ate Naawen nye ate ba chim wayɗorisima nyam la, a бага a wi Abraham ayen ba ko. 12 Baai me ale gebi ba yoanɗa la a wi Abraham ayen ba ko ase ba a nin ta siaka ale Naawen ase Abraham la, alege ate wa yaa gebi wa yoanni la.

13 Naawen jam puulim kama ayen Abraham ale wa ɗaanɗisaɗa le jam soa ka tenka meena. Ku be jam daa Abraham ale jam wa Moosis Sinsanɗa la nyiɗɗa. Ku jam ka Abraham ale ta siaka ale Naawen ate wa nye ate wa chim wayɗorisima nyɔɔɔ la nyiɗ ale soa ate wa jam puulim dila. 14 Ku be dan ka nuru baai ale a va Moosis Sinsanɗa la le ba soa tenka, nurubiik siaka ale Naawen ka kiri ya ate Naawen puulim ka a chim kinla nyiɗ. 15 Naawen ta supuurim kama ale baai ale kan a va wa sinsanɗa la. Wa be le te ba ka waalika. Sinsanɗa abe dan kan karo, nuruba ate an бага le zeri ɗa.

16 Ka boan ale soa ate Naawen le nye ate ti chim wayɗorisima nyam ti siaka nyiɗɗa? Dii nyiɗ ale soa ate wa le nye dila la ale wa ale puulim ayen wa le niak ti wa niaka nyiɗ la. Dii abe le pa a san la ale, pumpuulimaɗa de le sum chim ka wensie a te Abraham ɗaanɗisaɗa meena baai ale ta siaka ase Abraham deka la. Baai ale va Sinsanɗa ale baai ale kan va ɗa la. Dii

nyin la, Abraham ka tama meena ko ¹⁷ ase ba ale nmarisi Naawen gbanjka po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen, “Ka mi ale nye ate fi chim nuru boari ko.” Dila nyin la, Naawen jigi, wa ka tama ko. Abraham dek abe jam ta siaka kama ale Naawenni de waai ale a nak kpilima a yiri kum po a te ba vum la. Wa be ka waai ale a basi ate jaab buui ale kan boro la a boro. ¹⁸ Ase Naawen ale weeni Abraham ayen wa le basi ate wa biak biik a yaa ta njanbisa yegayega la, Abraham jam ta siaka ale yiila Naawen jigi kama alege ku an poom jam magsi ayen wa ta siaka ale yiila dila po. Alege ku sum jam chim ka wensie ate Abraham chim nuru boari ko ase ba ale nmarisi Naawen gbanjka po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen wa bisanja le piisi ase ka chinmarisana la. ¹⁹ Dila powa, Abraham jam boro a moata ka bena kook, alege wa powa Saara an diem jam biaya. Abraham jam poli wa dek jigi kama a yaa weeni wa dek ayen, “Mi poom moata ka kum. M powa me a kan biagi”, alege Abraham siaka ale Naawen an diem jam baliya. ²⁰ Wa jam ka chichama ale Naawen ya. Wa siaka jam te wa ka pagrim ate wa a te Naawen zula. ²¹ Wa jam seba chak kama ayen Naawen бага a nye wa ale puulim ayen wa nye dii la kama. ²² Wa siaka nyin ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyono. ²³ Ba ale nmarisi dii Naawen gbanjka po ayen m nye ate Abraham chim wayorisima nyono la, ba an nmarisi kama a te wa dek wa nyiini alege, ²⁴⁻²⁵ ka tama me nyin ate ba nmarisi dila. Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaatana nyin. Wa be nak wa kama a yiti kum po ate ti yaa chim wayorisima nyam. Dila nyin la, ti be dan ta siaka ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la, Naawen le nye ate tama me chim ka wayorisima nyam.

5

¹ Dila nyin la, ku ka ti siaka nyin ale soa ate Naawen бага nye ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe le soa ate tama va Yeezu Kirisita nyin ate tama ale Naawen a yaa ta noayen ale masim ale chaab. ² Ti siaka ale Yeezu Kirisita nyin me abe le soa ate ti бага a nya Naawen niaka nyeka ate wa ta ale ti la. Wa te ti ka yiila ale supeentik ayen da yey po Naawen ale tama le jam maa chaab a ta Naawen zula. ³ Daa ti ale maa chaab ale wa a ta wa zula la ale basi ate ti sue peenti, alege nuruba dan poom basi ate ti a nam, ti sue le peenti kama. Dii nyin la, tama seba ayen ninammu de a basi kama ate ti a ta chichiiba ninammu po. ⁴ Ti sudunmanja a basi kama ate ti a chim wensie nyam. Nyaku de abe a te ti ka yiila njaai ate m poom weeni la. Yiilana de abe daa kinla nyin. ⁵ Naawen pa wa Chiika nyo ka ti suniima po nalinnyiini. Chiika abe ale Naawen tirim ate wa pa te tama. Wa be wa ka Chiika de nyin a pa wa yaalika a sueri ti suniimanja. Dila ale soa ate yiila njaai ate ti ta la daa kinla nyin.

⁶ Dila po, dila po, ti an jam ta pagrim a maari ti dega. Alege ka da dii dai ate Naawen lueri la ate Yeezu yaa zaani tama tuimbaata nyamma nanjula po a kpi te ti. ⁷ Nuru dan chim nuru man, da dii dai nuru wa choa a бага a siak kama ayen wa zaani wa nanjula po a kpi te kula nyonowa. Alege ku pagra kama ate nuru nye dila. ⁸ Alege tama baai me ale ka wabaata nyam la, Yeezu Kirisita zaani ka tama nanjula po a kpi te ti. Nyaku de abe a sak ka Naawen ale ta yaalika nalinnyiini ale ti dii la. ⁹ Wa kummu nyin abe ale soa ate Naawen бага a nye ate ti a chim wayorisima nyam. Ase Naawen dan бага a nye ate tama a chim wayorisima nyam Yeezu kumu nyin, be ka boa le ku kasi ate wa kan vari ti waali kaai ate wa le te ti la po a basi Yeezu nyin? ¹⁰ Ti jam ka Naawen dachaasa, alege yogyogla de, wa va ka wa biika kummu nyin a nye ate ti nman chim wa doaba. Wa biika

abe dan бага а nye nyaku de, ka boa le ku kasi ate yogyogla de wa ale vua la wa an бага а te varibasika? ¹¹ Daa ku meena abe ale dila. Wa dii ale nman gum du la ale, Naawen basi kama ate ti sue peenti nna yegayega ale wa ale va ti nyonowa Yeezu Kirisita nyin а nye dii а te ti la. Yogyogla de be ka Yeezu Kirisita ale nye ate tama chim Naawen doaba.

¹² Nuru yenj ale jam bo tenzuk de dila po dila po. Wa yoi jam ale Adam. Biem va ka nuru yenka de jigi а jam tenzuk de meena. Biemu de abe ale soa ate kum jam nurubiik meena jigi. Dila be ale soa ate baai meena ale va wa njanj la а kpi. Boan nyinja, ti meena tom ka biem. ¹³ Biem lij jam boro kama ale ge ku njanjnyinj ate Naawen yaa pa wa Sinsanja а te ba. Wa sinsanja ale kan diem jam boro diipo la, wa an jam а chiini wabaata. ¹⁴ Alege а ta nyini diipo ate Adam boro la, а ta jam paari diipo ate Naawen jam pa wa sinsanja а te Moosis la, nuruba jam а kpi kama. Baai me ale jam poom kan zeri Naawen noai ase Adam ale nye dii la, ba me jam а kpi kama.

Alege Naawen jam poli kama ayen Adam nyeka а sak ti wari а magsi chaab ale waai le ayen wa jam la. ¹⁵ Naawen tiirimu ale Adam ale zeri wa noai dii la а daa bunyi. Ase se la? Nuru yenj ale zeri Naawen noai la nyinj ale soa ate nuru boari kpi. Alege Naawen niaka а gaam ka nna yegayega. Wa tiirim buui ate wa pa te nuru boari la, wa va ka nuru yenka Yeezu Kirisita niaka nyinj а te wa tiirimu nuru boanni. ¹⁶ Adam ale jam tom biemu la, ka boan ale nye ya? Be ka boan jaab ale nye ase Naawen ale va wa niaka nyinj а te ti wa tiirimu la? Be nya, Adam zeri Naawen noai kama ate Naawen а bo ba buusa. Naawen be ale va wa niaka nyinj а te ti wa tiirimu la, wa yaa weeni ayen nurubiik yaa а chim wayorisima nyonow Yeezu nyinj. ¹⁷ Nuru yenka ale zeri Naawen la nyinj ale soa ate kum а jam. Alege nuru yenka Yeezu Kirisita ale nye dii а te nurubiik la а zuak gaam taam kama. Baai meena abe ale а tuesi wa niaka yegayega ka de ale wa ale nye ate nuruba а chim wayorisima nyam la, ka wa tiirim ale la ate wa pa te ba. Bala abe le va ka Yeezu Kirisita nyinj а ta nyuvuri. Ba le chim ka nalima me.

¹⁸ Siuk kula po, nuru yenka ale zeri Naawen noai ate dila basi ate Naawen а bo ba buusa, siuk kula po degadega ate nuru yenj waai ale siak а te Naawen noanni la а basi ate waai meena а бага а chim wayorisima nyam а nya varibasika ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁹ Nuru yenj ale jam zeri Naawen noai vaka la, dila basi kama ate nuru boari chim tuimbaata nyam wala nyinj. Nuru yenj me ale jam va Naawen noai la dila basi kama ate Naawen nye ate nuru boari chim wayorisima nyam.

²⁰ Naawen te wa sinsanja Juuma kama ayen ba seba ayen ba ale kasim jam а nye wie njaai la ба а zeri ka wa noai. Alege nurubiik biemu ale nmasi chim а gum du la, Naawen niaka me а nmasi chim а gum du kama. ²¹ Dila nyinj la, biem ale va ka kum nyinj а soa nurubiik la, Naawen niaka me а va ka wayorisima nyinj а soa nurubiik dii nyinj la, ka wa niaka nyinj ale soa ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe basi kama ate ti yaa va Yeezu Kirisita ti Nyonowa nyinj а nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

6

¹ Ku be dan ka dila, ti le weeni ka boa? Ku magsi ayen ti kasim а tom tuimbaata taam wuu ate Naawen kasim ta wa niaka ale ti а gum du? ² Aawo. Dii nyinj la, biem jigi, ti kpi kama. Dila nyinj la, ku an magsi ayen ti nman а nye ase biem jigi ti vua kama la. ³ Mi а yaali kama ayen ni seba ayen ba ale te ti soka ayen tama ale Yeezu Kirisita chim bunyi la, ku а nye ase tama ale wa maa chaab а kpi kama la. ⁴ Ba ale te ti soka la,

ku a nye ase ba gu tama ale wa a gum ka chaab la. Alege Naawen ti kowa a nak Yeezu a yiri kum po kama ale pagrim. Tama me abe yiri kum po kama ayen tama me ta nyuvuri paali. Ti nman ka ti nye kpakka.

⁵ Ti be dan siak ayen tama ale wa maa chaab kpi kama, ti baga a siak kama me ayen Naawen le nak ti kama a yiri kum po ase wa ale nak wa a yiri kum po dii la. ⁶ Tama be seba kama ayen ti nye kpakka a maa chaab a kpi kama ale Yeezu wa jabarimu nyin ayen pagrim buui ale soa ate ti nye kpakka de a tom biem tuima la a yaa kaasi ate ti kan nman chim biem yomma. ⁷ Tama dek abe seba ayen nuru yomo dan kpi, wa nyɔɔwa an nman baga a fe wa. Siuk kula po, tama nye kpakka abe kpi kama. Biem an nman baga a fe ti. ⁸ Tama ale Yeezu abe ale maa chaab kpi la, ti ta siaka kama ayen wa ale vua la, tama me vua kama. ⁹ Naawen ale nak Yeezu yiri kum po. Tama me abe seba kama ayen Yeezu abe kan nman kpi. Kum be nman ka pagrim wa zuwa. ¹⁰ Wa kpi ka bunyi dekki. Wa be kpi kama ayen biem kan nman ta pagrim. Yɔgyɔgla de, wa vua kama ate Naawen soa wa. ¹¹ Siuk kula po, ni ta ku ni zuima po ayen biem jigi, ni kpi kama. Naawen jigi me, ni vua kama Yeezu Kirisita nyin.

¹² Ni kan basi ate biem soa ni, bu le nye kama ate ni a nye ni nyinsana ale a yaali waba tii la. ¹³ Ni be kan pa ni nyinsana juijuiya a te biem wa ate bu nye ate nyinka kabta a tom tuimbaata. Alege, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a te Naawen ase nuru baai ale nyini kum po a nyini vum po dii la, a yaa pa ni dek a te Naawen ate wa pa ni a tom wayorisima tuima. ¹⁴ Boan nyinɔa, biem a kan nman chim ni nyɔɔ a soa ni dii nyin la, ni an boro ka Moosis Sinsanɔa ale a weeni ni ayen ni a nye dii la nyinɔa, alege, ni boro ka Naawen ale va wa niaka nyin a nye jaab buui a te ni la nyin.

¹⁵ Ku be dan ka wensie ayen ti an boro ka Moosis Sinsanɔa ale a weeni ti ayen ti nye dii la, ku be nala kama ate ti kasim a tom tuimbaata ale ge a poli ayen ti boro ka Naawen niaka nyinɔa? Aaya. ¹⁶ Nama ze ayen fi dan pa fi dek a te nuru ayen fi a siak wa noai, fi a chim ka kula nyɔɔwa yomo? Nama be dan pa ni dek a te biem tuima ni a chim ka biem yom. Dila be a basi ate ni a kpi kama. Alege ni dan pa ni dek a te Naawen a va wa noai, ni a chim ka wa yom ate dila basi ate ni chim wayorisima nyam. ¹⁷ Ni jam ka biem yom, alege yɔgyɔgla de, mi a nye Naawen jiam nalimnyiini boan nyinɔa, ni siak kama ale ni suniima meena a te wensie sinsak nɔaai ate ni nya la. ¹⁸ Naawen vari ni kama biem nisa po a basi ale ge ate ni yaa chim yom a tom wa manɔa. ¹⁹ Ku pagra kama ate ni min wienɔa de kiri a chak. Dila ale soa ate m pa yomowa ale wa nyɔɔwa a magsi a sak ni la. Ni nya de, dila po dila po, ni jam pa ka ni dek meena ase yom la a te tuimbaata ale gaasa tuima. Siuk kula po degadega, ku a fe kama yɔgyɔgla de ayen ni pa ni dek meena ase yom la a te wayorisima tuima ate ni sum chim Naawen wensie nuruba.

²⁰ Ni ale jam ka biem yom la, wayorisima an jam soa ni. ²¹ Ku be ale jam ka dii ni jigi la, be ka boan jaab nyuenta ate ni jam nya? Ni jam nya ka chivie nyiini. Wienɔa de nɔaai abe ale basi ate ni yaa ta chivie la, wa nɔaai abe le nɔa basi ate ni kpi ase ni nin diem a tom nɔa. ²² Alege yɔgyɔgla de, Naawen vari ni a ta nyini biem po a nyini kama. Ni ka wala yom yɔgla. Ni nyuentaɔa abe ale boa? Nyuentaɔa ale, ni yaa sum chim ka wa yom baai ale welema la. Ni be le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²³ Boan nyinɔa, biem tutuna ale kum a te nuruba. Alege Naawen tiirimu ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka ate wa pa di a va Yeezu Kirisita ti Nyɔɔwa nyin a te nuruba la.

7

¹ M suaata, nama baai ale seba sinsanገa la, ni basi ate m bek ni wannu de ayen, nuru waai ale kpi la sinsanገa a diem soa wa kama? Aaya. ገa an ገman soa wa. ² Sinsanገa a weeni kama ayen nipok dan yali chora, ku a fe kama ayen wa ale wa chorowa a boro ale chaab. Alege wa chorowa dan kpi wa yaa ta siuk kama a yali chora wa choa. ³ Wa chorowa dan boro ale ge ate wa ገman goa ale nidጋa wa choa, nuruba le wi wa ayen wa ka kabon nyeerik. Wa chorowa be dan kpi, sinsanገa ገman ka pagrim wa jigiyi. Wa dan yali chora wa choa, wa daa kabon nyeeriga. ⁴ M suaata, ase nipowa chorowa ale kpi ate wa ta siuk a yali nidጋa wa choa la, dila degadega me Sinsanገa jigi, ni yaa kpi kama ate ni yaa gum chaab ale ka Yeezu. Sinsanገa an ገman soa ni. ሃጋጋግla de, Yeezu Kirisita waai ate Naawen nak wa yiri kum po la, ale soa ti. Naawen nye dila kama ayen ti a tom tuimmanገa a te wa. ⁵ Diipo ate ti jam boro a va ti dek siuku la, Sinsanገa kasim jam basi kama ate ti nyinገan kabta togatogaka ale a yaali dii la a jam bo ti nyinገan po ayen ti a tom tuim ገaai le ገa basi ate ti kpi la. ⁶ Alege ሃጋጋግla de, Moosis Sinsanገa ገaai ale jam yik ti a tara nna kenken ገa, an ገman soa ti. Dii nyin ገa, Sinsanገa jigi tama kpi kama. ገa an ገman soa ti. Dila nyin ገa, ሃጋጋግla de, ti kan ገman a va Sinsanገa su kpakka ale a weeni ti dii la a tom a te Naawen ya, alege ti a va ka Naawen Chiika su paaluku ale a weeni dii la a tom a te Naawen.

⁷ Ku be dan ka dila ti be le weeni ka boa? Ti baga a weeni ayen Moosis Sinsanገa an nala? Aaya. Alege Moosis Sinsanገa a daam dan kan jam ya, m daam ate an baga a miገ ayen m jam a tom ka wabaata. Basi ate m pa m dek a magsi ayen, Sinsanገa a daam dan kan sak mu ayen m kan a yaali m vaanchoa jaabጋa, m te an baga a miገ dila. ⁸ Biem a yaa be wa ka sinsak ገaai nyin ate m weeni la a nya siuk a basi ate ገan yaalik popola meena togatoga a yaa jam mi jigi. Boan nyinገa, sinsanገa a daam dan kan karo biem a nye ase ka jakpiuk la. ⁹ Diipo ate mi jam ze sinsanገa wensienገa chak la, dila powa m vaa kama. Alege sinsanገa ale jam ገan la ate biem yaa yiri vaa, ¹⁰ ate mi yaa kpi. Sinsanገa degadega ገaai ale ayen ገa le te mu vum la ገala degadega abe ale ta kum a jam mi jigi. ¹¹ Boan nyinገa, biem va ka sinsak ገala nyin a nya siuk a paasi mi a yaa ko.

¹² Dila nyin ገa, Sinsanገa meena welema kama. ገa dinyi dinyi a welema kama ale chim wayorisima ale ገman chim waman me a te nuruba.

¹³ Nyaku de abe a sak kama ayen wa dii ale chim waman ገa ta ka kum a jam mi jigi ya? Aaya. Ku ka biem nyiini ale nye dila. Bu pa ka jaab manka a nye ate kum jam mi jigi ayen ku sak ayen biem a sum ka biem. Siuk kula po, biem abe va ka sinsanገa po gela ayen ገa sak ayen biem a sum ka biem nalimnyiini.

¹⁴ Ti seba ayen Sinsanገa va kama ale Naawen Chiika ale a yaali dii la, alege mi kasim va ka m dek nyinገa ale a yaali dii la. Mi ka biem yomo. ¹⁵ Mi ze mi dek ale a tom dii la. Boan nyinገa, mi an baga a nye wa dii ate mi a yaali ayen m nye la, alege m goanti a nye ka wa dii ate mi kisa a kan yaali di nyeka la. ¹⁶ Dila nyin ገa, ሃጋጋግla de, m be dan a nye dii ate m kan yaali ayen m nye la, m siak kama ayen Sinsanገa ka wamanገa. ¹⁷ Dila nyin ገa, ku a sak ase daa mi ale nye wa dila la, alege ka biem buui ale bo m po la ale a nye dila. ¹⁸ Boan nyinገa, mi seba kama ayen waman ገa mi nyinገa po. Boan nyinገa, m kasim a yaali kama ayen mi a tom wamanገa alege mi an baga a nye. ¹⁹ Mi kan nye waman kaai ate mi a yaali ayen m nye la, m goanti a nye ka wabiok kuui ate mi kan yaali ayen m nye la. ²⁰ M

be dan a tom dii ate m kan yaali ayen m tom la, ku a sak ase daa mi ale a tom dila la, alege ka biem buui ale bo m nyinƙa po la ale a tom dila.

²¹ Dila nyin la, ku a nye ase nyeka de a yaa ale a tom tuima mi nyinƙa po la. Mi dan a yaali ayen m nye waman, wabiok nyiini ate mi a nye. ²² Mi popola po, ku a te mu ka popeantik ayen mi a tom sinsanƙa ale a weeni dii la. ²³ Alege m nya ale ka nye ka choa ale boro a tom m nyinƙa po. Nyeka de ka biem nye kaai ale a nye kpalin ale nye kaai ate mi popolanƙa a yaali la, a yaa basi ate m chim ƙa yomo. ²⁴ Oo, ka boan jaab chivie ale a de mu nna! Ka wana ale wa vari mu a ta nyini nyinƙa de ale basi ate mi a kpi la po? ²⁵ M va Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa nyin a nye Naawen jiam.

Ku abe ale ka dii la ale la. Mi dek jigi, m popola po, mi a tom sinsanƙa ale a weeni dii la kama, alege mi nyinƙa a tom ka biem sinsanƙa ale a weeni dii la.

8

¹ Yɔgyɔgla de, baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, Naawen a kan te ba waalika, ² boan nyinƙa, biem ale kum nyeka a daam yik ti a lik kama. Alege yɔgyɔgla de, Naawen Chiika nyeka vari ti basi kama. Naawen Chiika de va ka Yeezu Kirisita nyin a te mu vum. ³ Naawen nye dii ate Sinsanƙa an jam бага a nye la kama. Na an jam бага a nye dila dii nyin la, tama dek nyinƙa ale a yaali dii la a basi kama ate ka wobsa. Naawen tom ka wa dek biika ate wa sin jam tenzuk de a neensi nurubiik a yaa nye ate biem nman ka pagrimɔa. ⁴ Naawen nye dila kama ayen tama baai ale a va Naawen Chiika ale a yaali dii la, a kan a va tama nurubiik nyeka ale a yaali dii la, alege ka ti a va wayorisima wienƙa ate Sinsanƙa a weeni ayen ti nye la. ⁵ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la, a pa ba popola meena a te ka popola ƙala chaab. Baai me ale a va Naawen Chiika nyeka la, pa ba popola meena a te ka Naawen Chiika wie. ⁶ Waai abe dan basi ate nurubiik nyeka yaalika a soa wa popola meena, dila ku ta wa a cheƙ ka kum po. Waai me abe dan basi ate Naawen Chiika a soa wa popolanƙa meena, dila a ta ka vum ale masim a jam wa jigi. ⁷ Boan nyinƙa, waai abe dan basi ate wa dek nurubiik nyeka yaalika a soa wa, wala choa ka Naawen dachiak. Wa kan va sinsanƙa ale a weeni dii la. Wa be an poom бага me le va ƙa ale a weeni wa dii la. ⁸ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka yaalika ale a weeni ba dii la, an бага a nye ate Naawen sui a peenti.

⁹ Alege nama kan va daa nurubiik nyeka yaalika ale a weeni dii la. Nama va ka Naawen Chiika ale a weeni ni dii la, ase ku dan sum ka wensie ayen wa bo ni suniima po. Waai ale kan ta Kirisitawa Chiika la, Kirisitawa an soa wa. ¹⁰ Alege Kirisitawa a dan bo fi sunum po, nyinƙa kpi kama biem nyin, alege fi chiika vua kama wayorisima nyin. ¹¹ Ase Naawen waai ale nak Yeezu a yiri kum po la, Naawen Chiika a dan bo ni suniima po, Naawen me le va ka wa Chiika waai ale bo ti suniima po la nyin a te ni tenzuk de nyinƙa vum.

¹² Dila nyin la, m suaata, nyaku de a sak kama ayen ku ka fifiok, alege ku daa ayen ti va ti dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la. ¹³ Dii nyin la, ni dan a va dila, ni le kpi kama. Alege ni dan pa Naawen Chiika pagrimu a ko ni dek nurubiik nyeka yaalika, ni le vuuk kama. ¹⁴ Baai ate Naawen Chiika de ba nin a sak ba la, ka Naawen bisa. ¹⁵ Boan nyinƙa, Naawen Chiika waai ate ni jam tuesi la, jam daa waai ale a basi ate ni nman a chim yom ate yogsum a yik ni la, alege wa jam ka waai ale a nye ate ni a chim Naawen bisa ate Naawen Chiika pagrim nyin ate ti бага a kaari a wi Naawen, ayen ti ko. ¹⁶ Diipo meena, ate ti a wi Naawen ayen ti ko la, ku ka

Naawen Chiika ale a weeni ti ti suniima po ayen ti ka wa bisa. ¹⁷ Ti be dan ka wa bisa, da yey po, ti be le jam soa nanta baai meena ate wa puulim ayen wa le pa te ti la kama. Tama ale Yeezu Kirisita abe le jam maa ka chaab a soa nanta baai ate wa puulim ayen wa le pa te wa la. Yogyogla de, tama abe dan maara a nam Yeezu Kirisita ninammu, da yey po, tama ale wa le maa chaab a nya wa zulaŋa.

¹⁸ Mi a poli ayen nam kaai ate tama a nam yogyogla de la, ti an бага pa ka a magsi chaab ale Naawen zula n̄aai le n̄a nyini peelim da yey ate ti nya n̄a la. ¹⁹ Nanta meena ate Naawen nye la, a kasim pii ka nyin̄ a limsi ayen Naawen pa wa bisaŋa a ta nyini peelim a sak ba. ²⁰ Dii nyin̄ la, Naawen jam basi kama ayen nanta meena ate wa nye la boka kan ta kiriya. Be daa nantaŋa dek potim nyeka a yaase ba dek yaalika ate ku nye dila, alege ka Naawen yaalika ate wa basi ayen ba chim dila. Alege yiilaŋa de a jam diem jam boro kama ²¹ ayen, nantaŋa dek da yey po le soa ka ba dek nna fasiyaa ate nanta baai ale a basi ate nanta a poak la a kan nman soa ba. Ba le soa ka ba dek a yaa nya zula n̄aai ate Naawen le pa te wa bisaŋa la. Soa m dekka de ate Naawen bisaŋa le nya. ²² Boan nyin̄ŋa, ti seba kama ayen a zaani dila po dila po a ta jam paari jinla, nanta meena ate Naawen nye la a n̄usi kama ase nipok a nyiem ale boro a biak a n̄usi dii la. ²³ Daa bala nyiini ale a n̄usi dila, tama dek baai ale ta Naawen Chiika kaai ale ka Naawen tiirintaŋa bunyi a liŋ jam tama jigi ayen ku sak ayen tiirin ti chaab a bo n̄aan̄ a cheena la, tama me a n̄usi kama ti puusa po ase ti ale a limsi ayen Naawen pa ti a chim wa bisa a yaa vari ti ti wanyi wanyi nyin̄ka a basi ate ti soa ti dek nna fasiyaa la. ²⁴ Boan nyin̄ŋa, ti ale jam nya varibasika la ate ti yaa ta yiilaŋa de. Alege ni basi ate m weeni ayen ti be dan a yiili ale jaab buui ate ti ta ti nisima po la, yiila n̄ala chaab abe sum daa yiila. Dii nyin̄ la, ka wana ale a yiili ayen wa le nya jaab ate wa dan ga nya jaamu wa nisima po abe wa nman a yiili? ²⁵ Alege tama a dan ta yiila ayen ti le nya jaab buui ate ti ka la, ti a limsi kama ale chichiiba ayen ti le nya.

²⁶ Naawen Chiika me a maari ti kama ale ti wobsumu meena. Boan nyin̄ŋa, ti ze ti le ti puusi Naawen ka dii ate ku magsi la. Naawen Chiika dek ale tagri tama zuk a n̄usi a biisi a saalim dii ale Naawen la, nuru karo a бага a lak noai a weeni. ²⁷ Naawen waai abe ale seba nurubiik sunum po ale ka dii la, ale seba Naawen Chiika popola ale ka dii la. Dii nyin̄ la, Naawen Chiika ale tagri Naawen nuruma zuk a saalim wa a magsi chaab ale wa dek, Naawen ale a yaali dii la a te wa nuruma.

²⁸ Tama be seba kama ayen baai ale ta yaalika ale Naawen ate wa wi ba a magsi chaab ale wa dek popolaŋa ale ka dii la, wie meena ale a nye ba jigi la wa a basi kama ate n̄a a ta waman̄sa a jam. ²⁹ Dii nyin̄ la, Naawen poom liŋ jam seba ba kama a ta nyini ku piilimka po baai ale baai ate wa lueri ayen ba ta nye kaai choa ate wa biika ta la. Wa nye dila la kama ayen biika ta suaata nna yegayega a yaa chim ba so kpagi. ³⁰ Baai meena ate wa lueri la, wa wi ba kama me. Baai meena me ate wa wi la wa nye kama ate ba chim wayorisima nyam. Baai me ate wa nye ate ba chim wayorisima nyam la, ka zula ate wa te ba.

³¹ Ti be le weeni ka boan wari a magsi chaab ale nyaku de? Naawen abe dan za tama n̄aan̄, ka wana le бага a nye ti wariya? ³² Naawen abe ale kan zeri wa dek biika nyin̄ alege wa lak ka poi a pa wa a te tama meena la, ku a fe kama me ayen ti be seba chak ayen wa be dan бага a nye wann̄i de, wa kan mini ti jaab buui meena ate wa ta la. ³³ Nuru boro le toarin̄ nuru baai ate Naawen lueri la ayen ba kaasi wariya? Aaya. Ka Naawen ale weeni

ayen ba ka wayorisima nyam. ³⁴ Nuru be boro a бага a ta biisigaamka ale ba? Aaya. Yeezu Kirisita waai ale kpi a yiri kum po a yaa kala zula jigini Naawen teŋ la, tagri ka tama zuk a saalim wa a te ti. ³⁵ Ka boa ale бага a nye ate Yeezu Kirisita yaalika a basi tama? Ka daani ka yaa ninammɔa, ya nuruba a nin basi ate ti nya ninam ti siaka nyinŋa yaa kummɔa yaa janŋa yaa nyigsika yaase kummɔa? ³⁶ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanŋa po ayen,

“Fi nyin ate tama kasim bo kum nisima po daa meena yok ale kantueŋ.

Ba ta tama a nye ase ka piisa ate ba ayen ba ko ŋa la.”

³⁷ Alege nyaŋa de meena ale a nye ti jigi la, Yeezu Kirisita waai ale ta yaalika ale ti la, maari ti kama ate ti nak kpaliŋka a de nna chaalima.

³⁸ Dii nyin la, mi seba chak kama ayen kum yaase vum yaase sabiiloba yaase teŋzuk de nalima yaase jinla wie yaase chum wie ³⁹ yaase jaab wenŋmazuk a yaase kpilun teŋ yaase jaab ka Naawen ale nye ŋanta baai meena la po a бага a nye ate yaali kaai ate Naawen va ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita nyin a tara ale tama la a basi ti.

9

¹ Yeezu Kirisita ale soa mu. Dila nyin la m kan velimu. M popolaŋa ŋaai ate Naawen Chiika soa la me a weeni mu kama ayen m le a biisi dii la ka wensie ase, ² m nin weeni ayen m sui kaasi ka nna yegayega ate ku a nye nna ase nyinɔdomma ate m tara ate ŋa kan basi mu la. ³ Dii nyin ale soa ate m sunni kaasi la ale m dek nuruma baai ale ka m dek mabisa la nyin. Bala nyin ate mi a poli ayen ase Naawen daam ate ka te ka mi a poori mi ale Yeezu Kirisita a zaani toŋatoŋa. ⁴ Ba ka Izirali dem baai ate Naawen yeri te wa dek la. Poli nya Naawen ale nye dii a te Izirali demma la. Wa te ba ka siuk ayen ba chim wa bisa, wa pa wa dek a sak ba, wa ale ba a maa chaab puulim nye ka noayen, wa pa wa Sinsaŋa te ba, wa sak ba wensie siuku ate ba le va a puusi wa la, ba nya Naawen ale puulim ayen wa nye dii a te ba la kama. ⁵ Bala ale soa ti kokpienŋa. Nurubiik biam jigi ka bala ale biak Yeezu Kirisita. Naawen waai ale soa ŋanta meena la a kasim a nya pimpauk taam wuu. Ku be nye dila.

⁶ M be kan weeni kama ayen Naawen ale pe ayen wa le nye dii la wa an nyeya. Wa nye kama. Dii nyin la, ba meena ka Izirali dem alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. ⁷ Ba meena ka Abraham ŋaariŋbisa alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. Boan nyinŋa, Naawen weeni Abraham kama ayen, “Ka Aizik ŋaariŋbisaŋa le ba chim fi bisa.” ⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen daa niɔa ale nipɔk ale biak be sii la ale basi ate ku a sak waai ale waai ale ka Naawen bisa la. Alege ka be sii ate Naawen puulim ale Abraham ate ba biak ba la ale sum chim wensie bisa. ⁹ Boan nyinŋa, Naawen ale puulim ale Abraham weeni dii la ale nna ayen, “Ben dii ale cheena nna po de, m le pilim ŋman jam ate Saara yaa biak niɔabili.”

¹⁰ Be daa ku meena ale nna. Dii nyin la, Aribeka niɔabilisaŋa bayewa a jam ka ti kokpienŋa Aizik bisa. ¹¹⁻¹² Alege diipo ate Aribeka an diem jam biak yibisaŋa de la, ale diipo ate bisaŋa an diem jam tom wamanŋ a yaase wabiok la, Naawen jam weeni kama ayen, “Bikpagini le tom a te baanŋka.” Nyaku de a sak kama ayen Naawen kasim a a nye ka dii ate wa poom poli dila po dila po ayen wa le nye la a cheŋ. Ku jam daa wari ate bisaŋa nye, ku jam ka Naawen ale jam a yaali dii la ate wa lueri nye ¹³ ase wa ale weeni wa gbanŋa po dii ayen, “Mi ta yaalika ale Jakob kama alege kisi liso.”

14 Ti be le weeni ayen ka boa? Ti бага a weeni ayen Naawen a kan nye wamaɲsa? Aawo. 15 Dii nyin la wa weeni Moosis ayen, “Mi le ta jirim ale ka waai ate mi a yaali ayen m ta jirim ale wa la. Mi ale tom wamaɲsa a te baai ate mi a yaali ayen m tom a te ba la.” 16 Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen dan lueri nuru, ku daa nuruwa dek yaalika yaase wa nyeka alege ku meena a magsi chaab ale ka Naawen ale ta jirim dii la.

17 Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen Naawen weeni Ejipiti Naawa ayen, “Mi ale basi ate fi chim naab ayen m potim nye wie fi jigi ate ku a sak m pagrimu ale soa dii la abe m nye ate waai meena tenzuk de wom m yonni.” 18 Dila nyin la, m бага a weeni kama ayen Naawen dan a yaali ayen wa ta jirim ale nuru waai, wa a ta kama, wa be dan a yaali ayen wa nye ate nuru ta tukpari a kan maari a wom sinsaga wa a nye kama ate nuru a chim dila.

19 Ni le bek mu ayen, “Ku be dan ka dila, Naawen be nye ka se бага a nya kaasun nuru jigiya? Be ka wana me ale бага a zeri Naawen ale a yaali ayen dii nye la?” 20 Mi me abe le bek ni ayen, ka boan siuk ate fi nurubiik me a tara ate fi le бага bek Naawen dila? Samonin ka siuk a bek ka meero ayen, “Ka boa ate fi me mu nna?” 21 Nama dek abe seba chak kama ayen samonin meero a бага kama pa yakka a me wa ale a yaali jaab buu la. Wa бага kama a pa yak yen kala a me samonsa siye a pa kanyi a tom tigi kpeema tuima, ale pa kanyiwa a tom daa meena tuima.

22 Naawen abe ale ka dii la ale la. Wa jam a yaali kama ayen wa sak nuruba wa supuurimu ale wa pagrimu ale ka dii la. Alege wa yik ka wa dek ale chichiiba nalimnyini ale baai ate wa sunni a puuri a magsi wa te kaasi ba. 23 Wa ta chichiiba ale ba kama ayen ku sak zula naai ale zuak nya yegayega dii ate wa le pa te baai ate wa le ta jirim ale ba la. Wa goms ba kama dila po dila po a magsi ayen ba nya zula nala.

24 Nuru baai ate mi a weeni ayen wa goms ba a magsi la ale nama ale mi baai ate wa wi la. Wa an wi ti a ta nyini ka Juuma nyini po alege wa wi ka baai me ale kan daa Juuba la. 25 Dii nyin la wa weeni ta nyini Ayozeza gbanƙa po ayen,

“Nuru baai ale jam kan daa mi nuruba la,
mi le wi ba ayen, ‘m nuruba.’

Ten kaai ate mi jam ka yaalika ale ka la,
mi ale ayen, ‘mi a yaali ka.’

26 Juijui dek ate nuruba weeni ba ayen, ‘Ba daa mi nuruba la’,
dula jigini dek ate nuruba le wi ba ayen ba ka Naawen waai ale vua
la bisa.”

27 Azaya me weeni ka dila degadega a magsi chaab ale Izirali ayen, “Izirali demma a dan poom piisi ase beli kpeeni noai tambusun la, ka ba magla le ba nya varibasika 28 boan nyinɲa, Nyɔɔɔwa Naawen le bo tenzuk de meena ka buusa pagrisa nna nwulinwuli.” 29 Ku a nye ase ka Azaya ale poom lin weeni dii me la ayen, “Ase Nyɔɔɔwa Naawen kpeeni a dan kan basi naanbisa a te ti, wa daam ate kaasi te kama a basi ase wa ale nye Sodom ale Gomora tenɲanɲa dii la.”

30 Ti be le weeni ayen ka boa? Ti бага a weeni kama ayen baai ale kan daa Juuba la, an jam pii nyin ba dek ayen ba chim wayɔrisima nyam, alege ka ba siaka nyin ate ba chim wayɔrisima nyam. 31 Alege Izirali demma pii nyin kama ayen ba nye sinsanɲa ale a weeni dii la ate ba chim wayɔrisima nyam, alege ba an бага a va sinsanɲa ale a weeni dii la ate ba chim wayɔrisima nyamma. 32 Be ka boan nyin ale soa ate ba an бага a va nɲa? Dii nyin la, ba jam pii ka nyin ba dek a nye alege ka siaka. Ba

goanti jam va ka tuimmanŋsa tomka nyiini nyin alege daa siaka. Ba a gariŋ ka tintain dii ate Naawen pa dueni siuku nin la. ³³ Tain dii ate Naawen gbanŋka a biisi di wari ayen,

“Ni wom de, mi pa ka tintain a dueni Zayon tenŋka demma po ayen nuruba nak ba nanŋsa a lo.

Alege waai a dan ta siaka ale nuru waai ate ba a wi ayen Tanni la, m kan maa basi ate ku nyonowa nya chivie dii po dii po.”

10

¹ M suaata, mi dek ale a yaali dii nalimnyiini ate ku chim m puusa a ta nyini m sunum po meena ate mi a puusi Naawen la ale, Izirali demma ate nya varibasika. ² M бага a weeni a chak kama ayen, ba kasim a yaali Naawen vaka kama ale ninmuna alege ba an diem min ku kiri a chak ba le ba nye dii a va wa la. ³ Ba an diem min siuk kuui ale a nye ate nuruba a chim wayorisima nyam m jigi la. Dila nyin la, ba yaa pii nyin ba dek ayen ba nye ate ba chim wayorisima nyam. Dila abe basi kama ate ba yaa zeri Naawen siuk kuui le ku basi ate ba chim wayorisima nyam la. ⁴ Alege yogyogla de, Yeezu Kirisita nye kama ate Moosis Sinsanŋa kpeglim ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la, a chim ka wayorisima nyonɔ.

⁵ Moosis ale nmarisi dii a magsi chaab ale waai ale a va Sinsanŋa ayen wa chim wayorisima nyonɔ la ale nna ayen, “Nuru dan a va Naawen Sinsanŋa ale a weeni dii la, Sinsanŋa a basi kama ate wa a nya vum.”

⁶ Naawen gbanŋka ale a weeni dii ayen nuru siaka ale Naawen ale a basi ate wa a chim wayorisima nyonɔ la ale nna ayen, “Kan bek fi dek ayen ka wana le wa jueli wennyamazuk ta Yeezu Kirisita sin? ⁷ Yaase kan bek fi dek ayen ka wana le wa sin kpilun ta Yeezu Kirisita a jueli jamu?” ⁸ Ku ale a weeni dii la ale nna ayen, “Naawen tuntomika kaai ate tama weeni sak ni la a moata ni ka nna farafara, a bo ni noa po ale ni suniima po.” Ka siaka de sinsanŋa ate tama mooli a sak ayen, ⁹ fi dan lak fi noai a weeni ayen, “Yeezu ka Nyonɔ”, a ta siaka fi sunum po ayen Naawen nak wa a yiri kum po fi le nya varibasika kama. ¹⁰ Dii nyin la, ku ka nuru a nin ta siaka wa sunum po ate Naawen a nye ate wa a chim wayorisima nyonɔ. Nuru abe nin lak wa noai a weeni wa kaasun ate wa nya varibasika. ¹¹ Ba nmarisi Naawen gbanŋka po me ayen, “Waa ale ta siaka ale Yeezu la, wa kan basi ate nuru wala nya chivie.” ¹² Ka waa meena, fi ka Juu yoo fi daa Juu yoo, Nyonowa Yeezu ka waa meena Nyonɔ. Waa abe ale a wi wa ayen wa vari wa basi la, wa a nye kama ale pa wa niaka a gum du nalimnyiini. ¹³ Boan nyinŋa, ba nmarisi Naawen gbanŋka po ayen, “Waa ale a wi Nyonowa ayen wa vari wa basi la, le nya varibasika kama.”

¹⁴ Nuruba abe le nye ka se a бага wi wa ayen wa vari ba basi ase ba nin kan ta siaka ale wa? Ba be le nye ka se ta siaka ale waa ate ba an wom wa wie la? Ba be le nye ka se me wom ase nuru a nin kan karo ayen wa mooli a sak ba? ¹⁵ Nuruba be le nye ka se a бага mooli sak nuruba ase ba nin kan tom ba ayen ba mooli sagi? Ase Azaya ale nmarisi dii Naawen gbanŋka po ayen, “Ku nala ka nna yegayega ale baai ale ta wamanŋana cheena ayen ba weeni sak ti la.” ¹⁶ Alege daa waa meena ale siak a te Naawen wamanŋana. Ase Azaya ale nman weeni dii ayen, “M Nyonɔ, Juuma an piisi siak a te fi wienja ate fi pa nyo ti nisima po ayen ti sak ba la.” ¹⁷ Dila nyin la, ka nuruba a nin ta Naawen wamanŋana a jam mooli sak nuruba ale nuruba wom ŋa a yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

18 Ni basi ate m bek ni wari ayen, ku sum ka wensie ayen Juuma an wom Naawen ale weeni dii la? Aaya. Ba wom wa ale weeni dii la kama, boan nyiŋa, ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen,
 “Tuimtomdoma tuntomika tagli ka jigi meena. Tenƙa meena a wom ba luelutanja kama.”

19 Ni be basi ate m ŋman bek ni ayen Juuma an miŋ wienja de chagiya? Ni wom Moosis ale weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,
 “M le nye ate ni a de nyuri ale nuru baai ate m lueri ba a ta nyini tenja toƙatoga la.
 Mi le basi ate ni sue a puuri ale nuru baai ate nama a wi ba ayen betta la.”

20 Ni wom Azaya ale jam ta zupagruk me a weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,
 “Nuru baai ale kan jam a gisi mi Naawen la, ba nya mu kama, ba an begi mi bega, mi pa m dek a sak ba kama.”

21 Alege mi wom Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale Izirali demma la ayen,
 “M teeri ka m nisima a ta nyini saliuk a jam paari junɔai a wi ba ayen ba jam m jigi.
 Alege ba zeri, dii nyiŋ la ba tuenja a kpari kama.”

11

1 M be yaa m bek ni kama ayen, Naawen abe zeri wa dek nuruma kama? Aawo, mi dek ka Izirali deno. M ka ti kokpienƙa Abraham ŋaŋbiik. M be ka Benjamin me doƙdemma po wanyi. 2 Naawen an zeri wa dek nuruma baai ate wa poom seba ba a ta nyini ku piilimka po la. Nama ze ba ale ŋmarisi dii Naawen gbanƙa po a magsi chaab ale Naawen biisiteerowa Elaja la? Ba ŋmarisi ayen wa jam a fobli kama ale Naawen a weeni ayen, 3 “M Nyɔɔɔ, Izirali demma ko fi biisiteeroma kama ale ge yik juijui meena ate tama a kaab a te fu la a kaasi. Ka mi nyiini ale tali ate ba a yaali ayen ba ko mu.” 4 Wa ale jam a fobli dila ale Naawen la, wa jam tulisi wa kama ayen, “Mi tali ka nuruba tusa ŋayopoi a ta m dek. Nuruma de kan kaab venta bogluku ate ba a wi ayen Baal la.” 5 Jinla dannu ku be ka dila degadega. Nuruba maga be tali kama. Naawen be va ka wa niaka nyiŋ a lueri ba. 6 Ku be dan ka wa niaka nyiŋ ate wa lueri ba, ku be da ba tuimmanja nyiŋ ku be sak kama ayen wa niaka ŋman daa wensie niaka.

7 Ku be ka se yogyogla nna? Jaab buui ate Izirali demma jam a gisi la, ba an nyaya. Ka nuru baai ate Naawen jam lueri ate ba an soa dii la, ale nya jaab wala. Naawen nye kama ate mbala chim tukpara nyam ate ba an бага a wom wa ale a weeni ba dii la. 8 Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii la, ka wensie ayen, “Naawen nye kama ate ba an бага a poli a ta miŋchakka wie po. A ta nyini dila powa a jam paari jinla, Naawen basi kama ate ba an бага a nya wa ale a nye dii la, ba be an бага a wom dii ate wa a weeni la.” 9 Ba ŋmarisi me ayen ti kokpienƙa Deevide me weeni Naawen ayen,

“Basi ate ba ŋandiinta tinja a tagri chim baruk a yaase ŋmiak a yik ba,
 abe fi basi me ate ŋa chim ŋanta ate ba gariŋ a lo,
 abe fi basi me ate ŋa chim waalika a te ba.”

10 Abe fi basi ate ba ninaja yi ate ba kan бага a nya,
 abe fi basi ate ba kasim a nam taam wuu.”

11 Ni be basi ate m ŋman bek ni ayen, ba be ale a gariŋ la, ba lo paari ka ten bugibugi ate ba an ŋman бага a yiri ŋmaiya? Aawo. Ba gariŋka

a goanti basi kama ate varibasika jam baai ale kan daa Izirali dem la jigi ayen ku nye ate Izirali demma a de nyuri ale ba. ¹² Izirali demma garinƙa abe basi kama ate niaka nalinmyiini a jam baai meena ale kan daa Izirali dem la jigi. Ku be dan ka dila, niaka a yaa be le soa ka se ase Izirali demma a nin va nalinmyiini Naawen popolanja ale ka dii la?

¹³ Yogyogla de mi a biisi ale ka nama baai ale kan daa Izirali dem la. Mi nyini ka peelim ta kanjanta ale Naawen ale lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo a sak ni la, ¹⁴ ate m dek nuruma, chum da dii dai le de nyuri ale ni ate Naawen yaa baga vari ba gela ba tuimbaatanja po a basi. ¹⁵ Dii nyin la, Naawen ale jam pa ba zaani nakpiak la, wa ale baai ale kan daa Izirali dem la a yaa niak ka chaab. Nama dek a yaa be poli nya ase wa nin tuesi Izirali demma, ku le nye ka se? Ku le nye ase ka kpilima ale yiri kum po a jo vum po la.

¹⁶ Ni basi ate m weeni sak ni ayen waai dan pa jaab meena pu fiifiik ga a te Naawen, jaab wala meena abe welema kama. Tiib me tenj nanƙaƙa a dan welema, tiimu meena welema kama.

¹⁷ Ti buui ate ba a wi ayen olivi la, Naawen we bu nmazuku nanƙaƙa si gela a lonsi ka kama. Olivi yiok nanƙaƙa ate wa le pa man du. Nama baai ale kan daa Izirali dem la abe a nye ase ka olivi yioku la a yaa maari a de masim buui ale nyini Izirali demma jigi la ase olivi yioku ale a de olivi mbula masimu la. ¹⁸ Dila nyin la ni kan a nak kuusa ase nama gaam Izirali demma kama la. Ku a fe kama ate ni teeri ayen daa tiimu nanƙaƙa ale ji tiimu kinni a ta za alege ka bu kinni ale ji bu nanƙaƙa a za.

¹⁹ Alege ni baga a weeni kama ayen, “Naawen we nanƙaƙa kama ale ge siuk ayen wa tom mi dula.” ²⁰ Ni be dan weeni dila, ku sum ka wensie. Izirali demma ni jam kan ta siaka la ale soa ate wa nye dila. Nama ale ta siaka la ale soa ate mi nya jigi nanƙa nyin ate ni an we olivi manƙa nyin a loya. Dila nyin la, ni kan basi ate nyaku de a basi ate ni deri ta kanjanta popola. Ni basi ate ni kpazim a nak. ²¹ Boan nyinƙa, Naawen daam abe dan kan zeri ayen wa kan we Izirali demma baai ale ka nmazuk nanj sii a poom lij boro la, nama a poli ayen wa le basi nama me weka? ²² Nyaku de abe a sak ti kama ayen ti a nya Naawen ale ta zula ale ninpagra dii la. Wa ta ninpagra ale ka baai ale lo la alege ta zula ale nama ase ni nyeka a nin kasim wa a magsi chaab ale wa zulanja ate wa ta ale ni la. Alege ni dan kan a nye dila, Naawen le che nama me a basi kama. ²³ Mbala me abe dan kan pilim ta siaka ale Naawen ya, wa le nman pilim pa ba a tom man tiimu kama boan nyinƙa, Naawen ta pagrim a nye dila kama.

²⁴ Nama be a nye ase ka nanj kaai ate Naawen che olivi yiok nyin a yaa pa ka tom man olivi tiimu buui ate ba potim bori la nyin. Nanƙa be an nyini daa tiimu nyinƙa ku be an bola tua ate Naawen pa nanƙaƙa de sii ate wa we la a nman tom man ti buui nyin ate si nyini la.

²⁵ Wasusugi ale boro, m suaata ate mi a yaali ayen nama me seba. Ku be le basi kama ate ni kan poli ayen ni ta yammɔa. Wasusugi dii ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna: Naawen ale nye ate Izirali demma ba gela a ta tukpara. Ku be le kasim ka dila ate ku ga paari diipo ate nuru baai ale kan daa Izirali dem la a nin paari nuruba dii ale magsi la a jam Naawen jigi. ²⁶ Izirali demma meena abe le ba va dii nyin nya varibasika la ale la ase Naawen gbanƙa ale weeni dii ayen, “Varibasidowa le nyini ka Zayon tenka.

M dan jam, m le nye ate Jakob njanbisanja gaasanja meena be.

²⁷ Mi ale ba le maa ka chaab a nye noayen ase m nin duisi ba wabaatanja a basi.”

²⁸ Naawen wamanɗaɗa jigi, Izirali demma ka Naawen dachaasa ayen nama nya nyuenta dila nyiɗ. Naawen luerika jigi, ba ka wa doaba wa ale jam puulim dii ale ba kokpienɗaɗa la nyiɗ. ²⁹ Dii nyiɗ la, Naawen kan maari a tagri wa popolaɗa dii po, dii po ale wa ale lueri waai la a yaase wa ale a niak waai la. ³⁰ Nama zeri Naawen noai kama a ta nyini dila po dila po. Alege yogyogla de, Izirali demma ale zeri Naawen noai la nyiɗ ale soa ate wa ta jiiɗim ale ni.

³¹ Siuk kula po, yogyogla de Izirali demma me zeri Naawen noai kama ayen jiiɗim buui ate wa ta ale ni la a basi ate ba me nya jiiɗim wa jigi. ³² Boan nyiɗɗa, Naawen weeni kama ale ninmuna ayen Nurubiik meena, Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la zeri wa noai kama ate wa lik ba a basi ba biemu po. Wa nye dila kama ayen wa бага ta jiiɗim ale nurubiik meena.

³³ Naawen jigsi ka nna yegayega ale yam ale sebika. Ka wana le бага a miɗ wa popolaɗa ale ka dii la? Ka wana le бага a miɗ dii nyiɗ ale soa ate wa a nye dii meena ate wa a poli ayen wa nye la? ³⁴ Ase Naawen gbanɗa ale weeni dii ayen,

“Ka wana ale seba Nyɗɗowa popola?

Ka wana le бага a sak wa?”

³⁵ Ka wana ale diem бага a weeni ayen Nyɗɗowa ta wa pamiya?”

³⁶ Boan nyiɗɗa, ka wa Naawen ale nye nanta meena tenzok de. Nanta meena abe kasim boro ka wa pagrimu nyiɗ. Ba boro kama ayen ba a te wa masim. Ku a fe kama ayen ti a te Naawen pimpauk diipo meena wuu. Ku be a nye dila.

12

¹ Dila nyiɗ la, m suaata, Naawen ale ta jiiɗim ale ti la nyiɗ ate mi a saalim ni ayen, ni pa ni dek meena ni ale diem vaa la nye kaabka ase ni kpi kama la a te Naawen. Ni vummu a yaa bo ka Naawen nisima po ayen ni a tom tuima ale ni popo meena a te wa. Kaabka de a te Naawen ka supeentik. Wensie zulaɗa de choawa ate ku a fe ayen ni a te wa la. ² Ni kan basi ate tenzok de wienɗa fe ni ate ni va ɗa ale a weeni dii la. Ni basi ate Naawen te ni popola paala ate ni tagri nalimnyiini. Dila dan nye, ni le бага a seba Naawen ale a yaali dii la. Wa dek yaalika de ka yaali kaai ale nala a te wa supeentik la. Ka ka yaali kaai me ale magsi nalimnyiini la.

³ Naawen ale te mi tiirim buui la nyiɗ ale soa ate mi a weeni ni meena ayen ni kan nya ni dek ase nama gaam ni ale ka dii la. Alege ku a fe kama ayen ni a poli ale yam abe ni wanyiwanyi a bo ni dek buusa a magsi chaab ale Naawen ale te ni siaka ate ka soa dii la. ⁴ Nurubiik nyiɗ ta ka kabta toɗatoɗa nna yegayega. Kabtaɗa meena kunyi kunyi a tom ka tuima toɗatoɗa. ⁵ Siuk kula po, tama me piisi kama alege ti meena a nye ase ka nyiɗ yerɗ ale Kirisita la. Ti ka wanyiwanyi alege ti meena soa ka chaab.

⁶ Dila nyiɗ la, tama abe pa ti tiirinta toɗatoɗaka ate Naawen wa wa niaka nyiɗ a te ti la a tom tuima. Ti tiirimu dan ka ti chim Naawen biisiteeroba a weeni wa tuntomika, ti a weeni a magsi chaab ale ti siaka ale soa dii la.

⁷ Be dan ka ti chim tomteeroba, ti tom a te. Be dan ka ti chim sagraoba, ti a sak. ⁸ Be dan ka ti a te nuruba nyiɗbiiri ba tuima po ale ba nyeboka po, ti a nye dila, be dan ka wa te wa vaanchoa jaab, ku a fe kama ate wa nye dila ale wa sunum meena, be dan ka wa chim nindeero, ku a fe kama ayen wa a tom wa tuimaɗa nalimnyiini, be dan ka wa ta jiiɗim ale nuruba, wa a nye dila ale supeentik.

⁹ Ku a fe kama ate ni ta wensie yaalika ale nuruba. Kisi wa dii ale kan daa wamanj la, abe ni nmasi yik wa dii ale ka wamanj la. ¹⁰ Ni ta yaalika ale chaab, yaali kaai choa ale magsi ayen Kirisita suaata ta ale chaab la, abe ni kan a limsi ayen ni vaanchoa a lij te ni zula, ni de ninj a te wa zula. ¹¹ Ni kan ta nyinjworuk ale Nyonowa vaka. Tom a te wa ale ninmuna nalimnyiini. ¹² Yiila njaai ate ni ta la ni, basi ate nja kasim a te ni supeentik. Nyenyaka dan jam ni jigi ni ta chichiiba. Ni kasim a puusi Naawen daa meena. ¹³ Ni suaatanja Kirisita bisanja wanyi a dan a yaali jaab ate nama tara, ni maa maari wa. Nuru waai a dan nyeem jam ni yeeja, ni tuesi wa nalimnyiini.

¹⁴ Ni be niak baai ale a namsi ni la, ni ale ka Kirisita bisa la nyinj. Ni kan ka te ba. ¹⁵ Baai sue dan peenti ni basi ate nama me sui peenti ale ba. Baai me sue ale kaasi la ni basi ate nama me sui kaasi ale ba. ¹⁶ Ni ta noayen ale chaab wie meena po. Ni kan ta kanjanta ale nuruba. Ni siak ate ni pa ni dek a gum chaab ale nuru baai ate nuruba a poli ayen ba daa nuruba la. Ni kan poli a te ni dek ayen nama ka yanta nyamma.

¹⁷ Nuru dan nye ni kaasi, nama me kan pa kaasunj a tuni wa. Alege ni pii nyinj ate ni a tom wie njaai nyiini ate nuruba seba ayen nja ka wamanja la. ¹⁸ Ni be pii nyinj meena ate ni boro ale masim ale waai meena. ¹⁹ M dek dɔaba, ni kan weeni ni dek ayen, nuruwa de ale nye ate tama a nam dii nna la tama me le nye wari a tuni wa. Ni pa ku meena basi ate Naawen pa wa supuurimu nye wari tuni kula nyonowa, ase Naawen ale weeni dii wa gbanja po ayen, "Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la." ²⁰ Kom a dan ta fi dachiak te wa njandiinta, nyanyuila a dan ta wa, te wa nyiam. Dii nyinj la, fi dan nye nyaña de a te wa, fi pa wa nyo ka chivie po. ²¹ Ni kan basi ate wabaata nya siuk a nak ni yiagi, ni basi ate wamanja nak wabaata yiak basi.

13

¹ Ku a fe kama ayen waai meena siak baai ale ka tenka kpaga la noa, dii nyinj la, Naawen dan kan te siuwa, nuru karo a бага a chim kpagiya. Dila nyinj la, kpagi njaai ale boro yogyogla de nna la, ka Naawen ale pa ba basi du. ² Waai abe dan zeri kpanja de noa, kula nyonowa a zeri ka bala baai ate Naawen lueri zaan du la noa. Ku be a fe kama ayen nuru wala choa nya waalika. ³ Dii nyinj la, nuru baai ale kan daa tuim kaasima nyam la a kan chali yogsum ale kpaga. Ka baai ale ka tuim kaasima nyam la ale a chali yogsum ale kpaga. Siuk kula po, ni a yaali ayen ni kan a chali baai ale ka kpaga a ta pagrim la? Ni be dan a yaali ayen ni kan a chali ba ni be a tom tuimmanja ate ba te ni pimpauk. ⁴ Dii nyinj la, ba ka Naawen tomteeroba a tom ayen nalim jam ni jigi. Alege ni dan nye wari kaasi, ni basi ate yogsum yik ni boan nyinja, ku daa kinla nyinja ate ba ta ba pagrimu. Ba ka Naawen tomteeroba a tagri Naawen zuk a te baai ale a tom tuim kaasima la waalika dii nyinj la, kaasunku a te Naawen ka supuurim. ⁵ Dila nyinj la, ku a fe kama ayen ni a zuli kpanja noa. Ku daa Naawen supuurim waalika nyiini nyinja, alege ku ka wa dii ate nama dek popola a weeni ni me la.

⁶ Dila nyinj ale soa ate ni a tuni lampoo, dii nyinj la, kpanja ka Naawen tomteeroba a tom ba tuimmanja. ⁷ Dila nyinj la, ni dan ta waai pami ni tuni wa. Ni dan ta ka lampoo pami ni tuni. Te nuru baai ale magsi ni te ba zula la.

⁸ Kan ta waai pamiya. Pami dii nyiini ate ku a fe ayen ni ta la ale, ni ta yaalika ale chaab. Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a va

Moosis Sinsanḡa ale a weeni dii la kama nalimnyiini. ⁹ Ni teeri Moosis Sinsanḡa ale a weeni dii la ayen, “Kan nye kabonḡa, kan ko nuru, kan zu, kan yaali fi vaanchoa jaaboa”, alege sinsanḡa de ale ḡa chaama meena a gum chaab a bo ka wa yeḡ po. Wanni de ale, “Fi yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁰ Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a kan nye wa a kaasi. Dila nyiḡ la, waai a dan ta yaalika wa va Sinsanḡa meena kama.

¹¹ Ni a nye wienḡa de meena dii nyiḡ la, nama dek seba ku ale ka dii yogyogla de la kama. Vanni veenti kama ate ku a fe ayen ni yiri ni goomu po yogyogla de a zaani ḡmai. Dii nyiḡ la, diipo ate ti le nya varibasika la a poom moata kama a gaam diipo ate ti liḡ jam ta siaka la. ¹² Ku a nye ase yokku a boro a taam kama ale ge ayen vari veenti la. Ni basi ate ti basi legi po tuimaḡa tomka abe ti gomsɪ ti dek ale tuimmaḡa tomka ate ti nak legi po tuimaḡa a yiak basi. ¹³ Ni basi ate ti boka a magsi ate ku a sak nuruba ayen ti ka daa legi po. Ti kan a nyu daata bugi a yibi, ti kan chim nipok yaalisa, yaase danḡa tuim, ti kan a nye kpaliḡsa, abe ti kan a de nyuri ale nuruba. ¹⁴ Ni basi ate Nyonowa Yeezu Kirisita nyeboka choawa a soa ni nalimnyiini abe ni kan nye wa dii le di basi ate ni dek suniima yaalika nya masim la.

14

¹ Nama po wanyi siaka a dan kan pagra yegayega, ni kan a nak nampaga ale wa dii ale nala ale dii ale kan nala a magsi nyeka la. Ni basi ate nuru wala choa a maa gum ni po. ² Waai boro kama a бага a weeni ayen wa ta siaka a бага a de jaab meena. Alege waai me siaka ale kan pagra la, a de ka jenvaata nyiini. Wa kan ḡobi lam. ³ Nuru waai abe ale бага a de jaab meena la, ku an magsi ayen wa nya wala choa nueri. Waai me abe ale a de jenvaata nyiini alege kan de jaab meena la, ku an magsi ayen wa me biisi nwala jigi ase wa a bo wa ka buusa la. Boan nyiḡḡa, Naawen tuesi kula nyonowa kama. ⁴ Siuk karo ate ni бага a bo nuru tomteerɔ buusa. Ku ka tomteerɔwa nyonowa ale ta siuk a weeni ayen wa tomteerɔwa ale tom dii la ku nala a yaase ku an nala. Wa be le бага a tom nueri kama nalimnyiini, dii nyiḡ la, Nyonowa Yeezu бага a nye kama ate wa a tom a nueri nalimnyiini.

⁵ Nuru le weeni ayen dannɪ de a yaase dannɪ de a chim da maḡ a gaam daaḡa meena kama. Wa choa me le weeni ayen daaḡa meena ka bunyi. Ku a fe kama ayen waai meena a seba chak wa popola po ayen wa dii ate wa a nye la ka wamaḡ. ⁶ Waai abe dan pa da yeḡ a chim da kpeeni, wa tanla wa dannɪ ate ku te Nyonowa zula. Waai me abe ale a de jaab meena la, wa a nye dila me ate ku a ta zula a jam Nyonowa jigi, dii nyiḡ la, wa dan yaa wa de wa nyiem a te Naawen jiam jaab buui ate wa a de la. Waai me abe ale a zeri ayen wa kan de ḡandiin tintila a yaase ntila la, wa zeri a ta ka zula a jam Naawen jigi. Wa be a a pak Nyonowa kama. ⁷ Ti wanyi me la an boro ka ti dek nyiḡḡa. Ti wanyi me la abe kan kpi ka ti dek nyiḡḡa. ⁸ Ti dan vua, ti vua kama a zuli Nyonowa, ti be dan kpi me ka Nyonowa ate ti a zuli. Dii nyiḡ la, ti vua yoo ti an vua yoo, ka wala ale soa ti. ⁹ Dila nyiḡ ale soa ate Yeezu Kirisita kpi a ḡman yiri kum po a vua la ayen wa chim ḡanvuuta ale kpilima Nyonɔ. ¹⁰ Be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jenvaata nyiini la a bo ni suaataḡa baai ale a de jaab meena la buusa? Yaase be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jaab meena la a nya ni suaataḡa baai ale a de jenvaata nyiini la, a yeri? Ti meena le zaani

ka Naawen niŋ ate wa bo ti buusa. ¹¹ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen,

“Nyɔnɔwa weeni ayen, ase mi ale ka Naawen dii ale vua la.

Ni basi ate m weeni sak ni ayen, da yenj waai meena le kpi ka duna tenj a weeni ate waai meena wom ayen mi ka Naawen.”

¹² Dila nyin la, ti meena ti wanyi wanyi le zaani ka Naawen niŋ a weeni sak wa wie ŋaai meena ate ti nye la ale dii nyin ale soa ate ti nye ŋa la.

¹³ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti basi chaab buusa boka. Alege ku ale magsi ayen ti ta popola ŋaai chaama la, ale nna: Ti kan nye wa dii le di basi ate ti Kirisita biik choa a tom tuimbaata la. ¹⁴ Mi popolaŋa ale Yeezu ale ka bunyi dii la a basi kama ate m seba chak nalimnyiini ayen jadiim meena wa dek a chim ka jaab welenj. Alege waai dan poli ayen ba an welema, ba an sum welema a te wa. ¹⁵ Ni dan a de jaab ate ku a te ni Kirisita biik choa daanika, ni ale a nye dii la kan sak ayen ni ta yaalika ale wa. Kan basi ate ŋandiin tii ate fi a de la, a kaasi nuru waai ate Kirisita kpi te la siaka. ¹⁶ Kan basi ate jaab buui ate ni a poli ayen wa nala la a nya yue kaasunja. ¹⁷ Boan nyinŋa, ku daa ni ale a de jaab buui la, yaase ni ale a nyu jaab buui la ale Naawen Naamu wie. Alege bu ka wayorisima nyeka, masim boka ale supeentik. Nyanja de meena abe a nyini ka Naawen Chiika jigi. ¹⁸ Waai abe ale va siuku de po a tom a te Yeezu Kirisita la, ku a basi kama ate Naawen ale nuruba sue a peenti ale wa. ¹⁹ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti nyiem kasim ta ku ti popola po ate ti a nye wie ŋaai le ŋa ta masim a jam la, abe ti a te chaab nyinbiiri wie po. ²⁰ Ni kan va ŋandiinta nyinŋa a kaasi Naawen ale a nye dii la. Ti бага a de ŋandiinta meena kama alege ku an magsi ayen nuru de jaab buui le wa basi ate wa Kirisita biik choa tom wabiok la. ²¹ Ku a magsi kama ayen ti kan a ŋobi lanta yaase ti a nyu daam wa, yaase ti nye wa dii le di basi ate nuru waai me ale ta siaka la a tom wabiowa. ²² Siak kaai ate fi ta magsi chaab ale wienja de la, basi ate ka bo ka fi dek ale Naawen sunsunj po. Supeentik bo ka waai ale weeni wa dek ayen wa an nya kaasunja ale wa dii ate wa poli ayen di nala a magsi wa nye di la. ²³ Alege waai dan ta chichama a magsi chaab ale jaab buui ate wa a de la, Naawen le weeni wa kama ayen wa kaasi ya, dii nyin la, ku daa wa siaka ale te wa siuk ayen wa nye dila. Boan nyinŋa, wa dii meena ate nuru a nye alege ku kan nyini wa siaka jigi la, wa dila abe ka wabiok ate wa a nye.

15

¹ Tama baai siaka ale pagra la, ku magsi ka ti va baai siaka ale kan pagra la maglamagla abe ti kan a nye wie ŋaai le basi ate tama dek sue a peenti la. ² Ku magsi ka ti wanyiwanyi a nye ate ti Kirisita bisa chaama sui a peenti ate ku ta maarika jam ba jigi a zak ba a zaani. ³ Boan nyinŋa, Yeezu Kirisita an jam a yaali ayen wa te wa dek supeentiga ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa po ate ku magsi chaab ale Yeezu Kirisita dii la ayen, “Le tii ate nuruba a le fu la, a jam jam ka mi jigi.” ⁴ Boan nyinŋa, ba ale ŋmarisi wie ŋaai meena Naawen gbanƙa po dila po dila po la, ba ŋmarisi kama ayen ŋa sak ti ayen ti ta yiila. Be ka chichiiba ale Naawen gbanƙa wienja ale a te ti nyinbiiri ate ti бага a ta yiilaŋa de. ⁵ Naawen waai ale a te nuruba chichiiba ale a te ba nyinbiiri me wie po la, le basi ate nama baai ale a va Yeezu Kirisita la a boro ale noayen ale chaab a tomsi a nye wa nyeka ⁶ ate ni meena pa noayen a te Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Naawen ale wa ko la pimpauk.

7 Dila nyinj la, ase Yeezu Kirisita ale tuesi nama me dii la, nama me ni wanyi wanyi a tuesi chaab ate ku ta pimpauk a jam Naawen jigi. 8 Boan nyinjna, ni basi ate m weeni sak ni ayen Yeezu Kirisita a chim ka Juuma tomteero ayen ku sak ba ayen Naawen wensienja ale wa ale jam puulim dii dila po dila po wa ale ba kokpienjanja la, a sum jam chim ka wensie, 9 abe ku basi me ate baai ale kan daa Juuba la a te Naawen pimpauk wa jirimu nyinj ase ti ale karim Naawen gbanja po dii ayen,

“M le maa bo ka nuru baai ale kan daa Juuba la po a te fi jiam,
a yi yiila a pak fi yonni.”

10 Ti nman pilim karim ka po ayen,

“Nama baai ale kan daa Juuba la, ni gum chaab ale nuru baai ate Naawen lueri la ate ni meena maa chaab ta supeentik.”

11 Ti nman pilim karim ka po ayen,

“Nama baai ale kan daa Juuba la ni pak Nyonowa.
Waai meena tenzuk de, ni te wa pimpauk.”

12 Naawen biisiteerowa Azaya me nmarisi Naawen gbanja po ayen,
“Jese njanbiik le jam.

Naawen le zak wa zaani ate wa soa nuru baai ale kan daa Juuba la.
Bala me abe le ta yiila wa jigi kama.”

13 Naawen waai nyinj ate ni ta yiila la, le va ni siaka ale wa nyinj a basi ate ni boro ale supeentik nalimnyiini ale masim ate yiila naai ate ni ta wa jigi la, le va Naawen Chiika pagrimu nyinj a chim a nyoro.

14 Mi dek abe seba chak kama, m suaata, ayen nama dek ka tuimmanja tomka nyiini. Ni be ta sebika nalimnyiini kama a baga a te chaab sinsaga.

15 Alege gbanja de m nyini ka peelim a weeni ni wie na gela nna ase mi a teeri ni na wie kama nmani la. Dii nyinj la, ka Naawen ale te mu zula naai ate mi an magsi ayen wa te mu 16 ate m chim Yeezu Kirisita tomteero a tom a te nuru baai ale kan daa Juuba la. Ku a nye ase m ka Naawen Puusika Yenni kpanja la a yaa a sak nuru baai ale kan daa Juuba la Naawen wamanjanja ate Naawen Chiika nye ate ba welema ate m yaa pa ba ase kaab ka la a te Naawen ate wa yaa siak a tuesi ba. 17 Be ka Yeezu Kirisita ale mi ale chim bunyiwa la nyinj ate mi ta kanjanta ale m le tom dii te Naawen la. 18 M be nyini ka peelim a biisi wa naai nyiini ate Yeezu Kirisita pa mi tom la. Wa pa ka mi nye ate baai ale kan daa Juuba la yegayega yaa siak va Naawen noai. Wa pa ka biik ale wie nyeka a te mi ate dila nye. 19 Wa basi kama me ate m nye wakperikaliik pagrisa ayen ku sak ayen m pagrimu nyini ka wala jigi. Be ka Naawen Chiika pagrimu nyinj ate nyanja de meena nye. Dila nyinj la, zaani Jerusalem a nyiem a jam paari Ilirikum tenka, mi sak Naawen wamanjanja meena a magsi chaab ale Yeezu Kirisita ate na tagli ka jigi meena. 20 Mi kasim pii ka nyinj a poli ayen m sak Naawen wamanjanja juijui ate nuru an diem wom Yeezu Kirisita wie la. Boan nyinjna, mi kan yaali ayen m deri zaani juijui ate nuru wa choa lij tom la a yaa deri piilim tom a chen. 21 Ase ba ale nmarisi Naawen gbanja po ayen,

“Baai ate nuruba an weeni wa wari a sak ba la,
ba le nya wa abe ba minj wa chak.”

22 Mi ale boro a tom tuini de la nyinj ale soa ate mi an baga a jam ni jigi ya.

23 M poom kasim pii ka nyinj ayen m jam alege nye kpeeri. Alege yogyogla de ate jigi a nman ka jigini de po ate mi a tom la, ale m ale kasim a yaali nna yegayega ate ku paari bena dii choa ayen m jam nya ni la, 24 mi a poli ayen m le jam yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dan a chen Supeeni tenka m mobi a nya ni abe mi a taam. M dan goa ale ni maga dega ate ku

masa, ni maa maari mu ate m baga chen dula. ²⁵ Yogyogla de m bo siuku po a chen ka Jerusalem ayen m te Kirisita Tigini Demma ale bo dula la tiirim. ²⁶ Boan nyinga, Kirisita Tigini Demma baai ale bo Masidoniya ale Akaaya la a poli kama nya ale ku nala ate ba yaa maa chaab a cheesi tiirim ayen m ta ga te Kirisita Tigini Demma baai ale ka niwoba a bo Jerusalem la. ²⁷ Ka ba dek ale poli ayen ba nye dila. Alege ku dan ka ku wensienja jigini, ku be a nye ase ka pami ate ku a fe ayen ba tuni ba la. Nuru baai abe ale kan daa Juuba la, a nin maa nya Naawen Chiika boka po wienja ate Naawen a te Juuma la, ku a fe kama me ayen baai ale kan daa Juuba a maari baai ale ka Juuba. ²⁸ Tuini de ate mi tara ayen m te ba ligraja la, m dan te ba a ga nueri, m le mobi nya ni diipo ate mi a taam Supeeni la. ²⁹ M dan jam ni jigi, m seba chak kama ayen m le jam ale ka niaka nna yegayega a nyini Yeezu Kirisita jigi.

³⁰ Mi a saalim ni m suaata ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin ale yaali kaai ate Naawen Chiika a te la nyin ayen, ni maa je m jiaka a te mu ale wenpuusika. ³¹ Ni a puusi ayen baai ale bo Judia tenka ate ba ka siaka ale Yeezu la ayen ba kan nye wabiok m jigiya. Ni maa a puusi me ayen tuin dii ate m le tom te Jerusalem tenka Kirisita bisaŋa la, ba le tuesi di nalimnyiini ale supeentik. ³² Ate Naawen dan maari abe m jam ni jigi ale supeentik nalimnyiini a goa ale ni a nya masim. ³³ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la le boro ale ni meena. Ku be a nye dila.

16

¹ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni ka Fiibi ale ka waai la. Wa ka ti toa Yeezu yonni nyin. Wa ka Kenkeriya Kirisita Tigini Demma maaro. ² Ni nmasi yik wa a ta nalimnyiini ale ka Nyonowa ale soa wa. Ku ale magi ayen Kirisita Tigini Demma a nye dii la ale nna. Ni a te wa maari kaai meena wuu ate wa a yaali ni jigi la. Boan nyinga, wa me dek maa maari nuruba ka nna yegayega. Wa maa maari mi me kama.

³ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. Bala ale mi ale jam maa chaab a tom a te Yeezu Kirisita. ⁴ Ba poom kasim jam goms ka ba dek a magi ayen ba tagri ni zuk a kpi. Mi a nye ba jiam. Daa mi nyiini ale a nye ba jiamoa. Kirisita bisaŋa baai meena ale kan daa Juuba la me a nye ba jiam. ⁵ Puusi Kirisita Tigini Demma baai ale a nye tuka ba yenni po la.

Puusi m dek doa manka Epanetus. Ka wala ale de nin a ta siaka ale Yeezu Kirisita Asia po. ⁶ Puusi Mæeri, waai ale jam a tom nna yegayega a te ni la. ⁷ Puusi m Juu chaama Andironikus ale Juniya baai ale jam maa bo likka dokku po ale mu la. Tuimtomdoma seba ba kama nalimnyiini. Ba de nin a chim Kirisita bisa kama ale ge mi.

⁸ Puusi Ampliyatus waai ate m ta yaalika ale wa la, dii nyin la wa ka Kirisita biik. ⁹ Puusi Yurubanus waai ate ti jam a tom Kirisita tuimaŋa ale chaab la. Mi a puusi m dek doa manka Sitakus. ¹⁰ Puusi Apeles waai ale sum wa Yeezu Kirisita la. Puusi Arisitobulus dokdemma a te mu. ¹¹ Puusi Ayerodiyam m Juu choawa. Mi a puusi baai ale chim Kirisita bisa a bo Naasisus yenni po la.

¹² Puusi nipooma de, Turufina ale Turufosa baai ale a tom nna yegayega a te Nyonowa la. Mi a puusi ti dek toawa Perisis waai me ale jam a tom tuima nna yegayega a te Nyonowa la. ¹³ Puusi Arufusi waai ale kan ta choa ale wa ale a tom dii a te Nyonowa la. Puusi wa mawa waai ale a nye mi jigi ase m ka wa dek biik la. ¹⁴ Puusi Asinkiritus ale Filegon ale Yemes ale Paturobasi ale Yemas ale Kirisita bisaŋa ale boro ale ba la. ¹⁵ Puusi

Filologus ale Juliya ale Neriyas ale wa toawa ale Olimpás ale Kirisita be sii meena ale boro ale ba la.

¹⁶ Ni puusi chaab nalimnyiini. Kirisita Tin̄ṅa meena demma dela jigini a puusi ni.

¹⁷ Mi a yaali ayen m weeni ni m suaata ayen, ni kpesi ni dek a ṅmasi a nya ate ni nya nuru baai ale a nye ate nuru boari a poori chaab toḡatoga ale a basi ba siaka la. Nuru bala chaab me a sak ka sinsak ṅaai ale kan a va sinsak ṅaai ate nama poom zamsi la. Ni kan pa ni dek a gum ba po. ¹⁸ Dii nyin̄ la, nuru bala chaab a kan tom a te ka Yeezu Kirisita ti Nyon̄owa, alege ba a tom ka tuim ṅaai ate ba le nya deka ku po la. Ba pa ka noakpaam a biisi a paasi nuru baai ale poom kan maa seba wie noai po la. ¹⁹ Waai meena seba kama ayen ni siak a te ka Naawen waman̄saṅa ale a biisi dii la. Nyaku de abe basi kama ate m sui peenti ale ni. Mi a yaali kama me ayen ni ta yam ale wie ṅaai ale nala la, alege ni kan poom maa seba wie ṅaai ale ka wabaata la, noai po. ²⁰ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la, le kaasi Sitaana pagrimu yogyogla de ate ni va wa zuk a taam.

Ti Nyon̄owa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

²¹ Timoti, waai ale mi ale a tom ale chaab la, a puusi ni. Lusiyas ale Jeesin ale Sosipeeta m Juu chaama a puusi ni.

²² Mi Tetiyas waai me ale ka Kirisita biik ate Pɔɔl yik ṅmarisi gbaṅka de la a puusi ni.

²³ Gayus, a puusi ni. Mi Pɔɔl a goa ka wala yenni. Kirisita Tigini Demma abe a nye tuka ka wala yenni. Erasitus waai ale a nya teṅka ligran̄a zuk la a puusi ni. Ti suoku Kuwaritos me a puusi ni. ²⁴ Ti Nyon̄owa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni meena. Ku be nye dila.

²⁵⁻²⁶ Ku a fe kama ayen ti te Naawen pimpauk boan nyin̄ṅa, wa a te ni ka pagrim, ase mi ale nuruba ba chaab sinsan̄ṅa po ate ti nyiem a sak nuruba Yeezu Kirisita wie ayen wa te ti pagrim dii la. Sinsan̄ṅa de a lin̄ jam suk kama. Alege yogyogla de, ṅa nyini ka peelim. Naawen ale jam basi ate ṅa suk beni nna yegayega. Alege yogyogla de wa, waai ale boro taam wuu la, weeni ka nuruba ayen ba tok lagri wa biisiteeroma ale ṅmarisi dii la kiri. Wa basi kama ayen teṅzuk de meena a seba ṅa ate ba ta siaka ale Yeezu abe ba va wa noai.

²⁷ Naawen waai nyiini ale ka yam nyon̄o wie meena po la, ku a fe kama ayen a ta va Yeezu Kirisita nyin̄, ti a te wa pimpauk daa meena wuu. Ku be nye dila.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A N̄marisi A Te KORINTI DEMMA La

¹ Gban̄ka de a nyini ka mi Pɔɔl waai ate Naawen a wi mu ale wa dek yaalika ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale m Kirisita biik choawa Sositenisi jigi.

² M n̄marisi a te ka nama baai ale ta siaka ale Naawen a bo Korinti ten̄ka la, ate Naawen a gaari ni ayen ni chim wa nuru welensa la, ale baai ale a tu chaab jigi meena a puusi a wi Yeezu Kirisita waai ale ka nama ale tama meena nyɔno la yonni la.

³ Mi a puusi a te Naawen kama ayen wa niak ni a be wa te ni suyɔgini.

⁴ M be kasim a te Naawen waai ate mi va la jiam kama a te ni, dii nyin̄ la, wa le va Yeezu Kirisita nyin̄ a niak ni la. ⁵ Nama ale Yeezu ale ka bunyi la, Naawen basi kama ate ni jigsi ale n̄anta meena, a gum chaab ale biik ale sebika. ⁶ Yeezu Kirisita wien̄a ate ba sak ni la, ni ta siaka ale n̄a kama nna pagri pagriga, ⁷ dila nyin̄ ni an jok niaka ale magdek me, ase ni ale a limsi da dii dai ate Nyɔno wa Yeezu Kirisita ale sak wa pagrimu ale ka dii la. ⁸ Wa be le basi ate ni siaka a pagra a ta ga paari kpeglimka, ate wa kan bo a mini ni dai dii dai ate wa le bu ten̄ka demma meena buusa la.

⁹ Ti seba chak kama ayen Naawen ale nyɛ dii meena ate wa weeni ayen wa ale nyɛ la. Wala abe le wu ti ayen ti chim bunyi ale wa Biika Yeezu Kirisita waai ale ka ti nyɔno la.

¹⁰ Mi a yaali ayen m weeni m Kirisita be chaama, Yeezu yonni nyin̄, ayen ni ta noai yen̄ ate ni ka poori chaaba. Ni gum chaab ale popola yena, ¹¹ dii la Kolo yenni dem ale lagri weeni sak mu, ayen ni kasim ta ka nampaga ale chaab. ¹² M be ale a weeni dii la ale nna, ni kasim a biisi ka fi noai, fi noai. Ba gela ayen ba va ka Pɔɔl, ba gela ayen ba va ka Apolos, ba gela ayen ba va ka Piita, ba gela me ayen ba va ka Kirisita. ¹³ Ku be a dan ka dila, daa Kirisita nyiini n̄man ni nama nyɔno ate mi va. Ni a nyɛ nna ase Kirisita ma a piisi kama daa wanyi la. Ba an kpi daa mi Pɔɔl jabarimu zuk ni wabaatana nyin̄a. Ba be an te ni soka ase ka mi n̄aan̄viiriba la.

¹⁴ Mi a nyɛ Naawen jiam kama m le kan te ni waai soka la, alege ka Kirisipus ale Gayus ate mi a te ba soka. ¹⁵ Dila nyin̄ ni waai a kan baga a weeni ayen ba te ni soka ase ka mi n̄aan̄viiriba la. ¹⁶ M le ban̄ji, m te Setefanas ale wa dokdemma soka me, alege mi an baga a teeri waai ate m te wa soka. ¹⁷ Yeezu Kirisita an tom mu ayen mi a te ka nuruba soka. Wa tom mu kama ayen m mooli wa wamaŋsaŋa a te nuruba, abe m kan mooli n̄a a va nurubiik yammɔa ate Yeezu Kummu jabarimu zuk a chim kinla.

¹⁸ Baai meena abe ale be Naawen siuku la, a poli kama ayen Kirisita kummu jabarimu zuk wien̄a ka kinla, alege tama baai ale nya varibasika la, n̄a ka Naawen pagrim ti jigi. ¹⁹ Ba jam n̄marisi Naawen gban̄ka po weeni ayen,

“Naawen ale basi ate baai ale a weeni ayen ba ka yam nyam la, yammu a chim kinla,

abe wa sak me ayen nurubiik yammu ale min̄ka meena ka kiriya.”

²⁰ Dila nyin̄ la, ten̄ka de yam nyamma, ale gban̄ sebirima, ale nampaga nagrisa a ka wamaŋa a weeni a magsi chaab ale Naawen pagrimu ale wa

yammu. Naawen abe a sak kama ayen tenjka de demma yammu ka betta yam.

²¹ Naawen abe ka yam nyɔɔ, ate wa yaa basi ayen nuruba a kan бага a pa ba dek yam a seba wa. Wa nye dila kama ayen wie ɲaai ate tama a mooli ate nuruba a weeni ayen betta wie la, wa va ɲala a vari baai ale ta siaka la a basi. ²² Juuma abe a yaali ka wakperikaliisa nya ka. Baai ale kan daa Juuba la a yaali yam. ²³ Alege tama a mooli ka Kirisita kummu jabarimu zuk wie. Wienja de chim ka leeta Juuma jigi alege chim kinla baai ale kan daa Juuba la jigi. ²⁴ Baai ate Naawen a wi ayen ba chim wa nuruba la, a mooli ka Kirisita wie, dii la wa ka waai ale a sak Naawen pagrimu ale wa yammu ale ka dii la ²⁵ Wari dii ate nuruba a poli ayen di ka betta Naawen jigi la, di gaam nurubiik yam kama. Di me ate nuruba a poli ayen di ka wobsum Naawen jigi la, di pagra a gaam nurubiik pagrim kama.

²⁶ M suaata, ni teeri ni le jam ka nuru baai chaab alege ate Naawen a wi ni la. Nurubiik popola po ka ni maga ale jam ti yam yaase pagrim a yaase ba ta wie ya. ²⁷ Naawen a potim lueri ka baai ate tenjka demma a pa a chim betta la ayen wa sak yam nyamma ayen ba sum ka yammɔa. Wa be ɲman lueri ka baai ate tenjka demma a nya ba ase niwoba la ayen wa sak pagrom a ayen ba sum ka pagrimɔa. ²⁸ Baai me ate tenjka demma an pa ba a chim nuruba dek la, Naawen a lueri ka bala, ayen wa sak baai ate tenjka demma a poli ayen ba ka nuruba dek la ayen ba sum daa nuruba dek. ²⁹ Ate dila nyinɲuru kan бага a nak sunum Naawen jigi ya. ³⁰ Naawen a basi kama ate ti chim bunyi ale Yeezu Kirisita. Kirisita nyinɲate Naawen a basi ate ti ta yam, ale yuarisi a magsi ale wa dek, ale basi ate ti chim wa nuruba, ale vari ti ti wabaata po a basi. ³¹ Ba be jam ɲmarisi Naawen gbanjka po kama ayen, "Waai a dan a yaali sunum nakka, wa a nak wa ale nyɔnowa ale ka dii ale chaab la nyinɲ."

2

¹ M suaata, mi ale jam ni jigi ayen m mooli Naawen wensie wie ɲaai ate yɔgɔgla de ti yaa seba la, mi an biisi wie ɲaai ale pagra ale ni miɲ ka.

² M be ale jam bo ale ni la, mi a poli kama ayen m kan sak wayonɲ a gaam Yeezu Kirisita wie ale wa kummu jabarimu zuk wa. ³ M nyinɲka kasim jam a gok nna ase m yɔgsa ale wobsa kama a. ⁴ Naawen wienja ate m sak ale mooli la, mi an pa nurubiik yam ayen m paasi yik ni, alege m biika a sak ka Naawen Chiika pagrimu ale ka dii la. ⁵ Dila nyinɲ la, daa nurubiik yam ale basi ate ni ta siaka ale Yeezu, alege ka Naawen pagrim nyinɲ.

⁶ Ti be a mooli ka yam wie a te baai ale a miɲ Chiika wensie wienja la. Alege daa tenjuk de yammɔa yaase baai ale ta kpanja tenjuk de la. Ba za ba jam a jok ba pagrimu kama. ⁷ Yammu de ate ti a sak la, ka Naawen yam susugi dii ate wa pa suk ale nurubiik la, alege Naawen poli ayen wa ale pa sak ti alege a nye tenjka meena. ⁸ Tenjuk de kpanja waai a ze yammu de. Ba dan seba kama, ba a ti an kpi Yeezu waai ale ta Naawen zulaɲa la jabarimu nyinɲ ɲa. ⁹ Ba jam ɲmarisi Naawen gbanjka po kama dila po dila po ayen,

"Dii ate nuruba an nya la, ba abe an wom la,

ba abe an poli ayen di ale бага a nye la,

dila dek ate Naawen a gomsɪ a magsi baai ale a yaali wa la."

¹⁰ Naawen yaa abe wa ka wa Chiika jigi a pa wa susugini de a sak ti. Dii la Chiika a seba wari meena kama ale Naawen popola po meena. ¹¹ Nuru waai an бага a seba wa choa popola, alege ka nuru wala dek Chiika ale

seba. Ku be ka dila ate waai an baga seba Naawen popola, ka Naawen Chiika nyiini ale seba wa popola. ¹² Ti abe a miɲ tiirim tii ale nyini Naawen jigi la kama, dii nyin la, wa an te ti Velinvendika chiiga, alege wa te ti ka wa dek chiika.

¹³ Dila nyin la wie ɲaai ate tama a biisi la, daa nurubiik yam wie, alege ka wie ɲaai ate Chiika a sak ti la, ate ti a weeni ɲa kiri a te baai ate Chiika a bo ale ba la. ¹⁴ Nuru waai ate Chiika an bo ale wa la an baga a tuesi tiirim tii ale a nyiini Naawen Chiika jigi la. Nuru wala choa an baga a miɲ ɲa, dii la ɲa ka betta wa jigi. Be ka Chiika nyin ate waai baga a miɲ ɲa kie. ¹⁵ Waai me ate Naawen Chiika a bo ale wa la, a baga a miɲ wari meena kiri kama, alege nuru waai an baga a bo wa buusa. ¹⁶ Ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanƙa po dila po, dila po la ayen, “Ka wana ale seba Naawen popola?

Ka wana abe le wa baga a sak wa?”

Be ka tama ale baga a miɲ Kirisita ale a poli dii la.

3

¹ M suaata, mi jigi togni, m kan baga a sak ni ase baai ate Naawen Chiika a bo ale ba la. Alege m le sak ni ase ka baai ale ta tɛɲka de wie popola la. Ni a nyɛ nna ase ni ka baai ale diem piilim a bo wein siuku po la. ² M jam a te ni ka biisim ayen ni a nyu, dii la, ni an jam baga a de ɲandiinta, ni be an poom diem baga a dek. ³ Nama ale a de nyuri ale chaab ale a nak nam paga ale chaab la a sak kama ayen ni nyeka a nyɛ ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la. ⁴ Ni ba gela ayen ni a va ka Pɔɔl, ba gela ayen ba a va ka Apolos. Ni nyeka a nyɛ nna ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁵ Dila la mi ale Apolos ka bana? Tama ka Naawen tomteerɔba, baai nyin ate nama a ta siaka ale Yeezu. Nyɔɔɔwa ale te tama wanyi, wanyi tuim ɲaai la ate ti a tom. ⁶ Mi tuimaɲa ate mi a tom dula la a nyɛ ase m bori ka ɲanta la, ate Apolos tuimaɲa a nyɛ ase wa a zaɲti ka ɲantaɲa la, alege ka Naawen ale basi ate ba a chim. ⁷ Be daa waai ale bori la yaase waai ale zaɲti la ale wariya, alege ka Naawen, dii nyin la wa ale basi ate ɲantaɲa a chim. ⁸ Waai ale bori la ale waai ale zaɲti la ka bunyi, alege Naawen ale tuni ba a magsi chaab ale ka ba ale tom dii la. ⁹ Tama meena ka baai ale gum chaab a tom a te Naawen, ni abe a nyɛ ase ka kaduk la, ate Naawen a tom du, ale a nyɛ me ase yeri la ate Naawen a se.

¹⁰ Yam buui ate Naawen a te mi la, ate mi baga a tom ase seero maɲ la, a se nyubini ate nuru yonj a yaa se nyubini zuk. Alege waai meena a kpesi wa ale a se dii la. ¹¹ Dila nyin Naawen abe poom a te ti Yeezu Kirisita kama ase nyubi la, ate nuru kan ɲma se nyubi di choa. ¹² Nyubini de zuk nuru baai tuima a za ɲa a nyɛ ase ka ligmonij ale kpana ale tintana ɲaai ale a nyagsi ate bolim a kan baga a de la, ba gela tuima a za ɲa a nyɛ ase daata, ale wuuta ale kinka ate bolim a baga a de la. ¹³ Ba ale nya waai meena tuima nalim ka dai dii dai ate Yeezu a za wa lak a sak la. Dai dila dannu wa le basi ate ka bolim a chamsi waai meena tuima, a sak ɲa nalim ale ka dii la. ¹⁴ Naawen ale tuni waai ate wa tuimaɲa bolimu an baga a de kaasi la. ¹⁵ Alege waai tuima ate bolimu a de a kaasi la a kan nya tutuna, alege bolimu a kan de wa dega ate ku a nyɛ nna ase ba vari wa bolimu po a basi la.

¹⁶ Ni a nyɛ ase ka dɔk ate Naawen a soa la, ate wa chiika a boro la. ¹⁷ Dila nyin waai abe dan kaasi dɔk kuui ate Naawen a soa la, Naawen ale kaasi wa. Naawen nyiini ale soa wa dɔkku, nama abe le wa dɔkku.

18 Waai abe kan paasi wa dega, nuru a dan bo ni po a poli ayen wa ta yam teɲ ka de zuk, wa be chim beruk ate wa baga a ta yam. 19 Dii ate teɲzuk demma a pa a chim yam la ka betta Naawen jigi, ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Naawen a pa ka yam nyam nyeka a yik ba”. 20 Ba ɲman pilim ɲmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Nyɔɔɔ wa a seba ayen yam nyamma popolaɲa ka kiriya.” 21 Dila nyiɲ waai a kan a kuulimu, nuruba ale a tom dii ya. Ku meena a te ka nama nyuenta. 22-23 Pɔɔl ale a Apolos a le a Piita a tom a te ka nama. Teɲzuk de yaase nyuvunni de yaase kum yaase yɔgyɔgla de yaase chum po, ni an magsi ayen ni chim ɲa de yomma, ka nama ale soa ɲa de meena ate Yeezu me a soa nama ate Naawen me a soa Yeezu.

4

1 Ni meena abe a nya tama ase Yeezu tomteerɔba la, ate ta siuk a mooli Naawen wensie ɲaai ale kan jam nyini peelim la. 2 Dii ale magsi ayen tomteerɔ a ta la ale wa ta siaka ale wa nyɔɔɔwa tuima jigi. 3 Alege mi jigi, mi niɲ ka ale ni nin a bo mi buusa yaase waai a nin bo m buusa. Mi dek an poom a bo m dek buusa. 4 Mi dek a ze wa kaasuɲ kuui ate m tom, alege kula a kan sak ayen m sum ze. Nyɔɔɔwa ale waai ale wa a bo m buusa. 5 Dila nyiɲ ni be kan bo waai buusa alege ate ku danni a paari. Nyɔɔɔwa a dan jam wa ale wa bo buusaɲa, abe wa lak wa susugi ɲaai meena ale bo nuruba popola po ale ba suniima po la a sak ate waai meena a yaa nya pimpauk kuui ale magsi ayen wa nya la.

6 M suaata, nama nyiɲ ate m pa mi dek ale Apolos a magsi ayen ni baga a miɲ dii ate ba ɲmarisi Naawen gbanƙa po la. Ni be kan pa zula a te nuru m wa ale kan pa m wa a chim jaaba. 7 Ka wana ale basi ate fi gaam fi chaaba? Daa Naawen ale te fi jaab buuri meena ate fi ta la? Dila la, fi ale nyɛ ka se a kuulim ase fi ale ta jaab buui meena la daa Naawen ale te fu la?

8 Ni be poom a deri jigi kama a ta yegayega a de? Ni poom a deri chim ka nalima alege tama? Mi a yaali ayen ni dan chim ka nalima nna ate ti de naamu ale ni. 9 Mi abe a poli kama ayen Naawen a te ti ka tomteerɔba tuini ase nuru baai ate ba bo buusa a mini ba ayen ba ko ba la, ate nurubiik meena teɲka po ale sabiiloma a nya ti. 10 Kirisita abe le soa ti la nyiɲ tama a nyɛ ase ka betta la, alege nama a chim yam nyam Kirisita nyiɲ. Tama wobsa kama alege nama a pagra. Ba a zuli ni kama alege kan zuli tama. 11 Yɔgyɔgla de nna, kom ale nyanyuila ale kasim ta ti, ti gatanja a cheeri, te ka yeri a goa, nuruba a nak ti me, 12 ti abe a tom ka nna yegayega ayen ti baga a nya a de. Nuruba a dan ka te ti, tama a niak ba kama. Ba dan a namsi ti ti a chiibi kama. 13 ba a dan biisi ti a kaasi, ti a tulisi ba ale ka wamaɲsa. Ti yaa nyɛ ka nna se yaata la a ta jam paai yɔgyɔgla de.

14 M kan ɲmarisi gbanƙa de ayen m pa ni nyo ka chivie po, alege ka m basi ate ni miɲ ase m dek bisa a te mu a yaali la. 15 Ni be a dan poom a ta sinsak sagroba tusidi, ni ka da ko bori ya. Mi chim ka ni ko Yeezu Kirisita nyiɲ m le mooli Naawen wanni ate ni a ti ni nya varibasika la. 16 Mi a saalim ni, ni a nya mi nyeka a va. 17 Ku de nyiɲ ate mi a tom Timoti waai ale a nyɛ ase m biik la ni jigi. Wa ka waai ate m marin wa. Wa ale teeri sak ni mi nyeka ale Yeezu ale ka dii la. Dila a te ma a sak Kirisita bisa ale tigi bo jigi meena la.

18 Ni ba gela a ta ka kanjanta dii nyiɲ la, ni a poli kama ayen m kan jam ni jigi ya. 19 Dan ka Nyɔɔɔwa yaalika m ni jam ni jigi ate baga a seba ase

ka kanjanta nyamma de pagrim nyin yaase ka noai po biik. ²⁰ Ba a nya Naawen Naamu ka nuruba nyeka po da ba biik po. ²¹ M dan cheena ni jigi, m jam ale fiŋ ya m jam a sak jirim ale yaalika?

5

¹ Yogyogla de m wom kama ayen nipok yaalik tuima ale bo le sunsuŋ a bie nna yegayega ate baai ale kan daa Kirisita bisa la a kan nye. Ba weeni mu kama ayen nuru ale a goa ale wa ma ŋaajchoa. ² Dila nyin la ni ni nye ka se a ta kanjanta, ni magsi ni a kum wannu de nyin kama, abe ni yeeri nuru waai ale nye wannu de choa la ni sunsuŋ. ³⁻⁴ M yalima ale ni kama alege m popola po ku a nye ase m bo ale ni kama la, ku be le a nye ase m bo ale ni la, Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yoi nyin m poom a bo waai ale tom wa bioku de la buusa kama. Ni abe le a tu chaab ate m popola po ku a nye ase mu a tu ale ni la ate ti Nyɔnɔwa Yeezu pagrim a bo ale ti la, ⁵ ni basi wa a te Sitaana a kaasi wa nyin ka ate Nyɔnɔwa a dan pilim jam abe wa vari wa chiika a basi.

⁶ Ni kunkuulimaŋa an nala. Ni seba ayen dabinta magdega ale a basi ate boroboruk a fuusi. ⁷ Dila la ni be yeeri ni wabaataŋa ale a nye ase dabin kpagsa la a basi ate ni chim nuru welensa. Ate ni yaa be a nye ase boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni abe ale ka dii la ale la, dii nyin la Yeezu ti Gaambasika pabiika a kpi kama a te ti. ⁸ Ni be basi ate ti de Gaambasika Tigini ale welensa ale wensie, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni kan te ti ta wabaata ale gaasa, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba pa dabinta a nyoro la.

⁹ Gbanj kaai ate m ŋmarisi a te ni la, m weeni ayen ni kan pai ni dek a gum nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa po. ¹⁰ M kan weeni ka baai ale kan daa Kirisita bisa a chim nidɔa yaalisa ale nipok yaalisa la, yaase wa a yaali nuruba ŋanta la, yaase zueba la, yaase ba a kaab bogta la. Ni dan kan pai ni dek a gum ba po, se ni yeeri ni dek tenka zuk. ¹¹ Mi a weeni kama ayen ni kan pai ni dek a gum waai ale a wi wa dek ayen Kirisita biik alege chim nidɔa yaalik yaase nipok yaalik, yaase wa a yaali nuruba ŋanta, yaase wa a kaab bogta, yaase wa a velim a te nuruba, yaase wa chim da bugrik, yaase zue. Ni kan poom kali a de ŋandiinta ale nuru wala choa.

¹²⁻¹³ Ku da mi tuini ayen m bo baai ale kan daa Kirisita bisa la buusa. Naawen ale wa bo ba buusa. Alege nama a kan bo ni ale baai ale gum chaab la buusa? Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanjka po dii la, “Ni yeeri nuru bioku ni sunsuŋ”.

6

¹ Ase ni waai a dan ta biik ale wa Kirisita biik choa, ku a magsi ayen ni ta cheŋ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi, alege kan basi ate Naawen nuru welensa a biisi biika a niak chaaba? ² Ni seba kama ayen Kirisita bisa ale ba bo tenka demma meena buusa. Ni be dan a bo tenka demma meena buusa, ni бага a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ³ Ni ŋman seba kama ayen tama Kirisita bisa ale ti bo sabiiloma buusa. Dila nyin la ti бага a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ⁴ Nuruba ni po a dan ta biika de choa ale chaab, ni a yaali ayen ni basi ate ka nuru baai ate Kirisita bisaŋa a kan zuli ba la a biisi biika ate ba niak chaaba? ⁵ Ku magsi chivie ale ta ni kama, yam nyonɔ a ka ni sunsuŋ ate Kirisita bisa a dan ta wari ale chaab abe wa yik ba a niak chaaba? ⁶ Kirisita biik a kan ta wa choa a cheŋ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi ate ba a bo ba buusa.

⁷ Ni be ale ta chaab a chen boteero baai ale kan da Kirisita bisa jigi la a sak kama ayen ni kan nye ase Kirisita bisa la. Ku ale zunchoŋ ase ni a nin basi ate nuru yonta a nye ni a kaasi. Ku ale zunchoŋ ni a nin basi ate nuru yonta a vari ni ŋanta. ⁸ Alege ni goanti nye ka chaab a kaasi ale a vari chaab ŋanta. ⁹⁻¹⁰ Ni be seba ayen gaasa nyam a kan maari de Naawen naamu. Ni be seba ku de chak, ayen nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa yaase baai ale a kaab bogta, yaase kabon nyeerisa, yaase nidɔa baai ale a goa ale chaab, yaase zueba, yaase butuem nyam, yaase dabugirisa yaase baai ale velim a te nuruba, yaase baai ale a vari nuruba ŋanta, ba de waai a kan maari a de Naawen naamu. ¹¹ Ni ba gela a be jam a nye ka wienɔ de. Alege Naawen a sugri ni wabaatana ate ni yaa chim nuru welensa, ale chim wayɔrisima nyam Nyɔnɔ Yeezu Kirisita nyin ale Naawen Chiika nyin.

¹² Nuru waai a baga a weeni kama, ayen, “Wa baga a nye wari meena ate wa yaali la kama.” Alege daa wari meena ale a maari. Nuru baga a weeni kama ayen mi baga a nye wari meena ate mi a yaali la kama, alege mi a kan siak ate jaab buui a basi ate mi a chim wa yomma. ¹³ Nuru waai me ale weeni ayen, ŋandiinta ale soa poi, ate poi me a soa ŋandiinta. Alege Naawen ale jam kaasi ba la meena. Ku an magsi ayen waai a pa wa nyinɔka a tom nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima alege ka wa pai a tom a te Nyɔnɔwa dii la Nyɔnɔwa ale soa nyinɔka. ¹⁴ Naawen ale basi ate Nyɔnɔwa Yeezu a yiti kum po, wa be le basi ate tama me yiti kum po ale wa pagrimu.

¹⁵ Nama ze ayen ni nyinɔsana ale Kirisita nyinɔka ka bunyi? Mi a kan basi ate mi nyin ka ate Yeezu soa la ale nidɔa yaalik nyin a chim bunyi. Kula a kan baga a nye. ¹⁶ Ni be sum seba ayen waai ale a goa ale nidɔa yaalik la, ka bunyi ale wa. Ase ba ale ŋmarisi dii Naawen gbanɔka po la, “Bala ba yeri wa yaa chim ka bunyi.” ¹⁷ Nuru waai ale Nyɔnɔwa ale a chim bunyi la, ka bunyi ale Chiika.

¹⁸ Ni basi wa nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima. Wabiok meena ate nuru a tom la a ka wari a nye ale wa nyinɔka, alege nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuimaŋa, fi a tom a kaasi ka fi dek nyinɔka. ¹⁹ Ni abe seba me ayen ni nyinɔsana a nye ase ka dɔk a te Naawen Chiika la, waai ate Naawen a te ate wa bo ale ni. Nama abe m soa ni dega ka Naawen ale soa ni. ²⁰ Naawen a da ni kama a tuni. Ni abe pai ni nyinɔsana a tom a te Naawen pimpauk.

7

¹ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m biisi ka wie ŋaai ate ni ŋmarisi a te mu la wie.

Ku nala kama ase nuru a nin kan ta wari a nye ale nipooba. ² Alege nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuimaŋa yegayega ale boro la nyin nuru meena a ta wa dek pɔk, abe nipɔk meena a ta wa dek chora. ³ Nidɔa meena abe nye wa ale magsi ayen wa nye dii ase chora la, abe nipɔk meena me a nye wa ale magsi ayen wa nye dii ase nipɔk la ate ku niak ba meena. ⁴ Nipowa an soa wa nyinɔka alege ka wa chorowa, chorowa me an soa wa nyinɔka alege ka wa powa. ⁵ Ni abe kan gaari chaaba, nin ka ni a nin nye noai yer ayen ni gaari chaab a puusi a te Naawen, alege kula ŋaan nyin ni ŋman gum chaab ate Sitaana a kan ta nye nyaka a jam ni jigi ya, ase ni a nin kan baga a chiibi ale chaab goomɔa.

⁶ Mi a kan fe ni kama alege ka sinsaga ate mi a sak ni. ⁷ Dan ka mi nyiini mi a ta weeni ayen ni meena a nye ase ka mi la, alege Naawen a te waai meena ka tiirim, m wa wa tiirim, m wa me wa tiirim.

⁸ Yogyogla de mi a yaali ayen weeni baai ale kan nman ta pooba ale baai ale kan nman ta choroba la ayen ku nala kama ale ba ale deri boro dila ase mi la. ⁹ Alege waai a dan kan бага a chiibi, wa abe faari nipok yaase wa yali chora, kula ale zunchoŋ a gaam koarisa ale a de fu.

¹⁰ M ta ka sinsaga, ŋa abe daa mi dek sinsaga ayen m te baai ale ta pooba ale choroba la, ayen nipok a kan basi wa chora, ¹¹ alege wa abe dan basi wa chorowa, wa abe kan yali, yaase wa nmani wa chorowa jigi, abe nuru waai a kan yiaŋ wa powa.

¹² M ta ka sinsaga me, ŋa da Nyɔnɔwa sinsaga ayen m te ni, ayen Kirisita biik kaai pok a dan kan daa Kirisita biiga alege ate nipowa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan yiaŋ wa. ¹³ Nipok waai me a dan ta chora ate wa daa Kirisita biiga alege ate nidoawa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan basi wa. ¹⁴ Dii la chorowa waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa powa la nyiŋ, powa me waai ale kan daa Kirisita biik la a moata Naawen kama wa ale bo ale wa chorowa la nyiŋ. Dan ka daa di bisanŋa a kan chim be welensa, alege ku ale ka dii la ba ka be welensa. ¹⁵ Alege ba waai dek ale kan daa Kirisita biik la a daa yaali ayen wa basi m wala, wa бага a basi kama. Ku de po chorowa yaase powa бага a lueri kama, Naawen a wi ni kama ayen ni boro ale suyogini. ¹⁶ Nama ze ayen powa nyiŋ wa chorowa ale бага a nya varibasika, yaase chorowa nyiŋ wa powa ale бага a nya varibasika.

¹⁷ Nuru meena abe boro a magsi chaab ale Naawen ale te wa tiirim buui la, ale wa ale jam ka dii alege ate Naawen a wi wa la. Juijui meena ate Kirisita bisa a tu la mi ale a sak ba dii la ale la. ¹⁸ Nuru waai a dan gebi wa yoari alege a chim Kirisita biik wa kan weeni ayen wa duisi a basi, waai abe dan kan gebi ya wa kan weeni ayen wa gebi. ¹⁹ Nuru a gebi wa yoari yaase wa an gebi ya ku daa wari ya, dii ale nye wari yegayega la ale fi a zuli Naawen sinsanŋa. ²⁰ Waai meena abe ale jam ka dii alege ate Naawen a wi fu la, be kan tagri. ²¹ Fi jam ka yomma alege ate Naawen a wi fu la? Kan te ate ku a daani fu. Fi abe dan бага a nya siuk a kan nma chim yomma be pai siuk kula a tom. ²² Waai ale ka yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a nman daa yomma, siuk kula po waai me ale kan daa yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a yaa chim ka Nyɔnɔwa yomma. ²³ Naawen a da ni kama a tuni, dila nyiŋ la ni nman daa nurubisa yomma. ²⁴ M suaata, waai meena a be va Naawen ase wa le jam ka dii alege ate wa wi wa la.

²⁵ M ka sinsaga a nyini Nyɔnɔwa jigi a magsi chaab ale gban kaai ate ni nmarisi a te mu baai ale kan ta nipooba la wari ya, alege mi a yaali ayen m weeni ni ale m dek popola. M be ka waai ate Nyɔnɔwa a ta jirim ale mu ale marinŋ mu.

²⁶ Ti dan nya ku ya le kasim tua dii nna yegayega la, mi a poli ayen nuru a dan deri boro dila ku le zunchoŋa. ²⁷ Fi ta nipowa? Be kan yiaŋ wa. Yaa fi ka nipowa? Be kan nman faari. ²⁸ Alege fi dan faari nipok, fi an nye wabiowa, nipok waai me ale kan yali la a dan yali wa an nye wabiowa. Alege baai ale ta nipooba yaa choroba la a ta ka daani ka nna yegayega. Mi abe a yaali ayen m kasi ni ka daani ka de po.

²⁹ M suaata, mi a weeni ni ku de kama dii nyiŋ la ti yaa le bo da ŋaai po la an soa dii ya. A ta nyini yogyogla de a chenŋ baai ale ta nipooba abe boro nna se ba an poom faari nipooba la. ³⁰ Baai ale a kum la abe a nye nna se niniga a ka ba la. Baai ale a la la abe a nye nna se ba sue an peenti la. Baai ale a da nanta la abe a nye nna se nantaŋa daa ba ale sum soa la.

³¹ Baai me abe le ta tenka de zuk nanta la abe a nye nna se ba ka jaab la. Ale tenka de ase ka, ale ka dii yogyogla de nna, a za ka taam kama.

³² M kan yaali ayen ku de a daani ni. Nuru waai ale kan ta nipok la nin a bo ka Nyonowa tuimanya jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka Nyonowa sui a peenti. ³³ Alege nuru waai ale ta nipok la nin a bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa powa sui a peenti, ³⁴ ale ta popola buye. Nipok waai yaase nipokbili dii ale kan yali la nin a bo ka Nyonowa tuimanya jigi, dii nyin la wa a pai wa dek meena a te Naawen kama, alege nipok waai ale yali la nin bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa chorowa sui a peenti.

³⁵ Mi a yaali ayen m maari ni kama, dila ale soa ate mi a weeni wienja de. Mi a kan yaali ayen m fe ni kama ale wienja de, alege mi a yaali ayen ni va ka Nyonowa nalimnyiini abe ni pa ni dek meena a te wa.

³⁶ Baai ale ta nonja a gomsii ayen ba yali chaab ale nman poli ayen ba basi chaab la, ka nidawa a daa nye wa ase wa koarisa pagra la ate wa nma a poli ayen wa faari wa wa abe faari. Wabiok a ka ku de po. ³⁷ Alege nuru waai ate ba kan fe wa alege ate ka wa dek popola po a weeni ayen wa kan faari wa la, wa abe kan faari nipok binni. ³⁸ Dila la waai ale faari la a nyeka wa man alege waai ale kan faari la a nye gaam.

³⁹ Nipok waai ale yali la a ka siuk a nma yali ase wa chora ale tolim boro la, alege wa chorowa a dan kpi wa ta siuk kama a yali ase nidawa a nin ka Kirisita biik. ⁴⁰ Mi jigi wa ta supeentik kama ase wa a nin kan yali ya. Mi ale a ta popola njaai la ale la, mi abe a poli ayen ka Naawen Chiika ale a sak mu.

8

¹ Ni ale nmarisi gban kaai a te mu la ni biisi nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la wie. Ku be ka wensie ase ni ale a weeni ayen ti meena a ta yam kama la, yam bula choa a basi kama ate nuru a ta kanjanta alege, ka ti ale a yaali chaab dii la ale a basi ate ti a chim ale chiika pagrimu. ² Nuru waai abe ale a poli ayen wa seba wie la a ze jaaboa ase wa dek ale a poli dii la. ³ Alege Naawen a seba ka nuru waai ale a yaali wa la.

⁴ Dila la ni ale bek ase nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la, ni бага a de ya la, ti meena seba ayen bogluk dek da jaab waai ale vua alege tama seba ayen ka Naawen yen dekki ale boro. ⁵ Bogta abe dan poom bo wenmazuk yaase tenzuk de ate "bogta" ale "tanbana" a piisi a boro, ⁶ alege ka Naawen yen dekki ale boro, wala abe le tama ko. Wala abe ale jaab meena nyeero, wala nyin abe le tama boro. Yeezu Kirisita nyiini abe ale tama Nyono ate wa lala nyin ate Naawen a nye jaab meena. Wa lala nyin abe le tama boro.

⁷ Alege daa waai meena ale seba wensienja de. Nuruba gela a malim bogta ka nna yegayega, a ta jam pari jinla ba dan de nandiin tila chaab, ba a poli ayen bogluku ale soa nandiintanja. Ate ba popolaja a yaa daani ba. Ba nyiem ya poli ayen ba ka nuru dantisa. ⁸ Nandiinta deka a kan basi ate ti a chim nuruba dek Naawen jigiya, ti abe dan kan de ya ti kan chim nuru kayaata.

⁹ Ni be kpesi ni dek ate baai siaka ale pagra la nyeka a kan basi ate baai siaka ale kan pagra la a tom wabaata. ¹⁰ Ase nuru waai popola ale a daani wa ale wienja de chaab la, a dan nya fi waai popola ale ka a daani fu ale bogta nanta deka la ale fi boro a de bogta nandiinta ku kan te wa nyinbiiri ate wa maari a de? ¹¹ Dila fi sebika de nyin a бага a kaasi fi suoku waai

siaka ale kan pagra la kama. Alege Yeezu Kirisita a kpi ka wa la la nyin me. ¹² Waai abe dan nye kaasi wa Kirisita biik choa, a kaasi wa popola me, wa nye kaasi ka Yeezu Kirisita dila. ¹³ Dila la mi a dan de bogta n̄andiinta ate m suok a va dila nyin a nye a kaasi Nyɔnɔwa, mi kan n̄ma a de bogta n̄andiinta, dii nyin la mi a kan yaali ayen wa a nye wabiok wa.

9

¹ Mi a nya varibasika kama, mi a n̄man daa wabaata yomma. Mi ka Yeezu tuimtomdɔ. Ni abe seba ayen Nyɔnɔwa Yeezu a pai wa dek a sak mi kama. Mi abe le mooli Naawen wien̄a a sak ni ate ni nya varibasika. ² Nuruba a dan poom a weeni ayen mi a daa Yeezu tuimtomdɔ alege nama ale siak ayen mi ka wa tuimtomdɔ, ni ale ka Kirisita bisa la nyin.

³ Mi ale ta dii a weeni baai ale a weeni ayen mi daa Yeezu tuimtomdɔ la ale nna. ⁴ Ku ta siuk kama ate ba a te mu n̄andiinta m tuimaɲa ase Yeezu tuimtomdɔ la nyin. ⁵ Mi me a ta siuk a yaali nipok a ta wa nyeem ase Yeezu tuimtomdɔba mbala, ale ti Nyɔnɔwa Yeezu suaataɲa ale Piita ale ta ba pooma a nyeem dii la. ⁶ Daa mi ale Banabas ale magi ayen ti tom ti dek a de. ⁷ Soji waai karo a tuni wa deka. Nuru waai me abe le a kpa la a de ka wa kpanni n̄anta. Naapeerik kaai ale a kasi niiga la a ta siuk a de n̄a biisim kama.

⁸ Ku an magi mi a va nurubiik popola, dii nyin la ba n̄marisi ku Naawen gban̄ka po kama. ⁹ Ku be n̄marisi a bo Moosis Sinsan̄a po kama ayen, "Ni dan yik niiga a boro a fobi za ni kan bobi n̄a noan̄a." Naawen nin abe bo ale ka niiga? ¹⁰ Daa tama nyin ate wa weeni dila? Wa abe n̄marisi a te ka tama. Nuru waai abe le a kpa ale waai ale a che la a ta yiila kama ayen ba ale nya ba kpanni n̄anta. ¹¹ Ti abe bori ka n̄an man̄sa ni suniimaɲa po. Tama abe dan weeni ayen ni a te ti n̄anta ale ka tama me nyuenta ale la, ku gaam ni te ka kama. ¹² Nuruba ba chaab dan ta siuk a yiili n̄anta ni jigi, tama a ta siuk a gaam dila kama.

Tama a ta siuk kama a yiili n̄anta ni jigi alege tama an nye di, ti chiibi wie meena kama ayen ti kan nye wari ate di kaasi nuruba ate ba kan бага a mooli Naawen wien̄a. ¹³ Ni seba ayen baai ale a tom Naawen yenni po la a nya ba n̄andiintaɲa ka dula. Baai me ale nye kaabka a te Naawen la a nya ba charuku ka dula. ¹⁴ Siuk kula po, Nyɔnɔwa a sak kama ayen baai ale a mooli Naawen wien̄a la ba a tuni ba ba tuimaɲa nyin.

¹⁵ Alege mi an pai siuk ku de a yiili n̄anta ni jigi yaase mi a n̄marisi gban̄ka de a pai siuk ku de a te mi dega. M dan kpi a zunchoɲ m le a nye kude. Mi a kan te nuru pai ku de nyin a valim mi. ¹⁶ M ka siuk a nak sunum mi ale a mooli Naawen wien̄a la nyin n̄a. Ka Naawen ale weeni ayen mu a tom. Ku abe le bie m jigi ka nna yegayega ase m nin kan mooli wa wien̄a. ¹⁷ Ase dan kan mi dek ale lueri tuini a tom m ta siuk kama ayen ba a tuni mu. Alege ku ka fifiok ayen m tom dii nyin la Naawen ale te mu tuini de. ¹⁸ Boan tutuna abe le mi a nya? M tutunaɲa meena ale m бага a mooli Naawen wien̄a abe m kan weeni ayen ba tuni mu m tuimaɲa nyin n̄a. M daa nye ku de m kan pai siuk ku ni meena ate mi deri ta la ayen m ka waai ale a mooli Naawen wien̄a la.

¹⁹ Mi a daa nuru waai yomma alege mi a pai m dek kama a chim waai meena yomma ayen m бага a mooli Naawen wien̄a ate nuruba yegayega a nya varibasika. ²⁰ Mi a dan boro a mooli Naawen wien̄a a te Juuma, mi a nye m dek ase ka Juu la, ate ba бага a nya varibasika. Ku daa fifiowa ayen m va Moosis Sinsan̄a, alege m dan boro a mooli a te baai ale a va Moosis

Sinsanŋa la, mi a nye m dek ase m ka waai ale a va Moosis Sinsanŋa la, ate ba baga a nya varibasika. ²¹ M dan boro a mooli a te baai ale kan daa Juuba la, mi a nye m dek ka nna ase m da Juu la ate ba baga a nya varibasika. Ku de a kan sak kama ayen m kan va Naawen sinsanŋa, mi a va Yeezu sinsanŋa kama. ²² Mi dan boro me a mooli Naawen wienja a te baai siaka ale kan pagra ale Yeezu la, mi a nye m dek ka dila ate ba baga a nya varibasika. Baai meena ate mi a mooli Naawen wienja a te ba la nyeka ale ka dii la, mi a nye ka dila ate nuruba a baga a nya varibasika.

²³ Wienja de meena mi a nye ka Naawen wienja nyin ayen m baga a nya niaun ku po. ²⁴ Nuru baai ale a chali la meena a chali kama alege wanyi ale a tuesi deerowa jamu. Ni abe basi ate ni wensiuku po boka a nala ase chalaŋa ale ka dii la ate nama me a tuesi jaab dila nyin. ²⁵ Nuru waai ale a yaali ayen wa maa chali chala la a siak sinsak pagra kama ayen wa baga a chali de a tuesi jaab buui ate ba pa a te deerowa la, jabula abe kan benni ale kaasika, alege tama ale ti tuesi jaab buui la ka kaasi ka. ²⁶ Dila ale soa ate mi a kasim a chali yorr ayen m nueri la. Dila me ale soa ate mi a kan chubi a basiro la. ²⁷ Mi a nak m nyinŋa kama ayen ka girigi ate m baga a yik ka ŋmapi, ate m dan mooli Naawen wienja a te nuruba abe ku ŋaan nyin Naawen kan zeri mi dega.

10

¹ M suaata, ni teeri dii ale jam a nye ti kokpiensaŋa ale jam va Moosis la. Chinmari ale jam a lik ba ate ba meena a lo beli kpeeni a jueli nalimnyiini. ² Ti abe dan ŋman ti weeni me ba ale jam a lo benni a jueli ale Moosis la a nye ase ba jam a tuesi ka soka ale Moosis la. ³⁻⁴ Ba meena a jam de ka wenzuk ŋandiinta ale nyu nyiam pun kuui ate Naawen a jam te ba la po. Pun kula abe jam ka Yeezu dek. ⁵ Alege dila meena Naawen sui an jam peenti ale ba. Ba meena a jam kpi wari ka goanni po.

⁶ Ku de meena abe le ku kaam ti ate ti ka yaali ŋan baai ale kan daa ŋan maŋsa, ⁷ yaase ti a kaab bogta ase ba ale jam a nye dii la. Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanŋa po dii la, "Nuruma a jam kali ale ka chaab a de ale a nyu daata ale yiti a boro a gok." ⁸ Ti be kan ti ta nipok yaalik tuima ase ba ale jam ka dii la ate da yerj po Naawen a ko nuruba tusa pisiye ale ŋa ta dii la. ⁹ Ti be kan nye Nyɔnɔwa a nya ase ba gela ale jam a nye dii ate Nyɔnɔwa a jam basi ate wiinja a dom ba a ko la. ¹⁰ Ti be kan a fobli ase ba ale jam a fobli dii ate Naawen a basi ate sabiilowa a ko ba la.

¹¹ Wienja de meena abe nye kama ayen ŋa sak ti, nuruba abe ŋmarisi kama me ayen ŋa a kaam ti. Yɔgyɔgla de ate ti boro la teŋka a yaa moata ka kpeglimka.

¹² Nuru waai abe le a poli ayen wa siaka a pagra la, a kpesi wa dek ate wa kan lo. ¹³ Nyenya kaai meena ate ni a tu la, me dek a jam nuruba jigi kama. Alege a magsi chaab ale Naawen ale puulim la, wa kan basi ate nyenya kaai ate ni kan baga a pik la a jam ni jigiya. Diipo ate ni a tu nyenyaka la, wa ale te ni pagrim ate ni baga a pik, abe wa te siuk ate ni nyini nyenyaka po a nyini.

¹⁴ Dila nyin, m doaba, ni kan ta wari a nye ale bogta kaab ka. ¹⁵ Mi a seba ayen ni ka baai ale ta yam a minj wie la ale soa ate mi a biisi a te ni. Daa mi abe le a weeni la nyinja alege nama dek poli ku po a nya. ¹⁶ Nyɔnɔwa ŋandiintaŋa ate ti nyiem a pai beerik ka a te Naawen jiam la, ti dan nyu ku a nye ase ti maari ka chaab a nyu wa ziimu la. Boroboruku ate ti yik a ŋmari la ti dan ŋobi, ku a nye ase ti maari ka chaab a ŋobi wa nyinŋa la.

17 Dii nyinj la boroboruku ka kunyi, ta meena abe dan poom piisi dii dii ya ti ka bunyi ase nyinj yej la, dii la ti meena a njobi ka boroboruk yej.

18 Ni abe nya Izirali demma ate baai a jam maari chaab a de njan baai ate ba pa kaab te Naawen la ka bunyi. 19 Mi abe a weeni kama ayen bogluk yaase njan dii tii ate ba pa kaab bogluk la daa njanta dega? 20 Aaya, mi a weeni kama ayen njan baai ate ba pa a kaab bogta la, ba kaab a te ka chichirisa daa Naawen. Mi abe kan yaali ayen nama ale chichirisa a ta wari a nye ale chaaba. 21 Ku an magsi ni a nyu Nyonowa beerik po ale njan nyu chichirisa beerik po, ni an magsi ni kali a de Nyonowa njan dii ate njan kali a de chichirisa njan dii. 22 Yaa ti a yaali ayen ti basi ate Nyonowa a ta ka nyuri ya? Ti abe seba kama ayen ti an pagra a gaam wa.

23 Nuruba a weeni kama, ayen ti baga a nye dii meena kama. Ku ka wensie, alege daa wienja meena ale nala. Ti baga a nye dii meena kama, alege daa wienja meena ale a maari ti. 24 Nuru waai abe ka a nye dii ale di niak wa dek wa nyiini la, alege dii ale di niak wa chaab la.

25 Ni baga a da njan dii tii meena ale bo yaba la kama a de ale kan begi. Njan dii tila chaab deka an magsi ku a daani ni popola. 26 Ase ba ale njan dii Naawen gbanja po dii ayen, "Tenka ale jaab buuri meena ale bo ka po la ka Nyonowa ale soa".

27 Ase baai ale kan daa Kirisita bisa la a dan wi fu ayen fi jam de njan dii ate ba, njan dii tii ba pa a zaani fi ninj la kan begi, popola daani ka nyinj. 28 Alege waai a dan weeni fu ayen njan dii ate ba pa kaab ka bogta, kan de njan dii ti la nuru waai ale weeni fu la ale wa popola daani ka nyinj, 29 daa fi dek popola alege nwala popola nyinj.

Ase nuru waai ale bek ayen ka boa ale soa ate mi ale ta siuk a nye dii la waai siaka ale kan pagra la a baga a kasi mi ate mi a kan nye. 30 Nuru waai abe ka siuk a bo a mini mi njan dii tii ate mi a te Naawen jiam ti nyinj la.

31 Dila la, wa dii meena ate fi a nye, fi a de yaase fi a nyu, be a nye ate ku te Naawen zula. 32 Ni kan basi ate ni nyeka a basi ate Juuba yaase baai ale kan daa Juuba la yaase Kirisita bisa a tom wabiok wa. 33 Ni abe a nye ase mi ale a nye dii la. Mi a nye kama ayen waai meena sui a peenti, m be kan poli ka dii ale a niak mi la, alege dii ale a niak nuruba ba chaab la, ate ba baga a nya varibasika.

11

1 Ni abe a tomsi mi ale a nye dii la, ase mi ale a tomsi Yeezu Kirisita dii la.

2 Mi a pak ni kama, dii nyinj la ni ale kasim a teeri m wie la ale a va sinsak naai ate m sak ni la. 3 Alege mi a yaali kama ayen ni ninj ayen Yeezu Kirisita a ta pagrim kama nuru meena zuk, ate chora a ta pagrim wa po zuk, ate Naawen a ta pagrim Yeezu Kirisita zuk. 4 Dila nidoa waai a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te nuru bori sunsunj ale yuk zutok, ku a te Yeezu Kirisita ka chivie. 5 Nipok waai me a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, nuru boari sunsunj alege an bobi bobik ku a te wa chorowa ka chivie, wa ale nipok waai ale chiiri wa zuk la ka bunyi. 6 Nipowa abe dan kan bobi zuk bobiga, wa baga a che wa zuisanja kama. Ku abe ale ka chivie ate nipok a che wa zuisa yaase wa chiiri si la, wa kasim pa bobik a bobi wa zukku. 7 Nidoa an magsi wa bobi wa zuwa dii nyinj la Naawen a nye wa ase ka wa dek la ate wa a sak Naawen zula. Alege nipok a sak ka nidoa zula, 8 Daa

nipɔk nyipik kobi ate Naawen a pa nye nidɔa, alege ka nidɔa nyipik kobi ate Naawen a pa nye nipɔk. ⁹ Yaase Naawen a nye nidɔa ka nipɔk nyinɲa, alege wa nye nipɔk ka nidɔa nyin. ¹⁰ Dila ale soa ate nipɔk a magsi ayen wa pa bobik a bobi wa zukku ate ku sak ayen wa ta siuk a puusi ale a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, ate sabiiloma a nya ayen wa ta siuk.

¹¹ Ase ti ale ka Kirisita bisa la nipɔk a ta tuilim kama nidɔa jigi ate nidɔa me a ta tuilim nipɔk jigi. ¹² Naawen abe le pa nidɔa nyipik kobi a nye nipɔk la, ku ka dila ate nipɔk a yaa biak nidɔa. Naawen abe le nye jaab buuri meena a basi tenka zuk.

¹³ Nama dek a poli nya ase ku magsi ayen nipɔk a puusi a te Naawen nuru bɔari sunsuɲ ate jaab an lik wa zukku. ¹⁴ Naawen nyeka de a sak kama ayen nidɔa a dan ta zuwoɲsa ku ta ka chivie, ¹⁵ alege nipɔk jigi ku ka nalim. Naawen a te wa zuwoɲsaɲa kama ayen si a lik wa zukku. ¹⁶ Alege waai a dan ka a siak mi ale weeni dii la, mi ale ta dii ayen m weeni la ale tama yaase Naawen nuruma tigsiku a ɲman ka kisuk ku choa a magsi chaab ale Naawen puusika.

¹⁷ Yɔgyɔgla de ate mi a yaali ayen m weeni dii la, m kan ɲman pak ni, dii nyin la ni ale a tu chaab la a kan niak ni alege a kaasi ni kama. ¹⁸ Nuruba abe weeni mu kama ayen ni a poori ka chaab a tu. Mi abe seba ayen wensie a bo ku po kama. ¹⁹ Ku abe daa chichama, poori ka a bo ni sunsuɲ kama ayen ku basi ate ba seba baai ale sum a ta siaka la. ²⁰ Ni a dan tu chaab ɲandiin tii ate ni a de la daa Nyɔɔwa ɲandiinta. ²¹ Ni a dan boro a yaali ayen ni de, m ba ale deri a kpabi a de ate nyu ale kan limsi m ba, ate baai a chak alege baai kom a ta ba. ²² Ni abe ta ni dek yeri kama a de ale a nyu. Ni kisi Naawen nuruma kama? Baai ale kan ta jaab la, ni a yaali ayen ni basi ate ka chivie a yik ba? M le weeni ni ayen ka boa? M kan pak ni.

²³ Sinsak ɲaai ate mi a sak ni nna ka Nyɔɔwa sinsaga, ayen yok kuui ate Judas a bobri a pa Yeezu da la, yok kula dek ate Yeezu Kirisita a yaa pa boroboruk, ²⁴ a te Naawen jiam alege yik ku ɲmari a yaa weeni, “Mi nyinɲa ale nna ate mi a pa kaab a te ni. Ni be kasim a nye nna wa a teeri m wari.” ²⁵ Ba ale nueri junɔai ɲandiinta la, Yeezu Kirisita a yaa pa beerik, a yaa weeni ayen, beerik ka de a sak ka Naawen ale nye noayen paalika ale ni la. Ku la abe nye ka mi ziimu nyin. Diipo meena ni dan boro a nyu, ni be a teeri m wari.

²⁶ Ku de kiri abe le diipo meena ni dan boro a ɲobi boroboruku de ale a nyu beerika de po, ni kasim a moli Nyɔɔwa kumu wie ate wa taam ga jam. ²⁷ Ku be ale ka dii la nuru waai a dan ɲobi Nyɔɔwa boroboruku ale nyu wa beerika po ale biem ku kan te Nyɔɔwa zula. Dila wa be nye ka wabiok a kaasi Nyɔɔwa nyinɲa ale wa ziimu. ²⁸ Dila nyin la waai meena nyiem be kpesi nya wa dek a magsi abe wa ge ɲobi boroboruku abe wa nyu beerika po. ²⁹ Ate waai a dan kan min Nyɔɔwa nyinɲa kiriya ale ɲobi boroboruku, a nyu beerika po wa ta ka buusa boka a jam wa dek jigi. ³⁰ Dila nyin abe le ni ba yega a wiak ale wobsa ate yega me va dila nyin a kpi. ³¹ Ti nyiem abe dan de nin a kpesi ti dek a magsi Naawen a kan bo ti buusa. ³² Alege Nyɔɔwa a bo ti buusa kama ale a namsi ti ate kula kan basi ate wa kaasi tenka meena a maa gum ti du.

³³ Dila la, m suata, ni nyiem a dan tu chaab ayen ni de Nyɔɔwa ɲandiintaɲa, ni be limsi chaab. ³⁴ Kom abe dan ta waai wa de yeri abe wa ge jam. Ate ni ale tu chaab a nye dii la, Naawen kan bo ni buusa. M dan jam ni jigi, wa yoanaɲa buuni m ni nye ɲa a magsi.

12

¹ M suaata, yogyogla de mi a yaali ayen m weeni tiirin tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la wie. M be a yaali kama ayen ni seba wensienja meena a magsi chaab ale tiirintanja de. ² Nama abe ze ayen ni ale jam kan ta siaka ale Naawen la, ni jam be siuku kama ale ni ale a kaab bogta ate ti ka nyuvuri la. ³ Mi a yaali ayen ni seba ayen nuru waai ate Naawen Chiika a bo ale wa la an бага a ka te Yeezu. Nuru waai abe m бага a weeni ayen Yeezu ka Nyɔɔɔ, ka Naawen Chiika a nin te wa siuk.

⁴ Chiika tiirintanja ka nna togotoga, alege ka chiik yenka ale a te. ⁵ Suita togotoga ate nuruba a tom ba tuimanja alege ka Nyɔɔɔ yenka la ate ba tom a te wa. ⁶ Seba ka ka togotoga ate nuruba a tom a te Nyɔɔɔwa alege ka Nyɔɔɔwa ale a te seba kala waai meena ate ba a tom a te wa. ⁷ Naawen abe basi kama ate wari a bo nuru meena wanyiwanyi jigi a sak ayen Chiika a bo ale kula nyɔɔɔ kama ayen wa a maari Kirisita bisanja meena. ⁸ Naawen Chiika a te waai yam kama ate wa dan biisi biik abe yam bo ka po. Chiik yenka me a te waai sebika ate wa dan biisi biik abe ka chim sebika biik. ⁹ Chiik yen kala me ale te waai siaka nna yegayega ale a te waai me pagrim ate wa бага a puusi ate yogyeensa a nya nyinyogsa. ¹⁰ Chiika a te waai me pagrim ate wa dan puusi wakperikaliisa a nye, a basi ate waai a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, a basi ate waai me a biisi a gaari tiirin tii ale nyini Naawen jigi ale tii ale kan nyini wa jigi la. A basi ate waai me a бага a biisi bichan, a basi ate waai me a бага a biisi dii ate ba weeni la kiri. ¹¹ Alege ka chiik yen kala dek ale a tom dila meena, ka ale a yaali dii la. Ka a te waai meena tiirimu ka togotoga.

¹² Yeezu Kirisita a nye ase ka nurubiik nyin ale ka dii la alege ta kabta togotoga. Ka ta ka kabta togotoga alege be ka nyin yen ka la. ¹³ Ku be ka dila tama jigi, ti ka Juuba yoo, ti daa Juuba yoo, yom yaase daa yom yoo ti maa chaab tuesi ka so yen ale chiik yenka. Naawen abe basi ate ka chiik kala a bo ti suniimanja po.

¹⁴ Dii la nyinka dek daa kauk yeonjɔa alege ka kabta yegayega. ¹⁵ Ase nantuoku dan weeni ayen ku ale kan daa nisa la nyin, ku maa daa nyinka po, kula a kan basi ate ku kan maara chim nyinka po. ¹⁶ Ase tunni a dan weeni, ayen, di ale kan daa num la, di maa daa nyinka po, kula a kan basi ate di kan maara chim nyinka po. ¹⁷ Ase nyinka meena daam dan ka num, bu le nye ka se a womu? Ka daam abe dan ka tuiri, di nye ka se a wom nyummɔa? ¹⁸ Ku abe le ka dii la, Naawen a nye nyinka kama ate ka ta kabta togotoga ase wa dek ale a yaali dii la. ¹⁹ Dila la, nyin abe ti karo ase ka a nin ka kauk yeon nyiini. ²⁰ Ku abe le ka dii la, kabtanja a piisi kama alege ka nyin yenka la.

²¹ Dila la nyin la, nummu a kan бага a weeni nisanja, ayen bu kan yaali si. Yaase zukku a бага a weeni nansanja ayen ku kan yaali si. ²² Nyinka kab tii ate tama a poli ayen kab tila a wobsa la a dan kan karo ti kan бага a nye wari ya. ²³ Kab tii me ate ti a poli ayen kab tila a ka tuilim la, ti a njmasi a nya kab tila kama nalimnyiini, ale kab tii me ale kan nala nina po, ti kpesi a nya kab tila kama nalimnyiini. ²⁴ Kab tila me, kab tii ale nala la a kan yaali. Naawen dek abe le nye nyinka dii la, wa nye kama ayen tama ale a poli ayen kab tii ka tuilim la a nya zula. ²⁵ Naawen abe nye ku de kama ayen nyinka kabta togotoga a kan poori chaaba alege nye magsi a boro. ²⁶ Ase nyin kauk kunyi a daa nam, kaab yontanja me a maara nam kama. Kauk kunyi a dan nya zula kaab yontanja me maara nya ka masim.

²⁷ Ni meena abe a nye ase ka Yeezu nyinƙa la, ni meena wanyiwanyi abe ka wa nyinƙa kabta. ²⁸ Kirisita bisanƙa po Naawen a te waai meena wa tomka jigi kama. Wa piilim ale ka tuimtomdoƙa, a pa saƙ baai ale a mooli Naawen wannu la, butawa baai ale a sak Naawen wannu la. A yaa pa saƙ baai ale a tom wakperikaliisa la, a pa saƙ baai ale ta pagrim a puusi ate yɔgnyeensa a nya nyinyɔgsa, yaase ba a maari nuruba, yaase ba a sak tuima ale ƙa tom dii la, yaase ba a biisi bichan. ²⁹ Ba meena abe daa tomteerɔba yaase baai ale a mooli Naawen wie la yaase sagroba. Daa waai meena ale ta pagrim a baga a tom wakperikaliisa. ³⁰ yaase ba a puusi ate yɔgnyeensa a nya nyinyɔgsa yaase ba a biisi be chanƙa yaase ba biisi dii ate ba weeni la kiriya. ³¹ Ni be a pii nyin ate ni nya tiirim tii ale ta tuilim la.

M be le sak ni sumanƙa dek ni ale ni nye dii la.

13

¹ Mi a dan poom baga a biisi tenzuk de ale wenyimazuk biisanƙa meena ale kan yaali nuruba ku a nye ase m biisi a nuem kama nna ase loƙi la yaase gunƙoƙ la. ² M be dan poom baga me a mooli Naawen wannu nalimnyinni, ale seba, a baga a miƙ Naawen wa wasusunƙa meena, ale ta siaka yegayega a baga a weeni guuta ayen ti voori a yiri ga duak jigi yon, alege ka yaalika ale nuruba m ka kiriya. ³ M dan pai m nanta meena a chari nuruba ale basi ate ba ju mu ale bolim alege ka yaalika ale nuruba ku kan maari mu.

⁴ Ase fi dan a yaali nuruba fi a yik fi sui kama ale ba, ale a ta jirim ale ba, fi dan a yaali nuruba fi kan ta nyuri nyeka, yaase fi a kuulimu yaase fi ta kanjanta, ⁵ fi dan a yaali nuruba fi kan ta tukpariya yaase butuemwa yaase supuurimɔa, fi dan a yaali nuruba fi kan kasim a teeri ba ale nye fu kaasi dii ya. ⁶ Nuru baai ale ta yaalika la a kan ta supeentik ase nuruba a nin tom kaasi alege ba a ta supeentik ale ka nuruba nye masika. ⁷ Yaalika a basi ate ti a chiibi wari meena kama a basi me ate wie a dan poom a daani ti ti diem ta siaka, a basi a te ti yiila a bo ale Naawen ale a dun ti sue wari meena po.

⁸ Ku be le ka dii la, yaalika a kan kpegli. Ba dan poom a mooli Naawen wannu di kan benni, a biisi be chanƙa ku le kpeglim, ba ale seba nna yegayega alege seba kala ale taam. ⁹⁻¹⁰ Ti diem a ze wari meena. Ti ale a mooli Naawen wannu la an diem nueri ya. Alege dii ale chim waman la da dii dai ale jam, ate dii ale kan daa waman la a murin be.

¹¹ Diipo ate mi a jam ka biik la, mi jam ta ka binbain biik ale binbain popala alege yogyogla de ate mi a pak la, mi yaa basi binbain nyeka kama. ¹² Dii ate ti a nya yogyogla de nna a nye ase ka nyaasun po ate ti a nya la. Ti be kan nya a chagi. Alege ku le jam diipo ate ti seba Naawen chak abe ti miƙ wie meena.

¹³ Ku abe le ka dii nna, wie nƙata ale tali. Wa nƙala abe le siaka, ale yiila, ale yaalika alege wie nƙa de nƙata wa dii ale taam la ale yaalika.

14

¹ Yaalika ka tiirim kpiem, alege mi an nma a biisi bu la wie. Alege ku nala a magi kama ayen ni ta Chiika tiirintanƙa. Tiirintanƙa de po buui ale nye wari nna yegayega ale buui ate fi baga a mooli Naawen biika la. ² Nuru waai ale a biisi bichan la, a kan biisi a te nuruba, wa biisi a te ka Naawen, dii nyin la waai kan miƙ ka kiriya. Ka wensie wa susuga ate wa va Naawen Chiika pagrim nyin a biisi. ³ Alege waai ale a mooli Naawen

biika la a biisi a te ka nuruba ale a maari ba, ale a te ba nyinbiiri ale a te ba suyogini. ⁴ Nuru waai abe le a biisi bichan ka la a maari ka wa dek, alege waai ale a mooli Naawen biik a te nuruma la a maari ka Kirisita bisana meena.

⁵ Mi a yaali ayen ni meena ate a biisi ka be chanasa ale m nman goanti a yaali ayen ni ta ka tiirim buui ate ni baga a mooli Naawen biika la. Dii la waai ale a mooli Naawen biika la a gaam waai ale a biisi be chanasa la kama. Be nin ka waai a nin weeni dii ate wa biisi la kiri ate ku maari Kirisita bisana meena. ⁶ M suaata, mi abe dan jam ni jigi a biisi bichan a te ni, ni kan nya nyuenta ku po. Ka Naawen a nin pa wari a sak mu ayen m weeni ni yaase wa pa sebika a te mu ayen m pa sak ni yaase biik a nyini wa jigi ayen m biisi a te ni yaase sinsaga ate m sak ni.

⁷ Ase paampuun yaase kpanun nna, nuruba dan ka a peeri yaase ba a nak nalimnyiini, baai ale a wom la ale nye ka se a seba ba ale a keru yi dii la. ⁸ Nuru waai abe le a peeri damuniin a wi nuruba ate ba a chon kpalin po la a dan kan peeri a wi nalimnyiini ka wana ale wa gomsa a magsi kpalin ka? ⁹ Ku abe ka dila degadega, nuruba a kan min fi ale a biisi dii la kiriya ase fi ale a biisi bichan na. Dila fi a biisi a basi ka vioku po. ¹⁰ Biisa togatoga ale piisi a bo tenzuk de alege si meena a ta kiri kama. ¹¹ Alege nuru a daa biisi be kaai ate mi kan womu, nuru wa ka nichaano mi jigi, mi me a chim nichaano wa jigi. ¹² Nama dek abe le kasim a yaali Naawen Chiika tiirintana la, ni abe nye nyinbiiri meena ate pa tiirin tii ale ti maari Kirisita bisana la a tom.

¹³ Nuru waai ale a biisi bichan la abe a puusi a te Naawen ate wa te wa tiirim buui ate wa ale baga a biisi wa ale weeni dii la kiri. ¹⁴ Ase m dan a puusi a biisi bichan m chiika me a puusi kama alege ku kan maari m popolana. ¹⁵ Ku abe dan ka dila, mi m nye ka se? Mi ale kasim a puusi ale ka m chiika ale m popolana, abe mu a yi yilla me ale m chiika ale m popolana. ¹⁶ Ase waai a dan boro a puusi a te Naawen jiam ale chiika nyiini nuru waai a dan maa bo tuka po wa ale nye ka se a weeni ayen, "Ku be nye dila"? Siuk karo a te wa baga a min wa ale a weeni dii la. ¹⁷ Naawen jiamu te ka a dan poom magsi, nuru m wala a kan bola a nya maarika.

¹⁸ Mi a nye Naawen jiam kama dii la mi a biisi be chanaka a gaam ni meena kama. ¹⁹ Alege Kirisita bisa tigsun ku po mi a dan biisi wie nanu a sak nuruba ate ba min a zunchon m le biisi be chanaka wie tusidi.

²⁰ M suaata ni kan ta binbain popola, ni a poli ase baai ale pak la. Alege biem jigi ni a nye ase biluata la ate ba ze biem deema la. ²¹ Ba nmarisi Naawen gbanaka po ayen, Naawen a weeni ayen, "M le basi ate nuru baai ale a biisi be chanasa la ate ba biisi a te m nuruma.

M le basi ate nicham pa ba noa a biisi a te ba, alege m nuruma a kan womu."

²² Dila la tiirim buui ate fi baga a biisi bichan ka la a sak ka pagrim waai ale kan daa Kirisita biik la jigi, alege tiirim buui ate fi baga a chogsi a biisi Naawen biik a te la a sak ka pagrim Kirisita bisana jigi.

²³ Kirisita bisana abe dan tu ate waai meena a biisi bichan ate Kirisita be sii ate ba an diem a sak ba la yaase baai ale kan daa Kirisita bisa la a jam jo, ba kan weeni ayen ni meena ka yesinsa? ²⁴ Alege waai meena a dan chogsi a biisi Naawen biika a te ate waai ale kan daa Kirisita biik la yaase Kirisita biik kaai ate ba an diem sak wa la a jam jo a wom ba ale a biisi dii la wa le siak wa tom kaasika. Wie naai ate wa a wom la ale bo wa

buusa, ²⁵ wa susuga popolaŋa meena ale lak a sak, ate wa koori teŋ zuli Naawen a siak wa kaasuŋ ku abe wa weeni ayen, "Wensie Naawen a bo ni sunsuŋ dela kama."

²⁶ M suaata mi ale a weeni dii la kiri ale nna, ase ni dan tu chaab ayen ni puusi Naawen, nuru ale ta yiili a yi ate wa choa a sak ate wa choa a biisi Naawen ale lak dii a sak wa la ate wa choa a biisi bichaŋ ate wa choa a biisi bichaŋ ka kiri a sak nuruma. Ni abe a nye wari meena ate ku a maari Kirisita bisaraŋa ate ba siaka a pagra. ²⁷ Ase nuru waai a dan poom ayen wa biisi bichaŋ, ba chim nuruba baye yaase bata, ba kan gaam dila, ate m wa a dan biisi nueri abe nwala me a ŋman biisi ate nuru wa choa a biisi dii ate ba weeni la kiri. ²⁸ Alege waai a dan kan boro a biisi ku kiri ya, nuru waai ale a biisi bichaŋ ka la abe goori abe wa a biisi wa popo a te wa dek ale Naawen. ²⁹ Naawen a dan te nuruba baye yaase bata biik, ba abe biisi ate mbala kpesi be kaai ate ba a biisi la a nya. ³⁰ Alege nuru waai a dan kali tuka po ate Naawen a te wa biik, waai ale liŋ boro a biisi la abe basi ate nwala a biisi. ³¹ Ni meena a tuesi biik Naawen jigi a biisi wanyi wanyi ate waai meena a бага a zamsi a nya nyinbiiri. ³² Nuru waai ale бага a tuesi biik Naawen jigi a biisi la abe kpesi yik wa tiirimu nalimnyiini. ³³ Dii nyin la Naawen a kan yaali butinka tuima alege wa yaali ka noayerŋ ale suyoŋini.

Wie ŋaai abe le a nye Naawen nuruma tuka po la ale la. ³⁴ Nipooma a nyiem abe a nye dikki. Ba an magsi ba a biisi a magsi chaab ale Juuma Sinsaraŋa ale weeni dii la, ayen nipooma kan chim niŋ deeroba. ³⁵ Ba a dan a yaali ayen ba bek a miŋ wari kiri, ba bek ba choroma ba yeŋa Kirisita bisa a dan tu ate nipok a biisi wa a te ka wa dek chivie.

³⁶ Yaa Naawen wanni a nyini ka nama jigiya? Yaa di jam ka nama nyiini jigiya? ³⁷ Nuru waai abe daa poli ayen wa ka Naawen tomteero yaase wa ta Chiika tiirimu, wa abe miŋ seba ayen mi ale ŋmarisi dii a te ni la a nyini ka Nyonowa jigi. ³⁸ Nuru waai ale a yaali ayen wa zeri ku de la abe zeri ate wa nam ku nyin.

³⁹ Dila la, m suaata, ni basi ate ni suniima a bo Naawen biika tuesi biik alege ni kan zeri be chaŋka biiga ⁴⁰ Ni be nye wari meena a va abe le nye a magsi.

15

¹ M suaata, mi a yaali ayen m teeri ni wa paali maŋsa ŋaai ate mi a mooli a te ni ate ni siak la a nye ase ka nyubi ate ni za di zuk ale siaka la. ² Naawen wanni ale la ate mi a mooli a te ni. Ni dan kasim ta siaka ale di, di ale vari ni a basi alege ni dan kan sum ta siaka ni kan nya varibasika.

³ Ba a sak mi ka wa dii ale chim wari dek a gaam wie meena la ate mi me a pa sak ni. Wa dila ale Yeezu Kirisita a kpi kama ti wabaataraŋa nyin, ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po dii la. ⁴ Wa abe le kpi la, ba gu wa kama ate ku daaraŋa ta danni wa yiti kum po ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po dii la. ⁵ Wa abe le yiti kum po la wa pa wa dek kama a sak Piita a ŋman pa wa dek a sak wa ŋaanviirima pi ale bayewa. ⁶ Wa a ŋman pilim pa wa dek a sak wa ŋaanviirima ba chaab kobsinu. Ba gela a diem boro kama alege ba gela a kpi. ⁷ Wa ŋman pilim pa wa dek me a sak Jeemsi, ku ŋaŋ nyin a ŋman pa a sak tuimtomdoma meena

⁸ Ku kpeglimka meena wa yaa pa wa dek a sak mi. Alege mi abe ka waai ate ba biak mu diipo ale kan magsi ba biak mu la. ⁹ Dii la mi ka wa tuimtomdoma po ŋaŋ deno. Mi an poom magsi ayen ba a wi mu ayen

tuimtomdo, dii nyinj la m namsi Naawen nuruma ka yegayega. ¹⁰ Alege jinla mi ale ka nuru waai choa nna, ka Naawen niaka nyinj. Naawen ale te mu tiirim buui la mi an yik kaasi ya. Mi abe tom kama a gaam Yeezu tuimtomdo mbala, alege daa mi dek nyinja ka Naawen niaka nyinj ate m бага a tom. ¹¹ Dila la dan ka mi ale mooli yaase tuimtomdo mbala ale mooli, wa dii ate ti meena a mooli la ale la, dila abe le ni ta siaka ale di.

¹² Yogyogla de ate nuruba a mooli ayen Yeezu Kirisita a yiti kum po la, ni ba gela a weeni kama ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po. ¹³ Ku la abe dan ka wensie, ku a sak kama ayen Yeezu Kirisita an yiti kum po. ¹⁴ Yeezu Kirisita abe dan kan yiti kum po, wa dii ate tama a mooli la ale nama siaka ale Yeezu ate ka kiri ya. ¹⁵ Tama ale weeni dii ti mooli ka po la a sak kama ayen ku ka ku toga ale Naawen ale tom dii la, dii nyinj la tama weeni ayen wa basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, alege ku be dan kan wensie ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po, Naawen abe m basi ate Yeezu yiti kum po. ¹⁶ Dii la baai ale kpi la dan ka a yiti kum po dan ka di Yeezu Kirisita abe m yiti kum po. ¹⁷ Naawen a dan kan basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, ni siaka ale wa ka kinla, ate ku a sak ase ni bo ka ni wabaatana po la. ¹⁸ Ku abe nma a sak me ayen baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la meena a bo ka ninam po. ¹⁹ Tama ale ta yiili njaai ale Yeezu Kirisita la dan ka wa te ti tenka de zuk nyuvunni nyiini, ti ka niniga nyam a gaam waai meena tenka zuk.

²⁰ Alege ku ka wensie ayen Naawen a basi ate Yeezu a yiti kum po kama ate ku a sak ayen baai ale ta siaka ale wa alege kpi la, wa le basi ate ba yiti kum po. ²¹ Nuru yey nyinj abe le soa ate nuruba a kpi la, wanyi me nyinj ale soa ate nuruba a yiti kum po. ²² Baai meena ale Adam ale ka bunyi la a kpi kama, dila nyinj me ate baai meena ale a chim bunyi ale Yeezu la wa basi ate ba yiti kum po. ²³ Alege Naawen ale basi ate waai meena a yiti kum po a magsi chaab ale wa ale yaali ku dii la. Naawen a basi ate ka Yeezu a de ninj a yiti. Yeezu yaa dan nman jam, baai ale jam ta siaka ale wa la yaa yiti. ²⁴ Ku njaan nyinj ate tenka yaa kpeglim. Yeezu yaa le nak a nya pagrim chichiri sii ale ta pagrim la zuk ate wa yaa pa naamu a te wa kowa Naawen. ²⁵ Yeezu ale kasim a de wa naamu kama ate Naawen a ga nak yiaak wa dachaasa meena ate Yeezu tabi ba zuk. ²⁶ Dachiaak kaai ate Naawen za wa nak yiaak a kpeglim la ale kum. ²⁷ Naawen gbanka po ku weeni ayen, "Naawen a basi kama ate Yeezu a nya pagrim njanta meena zuk ale tabi zuk." Ku be weeni a lagri kama, da ayen Naawen dek a maa gum du kama. Naawen dek ka waai ale wa basi ate Yeezu tabi njanta meena zuk. ²⁸ Alege Naawen a dan pa jaab buuri meena ate Yeezu a nya, Yeezu, Naawen biika yaa le pa wa dek a te Naawen waai ale pa jaab buuri meena a te wa la, ate Naawen a yaa a nya jaab buuri meena zuk.

²⁹ Ni be te ti poli nya baai ate ba yik ba ate ba zaani baai ale kpi la nanjala po a te ba soka la. Ku abe dan ka wensie ase nuruba ale a weeni ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po la, ka boa abe le soa ate ba a te nuru bala soka a magsi kpeema? ³⁰ Ka boan jaab ale soa ate tama a chali a jo biem po, ³¹ a tu kum daana meena? Kanjan tii ate mi ta ni nyinj la ale basi ate mi a weeni ku de. Be ka Yeezu Kirisita me nyinj ate m ta kanjantana. ³² Ase baai ale kpi la a dan ka a yiti kum po, mi ale tu chaab ale goai dunsanja Efisos tenka po la, ka boan jaab nyuenta ate m nya ku po. Be dan ka dila ase ba ale weeni dii la ayen, "Ti a de abe ti a nyu ale ti бага a chum kama."

³³ Ni abe kan te nuruba a paasi ni. Ni dan pa ni deka a marj nuru kaasunja ba ale kaasi ni. ³⁴ Ni te ate ni popola a nman jam abe ni basi wabaata nye ka. Ku magsi chivie ta ni kama ni ale kan seba Naawen la nyin.

³⁵ Nuru waai ale bek ayen, baai ale kpi la ale nye ka se a yiti kum po. Ba dan yiti ka boan nyinjsa chaab ate ba le tara? ³⁶ Betta bega ale la. Ase fi dan bori biri ten, di kan deri a nyini viowa, se di poak abe di yaa nyini. ³⁷ Jaab buui ate fi a bori la ka biri, da dii dai "wiiti" biri yaase jaab yon biri, ku da ayen ka kinni ale vioku meena. ³⁸ Naawen ale a te be dii ate ba bori la kiri dii choa ate wa a yaali la, wa a te kama a magsi chaab ale ka be dii choa la.

³⁹ Nanvuuta ale bo tenzuk de la nyinjsana a daa nyin yensa, nurubisa nyinjsana ka si toga, dunja nyinjsana si toga, nuinsa nyinjsana si toga ate juma me nyinjsana si toga.

⁴⁰ Wenjmazuk ale tenzuk nanta meena a ta nyinjsa ka ma. Wenjmazuk nantana nyinjsana nalimu ka bu toga ale tenzuk nantana nyinjsa nalimu. ⁴¹ Wenbinni a ta di me deka nalim kama, Chiika a ta ka deka nalim, chinmarisana me a ta si deka nalim. Chinmarisana nalimu a poom diem ka togatoga.

⁴² Ku ale ku nye dii baai ale kpi ale ge ate Naawen a basi ate ba yiri kum po la jigi ale nna. Ase biri ate ba a bori a ti di a poak alege a nyini la, Kirisita biika nyin ka me ba a dan gu ka, ka a poak kama alege yitika a dan paari ka yaa chim ka paalik, wa an nma kpi ate ka a poagi. ⁴³ Ase ba dan gu wa, nyinka a nye ase ka jaab ale lorima le wobsa dii la. Wa abe dan yiti kum po ka nala ale pagra kama. ⁴⁴ Yogyogla de ate ti ta nyin sii la a za si jam tagri a chim chiika po nyinjsa. Dila la nyin lam a boro ate Chiika po me nyin a boro. ⁴⁵ Naawen ale jam lin nye nuru waai ate ba a wi ayen Adam la. Wa jam te wa ka nyuvuri alege Adam waai ale kpeglim la deka ale a te nuruba nyuvuri. ⁴⁶ Nuru waai ale jam ale nyinlammu la ale de nin ate waai ale jam ale chiika la a tagri. ⁴⁷ Adam waai abe le de nin la, Naawen nye wa ka tenzuk de alege Adam waai ale pa san la a nyini ka wenjmazuk. ⁴⁸ Tenka zuk demma a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la, baai me ale ba bo wenjmazuk la a nye ase ka waai ale nyini wenjmazuk la. ⁴⁹ Yogyogla de ti a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa tenzuk de la alege ta cheena ti le nye ase ka nuru waai ale nyiini wenjmazuk la.

⁵⁰ M suaata, mi ale a yaali ayen ni seba dii la ale tama ale ti nyinjsa de a kan бага a nya Naawen Naamu. Ti ta ka nyin sii ate dan kpi si poak la.

⁵¹⁻⁵² M le weeni wa dii ale kan nyini peelim la ate ni wom. Ti meena a kan deri kpi alege ti dan wom damuniy ale ka peeri wenjmazuk ti nyinjsana ale deri tagri ka nna yilibi. Ba dan peeri damuniy ka Kirisita be sii ale kpi la ale yiti kum po. Ba abe dan yiti ba kan nman kpi. Tama baai ale diem bo tenzuk de la nyinjsana ale deri tagri. ⁵³ Dila la jaab buui ale a poak la ale tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, ate jaab buui ale a kpi la ale tagri a chim jaab buui ale ka a kpi la. ⁵⁴ Dila la ku de a dan nye, ate jaab buui ale a poak la a tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, dii ate ba a nmarisi Naawen gbanja po la ale chim wensie. Ba nmarisi Naawen gbanja po a weeni ayen, "Kum pagrim a yaa taam kama."

⁵⁵ "Bu pagrimu a bo ka be?"

Bu pagrimu a bo ka be a koani nuruba?"

⁵⁶ Kum a nya bu pagrimu a nyini ka wabaata jigi ate wabaata a nya ti pagrimu Juuma Sinsan̄ja jigi. ⁵⁷ Alege ti a nye Naawen jiam Yeezu Kirisita nyin̄j ate wa a te ti pagrim la.

⁵⁸ Dila nyin̄j m suaata, ni chiib a zaani nalinmyiini. Ni kasim a tom Nyɔnɔwa tuimāja ale ninmuna, ni ale tōalim seba ayen dii meena ate ni tom a te Nyɔnɔwa la daa kinla nyin̄j la.

16

¹ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni ka ni ale n̄marisi gban̄ka a weeni ligran̄ja ate ni a cheesi la wari. M le weeni Galatia Kirisita bisāja ayen ba nye dii la nama me a nye dila degadega. ² Laasidi dai meena waai meena a gaari ligra a magsi wa pagrim ale ka dii la a dueni ate m dan jam abe ni kan n̄man weeni ayen ni cheesi ligra. ³ M be dan jam m le n̄marisi gban̄ a te nuru baai ate nama a marin̄ ba a lueri la ate ba ta ni tiirimu a chen̄ Jerusalem ten̄ka. ⁴ M be dan n̄man nya ale ku magsi ayen dek chen̄ abe ba va mu a chen̄.

⁵ Mi a poli ayen m va ka Masidoniya. M dan va, dula abe m deri jam ni jigi. ⁶ M dan jam ni jigi m le goa a beni maga. M le bo ale ni n̄oota wein meena ate ni бага a maari mu ate m n̄man бага a chen̄ juijui meena ate mi a yaali ayen m chen̄ la. ⁷ M kan yaali ayen m nya ni ale ka m nimbie abe mu a taam mu. Mi a yaali kama ayen m goa ale ni a beni maga ase Nyɔnɔ a nin te siuk.

⁸ Mi a yaali ayen m bo Efisos ten̄ka a ga paari ka Da Pisinu Tigini. ⁹ Naawen a lak ka siuk a te m boro a tom tuimā deka jigi alege nuruba a kisi mu a kan siagi.

¹⁰ Timoti a dan jam ni jigi ni tuesi wa nalinmyiini ate ku nye wa masim ale wa a tom a te ka Nyɔnɔwa ase mi la. ¹¹ Ni waai a kan pa wa a chim jaab valin̄ja, ni maari wa ate wa jam m jigi nalinmyiini. Mi a limsi wa kama ale m tomteerō chaama.

¹² Mi a kasim a te ti suoku Apolos nyin̄biiri kama ayen wa jam ni jigi alege wa an yaali ayen wa jam yɔgyɔgla de. Wa dan nya siuk wa ale jam.

¹³ Ni kpesi a nya abe le chiib a zaani ale siaka abe le chim nuru baai ale tōa abe le ta siak kaai ale pagra. ¹⁴ Ni a tom ni tuimāja meena ale yaalika.

¹⁵ Ni seba Setefanas ale wa dɔkdemma ka baai ale lin̄j de nin̄j tagri a chim Kirisita bisā Akaaya ten̄ka po. Ba ka baai ale tagri Kirisita bisā zuk a kasim a tom Naawen tuimāja. Mi a saalim ni, m suaata. ¹⁶ Ni a zuli nuruma de chaab, ale waai meena ale a tom ale ba la.

¹⁷ Mi sui a peenti ka nna yegayega ale Setefanas ale Fortunatuse ale Akaikus, dii nyin̄j la ba tagri ka nama zuk a cheena ¹⁸ ate ku basi ate m popola a yok. Ni a wom nuruma de noai.

¹⁹ Kirisita bisāja meena ale a tu tɔgatɔga a bo Asia meena la a puusi ni. Akiila ale Pirisila ale Kirisita be sii ale a tu ba yenni po la a puusi ni nalinmyiini. ²⁰ Ni Kirisita be chaama ale bo dela la a puusi ni.

Ni meena nyiem a dan yiti ni a puusi chaab.

²¹ Mi Pɔɔl, ale a n̄marisi puusāja de ale m dek nisa.

²² Nuru waai ale ka a yaali Naawen la, kikaasa ale bo kula nyɔnɔwa zuk. Ti Nyɔnɔ, be pilim jam.

²³ Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

²⁴ Mi a yaali baai meena ale va Yeezu Kirisita la ka nna yegayega.

Gban Kaai Ate Pɔɔl A Nmarisi A Saa Siyewa A Te KORINTI DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl, ka waai ate Naawen a lueri ayen m chim wa tuimtomdo la. Ti suoku ate ba a wi ayen Timoti la a puusi ni.

Mi Pɔɔl, ale a nmarisi gbanjka de a te nama Kirisita bisaŋa ale a tu chaab teŋ kaai ba a wi ayen Korinti la, ale baai meena ale ka Naawen nuruba ate ba bo nuru baai ate ba a wi ayen Girik la teŋka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔ Yeezu Kirisita le wa niak ni abe wa nye ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ni basi ate ti pak Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Ko la. Wa ka jirim Ko waai ate maarika meena a nyini wa jigi. ⁴ Wa kasim a a maari ti kama daanika meena po, ate ti baga a maari ti suaata daani ka meena po. Ti be pai ka maari kaai ate tama dek a nya Naawen jigi la a maari ba. ⁵ Tama abe le maa tuesi Kirisita ninammu a nam la ti be le va wa nyin a nya Naawen maarika yegayega wa kama. ⁶ Tama a dan a nam, ka nama maarika ale ni varibasika nyin. Ti be dan nya maarika nama me a nya maarika kama ale pagrim ate ni baga a chiib ale ninam buui choawa ate tama me a chiibi la. ⁷ Ti seba chak kama ayen ni le nmasi chiibi ate ni kan lo. Tama me be seba ayen nama ale tama ninammu ka bunyi. Ti maarika me ka bunyi.

⁸ M suaata, mi a yaali kama ayen m teeri ni ate ni seba daani kaai ate ti nya Asia la. Va njala po, tama ninammu a jam gaam kama nna yegayega. Ti jam poom poli ayen ti le kpi kama. ⁹ Ku jam a nye a se ba bo ka tama kum buusa la. Naawen ale basi ate wienja de a nye ti jigi, ayen wa sak ti ayen ti ka a poli ayen ti baga ti dek a nya kama. Alege wa a yaali kama ayen ti a nya wa waai ale a nak nuruba a yiti kum po la. ¹⁰ Va njala po Naawen a jam vari ti kum po a basi kama. Ti ta yiila kama ayen wa le nman vari ti a basi kama. ¹¹ Ni be le a puusi nna yegayega a te ti la, Naawen ale tulisi ni puusaŋa abe wa niak ti, ate nama a te wa jiam tama nyin.

¹² Ti ta kanjanta kama dii la tama dek popola po ti seba chak kama ayen ti boka teŋzuk dek, ale tama ale ni ale ka dii la ka Naawen ale maari ti ate ti ta sunum welensa ale popola maŋsa. Ku de be ka Naawen niaka nyin daa nurubiik yammɔa. ¹³ M le a nmarisi a te ni dii la, mi a poli ayen m le a weeni dii la, an pagra ate ni kan baga mir. ¹⁴ Ni diem ze mu a chak ya, alege mi a yaali kama ayen ni seba mu nalimnyiini, ate ni ta kanjanta m nyin ase ti Nyɔnɔwa Yeezu a nin pilim jam.

¹⁵⁻¹⁶ Wienja de nyin, ate m jam yaali ayen m gaam ni a taam teŋ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la abe m pilim nman jam a nya ni ate ni maari mu ate m baga cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Judia la. M daam dan nye dila, m te jam baga a maari ni ka buye. ¹⁷ M le lin jam a yaali ayen m jam ni jigi ale ge ku njaninyin an jam yaali jamka la, nna a sak kama ayen m ka nuru waai ale kasim a a tagri m popola la? M ta ka kanjanta ate m weeni ayen m le lin jam ni jigi ale ge nman weeni ayen m kan jam?

¹⁸ Naawen ale mi seero ayen m daa nuru wala choa. Mi ka nuru waai ale wensie nyɔnɔ la. ¹⁹ Mi ale Timoti ale nuru waai ate ba a wi ayen Silas ate ti jam bo ale ni la, ti jam sak ni ka Yeezu Kirisita waai ale ka Naawen biik la wie. Wa kan puulim ale ka wa noai nyiini ayen wa le te ni nanta.

Wa a tom wa tuimaŋa meena ale ka popola yena. ²⁰ Naawen a jam tom Yeezu kama ayen wa basi ate puulim kaai ate Naawen a jam puulim ku piilim ka po a te nuruba la a chim wensie. Ti a te Naawen jiam ale a te wa zula me wienja de nyin. ²¹ Naawen dek ale lueri tama ale nama meena ale ti seba chak ayen ti ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ti le Kirisita ale ka bunyi la nyin. ²² A yaa ŋmarisi ti nyinŋsa ayen wa dek ale soa ti. Wa me pai wa Chiika a nyo ti suniima po kama ate ku sak ayen wa le nye wienja de meena a te ti.

²³ Naawen ale mi seero a seba dii ale bo m sunum po la. Mi an ŋman pilim jam ayen m nya ni, dii nyin la, m dan poom jam, ni te jam wom ka m biik pagrika. ²⁴ Tama kan yaali ayen ti jam sak ni a gum ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita dii la. Ni poom ta siaka ale wa ka nalimnyini. Ti a yaali ayen ti maari ni kama ate ni sue peenti.

2

¹ M kan yaali ayen m biisi bipagrik ate ku nye ate ni sue ŋman kaasi. Dila ale soa ate mi an jam ni jigi ya. ² M daam dan poom jam ni jigi ate ni sue kaasi, ka wana ale wa boro a nye ate mi sui a peenti? Ka nama baai ate mi a nye ate ni sueŋa a kaasi la. ³ Dila ale soa ate m jam ŋmarisi gbanjka a te ni. Dila me be ale soa ate mi an ŋman pilim jam ayen m nya ni, dii nyin la, nama baai ale ni jam nye ate m sui peenti la, ni te jam nye kama ate di kaasi. Mi dek seba m sunum po ayen wie ŋaai ale bo m sunum po la, ŋa a nye ate nama me sue a peenti kama. ⁴ M le jam ŋmarisi gbanjka a te ni dii po la, m sui ale jam kaasi nna yegayega ni nyin. M sunni a jam kaasi ka nna yegayega ate m ninyiam a zi m popo. Ni kan te ni sue kaasi, ku de a sak ka mi yaalika ale ni.

⁵⁻⁶ Ni a teeri nuru waai wie ate m jam ŋmarisi m gbanjka po la, ale wa le basi ni dii la. Wa basi kama ate ni sue kaasi a se wa le nye ate mi sunni a kaasi dii la. M gbanjka wienja a gum ni supuurimu po kama. Va ŋala po ni ba gela a jam waali ku nyonowa kama. Ni be nye dila a nueri ya. ⁷ Ni vonj a te wa abe ni a te wa nyinbiiri ate wa supuurimu a kan te ate wa a basi ni. ⁸ Mi a saalim ni kama ayen ni weeni wa ayen ni a yaali wa kama nna yegayega. ⁹ Dila ale soa ate m jam ŋmarisi gbanjka a te ni. M jam a yaali ayen m seba ase ni a va m noai wie meena po ya. M jam a yaali ayen m nye ni a nya kama. ¹⁰ Ni dan vonj a te nuru, mi me vonj a te wa kama. Mi a nye dila kama dii nyin la, mi a yaali ayen m maari ni kama. Ku a nye se Kirisita a nya m le a nye dii la kama. ¹¹ Ti seba Sitaana ale kasim a a tom dii la. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni va siuku dila ate wa kan бага a nak ni a yiagi.

¹² M le jam paari tenj kaai ate ba a wi ayen Torowas la, ti Nyonowa a jam te mu ka siuk nalimnyini ayen m sak nuruba Kirisita wamaŋsaŋa. ¹³ Alege ku jam daani mu yegayega m le jam kan бага a nya suoku Titus la. Dila ale soa ate mi an jam bo ale Torowas demma a beni ya ale ge chej tenj kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la.

¹⁴ Ni basi ate ti a te Naawen jam. Wa basi kama ate tama ale Kirisita a chim bunyi. Wa soa ti kama yogyogla. Wa kasim a basi ti kama ate ti a nyeem a sak nuruba ate ba nya siuk a seba Kirisita. ¹⁵ Ti le a sak nuruma dii la a peenti ka Naawen sui nna yegayega. Baai ale a wom wa wamaŋsaŋa a magi chaab ale Yeezu la, Naawen a vari ba tuimbaata po kama a basi ate ba a wa. Baai ale a zeri wa wamaŋsaŋa womka la, Naawen le nya ba kaasunju ate wa basi ba ate ba kan ta kiri ya. ¹⁶ Jigi meena ate ti ga a paari la, ti a nyun ka nna biokbiokwa baai ate Naawen

le basi ate ba kan ta kiri la nyue po. Alege ti a nyuŋ ka nna masimasiga baai ale nya varibasika la nyue po. Ka wana dek ale pagrɔ ate wa tom tuimaŋa de a te Naawen ya? ¹⁷ Nuruba yegayega ale a sak nuruba Naawen wamaŋsana wie ale ba noa po nyiini, ayen ba nya nyuenta a te ba dek. Tama kan nyɛ se nuru bala la chaaba. Naawen a tom ti kama ayen ti a sak nuruba wa wie ale popola yena. Ku a nyɛ se Naawen a nya ti kama la.

3

¹ Tama ŋman a sak ti dek nama niŋa? Ti a yaali ka gbanɔ nama jigi ayen ti seba ni wamaŋsa yaase nama a yaali gbanɔ tama jigi ayen ni seba tama wamaŋsa. ² Nama dek a nyɛ se ka gbanɔ a ŋmarisi ti suniimaŋa nyiŋ ate waai meena a karim la. ³ Naawen waai ale vua la, a pai wa chiika a nyo ka mi sunum po. Dila ale soa ate ni a nyɛ se Kirisita gbanɔ kaai ate ti ŋmarisi la. Naawen ale nyɛ dii la a basi kama ate ni gaam wa le jam ŋmarisi wa sinsaŋŋa a dueni tintain paglagsa zuk la.

⁴ Ka Yeezu Kirisita nyiŋ ate ti ta siaka ale Naawen. Dila ale soa ate ti a weeni nna a sak ni. ⁵ Tama an baga pai ti dek pagrim a tom a te Naawen ya. Wa a pai ka wa pagrimu a te ti ayen ti a tom tuima a te wa. ⁶ Wa a maari ti kama ate ti a weeni a sak nuruba wa ale ba ale ŋman nyɛ noai yɛŋ ale chaab dii ate wa a yaali ayen wa Chiika a jam bo ba suniima po la. Naawen ale a nyɛ dii la a zuak ka yegayega a gaam wa le pai wa sinsaŋŋa ŋaai ate wa jam pai a te Moosis dila po, dila po la. Va ŋala po ate nuruba an jam wa wa sinsaŋŋa a ga paari ku kpeglimka la, ba jam kpi kama. Naawen Chiika a dan bo ba suniima po, ba le ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁷ Naawen a le jam pai wa Sinsaŋŋa a te Moosis dila po, dila po la, Naawen a jam ŋmarisi ŋa a dueni ka tintain paglagsa nyiŋ. Moosis ale jam nya Naawen zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka la, Moosis nimbidiaka me a yaa jam a nyagsi ka nna yegayega. Moosis ale pilim ŋman cheŋ Izirali demma jigi la, wa ninana ale jam nyagsi dii la a jam boro a basi kama, alege an diem basi meena ate nuruma an jam baga a nya ŋa. Naawen a jam pai wa zulaŋa ale wa nalimu yegayega a vi ka wa sinsaŋŋa zuk, ŋaai ale a nyɛ ate nuruba a kpi, ⁸ alege Naawen a pai wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a nyo wa Chiika po waai ale a basi ate nuruba a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁹ Wa sinsaŋŋa ŋaai ale a nyɛ ate Naawen a nya nuruba kaasunɔ la a te Naawen zula kama. Alege wa Chiika waai ale a basi ate nuruba a chim wayɔrisima nyam Naawen jigi la, ale soa Naawen zulaŋa ale wa nalimu gaam wa sinsaŋŋa ale soa dii la. ¹⁰ Zula ŋaai ale wa nalim buui ate Naawen a pai te wa Chiika la ale basi ate zula ŋaai ale nalim buui ate wa jam pai te wa sinsaŋŋa dila po, dila po la a taam. ¹¹ Naawen sinsaŋŋa ŋaai ale soa wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka an jam beni ya. Wa Chiika a boro kama taam wuu. Dila ale soa ate wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka a gaam Naawen sinsaŋŋa zula ale ŋa nalimu yegayegaka.

¹² Wienɔ de nyiŋ ale soa ate tama ta suniima pagrisa a sak nuruba Naawen ale nyɛ dii a te ti la. ¹³ Tama kan nyɛ a se Moosis waai ale jam pai garuk a lik wa nimbidiaka ayen Izirali demma a kan baga a nya Naawen nalimu ale bu le a a basi wa nimbidiaka dii la. ¹⁴ Dila la ba popolaŋa a jam lik kama. A ta jam paari jinla ba popolaŋa a nyɛ se ka garuk ale lik ŋa la ase ba nin boro a karim sinsaŋŋa. Alege waai ale a siak Kirisita la garuku a zagri kama. ¹⁵ Alege jinla ba dan a karim Moosis Sinsaŋŋa garuku a diem a lik ba popolaŋa kama. ¹⁶ Alege garuku a baga a zagri

kama ase Naawen gbanƙa ale weeni Moosis wie dii la, ayen, “Wa le jam pilim a ηmari Nyɔnɔwa jigi la wa garuku a jam zagri kama.” ¹⁷ Yɔgyɔgla de nyɔnɔwa dela abe le Chiika, Chiika abe le a bo juijui meena la varibasika a boro kama. ¹⁸ Tama meena abe a nyagsi kama a sak Nyɔnɔwa jigi, wala abe le Chiika a tagri ti ate ti a neensi wa ale a sak wa zulaŋa ale zuak dii la.

4

¹ Naawen waai ale ta jirim ale ti la, a lueri ti kama ayen ti a sak nuruba wienja de. Ti kan pai ŋaaj a te tuim ŋaai ate wa pai a te ti la. ² Tama kan sugi a tom tuimbaata ate ti nya chivie. Ti kan a paasi nuruba, ale a pai ti dek sinsaga a gum chaab ale Naawen ale sak ti dii la. Ti kasim a sak nuruba peelim niŋ wa wensienja ayen waai meena a siak ba suniima po ayen ti ka Naawen ŋaajviiriba. ³ Nuru boari a kan wom Naawen wamaŋsaja ŋaai ate tama pai a sak ba la. Naawen le jam nya ba kaasuŋku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya. ⁴ Ba an baga a ta siaka ale wa wamaŋsaja. Ku a nye se ka kantuej ale nak nuruba suniima po la, alege Sitaana waai ale soa teŋzuk nuruma la, ale kaasi ba popola. Yeezu Kirisita ale Naawen wamaŋsaja. Wa sunummu a nye se ka Naawen sunum la. Naawen a chari wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka ale wa. ⁵ Tama kan sak nuruba ka ti dek wie. Ti a sak ba ka Yeezu Kirisita wie, waai ale ka ti Nyɔnɔ la. Wala nyin ate ti chim ni tomteerɔba. ⁶ Naawen ale jam nye teŋka dila po, dila po la, wa jam weeni kama ayen, “Basi ate legini a chim kantuej.” Wa biika Yeezu Kirisita a pai Naawen zulaŋa ale wa nalimu a sak ti kama. Nna a nye se ka dannu kantuejka a nya ti suniimaŋa po.

⁷ Alege Naawen nye tama baai ale ta kantuejka de yegayega la, ate ti a nye se ka yak samɔnsa la. Wa nye ti dila kama ayen wa baga a sak nuruba ayen wa pagrimu yegayegaka de an nyini ka tama jigi. Bu nyini ka wa dek jigi. ⁸ Ti a nam ka yegayega daa meena, alege ti baga a siak ate ti ninammu kama. Ti ze siuk kuui ate ti a va la, alege dila kan daani ti. ⁹ Dachaasa ale gisi ti, alege Naawen a kan yaali ayen ti lo ba nisima po. Nuruba dek me a nak ti kama a lonsi, alege ba kan ko ti. ¹⁰ Yeezu a jam nam ka tama nyin. Dila ale soa ate ti gomsu ti dek daa meena a kpi wa nyin. Wa ale a nya ti zuk dii la a sak nuruba kama ayen wa bo ka ti suniima po. ¹¹ Daa meena ti kasim bo ka kum nisima po Yeezu nyin, ayen ku sak nuruba ate ba seba ayen wa vuusumu buui ale bo ti suniima po la ale a nya ti zuk. ¹² Ti le bo kum nisima po nna daa meena la, nama me be bo Naawen Chiika bui ale kan ta kpeglimka ate bu bo ni suniima po la nyin.

¹³ Ba ηmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “M jam biisi ale Naawen kama, dii nyin la, m jam ta siaka ale wa kama.” Wa Naawen Chiika ale basi ate ti ta siaka ale wa, ayen ti a sak nuruba wa wie. ¹⁴ Tama seba ayen Naawen waai ale nak ti Nyɔnɔwa Yeezu kum po a yiti la, a le nak tama me a yiti kum po a se Yeezu la, abe wa basi ate tama ale nama a tigiŋ chaab a zaani wa niŋ. ¹⁵ Ti a nam nna ka Yeezu ŋaajviirima nyin. Naawen niaka abe le a paari nuruba yegayega ba puusi a te wa zula ale jiam.

¹⁶ Wienja de nyin ale soa ate ti kan jok nyinbiiri. Ti nyinŋa a boro a kpani kama, alege daa meena Naawen a gum wa nyuvuri dii ate wa pai a te ti la kama. ¹⁷ Ninam buui ate ti a nam yɔgyɔgla la, bu kan beni. Bu dan ga nueri, Naawen le pai wa nalim kpionku buui ale kan ta kpeglimka la a te ti. Wa nalim kpionku de a gaam ka ti le a nam yegayega dii yɔgyɔgla la. ¹⁸ Ti niŋ ka ale teŋzuk de ŋanta baai le kan a beni la. Ti niŋ bo ka ŋanta

baai ate Naawen le pai te ti dai yen la. Nantanja de a le kasim boro kama taam wuu.

5

¹ Ti nyiinsaŋa a nye se ka viita ate nuruba a ti zaani la. Ti dan jam kaasi, Naawen le pai ti kama a ta cheŋ wa wenŋmazuk a ga te ti nyinpaalisa sii ate wa dek a nye la. Ti le ta nyiinsaŋa de kama taam wuu. ² Yogyogla de tama a kum ale a yaali ka nna yegayega ayen Naawen pai ti a ta cheŋ wenŋmazuk a ga te ti nyinpaalisa dula. ³ Wa dan nye dila, ti chiisaŋa a kan jogi nyinsa. ⁴ Yogyogla de nyin sii ale a nye se viita la, ale basi ate ti a nya ninammu. Ti kan yaali ayen ti basi ti yogyogla de nyiinsaŋa nwuli, alege ti kasim a yaali kama ayen Naawen le pai nyinpaalisaŋa a te ti ate ti zaani si nanŋkula po. Wa dan nye dila, yogyogla de nyiinsaŋa le si jam kpi la, ale si chim wa nyinpaalisaŋa la. Si ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁵ Naawen ale nye ti ayen ti tuesi wa nyinpaalisaŋa. Wa pai wa Chiika a te ti kama ayen Chiika a liŋ chim wa tutuna ŋaai ate wa le tuni ti la, ate ku sak ayen wa le sum tuni ti kama.

⁶ Dila ale soa ate ti sue kasim peenti la. Tama seba ayen ti le diem vua yogyogla la, ti an diem бага a zaani ti Nyɔnɔwa niŋa. ⁷ Ti kan nya ale ti dek nina Naawen le wa tom dii la, ale ge ti ta siaka kama ale wa a le weeni dii la, ayen ku le sum chim wensie. ⁸ Ti sue peenti kama nalimnyiini. Tama kan chali yogsum ale kum. Ti dan poom kpi, ti le moata ti Nyɔnɔwa kama. ⁹ Ti dan bo dula a yaa se ti moata wa wenŋmazuk, ku a fe kama ayen ti nina muni ate ti a nye ate Naawen sui a peenti. ¹⁰ Ti dan kpi, ti meena le cheŋ ga zaani ka Yeezu Kirisita niŋ ate wa bo ti buusa. Ti le tom tuimmaŋsa a yaa se tuimbaata ale ti yogyogla de nyiinsaŋa la, wa le tuni ti kama ŋa nyinŋ.

¹¹ Ti le a chali ti Nyɔnɔwa la nyinŋ, ale soa ate mi a yaali ayen m sak ni ayen ti a tom Naawen tuimaŋa ale ka wensie. Wa dek seba ayen ti a tom wa tuimaŋa ale ka wensie. M seba ayen nama me le nye ka dila. ¹² Ti an ŋman a yaali ka yue a te ti dega. Ti a te ni ka siuk ayen ni ta kanjanta tama nyinŋ, ate ni бага a biisi sak baai ale a nya nuruba peelim tuima alege kan nya ba suniima po la. ¹³ Ti daa biisi nna, ni ba gela a poli ayen ti a yesin kama yaa? Ti daa yesin kama, ti a yaali ayen ti a te zuli ka Naawen di nyinŋ. Ni ba gela a poli ayen ti ta nyinyogsa? Ti dan ta nyinyogsa, ku ka nama nyinŋ. ¹⁴ Yeezu Kirisita mariŋ ti ka nna yegayega. Tama seba ayen wa zaani ka nuru meena nanŋkula po a kpi ba nyinŋ. Wa le mariŋ ti dila la nyinŋ, ale soa ate ti nina muni ale wa tuimaŋa tomka. ¹⁵ Wa kpi ka dila, ayen baai ale ta wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan ŋman wa ba dek yaalika, alege ba le va ka waai ale kpi ale ge yiti kum po bala nyinŋ la.

¹⁶ Dila ale soa ate tama an ŋman a bo nuruba buusa a se tenzuk nuruma la. Ti jam a bo Yeezu Kirisita buusa ka dila, alege yogyogla de, ti an ŋman a bo wa buusa. ¹⁷ Nuruba a dan tagri ba popola a va Yeezu Kirisita, Naawen a tagri ba popolaŋa kama ale ge a nye ba ate ba chim nuru paalisa. Ba popola kpagsaŋa a ŋman karo dii po, dii po. ¹⁸ Naawen nye wienja de meena a te ka tama. Yeezu Kirisita kumu nyinŋ ale soa ate Naawen a ŋman a yaali ayen wa nye noai yen ale tama. Naawen ŋman a yaali kama ayen ti a weeni wa wie a sak nuruba, ate wa ale bala me a ŋman nye noai yen. ¹⁹ Yeezu Kirisita kumu nyinŋ ale soa ate Naawen a nya siuk a basi ayen wa ale nuru meena a ŋman nye noai yen, ate wa kan ŋman a teeri ba tuimbaataŋa. Wa wamaŋsaŋa de ate wa pai a nyo tama nisima po ayen ti a sak nuruba.

²⁰ Yeezu Kirisita ale tom tama ni jigi, ayen Naawen baga a biisi wie a sak ni. Ti a saalim ni kama Yeezu Kirisita nyin, ayen nama ale Naawen a nye noai yerj a nueri. ²¹ Yeezu Kirisita ale jam bo tɛɛɛzuk la, wa an jam tom tuimbaata ale fiifiik me, alege tama tuimbaata nyin ate tama ale wa a chim bunyi ayen ti baga a nya Naawen welensaɗa.

6

¹ Tama ale maari chaab a tom Naawen tuimaɗa ale a saalim ni ayen ni pai Naawen ale maari ni dii la a tom tuima a te wa. ² Ba ŋmarisi wa gbanɗa po dila po, dila po ayen,

“Dii po ale magsi ayen mi a wom ni a sak jirim ale ni la,
mi wom ni kama.

Ku dannu ale paari ayen m vari ni a basi la,
m maari ni kama.”

Ni be wom, dii po ale magsi ni siak Naawen la ale nna, jinla ale da dii dai ate ku magsi ayen ni nya varibasika.

³ Ti kan yaali ayen waai a nya ti tuimaɗa ate ti a kpesi ti dek ayen ti kan nye wari wari ate ku kaasi nuruba suita. ⁴ Ti tuimaɗa meena a kasim a sak nuruba kama ayen ti ka Naawen tomteerɔba. Ba a nye kama ate ti a nam nna yegayega, alege ti siaka a te ti ninam kama ale chichiiba. ⁵ Daa meena ba kasim a a nak ti kama ale ge a yik ti a lik diina po. Nuruba me a jam nyini sateɗsa tɔgatɔga a tu chaab a nye noai yerj a yaa a tom tuim kaasima tama nyin. Daa meena ti kasim a tom kama ate ti ga jiaɗ, an poom ŋman a yaali ŋandiinta a yaa se ti duak a goa. ⁶ Ti ka welensa nyam, ti be seba Naawen nalimnyiini ale ta chichiiba me ale nuruba, ale ge seba ti dek yikka, ti be ta Naawen Chiika ti suniima po kama, ti be ta yaalika nalimnyiini ale ti vaanchaab, ⁷ ale maari sak nuruba ale Naawen pagrimu wa wensie wienɗa. Wienɗa de meena a sak nuruba kama ayen ti ka wa tomteerɔba. Ti ta ka welensa ase kpaliɗ jaab la ayen ti baga a kpalim vari ti dek a basi. ⁸ Nuruba a te ti zula ale a basi ate ti a nya chivie. Ba a pak ti kama ale ge a le ti me. Ti a biisi ka wensie ale ge ba a weeni ayen ti ka velinvendisa. ⁹ Ti daa nuru kpeenta alege waai meena seba ti noai po kama. Ti a nye se ka kpeeɓa la, alege ti ta nyuvuri kama. Ba a nye kama ate ti a nya ninam, alege ba an diem ko ti. ¹⁰ Ti sue kasim kaasi kama, ale ge ŋa peenti kama yegayega. Tama ka ŋanjagsa ale ge ti a maari nuruba ate ba a jigsi. Nuruba a poli kama ayen tama ka jaabjaabɔa, alege, tama dek seba ayen ti soa ka ŋanta meena.

¹¹ Nama Korinti demma, wariwari an tali ya ate ŋman weeni sak ni gbanɗa de po. Ti lak ti suniima meena a te ni. ¹² Daa tama ale kan lak ti suniima a te nama alege ka nama ale kan lak ni suniima a te tama. ¹³ Yɔgyɔgla de ti a yaali ayen ti biisi ale ni kama a se ni ka bimbaansa la. Ni sak ase ni a yaali ti kama me a se tama ale a yaali ni dii la. Nama me lak ni suniima a te tama me.

¹⁴ Nama ale baai ale kan ta siaka ale Naawen la, ni kan a tigsi chaab a tom tuima ale ba. Tuimbaata ale tuimmaɗsa kan gum chaaba. Legi ale kantuenj me a kan gum chaaba. ¹⁵ Yeezu ale Sitaana a baga a nye noai yerj? Nuru baai ale ta siaka ale Naawen la, ale nuru baai ale kan ta siaka ale wa la, a baga a nye noai yerj? ¹⁶ Tama ka Naawen waai ale boro la yeri. Ti be dan ka dila, tama ale bogluta ale nye ka se boro ale chaaba? Ba ŋmarisi Naawen gbanɗa po ayen Naawen weeni ayen,
“Mi ale m nuruma ale boro ka dila a ta a cheɗ,
ale ge ate m chim ba Naawen ate ba me a chim m nuruba.”

17 Naawen be ηman weeni ayen,

“Ni poori ni deka ta nyini baai ale a kaab bogluta la po, ate ni kan maa tiri ba ηanta.

Ni daa nye dila, mi deka ale tuesi ni.

18 M le chim ni ko,

ale ge ate nama me chim m bisa.

Mi, Naawen, waai ale soa ηanta meena pagrim la, ale a weeni nna.”

7

1 M deka doaba, wienja deka Naawen pumpuulima ate wa jam puulim ale ti. Ni basi ate ti yeeri ti deka wa ηaai ale a basi ate ti a chim nuru danjisa la, abe ti chim nuru welensa a te Naawen zula.

2 Ni lak ni suniimaηa a te ti. Ti an jam tom tuimbaata a te nuru waai ya. Ti be an jam yaali degaamka a yaa se ti jam paasi nuru waai ya. 3 Ti kan weeni nna a sak ni ayen ka ti nya ni kaasunja. Ti poom weeni a sak ni ti ni a yaali ni nna yegayega la. Ti dan poom kpi a yaa se ti vaa, ti le diem ta ni ka ti suniima po. 4 Ti ta siaka ale ni ka nna yegayega dii nyin ηa ti ta kanjanta kama ni nyin. Ni a denji ka ti kpa ti ninammu po, ate ti sue a peenti daa meena.

5 Ti le jam paari Masidoniya tenka la, ti an jam nya vuusum. Jigi meena ate ti jam cheη la, ti kasim jam a nya ka daanika ale kpaliηsa ale kpazinagsuk. 6 Alege Naawen waai ale a te nyinbiiri baai ale a nam la, ale jam tom Titus la ayen wa jam denji ti kpa. 7 Ti sue a jam peenti kama ale ti le jam nya wa ale wom wa wapaaliηa ale ni le jam denji wa kpai dii la. Wa weeni ti ayen ni a yaali ayen ni nya ti ka nna yegayega. Wa weeni sak ti me ayen ni sue a kaasi kama, ale ku le jam daani ni dii la. Wa weeni sak ti me ni nin ηa ale bo le ti dii la. Ku de basi kama ate m sui a ηmasi peenti nna yegayega.

8 M le liη jam ηmarisi gbaη kaai a te ni la, ni sui a jam kaasi ka nna yegayega, alege m le jam wom ayen ni sue a jam kaasi beni la, dila a ηman jam peenti m sui kama. 9 Alege yogyogla de mi sui ale peenti la, daa m le nye ate ni sue kaasi la nyin ηa alege ka ni suenja kaasika ale basi ate ni tagri ni nyeka la. Naawen deka abe le pai ni suenja kaasika a tagri ni. Dila la mi an kaasi wariya. 10 Ni suenja ale kaasi dii la a nye kama ate ni basi ni tuimbaata tuimaηa ale tagri ni nyeka. Ti dan nye dila, dai yeη wa le бага vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Dila daa wari dii ate tama le yaali ayen ti zeri la. Nuru waai ale kan a yaali ayen Naawen kaasi wa sui la, dai yeη, Naawen le jam nya nuru wala choa kaasunku abe wa basi wa ate wa kan ta kiri ya. 11 Ni le basi ate Naawen a kaasi ni sue la nyin ale soa ate ni a yaali ayen ni sak ayen dii meena ate ni a nye la ka wamaηsa. Ni sue abe kasim a puuri kama alege ate ku cha ni nna yegayega ate ni kasim a yaali ayen wie a nye a magsi. Ni chiib a sak kama ayen wanni de ni nye magsi kama.

12 Ti an jam ηmari gbaηka ayen ti le ka waai ale tom wabioku la, yaase waai ate wa nye wa kaasi la. Ti jam ηmarisi kama me ayen Naawen sak ni le diem ta yaalika ale tama dii la. 13 Ni te ti nyinbiiri ka nna yegayega ale weeni ti ni le te wa nyinbiiri dii la, ti sue a jam peenti kama a gaam ηa le poom liη peenti dii la. 14 Titus ale jam basi dula ayen wa cheena nama jigi la, ti jam weeni kama ayen ti ta ka kanjanta ni nyin. Nin jam basi ate ti nya chivie. Ti kasim jam a biisi ka wensie wie ale ni. Ti le jam weeni Titus dii me la, a jam ka wensie. 15 Wa a teeri ka ni le jam tuesi wa dii ale jam pai ni deka a te wa ale ge gomsi ni deka ayen ni va wa noai la. Yogyogla

de wa a yaali ni kama dila nyin a gum du. ¹⁶ M sui peenti ka nalimnyiini ate m ta siaka ale ni nna.

8

¹ M suaata, ti a yaali ayen ka ni seba Naawen ale a niak baai ale bo Masidoniya tenka po a va Yeezu la. ² Ba jam nya ninam yegayega, alege ninammu de po, ba sue diem peenti kama nalimnyiini. Ba ka njanjagsa nalimnyiini alege ba pai ka ba njanfisana ba gela a te nuruba. ³ Mi ka ba seero. Ba jam pai ba nanta a te ka ba vaanchaab a poom gaam ku le magsi dii te ka la. Ba jam te ale ka ba dek yaalika. ⁴ Ba jam saalim ti kama ayen ti tuesi ba tiirintana ate ti бага maari Naawen nuruma baai ale bo ninjin la. ⁵ Ba tiirintana a jam zuak gaam tama le jam a poli dii la kama. Ba lin jam pai ka ba dek a te ti Nyonowa ale ge pai ba dek a te tama me a va Naawen ale a yaali dii la. ⁶ Dila ale soa ate ti a saalim Titus waai ale poom deri piilim a tuesi ni tiirintana la, ayen wa maa maari ni ate ni cheesi tiirintana meena a te wa. M seba ayen ni le nye nna kama, dii nyin la, ni a yaali ayen ni maari ni vaanchaab ka yegayega. ⁷ Ni be jigsi kama ale nanta baai meena ate ni ta la. Bala le ni siaka ale ni ale seba biik la, ale ni ale ta yam la, ale ni ale a maari nuruba la, ale ni ale a yaali tama dii la. Ti a yaali kama ayen ni a te yegayega.

⁸ M kan yaali ayen m weeni sak ni ku le magsi ni le nye dii la, alege m poom weeni sak ni ayen baai ale bo Masidoniya tenka po la, nina a jam muni kama ale ba vaanchaab maarika nna yegayega. Ma yaali ayen m nye ni a nya kama a se ni ta yaalika ale ni vaanchaab a se bala ale a yaali nama dii la ya. ⁹ Nama seba ti Nyonowa Yeezu Kirisita ale jam niak ti dii ale jam a maari ti nna yegayega la. Wa jam chim ka jajak tama nyin ayen ti tuesi wa nanta.

¹⁰ M dek popola ale m yaalika ate maa weeni wienja de a sak ni. Diimwa, ni nina a jam muni kama ate ni jam piilim ni nanta Titus pai te ka. Yogyogla de, ni tom dii ate ni piilim la a nueri. Nama le lin jam piilim poli dila nyeka. ¹¹ Ni tom dii ate ni piilim ayen ni tom la a nueri. Ni jam piilim di ale ka nin muni. Ni be diem basi ate ni nina muni ate ni tom ni le бага dii a tom la a nueri. ¹² Ni dan kasim a yaali nna yegayega ayen ni pai ni nanta a te nuruba, Naawen le tuesi ni tiirimu. Wa nin karo ale nanta baai ate nin бага a te la. Wa nin boro ale ka ni le бага nanta baai a te la.

¹³ M kan yaali ayen m nye ate ku toa, a yaa se m nye me ate ku chim moli a te baai ate ni a maari la. ¹⁴ Yogyogla de, ni ta ka njan bori. Dila ale soa ate ku nala ayen ni pai ni nanta ba gela a maari baai ale a yaali ba la. Ba dan ta nanta piisi ate nama me a yaali, ba le maari ni kama. Ku dan nye nna, ni ni ta soa ase chaab la. ¹⁵ Ba nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po a weeni Naawen ale jam nye dii a pai nandiinta a te wa nuruma dii po ate ba jam bo sagini po la, nuru waai ale nya yegayega la a nmasi nya gaam taam ya, nuru waai me ale nya magi dek la an posim wa.

¹⁶ Ti a pak Naawen ayen Titus a jam pii ka nyin ayen wa maari ni a se tama ale jam pii nyin dii ayen ti maari ni la. ¹⁷ Mi le weeni Titus ayen wa nman pilim jam puusi ni la, wa sui a jam peenti kama. Wa jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nman pilim jam ni jigi. Wa an jam poom a yaali ayen m weeni dila ale wa. ¹⁸ Ti a tom ka ti suoku wanyi ayen wa va wa a jam ni jigi. Yeezu njanviirima meena a te ti suoku dila ka zula yegayega, dii nyin la, wa sak nuruba yegayega Naawen wamanšana. ¹⁹ Ba lueri wa kama ayen wa ale tama a pai ni tiirintana a ta chen ga te Yeezu

ɲaɲɲiirima baai ale bo teɲ kaai ate ba a wi ayen Judia la. Nna le te ti Nyɔnɔwa ka zula, ate ku sak nuruba ayen ti a yaali ayen ti maari ba kama.

²⁰ Ti kan yaali ayen ti nye wari ate waai a fobli ayen tama an pai tiirimu a nye wamaɲa. ²¹ Ti a yaali ayen ti nye ka wari dii ale magsi ti Nyɔnɔwa ale nuruba niɲ la.

²² Ti a tom ka nuru wa choa, waai ale saa baye la, ate ba jam ni jigi. Wa va ale Titus ale ti suok kunƙula a cheɲ. Ti nye wa nya kama dii choa ate ti yaa seba ayen wa pii ka nyiɲ a yaali ayen wa maa maari ti ale ti tuimaɲa. Wa seba ayen m seba ni chak kama nalimnyiini. Dila ale soa ate wa pii nyiɲ a yaali ayen wa gum chaab ale mbala a jam maa maari ni nalimnyiini. ²³ Titus ka waai ale a tom ale mi ate mi ale wa a maari nama meena. Kirisita bisaɲa ale a tu chaab jiga toɲatoɲa la ale tom mbala bayewa. Ba be a te Kirisita ka zula. ²⁴ Ba dan jam ni jigi, ni tuesi ba abe ni basi ate ba seba ayen ni a yaali ba kama. Ni dan nye dila, Kirisita bisaɲa ale a tu chaab la ale tom ba la, ale siak ayen ni sum ka ba nuru baai ate ba ta kanjanta ba nyiɲ la.

9

¹ Kuna magsi m ɲman ɲmarisi gbaɲ a te ni a weeni ni le ni a maari Naawen nuruma dii la. ² M seba ni ale a yaali ayen ni maari ba dii la. M weeni Yeezu ɲaɲɲiirima baai ale bo Masidoniya teɲka po la, ayen ba suataɲa nama baai ale bo teɲ kaai ate ba a wi ayen Akaaya po la, a piilim ba cheesika ka diimwa. Ba le jam wom ale ni pii nyiɲ a yaali nna nyeka la, ba gela me a maa chaab a cheesi. ³ Yɔgyɔgla de, maa tom ti suataɲa de ni jigi kama ayen ti kunkuulimaɲa a kan chim kinla. Alege ba ale ba jamka ale ni gomsɪ ayen ni maari. ⁴ Mi ale Masidoniya demma ba gela a dan jam nya ale nin nye wariwari ya, ti le ta siaka ale ni dii la ale tagri chim ka chivie. Nama me le nya ka chivie nna yegayega. ⁵ Mi abe poli kama ayen ku magsi ka ti suataɲa de mi niɲ a jam ni jigi a tuesi tiirim buui ate ni puulim la. M dan ga jam ale ni gomsɪ magsi a te ku sak ayen ba an fe ni kama alege ka ni dek yaalika.

⁶ Nama meena seba ayen kpaaro a dan bori magla, wa a che ka magla, alege wa dan bori yegayega wa a che ka yegayega. ⁷ Waai meena a te a magsi chaab ale wa dek popola. Wa kan te wa tiirimu a se ku ka fifiok ayen wa te la. Wa be kan te abe wa ɲman pilim a ɲma wa dega. Naawen a yaali ka baai ale a te ale supeentik la. ⁸ Ni dan a nye dila, Naawen le ɲman te ni kama a gum du ate ku zuak gaam ate ni kasim ta yegayega ni dek a be ni a te nuruba me. ⁹ Ba ɲmarisi Naawen gbaɲka po dila po, di la po a weeni ayen,

“Naawen a te ɲanɲagsaɲa ɲanta ale ka wa dek yaalika.

Wa tuim maɲsaɲa tuimaɲa ale kasim boro kama taam wuu.”

¹⁰ Naawen ale a pai ɲanbeenja a te kpaaroma ayen ba bori ɲa ate ba nya ɲandiinta. Dila degadega ate wa le pai wa ɲantaɲa a te ni a gum du ate ni бага a maari ni vaanchaab. ¹¹ Wa kasim a yaali kama ayen ni pai ni ɲanboanni po baai ate wa te ni la a maari ni vaanchaab. Tama a dan pai ni tiirintaɲa a te baai ale a yaali ni la, ba le pak Naawen kama nama nyiɲ. ¹² Ni a maari ba kama ba ninam yegayegaka po ale ge ate ba me, a te Naawen pimpauk yegayega. ¹³ Ni dan a maari nna yegayega, ni a sak nuruba ayen nama a va ka Naawen wamaɲsaɲa ɲaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie nalimnyiini la. Ba le te Naawen zula yegayega, dii nyiɲ la, ni a maari ba kama ale nuru meena yegayega. ¹⁴ Ba le ta yaalika ale ni abe ba puusi te Naawen nama nyiɲ, dii nyiɲ la wa niaka yegayega ate wa pai

sak ni la. ¹⁵ Naawen a pai wa biika a te ti kama. Wensie, nya ku de a gaam ka nanta meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni basi ate ti a te wa jiam.

10

¹ Ni ba gela a weeni chaab kama ayen mi dan bo ale ni m seba m dek yik kama, alege m dan yalima ale ni, mi a nmarisi ka wa pagrisa a te ni. Yeezu Kirisita a yaali kama ayen m seba m dek yik ale ni. Dila ale soa ate mi, Pool, a saalim ni yogyogla ayen, ² M dan jam ni jigi, ni kan ni fe mu ayen mi a biisi ka wa pagrisa a sak ni. M dan jam tu chaab ale baai ale a weeni ayen ti a va ka ti dek njan yaalik la, m le biisi ka wa pagrisa a sak ba. ³ Ku ka wensie ayen ti bo ka tenjuk, alege ti kan va ti dek njan yaalik a se tenjuk nuruma ale a va ba dek njan yaalik dii la. ⁴⁻⁵ Nanta baai ate tama a pai a nye ti kpalinka la daa tenjuk nanta alege ka Naawen ale a te nanta bala, bala abe le wa pagrimu ate ti pai a kaasi njan pagrisa meena. Ti pai kama a kaasi nampaga ale kanjanta nyeka meena ale a kasi nuruba ate ba kan seba Naawen la. Alege a yik ba popolana ate ba a zuli Yeezu Kirisita. ⁶ Ti a poli kama ayen ti dan jam ni jigi, nama meena le kasim a va ka Yeezu Kirisita nalimnyiini. Ti dan jam nya ale ba gela a kan va wa nalimnyiini, ti le waali ba kama.

⁷ Ni ba gela a nya ka ti nimbidaasa po nyiini, alege kan nya ti suniima po. Ni ba gela a poli ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni? Ni be maari poli ayen wa soa tama me a se ka wa le soa nama me dii la. ⁸ Ti Nyonowa ale pai wa pagrimu a te ti ayen ti a maari ni abe ti kan a te ni waalika. Ti dan poom ta kanjanta ku de nyin chivie a kan yik ti. ⁹ Ti kan yaali ayen ku nye ase ti a nyigsi ni kama ale ti gbanjana la. ¹⁰ Nuru waai ale weeni ayen m dan yalima ale ni m gbanjana a sueri ale ka wa pagrisa alege m dan bo ale ni m ka wariya m abe kan biisi wa pagrisa. ¹¹ Nuru baai ale a weeni nna la, mi a yaali kama ayen ba seba ayen m dan jam ni jigi, m le pai ka m gbanjana po wa pagrisana a biisi sak ni.

¹² Tama kan pai ti dek a magsi chaab ale baai ale a poli ayen ba ka nuru kpeenta la. Nuruma de ka betta. Ba dueni ka ba dek sinsaga a yaa pai ba dek a magsi chaab ale ba sinsanja alege pai na a bo ba dek buusa. ¹³ Tama kunkuulimana a kan nmasi gaam a taamu. Ti a kuulim ka Naawen ale te ti tuim njaai ayen ti tom la nyin. Ku de be maa gum ka nama ale nya varibasika ti tuimana nyin la. ¹⁴ Ti be kan kuulim gaam a taam dula ti poom biisi Yeezu Kirisita wie a sak ni kama. ¹⁵ Tama kan kuulim nuruba tuima nyin ase ka tama ale tom la. Alege tama yiilana ale, ni le ta siaka ale wa ate nama ale tama tuimana a piisi a gum du. ¹⁶ Nama meena dan a va dila, tama ale nama le бага a tu chaab a mooli sak satej sii ale moata nama la Naawen wamanjana. Ti dan nye dila, waai a kan бага weeni ayen ti a yaali kama ayen ti nya nyuenta nuruba tuima nyin.

¹⁷ Ba nmarisi Naawen gbanja po dila po, dila po ayen, "Ni kan a yaali yue a te ni dek ni tuima nyina. Ni a yaali yue ale ti Nyonowa ale nye dii la." ¹⁸ Ni dan poom weeni ayen nama ka nuru manja ku ka kiri ya, ka Nyonowa a nin weeni ayen ni ka nuru manja.

11

¹ Yogyogla de, mi a yaali ayen m nmarisi ka m dek wie gbanja de po. Ni ba gela a poli kama ayen m biika ka kiri ya. Ni be ta chichiiba nna magla ale mu. ² Mi a yaali ni ka nna yegayega a se Naawen ale a yaali ni dii la. Ni a nye se ka nipokbili ale kan diem nidwa la ate m puulim ayen m pai wa a te nuru yen nyiini, wala abe le Yeezu Kirisita. ³ Alege yogyogla de mi

a chali ka yɔgsum Sitaana ale paasi yik ni popola ase wa le jam paasi liv dii la, a chali yɔgsum me ni ale tagri ni popolaŋa a basi Yeezu Kirisita va ka. ⁴ Tama a biisi ka Yeezu wie a sak ni ate ni ta siaka ale ti biika ale tuesi Naawen Chiika. Alege ni basi kama ate nuruba gela a biisi biik a te ni. Ni be gomsɪ ni dek kama a siak ba biika ale tuesi chiik yon.

⁵ Ni a poli kama ayen sagraɔma de a gaam mi kama. Mi be kan siak a te ni. ⁶ Ku ka wensie ayen mi an бага a biisi nalimnyiini nuruba niŋa, alege m kan kpeeri yam. Daa meena mi a nye kama ate ku sak ni ayen nyaku de ka wensie.

⁷ M le liŋ jam bo ale ni ate m jam sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, mi an jam yaali tutuna ku nyiŋa. Mi yik m dek kama nama nyiŋ ayen ni chim nuru kpeenta. Dila an jam magsi ya? ⁸ Ni basi ate m weeni a sak ni ku ale jam ka dii la. Mi ale jam bo ale ni la, nuru baai ale jam bo niŋniŋ la, ba gela a jam pai tiirinta a te mi, ate ku a nye nna se mi a zu ba kama a tom a te nama la. ⁹ Dai yeŋ po ate mi ligra a yaa nueri, alege mi an jam begi ni ayen ni maari mu. M suaataŋa baai ale bo Masidoniya teŋka po la, a jam pai ŋanta baai meena ate mi jam a yaali la, a ta jam te mu. M jam kpesi ka m dek ayen m kan jam a yaali ayen ni a nya m zuwa. Ku le chim ka nna chum dii po me. ¹⁰ Mi a weeni ni ka wensie, dii nyiŋ la Yeezu Kirisita a bo ka m sunum po. Baai meena ale bo Akaaya la, le wom ayen daa nama ale a nya mi zuwa. ¹¹ Nama a poli ayen m kan yaali ni kama ale soa ate m yaa m nye nna ya? Naawen seba ayen mi a yaali ni ka nna yegayega.

¹² M kan tagri m ni a nye dii nna la, ate sagraɔma de a nya siuk a weeni ayen ba tuimaŋa ale tama tuimaŋa ka bunyi. ¹³ Ba daa Naawen wensie tuimtomdɔba. Ba ka velinvendisa, dii nyiŋ la ba a paasi ni kama ayen ba sinsaŋa ale tama sinsaŋa ka bunyi. Ba tagri ka ba dek ayen ni poli ayen Yeezu Kirisita ale tom ba ni jigi. ¹⁴ Sitaana me a бага a tagri wa dek kama, ate nuruba poli ayen wa ka Naawen sabiiloma baai ale a nyagsi la wanyi. ¹⁵ Sitaana a be dan бага a nye dila, kuna tɔa ate wa tomteerɔma a tagri ba dek, ate ni a poli ayen ba ka Naawen tomteerɔba. Naawen a dan jam ayen wa bo ba buusa, wa le nya ba kaasunku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya.

¹⁶ M poom ŋmarisi a weeni ayen ni ba gela a poli kama ayen yam ka m biika po. M be ŋman diem a saalim ni kama ayen ni ta chichiiba ale mu. Yɔgyɔgla de, ni basi ate mi me a yaali yue magla a te m dek. ¹⁷ Ti Nyɔnɔwa an jam sak ti ayen ti a yaali yue a te ti dega. Ka betta nyiini ale a nye dila. ¹⁸ Sagraɔma de a va ka ba dek ŋan yaalik ale a yaali yue me a te ba dek. Dila ale soa ate mi me a yaali yue a te m dek. ¹⁹ Ni a poli kama ayen ni ta ka yam nna yegayega, alege ni kan beni ale a wom betta sinsaŋa de. ²⁰ Ni basi kama ate nuruma de a nye ni se yom la, ale a nye a de ale a zu ni ale a fobi ni. ²¹ Mi a chali chivie kama ale m le weeni ayen ti wobsa ale dila nyeka.

Ba daa kuulim mi me бага a kuulim kama alege ku la ka betta. ²² Ba ka Juuba? Mi me ka Juu. Ba ka Izirali demma? Mi me ka Izirali deno. Ba ka nuru waai ate ba a wi ayen Abraham la, ŋaŋbisa? Mi me ka ba wanyi po. ²³ Ba a weeni nama kama ayen ba ka Yeezu Kirisita Tomteerɔba? Ni le poli kama ayen mi a yesim kama, alege mi a yaali ayen m weeni ni kama ayen mi ka wa tomteerɔ nalimnyiini a gaam ba meena. Mi tom tuima ka nna yegayega a te wa. Nuruba a jam yik mi a lik ate ku paari ka dii choa, ale pai fiŋsa a miiri mu. M be jam tali ka maga ate m kpi. M gaam ba kama yegayega ale wienɔ de meena. ²⁴ Juuma a jam pai fiŋsa a miiri mi

ka pisita ale neok. Ba nye nna a paari ka ku noai bunu. ²⁵ Nuruba me a jam pai doa a nak mu ka buta. Nuruba me a jam pai tintana a yuk mu. Ba jam nye nna ka bunyi. M be jam jo njaarunta po me ate viok kpion jam fuk a yaa chiak ti a ta jueli pina zuima ate njaaruntaja a yaa kaasi. Nya ku de a saa ka buta. Dan di dai, ate mi jam wari nyakpeemu po yok ale kantuej meena. ²⁶ Mi le kasim jam chej jiga togatoga la, m jam chej jigi baata ka nna yegayega. Mi jam lo bela a jueli kama. Bela njaai nyaata ale jam sueri na a waaj tenka meena. Nuruba a jam daani mu nalinnyiini ayen ba zu m nantaja ale pagrim. Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, a basi kama ate mi nya ninam nna yegayega. Baai dek me ate mi jam poli ayen ba ka m dɔaba la, a jam basi mi kama. Mi chej saten sii ale jigi njaai ale nya tii ate yogsum yegayega a boro la kama. ²⁷ M jam tom ka nna yegayega a ga gaam taam, ale ge jam basi m goom me ate ku paari diichoa. Nyanyulla ale kom a jam yik mu me. M be jam ka gatta me a piisi ya. Daa meena m jam ka vuusum jigiya m be ka nhandiinta me. ²⁸ Wie na chaab a boro kama ate mi an weeni a sak ni. Mi le kasim jam a yaali dii yegayega la ale, Yeezu njaanviirima le va wa nalinnyiini. ²⁹ Waai a dan ka a va wa nalinnyiini, ku a daani mu kama. Waai a daa tom tuumbaata, m sui ale kasim a kaasi ale nuru bala chaab.

³⁰ Mi dan poom a kuulim, mi a kuulim wa njaai ale a sak ayen mi wobsa la nyin. ³¹ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu ko la, a seba kama ayen m daa velinwendika. Ni basi ate ti a te wa pimpaok taam wuu. ³² Mi le jam bo saten kaai ate ba a wi ayen Damasikus la, demma gominawa ate wa jam tom a te Aretas la, a jam tom wa sojima kama a weeni ba ayen ba zaani juijui meena ate nuruba a va a jo ale a nyini tenka po a nyini la, ate ba бага nya mu a yik mu. ³³ Alege m dɔama a jam maari mu. Ba jam pai mu kama a nyo busik po a yaa pai miik a bobi busika a yaa basi ate m kali ka po ate ba zagri ka a ta va siaka ate ba se gilim tenka la ate m sin ten. Mi le ga sin ten nueri la, m jam chali be kama, ate gominawa an nman jam nya mu a yik ya.

12

¹ Ku magsi ka m le kuulim alege kunkuulimaja ka maarika. Alege m le weeni Nyɔnɔwa ale pai wie njaai meena a sak mu la. ² Bena pi ale nanaansi ale ga taam la, Naawen a jam lueri nuru wanyi a ta jueli ga jo wenna mazuk ku po. M ze a se dila sum nye kama yaase ku jam a nye se ka Naawen ale pai a sak wa la. Naawen nyiini ale jam seba dila. ³ Ni basi ate m nman weeni ni ayen Naawen ale jam lueri wa a yaa pai wa a ta jueli a ga jo wa jigi naluŋku po. Wala nyiini ale seba a se ku sum jam nye kama yaa, ku jam nye se ka Naawen ale pai a sak wa la. ⁴ Wa ale jam ga jo dula la, wa jam wom ka wie, njaai ale chim wakperikaliisa ate wa an бага a weeni. ⁵ Ku magsi ka m ti a kuulim nuruwa de nyin, alege daa m dek nyinaja. M din bula a yaali kama ayen m weeni m wobsa dii la. ⁶ M dan weeni ni le ka dii la, ni kan ni a weeni ayen yam ka m ni a biisi dii la po. Mi a weeni ni ka wensie. M kan yaali ayen nuruba seba ayen m ka nuru kpion a gaam ba, dii nyin la Naawen ale nye dii a te mu la. Mi a yaali kama ayen ba bo mi buusa m tuimaja ale wienja nyin.

⁷ Naawen an jam a yaali ayen m ta kanjanta wa le basi ate m wom bikperikaliika la nyinja. Dila ale soa ate wa yaa pai tuem a te mu ate m nyinja a kasim a dom daa meena. Ku a nye ka Sitaana ale a nak mu la.

⁸ Mi jam salim ti Nyɔnɔwa ka buta wannu de nyin ayen wa nye ate tuemu basi mu. ⁹ Alege wa weeni mu ayen, "Mi niaka ale a magsi fu. Dii po ate

fi wobsa la, mi pagrimu zuak kama nna yegayega a bo fi jigi.” Dila la mi sui peenti kama ale m nin ta kanjanta m wobsumu nyin. Dila nyin m seba kama ayen Yeezu Kirisita pagrimu a lik mu kama. ¹⁰ Nuruba a dan basi ate mi a nya ninam, ale ge a daani mu nna yegayega, Yeezu Kirisita nyin, alege m ka m dek pagrim la, m sui peenti kama.

¹¹ Ni daani mu kama dila ale soa ate mi a nmarisi nna ase m ka beruk la a te ni. Ka boan nyin ate ni ba gela a kan te mu zula? M dek pagrimu ka pagrim kayiok, alege m kan va sagrama de baai ale a velim ate ni a poli ayen ba ka tuimtomdoba a gaam mi la. ¹² M le jam bo dula ale ni la, ni jam ka chichama a se mi ka Naawen wensie tuimtomdo. Wa jam a maari mu kama ate mi a tom tuim kperikaliisa nna yegayega ale chichiiba a te ni. ¹³ Mi nye ni kaasi kama alege an nye Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo jigi na chaab la, kaasi ya. M dan poom nye wari ka m le kan weeni ayen ni maari mu la. Ku be dan kan dila ni vonj a te mu.

¹⁴ M dan jam ni jigi ku yaa nye ka m nantuo noai buta. M dan jam tu ni, m kan yaali ayen ni pai jaab a te mu. Mi a yaali ka ni dek daa ni ligra. Ni a nye se ka m bisa la. Bimbaansa kan nya ba nyam zuwa, alege ka ba nyamma ale a nya ba zuk. ¹⁵ M gomsu kama ale supeantik ayen m kaasi jaab buui meena ale m ta la ale dek me meena ate m бага a maari ni. Mi a yaali nama kama, alege nama a kan yaali mi.

¹⁶ Nama dek seba chak kama ayen dii po ate m jam bo ale ni la, mi an nya nama ayen ni Maari mu. Nuru waai ale ayen mi a velim kama ale a paasi ni. ¹⁷ M vari ka ni njanta ale ni tom baai ni jigi la. ¹⁸ M jam saalim Titus kama ayen wa jam ni jigi. Wa le jam siak la, m jam tom ka wala ale ti suoku wanyi ni jigi. Titus jam vari ni njanta kama? Nama ze ayen Titus ale mi suniimaja ale a poli dii la ka bunyi?

¹⁹ Nama a poli kama ayen tama a yaali ka yue gbanja de po? Dila daa wensie Naawen ale soa ti ate ti nmarisi wie njaai ate Yeezu Kirisita a jam pai a te ti la. M dek doaba, ti tuimaja meena le maari ni kama. ²⁰ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, ni kan ni a nye dii ate mi a yaali ayen ni a nye la. Nama me a kan yaali mi ale a nye dii la. Mi a poli kama ayen ni ale kasim a nak ka nampaga ale chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ta sue ale chaab, ale a ta butuem, ale a le chaab, ale a bobri, ale a ta kanjanta ale a zeri ni kpanja noa. ²¹ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, Naawen le basi ate m yik m dek ni nin. M sui le kaasi kama, dii nyin la ni yegayega a kan yaali ayen ni basi ni kabonja tuimaja ale ni nipokyaalik ale nidajyaalik tuimaja, ale ni tuim dantisana yegayega ka abe ba.

13

¹ M yaa cheena ni jigi nna a nyeka buta. Ni a teeri dii ate ba nmarisi Naawen Gbanja po dila po, dila po ayen, “Fi dan a yaali ayen fi biisi gaam nuru waai, ku a fe kama ayen fi ta nuruba baye a yaa se nuruba bata ate ba chim fi seeroba.” ² Dii po ate m jam ni jigi a nye buyewa la, m jam kaam nama baai ale a tom tuimbaata la kama. Alege yogyogla de ate m yalima ale ni la, m diem a kaam ni kama ale waai meena me. M boro a gomsu kama ayen m jam te ni waalika yegayega. ³ M dan jam ni jigi ni le seba nalimnyiini ayen Yeezu Kirisita a va mi nyin biisi a te ni. Dila la m dan jam te ni waalika ni ale seba ayen mi an wobsa alege ka Yeezu Kirisita ale a sak wa pagrimu ni sunsun. ⁴ Ba le jam yik wa a kpi jabarimu nyin ayen wa kpi la, wa jam ka pagrim. Alege yogyogla de wa njan vua kama, dii nyin la Naawen pagrimu nyin ate wa nak wa a yiti kum po. Tama ale

wa ale ka bunyi la nyin ate ti wobsa, alege tama ale nama ale ka bunyi la ti le maa chaab a nya pagrim buui ale basi ate wa vua la.

⁵ Ni a nye ni dek a nya a se ni ta siaka ale Yeezu Kirisita nalimnyiini ya. Nama seba ayen wa bo ka ni suniimaṅa po, ni be dan kan ta wa suniima po ni be an tagri ya. ⁶ Mi seba kama, ayen nama me dek seba kama ayen wa bo ti suniimaṅa po. ⁷ Ti a puusi a te ka Naawen ayen ni ka a tom dii ale kan nala la, daa ti sak ayen ti бага wamaṅsa kasim a nye alege ni a tom a magsi ase tama a nin poom nye wie a kpeeri. ⁸ Ti kan бага a nye wari a kaasi Naawen wensienṅa alege ti a nye a magsi chaab ale ka wa wensienṅa. ⁹ Nama a dan poom pagra alege tama a wobsa, ti sue peenti kama dila nyin. Ti be a puusi kama ayen ni chiib za ale pagrim. ¹⁰ M ni kan bo ale ni la ale soa ale m ṅmarisi gbanṅka de a te ni ayen ni tagri, ate m dan jam abe m kan te ni waalika ale Nyɔnɔwa pagrimu ate wa a te mu la. Wa pai pagrimu de a te mu kama ayen m maari ni daa ayen m kaasi ni.

¹¹ Ti suaata, yɔgyɔgla de, ti a yaali ayen ti ṅmarisi ti gbanṅka a kpeglimka dela. M weeni ni kama ayen ni gomsɔ wie ṅaai ale kan yuarisi la a magsi. Ni ta noai yerṅ ale chaab, abe ni boro ale suyɔgini. Naawen waai ale a yaali ni la ale a basi ate ni a boro ale suyɔgini la, le maari ni ate ni nye wienṅa de.

¹² Ni a puusi chaab nalimnyiini a te ti.

¹³ Naawen nuruma meena a puusi ni.

¹⁴ Naawen waai ale yaali ni la, ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale a niak la, ale Naawen Chiika waai ale a nye ate ni a ta noai yerṅ ale chaab la, a bo ale ni meena.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nɔmarisi A Te GALATIA DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl ka tuimtomɔɔ a nɔmarisi gbanƙa de a te ni. Daa nuruba ale lueri mi ayen m chim tuimtomɔɔ alege ka Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen waai ale nak wa kum po a yiti la, ale maa chaab a lueri mu. ² Mi ale m Kirisita bisa suaata tii meena ale bo dela la a maa chaab a puusi Kirisita bisaɗa ale a tu chaab toɗatoɗa a bo Galatia.

³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni nyɔɗini.

⁴ Yeezu Kirisita a jam va ka ti Kowa Naawen yaalika a yaa kpi tama nyin ayen wa vari ti tenƙa biemu po a basi. ⁵ Ni basi ate ti a te Naawen waai ale ta zula yegayega taam wuu la, pimpauk dila nyin. Ku be nye dila.

⁶ Ni basi ate ku cha mu ka nna yegayega dii nyin la, ku an bula beniya alege ate ni zeri Naawen ya, waai ale va Yeezu Kirisita niaunƙu nyin a wi ni ayen ni jam wa wa la. Ni nye dila kama alege yaa deri tagri ni popolanja a yaa nman va sisaga nja chaab. ⁷ Nuruba ba gela tagri Naawen wamaɗsaɗa njaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la kama ale ge a kasim a daani ni. Ni basi ate m sum weeni a sak ni ayen Naawen sinsanɗa ka bunyi nyiini, wamaɗsaɗa de chaab a nman ka jigiya. ⁸ Ku daam dan poom ka Naawen sabiiloma ale nyini wennyamazuk a sin, a yaase tama dek daam dan poom jam sak ni tuntomin kaaɗi ale kan a nye ase Naawen wamaɗsaɗa ate tama a lin jam sak ni la, waai a dan nye dila, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama. ⁹ M poom lin weeni ni nyaku de kama. Yɔgyɔgla de m le weeni ni ayen waai a dan sak ni wie njaai ale kan a nye ase Naawen wamaɗsaɗa ate nama a jam wom ale siak ayen ka wensie la, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama.

¹⁰ Nama a poli ayen mi a yaali ayen m nye ate ka nuruba te mu pimpauwa? Aaya, mi a yaali ayen m peenti ka Naawen nyiini sui. M daam dan a yaali ayen m peenti ka nuruba sue, m te kan baga chim Yeezu Kirisita tomteerɔ.

¹¹ M suaata, mi a yaali ayen m weeni sak ni kama ayen Naawen wamaɗsaɗa ate m lin jam sak ni la, nja an nyini daa nurubiik jigi ya.

¹² M be an tuesi nja daa nuru jigi, ka Yeezu Kirisita dek ale jam a pa nja a sak mu.

¹³ Nama deƙ seba ayen dii po, ate mi jam va Juuma siuku la, m jam te Yeezu njanɗviirima waalika ka nna yegayega. M jam ka jirim ale ba. M jam a yaali kama ayen m kaasi ba meena. ¹⁴ Mi jam va Juuma siuku nalimnyiini kama a poom gaam m vaanchaama. Mi nina jam muna ka nna yegayega me ayen m va ti kokpiensaɗa siuku.

¹⁵ Alege Naawen jam wa ka niaun nyin lueri mi ayen m chim wa tomteerɔ. Wa lueri mi kama ale ba an diem poom biak mu. Dii po ate wa sui yaa jam peenti la, ¹⁶ wa yaa basi ayen m seba wa biika Yeezu, ate mi a sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaɗsaɗa. Mi an jam bek daa waai ya ayen kula nyɔnɔwa sak mu m le m nye dii la, ¹⁷ m be an jam cheɗ Jerusalem tenƙa me ayen m ge baai ale lin chim tuimtomɔɔba ale ge mi la. Alege mi deri jam cheɗ ka Arabia tenƙa ale ge yaa pilim nmani Damasikus tenƙa. ¹⁸ Bena nɗata ale taam la, ate m yaa jam cheɗ Jerusalem ayen m nya Piita. M jam goa ale wa ka da pi ale nanu. ¹⁹ Mi an jam nya tuimtomɔɔba

waaiya, ku jam ka Jeemsi nyiini ate m nya. Jeemsi ale Nyɔnɔ Yeezu jam ka suaata.

²⁰ Wie ŋaai meena ate mi ŋmarisi nyo gbanjka de po la, ka wensie. Naawen seba m kan velim.

²¹ Mi ale jam basi Jerusalem la, m jam nyeem gilim Siriya ale Silisiya tenŋaŋa ka meena. ²² Dila powa, Judia Kirisita bisana ale a tu chaab la a diem jam ze mi. ²³ Ba jam wom ka nuruba ale ti an jam a biisi mi wie. Ba jam weeni kama ayen, ka mi ale jam a te ba waalika la alege, mi dek yɔgyɔgla ale la a yaa ŋman a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Yeezu Kirisita. Sinsanŋa de abe ale wa jam piilim a nye ayen wa kaasi ŋa la. ²⁴ Ba ale jam wom dila la, ba yaa jam a te Naawen pimpauk mi nyin.

2

¹ Mi ale jam lin cheŋ Jerusalem bena pi ale ŋanaansi ale taam la, mi jam pilim ŋman cheŋ Jerusalem kama. M jam va ka Banabas ale Titus a cheŋ. ² Naawen dek ale jam weeni sak mu ayen m cheŋ dula. Tama ale Yeezu ŋaanyiirima ale jam bo dula la, kpanŋa nyiini ale jam tu chaab ate mi weeni sak ba m le sak baai ale kan daa Juuba la Naawen wamaŋsaŋa. M jam kan yaali ayen ba poli ayen tuim ŋaai ate m jam a tom a te Naawen la ka tuim kayaata. ³ Titus waai ale jam maa va mi la, a jam ka Girik deno, alege ba an fe wa ayen wa gebi wa yoani ate ku sak ayen wa sum ka Juu. ⁴ Nuruba ba gela baai ale jam a weeni ayen ba ka Yeezu ŋaanyiiriba la, a jam a yaali kama ayen wa gebi wa yoani, alege ba jam a velim kama ayen ba ka Yeezu ŋaanyiiriba. Ba jam suk kama a maa jo tama po ayen ba nya ti le ti nye dii a ta noai yeŋ ale Yeezu ate ti chim bunyi la. Ba jam a yaali kama ayen ba nye ate tama chim ase yom la. ⁵ Alege tama ale jam a yaali ayen ti nye ate Naawen wamaŋsaŋa wensienja a boro a te ni la, ti an jam bula siak a te ba ale fiifiik me la.

⁶ Alege baai ale jam a poli ayen ba ka kpaga la, ba an jam nya wari dii dek chekki ale ka venta a bo Naawen wamaŋsaŋa ate mi jam sak la po. Ba an weeni wari dii ale ka di toga a chim wapaali la a sak mi. Ba ka kpaga yaa ba daa kpaga mi an nya wari dii ale ka di toga wanni de po la. Dii nyin la, Naawen an va daa nuru peelim nyeka a bo wa buusa. ⁷ Alege kpanŋa de nya kama ale Naawen pa tuini de a te mi ayen mi a sak nuru baai ale kan daa Juuba la wa wamaŋsaŋa, ase wa ale basi ate Piita a sak Juuma wamaŋsaŋa de la. ⁸ Dii nyin la, Naawen jam pa wa pagrimu a te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo a sak nuru baai ale kan daa Juuba la ase wa ale basi ate Piita me a sak baai ale ka Juuba la. ⁹ Jeemsi ale Piita ale Joɔn baai ate mi jam a poli ayen bala ale kpanŋa la, a jam min kama ayen ka Naawen ale pa tuini de a te mi. Dila nyin, ba yaa jam diak Banabas ale mi nisima ayen ku sak ayen ti meena a tom ka tuin yeŋka. Ti meena yaa jam siak ayen Banabas ale mi a maa chaab boro ale nuru baai ale kan daa Juuba la a tom ti tuimaŋa abe ba me bo ale Juuma a tom ale ba me. ¹⁰ Jeemsi ale Piita ale Joɔn ale jam weeni wari dii ate mi potim a yaali ayen m nye la ale, ayen ti a teeri ŋanjagsana ale maa boro ale ba Jerusalem tenjka la.

¹¹ Daa maga ale taam la, ate Piita yaa jam Antiok. Dula jigini, mi jam toarinj wa kama wa Kirisita bisa chaama ninj dii nyin la, wa sum jam kaasi kama. Wa jam nye ka dii ale kan nala la nuruma ninj. ¹² Piita deri poom jam de ŋandiintana kama ale baai ale kan daa Juuba la alege ate nuru baai ale jam bo ale Jeemsi la, a yaa jam a paari. Nuruma ale jam a paari la, Piita yaa deri basi deka ale nuruma dii nyin la, wa jam a chali ka yɔgsum

ale baai ale jam maa siak ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuaŋa la. ¹³ Kirisita bisaŋa baai ale jam ka Juuba la, bala me yaa deri maa pa ba dek a gum chaab ale Piita a nye ase Piita. Yoꝑsum ale jam ta ba ale soa ate ba jam a nye dila. Banabas, waai ale ka wa dek la, a jam maa va ba yoꝑsum nyeka kama a yaa pa wa dek a gum ba po. ¹⁴ Mi ale nya ale ba kan va Naawen wamaŋsaŋa ale a sak ti wensie ŋaai la, mi yaa weeni Piita ba meena niŋ ayen, “Fi Piita, ka Juu alege fi boka ale fi nyeka a nye ase ka baai ale kan daa Juuba la. Ka boa ale soa ate fi a yaali ayen fi fe nuru baai ale kan daa Juuba la? Ka boa me abe ale soa ate fi pii nyiŋ a nye ayen fi fe baai ale kan daa Juuba la ayen ba basi ate ba nyeka a nye ase baai ale ka Juuba la nyeka?”

¹⁵ Wensie, tama dek potim ka Juuba. Ti daa baai ale kan daa Juuba ate ba a wi ba ayen wabanyeerisa la. ¹⁶ Alege tama seba kama ayen ka siaka nyiini ale Yeezu Kirisita ale basi ate nuru a chim wayoꝑrisima nyoꝓo Naawen jigi. Ku daa ayen ka fi ale a nye tama Juuma Sinsaŋŋa ale a weeni dii la nyiini. Tama me abe sum siak kama a te Yeezu Kirisita ayen ku basi ate ti chim wayoꝑrisima nyam Naawen jigi ti siaka nyiŋ. Ku daa ayen ti a nye a va ka Sinsaŋŋa ale a weeni dii la, dii nyiŋ la, waai karo a chim wayoꝑrisima nyoꝓo Naawen jigi Sinsaŋŋa vaka nyiini nyiŋa. ¹⁷ Ku be dan ka wensie ayen tama baai ale a gisi siuk kuui ale ku basi ate ti chim wayoꝑrisima nyam Naawen jigi ase tama ale Yeezu Kirisita a nin ka bunyi la, ti diem a nya ti dek ase ka wabanyeerisa ase baai ale kan daa Juuba ale ka dii la. Nyaku de be a sak kama ayen ka Yeezu ale soa ate tama a tom wabaata? Aaya, siuk karo ate Yeezu nye dila. ¹⁸ Ase mi a dan weeni ayen sinsaŋŋa a kan basi ate ti a chim wayoꝑrisima nyamma, ka boa ale soa ate mi ŋman a va Sinsaŋŋa. Mi a dan nye dila mi a nye a kaasi ka Sinsaŋŋa. ¹⁹ Sinsak ŋala degadega abe ale ŋman basi ate mi seba ayen mi kpi kama dii nyiŋ la, m le kan va ŋa ale a weeni dii la nyiŋ. Dila nyiŋ abe ale soa ate mi ŋman ka siaka ale ŋa. Dila abe basi kama ate m boro a te Naawen. Dii po ate nuruba yik Yeezu Kirisita kpi jabarim nyiŋ la, ku a nye a ase ba jam maa kpi mi me kama ate ti yaa maa chaab kpi la. ²⁰ Dila abe ale soa ate mi dek an ŋman vua m dek nyiŋ la. Nyuvuri dii ate mi ta teŋzuk de yoꝑyoꝑla la, ka Yeezu Kirisita vummu ale bo m po. M vua kama dii nyiŋ la, m ta siaka ale Naawen Biika waai ale ta yaalika ale mi a yaa jogi wa nyuvunni mi nyiŋ la kama. ²¹ M zeri kama ayen mi kan ŋman a weeni ayen mi kan yaali Naawen niaunku. Alege waai a dan poli ayen ka sinsaŋŋa nyiŋ ale soa ate wa chim wayoꝑrisima nyoꝓo, dila a sak kama ayen Yeezu Kirisita kpi ka kinla nyiŋ.

3

¹ Nama Galatia demma ka betta. Ka wana ale pa wa pagrim a te nama ayen ni basi Naawen wensiuku vaka? Tama an nyini peelim a sak ni Yeezu ale kpi wa jabarimu nyiŋ dii la? Nama be an jam siak kama ayen ti wienja ka wensie? ² Mi a yaali ayen m bek ni ka wayeŋ dekki. Naawen ale jam pa wa Chiika a te ni la, ni jam бага va Moosis Sinsaŋŋa a nueri nalimnyiini, yaase ni jam wom wa wamaŋsaŋa ale ge ta siaka ale ŋa? ³ Ni ka betta yegayega. Ni liŋ va ka Naawen Chiika pagrimu, alege yoꝑyoꝑla ni a yaali kama ayen ni pa ni dek pagrim a ga nueri. ⁴ Wakperikaliiik tanjana nna yegayega ale nye ni jigi. Nama dek abe a poli ayen ŋa nye ka kayiok nyiŋa? Ni kan basi ate ŋa chim wakayaata a te ni. ⁵ Naawen ale jam pa wa Chiika tom wakperikaliiisa a te ni la, wa jam nye dila ayen ka ku sak ayen ka ni

ale a va Moosis Sinsan̄ṅa nalimnyii ni la nyiṅa? Aaya, ku ka ni ale wom wa wamaṅsaṅa ale ta siaka ale ṅa la nyiṅ.

⁶ Ba ṅmarisi Naawen gban̄ka a magsi chaab ale Juuma kokpien̄ka waai ate ba jam a wi ayen Abraham la. Ba ṅmarisi weeni ayen, “Wa jam ta siaka ale Naawen kama. Dila ale soa ate Naawen an ṅman jam nya wa kaasun̄ku.” ⁷ Dila nyiṅ, ku a fe kama ayen ni miṅ chak baai ale ta siaka ale Naawen la, bala ale sum ka Abraham ṅaan̄bisa. ⁸ Ba jam ṅmarisi Naawen Gban̄ka po ayen chum dii po ku le jam chim ka nuruba siaka ale wa nyiṅ ale ku basi ate Naawen nya baai ale kan daa Juuba la ayen ba ka wayor̄isima nyam. Gban̄ka de po ba ṅman pilim ṅmarisi ayen Naawen jam weeni Abraham ayen, “Ka fi nyiṅ ate m le nye wamaṅsa nalimnyii ni a te nurubiik meena ale bo t̄en̄zuk de la.” ⁹ Dila nyiṅ la, ase Abraham ale jam ta siaka dii a nya niaka la, siuk kula po me, Naawen a niak waai meena ale ta siaka ale wa la kama ase Abraham la.

¹⁰ Alege nuru baai meena ale a va Moosis Sinsan̄ṅa nyiini ate wa pa te Juuma la ale ge a poli ayen ṅa le ṅa basi ate ba chim wayor̄isima nyam Naawen niṅ la, Naawen buusaṅa a cheena ba zuk kama. Dii nyiṅ la, ba a ṅmarisi Naawen Gban̄ka po ayen, “Waai meena ale kan a nye sinsan̄ṅa ale a weeni dii meena la, Naawen buusaṅa a cheena bala zuk kama.” ¹¹ Alege yoȳogla de ti yaa seba kama ayen nuru karo a kasim wa sinsan̄ṅa a chim wayor̄isima nyon̄o Naawen jigi dii nyiṅ la, ba ṅmarisi wa Gban̄ka po ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale Naawen nyiini la, wala choa a le wa ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.” ¹² Alege wanni ale ka dii la, sinsan̄ṅa ka wari a nye ale waai a nin ta siaka ale Naawen ya. Alege ku goanti a nye ase ka ba ale ṅmarisi Naawen Gban̄ka po dii ayen, “Waai ale a nye sinsan̄ṅa ale weeni dii la, ale a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Moosis sinsan̄ṅa a weeni kama ayen, “Waai ate ba yik wa a kpi maṅ tiib nyiṅ la, Naawen ale waali kula nyon̄owa kama.” Alege Yeezu Kirisita a tuesi waalika de a nam te ti ale vari ti basi waalika de ate Moosis Sinsan̄ṅa ta a jam ti jigi la. ¹⁴ Yeezu Kirisita be nye dila kama ayen baai ale kan daa Juuba la a maa nya niak kaai ate Naawen puulim ayen wa le nye te Abraham la ayen ti siaka nyiṅ ti le nya Naawen Chiika ate Naawen puulim ayen wa le te la.

¹⁵ M suaata ni basi ate m pa t̄en̄zuk de wari a magsi nyaku ate ni miṅ ku kiri chak. Ase nuruba baye a nin nye noayen̄ a magsi chaab ale wari, nuru karo ale бага kaasi ba noayen̄ka de nyeka a yaase wa pa wari di choa a gum noa yen̄ka de nyeka po. Dii nyiṅ la, ba ale maa chaab a nye dii la ba nye nueri kama. ¹⁶ Siuk kula po, ku be ka dila ale Naawen ale jam nye noayen̄ kaai ale Abraham la. Dila po, dila po Naawen jam nye pumpuulima ale Abraham ale wa ṅaan̄bisaṅa. Naawen Gban̄ka be kan weeni a sak ti kama ayen Naawen nye puulimka de a magsi chaab ale ka ṅaan̄biik b̄ariya. Ku ka ṅaan̄biyen̄. Biyen̄ka de abe ale Yeezu Kirisita. ¹⁷ Mi ale a weeni dii la kiri ale nna ayen, dila po dila po ate Naawen jam nye noayen̄ka de ale ka Abraham. Bena kobsinaansi ale pisita ale jam taam ale ge ate Naawen yaa te Juuma wa sinsan̄ṅa. Sinsan̄ṅa de abe ṅman ka pagr̄im a бага a kaasi noayen̄ka de ate Naawen nye ale Abraham la. ¹⁸ Boan nyiṅa, ku daam dan ka Sinsan̄ṅa nyiṅ ale soa ate Naawen te Abraham tiirim bula, ku yaa be te sak kama ayen ṅman daa wa ale puulim la nyiṅ ale soa ate wa nye dila a te wa. Alege ku ale ka dii la tama seba chak kama ayen, ku ka Naawen pumpuulimaṅa ate wa jam puulim ale Abraham la nyiṅ ale soa ate Naawen lagi poi te wa tiirim dila.

¹⁹ Ku be dan ka dila, Sinsan̄ṅa kiri abe le boa? Sinsan̄ṅa a gum du kama ayen ṅa sak wakaasima ale ka dii la, abe ṅa boro a ta ga paari diipo

ate Abraham ḡaṅḡbiika ale jam la. Be ka ḡaṅḡbiik kala ate Naawen nye pumpuulimaṅa a te la. Naawen jam pa sinsaṅṅa a nyo ka wa sabiiloma nisima po ayen nuru a yaa be chim Naawen ale nurubiik sanyigmṳa. ²⁰ Alege ku an poom magsi ayen sanyigmṳa bo ti sunsuṅa dii nyin la, yigma a bo ka nuruba baye sunsuṅ alege ka nuru yeṅ ale boro, Naawen ka wanyidikki.

²¹ Nyaku de abe a sak kama ayen Moosis Sinsaṅṅa an va ale Naawen ale puulim dii ale Abraham la? Aaya, ku daa di. Ase sinsaṅṅa a daam dan boro a бага a te nurubiik nyuvuri, ḡa te бага a nye kama me ate nurubiik a chim wayṳrisima nyṳṳṳ Naawen jigi ase ba ale a zuli sinsaṅṅa. Alege sinsaṅṅa ḡala chaab karo. ²² Alege Naawen Gbaṅka weeni sak ti kama ayen waai meena teṅzuk de a kasim a yaali ka biem tuima tomka. Nyaku de yaa be a sak kama ayen, ku ka siaka ale a basi ate ti a nya tiirim buui ate Naawen pa a te ti la, baai me abe ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ale ta bu.

²³ Dii po ate siuku an diem jam lagi ayen nuruba ta siaka ale Yeezu la, ku jam a nye ase Moosis Sinsaṅṅa a liṅ jam yik ti kama a lik ase ligroba la ate ku ḡaṅḡnyin Naawen yaa jam lagi siuku ate ti yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. ²⁴ Dila nyin la, Sinsaṅṅa ale jam soa ti a ga paari dii po ate Yeezu jam la, ayen siaka ale wa ale ku basi ate tama yaa chim wayṳrisima nyam Naawen jigi. ²⁵ Yṳgyṳgla ate ti ta siaka ale Yeezu Kirisita la, sinsaṅṅa an ḡman soa ti.

²⁶ Ku a fe ayen ni teeri ayen, nama meena baai ale chim bunyi ale Yeezu Kirisita la, ni ka Naawen bisa ni ale ta siaka la nyin. ²⁷ Yṳgyṳgla de ate nama tuesi soka la, nama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyin, ni yaa be a nye ase Yeezu Kirisita ale ka dii la. ²⁸ Dila nyin la, fi ka Juu yoo, fi daa Juu yoo, ni daa toḡatṳga. Fi ka yomo yoo fi daa yomo yoo, ni daa toḡatṳga. Fi ka nidṳa yoo, fi ka nipṳk yoo, ni meena ka bunyi. Dii nyin la, nama meena ka bunyi ale Yeezu Kirisita. ²⁹ Yeezu Kirisita abe dan soa ni, ni be ka Abraham ḡaṅḡ bisa. Ni be le nya Naawen ale puulim ayen wa te Abraham jaab buui la kama.

4

¹ Ni basi ate m ḡman toḡi wanni de a sak ni. Ku a nye se ka biik ale ka soa ka ko ḡanta ase ka kowa a nin kpi la. Biika ale ka biik dii po la, nuruba a nye wa ase wa ka yomo la. Alege, ka wala dek le wa jam soa wa kowa ḡantaṅa meena. ² Dii po ate biika diem ka biik la, wa kowa ale a nya ka zuk, a tom wa wie a te wa, ate ku ga paari dii po ate wa kowa a yaali la. ³ Ku be ka dila tama me jigi. Ti jam ka chichiri pagri sii ale soa teṅka a nya la yom, alege ate ti jam pagra ale Yeezu Kirisita. ⁴ Alege da dii dannni ate Naawen dek dak ate di jam la, wa yaa tom wa biyenka ayen wa jam teṅzuk de. Nipṳk ale jam biak wa. Wa be va Sinsak ḡaai meena ate Naawen jam pa te Juuma la kama nalimnyiini. ⁵ Wa jam a nye dila kama dii nyin la, wa jam a yaali kama ayen wa vari baai meena ate Sinsaṅṅa soa la a basi. Wa dan nye dila, ti meena yaa le chim Naawen bisa.

⁶ Dii ale a sak ayen ni ka wa bisa la ale, Naawen basi kama ate wa Biika Chiika jo ti suniima po. Chiika de abe ale basi ate ti wanyiwanyi kaari a wi Naawen ayen, “M dek koa.” ⁷ Dila nyin la, ni ḡman daa yom, ni ka Naawen bisa. Ni be ale ka wa bisa la, Naawen le pa jaab buuri meena ate wa tara ayen wa pa te wa bisaṅa la a te ni kama.

⁸ Dii po ate ni diem jam ze Naawen la, ni jam ka bogluk tii ale kan ta pagrim ase Naawen la yom. ⁹ Alege yṳgyṳgla de ate ni seba Naawen la, a

yaase ni basi ate m weeni ku nna ayen, Naawen ale toliŋ weeni ayen wa seba ayen ni ka wa bisa la, be ka boa ale ŋman soa ate nama ŋman a va chichiri sii ale soa teŋka a nya la? Si be ka pagrim. Ni dan ŋman nye dila, ni le ŋman chim ka si yom. ¹⁰ Be ka boa ale soa me ate ni potim a zuli da ŋa gela, a yaa se chiisa si gela, a yaase wenkarisa ale yoi a yaase bena ŋa gela? ¹¹ Nyaña de ate ni a nye la, basi kama ate yogsum ta mu ale ni. Nyaku de a sak kama ayen wie ŋaai meena ate mi a nye ayen ku maari ni la ka kinla nyin yaa boa?

¹² M suaata, mi a saalim ni kama ayen, ni a nye ase mi la, ase mi ale a nye ase nama dii la. Ni an nye mu wari a kaasi ya. ¹³ Ni бага a teeri dii po ate m liŋ jam sak ni Naawen wienja la? Dii nyin ate m jam a goa ale ni la ale, dila powa m jam ka nyinyogsa. ¹⁴ Alege m бага a weeni kama ayen, m nyintuilana jam daani ni kama alege, ni jam tagri mi zuk kama a nya ninam m tuemu nyin. Ni an jam zeri mu a yaase ni pa mu chim nuru kayiowa. Alege ni tuesi mu kama nalinnyiini ase ni tuesi ka Naawen sabiilo la. Wensie, ni tuesi mi nna ase ni tuesi ka Yeezu Kirisita dek la. ¹⁵ Ni sue jam peenti ka nna yegayega mi nyin. Alege ka boa ale ŋman nye? Mi dek a бага a weeni kama ayen ku dan poom siak a nye kama ni ti yeeri ni ninana a te mu kama. ¹⁶ Mi ale weeni ni wensienja la, ku basi kama ate mi yaa chim ni dachiaga?

¹⁷ Nuru bala chaab ale a sagi ni la a nye ni jigi ase ba a yaali ni kama la, alege popola ŋaai ate ba ta magsi chaab ale ni la, ka popola baata. Dii meena ate ba a yaali ayen ba nye la ale, ba poori mi ale nama togatoga, ate ku basi ate mi ta ba popola nalinnyiini ase ba ale ta nama popola nalinnyiini dii la. ¹⁸ Ku nala kama ate nuruba ta chaab popola nalinnyiini ase ba popolana a nin ka popola maŋsa. Nyaku de ate mi a weeni nna abe sum ka wensie dii po meena wuu. Mi dek poom a yaali kama ale nin muna ni ale ta mi popola dii po meena la, ase m boro ale ni yaa m karo ale ni. ¹⁹ M dek bisa, ku a nye mi jigi ase ka nipok ale boro a biak dii la. Mi kasim a nam ka dila te ku paari dii po ate m nya ale ni ta nye kaai choa ate Yeezu ta la. ²⁰ M dan бага kama ate m boro ale ni ate m seba m le nye ni dii la. M bula ze m le m weeni ni ka dii la.

²¹ Nama baai ale a weeni ayen Sinsanŋa ale soa nama la, ni basi ate m bek ni ayen, nama an diem wom Sinsak ŋala ale a weeni ni dii la? Ni goori wom ŋa ale a weeni dii la ayen, ²² Ba ŋmarisi Naawen Gbanja po ayen, Abraham jam ta ka nidɔabilisa baye. Wa jam biak wanyiwa ale ka wa powa Saara yomo wa. A biak wanyi wa me ale Saara. Wala jam daa yomo. Nipok yomowa yue jam ale Aga. ²³ Aga jam biak wa biika kama alege ku an jam va daa Naawen ale puulim ale Abraham dii la. Saara jam biak wa biika a ta va ka Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la.

²⁴ Wanni de abe a sak ti ka wakpeeni dii ale ka wensie. Di kiri ale, nipooma de Aga ale Saara a ta ka noa buye ate Naawen jam nye. Nipok yomowa Aga tagri ka noayen kaai ate Naawen jam nye ale Moosis guuk kuui zuk ate ba a wi ayen Sinaai guuk kpionku la zuk. Ni teeri ayen nipowa de bisana meena ka yom. ²⁵ Ase Aga ale tagri noayenka de ate Naawen nye Sinaai Guuku zuk ate ku bo Arabia teŋka la, jinla danni wa yaa be ŋman tagri ka Jerusalem teŋka ale bo teŋzuk de la. Dii nyin la, teŋzuk de Jerusalem ale ka bisana chim ka yom. ²⁶ Alege Jerusalem waai ale bo wenŋmazuk la, a daa yomo. Wa ka ti ma. ²⁷ Dii nyin la, ba ŋmarisi Naawen Gbanja po ayen,

“Nipowa, fi waai ale kan maa biak la, basi ate fi popeantik.

Fi waai ale kan maa biak biik nam nya la, kaari ale popeantik ate ku jueli wein,
 dii nyin la, nipok waai ate wa chorowa jam zeri la,
 wala le nya bisa nna yegayega a gaam nipok waai ale boro ale wa chorowa la.”

²⁸ Yogyogla de, m suaata, ku ka Naawen ale sum puulim dii dila po dila powa ale Abraham la ale basi ate nama sum chim Naawen bisa. Pumpuulimaṅa de me abe ale basi ate Saara biak Aizik te Abraham. ²⁹ Dila powa, Aga ale jam biak wa biika alege ka jam daa Naawen pumpuulima biik la, biika jam a namsi be kinkala waai ate ka mawa va Naawena Chiika pagrimu nyin biak ka la kama. Ku be din diem ka dila ale jinla me. ³⁰ Ase ba ale ḡmarisi Naawen Gbaṅka po ayen, “Yiak nipok yomowa de ale wa biika ate ba nyini. Dii nyin la, nipok yomowa biika a kan nya ka kowa jaabjaaboa. Ka nipok waai ale kan daa yomo la biika le ka nya ḡanta”. ³¹ Dila nyin, m suaata, nyaku de a sak kama ayen, ti daa nipok yomowa bisa. Ti ka nipok waai ale kan daa yomo la bisa.

5

¹ Ni soa ka ni dek yogla. Dii nyin la, Yeezu Kirisita yeeri ti kama a ta nyini yomma po a nyini. Dila nyin ni be ḡmasi yik ni dek ate ni kan ḡman chim yom.

² Ni lagi tue a wom m biika. Mi, Pool ale a weeni ni ayen ni dan basi ate ba gebi ni yuana, ku a sak se Yeezu Kirisita ale nye dii a te ni la ka ka kiriya. ³ M ḡman pilim a kaam ni kama ayen waai a dan basi ate ba gebi wa yuari, ku a sak ase Juuma wensiuku sinsaṅṅa soa wa kama nalimnyiini la. ⁴ Nama baai ale a poli ayen Naawen pa ni chim wayorisima nyam ni ale a va sinsak ḡaai ate wa pa te Juuma la, ni seba ayen, ni a zeri ka Yeezu Kirisita dila. Wamaṅ kaai ate Yeezu Kirisita nye te ni la, abe ḡman daa wamaṅ a te ni. ⁵ Alege tama baai ale poom kan pa yua gebika chim wari la, tama ta yiila kama ayen Naawen Chiika pagrim nyin ti le chim ka wayorisima nyam Naawen jigi. Dii nyin la, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama. ⁶ Ase waai ale Yeezu Kirisita a dan chim bunyi, kula nyonowa gebi yuari yaa wa an gebiya, ba daa togatoga ale chaaba. Ba ka bunyi. Wari dii nyini ale ka wamaṅ la ale, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama ale ta yaalika ale chaab me ate ku sum a sak ayen ti ta yaalika ale Yeezu kama.

⁷ Ku piilimka po ni jam a va Naawen siuku ka nalimnyiini. Alege yogyogla de ni basi kama ate sagraṅa de baai ale a velim la a jam nye ate ni basi wa wensie siuku vaka. ⁸ Ku daa Naawen waai ale wi ni ayen ni chim wa nuruba la ale nye dila. ⁹ Nuru le magsi kama ayen, fi dan pa dabinta a nyo boroboruk zom po, ku a fe ayen ku fuusi kama. ¹⁰ Alege tama ale ti Nyonowa ale ka bunyi la, m ta siaka kama nalimnyiini ayen ni popolana ale mi popolana ka bunyi. M be seba chak kama me ayen baai ale a daani ni la, Naawen le te ba waalika kama.

¹¹ M suaata, mi seba kama ayen nuruba diem a weeni kama ayen mi a sak nuruba ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ku a fe kama ayen kula nyonowa gebi wa yoani. M dan jam a sak nuruba ka dila nna, ba ate kan ḡman jam a namsi mu ase ba ale a nye dii nna la. M dan a weeni nuruba ayen ku a fe kama ayen waai meena gebi wa yuari, ku la a sak kama ayen wie ḡaai meena ate mi a sak a magsi chaab ale Yeezu ale kpi jabarimu nyin la wie, dila ate basi kama ate waai si kan puuri ale mu. ¹² Alege baai ale a daani ni ale dila la, ni basi ate ba dan poom a yaali ba yeeri ba dek ni po.

¹³ M suaata, Naawen wi ni kama ayen ni kan nman chim Moosis Sinsanŋa yomma. Ni be ale nman kan daa yom la, ku a fe ayen ni kan poli ayen ni nye wari dii meena ate ni a yaali la. Ni basi ate yaalika bo ni sunsun ate ni a tom a te chaab. ¹⁴ Boan nyinŋa, sinsanŋa meena a gum chaab ka Sinsak yenj. Sinsak yenka de ale, “Yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁵ Alege ni daa nye chaab ase ni ka goaduŋsa la, a kpalim chaab a te chaab tueta, ni kpesi ate ni kan kaasi chaab meena meena.

¹⁶ Dila nyin la ni lagi tue wom m le a weeni ni dii ayen ni basi ate Naawen Chiika de ni nin wie meena po ate ku kan nye ase ni a tom ka ni dek npanyaalik tuima la. ¹⁷ Nurubiik nyinŋa ale a yaali dii la a kan va chaab ale Naawen Chiika ale a yaali wie nŋaai la. Naawen Chiika ale a yaali wie nŋaai la a kan va chaab ale nurubiik npanyaalika siuku. Nantaŋa de bayewa yaalika ka dachaasa ale chaab. Dila nyin la waai ka siuk a nye dii ate wa dek a yaali la. ¹⁸ Naawen Chiika abe dan de ni nin wie meena po, ku a sak se sinsanŋa nman karo a soa ni la.

¹⁹ Nama dek seba nurubiik dek popola a ta nyini wa sunum po ale ka dii la kama. Na an bula sugiya. Wie nŋaai ate nurubiik popola a basi ate wa a nye la ale, nipokyaalik ale nidɔayaalik, danŋa tuima, kabonŋa tuima, ²⁰ bogluta kaabka, sakpanni tuima, kisi chaab tuima, kpaliŋsa, nyuri deka, supuurim, degaamka, poori chaab. ²¹ nyanuerin, daam bukka, kanjanta ale wienŋa de chaab meena. Mi a yaali ayen m nman kaam ni kama ase m le poom lin kaam ni dii la, ayen, baai meena ale a tom nyanŋa de chaab la a kan maa nya Naawen Naamu.

²² Alege Naawen Chiika ale a nye ate nuruba a ta wie nŋaai la ale yaalika, popeantik, suyɔgini, chichiiba, zula teka, wamaŋsa tuima, wensie, ²³ zaab m dek, ale yik m dek. Sinsanŋa karo a weeni ayen nuru kan nye wienŋa de. ²⁴ Nuru baai ale ka Kirisita bisa la a basi wie nŋaai meena ale ka wabaata ate ba jam a nye la kama. Ku a nye se ba pa wienŋa de meena a nak kpi ka Yeezu Kirisita jabarimu nyin la. ²⁵ Be ka Naawen Chiika ale te ti nyuvuri. Ni be basi ate wa soa ti ale wie meena wuu ate ti a nye la. ²⁶ Ni kan basi ate ti ta kanjanta, abe ti a nye ate chaab sue a puuri yaase ti a yaali chaab nanta.

6

¹ M suaata, ni wanyi a dan nya nuru ale wa boro a tom wabiok, nama baai ale ta Naawen Chiika ni suniima po la, ku a fe kama ayen ni maari wa ate wa pilim nmani siuk nalunŋu po. Fi dan a yaali ayen fi nye dila, be zaab fi dek wa nin, abe fi kpesi fi dek ate jaab kan paasi fu ate fi me tom wabiowa. ² Wie nŋaai ale a daani ni wanyi wanyi la, ni maa chaab nya nŋa zuk. ³ Nuru waai a dan poli ayen wa ka nuru kpion alege wa daa jaabjaabɔa, kula nyonɔwa a paasi ka wa dek. ⁴ Ni basi ate ni wanyiwanyi a magi wa dek tuima a nya. Na dan nala wa basi ate sui peenti ale wa dek ale a nye dii la. Alege ku kan sak kama ayen wa tom gaam ka wa choa. ⁵ Basi ate waai meena ji wa dek jib.

⁶ Basi ate waai ale a zamsi Naawen wienŋa la, a pa njanman sii meena ate wa ta la a chari chaab ale waai ale a sak wa wienŋa de meena la.

⁷ Ni kan a paasi ni dega dii nyin la, nuru karo a бага a nye Naawen a la. Boan nyinŋa, nuru ale a bori jaab buui la wa a che ka wala. ⁸ Waai abe ale nye wari wa dek nyinŋa po masim nyiini nyin la, dila tutunanŋa ale kum. Alege waai ale a nye wari Naawen Chiika nyin la, wa le nya ka nyuvuri

dii ale kan ta kpeglika ate Naawen Chiika a te la. ⁹ Dila nyin la ni kan basi ate jianta yik ni ale wamaŋsa tomka. Boan nyinŋa, ti dan kan jiaya, a ta cheena ku kpeglimka po ti le nya dii le di nye la. ¹⁰ Dila nyin ate mi a weeni ni ayen dii po meena wuu ti dan ga nya siuk ni basi ate ti a nye maŋ waai meena jigi ale baai dek ate tama ale ba maa chaab a ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

¹¹ Ni nya mi dek ŋmarisika ale soa dii nna kpeenta kpeenta ate m ŋmarisi ale m dek nisa la. ¹² Nuru baai ale kasim a fe ayen ni gebi ni yuaŋa la, ale nuru baai ale a yaali ayen ba a nak kuusa ba peelim tuima nyin la. Ba a nye dila kama ayen nuruba kan nya siuk a te ba waalika ba ale a sak nuruba ayen Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyin la. ¹³ Ku be ka nuru bala dek dek ale a gebi yua alege ba dek kan va Juuma wensiuku sinsaŋa ale a weeni dii la. Ba bula a yaali kama ayen ba gebi ni yuaŋa ate ku te ba kanjanta, ni ale siak ayen ni nye dila la nyin. ¹⁴ Alege mi, togni ka wari ate m le nak kuusidi di nyin, alege ka kum buui ate ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyin la nyiini ate mi le nak kuusidi. Wa kummu de me nyin ate teŋzuk de ŋantaŋa a ŋman ka kiri te mi. Ku a nye ase ba maa pa ba kpi ka jabarimu nyin ale Yeezu Kirisita la. Mi me dek jigi ku a nye se mi maa kpi ka jabarimu nyin ale teŋzuk de ŋantaŋa la. ¹⁵ Nuru gebi wa yuari yoo, wa an gebi yoo. Ku daa wariya. Wamaŋka meena ale, Naawen ale nye ate ti chim nuru paalisa la. ¹⁶ Baai meena ale va nyuvuri paalika de wienŋa la, bala baai me ale ka Naawen wensie nuruba la Naawen ta jiiirim ale ba abe ba boro ale suyɔgini.

¹⁷ Dii ate mi a yaali ayen m weeni kpeglim la ale, m kan yaali ayen waai a ŋman daani mu, dii nyin la, laŋ tii ale doa m nyinŋa la a sak kama ayen mi ka Yeezu Kirisita tomteero.

¹⁸ M suaata, mi a saalim kama ayen ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita le niak ni meena. Ku be nye dila.

Pɔɔl Gbaŋka Ate Wa Nmarisi A Te EFISOS DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl waai ate Naawen va wa dek yaalika a lueri mu ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbaŋka de a te nama baai ale ka Naawen nuruba a bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Efisos po la. Nama me a va Yeezu Kirisita ka nalimnyiini.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyɔgini.

³ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko la, a pa wa tiirimu meena buui ate wa ta wɛnɛmazuk po la a te ti kama, dii nyin la, tama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Ni be basi ate ti te wa jiam nna yegayega wa le nye dii a te ti la. ⁴ Wa liŋ lueri ti a te wa dek kama, tama ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, yaa ale ge nye teŋzuk meena, ayen ti chim nuru welensa baai ale kan nman ta kaasun Naawen nimbie po la. ⁵ Naawen le jam a yaali ti dii la, ale soa ate wa pa wa dek yaalika va nɔala po a basi ate ti chim wa bisa Yeezu Kirisita yonni nyin. Nyaku de abe jam ka wa dek yaalika ale wa popola ate wa nye dila. ⁶ Ni basi ate ti a te wa pimpauk, wa ale niak ti nna yegayega la nyin, ale pa wa dek be yeŋka a te ti tiirim la nyin. ⁷ Yeezu Kirisita a kpi te ti kama ayen wa бага a vari ti a basi abe wa vonj ti wabaatanja a te ti. Nya Naawen ale maari ti dii nna yegayega, ⁸ a gaam jaab buuri meena la. Wa poli kama dila po dila po ale wa dek yam, ⁹ ayen wa le pa ka Yeezu Kirisita a tom wa tuimanja a nueri. Naawen jam va ka wa yaalika a sak ti wa wienja de nɔai ale jam a sugi la.

¹⁰ Wa le jam a poli dii la meena a dan jam nueri, wa le cheesi nanta baai meena ate wa nye ate ba bo wɛnɛmazuk ale teŋzuk de la, nyo jigi yeŋ, ate Yeezu Kirisita yaa chim ba meena naab, ¹¹ Naawen nyeem a va ka wa yaalika a tom wie meena. Wa be liŋ lueri ka tama a te wa dek a yaa le ge nye teŋzuk meena ayen tama ale Yeezu Kirisita a jam chim bunyi. ¹² Ni basi ate tama baai ale liŋ ta yiila Yeezu Kirisita jigi la, a pagi Naawen waai ale ta zula la nna yegayega. ¹³ A se nuruba ale jam boro a sak ni Naawen wamanɔanja nɔai ale ta wensie la, wienja, ni wom ba sinsanja kama ate Naawen yaa vari ni ni wabaatanja po a basi ate ni yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. Ka dila nyin ale soa ate Naawen a pa wa Chiika ate wa puulim ayen wa te ni la a te ni ate ku sak ayen wa soa ni kama. ¹⁴ Ti be ale ta Naawen Chiika la nyin ale soa ate ti seba chak ayen ti nya Naawen ale jam liŋ puulim ayen wa le nye dii te ti la, wa le sum nye kama. Ti nman seba me kama ayen Naawen le basi kama ate ti soa ti dek meena meena. Ni be basi ate ti te wa pimpauk.

¹⁵ Dila nyin la, M a wom nama ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu ale ni ale ta yaalika ale Naawen nuruma meena dii la kama. ¹⁶⁻¹⁷ Mi kasim a a te ka Naawen jiam ale a puusi a te ni, ayen wa waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko a ta zula nna yegayega la, a pa wa Chiika a te ni ate wa te ni yam abe wa pa Naawen a sak ni, ate ni бага a seba wa nalimnyiini. ¹⁸ M be nman a puusi a te wa kama ayen wa basi ate ni popola a lagri ate ni nya wa bolimu ate ni nya wa ale wi ni ayen ni ta yiili nɔai la abe ni seba ayen nanta baai ate wa puulim ayen wa pa te wa nuruma la a zuak kama nna yegayega. ¹⁹ M be nman a puusi a te wa kama ayen ni seba wa pagrimu yegayegaka ate wa pa te tama baai ale ta siaka ale wa la.

Pagrimu de ale pagrim kpionku, ²⁰ ate wa pa nak Yeezu Kirisita kum po a yiti ale basi wa ate wa juei a kali wa juga nisa geɲ wennyamazuk po la. ²¹ Yeezu Kirisita bo ka dula jigini yogyogla de a nya wennyamazuk chichiri pagrisaɲa ale jaab buuri meena ale ta pagrim ale bo wennyamazuk po ale tenzuk de meena ale tenj kaai meena ale bo ɲaɲ cheena la zuk. ²² Naawen pa jaab buuri meena nyo ka Kirisitawa nisima po. Wa ɲman pa me a te ka Kirisita bisaɲa ale a tu chaab la meena ayen wa chim ba wie meena niɲdeero kpionj. ²³ Kirisita bisaɲa ale a tu chaab la meena a nye se ka wa nyiɲka la, wa be kasim sueri nyaka de po kama ase wa ale kasim sueri tenzuk de meena dii la.

2

¹ Dila po dila po ni kan jam a zuli Naawen ya. Ni jam a nye se ka kpeeba la, ni wabaataɲa ale ni ale kan jam zuli Naawen nueri la nyiɲ. ² Dila powa, ni kasim jam wa ka tenzuk de meena demma wabaataɲa siuku ale chichiribaataɲa naawa. Wala ale soa tenzuk de demma baai ale kan a zuli Naawen la meena zuk a nya ba. ³ Wensie, ti meena a jam a va ka siuk kula, dii nyiɲ la, popola baata tii ale jam bo ti zuimaɲa po la ale ti deksa ɲan yaalika ale jam basi ate ti nyeem a tom tuimbaata. Naawen sui ale jam a puuri ale ti ate wa jam yaali ayen wa te ti waalika a se wa ale ayen wa te tenzuk de demma baai ale kan a zuli wa waalika dii la.

⁴ Alege Naawen a yaali ti ka nna yegayega ale ta jiirim me ale ti a gaam taam, ⁵ sak si Naawen jam nya ti ka nna se kpeeba la ti ale kan a zuli Naawen la nyiɲ. Alege wa jam vari ti ti wabaataɲa po a basi kama ale nak ti kum po a yiti ase wa le jam nak Yeezu Kirisita yiti kum po la. Nyaku de be ka Naawen niaka nyiɲ ate ti nya varibasika. ⁶ Wa nak Yeezu Kirisita a yiti kum po kama ayen wa ɲman pilim juei wennyamazuku po. Ku a nye se tama ale wa a poom a deri kala ale chaab kama dula jigini la, dii nyiɲ la tama ale wa ka bunyi. ⁷ Naawen a nye wienja de meena a te ti kama ayen ku sak baai meena ale bo wennyamazuku po ale baai ale bo tenzuk de la, ayen wa ta yaalika ale ti kama nna yegayega a gaam taam a yaa le tom wa biika Yeezu Kirisita ayen wa jam maari ti. Wa le sak ba dii la a le boro kama a ta a cheɲ dii po meena wuu. ⁸⁻⁹ Naawen niaunju nyiɲ ale soa ate ni nya varibasika ni siaka nyiɲ. Nama an jam бага a nye nyaku de ni dega, alege dii ate wa nye a te ni la a jam ka wa dek tiirim. Ka dila ale soa ate ni ka siuk a бага a ta kanjanta ku nyiɲ la. ¹⁰ Naawen abe ale nye ate ti chim ti ale ka dii yogyogla de la. Tama ale Yeezu Kirisita abe ale ka bunyi la, wa nye kama ayen ti a tom tuimmaɲsa a te wa. Wa be poom gomsɪ tuimaɲa de a magsi kama a te ti.

¹¹ Nuruba a biak ni ka baai ale kan daa Juuba la ate Juuma a wi ni ayen ni ka nuru baai ale kan gebi ni yuaɲa la po, alege a wi ba dek ayen ba ka baai ale gebi la po. Ni be poli ni ale jam ka dii dila po dila po la a nya. ¹² Dila powa, ni jam ze Yeezu Kirisita wie. Ni jam ka nicham, dii nyiɲ la, ni jam maa daa nuru baai ate Naawen lueri te wa dek la po. Ba an jam a maara a chiini nama a nyo baai ale Naawen ale nye noai yenka ale chaab la po. A se nama ale jam boro dii la, ni jam ze Naawen ya. Ni be jam ka yiila wa jigi me. ¹³ Alege yogyogla de, nama baai ale jam kan moata wa la, yaa moata wa kama Yeezu Kirisita kumu nyiɲ. ¹⁴ Juuma ale baai ale jam kan daa Juuba la a jam ka wari a nye ale chaaba. Ku jam a nye a se ka siak ale kasi ba a poori ba a basi ate ba chim dachaasa ale chaab la. Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la, a nye se ka wala ale nak siaka a lonsi ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a yaa ta noai yenj ale chaab. ¹⁵ Wa yaa ɲman

yik Sinsak ŋaai ate Naawen a te ba la me a tagri, ayen wa baga nye ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a chim bunyi a te wa dek. Wa dan nye dila, ba kan ŋman ta dachaani ale chaaba, ba le boro ale ka suyogini. ¹⁶ Yeezu Kirisita ale jam kpi jabarimu nyin la, wa jam tigi ba kama; a ta jam jigi yerj a basi ate ba ale Naawen a yaa ta noai yerj ale chaab. Dila basi kama me ate ba dachaani ale chaab a ŋman karo. ¹⁷ Yeezu Kirisita ale jam tanzuk de la, wa jam sak nuruba kama Naawen wamaŋsana ŋaai ale basi ate ba a boro ale suyogini ale chaab la. Wa jam sak baai ale kan daa Juuba a ze Naawen la, ale baai ale ka Juuba a seba Naawen la. ¹⁸ Ku be ka Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la nyin ate Naawen pa wa chiik yerjka dekiwa a te tama meena, Juuba ale baai ale kan daa Juuba la. Nyaku de abe te ti ka siuk ayen ti baga a jam ti Kowa Naawen jigi.

¹⁹ Dila nyin la, nama baai ale kan Juuba la, ni ŋman daa nicham, dii nyin la nama ale Naawen nuruma a yaa tigi ka chaab a chim bunyi Naawen jigi. ²⁰ Naawen nuruma a nye se ka wa yeri ate wa boro a se la. Wa tomteeroma ale wa biisiteeroma baai ale lin jam sak ni la, bala a nye ase wa diinana nyubiŋa la. Yeezu Kirisita me a ba a nye se ka tintain ate Naawen pa dueni wa yenni gugoruku po la. Naawen a yaa be pa ka nama a se wa yenni siaka. ²¹ Be ka Yeezu Kirisita ale yik yenni meena a tara nna kenken a yaa nye a te di a chim Naawen puusika yeri welenj a te Nyonowa Naawen. ²² Naawen Chiika ale basi ate nama a gum baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la po ayen ni meena a chim yeri dii ate Naawen ayen wa boro la.

3

¹ Wienja de nyin ale soa ate mi a puusi Naawen a te ni. Nuruba yik mi a lik kama, dii nyin la mi ale jam a sak nama baai ale kan daa Juuba la ayen ni a va Yeezu Kirisita la nyin. ² Ni seba kama ayen ka Naawen jirim nyin ale soa ate wa pa tuini de a nyo mi nisima po ayen di maari ni. Ku a fe ate ni seba. ³ Naawen a lin pa ka wa le jam a poli dii la a suk, ale ge yaa ŋman pa di a sak mi. Mi be poom a lin ŋmarisi nyaku de kama a te ni. ⁴ Nama be dan ŋman karim gbanj kaai ate mi ŋmarisi a te ni la, ni le baga a minj dii ale soa ate mi seba Yeezu Kirisita wie ŋaai ale suk la, kiri kama. ⁵ A ta nyini dila po dila po a ga paari daanja de po, Naawen an sak nuru waai wasusunja de kiri ya, alege yogyogla de wa basi ate wa Chiika sak wa biisiteeroma ale wa tuimtomdoma baai ate wa lueri a te wa dek la. ⁶ Ni basi ate ni ŋa kiri. Baai ale kan daa Juuba la a dan ta siaka ale Naawen wamaŋsana, bala ale Juuma a le maa chaab chari tirim buui ate Naawen a pe ayen wa le te Juuma la. Baai ale kan daa Juuba la ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyin la, ba le nya ŋanta baai meena ate Naawen pe ayen wa le te baai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

⁷ Naawen pa wa pagrimu te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo abe maa sak nuruba wa wamaŋsana wie. Wa kasim a maari mu ka nna yegayega. Wa le nye dii la ka wa tirimu ale la ate wa potim pa te mu.

⁸ Mi jigi ku a nye se mi ka wa nuruma meena po baan la, alege wa lueri mi kama ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaŋsana wie. Naawen wamaŋsana a sak ti ka Yeezu Kirisita wamaŋsana yegayegaka ŋaai ale kan ta kpeglimka la wie. ⁹⁻¹⁰ Naawen be ŋman lueri mi kama ayen mi a sak nuru meena wa wasugini siuku ale a va dii la. Wa le jam piilim nye jaab buuri meena la, wa lin jam pa ŋa suk kama dila powa meena. Dii nyin ale soa ate wa nye dila a yaa le ge ŋman pilim ta ŋa nyini peelim yogyogla de la ale, ayen ku sak Kirisita bisana ale a tu chaab la ale chichiri pagrisana ale ŋanta baai meena ale ta pagrim a bo wennmazuk

po la a miŋ wa yammu ale ka toƷatoƷa dii la, ¹¹ Naawen nyɛ nyaku de a ta va ka wa ale poli dii la. Be ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyiŋ ale soa ate wa nya wa popolaŋa de kiri. ¹² Dila nyiŋ la, ti ta siaka ale Yeezu kama, tama ale wa ale ka bunyi la, ti ta popo pagrim kama a бага ченƷа а заани Naawen niŋ. ¹³ Mi bo dela jigini a namu ka nama nyiŋ, alege m kan yaali ayen ni suniima kaasi dila nyiŋa. Mi ninammu de le basi ate ni nya ku nyuenta.

¹⁴ Dila nyiŋ la, mi a kpi duna teŋ a puusi Naawen ti Kowa a te ni kama. ¹⁵ Nanta meena ale bo wenŋmazuk ale teŋzuk de la ka wala ale a te ba yue. ¹⁶ Naawen a ta zula ale nalim ka nna yegayega. Ka dila ale soa ate maa saalim wa ayen wa basi ate wa Chiika a lueri wa pagrimu a nyo ni suniima po, ¹⁷ Ate Kirisita jam bo ŋa po dii nyiŋ la ni ta siaka ale wa kama. Wa pagrimu a dan bo ni suniimaŋa po nalimnyiini, nama le ta yaalika ale wa abe ni ta yaalika me ale chaab a gum du, ¹⁸ ate nama ale Naawen nuruma бага себа Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii nna yegayega la. ¹⁹ Maa yaali kama ayen ni sum себа Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii la. Ti an бага a miŋ wa yaalika kiri a nueri meena meena, alege maa yaali kama ayen wa yaalika a sueri ni meena, ate ni jam chim nuru maŋsa ase Naawen dek ale ka dii la.

²⁰ Naawen pagrim buui ale bo ti suniimaŋa po la a бага kama a nyɛ ate ti a tom tuima a te wa a gaam tama ale a poli ayen ti bek wa ate wa maari ti dii la. ²¹ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale Yeezu Kirisita waai ale ka ba nindeero la, le kasim a te Naawen zula dii po meena wuu. Ku be le nyɛ dila.

4

¹ Mi waai ate ba yik mu a lik ti Nyɔnɔwa ŋaŋ vaka nyiŋ la, ale a saalim ni ayen ni a va wa a magsi dii ale magsi ayen ni a va wa la. Naawen ale wi ni ayen ni a va wa dila. ² Ni kasim a zaab ni dek nuruba niŋ, abe ni себа ni dek taka, abe ni ta chichiiba dii po meena. Ni a maari chaab, ate nuruba себа ayen ni ta yaalika ale chaab kama. ³ Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeŋ ale chaab, ale ŋman basi ate ni boro ale suyɔgini ale chaab me. Ni nyeem be kasim pii nyiŋ ate ni a nyɛ dila ale chaab. ⁴ Naawen Chiika ka kanyi dekki. Baai meena me ale ta siaka ale Yeezu la ka nuru yeŋ. Naawen be lueri ni kama me ayen ni ta yiila wa jigi, yiila ŋaai ale chim yiili yena la. ⁵ Ti Nyɔnɔwa ka wanyi dekki, ale tama ale ta siaka ale wa dii la me ka bunyi. Ba le pa nyiam a te ni soka dii la me ka bunyi. ⁶ Naawen, waai ale ka wanyi dekki la, ka nurubiik meena ko. Wa be ka waai meena Nyɔnɔ. Wa bo ale waai meena kama a pa ba meena a tom tuima.

⁷ Ti wanyiwanyi potim tuesi tiirim kama a magsi chaab ale Kirisitawa ale te dii la. ⁸ Ba ŋmarisi Naawen gbanƷa po ayen, “Wa ale jam a jueli wenŋmazuk la, wa a de ka baai ate ba jam yik ba ale wa lik la niŋ a ta ba yiti jueli wenŋmazuk niŋniŋa. Wa ŋman te nurubiik meena ka tiirinta.”

⁹ Nama a poli ba le ŋmarisi ayen, “Yeezu yiti jueli wenŋmazuk niŋniŋ”, la kiri ale boa? Ku kiri ale wa liŋ nyini ka dula jigini a siŋ jam teŋzuk de a yaa kpi ate ba gu wa. ¹⁰ Dila nyiŋ, waai abe ale siŋ teŋzuk de la, ka wala degadega abe ale ŋman jueli wenŋmazuk niŋniŋka, a gaam taam dula jigini ayen wa sueri teŋzuk de meena. ¹¹ Be ka wala ale pa tiirimu a te nuru biik meena a yaa basi ate ba gela tuimtomdoba, ba gela Naawen

biisiteeroba, ba gela baai ale a mooli Naawen wamaɗsaɗa wie la, ba gela Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la kpaɗɗa, ba gela me sagroba. ¹² Wa nye nyaku de kama ayen wa gomsɗi baai meena ate Naawen soa la a magɗi ate ba a tom Kirisita bisa tuima. Ate ku basi ate Kirisita bisaɗa baai ale bo jigi yeɗ ase wa nyiɗka la ta pagrim nalimnyiini. ¹³ Ase ti dan ta siaka ale Naawen biika a gum du yegayega a jam seba wa nalimnyiini, ti meena le ta noai yeɗ ale chaab kama. Ase ti dan a va dila, ti le chim Kirisita bisii ale pagi magɗi ale ta yam yegayega la abe ti nman chim ase Yeezu Kirisita ale kasim ka nuru maɗ meena meena dii la. ¹⁴ Dila abe dan nye, ti kan nman a nye ase bisa la ale ti siaka ale wa. Nuru bala a nye se ka njaarunta ale bo nyiam po ate vioku chiak ti a ta a ga niɗ ale njaɗ la. Sagroba baai ale kan seba Naawen la, a nyeem kasim a paasi ba kama ale a yaali me ayen ba nye ate ba nyini Naawen wensie siuku po a nyini. Sagroma de nina a nyeem ale kasim muni ale tuimbaata meena tomka ale a paasi nuruba ba chaab ate ba a gum ba po a tom nja. ¹⁵ Alege, ku a fe ate ti chim nuru pagrisa, ate sagroma de a kan nman baga a daani ti. Yeezu Kirisita ale ti niɗdeero. Ni basi ate ti nyeem a biisi wensie abe ti a yaali chaab, ate ti chim ase wa dek la. ¹⁶ Ti a nye se ka wa nyiɗka la. Wala ale waai ale yik ti a tom chaab ase kunaɗa ale yik nyiɗka a tom chaab dii la. Nyiɗka kabtaɗa meena abe dan a tom dii ale magɗi la ale yaalika, ka a chim kama a ta pagrim.

¹⁷ Ti Nyɔɔɔwa yonni nyiɗ, ate m pa a kaam ni ayen, ku a fe ayen ni kan ate ni boka nye ase baai ale kan seba Naawen la boka. Ba ale a poli dii la ka kiri ya, ¹⁸ ba ka popola maɗsa me. Ba tue kpari ka nna yegayega ate ba an baga a miɗ Naawen ya. Dila nyiɗ ale soa ate wa an baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ¹⁹ Ba kasim a tom ka danɗa tuima alege kan chali chivie ale nja. Ba kasim a tom ka wabaata tuima. Ba kasim a yaali ayen ba a tom ka njala chaab dii po meena.

²⁰ Baai ale sak ni ayen ni a va Yeezu Kirisita la, an sak ni ayen ni a tom ka njala. ²¹ Ba le sak ni wa wie la, ba weeni ni wa wensienja wie kama, ate nama wom ale ta siaka ale nja a va wa. ²² Yogyɔgla de ni pa ni nye kpak ka a basi, dii nyiɗ la kala ale a basi ate ni a va ni dek pimpaasima yaalika ale pa ni a zaani siuk kuui po ale ta ni a cheɗ kaasun jigi la. ²³ Ku a fe ate ni basi ate Naawen tagri ni popola meena abe wa nye ate nja chim popola paala. ²⁴ Ni nye paalik kaai ate Naawen pa te ni la, le basi ate ni chim ase wa dek la. Naawen ka wensie de welensa nyɔɔɔ.

²⁵ Ku a nye se ni meena a chim ka Yeezu Kirisita nyiɗka la. Dila nyiɗ la, ni kan nman a velim a te chaaba, alege ku a fe ate ni kasim a biisi wensie ale ni vaanchaab. ²⁶ Ni sue dan a puuri ale waai, ni kan basi ate supuurim bula kasim bo ni suniima po ate wein ga siɗ. ²⁷ Ni kan te Velinvendika siuwa ayen wa a nye ate ni a tom tuimbaata. ²⁸ Ni dan ka zueba, ni be basi ni zummu, abe ni a de ni dek nyiɗ wulum nanta. Ni dan a nye dila, ni le baga pa nanta bala a maara a maari niwomma. ²⁹ Ni kan a biisi biem wie a te chaaba, alege ni basi ate dii meena ate nama a biisi la a ta maarika ale nyiɗbiiri, ate ku maari baai ale a wom ni la. ³⁰ Ni kan daani Naawen Chiika. Boan nyiɗɗa, Naawen Chiika ate Naawen te ni la, ku a sak kama ayen wa soa ni kama a ta ga paari dii po ate Naawen ayen wa jam tuesi ni a basi la. ³¹ Ni be pa ni supuurimu ale ni popo soblomu a basi. Ni basi nuemka ale nuruba leeta. Ni kan kisi chaaba. ³² Ni dan basi njala, ni be chim nuru baai ale seba ba dek taka la abe ni ta jirim ale chaab. Yeezu Kirisita kumu nyiɗ, ale soa ate Naawen a voj ni wabaataɗa a te ni. Dila nyiɗ la, nama me be kasim voɗa a te chaab.

5

¹ Yogyogla de nama ka Naawen dek bisa baai ate wa yaali nna yegayega la. Dila nyin la ni be pii nyin nna yegayega ate ni a tomsi wa. ² Yeezu Kirisita ale kpi te ti dii la a nye se ka Juuma ale jam a pa njan masisa ale dunsa a kaabi a te Naawen la. Yeezu Kirisita nye ate ka Naawen sui yaa peenti a sak ti ayen wa a yaali ti kama. Ni basi ate ni yaalika a chim ni nin wari ase Kirisitawa yaalika ale tama ale de nin dii la.

³ Yogyogla de ni ka Naawen nuruba. Kula a be kan nman a magsi ayen ni a biisi nipok yaalik ale danta tuima ale butuem wie ale chaaba. ⁴ Ku be kan nman a magsi me ayen ni a biisi noai biem a yaase betta biik a diini, alege ku magsi ka ni nyeem kasim a a te Naawen jiam. ⁵ Ni seba nalimnyini kama ayen baai meena ale ka nipok yaalisa ale tuim dantisa nyam ale butueta nyam la a kan baga a jo Naawen ale wa biika Yeezu Kirisita naamu po. Butueta nyam a nye se ka nu ru baai ale a kaabi bogluta a la ase ba nin yaali ba nantana a gaam Naawen.

⁶ Ni kan a wom betta nyam wie nna ale nna paasi ni la. Naawen sui ale puuri ale bala chaab. Wa le jam te ba ka waalika dai yen po, dii nyin la, ba kan zuli wa. ⁷ Dila nyin la, ni kan te ni nin bo ale baai ale a biisi be sila chaama la po. ⁸ Ase nama ale jam kan seba Naawen dii po la, ni bo ka legi po, alege yogyogla de nama ka Nyonowa nuruba, ni yaa bo ka danni kantuenka po. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni bo danni kantuenka po la. ⁹ Boan nyina, nuru bala chaab a kasim a tom ka tuimmanja a te Naawen. Ba be chim ka nu ru manja me. Ba chim ka nu ru baai me ale a biisi wensie la. ¹⁰ Ni be pii nyin ate ni a tom tuim nna ale a nye ate ti nyonowa sui a peenti la. ¹¹⁻¹² Ni kan ta wari a nye ale wie nna ale ka kiri ate nuruba a tom la. Dii nyin la, ka nu ru baai ale bo legini po la ale a tom nala. Alege, ni ta bala chaab nyini legini po a nyini danni kantuenka po. Ku ka chivie ate nu ru weeni ba ale sugi a nye nna ale la. ¹³ Ni dan nye ba dila, ku a nye a se ba tuimmanja a yaa nyini ka kantuenka po ate waai meena baga a nya nna ale la. ¹⁴ Boan nyina wenbinni a dan ga pusi legini a kan nman a boro. Dila ale soa ate nu ru wanyi weeni ayen, "Nama baai ale doa a goa la, ni yiti kum po,

ate Kirisita a nyagsi ni zuk."

¹⁵ Dila nyin, ni be kpesi ni dek ale ni boka po ale ka dii ale nuruba la. Ni kan boro ase betta la, alege ni ti an boro ase yam nyam la. ¹⁶ Vana de po nuruba yegayega ale a tom tuimbaata. Alege nama, ni a gisi siuk ti po ate ni ayen ni kasim a a tom tuimmanja la. ¹⁷ Ni kan a nye se ni ka betta la, alege ni a gisi dii ate Naawen a yaali ayen ni a tomu a te wa la.

¹⁸ Ni kan pa ni dek a te daamoa ate bu kaasi ni, alege ni pa ni dek meena a te Naawen Chiika. ¹⁹ Ni kasim a yi yi nna ate Naawen Chiika a te ni ayen ni a yi la abe ni a te Naawen pimpauk ni suniima po. ²⁰ Ti kowa Naawen a tom tuima ka nna yegayega a te ti. Dila nyin la, ni kasim a te ti Kowa Naawen jiam ti Nyonowa Yeezu Kirisita yonni nyin.

²¹ Ni basi ate ni popolana meena a chim popola yena, ate ni baga a te Yeezu Kirisita zula.

²² Nama baai ale ka pooba la, ni siak a te ni choroba ase ni ale a siak a te Naawen dii la. ²³ Boan nyina, chorowa ta pagrim kama wa powa zuk ase Yeezu Kirisita ale ta pagrim Kirisita bisana ale a tu chaab la meena zuk dii la. Bala a nye se ka wa nyinka la ate wa yaa vari ba ba tuimbaatanja po a basi. ²⁴ Dila nyin la, ku a fe kama ayen Kirisita bisana ale a tu chaab

la a siak a te Yeezu Kirisita. Siuk kula po me, pooba me a siak meena a te ba choroba.

²⁵ Nama baai ale ka choroba la, ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni pooma ase Yeezu Kirisita ale a yaali baai meena ale a va wa la. Wa kpi kama a te ba ate ku sak ba wa yaalika ale soa dii ba jigi la. ²⁶ Yeezu Kirisita nye nyaku de ayen ku sak ayen wa pa Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a te ka Naawen, wa be pa ka Naawen wannu a biisi yaa pa ba te Naawen la. Wa be liŋ pa ka nyiam a sugri ba ale ge nye dila. ²⁷ Yeezu Kirisita a nye wienja de kama, ayen wa baga Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la meena ale ba nalimu ale ba welensaŋa ale ba ale chim nuru manja la a te wa dek, ate wa kan ŋman nya ba kaasunju. ²⁸ Ku a fe kama ate choroba ta yaalika ale ba pooba ase ba nidɔama ale a yaali ba dek dii la. Wa dan ta yaalika ale wa powa, ku a nye se wa a yaali wa dek me kama la. ²⁹ Waai an kisi wa dek nyiŋa, wa a nya ka zuk ale a te ka ŋandiinta kama. Yeezu Kirisita me abe a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la zuk ka dila. ³⁰ Wa a ta yaalika ale ba ka nna yegayega, dii nyiŋ la ti a nye se ka wa nyiŋka la. ³¹ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanja po dila po dila po dii ayen, "Dila nyiŋ la, ku a fe kama ate nidɔa basi wa ko ale wa ma abe wa ge ate wa ale wa powa a chim nuru yen." ³² Wa susugi ale bo ŋmarisika de po. Mi be ale seba ku kiri ale dii la ale, Nipɔk ale wa chora ale ba chim bunyi dii la, a sak ti kama ayen Yeezu Kirisita ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la meena me ka bunyi. ³³ Ku be ka dila nama me jigi ayen, ku a fe kama ate choroba a yaali ba pooba a se ba ale a yaali ba dek dii la abe, pooba me a te ba choroma zula.

6

¹ Nama baai ale ka bisa la, ku a fe kama ate ni a zuli ni koba ale ni maba du la ku ka wa man a magsi ayen ni a nye. ² Naawen a jam pa wa sinsanŋa pi wa a te Moosis kama dila po dila po. Sinsanŋa po diniyi a weeni ayen, "Nama a te ni koba ale ni maba zula." Sinsanŋa de a jam le dii ate Naawen a liŋ pa peka a maa gum du la. ³ Wa peka a jam weeni kama ayen, "Ni daa te ni nyamma zula, ni le nya nyiŋyɔgsa abe ni boro ate ku beni tenja zuk."

⁴ Nama baai ale ka koba ale maba la, ni kan pa nyeka tuemɔa a nya ni bisaŋa zuk, dii nyiŋ la ni dan a nye dila, ba sue le ŋa puuri ale ni. Alege, ni a nya ba zuk abe ni a sak ba, abe ni a kaam ba ase Nyɔnɔwa ale sak ti dii la.

⁵ Nama baai ale ka yom la, ku a fe ate ni a te baai ale soa ni la zula nna yegayega abe ni a va ba noa ale ni popo meena ase ni a va ka Yeezu Kirisita la. ⁶ Yom ba gela a kasim a tom ka nna yegayega ba nyamma nimbie po, alege ba dan ga basi ba ale cheŋ, ba kan ŋman a tomu. Ku a fe kama ayen ba kan a nye dila. Ni be seba ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni yɔgyɔgla de. Dila nyiŋ la ni kasim pii nyiŋ a tom dii ate wa a yaali la a te wa. ⁷ Ni a tom ni tuimaŋa ale supeentik, dii nyiŋ la ni kan tom a te daa nurubisa nyiini, alege ka Nyɔnɔwa maara. ⁸ Ni be seba ayen ni dan poom ka yom yaase ni daa yomma alege ni a tom tuimmanja a te wa, wa le tuni ni ni tuimaŋa nyiŋ.

⁹ Nama baai me ale ka yom nyam la, ni a poli ayen nama ale ni yomma meena a ta ka nyonɔ wanyi waai ale bo wenyamazuk la. Dila nyiŋ la, ku a fe ate ni a nya ba zuk nalimnyiini abe ni kan a nyigsi ba. Buusa boka jigi, Naawen daa waai ale a yaali nuruba ba gela ale a basi ba gela la.

¹⁰ Dii nyin la nama ale ti Nyɔnɔwa ale ka bunyi la, ni бага kama a tuesi wa pagrimu yegayegaka gela. ¹¹ Ni dan kasim a a nya pagrim buui ate Naawen pa a te ni la jigi, Velinwendika a kan бага a paasi ni dii po dii po. ¹² Boan nyin, ti kan yaali Naawen pagrimu ayen ti a kpalim ale ka nuruba, alege ti a yaali ayen ti a kpalim ale ka chichiri pagrisa ale pagritana togotoga ale a tom tuim kasim a a bo wenɔmazuk la. ¹³ Dila nyin, ni kpesi yik Naawen pagrimu a tanla nalimnyiini, ate dabioku a dan jam abe ni бага a nak de dachiaka meena meena.

¹⁴ Dila nyin, ni gomsɔ ni dek kenken ale wensie ase chiakgbain ale bobi ni chaasa la, abe ni basi ate welensa lik ni kuusa, ¹⁵ abe ni kasim gomsɔ magsi ate ni pa Naawen wannɔ ase nuensa la ate a sak nuruba Naawen wamaɔsaɔa wie. Ni dan sak ba ate ba wom ɔa, Naawen a le te ba suyɔgini.

¹⁶ Diipo meena wuu, ni basi ate ni siaka a chim ase naab gbain la ate ni pa lik ni dek ate Sitaana dan ton wa pieɔa abe ɔa kan nyɛ ni wariya. ¹⁷ Abe ni pa ni varibasika ate ni nya la, a chim zuchiak, abe Naawen wannɔ me a chim gebi kpieɔ kaai ate Naawen Chiika a te ni la. ɔala a le basi ate ni nak a de ni dachaasaɔa. ¹⁸ Ni kasim a puusi a te Naawen wienɔ de nyin, ate wa бага a maari ni. Ni basi ate wa Chiika a sak ni dii ate ni ayen ni puusi a te wa la. Ni kpesi ni dek nalimnyiini abe ni ta suduɔni nna yegayega, abe ni a puusi a te wa ate wa maari wa nuruma meena. ¹⁹ Ni be ɔman a puusi Naawen a te mi me, ate wa te mu popo pagrim ate maa sak nuruba yegayega wa wamaɔsaɔa wie. Naawen jam pa wa wamaɔsaɔa a suk kama a ta jam paari jinla, ate wa yaa yeeri ɔa a ta nyini peelim yɔgla. ²⁰ Nuruba ale yik mi a lik Naawen wamaɔsaɔa de nyin alege m za ka Yeezu nanɔkula po. Ku be magsi kama ayen maa sak baai meena ale bo dela jigini la Naawen wamaɔsaɔa wie meena abe m kan peri dini me la yaase m chali yɔgsum.

²¹ M seba nama ale a yaali ayen ni wom mi ale a tom dii la kama. Ka dila nyin ale soa ate mi a tom Tikikus ni jigi. Wa ka ti vaanɔaama po wanyi waai ate ti ta yaalika ale wa ate wa a tom ti nyɔnɔwa tuimaɔa me nalimnyiini la. Ka wala le wa weeni sak ni mi me ale a tom ate ku a cheɔ dii la. ²² Ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni ni tama ale a tom dii la ate ku te ni nyinɔbiiri ate nama me a tom ni tuimaɔa a cheɔ.

²³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le basi ate ni meena ale ni vaanɔaama meena ate ni ta siaka ale ba nalimnyiini, a boro ale suyɔgini abe ni ta yaalika ale siaka ale chaab nna yegayega. ²⁴ Naawen niaunɔku le boro ale baai meena ale ta yaalika ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita la, yaali kaai ale kan ta kpeglimka la.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FILIPAI DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl, ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Mi ale nuru waai ate ba a wi ayen Timoti la ate ti chim Yeezu Kirisita tomteeroba la a puusi nama ale ni kpanja ale ni maarima baai meena ale ka Naawen nuruba a bo Filipai tenka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyɔgini.

³ Mi kasim a poli ni wie kama ale a puusi Naawen a te ni. ⁴ Mi dan boro a puusi a te ni, mi sui a nyeem a kasim a peenti ka nna yegayega. ⁵ Dii nyin la, a ta nyini dii po ate nama a wom Naawen wamaɲsaɲa wie la, ni nyeem a kasim jam a maari mu kama ate maa weeni nuruba wa wie. ⁶ M seba ayen Yeezu Kirisita a dan pilim jam, Naawen a yaa le nueri tuim njaai ate wa poom a linj boro a tom ni jigi la. ⁷ Ku nala kama ate mi kasim ta ni wie m sunum po nnala, dii nyin la mi ta yaalika kama ale ni nalimnyiini. Ba dan yik mu a ta ga lik a yaase mi ale za Naawen wamaɲsaɲa njaan a sak nuruba ayen nja ka wensie la, Naawen a kasim a maari mi ale nama me kama. ⁸ Naawen ka mi seero ayen mi a biisi ka wensie, ase m nin weeni ayen yaali kaai ate m ta ale ni la a nyini ka Yeezu Kirisita sunum po.

⁹ Dila nyin la a zaani dii po ate tama wom ni la, ti kasim a puusi Naawen a te ni kama ayen yaali kaai ate ni ta ale chaab la, le kasim zuak yegayega. Daa dila nyiini abe ni seba ka me a nmasi zuek wie meena po, ¹⁰ ate ni nyeem a бага a lueri wa wensie siuku abe ni a va ku. Ni daa nye dila ate Kirisitawa a nman pilim jam, ni le бага a tu wa ale welensa ale kan ta kaasunɔa wa jigi ya. ¹¹ Yeezu Kirisita a le maari ni ate ni chim nuru mansa nna yegayega. Nuruba a le nya nama tuima ale ka dii la a yaali ayen ba a pak abe ba a te Naawen zula.

¹² M suaata, maa yaali kama ayen m weeni a sak ni ayen ba le yik mi a lik dii la a basi kama ate Naawen wamaɲsaɲa a tagli nuruba yegayega jigi. ¹³ Siiza sojima ale a limsi mi la ale baai meena ale bo dela la a seba kama ayen ba yik mi a lik ka mi ale a va Yeezu Kirisita la nyin. ¹⁴ Nyaku de nyin, Yeezu njaanviirima ba yega a jam ta sunum pagrik ayen ba a sak nuruba Naawen wamaɲsaɲa wie.

¹⁵ Nuruba ba gela baai ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruba kama Yeezu Kirisita wie, alege baai me ale kan ta nyuri ale mi la a sak nuruba wa wie a maari mi. ¹⁶ Baai ale a maari mu la a yaali mu kama ale seba ayen ka Naawen ale pa mi a zaani dela jigini ayen m za wa wamaɲsaɲa wienja njaan. ¹⁷ Baai me ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruma Yeezu Kirisita wie ale ka ba noa po wie nyiini. Ba ka butueta nyam ale a yaali ayen ba nye ate m nmasi a nam yegayega a gum m ninammu de po likka dɔkku de po.

¹⁸ Alege dila a kan kaasi. Ba gela a sak nuruba Yeezu Kirisita wie kama ale ba popo meena, alege ba gela me a sak ba wa wie ale ba noa po wie nyiini. Ku peenti mi sui kama, dii nyin la nuruma de meena buyewa a basi kama ate nuruba wom Yeezu Kirisita wie. ¹⁹ Ku be nman peenti m sui dii nyin la, mi seba kama ayen ba le jam a yeeri mi likka dɔkku de po a basi boan nyinja nama puusaɲa ale Yeezu Kirisita Naawen Chiika maarika le basi kama ate ba yeeri mu. ²⁰ M le potim a yaali dii ale m sunum meena ale ta yiila ale di la ale m kan tom m tuima a kpeeri dii po dii po. Mi a yaali kama dii po meena wuu ayen ale yɔgyɔgla de, m kasim ta nyinbiiri

nna yegayega a tom ate ku ta zula a jam Kirisita jigi dii meena wuu m kpi yoo mi an kpi yoo. ²¹ Boan nyiṅa, m boka kiri ale boa? M boka kiri ale m kasim a va Yeezu Kirisita nalimnyiini, dii nyiṅ la m dan kpi m le bo ale wa. Kula a zunchoṅa kama. ²² Alege mi ze kuui dek ate mi yaa m lueri la, ase m nin diem ta nyuvuri, a бага a tom tuimmaṅsa yegayega a te wa a gum du yaa, m nin kpi. ²³ Wienja de ṅayewa a daani mu kama nna yegayega m sunum po. M kasim a a yaali kama ayen m kpi a ga bo ale Yeezu Kirisita. Kula a zunchoṅa m teṅzuk de boka kama, ²⁴ alege ku ka wamaṅ nalimnyiini ate m boro ale ni a zunchoṅa gaam m nin kpi. ²⁵ M seba ayen ku a magsi kama ate m bo ale ni ate m бага a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu abe ni sue a peenti nna yegayega. ²⁶ M le dan jam ayen m ṅman bo ale ni, nama a le zak m zuk a zaani abe ni a te Yeezu Kirisita pimpaṅk mi nyiṅ.

²⁷ Yogyogla de, wamaṅka ale, ni basi ate ni boka a va ale Kirisitawa sinsaṅṅa ale a weeni dii la ate m dan poom a jam ni jigi nwuli a yaa se m beni ale ni wie womka, m le seba ayen ni ta noai yeṅ kama ale chaab ale kpesi za magsi me. M le ṅman seba me ayen ni nina a muni ka nna yegayega ayen ni a sak nuruba Naawen wamaṅsaṅa ṅaai ale basi ate ba a ta siaka ale wa la. ²⁸ Ni kan pooma a chali ni dachaasaṅa yogsum ale maga dek me la. Nyaku de a le sak ba ayen Naawen dek a le jam dai yeṅ po a nya ba kaasunṅku abe wa nye ate ba kan ta kiri ya. Ku le sak nama me ayen wa le jam a vari ni ni tuimbaataṅa po a kasim basi kama meena meena. ²⁹ Boan nyiṅa, Naawen an basi kama ate ni ta siaka nyiini ale Yeezu Kirisita alege wa basi kama me ate ni a nam wa nyiṅ. ³⁰ Yogyogla de ni gum mi po ate ti nye kpaṅka, kpaṅka kaai ate nama a wom ale mi a kpaṅka la. Be ka kala ale la ate me diem a kpaṅka.

2

¹ Yeezu Kirisita waai ate nama a va la a le basi ate ni pagra ale wa yaalika ale nama le ka dii la a le te ni suduṅni. Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeṅ ale chaab, wa le maari ni ate ni a yaali chaab abe ni ta jiiṅ me ale chaab. ² Maa saalim ni kama ayen ni basi ate ni popola meena a chim bunyi abe ni kasim a a yaali chaab nna yegayega. Ni dan a nye nyaku de, ni a basi kama ate mi sui a kasim a a peenti nna meena meena. ³ Ni kan chim bu tueta nyamma abe ni kan a nak kuusa a poli ayen nama zuak gaam ni chaaba, alege nama dek a ti an seba ni dek yik ka. ⁴ Ni kan a poli ni dek ṅanta nyiini wie, alege ni a poli ni vaanchaab ale ba ṅanta jigi wie. ⁵ Ku a fe ate ni ta popola ṅaai chaab ate Yeezu Kirisita jam ta la:

⁶ Wa jam ka Naawen alege wa kan jam a yaali ayen wa ta pagrim a soa ase wa le jam ka dii la ate ba chim bunyi. ⁷ Wa jam pa wa le ka dii la kama a basi ṅaṅ ale ge a chim tomteerɔ ase nuru biik la. ⁸ Wa jam ka nuru waasi ale seba wa dek yikka la ale a zuli Naawen noai a kpi jabarimu nyiṅ.

⁹ Dila nyiṅ ale soa ate Naawen a zak wa a zaani niṅ ale te wa yue dii ale zuak a gaam yue meena la, ¹⁰ ate baai meena ate Naawen a nye ate ba bo wennaṅzuk ale teṅzuk meena la ayen ba meena jam kpi dunduna teṅ wa niṅ a te wa zula. ¹¹ Ba meena a le nyini peelim weeni ayen, Yeezu Kirisita ale ba Nyɔnɔ. Ba dan nye dila, ku le te wa Kowa Naawen zula.

¹² Dila nyiṅ la, m dek doaba, ase mi ale jam bo ale ni la, ni a zuli mi noai, alege yogyogla de ate mi ṅman karo ale ni la, ku magsi ka ni deema a zuli mi noai nalimnyiini. Ni pii nyiṅ nalimnyiini a tom wa tuimaṅa ale

kpazinagsuk ate wa vari ni ni tuimbaatanja po a basi. ¹³ Naawen abe ale kasim bo ni suniimaanja po a tom la, wa a yaali kama ayen ni a tom wienja de njaai ale a te wa supeentik la. Wa be a te ni pagrimu me kama ate ni tom dii ate wa a yaali ayen ni tom la.

¹⁴ Ni a tom wa tuimaanja abe ni ka a njuuni ale ni vaanchaaba a yaa se ni ta nampaga ale chaaba. ¹⁵ Dila ale basi kama ate ni welema ni suniima po abe ni kan ta kaasun Naawen nimbie po, dii nyinj la ni ka wa bisa. Baai ale ka tuim kaasima nyam a kasim a tom tuimbaata nna yegayega la, a boro a gilim ni kama. Ni basi ate ni tuimmanjanja a nyagsi ba sunsun a se chinmarisanja ale a nyagsi dii la. ¹⁶ A sak ba ayen Naawen a yaali kama ayen wa pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Ni daa nye dila ate Yeezu Kirisita a nman jam, ni le zak mi zuk a zaani. Dii nyinj la, tuim njaai meena ate mi a tom a te ni la, a kan chim kayiowa.

¹⁷ Mi a dan poom kpi nama siaka nyinj, ku a nye ka nna ase m pa m dek a kaab te ka Naawen la. Ku be dan ka dila mi ale nama meena ta ka supeentik. ¹⁸ Siuk kula po ku a fe kama ate nama jam gum mi po ate ti maa chaab a ta supeentik.

¹⁹ Ti Nyonowa Yeezu Kirisita dan te siuk, ku kan beni ale ge ate m tom Timoti ni jigi ate wa dan nman pilim jam mi jigi, abe wa ta ni wie a jam paali a sak mu, ate ku te mu nyinjbiiri. ²⁰ Wala nyiini ale bo ale mi dela ate wa ninj a maa bo ale ni a gum mi po. ²¹ Baai ale tali bo dela ale mi la, ninj a bo ale ka ba dek wie po, alege ba ninj ka ale Yeezu Kirisita wienja. ²² Alege ni meena seba Timoti ale ka nuru man la kama. Ni be nman seba me mi ale wa ale a maa chaab a tom dii nna ase biik ale ka ko la a sak nuruba Naawen wamanjanja wie. ²³ Dila nyinj la, m dan ga seba wie a le na nye dii ni jigi la, m kan beni ale ge tom wa ni jigi ya. ²⁴ M ta siaka ale Nyonowa kama ayen ku kan beni alege ate mi dek a бага jam ni jigi ya.

²⁵ Maa poli ayen ku magsi kama ate m tom ti vaanchowa wanyiwa ate ba a wi wa ayen Epaforodaitus la, ate wa jam ni jigi. Wala ate nama jam linj tom wa ayen wa jam a maari mu la. Wa le jam la, wa kasim a pii ka nyinj nna yegayega ate mi ale wa a boro a tom nalimnyiini ale chaab dela jigini. ²⁶ Wa kasim a yaali kama nna yegayega ayen wa nman jam ni jigi a nya ni. Ku jam kasim a daani wa kama wa popola po nama ale wom ayen wa jam ka nyinyogsa la. ²⁷ Ku ka wensie ayen wa ale jam kan ka nyinyogsa la, ku jam tali ka maga dega ate wa kpi, alege Naawen jam ta jirim ale wa kama ate wa nman nya nyinyogsa. Naawen a jam ta jirim ale mi me kama, dii nyinj la wa dan jam kpi kama ni sui te kaasi ka nna yegayega, wie njaai ale gilim mu a daani mu la po. ²⁸ Ka dila nyinj ale soa te maa yaali ayen m tom wa ate wa jam ni jigi yogyogla de la. Wa dan jam ate ni nya wa ni sue a le peenti abe mi me dek sukaasunku a be. ²⁹ Wa be dan jam ni jigi ate ni nya wa, ni tuesi wa nalimnyiini ale masim, dii nyinj la ti Nyonowa nyinj. Ni a te nuru baai meena ale a nye a se wala la zula, ³⁰ dii nyinj la wa, pa ka wa nyuvuri da a tali maga ate wa kpi Yeezu Kirisita tuimaanja nyinj ayen ku te mu maari kaai ate nama dek an бага a te mi la.

3

¹ M suaata, ni basi ate ni sue a peenti ti Nyonowa nyinj. Mi linj nmarisi weeni ni ka wari alege maa yaali ayen m nman nmarisi ka dila degadega, ku be kan daani mi, dii nyinj la, ku le maari ni kama ate ni kan lo. ² Ni kpesi ni dek ale baai ale gebi ba yuanga ale a tom tuimbaata ale ge ba a yaali ayen ba gebi nama me yuanga la. ³ Ba ale a gebi ba yuanga dii la a kan va ku siuku ale ka dii la. Naawen a kan yaali ayen tama a gebi ti dek dila,

dii nyin la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaŋa po, ate ti baga a zuli wa ale wensie. Yogyogla de ka Yeezu Kirisita ale soa ti. Dila nyin la ti nman ka wari ale nuruba ale a tom ba tuima dii ale ba dek zupuuta la. ⁴ Ase ku dan ka wensie ayen, nyaŋa de nyeka ka wamaŋsa nalimnyiini, mi dek ate ta siaka ale ŋa kama a gaam waai meena. ⁵ Mi nyini ka Izrali buuni po, Benjamin dokku biik, dila la m kowa ka Juu. A se ba le jam a biak mi ate mi a nya daa ŋayopoi la, ale ba gebi mi yoani. Mi yaa le jam a chim la, ate mi yaa a chim nuru baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la po wanyi. Nuru bala a jam ka baai ale jam a va Juuma kisuktaŋa nalimnyiini la. ⁶ Nuru waai an diem a jam baga a weeni ayen mi diem a jam nye Juuma wari dinyi me la a kaasi ya. Dila nyin la, mi jam chim ka wayorisima nyonon wiera de po. Mi nina jam kasim muni kama ate mi daani baai ale a va Yeezu la. ⁷ Dila powa mi jam a poli kama ayen mi le nya nyuenta wiera de meena po kama alege yogyogla de ate mi a yaali ayen m seba Yeezu Kirisita la, m seba ayen ŋala meena a chim ka wakayaata mi jigi. ⁸⁻⁹ La wensie ate mi a weeni ayen jaab buuri meena ate mi ta la, mi an pa ba chim ŋanta dii nyin la, m dan seba ti Nyonowa Yeezu Kirisita, kula a gaam ŋantaŋa de meena kama nna yegayega. Ka Yeezu sebika nyin ale soa ate maa yaali ayen m va wa nyin a jogi jaab meena la. Dila nyin la, mi nya wari meena ase ka kinla la alege a yaali ayen mi ale wa a kasim a chim bunyi. Mi yaa ka wayorisima nyonon Naawen nin m le ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin. Ku be daa wari ate m nye nyiŋa yaase Juuma kisuktaŋa vaka nyiŋa. Yogyogla alege ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin ate Naawen weeni ayen mi ka wayorisima nyonon. ¹⁰⁻¹¹ M be nman a yaali kama ayen m seba Yeezu Kirisita dek nyiini nalimnyiini abe m ta pagrim buui ate Naawen a pa nak wa a yiti kum po la. M be nman a yaali me ayen m namu a kpi a se Yeezu la, ate Naawen a nak mi me a yiti kumu po ate m ga bo ale wa.

¹² Mi kan weeni kama ayen mi poom deri nya wiera de meena ate mi a poli ayen m nya la kama. M be kan weeni kama ayen deri ka nuru welen alege, m chali a de ka nin ayen nya ŋantaŋa de, dii nyin la ka dila nyin ate Yeezu Kirisita dek a yik mu a nyo wa nisima po. ¹³ M suaata, mi an deema a poli ayen m soa ŋantaŋa de, alege m pa m sunum meena a basi ka jaab wanyi jigi. Mi pa ŋaan nyin wiera a basi ka ŋaan, alege a pa m nina ale m popola meena a basi ka wa dii ale bo nin la po. ¹⁴ Mi popola a bo ka nin ayen m nya wannu de, be ka Naawen wiik Yeezu nyin ayen m nya nyuvuri dii ale bo wennmazuk la.

¹⁵ Tama baai ale paari Naawen siuku po la a magsi ayen ti ta ka popolaŋa de chaab. Alege baai a dan ta popola yoana Naawen ale basi ate ni min. ¹⁶ Wakpeeni meena ale, ni basi ate ti meena a va Yeezu a se ti a ale poom a va wa dii a ta jam paari jinla la.

¹⁷ M suaata, ku a fe ate ni a tomsi mi ale a va Yeezu Kirisita ŋaan dii la. Ti le jam bo ale chaab la, ti jam sak ni wa wie kama nalimnyiini. Ka dila ale soa ayen ni a tomsi mi dila. ¹⁸ Mi poom weeni nama wiera de a paari ka ku noa di choa ayen nuruba yegayega a zeri Yeezu Kirisita jabarimu wie sinsaŋa kama. Yogyogla de, m be nman a weeni nyaku de a sak ni kama ale sukaasun. ¹⁹ Naawen a za ayen wa kaasi bala chaama kama, dii nyin la ba nyin ka koarisana a chim ka ba bogluta. Ba ale magsi ayen ba a chali chivie ale wie ŋaai la ba ta ka kanjanta ale ŋa. Ba a poli ka tenzuk de wie nyiini. ²⁰ Tama ale ba a daa bunyi, dii nyin la tama ka Naawen dek wennmazuk po nuruba. Ti a limsi ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita waai ale vari ti ti tuumbaataŋa po a basi la ale nyinbiiri ayen wa basi dula jigini

abe wa nman pilim jam ti jigi ate ti tu wa. ²¹ Wa dan jam, wa le tagri ti nyinŋaŋa sii ale kan ta pagrim la a nye si ate si a nye a se wa dek nyinŋa kaai ale ta pagrim ale nalim yegayega la. Wa pagrimu de me a le basi ate wa tigi jaab buuri meena a ta jam wa jigi a soa ba.

4

¹ M suaata, mi kasim ta yaalika ale ni ka nna yegayega. Nama ka nuru baai ale a zak mi zuk a zaani la. Ni a nye ate m sui a peenti me. M dek suaata, mi a yaali kama ayen m weeni a sak ni dii ate nama ayen ni a va ti nyonowa abe ni kpesi yik wa a ta nalimnyiini la.

² Mi a saalim ti toama Yuodia ale Sintiki ale a va Nyonowa la ayen ba ta noai yey ale chaab. ³ Mi ale fi abe ale maa chaab a tom ale chaab la, mi a saalim ayen fi a maari nipooma de, dii nyin la, mi ale bala ale maa chaab me a naam ase ti ale sak nuruba Naawen wienja la. Kelement me ale baai meena ale va tama njan la, a nye ka dila degadega. Naawen be nmarisi ba yuenja a nyo njanvuuta yue gbanja po kama.

⁴ Nama baai ate ti Nyonowa soa ni la, ni basi ate ni suniimaŋa a kasim peenti nna yegayega ti nyonowa nyin. M be nman a weeni ni kama ayen ni basi ate nja peenti nna yegayega.

⁵ Ku kan beni ate Nyonowa nman pilim jam. Dila nyin ku a fe ate ni seba ni dek taka ale nuruba. ⁶ Ni kan basi ate wie a daani ni, alege ni puusaŋa meena po ni a te Naawen jiam ate wa pa nanta baai meena ate nama a yaali la a te ni. ⁷ Ni dan a nye dila, Naawen le basi ate suyogini dii ate nuru biik an бага minj bu kiri a chak la a jam ni suniima po. Nama baai ate Yeezu Kirisita soa la, a dan ta suyogini de, wabiok an бага a jam ni jigi ya.

⁸ M suaata, ni basi ate m pa dii meena ate mi a nmarisi la a gum chaab a weeni a sak ni. Ni pa ni popola kasim basi wie njaai ale ka wensie ale ta zula ale a magsi ale welema ale nala njaai me ale a peenti nuruba puusa ate ba a weeni ayen nja nala la. Ku be a fe kama me ayen ni kasim a poli wie njaai ate fi dan tom nja abe nja ta pimpauk jam ayen nja ka wamaŋsa la. ⁹ A se mi ale jam bo ale ni dii po la, ni wom mi sinsanŋa kama ale nya m tuimaŋa me ale jam ka dii la. Ni ba a poli mi sinsanŋa wie abe ni a tom ni tuimaŋa a se dila la. Ni be a tom dila, ate Naawen waai ale a te suyogini la, le boro ale ni.

¹⁰ Ti Nyonowa waai ale bo ale mu la, a basi kama ate m supeentik nna yegayega, dii nyin la ni nman sak mu kama ayen ni popola a diem bo ale mu kama. Ni jam a lij maari mu kama ate ku beni, alege ate yogyogla de ni yaa nman nya siuk ayen ni maari mu. ¹¹ Mi kan weeni nama kama ayen ka nanta ale posim mu. Ku dan poom ka dii mi jigi, mi a poli kama ayen nanta baai ate mi a diem ta la a zuak kama a te mu. ¹² M seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin baasa. M be seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin paga me. Juijui meena ate mi boro la m seba kom taka kama ale chakta me taka. ¹³ Yeezu Kirisita a pa ka wa pagrimu a te mu, ate m бага a tu wienja de meena.

¹⁴ Alege ku nala ka nna yegayega ale ni ale maari mu daani kaai po ate m boro la. ¹⁵ Nama Filipai demma, ni seba nalimnyiini kama ayen dii po ate mi lij sak nuru baai le jam bo tenj kaai ate ba a wi ayen Masidoniya po la, Naawen wamaŋsaŋa wie alege basi dula la nama nyiini ale maari mu siuku po. Nama me ale nya maarika mi jigi. ¹⁶ Mi ale jam bo Tesalonika po la, ni tom tiirim nanta a te mi kama a paari dii choa. ¹⁷ Mi kan potim a yaali ka ni tiirimu alege maa yaali ka Naawen le wa te ni nyuen tii a

magsi chaab ale ni tiirimu ate ni te mi la. ¹⁸ Ni tiirim buui ate ni pa te Epaforodaitus ate wa ta jam a te mi la, a deri gaam mi ale a yaali dii la kama. Nama ale nyɛ dii la a basi kama ate Naawen sui a kasim a peenti nna yegayega. Kula a nyɛ se ka Juuma ale yik dunsana a kaabi a te Naawen la. ¹⁹ Nama dek seba ayen Naawen ta nanta ka nna yegayega gaam taam. A se ni daa yaali jaab, wa le lueri ba po a ta va Yeezu Kirisita yonni nyin a pa maari ni. ²⁰ Naawen waai ale ka ti ko la, a ta zuli kama yegayega a ta a cheɗ dii po meena wuu. Ku be nyɛ dila.

²¹ Maa puusi Naawen nuruma baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la. Ti suaatana baai ale bo ale mi dela jigini la, me a puusi ni. ²² Naawen nuruma baai me ale bo tenka de po la, a puusi ni ale baai meena ale a tom nakpionku Siiza yenni po la, me a puusi ni. ²³ M be nman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Ɖool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te KOLOSE DEMMA La

¹⁻² Mi Ɖool waai ate Naawen a lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo la ale Timoti te meena suoku ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba bo Kolose tenƙa po la. Nama baai ale chim bunyi ale Kirisitawa la ka tama suaata.

Mi a saalim kama ayen Naawen te Kowa le niak ni abe wa basi ate ni boro ale suyogini.

³ Daa meena ate ti nyiem a puusi Naawen la ti a nye ti Nyonowa Yeezu Kirisita Kowa Naawen jiam kama. Ti nyiem dan boro a puusi Naawen, ti maari a puusi a te nama me kama. ⁴ Boan nyinŋa, ti wom ni siaka ale Yeezu Kirisita ale soa dii la kama ale ni yaalika ale Naawen nuruma ale soa dii me la kama. ⁵ Naawen tuntominj manƙa ale lij jam jam ni jigi diipo la ni jam wom yiila n̄aai ate n̄a jam pa te ni la kama. Dila nyin la ka ni siaka nyin ale soa ate ni a limsi jaab buui ate ni le nya la. Jabula abe bo ka wennyamazuk. Jaabjaab abe kan kaasi wa. ⁶ Ase diipo ate ni lij wom Naawen niaka wie ate ni sum seba ayen ku sum ka wensie la, a zaani dila powa a jam paari jinla, Naawen tuntominj manƙa a kasim ta ka wamanŋa nyiini a jam tenzuk de meena ase tuntominj manƙa ale kasim a nye dii a te nama a ta nyini da dii danni ate ni lij wom ka la. ⁷ Ni be wom Naawen niaunƙa wie kama ti tomteero choawa jigi. Wa ka waai abe ale sum ka Kirisitawa tomteero man a yaa tagri tama zuk a tom la. ⁸ Wa be weeni a sak ti me Naawen Chiika ale basi ate ni ta yaalika ale chaab dii la.

⁹ Dila nyin la, a ta nyini diipo ate tama wom ni wie la, tama kasim a puusi Naawen a te ni ka dila. Ti a juisi Naawen kama ayen wa le basi ate ni sum ta minchakka ale wa dek yaalika ale ka dii la. Abe wa sueri ni ale yam buui ale minchak kaai ate Naawen Chiika a te ni la. ¹⁰ Dila abe dan nye, ni le бага a boro a kasim a nye dii meena ate Nyonowa a yaali ate ku a te wa popeantik la. Ni nyeboka po, ni le kasim a nye ka wamanŋa nna yegayega togatoga ate ni a chim abe ni seba ayen ni sum seba Naawen kama. ¹¹⁻¹² Ti a saalim wa kama ayen wa le pa wa pagrim kpeemu a te ni ate ni бага zaani wie meena po ale chichiiba nalimnyiini. Abe ni kasim a te Naawen ti Kowa jiam ale popeantik dii nyin la, ka wala ale basi ayen ni nya siuk a maa nya n̄anta baai ate Naawen nuruma le nya la. Nuruma de abe bo ka Naawen naamu po juijui ate legi karo la. ¹³ Naawen vari ti kama a ta nyini legini po a ta ti nalimnyiini a ga jo wa naam buui ate wa dek biika a soa la. ¹⁴ Biika de nyin abe le soa ate wa vari ti basi, ale vonj ti wabaatanja a te ti.

¹⁵ Yeezu Kirisita waai ate ti a nya ale ti nina la alege an бага a nya Naawen ale ti nina la, a neensi ka Naawen degadega waai ate ti an бага a nya wa la. Ka wala ate Naawen a te wa kpanja jaab buuri meena po, ate wa zuak gaam ba meena. ¹⁶ Dii nyin la, Naawen wa ka wala nyin a nye jaab meena tenzuk de ale wennyamazuk, n̄an baai ate ti бага a nya ale n̄an baai ate ti an бага nya. Nyaba de meena gum chaab ale ka chichirisa pagrisana ale pagrata togatoga. Naawen wa ka Yeezu Kirisita a nye wienja de meena. Wa be nye ba te ka wala. ¹⁷ Kirisitawa de a lij boro kama alege ate Naawen nye jaab meena. Jaab meena abe nye ka noayen ale wa a yaa boro ba toga ba toga. ¹⁸ Kirisita bisana ale a tu chaab la be ale Yeezu Kirisita nyin ka ate wa dek yaa chim ba kpagi a

yaa ta ba vummu. Wala ale a nye ase Naawen bikpagi la ate wa nak wa a yiti kum po la. Wa nye dila kama ayen wa de jaab buuri meena niŋ. ¹⁹ Ku be jam ka Naawen dek popola ayen wa biika a yaa be ta wa dek Naawen nyeka ale ka dii meena la.

²⁰ Biika de nyiŋ abe ale soa ate Naawen yaa poli me a ta teŋka meena wa dek. Naawen va ka biika de kummu nyiŋ jabarimu zuk la, a basi ate nyemagsika ale nuru biik a yaa boro. Wa va ka wa kummu me nyiŋ a ŋman pilim soa jaab buuri meena teŋzuk ale wenŋmazuk.

²¹ Dila po dila po, ni an jam moata Naawen ya ate dila jam basi ate ni chim Naawen dachaasa dii nyiŋ la, ni jam a tom ka wabaata ale ta popola baata me. ²² Alege yogyogla de, wa biika kummu nyiŋ ate Naawen yaa de doata ale ni ayen ku basi ate ni chim nuru welensa wa niŋ. ²³ Ni dan nye dila, ku a fe kama ayen, ni ŋmasi yik ni siaka nalimnyiini a ŋmasi zaani nalimnyiini abe ni ta yiila ŋaai ate ni tara a ta nyini diipo ate ni wom Naawen tuntomika la. Ku be ka Naawen tuntomiŋ maŋka de nyiŋ ale soa ate mi Pool yaa chim tomteero. Teŋka meena abe ale doa a ga saari la, a wom tuntomiŋ maŋka de kama.

²⁴ Yogyogla de, mi poi be peenti ka nna yegayega ale ninam buui ate mi a nam a te ni la. Dii nyiŋ la, ka mi ninammu nyiŋ a le bu basi ate ni бага нуери Yeezu Kirisita ninam buui ate wa nam te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab. ²⁵ Be ka Naawen abe ale basi ate mi chim Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la tomteero ayen mi tom tuini de ate di ta wamaŋsa jam te ni. Tuini de ate mi ayen m tom la abe ale m mooli meena a sak nuruba Naawen tuntomika ale ka dii la. ²⁶ Tuntomiŋ maŋka de abe jam chim ka wasusugi dila po, dila po ate wa nye nurubiik jigi. Alege yogyogla de, wa yaa be basi kama ate di nyini peelim a sak wa nuruma. ²⁷ Wasusugi masika de ate Naawen a yaali ayen wa pa sak wa nuruma meena la ale la ate wa yaa poli ayen wa pa te ba. Wasusugini de abe ale ayen ni seba ayen Kirisitawa bo ale ni kama. Dila abe a sak kama ayen ni le maa nya Naawen zulaŋa kama. ²⁸ Dila nyiŋ ti be a sak waai meena ka Kirisitawa wie. Yam buui meena wuu ate tama ta la, ti pa ka bula a kaam ale a sak ba ayen ti dan бага abe ti ta ba wanyiwanyi ate ba chim baai siaka ale pagra ate ba chim bunyi ale Kirisitawa la a jam Naawen jigi. ²⁹ M le nye dii ate m бага nye nyaku de la ale, m kasim a tom kama ale a nam a pa pagrim kpiem buui ate Kirisitawa a te mu la a tom.

2

¹ Ni basi ate m weeni sak ni mi ale tom nna yegayega a te nama ale nuru baai me ale bo Laodisia la ale baai meena ale kan seba mi dek la. ² Mi a weeni nyaku de a sak ni kama ayen ku densi ba kpa ate ba jam jigi yen ale yaalika. Dila dan nye, wensie miŋchakka le basi ate ni sum seba nyaku de chak nalimnyiini. Nyaku de abe dan nye, ba le seba Naawen wasusugini ale ka dii la. Wasusugini de abe ale Kirisitawa dek. ³ Wala ale saafiik kaai ale бага a lagi Naawen Yammu ale wa seba chakka ale sugi juijui la ate ti a nya.

⁴ M be a weeni ni kama yogla ayen, ni kan basi ate waai a бага pa wie ŋaai ale kan daa wensie la a paasi ni. Ŋa dan poom a nye ase wamaŋsa la, ni kan siagi. ⁵ Alege boan nyiŋŋa, m karo ale ni, alege m boro ale ni kama Naawen Chiika nyiŋ. M sui be peenti ka nna yegayega ate m nya ni kasim chiib zaani nalimnyiini dii ale ni siaka ale Kirisitawa la.

⁶ Ase ni ale siak a te Yeezu Kirisita ayen wa ka ni Nyɔɔɔ la, ni be kasim chim bunyi ale wa. ⁷ Ni basi ate ni nina muni ale wa, ni pa ni nyeboka

meena a te wa, abe ni basi ate ni siaka ale wa a pagra ase ba ale jam sak ni dii la. Ni abe kasim a te wa jiam me.

⁸ Ni be kpesi ni dek ate waai a kan pa nuru biik pimpaasima yammu buui ale nyini nuruba jigi ale tenzuk ale wennyamazuk chichirisa jigi la ate ni chim yom. Ni pa yam buui nyiini ale nyini Kirisitawa jigi la. ⁹ Wie nyaai meena ale ta wari a nye ale Naawen la, a bo ka Kirisitawa ale wa ale ka nurubiik la jigi. ¹⁰ Ni be ta nyuvuri kama nalimnyiini ni le chim bunyiwa ale wa la nyinj. Wa ta pagrim ka nna yegayega a gaam chichirisa meena ale pagra la.

¹¹ Nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la, ku a nye ase nama gebi ni yuaŋa kama la. Daa ayen ka nuru bisa ale a gebi ba yuaŋa dii la, alege ka Kirisitawa dek ale gebi ni yuaŋa. Gebika de a sak kama ayen Kirisitawa vari ni a ta nyini beemu de buui ale ka tama dek biem la po a basi. ¹² Boan nyinjŋa, diipo ate ni tuesi soka la, ku a nye ase ba maa gu nama me ale Yeezu Kirisita kama la. Ku be nman a nye ase ni nman maa yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita la. Be ka ni siaka ale Naawen pagrimu ale soa dii la ate wa nak wa yiti kum po la. ¹³ Dila po dila po, ni ale jam kan ta siak la, ku jam a nye ase ni kpi kama la ni wabaatanŋa nyinj ale ni ale jam kan daa Juuba a ta Moosis Sinsanŋa la nyinj. Alege yogyogla de, Naawen yaa ta ni jam ka Kirisita jigi a te ni vum. Naawen voj ti meena wabaatanŋa a te ti kama. ¹⁴ Ti waba tii meena ale nmarisi doa ale ŋa sinsanŋa meena la, Kirisitawa ko ŋa meena a basi kama a pa ŋa kpi man Kirisitawa kummu jabarimu nyinj. ¹⁵ Jabarimu de zuk ale Kirisitawa basi ate chichirisa pagrim ale kpaga pagrimu a chim koa yaase kinla nyinj, a yaa basi ate waai meena nya ba chivie a sak ase wa ale ta pagrim.

¹⁶ Dila nyinj, ni kan basi ate nuru a te sinsanŋa a magsi chaab ale jaab buui ate ni le de yaase ni nyu, yaase da nyaai ale welema ale nyaai ale kan welema yaase chipaalika Tigini yaase wari a magsi chaaba ale Vuusum Danni. ¹⁷ Nyaŋa de meena ka chum da dii dai wie yisinta. Wensie wienŋa bo ka Kirisitawa jigi. ¹⁸ Ni kan basi ate nuru waai nya ni nueri a weeni ayen wa ta pagrim a бага a nya wie ase goadaasima la alege nama kan nya ŋa. Ni kan basi me ate waai ale a velim ayen wa a zaab wa dek kama la, ale waai me ale a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloma la, ni kan basi ate nuru wala choa a nya ni nueri ale wienŋa de chaaba. Boan nyinjŋa, nuru wala choa a kasim sueri ale ka kanjanta ale wa dek popola. ¹⁹ Wala choa abe pa Kirisitawa waai ale soa nyinjka meena a nya la a basi kama. Kirisitawa ale soa Kirisita bisanŋa ale a nye ase wa nyinjka la meena a nya ate ka a chim nalimnyiini ale ka kunanŋa ale kobanŋa ate ŋa a chim ase Naawen ale a yaali ayen nyinjka a chim dii la.

²⁰ Nama ale Kirisitawa a maa chaab kpi kama. Dila nyinj la, chichiri sii meena ale soa tenzuk de ale wennyamazuk de meena an nman soa ni. Be ka boan ale nman soa ate ni boka a nye ase baai ate Kirisitawa an soa tenka de zuk la? Ka boa le soa ate ni diem siak a te sinsak nyaai chaab ale a weeni ayen, ²¹ “Kan ta jaamu de” yaase “Kan lam jaamu de a nya” yaase “Kan tiri jaamu de yaase nwala”? ²² Sinsanŋa de chaab a biisi a magsi chaab ale ka jaab buuri meena wuu ate fi dan ga pa wa tom tuini, wa nman ka kiri dii la. Njala meena ka nuru biik dek ale dueni wa sinsanŋa a sak ŋa. ²³ Sinsanŋa njala chaab a nye ase ka ba yam buui ate ba tara a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloba abe ba a paasi ba dek ayen ba a zaab ka ba dek. Sinsanŋa njala maari a basi kama ate nuruba a namsi ba nyinŋa nalimnyiini. Nja an бага a nye ate fi a fe fi nyinjka ate fi kan tom wabiowa.

3

¹ Ni yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita. Dila nyin la, ni basi ate ni popola bo ale nanta baai nyiini ale bo wenjmazuk la. Dula jigini ale Kirisitawa kala Naawen jigi juga gen. ² Dila nyin ku a fe kama ayen ni pa ni popola meena a basi dula jigini, ni kan pa na a basi tenjuk de. ³ Dii nyin la, nama ale Kirisitawa a maa ka chaab a kpi ate ni nyuvoorja a yaa bo wa jigi Naawen jigi. ⁴ Ni vummu dek abe ale Kirisitawa. Wa be dan pilim nman jam, nama me le pilim nman jam kama ale wa a maa nya zula naai ate wa me le nya la.

⁵ Yogyogla de, ku be a fe kama ayen ni basi ate tenjuk de wie naai ale bo ni nyinjanja po a soa ni la, a kpi. Wie nala chaama ate mi a weeni la ale, nipok yonta bobigoom, danja tuima, nipok yaalik, wabaata yaalika nyeka wie ale butuom. Butuom nyam a nye ase ka bogluta kaabka la ase ba nin yaali ba nantanja a gaam Naawen. ⁶ Wierja de chaab nyin ate Naawen le ta supuurim ale baai meena ale kan a zuli wa noai la. ⁷ Dila po dila powa, nama dek kasim jam va ka nyaña de chaab a ate na jam soa ni.

⁸ Alege yogyogla de, ku a fe kama ayen ni pa nyaña de meena a basi. Wie nala chaab ase, supuurim, chaab kisika venta biisa, ale bibuloarisa meena wuu a kan nyini ni noa po a nyini. ⁹ Ni kan a velim a te chaaba dii nyin la, ni yuk ni nyekpakka a basi kama ¹⁰ ale ge yaa pa nyepaalik a tara. Nyin paalika de ate Naawen nye la, ale wa kasim ta a nye daa meena ate ka kan kpanjimu. Wa a nye dila kama ate ka a neensi wa dek ayen wa basi ate ni seba wa nalimnyiini a chak. ¹¹ Dila nyin la, waai ale kan daa Juu ale waai me ale ka Juu, ku daa togatoga, waai ale gebi wa yuari ale waai ale kan gebiya, ba ka bunyi, nicham ale baai ale bo goai po ale yom, ale baai ale kan daa yom, balá meena Kirisitawa soa kama. Wa be bo ale ba meena kama.

¹² Ni ka Naawen nuruba. Wa ta yaalika ale ni kama a yaa lueri ni a te wa dek. Dila nyin, ku a fe kama ayen ni pa jirim ale zula ale zaab m dek ale nmamnmam nyeka ale chichiiba ase gatta la a jo. ¹³ Ni ta jirim ale sudunji ale vonteka ale chaab diipo meena wuu ase ni wanyi a nin nye wari a kaasi wa choa. Ku a fe kama ayen ni a vorj a te chaab ase Nyonowa ale vorj a te ni dii la. ¹⁴ Nyaña de meena zuk, ni pa yaalika a vi du. Dii nyin la, yaalika ale a yik wie meena a niak chaab. ¹⁵ Suyogini dii ate Kirisitawa a te ni la, dila ale di maari ni ale wie naai meena ate ni ta a poli ayen ni nye la. Boan nyinja, ka suyogini de choawa ate Naawen wi ni a pa nyo jigi yen ayen ni a nye ase ni ka nyin yen la. Abe ni a nye Wein jam. ¹⁶ Ku a fe kama ayen Kirisitawa tuntomika ale ka masimu meena a bo ni suniima. Ni pa yam a sak chaab abe ni a kaam chaab. Ni pai Naawen wanni a yi yiila, ni a yi yi naai ale a pak Yeezu la ale yi naai ate Naawen Chiika a te ni ale ni suniima a nye Naawen jiam. ¹⁷ Wie meena ate ni a nye yaase ni a biisi, ni pa Nyonowa Yeezu yonni a nye ase ni ale pa wa yonni a nye Naawen ti Kowa jiam dii la.

¹⁸ Pooba, ku a fe kama ayen, ase Kirisita bisa la, ni a te ni choroma zula nalimnyiini.

¹⁹ Choroba, nama me ku a fe kama ayen ni a yaali ni pooma abe ni kan biisi ba a kaasi.

²⁰ Bisa, ku ka Kirisita bisa tuini ate ni kasim a zuli ni nyamma, dii nyin la, dila a te Naawen ka popeantik.

²¹ Nyamma, ni kan a nye ate ni bisaña sue a puuri. Ni dan a nye dila ba a jok ka nyinbiiri wie nyeka po.

²² Yomma, nama me a te baai ale soa ni la zula wie meena po. Ku daa ka ba ale a nya ni ase ni nin boro a tom tuini ayen ba ale a nya ni la abe ni tom ate ba yaali ni, alege ni a tom ale ni suniima meena dii nyin la, ni ale a te Nyɔnɔwa zula la nyin. ²³ Dii meena ate ni a tom la, ni a tom ale ni suniima meena ase ni a tom a te ka Nyɔnɔwa la alege daa nuruba. ²⁴ Ni a teeri Nyɔnɔwa a le wa pa tutuna ŋaai a te wa nuruma la, ŋala degadega ate wa le pa te nama me. Dii nyin la, Kirisitawa sum ale ni Nyɔnɔwa ate ni tom a te. ²⁵ Wakaasima nyeero meena, le nya wa tutuna kama a magsi chaab ale wie ŋaai meena ate wa nye la. Dii nyin la, Naawen pa ka buusa yena a bo waai meena.

4

¹ Yomma nyamma, ku a fe kama ayen ni ta nyemagsika ale wensie dii meena ate ni a nye ni yomma jigi la. Nama me abe a teeri ayen ni ta Nyɔnɔ me kama wenŋmazuk.

² M ŋman diem weeni a sak ni kama ayen, ni kan basi Naawen puusika, abe ni kpesi ni deka ale ni puusana, a nye Naawen jiam. ³ Ni maa puusi a te tama me ayen Naawen le te ti siuk nalun ate ti baga a sak nuruba we tuntomika kaai ale a biisi a magsi chaab ale Kirisitawa waai me ale chim wasusugi a te nuruba la. Boan nyinŋa, ka sinsanŋa de nyin abe ale soa ate mi bo likka dok nna la. ⁴ Ni maa puusi a te mu ayen Naawen maari ate m mooli wa wannu ate ku ŋmasi lagri a sak ba. Dii nyin la, ku magsi ka m nye dila.

⁵ Dii meena wuu ate ni a nye ale baai ale kan daa Kirisita bisa jigi la, ni a nye ale yam. Ni dan ga nya siuk diipo meena, ni nyiem a kpabi nwulinwuli ate ni nye wari dii ate ni a yaali ayen ni nye la. ⁶ Ni basi ate ni biik masa, abe ni seba ni nyiem ale ni a tulisi nuruba dii la.

⁷ Ti deka suoku Tikikus, waai, ale ta wensie tuima meena po a maa tom a te Nyɔnɔwa la, wala le weeni ni dii meena ale boro la magsi chaab ale mi ⁸ ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni a sak ni tama me ale bo dela a nye dii la ate ku te ni popeantik. ⁹ Ti deka suok manka Onesimos waai ale ka nama po wanyi a ta siaka nna yegayega la a maa va Tikikus cheena kama. Bala ale maa chaab a weeni ni dii meena ale a nye dela la.

¹⁰ Arisitaakus waai ale bo likka dok ale mi la, a puusi ni. Banabas suoku Maak me a puusi ni. (Mi a poli ayen m poom lin weeni ni ayen dai dii dai Maak a dan jam ni jigi, ni tuesi wa nalimnyiini.) ¹¹ Josua waai yoi di choawa ale Jasitus la, a puusi ni. Nuruma de batawa, Arisitaakus, Maak, ale Josua nyiini ale Juuba a va Kirisitawa siuku a maari a tom Naawen naamu tuimaŋa. Ba be kasim a maari mu ka nna yegayega.

¹² Nuru wanyi ale ŋman chim ni po wanyi wa yoi ale Epafiras. Wa ka Yeezu Kirisita tomteero po wanyi. Wa kasim a puusi Naawen daa meena a te ni kama, ayen wa maari ni ate ni ŋmasi zaani nalimnyiini ale ni siaka a chim Kirisita bisa baai ale pak ale ba siaka a sum chim Kirisita bisa a tom Naawen ale a yaali dii la. ¹³ Mi deka pa nina maa nya wa tuimaŋa ate wa tom nalimnyiini dii Laodisia ale Erapolis tenŋana po la kama. ¹⁴ Ti dogtawa Luuk ale Diimas ma chaab a puusi ni.

¹⁵ Puusi ti suaataŋa ale bo Laodisia la, nalimnyiini a te mu. Mi a puusi Nimfa ale Kirisita bisaŋa ale a nye tuka wa yenni po la nalimnyiini. ¹⁶ Ni dan karim gbanŋa nueri, ni pii nyin ate ni basi ate Kirisita bisaŋa ale bo Laodisia la maa wom ka wiŋa. Fi dan nye dila me, tuesi gban kaai ate Laodisia demma me le te fu la a karim. ¹⁷ Abe fi weeni Akipus me ayen

mi weeni wa ayen, “Seba chak ate fi nueri tuin dii ate Nyɔnɔwa te fu ayen fi tom la a nueri.”

¹⁸ Ni a teeri choarimaɲa ate ba pa bobi mu la wie. Mi Pɔɔl dek ale pa m nisima a ɲmarisi wienɲa de ayen, Pɔɔl a puusi ni.

M be ɲman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A N̄marisi A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl, ale Silas ale Timoti ale a n̄marisi gban̄ka de a puusi nama baai ale a va Yeezu n̄aŋ Tesalonika teŋka po la. Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen ale soa ni.

Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

² Ti a te ti Kowa Naawen jiam ale a puusi a te wa kama daa meena nama nyin̄, ³ ale a weeni a sak wa ni ale a tom wa tuimaŋa ale nin muna dii la, dii nyin̄ la, ni ta ka siaka ale yaalika ale wa nna yegayega. Ni ta yiila kama me ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale a va wa. Yiilaŋa de abe basi kama ate ni va wa ale chichiiba. ⁴ Ti suaata, ti seba ayen Naawen a yaali ni kama, ate wa lueri ni a te wa dek dii nyin̄ la, ⁵ ti ale liŋ a sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, ku jam daa tama dek noa po wie nyiini ate ti weeni sak ni. Naawen Chiika ale pa pagrim a nyo ŋa po. Dila ale soa ate ni wanyi me la a jam ka chichama ale ŋa. Ni jam nya ti ale boro ale ni dii la kama nama nyin̄, ⁶ ate ni tomsi tama ale ti Nyɔnɔwa. Nuruba jam basi kama ate ni jam a nam nna yegayega dii nyin̄ la, ni ale jam siak a te Naawen wamaŋsaŋa la. Alege Naawen Chiika a jam basi ate ni sue a peenti ka yegayega. ⁷ Dila abe ale soa ayen nama ale a va Yeezu dii la, ku magsi ka baai ale jam bo teŋ sii ate ba a wi ayen Masidoniya ale Akaaya ate ba ta siaka ale Yeezu la, a va nama ale a va wa dii la. ⁸ Ni ale jam ta Yeezu wamaŋsaŋa a cheŋ ga weeni sak ba wa wie la, baai meena ale jam bo dula jigini ale jigi meena la, a wom ni wie kama ni ale jam siak a te Naawen dii la. Ti be kan n̄man a yaali ayen ti weeni ni wari a sak nuruba ⁹ dii nyin̄ la, ba dek a weeni sak ti kama ayen ti ale jam ni jigi la, ni jam tuesi ti kama ale wom ti wien̄a ale basi bogta kaabka ale a va Naawen waai ale ka wensie nyɔnɔ ale kasim boro taam wuu la, ¹⁰ ale a tom wa tuimaŋa ale a limsi wa biika Yeezu waai le wa basi wen̄mazuk abe wa n̄man pilim jam teŋzuk la. Ka Naawen ale jam nyɛ ate wa yiri kum po. Wa ka waai ale a vari ti a basi Naawen le za wa te nuruba waalika la po.

2

¹⁻² Ti suaata nama dek seba ayen dii po ate ti jam cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Filipai la, teŋka de nuruma a jam a nyɛ ti ka biem ale ge jam a le ti me. Ti ale jam Tesalonika teŋka po la, ni nuruma me a jam nyɛ ti ka dila degadega alege Naawen jam den̄si ka ti kpa ate ti jam бага a sak ni wa wamaŋsaŋa. Nama dek abe seba kama ayen ti an jam sak ni ka kinla nyin̄ŋa. ³ Wamaŋsaŋa ŋaai ate tama a jam saalim ni ayen ni wom ŋa la, ŋa meena a jam ka wensie. Ti popolaŋa me a jam ka popola maŋsa. Ti be kan jam a yaali ayen ti paasi ni kama. ⁴ Alege ti jam a biisi ka wie ŋaai ate Naawen a jam a yaali ayen ti biisi la, dii nyin̄ la, wa dek seba ti chak kama ate wa yaa te ti siuk ayen ti a sak nuruba wa wamaŋsaŋa. Dila nyin̄ la ti kan yaali ayen ti biisi ate nuruba supeentik alege ti a yaali ayen ka Naawen supeentik. Wala dek ale seba ti popola ale ka dii la. ⁵ Nama dek seba ti ale jam sak ni dii la kama. Ti an jam a biisi ka ti noa po nyiini a paasi ni ayen ni yaali ti. Tama kan paasi nuruba ayen ti nya ŋanta. Naawen ale ti seero wien̄a de po. ⁶ Ti an jam a yaali pimpauk ni jigi ya,

yaase nuruba ba chaab jigiiya. ⁷ Ti dan jam a yaali ayen ti nye pagrim ni jigi a nya nanta, ti te jam бага a nye dila kama, dii nyin la, ti ka Kirisita tuimtomdoba. Alege ti ale jam bo ale ni la, ti jam a nya ka ti dek zuk ale jaab buuri meena ale ge jam ta ni ale jirim ase nipok ale a nya wa bisa zuk ale jirim dii la. ⁸ Dii nyin la, ti jam marij ni ka nna yegayega. Ku jam daa Naawen wamaɲsaɲa nyiini ate ti jam a yaali ayen ti pa sak ni. Ti jam poom a yaali me ayen ka ti pa ti dek nyuvoorja a te ni. Ni jam bo ti suniima po ka nna yegayega. ⁹ Ti suaata, ni бага a teeri ti ale jam a tom yok ale kantuen dii ate ti ga jiak la, ti jam a nye dila ayen ka ti jam бага a sak ni Naawen wamaɲsaɲa ate ti kan jam daani ni ale ɲandiinta yaase jaabjaaboa.

¹⁰ Nama ale Naawen ale tama seeroba ayen, ti ale jam boro ale ni la, ti an jam nye ni wari wariya ayen ni бага nya ti kaasurja. ¹¹ Ti jam a nya ni zuk kama wanyiwanyɲi ase bimbaansa koba ale a nya ba bisa zuk dii la. ¹² Ti jam te ni ka nyinbiiri ale denji ni kpa ale maa weeni ayen ni a tom tuim ɲaai le ɲa peenti Naawen sui la. Wa wi ni kama ayen ni jam jo wa naamu ale wa nyagsika yegayegaka po.

¹³ Daa meena tama me a nye ka Naawen jiam dii nyin la, ti ale jam ni jigi a weeni Naawen wamaɲsaɲa a sak ni la, ni jam wom ɲa kama ale siak ayen ɲa daa nuruba wie, ɲa ka Naawen dek wie. Ku be sum chim ka wensie ayen ɲa ka Naawen dek wie. Wa be pa wa wienja a te ka nama baai ale ta siaka ale wa la ayen ɲa a tom ni nyeboka meena po. ¹⁴⁻¹⁵ Ti suaata, wie ɲaai ale nye Naawen ale Yeezu Kirisita ɲaanyirima jigi baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Judia la, ɲala degadega ale nye nama me jigi dula. Nama dek nuruba ale jam daani ni nna yegayega ase Juuma ale jam daani Yeezu ɲaanyirima Judia tenka po la. Juuma lin jam ko ka Naawen biisiteeroma ale ge yaa ko ti Nyonowa Yeezu. Ba gela jam basi kama ate ti nya ninam nna yegayega ale vi ti a yiak ti a basi. Nuruma de an peenti Naawen suiya. Ba ka nuru meena dachaasa ¹⁶ dii nyin la, tama jam a yaali kama ayen ti sak baai ale kan daa Juuma la Naawen wamaɲsaɲa ate Naawen vari ba ba tuimbaataɲa po a basi, alege Juuma a jam pii ka nyin a kasim a daani ti ayen ti basi ti sinsarja. Ba ale a zeri nna la, ba ɲmasi a tom ka tuimbaata yegayega a gum ba ale lin tom tuim ba tii la po. Alege yogyogla, Naawen me sui ale a puuri ale ba.

¹⁷ Ku ale jam a fe ayen ti basi chaab togatoga la, ti sue a jam kaasi ka nna yegayega. Ku be beni maga kama alege ti an diem бага a ɲman nya chaaba. Alege ti diem a poli ni wie kama. Ni kasim bo ka ti suniima po, ate ti yaa pii nyin yegayega ayen ti ɲman jam a nya ni. ¹⁸ Ku jam daa bunyi ate mi Pɔɔl, a jam pii nyin ayen m ɲman jam nya ni, ku jam paari ka dii choa alege, ka Sitaana ale jam lik siuk ate ti an jam бага a jamya. ¹⁹⁻²⁰ Ku meena wuu ka nama nyin, daa nuru yonta nyinja ate ti a yaali ayen ti jamu. Ti ta yiila kama ayen ti Nyonowa dan ɲman pilim jam ti le ta ka kanjanta, ale supeantik abe ti a kuulim ayen ti ka nak deeroba ti Nyonowa Yeezu nin nama nyin.

3

¹ Dila powa ti jam limsi kama a jiak alege ti an jam wom ni wariya. Dila nyin la, ti dek jam poom gomsɲi kama ayen ti wari ten kaai ate ba a wi ayen Atens la, ² ale ge yaa tom ti suoku Timoti ayen wa jam ni jigi. Mi ale wa maa chaab a tom ka Naawen tuimaɲa ale a weeni a sak nuruba Naawen wamaɲsaɲa ɲaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la. Ti tom Timoti ayen ka wa jam denji ni kpa abe wa a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ³ ni kan pa ni ɲaaj a te Naawen siuku vaka nuruba ale a

daani ni la nying̃a. Nama dek seba ayen ku a fe kama ayen baai ale a va Naawen siuku la a nam. ⁴ Tama ale jam bo ale ni la, ti liŋ jam weeni ni kama ayen Naawen le te nuruba siuk ate ba basi ate ni nya ninam. Dila sum nye kama ase ti ale poom jam a weeni ni dii la. ⁵ Ku ale jam a daani mi nna yegayega nama nying̃ la, m jam tom ka Timoti ayen wa jam nya ase ni ka se, ase ni diem ta siaka ale Yeezu yaase ni ka. M jam ze ku ale ka dii la, ase da dii dai Velinvendika a nye ni a nya ate ni va wa noai ale ge basi ate ti tuimaŋa de meena kaasi ale ka kiriya.

⁶ Timoti be jam ni jigi kama ale nman pilim jam tama jigi. Wa ale ta wapaali n̄aai a jam weeni sak ti la, n̄a masa te ti kama. Wa jam weeni sak ti ni ale ta siaka ale Yeezu dii ale a yaali nuruba me la. Wa weeni sak ti ni ale diem a teeri ti wie dii ale a yaali me ayen ni nya ti ase tama ale a yaali ayen ti nya nama me dii la. ⁷ Ti suaata, ti diem bo ka daanika ale ninam po, alege ni ale ta siaka dii la a te ti ka nying̃biiri ate tama me a tom. ⁸ Ni ale n̄masi zaani ale ni siaka ale ti Nyɔnɔwa nalimnyiini dii la te ti ka nying̃pagra ale nyuvuri. ⁹ Yɔgɔgla de ti ze ti le ti nye Naawen jiam dii la, dii nying̃ la ti dan biisi ni wari ale wa, ti sue a kasim a peenti kama daa meena. ¹⁰ Yok ale kantuen̄ meena ti a puusi a te ka Naawen ale ti suniima meena ayen wa maari ate ti nman jam nya ni, ate ti nman sak ni a gum du ase ti ale liŋ jam sak ni Yeezu vaka dii la.

¹¹ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu a dan te ti siuk ti le jam ni jigi. ¹² Ti Nyɔnɔwa le maari ni ate ni ta yaalika a zuak nna yegayega ale chaab ale nuru meena ase tama ale a yaali nama dii la. ¹³ Ni dan a yaali chaab dila, ti Nyɔnɔwa Yeezu le maari ni ate wa ale wa sabiiloma meena a dan jam, ni le бага a zaani ti Kowa Naawen niŋ ale sunum welensa, ate wa kan nya kaasun̄ ni jigiya.

4

¹ Ti suaata, tama jam sak ni ni le ni nye dii a va Naawen ate wa sui peenti la kama. Ni be kasim wa ka dila. Alege ti a saalim ni ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi nying̃ ayen ni kasim nman a va wa dila nalimnyiini a gum du. ²⁻³ Nama бага teeri ti ale jam pa ti Nyɔnɔwa Yeezu pagrimu a sak ni dii la? Nama dek seba Naawen ale a yaali dii la kama. Wa a yaali kama ayen ni pa ni dek meena nalimnyiini a te wa abe ni basi nipooba yaalika ale niɔaba yaalika. ⁴ Ku a fe kama ayen nama niɔama a seba nye magsi kaai ate ni le nye a ta nipok ate ni nyeka a peenti Naawen sui abe ka peenti nuruba sue me la. ⁵ Ni kan a yaali nipooba kinla nying̃a ase baai ale kan seba Naawen la. ⁶ M le a weeni dii a magsi chaab ale niɔa ale wa a nye nipok jigi dii la, waai kan nye wari a kaasi Kirisita biik choa suiya, a yaase wa nya wa nueri. Dii nying̃ la, ase ti ale poom a liŋ weeni ni dii la, ayen waai dan kan a nye nipok a magsi a yaase wa a nye wie a kaasi wa Kirisita biik choa sui, Naawen le jam te bala chaab ka waalika. ⁷ Naawen an lueri ti ayen ka ti a tom tuimbaatan̄a de chaaba, ale ge wa lueri ti kama ayen ti chim nuru welensa. ⁸ Dila nying̃ la, waai ale a zeri ti sinsan̄a de la, wa kan zeri ka nuruba ale a sak dii la, alege wa a zeri ka Naawen waai ale pa wa Chiika a te ni la.

⁹ Ku an magsi ayen m nman n̄marisi te ni a weeni ni le ni nye dii a ta yaalika ale chaab la, dii nying̃ la, Naawen a liŋ jam sak ni nna kama. ¹⁰ Ti seba ayen ni a yaali Yeezu n̄an̄viirima baai meena ale bo Masidoniya ten̄ka po la, alege ti a saalim ni kama ayen ni a nye dila nalimnyiini a gum du, ¹¹ abe ni nye ni popola ate ni boro nna chim. Ni kan pa ni dek a nyo ni vaanchaab wie po. Ni a de ni dek nying̃ wulum n̄andiinta me ase ti ale liŋ

jam sak ni dii la. ¹² Ni dan a va nyeka de, baai ale kan ta siaka ale Yeezu la, le te ni zula, ate ni kan nman a nya nuruba ayen ba te ni nanta.

¹³ Ti suaata, ti a yaali ayen ka ni seba ku wensienja a magsi chaab ale baai ale kpi la, ate ni popola a kan kaasi ase baai ale kan ta yiila Yeezu jigi la. ¹⁴ Tama abe ta yiila kama boan nyinja, ti ale ta siaka ayen Yeezu kpi kama ale nman yiri kum po la. Dila degadega ate Naawen le nye ate baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la, a yiri kum po ate ba maa chaab a boro ale Yeezu.

¹⁵ Ti a sak ni ka ti Nyonowa ale sak ti dii la. Da yen po, ti Nyonowa le nman pilim jam. Wa dan jam, tama baai, ale vua la, ku a fe kama ayen ti kan de baai ale kpi la ninja. ¹⁶ Da dila danni, nuruba le wom ti Nyonowa lueluku ale Naawen sabiiloma kpagini lueluku ale Naawen damunika peerika ate ti Nyonowa dek nyini wenjmazuk a sinj cheena ate baai ale jam ta siaka ale wa alege kpi la, a yiri kum po. ¹⁷ Wa yaa le deri tigi tama baai ale tali a vua la, ate tama yaa yiri a jueli chinmaanja po a tu ti Nyonowa dula. Ti le kasim bo ka wa jigi taam wuu. ¹⁸ Ni a weeni wamanjana de a sak chaab ate ku te ni nyinbiiri.

5

¹ Ti suaata, ku an magsi ayen ti nmarisa a weeni ni diipo ate wienja de meena le nye la, ² dii nyin la, nama dek seba chak kama ayen dai dii ate ti Nyonowa le nman pilim jam la, ku le nye ase ka zue ale a jam yok dii la.

³ Da dila danni nuruba le weeni ayen nyinyogsa ale jaab buuri meena a magsi kama, ate ba kan chali yogsum ale jaabjaaboa alege, kaasunj le deri jam cha ba kama nna yegayega. Danni le deri jam kama ase nipok puuk nyono ale kan seba diipo ate puuka le dom la. Ba wanyi me la a kan nyini kaasunju de po a nyini. ⁴ Alege nama ti suaatana a seba Yeezu a le wa nman pilim jam la kama, dila ale soa ate ku kan cha ni ase zue jamka ale a cha ni dii la. ⁵⁻⁶ Dii nyin la, tama meena ka daa legi po, ti bo ka kantuenj po. Dila nyin la, ku an magsi ayen ti dua a goa ase baai ale kan seba Yeezu ate ba dua a goa dii la. Ni basi ate ti yiri wenzuk a zaani abe ti kan a diini.

⁷ Dii nyin la, tama meena ka legi po, ti bo ka kantuenj po. Nuru baai ale a goa la, a goa ka yok, baai me ale a nyu daam a buk la, a nyu a buk ka yok.

⁸ Alege tama ka nuru baai ale a tom ti tuimaja kantuenj la. Dila nyin la, ni basi ate ti yik ti dek. Ase soji ale a gomsa wa dek a chenj kpalinj po dii la, ku a fe kama ayen ti gomsa ti dek ale siaka nalimnyiini ale yaalika, abe ti ta yiila ayen Naawen le vari ti a basi. ⁹ Naawen an lueri ti ayen ka wa bu buusa a mini ti, alege wa lueri ti kama ayen wa vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Wa va ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin ayen wa nye dila a te ti. ¹⁰ Yeezu kpi ka tama nyin, ayen wa dan nman pilim jam, tama meena baai ale diem vua la, yaase baai ale kpi la, tama ale bala meena le ta ka nyuvuri a bo ale wa. ¹¹ Nnala nyin ni be a te chaab nyinbiiri abe ni a maari chaab ate ni siaka a pagra ase ni ale a nye dii pooma la.

¹² Ti suaata, ti a saalim ni ayen ni a zuli nuru baai ate ti Nyonowa a lueri ayen ba chim ni kpaga a tom nalimnyiini a te ni abe ba a kaam ni la. ¹³ Ni a te ba zula yegayega abe ni a yaali ba tuimaja ate ba a tom la nyin. Ni ta noayen ale chaab me.

¹⁴ Ti suaata, ti a weeni ni kama ayen ni kaam nyinworuk nyamma, abe ni a te baai ale a chali yogsum la nyinbiiri, abe ni a maari baai siaka ale kan soa dii la, abe ni ta chichiiba ale nuru meena. ¹⁵ Ni wanyi me la kan tom tuimbaata a tuni tuimbaata. Ni pii nyin ate ni kasim a tom tuimmarja nyiini a te chaab ale nuru meena.

¹⁶ Ni ta supeentik daa meena, ¹⁷ abe ni a puusi a te Naawen daa meena, ¹⁸ abe ni a te Naawen jiam wari buuri meena ale a nye ni la. Dii nyinj la Naawen a pa nama ale Yeezu a gum ka chaab, dila abe ale soa ate Naawen a yaali ayen ni a nye dila.

¹⁹ Ni kan a kasi Naawen Chiika tuimaŋa. ²⁰ Ase da dii a boro kama ate Naawen le pa nuru wanyi a biisi ale ni. Dila abe dan nye, ni kan deri a zeri nuruwa ale biisi dii la. ²¹ Ni poli ŋa nya ase ŋa sum nyini ka Naawen jigi ya. Ni ŋmasi va ŋaai ale ka wensie la, ²² abe ni zeri ŋaai ale a basi ate ni a tom tuimbaata meena wuu la.

²³ Mi a puusi a te ka Naawen waai ale a basi ate ti a boro ale suyogini la, ayen wa le basi ate ni chim nuru welensa nalimnyiini wie meena po, abe wa nya ni chiisaŋa ale ni nyiŋsaŋa zuk ate ni kan ta kaasunɔa diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ŋman pilim cheena la. ²⁴ Naawen waai ale wi ni ayen ni jam wa jigi la, le nye dii ate mi a juisi wa la a te ni dii nyinj la, wa ka wensie nyɔnɔ.

²⁵ Ti suaata, ni a puusi Naawen a te ti meena,

²⁶ abe ni puusi ti suaataŋa meena nalimnyiini.

²⁷ Mi, Pɔɔl ta ka ti Nyɔnɔwa pagrimu ate mi a weeni ni ayen ni karim gbanɔka de a sak Yeezu ŋaanviirima meena baai ale bo dula la.

²⁸ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

Gbanj Kaai Ate Pɔɔl A Nɔmarisi A Saa Siyewa A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl ale Silas ale Timoti ale a nɔmarisi gbanjka de a puusi nama baai ale a va Yeezu Tesalonika tenjka po la. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale soa ni. ² Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyɔgini.

³ Ti suaata, daa meena ku a fe kama ayen ti a te Naawen jiam ni nyin. Ku be magsi kama ayen ti a nyɛ dila, dii nyin la ni siaka a kasim a zuak ka nna yegayega ate ni yaalika ale chaab me a zuak nna yegayega. ⁴ Dila ale soa ate ti a weeni Yeezu nɔanviirima jigi meena ate ti a chej la ayen ti ta kanjanta ale ni kama. Dii nyin la nuruba nyɛ kama ate ni a nya ninam nna yegayega alege ni diem yik ni dek kama a ta siaka nalimnyiini ale Naawen.

⁵ Wienja de meena a sak kama ayen Naawen buusaɔa ka wensie buusa. Ni be ale yik ni dek nalimnyiini ni ninammu po dii la, Naawen le weeni kama ayen ni yaa magsi wa naam buui nyin ate nuruba basi ate ni a nam la po joka kama. ⁶⁻⁷ Naawen wensie buusaɔa ale nna. Ti Nyɔnɔwa Yeezu le nyini wenjmazuk Naawen jigi a sinj a pa wa dek a sak nuruba. Dila po wa Naawen yaa le basi ate ni namka ale tama namka a nueri ate ti nya vuusum. Wa le pa waalika a te nuru baai ale jam soa ate ni a namu la. Wa ale wa sabiilo pagroma ale maa chaab ⁸ a jam ale bolimjiaik. Nyaku de a dan nyɛ Naawen yaa le basi ate baai ale a zeri Naawen ale kan va wa wamaɔsaɔa nɔai ale a biisi ti Nyɔnɔwa Yeezu wie la, a nya waalika. ⁹ Naawen le yeeri ba wa boka jigini ale wa zuli pagrika jigini ate ba nya ninam buui ale kan ta kpeglimka la. ¹⁰ Wienja de le nyɛ ka da dii danni ate ti Nyɔnɔwa ayen wa nɔman pilim jam la. Baai meena ate wa lueri ate ba ta siaka ale wa la, le te wa ka zula nna yegayega abe ba nya wa ase nuru kperikaliik la. Nama me le jam bo ka ba po a te wa zula dii nyin la, ni ta siaka ale Naawen wamaɔsa nɔai ate ti jam sak ni la kama.

¹¹ Dila ale soa ate daa meena ti a puusi Naawen ayen wa gomsɔi ni a magsi nyɛ bo kaai choa ate wa wi ni ayen ni boro la. Ti a puusi me a te wa kama ayen wa le pa wa pagrimu a nyɛ ate ni popola nɔai ate ni a poli ayen ni chim nuru maɔsa la, ale ni siaka kaai ale a basi ate ni a tom tuimmaɔsa la meena a nɔmasi chim wensie nalimnyiini. ¹² Siuk kula po ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi le nya zula nama nyin ate nama me a nya zula wa nyin. Nyaku de a le nyɛ kama dii nyin la, ti Naawenni ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ta jiiirim ale ni kama.

2

¹ Mi a yaali ayen m nɔman weeni yɔgyɔgla a sak ni ka diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le nɔman pilim jam ate tama ale wa a tu chaab la wie. Ti suaata, ti a saalim ni, ² ayen nuruba a dan weeni ayen ti Nyɔnɔwa pilim jamka danni a paari kama ni kan basi ate ku deri daani ni ni popola po yaase ni sue. Nuru bala chaab a dan weeni ni ayen ka Naawen ale weeni ba ayen ba weeni ni dila, a yaase ba sak ni dila a yaase ba karim ka gbanj ate ka weeni ayen ka tama ale nɔmarisi ka ayen Nyɔnɔwa pilim jamka danni a paari kama, ni kan wom ba biiga. ³ Nuruba a dan poom a nyɛ diidiiya ni kan basi ate ba бага paasi ni. Ku wensienja jigini ale,

da dila dannu a kan de niŋ a jamu. Ka nuruba yegayega a le ba liŋ zeri Naawen vaka ate Gaasa Nyɔɔwa me waai ate ku a fe ayen wa cheŋ bolim buui ale kan maari a kpimsi po la, a nyini peelim. ⁴ Gaasa Nyɔɔwa de a le jam weeni kama ayen ŋanta baai meena ate nuru a puusi a te la, ka ŋan kayaata, abe wa weeni me ayen wa ka waai ale gaam ba meena la. Wa le poom a maa jo Naawen Puusika Yenni po a kali a weeni ayen wa ka Naawen.

⁵ Ni baga a teeri diipo ate m jam boro ale ni la? M jam weeni ni wienja de meena kama. ⁶ Alege jaab ale boro a nye ate wienja de an diem nyeya. Nama dek seba jaamu de kama. Da dii ate Naawen a lueri la a dan paari, wa le pa wa deka sak. ⁷ Nuruba a deri poom boro a tom ka tuimbaata, alege nuruba yegayega a ze ku kiri ya. Dii ale chien ayen di nye la, a kan nye yegayega yogyɔgla ase ka jaab buui ale a kasi di nyeka yegayega la a nin cheŋ ⁸ ale ge ate Gaasa Nyɔɔwa a yaa nya siuk a nyini. Alege ti Nyɔɔwa Yeezu a dan ŋman pilim jam, wa le ko wa ale wa ŋanni po vuusumu. Wa nyagsika ale kaasi wa me. ⁹ Gaasa Nyɔɔwa a le liŋ pa ka Sitaana pagrimu a tom pimpaasima wakperikaliisa nna yegayega, ¹⁰ abe wa pa pimpaasima meena a paasi baai ate Naawen seba ayen ba le kpi la, dii nyiŋ la ba ale ba wa wensie siuku ate ba nya varibasika la ba zeri kama. ¹¹ Dila ale soa ate Naawen le basi ate ba popolaŋa a tagri ate ba ta siaka ale venta wie. Wa le nye dila kama ate ¹² baai meena ale zeri wensienja ale ge ate ba sue a peenti ale tuimbaata tom ka la, wa le bo mini ba ate ba kpi.

¹³ Ti suaata, ku a magsi ti a nye Naawen jiam kama daa meena Nyɔɔwa ale a yaali ni la nyiŋ. Naawen de niŋ a lueri ka nama a yaa basi ate wa chiika pagrimu a vari ni basi ale basi ate ni chim nuru welensa ni siaka ale wensie nyiŋ. ¹⁴ Ti ale jam sak ni Naawen wamaŋsaŋa la, wa jam wi ni kama ayen ni nya varibasika de ate da yeŋ ni ta ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita zulaŋa. ¹⁵ Ti suaata, dila nyiŋ la, ni ŋmasi za giŋgiŋ abe ni va wensie sinsak ŋaai ate ti jam bo ale ni a sak ni ale noa a yaase ku ŋaŋnyin ate ti ŋmarisi gbaŋ a sak ni la.

¹⁶⁻¹⁷ Ti Kowa Naawen a yaali ti kama ale kasim a te ti nyinbiiri taam wuu ale basi me ate ti ta yiila nalimnyiini wa niaka nyiŋ. Ti a saalim kama ayen wa ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita le deŋsi ni kpa abe ba te ni pagrim ate ni kasim a tom abe ni a biisi wamaŋsa nyiini.

3

¹ Wie ŋaai ate mi a biisi a kpeglim la ale nna. Ti suaata ti a saalim kama ayen ni a puusi Naawen a te ti ate ti baga a nye ate ti Nyɔɔwa wamaŋsaŋa a tagli jigi meena, ate nuruba a ta siaka ale ŋa abe ba te ŋa zula me ase nama ale a nye dii la. ² Ni a puusi Naawen me ayen wa vari ti a ta nyini nuru baai ale a tom tuimbaata la nisa po, dii nyiŋ la, nuruba yegayega a ka siaka ale wamaŋsaŋa.

³ Alege ti Nyɔɔwa ka wensie nyɔɔ. Wa le pa wa pagrimu a te ni abe wa vari ni Velinwendika jigi a basi. ⁴ Nyɔɔwa abe basi kama ate tama seba chak ayen ni a tomka dii ate ti weeni ni la, ni abe le kasim a tom ka dila.

⁵ Nyɔɔwa ale basi ate ni miŋ wa yaalika ale chichiibaŋa ate wa te ni la nalimnyiini.

⁶ Ti suaata, ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita yonni nyiŋ ate ti a weeni ni wienja de meena. Ni kan pa ni dek a gum chaab ale baai ale ta nyiŋworuk, ale kan va sinsak ŋaai ate ti sak ni la. ⁷ Nama dek seba kama nalimnyiini

ayen ku magsi ka ni a tom dii ate ti jam bo ale ni a tom la. Ti jam ka nyinjworuwa. ⁸ Ti jam a tom ka nna yegayega yok ale kantuen meena, ayen ti de ti de dek nyinj wulumnjanta. Ti an jam a yaali ayen ni a nam tama nyinjna. Dila ale soa ate ti nyiem tuni njandiin tii meena ate ni jam a te ti la. ⁹ Ku jam magsi kama ayen ni soa ti noai njandiinta, alege ti an jam nye dila, ti jam a de ka ti de wulum njanta ate ku sak ni le ni nye dii a tomsi tama la. ¹⁰ Ti ale jam boro ale ni la ti jam weeni ni kama me ayen waai a dan kan a yaali tuima tomka, wa kan a de njandiinta.

¹¹ Boa nyinjna, ti wom ayen ni ba gela ka nyinjworuk nyam a pa ni dek a nyo nuruba wie po. ¹² Ti a weeni ba kama ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yoi nyinj ayen ba basi ate ba nina muni ate ba a de ba dek wulum njanta abe ba a tom ba tuima chim.

¹³ Ti suaata, ni kan jia ale tuimansa tomka. ¹⁴ Nuru a dan bo ni po ate wa kan yaali ayen wa va dii ate ti njamarisi gbanka de po la, ni njansi nya wa chak. Ni kan basi ate wa maa gum ni po, dila le basi ate wa nya chivie. ¹⁵ Ni kan nye wa jigi ase wa ka ni dachiak la, alege ni pii nyinj ate ni tagri wa popola ate wa va ni siuku ase wa ka ni suok la.

¹⁶ Ti a saalim ti Nyɔnɔwa waai ale ka suyogini nyɔnɔ la, ayen wa le bo ale ni meena ate ni kasim boro ale masim wie meena po.

¹⁷ Mi, Pɔɔl a puusi ni. Mi dek ale a njamarisi wienja de ale m yonni a kpeglim. M gbanšana meena mi a nye ka dila.

¹⁸ M be njman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A N̄marisi A Te TIMOTI La

¹ Mi, Pɔɔl ale a n̄marisi gban̄ka de. Baai ale lueri mu ayen m chim tuimtomdo la, ale, Naawen waai ale ka ti varibasido la ale Yeezu Kirisita waai ate ti ta yiila wa jigi la. Bala ale maa chaab a lueri mu.

² Mi a n̄marisi gban̄ka de a te ka fi, Timoti m biika waai ate mi a sak fu ate fi ta siaka ale Yeezu Kirisita la. Naawen ti Kowa ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita ale niak fu abe ba ta jirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale syɔɔgini.

³ Mi a yaali ayen ka fi wari Efisos ten̄ka juijui ate fi boro yɔɔyɔgla de la. M daam poom weeni fu ka dila dii po ate m jam a cheŋ Masidoniya ten̄ka la. Dii nyiŋ la, fi dek seba ayen nuruba ba gela ale bo dula jigini a sak venta wie. Weeni ba ayen ba basi dii ate ba a sak la. ⁴ Weeni ba ayen ba pa sunsueliman̄a ale ba daa meena kokpien̄sa wie sinsan̄ŋa a basi, dii nyiŋ la, ba sinsan̄ŋa a nyɛ ate ka nuruba a nak nampaga ale chaab daa meena. Ba ale a nyɛ dii la, a kan basi ate nuruba a tom ale siaka Naawen ale te ba dii ayen ba tom la.

⁵ Mi a weeni fu nna kama ayen nuruba ta sunum welensa ale popola man̄sa ale Naawen abe ba ta wensie siaka ale wa. Dii nyiŋ la, nyaku de meena a basi ate ba a ta ka yaalika. ⁶ Nuruba ba gela a basi nyaku de meena kama alege daa meena a kasim a nak nampaga kayaata. ⁷ Bala chaab a yaali kama ayen nuruba a jam ba jigi a bek ba Naawen sinsan̄ŋa wie ate ba yaa sak ba. Alege, ba dek ze wie n̄aai ate ba a biisi ale seba chakka la kiriya.

⁸ Ti seba ayen Juuma Sinsan̄ŋa nala kama, ase nuruba a nin pa n̄a a tom n̄a ale a weeni dii la. ⁹ Naawen an pa wa sinsan̄ŋa a te ka baai ate wa nyɛ ate ba chim wayɔrisima nyam la. Wa pa n̄a a te ka nuru baai ale kan a va n̄a ale a zeri Naawen noai la baai ale kan a yaali Naawen wie womka la, ale baai ale kan daa welensa nyam la ale baai ale a ko nuruba ale maara a ko ba dek koba ale ba maba, ¹⁰ ba a bobi nipooba a goa ale a yaali nidɔaba bobi goom, a ylk nuruba a ta cheŋ ga a da a nyeem a biisi venta wie, ale a pe a velim ale a tom tuim n̄aai meena ale kan a va wensie siuku sinsan̄ŋa la.

¹¹ Wensie sinsan̄ŋa a bo ka Naawen waman̄san̄a po, ate Naawen a pa te mi ayen m mooli Naawen dii ale a ta zula ale a niak nuruba la wie.

¹² Mi a te Nyɔɔwa Yeezu Kirisita jiam, dii nyiŋ la, wa jam seba mu a chak kama ate wa yaa lueri mu ayen m chim wa tomteero. Wa pa wa pagrimu me a te mu ayen mi a tom wa tuiman̄a. ¹³ Dila po mi jam a kaasi ka wa yue, ale a le wa ale a daani wa yegayega. M jam ka siaka ale wa. Dila ale soa ate m jam ze m ale jam a nyɛ dii la. Alege Naawen a jam ta jirim ale mu, ¹⁴ ale a maari mu yegayega wa niaka nyiŋ ayen m siak a te wa ate ku nyɛ ate m ta yaalika ale nuruba. Siaka de ale yaalika de abe nyini ka Yeezu Kirisita jigi, dii nyiŋ la, tama ale wa a yaa ka bunyi.

¹⁵ Ka wensie ale magi me ayen nuruba siak a te nyaku de ayen Yeezu Kirisita a jam ten̄zuk de meena ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi ate ba va Naawen. Mi dek jam a tom ka tuimbaata a gaam nuru meena ¹⁶ alege, yɔɔyɔgla de Naawen a yaa ta jirim ale mu kama. Ka boan

nyinj ate wa nye dila mi tuimbaata naaboa jigi ya? Wa nye kama ayen Yeezu Kirisita ale ta chichiiba nalimnyiini ale mi dii la, ku le sak ka baai a le ba jam ta siaka ale wa la ayen wa le nye ka dila degadega ba jigi ate ba me nya wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Basi ate ti a pak Naawen daa meena abe ti a te wa zula. Wa ka ti Naab waai ale kasim boro dii po meena wuu la. Wa ka wanyi dekki. Nuru an baga a nya wa. Ku be nye dila.

¹⁸ M biik Timoti, m nman a weeni fu kama dii ate m lij weeni fu ayen fi nye la, m be pa a nyo ka fi nisima po. Fi baga teeri dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi fi wie la? M be a weeni fu kama ayen fi pa ba wienja ate ba biisi magsi chaab ale fu la ate nja te fu pagrim ate fi a tom tuimanja nalimnyiini a te Naawen. ¹⁹ Abe fi siak te wa nalimnyiini a va wa ale popola manja. Nuruba ba gela an va wa ale popola manja ate ba pa njan a te nja ate ba siaka a deri kaasi. ²⁰ Nuruba bayewa Yimenyus ale Alezanda a jam maa ka ba po. Mi ale pa ba a nyo Sitaana nisima po ayen ba zamsi yam ate ba kan a le Naawen ya.

2

¹⁻² Yogyogla de mi a yaali kama ayen ni a nye Naawen jiam abe ni a salim wa a puusi a te waai meena ale nalima ale baai meena ale a nya ti zuk la. Puusi Naawen ayen wa maari ba ate ti meena a boro ale suyogini abe ti a va Naawen nalimnyiini abe ti a zuli wa. ³ Ti dan nye nna meena ku a peenti Naawen ti Varibasisowa sui kama. ⁴ Wa a yaali ayen ka waai meena ate nya varibasika ba tuimbaata po ate ba jam va wa a seba wa wensienja. ⁵ Dii nyinj la Naawen ka dinyi. Nuru yenj abe a le baga ta Naawen ale nuru biik a jam jigi yenj ate ba a niak chaab. Nuru yenka de abe ka Yeezu Kirisita. ⁶ Wa zaani ka nuruba meena nanjula po a kpi a te ba ayen wa vari ba ba tuimbaata meena po a basi. Da dii danni ate Naawen le weeni varibasika de wie a sak nuruba la a paari kama ate wa yaa weeni a sak ba. ⁷ Dila ale soa ate wa lueri mi ayen m chim wa tuimtomdo a ga sak nuru baai ale kan daa Juuba la. Ayen m ga a sak ba ate ba ta siaka ale wa abe ba seba wa wensienja. Wie njaai ate mi a biisi la ka wensie. Mi daa velinvendika.

⁸ Dila nyinj ate mi a yaali ayen jigi meena nidobama ale va Naawen nalimnyiini la, a puusi Naawen. Ba kan ta supuurim ale nampaga nakka ale chaaba. ⁹ Mi a yaali me ayen nipooma a kan a jo gatta ase nidobayalisa la, alege ba a jo ba gatana ale yam. Ba kan pa ligra yegayega a da njanta a bobi ba zuk zuisanja, abe ba kan a su ni felima njaai diak ale pagra la, abe ba kan a jo garuk tii diak ale pagra la. ¹⁰ Alege ku nala kama ate ba basi ate tuimmanja a tagri ba nalimu yaalika koalimanja. Dii nyinj la, ba a va ka Naawen. ¹¹ Ku a fe kama ate nipooba a seba ba dek yikka nalimnyiini abe ba nye nna chim a wom sinsanja. ¹² Mi kan siak ayen nipooba a sak nidobaba yaase, ba ta pagrim nidobaba zuwa. Ba a nye chim. ¹³ Dii nyinj la Naawen a lij nye ka Adam ale ge ku njanjnyinj a nman nye Iiv. ¹⁴ Sitaana an jam paasi Adam, ka nipowa ate wa jam paasi ate wa kaasi Naawen sinsanja. ¹⁵ Alege nipok a dan boro a biak bisa, Naawen a nya wa zuk kama ase wa nin kasim ta siaka ale wa ale ta yaalika ale sunum welenj ale seba nyemagsika.

3

¹ Ka wensie ate nuruba weeni ayen nuru a dan poli wa sunum po ayen wa a tom Kirisita bisanja ale a tu chaab la kpagi tuima, ku be ka wa naluj

ate wa a yaali. ² Ku a fe ate wa chim nuru maŋ waai ate nuruba kan nya wa wakaasuŋ la, abe wa ta nipok yeŋ nyiini, abe wa a nye chim chim abe wa a yik wa dek, wa chim yam nyɔɔ, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yeri, abe wa baga a sak nuruba me. ³ Ku a fe ayen wa kan chim danyuirik ale kpaliŋ nyeero, abe wa kan a yaali ligra ale wa popola meena ku a fe ayen wa seba wa dek yikka daa meena, abe wa chim suyɔgini nyɔɔ. ⁴ Abe wa baga a nya wa dɔkdemma zuk nalimnyiini ate wa bisana a siak wa noai abe ba a zuli wa. ⁵ Nuru a dan kan baga a nya wa dɔkdemma zuwa, wa le nye ka se a nya baai ale a va Yeezu Kirisita la? ⁶ Waai me ale chim Kirisita biik ate kuna diem beni la, kan chim Kirisita bisa kpagiya. Wa dan deri chim kpagi nwuli, wa a ta ka kanjanta ate Naawen a no mini wa ase Velinwendika la. ⁷ Ku a fe kama me ayen ni lueri nuru waai ale a nya zula nuru baai ale kan a va Yeezu Kirisita la jigiyi. Kan daa di, chum dii po wa le nya chivie ate wa pa wa dek a nyo Velinwendika baruku po.

⁸ Siuk kula po, ku a fe me ate Kirisita bisana ale a tu chaab la maaroma a tom ba tuimaŋa ale ninmuna. Ba kan chim noa buye buye nyamma. Ku a fe kama me ayen ba kan chim danyuirisa, abe ba kan va venta suite a nya nyuenta. ⁹ Alege ku a fe ayen ba a ta popola yena ale wensie ŋaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate ŋa nyini peelim la. ¹⁰ Kirisita bisana a lij zamsi ba a nya, ate ba dan kan ta wariya ba yaa chim ba maaroba. ¹¹ Siuk kula po ku a fe kama me ayen ba pooma nyeka a nala, ba kan chim bumbobriba, ba yik ba dek nalimnyiini abe ba ta wensie wie meena po. ¹² Ku a fe ate maaro a ta nipok yeŋ nyiini abe ba a nya ba dɔkdemma zuk nalimnyiini. ¹³ Baai ale a tom a te nalimnyiini la, le nya zula ate ba kan a chali yɔgsum ale nuruba biisi te ka, ba siaka ale Yeezu Kirisita ale ka dii la.

¹⁴⁻¹⁵ Mi a poli ayen ku kan beni ate m jam fi jigiyi. Alege m dan beni, gbanka de a le sak fu Kirisita bisana ale a tu chaab la ale ba nye dii a boro ale chaab la. Naawen waai ale boro la, ale soa ba. Bala ale yik Naawen wensienja a tara. ¹⁶ Wensie ŋaai ale jam suk ate Naawen a yaa nye ate ŋa nyini peelim la, tama abe siaka kama ayen wensienja de ka wa kpeni:

Yeezu Kirisita a jam chim ka nuru biik ate Naawen Chiika a sak nuruba ayen Yeezu ka wensie nyɔɔ. Wa pa wa de a sak Naawen sabiiloma ate ba nya wa ate Naawen yaa a nye ate wa yiti kum po a jueli wenŋmazuk Naawen jigi. Wa ŋaanviirima a biisi wa wamaŋsana ate ŋa tagli tenka meena ate nuruba a ta siaka ale wa.

4

¹ Naawen Chiika a nyini ka peelim a weeni ayen chum dii po, nuruba ale basi ba siaka, abe ba wom chichirisa venta wie abe ba va chichiribaata sinsaŋa. ² Sinsaŋa de chaab pimpaasima nyam ale velim ate ŋa tagli jigi meena. Ba popolaŋa a kpi kama, nna ase ba a pa kutuk tuuluk a ji ba zuimaŋa la. ³ Ba le sak nuruba ayen ku an nala ate ba a faari nipooba, yaase nipooba a yali nidoaba a yaase ku a kisi kama ate nuru a de ŋandiin ti gela. Alege ba ze ka Naawen ale nye ŋandiin tila a magsi deka ase baai ale ta siaka ale Yeezu a yaa seba ku wensienja jigini la, a nin nye Naawen jiam abe ba ge a de. ⁴ ŋanta meena ate Naawen a nye la, a nala kama. Dila nyin la, fi dan nya jaab ate fi yaa nye Naawen jiam jaamu nyin, kan chali yɔgsum, tanla. ⁵ Ti dan nye dila, Naawen wannu ale tama puusaŋa le basi kama ate jaab wala chim jaweleŋ a te ti.

⁶ Fi dan pa wensie sinsaŋa de a sak fi suaataŋa Kirisita bisana fi le chim ka Yeezu Kirisita tomteero maŋ. Wie ŋaai ate fi va ŋa ale siak a te

wensienja sinsan̄ja me la, n̄ala meena le basi kama ate fi siaka a chim a gum du. ⁷ Kan gum chaab ale baai ale a sak sunsuelim n̄aai ale kan magsi chaab ale Naawen ate ba pa a sak nuruba la. Ba sunsueliman̄ja ka sunsuelim kayaata. Pii nyin̄ fi dek a zamsi Naawen wensie sinsan̄ja ate n̄a bo fi sunum po ate fi boka a nyɛ ase Naawen la. ⁸ Fi dan pa fi nyin̄ka a tom tuima ayen ka pagra, dila ale nala, alege Naawen wanni a dan bo fi sunum po dila a gaam taam ka yegayega, dii nyin̄ la, fi le nya nyuenta yogyogla ale chum dii po. ⁹ Ka wensie ate nuruba weeni nyaku de, ku be magsi ka nuruba siak nalimnyiini ayen ku ka wensie. ¹⁰ Ti a tom ti tuiman̄ja yegayega a te ka Naawen waai ale sum boro la. Dii nyin̄ la, ti ta yiila wa jigi kama. Wa ka waai meena varibasido alege wa potim a a vari ka baai ale ta siaka ale wa la a basi.

¹¹ A weeni abe fi a sak nuruba wien̄ja de. ¹² Basi ate fi boka po ale fi biik po, ale fi tuim nalinsa po, ale fi yaalika ale fi siaka, ale fi welensa, a sak Yeezu n̄aan̄viirima ba le ba nyɛ dii a va Naawen la. Fi diem ka bipaaluk alege fi daa nye dila nuru kan nya siuk a pa fi chim biiga. ¹³ Basi ate fi nina muni ate fi a karim Naawen gban̄ka ate waai meena a wom. Saalim ba ate ba va Naawen siuku. Pa ka me a sak nuruma Naawen wie ate m jam. ¹⁴ Kan ban̄ tiirim buui ate Naawen a pa a te fu dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi Naawen pagrim nyin̄ ate Kirisita bisa kpan̄ja a yaa pa ba nisan̄ja a vi fu zuk la. ¹⁵ Basi ate tuiman̄ja de a bo fi sunum po ate fi va n̄a, ate nuruba meena a nya fi ale a tom tuimman̄sa dii a gum du la. ¹⁶ Kpesi fi dek fi boka jigi ale fi ale a sak nuruma dii la. Fi dan va wien̄ja de nalimnyiini, da yɛn̄ Naawen le jam vari fi dek ale baai ale wom fi noai la tuimbaata po a basi.

5

¹ Kan biisi jakpak a kaasi, alege biisi ale wa ase wa ka fi ko la. A biisi ale nidoabilisan̄ja ase ba ka fi suaata la, ² ale nipok kpagsan̄ja ase ba ka fi maba la, ale nipokbilisan̄ja ase ba ka fi toaba la, ale welensa.

³ A te zula pukogi n̄aai ale kan ta nuru ate wa a nya ba zuk la. ⁴ Pukogi dii ale ta bisa a yaase wa bisa bisa la, ba a nya wa zuk ate ku tuni ba nyamma ale nyɛ dii a te ba la. Ba dan nyɛ dila, ku le peenti Naawen sui. ⁵ Pukogi dii ale sum ka pukogi ale ka nuru ate wa a nya wa zuk la, ta yiila Naawen jigi kama a yaa a puusi wa yok ale kantuen̄ja a nya wa maarika. ⁶ Alege pukogi dii ale kasim va wa dek sunum yaalika suite la, a poom kpi kama ale vua. ⁷ Pa sinsan̄ja de a sak fi nuruma ate waai kan pa yue kaasun̄ja a te ba. ⁸ Nuru waai a dan kan a nya wa nuruba zuwa, baai ale n̄masi ka wa dokdem la, ku a sak ase wa basi wa siaka kama la. Wa poom chim nuru biok a gaam waai ale kan seba Naawen la kama.

⁹⁻¹⁰ Kan pa pukogi dii ale kan pai bena pisiyuebi a maa gum pukon̄ja po, ka waai ale paari bena pisiyuebi. Dii ale gum du la, waai ale yali bunyi dekki, abe wa chim nipok waai ate waai meena a seba wa tuimman̄sa noai po la, abe wa chim waai ale jam a nya wa bisa zuk nalimnyiini la, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yenni la, wa tom a te wa Kirisita bisa vaanchaab abe wa kan ta kanjanta wa chim waai ale a maari baai ale a nam la, wa chim waai ale a poli tuimman̄sa nyiini wa sunum po la. Kirisita bisan̄ja a nya pukogi wala choa zuk.

¹¹ Pukogi dii a dan kan paari bena pisiyuebi, kan n̄marisi wa yonni a nyo gban̄ka po dii nyin̄ la, da dii dai wa a yaali kama ayen wa yali chora paalik. Wa kan n̄man ta ku wa sunum po ayen wa a tom ka Yeezu tuima.

¹² Wa dan nye dila wa le kaasi wa pumpuulim nyaai ate wa puulim ayen wa a tom Yeezu tuima nyiini la. Dila le basi kama ate Naawen jam weeni wa ayen wa nye kaasi. ¹³ Wala choa me a zamsi ka nyinworuk ale a togli nuruba yie a pa wa dek a nyo ba wie po ale a bobri, ale a biisi wa nyaai ale kan magsi wa a biisi na wie la. ¹⁴ Mi a yaali ayen pukogi nyaai ale diem ka nipok paalisa la, a yali choroba a biak bisa a nya ba dokdemma zuk ate ti dachaasana kan nya siuk a biisi gaam ti. ¹⁵ Boan nyina, pukogi paalisana ba gela a deri basi Naawen siuku kama ale a va Sitaana. ¹⁶ Nipok waai a dan ka Yeezu nyaanviiro ate wa ta pukoga wa dokdemma po ku a fe ayen wa a nya ba zuk. Wa kan basi ate Kirisita bisana a ji jimmu de. Ka pukogi nyaai ale kan ta nuruba la, ate Kirisita bisana a nya ba zuk.

¹⁷ Kirisita bisana ale a tu chaab la kpanya nyaai ale a nya ba nuruma zuk nalimnyiini la, ale baai dek ale a sak Naawen wienya nalimnyiini la, ku a fe ate bala a nya tutuna nna yegayega. ¹⁸ Boan nyina ba nmarisi Naawen gbanja po ayen, "Kan bobi ni a buui ate fi yik ayen bu fobi wiiti la noai ya." Ba nman pilim nmarisi ayen, "Ku a fe kama ayen tomteero a tuesi wa tutunaja." ¹⁹ Nuru waai a dan a yaali ayen wa toarin Kirisita bisana ale a tu chaab la kpagini, basi ate wa pa nuru wanyi a yaase baye baai dek nina ale maa nya kpagini kaasunju la ate fi wom ba le ba weeni dii la. ²⁰ Baai ale a tom tuimbaata la, pii nyin ate fi biisi ba a kaasi nuruma nin ate yogsun yik waai meena.

²¹ Naawen ale Yeezu Kirisita ale Naawen sabiiloma baai ate wa lueri la meena ale mi seeroba ate m za a weeni fu ayen fi va mi sinsanja de, ate fi kan a yaali nuruba gela abe fi a zeri ba gela. ²² Kan kpabi pa fi nisa a vi nuruba zuk ayen ba chim ti Nyonowa tomteeroba dii nyin la, ti dan nye dila ate ku nyaanynin ate ba a tom tuimbaata, fi me maa bo ba tuimbatana po kama. Dila nyin yik fi dek daa meena ale sunum welen.

²³ Kan fi a nyu nyiam nyiini, a nyu daam magla fi ponni ale kasim a daani fu la nyin. Fi dan nye dila, ku le maari fu.

²⁴⁻²⁵ Nuruba gela a kan sugi a tom ba tuimbatana. Ate Naawen ale bo ba buusa. Ba gela me a sugi a tom ba tuimbatana kama ate ti ze na noai po. Alege ku nyaanynin na le nyini peelim. Ba gela me tuimmanjana a sugi kama, alege ku nyaanynin na le nyini peelim.

6

¹ Ku a fe ayen baai ale ka yom la, a te ba nyamma zula nalimnyiini ate nuru kan бага a kaasi Naawen yue a weeni ayen ti sinsanja ka sinsak kayaata. ² Ba nyamma a dan ka Yeezu nyaanviiriba, ku a fe ayen ba kan weeni ayen ba nyamma ale ka Kirisita bisa la nyina ba kan te ba zula. Alege ba a tom a te ba nalimnyiini yegayega dii nyin la, baai ale a nya nyuenta ba tuimana po la ka ba Kirisita bisa chaab baai ate ba ta yaalika ale ba la.

A sak fi nuruma wienya de, abe fi a saalim ba ate ba va na. ³ Baai meena ale a zeri ayen ba siak a te ti Nyonowa Yeezu Kirisita wensie wienya nyaai ate ti a nalimnyiini alege a pa ba dek sinsanja a sak nuruba la, ⁴ ba ta ka kanjanta alege ba ze jaaboa. Daa meena ba a yaali ka nampaga yegayega nakka, a yaali ayen ba a nye kpalinja wie zuk, ate bala dek ale baai ale a wom ba wienja la yaa a de nyuri ale a waan chaab ale a kaasi chaab yue. Ba me ta ka chichama baata ale chaab. ⁵ Bala meena popolana a kan nman a tom. Wensienja abe nman ka ba jigiya. Daa meena ba a kpalinj ka chaab ale a poli ayen ba dan va Naawen siuku ba le chim ka ligra nyam.

⁶ Ku ka wensie ayen fi dan va Naawen siuku ate fi sui peenti ale nanta baai ate fi ta la, fi jigsu kama. ⁷ Dii nyin la, ba ale biak ti la, ti an jam ta jaab a jam tenzuk de. Ti be dan kpi, ti an diem baga le pa jaab a ta cheŋ. ⁸ Dila nyin la, ti dan ta nandiinta a de ale gatta a jo dila magsi ti kama. ⁹ Alege baai ale a yaali ayen ba chim jigsiroba la, Sitaana le jam a paasi ba abe wa bari ba ba betta tuimaŋa po ale ba tuimbaata yaalika ate ba jam kaasi nna yegayega. ¹⁰ Dii nyin la, tuimbaata meena togatoga piilimka a nyini ka ligra yaalika yegayega jigi a jam. Nuruba gela a ta ku ba suniima po ka nna yegayega ayen ba ti nya ligra. Dila ale soa ate ba a basi Naawen siuku ate ba suniima a kaasi nna yegayega la.

¹¹ Alege fi Timoti, waai ale va Naawen la, kan a tom tuimbaatanja de ate m poom weeni fu la. Basi ate fi nina muni ale tuimmanja tomka abe fi a va Naawen nalimnyiini. Ta siaka ale wa abe fi ta yaalika ale nuru meena, yik fi dek. A nam fi ninammu. ¹² Dii po ate fi jam nyini peelim a zaani seeroba yegayega nin a pa fi dek a te Naawen la, wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te fu. Nmasi yik ka nalimnyiini dii nyin la, ka dila nyin ate wa wi fu. Be basi ate fi nina muni ale fi siaka ale wa ase nuru nina ale muni tigurik po dii la. ¹³ M za ka Naawen nin waai ale te nanta meena nyuvuri la, ale Yeezu Kirisita waai ale nyini peelim a biisi wensienja ale Gominawa Pontios Paalot la nin, ¹⁴ a weeni fu ayen, fi va dii ate m sak fu la. Ta sunum weleŋ, ate waai kan baga a kaasi fi yue ale ge ate ti Nyonowa Yeezu Kirisita a nman pilim jam. ¹⁵ Naawen ka Naawen kpian waai ale soa nanta meena ale chim nalima meena Naab la, wa le tom ate wa nman pilim jam dii po meena wuu ate Naawen dek a yaali la. ¹⁶ Naawen nyiini ale boro dii po meena wuu ale bo wa jigini juijui ale a nyagsi a gaam wenbinni la. Nuru an baga jo ku jigini. Nuru an diem nya Naawen ya, yaase wa baga a nya wa. Wa pagrimu ale wa zulaŋa a boro ka dii po meena wuu. Ku be nyɛ dila.

¹⁷ A sak nuru baai ale ta nanta yegayega la ayen ba kan a yaali yue ba nantanja nyiŋa. Ba kan ta yiila ba nantanja nyiŋa, a poli ayen ba a le kasim a nya ka masim ba nyiŋa. Da dii dai ba le jam a kaasi kama. Alege weeni ba ayen ba ta yiila Naawen jigi waai ale a te nanta meena ate ti sue a peenti la. ¹⁸ Nanta yegayega nyamma de weeni ba ayen, ba jigsu me ale tuimmanja tom ka abe ba a yaali ayen ba pa ba nantanja a chari nuruba ba chaab. ¹⁹ Ba dan a nye dila, chum dii po Naawen le te ba tiirinta a magsi chaab ale ba ale nye dii la ate ba nmasi yik nya wa nyuvuri man kaai ate wa le pa a te ba la.

²⁰ Timoti, a nya wie njaai meena ate m pa a nyo fi nisima po la zuk. Kan pa fi dek a gum chaab ale nuru baai ale a weeni ayen ba a sak ka nuruba ba le ba nyɛ dii a seba Naawen la. Ba sinsanŋa ka sinsak kayaata. Daa meena ba a nak ka ba dek betta nampaga kayaata ale a biisi wa bulorisa. ²¹ Dii nyin la, nuruba gela a jam va ba kama ale ge basi Naawen wensie siuku vaka.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A N̄marisi A Saa Siyewa A Te TIMOTI La

¹ Mi Pɔɔl, ale a n̄marisi gban̄ka de. Naawen ale lueri mu ayen mi chim Yeezu Kirisita tuimtomdɔ. Yeezu tom mi kama ayen m chen̄ a ga weeni nuruba Naawen ale puulim ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ase ba a nin ta siaka. Nyuvunni de ate tama ta la ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

² Mi a n̄marisi gban̄ka de a te ka fi Timoti m dek biika Yeezu Kirisita yue nyin̄. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak fu abe ba ta jirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

³ Mi a te Naawen waai ate mi a tom a te ale popola maɲsa ase ti kokpiensaɲa ale jam a tom dii la jiam daa meena fi nyin̄. Yok ale kantueɲ m dan boro a puusi a te fu mi a nye Naawen ka jiam fi nyin̄. ⁴ Mi a teeri dii po ate fi jam a kum la kama. M be n̄man pilim a yaali ka nna yegayega ayen m nya fu, ate m supeentik yegayega. ⁵ M seba ayen fi makpienka Loyis ale fi mawa Yunis ta siaka yegayega kama ale Yeezu. Mi a teeri ayen fi me ta wensie siaka kama ale wa ase bala la. ⁶ Dila ale soa ate mi a yaali ayen fi teeri dii po ate m jam pa m nisaɲa a vi fi zuk la, Naawen ale jam pa wa tiirimu a te fu. Yɔgyɔgla m be n̄man a weeni fu kama ayen fi pa fi tiirimu a tom tuima. ⁷ Dii nyin̄ la, chiik kaai ate Naawen a jam pa a te ti la, a kan basi ate ti a chali yɔgsum ale sunum baasinsa, alege wa a basi kama ate ti a ta pagrim, ate ti a yaali nuruba abe ti a yik ti dek. ⁸ Kan chali yɔgsum ayen fi weeni a sak nuruba ti Nyɔnɔwa Kirisita wie. Kan chali chivie me ale mi nuruba jigya, dii nyin̄ la, ba le jam yik mi a lik dɔk po Kirisita nyin̄ la. Ku nala kama ate fi me maara a nam Naawen wamaɲsaɲa nyin̄ ate Naawen a yaa pa wa pagrimu a te fu fi ninammu po. ⁹ Naawen wi ti kama ayen ti chim wa nuru welensa ate wa vari ti ti tuimbaata po a basi ate ti va wa. Daa tama dek tuima nyin̄ ate wa nye dila. Alege, ku jam ka wa dek yaalika a ta nyini dii po ate wa an diem nye n̄anta meena tenzok dela ayen wa va Yeezu Kirisita nyin̄ a niak ti. ¹⁰ Yɔgyɔgla de, niaka de ate wa a niak ti la, wa yaa basi kama ate ka va ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita nyin̄ ate ka nyini peelim ate ti nya ka. Kirisita a jam nya pagrim kama kum zuk. Bu n̄man ka pagrimɔa. Wa pa Naawen wamaɲsaɲa a sak ti ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Naawen ale lueri mi ayen m chim wa tuimtomdɔ a chen̄ ga sak nuruba wa wamaɲsaɲa. ¹² Tuimaɲa de nyin̄ abe ale soa ate mi a nam la. Alege m sunummu a diem pagra kama ate mi a sak, dii nyin̄ la, m seba waai ate m ta siaka ale wa la kama. M be seba ayen wa бага nya dii ate m pa nyo wa nisa po la zuk kama a ta ga paari dai dii dai ate wa le n̄man pilim a jam la. ¹³ Mi ale jam bo ale fu la, m jam sak fu Naawen wensien̄a wien̄a ayen fu va n̄a. Yɔgyɔgla de n̄masi yik m wensie sinsaɲa de nalimnyiini, ale siaka, ale yaalika, nyaɲa de n̄ayewa ate Yeezu Kirisita a te ti la. ¹⁴ Naawen Chiika waai ale bo ti suniima po la ale pa wensie sinsaɲa a nyo ti nisima po. Be n̄masi yik n̄a nalimnyiini.

¹⁵ Fi dek seba ayen baai meena ale bo Asia ten̄ka po ale mi la a basi mi kama. Nuruba bayewa me dek ate ba a wi ayen Figelus ale Yemogenes la

a maa bo ka ba po. ¹⁶ Onesiforus ale denŋi mi kpai a paari dii choa. Dila nyiŋ la, ti Nyɔnɔwa le ta jiiŋim ale wa ale wa dɔkdemma. Wa an jam chali chivie ale mi ba le jam yik mi a lik dɔk po la nyiŋa. ¹⁷ Wa le jam a paari Aroom teŋka la, wa jam deri nyeema a gisi ka kauk kuui ate m boro la, ate wa yaa jam a nya mu. ¹⁸ Fi me seba chak wa le jam maari mi yegayega dii Efisos teŋka la. Nyɔnɔwa le ta jiiŋim ale wa dai dii dannɩ ate wa le ŋman pilim a jam la.

2

¹ M biiga, ku ka Naawen niaka nyiŋ ate tama ale Yeezu Kirisita a chim bunyi. Dila nyiŋ la, be ta pagrim. ² Sinsak ŋaai ate mi a pa sak fu nuru boari sunsuŋ la ba wom kama. Fi me pa sinsak ŋala degadega a sak nuru baai ale ka wensie nyam ate ba me baga a pa ŋa a sak ba vaanchaab ate ku tagli a cheŋ.

³ Tuesi fi ninammu ase soji waai ale a tom wa tuimaŋa nalimnyiini la, dii nyiŋ la, fi ka Yeezu Kirisita soji. ⁴ Soji a dan boro a tom wa sojiba tuimaŋa, wa kan tom ka tuim ŋaai ate nuru waai ale kan daa soji a tom la. Wa nyeem a yaali kama ayen wa tuimaŋa a te wa soji kpagini supeentik. ⁵ Yaase nuru ale nuruba ba chaab a dan a chali chala ate wa a yaali ayen wa chali de, ku a fe kama ayen wa va chalaŋa sinsaŋŋa. ⁶ Yaase kpaaro waai ale a tom nalimnyiini wa talim po la, wala ale soa bie ŋaai ale liŋ a abe la ale ge ate cheka a yaa paari. ⁷ A poli m le a weeni fu nna la. M seba chak kama ayen nyɔnɔwa le wa a maari fu ate fu miŋ m wienŋa a chak.

⁸ A teeri Yeezu Kirisita waai ale jam ka Deevide ŋaanjbiik la wie ayen wa yiri kum po kama. Wamaŋsaŋa de ate mi kasim a weeni a sak nuruba dii po meena ate mi a sak nuruba la. ⁹ Naawen wamaŋsaŋa nyiŋ ate ba yik mi a pa choroma a bobi mu ayen m nam ase tuim kaasima nyɔnɔ la. Alege ba an baga a bobi wa wannɩ. ¹⁰ Dila ale soa ate m ta sunum pagrik ale m ninammu, ayen nuru baai ate Naawen a lueri la a nya varibasika. Varibasika de a basi kama ate bala ale tama meena ale Yeezu Kirisita a chim bunyi ate ti yaa a nya zula ŋaai ale kan ta kpeglimka la. ¹¹ Ba weeni ka wensie ayen,

“Ku dan ka wensie ayen tama kpi kama ale wa, ku be sum ka wensie me, ti be a le yiti kum po ale wa kama me a yaa vua ale wa.

¹² Ti dan siak a te ti ninammu ale ti suniima meena, dai yeŋ tama ale wa le chim nalima.

Ti be dan pagsi ayen ti ze wa, wa me le pagsi ayen wa ze ti.

¹³ Tama dan kan daa wensie nyamma, wa kasim ka wensie nyɔnɔ dii po meena. Wa kan maari a chim noa buye buye nyɔnɔ.”

¹⁴ Teeri fi nuruma wienŋa de meena abe fi kaam ba ale nin muna Naawen niŋ ayen ba kan a nak nampaga kayaata ale wamaŋ a kan nyini nampaga kayaataŋa de chaab po a nyini, ŋa goanti a kaasi ka nuru baai ale a wom la popola. ¹⁵ Pii nyiŋ a tom Naawen tuimaŋa nalimnyiini, ate wa pak fu ate fi kan chim tomteerɔ waai le wa nya chivie la, alege waai ale a sak wensie wamaŋsaŋa ate ku a magsi la. ¹⁶ Ase mi ale poom weeni fu dii la, kan pa fi dek a gum chaab ale baai ale a biisi betta biisa ale chaab la, dii nyiŋ la baai ale a biisi dila la, a yiak ka nuruba ate ba kan va Naawen ya. ¹⁷ Ba ale kasim a biisi dii la, ku a nye ase ka naworuk ale bo nuru nyiŋ a de wa la. Yimeniyus ale Filitus a maa ka ba po. ¹⁸ Nuruba bayewa de a basi Naawen wensie siuku kama ate nuruba ba gela me baai ale ta siaka ale Kirisita va ka la a basi wa va ka, dii nyiŋ la ba a sak kama ayen dii po

ate nuruba le yiri kum po la, taam kama. ¹⁹ Alege nyubi dii ate Naawen a nyubi la, di pagra ka nna yegayega, a kan choa. Wa nmarisi dueni di nyin ayen, “Nyɔnɔwa seba baai ate wa soa la, kama.” Wa nmarisi dueni di nyin me kama ayen, “Baai meena ale a weeni ayen Nyɔnɔwa a soa ba la, ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaata tuimaŋa abe ba va wa.”

²⁰ Taasa ale nanta tɔgatɔga yegayega ale bo yeri po la, ba pa ka nanta baai ale a nyagsi a nye, n̄a gela ba pa ligmɔniŋ a nye, gela ba pa daata a nye, gela ba pa yak a me. Ba gela ba pa zaani magsi ka nicham nanta nye teka, ba gela ba dek daa meena pa tomka. ²¹ Waai a dan kan ta dan̄ta ale tuimbaatan̄a de meena ate m liŋ weeni la, ase taasan̄a nyɔnɔwa ale pa taasi man̄san̄a a nye nicham nanta la, Naawen me abe le pa nuru wala choa me a tom ka tuimman̄sa meena.

²² Dila nyin la, kan va fi dek ale a yaali nanta baai ase bimbaansa ale a yaali nanta baai la, alege ta ku fi sunum po ate fi a tom tuimman̄sa yegayega a te wa, abe fi ta siaka ale yaalika, abe fi boro ale suyɔgini ale baai ale a wi Nyɔnɔwa ale sunum welensa a yaali maarika la. ²³ Ka a tu chaab ale nuru betta baai ale kasim a nak nampaga ale nanta baai ate ba kan miŋ a chak la. Fi seba ayen ba nampan̄n̄a nakka a ta ba chiem ka kpaliŋ jigi. ²⁴ Ku a fe ayen ti Nyɔnɔwa tomteero kan a nye kpaliŋa. Ku a fe ate wa a te nuruba zula, abe wa chim sagra man̄ waai ale ta suduŋni la. ²⁵ Nuruba a dan a zeri wa sinsan̄n̄a alege wa a yaali ayen wa sak ba, ku a fe ayen wa yik wa dek. Da dii dai, Naawen le te ba siuk ate ba tulim a va wa abe ba seba wa wensien̄a. ²⁶ Ba dan nye dila, ba le baga a pilim a jam nya yam ate ba baga chali be Velinvendika jigi waai ale jam bari yik ba a tara la ate ba yaa va Naawen noai.

3

¹ A teeri fi dek ayen ten̄ka a dan moata kpeglimka, ku le tua kama nuruba jigi. ² Nuruba le jam chim butuom nyam, ligi yaalisa, a yaali yoi nna yegayega, kanjanta nyam, abe ba a le nuruba, abe ba a zeri ba koba ale ba maba noa, nuru a dan nye wari a te ba ba sue kan peenti, ba kan yaali Naawen wie womka, ³ ba ze ba dek nuru me, ba kan ta jiiirimɔa ba le chim ka nuru baai ale a kaasi nuruba yue la, ba an baga ba dek a yik ale maga dek me la wie po, ba ale chim ka gben̄ma wie yegayega po, ba kisi waman̄sa tuima kama, ⁴ ba ale pa ba vaanchaab a da wie po, ba ale kasim a nye wie a basi du alege kan poli buye, ba a poli kama me ayen ba ka nuru kpeenta, ba ale yaali ba dek masim wie a gaam Naawen wie. ⁵ Ba ale puusi Naawen ale ka ba noa nyiini alege a zeri wa wensie pagrimu. Yeeri fi dek nuru bala chaab po.

⁶ Ba gela a sugi kama a jo yie po a paasi nipooba, baai ale ta sunum baasinsa ate ba dek tuimbaata a daani ba la, ate ba dek nan yaalik me a dari ba a ta a cheŋ jigi meena la. ⁷ Nipooma de chaab a nyeem kasim yaali sinsaga womka alege ba an baga wensien̄a a miŋ a chagi. ⁸ Dila po, dila powa, Janes ale Jamberes a jam zeri ti kokpien̄ka Moosis ale jam nye dii la kama. Sagra de baai ale ka venta nyam ate mi a biisi ba wari la, a nye ase ka nuruma de bayewa la. Sagra de abe a zeri wensien̄a kama dii nyin la, ba popolan̄a chim ka popola baata. Ba siaka me a daa wensie siaka. ⁹ Waai meena a nya Janes ale Jamberes ale ka betta dii la kama. Ase waai meena ale nya ba bettan̄a dii la ku kan beni ale ge ate dila degadega a nye nidɔa baai ate m poom liŋ a biisi ba wie la jigi ya.

¹⁰ Alege fi seba chak kama mi ale jam a sak nuruba la, ale mi ale jam boro dii la, ale mi ale a poli a yaali ayen m nye dii la. Fi me seba mi, ale kasim ta siaka dii ale Naawen ale mi ale ta suduɲni dii la, ale m ale ta yaalika me dii la, mi ale siak a te m ninammu dii la, ¹¹ nuruba ale nye ate mi nam dii me la, ale m dek ninammu me la. Fi me seba m dachaasana ale jam daani mu yegayega dii Antiok ale Ikoonium ale Lisitira tenɲana po la. Alege Nyɔnɔwa nman pilim jam a yeeri mu m ninammu de meena po a ta nyini. ¹² Nuru baai ale a yaali ayen ba pa ba dek a te Yeezu Kirisita a yaa va Naawen la, nuruba basi ate ba nya ka ninam. ¹³ Alege pimpaasiroba baai ale a tom tuimbaata la, le jam tom tuimbaata a gum du. Ba a paasi ka ba dek ale nuruba. ¹⁴ Alege fi Timoti a va Naawen wensie siuku kama. Fi seba baai ale jam ka fi sagra ba la kama kasim ta siaka yegayega. ¹⁵ Fi me seba welensa wienɲa Gbanɲana kama a ta nyini fi be fiik po, sii ale a sak ayen nuru waai a dan ta siaka ale Yeezu Kirisita ku la nyɔnɔwa le nya varibasika kama la. ¹⁶ Naawen dek ale pa wa yam a te nuruba ale sak ba ate ba nmarisi welensa wienɲa Gbanɲana de. Si abe nala kama a magsi wensie sinsaga, ale a kaam nuruba, ale a sak nuruba ba wie kaasima po, ale a sak ba ba le ba nye dii a ta nye bo kaai ale nala la. ¹⁷ Nyaku de meena a basi kama ate Naawen tomteero a gomsu wa dek a magsi tuimmanɲa meena tomka.

4

¹⁻² Yeezu Kirisita le bo nɲanvuuta ale kpilima buusa. Wa abe le jam kama a chim Naab. Wala ale Naawen ale mi seeroba ate mi a kaam fu ale nin muna ayen fi a sak nuruba Naawen wamanɲana ale nin muna dii po meena wuu. Ku dan poom masa a yaase ku tua, basi ate ba seba chak ase dii po meena ba nin kaasi wari, abe fi a kaam ba ale nin muna, abe fi a denɲi ba kpa wie po, abe fi a sak ba ale suduɲni nalimnyini. ³ Dii nyin la, di danni a cheena kama ate nuruba a kan lagi tue a wom Naawen wensie sinsanɲa, ba le jam va ka ba dek yaalika, abe ba a tu chaab ale sagra baai ale ba jam a sak ba dii ate ba poom gomsu a kala a yaali ayen ba wom la. ⁴ Ba le jam basi Naawen wensie sinsanɲa kama abe ba a yaali ayen ba a wom sunsuelima. ⁵ Alege fi, kpesi fi dek wie meena po. A nam fi ninammu abe fi a sak nuruba Naawen wamanɲana, abe fi a teeri ayen fi ka Naawen wienɲa moolido ate fi a tom fi tuimanɲa meena nalimnyini a te Naawen?

⁶ Alege mi dii po ate nuruba le ko mu Naawen wamanɲana nyin la a moata kama. ⁷ M be je jiaka a nueri kama. M be chali chalanɲa a nueri kama me. Alege a diem ta siaka ale Naawen. ⁸ Ti Nyɔnɔwa a dan nman pilim jam ayen wa bo wensie buusa a te ti, wa le pa ka chali de ka tirimu a te mu, daa mi nyiini alege baai meena ale a yaali wa ale a limsi ayen wa nman pilim jam la.

⁹ Pii nyin fi dek a jam nwuli. ¹⁰ Dii nyin la, Diimas waai ale a yaali tenɲuk de nanta nna yegayega la a basi mi kama alege cheɲ Tesalonika tenɲa. Keresens me cheɲ ka Galatia tenɲa. Titus me cheɲ ka Damatiya tenɲa ¹¹⁻¹² Mi me tom ka Tikikus ate wa cheɲ Efisos tenɲa. Ka Luuk nyiini ale bo dela ale mu. Fi dan cheena, fi ta Maak a jam dii nyin la, wa baga maari mu ale m tuimanɲa kama. ¹³ Fi dan cheena fi pa m garuk juenku ate m jam pa basi Torowas tenɲa po Kaapus jigi la a ta jam te mu. Tuesi, ku ale m gbanɲana me ale gbanɲana dek ate ba nmarisi si la a ta jam te mu.

¹⁴ Chiok kuridowa Alezanda a jam daani mu nalimnyini. Ti Nyɔnɔwa ale tuni wa a magsi chaab ale wa ale nye dii la. ¹⁵ Kpesi fi dek ale wa dii

nyin la, tama ale jam bo dula la wa kasim jam a zeri ti sinsan̄a kama ale pagrim. ¹⁶ Dii po ate mi jam lin̄ bo biisan̄a d̄okku po a biisi ayen m vari m dek a basi la, nuru nuru an jam zaani mi n̄aan̄a. Waai meena jam chali be kama ale basi mi dek m nyiini. Mi a saalim Naawen ayen wa kan teeri ba ale nȳe mu dii la. ¹⁷ Alege ka Nȳon̄owa ale jam zaani m n̄aan̄ a pa wa pagrimu a te mu, ate m jam baga a biisi Naawen waman̄san̄a a sak baai ale kan daa Juuma la. Ti Nȳon̄owa me a jam maa yeeri mu a ta nyini ate ba an baga a ko mu. ¹⁸ Ti Nȳon̄owa me le yeeri mu a ta nyini tuim ba tii ate nuruba a poli ayen ba nȳe mu la, ate m jo wa naamu po buui ale bo wenȳmazuk la. Wa le nya zula n̄aai ale kan ta kpeglimka la. Ku be nȳe dila.

¹⁹ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. M maara puusi Onesiforus d̄ok demma.

²⁰ Erasitus a wari ka Korinti ten̄ka. Alege m basi Torofimus ka Militus ten̄ka po. Dii nyin̄ la, wa jam ka nyin̄ȳogsa.

²¹ Pii nyin̄ ate fi dek jam alege ate n̄oota wein paari. Yubulus, Pudens, Linus, Kil̄odiya, ale Kirisita bisan̄a meena ale bo dela la a puusi fu.

²² Ti Nȳon̄owa a bo ale fu. Naawen niaka le bo ale ni meena.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nɓmarisi A Te TITUS La

¹ Mi Pool, waai ale ka Naawen tomteero ale Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nɓmarisi gbanƙa de.

Naawen ale lueri mu ale ge tom mu me ayen m denɗi baai ate wa lueri ba ayen ba va wa nalimnyiini la kpa, abe m sak ba ate ba seba wensie njaai le na basi ate ba va Naawen la. ² Wensie sinsanɗa de nyin ba ta yiila kama ayen wa le jam pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Naawen waai ale kan a velim la a liɗ jam puulim kama dila po dila po ayen wa le pa wa nyuvuri paalika a te ba. ³ Di danni ale jam paari la, wa va ka wa wamaɗsaɗa nyin ate di nyini peelim ate nuruba miɗ di, ate wa yaa weeni nuruba ayen, ba pa wa wamaɗsaɗa a sak. Mi Pool abe maa ka nuru bala po wanyi a yaa va Naawen ti Varibasidowa noai a pa wie njaai ate wa pa nyo mi nisima po la a mooli a sak nuruba.

⁴ Mi ale a nɓmarisi gbanƙa de a te fi m biika Titus waai ale ta siaka nalimnyiini ale Naawen ase mi ale ta dii la.

Kowa Naawen ale Yeezu Kirisita ti Varibasidowa le niak fu, abe wa basi ate fi boro ale suyogini.

⁵ Mi ale jam basi fu Kariti tenka po la, fi jam wari dula kama ayen fi nye dii ale magsi fi nye la abe fi lueri kpaɗa Kirisita bisaɗa ale a tu chaab la tenɗa meena a te ba. A teeri m le jam weeni dii a sak fu. ⁶ Ku a fe kama ayen nuru waai ate ni a lueri ayen wa chim kpagi la a kan ta kaasunɗa nuruba jigiyi, abe wa ta nipok yeɗ nyiini, abe wa bisaɗa me a ta siaka ale Naawen ale nye kaai le ka basi ate nuruba a kan nya siuk a weeni ayen ba ka nanbolta a yaase tukpari nyam la. ⁷ Ku a fe ayen Kirisita bisa kpagi a kan ta kaasunɗa nuruba jigiyi dii nyin la, wa a nya ka Naawen tuima zuk. Ku a fe kama me ayen wa kan chim kanjanta nyono a yase wa sui a kpabi a puuri ale nuruba, abe wa kan chim danyuriga, abe wa kan a nye kpaliɗsa a nak nuruba, abe wa kan kasim a yaali ayen wa chim ligra nyono. ⁸ Aleɗe, ku a fe me ayen wa siak ate nuruba a jam wa yenni abe wa a yaali tuimmanɗa tomka nalimnyiini. Ku a fe kama me ayen wa chim yam nyono, abe wa chim nuru man nalimnyiini wie meena po, abe wa chim welensa nyono, abe wa seba wa dek yikka. ⁹ Ku a fe kama ayen wa nmasi yik Naawen wensie wamaɗsaɗa njaai ate wa sagraɗa a liɗ sak wa la. Wa dan yik na nalimnyiini, wa le baga a pa wensie sinsanɗa de a denɗi nuruba ba gela kpa, abe baai me ale a zeri na la wa dak ba kaasunku a sak ba.

¹⁰ Nuruma yegayega a kan siak a te Kirisita bisa kpaɗa noa. Ba pa ka ba wakayaatana a paasi ba suaata. Nuru baai dek ale a sak ayen ku a fe kama ate Kirisita bisaɗa a va Juuma sinsanɗa la, ¹¹ basi ate ba goori ba wannii dii nyin la, ba a sak ka sinsak njaai ate ku a fe ayen ba kan sak la. Sinsanɗa de abe a nye kama ate daanika a jam nuruba dokdem meena jigi. Ba a sak kama me ayen ba nya ligra ba sinsanɗa nyin aleɗe ba kan chali chivie ale siuku de choawa ate ba va a nya ba ligrana la. ¹²⁻¹³ Ba dek sampoporisana po wanyi dila po dila po ale jam bo Kariti tenka po la, a weeni ayen, “Kariti demma a kasim ka velinwendisa, gaasa nyam, goadunsa, puusa nyam ale nyinwotta nyam.” Wa wienɗa de abe ka wensie. Ku a fe kama ayen fi toarin ba ale nin muna ate ba yik Naawen wensienɗa nalimnyiini. ¹⁴ Ku a fe ate ba kan a wom Juuma sunsuelimana, yaase sinsak njaai ate nuru baai ale a

zeri wensienja la a sak la. ¹⁵ Naawen ale sugri baai suniimaŋa la, ka kisita wie. Alege baai ale kan ta siaka ale wa ate wa an sugri ba suniimaŋa la, bala jigi, kisita boro kama dii nyinj la, ba popolaŋa ale ba suniimaŋa a daŋ kama. ¹⁶ Nuru bala chaab a weeni kama ayen ba seba Naawen, alege ba tuimaŋa a kan sak ayen ba seba wa. Ba a zeri wa noai kama. Ba ale a tom dii me la, Naawen kan yaali. Ba an бага a tom tuimmaŋsa.

2

¹ Alege fi Titus ku a fe kama ayen fi pa Naawen wensie sinsaŋŋa a sak nuruba. ² A sak nisomma ayen ba a nye nna chim chim. Ku a fe kama ayen ba chim yam nyam, abe ba seba ba dek yikka. A sak ba ate ba ta siaka nalimnyini ale Yeezu, abe ba ta yaalika ale nuruba, abe ba a siak a te ba ninammu. ³ Siuk kula po, sak nipok kpagsaŋa ayen ku a fe ate ba chim nipok welensa ba tuima meena po. Ku a fe ayen ba kan a biisi wie ŋaai ale a kaasi nuru yoi la, ba kan pa ba dek a te daam nyuka. Ba a sak sinsak maŋsa, ⁴ abe ba a sak nipok kalaasaŋa ate ba ta yaalika ale ba choroma ale ba bisaŋa. ⁵ A sak ba me ate ba seba ba dek yikka ale welensa, abe ba chim nipok baai ale seba dok po tuima nalimnyini ale ge a wom ba choroba noa la, ate ku kan basi ate waai nya siuk a pa yokaasuŋ a te Naawen wamaŋsaŋa.

⁶ Siuk kula po me, ku a fe ayen fi a sak bipaaluku ate ba seba ba dek yikka. ⁷ Wie meena po, ku a fe kama ayen fi dek a tom tuimmaŋsa ate nuruba a yaa tomsi fu. A sak ba ale nin muna ale wensie sinsaŋŋa. ⁸ Sak ba sinsak ŋaai le ŋa basi ate nuru kan бага a nya siuk a biisi a gaam fu la. Fi dan a biisi wienja de, ale wensie, chivie le yik ti dachaasaŋa kama ate ba kan nya siuk a biisi tama wari ya.

⁹ Ku a fe kama ayen fi sak tomteeroma ate ba a zuli ba nyamma noa wie meena po ate ku te ba nyamma supeentik ale jaab buuri meena ate ba a nye la. Ku a fe kama me ayen ba kan a tulisi ba nyamma noa po filim filim, ¹⁰ Yaase ba a zu ba ŋanta. Ku a fe kama ayen ba lagi ba suniima meena ale ba popola meena wie meena po daa meena a tom a te ba nyamma, ate Naawen fi Varibasidowa sinsaŋŋa a nya yomanj.

¹¹ Dii nyinj la, Naawen a nye ka wari a te ti wa niaka nyinj ayen nurubiik meena a nya varibasika. Yogyogla de, wa be nyini ka peelim a pa wanni de a sak ti. ¹² Wa dii ate wa nye te ti wa niaka nyinj la, wa dila a yaa be ale a sak ti ayen ku a fe kama ayen ti kan pa ti suniima ale ti popola meena a basi tenjuk de njanyaalik jigiya. Kan a nye wie ŋaai ale kan a va siuku la. Di maari a sak ti kama ayen ti seba ti dek yikka, abe ti chim nuru welensa ale wensie nyam, abe ti a tom tuim ŋaai le ŋa peenti Naawen sui tenjuk de meena la. ¹³ Ku a fe kama ayen ti a nye dila abe ti ta yiila ale supeentik a limsi da dii ate Yeezu Kirisita le ŋman pilim jam tenjuk de ale wa zulaŋa ale wa pagrimu yegayegaka la. Wa ka ti Naawen kpeeni ale ti Varibasido. ¹⁴ Wa jam kpi kama ayen wa vari ti ti tuimbaataŋa po a basi abe wa sugri ti suniimaŋa, abe wa soa ti ate ti chim wa dek nuruba, abe ti nina muni ale tuimmaŋsa tomka.

¹⁵ A sak nuruba wienja de. Pa Naawen pagrim buui ate wa te fu la a denŋi baai ale a wom fi sinsaŋŋa la kpa, abe fi pii nyinj a kaam baai ale a tom tuima a kaasi la ate ba tagri. Pa Naawen pagrimu nyinj a weeni ba ate nuru waai kan бага a nya fu nueri.

3

¹ Teeri fi nuruma ayen ba pa ba suniima a te ba tenka nalimaŋa, ale ba tenka kpanŋa abe ba a va ba noa, abe ba gomsɩ ba dek a tom tuimmaŋsa. ² Weeni ba ayen ku a fe kama ate ba kan a kaasi nuruba yue, ba kan a nye kpaliŋsa, ba ta noamasim ale nuru meena, abe ba seba ba dek yikka me.

³ Diipo ate ti jam ze Naawen la, ti jam ka betta. Ti an jam a va wa noaya. Ti jam a paasi ka ti dek. Daa meena ti kasim jam pa ka ti dek a te ŋan yaalik ayen ti sue peenti. Ti kasim jam a tom ka tuimbaata ti suaata jigi ale maari a de nyuri ale ba. Nuruba yegayega a jam kisi ti kama. Tama me abe jam kisi ba kama. ⁴ Alege Naawen ti Varibasidowa a pa wa jirimu ale wa yaalika a sak ti kama ⁵ a yaa vari ti ti tuimbaataŋa po a basi. Wa an jam nye dila ka tama dek tuimmaŋsa nyinŋa, alege ka wa jirimu nyin ate wa nye dila. Ka Naawen Chiika ale sugri ti suniimaŋa a yaa te ti biam paalik ale nyuvuri paalik. ⁶ Naawen va ka Yeezu Kirisita ti Varibasidowa nyin a sueri ti suniimaŋa ale Naawen Chiika nna yegayega. ⁷ Naawen niaka nyin ate Naawen Chiika a nye ate ti chim welensa nyam Naawen jigi, a yaa basi ate ti ta yiila ayen ti le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Nyaku de ate m weeni la abe ka wensie ate nuruba weeni.

Mi a yaali kama ayen daa meena fi a sak nuruma wienŋa de nalimnyini ate bala baai ale ta siaka ale Naawen la, nina muni ate ba a tom tuimmaŋsa ŋaai ale nala a te nuruba la. ⁹ Alege kan a nak betta nampaga, abe fi kan a wom baai ale a sak ba kokpienŋa yue wie la. Kan a nye kpaliŋsa ale nuruba Juuma Sinsanŋa nyinŋa, dii nyin la, nyaŋa de meena kan niak nuru ale maga dek me la, ŋa ka wakayaata. ¹⁰ Nuru dan a yaali ayen wa poori baai ale a va Yeezu la, kaam nuru wala choa ase buye la. Wa dan kan wom fi kaamka, fi ale wala choa kan ta wari a nye ale chaaba. ¹¹ Fi dek seba ayen nuru wala choa ka popola baata nyono. Wa tuimbaataŋa abe a sak waai meena wa ale ka nuru waai choa la kama.

¹² M le tom Atemas yaase Tikikus fi jigi. Ba wanyi a dan jam fi jigi fi me pii nyin ate fi jam m jigi Nikopolis tenka po. Mi a yaali ayen m goa ka dula ate noota wein ga taam. ¹³ Fi dek pii nyin a maari Zenas waai ale a biisi kooti biisaŋa la, abe fi maa maari Apolos ate ba noai bayewa a бага gomsɩ ba chelimu. Pa jaab buuri meena ate ba a yaali la a te ba. ¹⁴ Sak ti nuruma ayen ba basi ate ba nina muni ale tuimmaŋsa tomka, ate ba бага a maari baai ale sum a yaali maarika la. Ba kan chim nuru kayaata.

¹⁵ Baai meena ale bo ale mi la, a puusi fu. Puusi baai ale a va Yeezu ale ta yaalika ale tama me la, a te ti.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FAILEMON La

¹ Mi Pɔɔl, waai ate ba yik lik Yeezu Kirisita nyin la ale ti suoku Timoti ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te ti dɔawa ale ti tomteerɔ choawa, Faillemon, ² ale Kirisita bisaɗa ale a tu chaab fi yenni po la, ale ti tɔawa Afia ale ti soji choawa Akipus.

³ Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le te ni niaka ate ni boro ale suyɔgini.

⁴ M dek suok Faillemon, diipo meena m nyiem dan boro a puusi Naawen, mi a teeri fi wari kama ale a te m Naawen jiam. ⁵ Dii nyin la, m wom fi ale ta yaalika soa dii ale Naawen nuruma meena la kama. M wom fi siaka ale Nyɔnɔwa Yeezu ale soa dii me la kama. ⁶ Mi a puusi Naawen kama ayen fi pii nyin ate fi nye ate nuruba me a maa ta siaka ase fi la. Nyaku de a dan nye, ku le basi ate fi sum min chak waman sii meena wuu ale a nye ti jigi Yeezu Kirisita ale tama ale ka bunyi nyin la. ⁷ Fi yaalika ate fi ta la, m dek suowa, a ta ka masim nna yegayega ale nyinbiiri a jam m jigi. Fi nye kama ate Naawen nuruma meena sue peenti.

⁸ Dila nyin la, m бага nyini peelim kama a fe fu ase fi suok Kirisitawa nyin la ayen fi nye wari dii ale magsi fi nye la. ⁹ Alege m le ta yaalika ale fu la nyin m kan yaali ayen m fe fu, mi a yaali kama ayen m saalim fu. Mi ka Pɔɔl, m be ka nisomɔ alege yɔgyɔgla de ba yik mu a lik kama Yeezu Kirisita nyin. ¹⁰ M be tagri ka Onesimos waai ale ka m biik Yeezu Kirisita yonni nyin la. Mi ale diem bo likka dɔk nna la m chim ka wa ko Yeezu yonni nyin. ¹¹ Dila po, dila po, wa jam ka tuintuini a te fu, alege yɔgyɔgla de, wa ta tuilim kama mi ale fi jigi.

¹² M basi wa kama ale m sunum meena ayen wa pilim jam fi jigi. ¹³ Mi a yaali kama ayen m le diem bo likka dɔk la, wa diem maa boro ale mu Naawen wamanɗanja tomka nyin ate wa tagri fi zuk a maari mu. ¹⁴ Alege, m kan fe fu kama ayen fi nye wannu de, alege mi a yaali kama ayen fi siak ale fi dek yaalika ate m kan nye wari ase ka fi a nin siak ayen m nye.

¹⁵ Ku бага a nye kama ate Onesimos ale kan bo fi jigi ate ku beni maga dek la, ate fi a yaali ayen wa pilim jam fi jigi a boro taam wuu. ¹⁶ Alege, mi a yaali ayen m weeni a sak fu kama ayen fi nya wa nman daa yomo wala choawa, wa yaa gaam yomo kama. Wa yaa ka sunum po suok Yeezu Kirisita yonni nyin. Wa potim bo ka mi sunum po, alege mi a poli ayen yɔgyɔgla de wa le poom bo fi sunum po kama a gaam wa ale bo mi sunum po dii ase yomo ale m suok Nyɔnɔwa yonni nyin la.

¹⁷ Dila nyin la, fi dan pa mi chim ka fi Kirisita biik choa be basi ate wa nman pilim jam fi jigi ase mi a nin jam fi yenni ate fi basi ate mi a jo dii la. ¹⁸ Wa dan kaasi ka fi wari yaase wa ta ka fi pami, basi ate mi tuni dila. ¹⁹ Jigini de gbanƙa po, mi dek ale pa m nisima a nmarisi a weeni ayen, mi Pɔɔl le tuni fu. (Ku an poom magsi ayen m nman teeri fu nyaku de ayen, fi dek ale kali la, fi ta ka mi pamiya.) ²⁰ Dila nyin, m suowa, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa nyin fi nye wannu de a te mu. Ase m Kirisita biik choa la, basi ate m po peenti.

²¹ M sebi chak kama ayen m le nmarisi gbanƙa de a weeni fu dii la, fi le nye ka dila te mu m poom a poli ayen fi le nye gaam dila a te mu kama.

²² M be le ηman a yaali ayen fi nye dii a te mu la ale, fi yaali dok te mu, dii nyin la, mi a poli ayen Naawen le tulisi ni meena puusana kama ate m ηman pilim jam ni jigi.

²³ Epafiras, waai ate ba maa yik wa a lik Yeezu Kirisita nyin la, a puusi ni. ²⁴ M tombo chaama me Maak, Arisitaakus, Diimas ale Luuk a puusi fu.

²⁵ M be ηman a saalim ayen ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

YIBURU DEMMA Gbanjka

1 Dila po dila po Naawen jam pa ka wa biisiteeroma a va suitea nna togatoga a jam a biisi ale tama Juuma kokpiensana. Wa jam a biisi ale ba ka nna yegayega ate ku ga paari diichoa. ² Alege jinla dannii, wa yaa pa ka wa Biika a biisi ale ti. Biika de dek ate Naawen lueri ayen wa soa jaab buuri meena ale bo wennyamazuk ale tenjuk de la. Wa ka waai me ate Naawen basi ate wa nye wennyamazuk ale tenjuk la. ³ Wa ta ka Naawen nyagsi kaai ale a nyagsi nna kpelimkpelim la. Wa a neensi ka Naawen me nna yegayega. Ti dan nya wa, ti seba Naawen me ale ka dii la kama. Biika dan biisi, wa Biika ta pagrim ka nna yegayega. Be ka wa Biika nyiini ale soa ate jaab buuri meena wennyamazuk ale tenjuk de a boro. Wa ale kpi a duisi ti wabaatarja a basi ate ti chim wayorisima nyam la, wa yaa jueli kali ka Naawen, waai ale ta pagrim a gaam jaab buuri meena la juga genj. Juga genjka de ka zula jigi. Naawen Biika ka nuru kpionj.

⁴ Nyaku de abe a sak kama ayen Biika ale chim nuru kpionj a gaam sabiiloma a soa dii la, a soa ase ka Naawen ale te wa yonni ate di zuak gaam ba yuenja dii la. ⁵ Dii abe ale a sak ayen nyaku de a sum ka wensie la ale, Naawen an diem weeni wa sabiiloma waaiya ayen,
“Fi ka m Biiga,

jinla mi ka fi Ko.”

Wa ale weeni nna la ba nmarisi nyo Naawen Gbanjka po kama. Naawen nman pilim weeni wa Biika wie ayen,
“Mi le chim wa Ko,

wa me be le chim m Biik.”

Naawen an jam weeni nyaku de a magsi chaab ale wa sabiiloma wanyi me la. ⁶ Ba nmarisi Naawen gbanjka po me ayen, Naawen ale linj biak wa nidoabinni a basi tenjuk de la, wa weeni ayen,

“Ku a fe kama ayen Naawen sabiiloma meena a te Biika zula.”

⁷ Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale sabiiloma la ale nna ayen,
“Wa nye wa sabiiloma kama ate ba a nye ase viok ale bolimjiak la.”

⁸ Alege wa ale nman biisi wa Biika wari dii la ale nna ayen,
“Naawen, fi le soa fi naamu ka dila taam wuu.

Fi a nya fi nuruma zuk kama ale wensie.

⁹ Fi a yaali ka wari dii ale ka wensie la. Fi kisi wadii ale ka wa kaasunja kama.

Dila ale soa ate Naawen, fi Naawenni lueri fu a te fu zula,
a yaa te fu supeentik nna yegayega a gaam fi chaama.”

¹⁰ Naawen weeni wa Biika me nyaku de ayen Naawen weeni wa ayen,
“Ka fi, Nyono, ale nye tenjka a ta nyini ku piilimka po.

Be ka fi dek nisima ate fi pa nye wennyamazuk ale jaab buuri meena ale bo ku po la.

¹¹ Bala meena ale tenjuk de meena le murinj be kama. Alege fi kasim boro kama taam wuu.

Ba le kaasi kama ase garuk la.

¹² Ase nuru ale a yeeri wa garuk kpak a yuk a basi ale ge a pa garuk paaluk a jo la.

Siuk kula po, nanta bala meena le tagri ka dila.
Alege fi kasim boro ka dila kan maari a tagri.

Fi le kasim boro ka dila taam wuu.”

¹³ Ka dimpo ate Naawen diem weeni wa sabiiloma wanyi ayen,
“Kali mi juga geŋ ate ku ga paari diipo
ate m le basi ate fi dachaasaŋa chim fi yomma.”

¹⁴ Naawen sabiiloma ka wa tomteeroba. Waai an baga a nya ba ale nina.
Naawen tom ba kama ayen ba jam maari baai le ba nya varibasika la.

2

¹ Nyaŋa de meena ate m biisi ŋa wie la nyiŋ ale soa ate ku a fe ayen ti
ŋmasi lagi tue a wom ŋaai meena ate ti wom la, ate ti kan basi ŋa vaka
abe ti cheŋ be. ² Naawen ale jam tom wa sabiiloma ayen ba weeni nuruba
ate ba nye dii la, nuruma siak kama ayen ka Naawen dek ale sum weeni.
Diipo meena ba nyiem dan kan va ŋa ale a weeni dii la, wa nyiem te ba ka
waali kaai ale magsi la. ³ Ku be dan ka dila, ate Naawen a te ti varibasika
a soa nna yegayega, ti le nye ka se ate ti kan nya waalika ase ti nin zeri
ka? Be ka Nyɔŋwa Yeezu Kirisita dek, daa sabiiloba, ale liŋ weeni nyaku
de ate nuruba wom; baai abe ale wom ŋa wa jigi la, ku ŋaari nyiŋ ate bala
weeni sak tama. ⁴ Naawen me abe nye ka wie a gum ba sinsaŋa po ayen
ku sak ayen ku ka wensie. Wa maa nye ka wakperikaliisa nna yegayega,
ale wakinkagla toŋatoga. Wa maa pa ka Naawen Chiika tiirintaŋa a chari
a magsi chaab ale wa dek ale a yaali dii la. Waai ale a dak varibasika siuku
a sak ti la.

⁵ Teŋ kaai ale bo ŋaari chiem chum diipo ate ti a biisi ka wari nna la,
Naawen an jam pa ka a te ka sabiiloba ayen ba a nya ka zuwa. Wa pa ka
te ka wa Biika. ⁶ Ase ba ale ŋmarisi Naawen Gbaŋka kauk kunyi po ayen,
“Naawen, mi an baga a poli, a magsi chaab ale nurubiik yeŋ la,
dii ale fe fu ate fi ta wa popola fi zuk po la, yaase fi nya wa zuk la.

⁷ Ka fi ale nye nurubiik ate wa ŋman posima maga dega a gaam sabiiloma.
Posimka de abe an beni gaam taamya. Ka fi ale basi ate wa a nye ase
naab la, ate nuruba a te wa pimpauk ale zula.

⁸ Ka fi ale pa jaab buuri meena a nyo wa nisima po ayen wa soa a
nya.”

Yogyogla de wa be ale nye dila la, wa an weeni ayen ŋanta ba gela a kan
zuli wa noaya. Ku be ale ka dii yogyogla de la, ti an baga a nya waaiya
ale wa soa ŋanta meena zuk a nya la. ⁹ Alege ti nya ka Yeezu nyiini ale
soa ŋanta meena a nya. Naawen nye kama ate wa posima maga dega a
gaam sabiiloma alege ku an beni gaam taamya. Dila powa, nuruba le jam
basi ate wa nam a kpi ayen Naawen niaun nyiŋ wa tagri waai meena zuk
a kpi te ba. Yogyogla de ti be a nya wa ase wa ka naab la, ate nuruba yaa
te wa pimpauk ale zula. ¹⁰ Be ka boan nyiŋ ate wa namu? Naawen ale
nye ŋanta meena. Wala me abe ale basi ate jaab buuri a boro. Naawen
va ka varibasika de nyiŋ a nye ate nuruba yegayega a chim wa bisa a maa
nya wa zulaŋa. Wa be ale nye nna la nyiŋ ale soa ate ku jam ayen Yeezu
kpi. Dila nyiŋ la, ku jam magsi ayen ka Yeezu nam dii nyiŋ la, ka wala ale
a dak varibasika siuku a sak nuruba. Wa ninammu abe gomsu wa magsi
kama ayen wa chim tama varibasido.

¹¹ Be ka wala ale a poori nuruba ale biem toŋatoga. Bala ale wa abe ka
ko yeŋ. Dila abe ale soa ate yogsum a yaase chivie ka Yeezu ate wa wi
ba ayen wa suaata. ¹² Ase ba ale ŋmarisi Naawen Gbaŋka po ayen Yeezu
weeni ayen,

“Mi le weeni m suaataŋa fi ale nye dii la.

Mi le te fu pimpauk ba tuka po.”

¹³ Yeezu weeni me ayen, “Mi le ta siaka ale Naawen.” Wa maa weeni me ayen, “Mi bo ka dela ale bisii ate Naawen pa te mu la.”

¹⁴ Bisana de ale ka nurubisa la nyin ale soa ate Yeezu dek me a chim nurubiik ase bala la a maari a tom nurubiik ale a tom dii la. Wa nye dila kama ayen wa baga kpi ate wa yaa nye ate Velinvendika pagrimu nueri dii nyin la, Velinvendika ta ka pagrim a nye ate nuruba a kpi. ¹⁵ Yeezu be dan nye ate Velinvendika nman ka pagrimo, wa yaa le baga vari nuruba yogsum po a basi. Ba nyuvuri meena po, ba kasim jam chim ka yom ale kasim jam a chali yogsum ale ba le ba kpi ate dii nye ba jigi la. ¹⁶ Waai meena abe baga a nya kama ayen ka nurubiik ate wa a maari, daa Naawen sabiiloba. Maarika de potim a chej ka Abraham njanbisanja jigi. ¹⁷ Ku be ale nye dii ate wa jam baga nye dila la, ale, ku jam a fe kama ayen wa a nye wari meena ase wa suaataja la ate wa baga yaa tom a te Naawen ase Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la. Kpagi dii ale ta jirim ale wa suaataja la, abe wa ta wensie ale Naawen a ta wa ale weeni wa ayen wa nye dii la. Wa tuini ate wa chim kpagi kpeeni ayen wa tom la ale, wa tom a te Naawen ate wa duisi nuruma wabaataja a basi. Wabaataja de ale soa ate nuruma yalima ale Naawen. ¹⁸ Yogyogla de, wa yaa be baga a maari ba kama diipo meena ate Sitaana a ta nyenyaka a jam ba jigi la. Boan nyinja, wa dek jam nya nyenyaka kama ale ninam.

3

¹ M be ale weeni ni dii meena a magsi chaab ale Yeezu la, m suaata, Naawen be maa wi nama me kama ayen ni chim wa tomteeroba. Ni be poli Yeezu wari ale ninmuna. Wa ka waai ate Naawen tom ayen wa jam chim siak kaai ate tama ta la ale sinsak naai ate ti a sak nuruba la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. ² Naawen ale jam lueri wa ayen wa a tom wa tuimaja a te wa. Wa jam ta wensie ale Naawen ka nna yegayega ase Moosis ale jam ta wensie ale wa tuimaja ale Naawen yenni demma dii la. ³ Nuru waai abe ale se yeri la, a nya zula kama a gaam yenni dek. Siuk kula po, nyaku de a sak kama ayen, seerowa abe ale a nya zula a gaam yenni dek la, Yeezu me ale a nya zula a soa dii la a gaam Moosis zula nya ale soa dii la kama. ⁴ Nama dek seba ayen yeri meena ale boro la, ka nuru ale se di. Alege ka Naawen ale nye jaab buuri meena. ⁵ Moosis abe ale jam ka tomteerob Naawen yenni po la, wa jam ta ka wensie ale wa tuimaja. Wa jam biisi kama a kaam nuruma ayen ba wom wie naai ate Naawen le nyini peelim a weeni na chum diipo la. ⁶ Ase Moosis ale jam ka tomteerob waai ale ta wensie la, Yeezu Kirisita me abe ka Naawen Biik a ta wensie a yaa soa Naawen yenni a nya di zuk. Ti be dan kasim a biisi ale ninmuna ale kan chali yogsum me a magsi chaab ale ti siaka, ale maa ta yiila me ale supeentik, tama Kirisita bisana be chim ka Naawen yeri. Naawen gomsu ka vuusum jigi te wa bisana.

⁷ Ku be magsi kama ale a fe ayen ti ta chichiiba ale ti siaka ase Naawen Chiika ale weeni dii ate ba nmarisi nyo Naawen Gbanja po ayen, “Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

⁸ Ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensana ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.

Da dii dannu ate ba jam bo sagini po la, ba jam ka dila a yaa nye wa nya

⁹ ase Naawen dek ale weeni dii ayen,
ba nya mi ale nye dii te ba bena pisinaansiwa meena po la kama alege,
dula jigini, ba diem a nye mi a nya.

¹⁰ Dila nyin ate m sui yaa jam puuri ale bala ate m yaa weeni ayen,
ba kasim a yaali ka bogluta a gum mi po,
ba be kan min mi ale nye dii la kiriya.

¹¹ M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen,
Diipo diipo, m kan basi ate ba jo vuusum jigini
ate m gomsu magsi la.”

¹² Dila nyin la, m suaata, ni kpesi ni dek po ate ni wanyi me la kan ta sunum buui ale sueri ale biem la, ate dila basi ate wa kan ta siaka alege goanti a nye ate wa virin njan a te Naawen waai ale vua la. ¹³ Ni ale diem ta siuk yogyogla de la, ni a denji chaab kpa ate ni wanyi me la a kan basi ate biem nya siuk a paasi wa, ate wa ta tukpari nyeka. ¹⁴ Boan nyin nja, tama ale nuruba ba chaab a maa chaab ta ti deka jigini kama ale Yeezu ale nye dii la ase ti nin kasim ta siaka dila a ga paari diipo ate ti le kpi la. Ku kiri ale, ti nmasi yik ti siaka nalimnyiini a seba chak nalimnyiini me ase diipo ate ti lin jam ta siaka la.

¹⁵ M be nman a weeni ka ba ale nmarisi Naawen Gban ka po dii la, ayen, “Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,
ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensana
ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.”

¹⁶ Ka tama kokpiensana bana dek ale wom Naawen ale a biisi dii la alege zeri wa? Ku jam ka baai meena ate Moosis de ba nin a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la. ¹⁷ Be ka bana dek ale te Naawen supuurim bena pisinaansiwa po meena la? Ku jam ka baai ale tom wabaata a yaa kpi sagini po la. ¹⁸ Wa be ale jam pe ale ninmuna ayen diipo diipo wa kan basi ate ba jo vuusum jigini ate wa gomsu magsi la, ku be jam ka bana ate wa jam a biisi ba wie la? Ka baai nyiini ale jam zeri wa nanni la. ¹⁹ Ti be nya kama yogla ayen, ka ba ale kan jam pa Naawen ale weeni dii la chim wensie la ale soa ate ba an бага a jo vuusum jigini ate wa gomsu magsi la.

4

¹ Yogyogla de, Naawen be pe kama ayen ti бага jo vuusum jigini ate wa gomsu magsi la kama. Alege ku a fe kama, ayen ni kpesi ni dek nalimnyiini ate Naawen dan nya ni, wa kan nya ate ni wanyi me la, a nye dula jigini joka a kpeeri. ² Boan nyin nja, tama me maa wom Naawen waman sana kama ase ti kokpiensana ale jam wom nja wie dii la. Alege, ba ale kan jam tuesi nja ale siaka la nyin ale soa ate ba an jam nya nyuenta ku po. ³ Tama baai abe ale ta siaka la a jo vuusum jigini de ate Naawen pe ayen wa le te la kama, ase wa ale weeni dii ayen,

“M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen,
m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m gomsu magsi la.”

Wa jam nye ka tenka ale wenmazuk ale nanta meena ale bo ba po la ku piilimka po a nueri ale ge yaa biisi dila. ⁴ Boan nyin nja, Naawen Gban ka po kauk kunyi, ku a weeni ti kama a magsi chaab ale dai dii ale a saa daa njayopoiwa la ayen,

“Naawen ale ga tom ate ku paari daa njayebi la, da dii ale a saa daa njayopoiwa la, wa jam basi wa tuimana tomka kama ale ge vuusi.”

⁵ Ni be nman poli nya Naawen ale jam pe ale ninmuna dii la. Wa pe kama ayen,

“Diipo diipo m kan basi ate nuruma de jo vuusum jigini ate m gomsu magsi la.”

⁶ Alege baai ale lin jam wom Naawen waman sana la, a jam zeri nja kama. Dila abe jam basi kama ate ba an бага jo bu po. ⁷ Naawen weeni sak

nuruba kama ayen da dii dannu deka afe ayen nuruba ta siaka ale wa la ale "Jinla". Ti kokpiensan'a ale jam zeri wa ate bena yegayega taam la, nala n'aa'nin' ate Naawen va ti kokpienka Deevud jigi, weeni wie n'aa'i meena ate m'poom liji weeni ni ayen wa weeni ayen,

"Jinla, ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la, ni kan ta tukpari nyeka."

⁸ Ti kokpiensan'a nindeerowa Josua, a jam de ka ba nin a ta ba chey ten kaai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege, Josua an jam baga te ba vuusum dula jigini. Wa daam dan baga te ba vuusum, Naawen ti an jam biisi ku n'aa'nin' a magsi chaab ale vuusum wari ayen ba le nya bu da yon. ⁹ Nyaku de a sak kama ayen Naawen ale jam pe dii la a diem ta pagrim kama a boro ate Naawen nuruma baga a nya vuusum ase Naawen ale jam vuusi dii daa n'ayopoiwa dannu la. ¹⁰ Dila nyin la, waai abe dan nya vuusum buui ate Naawen jam pe la, kula nyon'owa abe a basi wa deka tuimana tomka kama ase Naawen me ale jam basi wa tuimana tomka dii la ale ge a vuusi. ¹¹ Ni be basi ate ti pii nyin ate ti nya vuusum bula ate ti wanyi me la kan zeri Naawen noai ase ti kokpiensan'a ale jam zeri wa noai dii a yaa kpi la.

¹² Boan nyin'na, dii meena ate Naawen a biisi ale ti la a boro kama ale ta pagrim nna yegayega, a ta noai nna yegayega a gaam gebi kaai ale ta noai a baga gebi a sin a paari kobi la. Ase gebi kaai ale ta noai a baga gebi a sin a paari kobi la, Naawen me abe dan biisi wari, wa baga a min ti popolana ale ti yaalika ale ka dii ti popo la kama, popola n'aa'i ate ti ta la, ale ti suniimana ale sum a yaali dii la. ¹³ Jaabjaab ka tenzuk de a baga a suk Naawen jigiya. Jaab meena ate wa nye la, wa a nya ba kama. Ba an sugiya. Be ka wala jigi ate ku a fe ayen da yen waai meena weeni sak wa dii ale dii meena ate wa tom tenzuk de la.

¹⁴ Ku be dan ka dila, ni be basi ate ti nmasi yik nalimnyiini ti ale a weeni ayen ti ta siaka ale dii la. Ti baga a nye dila kama dii nyin la, ti ta ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. Wa bo ka wenna mazuk Naawen jigi. Kpagi kpeeni de ka Naawen Biika Yeezu. ¹⁵ Ti kpagi kpeeni de abe daa waai ale kan ta jirim ale ti wobsumu la. Wa ka waai deka abe ale nya nyenyaka wie meena po ase tama me ale a nya nyenyaka dii la, alege wa an nye wabiowa. ¹⁶ Dila nyin la, ni basi ate ti forisi paari Naawen deka abe ti seba chak ayen wa niaunku nyin wa le tuesi ti, ate wa ta jirim ale ti a maari ti wa niaunku nyin diipo meena wuu ate ti a yaali maarika la.

5

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ka nurubiik me ase tama la. Alege ka Naawen ale lueri wa ayen wa tagri nuruma zuk a tom dii ate ku a fe ayen ba tom ate ku ta supentik a jam Naawen jigi la. Kpagini tuimana ale, wa pa tiirinta a te Naawen abe wa a nye kaabka nuruma wabaata nyin. ² Kpagini deka abe ale ta kaasun la, wa baga a ta jirim kama ale baai ale kan seba wie noai po ate ba nye n'a a kaasi la. ³ Wa be ale ta kaasun wa deka me la, ale soa ate ku a fe me ayen wa nye kaabka me a te wa deka wabaatana ase wa ale a nye a te nuruba dii la. ⁴ Nuru waai abe ale chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la a nya zula kama. Nuru abe karo a baga a lueri wa deka chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ka Naawen ale jam lueri Aaron ayen wala de nin a chim kpagi kpeeni. Baai me abe ale pa san a tagri wa zuk la, ka Naawen me ale te ba siuk ate ba nye dila.

⁵ Dila abe ale soa ate Yeezu Kirisita me an jam pa wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ku jam ka Naawen ale te wa siuk ase ba ale nmarisi Naawen Gbanƙa po dii ayen Naawen weeni wa ayen,

“Fi ka m Biik.

Jinla, mi ka fi Ko.”

⁶ Naawen nman weeni jigi di choa wa Gbanƙa po ayen,

“Fi kasim ka kpagi kpeeni,

ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.”

⁷ Va n̄aai po ate Yeezu jam bo t̄enzuk de la, wa jam puusi kama a saalim Naawen waaɪ nyiini ale бага vari wa kum po a basi la. Wa jam a puusi ale a saalim ate ku a nyini ka peelim nna yegayega. Naawen be jam wom wa puusan̄a kama, dii nyin̄ la, wa jam a yaali ayen wa nȳe ale ka supeentik dii ate Naawen a yaali la. ⁸ Wa jam ka Naawen Biik, alege wa va ka wa ninammu nyin̄ a zamsi Naawen noai zulika. ⁹ Wa ale ga gomsɪ wa dek a magsi nuruba varibasika la, wa yaa deri chim baai meena ale a zuli wa noai la varibasid̄o a vari ba a basi taam wuu. ¹⁰ Naawen yaa weeni wa ayen wa ka kaabdoma kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka kpagi kpeeni dii la taam wuu.

¹¹ Wie yegayega ale boro a magsi ti biisi a magsi chaab ale wannɪ de alege, ku pagra ka nna yegayega ate ti t̄ogi di kiri, dii nyin̄ la, nama chim ka nuru baai ale kan бага wie min̄ a chak nwulinwuli la. ¹² M ale a weeni dii la ale, yogyogla de, ku magsi ka ni te chim sagroba a sak nuruba, ba chaab alege, ni goanti a yaali ayen ka nuru yon̄ te nman diem a sak ni wachaalinsan̄a a magsi chaab ale Naawen waman̄san̄a. Nama diem a nȳe ase ni ka bisa la baai ale pak magsi ba a de n̄andiinta alege ba basi dila ale nman diem a yaali ayen ba n̄oosi ba maba la. ¹³ Nuru baai abe ale a nȳe ase dila la, a diem a nȳe ase ba a n̄oosi kama la, bala chaab a nȳe ase ba ka biluaata la. Ba ze wa dii ale nala ale dii ale kan nala la a gaari.

¹⁴ N̄ankpagsa a de ka n̄andiinta. Ba kan n̄oosi ba maba. Ba a de ka n̄andiinta, dii nyin̄ la, ba dek nȳe wie nya kama a yaa zamsi dii ale nala ale dii ale kan nala la.

6

¹⁻² Dila nyin̄ la, ku a fe kama ayen ti kan diem chim bisa a kasim a zamsi wie n̄aai ale a de nin̄ka a magsi chaab ale Yeezu la magamaga. A yaase ti kan a nȳe ase seero waaɪ ale kasim a se nyubi yen̄ka magamaga la. Sak ase boan̄ la? Sak ase wa kasim ta ka sinsak yen̄an̄a ate wa a sak ayen nuruba basi ba tuimbaatan̄a. A yaase ba a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Naawen ate wa vari ba a basi. A yaase ba a sak kama a magsi chaab ale soka ale piisi soa dii meena wuu la, a yaase nisima nuruba zuima pa vika a te ba niaka, ale kum po yirika wie ale Naawen le wa bo nuruba buusa taam wuu dii la. Ku magsi ka ti basi nyan̄a de meena sakka ale womka abe ti siak chim a nyoro ate ti zamsi wie n̄a chaab a gum du. ³ Ti be le nȳe ka dila ase Naawen nin te siuk.

⁴ Ku an bola siak a nȳe ase baai ale ta siaka ale Yeezu ale ninmuna la a nin z̄eri Yeezu meena meena ate ba nman бага basi tuimbaata tomka, ale ge ayen ba nman pilim va Yeezu. Mi a biisi ka baai ale min̄ Naawen wensie sinsan̄a la, a nya varibasi kaai ate Naawen a te nuruba la, a nya nyuvuri paali dii ate Naawen Chiika a te nuruba la, ⁵ ale maa nya me Naawen wannɪ ale chim waman̄ dii la, ale wakperikaliik sii ate Naawen sak ti la. ⁶ Ba be dan nya nyan̄a de meena alege potim nyini peelim z̄eri Yeezu Kirisita, ba le nȳe ka se a nman бага pilim nman va wa? Ba ale

a nye dii la, a nye ase ba nman a ko ka Naawen Biika jabarimu nyin la. Nyaku de abe a lagi wa a sak ka nuruba ate ba nya wa a nye wa a la.

⁷ Nuru ale kpa wa talim la nmoruk dan ni wa a bori kama. Nantana dan gomsí magí Naawen a niak talim bula kama. ⁸ Alege dan ka munsá ale wuuta, ate talimu nye bu ka kiriyá. Naawen be gomsí magí kama ayen wa ka te njan kala choawa. Nuru baai abe ale a nye ase njan kala choa la, ku magí ka ba ju bala chaab ale bolim.

⁹ Alege, m dek doaba, ti dan poom a biisi nyaku de, ti seba chak kama ayen nama kan basi ni siaka. Nama sum a nye ase ka njan kaai ale kan daa munsá ale wuuta njan la. Ni be le nya varibasika kama. ¹⁰ Ni jam a tom ale diem a tom kama me a te Kirisita bisa ba chaab. Naawen nyin, ni jam sak ni yaalika ale ba kama. Naawen a yaali wensie ka nna yegayega. Dila nyin la, wa kan pa njan te tuimana ate ni tom la. ¹¹ Ase ni ale tom ale nimmuna a te ni Kirisita bisa chaama la, dila nyin ti a yaali kama ayen ni wanyiwanyi abe seba chak nalimnyiini ayen ni le nya wie naai meena ate wa sak ni ate ni ta yiila ayen na le nye la kama, ni be kasim ta yiila ayen na le sum nye kama a ta ga paari kpeglimka. ¹² Ti kan yaali ayen ni chim nyinworuk nyamma. Ti a yaali kama ayen ni a nye ase baai ale ta siaka ale chichiiba a yaa nya jaab buuri ate Naawen pe ayen ba le nya la.

¹³ Naawen dan pe ayen wa le nye wari, ta siaka ayen wa le nye kama. Boan nyin na, Naawen ale jam pe dii ale ti kokpienka Abraham la, wa jam ka gum du kama ayen peka pagra ate wa nye wa ale pe ayen wa nye dii la. Nama dek abe seba kama ayen fi dan pe ku a fe kama ayen fi wi jaab waai a yaase nuru waai ale gaam fu la yoi a pe. Jaab abe ale kan boro a nman gaam Naawen la, wa wi ka wa dek yoi a ka. ¹⁴ Dii ate wa jam pe ale Abraham la ale, "Abraham, m seba chak kama ayen mi le te fu niaka ale njanbisa nna yegayega." ¹⁵ Abraham yaa jam ta ka chichiiba a limsi ate wa ga nya dii ate Naawen pe ale wa la. ¹⁶ Nuru a wi ka jaab waai a yaase nuru waai ale gaam wa la yoi a ka ate ku sak nuruba ayen wa a biisi ka wensie ate nampaga kan nman boro. ¹⁷ Dila nyin la, Naawen ale jam pe dii ale Abraham la, Naawen jam wi ka wa dek yoi a ka gum peka po. Dii nyin la, wa jam a yaali ayen wa sak ka baai le ba tuesi njan nyin wa ale pe ayen wa nye dii la. Wa be kan tagri wa ale poli ayen wa nye dii la. ¹⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen dila powa, Naawen nye ka wie naye naai ate wa kan tagri na la. Tama be seba chak kama ayen Naawen daa velinvento. Tama be chali che njan njan jigí kama ayen wa vari ti basi. Yogyogla de, ti yaa be baga a teeri wie naye wa ate wa nye te ti la kama ate dila basi ate ti a denji chaab kpa abe ti ta yiila nalimnyiini ale Naawen ale pe dii ale ti la. ¹⁹ Naawen abe te ti yiilana de kama, ayen ti pa ti popola meena a nyo na po, ate na a maari ti wie po. Yiilana de abe a basi kama ate tama me a jo dok kuui dek ale bo yenni po ate Naawen boro la Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem jam jo ka dula. ²⁰ Tama kpagi kpeeni Yeezu tagri ka tama zuk a lin jo dula jigini. Wa be kasim chim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.

7

¹ Melekizedekwa de jam ka Salem naab ale nman chim Naawen kpeeni kaabdo. Abraham ale jam nye tugurika a nak nalima nanaansiwa a de ale ge yaa nyini dula a cheena yeri la, Melekizedek yaa jam tu wa siuku nin a te wa niaka. ²⁻³ Abraham ale jam nak tugurika de la, wa jam tuesi ka nanta nalimanyi jigí. Wa jam tigi nantana de meena a nyo ka jigí yen a yaa poori ba pi pi ba ben ba ben. A yaa lueri benka kanyi wa bensa piika meena

po a te Melekizedek. Nyaku de abe a sak kama ayen wa gaam Abraham kama? Mm, wa gaam Abraham kama. Melekizedek kiri ale Wayorisima Nyonɔ Naab. Wa yoi di choawa ale Salem naab. Ku kiri me ale, waai ale a nye ate nuruba a boro ale masim la. Buyewa wa, dii nyin ale soa ate wa gaam Abraham la ale, ti dan nya Naawen Gbanƙa po, ka kan weeni a sak ti Melekizedek kowa a yaase wa mawa ale ka waa la. Ka be kan weeni a sak ti ase wa ta kokpiensa yaa wa ka. Ka be kan weeni a sak ti ba ale biak wa diipo a yaase wa ale kpi diipo la. Alege wa ale a nye ase Naawen Biika la, wa ka Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu.

⁴ Nama yaa be nya wa ale jam ka nuru kpion dii la. Ti kokpienka Abraham waai me ale jam ka nuru kpion la, a jam lueri wa bensanƙa kanyi kama a te Melekizedek. ⁵ Juuma Sinsanƙa a weeni tama Izirali demma baai ale ka Abraham naanbisa la kama ayen ku a fe kama ayen ti nanta baai meena ate ti ta la, ti poori ba pipi ba ben ba ben. Ti dan nye dila ti yaa lueri jayenjayen a ta nyini nanta pipiwa po a te ti kobisanƙa baai ale ka Livai dokdem a chim Juuma Puusika Yenni tomteeroma la. Bala maa ka Abraham naanbisa. ⁶ Melekizedek dek abe jam maa daa Livai naanbiiga alege Abraham jam maa pa wa nantaƙa kama a te Melekizedek. Wa yaa te Abraham waai ate Naawen jam pe ale wa la niaka. ⁷ Waai meena be seba kama ayen dan ka niaka teka, ka kpagi ale a te waai ale kan daa kpagi la niaka daa waai ale kan daa kpagi la ale a te kpagi niaka. ⁸ Juuma Puusika Yenni tomteeroma baai ale jam a tuesi piika po bunyiwa la ka nuru baai ale a kpi. Alege Melekizedek me jam a tuesi wa nantaƙa kama ase tomteero la. Alege Naawen Gbanƙa weeni ti kama ayen wa diem boro kama. ⁹⁻¹⁰ Ti kokpienka Abraham ale jam tuni wa nantaƙa a te Melekizedek la, ku jam a nye ase Livai a jam bo Abraham, nyinka po kama la. Dila abe a sak kama ayen Abraham ale tuni Melekizedek la, Livai ale wa naanbisanƙa me tuni kama alege ku naan nyin, ka bala ale jam tuesi nantaƙa wanyi wanyiwa pi piika po Juuma jigi.

¹¹ Ku nyini ka Livai buuni po ate Naawen Sinsanƙa paari Izirali demma. Alege, ase tomteeroma baai ale nyini Livai ale wa naanbiika Aaron po la, a daam dan бага a nye ate nuruma a welema, ba daam ate nye kama. Alege ba ale jam kan бага a nye dila la, ate ku yaa jam a fe ayen, tomteero wa choa ase Melekizedek la a jam. ¹² Boan nyinƙa tomteero wa choa dan jam ku a fe kama ayen sinsanƙa me tagri. ¹³ Mi a biisi nna a magsi chaab ale ka ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita. Wa jam nyini ka kobirin yon po. Wa nuruma an maa poom chim kaabdoaba a nyaya. ¹⁴ Boan nyinƙa, ti seba chak kama ayen ti Nyonɔwa jam ka Juda kobirinni po deno. Moosis abe ale jam biisi Puusika Yenni tomteeroma wie la, wa an jam biisi Juda wariya.

¹⁵ Ni basi, ate m nmasi togi ate ku lagri ayen, Yeezu Kirisita jam ayen wa chim ka Puusika Yenni tomteero choa ase Melekizedek la. Wala be ale tagri ka tomteero kpagsanƙa meena zuk. ¹⁶ Tomteero kpagsanƙa de abe jam a va ka sinsanƙa ale a weeni ba ayen ba nye dii ale dii la a yaa a tom a te nuruma. Sinsanƙa dan weeni ayen ba nye nna ba a nye ka dila. Alege Yeezu chim ka tomteero waai ale a tom a te nuruma ale pagrim a nyini wa nyuvunni dii ale kan maari a kpeglim diipo diipo la. ¹⁷ Ba nmarisi wa wie Naawen gbanƙa po ayen, “Fi kasim ka kaabdoma kpagi kpian choa ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.” ¹⁸ Dila nyin, ti бага a weeni kama ayen, wari dii ate Naawen jam weeni nuruba dila po dila po ayen ba nye la, dila yaa taam ka nakpiak yogyogla de, dii nyin la, di an nman бага a maari nuruba. Di be nman ka kiriya. ¹⁹ Moosis Sinsanƙa abe an diem nye ate waai welema. Dii ale a saa buyewa la ale, Naawen basi ate ti

ta ka yiili paala ŋaai ale gaam wakpakka la, a yaa tagri wakpakka de zuk ayen ku basi ate ti forisi paari wa.

²⁰ Dii ale ŋman gum du la ale, Naawen kikaasaŋa. ²¹ Diipo ate mbala wanyiwanyi jam a piilim chim Puusika Yenni tomteeroma kpagi la, kikaasaŋa jam karo. Alege diipo ate Naawen jam boro a biisi ale Yeezu la, wa jam ka kama a weeni ayen, “Nyɔnɔwa Naawen ka kama ayen,

‘Fi ka kaabdo taam wuu.’

Wa be ale weeni dii la,

wa kan ŋman tagri wa popolaŋa.”

²² Kikaasaŋa nyiŋ abe ale soa ate Yeezu dek a sum chim wa dii ale sak ti ayen Naawen ale pe dii ale tama la, a gaam wa ale jam pe dii ale ti kɔpiensaŋa la kama.

²³ Wari dii me abe le ŋman boro la ale: Puusika Yenni tomteeroma ale jam a tagri chaab la, jam piisi kama. Dii nyiŋ la, ba wanyi a dan jam kpi, wa ŋman karo ayen wa tom wa tuimaŋa. ²⁴ Alege Yeezu kasim boro ka dila taam wuu a chim Puusika Yenni tomteerɔ. Nuru be karo diipo diipo ayen wa tagri wa zuwa. ²⁵ Yeezu kasim vua kama taam wuu. Dila nyiŋ la, a zaani jinla a ta a cheŋ diipo meena wuu, wa бага kama a vari waai ale waai ale a va wa nyiŋ a jam Naawen jigi la a basi.

²⁶ Nyana de meena nyiŋ ale soa ate Yeezu chim Puusika Yenni kpagi kpeeni dii ale magsi la. Dii nyiŋ la, wa бага a maari ti kama. Wa welema kama. Wari karo ate Naawen бага a nya wa jigi a weeni ayen wa ta kaasunɔa, a yaase wabiowa. Wa ka wari a nye ale biem buui ate wabaata nyamma a tom la. Yɔgyɔgla de, Naawen be zak wa kama a ta jueli kali wa dek tɛŋ. ²⁷ Wa daa kaabdoma kpagi kpeeni ase mbala la. Dii nyiŋ la, ku an magsi ayen wa a nye kaabka daa meena a de niŋ a te wa dek wabaata nyiŋa, ale nuruba ba chaab me wabaata nyiŋa ase Puusika Yenni kpagi kpeema mbala ale jam a nye dii la. Yeezu nye wa kaabka ka bunyi dekki, ka an ŋman бага diipo diipo a tulim buye. Wa ale nye dii a nye dila la ale, wa ale pa wa dek a nyo nuruba nisima po ayen ba ko wa ate ku chim kaabka la. ²⁸ Naawen ale te Moosis Sinsaŋa la a sak kama ayen nuru waai dek ate Naawen a lueri ayen wa chim Puusika Yenni kpagi kpeeni la ka kaasun nyɔnɔ. Alege, ŋa ale sak nna la, dila ŋaanŋyiŋ ate Naawen yaa ka weeni wa Biika ayen wala chim Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu. Biik kala a yaa be ale magsi nalimnyiini ate wa tom tuin dila.

8

¹ Wari dii dek chekki ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna. Ti sum ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni, waai ale sum ta nye kaai meena ate mi a weeni la. Wa nueri wa tuimaŋa kama ale ge yɔgyɔgla de a yaa kala Naawen, waai ale ta pagrim gaam jaab buuri meena wuu la juga gen juijui ale ka zula jigi la. ² Wa bo ka Naawen boka viuku po kuui po ate ba a wi ayen Welensa jigi la. Ku sum ka viuk dek, dii nyiŋ la, ka Naawen dek ale ti ku, daa nuruba.

³ Ku potim ka Puusika Yenni kpagi kpeeni tuini meena ayen wa pa tiirinta a te Naawen. Wa maa pa dunsa a nye kaabka a te wa. Dila nyiŋ la, ku a fe kama ayen Puusika Yenni kpagi kpeeni de me ate liŋ biisi wa wari la, a pa jaab a nye kaabka a te Naawen. ⁴ Yɔgyɔgla de, ni be nya, wa daam dan bo ka tɛŋzuk de, wa ti an nya siuk chim tomteeroma kpagiya dii nyiŋ la, tomteeroma boro kama a nye Juuma Sinsaŋa ale a weeni dii la a pa tiirinta a nye kaabka. Puusika Yenni tomteeroma de abe maa daa bala po wanyi me la. ⁵ Ba a tom ka Naawen Yeri dii ale bo tɛŋzuk de la

po. Ti be a nya yenni de kama ase di sum ka yeman ate ti baga a nya di ale nina la. Ni be basi ate m weeni ku wensienja a sak ni ayen yenni de ka yeri dii ale bo wennyamazuk la yisuŋ. Ti seba nyaku de kama dii nyin la, ba ŋmarisi Naawen Gbanja po ayen, diipo ate Moosis jam boro a goms ayen wa ti Naawen viuku la, Naawen jam weeni wa kama ayen, “Moosis, be kpesi fi dek nalimnyini ate fi ti viuku ate ku a nye ase vi kuui choa ate m sak fu diipo ate fi jam bo guuk kpionku zuk la.” ⁶ Alege wanni ale ka dii yogyogla nna, la, Yeezu tuesi ka kaabdo tuima ŋaai ale chim tuimmarja a gaam bala tuimaŋa la. Ku gaam ase ka wa ale nye ate Naawen ale wa nuruma a ta noayen ale chaab a gaam ku ale poom liŋ ka dii la.

⁷ Dila nyin la, noayenka ate ba de nin nye la a dan kan ta kaasun di po, ku ti an poom ŋman magsi ayen ba ŋman nye noayen saa buye. ⁸ Alege Naawen nya kaasun wa nuruma jigi kama ate wa yaa weeni ayen, “Dai cheena kama ate m le pilim nye noayen ale Izirali ale Juda demma. Nyaku de abe ŋman ka nye paalik.

⁹ Nyaku de abe kan nye ase noayen kaai ate m jam nye ale ba kokpiensaŋa diipo ate mi jam yik ba nisima a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la.

Ba jam ka wensie ale noayen kaai ate m jam nye ale ba la.
Dila abe ale jam soa ate mi an poom lagi tue wom la.

¹⁰ Noayen kaai ate mi le nye ale ba da ŋaai le cheena la ale, mi le pa m sinsaŋa a nyo ka ba zuima po,
abe m ŋmarisi ŋa nyo ba suniima po,
ate m chim ba Naawen,
abe ba me chim mi nuruba.

¹¹ Ba wanyi me la a kan poom weeni wa tenka deno yaase wa weeni wa suowa ayen, basi ate m sak fu, Nyonowa Naawen ale ka waai la, dii nyin la, waai meena a zaani bifiik a ta ga paari jakpak le seba mi ale ka waai la kama.

¹² Dii nyin la, m le von ba wakaasimaŋa te ba kama.
M be kan ŋman teeri ba wabaataŋa.”

¹³ Naawen abe ale a biisi noayen paalika ate wa nye la, ku a sak ase wa a nya ase nkala yaa ka noayen kpak la. Jaab waai abe ale chim jaab kpak a yaa cheeri la, ba pa wa yuk a basi kama.

9

¹ Naawen ale wa nuruma abe ale jam nye noayenka la, wa jam dueni ka sinsaga ayen ba va ŋala ale a weeni dii la a te wa zula a puusi wa. Boan nyinŋa, ba jam ti ka viuk tenzuk de a te wa zula a puusi wa. ² Ba jam pa ka gatiak wonj a labi viuku ponni po buye. Dok kuui ale de ninka la, yoi jam ale “Welensa Jigini.” Jaab buui ate ba toati bolim a zaani wa zuk la, ale teebuluk ale jaab buui ate ba pa boroboruk a zaani ku zuk pa a te Naawen la, ale jam za dok kula po. ³ Dok kuui ale jam pa san la yoi ale “Welensa Yegayegaka Jigini.” ⁴ Dokku de po ka daata dakari, dii ate ba pa ligmonin a magi ku nyin taam tu la ale boro. Ba a pa ka ŋanta ate ba nyum masa nna yegayega a dueni di zuk a ju. Jaab waai me ale jam maa bo dokku po la ale Daka dii ate ba a wi ayen Noayenka Dakanni la. Ba jam pa ka ligmonin a man ku nyinka meena taam tu. Dakanni po, ba jam pa ka lenj, kaai ate ba pa ligmonin a nye ka la a zaani du. Nandiin tii ate ba a wi ayen “maana” la ale jam bo ka po. Jaab waai me ale maa bo Dakanni po la ale Aaron tachecca. Vaata ale jam pusi ka zuk. Tintain paglagsa ŋaai ŋayewa ate Moosis sinsaŋa a jam ŋmarisi dua ŋa nyin la ale jam maa bo di po. ⁵ ŋanta ale jam ta kinkanja a yaa koa dakanni zuk. ŋantaŋa de a jam

a teeri nuruma kama ayen Naawen bo ka dula. Nantana kinƙanƙa jam lagri lik ka juijui ate Naawen jam ta jirim ale nuruma la. Alege, yogyogla de ku an diem a magsi ayen m togi wie meena kie a lagri.

⁶ Ba ale gomi nyanja de meena a magsi ayen dii ale dii nye la ale nna. Daa meena, Juuma Puusika Yenni tomteeroma a jo ka Welensa Jigini a tom ba tuimana. ⁷ Ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni nyiini ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini bunyi dekki bein po a nye kaabka. Wa tagri ka nuruma zuk a yaa pa ziim a nye kaabka a te Naawen, wa dek wakaasimanya nyin ale wie naai ate nuruma nye kaasi alege ze la. ⁸ Nyanja de meena po Naawen Chiika a sak kama ayen siuk kuui ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini la an diem lagiya. Boan nyinja Welensa Jigini a diem za kama. ⁹ Nyaku de abe a sak ti ka wari jinla dann. Ku kiri ale, tiirin tii ale duj sii meena ate nuruba pa a nye kaabka a te Naawen la, nanta bala an baga a basi ate waai ale a te Naawen jaamu la a ta sunum welenja, ¹⁰ dii nyin la, ku meena ka nandiinta ale soka wie. Na ka nyinƙa po nyiini sinsaga. Na be boro ka dila a ta ga a paari diipo nyiini ate Naawen a basi ate nja a tagri la.

¹¹ Alege Yeezu ale jam chim Puusika Yenni kpagi kpeeni a soa nanman sii meena ale poom bo dela la. Wa yaa be wa ka viuku po a taam paari Welensa Yegayegaka Jigini. Viuk kula abe welema kama gaam Moosis ale ti viuk kuui la. Daa nurubiik ale ti viuk kula ase Moosis viuku la. Ku be poom ka tanzuk de me. ¹² Wa be ale vari ti basi kama. Varibasika de abe boro ka dila taam wuu. Wa jo Welensa Yegayegaka Jigini ka bunyi dekki, wa be an va daa bua ale niiga ziita nyin jo dula. Alege wa va ka wa dek ziimu nyin jo du. ¹³ Ba nyiem pa ka bua ale niiga ziita ale naasari dii ate ba ko a ju ate bu de chim buntuem la a nye misi nuru waai ale tanjim wa dek la nyinƙa ayen wa nman welema. ¹⁴ Ku be dan ka dila, nama dek abe poli nya ase Yeezu ziimu le nye ate nuru welema a soa ase ka se la. Yeezu waai abe ale kan ta kaasun la, be va Naawen Chiika, waai ale boro taam wuu la pagrim nyin, a pa wa dek a nye kaab welen te Naawen. Dila a te ni ka siuk ate ni a tom a te Naawen waai ale vua la.

¹⁵ Dila nyin la, Yeezu Kirisita ka waai ale ka tama ale Naawen yigma la. Wala ale nye ate tama ale Naawen a nman nye noayen paalik, ate baai ate Naawen wi ba la a yaa nya wa ale pe ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nyaku de abe sum ka wensie dii nyin la, kum ale ko a yaa vari nuruba ba wakaasima po a basi, wie naai ate ba jam nye kaasi diipo ate ba lin jam ta noayenka ale Naawen la.

¹⁶ Nuru abe dan weeni wa ale a yaali ayen ba pa wa nantana a nye dii ale dii ase wa nin kpi la, ku a fe kama ayen ba be seba chak ayen wa kpi kama abe ba yaa pa wa nantana a nye wa ale weeni dii la. ¹⁷ Boan nyinja, wa ale weeni dii la, wa dan kan kpiya, wa ale biisi dii la ka pagrimoa, ase ka wa nin kpi. ¹⁸ Dila abe a sak kama dii nyin ale soa ate ninƙa noayenka nyeka a jam a fe ate ba a ko dunsja ayen noayenka nyeka ta pagrim la. ¹⁹ Boan nyinja, Moosis ale jam mooli Naawen Sinsanja meena a sak nuruma la, dila naanynin ate wa yaa jam pa niiga ale bua ziita ale nyiam a gum chaab, a yaa pa pakobta tii ate ba muni la, ale tiib buui ate ba a wi ayen "hiisop" la nmazuk nan, a yaa pa bala bayewa a lusi ziimu ale nyiamu po a pa a misi Sinsanja Gbanƙa ale nuruma ale ge a weeni ayen, ²⁰ "Ziim buui ale a te noayen kaai ate Naawen weeni ti ayen ti siak di noai la pagrimu ale nna." ²¹ Moosis ale nye dila nueri la, wa yaa nman pa ziimu ale nyiamu ale nantana a misi viuku ale nanta baai meena ate ba pa a nye puusanja la nyin. ²² Wensie, Juuma Sinsanja abe ale a weeni dii la ale nna ayen,

ka ziim ale a lo teŋ ate jaab meena a chim jaweleŋ. Ziim abe dan kan lo teŋka, wabaata voŋteka karo.

²³ Viuku ale ŋanta baai ate Moosis pa ziimu a misi ba nyiŋ la, ka ŋanta baai ale bo wenŋmazuk la, yisinta. M be weeni ni kama ayen ka duŋsa ziita ale a lo teŋ ate ba a welema. Alege, ŋanta baai ale bo wenŋmazuk la, ku a fe kama ayen kaab kaai ale gaam ziim tila la a nye ate ba welema.

²⁴ Boan nyiŋŋa, Yeezu Kirisita an jo daa Welensa Yegayegaka Jigi dii ate nurubiik dek se la. Welensa Yegayegaka Jigi dila ka jigi dii ate ti an бага a nya la, yisuŋ. Wa jo ka wenŋmazuk dek juijui yogyogla de ate wa yaa tagri tama zuk a pa wa dek a sak Naawen la. ²⁵ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem ta ka duŋsa ziim a jo Welensa Yegayegaka Jigini bena meena. Alege Yeezu Kirisita an nye dila magamaga. ²⁶ Wa dan jam pa wa dek te ate ku paari ka diichoa nnapode, wa daam te nam a paari ka diichoa a zaani diipo ate Naawen nye teŋka la. Alege, ku ale ka dii yogyogla nna, ate wie meena tuak kpeglimka la, ale wa yaa pa wa dek a sak bunyi dekki ayen wa pa wa dek a nye kaabka ate biem kan ŋman boro. ²⁷ Ku a fe kama ayen nurubiik a kpi bunyi dekki. Wa kan kpi buye. Wa dan ga kpi, Naawen le bo wa buusa kama. ²⁸ Nurubiik abe ale a kpi ka bunyi dekki la, Yeezu Kirisita me abe kpi ka bunyi dekki a nye kaabka ayen wa duisi nuru boari wabaata basi. Wa be le ŋman pilim jam kama. Wa dan pilim jam, wa kan ŋman duisi ka nuruba wabaata a basi, alege wa le vari ka baai ale a limsi wa jamka la a basi.

10

¹ Juuma Sinsanŋa abe ka wie ŋaai le sum ŋa nye la, yisinta, daa ŋa dega. Sinsanŋa de a sak kama ayen ku a fe kama ayen nuruba a jam Naawen jigi daa meena, ale bena meena a nye kaabka. Alege kaabka de meena ale kan бага a nye ate nuruba a welema la, Sinsanŋa, ŋaai ale va ka kaabka de meena a tom la, an бага a nye dila me. ² Ŋa dan бага a nye ka dila nna, nuruma ate ale a nye kaab kaai la, ba te basi kama. Dila nyiŋ la, nuruma a dan kaab dila a yaa deri welema, ba te kan ŋman бага ale seba ayen wabaata boro. ³ Ku be ale ka dii la, bena meena kaabka de a teeri nuruma ka ba wabaataŋa wie. ⁴ Boan nyiŋŋa, niiga ale bua ziita an бага duisi wabaata a basi.

⁵ Dila nyiŋ ale, soa ate Yeezu Kirisita ale jam jam teŋzuk de la, wa weeni Naawen ayen,

“Fi kan yaali ayen ba a ko ŋanta a te fu a yaase ba pa tiirinta a te fu.

Alege fi gomsa ka nyiŋ a te mu.

⁶ Ku kan te fu supeentiga ale ba ale a ko duŋsa a ju si kuŋkuŋ tii zuk ate ba a kaab fu la.

Ku kan te fu supeentik me ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka duisi ba wabaataŋa a basi la.

⁷ Be nya mi ale nna, ‘Naawen, ayen m tom fi ale a yaali dii la, ase ba ale poom ŋmarisi mi wie Sinsanŋa Gbaŋka po dii la.’ ”

⁸ Wa liŋ weeni kama ayen, “Ku kan te Naawen supeentik ale ba kaabka ale ba tiirintaŋa ale ba ale a ko ŋanta baai ju a te wa la, ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka duisi ba wabaataŋa a basi la.” Nyana de meena ba be va ka Juuma Sinsanŋa ale a weeni dii la a nye. ⁹ Wa yaa ŋman weeni ayen, “Be nya mi ale nna, Naawen ayen m tom fi ale a yaali dii la.” Dila nyiŋ la, Naawen yuk kaab kpagsanŋa a basi kama alege pa Yeezu Kirisita kaabka zaani kaab sila naŋkula po. ¹⁰ Yeezu Kirisita ale jam tom Naawen ale a

yaali dii la, ale soa ate tama meena a yaa va wa ale pa wa dek nyin̄ka a nye kaabka bunyi dekki la nyin̄ a yaa welema.

11 Juuma Puusika Yenni tomteeroma meena a tom kaabka tuimaṅa ka daa meena. Ba be a nye kaab kala degadega a paari ka diichoa. Alege Kaabka de kan duisi wabaata a basi. 12 Yeezu Kirisita be nye kaabka ka bunyi dekki wabaata nyin̄. Kaabka de abe kasim ta pagrim a boro ka dila taam wuu. Wa ale ga nye dila nueri la, wa yaa kali Naawen juga geṅ, zula jigini. 13 Dula jigini, wa yaa limsi ka da dii dai ate wa dachaasana le chim wa yom la. 14 Wa ale nye kaabka bunyi dekki dila la, a basi kama ate nuru baai ate Naawen soa la, a kan maa ta kaasun̄ diipo taam wuu.

15 Naawen Chiika dek abe siak kama ayen nyaku de a sum ka wensie ale Naawen ale weeni dii ayen,

16 “Noayen̄ kaai ate mi le nye ale ba da ṅaai le cheena la, ale mi le pa m sinsan̄ṅa a nyo ka ba suniima po,

abe m ṅmarisi ṅa ba zuima po.”

17 Wa ṅman weeni gum du ayen, “M abe kan ṅman teeri ba wabaatana ale ba wakaasimaṅa diipo diipo.” 18 Dila nyin̄ la, ba wabaatana a dan nya von̄teka, ku an poom ṅman magsi ayen ba nye kaabka a duisi ba wabaatana a basi.

19 Dila nyin̄ la, m suaata Yeezu ziimu ale lo teṅ ate wa kpi la nyin̄ abe ale soa ate ti бага a jo “Welensa Yegayegaka Jigini” ale ge kan chali yogsum.

20 Gatta kpien̄ kaai ate ba jam pa lik doḅku noanni la a yaa lagi kama ate ti va ka siuk kuui ale vua la a jo dula. Yeezu abe pa ka wa dek nyin̄ka tagri jigi dila a te tama. 21 Ti be ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni nna yegayega ate wa a nya Naawen Yenni zuk. 22 Ni be basi ate ti forisi paari Naawen ale sunum yuarisima ale siak kaai ate ti seba chak ayen ti ale ta siaka ale jaab waai la sum ka wensie. Ti forisi paari wa ale suniima ṅaai ate Yeezu sugri ate popola kan ṅman a daani ti la. Ti forisi paari wa ale nyin̄ sii ate ba pa nya buui ale kan ta dan̄ta a so si la. 23 Ni basi ate ti ṅmasi yik nalimnyiini ti yiila ṅaai ate ti ta la, dii nyin̄ la, ti бага a ta siaka kama ayen Naawen ale pe ayen wa nye dii la wa le nye kama. 24 Ni basi ate ti ta chaab wie, a maari chaab ate ku basi ate ti ta yaalika ale nuruba a tom tuimmaṅsa.

25 Ni kan basi ate ti basi chaab tuka ase nuruba ba gela ale kasim a nye dii la. Alege ni basi ate ti a den̄si chaab kpa nalimnyiini a gum du, ase ni ale nya ale da dii dann̄i ate ti Nyon̄owa le jam la a moata kama la.

26 Dii nyin̄ la, kaab ka choa a ṅman karo ayen ka duisi ti wabaatana a basi ase ti nin potim seba alege kasim a tom wabaata a cheṅ alege seba ayen ti wom wensien̄a kama. 27 Alege baai ale kan siak Naawen noai la, bala be a limsi ale yogsum, buusa ṅaai ale ṅa jam la, ale bolim̄ṅiak kaai le bu de ba la. 28 Nuru waai abe ale a zeri Moosis Sinsan̄ṅa ale a weeni dii la, ba dan bo wa buusa ale seeroba baye a yaase seero boari ate wa lo, ba deri a ko wa kama. Ba hola kan ta jirim ale maga dek me la ale wa. 29 Dila nyin̄ la, waai abe ale potim a zeri Naawen noai la, ku a sak ase wa an pa ka Naawen Biika chim ka nuru la, wa pa Biika ziimu buui ale duisi nuru wala wabaatana a basi la chim ka wakayiok, wa a le ka Naawen Chiika waai ale va niaun̄ nyin̄ a nye wamaṅsa a te nuruba la. Nama be poli nya nuru wala choa waalika le ka soa dii a magsi wa nya la. 30 Tama dek be seba ayen Naawen ale weeni nna. Ti be seba wa ale ka dii la kama, wa weeni ayen, “Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la. M be le nye kama.” Ti be seba waai me abe ale weeni ayen, “Nyon̄owa le bo

wa nuruma buusa la” kama. ³¹ Ku le pagra ka nna yegayega ase Naawen waai ale vua la a nin weeni ayen wa le te fu waalika.

³² Ni teeri ku ale jam ka dii ni jigi la. Va n̄ala po ate ni tagri va Naawen la, ni nam ka wie nna yegayega po alege, ni an jam te ninammu siuk ate bu бага ni. ³³ Da dii dai nuru nyiem ale yik ni a ta nyini peelim a le ni, a nye ate ni a nam. Da dii dai me ni nyiem gonsi ka ni dek ayen ni pa ni dek a gum baai ate nuruba a nye ba dila la po. ³⁴ Ni maa jam ta jiiirim ale nuru baai ate ba yik lik la kama. Nuruba be ale tuesi ni jaab buuri meena la, ni diem ta supeentik kama a duj ni sue. Dii nyin la, ni jam seba kama ayen ni ta n̄anta kama ate ba gaam bala nalimnyiini. Ba be kasim boro ka dila taam wuu. ³⁵ Dila nyin la, ni be yik ni dek nalimnyiini wienja de po dii nyin la, ku ta ka tiirim kpiem cheena. ³⁶ Ku a fe kama ayen ni ta chichiiba ate ni бага tom Naawen ale a yaali dii la ate ni nya wa ale pe ayen wa le nye dii a te ni la. ³⁷ Boan nyin̄a, Naawen Gban̄ka weeni ayen, “Ku kan beni gaam taam,

ale ge ate waai le wa jam la a jamu,
wa kan beni.

³⁸ Mi wayorisima nyamma le ta siaka kama ate ba vuuk.
Alege, ba wanyi a dan nyini mi n̄aan̄ a n̄mani,
m sui kan peenti ale wa.”

³⁹ Alege tama daa baai ale a n̄mani wa n̄aan̄ a yaa chej a be siuku po la. Ti ka baai ale ta siaka ale wa a yaa nya varibasika la.

11

¹ Siaka ka wari dii ate nuru ta yiila ale seba chak me ayen di sum ka wensie a yaase di le sum nye alege, wa an бага a nya wanni deema la.

² Ku jam ka ba siaka nyin̄ ate Naawen jam basi ate dila po dila po demma seba ayen wa sui peenti ale ba kama.

³ Ka siaka ale soa ate ti seba ayen ka Naawen ale biisi a yaa nye wen̄mazuk ale teŋ ale n̄anta baai meena wuu ale bo ba po la. Dila nyin̄ ate ti бага a nya n̄anta baai ale boro nna la. Ti be an бага a nya n̄anta baai ate wa pa nye n̄antaŋa de meena la.

⁴ Ku jam ka siaka nyin̄ ale soa ate Abil jam te Naawen kaab man̄ a gaam Keen ale jam pa jaab buui me a nye kaabka la. Be ka Abil siaka de nyin̄ abe ale soa ate Naawen sui peenti ale wa ayen wa ka wayorisima nyon̄o. Ti seba nyaku de kama dii nyin̄ la, Naawen dek sui jam peenti ka nalimnyiini ale wa tiirimu. Be ka wa siaka de nyin̄ ale soa me ate ti a wi wa yonni jinla ase wa diem vua kama la.

⁵ Ku jam ka siaka nyin̄ ale soa ate Enok an kpi la. Naawen jam goanti nye kama ate wa yiri jueli wen̄mazuk ayen wa kan kpi. Nuru abe an jam бага a nya wa. Naawen Gban̄ka abe weeni sak ti kama ayen wa nye ate ka Naawen sui peenti ale wa ale ge ate wa yaa pa wa a ta jueli la. ⁶ Nuru waai karo a бага a nye ate Naawen sui a peenti ale wa alege kula nyon̄owa a ka siaka ale wa. Dii nyin̄ la, waai ale pa wa dek a te Naawen la, ku a fe kama ayen wa ta siaka ayen wa boro kama. Wa be a te baai ale a gisi wa la ka tiirim.

⁷ Ku be jam ka siaka me nyin̄ ale soa ate Nowa бага wom Naawen ale jam kaam wa a magsi chaab ale wie n̄aai le n̄a nye chum diipo la. Wa siaka nyin̄ ale soa ate wa jam lagi tue wom, a yaa nye n̄aarun̄ ayen wa vari wa ale wa dokdemma meena a basi. Wa siaka de nyin̄ abe ale soa ate nurubiik teŋzuk de a jam nya chivie, ale ge ate Naawen wi wa ayen wayorisima nyon̄o.

⁸ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham zuli Naawen noai a nyini cheŋ teŋ kaai ate Naawen jam pe ayen wa le pa te wa la. Abraham yaa basi wa teŋka a yaa nyini a cheŋ alege poom ze juijui dek chekki ate wa jam a cheŋ la. ⁹ Siaka de nyin ate wa jam bo teŋ kaai ate Naawen pe ayen wa le pa te wa la. Wa jam bo ka po ase ka niŋaano la. Wa ale wa dokdemma jam a goa ka viita po ase Aizik ale Jakob ate Naawen jam pe ale ba ate ba me jam bo viita po dii la. ¹⁰ Dii nyin la, Abraham jam a limsi ayen wa jo ka wenŋmazuk yeri ŋaai ate Naawen se te wa la. Yeeŋa de kan maari a lo.

¹¹⁻¹² Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham, waai ale jam kpaŋ nna yegayega a moata kum la, a te wa powa Saara, waai me ale jam kpaŋ nna yegayega a gaam biam taam la puuk. Dii nyin la, Abraham jam ta siaka kama ayen Naawen ale jam pe ayen wa le nye dii a te wa la, wa le nye kama. Abraham be jam sum nya ka ŋaŋbisa a piisi nna yegayega ase chinmarisaŋa la, ale piisi me nna ase beli tambusuŋ tintanfiila la. Nuru an poom бага a chiini ba.

¹³ Nyaba de meena ate m biisi ba wie la kpi kama ale ba siaka alege ba an tuesi ŋanta baai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege siaka nyin ba nya kama ayen ŋanta dua ka jigi nna niŋniŋa ate ba jam a nye ase ba jam paari ku jigini kama la. Ba be jam siak kama ayen ba ka niŋam teŋzuk de. Ba yenni dek abe bo ka jigi yonj. ¹⁴ Nuru baai abe ale a poli ase nna la, bala chaab a sak kama ayen ba kasim a gisi ka ba dek teŋ ayen ba kali. ¹⁵ Ba be dan kasim a poli ka teŋ kaai ate ba pa basi ŋaŋ la wie, ba ta siuk kama a pilim a ŋmani? ¹⁶ Aawo, wannu ale, ba kasim a yaali ale ka ninmuna teŋ kaai ale gaam ba teŋka la. Daa jigi yonŋoŋa, teŋzuk de, ka wenŋmazuk ale la. Dila nyin la, chivie ka Naawen ale ba ale wi wa ayen ba Naawenya. Dii nyin la, Naawen se ka yeri te ba.

¹⁷⁻¹⁸ Aizik nyiini jam ale Abraham biik. Naawen yaa jam weeni Abraham ayen, “Fi le wa ka Aizik nyin a nya ŋaŋbisa ate fi yonni kasim boro taam wuu, ase m ze le poom pe dii ale fu la.” Alege, ku ŋaŋnyin ate Naawen yaa weeni Abraham ayen, wa ko wa biika de a nye kaabka a te wa, Naawen. Alege, Naawen ale jam pe dii ale Abraham ayen wa le nya biik la, ku sum chim wensie. Wa me yaa siak ayen wa ko biika de a te wa. Naawen jam weeni nna, kama ayen wa nye Abraham siaka ale wa a nya. ¹⁹ Abraham be jam ta siaka kama ayen Naawen бага a nak nuruba kama a yiri kum po. Dila nyin la, daam dan ka ku wensieŋa jigini, ti бага a weeni kama ayen Abraham ŋman tuesi Aizik ka kum nisima po.

²⁰ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Aizik weeni ayen chum da dii dai, Jakob ale liso le nya niaka kama.

²¹ Ku jam ka siaka ale basi ate Jakob te Josefi nidobilisanaŋa wanyiwanyi niaka ale ge kpi. Wa jam pa ka wa tacheŋka a chogsi wa dek a yiri kali wa gaduoku zuk a yaa puusi Naawen a te ba niaka.

²² Ku jam ka siaka nyin ale soa ate diipo ate Josefi a jam moata kum la wa biisi magsi chaab ale diipo ate Izirali demma ale jam basi Ejipiti teŋka abe ba kuli la. Wa jam maa weeni ba le ba nye wa dii ase wa nin kpi ate Izirali demma basi Ejipiti a kuli la.

²³ Ku jam ka siaka ale basi ate Moosis kowa ale wa mawa ale biak wa la, a pa wa suk ate ku paari chiisa sita. Ba ale jam nya ale biika ka bimaŋ la, yogsum jam ka ba ate ba zeri Ejipiti Naawa sinsaŋa.

²⁴ Ku be jam ka siaka ale soa ate biika Moosis ale ga chim nueri la, wa zeri ayen wa daa Ejipiti Naawa le biiga. ²⁵ Wa jam a yaali ayen ka wa dan maa nam ale Naawen nuruma a zunchoŋ gaam wa nin de masim ale biem

alege ku kan beni. ²⁶ Wa jam poli kama ayen fi dan nya chivie Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la nyin, a zunchon ka nna yegayega a gaam Ejipiti jigsika meena. Wa jam a poli dila kama dii nyin la, wa nina jam muni ale ka tiirim buui ate wa le nya la.

²⁷ Ku jam ka siaka ale soa ate Moosis basi Ejipiti tenka alege yogsom an jam yik wa ale naawa supuurimu. Wa kasim jam ta popola ale siaka kama ale Naawen, waai ate nurubiik an baga nya wa la. ²⁸ Ku jam ka siaka ale soa ate wa weeni nuruma ayen ba nye Gaambasika Tigini nandiintanja abe ba pa ziimu a misimisi diinanja noanja ate sabiilo, waai ale a ko nuruba la a dan jam, wa kan ko nidɔabili sii ate Izirali demma liɲ biak la.

²⁹ Ku jam ka siaka ale soa ate Izirali demma a baga va beli dii ate ba a wi ayen Nyamonuɲ la a cheɲ taam jueli nna ase ba jam a tabi ka ten kosik zuk alege daa nyiam po la. Ejipiti demma ale jam tomsi ayen ba maa va taam la, nyiamu yaa deri chali jam lim ba a basi du.

³⁰ Ku jam ka siaka ale soa ate Jeriko tenka siaka ate ba se gilim ka la a lo. Izirali demma jam cheɲ gilim ka, ka daa nɲayopoi ale ge ate ka lo. ³¹ Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Arayab, waai ale jam ka nidɔa yaalido nna yegayega la, an jam maa kpi ale baai ale jam kan siak a te Naawen noai la. Dii nyin la, wala ale jam vari nuru baai ate Izirali demma jam tom ayen ba ga nak nya ba dachaasarja, Jeriko demma la, a basi.

³² M be le nman biisi ka wana ale wana wariya? M te baga a biisi nuruba ba chaab wie kama, ase mbala meena ate m biisi la, alege niɲ nman karo ate m le nye dila. Alege ba chaab boro kama ase Gidiyon ale Barak ale Samson ale Jepeta ale Deivid ale Samuel ale Naawen biisiteeroma la. ³³ Be ka siaka nyin ate nyaba de meena a nye kpaliɲsa ale tenɲsa a nak de, a fe ate wensie boro, a nya Naawen ale pe ale ba ayen ba le nya dii la, a nye ate gbenma a baga ligi na noa, ³⁴ a kpimsi bolim kpeenta, a chali liisi gebi wonj sii ate ba jam ayen ba pa ko ba la. Ba jam wobsa kama alege tulim nya pagrim. Ba jam ta pagrim ka nna yegayega tugurisa po a yaa nak satenɲsa sojiba de. ³⁵ Nipooɔa gela baai ale ta siaka la nyin ale soa ate ba mabisa ba gela baai ale kpi la a yaa yiri kum po.

Ba gela me a jam zeri kama ayen nuruba kan basi ba namsika alege siak ayen ba namsi ba a ko, ayen ku basi ate ba yiri kum po a ta nyuvuri man. ³⁶ Nuruba jam nye ba gela me a la, a miiri ba, a pa choarima bobi ba a ta ba ga lik. ³⁷ Ba gela me, ba yuk ba ale tana, a pa gebisa a gebi ba buye, a pa gebi wonɲsa a ko ba gela me. Ba gela me a jam a jo ka piisa ale bua gbanɲsa, ba gela me a jam chim ka njanjagsa nna yegayega, nuruba namsi ba gela a te ba tuom. ³⁸ Ku an poom nman magsi ayen tenzuk de demma a nman ta nuruma de chaab ba sunsuɲja. Ba kasim jam bo ka sagini po a nyiem cheɲ a basi du, nna ase nicham la. Ba jam maa bo ka guuta zuima, ale pina vie po, ale maari a goa vie po me.

³⁹ Nyaba de meena siaka nyin abe ale soa ate Naawen jam weeni ayen wa sui peenti ale ba kama alege, ba an jam nya Naawen ale jam pe ayen ba le nya jaab buui la. ⁴⁰ Dii nyin la, Naawen daam poom poli ayen wa nye ka waman ate di gaam dila a te ti. Wa be poli kama ayen wa kan nye ate nuru bala kan ta kaasunɔa, ase ka wa nin pa tama me a gum chaab ale bala, ale wa yaa nye dila.

12

¹ Dila nyin la ti baga a weeni kama ayen, nyaba de meena a sak ti kama ayen baai ale ta siaka la, ku a te Naawen ka supeantik. Dila nyin la, ni basi ate ti chim nuru baai ale a chali chala la. Dila a sak kama ayen ku a

fe kama ayen wie ñaai meena, ase biem dek ale bobi ti tara nna kenken la, ale basi ate ti kan бага a chali nwulinwuli la, ti yuk ñala basi abe ti a chali chala ñaai ate Naawen ayen ti a chali la ale chichiiba, ² a kasim a nya Yeezu waai nyin ate ti siaka kasim boro a ta nyini ku piilimka po a ta a chej taam wuu la. Masim buui ate wa jam a limsi ayen wa nya la ale jam soa ate wa nam jabarimu zuk. Wa an jam poom pa chivie ñaai ate wa le nya jabarimu zuk la a chim wariya. Yogyogla de wa be kala ka Naawen juga gen, zula nyaka jigini.

³ Nama dek abe poli nya dii meena ale nye wa jigi la. Wabaata nyam jam kisi wa ka nna yegayega, a nye gaasa me wa jigi. Alege wa jam ta chichiiba kama nalimnyini. Ni be poli nyaku de nya ate ku basi ate nama me ta chichiiba ate yogsum kan nye ate nyinworuk yik ni. ⁴ Boan nyinña, ni ale diem boro a nye kpalinka ale biem la, ni an diem kpalim paari juijui ate ni le kpi la. ⁵ Nama ban Naawen ale biisi dii ayen ku denji ni kpa ni ale ka wa bisa nyin la? Wa weeni ayen,

“M biiga, kan pa ku chim gbeera ase fi nin nye wari kaasi ate Nyonowa sak fu yam maga dega.

Yaase fi basi ate fi su kaasi ase wa ale a toarin fu.

⁶ Dii nyin la, Nyonowa Naawen a sak waai ate wa ta yaalika ale wa la kama,

ale a te wa waalika me waai ate wa a wi wa ayen wa biik la.”

⁷ Ninam dan jam ni jigi, ni yik ni dek a nam ale bu a sak ni ka yam. Ni ninammu a sak kama ayen Naawen a nye ni ase ka wa bisa la. Biik boro ate wa ko kan te wa waalika? ⁸ Ni be dan kan a nya waalika ase wa bisana meena la, ku a sak ase ni sum daa wa bisa la. Ku a sak ase ni poom ze waai dek ale ka ni ko la. ⁹ Ase ti ale ta ti koma nna, ba a te ti waalika kama alege ti a zuli ba kama. Ti be dan pa ti dek a te ba dila, ti be le pa ti dek a te ti kowa waai ale bo wennmazuk la ate ku soa ka se ate ti boro?

¹⁰ Tama koma be ka nurubisa. Ba be a te waalika kama a magsi chaab ale ba dek ale poli dii ayen ku magsi ti kaasunku la. Waalika de a nyiem be kan beni. Alege Naawen a te ti waalika kama ayen ku ta nalim jam ti jigi ate ti maa ta welensa ase wa ale ka dii la. ¹¹ Diipo ate ti nyiem nya waalika la, dila powa ti sue a kaasi kama, ña kan peenti. Alege ti dan siak a te wa, ku a nye ase ka tiib ale a yoani yoana la. Ase tiimu ale a yoani yoana la, waalika me a te ti ka yoana. Yoanaja de abe ale masim boka ale wayorisima tuima.

¹² Dila nyin la, mi a weeni ni kama ayen, ni be zak ni nisimana sii ale jiak la wein, abe ni basi ate ni dunaja ñaai ale gbarin la, a ta pagrim.

¹³ Ni yuarisi suitanja ate nan kaai ale a dugsi la a kan deri kpi alege ka nya nyinyogsa.

¹⁴ Ni pii nyin ate ni ta nye masik ale waai meena, abe ni welema dii nyin la, waai ale kan welema la, an бага a boro ale Naawenya. ¹⁵ Ni kpesi ni dek ate ni wanyi me la a kan jogi Naawen niaunku abe ni wanyi me la a kan chim tituak a pa bu yaamu chogsi tiib sinsila, ¹⁶ abe ni wanyi me a kan ta nye kaai ale kan nala ase Iiso nyeka choawa la. Wala jam ale wa kowa bikpagi. Iiso yaa pa kpanjana deka a da ñandiinta de bunyi dekki ate ku yaa sak ayen wa ñman daa bikpagiya. Nyeka de choa abe jam ta ka kaasun a jam ba kisitaja wienja po. ¹⁷ Alege nama seba kama ayen ku ñaanyin, wa yaa ñman jam a yaali ayen wa tuesi ka niak kaai ate wa kowa ayen wa te la, alege wa kowa jam yiak wa ayen wa ga nakpiak. Iiso a kum kama a pii nyin a nye ayen wa tagri wa ale nye dii la, alege wa an ñman jam бага a nye dila.

¹⁸ Mi a weeni nyaṅa de meena kama boan nyiṅṅa, nama an jam ase Izirali demma ale jam jam dii la. Ni an jam daa jaab waai ate nuru бага a tiri wa ase Sinaai Guuku ale ku bolimṅiaka ale a de la, ale legini nna kpito la, ale vapagrika, ¹⁹ ale damuniṅ ale kasim a kum nna yegayega ale lueluku ale a kaari la. Nuruma ale ga wom lueluku la, ba yaa saalim ayen ba kan ṅman a yaali ayen ba wom wari di choa, ²⁰ dii nyiṅ la weeni kaai ale jam weeni ayen, “Dunṅ a dan poom tiri guuku, ku a fe kama ayen ba pa tana a yuk ka ko.” Weenika de jam pagra kama te ba. ²¹ Moosis ale jam nya nyaṅa de meena la, ku jam pagra ka nna yegayega ate wa weeni ayen, “Yogsum ale ta mu ate m nyiṅ a gok.”

²² Alege nama ate mi a weeni ayen ni nya, ni goanti jam ka Zayon Guuku ale Naawen waai ale vua la teṅka wenṅmazuk Jerusalemṅa ase teṅzuk de Jerusalemṅa la, ale sabiilo baai ale piisi nna yegayega la, ²³ ale Naawen bisii ate wa liṅ biak la tigsika po kaai ale ka supeentik tigsika la jigi. Bisana de yue ale ṅmarisi bo wenṅmazuk. Ni jam ka Naawen waai ale a bo nurubiik meena buusa la jigi. Ni chiisana jam gum jaab ale ka nuru baai ale kan ta kaasunṅ la, chiisa. ²⁴ Ni jam ka Yeezu jigi. Ka wala ale zaani tama ale Naawen ale nye noayen paalika la sunsunṅ. Ni be jam ka ziim buui ale a sugri ni biemu a basi la jigi. Ziimu de abe a sak ti ka wamaṅsa yegayega a gaam Abil dunṅa ziimu, ale a sak ti wie ṅaai la.

²⁵ Ni be kpesi ni dek ate ni kan zeri Naawen ale a biisi dii la womka. Tama be ale nye ka se a бага chali be waai ale a biisi ate ku nyini wenṅmazuk la jigi ase ti nin zeri wa? ²⁶ Dila powa wa ale biisi la, ku jam choa teṅka meena kama. Alege yogyogla de, wa pe kama ayen, “M le choa ka teṅka a ṅman gum du. Be daa teṅka nyiini ate m le choa, m le choa ka teṅka ale wenṅmazuk meena a maa gum du”. ²⁷ Wa ale weeni dii ayen, “M le ṅman la”, a nyini ka peelim a sak ayen choaka de a sak kama ayen jaab buuri meena ate Naawen nye la le choa kama a voori, ate ṅanta baai meena ale a choa alege kan voori la, a zaani.

²⁸ Ni be basi ate ti te Naawen jiam dii nyiṅ la, wa te ti ka teṅ kaai ate ti le chim nalima la. Teṅka de abe kan maa choa a voori. Dila nyiṅ la, ni be basi ate ti nye wa jiam abe ti a te wa zula ṅaai le ṅa basi ate wa sui peenti la, abe ti a chali yogsum ale wa, ²⁹ dii nyiṅ la, ti Naawenni a nye ase ka bolim la, ate bu dan de jaab bu de kaasi dii la.

13

¹ Ni kasim ta yaalika ale chaab ase Kirisita bisa la. ² Ni a teeri ate ni siak a tuesi nicham ni yienṅa. Nuruba gela jam nye dila kama a yaa maa tuesi Naawen sabiiloba alege ze ayen ba ka Naawen sabiiloba. ³ Ni a teeri baai me ale bo likka diina po la wie, ase nama me maa bo ka likka diinana po ale ba la. Ni a teeri baai me ale a nam la ase nama me maari a nam kama la.

⁴ Ku a fe kama ayen waai a dan yali chora, wa te wa yalika zula. Nidṅa me a dan faari nipok, wa te faarika zula. Ku a fe kama ayen choroba ale pooba ta siaka ale chaab wie po. Naawen le wa bo baai meena nyeboka ale kaasi ate ba a nye kabonṅsa la kama.

⁵ Ni kan basi ate ni nyeboka ale ni popola meena a kasim bo ligra yaalika po, alege, ku a fe kama ayen ni basi ate ni sue peenti ale ni ale ta ṅanta baai la. Boan nyiṅṅa Naawen weeni ayen,

“Mi kan basi ni diipo diipo,
M be kan zeri ni diipo diipo.”

⁶ Dila nyiṅ la, ni be basi ate ti nyini peelim a weeni ale supeentik ayen,

“Nyɔɔwa ka mi maaro,
dila nyinj m kan chali yɔgsumɔa.
Be ka wana le baga mu wari a nye?”

⁷ Ni teeri ni kpaɔɔ baai ale biisi Naawen wanni a sak ni la. Ni poli nya ba nyeboka ale jam ta dii a jam alege ate ba yaa kpi la, ate ni tomsi ba siaka ale jam ka dii la. ⁸ Yeezu Kirisita ka dila a ta nyini diem ale jinla a ta a cheɔ diipo meena wuu. Wa kan maari a tagri diipo diipo. ⁹ Ni kan basi ate sinsak kperikaliisa meena toɔgatoɔa a nye ate ni basi sumanɔa vaka. Ku nala kama ate ti tuesi Naawen tiirim buui le bu basi ate ti suniimaɔa pagra la. Daa ti nin a va ɔandiinta kisita ale ti suniimaɔa ta pagrimɔa. Baai ale a va sinsanɔa de chaama la, an diem nya maarika ɔa po.

¹⁰⁻¹³ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem pa ka dunsa ziim a ta jo Welensa Yegayegaka jigini ayen wa nye kaabka a te wa dek wabaataɔa ale nuruma wabaataɔa. Naawen ale te Juuma Sinsanɔa la kan jam a siak ate nuru a ɔobi dun sila lantaɔa. Juuma Puusika Yenni tomteerɔma a nyiem goanti pa sila a ta nyini ka nuruma boka jigini nakpiaka a ju si. Siuk kula po, nuruba abe ale jam yik Yeezu namsi ko la, wa kummu jam ka kaabka nuruba wabaata nyinj. Dila yaa be basi kama ate Naawen yaa soa ba. Yeezu nye dila ka nakpiak. Tama be ta siaka ale kaabka de kama. Dila nyinj la, ni basi ate ti nyini nuruma boka jigini nakpiaka ase wa ale nye dii la a maa nya chivie wa nyinj. ¹⁴ Dii nyinj la, tenzuk de daa ten kaai ate ti le boro taam wuu la, ti ta yiila a limsi ka ten kaai ate ti le nya chum diipo la. ¹⁵ Dila nyinj la, ni basi ate ti kasim pa pimpauk ase tama me kaabka la a ta va Yeezu jigi a te Naawen. Pimpauku de, ti pa ka ti noa a weeni ate ku a nyini peelim ayen wa ka ti Nyɔɔ. ¹⁶ Ni kan ban ate ni a tom wamaɔa a te nuruba abe ni pa ɔanta baai ate ni ta la a chari chaab, dii nyinj la, wienɔa de a nye ase ka kaabka la a te Naawen ate wa sui a peenti.

¹⁷ Ni a zuli ni kpaɔɔ noa ale di meena wuu ate ba a weeni ni la. Ba kasim a nya ni zuk kama daa meena, dii nyinj la, Naawen le bek ba kama ase ba ale a nya ni zuk ate dii ale dii nye la. Ni be dan a te ba zula, ba ba a tom ba tuimaɔa ale ka supeentik. Kan daa di, ba ba a tom ale ka sukaasima. Dila be kan maari ni.

¹⁸ Ni kasim a puusi Naawen a te ti. Tama dek seba chak kama ti popola po ayen ti an nye wari kaasiya, dii nyinj la, ti a yaali kama ayen ti kasim a tom a va ku siuku diipo meena wuu. ¹⁹ M be a saalim ni ale ka ninmuna ayen, ni puusi Naawen ate wa basi ate m pilim ɔman jam ni jigi yɔgyɔgla.

²⁰⁻²¹ Ti Nyɔɔwa Yeezu waai ale ka Naapeenkpagini la kpi kama, a pa wa dek ziimu a nye ate tama ale Naawen ta noayen ale chaab. Noayenka de abe kasim boro kama taam wuu ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la. Nyaɔa de meena nyinj, ate Naawen a nye ate nuruba a boro ale masim. M be a puusi a te wa kama ayen wa le va Yeezu Kirisita nyinj a te ni jaab buui meena ate ni a yaali ale ninmuna la ate ni baga a tom wa ale a yaali dii la. Mi a puusi kama ayen wa nye ate ti meena chim nuru baai chaab ale a nye ate wa sui a peenti la. Dii nyinj la, nyaku de a basi kama ate Yeezu Kirisita a nya zula taam wuu. Ku be nye dila.

²² M suaata, mi a saalim kama ayen ni lagi tue nalimnyiini ale chichiiba a wom tuntomika de ate m weeni a denɔi ni kpa la, dii nyinj la, gbanɔa de ate m ɔmarisi a te ni la, an woɔa gaam taamya. ²³ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen ba lagi ti suoku Timoti likka dok po a basi kama. Wa dan jam nwuli, ate m cheena, m le ta wa maa jam kama.

²⁴ Puusi ni kpaɔɔ meena ale Naawen nuruma meena te ti. Ti suaataɔa baai ale nyini Italiya tenka a maa bo ale ti la, a puusi ni.

²⁵ M be ɔman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni meena.

JEEMSI Gbanƙa

¹ Mi, Jeemsi, waai ale ka Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteero la, a puusi nama baai ale ka Yeezu ɲaɲviiriba a waɲj bo tɛŋka meena po la.

² M suaata, ni dan jam nya nyenyaka, ni basi ate ni sue a peenti yegayega. ³ Ni seba ayen ni siaka ale Yeezu a dan baga a zaani nyenyaka de po, ni le baga zaani nyenyaka kama. ⁴ Ni dan baga zaani nyenyaka de po, ku a fe kama ayen ni zaanaɲa de a basi ate ni kan lo. Nyaku de a basi kama ate ni nyeboka a chim nye welen, a kan ɲma silim jaabjaabɔa. ⁵ Naawen ta niaka yegayega. Wa kasim pa ka ɲanta nna yegayega a te baai ale a juisi wa la. Dila nyiɲ la, yam a dan posim ni ba gela jigi, ni puusi a te Naawen ale wa le pa yam a te ni. ⁶ Ni dan puusi te wa, ku a fe ate ni ta siaka ale wa abe ni kan ta chichama. Chichama nyɔnɔ a nye ase ka viok ale a fobi beli kpeeni nyiam ate bu a cheɲ niɲ ale ɲaɲj dii la. ⁷⁻⁸ Ba an baga a lueri wayen wabɔari po ba tuima jigi ya. Bala chaab kan a poli ayen ba le nya jaab Naawen jigi ya.

⁹ Nama baai ale ka ɲanjagsa la, ku a fe kama ate ni supeentik, dii nyiɲ la, Naawen pa ni zaani ka niɲ. ¹⁰ Nama baai me ale ka jigsiroba la, ku a fe kama ayen ni basi ate ni supeentik ale Naawen ale pa ni zaani ɲaɲj la. Ku a fe kama ate ni supeentik dii nyiɲ la, ni a nye ase ka puuta ale kan a beni ale a kpi dii la. ¹¹ Wenbinni a dan jueli ate wentuɲka a moagi yegayega, puutaɲa a jak kama a yuiri ate ti nalimu me a be. Siuku la po jigsiroma a dan bo ba tuimaɲa po a tom, ba me a kpi kama.

¹² Supeentik bo ka waai ale baga a zaani nyenyaka la jigi. Naawen be puulim kama ayen wa le te nuru wala choa tiirim. Tiirimu de ale wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la ate wa le pa te baai ale a yaali wa la. ¹³ Ti dan jam nya nyenyaka, ku an magsi ayen ti a weeni ayen ka Naawen ale nye ti a nya. Naawen dek kan nye nuruba a nya. Wabaata me an baga nye wa a nya. ¹⁴ Alege ka ti dek suniimaɲa yaalika ale a dari ti ate ti a tom tuimbaata. ¹⁵ Ti dan siak a te ti suniimaɲa yaalika, ti a tom ka wabaata tuima. Ti wabaata tuimaɲa abe ale a basi ate ti a kpi. ¹⁶ M dek suaata, ni kan a a paasi chaaba. ¹⁷ Jaab buuri meena ate ti ta ate ba nala la, a nyini ka Naawen jigi. Wa nye chinmarisaɲa meena a pa si a nyo wenɲmazuk ayen si a nyagsi. Wa kan tagri diipo ase yisintana ale a tagri dii la. ¹⁸ Ku ka Naawen dek yaalika ate wa nye ti ayen ti chim wa bisa, ate wa yaa pa ti a zaani jaab buuri meena ate wa nye la niɲ. Wa a ale nye dii ayen ti chim wa bisa la ale ti ale va wa wensie wienɲa la nyiɲ.

¹⁹ M dek suaata, ni a poli wienɲa de. Ni basi ate ni tuenɲa a lagri nalimnyiini ate ni a wom, abe ni kan basi ate ni noa a valima abe ni kan basi ate ni sue a kpabi a puuri ale nuruba me, ²⁰ dii nyiɲ la, ti dan ta supuurim ale nuruba, ti kan va Naawen ale a yaali dii la. Wa a yaali kama ayen ti a tom tuimmaɲsa a te wa. ²¹ Dila nyiɲ ku a fe ate ni pa ni tuimbaataɲa meena a basi abe ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni tuesi wa wamaɲsaɲa ɲaai ale ɲa baga vari ni a basi la. Wa poom pa wa wamaɲsaɲa a nyo ni suniima po kama. Dila nyiɲ ku a fe kama ayen ni a va ɲa.

²² Ni dan a wom ɲa ale kan va ɲa, ni a paasi ka ni dek. ²³ Nuru dan a wom Naawen wienɲa ale kan va ɲa, wa a nye ase ka nuru waai a nyiem ale a nya wa dek nyaasuɲ po dii la. ²⁴ Wa dan nya wa dek nyaasuɲku po a nueri, ale basi dula, wa deri a baɲ wa le poom a neensi dii la kama. ²⁵ Nuru wala choa a nye se ka waai ale wom Naawen Sinsak maɲsaɲa ale deri baɲ la. Ku be a fe kama ayen ni kan a nye dila, dii nyiɲ la, Naawen Sinsak maɲsaɲa a vari ka nuruba a basi. Dila nyiɲ ku a fe kama ayen ni ɲmasi wom ɲa nalimnyiini abe ni a va ɲa. Ni dan a nye dila Naawen le te ni niaka.

²⁶ Nuru waai a dan a poli ayen wa va ka Naawen ale kan yik wa dek wa biik po, wa a paasi ka wa dek. Wa Naawenni vaka ka kinla. ²⁷ Ti Kowa Naawen a yaali kama ayen ti a va wa ale wensie. Dila nyiɲ la ku a magsi ka ti a maari kpin sii ale pukoga ɲaai ale a nam la, abe ti kan basi ate teɲka demma tuimbaataɲa a choksi ti.

2

¹ M suaata, nama baai ale ta siaka ale ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita waai ale ka zula meena nyɔɔɔ la, ni kan luk a yaali nuruba ba gela abe ni a basi ba gela. ² Ni dan tigiɲ chaab ayen ni puusi a te Naawen ate nuruba baye a jam jo ni tigsika jigini, ate ba wanyi a jo jigsiro gatta ale su ligra nifelima ate ɲa a nyagsi, alege nwala me jo garuk tii ale kan nala, ³ ni dan te jigsirowa zula nna yegayega a weeni wa ayen, “Nya kali maɲ jigi ale nna.” alege weeni jajakka ayen wa, “Cheɲ ga zaani denna,” a yaase “Kali teɲ”, ⁴ nyaku de a sak kama ayen ni a bo ka nuruba buusa dii nyiɲ la, ni popolaɲa ka popola baata, ku an nala ate ni a luk chaaba.

⁵ M dek suaata, ni wom de. Naawen lueri ka baai ate teɲzuk de nuruma a poli ayen ba ka ɲanjagsa la ayen ba jigsii ale ba siaka ale Naawen, abe ba de Naawen naam buui ate wa puulim ayen wa pa a te baai ale a yaali wa la. ⁶ Nama a nye ɲanjagsa ase ba daa nuruba la alege a zuli jigsiroba baai ale a basi ate ni a nya ninam ale a dari ni a ta a cheɲ boteeroba nin la. ⁷ Bala ale biisi a kaasi yoi maɲ kaai ate Naawen a te ni la.

⁸ Ni dan a va Naawen Naamu sinsak ɲaai ate ba ɲmarisi Naawen Gbanɲa po la nalimnyiini ayen ni a yaali chaab ase ni dek la, dila ale nala. ⁹ Ni dan luk a yaali nuruba ba gela ale kan yaali ba gela, dila an nala. Kula nyɔɔɔwa a tom ka wa biok. Naawen Sinsanɲa abe le bek wa kama ¹⁰ dii nyiɲ la, waai a dan va wa sinsanɲa meena alege jam kaasi diniyi wa kaasi ka ɲa meena. ¹¹ Naawen a weeni sak ni kama ayen ni kan a nye kabonɲa. Ni dan kan nye kabonɲa alege a ko nuru, ni diem nye Naawen Sinsanɲa kaasi kama. ¹²⁻¹³ Ku a fe kama ayen ti boro abe ti a poli ayen ti ka nuru baai ate Naawen le pa wa sinsak ɲaai ale a vari nuruba a basi la, a bo ti buusa. Tama be dan kan basi ate ti boka a nye se dila la, Naawen kan ta jiiɲim ale ti dii nyiɲ la, ti an jam ta jiiɲim ale ti vaanchaaba. Jiiɲim nyɔɔɔ kan chali yɔgsum ale Naawen buusa boka.

¹⁴ M suaata, nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmaɲsa wa siaka nyiini an baga vari wa a basi, ¹⁵⁻¹⁷ ase ni wanyi nin kan ta garuk a jo yaase ɲandiinta a de, ate ni wanyi yaa nya wa a weeni wa ayen, “Naawen ale te fu garuk ale ɲandiinta,” alege kan poom a poli nuruwa ale a yaali fi maarika dii la, fi siaka ale Yeezu nyuenta ale boa? Dii nyiɲ la waai a dan ta siaka ale Yeezu ale kan tom tuimmaɲsa ku a sak se siak kala choa kpi kama la. Ka, ka kiriyi.

¹⁸ Alege waai ale weeni ayen, “Nuru wanyi ale a ta siaka, ale wa choa a tom tuimmaɲsa.” Mi ale weeni wa ayen, “Sagi mu nuru waai ale ta

siaka ale Yeezu alege kan tom tuimman̄sa la. Mi ale tom tuimman̄sa a sak nuruba ayen mi ta siaka ale Yeezu kama.” ¹⁹ Fi ta siaka ayen Naawen ka dinyi dekki a boro? Kula ka wensie. Chichiribaatan̄a me a ta siaka kama ayen Naawen ka dinyi dekki a boro. Si a chali wa yogsum me kama. ²⁰ Ni basi ate m weeni sak ni ayen ni ka betta, boan nyin̄ṅa, waai a dan ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimman̄sa, wa siaka kiri ale boa? ²¹ Ni basi ate ti teeri ti kokpien̄ka waai ale jam boro ate ba a wi ayen Abraham la wie. Naawen jam wi wa kama ayen wayorisima nyon̄o. Wa yaa jam weeni wa ayen wa yik wa biika Aizik a ta cheṅ juijui ate ba a kaab la a ko te wa. Wa ale weeni wa dila la, kuna beni ya alege ate Abraham siak ayen wa ko wa te wa. ²² Abraham siaka ale wa tuiman̄a a jam ka bunyi dekki. Wa ale nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta siaka ale Naawen kama. ²³ Wie ṅaai ate ba ṅmarisi ghar̄ka po la, ka wensie. Ba ṅmarisi weeni ayen Abraham ta siaka kama ale Naawen. Ka dila nyin̄ ale soa ate Naawen a wi wa ayen wayorisima nyon̄o ale wa doa la. ²⁴ Yogyogla de ni be basi ate m weeni sak ni ayen ku a fe kama ayen waai ale ta siaka ale Naawen la a tom ka tuimman̄sa. Be daa wa siaka nyiini ale basi ate wa a chim wayorisima nyon̄o, ka wa nyeka.

²⁵ Nip̄ok ale jam boro ate ba a wi wa ayen Arayab. Wa jam ka nid̄ca yaalik nna yegayega. Nuruba yaa jam nyini Izirali ten̄ka po a cheṅ ayen ba mak nya ba dachaasan̄a Jeriko demma. Ba ale jam la, Arayab yaa jam maari ba ate ba nya siuk a chali be. Wa nye man̄ka de ale basi ate Naawen basi ate wa nya varibasika ase Abraham nye man̄ka ale basi ate wa nya varibasika dii la.

²⁶ Ni basi ate m ṅman weeni sak ni ayen, ase nuru chiik a dan kan bo wa jigi ya, wa daa jaab vuuwa. Waai abe dan ta siaka ale Naawen alege kan tom tuimman̄sa, wa siaka daa siak vuuwa, ka kpi kama.

3

¹ M suaata, ni seba ayen Naawen le jam a bo tama baai ale ka sagroba la buusa a gaam ti sua tintila. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni kan piisi a chim sagroba. ² Ti meena a kasim a nye wie a kaasi kama. Nuru a dan kan nye wie a kaasi wa biik po, wa ka nuru man̄ nna yegayega ale бага wa dek me a yik nalimnyiini. ³ Nuruba nyiem a pa ka wusuma nobansa a su ṅa noa po ate ṅa бага siak ba noa a va ba a cheṅ juijui meena ate ba a yaali la. ⁴ Ni a poli ṅaarun̄ kpion̄ kuui ale bo nyiam po ate vioku a fobi ku ate ku a chali nyiam zuk nna yegayega la. ṅaarun̄ku damdoma a бага a pa do fiik kama a nye ate ṅaarun̄ku a cheṅ juijui meena ate ba a yaali ayen ku cheṅ la. ⁵ Ku ka dila ale nuru biik gingelun̄ kuui ale kan soa dii alege a biisi kanjanta wie la.

Ni be ṅman poli nya ase bolim magdega ale бага de sagi kpeeni dii la. ⁶ Nuru gingelun̄ a nye se ka bolim la. Ku ka bolim buui ale nyini Sitaana jigi a бага ju ten̄ka meena la. Gingelun̄ku de abe le бага kaasi ti nyuvunni ti nyeka meena po ale bolim buui ale a nyini bolim buui ale kan maara kpimsi la jigini. ⁷ Nuruba a бага balin̄ dun̄sa ale nuinsa ale wiiga ale nyiam po ṅanta alege ⁸ waai karo a diem бага a balin̄ wa gingelun̄ṅa. Ti gingelun̄tan̄a ka ṅan baata nna yegayega ate ti an бага a yik ti. Ti a nye se ka choṅ pagrik la. ⁹ Ti ta ti a biisi a pak Naawen ale a le ti vaan̄chaab baai ate Naawen a nye ate ba a neensi wa dek la. ¹⁰ Ti pa ka noa dila a pak Naawen ale ṅman pa noa dila degadega a le nuruba. M suaata, dii ate ti a nye la an nala. ¹¹ Ni seba ayen vili yey nyiam an бага a masa ale a tua. ¹² M suaata, nama diem nya kin̄kan̄ ale ka yoani chaama yaase gaab

ale bu yoani kinƙama yaase nya buui ale ta yesa la a baga a chim nya nyuimɔa?

¹³ Nuru wanyi a bo ni po a ta yammɔa? Wa basi ate wa boka ale wa tuimmanɗa a sak nuruba ayen wa ka yam nyɔno, alege ka kanjanta me. ¹⁴ Alege ni dan ta nyuri ale popo soblum ale chim butuom nyam, ni kan a nak kuusa a velim ayen ni ka wensie yammɔa. ¹⁵ Yammu de choa an nyini Naawen jigi ya, bu nyini ka nuru biik ale chichiribaata jigi. ¹⁶ Juijui meena ate nuruba a dan boro ate ba ta nyuri ale butuom ba nyiem kasim ta ka chaab ale a tom wabaata tuima meena nna toƙatɔga. ¹⁷ Nuru waai ate Naawen a pa wa yam welenka a te wa la, kan nye kpaliɗsa, wa a yik ka wa dek, wa kan zeri nuruba noa, wa ka jirim nyɔno, wa a tom ka tuimmanɗa, ale kan lugi, ale chim nuru peeluk nalimnyini. ¹⁸ Nuru waai ale a nye ate nuruba a boro ale suyɔgini ale chaab la, ku a nye ase nuru wala choa a bori ka suyɔgini ale ge a che wayɔrisima yaase wamanɗa la.

4

¹ Ka boa ale soa ate nama kasim a kpalim chaab ale ta daanika ale chaaba? Ni a kpalim chaab ka ni dek ale a yaali dii la nyinj. ² Ni a yaali nanta, alege ni kan nya ba. Ka dila ale soa ate ni a ko nuruba. Ni kasim a yaali ka ni vaanchaab nanta, alege ni an baga a nya ba. Ka dila ale soa ate ni kasim a kpalim chaab la. Ni le kan puusi a bek Naawen ayen wa pa te ni la nyinj ale soa ate ni kan nya ba. ³ Ni ka popola yuarisima ale nanta baai ate ni puusi a bek ayen wa pa te ni la. Ka ni dek popola baatanɗa yaalika nyinj ate ni a bek Naawen. Ka dila ale soa ate wa kan pa a te ni. ⁴ Nama baai ale kan a wa wensienɗa la, ni ze ayen nuru waai a dan va tenzuk masimu siutana, wa ka Naawen dachiaga? Dila nyinj la nuru waai a dan va tenzuk masimu siutana, ku a sak wa ale ka nuru waai choa la kama. ⁵ Ni kan a poli ayen ba le nmarisi dii Naawen Gbanƙa po la, ka kinla. Ba nmarisi weeni ayen, “Chiik kaai ate Naawen a pa nyo ti nyiɗsaɗa po la, kasim a yaali ka nanta.” ⁶ Alege niak kaai ate Naawen pa te ti la, a pagra gaam chiik kaai ate wa pa nyo ti po la kama. Ba nman nmarisi Naawen Gbanƙa po a weeni ayen, “Wa a niak baai ale kan ta kanjanta la kama alege kasim ta chaab ale baai ale a nak ba kuusa la.”

⁷ Dila nyinj la ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni zeri Velinwendika ate wa nyini ni jigi a chali be. ⁸ Ni forisi paari Naawen ate wa me forisi paari ni. Nama baai ale ka tuimbaata nyam la, ni nari ni nisima ale waba tii ate ni a nye la po. Nama baai ale ka popola buye nyam la, ni sugri ni popola toƙatɔga nɗaai ale bo ni suniima po la a basi. ⁹ Ni basi ate ni sue kaasi abe ni a kumu. Ni basi ate ni laatanɗa me a tagri chim kumsa, abe ni popeantik a chim sukaasuj. ¹⁰ Ni yik ni dek a zuli Naawen ate wa pa ni chim nij deeroba.

¹¹ M suaata, ni kan a biisi wabaata wie a te chaaba. Baai ale a biisi wabaata wie a te chaab ale a bo chaab buusa la, bala chaab a biisi ka wabaata wie a te Naawen Sinsanɗa ale a bu nɗa buusa. Nama dan a bu Naawen Sinsanɗa buusa, ku a sak se ni kan va nɗa kama la. ¹² Naawen nyiini ale a te sinsanɗa ale a bu nuruba buusa me. Wala nyiini le baga vari ti a basi, wala nyiini abe le baga a te ti waalika. Ni dan a bu ni suaata buusa, nama a poli ayen ni ka bana?

¹³ Ni ba gela kasim a weeni chaab kama ayen, “Jinla a yaase chum, ti le nyiem a chej tenj ka choa a ga bo dula ate ku paari ase ben la a gerim ate ti nya ligra.” ¹⁴ Ni be basi ate m weeni sak ni ayen ni ze chum ale ta dii chiem la. Ni a nye se ka pik la, ka dan boro saliuku, ku kan beni ale ge

ate ka ḡman a be. ¹⁵ Ku magsi ka ni a weeni ayen, “Ku dan ka Naawen yaalika, ti le baga a tom ti tuimaṅa.” ¹⁶ Yōgyōgla de ni ta ka kanjanta ale a nak kuusa. Ni ale a weeni dii la an nala.

¹⁷ Nuru waai ale seba tuimmaṅsa tomka, alege a zeri ḡa tomka la, wa a nye ka wabiok.

5

¹ Jigsiroma, ni wom mi. Ni le jam a namu ka nna yegayega. Dila nyinj ku a fe kama ayen ni a yiili abe ni a kum. ² Ni ḡantaṅa yegayega ate ni ta la, a kaasi kama ate ni gattaṅa miari me a boro de ti. ³ Ni ligmōniṅka me a muni kaasi kama. Munika de a sak kama ayen ni nye kaasi kama ate Naawen yaa nya a te ni waalika. Teṅka meena kpeglimka a kan beni ale ge jamu, alege nama kasim kpelisi ni ḡantaṅa yegayega meena a dueni. ⁴ Ni an tuni nuru baai ale a tom ni tattaṅa po la. Ni be wom ba funfoblaṅa. Baai ale a che ni ḡantaṅa ni tattaṅa po la kumsaṅa a paari Nyōṅowa Naawen waai ale ta pagrim meena la kama. ⁵ Ni ta ḡanta meena kama a de masim ale naam. Niiga ale a de a biigi ate ba yik ḡa ko dii la, nama me a de kama a biigi a gomsni de a magsi Naawen buusaṅa. ⁶ Nama a bu ka baai ale kan seba wariwari la buusa ale a ko ba me, alege ba an baga zeri.

⁷ M suaata, ni ta chichiiba a limsi ate ti Nyōṅowa a ḡman pilim jamu. Kpaaro a ta ka chichiiba a limsi borika ḡmoroku ale ḡmoruk kuui ale ḡman pa a saṅ la ate wa yaa nye wa ḡantaṅa a ta jo dok. ⁸ Nama me abe ta chichiiba. Ni basi ate ni popola bo jigi yen, dii nyinj la da dii ate ti nyōṅowa ayen wa ḡman pilim jam la, a moata kama.

⁹ M suaata, ni kan ta funfobla ale chaaba ate Naawen a jam a bu ni buusa. Ku kan beni ale ge ate wa jam bu ni buusa. ¹⁰ M suaata, ni teeri Naawen biisiteerōma baai ale jam boro dila po a biisi Naawen wienḡa la. Ni teeri ba le jam ta chichiiba ba ninammu po dii la. Nama me a be ta chichiiba ase bala la. ¹¹ Ba ta supeantik kama yōgyōgla, dii nyinj la ba nya ba ninammu kama ale chichiiba. Ni teeri nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Job, wa me jam nya wa ninammu ale ka chichiiba. Ni be nya Naawen ale jam basi ate wa nya masim ku kpeglimka po dii la. Nyaku de a be a sak kama ayen ti nya Naawen ale ta jirim ale nuruba ninammu po dii la.

¹² M suaata, dii ale gaamu wie meena la ale nna, ku an nala ate ni a pe wenḡmazuk nyinḡa a yaase teṅzuk meena yaase jaab meena. Waai a dan nye wari ate nuru begi wa, ku magsi ka wa weeni ale wensie ayen, “Mm,” yaase wa weeni ale wensie ayen, “Aaya.” Waai kan a pe ate Naawen a bu mini fu.

¹³ Nuru a bo ni po a nya daanika? Kula nyōṅowa puusi a te Naawen. Nuru a ḡman bo ni po me ate wa sui a peenti? Nuru wala me a yi yiila a pagi Naawen. ¹⁴ Nuru a bo ni po a yuagi? Kula Nyōṅowa a wi Kirisita bisana ale a tu chaab la kpaṅṅa ate ba nye kpaam a kpiiri wa zuk ti nyōṅowa Yeezu yonni nyinj, abe ba a puusi Naawen a te wa. ¹⁵ Ba dan puusi a te Naawen ale siaka ayen Naawen le nye ate yuarowa nya nyinjōgsa, wa le sum basi ate wa nya nyinjōgsa kama. Tuim ba tii ate wa tomu la, Naawen le vonḡ a te wa. ¹⁶ Nyanḡa de nyinj ni a weeni a sak chaab ni waba tii ate ni nye la abe ni a puusi Naawen a te chaab, ate tuom a dan yik ni abe Naawen tebi ni. Wayōrisima nyōṅo a dan a puusi te Naawen, wa puusaṅa a pagra ka nna yegayega. ¹⁷ Dila po dila po Naawen biisiteerōwa Elaja a jam ka nurubiik ase tama me la. Wa jam puusi kama ale nin muna a te Naawen ayen ḡmoruk kan ni. Dila nyinj la, ku jam paari ka bena ḡata ale geli, ḡmoruk an jam a niya. ¹⁸ Bena ḡata ale geli, ale jam a taam la, wa

yaa a ηman puusi a te Naawen ayen wa basi ate ηmoruku ni. ηmoruku yaa jam ni nna yegayega ate jaab buuri meena a ηman a chim.

¹⁹ M suaata, nama wanyi a dan a be wensie siuku po ate ni wanyi a ηman a yik wa a ta nyini wa biem siuku po a ηman jamu, ²⁰ kula nyɔɔwa a vari ka tuimbaata nyɔɔwa a ta nyini kum po a nyini. Wa be ηman nyε kama ate Naawen le voj tuimbaata nyɔɔwa tuimbaataŋa yegayegaka a te wa.

Gbaŋ Kaai Ate PIITA A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi Piita, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tuimtomdo la. Mi ale a ŋmarisi gbaŋka de a te nama baai ale bo Pontus ale Galatia, ale Kapadosia, ale Asia, ale Bitiniya la. Ni ka nicham a waan bo teŋsaŋa de po, Naawen abe lueri ni a te ka wa dek. ² Ku jam ka ti Kowa Naawen dek yaalika dila po, dila po ate wa lueri ni. Naawen Chiika ale jam poori ni ayen ni chim wa nuru welensa a va Yeezu Kirisita noai. Wa ziimu ale sugri ni tuimbaataŋa a basi. Naawen a le wa maari abe wa te ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ Ni basi ate ti te Naawen waai ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita Kowa la jiam. Dii nyin la, wa ta jiiirim ka nna yegayega ale ti, dila nyin a yaa nak Yeezu Kirisita yiti kum po a yaa te ti nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka. Dila nyin ate ti ta yiila, kama ayen ti ale nya nyuvunni de. ⁴ Ayen dai yerj ti le nya ŋan manj sii ate wa pai zaani wenyamazuk la. Ba kan kaasi dula dii po, dii po. ⁵ Naawen pa wa pagrimu a nya ka nama baai ale ta siaka ale wa la zuk ayen wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi. Teŋka ale za ka kpeglim dii po la a dan paari, wa ale pa wa varibasika a sak ti.

⁶ Ni basi ate ni supeentik wienja de nyin. Alege yogyogla de, ni sue ale kaasi du nyin la ni ale tu nye nyaka togatoga wie po. ⁷ Nyenyaka de a sak kama ayen ni ta ka siak manj ale wa. Ba nyiem pa ligmonin kama a nyo bolim po a nye ate ŋa a nala, alege ŋa abe бага a kaasi. Nama siaka abe le gaam ligmonin la, ni ale tu ka nyenyaka ate ni бага ta chichiiba, ate Yeezu Kirisita dan ŋman pilim jam abe ni nya pimpauk, ale nalim, ale zula. ⁸ Nama waai an diem nya Yeezu, alege ni ta yaalika ale wa. Yogyogla de ni ta siaka ale wa alege ni an diem nya wa. Dila ale soa ate wa basi ate ni sue peenti nna yegayega, nuru an poom бага magsi supeentik kala ale ka dii la. ⁹ Ni le ta siaka ale wa la nyin, ate wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi.

¹⁰ Be ka varibasika de nyin ate dila po Naawen biisiteeroma a jam pii nyin a gisi nya a yaa weeni ayen Naawen le wa te ni tiirimu de la. ¹¹ Ba pii ka nyin a limsi ayen ba minj dii po ate wa le nye la, ale waai ale wa nye dila la. Kirisita Chiika ale jam bo ba suniima po a basi ate ba a nye dii la ale la, a weeni ninam buui ate Kirisitawa le nam la ale zula ŋaai ate wa le nya me la. ¹² Naawen Chiika me a jam sak wa biisiteeroma a weeni ba ayen ba an jam a tom a te ka ba dega, alege ba jam a tom a te ka nama. Naawen jam tom wa Chiika ate wa nyini wenyamazuku po a jam ayen wa pai ka wa pagrimu a te baai ale jam a sak ni Naawen wamaŋsaŋa la. Wa biisiteeroma a jam seba wa wamaŋsaŋa wie kama ale jam a yaali ayen nama me seba ŋa. Naawen sabiiloma dek me a jam a yaali ayen ba seba wamaŋsaŋa de kiri kama.

¹³ Dila nyin, ni gomsu ni dek ale ni popola meena a magsi tuima tomka, abe ni kpesi ni dek a ta yiila ale Naawen le a yaali ayen wa maari ni dii la. Wa biika Yeezu Kirisita a dan ŋman pilim jam, Naawen le te ni ka niaka. ¹⁴ Ni le liŋ jam kan seba Naawen la, ni jam wa ka ni dek yaalika. Ni be kan ŋman a nye dila, ni a zuli wa nalimnyiini. ¹⁵ Wa ka welensa nyonow. Dila ale soa ate wa lueri ni ayen ni ta sunum welensa ale ni tuim ŋaai meena

ate ni a tom a te wa la po. ¹⁶ Ba ḡmarisi Naawen gbanḡka po dila po, dila po a weeni ayen, “Naawen ka welensa nyɔ̀ɔ̀.” Dila nyinḡ la nama me a chim nuru welensa.

¹⁷ Ni nyiem dan a puusi Naawen, ni a wi wa ayen ka ni ko. Wala ale a bo waai meena buusa alege kan lugi la. Wa a bu waai meena buusa a ta va ka wa dii meena ate fi nye la. Dila nyinḡ la, ni pa ni nyeboka meena tenzuk de a te wa zula nalimnyii. ¹⁸⁻¹⁹ Ni бага a teeri dii po ate ni jam a va ni kokpiensanḡ siuk kayioku la kama. Mi be ḡman seba Naawen ale nye dii a vari ni siuk kula po a basi la kama. Jaab waai ate wa be pa vari ni a basi la an бага a kaasi ase kuta ta a yaase ligmɔ̀niḡ la. Jaab buui ate wa be pa nye kaabka a vari ti siuk kayaatanḡ de po a basi la ale Yeezu Kirisita ziimu, ate nuru an бага a da la. Wa jam ka pabiik kaai ale welema nalimnyii la. ²⁰ Naawen a linḡ jam lueri Kirisita kama ale ge nye tenzuk ale wenyimazuk ale jaab buuri meena, ale ge ku ḡanḡnyinḡ a yaa basi ate waai meena tenzuk de a nya wa. Wa be nye dila ka nama nyinḡ. ²¹ Naawen a jam nak Kirisita yiri kum po kama a yaa pa wa zulanḡ ale nalimu yegayega a te wa. Kirisita nyinḡ me ate ni ta siaka ale yiila Naawen jigi. Ni be va ka wala nyinḡ a ta siaka ale Naawen.

²² Yɔ̀gyɔ̀gla de ate ni wom Naawen wensie wamanḡanḡ la, ni sugri ni tuimbaatanḡ kama ni suniima po a basi alege va wa. Dila nyinḡ ate ni yaa ta yaalika nalimnyii ale ni Kirisita be chaama. Dila nyinḡ la, ni be ḡmasi a yaali chaab dila ale ni suniima meena. ²³ Naawen wanni a kasim boro kama taam wuu. Na kan maa kaasi dii po, dii po. Wanni de nyinḡ abe ale soa ate ba pilim biak ni. Biamu de abe da nurubisa biamɔ̀a ayen ni ḡman kpi alege ka Naawen. ²⁴ Ba ḡmarisi Naawen gbanḡka po dila po, dila po ayen,
“Nuru biik meena a nye se ka wuuta la.

 Ba be nala ase ka wuutanḡ puutanḡ la.

Wuutanḡ a jak kpi kama. Puutanḡ me a siiri a lo ka tenḡ alege ate wuutanḡ me dek a yaa a ko,

²⁵ Alege Naawen wanni a kasim boro ka dila taam wuu.”

Wanni de ka wa wamanḡanḡ ḡaai ate ba jam sak ni la.

2

¹ Wienḡ de nyinḡ ate mi a weeni ayen ni pa ni tuimbaata meena a basi. Ni kan a velim a te chaaba, abe ni kan a de nyuri ale chaaba, abe ni kan a le chaaba. ² Ni a nye ase biluaata la, a kasim a yaali ni maba biisim. Naawen wanni abe a nye ase ka biisim la, ate ni dan tuesi di ase biluaata la, a nyu ni le chim a pak a nya varibasika. ³ Ase Naawen Gbanḡka ale a weeni dii ayen, “Nama dek abe nya Nyɔ̀ɔ̀wa jirimu ale soa dii la kama.”

⁴ Ni forisi paari ti Nyɔ̀ɔ̀wa Yeezu wa a nye se ka tintain dii ale a te nyuvuri la ate Naawen lueri di ayen di chim tintain manḡ wa puusika yenni po la, alege yenni seeroma a yaa zeri di la. ⁵ Nama abe a nye se ka tintana ḡaai ate Naawen a lueri ayen wa se wa yenni la. Yenni de po, ni a nye se ka baai ale jam ka Naawen yenni kaabdoma la, a pa ni suniimanḡ ale ni popolanḡ Yeezu Kirisita yonni nyinḡ a nye kaabka a te Naawen. ⁶ Dii nyinḡ la, ba ḡmarisi Naawen gbanḡka po ayen,
“M lueri ka tintain manḡ,

 dii ate m pa dueni yenni nyubini gugoruku po a zaani Zayon guuku zuk. Kirisitawa abe ale tanni de.

 Waai abe ale ta siaka ale wa la, wa kan basi ate fi a nya chivie.”

⁷ Wa ka tintain manḡ nna yegayega a te baai ale ta siaka ale wa la. Alege baai ale kan ta siaka ale wa la,

“Tintain dii ate seeroma zeri di ayen di ka tintain kayiok la,
a tagri chim ka tintain maŋ a gaam ŋa meena.”

⁸ Ba ŋman pilim ŋmarisi ayen, “Nuruba ale pa ba naŋsa a nak tintanni de a lo.” Ba le nak a lo kama dii nyiŋ la, ba zeri Naawen wamaŋsaŋa womka kama. Ku yaa be ka Naawen dek yaalika ayen ba nak ba naŋsaŋa a lo.

⁹ Alege Naawen lueri ni kama a ta ni nyini legi po a nyini, a yaa pa ni nyo juuji ale peenti a ale a nyagsi nna yegayega la. Ni a nye se ni ka wa nalima ale wa kaabteeroba la. Wa lueri ni a te ka wa dek ayen ni a weeni wakperikaliisa tuimaŋa a sak nuruba. ¹⁰ Dila po dila po ni jam daa wa nuruba, alege yogyogla ni ka wa nuruba. Dila po dila po ni jam ze Naawen jiiirimu ale ka dii la, alege yogyogla de ni yaa nya jiiirimu de ale ka dii la kama.

¹¹ M dek doaba, ni a nye ase ka nicham teŋka de zuk la, dila nyiŋ ate mi a saalim ni ayen, ni pai ni dek ŋan yaalika a basi. Ti dek ŋan yaalika ale Naawen ale a yaali ayen ti a va wa dii la an moata chaaba. ¹² Ku a fe ate ni ta yue maŋ ale baai ale kan seba Naawen la jigi, ate ku sak ba ate ba kan бага a biisi a gaam ni ayen ni a tom ka tuimbaata. Ni basi ate ba a nya ni tuimmaŋsaŋa nyiini ate Naawen dan jam ayen wa bo teŋzuk nuruma buusa, wa nya pimpauk nama nyiŋ.

¹³⁻¹⁴ Ti Nyowwa yonni nyiŋ, ku a fe kama ayen ni a va baai meena ale chim kpaŋa a nya nuruba zuk la noa. Bala ase kpaŋi kpeemaŋa la ale baai meena ale pa saŋ ba ŋaŋ la. Naawen ale bobi ba naamu ayen ba a te nuru baai ale a tom tuimbaata la waalika, abe ba a pak nuru baai ale a tom tuimmaŋsa la. ¹⁵ Dii nyiŋ la, Naawen dek a yaali kama ayen ni basi ate ni tuimmaŋsaŋa a kpimsi bettaŋa ale a biisi ba betta biisaŋa la. ¹⁶ Nuru an soa ni, alege ni teeri ayen ni ka Naawen yom. Ni be kan a poli ayen nuru ale kan soa ni la abe ni pa kula a yaa a tom ni yaalika, alege ni pa ni boka meena a te Naawen. ¹⁷ Ni a te waai meena zula. Ni ta yaalika ale ni Kirisita be chaama. Ni a chali Naawen abe ni a zuli ni Nakpionku.

¹⁸ Nama tomteeroma, ni a zuli ni nyamma abe ni a va ba noa nalimnyiini. Daa baai nyiini ale ta jiiirim ale popola maŋsa la ale magsi ni va ba noa, baai me ale poom ka gaasa nyamma la, ni a zuli ba abe ni a va ba noa. ¹⁹ Ba dan a namsi ni kinla nyiŋ alege ni kan weeni wariya ni ale seba Naawen yaalika la nyiŋ, wa le te ni niaka dila nyiŋ. ²⁰ Alege, fi dan kaasi wari ate ba a nak fu dila nyiŋ, ka boan nyuenta ale bo ku po? Alege fi dan chiibi a nam fi wamaŋsa nyiŋ Naawen ale niak fu. ²¹ Ku be jam ka ninammu de nyiŋ ate Naawen wi ni, dii nyiŋ la, Yeezu Kirisita dek a nam ka dila a te ni ayen ku sak ni ate ni tomsi wa dek ale nye dii la. ²² Wa an jam tom tuimbiowa. Nuruba be an jam wom venta wa noa po. ²³ Ba ale jam le wa la, wa an jam le ba me a tuni ya. Ba le jam basi ate wa nam la, wa an jam nyigsi ba ayen wa me le basi ate ba nam. Alege wa jam pai ka wa dek a nyo Naawen waai ale wensie boteero la nisa po. ²⁴ Kirisita ale jam kpi jabarimu nyiŋ la, wa pa ka tama tuimbaataŋa a ji wa dek zuk ayen ti kan ŋman a tom tuimbaata abe te boro ale welensa. Wa niraŋa ale basi ate ti nya nyinyogsa. ²⁵ Ni jam a nye ase ka piisa ale cheŋ be la. Alege yogyogla de, ni ŋman jam ka Kirisita jigi. Wa a nye se wa ka ni naapeerik la. Wa le wa a nya ni chiisaŋa zuk.

3

¹ Pooba, ku a fe kama ate nama me a va ni choroma noa, ate ba gela a dan kan ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa, ba le tagri ba popola a va ŋa, ni ale a tom dii la nyiŋ. Ni daa nye dila, ku an poom ŋman magsi ayen ni

lagi noa a weeni ba wariya, ² dii nyin la, ba le nya ni nyeka ale welema ale nala dii la. ³ Ni kan kasim a a yaali ni zuima bobika, abe ni a su nifelima njaai ale a nyagsi ate nja diak a pagra la abe ni a jo garuk nalinta ayen ni nala. ⁴ Alege, ku a fe kama ayen ni suniimaŋa a nala gaam nantaŋa de, abe ni ta noa yen. Suniima po nalimu de a ka kpeglimka ale chim nalim maŋ Naawen jigi. ⁵ Boan nyinŋa, dila po, dila po nipok baai ale jam a va Naawen siuku ale ta yiila wa jigi la, bala nalimu jam ale, ba ale siak ba choroma noa nalimnyiini la. ⁶ Bala po wanyi jam ale Abraham powa Saara. Wa jam a va wa chorowa noai ka nalimnyiini a yaa a wi wa ayen wa nyonɔ. Dila nyin la, nama me abe ka nipowa de leebe ase ni ale a tom wamaŋsa a kan chali yɔgsum ale jaabjaabɔa.

⁷ Siuk kula po me, choroba, ku a fe kama ayen nama me ale ni pooma a boro ale chaab ale yam. Ni ta pagrim a gaam ba kama. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a te ba zula. Nama ale ba a poom tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. Ni dan kan a nye dila, ni puusaŋa a kan paari Naawen jigi ya.

⁸ Basi ate m pai wienŋa de meena a sak ni. Ni basi ate ni nyeka a chim bunyi, abe ni ta popola yena. Ni ta yaalika ale chaab ase suaata la. Ni a zuli chaab abe ni ta jirim ale chaab. ⁹ Nuruba a daa nye ni biem, ni kan pai biem a tuni ba. Ba dan ka te ni, nama me kan ka te ba. Alege, ni weeni ba ayen Naawen le maari ba. Dii nyin la, Naawen ale jam lueri ni la, wa jam puulim kama ayen wa le te ni niaka. ¹⁰ Ba nmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po ayen,

“Waai a dan a yaali ayen wa nya supeentik,

ku a fe kama ayen wa kaa biisi wabulorisa abe wa a velim wie.

¹¹ Abe wa basi wa tuimbaataŋa tomka abe wa a tom tuimmaŋsa, abe wa pa wa yaalika ale wa sunum meena ayen nuruba boro ale suyɔgini.

¹² Dii nyin la, Naawen a nya baai meena ale a tom tuimmaŋsa la zuk kama ale a wom ba puusa.

Alege pai njaan a te baai ale a tom tuimbaata la.”

¹³ Ni dan kasim a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa, ka wana dek ale wa nye ni biemɔa? ¹⁴ Alege, nuruba dan poom basi ate ni a nam ni tuimmaŋsaŋa nyin, ni basi ate ni sue peenti yegayega. Ni kan basi ate yɔgsum yik ni ale waai ya. Ni be kan basi me ate wie a daani ni ate ni a yiili. ¹⁵ Alege ni ta Kirisitawa ni suniima po, abe ni a zuli wa ase Nyonɔ la. Ni gomsɔ ni dek ate nuruba a dan bek ni, ni ale ta yiila wa jigi dii la, abe ni weeni a sak ba. ¹⁶ Alege ni kpesi ni dek ate ni tulisika po, ni te ba zula abe ni seba ni dek yikka. Ni ta popola yena ale Naawen, ate nuruba a dan le ni, ni ale chim Kirisitawa njaanviiriba a tom tuimmaŋ sii a te wa la, abe chivie yik nuru bala chaab. ¹⁷ Boan nyinŋa, ku zunchoŋ kama ate nuru nya ninam tuimmaŋsaŋa nyin, ase ku nin ka Naawen yaaka a gaam nuru ale nam tuimbaata nyin. ¹⁸ Kirisita dek a jam kpi ka bunyi ni tuimbaata nyin, ayen wa pai ni a ta cheŋ Naawen jigi. Kirisita jam ka waai ale ka tuimmaŋsa nyonɔ la. Wa jam zaani ka tama baai ale ka tuimbaata nyam la zaana jigi. Ba yaa jam ko wa kama, alege Naawen Chiika a jam nak wa yiti kum po. ¹⁹ A yaa basi wa ate wa cheŋ ga biisi a sak baai chiisaŋa ate ba yik lik la. ²⁰ Chiisaŋa de an jam va Naawen noai ya. Si jam boro ka dii po ate Nowa ate wa jam boro a nye wa njaaruŋku dila po, dila po la. Va njala po, nuruba naanin nyiini ate Naawen a vari ba basi. ²¹ Nyiamu de a sak ase ka nya buui ate nuruba pa a te ni soka a vari ni a basi la. Ba kan sugri ka ni nyinŋaŋa danjta a basi, alege ku ka ni ale a nye pumpuulima

ale ni popola meena a te Naawen la. Yeezu Kirisita ale yiti kum po la nyin ale soa ate nyiamu a бага vari ni tuimbaata po a basi. ²² Kirisitawa de waai ale yiti kum po a yaa jueli wennyamazuk la a kali ka wa juga geŋ a yaa nya Naawen sabiloma meena ale pagrɔ baai meena ale bo wennyamazuk la.

4

¹ Yeezu ale jam bo tenzuk la, wa nam ka yegayega. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsɩ ni dek ni popola po ayen ni le nam kama. Dii nyin la, waai ale a nam ale wa nyinlammu la, a kan nman a bo biem tuima po. ² A ta nyini jinla a cheŋ, ni a va Naawen ale a yaali dii la, alege daa nama dek nyinŋa ale a yaali dii la. ³ Dila po wa, nama ale baai ale jam kan pa ba dek a te Naawen la, ni meena jam boro a nye ka wie ale chaab. Ni jam a tom tuima ale chaab ate ku beni ka nna yegayega. Ni jam a tom ka danŋa tuima, nipokyaalik tuima, a bugi daata, a nye nandiin kpeenta tiga, a nye daata tiga ale a kaab bogluta. ⁴ Alege, yogyogla de, baai ale kan pa ba dek a te Naawen la ku cha ba kama dii nyin la, yogyogla de, nama ale bala a kan nman a tigiŋa chaab a tom ba tuimbaata tuimaŋa. Dila abe ale soa ate ba a le ni. ⁵ Alege Naawen a dan jam ayen wa bo njanvuuta ale kpilima buusa, wa le bek ba kama ba ale tom dii ale dii la. ⁶ Dila ale soa ate kpilima jam maa wom Naawen wamaŋaŋa sinsaŋa la, bala baai ate Naawen bo ba buusa ale ge ate ba kpi la ale baai me ale poom kan diem kpi la. Ba jam wom di kama ayen bala baai ale kpi la, ba chiisaŋa a ta nyuvuri a se Naawen ale vua dii la.

⁷ Tenka kpeglimka a moata kama. Ku a fe ayen ni seba ni dek yikka be ni gomsɩ ni dek a puusi Naawen. ⁸ Ku ka wamaŋ ayen ni basi ate ni nina muni ale chaab yaalika yegayega, dii nyin la yaalika ale chaab a basi kama ate biem wie kan piisi. ⁹ Ni basi ate nuruba a jam ni yienja abe ni kan a fobli. ¹⁰ Naawen a pai wa tiirinta togotogaka a te ka baai ale wa wa la. Ni nya tiirim buui ate wa pai a te ni la abe ni pai bu a maari ni vaanchaab. Ni meena a daa nye dila, Naawen le maari ni ka nna yegayega. ¹¹ Waai ale ta Naawen tiirim ayen wa a mooli Naawen wie la, ni basi ate wa a mooli wa wienja ale nin muna. Waai me ale ta Naawen tiirim ayen wa a tom tuima a te wa vaanchaab la, ni basi ate wa pai Naawen pagrimu a tom nalimnyiini a te ba. Ti daa nye dila, Naawen le nya pimpauk ti tuimaŋa meena po Yeezu Kirisita waai ale ta zula ale pagrɩm taam wuu la nyin. Ku be nye dila.

¹² M dek suaata, ni kan basi ate ku cha ni ale nye nya kaai ale a jam ate ni a nam nna yegayega la. Ni kan basi ate ku nye ni jigi nna ase wadiirini la. ¹³ Alege ni pa ku ase ka Kirisita le nam dii la ate ni a nam, ate ku te ni masim dii po ate wa a nya wa zulaŋa ale wa nalimu la. ¹⁴ Nuruba a daa le ni, ni ale a va Kirisita la nyin, ni basi ate ni supeentik. Dila a sak kama ayen Naawen pai wa Chiika waai ale ta wa zulaŋa yegayega la a nyo ka ni suniimaŋa po. ¹⁵ Ni wanyi abe daa nam, ku a fe kama ayen ku kan chim nuru ko ka wari yaase zum, yaase fi pa ka fi dek a nyo nuruba wie po. ¹⁶ Alege ni dan a nam ni ale ka Kirisita bisa la nyin, ni kan basi ate chivie yik ni dila nyinja, alege, ni te Naawen jiam ale ni ale ta Kirisitawa yonni la.

¹⁷ Yogyogla Naawen a gomsɩ kama ayen wa bo tenzuk nuru meena buusa. Wa dan jam wa le linj bo ka baai ate wa soa la buusa abe wa bo baai ale kan ta siaka ale wa wamaŋaŋa la. Wa be dan piilim ale tama,

ku le chim ka se bala jigi ya? ¹⁸ Ase ba ale ηmarisi Naawen wamaŋsana gbaŋka po ayen,

“Ku dan pagra ate Naawen vari nuru maŋsa a basi,
ku le chim ka se tuimbaata nyamma jigi ya, baai ale kan seba wa la?”

¹⁹ Dila nyin la, ku ale ka, Naawen yaalika ayen ba a nam la, ba a tom tuimmaŋsa abe ba pa ba deka a nyo Naawen waai ale nye ηanta meena la nisa po. Wa ka wensie nyono.

5

¹ Mi a yaali ayen m saalim nama baai ale ka Yeezu ηaanviirima kpaŋŋa la ayen, mi me ka kpagi. M be ka Kirisita ninammu seero. Wa dan ηman pilim jam, mi ale maa nya wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka kama.

² M be a saalim ni kama ayen, baai ale a va Naawen la a nye se ka wa piisa la, ate wa basi ate nama a chim ηa naapeerisa la. Ni a nya ba zuk nalimnyiini. Ni kan a gisi ayen ni nya nyuenta ni tuimaŋa po, alege ni ta ku ni suniima po ayen ni a tom ka tuima a te ba. ³ Nuruma de ate Naawen pa nyo ni nisa po la, ni kan a nye ba ase ni ta pagrim a gaam ba kama la, alege nama deka a tom wa tuimaŋa ate ku sak ba, ba le ba nye dii la. ⁴ Ate Kirisitawa waai deka ale ka naapeerisaŋa kpagi kpian la a dan ηman pilim jam, wa le pa wa zula ηaai ale kan a kaasi la a te ni.

⁵ Siuk kula po, ku a fe kama me ayen, nama bipaaluku a va ηankpagsana noa. Abe ni seba ni deka yikka. Ku a fe kama me ayen ni a tom a maari chaab. Boan nyiŋa, ba ηmarisi Naawen gbaŋka po dila po, dila po ayen, “Naawen a zeri kanjanta nyono kama alege ta jirim ale waai ale a yik wa deka la.” ⁶ Dila nyin, ni a yik ni deka abe ni pa ni deka a nyo Naawen nisa po ate wa deka ale a yaali dii po la abe wa zak ni a zaani. ⁷ Wie ηaai meena ale a daani ate ni ta yiila la, ni pa ηa meena a te wa, dii nyin la, wa a nya ni zuk kama.

⁸ Ni dachiaka Sitaana a nye se ka gbenli dii ale a kaari a nyeem la. Di a gisi ka nuru ayen di yik a ηobi. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsa abe ni kpesi ni deka a limsi di. ⁹ Ni zeri Sitaana. Ni ta siaka yegayega ale Naawen abe ni zaani ale sunum pagrisa. Dii nyin la, nama seba ayen ni vaanchaama ale bo jigi meena ate ba ta siaka ale Naawen la, a nam a se ka nama me la. ¹⁰ Ni dan ga nam magla a nueri, Naawen waai ale a maari ni wie meena po la, le te ni pagrim yegayega a gum du. Wa jam wi ni kama ayen nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la a maa chaab a nya wa, Naawen zulaŋa ηaai ale kan ta kpeglimka la, Naawen deka le te ni welensa, ale nyin pagra, abe wa basi ate ni zaani jigi pagrik. ¹¹ Wa pagrimu ale kasim boro kama taam wuu. Ku be le nye dila.

¹² Nuru waai ate ba a wi ayen Silvanus la sum ka mi suok. Wala ale maa maari mu ate m ηmarisi gbaŋ fiika de a te ni. Gbaŋka de po, maa yaali kama ayen m sak ni abe m te ni nyinbiiri Naawen ale a maari ni dii la, ku ka wensie. Ni ηmasi yik nalimnyiini wa ale a maari ni dii la.

¹³ Yeezu ηaanviirima baai ate wa lueri a te wa deka ate ba bo teŋ kaai ate ba a wi ayen Babilon la, a maa chaab a puusi ni. M suoku ate ba a wi ayen Maak la, a puusi ni me. ¹⁴ Ni a puusi chaab nalimnyiini.

Naawen le basi ate nama baai ate Kirisitawa soa la ni meena boro ale suogini.

Gbaŋ Kaai Ate **PIITA A N̄MARISI A SAA SIYEWA La**

¹ Mi Simon Piita, waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ ale tuimtomdɔ la ale a n̄marisi gbaŋka de a te baai ate ti Naawenni ale ti varibasidɔwa Yeezu Kirisita ayen ba deŋ welensa nyin ate ba te ba siak kaai ale chim siak maŋ ase tama la.

² Naawen ale te ni niaka ale suyɔgini ni ale seba wa ale Yeezu Kirisita la nyin.

³ Ti seba waai ale wi ti ayen ti maa nya wa zulaŋa ale wa nalim yegayegaka la kama. Dila abe ale soa ate wa pa wa pagrimu a te ti ayen ti бага chali be ale teŋzuk de tuimbaataŋa abe ti a tom tuimmaŋsa a te wa. ⁴ Naawen abe ale puulim ayen wa le te ti tiirim tii la, wa sum te ti ka tiirim maŋsa nalimnyiini. Wa be te tiirintaŋa kama ayen ti бага liisi tuim kaasima ŋaai ale bo teŋzuk de la a basi abe ti a neensi wa ale ka dii la. ⁵ Dila nyin, ni pii nyin ate ni a tom wamaŋsa a gum ni siaka po, abe ni ta yam a gum ni tuimmaŋsaŋa po, ⁶ abe ni pa ni deŋ yikka a gum ni yammu po. Ni be dan seba ni deŋ yikka, ni pa chichiiba a gum du, abe ni pa Naawen vaka a gum chichiiba po, ⁷ abe ni pa jiiirim a gum Wein vaka po, abe ni pa yaalika a gum jiiirimu po. ⁸ Ni nina abe dan muni ayen ni ta wienɔ de meena nalimnyiini, ni le бага va ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita kama nalimnyiini ⁹ Waai nina abe ale kan muni ayen wa nya wienɔ de meena la, kula nyɔɔwa a nye ase wa ka yio la, ate wa kan nya a yaa baŋi Naawen ale von wa wabaataŋa a te wa la.

¹⁰ M suaata, Naawen a lueri ni kama ayen ni va wa. Ni be pii nyin ate ni nina muni ate lueri ka de boro ale ni taam wuu. Ni dan бага nye dila, ni kan бага basi ni siaka ale wa. ¹¹ Ni dan nye dila, wa ale te ni siuk ate ni jo ti Nyɔɔwa ale ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita Naam buui ale kasim boro taam wuu la.

¹² Mi kasim a teeri ni kama wienɔ de alege m poom seba kama ayen ni poom seba ŋa kama. Ate ni kasim pii nyin a yik wensie ŋaai ate ni jam wom ale tuesi la. ¹³ Alege mi a poli kama ayen m le diem vua la, ku magsi ka m n̄marisi gbaŋka de a te ni, ate ni n̄man teeri ŋa wie. ¹⁴ M seba ayen ku ka beni ale ge ate m kpi a se ti Nyɔɔwa Yeezu ale jam weeni mu dii la. ¹⁵ M dan kpi, m gbaŋka de ale te ni siuk ate ni a teeri wienɔ de meena.

¹⁶ Ti le jam sak ni dii ayen ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam kama ale wa pagrimu la, ti an jam weeni ka sunsuelim a sak ni. Ti jam weeni sak ni ka dii ate tama a jam nya ale ti deŋ nina la. Ti jam nya ka wa pagrimu yegayegaka. ¹⁷ Tama ale wa ale jam bo guuk kpionku zuk la, ti Kowa Naawen a jam te wa ka zula ale nalim nna yegayega. Wa yaa basi ate lueluk a jam nyini wa boka jigini ale a nyagsi nna yegayega la a yaa siŋ a weeni ayen, “Ka m biika waai ate m mariŋ la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti nna yegayega.” ¹⁸ Tama ale jam bo dula ale wa la, ti jam wom lueluku ale nyini wen̄mazuk a siŋ la kama.

¹⁹ Dila nyin la, wie ŋaai ate Naawen biisiteerɔma a jam biisi dila po, dila la ka wensie wie. Ku magsi ka ni a wom ŋa nalimnyiini. Dii nyin la, ba wienɔ a nye se ka bolim ate ba tɔati zaani legi po la, ku a nye ka dila a ta cheena dii po ate Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam ate wa bolimu a yaa nya nna wen̄talij ni suniimaŋa po. ²⁰ Wienɔ de meena po wakpeeni ale,

ni teeri ayen biisiteerɔ karo a бага tɔgi a lagri wa ale weeni dii Naawen Gbaŋka po la. ²¹ Dii nyinj la, Naawen biisiteerɔma wienja an jam nyini ka nuruba dek noa po. Alege ka Naawen Chiika ale jam pai wa wienja a te ba ayen ba ŋɔa a sak nuruba.

2

¹ Dila po, dila po Venta biisiteerɔba ale jam kan seba Naawen ya, a bo ale Naawen nuruma a paasi ba. Venta sagraɔba ale ba jam bo ale nama me. Sagraɔba baai me ale jam kan seba Naawen la, le suk a gum ni po. Ba le ta venta sinsaga a jam sak ni abe ba nyini ba Nyɔnɔwa waai ale vari ba a basi la, ŋaaj a nyini. Dila ale soa ate Naawen le ta kaasun jam ba jigi nna nwuli. ² Alege, nuruba yegayega ale diem va ba kama a tom kabonja tuima. Ba be le ba a nye dii la le ku basi ate nuruba nya siuk a kaasi Naawen wensie siuku yue. ³ Sagraɔma de baai ale ta butuem la, le sak ni ka ba dek sunsuelima ate ba nya nyuenta ni jigi. Alege ku kan beni ate Naawen jam bo ba buusa ate wa nya ba kaasun ku ate wa yaa basi ba ate ba kan ta kiri ya.

⁴ Naawen sabiilo baai ale tom wabaata la. Naawen an pa ba basi ya, wa yuk ba basi ka ninam jigi, juijui ate wa basi ate ba pa choroma a bo ba a zaani legi po ayen ba bo dula ate ku ga paari dii po ate Naawen le jam bo ba buusa la. ⁵ Tenjuk nuruma baai ale jam boro dila po, dila po a jam a tom tuimbaata yegayega la, wa jam basi ate ka nyiam a sueri tenjuk meena ayen ba kpi. Baai nyiini ate wa jam vari basi la ale nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Nowa ale nuruba bachaab bayopoi. Nowa jam a sak ka wensie sinsaga a magsi chaab ale Naawen. ⁶ Naawen abe jam basi ate ka bolim me a de tenj sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la nuruma. Wa jam nye dila kama ayen ku sak wa le wa jam nye baai ale a tom tuimbaata dii la. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Loti. Nuruba kabonja tuima ale jam a daani wa nna yegayega, dii nyinj la, wa jam ka nuru manj. Dila ale soa ate Naawen a jam vari wa bala chaab po a basi. ⁸ Daa meena wa kasim jam a nya ale a wom nuruma de tuimbaataja ŋaai ale jam basi ate wa sui jam a puuri nna yegayega la. ⁹ Dila nyinj la, Naawen seba wa le wa nye dii a vari baai ale a va wa nalimnyiini la ninam po a basi. Wa seba me wa le wa nye dii ate gaasa nyam a kasim bo ninam po ate ku ga paari dii po ate wa le jam bo nuruma buusa la kama. ¹⁰ Baai dek ale a tom tuimbaata tii ate ba nyinjanja a yaali ale ge an pa Naawen pagrimu a chim jaab la.

Venta sagraɔma de kan chali yɔgsum, ba ka kanjanta nyam, ba be kan zuli Naawen sabiiloma. Ba goanti a le ba kama. ¹¹ Naawen sabiiloma baai ale poom ta pagrim yegayega a gaam sagraɔma pagrimu la, ba kan ŋma ba ayen ba kaasiya yaase ba a le ba Nyɔnɔwa niŋa. ¹² Alege nuruma de a nye se ka goadun kpien sii ale boro ate nuruba a yik si a ko la. Ba kan poli ase ba ka nuru bisa la. Wie ŋaai ate ba ze ŋa kiri la, ba a le ŋa kama. Dila ale soa ate Naawen me a weeni ayen wa le ko ba ase ba ka goadunja la. ¹³ Ba ale nye ate nuruba nam dii la, ba me le nya ninam ate ku tuni ba ba ale nye dila la nyinj. Ba supeentik kama ate ba a zaani nuruba nin kantuenj a tom tuimbaata tii ate ba nyinjanja a yaali la. Nama ale bala a dan tigi chaab ayen ni de ŋandiinta, ba nyeem kasim a nye ka dila ate chivie a yik ni, ale ge bala a nya masim ba pimpaasima siutaŋa po. ¹⁴ Daa meena ba kan yaali ayen ba nya wayonj a gum chaab ale nipɔk baai ale a tom kabonja tuima la po. Ba kan maari a chagi ale tuimbaata tomka. Ba kasim a nye kama ate baai siaka ale kan zuak la, a tom tuimbaata. Ba suniimaŋa a kasim sueri ale ka butuem. Dila ale soa ate Naawen yaa ka te

ba la. ¹⁵ Ba zeri Naawen siuku vaka kama ale ge ze juijui ate ba a chen la. Ba a nye se ka nuru wanyi ate ba a wi ayen Balaam la. (Balaam kowa yue jam ale Biio.) Balaam jam boro ka dila po, dila po a jam a tom tuimbaata a nya ligra na nyin. ¹⁶ Alege dai yen ate bonin a yaa jam biisi ale wa ate wa tagri a yaa basi tuimbaata tomka.

¹⁷ Sagroma de a nye se ka beli dii nyiam ale kpeeri la, ale chinma naai ale kan ta nmoruk la. Naawen tali jigi legini po a te ba kama. ¹⁸ Ba a biisi ka kanjanta ale betta biisa. Ba pa ba nyinsaana a tom ka wa naai ale a dari nuru baai ale a piilim ba nyini tuimbaata po a nyini la. ¹⁹ Sagroma de a sak ka nuruba ayen ba dan wom ba sinsanna ale va ba, ba le vari ba a basi, alege ba dek ze ayen ba ka tuimbaata tii ale a kaasi ba la yom. Boan nyina, wari dii ale baga nuru la, wa dila dek a basi kama ate nuruwa a chim wanni yomo. ²⁰ Nuruba abe dan seba ti Nyonowa Yeezu Kirisita ate wa vari ba a basi ate ba kan nman a va tenzuk de wakaasimana, ale ge ku naanynin ba dan nman tagri ba popola a maa bo wie nala chaab po, ku le pagra ka nna yegayega a te bala chaab a gaam ba ale poom lin ka dii la. ²¹ Dila abe dan nye nuru jigi, ku te zunchoj kama ate wala choa daam kan poom maa seba welensa siuku a gaam wa nin seba alege ku naanynin ate wa nman zeri welensa sinsanna ate ba sak wa la. ²² Ba ale nye dii la a sak kama ayen wamagsimana ate ba magi la ka wensie. Ba magi ayen, "Biak a dan chiiri, ka nman pilim a nmani kama a ga a de ka dek chichiitana." "Ba dan yik deri a sugri di, di nyeem nman pilim chen ga a bilim ka fifatana po."

3

¹ M dek doaba, mi nmarisi gbanjka de a saa ka siye a te ni. Gbanja siyewa de po, mi a teeri ni kama ayen ni a poli wa welensa wie. ² Mi a yaali kama ayen ni a teeri wie naai ate Naawen biisiteeroma a jam biisi dila po, dila po la. Ni maara teeri ti Nyonowa ale ti Varibasisowa ale pa tuimtomdoma a sak ti wie naai la. ³ Dii abe le de nin la ale, ku a fe kama ayen yogyogla de, ni seba ayen tenka a moata ka kpeglimka. Nuru baai nyeboka ale ka kasim va ba dek nyin yaalik nyeka la, le jam kama. Ba dan jam, ba le nye ni a la kama, ⁴ abe ba bek ni ayen, "Ti Nyonowa an jam puulim kama ayen wa le nman pilim jamu? Wa bo ka be? Naawen ale nye tenka ale jaab meena la, ti nyamma a kpi kama, alege wariwari an diem tagriya." ⁵ Ba kan yaali ayen ba seba ayen dila po, dila powa Naawen a jam biisi ka wie a nye wenna mazuk ale ten. Wa jam nye kama ate tenka a nyini nyiam po a nyini, ⁶ be nman ka nyiam ate wa pa kaasi dila po, dila po tenka. ⁷ Alege yogyogla de, be ka sinsak nala degadega ate Naawen diem pa biisi ate wenna mazuk ale tenzuk a diem boro. Alege wa dan bo buusana a ga nueri, wa yaa le pai ka bolim ate bu de wenna mazuk ale ten meena. Wenna mazuk ale ten be diem boro a limsi ka da dii danni ate Naawen le bo baai ale kan a va wa la buusa abe wa kaasi ba la.

⁸ Alege m doaba, ni kan bani ayen Naawen a nya dai yen ale bona tusidi ase na ka bunyi la. Nyono wa jigi na meena ka bunyi. ⁹ Nuru ba gela a poli kama ayen ti Nyonowa a dan puulim ayen wa le nye wari, wa a beni ka nna yegayega ale ge a nye wanni. Aaya, wa kan benni. Wa ti an goanti ta ka chichiiba ale wa ale yaa wa nye wari dii a te fu la. Dii nyin la, wa kan yaali ayen wa kaasi wa ya alege wa a yaali kama ayen ni basi ni tuimbaatana tomka.

¹⁰ Alege da dii danni ate Nyonowa le bo nuruba buusa la, le jam ase ka zue ale jam nuru yeri dii la. Dai dila a dan paari, wenna mazuk ale ten

le nye ka waai nna yegayega ate wenɲmazuk ale ɲanta baai meena ale bo du la a be ale ge ate bolim de teɲka me. Ate jaab buuri meena ale bo teɲzuk la a deri muriɲ be. ¹¹ Wenɲmazuk ale teɲ ale ka kaasi ka dila la, ku a fe ayen nama chim ka boan nuruba? Ku a fe kama ayen ni chim nuru welensa a va Naawen nalimnyii. ¹² Abe ni a limsi ate ni nya Naawen jamka ale teɲzuk buusaɲa boka, abe ni a yaali ayen ɲa jam nwuli. Dai dila dannu bolim le bu de wenɲmazuku ate bolimu tuilimu a nye ate jaab buuri meena a nyalim be. ¹³ Alege Naawen a puulim kama ayen wa le nye wenɲmazuk paalik ale teɲ paalik ate wa welensa nyiini a kasim bo jigi meena. Tama abe kasim a limsi ka dila.

¹⁴ Dila nyiɲ la, m deɲ doaba, ase ni ale a limsi da dila dannu la, ni pii nyiɲ ate ni chim nuru welensa, abe ni kan ta wariwari Naawen jigi ya ate ni boro ale wa ale suyoɲini. ¹⁵ Ni a teeri ti Nyɔɔowa ale te nuruba siuk yoɲyoɲla dii ayen ba basi ba tuimbaataɲa abe ba va wa la. Naawen dek ale jam pai wa yammu a te nuru waai ate ba wi ayen Pɔɔl la ayen wa ɲmarisi dila a te ni. ¹⁶ Pɔɔl gbanɲaɲa meena po ate wa ɲmarisi magsi chaab ale Nyɔɔowa chichiibaɲa ale ka dii ate mi a weeni ni nna la, wa me a weeni ka dila degadega. Ku pagra kama ate nuruba a miɲ Pɔɔl sinsaɲɲa a chak. Dila ale soa ate baai ale kan seba Naawen ale ge ta popola buye la, ba gela a pai Pɔɔl sinsaɲɲa kama ale Naawen Gbanɲa wie ɲa chaama a tagri ate ɲa ɲman ka wensie, ate ba yaa pai ɲa a sak nuruba. Bala chaab abe a wi ka kaasun a te ba dek.

¹⁷ Alege m deɲ doaba, nama poom seba wienɲa de kama. Ni kpesi ni dek abe ni kan siak ate sagro baai ale a kaasi Naawen wamaɲsaɲa la a jam paasi ni a tagri ni popola ate ni basi Naawen wensie siuku vaka ate ni lo. ¹⁸ Alege, ni basi ate ti Nyɔɔowa ale ti varibasido wa Yeezu Kirisita a maari ni ate ni seba wa niaka ale wa yammu. Wa zulaɲa ale kasim boro ka dila taam wuu. Ku be le nye dila.

Gban Kaai Ate JŌŌN A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi, Jŏŏn, a ale a ŋmarisi gbanƙa de ayen m sak ni Nyuvuri Wannɪ wie. Wa boro kama a nyini ku piilimka po ale chim nyuvuri meena nyŏŋ. Tama wom wa lueluku ale nya wa ale ti nimbie me ale pa ti nisima a tiri wa. ² Naawen ale tom nyuvuri meena nyŏŋwa de ate wa siŋ jam tenzuk de. Tama a nya wa kama ale chim wa seeroba ayen ti a weeni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la wie a sak ni. Di kasim a bo ale Naawen kama ate nyuvuri meena nyŏŋwa a yaa pa di a sak ti. ³ Tama a yaali kama ayen ti sak ni wie ŋaai meena ate wa nyɛ la. Dii nyin la tama dek a nya kama ale wom ŋa. Tama ale Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita a ta ka noai yey ale chaab ate tama me a yaali ayen nama a jam gum ti po. ⁴ Tama a yaali kama ayen ni sue a peenti nna yegayega. Ka dila ale soa ate tama ŋmarisi wienƙa de a te ni la.

⁵ Dii ate Yeezu a sak tama wa dek wie ate tama a pa a sak ni la ale nna. Naawen a nyɛ se ka dannɪ kantuenƙa la. Legi maga dek me an baga a moata wa. ⁶ Tama abe dan weeni ayen wa ale tama ta ka noai yey ale chaab ale ge bo legini po, tama ka velinvendisa ti biik po ale ti nyeka po. ⁷ Alege tama dan ka wayŏrisima nyam ase wa ale ka wayŏrisima nyŏŋ dii la, dila a sak kama ayen tama ale te vaanchaab a ta noai yey ale chaab kama ate Naawen Biika Yeezu ziimu a vari ti a basi wabaata meena po.

⁸ Tama a dan weeni ayen ti ka wabiowa, ti a paasi ka ti dek. Wensie ka ti jigi ya. ⁹ Alege ti dan siak ayen ti ta wabaata, Naawen le voj a te ti abe wa vari ti a basi wabaata meena po. Ti seba ayen wa le nyɛ dila a te ti, kama dii nyin la, wa ka wensie nyŏŋ. Wa tuimaŋa meena po, ka wayŏrisima. ¹⁰ Ti dan weeni ayen tama an diem tom wabiowa, ti a weeni ayen Naawen ka velinvendik. Ti be pa ŋaŋ a te wa wienƙa.

2

¹ M bisa, mi a ŋmarisi gbanƙa de a te ka nama ayen ni ka a tom wabaata tuima. Alege waai a dan tom wabiok, ti ta ka nuru wanyi waai ale wa saalim ti kowa Naawen a te ti la. Wala ale, Yeezu Kirisita waai ale ka welensa nyŏŋ la. ² Wala a kpi ka ti wabaataŋa nyin ayen Naawen baga vari ti ti wabaataŋa po a basi. Be daa tama wabaataŋa nyiini nyinƙa, alege wa kpi ka tenƙa meena demma wabaataŋa nyin.

³ A se ti daa va Naawen sinsaŋŋa meena, ti le sum a seba ayen ti seba wa kama. ⁴ A se nuru waai a dan weeni ayen wa seba Naawen alege a kan va wa sinsaŋŋa meena, wa velim kama. Wensie a ka wa jigi ya. ⁵ Nuru waai a be daa va wa sinsaŋŋa, wa sum a yaali wa kama nalimnyiini. Ti daa a va dila, ti le seba ayen tama ale wa a sum ka bunyi. ⁶ A se nuru a dan weeni ayen wa bo ale ka Naawen, ku a fe ate wa va wa ase wa biika Yeezu ale va wa dii la.

⁷ M dek doaba, ku daa sinsak paala ate maa ŋmarisi a te ni. Di diem ka sinsak kpagsaŋa ate nama a wom a ta nyini ku piilimka po la. ⁸ Alege ŋa diem ka wapaala yŏgyŏgla, dii nyin la, sinsak paani de a nyɛ ase ka yok ale a tagri dannɪ kantuenƙa la. Be ka Yeezu ale jam wa di ale ge ate nama me a yaa maa va di.

⁹ Nuru waai abe dan weeni ayen wa bo ka dannu kantuenka po ale ge kisi wa choa. Ku a nye ase wa diem bo ka legi po la. ¹⁰ Waai a dan ta yaalika ale wa choa, wala a nye ase wa bo ka dannu kantuenka po la. Wari a ka wa jigi a бага a nye ate wa a tom tuimbiowa. ¹¹ Nuru waai a dan kisi wa choa, ku a nye ase wa diem a bo ka legini po ale ze juijui ate wa a chen la. Legini a lik ka wa ninanja ate wa nye ase yio la.

¹² M bisa, mi a nmarisi gbanja de a te ka nama, dii nyin la Naawen a va ka Yeezu nyin a vonj nama wabaatana a te ni. ¹³ Nisomma me, mi a nmarisi gbanja de a te ka nama, dii nyin la nama a poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nama bipaaluku mi a nmarisi gbanja de a te ka nama, dii nyin la, nama nagi de Velinvendika kama.

¹⁴ M bisa, mi a nmarisi a te ka nama dii nyin la, nama poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nisomma me nmani, mi a nmarisi gbanja de a te ka nama, dii nyin la nama seba Naawen kama waai ale boro a ta nyini ku piilimka po la. Nama bipaaluku me ta pagrim kama ale a diem ta Naawen wienja ni suniimanya po. Ka dila ale soa ate ni бага nagi de Velinvendika la.

¹⁵ Ni kan a yaali ayen ni a va tenka meena demma ale a va dii la. Nama a daa yaali tenka meena demma nantana, ku a sak kama ayen ti kowa Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁶ Nanta baai ate nuruba nyinjsa a yaali la ale nanta baai ate ba ninanja a yaali ayen ba a nya la abe ba yik ba a nyo ba nisa po a ta kanjanta ale ba la, nantana de meena an nyini daa ti Kowa Naawen jigi ya. Bala meena ka tenzuk de nanta. ¹⁷ Tenka meena ale nanta baai meena ate tenzuk de demma a yaali la, a kan beni, alege waai ale a va Naawen yaalika la, le jam tuesi ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹⁸ M bisa, tenka meena kpeglimka dannu a moata kama. Ni wom ayen da njala po Yeezu Kirisita dachiaka a le jam. Ti seba ayen tenka meena kpeglimka dannu a moata kama, dii nyin la wa dachaasana po ba yega poom boro kama. ¹⁹ Nuruma de ba gela a poom jam bo ale te kama, alege ba daa tama po. Ase ba dan jam ka tama po, ba te diem bo ale ti kama, alege ba le basi tama dii la a sak kama ayen ba daa tama po.

²⁰ Alege Yeezu potim lueri ni kama a basi ate Naawen Chiika a bo le ni ayen ni meena seba ku wensie ale ka dii la. ²¹ Mi a kan nmarisi gbanja de a te nama ayen ka nama ale kan seba wensienja la, alege ka ni ale seba wensienja la nyin ale soa ate mi a nmarisi a te ni. M be nman seba kama ayen venta kan nyini wensie jigi ya.

²² Be ka wana ale venta nyono? Ka waai ale a weeni ayen daa Yeezu ale waai ate Naawen a tom la. Wala choa ka Kirisita dachiak. Wala a zeri ka Kowa ale wa Biika. ²³ Nuru waai abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a zeri ka Naawen dila. Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a seba wa Kowa Naawen kama.

²⁴ Nama a be kan bagimu ba le a lij sak ni dii la. Ni dan kasim a ta ku dila ale a teeri ku me, nama ale ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu le jam a gum chaab. ²⁵ Yeezu Kirisita abe puulim kama ayen wa le te ti nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²⁶ Mi a nmarisi gbanja de a kaam ni ayen ni seba baai ale a paasi ni la. ²⁷ Alege nama, Yeezu Kirisita a pa wa Chiika a nyo ka ni suniimanya po. Wa Chiika abe le bo ale ni la, ni kan nma yaali waai ayen wa sak ni. Wa Chiika ale sak ni wari meena. Wa a sak ka wensie daa venta. Ni be wa sinsanja de ate ni le Kirisita chim bunyi.

²⁸ M bisa, ni basi ate ti a va Naawen Chiika, ate Yeezu a dan nman pilim jam abe ti ta nyinbiiri ti kan chali yogsumoa ate chivie a yik ti ate ti suk ti dega. ²⁹ Nama seba ayen Yeezu jigi wie meena a yuarisi kama. Kula be a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen baai meena ale tom wayorisima tuima la, ka Naawen bisa.

3

¹ Nama a poli ti kowa Naawen ale a yaali ti nna yegayega dii la. Wa yaalika ale ti a zuak ka nna yegayega ate wa yaa a wi ti ayen wa bisa. Ti be sum ka wa bisa. Baai abe ale a va tenzuk de demma siuku la a ze tama, dii nyin la ba ze Naawen dega. ² M dek doaba, yogyogla de tama a yaa ka Naawen bisa. Alege, Naawen an diem a sak ti ti le ti chim nuru baai chaab la. Alege ti seba ayen Yeezu a dan nman pilim jam, ti za te a nye ase ka wa dek la. Ti be le nya wa dek ale sum ka dii la ale ti nimbie dai yerj po. ³ Baai meena abe ale ta nyaku de yiila la, bala le chim nuru welensa ase Yeezu ale ka dii la.

⁴ Baai meena ale a tom tuimbaata la, kan va Naawen sinsanŋa. Nyaku de abe nye a kaasi ka sinsanŋa. ⁵ Ni seba ayen Yeezu a sinj jam tenzuk de ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi. Wabiok abe jam ka wa dek jigi ya. ⁶ Baai meena ale ka bunyi ale Kirisitawa la, bala a kan nman a tom tuimbaata. Alege, baai meena ale kasim a tom tuimbaata la, a nye dila kama, dii nyin la ba ze wa.

⁷ M doaba, ni kan basi ate nuru waai a paasi ni. Baai meena ale a tom tuimmanŋa la, bala ka nuru welensa ase Yeezu la. ⁸ Baai meena ale a tom tuimbaata la, bala ka Velinvendika bisa. A nyini ku piilimka po a ta jam paari jinla, Velinvendika a kasim a tom ka tuimbaata. Ka dila ale soa ate Naawen a tom wa biika ate wa sinj jam tenzuk de meena ayen wa yik Velinvendika tuimaŋa a kaasi.

⁹ Baai meena ale ka Naawen bisa la, a kan tom wabaata dii nyin la, Naawen ale ka dii la a bo ale kula nyonɔ wa kama. Naawen abe ale ka wa ko la nyin ale soa ate ku a fe ayen kula nyonowa a kan a tom tuimbaata. ¹⁰ Siuku de po ni le бага a minj baai ale ka Naawen bisa la ale baai me ale ka Velinvendika bisa la. Baai ale kan a tom tuimmanŋa la ale baai me ale kan a yaali ba chaab la, bala meena a daa Naawen bisa.

¹¹ Naawen sinsanŋa ate nama a linj a wom la ale, ti a yaali ti chaab. ¹² Ku a fe kama ayen ni kan a nye ase Keen la. Wala a jam ka Sitaana biik, dii nyin la wa jam ko ka wa suoku Abil. Nama a seba jaab buui nyin ale soa ate Keen a ko wa la? Wa ko wa kama, dii nyin la wa dek a jam a tom ka tuimbaata alege wa suoku a jam a tom tuimmanŋa.

¹³ M suaata, ase baai ale a va tenzuk meena demma siuku la a dan kisi ni, ni wamanŋa nyin, ni kan basi ate kula cha ni. ¹⁴ Tama seba kama ayen tama basi kum kama ale nya nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. Tama seba kama dii nyin la, tama ta yaalika ale ti chaab kama. Nuru waai abe ale kan ta yaalika la, a diem bo ka kum po. ¹⁵ Baai ale kisi ba chaab la, a nye ase ka nuru koorisa la. Nama seba ayen nuru bala chaab a ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. ¹⁶ Tama ale seba yaalika ale ka dii la ale nna. Ku kiri ale, Yeezu ale kpi a te ti dii la, a sak ti kama wensie yaalika ale ka dii la. Ku nala kama ayen tama me pa ti nyuvoonja a te ti chaab me ase ku dan poom ka kum wari. ¹⁷ A se nama a dan poom ka nanta nyam ale ge ate ni nya ni choa ale wa a nam alege ni kan maari wa. Kula a sak kama ayen Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁸ M bisa, ni kan basi ate ti a yaali ti

chaab ale ti noa po wie nyiini, alege ni basi ate ti sum a yaali ba abe ti a tom tuimmanja a te ba.

¹⁹ Kude ale ku basi ate ti seba ayen ti va wensierja kama. Ale a basi ate ti seba a chak ayen Naawen a bo le ti. ²⁰ Tama popola abe dan kaasi ate ti jok nyinbiiri ti seba ayen Naawen a gaam wie meena kama ale seba wie meena. ²¹ Dila nyin la, m dek doaba tama popola abe dan kan kaasi ya, ti ta nyinbiiri kama ayen Naawen a bo ale ti. ²² Ti dan juisi jaab wa jigi, wa le te ti, dii nyin la tama ale a va wa noai ale a tom tuim njaai ale a peenti wa poi la. ²³ Siuk kula po, Naawen ale a weeni ti ayen ti nye dii la ale, ti ta siaka ale wa biika Yeezu Kirisita abe ti a yaali chaab ase wa ale poom a weeni ti dii la. ²⁴ Baai meena ale a va Naawen noai la a bo ale wa kama ate wa me a bo ale ba. Ti seba ayen nyaku de ka wensie, dii nyin la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaja po.

4

¹ M dek doaba, nuruba ba gela a dan weeni ayen ba ta Naawen Chiika ni kan deri kpabi siak a te ba. Ni kpesi ni dek ale ba, dii nyin la ba gela ka velinvendis a piisi nna yegayega a tagli jigi meena. ² Ku le ku nye dii ate ni baga min ase bala chaama a sum ta Naawen Chiika yaase ba ka la ale, waai ale ta siaka ayen Yeezu Kirisita a sin jam tenzuk de meena ase ka nurubiik la kula nyono ale ta Naawen Chiika. ³ Waai abe ale kan ta siaka ale Yeezu la, Naawen Chiika a ka kula nyono jigi ya. Kula nyonowa abe ka Kirisitawa dachiak me. Ni be wom ayen Kirisitawa dachiaka ale jam tenzuk de meena. Wa be sum jam kama.

⁴ M bisa, Naawen ale soa ni ate wa pa wa Chiika a te ni. Ni be nak de ba kama. Pagrim buui ale bo ni po la a pagra kama a gaam Kirisita dachaasaŋa pagrim buui ale bo po la. ⁵ Biisiteeroma de, baai ale ka velinvendis la ale tenka meena demma ka bunyi. Ka dila ale soa ate ba a wom ba wienja la. ⁶ Alege ka Naawen ale soa tama. Dila nyin baai meena ale seba wa la a wom tama ale a weeni ba dii la kama. Baai me ate Naawen an soa la, bala kan wom tama sinsanja. Dila ale soa ate ti baga a min baai ale ta wensie ale baai ale a velim la.

⁷ M dek doaba, ni basi ate ti a yaali chaab, dii nyin la, yaalika a nyini ka Naawen jigi. Waai ale a yaali wa choa la, wala ka Naawen biik ale seba wa me. ⁸ Waai abe ale kan ta yaalika la, a ze Naawen ya dii nyin la, Naawen ka yaalika nyono. ⁹ Naawen ale tom wa be yenka ate wa sin jam tenzuk de meena, ayen tama a baga a nya nyuvuri. Kula a sak ti ka Naawen ale a yaali ti a soa dii la. ¹⁰ Tama an lin yaali Naawen ya, alege ka Naawen dek ale lin yaali tama a yaa tom wa biika ayen wa sin jam tenzuk de a kpi a vari ti ti wabaata po a basi. Wa le nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta yaalika ale ti kama.

¹¹ M dek doaba, a se Naawen a daa yaali ti nna la, ku be a magsi kama ayen tama me a yaali chaab. ¹² Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege te dan a yaali chaab, wa le bo ale ti abe wa a maari ti, ate tama a yaali wa yegayega.

¹³ Ti seba ayen wa bo ale ti kama ate tama me a bo ale wa, dii nyin la wa Chiika ate wa pa te ti la a bo ti suniima po kama. ¹⁴ Tama abe nya kama a weeni sak nuruba Naawen ale tom wa Biika ayen wa jam chim tenka meena demma Varibasido la ¹⁵ Baai meena ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, Naawen a bo ale ba kama ate ba me a bo ale wa. ¹⁶ Tama dek abe seba nalimnyiini ayen wa a yaali ti kama ale ta siaka ayen wala

ale yaalika nyɔnɔwa. Baai meena ale a yaali ba chaab la a bo ale Naawen kama ate wa me dek a bo ale ba.

¹⁷ Siuk kuui ate Naawen Yaalika ale sum chim yaali man a te ti la ale dai dii danni ate Naawen le jam bo ti buusa ate ku basi ate yɔgsum ka yik ti la. Dii nyin la, ti boka tenzuk de a nye ase ka Yeezu Kirisita boka ale jam ka dii tenzuk de la. ¹⁸ Yaalika ale yɔgsum kan va chaaba. Yaali man a yiaƙ yɔgsum kama a basi. Dila nyin waai ale yɔgsa la a kan бага a ta yaali manna. Yɔgsum ale namsika ale a va chaab.

¹⁹ Tama a yaali Naawen, dii nyin la wa lin a sak ti kama ayen wa a yaali ti. ²⁰ Nuru waai a dan weeni ayen wa a yaali Naawen ale kisi wa choa, kula nyɔnɔ ka velinwendik. A se wa dan kan ta yaalika ale wa choawa waai ate wa a nya wa la, kula nyɔnɔ a be wa nye ka se a ta yaalika ale Naawen waai ate wa kan nya wa la? ²¹ Kirisitawa a sak ti nyaku de kama ayen ase waai a daa yaali Naawen, ku a fe kama ate wa a yaali wa choa me.

5

¹ Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka waai ate Naawen tom ayen wa vari nuruba basi la, kula nyɔnɔwa ka Naawen Biik. Ase nama a dan ta yaalika ale nuru waai, ni a yaali ka wa bisa me dila. ² Dila nyin, tama daa yaali Naawen ale a va wa sinsanɔ, ti seba kama ayen ti a yaali wa bisaɔ me. ³ Waai ale a yaali Naawen la a va ka wa noai. Wa ale a yaali ayen tama a va wa dii la an tua. ⁴ Dii nyin la, baai meena ale ka Naawen bisa ale ta siaka ale wa nalimnyiini la, a бага nak Yeezu dachaasana a de kama. ⁵ Waai abe ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la nyiini ale ba бага nye dila.

⁶ Yeezu Kirisita ale sin a jam tenzuk de la, ba an jam a te wa soka ale nyiam nyiini. Ba ale jam ko wa la, wa ziimu a yaa jam nyini gum du kama. Naawen Chiika dek waai ale ka wensie nyɔnɔ la, a jam ale wa soka de ale wa kumu meena seero. ⁷⁻⁸ Yɔgyɔgla de, nama be nya kama ayen Naawen Chiika ale Yeezu soka wannɔ ale wa ziimu ale nyini la, nyanɔ de butawa meena abe a sak kama ayen wienɔ de a sum nye kama. ⁹ Ti poom a lin wom nuruba ale a biisi Yeezu wie dii la kama, alege Naawen ale a biisi wa Biika wie dii la a gaam mbala kama nna yegayega. ¹⁰ Waai abe ale ta siaka ale Naawen Biika la, a ta dii ate Naawen a biisi wa wie la kama wa sunum po, ate kula nyɔnɔ a бага a seba wa Biika nalimnyiini. Waai me abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, kula nyɔnɔwa a weeni kama ayen Naawen ka velinwendik, dii nyin la wa ka siaka ale dii ate Naawen a biisi wa Biika wie la. ¹¹ Ni wom Naawen ale biisi wa biika wie dii la ale nna. Wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a nyo wa Biika nisima po ate wa Biika me a pa di a te tama. ¹² Waai ale Naawen Biika abe ale boro ale chaab la, wala a ta nyuvunni de kama. Waai ale Naawen Biika abe ale kan daa bunyi la, wala a maa ka nyuvunni de.

¹³ Mi a nmarisi gbanka de a te ka nama ayen nama baai ale ta siaka ale Naawen Biika la ayen ni seba ayen ni ta nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. ¹⁴ Yɔgyɔgla de ti yaa ta popo pagrim kama ale seba chak me Naawen nimbie po ayen te dan juisi wa nanta baai ale a basi ate wa sui a peenti la, wa le wom ti. ¹⁵ Ti seba chak kama ayen wa le te ti nanta baai ate tama a juisi wa jigi la kama, dii nyin la wa nyiem a wom ti juisimu kama ale a te ti nanta baai ate ti a juisi wa la.

¹⁶ Ni dan nya ni chaab ale ba boro a tom tuimbaata tii ate Naawen a kan te ba waalika ayen ba kpi la, nama a puusi a te wa ate ba pa ba

tuimbaataŋa a basi ate wa baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ba. Nuruma de chaama nyiŋ ale soa ate nama magsi ni a puusi a te Naawen la. Alege, nuruba a dan boro a tom tuimbaata tii ate Naawen ayen wa te ba waalika ate ba kpi la mi a poli ayen ni kan puusi te ba. ¹⁷ Wie ŋaai meena ate nuru a tom ate ŋa daa wayɔrisima la, ŋa ka wabaata Naawen jigi. Alege wabaataŋa de gela boro a kan ta kum a jam.

¹⁸ Ti seba ayen baai ale ka Naawen bisa la a kan kasim a tom tuimbaata, dii nyiŋ la, Naawen biika ale a nya wa zuk ate Velinwendika an baga wa wariwari a nye.

¹⁹ Tama seba ayen ti ka Naawen bisa. Baai meena ale kan daa Naawen bisa la, a bo ka Velinwendika nisima po.

²⁰ Ti be ŋman seba ayen Naawen Biika Yeezu a siŋ jam tenzuk de ayen wa lagri ka ti ninanɔ, ate ti baga a seba Naawen waai ale ka wensie nyɔnɔwa la. Tama ale wa biika Yeezu Kirisita boro ka bunyi. Wala me ale Naawen manka deka waai ale pa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ti.

²¹ M bisa, ni yeeri ni deka bogluta po.

Gbaŋ Kaai Ate **JŌON A ņMARISI A SAA SIYEWA La**

¹ Mi nisomawa nna ale a ņmarisi gbaŋka de a te nipok waai ate Naawen a lueri la ale wa bisaŋa baai ate m ta yaalika nna yegayega ale ba la. Daa mi nyiini ale ta yaalika ale ni, alege ka baai meena ale seba Naawen wensie wienja la me ale a yaali ni, ² dii nyin la, wensie ŋala a bo ti meena suniima po kama a ta a cheŋ dii po meena wuu.

³ Mi a saalim kama ayen ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita le niak ti meena abe ba ta jiiirim ale ti a te ti suyogini, ate ti бага a va wensie ŋala nalimnyiini abe ti a yaali chaab.

⁴ Mi sui a peenti ka nna yegayega, dii nyin la, mi nya fi bisaŋa ba gela kama ale ba a va wensienja ŋaai ate ti Kowa Naawen a weeni ti ayen ti a va la. ⁵ Dila nyin la, mi a saalim fu kama m dek tua ayen, fi a va Naawen sinsak ŋaai ate ti wom a ta nyini ku piilimka po la. Na po dinyi a weeni ti kama ayen ku nala kama ate ti a yaali chaab. ⁶ Yaalika de ate mi a ņmarisi la a sak kama ayen ti a zuli Naawen sinsanŋa. Sinsak ŋaai ate ni meena a wom a ta nyiini piilimka po la ale ni meena a boro ale yaalika.

⁷ Daanja de po pimpaasima nna yegayega ale boro. Ba kan siagi ayen Yeezu Kirisita a siŋ jam tenzuk de kama ase nurubiik la. Nuru baai ale kan a siagi dila la ka pimpaasima ale chim wa dachaasa. ⁸ Dila nyin la, ni kpesi ni dek nalimnyiini ate ni kan ņman a basi tama ale sak ni dii la. Ate ni kan jogi tama ale tom dii la ate ni tuesi ni tutunanja meena.

⁹ Waai abe ale kan a va dii ate Kirisitawa sak ti la, alege pa wa de k wie a gum du la, nuru wala choa daa Naawen nuru. Alege waai ale va sinsanŋa dila la, a ta Naawen Kowa ale wa Biika Yeezu kama. ¹⁰ Dila nyin la, nuru waai a dan jam ni jigi a yaali ayen wa pa wa le ta dii la a gum dii ate tama a sak ni la po, ni kan te wa tia, alege ni yiak wa ate wa cheŋ. Ni kan poom a ta wa a ga basi siuwa. ¹¹ Baai ale a zuli wa la, bala me a tom ka tuimbaata a se wala dek la.

¹² M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni, alege m kan ņman a yaali ayen m ņmarisi yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dek jam ni jigi ate ti бага biisi ŋa wie ale chaab. Ti dan nye dila ti meena suniima le peenti nna yegayega.

¹³ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la, a puusi ni.

Gbanj Kaai Ate JŌON A N̄MARISI A SAA SITAWA La

¹ Mi, nisomawa nna, ale a n̄marisi gbanjka de a te m dek d̄oawa Gayus ate m sum a yaali wa nna yegayega la.

² M dek doa, mi a saalim kama ayen Naawen a te fu nyinyoḡsa, ate fi a tom fi tuimaṅa n̄alimnȳiini. M seba ayen fi a va Naawen ka n̄alimnȳiini.

³ Yeezu n̄aan̄viirima ba gela ale jam a weeni mi ayen fi sum a va Naawen wensie siuku kama ale fi sunum meena. Mi le ga wom dila la, ku yaa deri peenti m sui nna yegayega. ⁴ Mi nyiem ale wom ayen m bisaṅa a va Naawen wensie siuku kama la, m sunum a nyiem a kasim a yok ka nna yegayega a gaam jaab buui meena.

⁵ M dek doa, ku nala kama ale fi ale a tuesi Yeezu n̄aan̄viirima ale maari ba dii la. Ba ka nicham ate fi ze ba alege, fi deema a tuesi ba. Fi ale a nye dii la, a sak kama ayen fi sum a va Naawen siuku kama n̄alimnȳiini.

⁶ Ba biisi fi wie kama ale Kirisita bisaṅa ale a tu chaab a bo dela la, ale pak fu fi ale a yaali ba dii la. Mi a saalim fu kama ayen ba nyiem a dan boro a goms̄i ayen ba basi fu abe ba nyiem, te ba maari kaai ale ka peenti Naawen sui la ate ba nyiem. ⁷ Dii nyin̄ la, ba a sak ka nuruba Yeezu wie. Ba be kan tuesi baai ale kan daa Kirisita bisa la jaaboa. ⁸ Dila nyin̄ la, ku nala kama ayen tama Kirisita bisaṅa a maari bala chaab ate ti maa chaab a tom ate ti va wensieṅa.

⁹ Mi n̄marisi ka gbanj a te Kirisita bisaṅa ale a tu chaab a bo fi teṅka po la, alege Diyotifiz ale a yaali ayen wa chim ba kpagi la, a zeri dii ate mi a n̄marisi m gbanjka po la vaka kama. ¹⁰ Dila nyin̄ la, m dan jam ni jigi, ti le kali teṅ a biisi ale chaab ate nuruba wom wie n̄aai meena ate wa nye la, ale wa ale kasim a velim a te mi dii la. Wa dii dek ale n̄masi gaam taam ate wa a nye la ale, wa kan tuesi Yeezu n̄aan̄viirima baai ale nyiem a jam wa yenni la. Wa be kan basi me ate wa d̄oama a tuesi ba a ta a jo ba yieṅa po. A se ba dan tuesi ba ayen ba ta jo, wa nyiem a yaali kama ayen wa yiak ba ate ba nyini Yeezu n̄aan̄viirima po a nyini.

¹¹ M dek doa, kan tomsi maara nye wie n̄aai ale kan nala la, alege tomsi a tom wie n̄aai ale nala la. Waai abe ale tom wamaṅsa la, Naawen soa ka wala. Waai me abe ale a tom wakaasima a yaase wabaata la, Naawen an soa wala choawa.

¹² Waai meena a pak Dimetirus kama. Wa wensieṅa me dek a sak wa nye magsika kama. Tama dek a weeni a gum du ate nama me seba ayen ti ale a weeni dii la ka wensie.

¹³ M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak fu alege m kan yaali ayen m n̄marisi n̄a dueni ¹⁴ Mi a poli ayen ku kan beni alege ate m nya fu. Ti dan tu chaab, ti le biisi wien̄a de meena ale chaab.

Naawen le te fu suyoḡini.

Fi d̄oama baai meena ale bo dela la, a puusi fu. Be puusi ti d̄oama baai ale bo ale fu la, a te ti.

JUUD Gbanƙa

¹ Mi Juud, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero ale Jeemsi suok la.

Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Ti Kowa Naawen ale lueri ni ale a yaali ni, ate Yeezu Kirisita a nya ni zuk.

² Naawen le ta jirim ale ni abe wa ta yaalika ale ni, abe wa basi ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ M dek doaba, m daam poom a yaali ayen m nmarisi a weeni sak ni ka Naawen ale vari nama ale tama ti tuimbaata po a basi dii ale ayen ti a va wa la. Yogyogla ku a fe kama ayen m nmarisi ni a te ni nyinbiiri ayen ni kpalim a ta siaka nalimnyiini ale wamaɗsaɗa ate Naawen a pa nja te ni bunyi dekki la. ⁴ Ni ta siaka nalimnyiini ale nja dii nyin la, nuruba gela baai ale kan a va Naawen la, a suk kama a jam gum ti po. Ba tagri Naawen wamaɗsaɗa de njaai ale a sak ti Naawen wie ale a maari ti me dii la kama. Ba be zeri Yeezu Kirisita waai nyiini ale ka ti Nyono la kama me. Ba a nye nna ayen ka ba baga a tom kabonɗa tuima. Naawen wienja a poom weeni sak ti kama dila po, dila po ayen Naawen a jam bo ba buusa kama a nya ba kaasunƙu.

⁵ Ni poom seba wienja de ka nalimnyiini. Alege mi a yaali ayen m teeri ni ka diipo ate Naawen jam yeeri Izirali demma a ta nyini Ejipiti tenka po la. Wa le ga nye dila a nueri la, ku njaanynin, ate wa yaa ko baai ale jam kan ta siaka ale wa la. ⁶ Ni be nman a teeri Naawen sabiiloma ale jam pa ba pagrimu a chim paanueka a zeri ba boka jigini la. Naawen a yik ba kama ale wa pagrimu a bobi ba a zaani legi jigii ayen ba za dula ate da kprien dii ate wa le bo ba buusa la a jam paari ate wa bo mini ba. ⁷ Ni a teeri Sodom ale Gomora tenɗaɗa la ale ten sii me ale jam kali moata si la, ten sila meena a jam nye ase ka Naawen sabiiloma ale jam nye dii la. Si nuruma jam a tom ka kabonɗa tuima. Nidoaba dek me a jam a yaali ayen ba goa ale ba nidoa chaab. Naawen yaa jam pa ba a nyo bolim buui ale kan ta kpeglimka la po ate bu waali ba nna yegayega. Nna a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen ti kan a tom ba le jam a tom dii la.

⁸ Nuruma de me a jam a nya ka wie nna ase goadaasima la. Wienja de abe jam basi kama ate ba pa ba nyinɗaɗa a tom tuimbaata. Ba a nye Naawen pagrimu a la kama ale a le Naawen sabiiloma ale bo wennyamazuk la. ⁹ Naawen sabiiloma kpagi kpeeni Maakil dek an nye dila. Wa ale Sitaana ale jam nak nampaɗa ale chaab ayen ba ze ba waai le wa soa Moosis nyinƙa la, Maakil an le Sitaana, wa goanti weeni wa kama ayen, "Naawen le te fu waalika." ¹⁰ Alege wie njaai ate nuruma de ze nja kie la, ba a le nja kama. Wie njaai ate ba seba ayen nja le kaasi ba la, duɗsa seba gaam dila kama, wa nala chaab degadega le jam kaasi ba kama. ¹¹ Ku le jam toa ka nna yegayega te ba. Ba tom ase ka ti kokpienka Keen la. Lagra nyin ate ba pa ba dek a te wakaasima njaai ate Balaam jam a tom la. Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Koor. Ba a nye ase ka wa ale jam nye dii la. Ba be ale jam tomsi wa la, Naawen jam ko ba kama. ¹² Nuruma de ka nuru baata a bo nuruma sunsun ase ba a nin boro a de nandiinta. Ba goanti a nya ka ba dek zuk nyiini. Ba a nye ase ka nmoruk viok chinma la, nja ka nyiam. Buye po ba a nye se ka tiib sii ale kan a ta yoana la. Ba a nye ase ka tiib sii ate nuruma tu gebi si ten nansaɗa ale ge ate si kpi la. ¹³ Ba a nye ase ka nya kpiem nyamiisa la. Ase nyamiisaɗa puuku ale

kan sugi la, ba tuimbaataŋa me a nyini ka peelim ase nya puutaŋa la. Ba a nyɛ ase ka chinmarisaŋa ate Naawen pa si nyo legi po ate si kasim bo dula taam wuu la.

¹⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Enok. Wa jam ka Adam ŋaŋbisana po wanyi. Wala ale jam saa Adam ŋaŋbisana po buyopoi. Wa jam biisi nuruma de wie dila po, dila po a weeni ayen, “Nyɔŋowa ale wa sabiilo boanni a dan jam, ¹⁵ wa le bo ka nuru meena buusa. Baai meena ale a tom tuimbaata ale biisi Naawen a kaasi la, wa le waali ba kama wierɛ de nyiŋ.”

¹⁶ Nuruma de a kasim a ŋuuni ale a fobli kama ale a toarin ba vaanchaab wie nyiŋ. Ba kasim a va ka ba dek wabaata yaalika tuima nyiini ale nak kuusa ba dek nyiŋ, ale a pak nuruba ale ba noa nyiini ayen ba va ba abe ba a te ba ligra.

¹⁷ Alege m dek doaba, ni teeri dii ate ti Nyɔŋowa Yeezu Kirisita tomteeroma a liŋ jam sak ni dila po, dila powa la, ¹⁸ ayen dii po ate tɛŋka a moata kpeglimka la, dan paari, baai ale a va ba dek tuim kaasima yaalika la, le jam a la ni kama, ni ale a va Naawen siuku la nyiŋ. ¹⁹ Nuruma de chaab a nyɛ kama ate nuruba a waan chaab. Bala chaab a va ka ba dek nanyaalik wie nyiini. Ba be ka Naawen Chiika ba suniima po. ²⁰ Alege, m dek doaba, ni va Naawen nalimnyiini, ate ni siaka a pagra. Ni basi ate wa chiika a maari ni ate ni a puusi a te Naawen. ²¹ Abe ni basi ate Naawen yaalika lik ase ni ale a limsi ayen ti Nyɔŋowa Yeezu Kirisita a va wa jiiirimu nyiŋ a te ni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²² Ni ta jiiirim ale baai ale ta chichama la, ²³ abe ni vari baai ale bo bolimu po la a basi. Ni ta jiiirim abe ni a chali yɔgsum ale ba gela me, alege, baai me kabɔŋsa tuimaŋa ale basi ate ba gattaŋa danji la, ni kan tiri gattaŋa.

²⁴ Naawen waai ale бага a yik ni ate ni kan tagri ni popola a pai ŋaŋ a te wa la, ale бага me a nyɛ ate ni a zaani wa zula Nyɔŋowa niŋ ale ge ka kaasun alege ta popeantik nyiini la, ²⁵ Naawen waai ale ka wa dek wa nyiini, a chim ti Varibasido Yeezu Kirisita ti Nyɔŋowa yonni nyiŋ la, ta ka zula ale pagrim yegayega a gaam jaab buuri meena a ta nyini ku piilimka po a jam paari jinla ale ta dila taam wuu. Ku be nyɛ dila.

Yeezu Wienja Ate Naawen A PA SAK Joon La

¹ Mi Joon ale a nmarisi gbanja de po wie naai ate Yeezu a pai sak mu la. Naawen ale pai wienja de meena a te wa ayen wa pai sak wa tomteeroma dii ale za ku nye la. Ku kan beni. Yeezu Kirisita abe tom ka sabiilo ayen wa weeni wienja de a sak mu ate m seba. ² Mi be a weeni ka dii meena ate mi a nya la. Be kaai ale nyini Naawen jigi ale wensie naai ate wa pai sak la ale nna ate mi a weeni. ³ Nuru baai ale ba karim gbanja de abe ba weeni a sak ba suaata la, ale nuru baai me ale a wom dii le di nye ate ba va m wienja la, ba sue ale peenti ka yegayega. Dii po ate wienja de le nye la a moata kama.

⁴ Mi, Joon, ale a nmarisi gbanja de a te Kirisita bisanja ale a tu chaab togotoga buyopoi a bo Asia tenja po la.

Naawen boro, ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ale chiisa siyopoiwa ale bo wa nin wenjmazuk la, ⁵ ale Yeezu Kirisita waai ale sak ti Naawen wensienja ale lij nak wa yiti kum po tama meena nin la, ba meena ale ba a maari ni abe ba te ni boro ale suyogini. Yeezu ka Naab waai ale gaam tenjuk meena nalima la.

Wa jam ta yaali ka ale ti kama ale pai wa ziimu a sugri ti tuimbaatana ti suniima po a basi, ⁶ ale ge a bobi ti nalima ale lueri ti ayen ti chim Naawen yenni tomteeroma ate ti a tom tuima a te wa Kowa Naawen. Yeezu a ta zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.

⁷ Ni nmasi a nya. Wa le nyini ka chinjmaana sunsun a nyini ate baai ale jam chubi wa gaunju la, ale nuru meena a nya wa. Wa dan nman pilim jam, nuru meena togotoga ale bo tenjuk la, le kum kama a te wa. Ku be nye dila.

⁸ Naawen boro ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ka waai ale ta nanta meena pagrim a weeni ayen, "M ka piilimka, m be ka kpeglimka."

⁹ Mi, Joon, ka ni suok. Mi ale nama a namu kama Yeezu nyin, alege wa a maari ti ate ti a siak a te ti ninammu ayen dai yen ti le jo wa naamu po. Ba pai mi a basi ka Patmos ate nyiam doa gilim ka la po. Ba ale nye nna dii nyin la, m jam mooli ka Naawen wamanjana alege a weeni nuruba Yeezu ale jam sak ti wensie naai la. ¹⁰ Nyonowa danni ate Naawen Chiika a jam nye ate mi nya nanta nna a se m jam goa a daasim kama la. M jam wom ka lueluk kpion a se damunin la, ¹¹ a weeni mu ayen, "Nmarisi jaab buui ate fi nya la a nyo fi gbanja po a pa te Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo satenja siyopoiwa a bo Asia po ate ba a wi ayen Efisos, Sumana, Peganum, Tayatira, Sardis, Filadelfia ale Laodisia la."

¹² Mi yaa virim ayen m nya si ka wana ale a biisi, ate mi yaa nya ale ka kanaasa siyopoi a za, ba pai ka ligmonin a nye si. ¹³ Mi nman nya ale jaab a neensi saalobiik a za kanaasana sunsun. Wa jam jo ka garuk won ale pa garuk kuui ale a nyagsi nna a se ligmonin la a bobi gilim wa kuusidi.

¹⁴ Wa zukku zuisana a jam peenti ka nna tektek, ale ge ate wa ninana a muni ase bolim ale a de la. ¹⁵ Wa nantaatana a jam muni a se ka kuta ate ba pai se bolim po la, ale ge a nyagsi nna yegayega. Wa lueluku a jam a kum ase ka nyiam ale a wuuri dii la. ¹⁶ Wa ta ka chinjmarisa siyopoi wa juga po ale gebik kaai noana meena ale a de la ate ka nyini wa noai po a

nyini. Wa ninaŋa a nyagsi ase wenbiri ale jueli wenzuk sunsuŋ a nyagsi dii la.

¹⁷ Mi le nya wa la, mi ya lo teŋ a se m kpi la. Wa yaa tiri mi ale wa juga nisaŋa alege weeni mi ayen, “Kan chali yɔgsum. M ka piilimka, m be ka kpeglimka me. ¹⁸ Mi ka waai ale vua la. M jam kpi kama, alege yɔgyɔgla m boro ka taam wuu. Mi le soa kum ale juijui ate nuruba kpi a cheŋ la.

¹⁹ “Nmarisi wie ŋaai ate fi nya la a dueni. Ŋa gela ka jinla wie. Ŋa gela ale jam nye chum dii po. ²⁰ Chinmarisa siyopoiwa ale bo m juŋŋa po la, ale kanaasa siyopoiwa ale nye nna se ba pai ligmonin a nye si la, kiri a jam suk kama. Yɔgyɔgla, ŋa be nyini ka peelim, m le pai ŋa kiri a sak ni. Chinmarisa siyopoiwa ka Naawen sabiiloba bayopoi baai ale a nya Kirisita bisana ale a tu chaab buyopoi a bo Asia po la. Kanaasa siyopoiwa ale za la, ka Kirisita bisana ale a tu chaab buyopoi dula la.

2

¹ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisana ale a tu chaab Efisos la zuk la.

“Mi ka nuru waai ale ta chinmarisa siyopoiwa m juŋŋa po la. Mi ale cheŋ a gilim kanaasa siyopoiwa ale a nye ase ba pai ligmonin a nye si la, be goori wom m le m weeni fu dii la. ² M seba ni suniima po ale ka dii la kama ale ni ale a yaali ayen ni tom mi tuimaŋa ale chichiiba alege kan jiagi la. M seba ayen ni ka wari ale nuru baai ale a tom tuimbaata la, alege a nye nuru baai ale weeni ayen ba ka Naawen tuimtomdoba alege ba daa wa tuimtomdoba la a nya. Ni be nya kama ayen ba ka velinwendisa. ³ Ni siak a te ni ninammu ale chichiiba ka mi nyin, alege kan yaali ayen ni basi mi va ka.

⁴ “Alege ni diem tali ka wari dinyi. Ni kan yaali mu ase ni ale lin a yaali mu dii la. ⁵ Ni teeri ni ale lin jam ka dii la, abe ni pilim jam mi jigi. Ni dan kan pilim jam mi jigiya, m le nman pilim jam ni jigi ka nwuli a pa ni kaniaka ka zaanaŋa jigini. ⁶ Ni kisi tuimbaata tii ate Nikolaitan demma a nye la kama, a se mi ale kisi ba dii la.

⁷ “Ni lagi ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a sak Yeezu Kirisita bisana ale a tu chaab a bo Asia la.

“Baai meena ale kaa basi mi va ka la, m le te ba siuk ate ba de Naawen tiib buui ale a te nyuvuri la yoanni.

⁸ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisana ale a tu chaab Sumana la zuk la.

“Mi ka piilimka m be ka kpeglimka. Mi jam kpi kama, alege yɔgyɔgla m boro kama taam wuu. ⁹ M seba ni ale a tu daani kaa meena la kama. M seba ni ale ka njanjagsa la kama, alege ni jigsi kama. M be seba baai me ale a wi ba dek ayen Juuba ate ba biisi a kaasi ni yue la kama. Ba ka nuru baai ate Sitaana a soa ba. ¹⁰ Ni kan chali yɔgsum ale wari dii ale a te ni ninam la. Sitaana le basi ate ba yik ni ba gela a lik dok po ate wa nye ni nya ate ni ninammu a paari da pi. Ba dan poom ayen ba ko ni, ni nmasi ta siaka ale mi ate m te ni nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹¹ “Ni lagi ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a te Kirisita bisana ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari ku kpeglimka po la, Naawen a kan pa ba a gum chaab ale nuru baai ate wa le te ba waalika la.

¹² “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisana ale a tu chaab Peganum la zuk la.

“Mi ka waai ale ta gebik kaai noaŋa meena ale a de la, wom m le ta dii ayen m weeni fu la. ¹³ M seba ayen ni ale bo juijui la, Sitaana ale ta m nuruma. Ni ta wensie kama ale kan basi ni siaka me ale mu. Ba ko Antipas waai ale jam ta siaka ale mu a sak m wienja la alege ni an basi mu.

¹⁴ “Alege wienja chaab ate ni tali. Nuruba gela ale bo ni po a va Balaam sinsaŋa. Wa jam sak ka Belak ayen wa sak Juuma ba le ba nye dii a de bogluta ŋandiinta a be ba a nye kabonja la. ¹⁵ Nuruba ba gela a bo ni po a va Nikolaitan demma sinsaŋa. ¹⁶ Ni basi ni wabaataŋa. Ni dan kan basi ya, m le pilim ŋman jam ni jigi nwuli a pai gebik kaai ale nyini m noanni po a nyini la a tu ba a nye kpaliŋ.

¹⁷ “Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale ŋmasi yik ba siaka ate ku a paari kpeglimka la, m le pai ŋandiin tii ate ba a wi ayen ‘maana’ la ate ti suk la a te ba. M le ŋmarisi yue paali a dueni tintain peeluk nyiŋ a te waai meena. Waai a kan seba yonni, ka waai dek ale a tuesi la nyiini.

¹⁸ “Ŋmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Tayatira la zuk la.

“Mi ka waai ale ka Naawen Biika ate m ninaŋa a muni a se bolim ale a de la, ate m nantaataŋa a nye se kutuk ate ba pai se bolim po ate ku a nyagsi la, ni wom dii ate m ta ayen m weeni ni la. ¹⁹ M seba ni suniima ale ni ale a yaali Naawen ale ni le ta siaka nalimnyiini ale wa dii la. M seba me ayen tuim ŋaai ate ni a tom ale chichiiba la gaam tuim ŋaai ate ni liŋ a tom la kama.

²⁰ “Alege wari dinyi ate ni diem tali. Ni siak kama ate Jezebel nipok waai ale a weeni ayen wa ka Naawen biisiteero la, a sak ayen ni a nye kabonja abe ni a de bogluta ŋandiinta. ²¹ Mi te wa siuk kama ayen wa basi wa kabonjaŋa nyeka alege wa kan yaali ayen wa basi. ²² Ni wom mi. Wa ale baai ale tigi chaab a nye ba kabonjaŋa ale kan yaali ŋa basika la, m le basi ate tuem a yik ba ate ba duak teŋ a nam yegayega.

²³ M le basi ate wa bisaŋa a kpi, ate Kirisita bisaŋa meena a seba ayen mi ka waai ale seba nuruba suniima po ale ka dii la. M le tuni ni meena ni le tom dii la.

²⁴⁻²⁵ “Nama baai ale bo Tayatira teŋka po ale kan va Sitaana wa susugi ŋaai ate nipowa a sak nuruba la, maa yaali ayen ka ni nyini a ŋmasi yik ni wensie sinsaŋa ate m ŋman pilim jam. M kan weeni ayen ka ni ŋman nye wariwari ya.

²⁶ “Ni dan ŋmasi yik nalimnyiini ate ku peenti m sui ale ge ate ku paari ku kpeglim ka, m le bobi ni m nalima ate ni soa teŋ ka meena nuruma.

²⁷ M Kowa ale pai wa pagrimu a te mu ayen m soa ba ale pagrim. Ni seba samoniŋ meerowa a nyeem ale pai wa kukku duoku a nak samoniŋ sii ale kan nala a mobi la. Nama me ale soa ba ka dila. ²⁸ M zuli ŋaai ale m nalim buui ate m le pai a te ni la, de kasim a nyagsi a se ka vari chinmarika la.

²⁹ “Ni lak ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

3

¹ “Ŋmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Sardis la zuk la.

“Mi ka waai ale ta chiisa siyopoiwa ale chinmarisa siyopoiwa la. Ni wom m le a yaali ayen weeni ni dii la. M seba ni ale a tom dii ate nuruba

a weeni ayen ni a va mu nalinmyiini alege ni kan va mu nalinmyiini la kama. ² Ni yiti zaani ale ninmuna a va mu nalinmyiini, mi nya ayen tuim ɲaai ate ni tom la an diem magsi Naawen nina po. ³ Ni teeri ba ale sak ni dii ale ni ale wom dii la ate ni basi ni wabaatana abe ni a zuli wa. Ni dan kan yiti a zaani ya m le jam diiri ni ase zue la, ni kan seba diipo ate m le jam la.

⁴ “Ni ba gela ale bo Sardis la an diem tom tuimbaata ɲaai le ɲa nye ate ni suniima a dani la. M le te ni garuk peelita ate ni jo a be m basi ate nama ale mi a cheɲ ale chaab dii la ni magsi ka dila.

⁵ “M le basi ate nuru baai ale ɲmasi yik nalinmyiini ate ku ga a paari ku kpeglim ka la a jo garuk peelita m be kan yeeri ba yueɲa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la gbanƙa po. M le weeni a lagri m kowa niɲ ayen m soa ba kama.

⁶ “Ni lagi ni tueɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisana ale a tu chaab a bo Asia la.

⁷ “ɲmarisi wienɲa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisana ale a tu chaab Filadelfia la zuk la.

“Mi ka waai ale ka nuru welen ale wensie nyɔno ale ge ta Naaboa Deevd saafiika la. M dan pai ka a lagi tuok nuru karo a бага a ligi ku. M be dan pai ka a kpari, nuru karo a бага a lagri. ⁸ M seba ni ale a tom dii la kama. M be seba ni ale ta pagrim magdek la kama. Ni va m sinsanɲa kama ale ta siaka ale mu. Mi be lak tuoku kama ni niɲ geɲ. Nuru kan lik ku. ⁹ Ni a wom. Baai ale a velim ayen ba ka Juuba la, Sitaana ale soa ba. M le basi ate ba jam a kpi duna ni niɲ a zuli ni, ate ba seba ayen mi a yaali ni kama. ¹⁰ Ni ale va mi sinsanɲa ale chichiiba la nyiɲ, mi me ale lik nama me a tara ate ninam buui ale cheena teɲzuk ayen ku choa nuruma a nya la a kan paari ni.

¹¹ “M cheena kama, ku kan beni. Ni be chiib ta ni nak dega tiirimu ate waai a kan vari ni jigiya.

¹² “Baai ale бага a yik ku a ta paari ku kpeglim ka la, m le basi ate ba a nye a se ka zanɲa la Naawen Puusika Yenni po taam wuu. M le ɲmarisi Naawen yonni ale wa teɲ ka yonni a dueni ba nyiɲ. Wa teɲka ka Jerusalem paalik kaai ate Naawen ayen wa basi ate ka jam teɲzuk meena chum dii po la. Mi me le ɲmarisi m yue paani a dueni ba nyiɲ.

¹³ “Ni lak ni tueɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisana ale a tu chaab a bo Asia la.

¹⁴ “ɲmarisi wienɲa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisana ale a tu chaab Laodisia la zuk la.

“Mi ka waai ale basi ate wie a nye la, ale a sak nuruba Naawen wensienɲa la. Mi ale nya ɲanta meena a ta nyini ku piilim ka po ate Naawen a nye ba la. ¹⁵ M seba ni ale a tom dii la kama. M seba kama ayen ni an yɔgsa, ni be an tuila. Mi a yaali ka ni yɔgsa yaase ni tuila.

¹⁶ Alege ni abe le bo sunsunsaɲa po nna, ni an tuila, ni abe an yɔgsa la, m le chiiri ni kama m ɲoanni po a basi. ¹⁷ Ni a weeni ni dek kama ayen, ‘Tama ka jigsiroba, ti kan yaali jaabjaaboa.’ Alege ni ze ayen ni ka niniga nyamma. Ni ka ɲanɲagsa a cheɲ chabola ale chim yeoba. ¹⁸ Ni da ligmonɲi mi jigi, ɲaai ale chim ligmonɲi dek la ate ni chim jigsiroba. Ni da garuk peelita me mi jigi a lik ni chivienɲa. Ni be da nina kpaam me m jigi a nyo ni ninana po ate ni a nya.

¹⁹ “Mi a toarinɲ baai meena ate m ta yaalika ale ba la kama, ale ɲman a yaali ayen m dak ni tuimbaatana a sak ni. Ni basi dii ate ni a tom la a be ni va mu nalinmyiini. ²⁰ Ni be wom, mi kasim za ka doƙku noai a

nak ale ge a wi. Baai ale a wom m lueluku ale ge a lagi tuoku la, m le jo, ate ba ale mi a maari chaab a de n̄andiinta.

²¹ “Baai ale n̄masi yik di nalimnyiiini ate di a paari kpeglimka la, m le te ba siuk ate ba kali m teŋ m naamu jigini. Mi daam n̄masi yik kama a ta di a paari di kpeglimka. Dila ale soa ate m kowa basi ate mi kali dula.

²² “Ni lagi ni tueŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.”

4

¹ Ku n̄aan̄nyin̄ ate mi n̄man pilim wom ale nya jaab a se m goa daasim kama la. Wen̄n̄mazuk mi yaa nya tuok ale ku lagi, ate lueluk kuui ate m liŋ wom nna a se damuniŋ la weeni mu ayen, “Jueli jam dela ate m weeni fu dii ale ku jam a nye la.” ² Naawen Chiika a deri de mi nin̄ ate mi jueli ga a jo. Mi yaa nya Wen̄n̄mazuk naam zukpaglik ale ka za ate nuru a kali ka zuk. ³ Wa nin̄aŋa a jam a nyagsi a se ka tintain n̄aai ale muni ale ge a nyagsi la, ate nagotom a nye a se gonungoona la a gilim wa. ⁴ Kalisa jiga pisiye ale sinaansi ale jam gilim wa. Nisom pisiye ale banaansi ale jam kali si zuk. Ba meena a jam jo ka garuk peelita ale vuk ligm̄oniŋ zutogsa. ⁵ Wenzuku a jam a nyagsi kama ale a na Wen̄n̄mazuk naam zukpaglika jigini. Kanaasa siyopoi ale jam toati a za wa nin̄. Si jam ka Naawen chiisa siyopoiwa. ⁶ Mogi fiik ale jam a nyagsi a se nyaasun̄ la ale jam maa za wen̄n̄mazuk zukpaglika nin̄.

Dun̄sa sinaansi ale jam maa za gilim a gum du. Si nin̄aŋa a jam piisi kama a kali nin̄ ale n̄aan̄. ⁷ Dun̄saŋa kanyi a jam a nye a se ka gben̄li la, kanyi a jam a nye a se ka lalik la, kanyi zuk a jam a nye a se nuru zuk la, kanyi me zuk a jam a nye nna a se j̄iiruk ale lagi ku kin̄kaŋŋa a basi la.

⁸ Si meena a jam ta ka kin̄kaŋŋa n̄ayuebi ale ge ate si nin̄aŋa a sueri si nyiŋsaŋa meena. Si meena a kasim jam a yi ka yiila yok ale kantueŋ alege kan vuusi. Si jam yi a weeni ayen,

“Ti Nȳoŋo Naawen waai ale welema ale ge soa n̄anta meena pagrim,
fi ka piilimka, fi boro kama taam wuu.”

⁹ Dun̄saŋa sinaansiwa a jam yi si yiilaŋa a pak ka waai ale jam kali wen̄n̄mazuk naam zukpaglika zuk la, dii nyin̄ la wa jam ta ka zula ale nalim ale ge boro taam wuu. ¹⁰ Si le jam a yi si yiilaŋa la, nisomma pisiye ale banaansiwa meena a kasim jam a duak ka teŋ ale a yiti wenzuk ale a puusi waai ale jam kali wen̄n̄mazuk naam zukpaglika zuk ale ge boro ta a wuu la. Ba meena a kasim jam a lagi ba zutogsaŋa a dueni ka wa nin̄ ale ge a weeni ayen,

¹¹ “Ti Nȳoŋo ale ti Naawen,
fi ale nye n̄anta meena.

Ka fi dek yaalika ate fi basi ate ba boro.

Dila ale soa ate ku magsi ayen ti a puusi fu,

dii nyin̄ la fi ta ka zula ale nalim ale pagrim.”

5

¹ Mi ale nya waai ale wa kali wen̄n̄mazuk naam zukpaglika zuk la, wa jam ta ka gban̄ wa juga po. Ba jam n̄marisi ka wie a dueni ka nin̄ ale ka n̄aan̄ ale ge pai n̄anta a bobi buyopoi a ligi gban̄ka. ² Ate mi yaa nya Sabiilo wanyi ate wa yaa mooli ale lueluk kp̄ion̄ ayen, “Ka wana ale бага a foli bobika buyopoiwa ale ge a lagi gban̄ka nna.” ³ Alege nuru jam ka wen̄n̄mazuk wa yaase teŋzuk wa yaase kp̄ilima bo ka jigiyā ate wa бага a lagi gban̄ka a nya ka po.

4 Mi ale nya ale nuru karo a baga a lagi gban̄ka a nya ka po la, mi ninyiam yaa deri a nyini. 5 Naawen nisomma wanyi a yaa weeni mi ayen, “Kan basi ate fi ninyaata a nyini. Gben̄li dii ale nyini Juda demma po la, wa ka Naab̄oa Deev̄id n̄aan̄biik. Wala ale nak deero. Wa le foli bobika buyopoiwa a lak gban̄ka.”

6 Mi yaa nya ale ka pabiik ale za du. Ka jam za m̄oata ka wennȳmazuk naamu zukpaglika ate d̄un̄sāna sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a za gilim ka. Ka jam a nye ase ba ko ka kama la. Pabiika a jam ta ka nyiila n̄ayopoi ale nina n̄ayopoi. Ka nina n̄ayopoiwa ale ka nyiila n̄ayopoiwa ka Naawen chiisa siyopoiwa sii ate Naawen a tom a basi ten̄ka meena po la. 7 Pabiika yaa chen̄ ga tuesi gban̄ka waai ale kali wennȳmazuk naamu zukpaglika zuk la juga nisāna po. 8 Pabiika ale tuesi gban̄ka la, d̄un̄sāna sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansi wa a yaa yiti a duak ten̄ wa nin̄. Nisomma meena jam ta ka n̄anta ate ba a neensi kpanta ale maa ta china, ate n̄a a nyagsi ase ligm̄on̄in̄ la. Nyum masak ale bo n̄a po. Nyum de ka Naawen nuruma puusāna. 9 Ba yaa jam yi yi paali ayen, “Fi ka nuru waai ale magsi gban̄ka pai ka abe fi foli bobika buyopoiwa. Ba le ko fu la, fi jam pai ka fi ziimu a tuesi nuru bori a basi Naawen jigi.

Fi ale lueri ba a ta nyini satēn̄sa meena ale nuruba meena po a nyini ate ba meena a biisi biisa t̄ogat̄oga.

10 Fi ale bobi ba nalima a lueri ba a chim Naawen yenni tomteer̄oma abe ba a tom tuima a te ti Naawenni.

Ba ale soa ten̄ka meena nuruma.”

11 Mi yaa n̄man pilim nya ale Naawen sabiiloma a bo dula. Ba jam piisi kama nna yegayega a gaam chiin̄ka a yaa za gilim d̄un̄sāna sinaansiwa ale nisomma. 12 Ate ba yaa a yi yiila nna yegayega a weeni ayen,

“Pabiik kaai ate ba ko la ku magsi ka ti a zuli fu dii nyin̄ la fi soa ka n̄anta meena ale ta yam ale pagrim ale zula ale nalim ale pimpauk.”

13 Ate mi yaa wom n̄anta baai buuni meena ale bo wennȳmazuk ale ten̄zuk meena ale kpilun̄ ale nyiam po meena ate ba jam a yi yiila a weeni ayen, “Ni basi ate ti pak waai ale kali Wennȳmazuk naamu zukpaglika zuk la ale pabiika,

dii nyin̄ la ba ta ka zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu.”

14 Ba le yi yiini a nueri la, d̄un̄sāna sinaansiwa a yaa weeni ayen, “Ku be nye dila,” ate nisomma yaa yiti a duak ten̄ a puusi ba.

6

1 Pabiika ale tuesi gban̄ka la, wa yaa foli bobika bunyi ate d̄un̄sāna sinaansiwa kanyi yaa weeni mi ale lueluk kpion̄ nna se wein kumsa la ayen, “Jam nya.” 2 Mi yaa ga nya ale wusum peeluk a za dula. Nuru waai ale jam kali bu zuk la, a jam ta ka tom ale peema ale vuk zutok. Wa yaa nyini tigurik po ayen wa nak yiāk wa dachaasāna.

3 Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyewa la. Dūn̄ kaai ale saa siyewa la yaa weeni mi ayen, “Nya.” 4 Mi yaa nya ale ka wusum monun̄ ale za du. Ba jam pai ka gebik kpier̄ a te nuru waai ale jam kali bu zuk la. Ba jam pai pagrim a te wa ayen wa chen̄ ten̄ka meena nuruma jigi a ga tigi ba a nyo jigi yen̄ ate ba nye tigurik a ko chaab.

5 Ate Pabiika yaa n̄man foli bobi kaai ale saa butawa la. Dūn̄ kaai ale saa sitawa la yaa weeni mi ayen, “Nya.” Mi yaa nya ale ka wusum sobluk ale za. Ba jam pai ka n̄an̄magsinta a nyo wa nisa po. 6 Mi yaa wom lueluk ale ku nyini d̄un̄sāna sinaansiwa sunsun̄ a weeni mi ayen, “Chen̄ a ga tuni

nuru baai ale tom dai yen la ale ‘wiiti’ chin yen yaase ‘baali’ china n̄ata, alege yik fi dek abe fi kan kaasi kpaamu yaase daamu.”

⁷ Ate Pabiika yaa n̄man foli bobi kaai ale saa bunaansiwa. Duɗ kaai ale saa sinaansiwa la a yaa weeni mi ayen, “Nya.” ⁸ Mi yaa nya ale ka wusum piak ale za du. Nuru waai ale jam kali bu zuk la yue jam ale “Kum”. Wanyi me yue jam ale “Kpilun̄ten”. Wa jam a vi ka “Kum” n̄aan. Ba yaa poori ten̄ka bunaansi a yaa lueri kauku kunyi ayen ba ko waai meena ale jam bo dula la. Ba noa bayewa yaa chen̄ a ga nye ate kom ale nyintuila a jam dula. Ba jam pai ka gebik won̄ta ale goadun̄sa a ko ba.

⁹ Ate Pabiika yaa n̄man foli bobi kaai ale saa bunuwa la. Mi yaa nya ale ka jaab ale a nye se kun̄kun̄ la ale za du. Baai meena ate ba jam ko ba ayen ba jam a sak Naawen waman̄san̄a la nyin̄ la a jam za ka jaab buui ale a neensi kun̄kun̄ku la ten̄. ¹⁰ Ba yaa nuem ale lueli pagrisa ayen, “Ti Nyon̄o, fi ka welensa ale wensie nyon̄o ale ge ta n̄anta meena pagrim. Ku le beni a soa ka se ale ge ate fi bo buusa a te ten̄ka meena nuruma abe fi te ba waalika ba ale jam ko tama dii la?” ¹¹ Ba yaa te ba garuk won̄ peeli ta ale weeni ba ayen ba vuusi magla ate ten̄ka meena nuruma a ko ba suaatan̄a a nueri a se ba le jam ko ba dii la a gum du.

¹² Ate mi yaa nya ale Pabiika n̄man foli bobi kaai ale a saa buyuebiwa la. Ten̄ka meena a yaa deri choa nna yegayega ate wenbinni me a sobri a se garuk la. Chiika me a muni a se ziim la, ¹³ ate chin̄marisan̄a a lo ten̄ka zuk a se viok ale a fuk ate kin̄kama a lo dii la. ¹⁴ Wen̄mazuk a yaa kpamsi a se gban̄ la a be, ate guuk kpion̄tan̄a ale ten̄san̄a meena ate nyiamu a doa gilim si la, a basi ba zaanan̄a jigana. ¹⁵ Ten̄ka meena naliman̄a, nuru kpion̄ta, n̄anta nyamma, sojiba kpaga, yomma, ale baai ale soa ba dek fasi yaa la, ba meena jam chali kama a jo pina vie ale guuta sunsun̄. ¹⁶ Ba yaa saalim ayen guutan̄a ale pināna a lo ba zuk, ate waai ale kali wen̄mazuk naamu zukpaglika zuk la a kan nya ba, abe Pabiika kan nya ba ale ka supuurimu. ¹⁷ Ba yaa weeni chaab ayen, “Naawen supuurimu dann̄i a paari kama. Ka wana ale baga a tu wa?”

7

¹ Ku n̄aan̄nyin̄, ate mi yaa nya Naawen sabiiloba banaansi a poori za togatoga ten̄ka gugotta tinaansiwa po. Sabiiloma yaa a yik ten̄ka vaata tinaansiwa a tara ate vaatan̄a an jam baga a fuk ten̄ka zuwa yaase nyakpeemu zuwa yaase ku fuk tiisan̄a ate si choa. ² Naawen ale jam te wa sabiiloma pagrim ayen ba kaasi ten̄ka ale nyakpeemu. Ate mi yaa nya Naawen sabiilo wa choa ale wa nyini korinummu po a nyini, a ta jaab wa nisa po. Wa yaa kaari ale lueluk kpion̄ a wi sabiiloba banaansiwa a weeni ba ayen, ³ “Basi ate mi lin̄ a n̄marisi Naawen tomteeroma die nyin̄, abe fi yaa kaasi ten̄ka ale nyakpeemu ale tiisan̄a.” ⁴ Nuru ale jam weeni mi ayen baai deen̄a nyin̄ ate ba n̄marisi la ka nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000). Ba jam ka Izirali buuri pi ale buyewa po. ⁵⁻⁸ Tusa pi ale n̄aye ale jam nyini juda, tusa pi ale n̄aye nyini Aruben, tusa pi ale n̄aye nyini Gad, tusa pi ale n̄aye nyini Ase, tusa pi ale n̄aye nyini Nafitali, tusa pi ale n̄aye nyini Manasa, tusa pi ale n̄aye nyini Simeyon, tusa pi ale n̄aye nyini Livai, tusa pi ale n̄aye nyini Isaka, tusa pi ale n̄aye nyini Zebulun, tusa pi ale n̄aye nyini Josefi, tusa pi ale n̄aye nyini Benjamin.

⁹ Ku n̄aan̄nyin̄ ate mi yaa nya ale nuru boari a za dula. Nuru an jam baga ba a chui. Ba jam nyini ka ten̄ka meena saten̄san̄a ale diinan̄a, ba jam a biisika biisa togatoga. Ba jam jo ka garuk peeluk won̄ta ale ta

kpinkparuk vaata ba nisima po, jam za wennyamazuk naamu zukpaglika ale Pabiika ninj. ¹⁰ Ba yaa jam kaari yegayega a weeni ayen, “Varibasika a nyini tama Naawenni ale kali naamu zukpaglika zuk la ale Pabiika jiggi.” ¹¹ Dunsa sinaansiwa ale nisomma ale Naawen sabiiloma a maa chaab a duak tenj wennyamazuk naamu zukpaglika ninj a puusi wa, ¹² ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ti a pak fu ale a puusi fu dii nyinj la, fi ta yam ale zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.”

¹³ Nisomma wanyi a yaa virim a bek mi ayen, “Baai ale jo garuk peeluk wonjana la, ka be demma? Ba nyini ka be?”

¹⁴ Mi yaa weeni wa ayen, “Mi ze ba, weeni a sak mu.”

Wa yaa weeni mi ayen, “Ba nyini ka ninam yegayega po a nyini a pai Pabiika ziimu a sugri ba gataja ate ti peenti. ¹⁵ Dila ale soa ate ba za wennyamazuk naamu zukpaglika ninj ale a tom wa tuimaja yok ale kantuenj. Naawen dek le wa a nya ba zuk. ¹⁶ Kom ale nyanyuila a kan nman yik ba. Wentuenj ale tuiluk me kan nman nak ba. ¹⁷ Pabiik kaai ale moata wennyamazuk naamu zukpaglika la ale wa chim ba naapeerik abe wa de ba ninj a gisi buli sii ale ta nyuvuri nyiam la ate ba a nyu. Naawen dek ale duisi ba ninyaatana ba nina po a basi.”

8

¹ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyopoiwa la. Wennyamazuk chiok an choa ya a ta dila a ga paari “miita” pisita. ² Dila ale ga taam la, ba yaa pai damunsa siyopoiwa a te Naawen sabiiloba bayopoiwa. Ba jam kasim za ka Naawen ninj.

³ Sabiilo wa choa ale jam ta chin ate di a nyagsi ase ligmoninj la a yaa jam za kunjunku tenj. Nanta ale jam bo chinni po ate ba nyummu masa ate ba yaa pa te wa ayen wa pa gum Naawen nuruma puusana po a ju kunjunku ale dua naamu zukpaglika ninj la zuk. ⁴ Jamasika nyuisana ale Naawen nuruma puusana a jam nyini ka sabiilowa ale za juijui la a jueli. ⁵ Wa le jam ju jaab buui ale jam a nyuuj nna masakmasak a nueri la, wa yaa jam pai bolim a nyo chin dii ale a nyagsi ase ligmoninj la po a yuk ba meena a basi tenjuk. Tenka ya choa nna yegayega ate wenzuk a nyagsi ale a na nna yegayega.

⁶ Ate sabiiloba bayopoiwa a yaa gomsy ayen ba peeri ba damunsa.

⁷ Sabiiloma wanyi a yaa linj peeri wa damunika. Nmoruk tana ale bolim a gum chaab ale ziim a yaa deri lo tenka zuk. Wa yaa poori tenka a soa se chaab la buta, ate kauku kunyi a ju ale bolim ate tiisana ale wuutana meena ale jam bo ku po la a de.

⁸ Sabiilo waai ale jam pai san la a peeri wa damunika. Ba yaa jam pai jaab a se guuk kpionj la ate bolim jam a de ku la a yuk a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa poori a soa se chaab la buta kauku kunyi a tagri chim ziim, ⁹ ate nantana ale bo nyiamu po la a kpi ate njarurj kpeentana meena ale jam bo nyiamu po la kaasi.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa bawata la me a yaa peeri wa damunika. Chinmarik kpien kaai ale jam a nyagsi nna yegayega la a yaa nyini wennyamazuk a lo tenka zuk. Sabiilowa yaa poori belana meena ale bulisana meena a soa se chaab la buta ate kauku kunyi chinmarika a kaasi. ¹¹ Chinmarika yue jam ale “Atoa”. Bulisana meena nyiamu a jam toa kama ate nuruba yegayega a jam nyu bu a kpi.

¹² Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la, a yaa peeri wa damunika. Ba yaa poori wenbinni ale chiika ale chinmarisana a soa se chaab la buta

a yaa lueri kauk kuui ale a nyagsi la a basi. Ba jam poori yokku ale kantuenka, a yaa basi ate ku kan nya.

¹³ Mi yaa nya ale jiruk a jam bo dula ninin wenmazuk a fuk a yiti. Ku yaa weeni ale lueluk kpion ayen, "Sabiiloba batawa baai ale tali an peeri ba damunsa la, ba dan jam peeri si, nuru baai ale bo tenzuk la le nye ka se?"

9

¹ Sabiilo waai ale a saa banuwa la, a yaa peeri wa damunika. Ate mi yaa nya chinmarik ale ka nyini wenmazuk a jam lo tenzuk. Chinmarika jam ta ka vorub buui ale kan ta kpeglimka la saafiika. ² Ka yaa lagi vorumu noanni ate nyuisa yegayega a yaa jam nyini bu po a nyini a se bolim kpiem nyuisa la. Nyuisa a yaa nye ate wenbinni ale vayogsimu a sobri nna birim. ³ Ate tintue yaa nyini nyuisa po a nyini. Tintue jam ta pagrim a se ka tenzuk de nuenta ale ta pagrim dii la. ⁴ Ba jam weeni na kama ayen na kan de vaata yaa ase wuuta alege na a dom ka baai ate sabiilowa an jam nmarisi ba deena nyin la. ⁵ Tintue jam ka siuk a ko ba, alege na le basi kama ate ba nam chiisa sinu. Ba le ba nam dii la a nye se ka nuon ale dom fu ate fi a nam dii la. ⁶ Chiisa sinuwa de po nuruma le gisi yaali kum, alege ba kan baga a nya bu. Ba ba a yaali ayen ba kpi alege kum le chali be kama ba jigi.

⁷ Tintue jam a nye se ka wusuma ate ba gomsa magasi ayen ba ta na chen tugurik po la. Na jam vuk ka zuyua tii ale a nye ase ligmoin ba pai nye la. Na ninana jam a neensi ka nurubiik nina. ⁸ Na zuisa me jam a neensi ka nipooba zuisa, na nyinana me a neensi gheni nyina. ⁹ Na kuusa jam lik ale ka nanta nna ase kuta paglagsa la. Na kinkanja ale jam a fuk dii la a nye ase ka wusum bori ale a dari toroko a chen kpalin la. ¹⁰ Na juitana a jam a neensi ka nuenta juita. Na le jam pai na juitana a dom nuruma dii la ale jam chim na pagrimu a yaa basi ayen ba nam a paari chiisa sinu. ¹¹ Sabiiloma wanyi ale jam bo dula la, ba jam a wi wa ale Juuma biika ayen ka Abadon. Ba jam a wi wa me ale Giriki demma biika ayen ka Apolion. Di kiri ale waai ale ka "tuimkaasima nyono". Wa jam ka nuenta naab ale maara nya vorub buui ale kan ta kpeglimka jigi la.

¹² Ba yaa weeni mi ayen ninam buui le bu lin jam nurubiik jigi la, bula taam kama. Bula dan taam ga nueri, ninam buye le pilim jam gum du.

¹³ Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la a yaa peeri wa damunika ate mi yaa wom lueluk ale ku nyini kunjunku ale a nye nna ase dubuulim la jam dua Naawen nin la gugotta tinaansiwa po. ¹⁴ Lueluku yaa weeni sabiilowa waai ale saa bayuebiwa la ayen, "Chen ga foli sabiiloba banaansiwa ate ba yik bobi Yufretis benni po la a basi." ¹⁵ Wa yaa ga foli ba ate ba nyini benni po a nyini sabiiloma de jam gomsa ba dek magasi ka diipo ale da dii ale chiik kaai po ale bein dii po, ate Naawen lueri ba. Ba jam yik sabiiloma kama a zaani ayen Naawen weeni dai dii danni ate ba le tom ba tuimana la. ¹⁶ Soji baai ale jam do wusuma a chen tigurika tuka jigini la, a jam a vi ka sabiiloba banaansiwa naan. Ba jam weeni mi ayen ba piisi ka nna yegayega a gaam taam ate nuru an jam baga a chiini ba. ¹⁷ Mi jam nya ba ka a se m goa daasim kama la. Ba jam pai ka kuta paglagsa a ligi ba kuusa. Kuta paglagsa jam muni kama ase bolim la, ale a nye nna me se dubuulim la. Wusuma zauma a jam a neensi ka gheni zauma, nyuisa ale jam a nye se dubuulim ale bolim la nyini ba noana po a nyini. ¹⁸ Nyui sii ale jam neensi dubuulim ale bolim la, jam nyini

wusumaŋa noaŋa po a nyini la, a jam ko ka teŋka meena gela butawa po bunyi nuruma ate sabiiloma a jam poori a soa se chaab butawa la. ¹⁹ Wusumaŋa juitaŋa a jam ta ka wiiga zuima. Wusumaŋa a jam pai ka ŋa wiiga zuima juitaŋa a nye ate nuruba a nam a gum chaab ale ŋa noaŋa ale jam ko ba dii la.

²⁰ Teŋka nuru baai ate sabiiloma an diem lueri ayen ba ko ba la, an jam basi ba tuimbaataŋa ale va Naawen ya. Ba jam a kaab ka chichiribaata ale pai kuta togatoga ale tintana ale daata a nye bogluta tii ale kan бага a nya, yaa se ti a wom wie, yaa se ti a cheŋ, ba jam a kaab ti meena kama. ²¹ Ba nyeem kasim jam a ko ka nuruba ale a tom tuimkperikaliisa tuima ale a yaali nipooba bobi goom ale a zu. Tuimbaataŋa de meena ate ba jam a tom la, ba an jam basi ŋa ale tagri ba popola ayen ba va Naawen ya.

10

¹ Ate mi yaa ŋman nya ale sabiilo kpion wa choa a yaa nyini wennyamazuk a siŋ a jam za dula. Chinyari ale jam gilim wa. Nagotom me ale jam gilim wa zukku. Wa nimbidiaka a jam a nyagsi a se wenbiri la, wa nansana a nye ase bolim ale a de la. ² Wa jam lagri ka gban fiik a ta wa nisa po. Wa yaa jam pai wa juga nantuoku a tabi nyakpeemu po ale ge pai wa gala nantuoku a tabi kunƙoŋini. ³ Wa yaa jam kaari a se gbenma la, ate nanpansa siyopoiwa, a yaa na a tulisi wa. ⁴ Ŋa ale na a nueri la, mi jam a yaali ayen m ŋmarisi dii ale nye la kama, alege lueluk a jam nyini wennyamazuk a siŋ jam weeni mi ayen, “Kan ŋmarisi dii ate nanpansa siyopoiwa a weeni la a dueni. M kan yaali ayen m weeni dii ate si weeni la a sagi nuru.”

⁵ Sabiilo waai juga nantuoku ale jam tabi nya kpeemu po alege ate wa gala nantuoku tabi kunƙoŋini la, wala ale zage wa juga nisaŋa wenzuk.

⁶ A yaa pe ale Naawen waai ale kasim boro taam wuu la. Wa ka waai ale nye wenzuk ale teŋ ale nya kpeemu ale jaab buuri meena ale bo ba po la. Sabiilowa yaa ŋman kaari a weeni ayen, “Beni ka wari a ŋman karo.

⁷ Sabiilo waai ale jam saa bayopoiwa la a dan peeri wa damunika, Naawen waai ale liŋ pai dii ate wa jam sugi la, ale ge ŋman pilim pai di a sak wa biisiteeroma baai ale jam ka wa tomteeroba la, wa le nye ka dii ate wa jam a yaali ayen wa nye dila po, dila po la.”

⁸ Ate lueluku ale jam poom nyini wennyamazuk a biisi ale mi la, a yaa ŋman pilim a weeni mi ayen, “Cheŋ ga pai gban fiik kaai ale lagi a bo sabiilo waai nantaataŋa ale bo nyiamu po ale bu noai la jigi.”

⁹ Mi yaa cheŋ ga a weeni sabiilowa ayen wa te mu gban fiika. Wa yaa weeni mi ayen, “Ŋoa ŋobi. Ku le masa a se ka siita fi noai po, alege ku dan ga siŋ fi poi po ku le toa kama.”

¹⁰ Mi yaa tuesi gbanƙa wa nisa po a ŋobi. Wa le weeni dii la a sum nye kama. Ku jam masa mi noai po a se ka siita la, alege ku le jam siŋ m ponna po la, ku jam toa kama. ¹¹ M le jam ŋobi ka a nueri la, wa ŋman weeni mi ayen, “Maa yaali ayen ka fi cheŋ ga a sak nuruba dii ate Naawen a weeni a magsi chaab ale teŋsa yegayega ale ba nalima ale a biisi biisa togatoga la.”

11

¹ Ate ba yaa pai tacheƙ kaai ate ba nyiem kasim pa a magsi ŋanta la, a te mi ale ge weeni ayen, “Yiti ga magsi Naawen Puusika Yenni ale kunƙunƙu ate ba a kaab ate ku bo Puusika Yenni po la. Fi dan jo fi chiini baai ale boro a puusi wa dula la. ² Kan fi magsi Naawen Puusika Yenni dabiaka,

dii nyin la baai ale kan seba Naawen la le jo ka dula a kaasi ten welen kaai ate Naawen lueri a te wa dek la. Nuru bala le pai ka chiisa pisinaansi ale siye a kaasi ka. ³ Dila dannii a dan paari, m le basi ate ka m seeroba baye a jo garuk tii ale a zak nyin, abe ba a sak nuruba Naawen wienja ate ku ga paari daa tusi ale kobsiye ale pisiyuebi.”

⁴ M seeroba bayewa de ka tiib si siyewa ate ba a wi ayen “olivi” la ale kanaasa siyewa maa chaab za ka Naawen waai ale soa tenka meena la nin.

⁵ Baai meena ale a yaali ayen ba kaasi ba la, bolim a le nyini ba noanja po a de ba a ko. Ba ale kasim a nye ka nna a ko ba dachaasana. ⁶ Ba ale a sak Naawen wienja la, ba ta pagrim me kama a nye ate nmoruk kan ni, ale baga a nye me ate bulisana nyiamu a nye se ziim la. Ba be ta pagrim kama a nye ate yuem a jam a yik nuruba a se ba ale a yaali dii la.

⁷ Ba dan sak Naawen wienja a nueri, dun chichimi ale ta pagrim nna yegayega la, le nyini vorub buui ale kan ta kpeglimka la po a nyini a nye kpalin ale ba. Wa le yik banjai bayewa a ko ba. ⁸ A pai ba nyinsana a dueni tenkpienka po, juijui ate ba yik ba Nyonowa a kpi jabarimu nyin la. Ba maara wi ten kala ayen ka Sodom yaa se Ejipiti. ⁹ Baai ale jam nyini tenja meena ale buura togatoga a biisi biisa togatoga la, a jam nya ba nyinsana ale jam doa dula la ale ge ba an jam basi ate nuru pai ba a gu. Ba le nye ka dila ate ku ga paari daa nata ale geli. ¹⁰ Dun chichimini a dan jam ko nuru bala bayewa, tenka meena nuruma sue a le peenti kama, ba le basi ate ba nye gogta abe ba te chaab tiirinta, dii nyin la, nuru bala banjai bayewa ale jam basi ate ba nya ninam nna yegayega. ¹¹ Daa nata ale geli ale taam la, Naawen yaa tom wa chiika ayen wa jam nak ate ba yiti kum po. Nuruba ale nya ale ba nman yiti za kama la, yogsom yaa yik ba yegayega. ¹² Ate nuruba bayewa yaa wom ale lueluk pagrik a nyini wennmazuk sin a weeni ba ayen, “Ni jueli jam de la.” Ba yaa jueli dula ate chinmari yaa lik ba ate ba dachaasana me a yaa za a nya ba. ¹³ Tenka yaa deri choa nna yegayega a ko nuruba tusa nayopoi ale ge poori tenka soa se chaab la pi a yaa lueri kauku kunyi a yik kaasi. Yogsom yegayega yaa jam yik baai ale jam tali la ate ba yaa a te zula yegayega Naawen waai ale kasim bo wennmazuku po la.

¹⁴ Ninam buui ale a saa buyewa la, a nueri kama, alege ko kan beni ate ninam buui ale pa a san butawa la, le jam yogyogla.

¹⁵ Ate Sabiilo waai ale gum du a saa bayopoiwa la a yaa peeri wa damunika. Mi yaa wom ale lueluk kpeenta a nyini wennmazuk a weeni ayen, “Ti Nyonowa ale wa ale tom waai la a ta pagrim kama a soa tenzuk meena. Wa le soa ka kama taam wuu.” ¹⁶ Nisomba pisiye ale banaansiwa baai ale jam kali a mata Naawen la a yaa a duak ten ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen,

¹⁷ “Ti Nyonowa Naawen waai ale soa nanta meena pagrim la,
fi ka piilimka jigiya, fi be kasim boro kama wuu.

Ti a te fi jiam fi le pai fi pagrim kpeemu a nya tenzuk meena nuruma a soa ka la.

¹⁸ Dii po ate fi sunni ayen di puuri ate fi ayen fi bo buusi a te baai ale kpi la a paari kama.

Dila ale soa ate baai ale kan seba fu la,
a ta supuurim ale fu.

Dii po me ate fi ayen fi tuni fi biisiteeroma baai ale ka fi tomteeroba la,
ale fi nuru baai ale ka pagraba ale niwoba ale a te fu zula la a paari kama.

Di dannii a paari kama ayen fi kaasi nuru baai ale kaasi tenzuk nanta la.”

¹⁹ Nisomma ale biisi nueri la, ba yaa lagi Naawen Puusika Yenni dokku noanni, yenni de ale bo wa dek wennmazuk la. Wa yaa lagi ate ba nya daka dii ale a sak Naawen ale nurubiik noayenka la. Chinmari yaa nyagsi ale na ate tenka choa nna yegayega ate nmoruk tana a jam a la.

12

¹ Ate wakperikaliik nna yegayega yaa jam nye wennmazuk. Nipok ale jam bo ku jigini. Wa jam jo ka gatta ate ti a nyagsi a se wenbinni la. Wa jam pai wa nantaatana a tabi ka chiika zuk. Wa jam vuk ka zutok ate ka jam ta chinmarisa pi ale siye ka nyin. ² Wa jam boro a yaali ayen wa biak kama, ate wa yaa jam a kaari.

³ Wakperikaliik ka choa a yaa nman nye wennmazuk a gum du. Jaab kpion ale jam a neensi waab jam bo du. Jaamu jam ta ka zuima nayopoi ale nyiila pi. Wa jam vuk ka nalima zutogsa siyopoiwa zuimana meena zuk. ⁴ Jaamu de jam labi chinmarisana a soa se ka chaab la buta, a yaa lueri kauku kunyi a yaa pai wa juiku a dari chinmarisana meena a lonsi tenj. Wa yaa nye dila ale ge za nipok waai ale a yaa wa biak la nin, ayen wa dan biak nueri abe wa njobi biika. ⁵ Nipowa yaa jam biak nidoabili waai le wa chim a soa tenka meena nuruma ale pagrim la. Jaab yaa jam chiak biika wa jigi a pa te Naawen waai ale jam kali wennmazuk wa naamu zukpaglika zuk la. ⁶ Nipowa yaa chali ga jo sagi po. Naawen ale jam gomsii jigi magsi te wa. Wa ale bo ka dula ate Naawen a nya wa nalimnyiini ate ku ga paari daa tusidi ale kobsiye ale pisiyuebi.

⁷ Ate Naawen sabiiloma ale ba kpagini Maakil, a yaa tigi chaab ayen ba nye kpalin ale jaab kpionku ale a neensi waamu la ale wa sabiiloma wennmazuku po. ⁸ Naawen sabiiloma yaa jam nak jaamu ale wa nuruma yia, ale zeri ayen ba kan nman bo dula. ⁹ Naawen sabiiloma yaa yia ba ayen ba sin tenzuk a bo dula. Jaab kpionku de ale a neensi waamu la ale Sitaana ka yue yenj. Wa ka waai ate ba a wi ayen waamu la yaase Velinvendika, wa boro kama a nyini dila po, dila po. Wa ka chichiribaatana naab. Wala ale jam paasi tenzuk de nuru meena la.

¹⁰ Ate mi yaa wom lueluk kpion ale ku nyini wennmazuk a weeni ayen, “Yogyogla de Naawen varibasika a jam kama. Yogyogla de Naawen a sak pagrim kama ase naab la. Yogyogla de waai ate wa jam tom la a sak wa pagrimu kama. Dii la waai ale jam zaani Naawen nin a toarinj ti suaatana yok ale kantuenj la, ba yia wa a basi kama. ¹¹ Kirisita ka Naawen biika waai ale kpi la. Ka wala ate ti suaatana a jam sak nuruba wa wie alege a jam gomsii ba dek me ayen ba kpi wa nyin la. Wienja de meena ale jam soa ate ba nak yia Sitaana. ¹² Nama baai meena ale bo wennmazuk la basi ate ni sue a peenti. Alege ku le toa kama tenzuk demma meena jigi, dii la Velinvendika a sin jam ka nama jigi. Wa abe ta ka supuurim dii nyin la wa daana an soa dii ya.”

¹³ Dunj kpeenka ale nya ale ba yia wa a basi tenzuk la, wa yaa daani nipok waai ale jam biak nidoabinni la nna yegayega. ¹⁴ Ba yaa pai jiruk kinjana kpeema naye a te nipowa ayen wa yiri chej sagini po, ale ba le nya wa zuk a ga paari bena nata ale chiisa siyuebi ate dunj kpeenka a kan nye wa wariwariya. ¹⁵ Dunj kpeenka yaa basi ate nyiam nna yegayega a nyini ka noanni po a nyini a se beli la, ayen nyiamu ji nipowa a ta chej be. ¹⁶ Alege tenka a jam nyu nyiamu meena ate bu an paari nipowa. ¹⁷ Alege dunj kpeenka ale jam nya dii ale nye la, ate ka sui yaa nman kaasi nna yegayega ale nipowa. Ka yaa nman pilim chej ayen ka tu chaab a

nye kpalin ale baai meena ale a siak a te Naawen sinsanŋa ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la. Bala chaama ka nipowa bisa.

13

¹ Dila powa, duŋ kpeenka a jam za ka nya kpeemu.

Ate mi yaa nman nya duŋ kperikaliik ka choa ale ka nyini nya kpeemu po a nyini. Kala a jam ta ka zuima n̄ayopoi ale nyiila pi. Ka jam vuk ka nalima zutogsa ka nyiilanja meena zuk. Ka zuimaŋa meena nyin yue ale jam doa n̄a nyin a le Naawen. ² Duŋ ka de jam a neensi ka goabiak. Ka nanŋaŋa me jam neensi ka piuk nanŋa. Ka n̄oanni me a neensi gbenli noai. Jaab kpion kuui ale a neensi waab la jam pa ka pagrimu ale ka naamu a te ka duŋ kperikaliika. ³ Mi yaa nman ga a nya la ale, duŋ kperikaliika ale nyini nyiamu po a nyini la, ale ka zukku kunyi zuk lauj ale jam boro. Tenjuk meena nuruma ale ga nya laun̄ku de la, ku jam chim ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa deri va ka. ⁴ Waai meena yaa jam a te jaab kpion kuui ale a neensi waamu la zula nna yegayega dii nyin la, wa jam pa ka pagrimu a te duŋ kperikaliik kaai ale nyini nyiamu po a nyini la. Ba yaa a weeni chaab ayen, “Ka wana ale a nye ase duŋ kperikaliika de a ta pagrim ayen wa nye kpalin ale ka?”

⁵ Ba yaa te duŋ kperikaliik kaai ale nyini nya kpeemu po a nyini la siuk ate ka biisi wie n̄aai ale ka leeta nna yegayega a te Naawen la. Ba jam te ka ka pagrim ayen ka soa tenjuk meena nuruma ate ku ga paari chiisa pisinaansi ale siye. ⁶ Ka yaa jam a ka a te Naawen ale wa yonni, ale juiui ate wa boro la ale baai meena ale jam bo wen̄mazuku po la. ⁷ Ba yaa nman te ka siuk ayen ka tu chaab ale Naawen nuruma a nye kpalin a nak yiaak ba. Ba te ka me pagrim ayen ka soa tenŋa meena ale buura meena ale a biisi biisa togatoga la. ⁸ Naawen lin̄ nmarisi baai meena ale ba tuesi wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama a nyo wa gban̄ka po ale ge yaa nye tenka. Wa Pabiik kaai, ate ba ko la ale soa gban̄ka. Baai meena yue ale jam kan bo gban̄ka de po la, le puusi a te duŋ kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la.

⁹ Ni lagi ni tuen̄a a wom dii ate mi a weeni la nalimnyiini. ¹⁰ Ku ka Naawen dek yaalika ayen ba le jam yik ni ba gela a lik dok po a pai gebi won̄ta a ko ni gela. Nama baai ale ka Naawen nuruba la, ku a fe ayen ni nam ale chichiiba a nmasi yik di ate ku ga paari ku kpeglimka. Wien̄a de ale sum nye kama.

¹¹ Ate mi yaa nman nya duŋ kperikaliik ka choa ale nyini tenka a juei. Ka jam ta ka nyiila n̄aye ase padiaak nyiila la, alege a biisi ase duŋ kaai ale a neensi waamu la. ¹² Ka jam pa ka duŋ kperikaliika pagrim a tom ka dek nimbie po. Ka jam fe tenka nuruma kama ayen ba a puusi duŋ kperikaliika ale ta laun̄ku la. ¹³ Duŋ kaai ale ta nyiila n̄ayewa la de a tom ka wakperikaliisa nna yegayega. Ka jam nye kama ate bolim a nyiini wen̄mazuk a sin̄ tenjuk nuru meena nin̄. ¹⁴ Ate ka paasi tenjuk nuruma meena ale wakperikaliik sii ate ka tom duŋ kperikaliika nin̄ la. Ka weeni ayen ba me duŋ kperikaliik kaai ate ba koani ka ale gebi won̄ku alege ate ka diem vua la ate ba a zuli ka. ¹⁵ Ba yaa te ka siuk ayen ka vuusi a basi duŋ kperikaliika ate ba me la nyin ate jaab meemu ta nyuvuri ate wa бага a biisi abe wa a ko baai meena ale kan puusi a te wa la. ¹⁶ Duŋ ka de a yaa fe nuruma meena, baai ale chim nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka jigsiroba ale baai ale kan daa jigsiroba, baai ale ka yom ale baai ale kan daa yomma ate ba nmarisi ba juga nisima nyin

yaase ba de nyinj. ¹⁷ Nuru waai an бага jaab a da ka wa nin ta nmarisi ka de. Nmarisi ka de ale wa yonni yaase dii ale a sak wa yonni la.

¹⁸ Kude abe a sak ka nyam. Nuru waai a dan ta nyam wa ale seba dii ale a sak wa yonni la kiri. Dii abe ale a sak wa yonni la ka kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi (666).

14

¹ Ate mi yaa nya ale Pabiik ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000) a za guuk kpionj ku Zayon zuk. Ba jam nmarisi ka pabiika ale ka kowa yue a dueni nuruma de nyinj. ² M jam wom ka lueluk kpionj me a se nyiam ale nyini pina zuk a wuuri a sinj la, yaa a se nморuk ale a na la. Lueluk kpionjku de jam nyini ka wennmazuk. Lueluk me jam a nye a se nuru bari ale jam a nagі kpanta la. ³ Pabiika ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansiwa (144,000) ale dunsa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a yaa maa chaab a yi yi paali wennmazuk naamu zukpaglika ninj. ⁴ Ba jam ka nipooba yaa a se ba jam a yaali nipooba bobi goomoa. Ba jam ka nuru welensa nyini Pabiika ale jam lueri ba a ta nyini tenzuk meena nuruma po, ayen ba kan nman gaari chaaba. Bala ate pabiika a linj jam lueri a te Naawen. ⁵ Nuru an jam бага a weeni ayen ba velim venta. Ba jam ka kaasunj ale kunyi me la.

⁶ Ate mi yaa nman nya sabiilo ale wa bo wennmazuk ninnja a yaa yiri a chej. Wa ta ka Naawen wamanšana ayen wa ta chej ga a te tenj sii ale buuri njaai meena ale jam a biisi biisa togotoga a bo tenka po la. ⁷ Wa yaa weeni ba ale lueluk kpionj, ayen, “Ni a te Naawen zula abe ni a pak wa, dii nyinj la, wa ka pagrim nyono. Diipo ate wa ayen wa bo nuru meena buusa la a paari kama. Wa nye wennmazuk ale tenka ale nya kpeemu ale bulisa meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a puusi a te wa.”

⁸ Sabiilo wa choa me yaa yiri a vi ninj sabiilowa njan ale a weeni ayen, “Tenkpienka Babilon, a lo kama. Kabonša tuima njaai ate ka nuruma a jam a tom la, a nye se ka dapagrik ate ka fe ba ate ba nyu la.”

⁹ Sabiilo wa choa a yaa nman yiri a vi nwala njan ale a weeni ale lueluk kpionj ayen, “Baai meena ale a puusi a te dunj kperikalilik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la, yaa a se baai meena ale basi ate ka bogluku a nmarisi ba nisa ale ba de nyinj la. ¹⁰ Naawen ta ka supuurim ale ba ate wa ayen wa le te ba waalika. Wa supuurimu a nye a se ka da pagrik la. Wa supuurimu a nye a se ka da bula ate wa yaa fe ba ayen ba nyu la. Wa le basi ate ba pai ba a nyo ka bolim po ate ba nam nna yegayega Pabiika ale ka sabiiloma baai ate ka lueri a te ka dek la ninj. ¹¹ Bolim buui ate ba le nam bu po la nyuisanja a kasim a jueli ka wennmazuk taam wuu. Baai ale jam puusi a te dunj kperikalilika ale ka bogluku ale nman basi ate ku pai ku yonni a nmarisi ba nyinj la, bala dek ale ba kasim a nam ale ge kan nya vuusum.”

¹² Dila ale soa ate Naawen nuruma baai ale a siak a te Naawen sinsanja ale ge kan zeri Yeezu vaka la, ku a fe ayen ba va yogyogla ale chichiiba.

¹³ Ate mi yaa nman wom lueluk ale ku nyini wennmazuk sinj jam a yaa weeni ayen, “Nmarisi dii ate m le weeni la a dueni. Baai ale a tom tuima a te ti Nyonowa ale ge a kpi yogyogla la, ba suniima le peenti kama.”

Naawen Chiika me a maa weeni gum du ayen, “Fi biisi ka wensie. Naawen le tuni ba abe wa basi ate ba vuusi ale ba tuim pagrisa yegayegaka abe wa basi ate ba suniima peenti.”

¹⁴ Mi nman gaa nya la ale waai ale a nye ase nurubiik la, ale wa kali chinma peeluk zuk. Wa jam vuk ka zutok kaai ale a nye ase ligmoninj ba

pa nye la. Wa jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la wa nisa po. ¹⁵ Sabiilo a yaa nyini Naawen Puusika Yenni po a nyini a biisi ale lueluk kpion a yaa weeni ayen, “Ku paari tenka nantaŋa narika kama. Pai fi gotuku a nyini.” ¹⁶ Ate waai ale jam kali chinmanni zuk la a yaa misi wa gotuku a nari tenka nantaŋa.

¹⁷ Sabiilo wa choa me yaa jam nyini Naawen Puusika Yenni dii ale bo wenyamazuku la. Wa me jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la.

¹⁸ Sabiilo waai ale a nya bolimu zuk la, yaa nyini kunƙunƙu jigini a weeni sabiilo waai ale ta gotuku la ayen pai fi gotuku a nari tiisaŋa dii la yoanaŋa a muni kama. ¹⁹ Sabiilowa yaa misi wa gotuku a nari tiisaŋa yoanaŋa a lonsi ten a yaa tigiŋa a dueni juijui ate ba a nmiak ŋa nyiamu la. Dula jigini ale Naawen supuurimu ka bunyi. ²⁰ Ŋa nyiamu nmiaka jigini a jam bo ka tenka nantaŋa. Ba yaa le ga nmiak yoana niai ate sabiilowa a tigiŋa dueni la, ziim nna yegayega ale jam nyini ŋa po a nyini. Ziimu meena ale jam nyini la, bu jam chali tenka kama a woŋa a se meela kobsiye la a yaa doa jueli a lim nuru zuk.

15

¹ Ate mi nman nya jakperikaliik tanjanini wenyamazuk ate ku cha mi nna yegayega. Sabiiloba bayopoi ale jam ta ninam togotoga buyopoi a jam bo dula. Ba le jam basi ate ninammu a yik ka tenzuk nuruma a kpeglim. Dii nyin la, Naawen sui ale jam a puuri ale nuruba dii la ate wa ayen wa te ba waalika la a nueri kama yɔgla.

² Mi yaa nya Naawen nuru baai ale jam kan puusi a te duŋ kperikaliika yaa a se ka bogluku, yaa a se ka pai ka yonni ale kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi a nmarisi ba nyin. Mi jam, nya ba ale za moata ka nyakpeemu buui ale jam doa nna jalajala ale a nyagsi nna a se nyaasun la. Bolim ale jam bo nyiamu po. Nuruma a jam ta ka nanta nna a se kpanta la ate Naawen a jam pai a te ba. ³ Ba yaa jam yi Moosis waai ale jam ka Naawen tomteero la ale Pabiika yiili. Ba jam yi yiini ayen,

“Ti Nyɔnɔ Naawen, fi ka waai ale soa nanta meena pagrim la,
ku a chim ka wakperikaliik ti jigi, fi tuimaŋa nyin.

Fi ka waai ale ka tenzuk meena nuruma Naab la.

Tuim niai meena ate fi a tom la, ŋa ka wensie. Ŋa daa wasusuga.

⁴ Ti Nyɔnɔ, fi nyiini ale nuru welen.

Dila ale soa ate ku a magsi ayen nuru meena a te fu zula
abe ba a weeni a sak ba suaata fi le ka Wein kpeeni dii la.

Tenzuk nuruma meena le jam za fi nin a puusi a te fu,

dii nyin la ba seba ayen fi tuimaŋa meena a daa tuim susuga.”

⁵ Ba le jam yi yiini a nueri la, mi yaa nya ale Naawen Puusika Yenni noanni a lagi ate pumpuulima viuku a boro. ⁶ Sabiiloba bayopoiwa ale jam ta ninam togotoga buyopoiwa la a yaa nyini dula a nyini. Ba jam jo ka garuk peelita ate ti nala nna yegayega. Ba jam maa ta ka garupali fiik sii ale a nyagsi a neensi ligmonin la yaa bobi gilim ba kuusa. ⁷ Ba yaa cheŋ ga za duŋsa sinaansiwa kanyi nin. Duŋsaŋa a jam za gilim ka Naawen naamu zukpaglika. Duŋ kaai nin ate ba jam za la, a jam pai Naawen waai ale kasim boro taam wuu la supuurimu ale wa le wa te tenzuk nuruma waalika la, a yaa jam pai Naawen supuurimu a nyo china nayopoi po a te sabiiloma wanyi, wanyi. ⁸ Naawen zulaŋa ale wa nalimu ale wa pagrimu yegayegaka a jam a nye a se ka nyuisa la a yaa sueri wa Puusika Yenni. A se ka sabiiloma a nin basi ate ninam togotoga buyopoiwa a yik tenzuk nuruma a nueri, nuru an jam baga a jo Naawen Puusika Yenni po.

16

¹ Ate mi yaa wom ale lueluk kpionj a nyini Naawen Puusika Yenni a yaa weeni sabiloba bayopoiwa ayen, “Ni pai Naawen supuurim yegayegaka ale bo chinaŋa po la a cheŋ ga kpiiri basi teŋka zuk.”

² Sabiloma wanyi a yaa de niŋ nyini ga kpiiri supuurimu wa chinni po a basi teŋka zuk, ate niri kperikaliisa a yaa yik nuru baai ate duŋ kperikaliika a ŋmarisi ba nyinŋa ate ba jam a kaab ka bogluku la ate ba jam a nam nna yegayega.

³ Sabilo waai ale jam saa bayewa la jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa jam muni nna a se kpio ziim la ate jaab buuri ale jam bo bu po la a yaa kpi.

⁴ Sabilo waai ale jam saa batawa la me yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi belanŋa ale bulisanŋa po ate nyaatanŋa a chim ziim. ⁵ Mi yaa wom ale sabilowa a weeni ayen, “Fi ka waai ale ka welensa nyɔɔɔ la. Fi be ka piilimka jigi, fi boro kama taam wuu. Fi buusanŋa ate fi bo la ka wensie.

⁶ Ba jam ko fi nuruma ale biisiteeroma ate ba ziimu a yaa nyini teŋ. Ku magsi kama ale fi ale pa ziimu ayen ba nyu yɔgyɔgla la.” ⁷ Ate mi yaa wom ale lueluk a nyini kuŋkuŋku jigini a yaa weeni ayen, “Ti Nyɔɔɔ Naawen fi ka waai ale soa ŋanta meena pagrim, ku magsi kama ale ŋman chim wensie me fi ale a bo nuruba buusa dii la.”

⁸ Sabilo waai ale jam saa banaansiwa la yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenbinni zuk ate di kantuenŋka a yaa nya siuk a de nuruma.

⁹ Kantuenŋka ale jam de ba la, ba yaa ka a te Naawen, dii nyin la, we le basi ate ninammu a yik ba la. Alege ba an jam basi ba tuimbaatanŋa tomka ale ge tagri ba popola a te Naawen zula.

¹⁰ Sabilo waai ale jam saa banuwa la a yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi duŋ kperikaliika naamu jigini. Wa jigini ate wa jam boro la a yaa jam sobri ate wa ŋaanyirima sue a jam a puuri ate ba jam a dom ba gingelunŋa. ¹¹ Ba yaa jam ka a te Naawen waai ale bo wa wenyamazuku la ba niranŋa ale ninammu nyin, alege ba an jam basi ba tuimbaatanŋa tomka.

¹² Sabilo waai ale jam saa bayuebiwa la yaa jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi beli kpeeni Yufiretis po. Nyiamu a yaa jam kpeeri alege ate nalima ŋaai ale nyini korinummu po a cheena la a nya siuk a taam jam.

¹³ Ate mi yaa nya chichiribaata tita ale ti a neensi buntua. Chichiribaatanŋa de a jam nyini ka jaab waai ale a neensi waamu a jam yiaŋ nipowa ale duŋ kperikaliiŋ kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale venta biisiteerɔ wa noanŋa po a nyini. ¹⁴ Chichiribaatanŋa a jam ta ka pagrim a tom wakperikaliiŋa yegayega. Ba jam nyeem kama a yaa tigsi teŋzuk nuruma meena nalimanŋa ale ba nuruma a nyo jigi yeŋ ayen dai kpeeni danni ate wa le jam a bo buusa la a dan paari, ba le tu chaab ale wa a nye kpaliŋ.

¹⁵ Ni wom ti Nyɔɔɔwa ale a weeni dii la. Wa a weeni ayen, “M le pilim ŋman jam nna a se ka zue la. Ni kan seba m jamka noa po. Naawen ale kan ŋman a nya ni kaasunŋku dii la a nye se ka ni gatanŋa la. Ni nye nyinbiiri ate ni a jo ti daa meena, ate m dan jam, abe ni kan a gilim ale chabola ate ni nya chivie nuruba niŋ.”

¹⁶ Ate chichiribaatanŋa a de nalimanŋa niŋ, a ta ba jam jigi ate ba a wi dula ale Juuma biika ayen Amagedon.

¹⁷ Ate sabilo waai ale saa bayopoiwa la a jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenyamazuk. Mi yaa wom ale lueluku kpionj nyini wenyamazuk naamu zukpaglika jigini Puusika Yenni po a siŋ a weeni ayen, “M le ayen m bo teŋzuk nuruma buusa la a moata ka nueri ka.”

¹⁸ Chinmaana a yaa nyagsi ale na ate tenka a choa nna yegayega. Dii po ate Naawen a nye nuruba ate ku ta dila a jam paari jinla, la, tenka an diem choa nna la. ¹⁹ Tenkpienka a jam poori ka buta ate tenzuk tenkpiensana a kaasi meena. Naawen yaa teeri Babilon wari a yaa basi ate ka nuruma a nyu wa supuurimu wa beerika po ase daam la. ²⁰ Guuk kpeentanja meena a yaa murin be ate tensana meena ale nya tii ale jam doa gilim ten sii meena la me a murin be. ²¹ Nmorutana a yaa jam nyini wennyamazuk a lo nuruma zuima. Nmorutananja dinyi a jam dobra a se ka cholembena boorik la. Nuruma yaa jam ka a te Naawen dii nyin la, wa le jam basi ate nmorutanaja a dobra la.

17

¹ Ate sabiiloba bayopoi wanyiwa waai ale jam ta china nayopoi la a yaa jam weeni mi ayen, “Jam ate m sak fu nidɔa yaalika ale wa nya ninam dii la. Wala abe le tenkpienka ale moata beli boanni la. ² Tenka nuruma ale ba nalimaja ale wala a maa chaab a tom ka nidɔa yaalik tuima. Nuruma ale wala ale jam nye dii la a nye se ka daam ate ba dan nyu ba bugi la.”

³ Naawen Chiika ale basi ate sabiilowa a pai mi a ta chen sagini po la. Dun kpien monun ale jam ta zuima nayopoi ale nyiila pi a jam za du. Ba jam nmarisi ka wie nna yegayega naai ale jam a le Naawen la a dueni ka nyin ate nidɔa yaalika a yaa jam kali ka zuk. ⁴ Wa jam jo ka garuk sobluk ale garuk monun ale maa su ka ligmonin ale tintana naai ale a nyagsi la nanta. Wa jam ta ka ligmonin beerik ate nan dantisa a sueri ka, ku de a sak ka wa nidɔa yaalik tuimaja. ⁵ Ba jam nmarisi ka yue a dueni wa diri nyin. Yonni kiri a jam sugi kama. Basi ate m pai di kiri a ta nyini peelim a weeni sak fu. Yonni kiri ale,

Mi ka Babilon, ten kaai ale ka tenkpien ale nidɔa yaalisa ma waai ale maa chaab ale ba a jam a tom danta tuima.

⁶ Mi yaa jam nya ale nipowa a jam nyu ka Naawen nuruma ale nuru baai ale jam kan basi Yeezu vaka la ziimu.

Mi le jam nya wa la, ku jam ka wakperikaliik yegayega mi jigi.

⁷ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Kan boan nyin ate ku chim wakperikaliik fi jigiya? Nipowa ale dun kpien kaai ale ta zuima nayopoiwa ale nyiila piwa ate wa jam do ka la, wala ale dunka a jam ta kiri kama ate di sugi. M le weeni di kiri ale ka dii la a sak fu. ⁸ Dun kala a jam boro kama alege a nman karo. Ka abe za ka nyini ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la po a nyini ate ba a kaasi ka. Nuru baai wie ale kan nmarisi dua nanvuuta gbanka po a nyini diipo ate ba an diem nye tenka la, ku le cha ba ase ba nin nya ka. Ka jam boro kama alege yogyogla de ka nman karo, alege ka le pilim vuri nyini.

⁹ “Be ka yam ale minka ate waai a min wienja de. Zuima nayopoiwa ka guuta tiyopoi ate nipowa a kali ti zuk. Na be ka nalima nayopoi: ¹⁰ nalima nanu ale jok ba naamu alege wanyi a de wa naamu deema alege wanyi an diem jam ya, wa dan jam wa ale de wa naamu ka maga. ¹¹ Dun kaai ale jam boro alege a nman karo la a yaa saa ka nalima naanin. Wa abe ka nayopoiwa po wanyi a za wa nyini ate ba kaasi wa.

¹² “Nyiila piwa ate fi nya la, ka nalima pi baai ale kan diem piilim ba naamu de ka, alege ba ale nya ka pagrim a de ba naamu ase miita pisiyuebi la ale dunka. ¹³ Nalima piwa de meena a ta ka popola yena. Ba abe pai ba pagrimu a te ka dunka. ¹⁴ Ba ale nye kpalin ale Pabiika alege Pabiika ale baai ate ka lueri ate ba va ka ale siaka la ale nak de ba meena dii nyin la ka ka nyonoma meena Nyonɔ ale nalima meena Naab.”

¹⁵ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Nyaatanja ate fi nya ate nidɔa yaalika a kali du la, ka satɛŋ kpɛnsa ale si nuruba, buura tɔgatɔga a biisi biisa tɔgatɔga. ¹⁶ Nyiila piwa ate fi nya la ale dunja ale kisi nidɔa yaalika kama ate ba yaa yik jaab buuri meena ate wa ta la a tuesi alege basi wa chabola. Ba ale nɔbi wa nyin lammu abe ba kaasi wa ale bolim. ¹⁷ Naawen dek ale te ba siuk ayen ba a tom ale chaab ate wa ale poli ayen dii a nyɛ la, abe di nyɛ. Abe ba pai ba pagrimu a te dunja ate ka soa naamu a nya ate Naawen wienja a chim wensie.

¹⁸ “Nipowa ate fi nya la ale tɛŋkpɛŋ kaai ale soa tɛŋzuk nalimaŋa a nya la.”

18

¹ Ku ŋaŋnyin mi yaa nya sabiilo wa choa ale wa nyini wenɲmazuk a sin tɛŋ. Wa ta ka pagrim nna yegayega ale a nyagsi a nya tɛŋka meena.

² Wa yaa kaari weeni ale lueluk kpion ayen, “Wa lo ka kama, tɛŋkpɛŋka Babilon a lo kama. Chichiribaata ale bo ka po ale nuim baata ale sii ale kisi nuruba ale sueri ka po. ³ Ka kabonja tuimaŋa a nyɛ ase ka daam la, ate tɛŋsa meena a nyu. Tɛŋka zuk nalimaŋa a zamsi kabonja tuima ka kala jigi. Tɛŋka zuk gerindɔma a va ka ka koarisa tuimaŋa nyin a jigsɪ.”

⁴ Mi yaa ŋman wom lueluk ku choa wenɲmazuk a weeni ayen, “Mi nuruma ni nyini ka po a nyini.

Ni kan maara a tom ka tuimbaatanja,
ni kan maa nam ninam buui ate ba a nam la.

⁵ Ka tuimbaatanja a piisi ka nna yegayega,
Naawen abe teeri wa nyeka tuemu wie kam.

⁶ Ni nyɛ ka ase ka me ale a nyɛ nama dii la,
ka ale nyɛ ni dii meena la, ni nyɛ dila ku noai buye a tuni ka.
Ka ale sueri beerika ale daamu a te nama la.
Nama me a sueri ku noai buye a te ka.

⁷ Ni te ka ninam yegayega ase ka
ale pai nalim ale masim a te ka dek dii la.

Dii la wa kasim a weeni wa dek kama ayen,
‘Mi nipɔk naawa kali ka dela.

Mi daa pukogi ya.

Mi kan maa seba jaab buui ate ba a weeni ayen ninam la.’

⁸ Wienja de nyin, da yɛŋ ninam tɔgatɔga ase yuem ale supuurim ale kom la ale yik wa.

Ate bolim a de wa dii nyin la Nyɔnɔwa Naawen waai ale a bo wa buusa la a zuak kama yegayega.”

⁹ Tɛŋzuk de nalimaŋa baai ale maa tom ka kabonja ale ka koarisa tuimaŋa la ale kum te ka ase ba nin nya bolimu ale a de ka ate nyuisaŋa a yiti la. ¹⁰ Ba za ka nna niŋniŋa a nya dii nyin la ba a chali ka yɔgsam ale ba ale maa nam. Ba za kama a weeni ayen nya ku ale bie dii nna yegayega. Tɛŋkpɛŋka de ate “miita” pisiyuebi po ka deri nya ninam.

¹¹ Tɛŋka gerindɔma meena a kum a te ka dii la waai a kan da ba ŋantaŋa. ¹² Waai a kan ŋman a da ti ligmonɛŋka ale kpanaŋa ale tintana ŋaai ale a nyagsi la, ale ŋan baai ale a nyagsi la, ale ti garuk peelitaŋa, ale ti garuk sobtaŋa, ale garuk saalisana, ale ti garuk montana, ale ti daatana tɔgatɔga ka ale ŋanta baai meena ate ba pai yauk nyina a nyɛ ba la, ale da ti ligra ale pagra la, ale ti kutana, ale ŋanta baai ate ba pai nyɛ diina puusa po la, ¹³ ale ŋanta baai nyum ale masa la, ale ti daamu, ale ti kpaamu, ale zuetaŋa ale “wiiti” wa, ale ti niiga, ale ti piisaŋa, ale ti wusumaŋa ale ŋa torokoma, ale ti yomma ale nurubisa chiisaŋa. ¹⁴ Ate gerindɔma yaa

weeni wa ayen fi jok n̄an maŋsaŋa meena kama a jok fi nalimu me. Fi be kan n̄man nya ba. ¹⁵ Gerindo baai meena ale gerim teŋ kala po a jigsɪ la ale za ka nna niŋniŋa, dii nyiŋ la ba a chali ka yɔgsum ale ba ale maa nam ale wa. Ba ale kasim kaari kama, ¹⁶ a weeni ayen, “Ku bie ka nna yegayega teŋkpienka de jigi. Ni nyiem kasim a jo ka garuk peeta ale garuk sobta ale garuk monta ale a su n̄anta baai ate ba pai ligm̄oniŋ, ale tintain nalinsa ale n̄anta baai ale a nyagsi a nye ba la. ¹⁷ Ate ba deri jok ba n̄antaŋa meena ‘miita’ pisiyuebi po.”

Naaruntaŋa kpaŋŋa ale baai ale baai ale va n̄aaruntaŋa a nyiem ale baai ale a damu n̄aaruntaŋa ale baai meena ale a tom nya kpeemu po a de la a yaa za niŋniŋa.

¹⁸ A kaari dii nyiŋ la ba ale nya bolimu ale a de ba ate nyuisaŋa a yiti dii la. Teŋ a jam karo a magsi chaab ale teŋka de. ¹⁹ Ba jam kasim n̄ari ka tanta a basi ba zuimana po, ale a kaari a weeni ayen dii ale a nye teŋka de po la a bie ka yega. Ka ka teŋ kaai ate nuruba a jam ka ale n̄aarunta a gerim, a va ka n̄antaŋa nyiŋ a jigsɪ. Ate ka deri yiri dai yen a jok jaab meena.

²⁰ Baai meena ale bo wen̄mazuk la, ni basi ate ni sue peenti Naawen ale kaasi ka la nyiŋ. Naawen nuruma ale Yeezu tuimtomdoma ale Naawen biisiteeroma, ni basi ate ni sue peenti. Naawen kaasi ka kama ba ale nye ni dii la nyiŋ.

²¹ Ate sabiilo kpion a yaa pai tintain ate di soa ase niri la a yuk basi nya kpeemu po, ale weeni ayen, Naawen a za wa yuk teŋkpienka Babilon ale pagrim a basi ka dila degadega ate waai a kan n̄man nya ka. ²² Nuruba a kan n̄man wom nuruba luelita, yaase kpanta nakka, yaase paampuŋta peerika, yaase damunsa peerika. Nuru kan n̄man tom tuini teŋ kala po, waai abe kan wom niri num ka. ²³ Waai a kan nya zeuŋ toati ka teŋ kala po yaase nipok faarik wari du. Teŋ kala gerindoma ale jam pagra teŋka meena zuk ate ka nuruma a tom kperisa tuima a paasi teŋka zuk nuruma meena.

²⁴ Babilon a nya ninam yegayega dii nyiŋ la ba ale ko Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma ale nuruba yegayega ate ba ziimu a nyini teŋka po la.

19

¹ Kude n̄aaniŋ mi yaa wom nuemka nna ase nuru boari la wen̄mazuk a weeni ayen,

“Pak Naawen, varibasika, ale zula, ale pagrim, ka tama Naawen ale soa.

² Wa ka wensie nyɔɔ ale a bo wensie buusa. Naawen a bo mini nidoa yaalika wa ale kaasi teŋka ale wa kabon̄sa tuimana la kama. Naawen a namsi wa kama dii nyiŋ la wa ale ko wa tomteeroma la.”

³ Ba yaa n̄man pilim kaari a weeni ayen, “Pak Naawen, bolimu ale a de teŋkpienka la nyuisaŋa a kasim a jueli ka wein taam wuu.”

⁴ Nisomba pisiye ale banaansiwa ale duŋsa sinaansiwa ale jam za gilim wen̄mazuk zukpaglika la, a jam a duak ka teŋ ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ni basi ate ti a pak wa.”

⁵ Ate mi yaa wom ale lueluk a n̄man nyini wen̄mazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, “Ku magsi ka nuru baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta ale ge ba chim wa tomteeroba ale a chali wa la, a te wa pimpauk.” ⁶ Mi yaa n̄man wom nuru boari luelita ate ti jam a nye waai nna yegayega a se nyiam ale a chali la. Luelutaŋa me a jam a na a se ka nanpansa ale a na la. Luelutaŋa a jam a weeni ayen, “Ni basi ate ti a pak Naawen. Wala ale soa n̄anta meena pagrim.

Wa ka ti Nyɔnɔ.

⁷ Wa zuak a gaam nanta meena kama.

Dila ale soa ate ku a fe ayen ti a pak wa ale supeentik.

Di danni a paari kama ayen Pabiika a faari nipok waai ale gomsɔ wa dek a limsi wa la.

⁸ Ba te wa powa ka siuk ayen wa a jo garuk tii ale nala ale nyagsi la.” (Garuk nalintanja de a ka tuim nalin tii ate Naawen nuruma a jam nye la.)

⁹ Sabiilo wanyi a yaa jam weeni mi ayen, “Nmarisi dii ate mi a weeni la a dueni. Baai ate ba le wi ba ayen ba jam maa de nandiinta Pabiika nipowa faarika la, ba sue ale peenti.” Wa le ga weeni nna a nueri la, wa nman pilim weeni magla a gum du ayen “Wienja de ka Naawen wensie wie.”

¹⁰ Mi yaa kpi duna wa nin ayen m puusi wa, alege wa jam weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyin la mi ale fi ale fi suaatana baai ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la, tama meena ka wa tomteerɔba. A puusi a te Naawen nyiini.”

Wensienja ate Yeezu a pa sak la ale a basi ate biisiteerɔma a biisi.

¹¹ Ate mi yaa nya ale wennyamazuk lagi ate wusum peeluk a yaa jam za du. Ba jam a wi waai ale jam do bu la ayen ka, “Wensie nyɔnɔ.” Wa yue me jam ale, “Waai ale ta siaka la.” Daa meena wa kasim jam a cheɲ ka kpaliɲ po, ale a bo wa dachaasana buusa njaai ale jam magsi wa boka la. ¹² Wa ninanja a jam muni a se ka bolim la. Wa me jam vuk ka zutok boari. Ba jam nmarisi ka yue dii ate nuru a jam ze di kiri la a dueni wa nyin. Wa dek wa nyiini ale jam seba yonni kiri. ¹³ Wa jam jo ka kasaauk ate ziim a jam muni ku meena. Wa yue jam ale “Naawen Wann.” ¹⁴ Sojiba yegayega baai ale jam bo wennyamazuk la a jam jo ka garuk nalinta ale do wusum peeta a yaa jam a vi wa njan. ¹⁵ Waai ale do wusum peeluku la a jam ta ka gebik ate ka ta noa naye a yaa jam nyini wa noai po a nyini. Wa jam weeni ayen wa le pai kama a nye kpaliɲ ale tenzuk nuruma a nak ba de. Wa le soa ba ale pagrim nalimnyini abe wa nmiak yoana nja daamu. Dula jigini ale a sak Naawen supuurimu. ¹⁶ Ba jam nmarisi ka yue a dueni sojima kpagini kasaauku ale wa nansana kanyi nyin. Yonni jam ale,

*MI KA NALIMA MEENA NAAB,
ALE NYONOMA MEENA NYONɔ.*

¹⁷ Mi yaa nya sabiilo ale wa za wenbinni zuk. Wa yaa jam kaari ale lueluk pagrik yegayega a weeni nuin sii meena ale jam bo wennyamazuk a yiri la ayen, “Ni tigi chaab a jam de nandiin tii ate Naawen le te ni yegayega la. ¹⁸ Wa le pai nalima ale sojiba ale ba kpaga, ale wusuma ale baai ale do nja la, ale baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena ate Naawen ale pai a te ate ni de.”

¹⁹ Ate mi yaa nya dun kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale tenzuk nalimanya ale ba sojima ale ba maa chaab a cheɲ ayen ba ga nye kpaliɲ ale nuru waai ale jam do wusum peeluku la ale wa sojima. ²⁰ Wennyamazuk sojima a yaa jam nak yak tenzuk nuruma sojima ale ge yaa yik dun kperikaliika ale venta biisiteerowa. Biisiteerowa de a kasim jam a nye ka wakperikaliisa dun kperikaliika nin ayen ka paasi nuru baai ate dun kperikaliika a jam nmarisi ba nyin ayen ba jam a kaab ka bogluku la. Wennyamazuk sojima a yaa yik dun kperikaliika ale biisiteerowa a ta cheɲ ga yuk basi mogi kpeeni po, juujiu ate bolimu a kasim a de la. ²¹ Wennyamazuk sojima kpagini waai ale jam do wusum peeluku la, a yaa yeeri gebik won kuui ale jam ta noa naye wa la wa nɔanni po a yaa ko

tenzuk sojima baai ale jam tali la. Nuinsanja a yaa basi wennyamazuk ale sinj a de ba chak ale tali.

20

¹ Ate mi yaa nya sabiilo wanyi ale wa basi wennyamazuk ale ge sinj tenzuk. Wa jam ta ka choarini dobdni wa nisa po. Wa jam maa ta ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la nɔanni saafiika wa nisa po. ² Sabiilowa a yaa jam yik jaab waai ale a neensi waamu a jam yak nipowa la, a yaa bobo wa ale choarini dobdni ayen ku paari bena tusidi. Jaamu de ka Sitaana yaase velinvendika ate wa boro a ta nyini dila po dila po la. ³ Sabiilowa yaa yik wa a yuk basi vorub buui ale kan ka kpeglimka la po, a yaa pai wa saafiika a kpari vorumu nɔanni. Wa nye dila ayen ka wa kan nman бага a paari tenzuk nuruma. Wa le bo ka vorumu po ate bena tusidiwa a ga nueri. Di dann a dan ga paari, ba le lagi vorumu ate wa nyini boro magla.

⁴ Ate mi yaa nman nya ale zukpaglik si chaab a za dula. Ba yaa jam pai pagrim a te baai ale jam kali si zuk la ayen ba bo buusa. Mi yaa jam nya baai ate tenzuk nuruma a jam ko ba ayen dii nyinj la ba jam a sak Wensienja ate Yeezu a pa sak la ale Naawen wann. Ba an jam puusi a te dunj kperikalika yaa se ba kaabi ka bogluku. Ba an jam basi me ate ka nmarisi ka yonni a dueni ba die ale ba nisa nyinja. Yeezu Kirisita a jam yeeri ba kama a ta nyini kum po a nyini ayen ba ale wa a maa chaab a chim nalima a soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa. ⁵ Bala ate wa lij jam nak yiti kum po. Bena tusidiwa a jam nueri kama ale ge ate wa yeeri baai ale jam lij kpi la kum po a ta nyini. ⁶ Baai ate Kirisita a lij lueri a nye ate ba yiti kum po la, ba sue ale peenti kama. Ba le chim ka Naawen ale Kirisita yenni kaabteerɔba. Baai ale wa ale ba soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa la. Kum buui ale a saa buyewa la a kan nya pagrim ba zuk wa.

⁷ Bena tusidiwa a dan ga nueri, ba le basi ate Sitaana nyini vorumu po a nyini. ⁸ Wa le nyeema chenj kama a paasi tenzuk nuruma, abe wa a tigi ba a gum chaab ale Gog ale Megog ate ba maa chaab a tu Naawen nuruma a nye kpali. Sitaana ale wa nuruma de ale piisi kama nna yegayega ase beli tintambusunj la ate nuru an бага a le chiini ba. ⁹ Ba le nyini ka jigi meena a jam gilim Naawen nuruma baai ale jam bo dula la. Wa marinj ba boka jigi ka yegayega. Naawen ale basi ate bolim nyini wennyamazuk a sinj jam de baai meena ale za gilim di la. ¹⁰ Ba yaa le yik Velinvendika waai ale jam a nyeem a paasi nuruma la a yuk wa a gum dunj kperikalik ka ale venta biisiteerowa po ate bolim buui ale kasim jam a de mogini po la a de ba meena. Dula, wala ale dunj kperikalika ale venta biisiteerowa ale kasim a nam ka nna yegayega taam wuu.

¹¹ Ate mi yaa nman nya zukpaglika wennyamazuk. Ka jam ka zukpaglik kpienj peeluk ate nuru a jam kali ka zuk. Tenka ale wennyamazuk a jam ka wa ninja, jigi me abe jam karo ayen ba sugi. ¹² Mi yaa nya tenzuk nuruma baai ale jam ka nuru kpeenta ale baai ale jam kan daa nuru kpeenta ate Naawen yaa nak ba yiti kum po. Ba jam za ka wa zulanja zukpaglika ninj. Ba yaa jam lagi nyuvuri gbanja ale gbanja si chaab. Wa jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka dii ate ba nye la ale dii ale jam nmarisi a nyo gbanjana po la. ¹³ Baai ale jam kpi ate ba gu ba tenka ale nya kpeentana po la, ale baai ale jam bo kpilunj tenj la, nuruma de meena a jam za ka dula. Naawen a jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka tuim naai ate ba jam tom la. ¹⁴ Ba jam pai ka kum ale kpilunj tenj a yuk basi mogini po ate bolimu a kasim jam a de la ayen bu de ba a kaasi. Kude ka kum buui ale a saa buye la.

¹⁵ Baai ate ba an nmarisi ba yuenja a nyo nyuvuri gbanjka po la, ba jam maa pai ba a yuk basi ka dula.

21

¹ Ate me yaa nman nya ale wennyamazuk ale tenjuk ale nya kpeemu a deri be mi nina po. Naawen yaa nman nye wennyamazuk paalik ale tenjuk ten paalik. ² Mi yaa nya Naawen ten kpien kaai ate wa jam lueri a te wa dek la a yaa basi wennyamazuk sin tenjuk. Ten kpien kala ale Jerusalem paalika. Ku jam a nye se ka nipok ale kasim jam a gomsu wa dek ayen wa yali wa chora la. ³ Mi yaa wom ale lueluk kpion a nyini wennyamazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, "Wom mi. Yogyogla, Naawen ale nuruba ale boro ale ka chaab. Nuruma ale chim ka wa nuruba, ate Naawen me a chim ba Naawen. ⁴ Wa le duisi ba ninyaata a basi. Kum ale ninam ale nyindomma a kan nman boro. Ku le lin jam ka dii la, ku kan nman nye dila dii po dii po."

⁵ Waai ale jam kali Naawen zulaŋa zukpaglika zuk la a yaa weeni ayen, "M nye nanta meena ka npanpaala." Wa nman pilim weeni mi ayen, "Nmarisi dii ate m le weeni fu a dueni, dii nyin la m wienja ka wensie wie ale magsi me. ⁶ M tuimaŋa a nueri kama. M ka piilinka, m be kasim boro kama taam wuu. M nyuvuri paalika kaai ate m pai a te nuruba la, a nye se ka nyiam la. Nyanyuila ale ta waai meena la, m le basi ate ba nyu bu ka tiirim. ⁷ Waai ale ta pagrim wie meena zuk la ale wa tuesi nantaŋa de meena, mi ale chim wa Naawen ate wa me ale chim m biik. ⁸ Alege baai ale yogs la, bumbobroma, ale baai ale dan ba dek ale wabaata la, ale nuru koorisa, ale kabon nyeerisa, ale baai ale a tom kperisa tuima, ale baai ale a kaab bogluta, ale velinvendisaŋa, a za ba jo ka mogi diipo ate bolim a de taam wuu. Ku la a nye ase ba a kpi a saa ka buye la."

⁹ Sabiilo baai bayopoiwa ale jam ta china nyayopoiwa ate ninammu a bo ŋa po la, wanyi a yaa weeni mi ayen, jam de ate m dak Pabiika powa a sak fu.

¹⁰ Naawen Chiika a yaa sak mi ate mi nya ale sabiilo a ji mi a ta jueli guuk zuk. Wa yaa sak mi Jerusalem, ten welenka ale ka nyini wennyamazuk Naawen jigi a cheena ale ¹¹ a nyagsi ale Naawen zulaŋa. Tenka a kasim a nyagsi kama ase tintana ŋaai ale a nyagsi la, a nya nna cheri. ¹² Ka jam ta ka parik kpien nna wonwonja ale nansuinta pi ale ti yeri, ate sabiiloba pi ale baye a limsi nansuintaŋa. Nansuintaŋa noa ba nmarisi ka Izirali bisaŋa pi ale bayewa wie a dueni du. ¹³ Nansuinta tita ale jam bo kauk kunyi meena. Tita ale jam bo kori gen, tita bo yiseoku gen, tita bo wiiluku gen, tita me bo yeri nin gen. ¹⁴ Ba pai ka tintana pi ale naye a dueni nyubini a se parika ale nmarisi Pabiika tuimtomdoma pi ale bayewa wie a dueni ŋa nyin. ¹⁵ Sabiilo waai ale biisi ale mi la, a jam ta ka tachek ate ba pai ligmoinj a nyeka ayen wa magsi tenka, ale nansuintaŋa ale parisana. ¹⁶ Tenka labsimu ale ka woglimu a jam soa ase ka chaab la. Sabiilowa a jam pai ka wa tachekka a magsi. Ka woglimu jam ka "meela" tusidi ale kobsin. Ka labsimu ale ka juelika a jam soa ase ka dila la. ¹⁷ Sabiilo me yaa nman magsi pagrika ase wa ale poom a magsi dii la ate ka jueli a wonja nna yegayega. ¹⁸ Tenka parika ba jam pai ka tintain peela ŋaai ale a nyagsi a nye ka alege tenka po dek ligmoinj a nye nna ase nyaasun la. ¹⁹ Ba pai ka tintain nalinsa togatoga a nmirisi nyubini. Ba ale lin pai tintana ŋaai a dueni la a boro a nye ase ka sobluk la, ŋaai ale nye buyewa la me a boro a nye ase ka sobluk la, ŋaai ale nye butawa la a nye ase ka gonungoona la, ŋaai ale nye bunaansiwa la a nye ase ka gonungoona la

ale peela, ²⁰ ɲaai ale nye bunuwa la a nye ase ka monuɲ ale peeluk a gum chaab la, ɲaai ale nye buyuebiwa la a nye ase ka monuɲ la, ɲaai ale nye buyopoiwa la a nye ase ka dubuulim la, ɲaai ale nye naaninɲa la a nye ase sobluk ale a nyagsi la, ɲaai ale nye neoku la a nye ase dubuulim ale gonungoona ale gum chaab la, ɲaai ale nye piwa la a nye ase gonungoona la ale peela, ɲaai ale nye pi ale bunyiwa la a nye ase monuɲ la, ɲaai ale nye pi ale buyewa la a nye ase ka sobluk la. ²¹ Ba yaa jam pai ka ɲanta pi ale baye ate ba a nyagsi ase tintana la, a nye parika nansuiɲta pi ale tiyewa meena. Ba jam maa pai ka ligmoninɲ me a se nyaasunɲ la a piisi siuk kpionɲku.

²² Mi an jam nya Naawen Puusika Yenni teɲka po dii nyinɲ la Puusika Yenni ale Nyonɔwa Naawen kpeeni dek ale wa Pabiika. ²³ Baai ale jam bo dula la, an jam a yaali wenbiri yaase chiika. Naawen ale wa nalimu ale a nyagsi ate ba a nya. Pabiika me ale ba bolim ate ba nya. ²⁴ Teɲzuk nuruma le ba nya bolimu de a cheɲ. Ba nalimaɲa me le pai ba zulaɲa a jam gum du. ²⁵ Ba kan ligi siaka noaɲa. ɲa le kasim a lagi kama daa meena. Dii nyinɲ la yok a kan bo du. ²⁶ Teɲzuk nuruma me le ba zula yegayegaka a jam gum teɲka po. ²⁷ Tuimbaata nyamma ale baai ale a nye kabonɲsa ale maara velim la, ba kan baga a maa jo dula. Baai ate ba ɲmarisi ba yuenɲa a nyo Pabiika nyuvuri paalika gbanɲka po la, bala nyiini ale ba jo du.

22

¹ Sabiilowa yaa dagi Naawen nyuvuri paalika benni dii ale jam a nyagsi nna ase nyaasunɲ la. Di jam nyini ka Naawen ale Pabiika jigi wenɲmazuk. ² Benni a jam chali va ka teɲka siuk kpionɲku sunsuɲ. Naawen nyuvuri paalika tiimu a jam za ka benni kabtaɲa meena a yoana yoana. Bu jam a yoani ka pi ale buye ben yey po. Si vaataɲa ale jam a basi ate teɲzuk nuruma a nya nyinɲyɔgsa. ³ ɲanta baai ate Naawen a ka te ba la, a kan maa bo teɲka po.

Naawen ale Pabiika zulaɲa zukpaglika a bo ka dula ate wa tomteerɔma puusi a te ba. ⁴ Ba le nya Naawen nimbidiaka ate wa ɲmarisi wa yonni a dueni ba die nyinɲ. ⁵ Abe wa basi ate ba chim nalima taam wuu. Yok a kan bo dula, dii nyinɲ la ba Nyonɔwa Naawen a le wa a te ba wentueɲ. Ba kan ba a yaali wentueɲa yaa se kanaasa ayen ba a nya.

⁶ Ate sabiilowa a yaa weeni mi ayen, “M le a yaali ayen m weeni fu dii la a magsi kama ale ɲman chim wensie me. Ti Nyonɔwa Naawen waai ale pai wa Chiika a nyo wa biisiteerɔma suniima po la, a tom ka mi wa sabiilowa ayen wa jam sak wa tomteerɔma dii ale di nye yɔgyɔgla la.”

⁷ Yeezu a weeni ayen, “Wom m wienɲa de. Ku kan beni ale ge ate m pilim ɲman jam. Baai meena ale a zuli dii ate m ɲmarisi nyo gbanɲka de po la, ba sue ale peenti kama.”

⁸ Mi, Joɔn, a nya kama ale wom wienɲa de meena. Mi le ga nya ale wom wienɲa de meena a nueri la, m jam kpi ka duna teɲ ayen m puusi sabiilowa waai ale dagi wienɲa de meena a sak mu la. ⁹ Alege wa weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyinɲ la mi ale fi ale fi suaataɲa baai ale ka Naawen biisiteerɔba ale a va gbanɲka de wienɲa la, tama meena ka Naawen tomteerɔba. Puusi a te wala nyiini.” ¹⁰ Wa ɲman pilim weeni mi ayen, “Kan fi pai wie ɲaai ale bo gbanɲka de po la a sugi, dii nyinɲ la, ku kan beni ale ge ate ɲa chim wensie. ¹¹ Di danni a dan ga boro a paari, baai ale a tom tuimbaata ale tuim danɲisa la, ba le ɲmasi a tom ɲa a gum du kama. Baai ale a tom tuimmanɲsa la, ba me le ɲmasi a tom ɲa gum du kama. Baai me ale ka welensa nyam la, sue ale ɲmasi chim nuru welensa a gum du kama.”

¹² Yeezu a weeni ayen, “Ni wom mi ale a weeni dii la. Ku kan beni ale ge ate m tuni ni dii ate ni nye la. ¹³ Mi ka piilim ka jigi, m be kasim boro kama taam wuu.”

¹⁴ Baai ale a sugri ba gataŋa ayen danŋa a kan tiri ba ate ba nya siuk a jo teŋka po a de Naawen nyuvuri paalika tiimu yoani la, ba sue le peenti.

¹⁵ Alege baai ale a tom tuimbaata ale a nye wakperikaliisa, ale a nye kabonŋa, ale a ko nuruba, ale a kaab bogluta, ale a velim venta ba biik po ale ba tuima po, bala meena le wari ka teŋka peelimu po. Ba kan nya siuk a jo ka po.

¹⁶ “Mi, Yeezu, ale tom m sabiilowa ayen wa jam mooli wienŋa de ate baai meena ale a va mi la wom ŋa. Mi ka Naabɔa Deevide dokdemma po wanyi. Mi a nyagsi ka nna yegayega a se vari chinmarika la.”

¹⁷ Naawen Chiika ale Pabiika powa a maa chaab a weeni ni ayen, “Ni jam”.

Baai meena ale a wom ba wienŋa la, ale maa weeni kama me ayen, “Ni jam”.

Nama meena baai ate nyanyuila a ta ni la, ni jam nyu Naawen nyuvuri paalika nyiamu tiirim.

¹⁸ Mi, Jɔɔn, a kaam baai meena ale wom gbanŋa de wienŋa la kama. Waai a dan pai wari de choa a gum mi wienŋa de po, Naawen le pai ninam ate sabiiloba bayopoiwa a jam ta la a gum ku nyɔɔɔ waali kaai ate wa le waali wa la po. ¹⁹ Waai me a be dan yeeri wari gbanŋa de po a basi, Naawen a kan basi ate ku nyɔɔɔ a jo wa teŋka po a maa de wa nyuvuri paalika tiimu yoanaŋa, ŋaai ate m poom weeni ŋa wari gbanŋa de po la.

²⁰ Nuru waai ale za m wienŋa ŋaŋ la a weeni ayen, “Wensie, ku kan beni ale ge ate m pilim ŋman jam.”

Basi ate fi le weeni dii la a sum nye. Ti Nyɔɔɔ, pilim ŋman jam.

²¹ M be ŋman a saalim ayen ti Nyɔɔɔwa Yeezu niaka a bo ale ni meena. Ku be nye dila.